This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

MARCI

MARVLI SPALATENSIS BE-
NE VIVENDI INSTITVTA TYPO San
ctorum ſalutariumq; doctrinarum cõgeſta, lit-
tera iam pridem recentiore calcographata, & li-
ma correctionis feruentiori caſtigata. Calce ta-
men huius omniũ dictorum/ſententiarꝫ, ſentẽ-
tiæ alphabetico ordine regiſtraliter epilogatæ.

EPIGRAMMA · D · AGRICOLE ·

Lectoris manibus ſi voluor ſæpius actis
Spiro dona rubens interitura roſæ.
Atq; virens anguſto fructus porto galero.
Hos calatho cordis carpere lector age.

ANNO M·D·XIII· BASILEAE·

Digitized by Google

¶ F. DANIEL AGRICOLA INDVSTRIOSIS ATQVE GNARIS VIRIS LEONARDO ET LVCE ALLENTSEE VIENNENSIBVS BIBLIOPOLIS FOELICITATEM EXOPTAT SEMPITERNAM.

NON POSSVM NON MIRARI VEſtrã prudẽtiã Leonarde & Luca/quæ annis ſupioribus ſæculari ſciẽtiæ/nõnullis præclariſſimis codicibus inhærẽtib⁹ deſeruiuit. Hodie ꝓfecto ſeſe apprime morẽ gerere, & ſanctitati vitæ & honeſtati morꝝ indulgere certãtib⁹. M. Maruli viri illuſtris optimiq; codice oñdit. Quẽ tãti facio/vt ſtilus illi⁹ Tulliana facũdia redolẽs/& materiarꝝ vbertas oĩbus ꝓfutura/pauciſſimos (omniũ pace dixerim) habeat imitatores. Si qs alta in præſentiarꝝ p teſqua oberrauerit: M. Marulus præbet iter. Si flagitõtis quiſpiã ſubmerſiõis vereẽ ſcillam. M. Marulus parat ratem: Si celſum deniq; conſcẽdere aliquis cupierit olympũ. M. Marulus cõſtruit, & gradus & alas quibus diuinæ maieſtatis latibulũ ſtudioſiſſimis tantũdẽ cõtemplatoribus p caliginem liquet acceſſus. Velim ait quiſpiã cœlibat⁹ balſamo æterni regis ꝑfundere cordis cubiculũ, alius parſimoniæ furca ꝓpriã libare carnẽ, reliquis ꝟo angelos alloqui, iuſtos imitari, vitiorꝝ euellere ſentes, virtutũq; inſerere flores. Verꝝ enĩuero via o q̃ anguſta & porta coartata, q̃ pauci demũ huiuſmodi inuẽtores Quibus ego. Nõdũ dextris inuoluta extitere vr̃is. M. maruli inſtituta, iuſtorꝝ cathalogus/ beneq; viuendi celeberrimus typus. Num vos Leonardi fratriſq; illius incuſari poterunt impenſæ, Num grãmaplaſtis Adæ Petri de Langendorff ſedẽtariæ noctes ſalſatuſq; diei labor: immo poterũt. Quapropter viri bibliopolatores, gratias vobis digna mercede referant candidiſſimi lectores, quibus hoc inſigne iuſto ære venale exhibeatis opus, pridie in Baſilea nobili litteris claris & multo iuſtificatis excuſſum. Valete, & me amate, quia vos diligo.

Digitized by Google

¶ REVERENDO IN CHRISTO PATRI HIERONYMO CIPPICO DIVINI HVMANIQVE IVRISCONSVLTO CANONICO ET ARCHIDIACONO METROPOLITANE SPALATENSIS ECCLESIE DIGNISSIMO MARCVS MARVLVS SALVTEM PLVRIMAM DICIT/

QVOD FECERE QVIDAM HISTORIAS euoluendo gentilium, idem tentare mihi venit in mentem vitas lectitanti ſanctorum, vt ſcilicet inde exempla traherem virtutum/imitandaq; ꝓponerem ijs qui & ipſi ſancti eſſe percupiunt. Cum præſertim natura comparatum ſit, vt humanus animus ad duriora ſubeunda negocia magis moueat̃ exemplo/ꝙ inſtitutione atq; præceptis. Quiſq; em̃ ei operi libentius/cõfidẽtiuſq; ſeſe accingit, qđ ab altero factitatum/ꝙ qđ ſuaſum agnoſcit. Nemo fere paupertatem/humilitatem/caſtitatem/vigilias/ieiunia/reliquaſq; corporis fatigationes, etiam ſi omnes homines ea magnificarẽt, obſeruare animum induxiſſet, ſi nullus reperiretur a quo ante obſeruata fuiſſent. Atq; aliquis tanto oneri nullius vires ſufficere ratus hortatoribus diceret, Hypocrite, vt quid humeris meis imponitis/ Mat.23.
qđ ipſi ne digito quidem attingere vultis? Audio monitores/non video operatores, facite ipſi prius qđ præcipitis, ne tam difficile factu ꝙ videtur putem, & facienti æque atq; aſſeritis/ꝓfuturum credam, niſi verbis facta reſpondere in vobis perſpexero, non conſuli mihi/ſed illudi arbitrabor. Hinc quidem ſatis patet vir egregie/& in Chriſto reuerende Hieronyme, quantum debemus illis qui primi ita eiuſmodi virtutes coluerunt, vt cæteris ad eaſdem capeſſendas aditum aperirent, ſuoq; exemplo oſtenderent, qua ratione/quibuſq; artibus veram gloriam ſibi parare poſſent. Neq; ea in re ego (vt multi) priſcos illos/vel romanos/vel græcos/vel alios inanium deorum cultores valde miror, in quibus nihil perfectũ eſſe potuit/viam veritatis ignorantibus, ſed iudæos primum, deinde noſtros.

Digitized by Google

id eſt chriſtianos, qui ſoli deo credentes, neqꝫ impoſſibile factu eſſe
duxerunt qđ ille præciperet, neqꝫ implere dubitarunt. Sequantur
igitur qui volent/Catones/Scipiones/Fabricios/Camillos, imiten/
tur Socratem/Pithagoram/Platonem/reliquoſqꝫ humanæ ſapien/
tiæ ꝓfeſſores. Nos patriarcharum/patrumqꝫ & ꝓphetarum, Nos
CHRISTI/& apoſtolorum, Nos vtriuſqꝫ teſtamenti ſanctoꝝ ge/
ſta/moreſqꝫ perpendere & æmulari ſtudeamus, vt beatitudinis æter
næ præmia quæ ipſi adepti ſũt/adipiſcamur. At illos omnino relin/
quamus, qui omnem induſtriam in captãda hominum gloria/om/
nem laborẽ conferentes/& a vera ſapientia aberrantes, in tenebris
erroris diſperiere. Iter eñ qđ ad beatitudinem tenderet, ſibiipſimet
conſtituere conati ſunt, & monſtratum ab ipſo beatitudinis aucto/
re/& largitore deo nõ peruiderunt. Ideoqꝫ mentis allucinatiõe elu/
ſi, nequiuerunt eo peruenire quo volebant. Hi vero quibus curæ fu/
it/diuinis potius q̃ humanis niti doctrinis, & philoſophiam nõ ter
renam/ſed quæ de cœlo lapſa eſt/ſequi atqꝫ amplecti, in cœlum vn/
de illa erat/aſcenderũt. Neqꝫ eñ errare poterãt/& viam docẽte, qui
ſolus nec fallit/nec fallit vnq̃. Quobrem ipſam quoqꝫ hominũ glo/
riam repudiando/fugiendoqꝫ compararũt, Et longe quidẽ amplio/
rem/q̃ illi qui quæſiere. Quis eñ iſtos popularis auræ venatores
magnopere mirata ſit vetuſtas, multo magis noſtros nunc vniuer/
ſa celebrat eccleſia, nullo non die in præconijs/laudibuſqꝫ ipſorum
occupata, quos in cœleſtibus habitaculis cum deo viuere minime
dubitat. Ita fit, vt & illic inter angelos beati, & hic inter nos magni/
præclariqꝫ habeant. His aræ/templaqꝫ dicata ſunt, horũ vbiqꝫ ima/
gines erectæ, horum acta/dictaqꝫ ab omnibus per orbem prædican/
tur, ab omnibus extollunt, horum oſſa in terra honorant, in cœlo
animæ exultant, horum non ſine multo mentis ſtupore/tum vete/
ra/tum noua enarrantur miracula, vtpote omnem naturæ vim atqꝫ
modum ſupergreſſa. Iam primũ qđ ad vitæ ꝓbitatem ſpectat, quæ
tanta vnq̃ conſtantia/fides/temperantia/animi magnitudo/iuſti/
cia/manſuetudo/miſericordia/liberalitas in vllis fuit/quãta in iſtis
extitit? Nullis tyrannorum ceſſere minis/vt obedirent deo, nullis
largitionibus corrumpi, nullis voluptatum illecebris deliniri po/

Digitized by Google

tuerunt, & dum pro veritate ſtarent, horrenda ſupplicia/morteꝫ ipſam cõtẽpſere. Pro illorum a quibus cædebantur ſalute deo ſupplicabãt, ignoſcere ꝙ vlciſci iniuriam, & aduerſus capitales inimicicias beneficijs certare/ ꝙ vindictam appetere malebant. Ad hæc alij in virginitatis/alij in caſtitatis/continentiæꝙ propoſito perpetuo permanſere. Poſſeſſiones/ opulentaꝙ patrimonia, totum deniꝙ peculium ſuum/vt egeſtati ſubuenirent alienæ/prodegerũt, ſemper luxuriæ pietatem, diuitijs paupertatem præferentes, vt terrenis expediti rebus/cœleſtes facilius capere poſſent, Nulli deniꝙ labori pepercerunt, quo ſe deo inſeruire exiſtimarent. Proinde tanti apud illum fuere, vt poteſtatem eis daret curandi omnẽ languorem, mortuos ad vitam reuocandi, myſteria intelligendi, futura diuinandi, dæmonijs imperandi, & quæ nemo hominum facere poteſt (niſi cũ eo deus fuerit) faciendi. Taceatur igitur opulẽtiſſimoꝝ quondam regum potentia/ fortiſſimorumꝙ virorum robur, plus pauperculi noſtri potuerunt. Taceatur philoſophoꝝ acumẽ, ſoli ij qui deo crediderel veritatem inueſtigarunt. Obmuteſcat vtroruꝙ gloria, ſplẽdidiorem/perenniorẽꝙ, & cuius neꝙ magnitudinẽ cõprehendere, neꝙ longitudinẽ metiri poſſumus/ CHRISTI ſerui cõſecuti ſunt. Itaꝙ non temere ſolos imitandos cunctis proponimus, quos etiã cunctis merito præferẽdos cẽſemus. Iſtas igitur noſtras de illis qualeſcumꝙ lucubrationes/o omniũ amicorum meorũ optime/omniꝙ honore & amore pariter proſequende, tibi nunc muneri mitto, tibi lubenter offero, tum ꝙ ſciã nihil abs te crebrius in manu ſumi ſolere/ auidiuſꝙ lectitari, ꝙ ſcripta illa, quæ ad dei ſanctorũꝙ eius laudẽ edita ſunt, Tum quia ꝓ ſumma tua erga me beniuolentia/innumeriſꝙ bñficijs cumulatiorẽ tibi gratiã me referre poſſe non ſperem. Leges in ijs fortaſſe/quæ ſæpe alibi legiſti, at plus aliquid oblectationis capies, cũ ſingula ſingulis virtutũ generibꝰ non incõgrue (vt reor) accõmodata, & quæ apud auctores effuſæ ſparſimꝙ referũtur, in ordinẽ collecta/in compendiũꝙ redacta, ac etiã (vt confidenter loquar) magis argutule prolata inſpexeris atꝙ cõſideraris. Plurimorũ quidem actiones/ operaꝙ ad vnum citãtur documentum, genera autem documentorum capitulatim digeſta tituli indicant,

Mat. 10. a
Io. 5. a

multis in locis idem repetitur exemplũ, cum idem interdum multis
conueniat ob cognationem/affinitatemq́ virtutum. Si quid in ijs
diſponendis/explicandis/diſſerẽdiſve a me erratum deprehẽderis,
oro tuæ incudi redde, tuam limam adhibe, & caſtigando/poliendo
q́ effice, vt munuſculũ hoc meum nõ tam donatore q̃ acceptatore
dignum eſſe videatur, per te publicum recipiat, per te in aliorũ ma-
nus venire ne formidet, per te neq́ in circo cõſiſtere, neq́ in mediũ
prodire theatrum quicq́ dubitet. Nullos liuoris morſus, nullum
ſibilum verebitur, ſi prius plauſum meruerit tuum. Et quis em̃ re-
prehendere opus audebit, cui tu ſummã manũ impoſueris? Qui &
ingenio/& eloquẽtia præſtas, & humani/diuiniq́ iuris ſcientia ex-
cellis, & eccleſiaſtica dignitate non parum emines, & antiquæ cip-
picæ domꝰ claritate fulges, generiſq́ nobilitatẽ animi virtute ſupe
ras, quem deniq́ omnes, ſummi/medij/infimi/amant/obſeruãt ve-
Neemiæ.4.a nerañtur. Aut ſi prorſus nihil eſt vſq́adeo ex omni parte abſolutũ,
vt malignorum hominum inuidiam vitare queat, & ædificãtibus
muros hieruſalem deeſſe non poſſit Sanaballath ſubſannator, ſatis
mihi erit hæc quæ a me conſcripta ſunt, tibi/tuiq́ ſimillimis nõ diſ-
plicuiſſe. Interim Deum & dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum de-
precabor, vt ſicut ſanctis ſuis ad ſequendum ſe opitulatus eſt, ita ad
ipſos imitandos adſit nobis. Quo tandem exanclatis vitæ huius
laboribus, cum ijſdem in illo ineffabili diuinitatis eius recepti ſinu
quietis æternæ fructum capiamus. Vale

Digitized by Google

INDEX CAPITVLORVM OPERIS

LIBER Primus

	Capitulum	Folio
De terrenis bonis contemnendis propter Chriſtum.	1	1
De elemoſynis faciendis.	2	4
De hoſpitalitate ſeruanda.	3	10
De inani gloria fugienda.	4	12
De humilitate appetenda.	5	15
De dignitatibus non concupiſcendis.	6	17
De auaricia vitanda.	7	19
De paupertate ſeruanda.	8	22
De vita ſolitaria.	9	25
De vigilijs/& ſomno/& ſtratu.	10	30

LIBER Secūd⁹

	Capitulum	Folio
De cura & modo orandi.	1	33
De orationis virtute.	2	37
De tentationibus tempore orationis.	3	44
De contemplatione.	4	45
De ſcripturarum lectione.	5	49
De fide vnius dei contra gentiles.	6	52
De fide Chriſti contra Iudæos.	7	53
De fide Chriſti contra Gentiles.	8	54
De fide chriſti contra magos.	9	55
De fide chriſti contra Philoſophos.	10	56
De fide chriſti contra hæreticos.	11	57
De ſpe diuinæ miſericordiæ.	12	59

LIBER Tertius

	Capitulum	Folio
De charitate erga deum.	1	64
De charitate erga proximum.	2	68
De charitate erga inimicos.	3	73
De officio doctoris euangelici.	4	77
De ſacerdotibus honorandis.	5	85
De pace colenda.	6	87
De conſortio habendo/fugiendoq;.	7	91
De veſtitu cultuq; corporis.	8	94
De operibus manu exercendis.	9	97
De corporis caſtigatione per flagella.	10	101

LIBER Quart⁹

	Capitulum	Folio
De corporis caſtigatione per ieiunium.	1	104
De cibi potuſq; vilitate ac parſimonia.	2	109
De obedientia ſeruanda.	3	115
De veritate colēda mēdacioq; fugiendo.	4	120
De manſuetudine animi.	5	126
De taciturnitate/ſermoniſq; moderatiōe.	6	129
De caſtitate ſeruanda exempla viroꝝ.	7	133
De caſtitate ſeruanda exempla fœminaꝝ.	8	139
De pœnitētia peccatoꝝ exempla veterum.	9	146
De pœnitentia peccatoꝝ exempla nouoꝝ.	19	150
De peccatorum confeſſione.	11	159
De ſacroſancta cōmunione.	12	163

Digitized by Google

INDEX CAPITVLORVM OPERIS

Liber		Capitulum	Folio
LIBER Quint⁹	De nemine temere iudicando.	1	170
	De patientia iniuriæ.	2	177
	De patientia damni	3	184
	De patientia ægrotationis.	4	187
	De patientia martyrum ſexus virilis.	5	192
	De patientia martyrum fœminei ſexus.	6	201
	De ratione reſiſtendi diabolo.	7	205
	De perſeuerantia bene agendi.	8	214
	De mortis meditatione.	9	219
	De hora mortis.	10	221
	De purgatorio.	11	229
LIBER Sextus	De ſignis vltimi iudicij.	1	232
	De Antichriſti perſecutione.	2	234
	De die iudicij incerta.	3	236
	De apparitione crucis/ & chriſti/ interituq́ Antichriſti.	4	238
	De horrẽdo chriſti ad iudicandũ aduentu/ & creaturaꝝ aduerſus peccatorẽ accuſatione: & igne quo conſumẽda ſunt oĩa.	5	239
	De reſurrectione mortuorum.	6	242
	De dñi deſcẽſu ad iudicãdũ viuos & mortuos.	7	243
	De ſentẽtia chriſti aduerſus impios	8	245
	De ſentẽtia apl'oꝝ aduerſus peccatores.	9	246
	De ſententia ꝓphetaꝝ aduerſus iniquos.	10	247
	De damnatoꝝ ad inferna abductione.	11	250
	De ſanctoꝝ cũ chriſto ad cœlũ aſcenſione.	12	252
	De damnatorum pœna.	13	255
	De reuelationibus infernalium pœnarum.	14	258
	De beatorum gloria.	15	265
	De reuelationibus cœleſtis beatitudinis.	16	268

CARMEN HIERONYMI MAcarelli Archipreſbyteri Traguriẽ.

Marulus hic profert ſanctorum exempla virorum.
Per quæ iter in cœlum cuiq́ patere queat.
Attamen ille ſuos mores/exemplaq́ vitæ
Non profert, cunctis quæ referenda forent.
Nam quis eo melior? quis vita ſanctior omni?
Cui tantus veræ religionis amor?
Deniq́ quiſquis eum factis imitabitur, hic ſe
Ad ſuperos recta nouerit ire via.
Dalmatiæ tellus tali ſe iactet alumno,
Ciue ſuo antiquum gaudeat Aſpalatum.

Digitized by Google

¶ ANNOTATIO Particularium & Principaliū A SENTENTIARVM

A ante a
AARON A deo electus/in monte hor ſepult⁹ eſt.libro.5.ca pitulo.10.foľ.222.a
Aaron & Maria ſini ſtre Moyſen iudican/tes:Maria lepra pcu/tit.li.5.c.1.foľ.17.d
Aaron & filiȷ̄ eius in trãdo tabernaculū/vinū nō biberunt. li.4.ca.2.foľ.110.b
A ante b ¶ Abdemelech charitatis amore libe ratus eſt.lib.3.ca.2.foľ.69.d
Abraã patriarcha cū poſteris ſuis ſepe liri voluit ĩ ſpelūca: li.5.ca.10.fo.221.d
Abraã in ſeruitio dei pſeuerauit vſq; in finem.libro.5.ca.8.foľ.214.d
Abraã ſolitarius ficti habitus ſimulati/one/neptim profugã reduxit.lib.4.ca.4.foľ.125.d.& libro.3.foľ.71.a
Abraã/Iſaac/cæteriq; patriarchæ/deū contemplati ſunt.lib.2.ca.4.foľ.45.d
Abraã credidit deo ꝛc̃.li.2.c.6.fo.52.c
Abraã tacit⁹ iuſſa exeqt̃.lib.4.ca.3.foľ.
Abraã vxorē ſuã ſororē dicebat (115.c. libro.4.ca.4.foľ.121.b
Abraam orando prolē optatã meruit. libro.2.ca.2.foľ.37.c
Abraam veſte cilicina indutus erat.li/bro.1.ca.8.foľ.22.b
Abraã filiū ſuū immolare voluit ex cha ritate.libro.3.ca.1.foľ.64.b
Abraã ægyptius cōtēpta hæreditate he remū ingreſſus eſt.lib.1.ca.1.fo.2.b
Abraã pr̃iarcha angelos ſuſcepit hoſpi tio ĩ ſpecie humana.li.1.ca.3.foľ.10.c
A ante c ¶ Achab rex pœnã ſceleris ieiunio di/ſtulit.libro.4.ca.1.foľ.104.d
Achior dux amonitarꝝ interrogat⁹ veri tatē dixit.lib.4.ca.4.fo.121.a
Achab coreptus eſt a dño ꝓpter inobe dientiã.lib.4.ca.3.foľ.115.c
Achab rex peſſimus audito ꝓpheta pti muit/pniãmq; egit.li.4.ca.8.fo.148.a
A ante d ¶ Adã & Eua tunicis pelliceis conten ti erant.lib.3.ca.8.foľ.9.c
Adam & Eua fructibus arborum aliti ſunt.li.4.ca.2.foľ.110.a
Adam & Eua a deo cōpulſi ſunt pecca ta ſua confiteri.li.4.ca.11.foľ.159.d
Adã & Eua ſerpenti credentes/maledi ctionib⁹ ſuccubuere.li.5.c.7.fo.205.d
Adã & Eua cōſilio ſerpētis/a mãdato dei receſſerūt.lib.3.ca.7.foľ.11.d
Adrianus aſtante cōiuge pœnã magis ꝙ thorꝝ elegit.lib.5.ca.5.foľ.199.d
¶ Agapit⁹ pōtifex verbis pȷ̄s auguſtū ad fidē conuertit.li.2.ca.11.foľ.58.d A ante g
Agar cū Hiſmaele fonte ab angelo oſtē ſo refocillat̃.lib.4.ca.2.foľ.114.a
Agatha virgo oĩa cōtēpſit:vt v̄ginitatē illibatã deo offerret.li.4.c.8.fo.140.b
Agatha virgo in infirmitate ſpem totã in deo poſuit.li.5.ca.4.fo.191.a
Agathō abbas nūq; ſomnū cœpit/niſi pri⁹ recōciliat⁹ ꝓxio.li.3.ca.6.foľ.89.b
Agathon abbas lapillum in ore porta/bat.lib.4.ca.6.foľ.130.b.
Agnes virginitatis fulgore/infamem locū honeſtauit.lib.4.ca.8.foľ.141.a
Agnes virgo ferro iugulat̃/cui ignis pe percerat.lib.5.ca.6.foľ.202.a
Agilius monachus pſequentē ſe beneſi ciū referens.lib.5.ca.2.fo.180.c
¶ Albanus martyr pœnitudine pecca ta diluit.li.4.ca.10.foľ.152.a A ante l
Albinus circūuentos orbe liberari poſ/ſe monſtrauit.lib.2.ca.2.foľ.42.c
Albinū obediente etiã elementū hono/rauit.lib.4.ca.3.foľ.117.c
Alchimius ſacerdos aſſidæis ꝓditor fit libro.3.ca.6.foľ.90.d.
Alchimius pace ſimulata/viros pacis interfecit.li.3.ca.6.foľ.91.d
Alcibiadi panis/ſal & aqua cibus erat. libro.4.ca.2.foľ.113.b.
Aldebertus Pragæ eps̃ ad modeſtius viuēdū epatū reliqt.li.3.ca.4.foľ.81.c
Alexander eps̃ philoſophos ad fidem Chriſti cōuertit.li.2.ca.10.foľ.57.b
Alexius ĩ domo paterna.17.annos mã ſit incognitus.lib.1.ca.5.foľ.15.c
Alexius romanus pauptatē intãtū ada mauit: vt gauderet ſe a ſeruis pr̃is ſui elemoſynas recipe.li.1.ca.8.fo.23.c
¶ Amaſias viro dei obediendo hoſtes ſuperauit.lib.4.ca.3.foľ.115.d A añ m
Amata abbatiſſa de hac vita migratu/

Aa

ra ſe veluti ſepeliēdā ī ſepulchro cōpo/
ſuit: & ſic expirauit.li.5.ca.10.fo.227.c
Amator eps coactus vxorē duxit: cū q̄
caſte vixit.li.1.ca.7.fo.134.b
Amator epus mortē ſibi iminere longe
præſciuit.li.5.ca.10.fo.226.b
Ambroſi⁹ eps in extremis laborās/fari
neſciens: a dño ſacrā cōmunionē exop
tans accepit.li.4.ca.12.fo.168.d
Ambroſius eps fœlicitatē ſæculi piculū
aīæ mōſtrauit.li.5.ca.3.fo.186.d
Ambroſi⁹ eps expāſis brachijs orās ex/
pirauit.li.5.ca.10.fol.224.b
Ambroſi⁹ eps impatori inſultare nō du
bitauit.li.3.ca.5.fo.86.b
Ammō abbas terribilē draconē ſua orō
ne necauit.li.2.ca.2.fo.40.b
Ambroſi⁹ eps ſuis pdicatiōib⁹ Auguſti
nū ab hæreſi purgauit.li.3.c.4.fo.81.a
Amādus eps qndecī annis pane tm̄ &
aq̄ ſuſtētatus ē.li.4.ca.2.fo.112.b
Amos ppheta ob vitatē p tpa trāſfixus
eſt.li.4.ca.4.fo.120.d
Amos abbas qngētis monachis præfu/
it.li.4.ca.6.fo.130.d
Amos heremita pxīos in charitate cor/
rexit atq; cōuertit.li.3.ca.2.fo.75.a
Amos abbas cū vxore caſtitatē ſerua/
uit.li.4.ca.7.fol.134.b
Ammonius linguā ſibi amputaturā p/
teſtatus eſt potius q̄ epiſcopatū acce/
ptare.li.1.ca.6.fo.18.b
A ante n ¶ Anthonius abbas epis pſbyteriſq;
ſubmittebat ceruicē captās bñdictio/
nem.li.1.ca.5.fol.15.c
Anthoni⁹ abbas māſit in ſolitudine vi/
ginti annis pane & aqua contentus.
li.1.ca.9.fol.26.b
Andreas cuidā nicolao libidini deditus
cōtinētiā īpetrauit.li.2.ca.2.fo.39.c
Anthoni⁹ monachus magnā ſciam legē
do acqſiuit.li.2.ca.5.fo.50.d
Anaſtaſia prætulit nobilitatis altitudi/
ni charitatis humilitatem.li.3.ca.2.fo/
Anthonius abbas hæreti/ (lio.72.d
cos ſuis prædicationibus conuertit.li/
bro.3.ca.4.folio.81.a
Antiochus fidefragus contra pacis iu/
ramentū venit.li.3.ca.6.fo.90.d
Anthonius abbas manibus laborabat.
li.3.ca.9.folio.98.a
Ananias p Hieremiā de mēdacio argui
tur.li.4.ca.4.folio.120.d
Anthoni⁹ abbas hora veſptina panē cū
ſale comedebat.li.4.ca.1.fo.106.b
Ananias eps intuitus mulierē: & ſcādaꝫ
liçantē oculū eruit.li.4.ca.7.fo.137.c
Anthonius abbas ſemp flexis genibus
orabat.li.2.ca.1.fo.35.a
Anna vxor Helchanæ orauit & exaudi
ta eſt.li.2.ca.1.fo.36.c
Anna filis Phanuelis die noctuq; ora/
bat.li.2.ca.1.folio.36.d
Anna Helchanæ cōiunx prece plem cō
penſauit.li.2.ca.2.fo.43.c
Anna pphetiſſa quadragintaocto an/
nos in viduitate cōſumpſit.li.4.c.8.fo
Animæ in purgatorio viuē/ (lio.139.c
tiū orōnib⁹ iuuari pnt.li.2.c.2.fo.41.c
Anſelmus eps frēm a dæmonibus libe/
rauit.li.2.ca.2.fol.42.b
Anthonius vidit orbē terraꝝ laqueis re
fertum.li.2.ca.4.fo.46.d
Anthonius minoꝝ ordinis euāgeliçan/
di munus humilitate acquiſiuit.libro
3.ca.4.folio.82.d
Anacletus præcepit ſūmū honorē pſby
teris deferēdū.li.3.ca.5.fo.85.d
Anthonius abbas ſacerdotes in ſūmo
honore habuit.li.3.ca.5.fo.86.b
Angelus anthoniū induxit ad laborem
manualem.li.3.ca.9.fol.99.b
Anthonius abbas dicebat ſeruis chriſti
nō expedire domos ſæculariū frequen
tare.li.3.ca.7.fol.92.d
Anna vxor Helchanæ flendo orabat.li.
4.ca.1.folio.108.b
Anna filia Phanuelis abſtinēdo & orā/
do intellexit qd' ſcribæ nō perceperūt.
li.4.ca.1.folio.108.b
Andreas apl's ab hora tertia vſq; ad no
nā p nicolao epo orauit.li.4.ca.10.fo.
Anthonius abbas viſus eſt ab (153.c
angel' ad cœlos ferri.li.4.c.10.fo.153.b
Anthonius minoꝝ ordinis ei qui ſe mu
tilauerat: ob pœnitentiā membrū reſti
tuit.li.4.ca.10.fol.153.d
Anthonius nulla vnq̄ iniuria etiā a dæ

Digitized by Google

monibus deterret.li.5.ca.7.fol.208.c
Andreas tergū fœmiæ tetigit: de q̄ iactā tē dæmonē audiēs poſtea cautius egit. li.5.ca.7.fo.211.d
Anthoni⁹ in heremo pſeuerauit: & angelorū ſortit⁹ eſt gl̄iam.li.5.ca.8.fo.216.b
Anna filia Phanuelis pſeuerātia caſtitatis meruit ſaluatorem in carne videre. li.5.ca.8.fol.217.c
Anthoni⁹ abbas in heremo pſeuerauit/ humilitatēq; tenuit.li.5.ca.10.fo.223.b
Anthonio mōacho dictū ē ne differret migrare: quia ei pctā dimiſſa eēnt.li.5. ca.10.fol.225.a
Anthoni⁹ Patauij in extremis laborās: hymnū O gl̄ioſa decantauit.li.5.ca.10.fo.226.d
A ante p ¶ Appolonij motiuū ītrādi heremū fuit vitare inanē gloriā.li.1.ca.4.fo.13.c
Appolonius ſuis manibus hoſpitib⁹ pedes lauabat.li.1.ca.5.fo.15.b
Similimodo Hor abbas.Ibidē.
Apl̄i pſeuerātes erāt in orōne.li.2.ca.1. fo.34.c
Apl̄i nō tyrānorū minis/ neq; ſupplicijs detriti.ſūt.li.3. ca.4.fo.80.d
Apl̄i calciati fuerūt ſandalijs.li.3.ca.8. fo.95.a
Appolloni⁹ abbas collobio ſtuppeo opiebat.li.3.ca.8. fol.95.d
Apl̄i etiā poſt cōuerſionē manibus laborabant.li.3.ca.9.fo.98.a
Apl̄i ieiunio vſi ſunt.li.4.ca.1.fo.105.d
Apl̄i ſpicas ſegetū manibus cōfricabāt li.4.ca.2.fo.111.b
Apl̄i veritatis aſſertores extitere.li.4. ca.4.folio.141.b
Apoſtoli in manſuetudine oīa ptulere. li.4.ca.5.fo.127.b
Appollonius ſuis fratrib⁹ māſuetudinē impauit.li.4.ca.5.fo.128.d
Appelles monachus diabolū ſub muliebris forma ferro candenti perculſit.li. 4.ca.7.fol.128.b
Appia v̄go p̄cata eſt mori caſta q̄ nupta viuere.li.4.ca.8.fo.144.a
Apoſtoli paup̄tatē ſtrictiſſimā ſeruauere.li.1.ca.8.fo.22.b
Appolloni⁹ cēties ī die flectebat ad orādū.li. 2.ca.1. fo.35.a
Aplorū tempe maxia obediētia fuit.li.4.ca.3.fo.116.b
Appollo abbas quēdā iuuenē pijs v̄bis ad cōfeſſionē pduxit.li.4.c.11. fo.161.d
Apl̄i oīa cōſtāti aīo reliq̄rūt.li. 5.ca.3.
Aplaides v̄go toto corpe ſanioſa: nullo alio cibo vixit q̄ euchariſtiæ pane.li.5.ca.4.fo.191.d fol.184.d
Apl̄i cū gaudio cōtumeliā paſſi ſunt.li. 5.ca.5. fo.193.b
Apronian⁹/chriſtianus vna die & martyr effectus.li.5.ca.5.fo.196.d
Apl̄i in veritate pſeuerarūt morientes pri⁹ q̄ tacētes.li.5.ca.8.fo.215.c
Apollo abbas oblit⁹ ē mūdo: & ob hoc mortuū ſe putabat.li.5.ca.9. fo.220.d
Apl̄i martyreſq; p chriſto mortui ſunt. li.5.ca.10.fo.225.b
¶ Arrogātia in orōne fugiēda eſt.li.2. ca.1.fol.34.d A ante r
Arnulphus epiſcopus orōne animam ab inferno liberauit.li.2.ca.2.fo.41.d
Arſeni⁹ abbas nedū fœmiarū/ſed etiā virorū cōſortia vitabat.li.4.c.7.fo.138.d
Arſeni⁹ q̄draginta annos ſolitarius ſedit.li.1.ca.9.fo.28.b
Arſenio ſomnus breuiſſimus fuit.li. 1. ca.10.fo.30.d
Archebi⁹ mōachus parētes labore manuū honorabat.li.3.ca. 9.fo.99.d
Arſeni⁹ op⁹ faciēs lachrymas fundere ſolebat.li.3.ca.9. fo.99.c
Arnulphus etiā poſt remiſſionē pctōrū heremū repetijt.li.4.ca.10. fo.152.d
Arſeni⁹ abbas ob frequētes lachrymas turgudulis ocellis fuit. li.4. ca.10. fol. 154.c
Arnulphus neptim duxit vxorem: vt nō carne ſed ſpiritu iūgerent. li.4.ca.7.fol.134.b
Archebius ſolitarius modico damno ſimulatæ charitatē vtilitati præferebat. li.4.ca.4.fo.124.c
¶ Aſella virgo pane & aqua contenta fuit.li.4.ca.2.fo.114.c A ante s
Aſſuerus cognita innocentia iudæorū vertit ſententiam in accuſatorem.li.5. ca.1.fol.172.b
¶ Auguſtin⁹ ex diuinis ſcripturis chriſtianus effectus eſt.li.2.ca.5.fo.50.a
Auguſtinus eps̄ anglorum fide cæcum illuminauit.li.2.ca.8.fo.55.a
Auguſtinus epiſcopus andiundo tantū agnouit veritatem.li.2. ca.11.fo.58.c A ante u

Digitized by Google

Auguſtinus ep̄s in veſtitu ſiliis illis fuit q̄bus p̄fuit.lib.3.ca.8.fo.95.b
Auguſtinus noluit habitare cū ſorore. lib.4.ca.7.fol.136.a
Auguſtinus cōtēplās nihil exteriorū ꝑcepit.li.2.ca.4.fol.46.d
Auguſtinus in extremis dicebat neminem debere diſcedere ſine cōfeſſiōe.libro.5.ca.10.fol.226.d

B ante a BARTHOLOMEVS Siriæ regum origine clarus nō dedignatus ē in piſcatorū nūero haberi.lib.1.ca.1.fol.1.c
Bartholome⁹ a dæmonibus obſeſſos liberauit.li.2.ca.2.fol.39.c
Baſilius dedit ſe ad diuinas ſcripturas lib.2.ca.5.fol.49.d
Baſili⁹ magn⁹ explorator philoſophæ demū chriſto credere cœpit.li.2.ca.10 (fol.57.a
Baſilius magn⁹ ep̄s eccl'iam ab arrianis poſſeſſam iterū accepit.li.2.ca.10.fol.58.b
Bartholome⁹ indutus fuit collobio albo.lib.3.ca.8.fol.95.b
Baſolus p̄cib⁹ fontē obtinuit.lib.4.ca. (2.fol.113.d
Baſoli abbatis māſuetudi nē fera oñdit.lib.4.ca.5.fol.127.c
Baſiani ep̄i benignitatē ceruą oſtēdit. lib.4.ca.5.fo.128.a
Banoa monach⁹ pœnitudine cathalogo ſc̄tōꝝ iſcript⁹ ē.li.4.ca.10.fol.152.a
Bartholomeus ap̄ls argentū aurumq̄ cōtempſit.li.1.ca.7.fol.20.b
Barbara oratione præmiſſa a patre ꝓtecta eſt.li.2.ca.2.fol.43.d
Baſilius magnus iudæū ad fidē chriſti cōuertit.lib.2.ca.7.fol.54.b
Baſilio intercedēte is q̄ diabolo ſe māciparat liber euaſit.li.4.ca.10.fo.153.c
Barbara virgo a patre interfici potuit cogi ꝟo vt caſtitatē p̄ferret nuptijs nō potuit.li.4.ca.8.fol.140.d
Banon ſuffragāti angelo ſacrā cōlonē accepit.li.4.ca.12.fol.168.d
Barbara poſt lōgiſſima tormēta a p̄re ꝓprio capite trūcat.li.5.ca.6.fo.201.b
Barnabas igne conſumptus martyrij gloriā accepit.lib.5.ca.5.fol.193.d

B ante e Benedictus abbas impubis parētes heremūq̄ intrauit.li.1.ca.1.fol.2.c
Bernardinus minorū ordinis prādiolū ſuū cū paupculis partiri conſueuit.lib.1.ca.2.fol.5.c
Bernard⁹ abbas fratres ſuos religioſe dormire docebat.lib.1.ca.10.fol.31.c
Bernardinus minorū ordinis ſup pauimēto veſtit⁹ iacere cōſueuerat.ibidē.d
Bernardus cōtemplator neſciebat vbi equitarat.lib.4.ca.2.fol.47.c
Bernard⁹ abbas ſola aſſiduitate legēdi intellexit ſcripturas.li.2.ca.5.fol.50.c
Bernardin⁹ minorū ordinis/ex delectatiōe ſcripturæ religiōȝ īgreſſus ē.ibidē
Bernardinus in charitatis negocio aſſiduus fuit lib.3.ca.2.fol.71.d
Beno abbas nūq̄ irat⁹ viſus ē.li.3.ca. (6.fol.86.c
Benedicto abbati q̄dā p̄ſbyt̄ prādiū attulit.li.4.ca.2.fol.113.c
Beon abbas in ſūmo ſilentio vixit.lib.4.ca.6.fol.130.c
Benedictus abbas corp⁹ ſuū in ſpinas proiecit.lib.4.ca.7.fol.136.a
Bernardus abbas docuit ī p̄dicatōe in anēḡriā eſſe vitādā.li.3.ca.4.fo.83.b
Berchari⁹ ob obedictiæ ꝓmtitudinē vinū effuſū recupauit.li.4.ca.3.fo.117.d
Bernardin⁹ minorū ordinis/ oīa in melius interpretat⁹ fuit li.5.ca.1.fo.178.c
Bernardus abbas pecunia ſublata gratias deo habuit.lib.5.ca.3.fol.186.c
Beniamin heremita fratres ſupplicare ſolebat ne corporis ſui ſed aiæ curā haberent.lib.5.ca.4.fol.190.a
Bernard⁹ abbas orōne diſcipulū a tētatiōe recedendi liberauit.li.5.ca.7.fol. (207.d
Bn̄dict⁹ abbas diſcipulū ꝟgis a tētatione liberauit.li.5.ca.7.fo.208.a
Beda p̄ſbyter dn̄o reuelāte p̄cognouit ſe a corpis vinculis exuēdū.li.5.ca.10. (fo.225.a
Bn̄dictus papa intercedēte beato odilo abbate a purgatorio liberat.lib.5.ca.11.fol.231.b

B ante o Bonifacio archiep̄o ieiūia ꝓ delicijs erant.lib.4.ca.1.fo.106.b
Bonifaci⁹ pœnitudinē agēs cœlū ingredit.lib.4.ca.10.fo.151.c
Bonifacius archiep̄s euāgeliçādo ꝟbū dei pedibus inceſſit.li.3.ca.10.fo.102.c

Digitized by Google

B ante r ¶Brigida abbatiſſa paupib⁹ eqs qb⁹
ipa & ſorores vehebant dedit.li.1.ca.
Brigida abbatiſſa oia hu/ (2.fol.19.a
militaris opa in monaſterio faciebat.
li.2.ca.5.fol.16.d
Briccius eps prunis ardetib⁹ ſuā inno/
centiā oſtēdit.li.5.ca.1.fol.174.d

C ante a CARILEPHVS MV/
liebres greſſus ſemp refugit.
lib.4.ca.7.fol.137.b
Capiton cōtēplādi amor & peccādi ti/
mor ab hoib⁹ ſubmouebat.lib.5.ca.7
Caſſius eps euchariſtiā ſū/ (fol.92.d
pturus crebro in fletum prūpebat. li.
4.ca.10.fol.154.d
Cayn ob māſuetudinē q fratrē ſuū imi
tari debebat interfecit.li.4.ca.5.folio
Caſſius qtidie cōicās ad cœnā (126.d
æternā vocat.li.4.ca.12.fol.168.d
Cananea mulier pſeuerās in oratione
a ſaluatore exaudita eſt.li.5.ca.8.fol.
Caſſius eps p viſum accepit ſe (217.d
natalitio Petri & Pauli migraturū.li.
5.ca.10.fol.226.a

C ante e ¶Cecilia virgo cilicio ſqualebat.li.3
ca.10.fol.103.d
Celeſtinus papa pōtificatū inuitus ge/
rebat.li.1.ca.6.fol.19.a
Cecilia Romana codicē euāgelij nūq̄
a ſe dimiſit.li.2.ca.5.fol.51.c
Cecilia virgo angelū habuit defenſorē
vginitatis.li.4.ca.8.fol.140.c
Cecilia virgo credentē maluit q̄ thori
habere cōſortē.li.4.ca.8.fol.14.d
Cecilia virgo ob fidē chriſti in ignē de/
ijcitur & illeſa permanēs decollat.li.
5.ca.6.fol.202.b
Cæci in clamore perſeuerātes qd' vole
bant aſſecuti ſunt.li.5.ca.8.fol.215.d

C ante i ¶Ciriac⁹ dona oblata rcuſauit.li.1.c.
Ciprian⁹ chriſti amore ca (7.fol.20.c
pitis amputatione martyriū ſumpſit.
li.5.ca.6.fol.220.d
Ciprianus magus chriſtianus effectus
tyrānorū tormēta facile contēpſit.li.2.

C ante l ¶Clara diſcipula fran (ca.9.fo.56.d
ciſci vidit puerū Ieſum ī die natiuiatis
quaſi iā natū.li.2.ca.4.fol.48.c

¶Cornelij centurionis elymæ aſcēde/ C ante o
rant in memoriā in cōſpectu dei.lib.1.
Cōſtantin⁹ monachus (ca.2.fol.5.b
oſculatus eſt eos qui eū deſpiciebant.
li.1.ca.4.fol.13.b
Copres pſbyt ignē illæſus ī fide ingreſ
ſus eſt.li.2.ca.11.fol.58.b
Colūbanus abbas annis.16.herbis tm
ſuſtētatus eſt.li.4.ca.2.fol.113.b
Colūbano abbati vrſi obtēperauere.
li.4.ca.5.fol.127.c
Coſmas & damian⁹ munera regis re/
pudiauere.li.1.ca.7.fo.20.c
Conſtātinus auguſtus chriſto tēpla cō/
ſtruxit.li.2.ca.7.fol.54.a
Conſortia nō ſūt habēda cū ijs qui ſibi
ſapiētes vident.li.5.ca.7.fol.92.a
Colūbā vginē vrſus ab iniuria tutatus
eſt.li.4.ca.8.fol.141.b
Colūbani diſcipulus mori appetebat.
li.5.ca.9.fol.220.d

¶Cratō philoſoph⁹ pdicatiōe Ioānis C ante r
ſua vēdēs elemoſinas dedit.li.ca.2.fo.
Chriſt⁹ docuit nos ante oratione (4.c
corda nrā pparare.li.2.ca.1.fol.34.a
Chriſtus docuit ſemp orare.ibidem
Chriſtophori cruore regis oculus ſana
tus eſt.li.3.ca.3.fol.74.c
Chriſtus naſci voluit ſub pace in orbe
terrarū.li.3.ca.6.fol.88.b
Chriſt⁹ ieiunabat & dæmonē vincebat
Chriſtus diſcipulis (li.4.ca.1.fo.105.b
ieiunādi documentū ingeſſit.ibidē.
Chriſt⁹ btōs dixit eſuriētes & ſitiētes.
Chriſti māſuetudo (li.4.ca.2.fo.106.a
exēplificari nō pōt.li.4.ca.5.fo.127.b
Chriſtophor⁹ in tētationibus dnm in/
uocabat.li.4.ca.7.fol.138.c
Chriſtina vgo interēptos pter eā ad
vitā euocauit.li.3.ca.3.fol.76.b
Chriſt⁹ docuit pxios diligere.li.5.ca.2
Chriſt⁹ ſuo exēplo docuit pa (fol.69.d
rētib⁹ obediēdū eſſe.li.4.ca.3.fo.115.b
Chriſtus de virgine naſcēs virginitatē
cōmēdat.li.4.ca.7.fol.133.d
Chriſt⁹ interdū fleuit / ſed nūq̄ riſit.li.
Chriſt⁹ docuit piu (4.ca.10.fo.154.d
ria vindictā ñ q̄rere.li.5.ca.2.fo.178.c
Chriſt⁹ ignominioſiſſimā mortē ſuſti/

Digitized by Google

nuit.li.5.ca.5.folio.193.b
Chriſtophorus poſt longa tormēta ca/
pite mulctatur.Ibidem fo.197.b
Chriſtus a dæmone tentatus eū verbis
ſcripturæ ſuperauit.li.5.ca.7.fo.206.b
Chriſtus exemplo docuit pijs actibus
inhærere.li.5.ca.8.fo.215.b
Chriſtus nobis memoriā mortis īgere/
bat dicendo vigilate.&c.lib.5.ca.9.fo.
Chriſtus ſuo exemplo viuere (220.a
& mori docuit.li.5.ca.10.fo.223.a
Chriſt⁹ nos cōfiteri optere innuebat/cū
mūdatos leproſos ad ſacerdotes mit/
tebat.li.4.ca.11.fo.161.a
Chriſt⁹patiam docuit dicēdo auferenti
palliū tunicā nō eē negādū.li.5.c.3.fo.
Chananea flēdo poſt dn̄m miſe (185.d
ricordiā īpetrauit.li.4.ca.10.fo.155.c
Charitas eſt ignis quē dn̄s miſit ī t'rā.li.
Charitas apl'z Petrū am (5.ca.1.fo.65.c
bulare fecit ſup aquas.Ibidem.
Charitas beatū Petrū fecit oīa credere.
Chuſi ſimulabat amiciciā ad (Ibidē.d
abſalon.li.4.ca.4.fo.122.d
C ante u Cudberto epō obit⁹ ſu⁹ diuinit⁹ præ
nunciatus fuit.li.5.ca.10.fo.224.d
D ante a DAVID SEPTEM HO
rarū canonicarū orādi documē
tum reliqt.li.2.ca.1.fo.33.b
Dauid exultabat in ſpe & miſericordia
li.2.ca.12.fol.63.b
Dauid lætabat in reductione archæ.li.
3.ca.1.fol.64.c
Dauid ſaul regis in ſe odium beneficijs
æquauit.li.3.ca.2.fo.73.d (88.a
Dauid ppt pacē ſaulē fugit.li.3.ca.6.fo.
Dauid ieiunāti pctā dimiſſa ſunt.li.4.c.
Dauid finxit inſaniā & li/ (1.fo.105.a
beratus eſt.li.4.ca.4.fo.122.d
Daniel flexis genib⁹orabat.li.2.c.1.fol.
Danieli in orōne nūer⁹ annorū (33.b
chriſti natiuitatis indicat⁹eſt.li.2.ca.2
folio.39.b
Daniel mūera cōtēpſit.li.1.ca.7.fo.19.d
Dauid mōacho pniam agenti/ pctā di/
miſſa ſunt.li.4.ca.10.fo.151.d
Dauid ſperās miſericordiā dei & cōſe/
cutus eſt.li.2.ca.12.fo.60.a
Dauid latro ſpe ductus monachus fa/
ctus eſt.li.2.ca.12.fo.61.b
Daria vgo pſequētes ad fidē cōuertit.
li.3.ca.3.fol.76.d
Daniel manib⁹laborās pciū paupibus
erogabat.li.3.ca.9.fo.99.b
Daniel ppheta cōtēpta regis menſā le/
gumina comedebat.li.4.ca.2.fo.110.d
Dauid pœnitētis magn⁹dolor extitit q
tā repente veniam meruit.li.4.c.9.fo.
Dauid pœnitēſ & merēs ſe de (147.c
liqſſe cōfitet. ibidem.d
Daniel etiā p ppli pctis fleuit.li.4.c.9.
Daniel pctā ppli cōfitens/ (fo.149.b
mox liberationē futurā audiuit.li.4.c.
Danielē abbatē puer ab (11.fo.160.d
infamia liberauit.li.5.ca.1.fo.174.c
Daniel leonibus deuorandus traditur.
li.5.ca.5.fol.192.b
Dauid pctm̄ pœnitudine deleuit/ſince/
riuſq vixit.li.5.ca.8.fo.215.b
Dauid remiſcēs ſe eſſe mortalē ab iniu/
ſticia receſſit.li.5.ca.9.fo.219.b
Dauid morti pxim⁹ dedit pcepta filio
ſuo ſalomoni.li.5.ca.10.fo.222.c
De⁹aliqbus ſctis ſpecialē progatiuā D ante e
incedēdi cōceſſit.li.2.ca.2.fol.43.b
Deſperās nō conſiderat diuinā miſeri/
cordiam.li.2.ca.12.fo.59.d
Deicoli lenitudinē aper oñdit.li.4.ca.5
Diues purpurat⁹laçaro (fol.123.c D ante i
negās elemoſynā ſepult⁹eſt in inferno.
li.1.ca.2.fol.5.c
Dionyſi⁹philoſophus p paulū apl'm ad
fidē cōuerſus.li.2.ca.10.fo.56.p
Dicta Hieronymi de laudibus heremi.
li.1.ca.9.fol.28.d
Dionyſius in paſſione millies paſſu/
rus chriſtum ſe nunq negaturus dixit.
li.5.ca.5.fo.195.b
Dominic⁹hiſpan⁹libros vēdēs pecu D ante o
niā paupib⁹ erogabat.li.1.ca.2.fo.5.d
Dorotheus & Gorgonius poſt multa
tormēta laqueis ſuſpēſi obiere.li.5.c.5.
Dorothea capitale ſuppli/ (fo:199.d
ciū ſubijt:roſaſq poſt obitū theophilo
miſit.li.5.ca.6.fo.203.a
Dominic⁹incidēs in latrones martyriū
nō expauit.li.5.ca.5.fo.201.b

Digitized by Google

Donatꝰ eṗs inſtāte die dormitiõis ora/
uit donec exalaret ſpm̄.li. 5.ca.10. fol.
Dominicꝰ vltimo vitæ ſuæ die (226.b
fratribus humilitatē charitatē paupta/
tēq; legauit.li.5.ca.10.fo.226.d
Doctoris officiū ī moyſe apparuit.li.3.
Doctoris officiū ē dete/ (c.4.fo.77.d
ſtari vitia hoīm.li.3. ca.4.fo.78.b
D añ r ¶ Druſiana ob elemoſynas ſuſcitata ē
a mortuis.li.1.ca.2.fo.10.a
D añ u ¶ Dunſtānꝰ eṗs poſt morbū religiõi ſe
dedit/multaq; vitæ ſanctitudine polle
re cœpit.li.5.ca.4.fo.190.b
E ante a EADMVNDVS archieṗs
ꝑdicās ꝑcepit hymbri ne ṽbū
dei īpediret.li.3.ca.4. fol.82.b
Eadmūdus archieṗs ieiunabat in pane
& aq̄.li.4.ca.1.fol.106.b
Eadmūdus bibliā legens cādela ſup li/
brū cadēs inoffenſū reliqt.li. 2.c. 5.fo.
Eadmūdus ſp ciliciū geſtauit & (51.b
in q̄dragesima loricā.li.3.c.10.fo.101.d
Eadmūdus ꝑticipatiõe ſacri intelligen
tiā accepit.li.4.ca.12.fo.169.a
Eadmūdus archieṗs opp̄ſſus ſomno a
diabolo debilitat.li.5.ca.7.fo.212.a
E ante d ¶ Eduardus rex britānoꝝ cū vxore ca/
ſtitatē tenuit.li.4.ca.7.fo.135.b
E ante g ¶ Egidiꝰ corꝑe læſus ad deū orauit ne
ſanitatē acciꝑet.li.5.ca.4.fo.189.d
Egidio abbate intcedente regi Karolo
pctī venia cõcedit.li.4.c.10.fol.153.c
Egidius genere nobil ſeip̄m deſpoliās
amiculū ꝓpriū medico dedit.li.1.ca.1.
Egidiꝰ iactatiõis caſum fugiēs ī (fo.5.c
heremū ſe recepit.li.1.ca.4.fo.14.a
Egdarus rex ſedecī annos in ſūma qe/
te regnauit.li.3.ca.6. fo.89.d
Eduarꝰ rex miſſā audiēs xp̄m ea corpis
forma quā de mr̄e ſūpſit vidit.li.4.ca.
Effrem monitis magni (12.fol.165.b.
Baſilij a temerario iudicio reſilijt.li.5.
E ante u ¶ Eulali mõachꝰ maluit (c.1.fo.17.c
in ſpelūca habitare q̄ foris ab hoibus
honorari.li.1.ca.4.fol.14.b
Euphemianꝰ cū vxore aglae paupes in
domo ꝓpria re icictes ꝓprijs manibus
miniſtrātes.li.1.ca.2. fol.5.a
Euſtachiꝰ ob elemoſynas chriſtū ī cruce
int cornua cerui vidit.li.1.ca.2.fo.5.b
Euagriꝰ ꝑſbyt.xl.ānos pane oleo & aq̄
tm̄ ſuſtentatus eſt.li. 4.ca.2. fo.112.b
Euphraxia hūilia ſp affectauit vt inanē
glriam vitaret.li.1.ca.4.fo.14.d
Euphraxia vidua ſuſcepta vnica ꝓle cū
viro caſtitatē tenuit.li.4.c.8.fo. 144.d
Euphraxia emulæ veniā īpetrauit.li.3.c.
Euphraxia cõtinue labora (3.fo.77.a
bat.li.3.c.9.fol. 101.a
Euphraxia ṽgo vacuū cibo vētrē gerēs
vt aiaʒ ṽtutibꝰ repleret.li.4.c.1.fo.108.d
Euphraxia romana poſt mortē viri nu/
bere noluit.li.1.ca.1.fol.3.c
Euphraxia ṽgo ſuꝑatis patētibꝰ iniurijs
nulla iniuria ab hūilitatis officio auo/
cari potuit.li.5.ca 7.fo.213.d
Euphroſina cauſa obediētiæ.xxx. ānos
māſit in cella.li. 4.ca.3.fo.119.c
Euphroſina ṽgo parētes patriāq; dimi/
ſit ne nuptui traderet.li.4.c.3.fo.144.c
Euſtachiꝰ martyr cū vxore & liberꝭ igne
aduſtꝰ martyriū ſūpſit.li.5.c.5.fo.198.c
Euſebiꝰ in extremis dæmões vidēs cla/
mauit.li.5.ca.10.fo.224.b
Euſtraciꝰ poſt tormētoꝝ cõgeriē igne cõ
ſumptus eſt.li.5.ca.5.fo.195.c
Euſtachiꝰ romanꝰ amiſſis fortunis chri/
ſtū nunq̄ dimiſit.li.5.ca.3.fo.186.b
Eugenia ṽgo electa in abbatē/ſp tñ in/
firmis & alijs fribꝰ miſtrabat.li.1.ca.5
Euagriꝰ in puteū Bernardus (fo.17.a
abbas in lacū deſcēdere caſtitatis amo
Eugeniꝰ aphricæ (re.li.4.c.7.fol.138.b
rex vitiare timuit ṽgines florā & lucil
lam.li.4.ca.8.fo.145.b
Euagriꝰ pſbyt pœnitēs iuſti nomē acce/
pit.li.4.ca.10.fo.152.d
Eugenia ṽgo mūera refutauit.li.1.ca.7
Euſebiꝰ abbas ṽginitatē ab (fol.21.b
ineunte ætate cuſtodiuit.li.4.ca.7.fol.
Eulogiꝰ ꝑſbyt patiētiæ ṽtutis (139.d
meruit coronari diademate. li.5.ca.2.
Euphemia poſt maxima tor (fol.181.c
mēta gladio cõfoſſa ſpiritū cœlo red/
didit.li.5.ca.6.fol.203.c
Elpidius abbas tm̄ bis in hebdomada
comedebat.li.4.ca.1. fol.106.d

Digitized by Google

Elphegus ſuis ſpoliatis charitatis amo
re facile ꝑtulit.li.3.ca.3.fo.75.b
Eldetrudis virgo cum marito caſtitatē
ſeruauit.lib.4.ca.8.fo.142.d
Elphegus archiepſ poſt deceptionē dæ
monis reingreſſus carcerē martyrium
ſumpſit.lib.5.ca.7.fo.210.d
Elpidius abbas orādo nūꝙ vertit ſe ad
occaſum.lib.5.ca.8.fo.217.c
Eleutheriꝰ diuerſa genera tormētorꝫ ꝓ
fide chriſti exptus ē.li.5.ca.5.fo.199.b
Eleaçarus nō edens cibos ꝓhibitos in
lege/audacter vapulatus eſt. li.5.ca.5
E ante p ¶Epi etiā paupertatē colāt. (fo.192.c
libro.1.ca.8.fol.24.c
Epi pœna prædicationis officiū exerce
re nolentis.li.3.ca.4.fo.81.d
Epeſius nunꝙ ante veſper quicꝙ gu/
ſtauit.lib.4.ca.1.fo.107.b
E ante q ¶Equicius abbas ſp ſecū portauit li/
bros ſacræ ſcripturæ.li.2.ca.5.fo.50.d
Equicius abbas pdicādi auctoritatē a
deo accepit.li.3.ca.4.fo.83.b
Equicius abbas dū immūdis cogitati/
onibus quateret:ad precū cōfugia re/
currebat.lib.4.ca.7.fo.139.d
E aute r ¶Eraſmus a coruis ſuſtētatus eſt.lib.
E ante s ¶Eſaias in duas par (4.ca.2.fo.113.d
tes ſectus.libro.4.ca.4.fo.120.d
¶Eçechias rex plebē flere iuſſit. libro
4.ca.6.folio.129.d
Eçechia rege deprecante aſſyrij ꝑcuſſi
ſunt.libro.2.ca.2. folio.38.c
E ante ç Eçechias orōe ab īfirmitate cōualuit ibi
Eçechias rex pœnitudine hoſtiū (dē.
multitudinē ꝓſtrauit vitāꝗ ꝓlōgauit.
libro.4.ca.11.folio.106.d
Eçechias ob peccatū patiēter ſuſtinuit.
libro.5.ca.3.folio.184.c
Eçechiæ exēplo docemur in mortis ho/
ra maxime mœrore pœnitētiæ opus eſ
ſe.libro.5.ca.10.folio.222.d
Eçechias ægrotāſ expers delicti fuit:ſed
mox vt cōualuit iactantiæ crimē incur/
rit.libro.5.ca.4.folio.188.b
F ante a FAMILIARITAS San/
ſonē cōpulit ad necē/dauid ad
adulteriū.li.3.ca.7.fo.92.a

Farra virgo plura ob virginitatē ꝑtulit
eū vinci nō potuit.li.4.ca.8.fo.142.a
Fantinus orando mortis ꝑiculū effugit
libro.2.ca.2.folio.40.d
Fauſtinus & iouita ſacr̄m a colūba ac/
ceperūt.libro.4.ca.12.fo.166.d
¶Fœlix monachus liberalit̄ dedit ei q F ante e
furari venerat.libro.3.ca.3.fo.74.d
Fœlicula v̄go abſtinētiæ virtute robora
ta eſt ad martyriū.li.4.ca.1.fo.109.a
Fœlicitas cū ſeptē filijs ꝓlibꝰ tormētis fati
gatis martyrij palmā ſūpſere.li.5.ca.6
¶Flocellꝰ paſſiōibus ſupa/ (fo.204.d F ante l
tis ꝑ patientiā tandē ꝓfocatione beluæ
interijt.libro.5.ca.5.fo.195.b
Florentius ſolitariꝰ ꝓ inferentibꝰ iniuriā
incōſolabilit̄ triſtat.li.5.ca.2.fo.181.d
¶Fortunatū ꝑegrini ſimulata forma a F ante o
diabolo ſumpta infamia polluit.libro
5.ca.1.folio.175.b
¶Frāciſcus btūs apparēti pauperi ele/ F ante r
moſynā elargitus eſt. li.1.ca.2.fol.9.a
Frāciſcus btūs ſe corā hoībus vilipēdere
iuſſit vt vitaret inanē gl̄iam.li.1.ca.4.
Frāciſcꝰ amator pauptatis ve (fo.13.d
ſtes ſuas paupi dedit.li.1.ca.8.fo.23.d
Frāciſcus vidit in cōtemplatiōe ſeraph
in ſpecie crucifixi.li.2.ca.4.fo.47.d
Frāciſcus vna tunica cōtētus fuit.li.3.ca.
Frāciſcus fune dure ſe ver/ (8.fo.96.b
berabat.libro.3.ca.10.folio.103.b
Frāciſcus ꝑcibus obtinuit fontē a domi/
no.libro.4.ca.2.folio.113.d
Frāciſcꝰ btūs in niuē ſe īmerſit.li.4.ca.7
Frāciſcū orantē diabolus tē/ (fo.138.b.
tauit.libro.2.ca.3.folio.45.b
Frāciſcus ſacerdotes ſp honore maxio
ꝓſecutus eſt.libro.3.ca.5.fo.86.c
Frāciſcꝰ in domibꝰ magnatū a dæmoni/
bus verberatus.libro.3.ca.7.fol.93.a
Frāciſco aſſiduitas plorādi hebetauerat
viſum.libro.4.ca.10.fo.154.c
Frāciſcus obliꝗ ſuſpitionis culpā in fra/
tre caſtigauit.libro.5.ca.1.fo.174.b
Frāciſcꝰ ꝑfectꝰ factꝰ ē poſtꝙ maxīas īfir
mitates incurriſſet.li.5.ca.4.fol.190.c
Frāciſcus poſt chriſtū vadēs paratus erat
oīa aduerſa pati ꝙ a ꝓpoſito recedere.
libro.5.ca.8.folio.218.d

Digitized by Google

Fräciſc⁹ expectās extremū diē vitæ ſuæ nudū ſe ſup nudā humū deponi fecit. libro.5.ca.10.folio.226.d

G ante a

GALLICANVS GEner regis auguſti monachus effectus oïa opa ſeruilia fecit. libro.1.ca.5.folio.15.b

Gallus ob obediētiā fratris domuit vrſum.libro.4.ca.3.folio 117.d

Gall⁹ abbas facto docuit nō ſolū mādati rē/ſed etiā vba eē ppēdēda.li. 4.ca.3. (fo.118.d

Galla viduata nubere noluit.libro.4.ca.8.folio.144.d

Galla vidua oēs īfirmitates ppeti maluit q̄ ad cōiugiū redire.li.5.c.4.fo.191.b

Galla romana a btō petro viſitata euocataq; ex hac vita migrauit.li.5.ca.10. (fo.227.d

Gaboanitis mēdacium attulit ſalutem.libro.4.ca.4. fo.122.c

Gallican⁹ romani dux exercit⁹ cōuerſus a cōiuge ſibi pacta quā victoria acqſiuit religionē ingreſſus ē.li.1.ca.1.fo.2.a

G ante e

¶Gerbonius eps potius mori maluit q̄ pauperes quos habebat hoſpitio tradi.libro.1.ca.3.folio.11.c

Germanus eps lectum ſuū cinere ſtrauit.libro.1.ca.10.folio.31.c

Germanus eps naufragiū patiētib⁹ orōne ſubuenit.libro.2.ca.2.fol.40.d

Germanus eps tenuiſſimo cibo cōtēt⁹ a vino abſtinuit.libro.4.ca.2.fo.112.b

Geraldus monachus tpe tētationis ad orationē fugit.li.2.ca.2.folio.42.b

Geruaſius & pthaſius legendo ad fidē cōuerſi ſunt.libro.2.ca.5.folio.51.a

Geminianus electus a populo honorē fugit.libro.1.ca.6.folio.18.d

Genebaudus eps pœnitēdo ſanctus factus eſt.libro.4.ca.10.folio. 152.b

G ante o

¶Goar monachus dn̄m depcatus eſt p infirmitate vt nō eligeret epiſcopus. libro.1.ca.6.folio.18.b

G ante r

¶Gregorius anteq̄ pōtifex vrbis romæ ſenator erat/ſed ſua ppt deū diſpſit: monachi vitā duxit.li.1.ca.1.fo.2.a

Gregorius aliqn̄ angelis ſub forma mēdicantium elemoſynas elargitus eſt.libro.1.ca.2.folio.6.b

Gregorius interdū chriſtū hoſpitio accepit in pſona pauper̄.li.1.ca.3.fo.11.a

Gregori⁹ prim⁹ papa fuit q ſe ſeruū ſeruor̄ appellauit.libro.1.ca.5.folio.15.d

Gregorius deſperans ſe poſſe effugere epatū dolio ſe cōdi & exportari fecit. libro.1.ca.6.folio.18.d

Gregorius eps panes hordeaceos eſitabat.libro.4.ca.2.folio.113.b

Gregori⁹ papa eleutherio abbate intercedēte ieiunare potuit.li.4.ca.1.fo.108.a

Gregorius papa corp⁹ chriſti porrigēs mulieri in carnē verſū ē.li.4.ca.12.fo. (165.b

Gregorius adhuc abbas quendam fratrē de grauiſſimis pœnis liberauit.libro.4.ca.12.fo.169.b

Gregorius elegit q̄ diu viueret lāgnoribus agitari q̄ biduo poſt mortē in purgatorio vexari.li.5.ca.4.fo.189.d

Gregorius martyr capitis amputatiōe martyriū ſumpſit.li.5.ca.5. fo.195.d

H ante e

HELIZABET PANnonū regis filia defūcto marito paupibus ſeruiuit.li.1. ca.1 (fo.4.b

Heliçabet ob aſſiduā benignitatē in paupes mater eor̄ cognominatur.libro.1.ca.2.folio.9.c

Heliçabet leproſis varijſq; lāguoribus grauatis miſtrabat.li.1.ca.5.fo.16.c

Heliçabet pauptatē ſummo animo affectabat.libro.1.ca.8.folio.25.c

Heliçabet chriſtum in nubibus vidit.libro.2.ca.4.folio.48.b

Heliçabet vgo interdū in cōtēplatiōe velut exanimis iacebat.ibidem

Heliçabet vidua corp⁹ ſuū flagellis vberabat.libro.3.ca.10.folio.103.b

Heliçabet vgo quotidie ſe flagellis cædebat.libro.3.ca.10.folio.103.c

Heliçabet vt obedientiā ſeruaret: loris diuerberata fuit.libro.4.ca.5.fo.119.b

Heliçabet vidua poſt mortē mariti caſtitatē ſeruauit.li.4 ca.8.folio.138.b

Heliçabet aīo orōni intēdebat.li.2.ca.1 (fo.37.b

Heliçabet vidua quedā iuuenē ad chriſtū cōuertit.li.2.c.2.fo.44.a

Heliçabet vidua multis laborib⁹ corp⁹ ſuum fatigabat.libro.3.ca.9.fo.101.b

Heliſabet gaudebat ſe iniuriā pati pro chriſto.lib.5.ca.2.fol.183.a
Heliſabet vidua die extremū agēs chriſtū vidit:a q̄ ad cœleſte thalamū inuitata mox ire prexit.li.5.c.10.fo.228.b
Heliſabet de Sconāgia toto corpe vlceribus tabefacta: ob hoc nuſq̄ triſticiā vultu ꝓtulit.lib.5.ca.4.fol.191.c
Helias heliſeus Ioānes baptiſta ſolitudinē affectabāt.li.1.ca.9.fol.25.d
Helias ieiunabat.40.dies &.40.noctibus.lib.4.ca.1.fol.104.c
Helias miraculo fidē oñdit.lib.2.ca.6. (fol.52.d
Helias vxore caruit.lib.4.ca.6.fol.131.b
Helias heremita vidit aīam theodoſij ſenatoris infernū merētis hieronymo intcedēte ad purgatoriū decerni.li.5.ca.11.fol.230.b
Helias memoriā mortis habuit dū vita defungi optauit.li.5.ca.9.fo.219.c
Helias heremita in cibo exiguus fuit lib.4.ca.2.fol.112.d
Helias monachus.7.annos in ſolitudine ſolus ꝑdurauit.li.1.ca.9.fol.27.c
Helias ꝓpheta pluuiā oratione impetiuit.li.2.ca.2.fol.37.d
Helias abbas dū carnis moleſtias ferre nequiret heremū ſe dedit.li.4.ca.7 (folio.139.b
Helias preſens mori non timuit.li.5.ca.9.fol.219.d
Heliſæus propheta renuit accipere munera.li 1.ca.7.fol.19.c
Heliſæus terrā oratione fœcūdauit.li.2.ca.2.fol.38.b
Heliſæus.20. panibus centū homines ꝓauit.li.4.ca.2.fol.110.b
Heli exteriorē geſtum in anna notauit/ſed de' intima cordis reſpexit.libro.5.ca.1.folio.171.d
Heli filios ſuos remiſſe arguens deum offenderat.li.5.ca.1.fo.64.c
Heremita quidam digitos combuſſit caſtitatis amore.li.4.ca.7.fo.138.a
Hero abbas diabolo credēs cecidit in lacū: & poſt triduū miſerabilit' obijt.lib.5.ca.7.fol.210.a
H ante I ¶Hilarion palæſtin' diſperſis tempoꝛalib' heremū ingredit.li.1.ca.1.fo.2.c
Hilarion flebat quotidie ſe cum fratribus habitare propter inanē gloriam.lib.1.ca.4.fol.14.b
Hilarion non habens qd' pro mercede vectori daret/euāgelium cœpit offerre libro.1.ca.8.fo.23.a
Hilarion abbas viſo Anthonio mutauit habitum/vaſta heremo fruebatur.libro.1.ca.9.fol.26.d
Hilarion abbas corpus ſuū ſacco tegebat.li.3.ca.8 fol.96.a
Hilarion abbas pect' pugnis cedebat.libro.4.ca.9.fol.158.b
Hilarion abbas ſuꝑ humo nuda cubitauit.li.1.ca.10.fo.30.c
Hilarion nūq̄ ante ſolis occaſum cibū guſtauit.lib.4.ca.1.fol.107.c
Hilarion abbas in extremis laborans apertis oculis laborabat.li.5.ca.10.fo. (223.c
Hilarion abbas arma latronū non timuit/dū ad mortē paratus fuit.li.5.ca.9.fo.221.a
Hieremias loqui ſe negabat.libro.4.ca.6.fol.30.a.
Hieronymus ī heremo corpus ſuū fatigabat.li.1.ca.10.fol.31.a
Hieronymus magno ſtudio legit diuinas ſcripturas.li.2.ca.5.fo.49.d
Hilarion ſcripturas quaſi deo pñte recitabat.li.2.ca.5.fo.49.c
Hieronymus ſacra tunica erat indut' lib.3.ca.8.fol.96.b
Hieronymus ex manſuetudine cōtentionē fugiebat.lib.4.ca.5.fol.127.d
Hieronymus in cōtemplatiōe meruit audire ingentē dulcedinē.li.2.ca.4.fo. (46.d
Hieronymus fide chriſti fidem ſabiniani extinxit.lib.2.ca.11.fol.59.a
Hieronymus demetriadē virginē hortabat/ vt poſſet ſaluare animā ſuam.li.3.ca.9.fol.101.d
Hieronym' die noctuq̄ laboribus verberibuſq̄ corpus ſuū fatigabat.lib.5. (ca.10.fol.192.b
Hieronymus corpus ſuū ieiunijs & vigilijs fatigabat.libro 4.ca.1.fol.107.c
Hieronymus corpori in iuuētute tribuendū ait.lib.4.ca.3.fol.114.d
Hieronymus dicit quoſdā ꝑ ſeptenniū

Digitized by Google

ſiluiſſe.lib.4.ca.6.fol.131.b
Hieronymus monuit celanciã mode/ ratã eſſe ſermonis.li.4.ca.6..fo.131.b
Hieronym⁹ docuit nõ omi tempe eſſe loquendũ.ibidem
Hieronymo quotidie gemit⁹lachrymæ ꝙ erãt.li.4.ca.10.fol.154.d
Hieronymus in extremis corpus chriſti ſumptur⁹ ſup humũ ſe deponi fecit.li. 4.ca.12.fo.169.a.Et li.5.c.10.fo.225.d
Hieronymi interceſſiõe tres viri a mor/ tuis ſuſcitati ſunt.li.5.ca.11.fo.229.d
Hieremias mandatũ accepit/ ne vxorẽ duceret.li.4.ca.7.fo.133.b
Hiuoni ad prædicandũ eunti aqua ſub miſſus eſt: donec pontẽ tranſiret.libro 3.ca.4.fol.82.b
Hiuo presbyter matrẽ cũ filio pacifica/ uit.li.3.ca.6.fo.89.a
Hiuo presbyter ieiunia eccleſiæ in pane & aqua ieiunabat.li.4.ca.1.fo.106.b
Hiuonis benignitatẽ quædã auis oñdit li.4.ca.5.fo.128.c
Hiuoni presbytero celebranti globus igneus ſuper caput ipſius viſus eſt.lib. 4.ca.12.fo.166.c
Hiuoni presbytero morienti intendẽs in imaginẽ crucifixi oculis obijt oran/ do.li.5.ca.10.fo.226.c
Hippoliti mẽbra diuidi potuerunt:chri ſti vo amor ab eo ſcindi nõ potuit.li. 5.ca.5.fol.200.d

H ante o ¶Hoſualdus rex ſolit⁹ erat q̃tidie pau peres alere li.1.ca.2.fo.4.d
Hor abbas ſciẽtiã litteraꝝ/ non ſtudio ſed oratiõe didicit.li.2.ca.2.fo.41.b
Honoratus abbas adhuc puerul⁹ a car ne abſtinebat.li.4.ca.2.fo.112.d
Hor abbas herbis radicibuſq; ſuſten/ tatus fuit.li.4.ca.2.fo.112.a
Hoſpiti⁹pane & pomis veſcebat.ibidẽ
Honophri⁹herbis fructibuſq; cõtẽtus fuit.ibidẽ.
Honophrius nullũ certũ lo cũ dormiendi habuit.li.1.ca.10.fo.30.d
Hoſpicius monachus ferro ſolebat lũ/ bos ꝑtingere.li.3.ca.10.fo.102.c
Honorat⁹timẽs tãgere corp⁹chri a chri ſto meruit cõicari.li.4.ca.12.fo.167.a

H ante u ¶Hugo abbas oratione tẽtationibus reſtitit.li.5.ca.7.fol.207.b
Hugo abbas exhortatiõibus frẽs ſuos a tẽtatione liberauit.ibidem.c

I ante a IACOBVS maior apoſtolus philetẽ magũ ad fidẽ cõuertit.li.2.ca.9.fo.56.b
Iacob⁹iuſt⁹habuit amiculũ lineũ.li.3.c. 8.fo.95.b
Iacob⁹ iuſt⁹ vinũ & ſicerã nõ bibit.li.4.ca.2.fo.111.b
Iacob ſimulauit ſe eſſe primogenitum. li.4.ca.4.fol.121.d
Iacobus artuat⁹pœnitẽs gl'iam meruit. li.4.ca.10.fol.151.b
Iacob⁹denodat⁹ſperãs miſericordiã ad eptus eſt.li.2.ca.12.fol.61.c
Iahel vxor aber ſiçarã adacto in tpe cla uo interfecit.li.4.ca.9.fo.146.d
Iacob mãſuetudine fregit odiũ fratris. li.4.ca.5.fol.126.d
Iacob⁹apl's dicit cõfeſſionẽ faciendã in/ uicem.li.4.ca.11.fol.161.b
Iacob lippiẽtib⁹ocul' ꝓſpexit qd' ꝓſpi/ cere nõ potuit q habuit ſanos oculos. li.5.ca.4.fol.187.b
Iacob⁹ maior ab herode agrippa capite detrũcat.li.5.c. 5.fo.193.b
Iacob⁹deartuat⁹cõſũmauit martyriũ diſſectiõe capit'.li.5.c.5.fol. 201.a
Iacob⁹maior lapidat⁹fulloniſq; fuſte intemptus ẽ. li.5.ca.5.fo.193.d
Iacob Labã ſeruiuit: & reꝝ ſucceſſu po titus eſt.li.5.ca.8.fol.215.a
Iacobus apl's vitã pñtẽ vaporẽ appella/ uit.li.5.ca.9.fo.220.b

I ante e ¶Ieſus ſyrach iubet os cuſtodire.li.5. ca.6.fol.129.d
Iehu rex ꝓpẽ obedientiã regnare meru/ it.li.4.ca.3.fo.115.d
Ieſus ſirach mortis memoriam adduce bat dicens:memor eſto ꝛc.libro.5.ca. 9.fol.219.d

I ante g ¶Ignacius ꝓ̃focatis leonibus martyri/ catus eſt.li.5.ca.5.fo.196.c

I ante n ¶Inanẽ gl'iam chriſtus vitare docuit. li.1.ca.4.fol.12.c
Inanẽ gl'iam vitãdã eſſe btũs anthorus dixit.li.1.ca.4.fol.12.d

I ante o ¶Ioſaphat indie auenir regis filius bar laam heremitæ ſalubri ꝑſuaſu terrenũ

regnũ cõtẽpſit ꝓpẽ chriſtũ.li.1.ca.1.fo.
Iõãnes patriarha paupes nõ alit' (3.b
ꝙ dños ſuos appellabat.li.1.c.2.fo.6.d
Ioãnes monachus ægyptius vetuit de
ſe dicere bona ad vitãdã vanã gloriã.
li.1.ca.4.fol.12.d
Ioãnes patriarcha moriẽs deo gratias
egit ꝙ nihil habuit.li.1.ca.8.fol.25.b
Ionas de ventre ceti ad deũ clamabat
& liberatus eſt.li.2.ca.2.fol.39.b
Ioannes druſianã a mortuis ſuſcitauit.
Ioãnes Criſoſtomus ab arria (ibidẽ.d
nis a deo ꝓtectus ẽ.li.2.ca.11.fo.57.d
Ioãnes & paulus terẽtiani pfecti filiũ a
a dæmõe liberũ reddidere.li.3.ca.3.fo.
Ioãnes abbas nunꝗ̃ fuit iratus (74.b
li.3.ca.6.fo.89.b
Ioab iſboſet & amaſam ſub dolo inter
fecit.li.3.ca.6.fo.90.b
Ioãnes ſyndone amictus fuit.li.3.ca.8.
Ioãnes abbas ope fabrili tẽ (fo.95.b
pus terebat.li.3.ca.9.fo.98.b
Ioãnes baptiſta locuſtas comedit.li.4.
Ioãnes pſbyt' crudis her (ca.2.fo.111.b
bis & aqua frigida ſuſtẽtatus fuit.li.
4.ca.2.fo.113.b
Ioſeph finxit ſe fratres ſuos non noſſe.
li.4.ca.4.fo.121.d
Ioſeph mitiſſimi ingenij adoleſcẽs fuit.
li.4.ca.4.fo.122.a
Iob pœnituit ſe locutũ eſſe li.4.ca.6.fo.
Ioãnes nũꝗ̃ locutus eſt cũ muli (129.c
eribus.li.4.ca.7.fo.136.b
Ioãnes heremita ſolitarie habitauit.30.
annis.li.1.ca.9.fol.27.b
Ioãnes heremita trib⁹ cõtinuatis annis
ſtetit ſemp orauitꝗ.ibidem.d.& li.2.
ca.1.fo.35.b.
Ioãnes patriarcha exẽplo populũ doce
bat audire totã miſſã.li.2.ca.1.fo.36.a
Ioſue orãte ſol & luna immoti ſteterũt
li.2.ca.2.fol.38.b
Ioacham rex orõne ab iiuria liberat⁹ ẽ.
Ioſaphat inimicos oratiõe fuga (ibidẽ
uit.li.2.ca.2.fol.38.d
Ioãnes fuit in ſpiritu & audiuit archa
na dei.li.2.ca.4.fol.46.b
Ioannes apſs in fide venenũ bibit.li.2.
ca.8.fol.54.d
Ioathas erga dauid amiciciã nõ imuta
uit.li.3.ca.1.fo.68.d
Iob charitatẽ erga pauperes oſtendit.
li.3.ca.2.fol.69.c
Ioannes elemoſynarius nepoti iniuriã
facienti ei benefecit.li.3.ca.3.fo.75.d
Ioãnes damaſcenus iniuriã ſibi irrogã
tẽ a morte liberauit.li.3.ca.3.fol.76.a
Ioannes baptiſta formã prædicãdi ex
hibuit.li.3.ca.4.fo.78.d
Ioſaphat rex correptus eſt ꝓpter amici
ciã factã cũ ochoſia rege.li.3.ca.7.fol.
Ioãnes baptiſta de pilis camelo (92.b
rũ veſtitus fuit.li.3.ca.8.fo.92.d
Ioannis pontificis equi vſus ſacerdoti
honorẽ tribuere docuit.li.3.ca.6.fol.
Ioãnes monachus ſub caua mõ (86.d
tis rupe tris annos recte pſtitit.li.3.ca.
10.fo.102.d
Ioãnes abbas nihil aliud ꝙ corpus chri
ſti guſtabat.li.4.ca.1.fo.107.b
Ioannes abbas nunꝗ̃ aliqd docuit qđ
prior ipſe nõ feciſſet.li.4.ca.3.fol.117.a
Ioãnis abbatis duo diſcipuli ob obedi
entiæ mãdatũ fame interierunt.lib.4.
ca.3.fol.118.d
Ioãnes caſſianus dicit deo placere volẽ
tib⁹ ſilentiũ eſſe neceſſariũ vel deo lo
qui.li.4.ca.6.fol.131.a.
Ioſaphat rex iuda implorãs deũ meru
it auxiliũ.li.4.ca.9.fo.148.a
Ioram rege pœnitentiã agente ſumma
inopia cõuerſa eſt in ſummã copiam.
ibidem.b
Ioathan rex pœnitentiã egit: & datus
eſt illi ſaluator.ibidem
Ioſeph adoleſcens a dña amatus cõſen
tire noluit.li.4.ca.7.fo.135.b
Iob gaudebat ſe nõ eſſe deceptũ ſuper
aliena muliere.ibidem.c
Ioãnes baptiſta virginitatem meruit.
ibidem.d
Ioannes euãgeliſta virgo erat.ibidẽ
Ioſias rex pœnitẽs omnſũ calamitates
diuertit.li.4.ca.9.fol.148.d
Iob iuſtus carnem ſuam cinere operuit
lib.4.ca.9.fol.149.d
Ioannes duriſſimam pœnitentiã egit.
lib.4.ca.10.folio.149.d

Digitized by Google

Ioānis apl̄i cura ſumma peccatores ad
pniam trahere fuit.li.4.c.10.fo.155.b
Iob rectū a deoq̄ ꝓbatū/huius hītatores
iudicarūt iniuſtū.li.5.ca.1.fo.171.c
Ioānes ep̄s etiā publice peccātes abſen
tes taxari vetuit.li.5.ca.1.fo.174.b
Ioſeph in ſe fratꝝ inuidiā bn̄ficioꝝ rela
tione cōpenſauit.li.5.ca.2.fo.177.b
Iob ab oi ſp ꝓrſus vindicta fuit alien⁹.
Iob de patiētia vbiq̄ (li.5.c.2.fo.178.b
terraꝝ laudat̄.li.5.ca.3.fo.184.b
Iob amiſſa ſanitate boniſq̄ tpalib⁹pa/
tientiā ſeruabat.lib.5.ca.4.fo.188.a
Ioannes baptiſta ī gratiā adulteræ ob/
truncat̄.li.5.ca 5.fo.193.b
Iob fortis dei athleta incōcuſſus ī tribu
latione perſtitit.li.5.ca.7.fo.206.a
Ioānes baptiſta ꝑſeuerauit in abſtinen
tiæ ꝓpoſito.li.5.ca.8.fo.215.c
Ioānes abbas nō comedit/niſi occaſus
ſolis adeſſet.li.5.ca.8.fo.217.d
Iob memoriā mortis ī oib⁹ habuit.li.5.
Ioānes eſynari⁹ mēoriā (ca.9.fo.219.b
mortꝭ nūq̄ dereliqt.li.5.ca.9.fo.220.b
Ioſue ī extremis filios Iſrl̄ hortabat̄ ad
obſeruantiā legis.li.5.ca.10.fol.222.b
Ioānes anachoreta diē obit⁹ſui diu p̄ſci
uit.li.5.ca.1.fo.223.c

I ante p ¶ Ipigenia Egippi regis filia caſtitatē
vouit.lib.4.ca.8.fo.139.d

I ante s ¶ Iſaac monach⁹ indignū ſe iudicabat
ſacerdotio.lib.1.ca.6.fo.17.c
Iſaac patriarcha ſemꝑ q̄ſiuit vbi trāql/
lius viuere poſſet.li.3.ca.6.fo.87.d
Iſmael Godoliā īcaute necauit.li.3.ca.
Idē ſeptuagintaviros eodē (6.fo.90.c
facinore necauit.Ibidem.
Iſrlītæ a puul̄ liberati ſūt.li.4.ca.9.fol.
Iſaac mōach⁹ dies tres & noctes (146.c
totidē cōtīuos orauit.li.2.ca.1.fo.35.c
Iſaac mala ſibi inferre deſiderantib⁹ ci/
bos obtulit.li.5.ca.3.fo.185.b
Iſaac p̄ cæcitatis errorē ad poſteritatis
ſuæ fœlicitatē a deo ꝓmiſſā ꝑuenit.li.5
Iſaac deo fidel̄: & in fi (ca.4.fo.187.b
nē ꝑſeuerauit.li.1.ca.8.fo.214.d.
Iſrl̄ temerarie de idolatria tribū Rubē
& gad iudicauit.li.5.ca.1.fo.173.b

I ante u ¶ Iudoc⁹ regnū a frē oblatū acceptare
noluit:clā ꝓfugit.li.1.ca.1.fo.5.b.
Iudoc⁹ ꝓ modico pane accepit duas na
ues plenas fructib⁹.li.1.ca.2.fol.8.b
Iudocus britāniæ de regū ſtirpe in here
mū ſe tranſtulit/ꝓpter inanē gloriā vi
tandā.li.1.ca.4.fo.14.a
Iuuenal̄ ep̄s vni⁹ īcreduli pœna multis
cauſā credēdi dedit.li.3.ca.4.fol.82.a
Iudith ieiunijs & abſtinētia certata eſt.
libro.4.ca.2.fo.114.b
Iulianus hoſpitator pœnitēdo fact⁹ eſt
cœli habitator.li.4.ca.10.fo.152.b
Iuſtus ep̄s fugiebat dignitatē ſolitudi/
nē intrans.lib.1.ca.6.fo.19.b
Iudas thate⁹ auꝝ & argentū recuſauit.
libro.1.ca.7.fo.20.b
Iudoc⁹ non dubitauit eligere ſolitudinē
ꝓ regno britāniæ.li.1.ca.9.fo.28.c
Iudith ī terrā ꝓſtrata orauit.lib.2.ca.
Iudas machabæ⁹ orōib⁹ma (1.fo.36.d
gis q̄ armis debellauit hoſtes.li.2.ca.
Iudas deſperās d̄amnat⁹ eſt (2.fo.38.d
libro.2.ca.12.fol.60.d
Iudith vidua ieiunio & oratiōib⁹ mu/
nita erat.lib.4.ca.1.fo.108.b
Iudith figmēto fugæ ab hebræis verita/
tē ꝓmiſſā impleuit.li.4.ca.4.fo.123.b
Iudæos dn̄s tutatus eſt: quoniā eū in/
uocauerunt.lib.4.ca.9.fo.149.b
Iulianus martyr cū Baſiliſſa/ caſtitatē
ſeruauit.lib.4.ca.7.fo.134.c
Iudith viduitatē p̄tulit nuptijs.li.4.ca.
Iuſtina virgo mūita ſigno (8.fo.139.c
crucis:magijs Cipriani ſupplātari nō
potuit.lib.4.ca.8.fo.141.c
Iudas ſcariothes falſo iudicio ꝑditionē
vocat vngentū quo ſaluator perfundi
tur.libro.5.ca.1.fo.172.d
Iuliana virgo capitis cæſione martyr ef
fecta eſt.lib.5.ca.6.fo.203.b
Iulita capitis amputatione martyrium
ſumpſit.lib.5.ca.6.fo.204.b
Iuliana virgo ī carcerē poſt pœnas rece
pta diabolū vinxit.li.5.ca.7.fo.213.b
Iuſtina virgo recipiēs ī ſeruitutē dæmo
nē: virginitatē ſe vouiſſe aſſerēs/crucē
ſignata diſparuit.li.5.ca.7.fo.213.d.
Iuſt⁹ monach⁹ interceſſiōe bti Gregorij a
purgatorio liberat⁹ ē.li.5.c.11.fo.230.d

Digitized by Google

Iuda machabeo teſte efficax eſt oratio ꝓ defunctis.li.5.ca.11.fo.231.b

K ante a

KATHERINA VIRGO

Nõ eſt verita inſultare tyranno ꝓpter periculũ proximorum.lib.3.ca.2.
Katherina virgo philoſophos cõuertit ad fidẽ chriſti.li.2.ca.10 (folio.72.d
Katherina v̇go patiẽter tolerabat tormenta ꝓpter virginitatẽ. li.4.ca.8.fol.140.c (fo.57.b.
Katherina virgo ob chriſti fidẽ decapitata eſt.li.5.ca.6.fo.202.b

K ante u
Kunegũdis henrici impatoris cõiũx poſt obitum mariti religionẽ intrauit. li.1.ca.1.fol.4.b
Kunegũdis v̇go ſup cãdẽtes vomeres inoffenſa ãbulauit.li.4.ca.8.fo.143.a

L ante a

LAMON MONAchus

mori præoptauit/q̃ eps viuere.li.1.ca.6.fo.17.d
Lamptus ob obediẽtiã exhibitã abbati meruit reſtitui in ſedẽ epatus. li.4.ca.3.fo.118.c
Latro ſperauit conſequi miſericordiã.li.2.ca.12.fo.60.c
Latro pœnitens ad paradiſum euolat. li.4.ca.10. fo.151.a
Laurẽtius leuita theſauros eccleſiæ dedit paperibus.li.6.ca.2.fo.7.a
Lanoniaricus abbas orans a dæmone tentatur.li.2.ca.3.fol.45.a
Laurentius ob chriſti amorẽ martyriũ epulas vocauit.li.5.ca.5.fo.200.c
Launoniaricus abbas orãs in eccleſia diabolus lampadẽ extinxit reincenſa diuinitus.li.5.ca.7.fo.211.d

L ante e
Leonard⁹ natiõe gall⁹ dilargitis facultatibus ſuis religiõi ſe tradidit.li.1.ca.1.fo.3.a
Leonardus in curia regis galliaꝝ pcipuus in aquitaniã diſcedẽs fugit epatũ.li.1.ca.6.fo.18.c.
Leo papa caſtitatis amore manũ ſibi abſcidit.li.4.ca.7.fo.136.a
Leonard⁹ dona oblata reſpuit. li.1.ca.
Leonardo monacho orãti ſerpẽs in ſinũ ei⁹ reptauit.li.2.ca.3.fo.45.a (7.fo.20.d

L ante i
Liberat⁹ alimõia corporis & ſã guĩs dñi ſuſtẽtabat.li.4.ca.1.fo.107.b
Liberalis dominicis diebus cõmunicabat:cæteriſq; diebus abſq; eſu permanebat.li.4.ca.12.fo.168.d
Libertinus monach⁹ ab abbate grauiter percuſſus: tacitus i cellã ſuã ſe recepit.li.5.ca.2.fo.180.d
Libertinus ꝑpoſitus accipientib⁹ equũ etiã flagellũ dedit.li.5.ca.3.fo.185.a

L ante o
Loth ãgelos accepit hoſpitio in ſpecie peregrinoꝝ.li.1.ca.3.fo.10.d
Lodouicus galloꝝ rex cilicium portauit.li.3.ca.10.fo.101.a
Lodouicus rex galloꝝ dum ægrotaret nõ in ſericis ſed i itinere iacere voluit. li.5.ca.10.fo.226.d

L ante u
Lucas manib⁹ poſt vocationẽ laborauit.li.3.ca.9. fo.98.a
Lucia ꝓpẽ elemoſinas illæſa mãſit a flãmis.li.1.ca.2.fo. 10.b
Lucia v̇go lætaliter vulnerata mori nõ potuit donec euchariſtiã a ſacerdote ſumpſiſſet.li.4.ca.12.fo. 170.a
Lucia in igne poſita calorem nõ ſenſit furens igitur lictor/enſe transfodit.li.5.ca.6.fo.202.d
Lucia virginitatẽ vitæ habuit chariorẽ iuuene cui pacta erat. li.4.c.8.fo.140
Lupus regia ſtirpe gallia ortus ꝓ indefinẽte in cœlo theſauro bona ſua paupibus elargitus eſt.li.1.ca.1.fo.3.b (b.
Lupus eps quoſdã clericos oratiõe ad cõtinentiã adduxit.li.2.ca.2.fo.42.a
Lupus archieps a domino vinũ pcat⁹ eſt.li.4.ca.2.fo.113.c
Lup⁹ eps aiebat nõ offendere obloquẽtium verba quẽ ꝓpria nõ inquinat cõſcientia.li.5.ca.1.fo.174.c
Lupus epiſcopus patientia quã habuit inimicos manſuetos reddidit. li.5.ca.2.folio.179.d

M ante a

MATTHEVS PVBLI

canus ſtatim vt a chriſto vocatus eſt theloneum reliquit li.1.ca.1.folio.1.c
Maria magdalena & martha venditis hæreditatibus ſuis pecuniã proiecere ante pedes apſtoꝝ. ibidem.d
Martinus pa upis nuditatẽ dimidiatæ

Digitized by Google

chlamydis ſuæ parte opuit.lib.1.ca.2.
Martha chriſtum hoſpitio re (fo.7.b
cepit.li.1.ca.3.fo.12.a
Maria gallica vt humilitatē ſeruaret vi
tam ſolitariā duxit.li.1.ca.4.fo.14.d
Martinus epus ſeruo ſuo miniſtrabat.
li.1.ca.5.fol.16.b
Marcus euāgeliſta vt ſacerdotio repro
bus haberet/ pollicem ſibi amputauit
li.1.ca.6.fo.17.b
Martinus eps frangebat ſomni molli/
tiē lectuli rigore.li.1.ca.10.fol.31.a
Magnibonus epus facile impetrauit li
berationē a deo.li.2.ca.2.fol.42.d
Maria magdalena aſſidua meditatiōe
deū nūq̄ dimittebat.li.2.c.4.fo.48.a
Mariā ægyptiacā çoçimas orantē cor
pore ſuper terrā ſuſpenſam vidit.li.2.
ca.4.fo.48.a
Machabæi fratres ꝓpter deū plura tor
menta ſuſtinuerūt.li.3.ca.1.fo.65.b
Maria decegnies lepræ morbo affectis
ſeruiebat ī charitate.li.3.ca.2.fo.72.d
Maria ægyptiaca nuda ī heremo vixit.
li.3.ca.8.fo.96.d
Maria decegnies virgo flagris acriter
diſtringebat ſe.li.3.ca.10.fo.103.c
Maiorus eps ieiunans nihil prorſus gu
ſtabat.li.4.ca.1.fo.106.a
Maxencius pane & aqua victitauit.li.
4.ca.2.fol.113.a
Martha virgo poſt mortē dn̄i quotidi/
anū ſeruauit ieiuniū.li.4.ca.2.fo.114.c
Magdalena diuinis alimētis ſuſtentata
eſt.li.4.ca.2.fo.114.c
Maria decegnies pane & aqua cōten/
ta fuit.ibidem
Mariani monachi benignitatē oſtēdit
aper.li.4.ca.5.fol.127.c
Marinus ſolitarius vrſum pro aſino ha
buit.ibidem
Maxentij abbatis manib⁹ īſidere aues.
li.4.ca.5.fol.128.c
Martinus ſolitari⁹ ſolus habitabat/ne
mulierē aſpiceret.li.4.ca.7.fol.137.b
Margarita virgo ſpōſum dimiſit caſti/
tatis amore.li.4.ca.8.fo.143.d
Marcellinus papa pœnitēs gaudia me/
ruit.li.4.ca.10.fo.151.b
Maurilius epus poſt pœnitudinē cœlū
ingreſſus eſt.li.4.ca.10.fo.152.c
Maiorus archieps dignitatē fugiēs he/
remū intrauit.li.1.ca.6.fol.19.b
Martin⁹ heremita nulla difficultate ab
heremo diſceſſit.li.1.ca.9.fo.29.b
Maria magdalena annis triginta in de
ſerto vixit om̄ibus incognita. li.1.ca.
9.fol.29.c
Maria ægyptiaca diu in deſerto vixit
vitāq̄ in eo cōcluſit.li.1.ca.9.fo.29.d
Martinus monachus totā miſſam au/
diebat.li.2.ca.1.fol.36.a
Martinus eps etiā laborando orabat.
Maria virgo mater dei mul/ (ibidē.b
tum orauit.ibidem.d
Martha centies in die orabat.libro.2.
Maximū monachū dia/ (ca.1.fo.37.b
bol⁹ tentauit ſupbia.li.2.ca.3.fo.44.d
Maria virgo dei genitrix lectionib⁹ va
cabat.li.2.ca.5.fo.51.b
Marcellæ viduæ ardor incredibil' erat
ad diuinas ſcripturas.ibidem.d
Manaſſes petijt miſericordiā: & exau
ditus eſt.li.2.ca.1.fo.60.b
Matthæus & çachæus miſericordiā cō
ſecuti ſunt ſpe.li.2.ca.12.fo.60.c
Maria magdalena ſperante peccata di
miſſa ſunt.li.2.ca.12.fo.62.c
Maria ægyptiaca pœnitentiā agēs mi/
ſericordiā adepta eſt.ibidem
Maria neptis abraæ peccando miām
amiſerat/ pœnitēdo recuperauit.ibidē
Maria magdalena amore chriſti mūdū
contēpſit.li.3.ca.1.fol.68.b
Maxētius abbas virtute charitatis ali/
q̄s ad fidē cōuertit.li.3.ca.3.fo.75.b
Maurus a pſequēte liberatus eidē vitā
impetrauit.li.3.ca.3.fol.73.c
Maria magdalena euāgeliū ꝑdicauit.
Martin⁹ eps ſacerdo (li.3.ca.4.fo.83.c
tē ꝑtulit imperatori.li.3.ca.5.fo.86.a
Maria ægyptiaca ſacerdotes honora/
uit.li.3.ca.5.fo.87.a
Marcellini ſacerdotis ignis honorē de/
monſtrat.li.3.ca.6.fo.86.d
Maria virgo in tēplo laborauit.li.3.ca.
Maiorus eps ſemp ciliciū (9.fol.101.d
geſtitauit.lib.3.ca.10.fol.101.d

Digitized by Google

Machario ſaccꝰ ſabulo repletꝰ cōtra tē
tatōeſ remedio fuit.li.3.ca.10.fo.102.a
Martinus monachꝰ vt euagādi faculta
tē ſurriperet cathena ferrea pedē ſaxo
affixit.lib.3.ca.10.fol.102.d
Maria ægyptiaca q̄draginta annis her
bis ſuſtētata fuit.li.4.ca.1.fol.108.d
Maria decegnies tribus annis in pane
& aqua ieiunauit.ibidem.a
Maria decegnies cū marito caſte vixit
Manaſſes rex pœ (li.4.ca.8.fo.142.d
nitēs mīam cōſecutꝰ eſt. li.4.ca.9.fol.
Mardocheo ad deum clamāte (148.c
Deus liberauit.li.4.ca.9.fol.149.d
Maria ſoror Aaron cōmiſſū doluit &
veniā meruit.ibidem.b
Maria prior cōſolari meruit q̄ vberius
lachrymas fudit.li.4.ca.10.fol.155.b
Maria ægyptiaca carni ſeruiēdo deum
offenderat: eūq; carnis caſtigatiōe pla
Maria matꝛ dei ꝟgo: ele (cauit.ibidē.d
cta ē vt deū pareret.li.4.ca.8.fo.139.d
Marcus ſoleti.15.annos libidini deditꝰ
tandē cōuerſus totidē deo ſeruiuit.li.
Margarita ꝟgo cor (4.ca.4.fo.125.c
poris cruciatꝰ pati maluit q̄ꝫ matrimo
nio copłari.li.4.ca.8.fol.140.d
Maria decegnies ſub miſſa formā pue
ri vidit.li.4.ca.12.fol.162.c.
Maioro ep̄s orāte angelꝰ ſacrā cōionē
ter porrexit.li.4.ca.12.fo.166.d
Marcus ſcriptor euchariſtiā ab angelis
Maria magdalena in (ſuſcepit.ibidē
extremis laborās a maximo cōmuni
cata eſt.li.4.ca.12.fo.161.d
Martinus ep̄s inimicis ꝓ iniuria bn̄fici
um referebat.li.5.ca.2.fol.179.c
Matrona q̄dā aluit viduā patiēter ſuſti
nēs ſibi iniuriantē.li.5.ca.2.fo.183.b
Mamertinꝰ abbas vrſum ad rapiendas
oues venditandas de laqueis exoluit.
Māmes ſeptēnis pu (li.5.ca.3.fo.186.b
er patiētia crudelitatē tyrānoꝝ ſupera
uit.li.5.ca.5.fo.195.b
Marꝰ cū vxore & filiis patiēter capitis
trūcationē ſuſtinuit.li.5.ca.5.fo.196.b
Marcus & marcellianꝰ fratres & mar
tyres lāceis cōfoſſi patiēter martyriū
adepti ſunt.lib.5.ca.5.fol.197.a
Maximꝰ martyr abrutus lapidibꝰ mar
tyriū adeptus eſt. ibidem. d
Machabei fratres ſeptē cū matre trūca
tis mēbris interiere.li.5.ca.5.fo.192.d
Margarita victo diabolo ſigno crucis
capitalē ſnīaꝫ ſubiit.li.5.ca.6.fo.205.b
Matthæus cuſpide trāſfixus eſt.li.5.ca.
Matthias lapidatus ſecu (5.fol.197.d
riq; percuſſus interiit.ibidem
Maxia & donatilla ambæ capitis ab
ſciſione palmā martyrii ſumpſerūt.li.
5.ca.6.fol.204.c
Macharꝰ abbas nō obſtupuit dæmo
nes decubās in ſepulchris.lib.5.ca.7.
Martinus ep̄s diabolū trāſ (fol.209.a
figuratū in angelū lucis verbis chriſti
vicit.li.5.ca.7.fol.210.d
Margarita ꝟgo in carcere poſt tormē
ta glutita a dæmone euomuit ſana.li.
Maria magdalena ꝑ (5.ca.7.fol.213.b
ſeuerās ad ſepulchrū chriſtū meruit vi
dere.li.5.ca.8.fol.217.d
Martinus ep̄s obitū ſuū multo añ p̄di
xit nec mori timuit.li.5.ca.10.fo.225.c
Maria magdalena humilitꝛ añ altare ꝓ
ſtrata ſpiritū tradidit.lib.5.ca.10.fol.
Martha ꝟgo deceſſura lampa (227.d
des accendi iuſſit.ibidem.b
Mariæ ægyptiacæ in fine vitæ ſuæ ſalu
tare viaticū a çoçima abbate accepit.
li.5.ca.10.fol.227.d Mantee
Medericꝰ abbas q̄ndā mōachū a car
nis tentatione liberauit.li.4.ca.7.fol.
Melania vidua poſtq̄ꝫ peperit (138.d
duos filios monaſteriū intrauit.li.4.
ca.8.fol.145.b
Metron cōfeſſor poſt pœnitudinē bea
titudinē ingreſſus ē.li.4.ca.10.fo.152.c
Mēnæ heremitæ paucula tm̄ apū alue
aria victū ſuppeditabāt.li.1.ca.8.fol.
Mederici abbatꝭ ciliciū etiā aliis (22.c
cōtra tētatiōes remedio fuit.lib.3.ca.
Mendaciū pernicioſū q̄d (10.fol.102.a
ſit.li.4.ca.4.fol.105.d
Medardus p̄sbyt̄ vaſtatorē vineæ ſuæ
depħēdit illeſūq; abſoluit.li.5.ca.3.fo
Merolꝰ monachꝰ exiſtēs in quie (185.d
te viſa ē corona e cœlo labi ſuꝑ caput
eius.lib.5.ca.10.fol.224.b

Digitized by Google

¶ Micheas ꝓpheta achab nihil locut⁹ eſt ad gratiã.li.4.ca.4.fo.120.c
Michol vxor dauid diuina vltione punita erga regẽ dauid deſpexit.li.5.c.1.fo.
Miphiboſet pedũ ægritudo cõtu (172 a lit vt diuti⁹ viueret.li.5.ca.4.fo.187.d

M añ o ¶ Moyſes abbas videri noluit ꝓpter vitandã inanẽ gloriã.li.1.ca.4.fo.13.a.
Moyſes feruẽter orauit ꝓ filijs iſrl.li.2.ca.1.fo.33.a
Moyſes ꝓ maria ſorore deũ orauit:& a lepra curata eſt.li.3.ca.3.fo.73.c
Moyſes ex malicia ppl'i nunq̃ cõmot⁹ ẽ vt bñfacere ceſſaret.Ibidem.
Monachi in ægypto ſtrictiſſimũ ſiletiũ ſeruarunt.li.4.ca.6.fo.130.d
Monachus qdã pœnitẽdo gaudia æterna ingreſſus eſt.li.4.ca.1.fo.151.b.
Moyſes monach⁹ poſt magna pctã multa charitatis opa opat⁹ ẽ.li.4.ca.10.fo.
Moyſes abbas recto corpe ora (151.d bat.li.2.ca.1.fo.35.b
Moyſe intercedente plagæ ægypti ceſſabant.li.2.ca.2.fo.37.c
Idẽ orõe ſororẽ a lepra mũdauit.ibidẽ.
Moyſes veritatẽ fidei ſæpiſſime oſtendit.li.2.ca.6.fo.52.d.
Moyſes abbas latro fuit:ſpe mõachus factus eſt.li.2.ca.12.fo.61.b
Monachi ægypti nullũ accipiebant niſi obediẽtẽ & laborioſum.lib.3.ca.9.fo.
Monica auguſtini mater lugen (100.b do ꝓ filio orauit:& exaudita eſt.li.4.
Moyſes ſaluat:c⁹ mãſue (c.10.fo.155.d tudo egregie appuit.li.4.ca.5.fo.126.d
Moyſes abbas exẽplo docuit pœnitẽti fri veniã indulgere.li.5.ca.1.fo.173.c
Moyſes illatã ſibi cõtumeliã fratri ſtatim ignouit:& ꝓ maria ſorore ſua deprecatus eſt.li.5.ca.3.fo.177.d
Moyſes ſemel peccãdo ꝓhibit⁹ ẽ intrare terrã ꝓmiſſiõis.li.5.ca.8.fo.215.a
Moyſes ſepult⁹ eſt in valle terræ moab li.5.ca.10.fo.222.b

M añ u ¶ Mucius abbas ex quadã viſione ad fidẽ conuerſus eſt.li.2.ca.8.fo.55.b
Mucius abbas tm̃ dñica die comedit. li.4.ca.1.fol.106.d
Mulier cananea deſpecta orare nõ deſtit.li.2.ca.1.fo.36.a
Mulier ĩ adulterio deprehenſa ſperãdo miſericordiã adepta eſt.li.2.ca.12.fol. (62.b
Mucius abbas ꝓpriũ filiũ obedientiæ cauſa ſubmergere voluit.libro 4.ca.3.fol.118.b
Mucius abbas pro altero deũ pcat⁹ ſpiritũ ad pœnitẽdũ ĩpetrauit.li.4.ca.10.
Muci⁹ abbas cũ filio octenni (fo.153.c ingreſſus ẽ mõaſteriũ.li.5.c.8.fo.216.c
Muſa virgo/ pſpecta btã virgine vrbis lætabundis de corporis carcere exijt. li.5.ca.10.fo.228.b

NAZARIVS ET CELſus tm̃ bñficiũ retulerũt quãtũ iniuriã acceperãt.li.3.ca.3. N ante a
Natalia vidua fugã fecit ne (fo.74.c. nubere cogeret.li.4.ca.8.fol.144.b
Naçareis pceptũ fuit ne vinũ biberet. li.4.ca.2.fo.110.b
Mabuchodonoſor pœnitẽs ſanitati regnoq; reſtitut⁹ eſt.li.4.ca.9.fo.149.b
Nathanael Anachoreta deſertũ derelinquẽs viſo diabolo in forma terribili reuertit.li.5.ca.7.fol.208.b

¶ Nemo põt perfecte diligere qui nõ credit.li.3.ca.1.fol.65.d N ante e

¶ Nicola⁹ myreæ vrbis eps cũ patare liciæ oppido patri mrĩq; vnit⁹ eſſet:eo q; hæreditas ſatis ampla: diſtraxit in pauperũ alimẽta.li.1.ca.1.fol.2.b N ante i
Niuardus relictis parentibus hæreditateq; magna/ordinẽ ſancti bernardi eſt ingreſſus.ibidem.d
Nicolaus infantulus adhuc ieiunabat. li.4.ca.1.fol.105.d
Niceta martyr caſtitatis amore liguã dentib⁹ diſſecauit.li.4.ca.7.fo.137.c
Niniuitæ fiduciã hñtes miam cõſecuti (ſũt.li.2.c.12.fo.60 b
Nicola⁹ ſenex ſpe diuinæ miæ ſaluat⁹ ẽ.li.2.ca.12.fo.61.d
Nicolaus cognomẽto peregrin⁹ iſaniæ ſimulatione circũiẽs ciuitates mortu⁹ lãguores ſanauit.li.4.ca.4.fol.125.b
Micomachus paſſiõib⁹ ſupat⁹ idolis ſacrificãs miſerabilit̃ interijt.lib.5.ca.5.
Nicolaus quidã hac orõne (fol.198.b dñe Ieſu chriſte dæmões toties effuga

Digitized by Google

uit.li.5.ca.7.fo.218.b

N ante o

Nō plura q̄ p̄ſens neceſſitas popo/
ſcerit de p̄dicando accipiendū eſt lib.
3.ca.4.fol. 79.a
Noe pſeuerauit oībus diebus vitæ ſuæ
in ſeruitio dei.li.5.ca.8.fo.214.d

O ante b

OBEDIENTIA triplex
eſt li.4.c.3.fol.119.d
Obſtetrices maluerūt mēda
cio vti q̄ regi parere.li.4.c.4.fo.122.b

O ante d

Oddo coact⁹ abbas effectus eſt. li.
Odilio abbas ieiuniū (1.ca.6.fo.17.d
q̄dragesimale in pane & cinere mixto
faciebat.li.4.ca.1.fol.107.d
Oddo abbas ei qui equū abigerat ve/
niā petenti indulſit.li.5.ca.3.fo.186.a
Oddilū abbatē dæmō in extremis ter/
rere nō potuit.li.5.ca.10.fo.224.d

O ante l

Olimpius arrian⁹ a chriſto pcuſſus
eſt ꝓpt̃ noīationē trinitatis.li.2.ca.11.
Oneſiphorus ꝓpt̃ ſuſcepti (fo.57.d
onē apl'oꝝ audiuit a dño. Veni bñdi/
cte patris ꝛc.li.1.ca.3.fo.11.a
Onophri⁹ tm̄ verēda folijs tegebat.li.3
Onophrius. 60. annos (ca.8.fo.96.a
in ſolitudine vixit.li.1.ca.9.fo.27.b
Onophrius ſolitari⁹ in deſerto cōſtitu/
tus dñico die ab angelo ſacramētum
accepit.li.4.ca.12.fo.166.d.
Onophri⁹ ſolitari⁹ aīam exhalās viſus
eſt ab angelis in cœlū tolli. li.5. ca.10.

O ante r

Oratio pro defūctis cib⁹ (fo.225.d
defunctoꝝ eſt.li.2.ca.2.fo.41.d
Orō iuſtoꝝ etiā vinis ſuffragari ſolet.
Oratiōis tp̄e diabo (li.2.ca.2.fo.42.a
lus tētat ſpecialit̃.li.2.ca.3.fol.45.c
Oratio qbus v̄bis faciēda ſit. li.2.ca.1.
Oratio vbi ſit facienda.libro (fol.33.d
2.ca.1.fol.34.a
Oreſtes ſup lectū ferreū vſtus patiēter
martyriū ſumpſit.li.5.ca.5.fo.195.c

O ante t

Ottilæ abbatiſſæ/ꝓ ſtragulo vrſina
pellis/ꝓ puluillo ſaxū erat.li.1.ca.10.
Otilia v̄go legumib⁹ & pane (fo.32.b
vſa fuit.li.4.ca.3.fol.114.d
Otilia patrē p̄cib⁹ liberauit q mortē ei
machinatus eſt.li.3.ca.3.fo. 77.b
Otilia v̄go cæca nata: deo gr̄as egit tā
dē viſū recipe meruit.li.5.c.3.fo.186.d.

P ante a

PAVLA ROMANA
nobilis genere/potēs diuitijs/
romæ ꝑtulit bethee: & aure
tecta fulgētia informis luti vilitate mu
tauit.li.1.ca.1. fo.4.a
Paulinus nolanæ vrbis ep̄s ſeipſum in
elemoſynā tradidit.li.1.ca.2.fo.7.b
Paula vt elemoſynā daret pecuniā mu
tuo accepit.li.1.ca.1.fo.9.d
Paulus ap̄ls præcepit hoſpitalitatē.li.1
Paulus ap̄ls docuit vita (ca.3.fo.12.b
re inanē gloriā.li.1.ca.4.fo. 12.d
Pacomius abbas infirmis fratrib⁹ dili/
genter miniſtrabat.li.1.ca.5.fo.13.c
Paula romana oībus inferiorē ſe gere/
bat.li.1.ca.5.fo. 17.b
Paſtumi⁹ monach⁹ venit acceptare ab/
batis honorē.li.1.ca.6.fo.17.d
Paulus prim⁹ heremita a iuuētute habi
tauit in ſpelunca ſaxea vſq; ad mortē
ſuā.li.1.ca.9.fo.26.b
Paula romana ſup duriſſimā humū q̄
eſcebat.li.1.ca.10.fo.31.a
Paulus ap̄ls claudū a natiuitate ſana/
bat.li.2.ca.2.fo.40.a
Paulus ep̄us ex charitate filium viduæ
redemit.li.3.ca.2.fo.71.b
Pacumiū ad cultū dei adduxit charitaſ
Panufius thaidē in charitate (ibidē.c
ab ipudicicia auertit.li.3.ca.3.fo.71.d
Propt̃ charitatē ꝓ incredulis tenemur
orare.li.3.ca.2.fo.72.b
Patrici⁹ ep̄s prim⁹ in ſcotia fidē chriſti
euāgeliçauit.li.3.ca.4.fo. 81.b
Pafnucius cuidā viro cū vxore cōpat⁹
Paſtor abbas do/ (ē.li.3.ca.6.fo.89.a
cuit pacē etiā cū inimicis hr̄e. ibidē.b
Pax mala deteſtāda eſt. ibidē.d
Pax ſimulata fugiēda eſt.li.3. ca.6.fol.
Paulus primus heremita tunica (90.a
de palmæ folijs cōtexta opiebat. li.3.
Paulus ap̄ls manib⁹ la (ca.8.fo.95.d
borabat.li.3.ca.9.fo.97.c
Pacomius abbas corpus ſuū verberi
bus caſtigabat.li.3.ca.10.fo.103.a
Paſtumio abbati panis tm̄ & aqua vi
ctus erat.li.4.ca.2.fo.111.d

Palemō monachus in die paſchæ olus oleo & ſale cōditū comedit.li.4.ca.2.
Pambo abbas in ſolitudine (fol. 112.a nūq̄ panē guſtauit.li.4.ca.2.fo. 112.d
Paulus monach⁹ p trienniū nulli locu/tus eſt.li.4.ca.6.fo.130. b
Paulus abbas ſolitudinē ingreſſus eſt/ ne fœminā videret. li.4.ca.7.fo.136.b
Paphnutius intellexit tutius eſſe habi/tare cū dæmōib⁹/q̄ cū muliere.ibidē.c
Paula vidua poſt obitū mariti cū viris nūq̄ comedit.li.4.ca.8.fo.144.b
Paſtumius ſemp ſup nuda humo cubi/tauit.li.1.ca.10.fo. 30.d
Paſtumiū ab orādi ſtudio nulla infor/mitas īpediebat.li.2.ca.1.fo.35.a
Paulus abbas ſolitus erat ſemp prius orare q̄ laborare.li.2.ca.1. fo.35.c
Paulus apl's raptus ē ad tertiū cœlū.li. 2.ca.4.fol.46.a.
Paul⁹ apl's hæreti/cos dixit eſſe vitādos.li.2.c.11.fo.59.b
Paulus apl's ſpe diuinæ gratiæ vas ele/ctionis factus eſt.li.2.ca.12.fol. 61.a
Pax cū impijs nō eſt habēda. li.3.ca.6. fol.91.b.
Pachomij abbatis monachi oēs labore manuū victū cōpabāt. li.3. ca.9.fo.100.a
Paulus abbas quotidianū laborē fugi/endi ocij cauſa ſumebat. ibidem.b
Paulus primus heremita.90.annis ho/minib⁹ icognitus fuit.li.3.ca.7.fo.93.a
Paulus apl's corpus ſuū fatigabat labo/rib⁹ m'ltis/ſpūiq̄ ſubijciebat. li.3.ca.10 fo.101.c
Paula vidua corp⁹ ieiunijs & laborib⁹ debilitabat.li.4.c.1.fo.108.c
Paulus ſimplex etiā abſurda obediētiæ cauſa nūq̄ diſtulit pficere. lib.4.ca.3. fo.113.d
Pacomi⁹ quēdā ex frib⁹ ſuis ad pnīaȝ cōuertit.li. 4.ca.10. fo.153.a
Paul⁹ apl's viduas vgineſq̄ ad caſtitat/obſeruātiā hortat.li.4 ca.7. fo.154.b
Paul⁹ apl's ī facie cæſ⁹ tā ægre tulit vt ſa/cerdoti male dixerit.li.5.c.2.fo.179.b.
Paul⁹ abbas diſcipulo alapā dedit: ille vero tāta patiētia ptulit/vt nec quidē mutiret.li.5.ca.2. fo.181.a
Paphnutius p̄ſbyt' pro infamāte ſe ora/uit/ & a dæmone liberat. ibidē.b
Paul⁹ ſimplex deprehēdēs vxorē in ad/ulterio ſe vindicare noluit/ ſed eā reli/quit.li.5.ca.2.fo.182.a
Paula vidua nihil quicq̄ moleſte fere/bat.li.5.ca.2.fo.182.d
Paulus ſolitari⁹ paralitic⁹ cæteris ægro/tātib⁹ ſanitati erat/ pro ſua valitudine nihil ſollicitus.li.5.ca.4.fo.190.b
Paula romana ob ægritudinem noluit ab inſtituto vitæ monaſticæ declinare li.5.ca.4.fol.191.b
Paul⁹ flagellat & torquet: demū romæ crucifigit.li.5.ca.5.fo.193.c
Pantaleon martyr capite punit⁹ eſt.li. 5.ca.5.fo.197.a
Paul⁹ ſola grā opitulante ſperat euade/re ſathanæ tētatōes.li.5.c.7. fo.206.d
Pacomius abbas pſpiciēs inimici inſi/dias ipſum fugauit ſigno crucis. li.5. ca.7.fo.211.a
Pacomi⁹ monach⁹ viſi/bili libidini diaboli īprecās deinde ma/gnas tētationes ſupauit.ibidē.b
Paternianus epſ a dæmone ſub forma viſibili tentatus deo adiuuante vicit. ibidem b.
Paulus primus heremita in dei ſeruitio pſeuerauit: vñ meruit diuinit⁹ nutriri/ & ab Anthonio ſepeliri.li.5.ca. 8 .fol. 216.a
Paulus ſimplex in orando perſeuera/uit: & ab anthonio receptus ē.ibidē.b.
Pacomius abbas coronā mereri certā/do legittime dixit. ibidem.d
Paulus primus heremita orans expira/uit.li.5.ca.10.fo.223.b
Paſcaſius p̄cib⁹ Germani epī a purga/torio liberatus eſt.li. 5.c.11.fo. 230.b
¶Petrus thelonari⁹ ex furore panē pie/cit paupi & ſaluat⁹ ē .li.1.ca.2.fo.7.d. P ant:
Petrus thelonarius gaudebat in contu/melijs.li.1. ca.5.fo. 16.a
Petrus apl's oratiōib⁹ eccleſiæ a vincul. liberatus ē.li.2.ca.2.fol.39.c
Petrus apl's maledixit ſimoni mago.li. 2.ca.9.fol.55.d
Pelagia ſpe diuinæ miſericordiæ a laſci/uia ſe conuertit.lib.2.ca.12.fol.63.a
Pergētius & laurentinus fratres orarūt vt inimici eoꝝ ſanitatē reciperēt.libro 3.ca.3.folio.74.b

Digitized by Google

Petrˀ apl̄s vno die tria milia hoīꝫ baptiçauit: & alio die.v.li.3.ca.4.fo.80.a
Petri tegumēta fuere tunica & palliū.li.3.c.8.fo.95.a
Petronilla maluit caſta mori ꝙ̄ nupta viuere.li.4.c.8.fo.144.a
Petrus & iohānes munera cōtempſerūt li.1.ca.7. fol.20.b
Petrˀ vidit coelū aptū.li.2.c.4.fol.46.a
Pergētiˀ & Laurētinˀ ī fide chriſti nudis pedibˀ ſup prunas ābulauerūt.li.2.ca.8.fo.54.d
Petrus ſperauit miſericordiā & exauditus ē.li.2.ca.12.fol.60.d
Petrˀ in charitate ſup mare ambulauit. li.3.ca.1.fol.66.d
In charitate crucifixus ē.li.3.c.1.fol.66.a
Pctōres in ſermōe modeſte corripiendi ſunt.li.3.ca.4.fo.83.d
Petrˀ apl̄s ardētiſſimˀ tūc refrixit cū īpiorū colloquijs ſe īplicuit.li.3.c.7.fo.92.b
Petri exēplo iuſſa ſupiorꝫ ſine cūctatiōe capeſſenda ſunt.li.4.ca.3. fo.115.d
Petrus & paulus incdū ſimulauerūt de iudaiſmo ꝓpt̄ gētiles.li.4.c.4.fo.124.b
Petrus negatiōis culpā amare fleuerat. li.4.ca.10.fol.154.c
Peccatrix in euāgelio fleuit & ob poenitudinis humiliationē ſctā obijt.li.4.c.10.fo.155.b
Pelagia cōuerſa pctā fleuit & cōfiteri īcepit.li.4.ca.10.fo.156.a
Petrus apl̄s caſtitatis amore vxorem repudiauit.li.4.ca.7. fo.134.a
Petronilla ne ſine viatico diſcederet: a p̄ſbytero nicodemo panē trinitatis accepit.li.4.ca.12.fo.169.d
Petrus abbas ocl̄o amiſſo gaudebat: ſe ꝙ̄ ab vno inimicorꝫ liberum aiebat.li.5.ca.4.fol.188.d
Petrus ob p̄dicationē chriſti morti adimit crucis.li.5.ca. 5.fol.193.c
Pelagia idolatra cōuerſa ꝑ chriſtū diabolū tentantē vicit.li.5.ca.7.fo.213.a
Periculū vitæ ſolitariæ.li.1. ca.9.fo.30.b
Peſinus mōachˀ nūꝙ̄ iratˀ fuit.li.5.ca.8
P ante h ❡Pharo eps̄ nauē ab imo ī ſūmas aq̄s enatare fecit.li.2.ca.2.fol.(fo.217.b
Pharō eps̄ a foemina correptus caſtitatē ſeruauit.li.4.ca.7.fo.135.b (41.a
Philoronius p̄ſbyt̄ ānos duo de vigīti pane abſtinuit.li.4.ca.2.fo.112.d
Philiberto abbati orāti oculi veluti ſydera fulgere.li.2.ca.1.fo.36.b
Philoronius p̄ſbyt̄ abſtinētia ſe fatigabat/manibuſꝗ laborabat.li.3.c.9.fol.99.c
Philoronius p̄ſbyt̄ in ſpelunca habitās: ferro manus & pedes vinxit. li.3.ca.10.fol.102.d
Philippi apl̄i q̄ttuor filiæ v̄ginitatē ſeruauere.li.4.ca.8.fo.140.a
Philibertus abbas fari neq̄bat: a deo linguā expetiuit vt nō ſine cōfeſſiōe decederet.li.4.ca.11.fo.161.b
❡Pinifius abbas malēs fame affligi ꝙ̄ ambitiōe deliniri.li.1.ca.5. fo.15.d P ante l
Pion abbas deambulādo cibum ſumebat.li.4.ca.2.fo.112.d
Pion abbas ſororē ſuā aſpicere noluit. li.4.ca.7.fo.136.d
Pigmeniˀ p̄ſbyt̄ æq̄ aīo ferebat ꝙ captˀ oculis eſſet.li.5.ca.4.fo.189.a
❡Polemius potētiſſimˀ indorꝫ rex bartholomei apl̄i p̄dicatiōe cōuerſus ad fidē reliquit impiū.li.1.ca.1.fo.3.b P ante o
Potamia v̄go illū a q̄ tormēta accepat ſaluari petijt.li.3.ca.3.fo.76.b
Policarpus dicebat p̄iculoſū eſſe religioſū habitare cū mūdanis.li.3.ca.7.fol.92.d
Populus iſrael māna alit̄ & aq̄ potat̄.li.4.ca.2.fo.110.a
Pōtianus poſt multa tormēta ſupata capite plexus martyriū ſūpſit.li.5.c.5.fo.196.b
Polocroniˀ eps̄ & pmenˀ p̄ſbyter: poſt linguæ p̄ciſionē capitis ſnīam patiēter ſuſtinuerūt.li.5.ca.5.fo.196.d
❡Praxedis v̄go orauit huius vitæ finē & īpetrauit.li.5.ca.9.fo.221. b P ante r
Prædicatores apud diſcretos maneant hoſpitio.li.3.ca.4.fo.79.b
Prædicatoris nō depit meritū ꝓpt̄ obſtinationē auditorꝫ.li.3.ca.4.fo.79.c
Prædicator ſit prudens & ſimplex.li.3. ca.4.fol.79.d
Prædicator nō p̄dicet his quos credit euangeliū cōtemnere. li.3.ca.4.fo.80.b
Prædicator p̄dicet his a q̄bˀ inuitat̄ ad ſermonē faciendum.ibidem
Prædicator ocio nō cōterat tp̄s q̄d̄ p̄dicatiōi ſupeſt.ibidem.d
Prædicāti euāgelium adulari nō decet.

Digitized by Google

li.3.ca.4.fo.78.a
Prædicatores mala deteſtent: & veniæ ſpem ꝓponāt.li.3.ca.4.fo.78.a
Prædicator ſollicitus cautuſq; eē debet in ſermone.li.3.ca.4.fo.83.d
Prædicatorē ꝓcul ab oī affectatione eſſe decet.li.3.ca.4.fo.84.b
Prædicatores boni multū ꝓſunt.li.3.ca.4.fo.84.d
Preſbyt̄ cētūcellis eucha/riſtia a purgatorio balnei poſt mortem fuit abſolutus.li.4.ca.12.fo.169.b
Preſbyteri Suſannā accuſantes/falſita/tis cōuicti lapidibꝰ obruti ſunt.li.5.c.1.fo.171.a
Proximos diligere tenemur li.3.ca.2.fo.70.b
Probus eps̄ in extremis laborās: iuue/nalem & Eleutherium ſecum habuit. li.5.ca.10.fol.224.d

Q ante u

QVIRIACVS EPISCOpus & martyr gladio trāſuerberatus poſt lōga tormenta. li.5.ca.5.fol.197.d

R ante a

RADEGVNDIS REgina ciliciū portabat.li.3.ca.10.fo.105.d
¶ Raab meretrix pie tat? cā mēdaciū dixit.li.4.c.4.fo.122.b
Radegūdis filia poſtq̄ aliq̄t tp̄s vixit cū marito caſtitatem tenuit.lib.1.c.8.fol.145.b
Radegūdis regiæ orōnibꝰ vīcu la ferrea dirupta ſūt.li.2.c.2.fol.44.a
Raſias mortē ſibi cōſciuit ne cibos inhi/bitos guſtaret.li.5.ca.5.fo.192.d

R ante e

¶ Regulus eps̄ Iohānis apl̄i diſcipulus plures ad fidē cōuertit.li.3.c.4.fo.81.b
Remigij archiep̄i māſuetudinē paſſeres oſtenderūt.li.4.ca.5.fo.128.b
Remalchꝰ eps̄ officiū depoſuit/ſolitudinē ingreſſus eſt.li.1.ca.6.fo.19.b
Reges Saul/Roboā/Ioas derelinquēdo legē dn̄i miſerabilit̄ mortui ſunt.li.5.c.8.fo.218.b

R ante o

¶ Romualdꝰ abbas pelagi ventorūq; ſæuiciā orōne placauit.li.2.c.2.fo.40.d
Romualdus panē & fabas comedit.li.4.ca.2.fo.113.a
Romualdus abbas raptꝰ ſactorū v boꝝ meruit anagogē.li.2.ca.4.fo.46.c
Roboā cū ſeruis ſuis audito ꝓpheta pœnitentiā egit.li.4.ca.8.fo.147.d
Romualdus abbas ꝓpt̄ deū tacēs ꝓpt̄ eum ſigna locutu s ē.li.4.ca.6.fol.131.b
Romanus poſt multa tormēta martyrij coronā accepit.li.5.ca.5.fo.200.b
Romula v̄go ſacra cōione accepta pſallentiū choros audiēs expirauit.li.5.ca.10.fo.228.a

R ante u

¶ Ruth ꝓ modico cibo grās egit.li.4.ca.2.fo.134.b

S ante a

SABBA MONACHus dans vuas ꝓpter deū/in triplo accepit cōpēſā.li.1.ca.2.fo.8.c
Salomon ſapiētiſſimus regum ex totis præcordijs deū precatus eſt.li.2.ca.1.fol.33.b
Sauinianū martyrē nullus auſus eſt adire tempore orationis. lib.2. ca.2.fol.42.c
Sanctolus abbas in charitate ſemetip/ſum ad vincula dedit pro diacono ſuo li.3.ca.2.fol.72.b
Sabinus eps̄ venuſtianū ꝑſidē eū martyriçantē ſanauit.li.3.ca.4.fo.74.b
Sacerdotes honorādi ſunt m̄ltis de cauſis.li.3.ca.5.fo.87.a
Sacerdos q̄ ꝑfectꝰ eſſe debeat. ibidē.b
Sara abbatiſſa in.60.annis nūq̄ aſpici/ebat per feneſtrā.li.3.ca.10.fo.105.d
Samuelis deprecationes & ꝑp̄li ieiuniū reſpexit deus.li.4.ca.1.fo.104.c
Saul & Ionathas virtute ieiunij præua/luerunt.Ibidem.d
Sanſon archieps̄ ꝑ totā q̄dragesimā bis vel ter comedebat.li.4.ca.1.fo.106.c
Saleberga vidua genitis qnq; filijs de/inceps deo ſeruiuit.li.4.ca.8.fo.145.b
Samuel ꝓpheta noluit accipere pecuni/am.li.1.ca.5.fo.19.d
Sara vxor thobiæ dies tris ī oratione ꝑ/ſeuerauit.li.2.ca.1.fo.36.c
Sanſon archiepūs necē ſibi molientē ad pœnitentiā hortatꝰē.li.3.ca.3.fo.76.a
Sacerdotes præ cæteriſ honorādi ſūt.li.3.ca.5.fo.83.b
Sara vxor thobiā ieiunādo ſeruauit incolumē.li.4. ca.1.fol.108.b
Salomon a vino abſtinebat vt ſapiētior fieret.li.4.ca.2.fo.110.c
Saul deo inobediens regnum perdidit. li.4.ca.3.fo.113.c

Digitized by Google

Salomon veritatē ſimulatiōe inueſtiga/
uit.li.4.ca.4.fol.125.a
Samuelis admonitione ante hortatu ad
pœnitentiam inclinantur iſraelitæ.lib.
4.ca.8.fol.147.b
Sanſon liberauit pœnitētes.li.4.c.9.fol.
Salomō in iudicādo errare ti/ (147.b
muit/ ꝓpterea ſapientiam poſtulauit.
li.5.ca.1.fo.172.a
Sara filia raguelis ab ancilla appellata ē
viroꝝ interfectrix.li.5.ca.1.fo.176.b
Sanſonis fortitudinem nō minuit cæci/
tas.li.5.ca.4.fo.187.c
Sara abbatiſſa temtationē carnis longe
paſſa vicit.li.5.ca.7.fo.212.b
Sara abbatiſſa terrenaꝝ reꝝ oblectatio
nes cōtempſit.li.5.ca.8.fo.218.a
Salomō ex mēoria mortis aiebat: Vani
tas vanitatū ꝛc.li.5.ca.9.fo.219.b
Sauina ꝟgo deū orauit ne vltra viueret
li.5.ca.9.fo.221.b
Saleberga abbatiſſa iā moritura iocun/
diſſima viſione roboratur.li.5.ca.10.fol.
Sacerdotibꝰ ſolis in altari mi/ (227.b
niſtrare cōuenit.li.3.ca.5.fo.83.b
S ante e ¶Senex qdā nepotē inſtruxit ne ep̄atū
acceptaret.li.1.ca.6.fo.18.c
Serapion monachus tm̄ habēs tunicam
pallium & librū euāgelioꝝ/ dedit pau/
peribus.li.1.ca.2.fo.7.d
Seruulus mēdicus cibū reſiduū pauperi
bus dabat.li.1.ca.2.fo.8.d
Seuerinus abbas orōne glaciem ſoluit.
li.2.ca.2.fo.40.c
Seruacius ep̄s prædicādo a diuerſis na/
tionibus intelligebatur.li.3.c.4.fol.82.a
Serapion ſimplici tunica & pallio cōtē/
tus fuit.li.3.ca.8.fo.95.d
Serapion abbas mercede manuū victū
quærebat.li.3.ca.9.fo.98.c
Seuerus abbas tm̄ dominica die come/
debat.li.4.ca.1.fo.106.c
Sæcularis quidā vndecim annos caſtæ
vixit cū vxore.li.4.ca.7.fo.135.c
Seruacio epiſcopo oranti igneus radius
apparuit.li.2.ca.1.fo.36.b
Seruulus mēdicus ex elemoſynis libros
cōparauit.li.2.ca.5.fo.51.a
Serapion ſeipſum vendidit vt ꝓximum
de inferno liberaret.li.3.ca.2.fo.70.d
Serui ſaul reuerentiā ſacerdotū domi/
no furenti prætulerūt.li.3.ca.5.fo.85.d
Sæculo renūciātes fugere debēt conſor/
tia potentū.li.3.ca.7.fo.93.b
Seuerus p̄ſbyꝛ vſq ad mortē ſilentium
tenuit.li.4.ca.6.fo.131.a
Seuerus p̄ſbyter cuidam mortuo vitā
impetrauit vt confeſſionem faceret.li/
bro.4.ca.11.fo.161.b
Serapion abbas crapulæ morbo ten/
tatus: mox vt confeſſus eſt/ eā vicit.li
bro.4.ca.11.fo.162.b
Sergius elephātico morbo liberatꝰ/ deo
ſeruiuit toto aīo.li.5.ca.4.fo.190.c
Sebaſtiauus fuſtium cæſione interijt.li/
bro.5.ca.5.fo.195.d
Seruulus mēdicus in extremis cātus an
gelicos audiuit.li.5.ca.10.fo.225.c
¶Silueſter papa paupes ſcribēbat ī li/ S ante
bro vt ſubueniret eis.li.1.ca.4.fo.5.d
Siſt clemēs papa factitaſſe dicitur.ibidē
Simon monachus dās cibū ſuū paupi/
bus a chriſto cibatus fuit.li.1.ca.2.fol.
Silueſter papa oībus ad vrbem (88.d
aduētātibus paupibus hoſpitium de/
dit.li.1.ca.3.fo.11.b
Simō magus a dæmonibus in aerā ſub
leuatus eſt.li.2.ca.9.fo.56.a
Symeō mōachus fune corpus ſuū circū
dedit.li.3.ca 10. fo.105.a
Siſinnius ep̄s adhuc vagiēs in cunabu/
lis ieiunabat.li.4.ca.1.fo.105.a
Simulare & mētiri qn̄ neceſſarium ſit.
li.4.ca.4.fo.121.b
Simō mōachus dicitur ꝑſtitiſſe.xxx.ānis
ſup ſtatuā.li.1.ca.9.fol.28.b
Siſinnius abbas tribus cōtinuatis an/
nis orauit nunq̄ ſedēs.li.2.c.1.fo.35.b
Siluia eloquētiſſima lectitādo deū cōſi/
derabat.li.2.ca.5.fo.51.c
Silueſter papa fidē chriſti miraculis fir/
mauit.li.2.ca.7.fo.55.d
Simō mōachus ſcribēdo victū cōpara/
bat.li.3.ca.9.fo.100.b
Siluanus fratres exemplo laborare in/
ſtruxit.li.3.ca.9.fo.101.c
Simon phariſæus a chriſto falſæ exiſti/
mationis cōuincitur.li.5.ca.1.fo.172.d

Digitized by Google

Siluani diffamia nõ temerarie iudicare docuit.li.5.ca.1.fo.175.a
Siluia virgo in infirmitate medicinam renuit/cauens molliciem carnis.libro 5.ca.4.fo.191.a
Symeon monachus tredecennis ingreſſus monaſterium acerbius ſe cũctis afflixit.li.5.ca.8.fo.216.b
Siluanus eps ex frequenti meditatione mortis mortem non timuit.libro.5.ca.9.fol.220.d
S ante p ¶ Spes abbas ocul capt videre cœpit cũ e vita egredit.li.5.ca.4.fol.189.b
Spiritalis cõſolatio nõ eſt reuelãda ꝓpt inanẽ gl'iam.li.1.ca.4.fo.13.d
Spoletana ṽgo inſcio pr̃e monaſterium intrauit.li.4.ca.8.fo.142.b
S ante t ¶ Stephanus pſbyt impleuit quæ legit li.2.ca.5.fo.50.d
Stephanus orauit ꝓ lapidantibus ſe.li.3.ca.3.fo.74.a
Stephano abbati fuit veſtis rudis modicaq;.li.3.ca.8.fo.95.c
Stephanus pſbyt ſingul noctibus totũ pſalteriũ legebat.li.2.ca.1.fo.35.d
Stephanus ꝓthomartyr fidẽ chriſti prædicauit.li.2.ca.7.fo.53.b
Stephanus anachoreta docuit non ſolum ſcire: ſed etiam alios docere vt ſalui fiant.li.3.ca.4.fo.83.b
Stephanus ſolitarius morbũ exiſtimauit ocioſitatẽ.li.3.ca.9.fo.99.a
Stephanus pſbyt herbas cũ ſale comedit.li.4.ca.1.fo.107.d
Stephanus pſbyt hoſtia ſacra caput fœminæ cõtingens/dixit ſe puerum vidiſſe.li.4.ca.12.fo.162.b
Stephan ṽtute patientiæ malũ illatũ ꝓ nihilo reputauit.li.5.ca.3.fo.185.d
Stephanus anachoreta infirmãs nõ intermittebat laborem manuum.li.5.ca.4.fol.190.c
Stephanus lapidatus eſt.libro.5.ca.5.folio.194.a
Stephanus papa iugulatus/ante altare domini martyrium ſumpſit.libro.5.ca.5.folio.197.d
Stephana vxor cuiuſdam militis diſcerpta eſt.li.5.ca.6.fol.204.b
Stephano abbati ãgeli in extremis aſſtitere.li.5.ca.10.fo.225.a
¶ Sunamitis heliſæũ hoſpitio recepit: & obhoc mortuũ filiũ ſanum accepit.libro.1.ca.3.fol.11.d S ante u
Sulpitius eps cõfidẽs in dño/a tẽtatiõibus liberatus eſt.li.2.ca.3.fo.44.c
Sulpiti eps dæmões horrẽtes ꝑcib cũ tumultu eoꝝ expulit.li.5.c.7.fo.212.a

TABITA VIRGO vitã ſolitariã duxit vt vitaret ianẽ gl'iam.li.1.ca.4.fo.14.c T ante a
¶ Thaurinus eps ſigno crucis a magis liberat.li.2.ca.9.fo.56.c
Thais meretrix pãnucij admonitiõe cõuerſa eſt.li.2.ca.12.fo.63.a
Tacere nõ ſp vtile ẽ.li.4.ca.6.fo.130.a
Thais ad pniaꝫ cõuerſa pctã luxit multum.li.4.ca.10.fo.156.b
Tarſici martyr maluit mori q̃ corpus chriſti infidelib publicari.li.4.c.12.fo.167.b
Theodora ṽgo cũ vno milite capite plexa eſt.li.3.ca.2.fol.73.b
Theõ abbas vxorẽ dimiſit & caſte vixit.li.4.ca.7.fo.135.b
Theodora romana orõne maritum ad chriſtũ cõuertit.li.2.ca.2.fo.44.b T ante h
Theophilus ſpe diuinæ miſericordiæ ſaluatus eſt.li.2.ca.12.fo.62.b
Theophilus pſbyt apud btãm ṽginem auxiliũ impetrauit pœnitentiã agendi.li.4.ca.10.fo.154.b
Theodora adulterij cõmiſſi cõſcia/virũ relinquẽs monaſteriũ intrauit.li.4.ca.10.fol.156.b
Thecla ṽgo paulo euãgeliçãte credidit/& ṽgo manſit.li.4.c.8.fol.140.a
Tecla ṽgo multis tormẽtis mactata: demum quiete obijt.libro 5.ca.6.fo.202.d
Theodoſia poſt plura tormenta capitis cæſione obijt mortem.libro.5.ca.6 folio.203.d
Theodora cõmiſſi adulterij conſcia ſub habitu monachali deo ſemp ſeruiuit.li.5.ca.7.fol.212.c
Theodorus monachus matri poſcenti egreſſionem religionis/diſſenſit.libro 5.ca.8.fol.216.d

Timothæus heremita in heremo nud⁹ fuit.li.3.ca.8. fo.96.a
Timothæus heremita palmæ fructib⁹ & aqua ſuſtētat⁹ ē.li.4.ca.2.fol. 112.d
Tiburcius & valerian⁹ ab almachio ꝓ chriſto paſſi ſunt.li.5.ca.5.fo. 199.a
Thomas archieps̄ cātuarieñſis quotidie paupb⁹ pedes lauabat.li.1.c.5.fo.15.b
Thobias cū lachrymis orauit.li.2ca.1.
Thomas didim⁹ Sintice ocu/los reintegrauit.li.2.ca.2.fol.30.d (fol.33.c
Thomas aquinas ſolit⁹ erat prius ora/re ꝙ agere.li.2.ca.2.fol.41.b
Idem in cōtēplatiōe altitudine fere cubitali in aere pendere viſus ē. li. 2.ca.4.
Thora vgo ſemp veſtimēta vetuſtiora recipiebat.li.3.ca.8. fo.96.c (fol.47.b
Thobias charitatē erga paupes oñdit. li.3.ca.2.fo.69.b
Thomas archieps̄ tunicā & femoral ia cilicina geſtitauit.li.3.ca.10.fo.101.d
Thomas aquinas tacēs doctiſſim⁹ euaſit.li.4.ca.6.fo.131.d
Thobias ob pacientiæ meritū viſū poſt quartū ānū recepit.li.5. ca.4.fo.187.c
Thomas aquinas domi a fratribus carnalib⁹ icluſus cōſentire i ſæculū renuit li.5.ca.8.fol.217.a
Thobias in fine vitæ ſuæ docuit filium ſuū.li.5.ca.10.fol.222.c
Tante r Traſſilla in genib⁹ cubitiſqꝫ duriciē camelorꝫ habuit.li.2.ca.1. fol.37.b
Trāquillin⁹ martyr lapidat⁹ eſt.li.5.ca. Triphon ſub pacis ſpecie Ionathan necauit.li.3.ca.6. fo.91.d (5.fol.197.b

V ante b VBALDVS epiſcopus in periculo audax factus ē pacis amore.li.3.ca.6.fo.88.d
Vbaldus eps̄ cuidā cæco ꝑſuaſit/ ne viſum ſibi reſtitui expeteret/ne aīæ cæcitatē incurreret.li.5.ca.4.fo.189.b
Vando abbas de opibus manuū ſuarū vixit.li.3.ca.9.fo.98.d
Vando abbas nō potuit cōpelli vt caſtitatē nō ſeruaret.li.4.ca.7. fo.135.a
V ante e Venerī⁹ monach⁹ ꝓpter obedientiā ſolitudinē dimiſit.li.4.ca.3.fo.119.a
Venerādavirgo illū a quo tormēta paſſa ē deo credere fecit.li.3. ca.3.fo.76.c
Venerius abbas manib⁹ laborabat.li. Veritas crudelitati me ritis nō exponeē patet vbi grā.li.4.ca. 4.folio. 123.a (3.ca.9.fo.99.a
Venāti⁹ martyr poſt tormēta multa capitis ſuppliciū paſſ⁹ē.li.5.c.5.fo.198.b
V ante g Vgoni abbati frater qdā poſt mortē apparuit: q mox vt ē cōfeſſus a pœnis liberat⁹ ē.li.4.ca.11.fol.162.a
V ante i Vidua heliæ non dubitauit totū qđ habuit dare.li.1.ca.2.fo.9.
Vincentius prædicator paululū dormiuit.li. 1.ca.10.fo.31.d
Vitalis ex charitate libenter tolerabat correctionē.li.3.ca.2.fo. 71.c
Vincentius in hiſpania quinqꝫ milia iudæorꝫ ad fidē chriſti cōuertit.li.5.ca.4.
Vir dei nō eſt veritus dicere veritatē in cōſpectu Ieroboam. libro. 4.ca.4.fo.120.b (fol.82.c
Victorinus pœnitentiā faciens/ vitam meruit æternā.li.4.ca.10.fo.151.d
Vitali⁹ monachus ꝓ hoīe a quo alapā accepit orauit.li.3.ca.3.fo.75.c
Simile fecit Iſaac abbas.
Viterbius ſacerdos frangēs corp⁹ chriſti: ob dubitationē ſanguis emanauit. li.4.ca.12.fo.165.a
Vitus martyr puerqꝫ: oīa tormēta ſuperans quiete emiſit ſpiritū.li.5. ca.5.fo.
Vincēti⁹ mltis tormētis ſupatis martyriū adept⁹ ē.li.5.ca.5.fo.195.d (194.d
Victor ſupno ſplēdore fulcitus coronā martyriȷ̄ ſubiȷ̄t.li.5.ca.5.fo.199.b
V ante t Vrban⁹ papa theſauros ceciliæ diſpenſauit paupibus.li.1.ca.2.fo.6.d
Vrſinus pſbyť in extremis ſenſit adhuc ignē cōcupiſcētiæ.li.4.ca.7. fo.137.a
Vrias ꝓ lege dei interfectus ē.li.5.c. 5.
Vrſin⁹ pſbyter i viſione angelos vidit.li. 5.ca.10.fo.224.b (fo.192.b

Indicatoriū Librorꝫ/ Capitulorꝫ/ & Sententiarꝫ Particulariū & Principaliū : Marci Maruli Spalatē ſis de Inſtitutione bn̄ viuendi p exēpla ſacto rū Finit fœliciter.

✠

A M. MARVLI OPVS DE RELIGIOSE VIuendi institutione per exempla, ex veteri/ nouoq́ʒ teſtamento collecta, ex auctoribus quoq́ʒ diuo Hieronymo preſbytero, beato Gregorio pōti. max. Euſebio cæſarieſi epo, Ioanne Caſſiano heremita, nōnulliſq́ʒ alijs, qui vitas conſcripſere ſanctorꝵ.

INCIPIT LIBER PRIMVS.

OPEREPRECIVM MIHI VISVM EST quædā quæ de diuinis hominibus in hiſtorijs eccleſiaſticis diffuſius narrata ſunt, carptim collecta breuiter deſcribere, vt ꝓpoſitis euangelicarꝵ virtutū, id eſt chriſtianæ perfectionis exemplis, & me deſidia adhuc torpentē excitarē, & alios excitatos alacreſq́ʒ ne laſſeſcerent/ magis animarem, alios vero etiam redderem cautiores, ne tam & ſi boni ſanctiq́ʒ ſint, facile de ſe popularibus auribus credāt. Qꝫ em̄ periculoſa ſit humilibus Chriſti ſeruis mortalium laudatio, tunc plane intelligent/ cū relatu legerint, nō aliā ob
B cauſā quoſdā reliquiſſe mōaſteria, vaſtaſq́ʒ penetraſſe ſolitudines, annoſq́ʒ plurimos feris tm̄ peruias habitaſſe terras. TV igitur cuius nutu cuncta regunt̄, fautor mihi adſis deus. Dictantē inſpires, ſcribentē adiuues, ingeniū/ verba/ manū/ calamū, ita moderare, vt nuſq́ʒ ab eo quod tibi placitū fuerit, declinaſſe me argui poſſim. Tuq́ʒ fili dei deus Chriſte, mentē animūq́ʒ eorꝵ qui hæc legent, gratia tua ſic penitus cōfirmes, vt iſtos ſectatores tuos emulari cupiāt pariter & poſſint, atq́ʒ ad tui ſolius cultū inflāmati, ijſdē tandē veſtigijs ad te perueniāt, quibus illi peruenere. Sed qm̄ ijs qui te ſequi volūt, dimittenda eſſe primū omnia præcæpiſti, ab illis potiſſimū qui ingentioribus ſe abdicarunt bonis, dicendi initiū capiamus, vt & qui pari fortunarꝵ copia perfruunt̄, in promptu habeant quos imitētur, & qui tenuiores diuitias poſſidēt poſſederuntve, eas vel erogare, vel iam erogaſſe pro tui nominis amore minus grauari poſſint. Mat. 19. c Lu. 14. f.

DE TERRENIS BONIS CONTEMnendis propter Christum.

¶LIBER PRIMVS ¶DE TERRENIS BONIS

¶CAPITVLVM I

C

IAMPRIMVMVT A QVIBVS ecclīæ chri-
ſtianæ iacta ſunt fundamēta, ab his & opis noſtri cu
Mattheus ap̄ls — dat̃ exordiū, Mattheus publicanus ſtatim vt a Chri-
ſto vocat⁹ ē, theloneū derelinquēs, pecunioſis vecti-
Bartholo-me⁹ ap̄ls — galibus præpoſuit ap̄licæ cōuerſatiōis nuditatē. Bar
tholomeus quoq; Syrie regū origine clarus, nō eſt
dedignatus in piſcatorꝝ numero haberi, vt placeret
Chriſto: & cœleſtis regni ſpem animo concipiēs: ſeruire maluit in
terra ꝙ imꝑare: & ꝑſecūtiones pati, ꝙ ſæculi honoribus perfrui,

Apoſtoli — ¶OMITTO nūc alios huius ordinis viros, nō quia in contē
nēdis rebus minus conſtātes fuerint: ſed quia & ante ap̄latū humi-
les, inopeſq; extitiſſe apparet, ſtulta tunc & infirma deo eligente, vt
ſapīa fortiaq; cōfunderet. Q̄uis veriſſimū ſit eos quoq; nō minus
multa reliq̄ſſe, qui ſibi nihil reſeruauerint. Hinc ē ꝙ tm̄ piſcatoriā
Mat. 19. d — nauim, & quæ reſartiebāt retia dimittētes, audacter ꝓloquunt̃. Ec-
ce dimiſimus oīa, & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis premij? D
Et reſponſum merent̃ accipe domini dicētis. Amen dico vobis, ꝙ
vos q̄ ſecuti eſtis me, in regeneratiōe cum ſederit filius hoīs in ſede
maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuꝑ ſedes duodecim, iudicātes duo-
decim tribus iſrael, & oīs q̄ reliq̄rit domum, vel fratres, aut ſorores,
aut patrē, aut matrē, aut vxorē, aut filios, aut agros propter nomen
meum, centuplū accipiet, & vitā eternam poſſidebit.

Maria magdalena Martha Laçarus — ¶CVIVS q̄dē pollicitatiōis, tū fide certi, tū magnitudine acceſſi,
Maria/martha/& laçarus cū inter ſe partiti eſſent hæreditatē, Mariæ
ꝙ Magdalū oppidū, Marthæ Bethania, Laçaro ꝑs vrbis Hieruſalē
ſorte obueniſſet, omnibus poſt aſcenſum domini diſtractis ac diuē
ditis, pecuniā ad pedes ap̄lorꝝ ꝓiecere in terrā, vt corda erigere poſ-
ſent in cœlū, quo chriſtū iā præceſſiſſe cōſpexerāt. Hunc morem ſe-
Fideles — dulo a fidelibus ea tēpeſtate obſeruatū Lucas in ap̄lorꝝ actis teſtat̃
Act. 2. g — dicēs, Oēs etiā qui credebāt, erāt pariter, & habebāt oīa cōia, poſſeſ-
ſiones & ſubſtātias vēdebāt, & diuidebāt illa, ꝓut cuiq; opus erat.
Ibidē. 4. f — Et iterum. Multitudinis aūt credentiū erat cor vnum & anima vna,
nec quiſq; eorꝝ quæ poſſidebat aliquid ſuū eſſe dicebat, ſed erāt illis
Ibidē. g — omnia cōmunia. Et paulopoſt, Poſſeſſores agrorꝝ aut domorꝝ vē-

Digitized by Google

A dẽtes afferebãt precia eorũ quæ vẽdebãt, & ponebãt ante pedes apo
ſtolorũ. Diuidebat̃ aũt ſingulis, ꝓut cuiq; opus erat. Subiungit etiã
Ioſephũ barſabã cognominatũ, agrũ quẽ habebat vendidiſſe, pecu- Ioſephus
niãq; apoſtolorũ cõculcandã pedibus appoſuiſſe, vt ſcilicet ea con- Barſabas
tempta agrum ſibi illum de euangelio parare poſſet, in quo abſcon
ditus eſt theſaurus regni cœlorũ. Nunc qui deinde horum veſtigia
ſunt ſecuti ordine referamus.

¶GREGORIVS anteq̃ pontifex, vrbis Romæ ſenator erat, Gregorius papa
neq; diuitijs minus q̃ nobilitate potẽs, in ſicilia ſex monaſteria ſua
impenſa conſtruxit, Romæ vnũ, paternas/auitaſq; ædis in illud cõ-
mutans, in quo ſe quoq; ipſum cõferens, viritimq; indigẽtibus diſꝑ
tito, quicquid bonorũ reliq̃ fuerat, ex nobili humilis, ex diuite pau-
per factus, mõachi vitã duxit, donec cõi patrũ/populiq; cõſenſu, ad
põtificale culmẽ vel inuitus meruit ꝓmoueri, multo glorioſius a dño
ꝓmouẽdus in cœlũ, ꝑ cuius amore dilargitus fuerat terrena.

¶EADEM cupiditate in diſtribuendis opibus ardens Nico- Nicolaus eps
B laus Myreæ vrbis eps, cum Patare lyciæ oppido patri matriq; vni-
cus eſſet, eiq; hæreditas ſatis ampla, ſatiſq; cõmoda obueniſſet, nihil
prius animo agitaſſe dicit̃, q̃ quo pacto diſtractis in pauperum ali-
menta rebus expeditius, liberiuſq; ſoli deo obſequeretur, atq; deſer
uiret. Hinc illud memoratu digniſſimum. Quod dum vicinus quidam
vrgente in ſcelus inopia, proſtitutis trium natarũ corꝑibus victum
ſibi quærere decreuiſſet, ille accedẽs domui eius nocte intempeſta,
vt elemoſyna in occulto fieret, tantũ auri per feneſtrã iniecit, vt in-
de & virgines honeſtæ locarentur, & pater ipſe in ſpem ſuſtentan-
di ſe non iniquam ſimul deueniret. Nicolao vero quoniam bona ſua
prudenter diſpẽſauerat, eccleſiaſtica credita ſunt, & in epm Myree
diuinitus ẽ electus. Ac poſt breuiſſimos vitæ huius labores, ad æter
nam vocatus eſt quietem, dicente domino, Euge ſerue bonæ & fi- Mat. 25. b
delis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te cõſtituam, intra
in gaudium domini tui.

¶ABRAAM quoq; ægyptius nõ minus grãdẽ (iã defeſſis ætate Abraam heremita
parẽtibus) hæreditatẽ mox aditurus nõ expectauit, ſed vt erat nu-
dus, diſcedẽs in ſolitudine ſibi cellã cõſtituit. Deĩde illis vita defũctis,
cũ ad capiẽdum tãtarũ opũ patrimonium vocaret̃, tãti illud fecit vt

Digitized by Google

loco pedẽ nõ efferret. Porro ꝑ ꝓcuratorẽ ita egit, ne qd ſibi reliquũ foret, ſed rebus diuẽditis, pecunia omnis mendicantiũ turbæ/viduiſq; & pupillis diuideret. Igit diuitias & cũ nõ haberet contempſit, & cũ haberet ne reſpexit quidem, ſed alteri dilargiẽdas cõmiſit, maiores diuitias exiſtimans chriſti paupertatem. C

Hilarion abbas. HILARION palæſtinus (ſicut de illo diuus Hieronymus lrĩs cõmẽdauit) parẽtibus defũctis, ꝑtẽ ſubſtãtiæ fratribus, ꝑtẽ pauperib⁹ largitus ẽ, nihil ſibi oĩno reſeruãs, dñicæ ſentẽtiæ memor dicẽtis, Qui nõ renũciauerit oĩbus quæ habet, nõ põt meus eſſe diſcipulus. Erat aũt ãnoꝝ. xv. cũ ſic nudus & armatus in Chriſto ſolitudinẽ ingreſſus eſt, ſacco tñ & pelliceo pallio mẽbra cooꝑtus.

Lu. 14. f.

Benedictus abbas BENEDICTVS ꝟo ille abbas, q viuẽdi formulas (q̃s nũc plærũq; ſequunt mõachi) ſcriptas edidit, a parẽtibus ex Nurſia Romã ad excolendũ liberalibus diſciplinis ingeniũ miſſus, ĩpubis adhuc ac pene puer, altius q̃ ea cõſueuit ætas diuinitus inſpiratus, cogitãs lraꝝ ſtudia, Romã ipſam/parẽteſq; deſeruit, vixitq; ſolitari⁹, orõnẽ ſtudijs, Romę heremũ, parẽtib⁹ præponẽs Chriſtum. D

Niuardus. PARI puer admiratiõe dignus mihi videt Niuardus Bernardi clareuallẽſis frater. Qui poſtq̃ ipſum, reliq̃ſq; oẽs Cecilino pr̃e, & Aletha mr̃e, ſeq; relictis ad religionẽ aſpirare videret: maluit abeũtes ſeq/q̃ in patna domo hæres ex aſſe futurus manere. Illi em̃ ꝓficiſcẽtes puulo int æq̃les in foro ludẽti dixere: Niuarde frat, nunc te ſolũ totius ſũma reſpicit p̃rimonij, nos nãq; ius oẽ vni tibi cedentes Chriſtum ſequimur. Tunc ipſe. Cœlũ vos ergo poſſidebitis inquit/ego terrã: Nihilq; moratus poſt eos adijt mõaſteriũ, vt potius cœleſtes cũ frĩbus/q̃ cũ parẽtibus manẽs diuitias obtineret terenas.

Germanus SED qd de illis dicã, q mr̃imonio copulati effecere, ne cõiugatis tã ſanctæ cõuerſatiõis aditũ minus patere putaremus. Germanus Antiſiodorẽſis Burgũdiæ præfectus, ingenuiſq; artibus apprime eruditus, pari cũ vxore caſtitatis/religioniſq; ſuſcæpto voto, magiſtratũ vltro depoſuit, & tãtas opes/q̃tas ea præditus dignitate habere poterat/ paupibus erogauit, nihilq; ſibi quicq̃ relinqui fecit, tunica/cuculla/cilicioq; cõtentus, vt lucrifaceret Chriſtum.

Gallicanus GALLICANVS q̃q; romani dux exercit⁹, poſtq̃ Scythis Daciſq;/& Tracibus pugna ſuꝑatis, Cõſtantiã Cõſtãtini Auguſti

Digitized by Google

A filiã cõiugẽ ſibi pactã victor accæpiſſet: ab ea cõuerſus chriſtianuſ q̃ factꝰ, cõtinuo dignitatis abiecit iſignia, detrectauit militiã, & qcquid plurimoꝝ annoꝝ ſtipendia/ victoriæq; parauerãt, repente ſuſtentaculũ ſit debiliũ. Deniq; ſpõſam virginem/ forma inſignem, & qđ maius ẽ, impatoris filiã relinquẽs intactã/ humilis/ pauper/ caſtus, voto ſe obligauit religionis. Neq; illi tã magnificũ fuit hoſtes vincere, q̃ quæ aſſecutus fuerat, honorẽ/ opes/ voluptateſq; cõtemnere. Illud em̃ hoīs eſt, hoc ſupra hominem.

¶SED nec Leonardus natiõe Gallus ſilẽtio eſt prætermittẽdus Leonardus qui inter aulicos regis primo loco habitus, relicta regia, dilargitiſq; facultatibus, religiõi ſe tradidit, monaſticiſq; ſacris initiatus in Aqtaniam eſt profectus, atq; operam prædicationibus dedit, haud dubie ſtabiliorẽ/ ampliorẽq; ſeruitij ſui mercedem, a cœleſti domino accæpturus, q̃ recæperat a terreno.

¶NON minus mẽoratu dignus, Leonardoq; aliquãto maior, ſiue fortuna ſpectet/ ſiue genꝰ. Lupus Senonũ tãdẽ archieps nũc oc- Lupus eps
B currit. Siqdẽ regia ſtirpe ĩ Gallia ortus, nobilitatẽ æquerat diuitijs. Sed dũ indeficiẽtẽ ĩ cœlo theſauꝝ ſibi cõpat, eas pia ĩ paupes largitate libẽter effudiſſe, nõ tã liberalis q̃ prudẽtis hoīs eẽ exiſtimauit.

¶EGIDIVS Atheniẽſis & ipſe regio genere nobilis, dũ adhuc Egidius ſub tutela pr̃is ætatẽ ageret, mẽdico ægrotãti (qm̃ aliud qđ daret nõ hẽbat) ſeipm̃ deſpoliãs ꝓpriũ amiculũ dedit. Quo qdẽ ille indutus (tãtũ dõatoris miſericordiæ meritũ fuit) e veſtigio ſanus cõſurrexit. Poſtea vo q̃ defũctis parẽtibꝰ liberã ſuſcæpit bonoꝝ poſſeſſionẽ, tã ꝓmpto aĩo oĩa egenis diſptiuit, vt ea nõ prius habuerit q̃ donauerit. Sed iã ad eos veniamus, q nõ mõ priuatis opibꝰ, verũetiã maximis regnis ĩ t̃ra renũciãtes, digni fuerũt q cũ chriſto regnarẽt in cœl.

¶POLEMVS potẽtiſſimꝰ Indoꝝ rex, Bartholomei apli prædi- Polemus catiõibus ad fidẽ cõuerſus/ atq; baptiʒatus, relicto impio eidẽ cõſtãter adhæſit, diſcipuluſq; maluit eſſe apli q̃ Indie dominus.

¶IOSAPHAT q̃q; Indie rex/ Auenir regis filius, Barlaã heremitæ ſalubri pſuaſu fidẽ ãplexus chriſti, poſtq̃ oẽs q ſuæ ditionis Ioſaphat erãt, baptiſmatis gr̃a renouãdos diligẽter curaſſet, coædificatis vicatim eccl'ijs, depoſuit regnũ, nihilq; ſecũ ferẽs niſi mũdanæ glĩæ contemptore animũ, ſeceſſit in ſolitudinẽ. Cũ em̃ in vrbibus adhuc ſine

honore eſſe nõ poſſet, ab hominũ frequẽtia ꝓcul ſe habendũ decre/ C
uit, iũctuſq; ipſi barlaã vitã traduxit in heremo, q̃ dicit̃ terræ Senair. Itaq; quẽ vrbis inſtar regia vix capere poterat, anguſtũ informis ſpeluncæ tenuit habitaculum, & qui tot populis/totq; gentibus imperitauerat, vnius homunculi præcæptis obediuit.

Iudocus AT NON ſolũ ſuſcæptum ſceptri honorẽ deponere ꝓpter Chriſtũ, ſed etiã oblatũ refutare exẽplis admonemur. Etem Iudaell' Britãnie rex cũ monaſticã vitã ducere in aĩo haberet, Iudoco fratri voluit tradere regnũ. Ille itidẽ ad dei aſpirãs ſeruitiũ, ne qđ vltro offerebat̃, vel| inuitus ſuſcipe aliqñ cogeret̃. clã inde ꝓfugit, atq; ad ripam alçei fluminis in agro pontinij cõſtructo, paruo humiliq; tugurio ſolitarius habitauit. I nunc vana & ſtulta mortalitas ꝑ cedes & paricidia, quære tibi dominatũ quem ſanctiſſimi viri tam vili habuerũt, vt alter deponere vellet, alter recuſaret accipere.

Fœminæ IN HOC ſanctitatis genere, Fœminæ quoq; æternæ ſibi laudis locum vendicant, eundem effectum, quoniam & eodem impulſæ ſpiritu in terrenis rebus contemnendis præ ſe ferentes.

Euphraxia EVPHRAXIA romana genere nobilis, opibus pollẽs, ætate florẽs/forma p̃ſtãs, poſt mortẽ viri Antigoni neq; ruſũ cuiq; nubere voluit, licet multũ ſuaderet Theodoſius auguſtus, neq; romæ manere, cuius & patria eſſet & orbis dña, neq; diuitias poſſidere, tã & ſi honeſtiſſime poſſet. Procis repulſam dedit, mare tranſmiſit, ad Thebaidẽ venit, & eo loci conſidens, quicquid ſecum attulerat facultatum, partim erogauit egenis/partim eccleſijs, neq; aut ſibi/aut filiæ paruulæ Euphraxiæ quicq; reſidui fecit. Quinimo moriens eidem in monaſterio manẽti ſollicite iniũxit, ne tardaret qđ reliquũ Romæ fuerat, ſimili liberalitate vt diſtribuatur curare. D

Paula PAVLA etiã romana tanta qdẽ in hac ꝑte ac talis ſeſe offert, vt nõ alio ore ſatis digne laudari queat/q̃ q̃ laudata ẽ. Quid em vberius elegãtiuſve ab vllo vnq; offerri poſſit ijs quæ de illa diuus Hieronymus lr̃is cõmendauit. Sed quæ ad rẽ ſpectant quã nunc tractamus hæc ſunt. Paula inqt nobilis genere/ſed nobilior ſanctitate, potens quondã diuitijs, ſed nunc chriſti paupertate inſignior, Gracchorũ ſtirps/ſoboles ſcipionũ, Pauli hæres cuius vocabulũ trahit, Metiæ/Papyriæ mr̃is aphricani vera & germana progenies Romæ

Digitized by Google

A prætulit bethleẽ, & auro tecta fulgentia informis luti vilitate mutauit. Poſt hæc diſceſſũ eius ab vrbe deſcribẽs ait. Deſcẽdit ad portũ fratre/cognatis/affinib⁹, & qđ his maius eſt, liberis ꝓſequẽtibus, & clæmẽtiſſimã matrẽ vincere pietate cupiẽtibus. Iã carbaſa tendebãtur, & remoꝝ ductu nauis in altũ ꝓtrahebat̃, paruulus Toxotius ſupplices manus tẽdebat in littore, Ruffina iã nubilis vt ſuas expectaret nuptias, tacẽs fletibus obſecrabat, & tñ illa ſiccos oculos tendebat ad cœlũ, pietatẽ in filios/pietate in deũ ſuperãs. Neſciebat ſe matrẽ, vt chriſti ꝓbaret ancillã. O magni animi fœminam, & tanto virtutũ ſuaꝝ ꝑcone dignam, quantus fuit ipſe Hieronymus.

PARIS propoſiti, nec minoris cõſtantiæ fuiſſe credit̃ Heliſabet Pannonũ regis filia, quæ lanthgrauio Turingie regulo nuptũ data, deinde marito hieroſolymis peregre defuncto, ab ĳs qui eius tetrarchiã hæreditario accæperãt, nequiter eiecta maleq́ȝ habita, q̃ſi rẽ viri ſui diſſipaſſet, qm̃ in dãdis elemoſynis minus parcã fuiſſe doleri erat auaris animis, cũ vix tandẽ dotalia ab illis extorſiſſet bona, ea erant duo milia pondo argenti infecti facti celatiq́ȝ, paupeꝝ & Heliſabet

B peregrinoꝝ ſatis amplũ in Marupre conſtruxit recæptaculũ. Ibiq́ȝ ĳs humiliter miniſtrãdo, quãto ſe ĩter mortales fecerat viliorẽ/tãto ſublimius inter ſanctos & electos poſtmodũ fuit exaltata. Conſtãtis vero animi haud obſcuꝝ argumentũ fuit, ꝙ cũ a patre vt in Pannoniã rediret miſſis nuncĳs plurimũ ſollicitaret̃, nunq́ȝ acquieuit, malens alienigenaꝝ opprimi iniurĳs, q̃ȝ ſuoꝝ illectatiõibus blandimẽtiſve deliniri. Deniq́ȝ oraſſe dñm dicit̃, vt contẽptis oĩbus libeꝝ etiã q̃s ꝓpinquis cõmendarat, abiecta cura, ei ſoli toto corde/totiſq́ȝ viribus famularet̃ ac deſeruiret, & reſpõſum accæpiſſe, ꝑces ſuas eſſe vt petierat exauditas. Adeo illi oĩa extrema potius pati, q̃ȝ a ſeruitio chriſti diſcedere, certum ac deliberatum erat,

SI TAMEN relictaꝝ reꝝ metiri voluerimus magnitudinẽ nõ animũ omniũ chriſti ancillaꝝ parẽ, priores ꝑtes dabimus Kunegũdi Henrici imꝑatoris cõiugi. Quæ cũ ſummũ dignitatis locũ adhuc inter principes fœminas retinere poſſet, defuncto tñ Henrico ingreſſa eccleſiã inſpectante populo abiecit imꝑialia ornamẽta, & religionis induit habitum. Maluit eñ abiecta viuere in domo dñi, q̃ȝ ſublimis verſari in tabernaculis peccatorum. Kunegũdis

¶DE ELEMOSINIS FACIENDIS CAPI. II C

SED NE NIMIVS SIM IN HVIVSCE-
modi exẽplis recẽſendis, cũ multa præterea ſeſe offe
rãt, nõ incõmode nũc ad elemoſynas trãſitũ fecerim
ñq & eiuſdẽ generis ſint, & ad oẽs pr'ſus ſpectẽt, latiſ
Dan. 4.c ſimeq́ pateant, Cũ etiã pctõri dictũ ſit, Pctã tua ele-
moſynis redime, & iniq̃tates tuas miſericordijs pau
perũ. Verũ vt ĩ reliq̃s oĩbus, ita & hac ĩ pte tutiſſimũ
erit ſanctorũ niti exẽplis, ne vel in dãdo manus erret, vel in ſupputã
do mẽs vacillet, vel in largiẽdo inani oſtẽtatiõe elatus animus libe-
ralitatis amittat mercedẽ, dũ hoĩbus magis q̃ deo placere ſtudet.

¶NEQVE eñ ĩmerito Cratonẽ philoſophũ dũ Epheſi contẽ-
nẽdarũ opũ ederet ſpectaculũ, gẽmas ĩmodicæ æſtimatiõis cõtũdẽte
Ioãnes apl's a Ioãne apoſtolo rephẽſum ferũt. Nã ſi pietati magis q̃ gloriæ ſtu-
duiſſet, nunq̃ pfecto illas cõtriuiſſet, ſed potius vẽditarũ pcio indi-
gẽtibus ſuccurriſſet, Quã qdẽ ſententiã & ipſe poſtea ẽ ſecutus. La
pillis qppe ab apoſtolo priſtinæ integritati reſtitutis, miraculo ad fi D
dẽ chriſti cõuerſus, qd' ad ſuã ipſe iactantiã inſtituerat, ad proximo
rum vertit vſum, iam ſatis edoctus, Sapientiam huius mundi ſtul-
ticiam eſſe apud deum.

Thomas apoſtolus ¶THOMAS itẽ apls ad Gõdophorũ Indie regẽ p architecto
nõ terreni (vt ille putauit) ſed cœleſtis ædificij miſſus, cũ magnã pe-
cuniæ vim ĩ ædificãdæ regiæ ſũptus accæpiſſet, pfecto in aliã puin
ciã rege, argẽtũ oĩe paupib' diuiſit. Qd' vbi innotuit regi, vinctus
ductus ẽ in carcerẽ. Interĩ Gad frat' regis elatus, cũ die q̃rto reuixiſ-
ſes, teſtatus eſt vidiſſe ſe in cœlo mirabilis ſtructuræ baſilicã, gẽmis
auroq́ fulgentẽ, atq́ audiſſe a Thoma regi cõditã, niſi ea ſe ipſe fe-
cerit indignũ. Rex itaq́ rediuiui fris, tũ miraculo attonitus, tũ vbis
pmotus, apl'm vĩcul' liberat, chriſtũ prædicãti credit, & credens ĩtelli
git, nõ ĩ tra, ſed ĩ cœlo elemoſynis parãda eſſe mortalib' habitacula.

Hoſualdus ¶NEC ſecus qdẽ ſentiẽs Hoſualdus Brytãnie rex, miſerorũ tur
bã q̃tidie ad ſe in atriũ cõfluentiũ alere ſolitus phibet, & cũ die qdã
maior eſſet mẽdicantiũ multitudo q̃ ciborũ copia, ne eos q ſupfue-
rãt vacuos dimitteret, totidẽ argẽti fragmẽtis eſcaria lãce cõminuta
donauit. Forte aderat Hadrianus Indiſranẽſis eps. Et liberalitatem

Digitized by Google

A miratus. Apprehēſam regis dexterā dn̄ deoſculat̄ ait, Tā promptā in dādo manū ſeneſcere ꝑſus nō debere. Hinc aiūt adhuc integrā in monumēto illibatāq; oſtēdi, vt q̄ merito id olim ab ep̄o prolatū fuerit, tā certus euētus teſtis etiā poſteris foret, & nemo vnq̄ dubitaret ipſius animā fulgere in cœlo, cuius corpis p̄tē tot iā annos incorruptā permanere cerneret in ſepulchro.

¶ EVPHEMIANVS q̄q; Romanus & Aglae vxor eius, cū diuitijs polleret, nec prolē vllā hr̄e poſſent, q̄tidie poſitis triclinijs paupculos domi cōuocatos reficiebāt, ꝓprijs manibus miniſtrātes. Quibus pietatis officijs meruerūt parētes fieri ſāctiſſimi viri Alexij. Quo vnico cōtēti, deinceps cōtinētiā inter ſe ꝑpetuo ſeruarūt. Tot igit̄ fruct⁹ ꝓduxit elemoſyna, vt ſterili partū daret, partui ſanctitatē, parētibus caſtitatē, oībus paradiſū. Talē pietatis cultū ne ī ethnicis quidē ſine vitæ ætnæ retributiōe marceſcere paſſa ē diuīa clæmētia. Euphemian⁹ & Aglae

¶ CORNELII nāq; italicæ cohortis Centurionis elemoſynæ (vt in actibus apłoꝝ legimus) aſcenderāt in memoriā in conſpectu Cornelius Act⁹.10.a
B dei, atq; ad illum adhuc gentilē, angelum de cœlo Simonē petrum ab Ioppe Ceſareā vſq; euocarūt, dignū vtiq; reddentes, qui cum angelo colloqueret̄, ab apoſtolo baptiçaret̄, a ſpirituſancto priuſq̄ baptiçatus ſit, viſibiliter illuſtraret̄. Adeo vt & qui aderant ex circūciſione fideles, mirati ſint ſpirituſſancti gratiam etiam in nationibus eſſe effuſam, & Petrus in veritate ſe comperiſſe dixerit, quia nō eſt Ibidem.g perſonarum acceptor deus, ſed in omni gente qui timet deum, & operat̄ iuſticiā, acceptus eſt illi.

¶ EADEM quidē de cauſa & beatū Euſtochiū tradūt ex gentili chriſtianum factum, ex chriſtiano martyrē īmortalitatis palmā aſſecutū. Cæſaris eēm Traiani tēporibus magiſter equitū ſup cornibus cerui, quē venādo inſecutus fuerat, chriſtū in cruce fulgentē videre meruit. Qui dū ob ipſius erga inopes bn̄ficia ei ſe apparuiſſe diceret, & myſteria veritatis reſeraret, credentē baptiçari iuſſit. Vt q̄ charitate iuuerat miſeros, fide inter vere fœlices recipi idone⁹ foret. Euſtochius

¶ IGITVR cū hæc ita ſint, quis mentis cōpos nō iā excuſſa tenacis auariciæ cōpede ad liberalitatē gradū feret? Et de ijs ſaltē aliq̄d, quæ ſuæ ſupſunt neceſſitati, alioꝝ īdulgebit inopiæ? Zacheus publicanoꝝ princeps & ipſe diues, eodē die, īmo eadē hora q̄ ſe bonoꝝ Zacheus

Digitized by Google

ſuorꝝ partē dare dixit pauperibus, oraculū accepit ſalutē factā eſſe C
domui ſuæ, ſeq; non iam inter publicanos & peccatores, ſed inter
Luce.19.b Abrahæ filios computari.

Diues purpuratus ¶AT cōtra diues ille purpuratus, q̄a luxuriæ ſuæ deditus Lazari
ꝓ foribus iacētis nō reſpexit erūnas, īpietatis pœnas tulit ſepultus
Luce.16.e. in īferno. Et q̄ dudū panis micas de mēſa cadētes nō cōceſſerat mē-
dicāti, nec ipſe poſtea ī igne poſitus, vel vnā aquæ guttulā q̄ linguā
Iaco.2.c refrigeraret/ valuit īpetrare. Qm̄ ſine miſericordia iudiciū fiet illi q̄
non facit miſericordiā. Et qui obturat aurem ſuam ad clamorē pau-
peris, & ipſe clamabit, & non exaudietur.

Bernardinus ¶SED nō talis Bernardinus ordinis minorꝝ ſecūda glīa, q̄ cū pa-
rētibus orbat⁹ ſub Dianæ materteræ tutela degeret, & virēti adhuc
ætate futuræ ꝑfectiōis floreret ſignis, prādiolū ſuū cū paupculis par-
tiri cōſueſſe dicit̄. Et dū in panario die q̄dā vix q̄ domeſticis ſuffice-
ret/panis extaret, ac materfamilias mēdicāti defectū q̄ tūc caſu affui-
it/excuſaret, eā Bernardinus tādiu orare nō deſtitit, donec exorauit
id ſaltem petenti concedi/quod ſibi reſeruabat̄, affirmans ſemet eſu-
rire malle q̄ eſurientem non paviſſe. D

Dominicus ¶DOMINICVS hiſpanus dū Palētiæ bonis artib⁹ ꝑdiſcēdis
operā daret, ciuitas annonæ charitate laborare cœpit. Ille multorꝝ fa-
mē miſerās, cū pecuniā nō hr̄et/q̄ indigētibus ꝓ tp̄e ſubueniret. Li-
bros vēdidit, nec dubitauit lr̄arꝝ ſtudijs ſtudiū præponere pietatis.
Prouer.22.b Et qm̄ ſcriptū eſt, Qui ꝓnus eſt ad miſericordiā bn̄dicet̄, ad tantā de-
uenit perfectionem, vt ordinis fratrum prædicatorꝝ fieret auctor.

¶NVNC ſanctorꝝ ſacerdotū munificentia referat̄, vt eccleſiarꝝ
præpoſiti penſionū atq; ꝓuentuū, qui vel ep̄atus, vel alio id genus
titulo cenſent̄, diſpenſatores ſe/non poſſeſſores eſſe agnoſcant.

Siluester papa ¶SILVESTER pōtifex viduarꝝ & orphanorꝝ, reliq̄rūq; chri-
ſti pauperꝝ noīa in codicillo ſeriatim deſcripta lectitabat, ne quē die
vllo præteriret, cuius miſeriā æq̄ ope nō iuuaret, ſeruās illā religioſi-
Iaco.1.d tatis vitæq; mundiciē, de qua Iacobus apl's ait, Religio mūda & im-
maculata apud deū & patrem/hæc eſt, viſitare pupillos & viduas in
tribulatione eorꝝ, & īmaculatū ſe cuſtodire ab hoc ſæculo.

Clemens papa ¶HOC idē ante eū & Clementē pontificē factitaſſe tradunt, ſed
ita/vt etiā ad longinq̄s regiones trāſmitteret indigentibus ſubſidia.

Digitized by Google

A Neminē ex iis q̃s ad veritatē ab errore cõuerterat, paſſus ē mēdica-
re, vt q̄ ſe auctore iã chriſto viueret, ſe q̃q; adiutore famē nõ timeret.

❡ VERVM iis vt ſcia præſtãtior Gregorius, & dignitate par, ita Gregorius papa
ſanctitate vitæ nõ inferior, nõ cõtētus vulgi tãtũ ſubuenire inopiæ,
oĩbus vbiq; chriſti ſeruis, q̃tũ romanæ cēſus eccl'iæ ſuppeditare po-
tuit/neceſſaria miniſtrauit, & miniſtrando effecit, vt in monaſteriis
monachorũ creſceret numerus, in ſolitudine degentibus incõmoda
ſolitudinis minus grauia forēt, p Syriã diſperſis & in Syna vſq; habi
tantibus Roma nõ ita multum abeſſe vt abeſt videretur.

❡ AD eundē etiã, dũ adhuc abbatis officio fungeret, veniſſe quē Idem
dã atq; elemoſynã popoſciſſe legimus, q̄ ſe naufragiũ feciſſe diceret
& cũ ſex nũmos ab eo accæpiſſet, mox reuerſum totidē pari facilita-
te (tãta erat largitoris benignitas) ĩpetraſſe. Perendie deinde rurſum
acceſſiſſe lamētantē minimũ q̄d præ iis quæ ĩ mari amiſerat, ſibi fuiſ
ſe emēdicatũ, p̄inde ad opē eius implorandã iterũ atq; iterũ neceſſe
ſe habere cõfugere. Tũc murmurãte multũ diſpēſatore ac dicēte. Iã
aliud nihil q̄d dari poſſit/præter argenteã lagunculã in monaſterio
reſtare, continuo eam ipſam a Gregorio tradi iuſſam.

B ❡ CETERVM Gregorius haud multo poſt ſũmus põtifex de- Idem
ſignatus, cũ duodecim tantũ p̄egrinos paup̄es, in illis apl'os dñi ve-
neraturus, inuitari præcepiſſet, diſcũbētes ĩtuitus, p̄ſtituto numero
vnũ ſup̄eſſe aĩaduertit, & cũ inuitatorē crimĩs argueret, q̄ plures q̃
iuſſus fuerat cõuocaſſet, ille ecõtrario neq̃q̃ plures eſſe aſſeueraret,
eos de integro cõſiderare cœpit, atq; eũipſum quē vt ſolus videre po
tuit, ita ſolus reſiduũ eſſe adnotarat, ſubinde mutari dep̄hēdit, & mo
do iuuenis, mõ ſenis ſpeciē vultu præferre. Tali oſtēto attonitus, ſi
lentiũ tãtiſper tenuit, donec p̄acto cõuiuio ſeorſum euocatũ/quiſnã
eſſet interrogauit. Ille ſe nõ hominē/ſed angelũ eſſe rñdit, cui aliq̃n
ſumpta naufragi forma mēdicãti, ipſe & pecuniã/& argēteã lagũcu
lã largitus eſſet. Cũq; ſubiũxiſſet, tũ demũ illũ a deo electũ q̄ præeſſe
eccleſiæ poſt Pelagiũ pontificē deberet, e veſtigio tenues dilapſus
in auras cõſpectũ eius dereliq̄t. Gregorius igit̄ q̄m neq; ſæpius pe-
tentis procacitate ſic offendi potuit/vt non miſereret̄, neq; mona-
ſterii ſui tenuitate ſic deterreri, vt petenti aliquid non tribueret, dig-
niſſimus iudicatus eſt, cui vineæ dei manu plantatæ, & mundi per

Digitized by Google

Chriſtum ſaluati cura regimenq́ cõmitteretur. C

Ioannes patriarcha.

¶ NON diſſimile benignæ liberalitatis exẽplũ de Ioãne Alexandrino p̃riarcha ab his q̃ vitã eius cõſcripſere memorat̃. Nã (vt aiũt) cũ aliqñ medico ſibi obuiã facto, ſex nũmos diſpẽſatorẽ dare iuſſiſſet, ille accæptis diuertit paululũ de via & ꝑgredientiũ præuertens veſtigia, geſtu/ habituq́ aliũ mẽtitus alios ſex, nõ quia nõ agnoſceret̃ accæpit, ſed ꝙ talẽ nactus fuerat datorẽ, q etiã dep̃hẽſa doloſitate manũ poſcenti ſubtrahere neſciret. Et iã tertio pari aſtu vſo cũ patriarcha duplicatã pecuniã nũerari præcepiſſet, ſucclamare diſpenſator in maliciã hoĩs cœpit. Cõuerſus v̾o Ioãnes, Tace inq̃t fili. Nã fortaſſe hic dñs noſter eſt Ieſus chriſtus. Periculũ noſtri faciẽs, an tãdẽ offenſi crebris repetitiõibus ceſſabimus miſereri. Hic q̃a maxime in dãdo ꝓpẽſi animi erat, cognomẽto Elemoſynari⁹ dictus fuit.

Idem.

¶ IDEM paupes nõ aliter ꝙ̃ dños ſuos appellare ſolitus dicitur, Et cũ a diuite quodã vile ac ſordidũ grabatuli ſui tomentũ miſerãte, plumeã culcitrã dono miſſam accæpiſſet, vbi primũ ea ſubſtrata cubauit, noctẽ illã totã inſomnẽ egit, identidem ingemiſcẽs/ mollius tũc ſe iacere ꝙ̃ dños ſuos. D Cũq́ illuxiſſet, culcitrã venũdari, pecuniã pauperi erogari mãdauit. At diues ille ab emptore redẽptã iterꝝ miſit, p̃catus ne munus ſuũ vltra venale haberet, ſed eo ipſe frui vellet. Verꝝ diuitis p̃ces ſupabat patriarchæ in egenos miſericordia, neq́ modo vllo Ioãnes tenere ſe potuit, q̃n rurſum itidẽ faceret vt prius. Diues aũt iã ſecũdo recupatã eidem referri iuſſit, videbimus dicens vter noſtrũ citius defatigabit̃, tu vendendo/ an ego redimendo. Ille ioculo dicta modeſto admodũ riſu excipiens. Deo gratias ago inq̃t ꝙ inituri ſimus certamen diuiti ſalubre, pauperi cõmodũ, mihi iocũdum. Itaq́ quoties id muneris miſſum ſibi accæpit, toties vẽdendũ curauit, vt inde dñis ſuis, id eſt chriſti paupibus ſubueniret, faciens ſibi ſacculos qui nõ vetereſcũt, theſaurꝝ indeficientẽ in cœlis, quo fur nõ appropiat, nec tinea corrumpit.

Vrbanus papa

¶ RES etenim quæcunq́ in ſinu miſeroꝝ recundunt̃, illuc inferri palam teſtatus eſt pontifex maximus Vrbanus, a quo cum Ceciliæ martyris theſauri, quos diſpẽſandos accæperat quærerent̃, quoniã eos iam indigentibus impenderat/ ait. Ceciliæ theſauros pauperum manus in cœlum ſuſtulerunt.

Digitized by Google

A LAVRENTIVS quoque leuita a Decio tyrāno quæſtione agitatus, vt argentū indicaret/quod Philippū Philippi auguſti filium olim eccleſiæ obtuliſſe conſtabat, protenſa iu pauperes manu/quibus iamdudū erogatū erat. Apud hos inquit Philippi argentū depoſitū ſeruat. At Decius ſibi pculdubio illudi putauit, quia vbi veræ diuitiæ eſſent & vera gloria/ignorauit. Laurētius leuita

CVIVS quidē gloriæ cupiditate quondā flagrās abbas Soranus, lōgobardis Italiā vaſtātibus redimere captiuos & eos q amiſſis rebus prædæ ſup fuerāt/iuuare non deſtitit, donec latronum gladijs eccleſiæ theſauros ab eo fruſtra quærentiū (qm iā nulli erant) confoſſus occubuit. Eo corruente terra tremuit, teſtata credo tā piū hominē tā impie cæſum nō oportuiſſe, niſi ad pietatis mercedē cumulus accederet corona martyrij, Soranus abbas

CELEBRATISSIMVS ī hoc laudis genere Martinus, nec a nobis nūc ſiletio prætermittēdus eſt. Cuius pietatē militis adhuc, an iā Thuronenſiū epi magis mirer/ incertus ſū. Cōſtātino & Iuliano imperātibus ſtipendia faciebat, qn brumæ tēpore pauperis B nuditatem dimidiatæ clamydis ſuæ parte operuit. Et inquiete chriſtum ſe ī paupe texiſſe agnouit, dū eadē illa lacinia īdutū cernit/dicentēq audit, Martinus adhuc cathecumin⁹, hac me veſte cōtexit. Martinus eps

POSTEA vo Thuronēſiū eps factus, cū ī veſtibulo ecclīæ offendiſſet, hominē detrita lacerna ſeminudū, in ſacrariū euocato, tunicā quā ſub pallio ſolā habebat/dedit. Allato ſibi demum collobio, indutus ac ſupindutus podere, reliquiſq ſacerdotalibus ornamētis, dū ſacra pagit, atq inter agēdū ambas ſuppliciter manus ad cœlū tollit, delabētibus lineis manicis brachia nudata oſtēdit. Sed prius q ea demitteret, amicta apparuere, tegumento ornatus ſupra modū mirabilis oppidoq ſtupendi, Vt ſcilicet miraculo admoniti crederemus, eū qui indigētes veſtierit, veſtiendū cœleſtis gloriæ lumine, cum dominus Ieſus chriſtus transformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratū corpori claritatis ſuæ. Idem

SED quid de Paulino Nolanæ vrbis epo dicā? Qui depopulata Campania Vuandalorum excurſionibus: cū in redimendis captiuis cuncta conſumpſiſſet, ſeipſū quoq in elemoſynā tradidit. Profectus eñ in Aphricā, vicaria ſeruitute redemit viduæ nolanæ filiū. Paulinus

Olitoremq́ ſe fecit barbari dñi, vt matrẽ vnici amiſſione cõſternatã C
eo recuperato conſolaret̃. Iactent ſe qui volunt facultates nõ modi
cas in pauperum vſum impẽdiſſe. Ecce qui omnia impenderat, inue
nit præterea quemadmodũ inops factus omniũ diuitũ elemoſynas
ſuperaret. Cæterum miſericordiæ remunerator deus, virum tãta pietate
præditũ, nõ eſt paſſus diutius iugo premi impiorum. Cõtulit illi pro
phetiæ ſpiritũ: quo afflatus cũ prædixiſſet regẽ in ꝓximo moriturum,
diuinationiq́ reſpõdiſſet euẽtus, tãtæ admirationi fuit, vt ſtatim li
bertatẽ ſibi acciperet, alijs impetraret. Pro vnius liberatiõe ſe in ſer
uitiũ obtulit, ſed cũ omnibus ſimul qui e Nola abducti fuerãt libe
ratus. Frumẽto inſuꝑ nauibus impoſito, ad patriã poſtliminio re
dijt, priſtinæq́ dignitati honorificẽtiſſime fuit reſtitutus.

Serapion monach⁹ SERAPIONIS quoq́ monachi elemoſynæ haud minori
cõmẽdatiõe dignæ, ſi donãtis tm̃ animus ꝑpendat̃ / nõ etiã doni ma
gnitudo. Cũ em̃ nihil præter tunicã / & palliũ / & euãgeliorum Codi
cẽ haberet, duobus pauꝑculis obuiã factus, alteri palliũ / alteri tuni
cã dedit, & cũ nudus ſederet, interrogatus q̃s eũ deſpoliaſſet, protẽto D
codice illo quẽ manu tenebat, hic inq̃t, Iterum alios mẽdicãtes cõſpi
catus etiã codicẽ vẽdidit, & vẽditi preciũ illis diſtribuit, dicẽs a dño
Mar. 10. c Lu. 18. d præceptũ eſſe, Vẽde oĩa quę habes, & da pauꝑibus. Necdũ ſe iſtud
impleſſe putauit, donec ſemetipſum q̃buſdã gẽtilibus vendidit, ita
tñ vt ipſos domino lucraret̃. Cũq́ eos ad chriſtum conuertiſſet, pe
cunia quã acceꝑat ſe redemit. Rurſum idẽ lacedemonæ feciſſe dici
tur, eodẽ ſucceſſu / cõuerſo diuite quodã ac principe viro. Poſt talia
charitatis officia in abbatem electus apud Arſinoen, decem millium
monachorum pater fieri meruit, & qui omnes præibat pietate, omni
bus præeſſe dignus fuit.

Petrus thelonarius NEQVE piũ virum & Petrũ Cõſtãtinopolitanũ cognomẽto the
lonariũ fuiſſe ferũt, ſed tãto maiori admiratiõe dignũ / q̃to ante con
uerſionẽ vixit neq̃us. Cũ em̃ opũ copia redũdaret, dubitatũ ẽ / vtrũ
ditior an auarior eſſet. Hinc int̃ mẽdicos ortũ eſt certamẽ, vnus ꝓfi
tebat̃ ſe ab eo elemoſynam eliciturum, cæteri id oĩno fieri poſſe nega
bãt. Qui ſe facturum ꝓmiſerat, acceſſit cũ multo ꝓcũ ambitu, & dum
hominẽ auertentẽ ſeſe vrgere cœpiſſet, ĩ irã cõcitauit, ita vt furore
ardẽs repẽte arreptũ panẽ (panes aũt caſu ancilla e fornace domum

Digitized by Google

A coctos referebat) in faciē pcātis intorqret: q cū declinaſſet ictū: ſublato pane diſcedēs, ſe tandē voti ſui cōpotē factū ſocijs nūciauit. Petrus vero poſtea aduerſa valitudine agitatus, cū poſtremo horis aliqt exanimus iacuiſſet & reuixiſſet, narrauit ſibi interim viſum fuiſſe, ſe ante tribunal dei in cœlo ſiſti, ab alijs accuſari/ab alijs defendi, in altera libræ lāce pctā quæ cōmiſerat appēdi, in altera vnicū panem illū quē ipſe quondā pieceerat iratus. Et cū exæquatū vtrinq podus ſtaret, reuerti ac pani ſupaddere aliqd qd præpōderet, ſi multi reatus ſupplicia cupet euadere/ſibi iuſſum. Itaq cū cōualuiſſet, quæ cupide conflauerat liberaliter cœpit effundere, neminem indigentiū opis ſuæ expertem fieri paſſus.

DIE quodā cū cōſpexiſſet hominē attrito laceroq amictu tm/ nō nudū, ad ſe euocatū veſte q ipſe iduebat donauit. Eā paup (quia honeſtior erat q vt pſonæ ſuæ cōueniret) in forū delatū vēdidit. Quā obrē Petrus ſe indignū ratus cuius veſtibus paup tegeret, aīo vehemēter angi cepit. Et dū doleret, nocte īſecuta veſtimēto illo indutū Idem

B chriſtū vidit. Hoc ſōnio facile pſuaſū hn̄s, id chriſto dari qcqd dat inopi, oīa dilargiēdo nihil ſibi relinq fecit. Nec ſic qdē ſatiat, hieroſolymā pfectus, venū ſeipm dedit, vt haberet q adhuc alioꝝ ſubueniret inopiæ, ſeruuſq factus ē hoīs, vt ſeruitutis preciū offerret deo. Dixi dubitatū aliqn̄, diuitijs an auaricia magis præſtaret, nunc adijciā, & hoc incertū eſſe potuiſſe, an illis vtriſq maior in eo deinde liberalitas fuerit, ſi idē liberalitatis q opū finis fuiſſet, & nō impenſis facultatibus neceſſitati pximoꝝ, ipſe ſemet etiā ſupimpēdiſſet. O vere mutatio dextere excelſi, in vno hoīe ſūmæ cupiditati/ſūma ſucceſſit munificētia, q ſi tantū panis cū iniuria datus efficere potuit, quid nō efficiet benigne & cum charitate porrectus.

SICVTI porrexiſſe aliqn̄ Iudocū legimus. Qui cū ad flumīs ripā in ſolitudine ſibi domiciliū cōſtituiſſet, vno dūtaxat diſcipulo cōtētus, ptē qrtā panis, quē tūc vnicū hēbat, mendicāti dedit, mox iterū/& tertio, & itē qrto, diuerſo ſemp ne agnoſceret habitu, petitū reuertēti ſemp ptē largitus, nihil ſibi/neq diſcipulo, niſi certā in dn̄o ſpem dereliquit. Et dū hæſitantē diſcipulū cōſolat ne de victu dubitaret, ei ſeruiēs q irrōnabilia quoq paſceret aīalia, aſpiciūt duos lembos pximæ ripæ applicuiſſe vectore nullo. Cūq cōperiſſet Iudocus

Digitized by Google

omni cibarioꝝ genere quo ipſi veſci ſolebant plenos, Deo gratias C
egerunt, qui pro vno pane pauperi dato, tam vberẽ alimentoꝝ co-
piam ſibi ſine cunctatione prouidiſſet.

Sabba monachus ¶SIC & monachus Sabba dñ Hilarionẽ abbatẽ cũ triũ miliũ monachoꝝ comitatu venientẽ excipiẽs in vinea ſua ad vuas, quæ iam maturæ erãt inuitaſſet, & oẽs eaꝝ paſtu refocillati eſſent, vſq; adeo multiplicatum inde collegit fructum, vt vinea quę integra centum lagenas æſtimata fuerat, depaſta trecentas redderet.

Ieſus chriſtus ¶OLIM huiuſce rei exẽpla præmiſerat dñs noſter Ieſus iubens diſcipulos vt turbis in deſerto epulũ darent. Quinq; panes & duos piſces, cũ nihil aliud præter ea haberẽt, diſcũbẽtibus appoſuerũt. At q; vbi omnes prãſi ac ſaturati eſſent, ꝑ quinq; panibus/duodecim cophinos reliquiarum plenos retulere. Alia item de appoſitis ſeptem panibus & paucis piſciculis cum multitudinem eſurientem ſatiaſſent, ſeptem ſportas fragmentis quæ ſuperauerant/ impleuere.
Lu. 6. f. Vt experimẽto diſcerent, nequaq; fallere eum qui dixerat, Date & dabitur vobis, menſurã bonã/& confertã/& coagitatã/& ſupereffluentem dabunt in ſinum veſtrum. D

Simon monachus ¶HANC grandẽ vberẽq; mẽſurã/nõ tã ĩ terra q; in cœlo nobis repoſitã eſſe nõ ignorauit Simõ monachus Sitionis filius. Qui cũ in cenobio illo vbi tũc manebat, in veſpeꝝ edũdi mos eſſet, viritim q; cibaria fratrib⁹ diuiderẽt: ſæpenũero nihil delibãs cœnulã ſuã integrã ſeponebat, demũ q; poterat ſecretius pauꝑculis eo ventitãtibus offerebat, hebdomadaꝝ interdũ inædiã paſſus, vt alijs alimẽta præbere poſſet. Et cũ tot dies nihil guſtaret/famẽ nõ ſentiebat, dum fami ꝓſpicit alioꝝ. Spem ſibi certiſſimã extendẽs ad illud veræ fœlicitatis pabulũ, de q̃ Pſalmiſta ait. Satiabor cũ apparuerit gl̃ia tua
Pſalmiſ. 16. d dñe. Sumãt hinc documentũ ieiunãtes, vt ſaltẽ cibo quẽ ſibi interdixerint/pauꝑes alant, alioquin nõ ieiunare/ſed impenſæ parcere merito videbuntur.

Seruulus ¶NEC eſt vt cauſetᷓ q̃s fortunaꝝ ſuaꝝ tenuitatẽ. Nemo tã pauper eſt/vt pietatẽ colere nõ poſſit. Seruulus mẽdicus erat, imo mendicoꝝ miſerrimus, ſi tantũ ſortis attẽdatᷓ malignitas, nõ etiã animi patiẽtia, q̃ ſola poterat videri fœlix. Hic (vt Gregorius ĩ dialogo refert) paralyſi reſolutus, cũ ſe ꝑſus mouere nõ poſſet, iacebat in car-

Digitized by Google

A ruca ſub porticu ſancti Clemētis romæ, a prætereuntibus victū mē dicās. Et cū elemoſynis ſuſtētaret̃, q̄cq̄d in diē ſibi reſidui erat/cæte ris offerebat, nihil ſollicitus in craſtinū, ſed quærens regnum dei/& iuſticiam eius. Quod quidem facile eſt adeptus, dum & ſuam cala/ mitatem patienter fert/& miſeretur alienæ.

FRANCISCVS ordinis minorꝝ pater, Quibus ſolis tm̄ poſſidere lex ē/vt mēdicare neceſſe ſit. Dū iter ageret, incidit in ho/ minē, cuius veſtimēta diutino vſu detrita vix pudēda corpis operu erāt, & nuditatē eius dolēs ſubſtitit, ſuſpirauit/ingemuit. Frater ꝟo qui illū comitabat̃, q̄d inq̄t ita triſtaris pat̃? & ſi hic indumētis eget, forſan abūdat cōcupiſcētijs. Tūc Frāciſcus fraťni erroris nō diſſimu lator ſed corrector, iuſſit ꝓtinꝰ vt ille ſua ſe tunica exuēs/pauperē te gat. Et ꝙ de ipſo ꝑperā opinatus fuerat/ab eodē veniā roget, ac tan dē diſcat nefas eſſe miſerorꝝ mores ſugillare, indigentiā negligere. Vtinā talem ſubire cogant̃ mulctā, ne pœnis grauioribus obnoxij ſint, q̄ mēdicos ob hoc ſolū īterdū īprobitatis arguūt, & increpatiō nibus repellūt, vt ꝙ eis ſubuenire nolūt, iudicij eſſe videat̃/nō īpie/ tatis. Nūc infirmioris ſexus haud infirmiora exempla ſubnectam. **Franciſcus**

B BRIGIDA abbatiſſa aliq̄n ſimul cū aliq̄t ſororibus curru ve hebat̃, & occurrēs paupculis lignorꝝ faſces dorſo baiulātibus, vt al terius onera portādo impleret legē Chriſti, ſolui iugales equos iuſ ſit, eiſq́ʒ tradi. Oneratis iumētis læti abierūt. Ipſa cū ſuo comitatu in via reſidēs præſtolabat̃ dn̄i auxiliū. Ecce aūt eandē viā quidā regu/ lus ingrediēs, vbi cauſam moræ earꝝ intellexit, ſuos illis equos lar/ gitus eſt. Brigida ergo tantæ pietatis fuit, vt neceſſitati proximorꝝ ſuam poſthaberet, tantæ ſpei, vt nunq̄ʒ ſe a domino deſeri timeret. Sic lampadi infundens oleum, id eſt virginitatis decus miſericor/ diæ operibus exornans, admiſſa eſt ad ſponſi nuptias cœleſtis cele/ britatis/ineffabili gaudio ſemper fruitura. **Fœminæ. Brigida abbatiſſa**

PAVLAM in largiēdo ſic ꝓfuſam fuiſſe ferūt, vt ſibi tādē ne ceſſe fuerit, ne rogātibus repulſam daret, pecuniam mutuo accipe, vſuris ſeſe obligare, verſuras facere. Prodigalitatis accuſata deū te/ ſtabat̃, ſe ꝑ illius noīe cūcta agere, & hoc hr̄e voti vt mendicās ipſa moreret̃, & in funere ſuo alieno ſyndone inuolueret̃. Ego inquit ſi petiero multos inueniā q̄ mihi tribuāt, mendicās ſi a me nō accepit **Paula**

Digitized by Google

quæ ei poſſũ etiã de alieno tribuere, & mortuus fuerit, a quo anima C
eius requiret? Nulla itaq; in pauperes liberalitate ſatiata ad egeſta-
tẽ pene vltimã ꝑuenit, ſed quãto tũc ſe fecerat pauperiorẽ, tãto poſt
ea amplioribus locupletata eſt diuitijs in regno cœlorum.

Heliſabet ¶ HELISABET nõdũ marito Lãtgrauio viduata, ob aſſiduã
in paupes benignitatẽ mater eorũ cognoĩabat. Sanis vitæ ſubſidia
mittebat, afflictos cõſolabat, ægrotos viſitabat, mortuis funus ſua
ꝓcurabat impenſa. Quos ĩ plebe magis inopia oppſſos aĩaduerte-
bat, ex his cõpatruos atq; cõmatruas ſibi cõparabat, vt eis liberius
ſubueniẽdi cauſas haberet. Si qñ pecunia nõ ſuppeteret, veſtimẽta
vẽdebat. Cernẽs paupculũ quendã nudũ efferri, detracto ſibi capi-
tis velamine, inuolui iuſſit cadauer. Quo tpe fame laboratũ ẽ, vim
magnã frumẽti diuiſit. Et id quidẽ abſente viro atq; incõſulto, vel
quia approbaturũ ſperaret, vel quia quod vnius erat, alijs quoq; cõ
mune eſſe debere facile pſuaſerat neceſſitas multorũ. Deniq; cũ eſ-
ſet regis Pãnonũ filia, & Turingiæ dñi coniunx, nere, texere, ſuere
ſuis ipſa manibus nõ eſt dedignata, vt de laboris ſui peculio eleemo
ſynas dare poſſet. Et de illa ergo nõ incõgrue dici põt. Manũ ſuam D
Prouer. vl. c. miſit ad fortia, digiti eius apprehenderunt fuſum. Manũ ſuam ape
ruit inopi, & palmas ſuas extẽdit ad pauperẽ. Fortitudo & decor in
dumentũ eius, & ridebit in die nouiſſimo.

Vidua de euãgelio. ¶ SED mlta dare locupletiorũ ẽ, pauca tenuiorũ, nec tñ ideo nõ
par meritũ quarũ æqualis affectus. Aĩm etenim largiẽtis pẽſat deus, nõ
donũ. Nec quãtũ oblatũ eſt inſpicit ſed de quãto. Vidua paupcula
duo æra minuta miſit in gaçophilaciũ, & diuitibus præfertur.

Vidua Heliæ ꝓphetæ hoſpita ¶ VIDVA etiã illa cui nihil aliud erat, præter pugillũ farinæ in
hydria, & paululũ olei in lechito, totũ id quod habuit, petenti He-
liæ ꝓphetæ cõcedere nõ dubitauit. Et ex illa die hydria ei farinæ nõ
defecit, nec lechitus olei fuit imminutus, donec pluuiã dedit dñs ſu
per terram. Deniq; paruulũ filiũ quẽ mors abſtulerat, pietas viuũ
in ſinu matris reſtituit, annuente domino precibus ꝓphetæ, quem
illa & cibo pauerat, & fouerat hoſpitio.

Tabita ¶ PRO Tabita quoq; Dorca, nõne pauperũ qb⁹ illa ſe benignã
præſtiterat, obſecrantiũ voces apoſtolũ Petrũ cõpulerunt, vt illi iã
conclamatæ ad priſtinã vitã reditũ a domino impetraret.

Digitized by Google

A ¶ NONNE & p Druſiana egenorꝝ Epheſi turba Ioanni apl'o occurrẽs, vt quã illi tũc efferebãt, ipſe ꝓtinus ſuſcitaret obtinuerũt, dũ veſtes ab ea receptas oſtentãt, dũ illa incolumi ſe nunꝗ̃ famẽ timuiſſe affirmãt. Mulier igit̃ ad vocem apl'i a morte veluti a ſomno exurgens, illum ſuſcepit hoſpitio, ſolitaq; ſubſidia paupercułis miſit, nunꝗ̃ pietatis deſerens officiũ, ob quam & ad hanc vitam redire illi licuit, & proficiſci ad æternam. Druſiana

¶ O PREGRANDIS elemoſynæ virtus. Diuites ſanctificat, pauperes beat, peccatores iuſtificat, iuſtos glorificat, mortuos ſuſcitãt, & immortalitatẽ mortalibus donat.

¶ SED ne cuiq; tã fructuoſũ opus tũc demũ exercendũ differat̃, cũ aut nihil aut parꝝ ꝓfuturꝝ ſit, documẽto nobis erit Lucia virgo. Lucia
Quæ cũ matrẽ Euticiã ad erogãdas paupib' facultates hortaret̃, illaq; diceret, vti vitæ ſuæ finẽ expectaret, ipſa poſtea quod vellet, de opib' ſuis factura. Nõ ẽ inqt admodũ gratũ o mat̃ deo mun', quod q offert ideo offert, quia illi' vſũ ſupma ſibi interdicit dies, Da dũ ſa-
B na es, ne ſi moriẽs dederis, inuita dediſſe arguaris, rẽ vtiq; quã velis nolis relinquere cogeris. Victa ratiõibus Euticia laudauit filiæ ſententiã. Lucia vero iã bonis oĩbus ad votũ erogatis, cũ dijs ſacrificare cõpelleret̃ ait, Sacrificiũ deo acceptiſſimũ eſſe, viſitare pupillos & Iaco. i. d
viduas in tribulatiõe eorꝝ. Et qa etiã inter tormẽta miſericordiæ in egenos cõminiſcebat̃, miſericordiæ ſemp̃ remunerator deus effecit vt cũ ad lupanar traheret̃, loco moueri nõ poſſet, cũ vreret̃, illæſa inter flãmas maneret, cũ iugularet̃, morti nõ cederet, donec ad cœlos itura vitale viaticũ de manu ſacerdotis accepit, Corpus videlicet & ſanguinẽ agni, p cuius amore ſua oĩa in elemoſynã, ſeipſam in ſacrificiũ, tam confidenter q̃ libenter obtulerat.

¶ DE HOSPITALITATE SERVANDA. CA. III

POST ELEMOSINAS HOSPITALITAS SIbi poſtulat locũ, ex eodẽ fõte manãs charitatis. Nã vt mendicanti porrigere aliqd miſericordię op' ẽ, ſic pegrinos ſuſcipe hoſpitio hũanitatis officiũ. q̃ pfectorꝝ tus, vl' q̃lis exercẽda, vl' q̃ti apd' deũ momẽti ſit & patrꝝ exẽplis patet et alioꝝ deinceps ſctõꝝ, q̃s aut aplic' ſermo celebrat, aut celebrãdos poſtea cẽſuit eccl'ia.

Abraam Gen.18.a ¶ ABRAAM in valle mãbre añ oſtiũ tabernaculi ſedet, ne qs C
ꝑ trãſeat/ quẽ ad ſe diuertere nõ roget. Tres venire videt, neq; donec
aduẽniãt expectat/ ſed currit obuiã atq; adorat, vt hoſpites nõ fouẽ-
dos ſolũ/ ſed etiã honorãdos ſcias. Orat ne ſe prætereant/ q̃ſi acceptu
rus nõ daturus bñficiũ. Et primũ aquã pedibus parat, vt doceat om
niũ virtutũ fundamentũ eſſe humilitatẽ. Subcinericios panes/ buty
rũ & lac & vitulũ coctũ apponit, vt copioſe potius q̃ luxurioſe hoſ
pites paſcẽdos eſſe demõſtret. Deniq; diſcedentes deducit, vt q̃s be-
nigne accepimus/ eoſdẽ cũ honore diſcamus dimittere, ne ſi incomi
tati hoſpitij limẽ exierit, expulſi magis q̃ dimiſſi eſſe videant̃. Nec
arbitreris ideo illos ab eo ſic acceptos, quia ſcierit angelos eſſe, ſed
potius quia ſic homines accepit/ angelos quoq; accipere meruiſſe,
& tales angelos/ in q̃bus ſub trinitatis typo maieſtas vnius dei ado-

Loth Gen.19.a ¶ EADEM erga externos obſeruatio- (rãda facile appareret.
ne & Loth ſodomæ vſus/ eoſdẽ etiã angelos hoſpitio ſuſcipe meru-
it. Licet plures ad Abraã acceſſerint, quia pater multarꝝ gentiũ ille.
Sed Loth nõ rogaſſe ſolũ/ verꝝ etiã cõpuliſſe eos vt ad ſe diuerterẽt D
dicit̃. Itaq; alter exoratos ſtatim ſuſcipiẽdos monet, alter ſi vlterius
recuſarint/ cogẽdos ſuadet, arguens nẽpe illos qui ſic ſummis labijs
etiã notos interdũ inuitant, vt palã ſit ipſos ſe hoſpitales videri q̃ eſ
ſe malle. Loth præterea tãto affectu hoſpites ſuos ab iniuria nefan-
diſſimorꝝ hominũ eripere nixus eſt, vt duas virgines filias pro illis
ſtuprandas offerret. Sed perturbatus flagitiũ flagitio voluit cõmuta
re, nos in illo fidẽ hoſpitij imitemur/ nõ mentis turbationẽ, ne dum
hoſpes præter modũ defendit̃/ offendat̃ deus. Deniq; angeli vt Loth
gratiã referrẽt, illũ de conſortio eorꝝ quos ꝓ ſcelere vltũ aduenerãt,
Ibidem.e cũ ſuis ſimul incolumẽ eduxerũt. Cũq; euerterẽt Sodomam & Go-
morram ſulphure & igne de cœlo miſſo, pepercerũt Segor propter
eũ/ quia illuc cõfugerat, ne ſimul cum impijs perderent iuſtum, &
cum aduenarꝝ infeſtatoribus aduenarum ſuſceptorem.

Senex gabaonita Iudicũ.19.f ¶ NON DISSIMILIS hac in re mihi videt̃ ſenis illius fuiſſe
fides/ qui (vt in Iudicum libro legimus) habitans in Gabaa vrbe tri-
bus Beniamin, cum vidiſſet hoſpiti ſuo leuitæ vim parari ab infre-
natæ libidinis viris/ loco ipſius filiã eis virginẽ tradere voluit. Hoſ-
pes vero ne illi a quo benigne exceptus fuerat/ dedecoris ignomi-

A niæq; cauſa exiſteret, ſua quā ſecū hēbat cōiuge raptorib⁹ ſatiſſecit, qua illi ſic abuſi ſūt vt extinctā reddiderint. Digna imitatu & ſenis hūanitas & leuitæ gratitudo, ſi modū ſeruet affect⁹. Sed defugiendū execrādūq; exitiale Gabaonitarū ſcelus, quo effectū ē vt trib⁹ Beniamin ꝓpe deleta fuerit, vrbes viciq; eius incenſi, & his qui cędē fuga euaſerant, cōnubia reliquarū tribuū diu interdicta. Tā magni mali cauſam præbuit libido paucorū. Ad recentiora veniamus.

ONESIPHORVS epheſius diſcipulos Chriſti ſuſcipe ſolitus, ſic ab apſo Paulo bñdicit, vt dubitare nō ſit/ qn hoſpitalitatis officijs æternæ vitæ præmia ſibi cōparit. Det inqt miſericordiā dñs Oneſiphori domui, qa ſæpe me refrigerauit, & cathenā meā nō erubuit, ſed cū Romā veniſſet, ſollicite me quæſiuit/ & inuenit. Det illi dñs īuenire miſericordiā a deo ī illa die. Et quāta Ephœſi miſtrauit mihi. O fœlix igit̃ Oneſiphorus, qui aliquādo auditurus eſt optatiſſimā vocē illā vocantis domini ac dicētis, Veni benedicte patris mei, poſſide tibi regnū paratū a cōſtitutione mūdi, hoſpes eñ erā & collegiſti me, in carcere erā & veniſti ad me. Amē dico tibi, quicqd B feciſti vni de his fratribus meis minimis/ mihi feciſti.

Oneſiphorus — *2. Timo. 1. d* — *Mat. 25. c*

SILVESTRVM quoq; hoſpitalitatis præter cætera ſtudioſū fuiſſe ferūt. Timotheū ab Antiochia veniētē pſbyterū & ipſe pſbyter domi ſuæ benigniſſime ſuſcepit, eūdē mox qa Chriſtū prædicabat/ martyrio coronatū cōdidit ac ſepeliuit. Cui eñ viuo hoſpitiū præſtiterat, mortuū tumuli honore carere non ſuſtinuit. Deinde ad pōtificale officiū ꝓmotus effecit, vt oībus ad vrbē aduētātib⁹, apud ſe hoſpitādi ius eſſet. Ita vt cū beato Iob iure ſuo dicere poterat. Foris nō manſit peregrinus, oſtium meū viatori patuit,

Siluester papa — *Iob. 31. d*

GREGORIVS vero pōtifex nō ſolū facilē ad ſe aditū cōceſſit peregre aduenientibus, ſed etiā ꝑ fora & cōpita paſſim quæſitos inuitauit. Inſup diſcūbentibus interdū ipſe miniſtrauit. Qua humilitate meruit aliquādo conuiuā habere Chriſtū. Semel eñ inter miniſtrandū dū ſe pauliſper auertiſſet, cōuerſus deprehēdit vnū ex cōueſcētibus nō apparuiſſe. Quā rē vehemēter ſecū admirāti, nocte ꝓxima affuit in viſu dñs dicēs. Eo ꝙ cæteris quidē diebus membra ſua hoſpitio mēſaq; acceperit, dignū fuiſſe qui heſterno acciperet & caput. Palā quippe fieri voluit Saluator noſter/ qui ē caput noſtrū, ſe

Gregorius papa

ipſum in peregrinis recipi, quos ſua mēbra eſſe dixit, ſibiq́ꝫ præſti‑
tum imputari/quicquid præſtaret illis. Si ergo Ieſum ſuſcipere cu‑
pimus, aduenas & peregrinos non contemnamus. C

Gerbonius ep̄s QVOS quidā ſub tecto receptos ſic tutati ſunt, vt eorꝫ ſalutē
ſua potiorē haberēt. Gerbonins Populonij ep̄s occidi potuit, cogi
aūt vt hoſpites proderet nō potuit, Totilæ regis irati minas cōtem‑
pſit, nolens prſus latebras indicare eorꝫ qui ad ſe cōfugerant. Et cū
vrſis ferociſſimis obijceret lacerandus, atq́ꝫ inter illos illæſus verſa
retur, verecundia regē cœpit, nolle ei parcere cui feræ beluæ peper‑
ciſſent, ac protinus hominem dimitti iuſſit.

Marinus monach⁹ AD MARINVM monachū puulo ſub tugurio in ſolitudi
ne habitantē, aprꝫ aliqn̄ a venatorijs canib⁹ actū cōfugiſſe legimus.
Quē ille apud ſe tādiu latere pmiſit, donec ei ſine periculo ad ſua lu
ſtra redeundi facultas affuit. Cui tātæ curæ fuit tutū beſtiæ præſtare
hoſpitiū, quo eū ſtudio vel ſuſcepiſſe hoīes, vel ſuſceptuꝝ fuiſſe pu
tabimus? Certæ etiā rationis expers ac ſilueſtre animal humanitatē
fideq́ꝫ illius quodā naturæ præſagio videt pſenſiſſe, cū in tā præſen
ti periculo ſeſe ei credere, q̄ ſiluas fuga petere maluerit. D

Fœminæ NVNC pauca fœminarꝫ exēpla referant. Neq́ꝫ em̄ multis cō
uenit virorꝫ cōſortiū, ne dū hoſpitalitas ſeruat/periclitet pudicicia.

Sunamitis 4. Reg. 4. b MVLIER Sunamitis tranſeuntē Heliſæū legit tenuiſſe, & ſe cū
panē comedere cōpuliſſe, tā familiariter/vt deinde nō pigeret pphe
tam ad illā viruq́ꝫ eius frequenter diuertere, eorꝫ cōſuetudine vti, cū
ipſis vna cibū ſumere, Multus hoſpitis aduētus putas reſtinxerit ſtu
diū erga ſe eorum? minime quidē, ſed magis inflāmauit, vt etiā cœ‑
naculū illi conſtruerēt/in quo veniēs requieſceret, & diutius apud
Ibidem. c ſe manendi occaſionē haberet. Quibus meritis precante Heliſæo/
Ibidem. f. & filium genuerunt, cum antea ſteriles extitiſſent, & eundē cū de‑
ceſſiſſet, vitæ reſtitutū receperunt.

Martha HIS iungat Marthæ mira ſedulitas. Poſtq́ꝫ excepit Ieſum in do
mū ſuam, miniſterio intenta, parādiq́ꝫ conuiuij ſollicitudine ardēs
Lu. 10. g nequit facere aīo ſuo ſatis. Proinde Mariā ſororē vti ſe adiuuet/ſe‑
cumq́ꝫ collaboret/citat. Itaq́ꝫ quali cura/quantoq́ꝫ affectu hoſpes ho
norandus ſit/documento nobis eſt. Nec ideo nos negligentiores
eſſe debemus aduenam aliquē ſuſcipientes, quia ſeruū/ nō dominū

Digitized by Google

A ſuſcipimus, cum ipſe proteſtetur ac dicat. Qui ſuſceperit vnum par Mat.18.a
uulũ talẽ in nomine meo, me ſuſcipit. Et iterũ. Quod vni ex mini- Mat.25.d
mis meis feciſtis/ mihi feciſtis. Nec quẽq; moueat/ q̃ Maria ſedens
ſecus pedes Ieſu/ & verbũ illius audiẽs, optimã partẽ dicit elegiſſe.
Non enĩ ꝓpterea hoſpitalitatẽ Marthæ improbatam credimus/ ſed
bono melius prælatũ/ actioni contemplationẽ. Ad quẽ tamẽ nõ po
teſt ꝑuenire, qui nõ prius iuſticiæ exercitationibus labẽ expiauerit
delictorũ. Vt tunc demũ ad conſiderãda dei inuiſibilia animus attol
latur, cũ liberum ſe eſſe perſenſerit onere peccatorum.

¶ DENIQVE Duo illi ex diſcipulis in caſtellũ Emaus tenden Duo diſcipuli
tes cũ Ieſu ſimul eunt, ſimul fabulantũ, & externũ ac peregrinũ eſſe Lu.24.b
putant, donec compulſũ ſecũ manere/ & ſecũ recumbere in fractio-
ne panis agnouerunt eũ. Sic igit̃ hoſpitalitatis officiũ ad agnitionẽ
dei nos adducit, vt quẽ nunc in ænygmate & per ſpeculũ videmus, 1.Cor.13.d
poſt hæc facie ad faciem & ſicuti eſt/ videre valeamus.

¶ ICCIRCO Paulus apl's hebræis præcipiens ait. Charitas fra- Paulus apl's
ternitatis maneat in vobis, & hoſpitalitatẽ nolite obliuiſci. Per hãc Hebre.13.a
B enĩ placuerunt quidã angelis hoſpitio receptis. Et dñs ad diſcipu- Mat.10.d
los. Qui recipit vos/ me recipit, & qui me recipit/ recipit eũ q̃ me mi
ſit, Qui recipit ꝓphetã in noĩe ꝓphetæ/ mercedẽ ꝓphetæ accipiet, &
qui recipit iuſtũ in noĩe iuſti, mercedẽ iuſti accipiet. Et quicũq; po-
tũ dederit vni ex minimis iſtis calicẽ aquæ frigidæ tñ in noĩe diſci-
puli, amen dico vobis non perdet mercedẽ ſuam.

¶ DE INANI GLORIA FVGIENDA. CAPI. IIII

NVNC QVONIAM PERICVLVM eſt,
ne piis operatiõib' inanis gl'iæ ſurrepat appetitio, de
iis dicẽdũ videt̃, qui vt iactãtiã vitarẽt, aut occultari
magnifice facta voluerũt, aut eorũ laudẽ aliis/ nõ ſibi
attribuere, ne ſe exiſtimãtes ſtare, ĩ ꝑcipitiũ elatiõis
ruerẽt, & gloriã q̃rẽtes hoĩm, gloriã q̃ a deo ẽ amit-

¶ HVIVSCE rei documẽta exhibere no (terẽt Ieſus Chriſtus
bis volẽs magiſter ac dñs nr̃ Ieſus chriſtus, leproſos mũdat, cæcos il
lumĩat, ĩfirmos curat, ſurdo & muto auriũ liguæq; officiũ ĩſtaurat.
Et tñ ſingul' nemini q̃cq; dicãt iniũgit. Archiſynagogi q̃q; filiã mor Mat.9.c
tuã ſuſcitatur', turbã iuxta cadauer tumultuãtẽ/ abſcedere præcepit Mar.5.c Lu.8.f

nec in publico/ſed domi vitale oꝑatus ẽ remediũ, ne popularẽ glo/ C
riã expetere videret. Q̃ aũt multa id genus nõ ita ſecreto/ſed in con
ſpectu ꝑegerit plurimoꝝ/atq; etiã prædicari voluerit, nõ fuit incon
ſtãtiæ volubilitas (nullũ vitiũ in eo q dei ſapiã eſt/cadere poteſt) ſed
piæ diſpẽſatiõis miſeratio/quæ diuinæ cõuenit bonitati. Nõ ſolum
eñ illi q iã credebãt/quõ oſtentationẽ vitarẽt inſtruẽdi, ſed etiã qui
nondũ credebãt, ad fidẽ manifeſtioribus ſignoꝝ ſpectaculis cõuer/
Io.10.g tẽdi erãt. His dicit, Si mihi nõ creditis/opibus credite. Illis. Cauete
Mat.6.a ne iuſticiã veſtrã faciatis coram hominibus/vt videamini ab eis.

Apoſtoli ¶ SIC & apli dñica veſtigia ſecuti ad cõfirmationẽ ꝑdicatæ fidei,
in ꝑpatulo qdẽ miracula oꝑabant, reuelatiões aũt/viſionũq; my/
ſteria niſi neceſſario in vulgus ꝑferenda eſſent/occultabant,

Paulus ¶ PAVLVS apoſtolus cum raptus in paradiſum ſiue in corpe
2.Cor.12.a ſiue extra corpus audiſſet arcana verba/quæ non licet homini loq,
annos. xiiij. rẽ tantã ſilentio texit cõſciẽtia ſua cõtentus/donec Co/
rinthijs (veritus ne pſeudo apoſtolos ſibi vel ſui ſimilibus præferrẽt
alienati a veritate/quã ab ipſo didicerãt) eã aperuit/palãq; fecit. Sed D
& hanc gloriãdi neceſſitatẽ inſipientiã vocat. Factus ſum inſipiens
inqt, vos me coegiſtis, ego eñ a vobis debui cõmendari. Nihil eñ
minus feci ab ijs q ſunt ſupra modũ apli, tametſi nihil ſum. Quibus
ſane ꝟbis teſtatus ẽ/minime de ſe loquendũ/niſi cũ incũbit neceſſi/
tas. Sed & tũc ita tẽꝑandũ/vt & res dicať/& euiteť iactatio.

Ioannes mo nachus ¶ TALI quidem temperamento vſus Ioannes ægyptius mona/
chus, cum ſpirituſancto reuelante multis futuri euentus reſpõſa da
ret/inferebat, non ſuis meritis tam reuelationem ſibi factam, ſed il/
loꝝ qui rogatum aduenerant. Morbo affectos coram ſe curationis
gratia adduci vetuit, quoniam vltro/citroq; cõmeantiũ agmen oſtẽ
tationi eſſe potuiſſet. Oleum eis benedictum mittebat, quo perun/
cti conualeſcebant, atq; a languoribus liberabantur.

Antonius abbas ¶ ANTONIVM quoq; abbatẽ tradunt Martiniano militum
præfecto ꝓ filia, quam nequitiæ ſpiritus poſſederat/ſupplicanti re/
ſpondiſſe, Ne ſe opem poſceret, cum & ipſe peccator eſſet. Sed ſi in
Chriſto confideret, eidem ſupplicaret, iuxta fidei meritum gratiam
ab ipſo impetraturus. Credidit Martinianus/& domum rediẽs deũ
precatus incũctanter, filiã a dæmonio liberauit, vt prædictũ ab An/

Digitized by Google

A tonio fuerat. Pulchræ igit̃ vnico r̃nſo Antonius tria ſimul exp̃ſſit bona, humilitatis obſeruationẽ/ fidei virtutẽ/ infirmitatis remediũ.

MOYSES vero abbas haud diſſimnlauit/ nõ ſolũ ſe laudationẽ ſui nõ q̃rere, ſed etiã detractiõe delectari. Siq̃s eñ viſendi eius ſtudio aduenıſſet/ raro aditus copiã faciebat, tãti ſe haberi moleſtiſſime ferens. Q̃obrem præſidi quoq; ꝓuinciæ ſpe conueniẽdi primũ quidẽ decepto, deinde iter aduentanti, obuiam tandẽ ꝓfectus cum interrogaret, vbi nam eſſet Moyſes abbas (nam fama tñ ipſi notus erat) Quid tibi reſpondit cũ ſtulto illo ac delyro ſene? Deniq; de ſemet quaſi de alio licentius obloquẽdo diſcedere hominẽ compulit, non mediocriter mirantẽ/ ꝙ tam diuerſa de illo/ quẽ iã ſectãdo quæſitum venerat/ ſibi audire cõtigiſſet. Qui reuerſus didicit ab indigenis eũ quidẽ ipm Moyſen fuiſſe/ a quo eiuſmodi r̃nſum accepiſſet, & magis mirari cœpit/ tam gratum illi eſſe ſui contemptum.

Moyſes abbas

NON minus ſe contemni gaudens Cõſtantius anchonitanæ eccl̃iæ monachus, cum e longinquis partibus quidã (vt ipſum videret) aduenıſſet/ oſtenſumq; deſpexiſſet, eo ꝙ ſtatura admodũ breui

B eſſet, quaſi corpis vitium animi virtuti officere poſſit, irriſorem ſuũ oſculo excepiſſe dicit̃, lætari ſe affirmans/ ꝙ tandẽ nactus eſſet hominẽ a quo iure paruipendendus exiſtimaret̃. Seruũ eñ ſe eſſe/ vt habitu puſillum, ita ad ea quæ facto opus erant/ ignauũ/ inertemq;/ ac ꝓrſus inutilem. Nõne ſatis declarauit q̃tum ab humanæ gloriæ concupiſcentia ꝓcul eſſet/ qui ſic exultauit contemptus?

Conſtantius monachus

MAGNA quidẽ hæc Conſtantij erga calumniantes patientia, ſed non minor illa Gregorij pontificis erga laudãtes modeſtia. Cuidam eñ probato viro ipſum attollenti reſpondiſſe fertur, Deũ depcare frater, vt his quæ de me p̃dicas/ dignus efficiar, ſicuti & tu dignus es/ cuius opinio improbari non debeat, ſed plærũq; euenit/ vt ea quæ de ijs quos amamus in medium proferimus/ maiora vero ſint. Itaq; q̃uis iſta cõmendatione tua longe inferiorem me eſſe agnoſcam/ charitati tamen gratias ago. Hniuſcemodi reſponſo ſapientiſſimus pontifex & laudatori ſatiſfecit, & cum ſummo honore præditus eſſet/ ab humilitate non diſceſſit.

Gregorius papa

QVAM aũt arduũ & difficile ſit non illici q̃nq; hũanæ laudis affectatiõe/ teſtis ẽ Apollonius abbas. Qui cũ annos .xl. in deſerto

Apollonius abbas

ſolitarius vixiſſet, iuſſus voce ſibi e cœlo delata iã tãdẽ ad frequentẽ locũ ꝑgere/cenobiũ cõſtruere/diſcipulos cõpare, tã cõſtãter dñm rogaſſe dicit/ne q̃ ſe deinde int hoïes verſantẽ iactãtiæ aura ꝑſtringi ſineret, vt nõ aliud olim magis veritus ad heremi latebrã cõfugiſſe videatur, von ante vitæ finem fortaſſe inde diſceſſurus, niſi iuſſio intercesſiſſet diuina, quæ poſtremo dignum illum iudicauit, vt conſuaſor & auctor fieret ſalutis multorum.

Idem HINC eũdẽ haud paꝝ ſæpe mõachis ꝓcipe ſolitũ tradũt, neq ꝓptea ſe ante alios eſſe exiſtimaret/qđ aliq miraculi oſtẽto inſignitus eſſet, qñ qdẽ & dñs diſcipulos ſuos nõ ideo gaudere iuſſerit/qa dæmonibus imparẽt, ſed qa in libro vitæ ætnæ ſcripti/cœliq; eſſent.

Luce.10.c.

Idem ITERVM admonebat, ſi quã aliqs ex illis vel ſecrete viſiõis/vel ſpiritalis fruitionis dotẽ a deo accepiſſet, nemini niſi neceſſitate coactus ꝓderet. Aliogn ſi exinde illũ præ cæteris æſtimationi haberi cõtigerit, haud facile vanæ glïæ vitio cituꝝ. Eo autẽ ſurrepente gratiã omnẽ quã aſſecutus fuerat, irritã fore, dicente ſcriptura. Qui in vno peccauerit/multa bona ꝑdet. Deniq; domicilia eoꝝ ob hoc cellas appellari, ꝙ in his celarent quæ occulta eſſe velint.

Eccl.9.d

NEC miꝝ aliquẽ interdũ plauſu aſſentatoꝝ ſuoꝝ blãdicijſq; duci, Cũ frat Leonardus etiã cogitationũ ſuaꝝ circũuet⁹ fuiſſet, niſi mature q eũ ꝑiculo eripet iueniſſet. Beatũ Frãciſcũ aſello inſidentẽ ipſe pedes comitat⁹ mẽte voluere cœpit/q̃to añ illũ q̃ndã ierit generis nobilitate/potẽtiaq; ſæculari. Frãciſc⁹ ſpũſctõ edoctus, vt intellexit gliſcentẽ in ꝓcordijs comitis tumorẽ, ſtatĩ deſiliẽs aſellũ ſe illi cedere dixit, ipſe potius pedibus iter facturus/eo ꝙ obſcuriore loco natus eſſet. Agnouit ille inſolẽtis cogitatus culpam pœnæ apte ſibi obijci, & miratus deꝑhẽdi potuiſſe, ad pedes eius ſupplicit ꝓuoluit ſeq; peccaſſe confitẽs veniã impetrat, cautius deinceps humilitatis ꝓpoſitũ ſeruaturus. Aratrum quippe tenens poſt tergũ reſpexerat/ſed magiſtri opa rurſum cito conuerſus aptum ſe fecit regno dei.

Franciſcus

Luce.9.g

Idem IDEM Frãciſcus cũ ſe int hoïes fama ſanctitatis efferri ꝑcepiſſet, ne quã ex eo voluptatẽ capet, alteri negociũ dedit, vt ecõtra ꝓbris petulãtiaq; ipm inceſſeret. Et cũ ille ruſticanũ/idiotã/ignauũ/inutileq; eũ appellaſſet, calũniãti grãs agebat, affirmãs veri⁹ de ſe ſentire oblocutores ſuos q̃ laudatores, q opiniõe decepti ſup id qđ eſt

A ſet ſe æſtimaret. Itaq̃ q̃to ab aliſs magis extollebat / tãto ſe gerebat ſubmiſſius, cauillationibus potius q̃ cõmẽdatione ingenij moruq̃ ſuorũ delectatus. Eſaie memor dicẽtis. Popule meus q te beatũ dicũt / ipſi te decipiũt, & viam greſſuum tuorũ diſſipant. Eſaie. 3. c

EGIDIVS Atheniẽſis q̃m miraculis clarere cepat, iactatiõis occaſionẽ fugiẽs patriã dereliq̃t, ad heremũ ſe cõtulit. Et dum apud Veredeniũ heremitã in agro arelatenſi habitaret, ſabuloſo ac ſterili ſolo ab ipſo terræ cõditore deo fœcũditatẽ p̃cibus impetrauit. Mox inde diſcedẽs / vaſtioris ſolitudinis latebras petijt, ibi q̃rens domicilio locum, vbi nõ facile mortalium de ſe rumores audire poſſet. Egidius

IVDOCVS itẽ fama ſanctitatis regũq̃ Britãniæ ſtirpe iuxta clarus / dũ ſolitari⁹ habitaret / & ſignorũ q̃ fecerat / rumor multos ad viſendũ eũ a diuerſis p̃tib⁹ exiuiſſet, videns in tãta ſe adeũtiũ frequẽtia p̃iclitari humilitatẽ, in vlteriorẽ deſerti angulũ ſedẽ trãſtulit, vt tam ab inanis gl'iæ cupidine ſemotus eſſet, q̃ a cõſuetudine hominum. Iudocus

EVLALIVS q̃q̃ mõachus crimis olĩ ſuſpect⁹, vt ĩnocẽtiã p̃baret, iubẽte abbate, fiſcellã quã de palmeis folijs ip̃e texuerat, igni ĩpoſuit, atq̃ vbi a flãmis eã lædi nõ poſſe aĩaduerſũ ẽ, nõ ſolũ omni B ſuſpitiõe fuit abſolut⁹, verũetiã ob miraculũ veneratiõi haberi a fratrib⁹ cœpt⁹. Cæterũ ſe ĩ celebritate eſſe indigne ferẽs, p̃cul inde ſeceſſit in deſertũ, maluitq̃ in ſpelũcis cũ feris habitare q̃ in monaſterio ab hoĩbus honorari, memor dictũ eſſe a p̃pheta. Saluabunt qui fugerint ex eis, & erũt in mõtibus quaſi columbæ conuallium. Eulalius Ezech 7. c

SED q̃d de hilarione abbate dicem⁹: q iã ſexagenari⁹ cernẽs circa ſe tũ monachorũ multitudinẽ / tũ eorũ q ſanãdi ad eũ vndiq̃ cõfluebãt. Flebat q̃tidie, & ad ſeculũ rediſſe ſe atq̃ ĩ vita mercedẽ recepiſſe aiebat. Abire cupiẽtẽ inhibebãt. Deniq̃ biẽnio ĩ tali animi ſollicitudine pacto / cũ poſtrẽo comedere nollet dõec diſceſſũ ĩpetraret, & iã dies ſeptẽ nihil guſtaſſet, ne inedia cõficeret dimiſſus reliq̃t palæſtinã. Prætea gl'iam ſemp̃ fugiẽdo / dũ crebro ſedẽ mutat / bethiliũ, peluſiũ, theubatõ, babylonẽq̃ p̃agrauit, deĩde aphroditõ, heremũ antonij, rurſũ aphroditõ, alexãdriã, oſam, brutiũ, paretoniũ, inde Siciliã, & inde epidaurũ, ac poſt hæc cyprũ. In cui⁹ inſulæ vaſtiore minuſq̃ noto angulo cũ ſeſe abdidiſſet, diu latere nõ potuit, miracul' eũ vbiq̃ p̃dẽtibus. Quia tñ virib⁹ partĩ ætate, partĩ labore exhauſtis, inde Hilarion

Digitized by Google

tã emigrare illi incõmodũ erat, ibidẽ & fugæ finis & vitæ fuit. Hunc C
tantũ in ip̃o honoris contẽptũ præter cætera extollẽs Hieronymus,
Mirent̃ inquit alij ſigna quæ fecit, mirent̃ incredibilẽ abſtinentiã/
ſciam/humilitatẽ, ego nihil ita ſtupeo ꝙ̃ gl'iam illũ & honorẽ calca
re potuiſſe. Concurrebãt epiſcopi/preſbyteri/clericoꝝ & monacho
rũ greges, matronarũ quoq; chriſtianarũ grandis tẽtatio, & hinc &
inde ex vrbibus & agris vulgus ignobile, ſed & potentes viri & iu/
dices, vt benedictũ ab eo panem vel oleum acciperent, At ille nihil
aliud ꝙ̃ ſolitudinẽ meditabatur,

Fœminæ — Tabita virgo

IN HAC ſalutarium virtutũ parte fœminas quoq; ſua laude
fraudare non decet. Tabita virgo ſacra monaſterij magni thebaidis
cum ſe omni humilitate deieciſſet/inſanire putabatur, Verum quia
ſtultũ dei ſapienti⁹ eſt hominibus, Sancto Pierio abbati in heremo
degenti reuelatum fuit/illius merita ſuis eſſe potiora. Proinde ad vi
ſendam eam perrexit, & reſponſa quæ diuinitus acceperat/palam fe
cit. Exquo ipſa vt vidit ſe non iam vt ſtultã cõtemni, ſed potius vt
ſanctam honorari/ clam diſcedens, monaſteriũ pariter/ honoremq;
dereliquit, & in ſolitudine vitam duxit. D

Maria gallica

MARIA natione Gallica de vico niuella epiſcopij Leodiẽſis
ignobilis genere/celebris ſanctitate/ frequentiã hominũ illuc ad ſe
viſendam turmatim accurrentiũ moleſte ferens, precata eſt oſtendi
ſibi locũ ſanctæ quieti magis opportunũ. Et reuelatiõe accepta diſ
cedens/tridui iter arripuit, nullo labori parcens vt humilitatẽ cõſer
uaret. Peruenitq; quo volebat ad eccleſiã ſancti Nicolai cognomẽ
to decegnies, & ibidẽ ſolitaria cõſedit. Ferunt ſacelli illius fores/ cũ
clauſæ obſeratæq; eſſent/aduentãti ſua ſponte protinus patuiſſe, vt
vel hinc intelligas gloriã humanã fugientibus facilẽ præberi aditũ
ad gloriam angelorum.

Euphraxia

EVPHRAXIA etiã chriſto dicata, virgo ſignis in thebaide
diuinitus factis clara, cũ puerũ quẽdã paraliticũ/mulierẽq; fana ticã
ſanitati reſtituiſſet, ne miraculoꝝ magnitudine inſoleſceret, labori
bus cumulũ addidit. Crebrius vtens ieiunijs, vigilijs, precatiõibus,
cæteriſq; corporis exercitijs, nullũ ocio tẽpus remittẽs, ne deſidioſa
aliqñ cogitaret ſe alicu⁹ momenti eſſe, cũ nihili æſtimari mallet. Igit
tã & ſi a monaſterio non receſſit, inuenit tñ quẽamodũ abeſſe poſ

Digitized by Google

A ſet a gloria. Corpus enim caſtigando/& in ſeruitutē redigendo conſentire coegit ſpiritui/ſemper humilitatē affectanti.

¶DE HVMILITATE APPETENDA. ¶CA. V

PLERIQVE VERO NON SOLVM A iactātiæ vitio ꝓcul abeſſe ſtuduerūt/ſed etiā ſic humilitatē ſectati ſunt, vt pene oībus ſeruilibus officijs ſeſe addixerint. Qui nihil detrectantes eorꝫ q̄ viliſſima factu putant̄/tāto excellētiores in cōſpectu dei apparuerūt/q̄to int̄ mortales magis infimi videbāt̄. Horꝫ nūc exēpla ꝑcurrere nō ītēpeſtiuū duco.

¶MONACHIS Nitrye morē fuiſſe conſtat, præter cætera in ꝑegrinos bñficia pedes eorꝫ lauare/linteoliſq; abſtergere, illū imitari volētibus/q magiſter & dn̄s diſcipulorꝫ pedes lauit, Exemplū in quiēs dedi vobis/vt quemadmodū ego feci/ita & vos faciatis. Monachi Nitrye Io. 13. a

¶HINC Apollonius abbas ad ſe magis q̄ ad eas q̄bus præerat huiuſmodi ſeruitium pertinere arbitratus/ſuis ipſe manibus hoſpitum lauabat pedes, Abbatēq; ſe in monendo dumtaxat corripiendoq; nouerat/præterea omnium minimus erat. Apollonius abbas

B

¶HOR etiā abbas eadē erga ꝑegrinos obſeruantia, certo tn̄ ordine vſus dicit̄. Primū cū illis ſimul ſupplicit̄ ꝓuolutus deū adorare, deinde pedes eorꝫ abluere, poſtremo ablutis præcepta ſalutis dare, quaſi innuere volēs/ijs q peccatorꝫ ſordes pœnitētiæ lauacro mundare cupiunt, neceſſariam eſſe pietatem/humilitatem/iuſticiam. Hor abbas

¶THOMAS Cātuarieſis archieps̄ q̄tidie. xiij. pauperes domi cōuocabat, ſedere iuſſis genuflexus pedes lauabat, diſcūbētibus miniſtrabat, abeūtes cū dono dimittebat/ſingulis eorꝫ q̄ttuor nūmos largit⁹, ita vt liberalior an hūilior fuerit nō facile diſcerni q̄at, Verū tn̄ ſerui īterdū dedignāt̄ mēdicis miſtrare, archieps̄ etiā pedes lauit. Thomas archieps̄

¶GALLICANVS quoq; monachus, quē & cōſulē & victorē/& Cōſtātini auguſti generꝫ fuiſſe diximus, oībus ꝓ chriſto contēptis tā ardēter in monaſterio ſerui functus ē officio/q̄ prius in caſtris imꝑatoris ac ducis. Nec magis olī militaris gl̄iæ auidus fuit/q̄ poſtea humilitatis, opeꝑciū erat videre pauperꝫ lauantē pedes/monachorꝫ manib⁹ aq̄s dantē, mēſas cōcinnentē/pauimēta verrētē/& reliq̄ id gen⁹ exercentē, pauloante tot clientiū patronū/tot ſeruorꝫ Gallicanus monachus

Digitized by Google

dominiũ, tot militũ ductorẽ/quot cõuenire potuit principi viro/cæ- C
ſaris genero/romani exercitus præfecto/ſæpe victoria potito/nũq̃
victo. Tantã ſtatus mutationẽ neq̃iſſet efficere fortuna/q̃tã ille ſua
ſpõte ſuſcepit/haud ignarus multo maiorẽ/certioreq̃ fœlicitatẽ eſſe
Eſa.64.b ſeruire chriſto/q̃ dominari mundo. Quoniã (vt Eſaias inquit) A ſæ
culo non audierunt/neq̃ auribus perceperunt, oculus non vidit
deus abſq̃ te/quæ præparaſti expectantibus te.

Pacomius PACOMIVS abbas fratribus morbo implicitis aſſedit, nõ
dedignatus miniſtri operã/vt obſequiũ præſtaret/dño iubẽti ac dicẽ
Mat.20.d ti, Qui maior ẽ vr̃m/fiat ſicut minor, & q̃ pceſſor ẽ/ſicut miſtrator.

Antonius abbas ANTONIVS abbas nõ minus mãſueti ingenij vir epĩs &
preſbyteris ſolitus eſt ſubmittere ceruicẽ/captãs ab eis bñdictionẽ.
Iccirco bñdixit ei dñs/& cuſtodiuit illũ, oſtẽdit ei faciẽ ſuã, & miſer
tus eſt ipſius, cõuertit vultum ſuum ad illum/& dedit ei pacem.

Idem EVNDEM tradũt in ſpiritu raptũ vidiſſe orbẽ terraꝝ quaq̃
verſum/laqueis oppletũ, & cũ mirabũdus quis illos euadere poſſit/
queſiſſet, reſponſum fuiſſe, humilitas. Beati igĩt humiles, quibus à D
periculo erutis competere poterit illa ꝓphetæ gratiaꝝactio dicẽtis.
Pſal.123.a Bñdictus dñs qui non dedit nos in captionẽ dentibus eoꝝ. Anima
noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium. Laqueus contri-
tus eſt, & nos liberati ſumus, Adiutoriũ noſtrũ in nomine domini.

Piniſius abbas HINC EST q̃ Piniſius abbas (vt liberius humilitatis incũ-
bere operibus poſſet) diuerſa perquiſiuit loca, in quibus minus nõ-
tus maneret, ab ægypto tranſmigrauit in thebaidem, & inde ad pa-
læſtinam, ſemper inter alienos ſerui fungens officio, donec agnitus
cogebatur ſimul relinquere & locũ. Poſtq̃ nullibi ſe diu ignotũ fu-
turũ vidit, ad ſuos tandẽ monachos reuerſus, aliam cõſeruandæ hu-
miliationis rationẽ inijt, vt quo plus honorabat̃, eo magis corpus
ſuum ieiunijs inædiaq̃ maceraret. Malens famæ affligi/q̃ ambitio-
ne deliniri, & de cibis cogitare/q̃ de honoris illecebra.

Gregorius papa VERVNTAMEN quid abbates/monachoſve tantopere
miramur, ipſe ſummus pontifex Gregorius primus ſe ſeruũ ſeruo-
rum dei appellauit, ac ne dictu id illi q̃ factu facilius fuiſſe putes/
aduenienti Ioanni abbati aſſurrexit, & prior honoris gratia in terrã
prouolutus eſt pontifex q̃ abbas. Cæteri deinde maximi põtifices

Digitized by Google

A nomenclature iſtius titulũ omnes vſurparunt/opus rari, Oẽs ſe ſer
uos ſeruorꝝ dei dici/pauci eſſe voluerũt. Igit̃ Gregorij humilitatem
approbaſſe vident̃ etiam ipſi qui imitari neglexerunt .

¶ SED QVOD ad priuatos attinet, mirabilis imprimis humi/ Petrus thelonarius
liatio Petri thelonarij fuit/ qui diſtractis ꝓ amore chriſti facultati/
bus, a Biçantio hieroſolymã petijt, ſeruũq; ſe venalitiũ fecit, Et cum
in aliena domo a conſeruis maledictis verberibuſq; afficeret̃, gau/
debat in contumelijs/nunq; de iniuria ſibi illata cõqueſtus. Intantũ
vt de medio calumniatorum ſuorum nuſq; diſceſſerit, niſi cum Bi/
çantij hoſpitis indicio cognitum honorare cœpiſſent. Deniq; tunc
profugit cum coleretur vt liber, non cum ſperneretur vt ſeruus, hu/
militati ſtudens, a gloriationibus abhorrens, diſplicere cupiens ho/
minibus, vt Chriſti ſeruum exhiberet.

¶ MARTINVS dum adhuc ſtipendia faceret, nec tamẽ tã cæ/ Martinus epiſcopus
ſari q̃ Chriſto militaret, præter illud celebratiſſimum pietatis opus
haud minus celebre præſtitit humilitatis exemplũ. Vno ſeruulo cõ
tentus, eundẽ vt fratrẽ dilexit, vt dominũ coluit, cœnanti miniſtra
B bat, cubitum eunti calciamẽta detrahebat, cæteraq; pene oĩa muta/
ta cũ illo officij vice exercebat, ſeruus ſerui factus, vt Chriſto ſe ſer/
uire ꝓbaret/nõ mundo. Miles erat, necdũ baptiçatus, ſed tantũ ca/
thecuminus, & iam ꝑfectionis viã ingreſſus, ſpiritusſancti ſententi/
am ſequebatur ꝑ Salomonem in ꝓuerbijs ꝓlatam, Melius eſt hu/ Prouer.16.c.
miliari cum mitibus, q̃ diuidere ſpolia cum ſuperbis.

¶ ALEXIVS quoq; Euphemiani conſularis viri filius, ſpreta Alexius
generis nobilitate Roma decedens, Edeſſam Syrie vrbem venit, &
inter alienigenas.xvij.annos incognitus mẽdicauit. At poſtq; vul/
gatum eſt, vocem diuinitus allatã, Alexium mendicũ in eccleſia re
cipiendũ, videns ibidẽ miraculũ illud honori ſibi futurꝫ, Laodiceã
eſt ꝓfectus, a Laodicea Tharſum, a Tharſo redijt Romã. In paterna
domo ꝓ peregrino pauꝑculo ſuſceptus alios.xvij. durauit annos
in ſumma rerum inopia/ſtatuq; miſerabili, nec ipſis genitoribus ſu
is ſeſe manifeſtans, ob hoc ſolũ, ne agnitũ honore afficeret̃. In exitu
vitæ & qs & q̃tus eſſet apparuit, hoc ſignis ꝓdigijſq; inſtanter edi
tis, illud chirographo in manu defuncti reperto, ac rei ordinem in/
dicãte, tũc ſcilicet, cũ iã ſuꝑato vanæ ambitiõis ꝑiculo, ſecura humi/

Digitized by Google

ſitas ad cœlos ꝑperabat, veræ & imortalis gloriæ honore ſemp frui C
Lu. 14. c tura. O beatũ o fœlicẽ illũ, qui ſic ſe humiliat vt ſic exaltetur.

Fœminæ Heliſabet

IN NVNC ancillarꝫ chriſti hũilitas referat. Heliſabet & regis Pānonũ filia / & Lãtgrauij Turingiæ principis cõiunx, deo gratificari cupiẽs, nõ alienũ a dignitate ſua putauit, mẽdicũ quẽdã ĩfirmũ / obſitũ / ſqualidũ / olidũ, ſuo recipe ſinu, ſuiſq; manibus crinẽ illiꝰ pectere / tõdere / caput lauare, totũ corpus q̃ntũ licuit / a pedore ſordibuſq; vĩdicare. Multos præterea eiuſdẽ ſortis pauꝑes viſitare, benigne cõſolari, ad patientiã exhortari, cibos porrigere, potũ ꝓpinare, modis oĩbus opẽ ferre, & vlceratorꝫ plagas cõtrectare, tegere / linire / circũligare, & ſi qñ faſciæ deficeret, ſui capitis velamẽto obuoluere. Deniq; defũcto viro lãtgrauio, cũ multorꝫ pauperꝫ capax cõſtruxiſſet habitaculũ, ſemet illis ĩ miniſteriũ dedit. Ibi puerꝫ quendã vẽtris ꝓfluuio laborantẽ, ipſa in ſuis vlnis ad exonerandã aluũ / etiã noctu cõſurgẽs pluries portauit. Ibidẽ mulieris leproſæ curã habẽs, oĩa illi libẽter præſtitit / officioſeq; miſtrauit, quæ ipſa ꝑ ĩfirmitatẽ nõ poterat. Poſt hæc nõ eſt paſſa ſe ab ancillꝭ vocari dominã / ſed ſororẽ, & eis aliquo de induſtria emiſſis, ipſarꝫ interim munus vſurpabat; vaſa lauãdo / coquinã parãdo / pauimẽta verrẽdo / vtẽſilia ſuis diſponẽdo locis. Cæteraq; diligẽtius exequẽdo, ancillꝭ etiã ſe magis infimã fecerat. Nunq; tãta mulier ad tantã humilitatẽ deſcẽdiſſet, niſi prius ãrdẽtiſſimæ charitatis feruore medullitꝰ ĩcaluiſſet. Nihil q̃ppe tã paruũ aut tã vile eſt, vt id ſe ducat indignũ qui perfecte diligit. D

Brigida abbatiſſa

BRIGIDA etiã virgo licet abbatiſſã gereret, minorẽ tñ ſe ijs q̃bus præerat / exhibebat. Quaſdã ĩ mõaſterio lõga valitudine oppſſas, vt ſaltẽ ſqualore leuarent / lauari iuſſerat, ſed ancillꝭ ſororibuſq; cũctãtibus, ꝓtinus ipſa accedẽs lauit, tantũq; humilitatis abbatiſſæ fuit meritũ, vt illæ lotæ e veſtigio ſanarent. Tres erãt diuerſis ĩfirmitatibꝰ laborãtes, alia paralitica / alia dæmoniaca / alia vero leproſa. Magnũ miraculũ fuit tales lãguores curaſſe, ſed nõ minus mira extitit humilitas ſic affectas lauiſſe. Equidẽ opinor parẽ virtuti datã fuiſſe gratiã, vt quæ dignata eſt lauare, ipſa etiam mederi poſſet.

Eugenia

EVGENIA virgo Philippi Alexãdriæ præfecti filia, qm parẽtibꝰ idolorꝫ culturæ deditis Chriſto ſeruire nõ poterat, eos reliqt. Et ſexu celato virorꝫ monaſteriũ igreſſa / monachi habitũ induit, &

Digitized by Google

A ſe Eugeniū vocari fecit, Tandē ob animi ſapientiā, moruꝗ; integri
tatē in abbatē electa, hoc primū a fratribus exegit, vt ꝗuis dignita
te præſtaret, permitterēt tamē ſe interdū officia obire infimorꝝ, ne p
ociū inſoleſceret, p̄ſertim ī illo præpoſituræ honore cōſtituta, Impe/
trata igit̄ venia, aquā portauit, ligna cōcidit, pauimēta euerrit, cellu
lam ſibi oīm deſpectiſſimā elegit. Deniꝗ; quo feruore cōcita paren
tes fugerat, eodē primatū inter monachos tenēs humilitatē coluit,
& tandē martirij palmā meruit obtinere, vt quæ mūdi pompā calca
uerat, tyrannorꝝ quoꝗ; tormenta ſuperaret, et in cœleſti gloria hu/
militatis præmiū perfectæ patientiæ merces augeret.

¶ PAVLE Romane (vt Hieronymus refert) maternū genus a Paula
Scipionib⁹ gracchiſꝗ; paternū ab Agamēnone potentiſſimo quon/
dā græcie rege erat, Liberos e Toxotio ſuſceperat, qui ab ipſo Enea
Iulioꝗ; trahere originē credebat̄, poſtꝗ; autē cōtemptis oībus chri/
ſto cœpiſſet ſeruire, tanta ſe humilitate deiecit, vt qui eā videret(vi/
dere autē propter nōis celebritatē multi geſtiebant) ipſam eſſe non
crederet, ſed ancillarū vltimā, ꝗuis em̄ frequentibus virginū cinge
B ret̄ coris, veſte tamē, voce, habitu, inceſſu minima oīm apparebat.
Intellexit profecto ſapientiſſima mulier, hominis nobilitatē nō ge
nere, nō potentia. ſed virtute cōſtare. Inter virtutes autē chriſtianæ
profeſſionis nihil eſſe præſtantius humilitatē, nihil fructuoſius.

¶ DE DIGNITATIBVS NON CONCVPISCENDIS
¶ CAPITVLVM SEXTVM

PROPTEREA QVIDEM ſanctiſſimi viri
cū ſeculares, tum eccleſiaſticas dignitates aut omni
no recuſarūt, aut inuiti coactiꝗ; ſuſceperūt. Sciebāt
em̄ ꝗto qs altius euectus fuerit, tanto propius peri
culo eſſe ne cadat, & ſi cediderit, grauiorē ruinā fo
re. Honoris gradū ſupbiæ irritamētū & inanis glo/
riæ materiā eſſe, niſi ita caute adeat̄, vt is qui epiſcopatū deſiderat,
iuxta Apoſtolū opus deſideret/non honorē, & labores, nō delicias, 1. Tim. 3. a.
neꝗ; præeſſe ſed prodeſſe cupiēs, ſeruū ſe miniſtrū hoīm conſtituat

¶ DIVVS Marcus euangeliſta, vt ſacerdotio re/ (ꝓpter chriſtū. Marcus euā/
probus haberet̄, pollicē ſibi amputaſſe dicit̄. Verūtamē(vt ait Hie gēliſta
ronymus) tantū cōſentiens fidei prædeſtinata potuit electio, vt nec

Digitized by Google

ſic in ope verbi perderet, qđ prius meruerat in genere. Cũ em̃ ex le C
uitis eſſet, vt Alexandriæ eps fieret, eo cõpelli dignior fuit q̃ magis refugit.

Iſaac mo nachus. ISAAC etiã monachus, cũ reſciſſet decerni ſibi preſbyteratũ, de Scythia trãſmigrauit in Egyptum, vaſtæ ſolitudinis ſeceſſũ quæritãs, vt hoĩm effugeret cõſpectũ. Sed qui diuinitus eligebat, latere nõ potuit. Cũ em̃ fratres in ægyptũ vſq; illũ quæſitũ pfecti eſſent, & aſellus quẽ ſecũ habebãt p deſertũ fugiens, ad ſpeluncã ipſius ſubſtitiſſet, eo inſecuti dũ aſellũ cõprehendũt, monachũ quẽ vix inuenire ſperauerãt cõſpiciũt. Quare læti, gratãteſq; ſimul ipm vt ſecũ redeat hortant. Igit cũ ſe ille muti aĩalis indicio deprehenſũ agnouiſſet, intellexit dei voluntatẽ, & fratrũ votis annuens, ad monaſteriũ reuerſus, preſbyteri officiũ ſuſcepit. Hic mihi pbe obſeruaſ

Hebre. 5. a. ſe videt quod apl's ait. Nec quiſq; ſumat ſibi honorẽ, ſed qui vocat a deo tanq; Aaron. Sic & chriſtus nõ ſemetipſum clarificauit inqt, vt

Pſal. 2. b. pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eũ, filius meus es tu, ego hodie

Pſal. 109 b genui te. Tu es ſacerdos in æternũ ſecũdũ ordinẽ Melchiſedech.

Paſtumius monachus. PASTVMIVS quoq; monachus a Machario abbate poſt vitæ huius labores ad beatitudinis quietẽ decedẽte, in locũ ſuũ ſuc- D
cedere iuſſus, & fratrũ curã habere diu renuit atq; recuſauit, obnixe affirmans ſe abbatis honore indignũ, officij ignarũ, ſollicitationũ labori imparẽ. Verũ obediẽtiæ pſſus iugo flens, tandẽ regendi monaſterij munus ſuſcepit. Et qa ex humilitate ſibi prorſus diffidebat, a dño meruit adiuuari, atq; ita vt ei per angelũ ſuũ præcepta, inſtitutioneſq; dirigeret. Quibus ille fratres ſibi cõmiſſos inſtruẽdo, in omi

Pſal. 93. c. ſanctitatis genere facile reddebat perfectos. O vere igit beat' homo quẽ tu erudieris dñe, & de lege tua docueris eũ.

Oddo mo nachus ODDO item Cluniacenſis cœnobij monach', a Benone abbate proxime deceſſuro ſuffectus, cũ fugam pararet, a fratribus cõprehenſus, coraq; adductus, nõ ſolũ abbatis cõpellẽte iuſſione, verũetiã epoꝝ vrgentibus cenſuris regimẽ inuitus accepit. Indignũ em̃ ſe eſſe arbitrabat, qui præeſſe deberet, cũ ſe cunctis inferiorẽ cõſtituiſſet, ſic tamẽ ſe geſſit, vt multis poſtea miraculoꝝ ſignis nobilitatus ſit, deo humilitati eius gratiã conferente.

Lamon mo nachus. AT vo qm quãto dignitas maior, tanto maius in dignitate poſiti periculum, Lamon monachus mori præoptauit, q̃ eps viuere.

Digitized by Google

A Hieropoli electus nullis ſuaſionibus adduci potuit, vt electioni aſ-
ſentiret. Cũq; Theophilus eps forte ex itinere eodẽ loci diuertiſſet,
atq; itidẽ ſuaderet, qñ iã tãtæ auctoritatis viro apte refragari difficile
erat, diẽ ad deliberandũ impetrauit, Dum aũt in ſolo loco genibus
ꝓuolutus/toto eo tẽpore ſecrete precationi intendiſſet, inuẽtus eſt
efflaſſe animã. Hoc ipſum petẽti illi diuinitus indultũ credi par eſt,
Verenti vtiq; ne ſi epm gereret, quæ epiſcopi ſunt/præſtare nõ poſ-
ſet, aut ſi præſtitiſſet, ne vel ex hoc in elationẽ aliquã mẽtis incidẽs,
illis iã tandẽ cõparandus euaderet/ q̃bus dicit, Væ vobis q̄ diligitis Mat.23.a.
primas cathedras in ſynagogis, & ſalutatiões in foro.

PAR animi humilitas vel idẽ periculi metus fuiſſe perhibetur Goar monachus
ſancti Goar monachi in gallia. Qui a rege Sigiberto ad treuerẽſem
epiſcopatũ vocatus, poſtq; recuſando nihil ſe proficere videret/ tri-
ginta dierꝫ manendi in monaſterio morã quaſi res ſuas expeditur9
petijt. Interim in cellula ſua ſe includens dñm ꝓcatus eſt. Paratũ ſe
ad om̃ia dura ꝓ illius amore ſuſtinenda, tm̃ hoc epalis officij onere
ne ſe grauari ſineret. Mox ergo febri correpť, reliquũ vitæ in lectu-
B lo eger peregit, ne ſanus ad præſulatũ cogeretur, quando quidẽ etiã
quoduis pati ſibi ſatius putauit.

AMMONIVM Origenis Dydimiq; diſcipulũ aurẽ ſibi ꝓ- Ammonius monachus
cidiſſe ferũt, ne idoneus epali officio haberet, & cũ nihilominus ad
eã dignitatẽ ſuſcipiendã ab oibus vrgeret, etiã linguã ſibi ſe ampu-
taturũ niſi miſſum facerent proteſtatus eſt, Tam ergo periculoſam
rẽ epiſcopatũ putauit, vt inde membrorꝫ mutilatiõe ſe redimere nõ
(dubitaret.

HAC ipſa de re non mediocriter ſollicitus Tho- Thomas archieps.
mas Cantuarienſis archieps, vbi primum dignitatẽ inijt, continuo
inanis gloriæ laſciuientes cogitatus carnis macerationibus reprime
re cœpit, inſtãtius orauit, frequentius ieiunauit, ciliciũ induit. Qui
ſic agit, is plane declarat, non ſe ad pontificale faſtigiũ, ſed ad multi-
pliciũ laborꝫ aceruũ aſcendere, nec de honoris pompa ſibi blandiri,
ſed de tentationũ iugrũentiũ pugna iam anxiũ æſtuare.

HINC quidẽ btũs Leonardus inter aulicos regis galliarꝫ aliqñ Leonardus monachus
primo loco habitus, cũ tandẽ contẽpta mũdanæ ambitiõis luxuria,
ad religionẽ cõuerſus dei ſeruitio ſeſe addixiſſet, nec adhuc tñ mino
ris æſtimationis apud regẽ eſſet, epatũ ab eodẽ ſibi oblatũ recuſauit.

Digitized by Google

Ac ne deinceps huiuſce rei illectatione aliqua tentari capive poſſet qñquidẽ & in dignitatæ periclitatᷣ hũilitas/ & in diuitijs modeſtia, inde in Aquitaniã diſcedẽs, operã predicationibus dedit. C

Quidã ſenex IN quãto em̃ ſalutis ſuæ diſcrimine verſentᷣ hi qui cæteris pſunt venuſto admodũ exẽplo diuus Hieronymus docere aggreſſus, Senex quidã inqt heremi cultor, & ſpũſctõ plenus, nepotẽ ſuũ queren tẽ vtrũ epiſcopus electus munus accipe deberet, ſup diſco ſatis alte a terra erecto diu fecit volutari. Cũqꝫ ille poſtremo caſum ſe timere dixiſſet, iuſſit vt deſcenderet, atqꝫ itidẽ ſup latã mollioris ſoli planiciẽ ſeſe agitaret, ex multa volutatiõe ſudanti ac defeſſo, Surge inqt, & iã facere perge qđ tibi tutius factu putas. Itaqꝫ edoctꝰ de præeminentiæ periculo iuuenis, electioni renũciauit. Etatis vitio delyraſſe ſenẽ dicere poſſent improbi cauillatores, niſi rẽ ſaluberrimi conſilij plenã miracula cõfirmarẽt. Conſtat em̃ iuuenẽ illũ poſtea vita defunctũ ſeni apparuiſſe, & poſtqꝫ gratias egiſſet dixiſſe. Scio qa nũc eſſem de numero dãnatoꝝ ſi fuiſſem de numero epiſcopoꝝ.

Geminianus eps. IDIPSVM oppido formidãs Geminianus mutinenſis clericus. Defuncto Antonio epo a populo electus fugit. Dum autẽ latitaret, & quæri dignus fuit & inueniri. Qui qa inuitus cõſecratus eſt tantã pmeruit gratiã, vt nõ ſolũ mutinẽſem eccleſiã optime gubernarit, ſed etiã miraculoꝝ fama celebris mũdo fuerit. Iouiniani imperatoris filiã a dæmonio liberauit. Attila Italiã vaſtãte ſuos nõ repugnãdo incolumes ſeruauit. Ipſo em̃ orãte hoſtis apertis portis vrbẽ mediã percurrẽs, eã prorſus inoffenſam intactãqꝫ reliquit. D

Gregorius papa GREGORIVS quoqꝫ põtifex qꝫ grauatĩ eccłiæ gubernãdæ ſubierit onus, hec res indicio eſt, Qꝛ cũ illud palã repudiare ſibi integrũ nõ eſſet inhibẽte populo, clãdeſtina fuga ab vrbe decedere decreuit, & cũ exitũ oẽm diligẽti ſeptũ cuſtodia videret, dolio ſe condi & exportari fecit. Tũ pximi mõtis vaſtã ſolitudinẽ penetrãs/ antrũ quoddã adijt, ſatis ibi ſe latere ſperãs. Cæteꝝ cũ quæreretᷣ, lucida nubes loco incũbens pdidit latentẽ. Inuẽtus ergo in ſedẽ quã fugerat, redijt, nõ tã ab hoĩbus qꝫ a deo miraculo teſtãte electus. Vt igitᷣ deo ſoli obediret, nõ vt ſibi blandiretur, ad tantæ rei gubernacula manũ porrexit. At nũc quibus artibus is honos ambitur, quave aditᷣ temeritate, dolendũ magis qꝫ dicẽdum puto. Sed vt nihil aliud pro vero.

Digitized by Google

A affirmare auſim, neminẽ tñ ætas nr̃a ex ijs q eligũt' vidit recuſantẽ.

ANTE HAC aũt & .Q. Celeſtinus cũ mẽſes ſex rexiſſet ec/cleſiã, põtificatũ quẽ Caroli regis ſollicitatiõibus agitatus accepat, tã libẽter depoſuit/ꝙ iuitus gerebat. Hic primũ degenerãtis curiæ ſignũ apparuit, qm̃ tãtæ integritatis vir a nemine ne id faceret inter pellatus eſt, aut cũ feciſſet/diſceſſiſſetq; reuocatus, niſi ab eodẽ (cui ob ꝟtutẽ charus fuerat) rege, ꝙꝗ ille ſolitarie vitæ quam repetebat captus dulcedĩe, nullius iã diſſuaſiõibus a ꝓpoſito moueri potuiſ/ſet, qm̃ nec regis motus eſt. Id neq; improuide/neq; incõſulte factũ facile vel vno argumento ꝓbari põt, ꝙ magis deinde miraculis cla ruit/ꝙ tũc põtificatu, & tandẽ in nũero ſanctoꝝ eſt habitus. Quis adeo mẽtis impos eſt/vt ꝓpoſita ſibi optiõe nõ mallet eius priuati hr̃e cõuerſationẽ/ꝙ alioꝝ in dignitate cõſtitutoꝝ honorẽ: in cellu la latẽtis cõſolationẽ/ꝙ in cathedris ſedẽtiũ potẽtiã/opes/delicias/ (luxũ: — Celeſtinus papa

EXTANT hoc in genere etiã & minoꝝ pontificũ fortaſſe nõ minus imitatione digna exempla. Qui poſtꝗ aliꝗdiu recte ac diligenter rexiſſent populum, alijs gubernaculo ſubſtitu/tis/tranquillæ contemplationis quieti ſeſe dedidere. — Epiſcopi

B

MAIORVS britãnus dolẽſis archieps cũ Budocũ in ſua col/locaſſet ſede, ipſe ſe ad heremũ cõtulit/& ſolitariã deinceps vitã du/xit, tãto fact⁹ deo vicinior/ꝗto ab vrbanis tumultib⁹ fuit ſemotior. — Maiorus archieps.

FECIT idem & Iuſtus Lugdunẽſis eps. Qui cũ in terra poſi/tus vitã egiſſet cœleſtẽ, de ſolitudine deſerti ad paradiſi celebritatẽ euolauit, tugurioli anguſtias cõmutãs cũ amplitudine cœli. Cor/pus ꝟo eius ab heremo ad Lugdunũ relatũ eſt. Et honore cui renũ/ciauerat viuens/non caruit mortuus, exhibitis exequijs/pompaq; funerali, non tm̃ vt præſuli/ſed etiam vt ſancto. — Iuſtus eps.

REMALCHVS ꝗq; traiectenſis eps/poſtꝗ cõmiſſum ſibi gregẽ/tũ ꝟbi pabulo/tũ vitæ exẽplis pie ſancteq; ãnos aliꝗt nutri/uiſſet, dignitatẽ/officiũq; depoſuit, & cœnobiũ ĩgreſſus/mõachũ ſe fecit ex epo. Vt em̃ tuti⁹ ita trãqlli⁹ ſibi futuꝝ iudicauit/obedire ꝙ impare, & ſubiectũ eſſe ꝙ p̃eminere. Alteꝝ optare arrogãtis ẽ, alte rũ ſe in oĩb⁹ ſubmittẽtis/& veri ſerui Chriſti/q miſtare venit nõ mi/(niſtrari. — Remalchus eps. — Mat. 20. d

EX his iã dictis exẽplis hãc demũ ſũmã colligi atq; hoc cõcludi ꝗs ignorat: vt nemo primatũ appetat ne hũilitatẽ amit

tat/nemo oblatũ accipiat niſi inuit⁹, vt electus & arrogãtiã euitet & ab obediẽtia nõ diſcedat. Q̃diu liceat recuſet, vltra ne ꝓtrahat pertinaciã. Tã eñ ſuperbũ eſt dignitates cõcupiſcere/ q̃ maiorꝝ iuſſis omnino parere nolle/ & diuinæ reluctari volũtati. C

DE AVARICIA VITANDA CAPITVLVM VII

AT VERO QVIA PLERIQVE RELIGIonis habitũ induũt, nõ vt Chriſtũ/ ſed vt pecuniã lu-
Mat.6.c crent, q̄bus dicit̃, Nõ poteſtis deo ſeruire & mãmonæ. Eorꝝ auariciæ ſanctorꝝ cõtinentiã opponamus. Vt q̄ pie in dño viuere volẽt, omni cupiditate depo-
Mat.10.a ſita iã hinc diſcãt, Q̃d gratis accepint/ gratis dare.
Heliſeus ꝓpheta. ❡HELISEVS ꝓpheta cum Naamã ſyrꝝ a lepra curaſſet, nullis p̄cibus moueri potuit vt dona accipet. At Giezi miniſter eius cupiditatis ſtimulo p̄citus cucurrit poſt Naamã/ quaſi a
4.Reg.5.g magiſtro miſſus, mẽdacioq̧ ꝓcacitate ĩpudẽter vſus argentũ & veſtes ab eo excepit, ꝓpterea & lepra qua Naamã fuerat liberatus/ adhæſit illi & ſemini eius vſq̧ in ſempit̃nũ, vt ſaltẽ ſic punitus diſcat/ charitatẽ erga ꝓximũ gratuitã eſſe debere/ nõ mercennariã. D

Samuel pro pheta. Eccli.46.d ❡NAM ET de Samuele ꝓpheta in eccl̃iaſtico ſcriptũ legimus q̄ pecunias & vſq̧ ad calciamẽta ab omni carne nõ accepit, & non accuſauit illũ hõ. Hoc quidẽ poſt multas eius inibi enumeratas laudes, ideo fortaſſe ĩ fine q̃ſi in veſtibulo collocat̃, vt ſcias donorꝝ cõtemnẽdorꝝ curã nõ ſolũ ꝟtutẽ eſſe/ ſed etiã ꝟtutũ ſeruitricẽ atq̧ cuſtodẽ. Quæ ſi abſceſſerit/ cupiditati linquẽs aditũ, irruẽte vitio diſſi-
Prouer.15.c pabit̃ ꝟtutũ cætus. Cõturbat quippe domũ ſuã (vt Salomõ in ꝓuerbiis ait) qui ſectat̃ auariciam, qui autem odit munera/ viuet.

Daniel pro pheta. Dan.5.c ❡HINC ETIAM Daniel oraculi diuinitus in pariete deſcripti myſteriũ expoſiturus regi, dona/ dignitatẽq̧ pollicẽti ait. Munera tua ſint tibi, & dona domus tuæ alteri da, ſcripturã aũt legam tibi rex/ & interpretationem eius oſtendam tibi. Q̃ ꝟo deinde legitur, eũ mox purpura fuiſſe indutũ, torque aurea circũdatũ/ poteſtate præditũ, argumẽto eſt/ licere aliq̃n pacto ope oblata recipe, non tñ ex pacto/ ſed ex donãtis liberalitate, neq̧ ad luxuriã/ ſed ad neceſſitatẽ. Cõſiderãdũ aũt ſic etiã acceptũ munus q̃tæ patuit ĩuidiæ, nõ ne tantæ vt acceptorẽ ſuũ leonib⁹ obiecerit laniandũ: niſi q̄ mitior

Digitized by Google

A tunc ſilueſtriū beluarꝝ extitit feritas/ꝗ ſemꝑ maleſuadꝰ flagitioſorꝝ
hoīm liuor. Nec mirꝝ ſi deo volēte ꝓtectus eſt, qui vt ſuos ꝓtegeret
honorem munuſcꝫ admiſit, nō vt ſibi indulgeret.

¶SED SI HI qui adhuc ſub legis vmbra verſabanť, venalitati
ſeſe exponere ī excipiēdis diuinis nefas eſſe ducebāt, quāto eos cō/
tinētiores eſſe par eſt, quos iam coruſcāte euangelio in lucem edu/
ctos/omniū virtutū decet cōſūmata ꝑfectio? Proponanť nūc igitur
Chriſti apľi, vt magis cōfundanť/qui ne veterꝝ quidē ſanctorꝝ par/
ſimoniam imitari ſtudēt, luxuriæ potius cupiditatibuſcꝫ dediti, no/ In clericos auaros.
men atcꝫ ꝓfeſſionē clericorꝝ habētes/nō vitā. Quos per Malachiā Mal. I. c
arguit dn̄s dicens. Quis eſt in vobis qui clandat oſtia, & incendat al
tare meū gratuito? nō eſt mihi voluntas in vobis dicit dn̄s exercitu/
um, & munus nō ſuſcipiā de manu veſtra. Sed iā audiāt/ꝗ moribus
eorꝝ diuerſa geſſerint illi/quorꝝ ſectæ ſe eſſe autumant.

¶PETRVS & Ioannes miſſi in Samariam, baptiçatis impone/ Petrus & Ioannes apľi.
bant manus, & accipiebant ſpiritūſanctū. Tunc Simon magus &
ipſe baptiçatus, ſed magis ad auariciā ꝗ ad fidem corde cōuerſo, pe/
cuniā apoſtolis offerre cœpit, ab eis petens vt ſimili euentu quibus Act. 8. d
B ipſe manū appoſuiſſet, ſpiritumſanctū acciperēt. Haud parꝝ lucri ſe
facturꝝ ratus, ſi hanc poteſtatē aſſequi potuiſſet. Adeo quippe men
tem animūcꝫ eius excæcauerat malicia/vt neſciret ſacramenta dei,
& venale putaret quod nec vendi/nec emi pōt. Ideocꝫ meruit audi/
re. Pecunia tua tecū ſit in ꝑditionē, quoniā donū dei exiſtimaſti pe/
cunia poſſideri. Apľi ergo nō modo præmiū nō acceperūt, verūetiā
offerentis nequitiā acerba execratione ꝑſecuti ſunt.

¶BARTHOLOMEVS quocꝫ apoſtolus/ Polemo Indiæ Bartholomeus apľs.
rege offerente ſibi camelos/argento aurocꝫ oneratos, eo ꝙ filiā eius
ab immūdo ſpiritu liberā reddidiſſet, nihil ꝓrſus accipere voluit, ſi/
bi his nequacꝫ opus eſſe dicēs, necꝫ ob hoc ſe veniſſe vt munera ac/
ciperet, ſed vt in Chriſto credentibus viam adipiſcendæ ſalutis mō
ſtraret. Hæc res ꝑfecto nō minus ꝗ miraculū ſanatæ filiæ/ īpulit re/
gem vt baptiſma ſuſcipet, & poſtremo relicto regno/diſcipulꝰ apo/
ſtoli fieret/qui fuerat Indiæ dominus.

¶IVDAS etiā Thadeꝰ/ cū Abagarꝝ gētis vltra Euphratē poſitæ
regē graui valitudīe laborātē, ſolo tactu ſanitati reſtituiſſet, magnā

vim argẽti atq; auri ꝓ eo ſibi oblatã conſtanter recuſauit. Si noſtra C
inquit dereliquimus/ quõ accipiemus aliena? Itaq; tantũ diuitiarꝫ
cõtemptũ in tam paupere viro rex admiratus, nõ ita cupide paulo/
ante expetiuerat ſanitatẽ vt tũc Chriſti ſuſcepit fidẽ. Neq; eñ dubi
tauit veritatẽ ab eo ſincere ꝑdicari/ a quo aberat captatio lucri.

Cyriacus martyr. ¶ PARI animi magñitudine ꝑditus Cyriacus martyr, cuiꝰ glori
oſus exitus. vi. idus aug. nobis celebris habet̃, a Roma ad Perſas vſ
q; ab Sapore eorꝫ rege euocatus, cũ filiã illius Iobiã a dæmoniaca
vexatiõe vindicaſſet, dona q̃bus vel longi itineris labor cõpenſari
potuiſſet oblata repudiauit. Neq; eñ ꝓ terreno ꝑmio peregrinatio
nẽ illã ſuſcepat ſed ꝓ cœleſti. Itaq; q̃ mortalis regis gaçã contẽpſit,
ab immortali dño martyrio coronatꝰ/ æternã adeptus eſt btĩtudinẽ.

Coſmas & Damianus. ¶ COSMAS & Damianus germani fratres, medẽdi arte cla/
ri/ ſed pietatis officio clariores, gratuito curationẽ exercebãt. Et cũ
Damianus Palladia matrona morbo liberata munuſculi aliq̃d ab
ea precibꝰ pulſatꝰ/ ac pene coactus accepiſſet, adeo id ægre Coſmas
tulit/ vt mãdaſſe dicat̃ ne eodẽ tumulo cũ fratre cõponeret̃/ q̃ñcũq;
ipſis vita defungi contigiſſet, nihil tam iniquũ exiſtimãs, q̃ ꝓ labo D
re qui ꝓpter deũ ſuſceptus fuerat ab hoĩe mercedẽ quærere.

Leonardus ¶ EADEM animi conſtantia Leonardus ſancti Remigij diſci/
pulus, q̃m Gallorꝫ regis coniugẽ difficili partu laborantẽ/ medicis
iã deſperãtibus ipſe diuina virtute a periculo liberarat, regi ampliſ/
ſima dona offerẽti/ haud quaq; ſe ijs indigere reſpondit, ꝓinde neq;
accipere velle, nihil cuiq; defuturũ aſſerẽs/ quicq̃d habere neceſſa/
riũ fuerit/ qui oĩm opifici libenter ſeruierit. Cum ipſa veritas dicat,
Mat. 6. d Querite primũ regnũ dei/ & hæc oĩa apponẽtur vobis.

Hilarion abbas. ¶ HILARION abbas, vt in cæteris oĩbus/ ita hac quoq; ĩ parte
circũſpectus, Orioni/ a quo legionem dæmonũ Chriſti virtute ꝓpu
lerat, dona immodica ſecum allata porrigenti, nõne legiſti ait/ quid
Geçi, quid Simõ paſſi ſint? quorꝫ alter accepit preciũ/ alter obtulit,
vt ille venderet gratiã ſpirituſſancti/ hic mercaret̃. Cũq; Orion flẽs
diceret, Accipe & da pauperibus, rñdit, Tu melius potes tua diſtri/
buere qui ꝑ vrbes ambulas/ & noſti pauperes, ego qui mea reliqui/
cur aliena appetã? Multis nomẽ pauperũ occaſio auariciæ eſt, miſe/
ricordia vero artẽ non habet. Nemo melius erogat/ q̃ qui ſibi nihil

A reſeruat. Triſti aūtē & in terra iacenti, noli inquit cōtriſtari fili, qđ facio/ pro me & pro te facio. Si enī hæc accepero/ & ego offendam deum/ & ad te legio reuertetur.

IDEM candidato cuidā Conſtantini imperatoris/ quē itidem nequitiæ ſpiritu vexatū ſanū fecerat, decē auri libras dono offerēti, hordeaceū porrexit panē dicens, φ qui tali cibo aluntur/ nō pluris (aurū eſtiment φ̄ lutū. Idem.

IN SICILIA etiā quidā de primori/ bus viris morbo aquæ intercutis ea ipſa die qua ad eū venerat cura tus, Cum poſtea eidem offerret plurima munera, audiuit dictū Sal/ uatoris ad diſcipulos, Gratis accepiſtis, gratis date. Idem Mat. 10. a

EVGENIA virgo(ne fœminarꝝ etiā in refutādis muneribꝰ cōſtantiā ſileamus)dū ſub perſona abbatis ſexu diſſimulato virorū præeſſet collegio, Melanciā Alexandriæ nobilē matronā quadā de/ ſperatiſſima corporis ægritudine affectā deū precata, & repente & efficaciter curauit. Et cū ꝓ tali beneficio ingētia ſibi offerrent dona nihil accepit, ſe Chriſti paupertatē præferre diuitijs dicēs, & ꝓ eius amore ea quæ cum ſæculo tranſeunt cōtemnendo, ad illas vbi ipſe B eſt nunφ̄ deficientes delicias anhelare. Quæ quidē vitæ huius in/ cōmodis/non opibus comparātur. Et certe fieri nō potuit/ vt quæ ſeipſam abnegauerat, ita vt etiā inter viros viuens mulierē ſe neſci ret/ quicφ̄ præter Chriſtum concupiſſet. Fœminar. Eugenia.

LVCRI autē pecuniarūφ̄ deteſtandā cupidinē in ijs qui ſacris initiati ſunt, ſi forte Geçi ſuperius a nobis ꝓpoſitū exemplum non ſatis deterret, tanφ̄ vetuſtate iam obliteratū/ audiant recētiora. Cy/ rillus hieroſolimitanus epiſcopus, poſt diui Hieronymi in dño dor/ mitionē/ ad Auguſtinū ſcribēs tradit, fuiſſe monaſterium quoddā in thebaidis partibus ducentarꝝ fere fœminarꝝ, ſanctarū vtiφ̄/ ſi nō auariciæ feditate ſanctitatis decorē polluiſſent. Conſuetudo peſſi/ ma apud illas inoleuerat, nullā in collegiū admittendi quæ certum pecuniæ numerꝝ nō afferret. Cuidā ex ijs cuius deo deuotꝰ animus a tam ꝓfana negociatiōe abhorrebat, apparuit in ſomnis Hierony mus/ iubens vti cæteris pergeret nūciare, niſi actutum pœnitētes ab ea exactione deſtiterint, vltionē a deo paratā iā ipſarꝝ capitibus im minere. Cūφ̄ hæc in cōuentu oīm narrata fuiſſent, ridiculo excepta ſunt, exiſtimātibus deliramentū eſſe mulierculæ aniliter deſipiētis, De auaricia quarundam monialiū.

nec vera(vt erant)referẽtis. Altera deinceps & itẽ tertia nocte eadẽ C
viſa rurſum corã replicantẽ, iã odio habitã probris agitãtes eiecere.
Deo ꝑ illa diſponẽte/ne ſcilicet Loth cũ ſodomis diſperiret/iuſtus
cũ impijs, Vix & ẽm mulier ſepta monaſterij egreſſa fuerat, cũ mo/
naſteriũ ipſum terribili fragore funditus cõcuſſum reliq̃s oppreſſit
ruina, vt ex tanto numero/ne vna quidẽ ſaltẽ extremũ in mortẽ an/
helitũ ducens/poſt caſum illũ ſit inuẽta. Itaq̃ contuſis miſerabiliter
artubus, vna oẽs tam paruo tẽporis momẽto extinctæ, tũc demũ
auariciæ cum vitæ finem fecere.

In auariciam ❡QVIS hæc audiens nõ cõtremiſceret? quis prauũ animi ꝓpoſi
tũ in melius nõ cõmutaret? Scio tñ & vehemẽter doleo eſſe quoſdã
qui etiã multa talia legentes/nihilo ſegnius inſiſtere cœpto ſcælere
pergũt/ſpinis cõcupiſcentiæ ꝓfocantibus ſementẽ verbi. De q̃bus
Hiere.6.c Hieremias clamat dicẽs, Ecce incircũciſæ aures eoꝝ, & audire non
poſſunt, ecce verbũ dñi factũ eſt eis in opprobriũ/ & nõ ſuſcipient
illud, A minore quippe vſq̃ ad maiorẽ oẽs auariciæ ſtudẽt, & a ꝓ/
Sap.15.c pheta vſq̃ ad ſacerdotẽ cũcti faciũt dolũ. Cur ita/niſi quia(vt Philo
ait)exiſtimauerũt luſum eſſe vitã nr̃am/ & cõuerſationẽ vitæ cõpo/
ſitã ad lucrũ, & oportere vndecũq̃ etiã ex malo acquirere? Aurũ ẽm D
Oſee.8.a ſuũ(ſicut Oſee teſtat̃)& argentũ ſuũ fecerũt ſibi idola/vt interierẽt
Col.3.a Auaricia nãq̃(ſi ap̃lo credimus)ſimulachroꝝ ſeruitus eſt, radixq̃
maloꝝ omniũ cupiditas. Propterea quidẽ & dñs in Exodo ꝓcipit
Exo.23.a dicẽs, Nõ accipies munera/quæ excæcãt prudẽtes, & ſubuertũt ver
Lu.12.b ba iuſtoꝝ. Idẽ in euãgelio, Videte inq̃t, & cauete ab omi auaricia,
quia nõ in abũdantia cuiuſq̃ vita eius eſt ex ijs q̃ poſſidet. In eccle/
Eccl.31.a ſiaſtico quoq̃ legim⁹. Qui aurũ diligit/nõ iuſtificabit̃, lignũ offen/
ſionis eſt aurũ. Væ illis qui ſectant̃ illud, & oĩs imprudẽs deperiet
Ioſue.7.d in illo. Deperierũt nempe in illo Achan anathematis reus, Iohel &
1.Reg.8.a Abias peruertẽtes iudiciũ, Saul victis Amalechitis mãdati dei ꝑua/
1.Reg.15.b ricator, Achab cũ Ieçabele Nabaoth Ieçrahelite ĩterfector/& vineæ
3.Reg.21.d eius cruentus occupator. Deperijt in illo & Iudas dñi venditor, Et
Mat.27.a Ananias cũ Saphira precij qd' nouerãt malign⁹ interuerſor. Quid
Act.5.a.b. multa, nõ hoĩes ſolũ/ſed vrbes etiã & regna auri ſacra fames hauſit
atq̃ cõſumpſit. At nos egredi cupiẽtes de babylõe, fugere de Chal/
deis .i. de cõſortio eoꝝ qui ſatiari diuitijs nequeũt/ſimul cũ pſalmiſta

Digitized by Google

A noſtro clamemꝰ ad dñm. Dñe inclina cor noſtrꝝ in teſtimonia tua, Pſal.118.c
& nõ in auariciã, vt ſicut Eſaias dixit. Proijciẽtes illã, & manus no- Eſa.33.c
ſtras excutientes ab om̃i munere, in excelſis habitemus tecũ. Beati
eñ qui habitãt in domo tua dñe, in ſæcula ſæculorꝝ laudabunt te.

DE PAVPERTATE SERVANDA. CAPI. VIII

DIXIMVS QVA CONSTANTIA ſancti ne deum offenderent/munera recuſarũt. Nunc quali patientia (vt illi ſoli placerent) paupertatẽ coluerint/pertractemus. Hinc altera diræ cupiditati inuratur nota dum monſtratur, ꝙ hi qui hominibꝰ benefacientes/hominũ mercedẽ reſpuerũt, paruo modicoqꝫ contenti vitam ſuſtentarint.

PETRVS/Andreas/Iacobus/Ioãnes, piſcatu ſibi victũ quærebãt, relictis retibus & naui ſecuti ſunt Chriſtũ, & dixerũt. Ecce dimiſimus oĩa, & ſecuti ſumus te. Conſtat igiẽ eos & añ apl'atũ fuiſſe pauperes/& in apl'atu pauperiores. Eiſdẽ inſuꝑ præcipiẽ, ne qd auri/ne qd argẽti poſſideãt, nõ pecuniã in ʒonis/nõ perã in via/nõ duas tunicas/nõ calciamẽta/nõ virgã habeãt. Quid hac vita tenuius? quid hoc anguſtius ſtatu? Verũtamen quibus rerꝝ copia interdicitur, ijs noſſe myſteriũ dei daẽ, his curandi/ligãdi/ſoluendi poteſtas cõcediẽ, & vt dæmonijs imperẽt/hoĩbus euãgeliçẽt/angel' exæquẽtur, cũ Chriſto regnẽt/impartiẽ. Vere ergo dñs eſurientes impleuit bonis, & diuites dimiſit inanes, quod eligere contempſit.

Apoſtoli Petrus Mat.19.d Andreas Iacobus Ioannes Mat.10.b

B Apoſtoli Lu.1.e

QVOD de ijs dicimus, idẽ de reliquis apl'is dicendũ, qñ quidẽ eadẽ lex oĩbus pariẽ dicta ſit, & oẽs dñicis mandatis æque obnoxij fuerint, neqꝫ alicui plus alio quicꝙ hr̃e poſſidereve/aut aliq̃ fruivti ve licuerit. Vñ etiã interrogat illos dñs dicẽs, Quãdo miſi vos ſine ſacculo & pera & calciamẽtis, nũquid aliqd defuit vobis? Et reſpõdent/nihil. Vt ex hoc etiam intelligas, quãtumuis inopi homini nihil vnꝙ defuturum cui affuerit Chriſtus.

Apoſtoli. Lu.22.d

QVID eñ defuit Abraæ illi ægyptio vaſta in ſolitudine clauſa etiã cellula demorãti, cui nihil oĩno ſupellectilis erat præter catinũ veſtẽqꝫ cilicinã/& ruſticũ ſagũ. Sicvſqꝫ ad qnquageſimũ ætatis ſuæ annũ (qui vitæ vltimus fuit) diciẽ perduraſſe, ita vt nihil vnꝙ amplius concupijſſet. Bona eñ & ea nõ modica, ĩ quibus hæreditario

Abraam heremita.

Digitized by Google

abſens ſucceſſerat/egenis dilargiri mandauit,ne obulũ quidẽ paſ/ **C**
ſus ex his ad ſe deferri. In ſumma igit̃ inopia tam diues fuit vt nihil
appeteret. In ſummis opibus tam largus/vt omnia donaret, ſemper
diuitijs præferens paupertatem.

Menna heremita. ¶MENNE quoq; Samnitũ ꝓuinciæ ſolitario(vt Gregorius
tradit)paucula tm̃ apum aluearia victũ ſuppeditabant. Eo accedẽs
quidam Longobardus latro,fruſtraq; ne aliena raperet monitus/
Eſa.33.a ſacrilegas apibus intulit manus. Sed ſicut Eſaias ait. Væ q̃ præda/
ris/nõne & ipſe prædaberis? Continuo ſceleris vltor deus,raptorẽ
tradidit ſathanæ/vexariq; permiſit. Indoluit aũt Mennas inimici ca
ſum. Sciebat eñ & inimicos diligere/vt obediret Chriſto. Indoluit
ergo/ita vt vellet nec apes habuiſſe. Et cũ decretũ ei fuiſſet/nihil in
vita poſſidere/nihil q̃rere, ꝓximi vici bñficio ſuſtentatus eſt,in diẽ
panẽ afferẽtibus,quos ille præceptis imbuebat ſalutis.

Idem ¶NARRATVR & aliud de illo miraculũ,quo facile cogno/
ſcas paupis virtutẽ diuitũ potentiæ anteferendam. Sæpe eñ ſilue/
ſtres vrſos ferula/qua gradus ambulãdo firmabat,a ſuis aluearijs di
cit̃ abegiſſe. Et q frequẽter venatorꝝ tela cõtempſerãt/ferulæ ictum **D**
imbelli ſenis manu molliter vibratæ ꝑtimeſcebãt. Proh facinus in/
dignũ,pauperẽ beluæ fugiũt/& lædere formidãt,hoīs auaricia qđ
inuideret inuenit,& qđ inuiderat rapuiſſet/niſi in opibus manuũ
Pſal.9.c ſuarꝝ cõphenſus peccator,prius pœnas dediſſet/q̃ cœptũ ꝑegiſ/
ſet ſcelus. Nõ eſt aũt paſſus dñs eam paupertatem ludibrio eſſe ma/
lis,qua boni mercanť ſibi diuitias regni cœlorꝝ.

Hilarion abbas ¶EADEM SANE benignitate Hilarionẽ quoq; abbatem
a latronũ iniuria tutatus eſt. Hũc adoleſcentulũ in ſolitudine habi/
tantẽ,tota nocte queritãtes inuenire nequiuerũt,cũ nec locus illis
ignotus eſſet,graſſationibus eorꝝ frequens/nec hominis nuꝑ illuc
appulſi ſedes. Vt aũt illuxit inuentum de improuiſo circũſtetere,&
mirati ꝙ intrepidus expectaret rei euentũ. Quid tu hic inquiũt ado/
leſcens/ſi te adorirenť latrones? Nudus latrones non timet reſpõ/
dit. At ſi vitæ aiunt præſens intentaretur periculũ? Nec id quidẽ ti/
met inquit/qui paratus eſt mori. Tũc illi ſtupentes tantam in tã te/
nera ætate cõſtantiã atq; in deũ fidem/pariterq; noctis errorẽ reuol
uẽtes,extemplo animos demittũt,ꝓpoſitũ mutãt,crimen cõfitenť,

Digitized by Google

A & quem vel terrere/vel ſpoliare venerant/eidem veniam poſcentes ſupplicant, & impetrata reuerenter diſcedunt.

IDEM factus ad Siciliã nauigio applicãs cũ diſcipulo ſuo Zanano, nec aliud habẽs qđ ꝓ mercede vectori daret, euangeliũ manu ſua olim exaratũ cœpit offerre. Sed q accipe rogabat, cum nihil eos habere cerneret præter codicẽ illũ/& ea qbus tecti erant/oblatũ recuſauit, neq deinde qcq exigere voluit, & inopiã eorum miſeratus omni debito ſolutos dimiſit. O & ꝑiculorum victrix pauꝑtas & libera penſionũ, inter rapaciſſimos latrones ſecuritatẽ, inter mercẽnarios nautas inueniſti tibi remiſſionẽ. Hi operã gratis pſtiterũt, illi terrere nõ potuerũt, offendere noluerũt. Cui vnq locupletũ hoc cõtigiſſet, q qcũq ſeſe verterint, neq iuidia/neq inſidijs carere pñt. Et dũ oĩa metuũt, quantũ diuitijs/tantũ animi ſollicitudinibus abundant. Idem

AT vero Hilarioni pauꝑculo tã & ſi pene nihil eſſet, cum tñ nihil appeteret, nihil deerat. In ſecretiori Siciliæ angulo manẽs ſubſciſiuis tẽporibus ligna colligebat, vt vẽditis vitã ſuſtentaret, ac demũ B mereret audire. Labores manuũ tuarum qa manducabis, beatus es & bñ tibi erit. Deteſtabat aũt monachos/q infidelitatẽ quandã præ ſe ferre videbant, victui ꝓuidentes in futurũ, & curã habentes ſumptuum/aut indumentorum, aut cæterarnm huiuſmodi rerũ, quæ non magni momenti ſunt, quaſi quicq ex his deeſſe poſſit deo ſeruientibus, cum nequam ſæculo ſeruientibus non deſit. Idem Pſal. 127. a.

QVENDAM ergo de fratrib9 cũ ꝑcepiſſet hortuli fruct9 intetius cuſtodire, & habere aliqtulũ nũmorum, a cõſuetudine ſua ſubmouit ac repulit. Ille in gratiam reduci cupiẽs, ciceris virẽtis ſcapos dono fratribus miſit, qs mẽſe appoſitos ſolus Hilarion grauit olere pſenſit, & in cicere fetere mittẽtis auariciã dixit, ſtatimq totũ ꝓijci iuſſit, ne mutas qdẽ greges tã fetidã frugẽ comeſturas clamitans, & fidẽ fecit euẽtus. Faſciculo eñ illo ante boues in pſepiũ ꝓiecto, nõ modo guſtare noluerũt, ſed in mugiẽtes atq auerſi pfractis ſtabuli repagulis diffugerũt, pcipitatiore ĩpetu pruẽdo, q ſi ſtimulis/verberibuſq agitarent. Hinc patet ne vtiq eſſe cõmunicandũ/neq cum ijs q ſua cupide ſeruãt/neq q aliena turpit appetunt, & cupiditatẽ tãq malũ virus oĩb9 qdẽ, ſed pcipue chriſti ſeruis vitãdã fugiẽdãq. Idem

QVANTVM aũt illã cauerit idẽ ipe oĩs ſanctitatis exemplũ Idem

Digitized by Google

Hylarion, cũ ex his quæ diximus ꝑſpicuũ ſit, tũc ex epiſtola quã ſpi/ C
ritũ dño redditurus iã octogenarius ad Heſitiũ diſcipulũ ſuũ ſcripſiſ
ſe fert. Diuitiarꝫ inqt mearꝫ hæres eſto. Hæ aũt ſunt, euangeliũ/tu/
nica ſaccea/cuculla/& palliolũ. Qui tantã tenuitatẽ diuitias ſuas vo
cat, ſatis declarat/ꝙ a diuitiarꝫ cupiditate ſemꝑ fuerit alienus.

Alexius ¶ PORRO Alexius nobilis romanus clam patre Euphemia/
no in Syriam abiens, intantum adamauit paupertatem/vt gauderet
ſe a ſeruis patris/qui ad quærendũ eũ miſſi fuerant, & non agnitum
fuiſſe, vt elemoſyna donatum. Ex his quæ emendicabat in diem vi/
uens, quicqd ſibi ſuperat/alijs impartibat, nihil ſollicitus in craſti/
num. Tali vitæ tenore cũ .xvij. ãnos in ſyria peregiſſet Romã redijt,
& maioris etiã in pauꝑtate cõſtantiæ exemplũ domi ꝙ foris dedit.
In paternis eẽ ædibus ꝓ mẽdico ſuſceptus/nec vlli cognitus, nec ip
ſe ſe ꝓdens totidẽ ꝑegit annos. Mortuus poſtremo indicauit, qđ vi
uẽs celauerat, relicto breui chirographo, q̃ qs eſſet/qdve egiſſet/de/
ſcriptũ cõtinebať, vt tũc demũ ſe manifeſtũ faciẽdo, cũ ꝓ tẽꝑali ino/
pia diuitias eſſet recepturus ſempiťnas, & patri adhuc orbitatẽ ſuã
lugẽti/cauſam præberet cõſolatiõis, & nobis materiã imitationis. D

Franciſcus. ¶ PARI paupertatis voto ardens minorum pater Franciſcus, &
neſcio an etiam magis in ꝓpoſito firmus, qñquidẽ neqꝫ ꝑſecutioni
bus auerti potuit/quin nudus nudũ Chriſtũ ſequereť. Iam primum
Romam ꝓfectus cum pauperculo cuidam occurriſſet, ſuas cum illi
us veſtibus permutauit. Quibus indutus mendicantiũ turbæ ſe con
iunxit, & cum ipſis die illo conſedit, cum ipſis manducauit, ipſis ſe/
ſe exequari cõcupiuit. Iam tum tacitus gloriari videbatur ac diceret.
Pſal.39.d Ego mendicus ſum & pauper, dominus ſollicitus eſt mei.

Idem ¶ CVM AVTEM haberet fortaſſe non parum pecuniarꝫ, vt
qui ante hac mercaturæ operam dederat/& egenis diſtribueret. Idqꝫ
percrebruiſſet, a patre cuius pietatem in furorẽ verterat auaricia, ma
nũ ſibi inijci/iniuriãqꝫ irrogari æquanimiter tulit, atqꝫ eidẽ quicq̃d ſi
bi reliquũ vel pecuniæ/vel tegumenti fuit/tam lubẽter ceſſit ꝙ aui/
de petebať. Simulqꝫ abdicatione impetrata, & nudus, & lætus abijt
Geñ.39.c. nec minus lætus ꝙ olim Ioſeph/cum de manu adulteræ dominæ re/
Mar.14.c. licto euaſit pallio. Nec minus nudus ꝙ adoleſcens ille, qui reiecta
ſyndone phariſeicas effugit manus. Nuditatis pudorem/libertatis

Digitized by Google

A gaudium ſuperabat, in illam forſan erumpens vocem. Dirupiſti do- Pſal. 115. b
mine vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis.

¶ EXINDE vili tunica cōtentus, detectiſq; incedens veſtigijs, Idem
verbum dei diſſeminare cœpit, ſanctorum apoſtolorum vitam aggreſ-
ſus effingere, ſicuti nuditate, ita & prædicandi cura.

¶ VICTV quoque tenuiſſimo vtebatur/ & tamen vinci ſe dolebat, ſi- Idem
quis ipſo pauperior apparuiſſet, paupertatē dominam ſuam vocabat,
ſe non modo pauperē conſtituens, ſed etiā pauperum ſeruum.

¶ DVM cum fratribus poſita menſa recumberet/ ſuper menſa- Idem
rium lectorem de virginis puerperæ in Bethleem hoſpitātis angu-
ſtia mentionem feciſſe audiuit, & continuo conſurgens humi reſe-
dit atq; ait. Nūquid ego peccator, ego neq; & inutilis ſeruus ad mē-
ſam ſedere debeo/ cum dei genitrici in diuerſorio locus non fuerit,
cū mundi opifex ac dn̄s/ natus ſit in ſtabulo/ reclinatus in præſepio,
ſic dicens panem ſuum ꝓuolutus in terra cum gemitu comedit.

¶ DENIQVE quemadmodū ipſe ſeruandæ paupertatis in pri-
mis, maximeq; ſtudioſus erat, haud aliter etiā fratres ſuos inſtituen-
B dos curauit/ iuſſos proprij habere nihil/ poſſidere nihil, & quo ſe ſub-
miſſius gerant/ victum mendicando quærere.

¶ INHIENT NVNC ſtruendis facultatibus mortales, & to- Idem
tis viribus congregare nitantur diuitias, niſi plus gloriæ Franciſco
ſua compararit inopia/ quàm vlli vnquam regum ſuum regnum, niſi eius
nomen etiam regibus ipſis honori habeatur, & hominibus pari-
ter & angelis celebre ſit.

¶ VOS vero eccleſiæ antiſtites, qui villici perſonam induiſtis/ di- In opulentiā
centes. Fodere non valemus, mendicare erubeſcimus, villici ſaltem & luxum clericorum.
& exēplo facite vobis amicos de mãmona iniquitatis, fideliter diſ- Lu. 16. a
pēſantes quæ vobis cōmiſſa ſunt, alioquin audituri. Si in alieno in- Ibidem. c
fideles fuiſtis, qđ veſtrum eſt quis dabit vobis. Bona quæ habet ec-
cleſia/ pauperum ſunt, bona vero ſacerdotis vita æterna. Qui ergo ea quæ
pauperibus debent/ in ſuos cōuerterit vſus, vitā æternā quæ ſibi ꝓpria
erat/ amittet. Et cū nec illa ſecū ferre poterit, quoniam velit nolit relinquē-
da ſunt, nonne egere incipiet? nonne qui dudū mendicare erubeſce-
bat, iam etiam illis qui mendicauerunt/ inuidebit? & more diui- Lu. 16. f.
tis purpurati nequaquam verecundabitur opem poſcere ab ijs quibus

Digitized by Google

cũ deberet dare neglexit. Tormenta patieť, & nemo miſerebiť, ſed C
Ibidem.g dicetur ei, Memento quia recepiſti bona in vita tua/mendicantes
autem mala. Tu nunc cruciaris, illi conſolantur.

Epi etiam co lit paupťatẽ. IGITVR quiſquis eccl'iaſtici diſpẽſatoris curã gerit/ſi metu ſup/plicij liber/& ſpe pmij ſecurus eſſe deſiderat, agnoſcat ſe paupis dñi ſeruũ, & paupťatẽ quã ille coluit/ & ipſe colat. Põtificali dignitate
Luce.6.f fulges, nõ eſt cur Chriſti vitã imitari nõ debeas/ꝗ Chriſti in terra vicẽ tenes. Non eſt inqt diſcipulus ſup magiſtrũ, nec ſeruus ſup dñm ſuũ. Sufficit diſcipulo vt ſit ſicut magiſter eius, & ſeruo ſicut dominus eius. Attẽde itaqꝫ cuius magiſtri diſcipulus es, cuius dñi ſeruus nẽpe illius quẽ etiã pphetæ nõ niſi pauperẽ vẽturũ pdixerũt, vt eſt
Zacha.9.c illud Zahariæ dicẽtis. Exulta ſatis filia ſiõ, iubila filia hieruſalẽ, Ecce rex tuus veniet tibi iuſtus & ſaluator, ipſe paup & aſcendẽs ſup
Luce.9.g aſinã & ſup pullũ filiũ aſinæ. Tã aũt paup/tã inops/tã egenus, vt(ſicut euãgelicæ veritatis teſtať auctoritas) nõ habuerit vbi reclinaret caput ſuũ, nõ vnde p ſe & aplo didragmã ſolueret. Alieno vſus eſt hoſpitio, alienis impẽſis ſuſtẽtatus/aliena ſyndone inuolutus/alie D
no cõditus ſepulchro/deniqꝫ ſuũ habuit nihil cuius ſunt oĩa. Quæris qre tã paup vixerit in terra/ꝗ tã diues eſt in cœlo? Quare niſi vt diſcas terrena contẽnere & amare cœleſtia? hæc apphendi nõ pñt/
Mat.19.c niſi illa relinquanť. Hinc ipſe ait. Vade quæcũqꝫ habes vẽde, & da
Mar.10.c Luce.18.d pauperibus, & habebis theſaurũ in cœlo, & veni ſequere me. Qui ergo pauper non fuerit, Chriſtum ſequi non poterit.

Apoſtoli PRIMI quidẽ illũ ſecuti ſunt apoſtoli, qui & ipſi ꝙ paupes fuerint/in principio capitis huius diximus, euãgelicæ hiſtoriæ ſequẽtes fidẽ. Id ſi parum eſt/age modo citenť etiã pphetarũ vaticinia, vt vtriuſqꝫ ſcripturæ collatis teſtimonijs/nullus ambiguitati relinqua
Eſa.26.b tur locus. Eſaias ppheta. Cõculcabit inqt eã (hoc eſt hieruſalẽ) pes
Ibidẽ.29.f paupis/greſſus egenorũ. Rurſus idẽ. Paupes hoĩes in ſancto iſrael
Ibidem.g exultabũt. Sanctificabũt ſanctũ Iacob, & deũ iſrael pdicabũt. Item
Hiere.16.c Hieremias. Ecce ego mittã piſcatores multos dicit dñs, & piſcabun/
Sopho.3.c tur eos. Sophonias quoqꝫ ait. Derelinquã in medio tui populũ pauperẽ & egenũ, & ſperabũt in noĩe dñi dicit dñs. Quæ quidẽ omnia de ipſis dñi apoſtolis fuiſſe ſignificata, expoſitorũ noſtrorũ aſſertio cõſentit. Igiť ſi ecclïæ chriſtianæ fundatores atqꝫ ædificatores iã ab

Digitized by Google

A initio paupes/ & egeni a deo optimo maximo electi ſunt, quid eſt qđ te pudeat, pigeatve pauperē eſſe, q̃ opi illorꝫ ꝓpoſit⁹ es miniſter RESIPISCENDVM eſt/ & qd vas electiōis (& cuſtos: Paulus ea de re decernat, diligenter attendendū. Habētes inquit alimenta & quibus tegamur, his cōtenti ſimus, nā qui volunt diuites fieri, incidūt in tētationē & in laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia & nociua, quæ mergūt homines in interitū & perditionē. Radix eñ omniū malorꝫ eſt cupiditas. Paulus apſ. 1. Tim. 6. b.

ICCIRCO ſanctiſſimi viri habētes tm̃/ ſine quibus hic viui nō poteſt, nihil præter ea quæſierūt, & illi q̃bus res erat, eis q̃bus nō erat/ erogabāt. Multa id genus exēpla poſuimus, cū de elemoſynis tractaremus, & nūc repetere ſuperuacaneū eſt. Ioānes tamē Alexādrinus patriarcha (a quo pauperes dños diximus appellatos) nō eſt ſilentio prætermittendus. Cū eñ ex hac vita migraret/ haud parū lætatus fuiſſe dicit̃, dū gratias deo ageret, ꝙ morieñti ſibi nihil ſupeſſet præter vnū nummū, ſed & hūc ſtatim indigēti dari ꝓcepiſſe. Annuum quippe illi patriarchatus vectigal annue in egenos elemoſynæ B erāt, nihil ſibi reſeruāti præter chriſtū. Neq; eñ quicq; aliud ſuū eſſe aiebat, aſſerens ideo ſacerdotibus neq; poſſeſſionē, neq; partē, neq; hæreditatē, inter reliquas tribus datam, qm̃ pars & hæreditas & poſſeſſio eorꝫ eſſet dñs. Væ ergo vobis (vt amos ꝓpheta ait) qui opulenti eſtis in ſion, & confiditis in mōte Samariæ, optimates, capita populorꝫ, ingredientes pōpatice domū iſrael. Talibus & p̄ Eçechielē cōminat̃ dñs dicens. Væ paſtoribus iſrael qui paſcebant ſemetipſos, nōne greges a paſtoribus paſcunt̃: Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & qđ craſſum erat occidebatis, gregē autē meū non paſcebatis. Vbicunq; autē væ poſitū eſt in ſcripturis, pœnā æternā obnūciat delinquēti, quod tāto magis cauendū eſt/ quāto quis maiori dignitate officioq; præcellit. Scriptū eſt eñ. Iudiciū duriſſimū in eos qui præſunt fiet. Potentes potenter tormenta patientur, fortioribus fortior inſtat cruciatio. Ioānes patriarcha. Nu. 18. c. Amos. 6. a. In opulētiā epiſcoporꝫ. Eçe. 34. a. Sap. 6. a.

SED dum nos auariciæ ardorē extinguere cupim⁹ paup̃tatis cōmendatione, pene modū exceſſit oratio. Ne tñ & fœminæ ſua laudatiōe hac quoq; in parte fraudent̃, vno dūtaxat exēplo eā concludamus, iam ad reliquas tractatiōes generatim proceſſuri. Fœminæ

d

Heliſabet. ¶HELYSABET regis pannonũ filia, Lodouicoꝗ lantgra- C
uio Turingiæ principi matrimonio iuncta, non ignara dictũ a pro-
Pſal.61.c. pheta, Si diuitiæ affluant/nolite cor apponere, cũ inter opes luxum
ꝗ potẽtiæ ſæcularis verſaret̃, paupertatẽ animo affectabat. Interdũ
domi ſola cũ ancillis manẽs/viliſſimũ ſumebat amictũ, totamꝗ ſeſe
ad paupercularũ morẽ cõponebat, dicens haud alio ornatus genere
vſurã/ſi quãdo tandẽ dignatus fuerit pius & miſericors dñs expedi-
tius viuẽdi copiã ſibi cõcedere. Ad hæc quotiẽs ad ecclĩam audiẽdæ
euangelicæ prædicatiõis gratia accedebat, nõ niſi inter infimas fœ-
minarꝝ ſibi diligebat cõſidẽdi locũ. Vt iã aperte cõcupiſcere videret̃
ſe de illarꝝ nũero fieri quarũ tã libẽter inibat cõſortiũ. Defuncto ita-
ꝗ viro, oĩa quæ habere potuit/indigẽtibus dedit, parũꝗ putauit for
tunas tm̃ ꝓ chriſto impendiſſe/niſi amore illius etiã ſeipſam addice-
ret ſeruitio miſerorꝝ. Igit̃ poſtꝗ conſtructo diuerſorio nõ modicam
egenorꝝ ægrotantiũ turbã coegiſſet/miniſtrã ſe eorꝝ fecit. Cumꝗ a
patre in Pãnoniã reuocaret̃, noluit eo ire/talẽ vitã ꝑponẽs regno.
Hinc vbi eã poſtremo in ſanctorꝝ gloria receptã miraculorꝝ patuit
Pſal.56.c. indicijs, apparuit verũ eſſe qđ ꝓpheta ait, Quia melius eſt modicũ D
iuſto ſup diuitias peccatorꝝ multas. Et veriſſimũ qđ a dño dicitur.
Mat.5.a. Beati paupes ſpiritu, quoniã ipſorꝝ eſt regnũ cœlorꝝ. Væ autẽ diui-
Sopho.1.d. tibus qui habent conſolationẽ ſuã. Argentũ eorꝝ & aurũ eorꝝ non
valebit liberare eos in die furoris dñi/dicit dominus.

¶DE VITA SOLITARIA CAPI. NONVM

DIXIMVS DE OBSERVATIONE pau
pertatis, nunc de his dicemus, qui vt liberius cœle-
ſtiũ cõtẽplationi vacarẽt, innocẽtiuſꝗ ſeſe haberẽt,
delinquẽdi occaſiõe ſublata/relictis vrbibus in ſoli-
tudine victitarũt. Habẽtes iã olim ꝓpoſiti huius du
Helias pphe. 3.Reg.17.a. ces, Heliam in torrẽte carith prope Iordanẽ a coruis
Heliſeus propheta. nutritũ. Heliſeũ in monte Carmeli cum ꝓphetarũ
choro habitantẽ. Filios rechab ſub tentorijs demorantes & incertis
Sancti filij rechab. ſedibus vagos. Ioannẽ deniꝗ Baptiſtam in ennon iuxta ſalim iam
Iohannes baptiſta. baptiſmi myſteria auſpicantẽ, & eos qui ad ſe cõfluerẽt nũc arguen
tẽ/nũc docentẽ. Erat eñi vox clamantis in deſerto, Dirigite viam
Io.1.c. dñi, rectas facite ſemitas eius. Et qm̃ hos oẽs ꝗ magis a cõſuetudine

A mortaliũ ſemoti erant/eo familiarius dei colloquijs reuelationibuſ ꝗ vſos nemo dubitat. Multi deinde ex chriſtianis eorum exemplis inceenſi/ſolitarie vitæ conuerſationẽ iniere.

QVORVM primꝰ Paulus thebeus apḋ inferiorẽ thebaidã, cum Decij & Valeriani perſecutionẽ fugeret, ſedecim annoꝝ adoleſcẽs ſolus deſerta petijt. Et inuẽta in mõtis radicibꝰ ſaxea ſpelũca, quã iuxta molliter fluens riuulus terrã irrigabat, & effuſis deſuꝑ ramorũ vmbraculis palma, ſolis defendebat ardores, captus amenitate loci, vbi latere concupierat/habitare cœpit. Intantũ, vt cũ centũ & tredecim vixiſſet annos, nuſꝗ inde diſceſſerit, hominem nũꝗ viderit, præterꝗ die vitæ ſuꝑmo Antoniũ, a quo & humatꝰ fuit. Palmæ primo fructibus nutritus eſt, deinde per annos. lx. dimidiati panis fragmẽtũ ſingulis diebus comedit/coruo alite hoĩ miniſtrãte. Neꝗ aliud ꝗ aquã bibit. Indumento de palmaꝝ folijs cõtexto nuditatẽ operuit, hoc tenore vitæ in dei ſeruitio tãdiu perdurãs/ nõ effugiſſe mihi videtur martyriũ/ſed protraxiſſe, & qui diei vnius mortẽ non B tulerit, mortẽ annorũ ſeptẽ & nonaginta tuliſſe. Tanto quippe tẽpore hic perpetuus heremi cultor, humanis aſpectibus ſemꝑ inuiſus, quotidianis corporis mortificationibus ſeſe afficere/ vt in æternũ cum chriſto viueret/ non ceſſauit.

Paulꝰ primꝰ heremita.

ANTONIVS ꝟo. xxxv. annoꝝ erat, qñ heremũ adijt, multas dæmonũ inſidias, inſuꝑ & ꝟbera paſſus a ꝓpoſito deterrẽtiũ, Cũ ſcirẽt ſe in ſolitudine vincẽdos, q in frequẽtia ſolerẽt eſſe victores, Suꝑatis igit̃ eoꝝ machinatiõibꝰ, montẽ conſcendẽs, in ꝗdã caſtello ab hoĩbus deſerto ſe incluſit, vbi pane tm̃ & aq̃ ſuſtentatꝰ, cũ cũ iã. xx. ꝑegiſſet ãnos, vi eductꝰ, & abbas ordinatꝰ, obſtructis monaſterij foribꝰ manere cœpit, ita vt mutaſſe latebrã videret̃ nõ deſeruiſſe. Cũ tñ m̃lti varijs morbis laborãtes eo vẽtitarẽt, & ſani reuerterent̃, creſceretꝗ indies cõfluẽtiũ nũerus, gl̃iam fugiẽs ꝓcul ĩ vlteriorẽ deſertũ ſolus abijt, & in loco ab angelo ſibi mõſtrato cõſedit, vbi etiã ſementẽ fecit, & oluſcula coluit, fratrũ labori parcẽs, ne ſibi neceſſaria deferẽdo fatigarent̃, cũ tridui iter ab eis diſtaret. Ibidẽ vltimũ deo ſpm̃ reddidit, cũ centũ & qnꝗ vixiſſet ãnos, miracul' ac vir

Anthonius abbas.

NON alienũ videt̃, de hoc antonij hĩtaculo ꝟba (tutibꝰ clarꝰ. Hieronymi apponere, in Hilarionis abbatis vita ſic dicẽtis. Saxeus

Habitaculũ ſã. Anton abbatis.

& ſublimis mõs p̄ mille circit̃ paſſus ad radices ſuas aq̄s exprimit, q̄ G
rũ alias arenæ ebibũt, aliæ ad inferiora delapſæ paulatim riuũ effici-
unt. Sup̄ quẽ ex vtraq; ripa palmæ innũerabiles multũ loco & ame
nitatis & cõmodi tribuũt, De Hilarione deinde loquẽs, cũ poſt obi
tũ Antonij diſcipulos ei⁹ viſendi gr̃a adiſſet. Videres inq̄t ſenẽ huc
atq; illuc cũ diſcipul' bti Antonij Iſaac & Peluſiano diſcurrere. Hic
aiebãt pſallere, hic orare, hic op̄ari, hic feſſus reſidere ſolit⁹ erat, has
vites/has arbuſculas ip̄e plãtauit. Illã areolã manibus ſuis ip̄e cõpo
ſuit. Hanc piſcinã ad irrigandũ hortulũ multo ſudore fabricatus ē,
iſtũ ſarculũ ad fodiendã terrã pluribus annis habuit, Iacebat ĩ ſtratu
eius Hilarion, & q̄ſi calẽs adhuc cubile deoſculabat̃. Erat aũt cellu-
la nõ pl⁹ mẽſuræ p̄ quadrꝫ tenẽs, q̄ hõ dormiẽs extẽdi poterat. Præ
terea in ſublimi mõtis vertice q̄ſi p̄ cocleã aſcẽdẽtibus & ardue val-
de, duæ eiuſdẽ mẽſuræ cellulæ viſebant̃, in q̄bus veniẽtiũ frequen-
tiã/& diſcipuloꝝ ſuoꝝ cõtuberniũ fugiẽs moratus ē, Veꝝ hæ in vi
uo exciſæ ſaxo oſtia tm̃ addita habebãt. His quidẽ verbis diu⁹ Hie-
ronymus (vt mihi videt̃) nõ ſolũ loci formã atq; naturã pulchre ex-
peditec; deſcripſit, verumetiã elegãter effinxit, enucleatec; expreſ- D
ſit, quantus in illis dei ſeruis intimi amoris feruor accendebatur, dũ
ſingula circũſpectando ſic penitus Antonij memoria cõmouetur,
tanq̄ præſentẽ cernerẽt, non tanq̄ deſiderarẽt abſentẽ. Vſq; adeo il
le efficax atq; admirandũ ſanctitatis exemplũ fuit.

Hilarion abbas PORRO ipſe Hilariõ viuẽte adhuc Antonio. xv, annos na-
tus, cũ viſendi ei⁹ cupiditate flagraret, ad heremũ ē p̄fectus, Vt autẽ
eũ vidit, rep̄ẽte mutato habitu nõ an̄ diſceſſit/q̄ vitæ ei⁹ ordinẽ mo
rũq; præſtantiã edidiciſſet. Deinde freq̄ẽtiã vẽtitãtiũ nõ ferẽs, cũ q̄
buſdã monachis ad patriã redijt, & poſtq̄ defũctis parẽtibus omnẽ
hæreditatẽ partim fratribus/partim paup̄ibus diſtribuiſſet, ſolitudi
nẽ quæ in ſeptimo miliario a Maionia Gaçæ emporio p̄ litus eunti
bus ægyptũ ad leuã flectit̃/ingreſſus eſt. Sacco tm̃ mẽbra coop̄tus,
& pelliceũ habẽs enpeditẽ, quẽ beat⁹ Antoni⁹ p̄ficiſcẽti dederat/ſa
gũq; ruſticũ. Vaſta & terribili heremo fruebat̃, nunq̄ in eodẽ loco
manſitãs/ne latronũ pateret iniuriæ. Sed & dæmonũ ibi multas va-
riaſq; terrificationes cõſtãter tolerauit. Multas tẽtatiões, multas eo-
rundẽ euaſit iſidias. A ſextodecimo vſq; ad viceſimũ ſuæ ætatis an-

Digitized by Google

A nū/æſtus/& pluuias iunco & carice texto tuguriūculo declinauit. A viceſimo vſq; ad triceſimūprimū cellula vſus dicit/ cui⁹ latitudo pedū quattuor erat/altitudo quinq;, longitudo paululo ꝓtenſior q̄ eius corpuſculū patiebat̄, vt ſicut Hieronym⁹ ait, ſepulchrū potius q̄ domū crederes. Profecto qui talibus delectant̄ habitaculis, etiā ſi tacuerint, clamare cū aplō mihi vident̄, Non habemus hic ciuitatem manentē/ſed futuram inquirimus. Hebre.13.c

HONOPHRIVS quoq; monachus cū Hermopoli in monaſterio ſeſe aliq̄diu excercuit, quaſi e ludo ad certamē progredi cupiens, ad quandā vaſtiſſimā ægypti heremū ſolus abijt, & in ea annos.lx.hoībus prorſus incognitus ꝑmanſit. Conſumptis autē quæ ſecū tulerat indumentis, ſuperiorē corporis partē barba & capillis, inferiorē vbi pl⁹ pudoris ineſt, arborꝝ folijs/ virgultiſq; cōtexerat. annos.xxx.nō alio pabulo vſus eſt/q̄ quod arbores/ herbæq; ſilueſtres dabāt. Totidē pane ſe & aqua frigida ſuſtentauit. Hūc tandē humaniorē victū ſibi ab angelo, a quo etiā euchariſtiā dn̄ico quoq; die accipere ſolitus erat, ſuppeditatū ferunt. Panufius abbas/qui B vitā eius græco ſermōe ſcriptā edidit, dū deſertū illud peragraret, eodem die quo in eū incidit, cū viuo collocutus eſt, defunctū ſepeliuit Non eſt ēm paſſus dominus ſerui ſui tantæ ſanctitudinis viri, neq; corpuſculū dimitti inhumatū/neq; cōuerſationem poſteros latere. Illi prouidit tumulū/nobis virtutis exemplū. Honophrius

IOANNES ægyptius Anachorita/cui⁹ reſpōſis Theodoſiū principē in ſuis aduerſus barbaros expiditionib⁹ vſum accepimus habitauit ī ea thebaidis heremo/quæ adiacet oppido Lyco. Spelūca eius in prærupti montis vertice/ aſcenſu difficili, adituq; obſtructo erat, ita vt nemo ad eū ingreſſus ſit a quadrageſimo vſq; ad nonageſimum ætatis ſuæ anū. Per feneſtrā aduenictibus præcepta ſalutis dabat. Eiſq; extrinſec⁹ vbi cōmode requieſcerēt/hoſpitiolū fecerat. Ipſe intus ſol⁹ (ſi tn̄ ſolus dici pōt/cū quo deus eſt) morabat̄, finē expectans vitæ/vt vitā quæ finē nō habet inchoaret, ea ſpe lætus forſan etiā decātabat. Singulariter ſum ego donec tranſeā. Trāſiturus vtiq; ad conſortiū angelorꝝ/qui ſe a conſortio ſecluſerat hominū. Ioannes heremita. Pſal.140.c

THEONEM etiā intra ſuā cellulā clauſum habitaſſe apud Thebaidā nō procul ab vrbe; atq; etiā porrectæ de feneſtra manus Theon.

Digitized by Google

tactu infirmos curaſſe, ſed tñ noctibꝰ ad heremũ progredi ſolitũ tra C
Lu.21.g dũt. De dño quoq; lucas ita ait, Erat diebꝰ docẽs in tẽplo, noctibus
morabat̃ in mõte q̃ vocat̃ oliueti. Diſcamꝰ igit̃ & dñi & ſerui exẽ-
plo locũ tẽpuſq; ſeruare, aliud q̃ iuuet̃ ꝓximus/aliud q̃ deꝰ adoret̃.

Apollonius ¶APOLLONIVS abbas, vt ætatis primitias dño cõſecraret
xv. annos natꝰ heremũ adijt/in finibus hermopolis apud thebaidã.
Quadrageſimo ſeceſſionis ſuæ anno propius vrbẽ redire diuinitus
iuſſus, diſcipulos cõgregauit. Iã em̃ dignũ ſe fecerat, per quẽ & cæ-
teri immortalitatis præmia conſequerent̃.

Helias monachus. ¶HELIAS monachꝰ in finibꝰ ciuitatis Athineos (quæ quondã
Thebaidis metropolis fuit) annos. lxx. in vaſtiſſima ſolitudine ꝑdu
rauit. Erat deſertũ horroris plenũ, ſemita q̃ ad ipſum ducebat/angu
ſta ſcrupeaq; & inuẽtu etiã difficilis. Antrũ quoq; qđ inhabitabat/
tetrũ atq; horrẽs, ac ſtatim ꝓpius accedẽtibꝰ neſcio qđ terroris incu
tiens. Hũc ſe ibi vidiſſe diuꝰ Hieronymꝰ teſtat̃/iã centũ & decẽ an-
noꝝ ſenẽ. Ferebat̃ autẽ interdũ etiã futura ꝑdicere euentu haud in-
certo. Vt ſupꝫ eo q̃q; Heliæ ꝓphetæ ſpiritũ requieuiſſe dicerẽt, cuiꝰ
& nomẽ ſortitꝰ fuerat, & ſecutꝰ ꝓpoſitũ/deo in ſolitudine ſeruiẽdo. D

Ioannes heremita. ¶RARISSIMVM eſt qđ de Ioãne q̃dã relatũ legimꝰ. Dicit̃
em̃ cũ primũ ad heremũ ſeceſſiſſet, tribus cõtinuis annis ſub cuiuſ-
dã ſaxi rupe ſtans ſemꝑ oraſſe/nunq̃ reſediſſe, tantũ ſomni cœpiſ-
ſe/quãtũ rectus capere potuit, cibũ quoq; nõ aliũ guſtaſſe/q̃ dñicis
dũtaxat diebꝰ euchariſtiæ ſacramentũ a ſacerdote ſibi delatũ. Deni-
q; de pedibꝰ/q̃ tãdiu ĩmobiles ꝑſtiterint/fluxiſſe ſaniẽ aiũt. O beatũ
virũ qui tantã gratiã conſecutus eſt, vt hæc agere vellet, beatiorẽ vt
poſſet. Nõ immerito igit̃ poſt hæc angelũ dñi adueniſſe dicũt, vlce
ra eius tactu curaſſe, labia ſapiẽtiæ ſpiritalis fonte ꝑfudiſſe, & vt de-
inceps cæteros fratres ꝑ heremũ viſitando inſtituere ac docere ꝑge
ret/ſimul iuſſiſſe. Dignus quippe magiſterio iudicatꝰ eſt, cuius vel
ſolus cõſpectus potuit eſſe non paruũ hortamentũ aſpera quæq; ꝓ
Chriſto ſubeũdi atq; perferendi. Dicerẽ equidẽ talia nemini factu
poſſibilia eſſe, ſi quicq̃ impoſſibile eſſet credentibus.

Simon monachus. ¶NEQVE tñ (vt mihi videtur) minus ſtupẽdæ vitæ ſpeciẽ præ-
buit Simon Suſotionis filius. Hic annũ tm̃ cũ fratribus in monaſte
rio Antiochiæ cõuerſatus ad deſertum abijt, annos tres in ſpelunca

Digitized by Google

A clauſus permãſit. Sed hoc ei cõe cũ multis. Illud autẽ ꝓpriũ & peculiare, ꝙ deinde ſup colũnis dicit̃ habitaſſe, quarꝫ altiſſimã cubitorꝫ xxx. fuiſſe ferũt. In vna eũ perſtitiſſe annos. iiij. in alia. xij. in alia rurſum. xij. in alia iterꝫ. iiij. & in illa poſtremo q̃ proceriſſima erat, vſqꝫ ad obitũ vitæ. xvi. Eas ꝓ pulpitis habuiſſe ſatis ꝓbabiliter videri poteſt, quãdoquidẽ multi ex gentibus rei nouitate exciti ad videndũ illũ confluebant, & ab idolis ad Chriſtũ prædicatiõibus ipſius conuertebantur. Vtcunqꝫ tamen ſit/proculdubio durũ atqꝫ difficile, & quod nemo vel ante eũ fecerit, vel poſtea imitatus ſit.

QVANTI autẽ profectus ſit/quãtæqꝫ vtilitatis Chriſti ſeruis ipſa ſolitariæ vitæ obſeruatio, locupletiſſim⁹ teſtis ẽ Arſenius. Etenĩ anteqꝫ religionẽ iniſſet, rogaſſe dicit̃ ſibi a dño reuelari/qua ſe potiſſimũ ratione ſaluare poſſet, & reſponſum accepiſſe/vti conſortia hoĩm/ præcipueqꝫ ſæculariũ declinaret. Factus ṽo monach⁹, inter precandũ rurſus vocẽ audiuit dicẽtis, Arſeni, fuge/tace/quieſce, vt ſcilicet deuitet fuga frequentiã/taciturnitate iactantiã, quiete fluxarũ atqꝫ fragiliũ rerꝫ ſollicitudinẽ. Proinde ſecedens in partes Syriæ, Arſenius
B eo loci qui Troen dicit̃, ſedit ſolitarius annos. xl. Deinde in deſerto vaſtiore vltra Babylonẽ, Memphin verſus/annos decẽ. Poſtea ad Canopũ Alexandriæ annos tres, Rurſum in troe annos duos. Sicqꝫ peracto vitæ curſu nonagenarius terrã reliquit/ & ad dominũ migrauit/bonis cœleſtibus ſemp fruiturus.

IDEM cum Theophilus Alexandriæ archiepiſcopus quodã nobili Alexandrino ciue comitatus ad eũ non multo procul a Canopo habitantẽ veniſſet, rogatus ab eis ſermonẽ, dixit ſe facturum ſi modo quicquid præciperet ſeruare vellẽt. Sponſione autẽ facta, Præcipio inqt/ vt vbicũqꝫ Arſeniũ morari audieritis/ illuc ne accedatis. Alia quoqꝫ die cũ ab eodẽ pontifice per nunciũ vti ſibi adeundi copiam cõcederet ſollicitaretur, Si veneris ait/& quod petis concedã/& loco cedam. Itaqꝫ Theophilus mutauit aditionis ꝓpoſitũ, ne ille longius diſcedẽdo mutaret habitaculi locũ. Grata eñ ei erat in ſua dioceſi talis ac tanti viri manſio, cuius merita ſibi quoqꝫ adiumẽto eſſe credebat ad cõciliandã gratiã apud deũ. Idem

QVAMobrẽ autẽ Arſenius ſe ab vllo hominũ adiri ægre pateretur, breui reſpõſo declarauit. Id eñ a Marco abbate interrogat⁹, Cũ Idem

deo & hoĩbus ſimul ſe omino eſſe nõ poſſe dixit. Vſq adeo vel mo C
dica alicuius interpellatione a diuinæ cõtemplationis dulcedine ſe
auocari indigne ferebat. Quis em̃ adhuc in terris eſſet, iure ſuo tñ
Phil. 3. d cũ aplo dicere poterat. Couerſatio noſtra in cœlis eſt.

Iudocus. HINC illud eſt, q ſanctus Iudocus nõ dubitarit heremi angu
ſtias præponere Britãniæ regno, maluerit in deſerto Chriſto ſerui
re q̃ in patria Britãnis impare. Inde fugitãs ad Alçeũ fluuiũ agri põ
tini puenit. Et cũ ibidẽ ſedẽ ſibi ponere vellet, ab Hymeone regiõis
tetrarcha phibit⁹ eſt, ſed neq ideo ppoſiti pœnitẽs, dũ ad vlterioris
ſolitudinis loca pgit, ab eo ipſo a quo pulſus fuerat, reuocat⁹ rediit,
atq etiã ope illius adiutus, in qua cœperat ripa gurguſtiolũ compe
git, & cũ vnico diſcipulo ſolitarius habitauit. Vis noſſe quantũ i ea
ſolitudine manẽs pfecerit? Pro terreno & caduco regno quod cõ
tempſerat, cœleſte & æternũ accepit quod concupierat.

Hieronym⁹ de laudibus heremi. QVID miꝝ igit, ſi & ipſe aliqñ vaſtæ ſolitudinis, nũc paradiſi
incola Hieronym⁹, dũ Heliodoꝝ inuitat, ſic demũ illã laudib⁹ effe
rat dicẽs. O deſertũ Chriſti vernãs. O ſolitudo in q̃ illi naſcunt lapi
des, de qbus in Apocalypſi ciuitas magni regis cõſtruit. O herem⁹ D
familiarius deo gaudẽs. Quid agis frat in ſæculo q maior es mũdo?
q̃diu te tectoꝝ vmbræ præmũt? q̃diu fumoſaꝝ vrbiũ carcer inclu
dit? Crede mihi, neſcio qd plus lucis aſpicio. Libet ſarcina corporis
Mat. 5. a abiecta ad puꝝ ætheris volare fulgorem. Paupertatẽ times? ſed bea
tos pauperes Chriſt⁹ appellat. Labore terreris? nemo athleta ſine ſu
dore coronatur. De cibo cogitas? ſed fides famẽ nõ timet. Supra nu
dam metuis humũ exeſa ieiuniis mẽbra collidere? ſed dominus te
cum iacet. Squalida capitis horret inculta cæſaries, ſed caput tuum
Chriſtus ẽ. Infinita heremi vaſtitas terret, ſed tu paradiſũ mente de
ambula. Quotieſcũq illuc mente conſcẽderis, toties in heremo nõ
eris. Scabra ſine balneis attrahitur cutis, ſed qui in Chriſto ſemel lo
Io. 13. b tus eſt, non habet neceſſe iteꝝ lauare. Et breuiter ad cuncta audias
Rom. 8. d Apoſtolũ reſpondentẽ. Nõ ſunt cõdignæ inquit paſſiones hui⁹ ſæ
culi ad ſuperuẽturã gloriã quæ reuelabit in nobis. Delicatus es fra
ter, ſi & hic vis gaudere cũ ſæculo, & poſtea regnare cũ Chriſto. Be
Lu. 12. e atus ſeruus quem dñs inuenerit vigilantem.

Hieronym⁹ IPSE vero Hieronymus in illa in qua hæc ſcripſit heremo, in

Digitized by Google

A illa inquam (vt ipſe ait) vaſta ſolitudine, quæ ſolis exuſta ardoribus horridum monachis præſtabat habitaculum, annos quattuor mo/ratus eſt, ſcorpionum tm̄ & ferarum ſocius, ſacco veſtitus/humi cu/bans/aquam frigidam bibens/& cibis crudis vtens, coctūq; come/dere luxuriæ deputans, carnis laſciuiētis pugnas hebdomadarū in/terdum inedia vincens. Et tamē inter has tantas corꝑis fatigatiōes/adeo ſpiritu exultabat/vt diceret. Oppidū mihi carcer/ſolitudo pa/radiſus eſt. Poſt hæc cum ad Bethleem acceſſiſſet, & conſtructo mo naſterio cū fratribus habitaret, flens fateri ſolebat, ſe iam nō eſſe eū qui fuerat, adeo in ſolitudine ſibi melius fuiſſe exiſtimauit. Poſt la/bores inquit & lachrymas/& cœlo inhærentes oculos, nōnūq; mi/hi videbar agminibus intereſſe angelorū. Et lætus gaudenſq; canta bam. Poſt te in odorem vnguentorū tuorū curremus. Cant. 1. a

HAVD EQVIDEM dubitauerim/quin pari cōſolatione ꝑfrui ſolitus ſit etiam Martinus ille, quē Gregorius in Maſſico Cā paniæ montevitam duxiſſe tradit. Et em̄ tanti ſolitudinē fecit, vt ne quādo vlla vel rerū difficultate/vel dæmonū moleſtia ſuperatus in/B de recederet, ad ferreā catenā quā ſaxo affixerat, vix ſolubili compe de ipſe ſe deuinxerit. Attamē beatus Benedictus abbas vbi id reſci/uit, volēs vt iugis ī deſerto cōmoratio cōſtantiæ poti9 viri q̃ ferreis nexibus aſcribi poſſet, ꝓtinus nunciū ad eū miſit inquiēs. Si ſeruus dei es, nō te teneat catena ferrea/ſed catena Chriſti. Quā ob rem ille vincula quidē depoſuit, ſed tamen ſpeluncā ingreſſus/aditu obſtru ſo habitare cœpit. Deinde etiā diſcipulos aliq̄t ſecū adunauit, mul/tiſq; præterea miraculs nobilitat9 eſt, atq; inter ſanctos habit9. Nūc ſpacia metit̃ paradiſi, qui tam anguſte habitauit in terris. Martinus heremita.

FVISSE etiā quoddā monachorū genus legimus, qui per di/uerſa ſolitudinū loca errantes ac vagi, ſedibus ſemꝑ incertis, ne ab hominibus cōueniri poſſent/peregrinabant̃. Hos quia ꝓcul ſecede bant/Anachoritas appellatos. Alios ex illis pane & ſale ad deſerta ſecū delato victitaſſe. Alios vero herbas tm̄ & radices ꝓ cibis habu/iſſe. Tanta vitæ aſperitas intolerabilis ꝓrſus videret̃, niſi etiā intole rabilia/tolerabilia feciſſet dei amor/& dei timor. Anachoritæ.

SVBIICIAMVS aliquod etiam infirmioris ſexus exem/plum, vt appareat fœminas quoq; habere de ſanctarū collegio du/ Fœminæ.

ces, quas ad heremum ſequi ſecundũ diuinæ gratiæ donum aut optent tm̃, aut ſimul & poſſent. C

Maria magdalena. MARIA MAGDALENA oĩa peccata ſibi dimiſſa eſſe
Lu.10.g iã pridẽ audierat, optimã ptẽ quæ nõ auferet ab ea, dño atteſtãte ſe
Mar.16.b elegiſſe cognouerat, reſurgẽtẽ dñm prima videre meruerat, ꝓ amo
Io.20.d re illius oĩa cõtempſerat. Deniq̃ apud Maſſiliã Galliæ vrbẽ inanium deorꝝ ſimulachra Chriſti prædicatiõe iã ꝓſtrauerat, ſalutiferæq̃ crucis vexillũ erexerat, necdum tamẽ ſe feciſſe ſatis putauit, donec ſolitudinis anguſtijs carnẽ ſuã aliqñ delicti ream nõ maceraſſet afflixiſſetq̃. Annos itaq̃ triginta nulli hominũ viſa/ nulli cognita vixit in deſerto, nõ humano cibo/ ſed angelicis fomẽtis aſſidue ſuſtentata, vt ex hoc intelligas angelorꝝ miniſteria ꝓmereri/ qſquis ꝓpt deũ declinauerit hominũ cõſortia. Die ṽo obitus ſui ĩminẽte ſacrã cõiõnẽ de manu Maximini epĩ accepit, ne ſine illo ad cœlum aſcẽderet/ cui ĩ terra toto corde/ totis viribus ſeruierat, fidem ipſius in vrbibus prædicando/ gloriam in ſolitudine meditando.

Maria ægyptiaca MARIA EGYPTIACA cũ corpus ſuũ vulgaret/ viuẽs
Lu.19.b mortua erat. Sed q venit qrere qđ perierat, & nõ iuſtos ſed peccato D
Mar.2.c res vocare ad pœnitentiã, ipſe tandẽ cordis eius domũ ingreſſus ait,
Mat.9.c Puella tibi dico ſurge. Et cõfeſtim ſurrexit quæ diu iacuerat in ĩpu
Mar.5.d dicitiæ ceno. Surrexit vt Ieſum quẽ in delicijs amiſerat, in amaritu
Lu.8.g dine aĩæ ſuæ qreret. Cũ eñ de Alexãdria hieroſolymã veniſſet, non potuit tẽplũ dei ĩgredi. Viq̃ ĩuiſibili inhibita ſubſtitit in limine/ miratᷣ/ ſtupet/ erubeſcit, & pedẽ ĩuita refert. Vbi recognouit ſacro aditu ſe ĩdignã, q̃ ꝓphanis vitæ obſcœnitatibꝰ eẽt polluta, nequitᷣ actæ ætatis pœnitudine grauiter angi aĩo cœpit, & lachrymas effudit, decernẽs ibi turpitudini finẽ imponere/ vbi dei erga ſe indignationẽ cœpat expiri. Rurſuq̃ tẽtato ĩgreſſu libere abſq̃ ĩpedimẽto introiuit. Mox ante crucẽ dñi ſupplicitᷣ ꝓſtrata, tãdiu flere nõ deſtitit donec audiuit/ ſi ſaluti ſuæ cõſultũ vellet iordanẽ trãſiret. Trãſmiſſo ergo iordane/ deſertũ penetrauit, iã aliã vitã alios mores ſequẽs/ q̃ q̃s ad eã vſq̃ diẽ nõ deſeruerat. Iam primũ caput illud qđ ſæpe margaritis & auro ornauerat/ cœli obiecit iniuriæ/ nullo tecto cõtenta, crines q̃s frequẽter calamiſtro intortos criſpauerat, cũ deſecuiſſet/ pedibꝰ cõculcãdos ꝓiecit. Faciem quã pluries ceruſa/ & purpuriſſo fu

Digitized by Google

A cauerat/lachrymis rigauit, & ſolis excoxit ardoribus. Pectus qđ faſciolis papillarꝝ tumorē cohibētibus aſtringere cōſueuerat/pugnis diuerberauit. Totū deniqꝫ corpus qđ prius omni voluptatū genere diffluxerat/extenuauit ieiunijs/vexauit vigilijs/fatigauit laboribus/ſollicitauit aſſiduitate orationū/deuenuſtauit nuditate/oppreſſit inopia. Sic penitus immutatā poſt quadrageſimū cōuerſiōis ſuæ annum Zocimas abbas (dum forte per deſertum illud ſolus incederet) vidit, deprehenditqꝫ orantem procul a terra ſubleuari, trans flumen eūtem ſupꝛ aquas ſiccis veſtigijs ambulare. Ad tantā ꝑfectionem heremi cultrix deuenit/tā diſperdita vrbiū cultrix.

VERVM NE QVIS SOLITARIE vitæ affectione incautus in laqueum incidat diaboli, cum ſcriptum ſit, Væ ſoli, quia cum ceciderit/non habet ſubleuantem. Ante præparet domi viatica virtutum, qui vult diu vagari peregre foris. Exerceatur prius in ſimulachro pugnæ/qui ad ſingulare certamen calidiſſimi hoſtis cupit prodire. Hoc congrediendi genus veteranos deſiderat non tyrones. De ludo monaſteriorum Hieronymus noſter inquit. Vo- Periculū vitæ ſolitariæ Eccs. 4. c

B lumus huiuſcemodi egredi milites/quos heremi dura rudimenta non terreant, qui ſpecimen conuerſationis ſuæ multo tempore dederint, qui omnium fuerint minimi/vt primi omnium fierēt, quos nec eſuries aliquando/nec ſaturitas ſuperauit, qui paupertate lætantur. Quorum habitus/ſermo/vultus/inceſſus/doctrina virtutum eſt, qui neſciunt ſecundum quoſdam ineptos homines/dæmonum pugnantium contra ſe portenta confingere, vt apud imperitos & viles homines miraculum ſui faciant/& exinde lucra ſectentur. Qui ergo talis erit/qualem hic eccleſiæ noſtræ Plato luculenter explicuit, huic ſolitudo non periculum/ſed periculorum effugium erit, & pupis diu in alto iactatæ portus, & animi ſoli deo vacantis quies, & locus myrrha/ſtacte/caſſia/omnibus ſanctimoniæ aromatibus fragrans, mannæ inuiſibilis rore perfuſus, ſanctiqꝫ ſpiritus lumine illuſtratus, noctes quoqꝫ lucidas habens, & iam quidam in terris paradiſus.

DE VIGILIIS ET SOMNO ET STRATV CAPITVLVM DECIMVM

QVONIAM VERO SIVE QVIS IN SO C
litudine ſolus/ſiue cũ multis in monaſterio vitã du/
cere cõſtituerit, in primis eniti debet/ne ſomnolẽtiæ
deditus/ad ea q̃ religioſe obeũda ſunt ſegniter exur/
gens/ignaua cũctatione obtorpeſcat, qua cura/quo
ſtudio/ſacras vigilias obſeruarint/qualibus etiã ſtra/
tis vſi ſint, ac ꝙ minimum ſopori indulſerint, hi quos veniens do/
Lu.12.e. minus inuenit vigilantes/hinc iam perſcrutemur.

Heremitæ ¶ TRADITVM eſt/in ea heremo cui Euagrius abbas præfuit
fuiſſe monachos, qui ſedendo ſomnũ caperẽt nõ iacendo, magis re
pugnãtes ſopori ꝙ dormiẽtes. Hi ꝑfecto iure ſuo dicere poterant,
1.Teſ.5.a. Oẽs nos filij lucis & filij diei ſumus, nõ noctis neqꝫ tenebrarꝫ, igit̃
nõ dormiamus ſicut cæteri, ſed vigilemus & ſobrij ſimus.

Hilarion ¶ BEATVM Hilarionẽ Hieronymus refert/ſuꝑ nuda humo
ſtratuqꝫ iũceo vſqꝫ ad mortẽ cubitaſſe. Sciebat eñ eos q̃ exqſitiori/
Amos.6.b bus culcitris ꝑ luxũ vtunt̃/ꝓphetæ ꝟbis deuoueri dñ ait. Ve vobis
qui dormitis in lectis eburneis, & laſciuitis in ſtratis veſtris.

Paſtumius ¶ PASTVMIO q̃qꝫ ꝙdiu in heremo moratus ẽ/nudũ atqꝫ in/ D
terdum ſparſis ex induſtria ſcrupulis aſperatum ſolum lectus fuit.
Quid hoc eſt/niſi nolle vnqꝫ ita reſoluto corpore obdormiſcere/vt
mens ad deum non vigilet? Hinc ſane & Eſaias ꝓpheta ſemꝑ cum
Eſa.26.b deo eſſe anhelans ait, Anima mea deſiderauit te in nocte, ſed & ſpi
ritu meo in præcordijs meis de mane vigilabo ad te.

Honophrius ¶ HONOPHRIO ꝟo neqꝫ tectũ vllũ/neqꝫ certꝰ qetis locꝰ fu
it. Ibi ſõnꝰ erat vbi ꝑ deſertũ vagãti nox occurriſſet. Sed & ipſa q̃qꝫ
nox ꝑuigilio magis ꝙ dormitiõe ꝑagebat̃, vt illud ſeruaret a ꝓphe
Pſal.133.a. ta dictũ. In noctibꝰ extollite manꝰ vr̃as in ſancta, & bñdicite dñm.

Arſenius ¶ ARSENIVS tam breui quidẽ ſomno naturæ ſatiſfecit/vt eti
am dicere ſolitus ſit, Monacho ſatis eſſe/ſi horam vnam dormierit.
Surrepenti ſomno obnixe repugnãs/illum improbum ſeruum ap/
pellabat, qm̃ non vocatus ſeſe ei ingereret, & inuitum traheret ad
quieſcendum. Sabbatis omnibus hoc diligentiſſime obſeruauit, vt
cum occidente ſole orare cœpiſſet/ non niſi ex oriẽte ceſſaret. Itaqꝫ
ſemꝑ ſic cum ſomno pugnauit/vt ſabbatorꝫ noctibus nihil ei cede
ret, alijs tam parꝫ/vt etiam naturam viciſſe videret̃.

Digitized by Google

A ¶ BEATVS Hieronymus ad Euſtochiũ ꝟginẽ ſcribẽs/dũ qui/ Hieronymus
bus in heremo corpis fatigatioĩbus cõtra vrbanaꝝ voluptatũ cogi
tationẽ contẽderit/enarrat,de ipſa etiã cubãdi auſteritate mentionẽ
faciẽs.Si qñ inqt repugnantẽ ſomnus ĩminens opꝑſſiſſet,nuda hu/
mo vix oſſa hærẽtia collidebã.Et qſqꝫ ſecuꝝ ſe arbitrat̃ ſi vel in ſtra
tis paleis/vel vili tomento cubitauerit,vel pluſculũ ꝙ cõpellit ne/
ceſſitas qeti indulſerit:nõ põt reſiſtere diabolo/q facile ſupat̃ a ſom

¶ PROPTEREA quidẽ Martinus quoqꝫ Turonẽſis (no. Martinus eps
eps(ſicuti de illo Euſebius ad Seueꝝ ſcribens teſtatus eſt)ſubſtrato
humi cilitio cubãs frangebat ſomni molliciẽ lectuli rigore.Itaqꝫ nũ
ꝙ tã alte conſopitus ẽ,vt ſentire nõ poſſet furẽ illũ/q ꝑfoſſo pariete
pedetẽtim ingrediẽs expilat ſtertentiũ domos. Diabolus eñ ſemꝑ
vigilat,vt eos q non vigilant perdat/perimat/& mactet.

¶ IDEM ſanctiſſimus præſul/cũ in monaſterio qdã ſuæ dioceſis Idem
reuerẽter ſuſceptus/hora quieſcẽdi cellã ingrederet̃,cubili paulo ap
paratius inſtructo offenſus/ſtragula/paleaſqꝫ euertit,& in nudis ta/
B bulis(ſicut veſtitus erat)ſeſe collocauit, Iamqꝫ delibutis leni ſoporẽ
mẽbris qeſcebat,cũ ſtramẽta quæ eiecerat/igni ſuccẽſa iacentẽ exci
tarũt.Illico exurgens ac trepidans cũ cellæ exitũ p quẽ effugeret,fu/
mo omnia inuoluẽte/nõ inueniſſet,ad orationẽ ſe vertit. Mox flã/
mæ vis illa oĩs extincta/fumuſqꝫ cõſumptus illæſum reliquerũt.
Et impletũ eſt in eo illud ꝓphetæ dictũ.Probaſti cor meũ dñe & vi/ Psal.16.a
ſitaſti nocte,igne me examinaſti,& nõ eſt inuenta in me iniquitas.
Potuit quidẽ illi quieſcẽti turbare ſomnũ repentinus ardor,nocere
non potuit.Quoniã qui ſic dormiũt dominus ꝓ eis vigilat.

¶ BERNARDVS abbas & ipſe præcipuus vigiliaꝝ obſerua Bernardus abbas.
tor,dum ad eas capeſcendas alios hortat̃/dicere ſolebat. Dormien/
tem monachũ deo mortuũ eſſe/nec ſibi nec vlli vtilem.Huic ſenten
tiæ ſi contrariã apponere voluerimus dicendũ erit, Vigilantẽ mo/
nachum deo viuere,necnõ & ſibi & alijs vſui eſſe.Iam ex hac oppo
ſitæ inter ſe diuerſitatis cõparatiõe nemo ignorare poterit/niſi q aĩo
magis ꝙ oculis dormitauerit,ꝙtũ vigilia ſopori ꝑſtet/ꝙtũ hæc iu/
uet,ꝙtũ ille officiat,ꝙ altera appetenda/alter fugiendus ſit.

¶ IDEM quoqꝫ conuerſationis eoꝝ quibus præerat/non ſegnis Idem
ſpeculator,ſi quẽ ex fratribus aliquãdo ſtertentẽ perſenſiſſet/paꝝ

Digitized by Google

religioſe illum dormire aiebat, modnm/modeſtiamq́ʒ ab eis exigẽs/ C
ſicuti cæteris in rebus/ita etiam in dormiendo. Qꝫ ſi breuis etiam
ſomni ronchus viris religioſis vitio dat̃, quomodo nõ dabit̃ nimia
dormitio? Cui q̃tũcũqʒ tẽporis indultũ fuerit/tantũ a ſpiritaliũ actio
num exercitatione computabitur ceſſatum. Scriptum autẽ eſt, Ma
Eccs.11.c. ne ſemina ſemen tuum, & veſpere ne ceſſet manus tua.

Germanus episcopus. ¶ GERMANVS Anthiſiodorenſis eṗs/lectulum ſuum cili
cio ſaccoq́ʒ & cinere ſtrauit, vt non lectum ſed luctum/& doloris po
tius q̃ quietis locum diceres. Inſup ipſe quoqʒ (vt in vita eius ſcriptũ
legit̃) ſic iacens identidem ſuſpirare ingemiſcereq́ʒ audiebat̃, ita vt
cum parũper iacuiſſet (ad nocturnas eñ cerimonias celebrãdas pri
mus exurgebat) multo minus dormiſſe putaretur q̃ iacuerat. O te
fœlicem Germane, qui in cinere dormiens, in vitam euigilaſti ſem
piternam, aſcendẽs ad illud Chriſti beatorũq́ʒ omnium immẽſum/
inæſtimabile/cœleſte, diuinumq́ʒ contubernium, q̃ exigui tempo
ris labor, q̃ ingentis iocunditatis tibi peperit quietem.

Vincentius predicator. ¶ AD QVAM perueniendi cupiditate incenſus/non medio D
cre ordinis prædicatorum ornamentum Vincentius, diem pene to
tum ſermonibus ad populum faciendis, noctem multam obſecra
tionibus/ lectionibuſq́ʒ, partem eius minimam ſomno dicitur im
pendiſſe. Cubitaſſe autem cum durius ſarmentis ſubſtratis/cũ mol
lius paleis/cum honeſtius ſacco.

Petrus predicator ¶ PETRVS quoqʒ eiuſdẽ & ordinis & ſanctitatis vir/dũ etiã ip
ſe interdiu prædicãdo excubat, & noctu depcãdo/pſallendo/legẽdo
q́ʒ vigilat, ad martyrij vſqʒ palmam peruenit, & quia per omnia ſan
ctoꝶ apoſtoloꝶ vitam expſſerat, ad eoꝶ ꝓuectus eſt & gloriam.

Bernardinus. ¶ BERNARDINVS vero nec ideo illis (mea quidem ſentẽ
tia) minor, quia de collegio minoꝶ fuit/etiam anteq̃ religionem ꝓ
fiteret̃ religioſi vitã vixit. Quodq́ʒ ad rem ꝑtinet, tunc quoqʒ ad offe
rendũ deo laudis ſacrificiũ noctu conſurgens/ne quieti occuparet̃,
contemptis lecti ſtratis/ſup pauimento veſtitus iacere cõſueuerat.
Cum hoc vigiliaꝶ præludio ad monaſteriũ venit, tanto deinde mi
nus ſomno conceſſurus/quãto perfectius viuendi ſubibat inſtitu
tum, Et quoniã ſacris initiatus omni ſanctitatis genere præcelluit,
etiam vigilãtiſſimum fuiſſe nemo dubitat. Quod ergo noctu didi

Digitized by Google

A cerat vigilando/hoc die alios docuit prædicando. Multoſq; qui peccatorũ oppreſſi veterno in morte dormiebant/excitauit in ſalutem. Dederat enim dominus verbum euangeliçanti, dederat voci illius vocem virtutis. Niſi ſomni ſemper parciſſimus fuiſſet, nunq̃ tantum in dei ſeruitio profeciſſet. Pſal. 67. c. Ibidem. g.

PROPONAMVS & fœminis quæ ſequantur exempla, quibus attendentes/ſomnolentiæ grauedinem poſſint diſcutere. Fœminæ

PAVLA illa romana/quæ ſummã generis nobilitatem ſuperauit vitæ ſanctitate, in grauiſſima etiam febre (vt Hieronymus inquit) mollia lectuli ſtrata non habuit, ſed ſuper duriſſimam humũ in ſtragulis cilicinis quieſcebat (ſi tamen illa quies dicenda eſt) quæ iugibus pene orationibus dies/noctesq; iungebat, illud implens de pſalterio. Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lachrymis meis ſtratum meum rigabo. Paula. Pſal. 6. b.

IDEM auctor Aſellæ virginis ſanctitatem efferens laudibus ait. Vnius cellulæ clauſa anguſtijs latitudine paradiſi fruebat̃, idem terræ ſolum & orationis locus extitit & quietis.

B LEGIMVS etiam in monaſterio illo thebaidis/in quo Euphraxia virgo ſummis effulſit virtutibus, moris fuiſſe/in terra cilicino ſtragulo tecta cubitare, ac quoties aliqua ſororum minus pudici ſomnij præſtigijs ludificatam ſe cognouiſſet/abbatiſſæ confiteri, & quantum viſa diſplicerent/cinere ſtratis inſperſo teſtari. Quis igitur dubitat/quin ijs quæ ſomniatũ crimen vt cõmiſſum dolebant/dormitio ipſa multo plus ſollicitudinis attulerit q̃ quietis? Semper verentibus ne quã eiuſmodi ſomnorinam ſpeciẽ menti obuerſari contingat. Præter hæc autẽ Euphraxia cum quicq̃ tale per quietẽ paſſa fuiſſet, biduanis/triduanisq; ieiunijs ſeſe macerabat, vt ĩ cinere iacẽs etiã cũ obdormiuiſſet/cibos potius q̃ abominatiões ſomniaret. Virgines deo dicatæ

NON TAMEN minori curæ Othilie virgini vigilias fuiſſe accepimus. Cui q̃uis monaſterij in quodam Bauariæ monte ſiti præpoſita eſſet, ꝓ ſtragulo vrſina pellis/ꝓ puluillo ſaxũ erat. Solebat enĩ vt in cæteris religioſe conuerſationis laboribus, ita & hac in parte grauius onus ſibiipſi q̃ alijs quibus præerat virginibus imponere. Super vrſi autem pelle cubans, magiſq; vigiliæ q̃ ſomno indulgens, conculcauit vrſum illum quem Dauid typum gerens Othilia abbatiſſa

Digitized by Google

1.Re.17.d. Chriſti ſcribit interfeciſſe,& de quo per Hieremiam dicitur, Vrſus C
Treñ.3.b inſidians factus eſt mihi. Lapidē vero capiti ſupponēs, placuit lapidi
Ephe.3.c illi qui factus eſt in caput anguli, qui fecit vtraque vnū, cui nunc inſe
parabiliter iuncta, & ipſum quocūque ierit ſequens concinit canticū
Apoc.14.c nouū, quod in Apocalypſi nemo poteſt dicere niſi fuerit virgo. Vir
ginitas autē ipſa in tātis quidē verſat periculis, vt neque corrūpatur
cuſtodiri a vigilātibus raro poteſt/a ſomnolentis nunquam.

Exhortatio VOS igit ſiue virgines/ſiue viduæ, quæcūque eſtis quibus caſti-
tatis & ſanctimoniæ amor ineſt, quæque integritatē mentis ac corpis
obſeruare proponitis, iam ſuſcipite tale vigilandi ſtudiū, ſi talē a deo
Mat.25.a conſequi exoptatis mercedē. Præparate lampades veſtras, vt cum
ſponſi aduentū media nocte repēte irruens clamor nūciauerit, prom
ptum vobis ſit obuiā illi procedere, cum illo ad nuptias introire, per
illū ſuperne cœleſtiſque celebritatis gaudijs perpetuo frui. At contra
cauete maxime & enitimini, ne quomodo in illam fatuarū virginū
ſortē concedatis, quæ veniente ſponſo dormitauerūt & dormierūt,
ſeriuſque quam oportuit excitatæ, tunc demū oleum emere volebāt. cum
peractis nundinis iam nemo eſſet qui venderet. Extinctis ergo lam
padibus in tenebris remanētes, aditu beatitudinis indignæ/ſomno-
Mar.13.d lentiæ ſuæ pœnas dederūt. Vigilate itaque ait ſaluator noſter, quia ne-
ſcitis quando dominus domus veniat, ſero/an media nocte/an galli
cantu/an mane, ne cum venerit/ repente inueniat vos dormientes.
Præcipue autē noctibus vigilandū eſſe etiā prophetæ exemplo ad-
Pſal.118.g monemur/qui in pſalmis ait, Memor fui nocte nomis tui domine,
Ibidem.h & cuſtodiui legem tuā. Media nocte ſurgebam ad confitendū tibi.
Pſal.133.a In noctibus extollite man⁹ veſtras in ſancta, & benedicite dominū.
Eſa.26.b Eſaias quoque. Anima mea inquit deſiderauit te in nocte. Et itē Hie
Treñ.2.f. remias, Cōſurge lauda in nocte, in principio vigiliarū effunde ſicut
aquam cor tuum in conſpectu domini, leua ad eum manus pro ani
ma paruulorū tuorum. Quid multa? ipſum noctis ſilentium/quieſque
actionū, ad cōtemplanda cœleſtia/ad preces deo offerēdas nos hor-
tant, vt ſcilicet a terra prorſus abſtracti, atque mūdo ipſo altius men-
te ſublati/ſoli iungamur deo. D

FINIT LIBER PRIMVS

Digitized by Google

INCIPIT LIBER SECVNDVS.

A

AGE IGITVR HINC IAM SANCTArum precũ exempla ꝑſcrutemur, deinceps etiã contemplationis altitudinẽ oſtẽſuri, qua diuini hoĩes in terra degẽtes, mẽte cœlos ꝑmeabãt. Hi vero ꝗ̃tũ orandi ſtudio dediti fuerint, vel ꝗ̃ efficaciter orarint, vel quantas inter orandũ diaboli moleſtias tolerarint, ſi quẽ cõſiderare nõ piguerit, nec imitari fortaſſe pigebit. Qñquidẽ nihil eſt quod petẽti ſalubre futurũ ſit, vt illud nõ ĩpetret orõ, dicẽte dño. Petite & dabiť vobis, quærite & ĩuenietis, pulſate & aperieť vobis. Oĩs eñ q petit accipit, & q quærit inuenit, & pulſanti aꝑieť. Mat.7.a

DVX Iſraelitici ppľi Moyſes ꝗ̃ olim ſollicite Moyſes ꝓ eorũ delictis dño ſupplicarit, ipſe cõfiteť dicẽs. Et iacui corã dño Deut.9.d xl. diebus ac noctibus, quibus eũ ſuppliciter deprecabar ne deleret vos, vt fuerat cõminatus. Vtinam nos noſtris peccatis tam impenſe atq; perſeueranter veniam poſceremus ꝗ̃ ille alienis.

B

SEPTIES in die laudẽ dño dicẽs ipſe ſanctus ꝓpheta Dauid Dauid rex ſeptẽ canonicarũ horarũ, q̃s nũc ſeruat ecclia orãdi documentũ reliq̃t. Quali aũt ꝗ̃to ve mẽtis affectu orauerit teſtať dicens, Deꝑcatus Pſal.118.h ſum faciẽ tuã ex toto corde meo. Et itẽ, Clamaui in toto corde, exaudi me domine. In corde ad dominũ clamant, q ardenter orauit, nõ q tm̃ vocibus obſtrepũt, & q d' labijs volutant, mente non concipiũt. Ibidem.t

POST illũ Salomon omniũ Iudææ regũ ſapientiſſimns, in eo Salomon rex libro (ſi modo illius liber eſt) qui Sapiẽtiæ inſcribiť. Adij inq̃t dñm, Sap.8.d & deprecatus ſnm illũ, & dixi ex totis præcordijs meis. Ex toto q̃ppe corde rogãdus eſt, q ex toto corde præcipiť diligẽdus. Negligenter aũt orãtes, & eũ a quo aliq̃d petũt parũ reuereri, & id quod petũt nõ ſatis magnipendere arguunť, ideoq; nec impetrãt. Reprobatur eñ eiuſmodi rogator, dicẽte dño ĩ Apocalypſi. Quia tepidus es, & Apoca.3.e nec frigidus nec calidus, incipiã te euomere ex ore meo.

VIR deſideriorũ Daniel ingreſſus cœnaculũ.i. ſuperiorẽ partẽ Daniel ædium, apertis feneſtris contra Hieruſalẽ, ter in die ſtatutis horis ge Dañ.6.c nua ſua flexiſſe, & adoraſſe deum ſuũ dicitur. Hinc tu quoties orare volueris, domum dei ingreſſus mente cœlum conſcende, apertiſ

Digitized by Google

ꝗ feneſtris/ puræ ſinceræꝗ intentiõis ſpirituiſancto ad cor tuũ aditũ C
para, & ſemꝑ ad cœleſtem hieruſalẽ animo conuerſus terrena con/
temne, ac die vno ter genua flectens, trinitatẽ perſonarũ vnitatẽꝗ
ſubſtantiæ in deo crede/ confitere/ adora.

Thobias pater THOBIAS cũ lachrymis oraſſe perhibet, & cũ caſu quodã
Tobiæ.2.c oculos amiſiſſet, ab angelo Raphaele de cœlo in terras miſſo/ meru
Ibidem.11.c it curari, adeo inter orandũ illi fleuiſſe profuit.

Tobias filius THOBIE autẽ filio eius/ etiã nuptiarũ celebritatẽ ſacris pre/
Tobiæ.8.b. catiõibus placuit initiari. Cũ Sara eñ vxore ſua priuſꝗ copulæ cõ/
iugali operã daret, tres noctes totas in cubiculo ſimul orãdo cõſum
pſerũt. Inde illa quæ primo ſtatim cõcubitu iã ſeptẽ extulerat viros,
cũ hoc poſtremo diu fœliciter vixit.

Idem pater & filius. POST hæc ꝗꝗ & pater a cæcitate, & filius ab internitiõe libe
Tobiæ.12.d. rati, vt ꝓ beneficio gratias agerẽt/ vterꝗ in faciẽ ſe ꝓſternentes per
horas tres benedixerũt deũ. Et cũ exurrexiſſent (vt ait ſcriptura) nar
rauerũt oĩa mirabilia eius, vt ſcias pactis etiã precibus a laudibus
creatoris nõ eſſe ceſſandũ. Præterea oratiões eoꝝ corã deo ab ãgelo D
oblatas fuiſſe legimus, ne ꝗd precemur niſi ꝙ angeloꝝ relatione
dignũ ſit, quodꝗ dei aures delectet audire.

Quibus verbis orandũ. DELECTAT autẽ illũ quicꝗd de ſcripturaꝝ fontibꝰ hau/
ſtũ orãdo effundimus, ꝙ ꝓphetæ/ quod apſi nobis tradiderũt, ſed
Ieſus Chriſtus precipue ꝙ dñs noſter Ieſus chriſtus. Ipſe eñ eſt patris verbũ, ipſe
filius ſuus dilectus, in quo ſibi bene cõplacuit, ipſum audiamus.

Mat.6.b SIC inquit orabitis, Pater noſter qui es in cœlis. Si pater in cœ
Col.3.a lis, filij quæ ſurſum ſunt quærãt, quæ ſurſum ſunt ſapiãt, nõ quæ ſuꝑ
terrã. Sanctificetur nomẽ tuũ. Ita ne quid a nobis exiſtimet ſanctius.
Adueuiat regnũ tuũ. Ne in nobis regnet peccatũ. Fiat voluntas tua
ſicut in cœlo & in terra. Qm̃ ꝗ facit voluntatẽ tuã manet in æternũ.
Panẽ noſtrũ ſuꝑſubſtantialẽ vel quotidianũ da nobis hodie. Panẽ
qui de cœlo deſcẽdit. Noſtrũ, quia ꝓ nobis oblatꝰ eſt. Suꝑſubſtan/
tialẽ, qui oĩbus ſubſtãtijs/ oĩbus ꝑeminet creaturis. Vł quotidianũ.
Quia Chriſtu Ieſus heri & hodie ipſe & ĩ ſæcula. Da nobis hodie,
da ſemꝑ ne vnꝗ ſeparemur ab eo, quoties eñ ſeparamur/ toties de/
ficimꝰ in via. Et dimitte nobis debita noſtra/ ſicut & nos dimittimꝰ
debitoribus noſtris, vt cũ ignouerimus in nos peccãtibus, tu nobis

Digitized by Google

A ignoſcas quicq̃d peccauimus tibi. Et ne nos inducas in tẽtationẽ.i.
ne patiaris nos tentari ſupra id q̃d poſſumus, ſed facias cũ tentatio-
ne prouentũ/vt poſſimus ſuſtinere. Sed libera nos a malo, vt tandẽ
ſine timore de manu inimicorũ noſtrorũ liberati ſeruiamus tibi, in Lu.1.g
ſanctitate & iuſticia corã te, oĩbus diebus noſtris. Amen

¶VERVNTAMEN idẽ Saluator noſter ac dñs ſicuti nos Ieſus Chriſtus
orare docuit, ita etiã ante orationẽ vt pie ſe præparemꝰ iubet, Fidẽ/ Fides. Spes.
ſpem/charitatẽ exigens a nobis. Fidẽ ibi, Oĩa quæcũq; petieritis Mat.21.c.
in oratiõe credẽtes/accipietis. Spem ibi, Nolite timere puſillꝰ grex, Lu.12.d
quia cõplacuit patri veſtro dare vobis regnũ. Charitatẽ ibi, Cũ ſta- Charitas.
bitis ad orandũ, dimittite ſi quid habetis aduerſus aliquẽ. Mar.11.c

¶QVO deinde corporis geſtu/ qua ve humilitate orandũ eſſet, Humilitas orantis.
ſuo ſæpe exẽplo moſtrauit. Dñs (ſicut veritatis ſcriptores retulerũt)
nũc procidẽs in faciẽ/nũc poſitis genibus/nũc eleuatis in cœlũ ocu

¶LOCVM quoq; orantibus aptũ deſigna (lis obſecrat patrẽ. Locus
uit/vel dicens, Domus mea domus orationis vocabit. Vel monẽs, Mat.21.b
Cũ oraueris, intra in cubiculũ tuũ, & clauſo oſtio ora patrẽ tuũ in Mat.6.a.
B abſcõdito. Vel faciẽs. Qñ dimiſſa turba aſcẽdit in mõtẽ ſolus orare. Mat.14.c

¶TEMPVS etiã orandi præſcripſit, & veſpertinũ, Veſpere fa- Tempus
cto orans in monte, & nocturnũ/pernoctãs in oratiõe, & ante luca- Mat.14.c
nũ/valde diluculo ſurgẽs, & in deſertum locũ ſecedẽs vt ibi oret, & Lu.6.c Mar.1.d.
pene cõtinuũ dicens, Vigilate oĩ tẽpore orantes. Lu.21.g

¶ASSIDVITATE deniq; in orando opus eſſe, tum verbis Perſeuerãtia
docuit, tum exemplo ſignificauit. Dormiẽtibus apl̃is ipſe vigilans Mat.26.d
iterũ & tertio eundẽ repetendo ſermonẽ oraſſe dicitur. Et vt Lucas Mar.14.d
ait. Factus in agonia prolixius orabat, ne ſcilicet aliter egiſſe videre Lu.22.e
tur q̃ præcepiſſe. Præceperat autẽ ſimilitudinem afferẽs ac dicens,
Si quis nocte intempeſta ad amici pulſans fores perſeueret, ipſa poſ Lu.11.a
cendi improbitate coget illum de ſtratu ſuo ſurgere, & panes quos
petierat/ſibi mutuo dare. Parabolam etiã proponens iudicis deum Lu.18.a
hominesq; contẽnentis, qui viduæ quotidie interpellantis, victus
tædio eam ab aduerſarij ſui calumnia tandẽ decreuit vindicare. Au
dite inquit quid iudex iniquitatis dicit, Deus autẽ non faciet vindi Ibidem.b
ctam electorũ ſuorũ clamantiũ ad ſe die ac nocte, & patientiã habe
bit in illis? Non vindictã intelligas contra inimicos/ quos diligere

Digitized by Google

iubemur, ſed cõtra tẽtatiões/ q̃bus reſiſtere nemo valet/ niſi dñi ope C
auxilioq́ adiutus fuerit. Q̃diu ergo cũ his nobis colluctãdum eſt,
tam diu & orandũ, Neq́ huic ſententiæ illã contrariã putemus, quã
Mat.6.b idẽ ſalutis noſtræ auctor ac doctor protulit dicẽs, Orantes autẽ no-
lite multũ loqui ſicut ethnici faciũt. Ethnici eñ, id eſt gẽtiles longas
orationes orabant, orandi affectũ non habebãt. Itaq́ non multum
orare prohibuit, ſed eos qui labijs multũ/ corde parum orãt/ imitari,
Ideoq́ ſubiunxit, Nolite vos aſſimilari eis.

Apoſtoli. SI quidẽ & apli, poſtq̃ ille deuicta morte ad cœlos vñ venerat
redijt, in Hieruſalẽ reuerſi cũ cœnaculum aſcendiſſent (vt Lucas in
Act.1.b actis eorꝫ teſtat̃) perſeuerãtes erãt vnanimiter in orõne cũ mulieri-
Act.2.a. bus & Maria matre Ieſu & fratribus eius. Inde refert ſpm̃ ſctm̃ adue
niſſe, domũ vbi erãt ſedẽtes repleuiſſe, ſupra ſingulos eorꝫ linguas
tanq̃ ignis apparuiſſe, vt intelligas pſeuerãti ac iugi orõne ſpũſſcti.

Petrus aplſ. Ioãnes aplſ. PETRVS & Ioãnes aſcendebãt in tẽ (gratiã cõciliari ſolere.
plũ ad horã orationis nonã, & languido ante veſtibulũ mẽdicanti
Act.3.a. pro elemoſyna ſanitatẽ dederũt. Itaq́ documẽto nobis ſunt, ne ſoli
Ecci.35.a. orationi vacantes miſericordiæ in egenos obliuiſcamur. Scriptũ eſt D
eñ, Non apparebis ante cõſpectũ dñi vacuus.

Phariſeus ſuperbus Publicanus humilis. ARROGANTIAM q̃q́ in orando fugiendã/ humilitatẽ
q́ ſequendã, hinc phariſeus/ hinc publicanus monẽt, alter inſolẽter
ſeſe efferẽs, & inani iactatiõe cæteris præponẽs reprobat̃, Alter ṽo
cœlũ intueri nõ auſus/ ſed in terrã pronus pugnis pectus verberãs,
Lu.18.c. redijt (vt veritas ait) iuſtificatus præ illo. Quia oĩs qui ſe exaltat hu-
Ecci.35.c. miliabit̃, & qui ſe humiliat exaltabit̃. Oratio humiliãtis ſe (vt Eccle
ſiaſticus inquit) nubes penetrabit.

Paulus aplſ Bartholomeus aplſ. Iacob⁹ aplſ HINC ipſe vas electionis Paulus in aplõꝝ geſtis vbiq́ memo
ratur/ poſitis genib⁹ preces dño obtuliſſe. Bartholomeũ quoq́ cen-
ties in die, & cẽties in nocte flexiſſe genua, dũ orõnes iteraret/ ferũt.
Iacobo Alphei vtrũq́ genu in modũ Camelorũ procũbendi aſſidu-
itate occalluiſſe. Q̃ ſi ſic orarũt/ qui iam ſpũſſcti igne excocti omni
purius auro renitebant, quid nos facere oportet/ qui peccatis pecca-
ta cumulãtes, quotidie diuinam in nos indignationẽ prouocamus?
Submiſſius ſupplicare debet qui grauius delinquit.

Apollonius abbas PORRO Bartholomeũ imitatus Apollonius Abbas, & ipſe

Digitized by Google

A cẽtenis genuflexionibus die noctuq; precationes repetijſſe phibet, in repetẽdo aſſiduitas/in genuflectẽdo laudem meret humilitas.

ANTONIVS abbas & ipſe nõ niſi ſubmiſſis genibus orãs, ſæpe diem noctẽq; peregiſſe dicit precatione perpetua. Neſcio qđ maius miraculum, an illo corpis geſtu tamdiu immotũ pſtitiſſe/an tam continenter oraſſe: Vtrũq; ſane difficile, ſed timor gehẽnæ & amor Chriſti omnem vincũt difficultatem. — Antonius abbas.

PASTVMIVS quoq; abbas vſq; adeo orandi ſtudio ducebat, vt nulla corpis debilitas animi ſedulitatẽ coerceret, aduerſa valitudine pſſus/cũ de lectulo ſurgere nõ valeret, iacẽs orabat. Iã languor vehemẽs expeditius loquẽdi ademerat facultatem, & tacitus labiorũ motus etiã tũ illũ orare teſtabat. Deniq; diſcedens aĩa/non prius orationẽ q̃ corpus reliq̃t. Orantem adhuc angeli exceperũt, & ad cœlum tollentes domino obtulerũt, vt ſemper lætari poſſit eã ſe beatitudinem impetraſſe/quam ſemper petierat. — Paſtumius abbas.

MOYSEN etiã abbatem noctem pene totam orãdo puigilare ſolitum ferũt, ac dũ oraret/recto corpe patẽtibuſq; oculis ne ſo-
B pori ſuccũberet/perſtitiſſe. Sic ſuperaſſe dæmonum tendiculas atq; dolos. Qui ſopitum voluptuoſis phantaſmatum imaginibus ad illicita puocabant. Experimẽto ergo didicit quãti mõmẽti illud dñi præceptũ ſit, Vigilate & orate, ne intretis in tentationem. — Moyſes abbas. Mat. 26. d

STANTEM atq; orãtem & Ioannem abbatẽ in ſuperioris thebaidis heremo ſub quadã caue rupis fornice annos tris perſeueraſſe legimus, nunq̃ pcubuiſſe, ne minus orare q̃ vellet cogeret, qm̃ cubãti citius obrepet ſomnus. Quietis molliciẽ ſtãdi frãgebat labor, ſtãdi laborẽ leuabat auiditas depcãdi. Miraculũ auxit toto eo tpe nihil guſtãs/pterq; dñicis diebus ſacroſanctã euchariſtiæ cõmunionẽ. Quæ illi ſimul & aĩæ cibus, & ſuſtẽtamentũ corpis erat. — Ioannes abbas

PAR OBSECRANDI cura Siſiniũ Elpidij abbatis diſcipulũ cõmẽdat. Qui cum annos ſeptem ſub illius inſtitutiõibus fuiſſet cõuerſatus, tãdem diſcedens/& in quodã ſatis grãdi lapideo monumẽto ſe obcludẽs, per trienniũ ſemp rectus oraſſe dicit, neq; interim aut ſediſſe/aut iacuiſſe/aut inde pedẽ extuliſſe. Quid prius mirer neſcio, anguſte habitantẽ: an ĩmobiliter ſtantẽ: an cõtinẽter orantẽ: cũcta quidẽ dura/factuq; difficilia, niſi q corpis laſſitudinẽ — Siſinius

animus deo intentus minus ſentire potuit. Qui em̃ tam perſeuerã-
ter orauit, iis in cœlo magis q̃ in ſepulchro fuit. C

Paulus abbas. ¶ PAVLVS in finibus Aphrice q̃ngẽtoꝝ monachoꝝ quondã
pater nullo vitæ ſuæ die quicq̃ prius egit/q̃ trecẽtas oratiões geni-
bus ꝓuolutus dño obtuliſſet, eas calculos in ſinũ ingerendo nume-
rabat. Atq̃ hi multo fœlicius in ſinũ iactati ſunt/q̃ illi in ſitellam,
quibus in ſenatu decerni magiſtratus ſolent, alteris terrenus honor
quærit̃, alteris Paulus cœleſtem gloriam eſt adeptus.

Iſaac monachus. ¶ ISAAC Syrus tũc quidem monachus/deinde etiam ipſe ab-
bas, poſtq̃ Spoletũ Picenti oppidũ appuliſſet, p̃ſbyteros rogauit/
vt ibidem orãdi q̃diu vellet copiã ſibi cõcederẽt, nec ſinerent inte-
rim orãti quẽq̃ impedimẽto eſſe. Ea re impetrata, dies tris cõtinu-
os/& totidẽ noctes genib⁹ innixus orauit. Hoc q̃dã hypocriſis vi-
tio deputãs eo ꝓceſſit demẽtiæ, vt poſt v̾boꝝ inſultationẽ etiã co-
Prouer. 19.d laphũ illi incuteret. Sed q̃m parata ſunt deriſoribus iudicia, & mal-
lei ꝑcutiẽtes ſtultoꝝ corꝑibus, repente maligno arreptus ſpũ ve-
xari cœpit. At Iſaac pietatis memor/ iniuriæ immemor, percuſſorẽ
ſuũ p̃catione a ſupplicio liberauit. Offenſamq̃ omnẽ tũc remiſit cũ D
accepit, & eodẽ die remiſſam bñficio repẽdit, vt adito benignæ pa-
tiẽtiæ cultu/triduane oratiõis vberior fructus fieret.

Arſenius abbas. ¶ ARSENIVM abbatem (ſicuti alibi iam diximus) hũc morẽ
habuiſſe ſatis cõſtat, vt vnoquoq̃ ſabbati die ſubmiſſis genibus a
veſpe vſq̃ mane orationẽ ꝓtelaret/facie ſemꝑ ad orientẽ verſa, illũ
Zach.6.c adorãs orientẽ, de quo per ꝓphetã dicit̃, Ecce vir/oriẽs nomẽ eius.

Stephanus p̃ſbyter ¶ SED NE q̃n (vt vſu venire ſolet) iter orandũ ſopore correpti
dimidiatas relinq̃mus p̃ces, Stephani p̃ſbyteri cõſtantinopolitani
exemplũ nos hortat̃. Qui cũ totũ pſalteriũ ſingulis noctibus ꝑlege-
re moris haberet, atq̃ aliq̃n citius q̃ cõſueuerat cõſopitus ip̃m ſemi
lectũ dimiſiſſet, monitus eſt a Petro ap̃lo in ſomnis/vti ſurgeret, &
cœptũ opus intẽtius ꝑficere curaret. Quæ res argumento eſt/nõ ni
ſi peractis finitiſq̃ orationibus dandũ eſſe quieti locũ.

Martinus monach⁹. ¶ NEQVANDO etiã a miſſaꝝ auditiõe, orante tũc ꝓ nobis
ſacerdote/res aliq̃ nõ ita neceſſaria nos abducat, memiſſe debem⁹/
ꝙ q̃dã a Martino Bituricẽſi mõacho vocatus/ vti die dñico miſſam
vna ſecũ audiret, nondũ finita ne tardi⁹ negocio tũc vrgẽti occurre-

Digitized by Google

A ret, abire voluit. Sed aſcēſo equo/ fruſtraq; calcarib⁹ fatigato, vbi be
ſtiā vt inde ſe moueret/ cōpellere neq̄uit, ſemetipm̄ rep̄hendēs deſi
lijt, & miſſā perfecte integreq; audiuit. Atq; eodē equo ſtatim quo
optabat ē auectus. Et in tp̄e domū reuerſus, gerēdæ rei occaſionem
nō amiſit, ſed ꝓmptiorē expeditiorēq; q̄ ſi præueniſſet habuit.

¶ HAC eadē in re Ioānis patriarchæ alexādrini in primis laudā- Ioannes patriarcha.
da eſt ſolertia, qua populū audito euangelio mox ab eccleſia dilabi
ſolitū curauit cōtinere. Et ipſe em̄ inter miſſa celebratiōe ſequi egredi
entes cœpit dicēs. Vbi oues ibi & paſtorē adeſſe oportere. Hoc mō
redargutis pudorē iniecit, ita vt nūq̄ poſtea prius ab altari diſcede-
rent/ q̄ ſacerdos peracto ſacrificio benedictionē daret.

¶ ASSIDVVS aūt dep̄cādi labor etiā Bonifaciū ep̄m ad cœlū Bonifacius ep̄s.
immo ſupra cœlū, ad dei vſq; conſpectū exaltauit/ q̄tidie duplicatū
laudis ſacrificiū dn̄o offerentē. Monaſticas em̄ canonicaſq; p̄catio-
nes ſimul iūgēs, alteras ep̄s factus aſſūpſit, alteras iampridē mona-
chū ꝓfeſſus nō deſeruit. Ad inferiorē myſiā ꝑueniēs/ primus Chri-
ſtū prædicauit, Rhutenoꝝ regē baptiçauit, martyrio coronat⁹ eſt.

B ¶ MARTINVS vero Thuronēſis ep̄s, ne tunc quidē cū quic Martinus ep̄s.
q̄ operis manibus exerceret/ linguā ab oratiōe cohibebat, effecitq;
vt illud ap̄li præceptū. Sine intermiſſione orate. Illi etiā qui ſimpli- 1. Teſſ. 5. d
citer dictū intelligūt, a ſe plene ſeruatū nō negent.

¶ IDEM factus diē obiturus extremū, frigeſcētibus mēbris iam Idem
immotus iacebat, labia tamē mouebant̄. Deniq; orare nō deſtitit,
donec ſubito lumine circūfuſus reddidit ſpiritū. Dū ergo moriendo
orat/ & orando morit̄, mortis tenebras nō ſenſit.

¶ SERVACIO aūt Traiectenſi ep̄o oranti, igneus ſupra verti Seruacius ep̄s.
cē radius apparuit, qui mox in ſublime euolans/ cœlum petijt, teſta
tus (vt mihi videtur) in ignis ſpecie orationū eius feruorē, in ſplēdo
re vitæ puritatē, in aſcenſu meritoꝝ altitudinem.

¶ PHILIBERTI quoq; abbatis apud Rhotomagum Galliaꝝ Philibertus abbas.
vrbē in eccleſia deprecantis, oculi veluti duo ſidera fulgere viſi ſūt,
vt ex hoc cognoſcas humiliter intēteq; deprecantiū mentis oculos
ſpiritusſancti fulgore illuminari, ne vnq; obdormiant in morte, ne Pſal. 12. b
quādo dicat inimicus eoꝝ preualui aduerſus eos.

¶ NVNC vt alter etiā ſexus ſua habeat exempla, fœminaꝝ in Fœminæ.

Digitized by Google

orando ſtudia breuiter explicemus. C

Anna Helcanæ 1.Reg.1.b ANNA Helcanæ vxor ita ardenter orauit ad dominũ, vt temulenta putaretur. Heli ſacerdoti ſibi ebrietatẽ exprobranti nihil turbata reſpondit, Vinũ & oĩe quod inebriare poteſt nõ bibi, ſed effudi animã meã in conſpectu domini. Et tunc quidẽ homo faciẽtũ videns deceptus eſt, ſed ſcrutator cordis & renũ deus cõpunctionẽ cõſiderauit orãtis, & miſertus quod rogabaẽ conceſſit, vt quæ ꝓpter ſterilitatẽ contẽnebatur, propter partũ multis matrib⁹ honorabilior appareret, edito Samuele ſacerdote ſimul & ꝓpheta.

Sara Thobie Tob.3.b SARA Rhaguelis filia in ſuperiori cubiculo ſe recludẽs dies tris in oratione perſeuerauit/cibi ac potus expers. Qua ſollicitudine a domino meruit obtinere, ne priorũ virorum interfectrix crederetur. Thobia viro ſeruato, cum hoc vno fœlici admodũ matrimonio iuncta/ad decrepitã vſq; ætatẽ vixit ſine quærela.

Iudith Iudith.9.a PORRO Iudith oratoriũ ingreſſa/cilicio induta/cinere conſperſa/in terrã ꝓſtrata domino ſupplicauit, & ſola meruit Iudæam vniuerſam die vno ab aſſyriorꝫ oppreſſione liberare. Auſa eĩm facinus oĩbus ſæculis memorandũ inter tot armatorꝫ milia Holofernem ducẽ ſua occidit manu. Quo cæſo/reliqui metu perculſi/in fugam cõuerſi ſunt. Si ſic orauerimus, ſterneẽ ſathanas, vitia recedẽt, malarũ tentationũ nexus diſſoluentur. D

Anna vidua filia phanuel Lu.2.f. ANNAM viduã in euangelio legimus de tẽplo nuſq; diſcedentẽ, ieiunijs & obſecratiõib⁹ nocte ac die ſeruientẽ, & eodem in tẽplo vidiſſe Ieſum, viſum credidiſſe, creditũ ꝓphetãdo prædicaſſe, Tot illi ſiẽ attulit bona, nec ſola viduitatis caſtitas/ nec ſolũ corporis ieiuniũ, ſed vtriq; accedẽs etiã aſſidua deuote mẽtis obſecratio.

VERVMTAMEN ne cõtinenter orãdo defatigatus qñq; concidat animi vigor, & cogitatiõibus diffluat atq; dilabaẽ, recte maiores nr̃i horas diuiſerũt/alias oratiõi/alias actiõi/alias ꝓ lectioni. Hinc quidã tradũt virginẽ beatã, poſtq; a parẽtib⁹ in tẽplo cul-

Maria virgo. tui diuino fuit dedicata, a mane ad horã tertiã precib⁹/a tertia ad nonã manuũ labori, tum ſumpto cibo a nona ad veſperũ ſcripturarũ meditationi operã dare cõſueuiſſe. His viciſſitudinũ ſucceſſiõibus deo ſeruiẽs, in tantũ ſe a vitio alienã/ & virtutib⁹ refertã præſtitit, vt ſola eligi mereretẽ quæ deũ & hominẽ pareret, & virgo ꝑmaneret.

Digitized by Google

A Sic illa igiť ſacris virginib⁹/ſicuti ẽ humilitatis integritatiſq; & cæterarũ virtutũ, ita & bene diſpenſandi temporis exemplũ, vt ſcilicet nec ſemp̱ orent/nec ſemp̱ operẽtur/nec ſemp̱ legant, & tamẽ ſemp̱ hæc om̃ia, ne quis vnq̃ ſit ocio locus. Quoniã multã maliciã (vt ecclesiaſticus inquit) docuit ocioſitas. Eccl.33.d

¶ IN ORANDO autẽ fidẽ/patientiã/humilitatẽ/neceſſaria eſſe, etiã Chananeæ mulieris monſtrauit euẽtus, a dño ſanari poſſe filiã credidit, & deſpecta ſupplicare nõ deſtitit, & canibus cõparata nõ modo nõ cõtradixit, ſed etiã ad catellorum vilitatẽ ſe ſubmiſit. Quãobrem audire meruit, O mulier magna eſt fides tua, fiat tibi ſicut vis. Sic & tu q̃ſquis multũ aliquid diuq; petitũ nondũ acceperis, petere tamẽ adhuc ne ceſſes. Ideo dare differt dominus, vt perſeueranter inſtanti cumulatius tribuat. Mulier chananea. Mat.15.c

¶ MARTHA centies per diẽ/& centies per noctẽ ſubmittere genua ſolitã ferunt, dum illũ ſupra cœlos regnantẽ adorat/quem in terris morantẽ ſuſcepiſſe hoſpitio beneficij loco habuit, nõ iam minus in ſupplicando ſollicita/q̃ olim fuerat in miniſtrando. Martha

B ¶ HVIVSCEMODI ſollicitudinis æque mirandũ exemplũ in Gregorij põtificis dialago relatũ legimus. Ipſe eñ teſtať in Traſillæ virginis amitæ ſuæ, cũ vita defunctã lauare vellent/genib⁹ cubitiſq; concretã callorũ duriciẽ apparuiſſe. Palãq; factũ exanimi iã corporis indicio, q̃ta illi adhuc viuẽti ſanctarũ precũ cura ſtudiũq; fuerit. Sic cõſeruať virginitas, ſic ad cœleſtis thalamũ ſpõſi p̱uenit. Traſilla.

¶ SED neq; coniugatis/quo minus orationi animũ intendant maritalẽ thorũ impedimento eſſe, Helyſabet lantgrauij Turingiæ principis vxor ſua oſtẽdit exẽplo. Impetrata eñ a viro noctis contiñẽtia/ad orationẽ ſecedebat, ſup̱ pauimentũ diſtẽto tapetulo cubitans, ne molli⁹ iacẽti/altior ſomn⁹ horas interciperet orãdi. Vir q̃q; ſanctitudine illius delectatus, ad ea q̃ dei ſunt magis magiſq; inflãmabať. Inde & qđ petitus erat facili⁹ cõcedere, & ipſemet impẽſius orare. Diceret eos idẽtidẽ recordari illud ab ap̃lo preceptũ. Nolite fraudare inuicẽ niſi forte ex conſenſu ad tẽpus/vt vacetis orationi, ita ambo eiuſmodi curæ pariť incũbẽtes, ſpiritui magis q̃ carni ſeruiebãt. Sed illa deinde viduitate facta liberior, tãto ſoli deo intenta orauit ardentius/q̃to a rebus familiarib⁹ iã aliena vixit expeditius. Heliſabet 1.Cor.7.a

Digitized by Google

DE ORATIONIS VIRTVTE CAPITVLVM. II

C

Abraam Geñ.20.d HACTENVS DE STVDIO MODO
q̄ orandi, nūc de orationis vi ac potentia dicemus.
Abraam orante/Abimelech Gerare regis vxor atq̄
ancillæ/cū ante ſteriles eſſent, ꝑlē diu optatā ſuſce
perūt/ & matrū nomine lætatæ ſunt. Et nos ſi digne
deprecati fuerimus dominū/gratia eius repleti/exu
berabimus prole virtutum.

Moyſes Exo.10.a PLAGE ægypti moyſe intercedēte ceſſabāt, multiplicabant
autē & ingraueſcebāt/ q̄ties Pharao ad cordis ſui duriciā ꝑuerſitatē
q̄ redibat, vt & orōne auerti mala intelligas/& obſtinatiōe augeri.

Idem Exo.17.c IDEM dum populus Iſraeliticus Ieſu duce cōtra Amalechitas
decertarēt, ſtans in vertice collis orabat. Cūq̄ manus in cœlū tolle
ret/ vincebāt Iſraelitæ, cū remitteret ſuperabant. Perſeuerandū eīm
eſt vt vincas. Nam & ipſe deinde nō laſſatis manib⁹ vſq̄ ad occubi
tum ſolis orans, ſuoꝝ gladijs terga præbuit hoſtiū. Ad hæc dei iram
quoties ille populi flagitijs ac ſcelere prouocatus excādeſcebat/de
Num.12.c precando placauit. Mariā ſororē lepra perfuſam mūdauit. Peſtilen D
Ibidem.14.b tiam in diffidentes graſſaturā inhibuit. In ſeditionē verſos om̄es pa
Ibidem.16.e riter cū datan & Abiron repentinus terræ hiatus abſorbuiſſet/ niſi
ipſe reliquæ multitudini veniā orando impetraſſet.

Idem RVRSVS cū in illū & Aaron/turbæ inſurgentes incendio di
Ibidem.g uinitus excitato diſperirēt, eius monitu Aaron obtulit thymiama,
ꝓceſſit in mediū, & cū oraſſet/flāma ſubſtitit, internitio ceſſauit.

Idem. POSTREMO cū in deſerto in deū murmurātes paſſim ſer
Ibidem.21.b pentiū ictibus ſternerent, ſupplicāte pro eis Moyſe/ deus placatus
æneū ſerpentē in ligno ſuſpendi præcepit, quē percuſſi dum aſpice
rent/ſanabant. Percuſſum quippe erat humanū genus antiqui ſer
pentis mortifera ſeductione/ſed deo miſerāte Chriſtū in ligno pen
dentē vidit, & remediū accepit ſalutis.

Helias propheta. 3.Reg.17.a AD ORATIONEM Heliæ ꝓphetæ annos tres & mēſes
ſex nō pluerat ſuper terrā/donec rurſum orauit, & cœlū dedit pluui
Ibidem.18.g am, & terra fructū ſuum. Sareptanæ viduæ/ quæ illū famis tempore
3.Reg.17.a hoſpitic ſuſceperat, hydria farinæ nō defecit/nec lechytus olei fuit
imminutus, & quæ fame moritura erat/hoſpitis beneficio vixit. In

A ſup filiũ ſuũ defunctũ ipſius precatione vitæ reſtitutũ accepit. Eodẽ Ibidem.d
ꝓpheta inuocante ignis de cœlo lapſus quinquaginta & quinqua
ginta viros alios poſt alios ab Ochoçia rege ad ipſum cõprehẽden- 1.Reg.4.b.c
dum miſſos conſumpſit. Inuocauit autẽ ille nõ vt ſe vindicaret, ſed
vt dei veri immẽſam expaueſcendãq; potentiã contra præuaricato-
res/qui eo relicto belçebub deũ Acharon adorabãt/oſtẽderet. Poſt
hæc Iordanẽ tranſiturus comitãte ſe Heliſæo pallio percuſſit flumẽ 4.Reg.2.b
& diuiſis aquis per ſiccum aluei tramitẽ ambo ad ripam vlteriorem
peruenere. Eodemq; rurſum pallio Heliſæus/cũ ſolus reuerteretur, Ibidem.c
eandem expertus eſt virtutẽ. Q; ſi tanta vis in prophetæ pallio erat
quanto maior in oratione eius? Qua etiã rimatus eſt ſecreta cœli/&
præuidit futura, & viuens atq; ſentiens e mortaliũ conſortio ad pa-
radiſi loca tranſferri meruit.

¶ HELISEVS ꝓpheta apud Hiericontẽ aquas potãtibus no- Heliſæus pro
xias cũ oraſſet/ſalubres fecit, terræ ſterilitatẽ fœcunditate mutauit. pheta.
Aſcẽdẽs in Bethel pueris ſibi illudẽtibus male imprecatus eſt, nõ Ibidem.d
vt ſuam ſed dei iniuriã vlciſceret, qui ſtatim ab vrſis laniati pœnas Ibidem
B dederũt. In Samaria mulieris viduæ inopiã miſeratus modico oleo 4.Reg.4.a.b
nõ modica vaſa impleuit, ita vt illa eo vendito & a creditore ſe redi
meret, & victum qui ſatis eſſet/ſibi filijſq; pararet. In ciuitate Suna Ibidem.c
mulieri hoſpitæ infœcundæ ac ſterili/vt viro ſuo filiũ pareret a dño
impetrauit. Et eundẽ puerũ poſtea exanimũ ad vitã reuocauit. Re- Ibidem.f.
uerſus in galgala pulmentũ amariſſimũ in dulce cõuertit. Panibus Ibidem.g Ibidem
viginti hordeaceis viros centũ ſatiauit/& ſuperfuit. Naaman ſyrũ a 4.Reg.5.d
lepra curauit. Securis ferrũ in Iordanẽ delapſum enatare fecit. Ob- 4.Reg.6.b Ibidem.d
ſeſſus ĩ dothaim aduerſarijs ſubita cæcitate ꝑcuſſis liberatꝰ eſt. Sup 4.Reg.13.d
oſſa eius defuncti proiectũ cadauer ſtatim reuixit, vt vel hinc facile
diſci poſſit, q̃ntæ ille virtutis fuerit viuẽs/qui mortuꝰ alteri mortuo
(vitã dedit.

¶ QVID mirũ aũt ꝙ ſctõꝝ q̃nq; vel meritis cedant Ioſue
vt inuocatiõibꝰ pareãt terrena corpora/cũ iiſdẽ ad obſequẽdũ incli-
nent etiã cœleſtia? Ioſue orãte Sol & Luna immoti ſteterũt/donec Ioſue.10.c
ipſe vlciſceret ſe de inimicis ſuis. Nõ fuit (inquit ſcriptura) ante &
poſtea tã lõga dies obediẽte dño voci hoĩs/& pugnãte ꝓ Iſrael.

¶ PORRO DE inimicorũ poteſtate atq; iniuria oratione li- Ioacham rex
berari poſſe Ioacham quoq; regis Iſrael exemplo apparet. Qui cũ 4.Reg.13.a

ſuos/eo ꝙ ſe idoloꝝ cultura polluerāt in ditionem ſyroꝝ redactos C
vidiſſet, ad dominum cōuerſus ꝓ ipſis deprecatus eſt, & a ſeruitu-
tis iugo miſericorditer ereptos recepit.

Eçechias rex. 4.Reg.19.g ¶ EZECHIA rege Iuda deprecāte, cū in extremo reꝝ pericu-
lo eſſet cōſtitutus, nocte vna angelus dñi percuſſit in caſtris Senna
cherib centum octogintaquinq; milia Aſſyrioꝝ. Sicq; eū quem ar-
ma nequiuerāt, oratio ſeruauit. Hinc nos quoties ſiue occultis ſiue
manifeſtis dæmonū oppugnationibus infeſtabimur, a dño auxiliū
Pſal.90.b imploremus, & tunc cadent a latere noſtro mille, & decem milia a
dextris noſtris, ad nos autem non appropinquabunt.

Idem 4.Reg.20.a ¶ SED neq; illud nūc de Eçechia ſilētio eſt ꝑtermittendū, ꝙ ad-
uerſa valitudine grauit affectus. Cū Eſaia ꝓphetāte ſe iāiā deceſſu-
rū audiſſet, facie ad parietē verſa multis cū lachrymis deū rogando,
& vitæ lōgius ſpaciū/& corꝑis īpetrarit ſanitatē. Nōne magnū hoc
& admirabile, vt pœnitētis oratio mutet dei ſententiā, & quē deus
ipſe morti iam addixerat/eū rurſus ne ægrotare quidē permittat.

Aſa rex. 2.Para.14.d ¶ CERTE nō paruā orōnis vim & in Aſa rege Iude belli euen- D
tus oſtēdit. Cū exigua em̄ manu obuiā ꝓcedēs Zare æthiopū regi,
cuius exercitus decies centū miliū hominū armatoꝝ, & trecentoꝝ
curruū erat, inuocauit dñm, & repēte lymphatico quodā pauore cōter
riti/æthiopes terga ꝟterūt. Perſequēteq; eos Aſa, a Mareſa vſq; Ge
rara/ad internitionē cæſi ſunt. Quia dño cedēte/ſicut in ſecūdo Pa-
ralipomenō libro ſcriptū legim⁹/cōtriti ſunt, & exercitu illi⁹ ꝓliāte.

Ioſaphat rex. 2.Para.20.e ¶ EQVE SANE/ſed aliquāto mirabilius & Ioſaphat regi di-
uinus ꝓpitiatus eſt fauor. Nā cū innumera pene multitudo Moab
& Ammō & Idumæoꝝ veniſſent cōtra Iudā, ꝓximeq; hieroſoly-
mam caſtrametati fuiſſent. Ioſaphat metu perculſus, nihil aliud ni-
ſi deū deprecari/indictoq; ieiunio ſe & ſua illi impēſius cōmēdare.
Deniq; vrbem egreſſus gladiū nō eduxit/nec pugnā iniјt, & hoſtes
mutuis inter ſe vulneribus ante eū cōciderūt. Iudæorūq; tunc labor
nō in vincendo/ſed in ſpoliando fuit, cū prædam ꝓpe mœnia iacē-
tem vix per triduū præ magnitudine auferre quiuerint.

Iudas Machabeus ¶ INDE quoq; Machabei orationes magis ꝙ̄ arma de hoſtibus
triumpharūt. Sæpe em̄ peracta p̄ce ſolius dei auxilio fretus, ad bel-
lū egrediēs parua manu ingētes copias vicit. Cū trib⁹ milib⁹ viroꝝ

Digitized by Google

A pene inermiũ Gorgiæ exercitũ quinq; miliũ peditũ & mille equitũ
nec minus armis q̃ viris munitũ ad Amaũ fudit/fugauitq;, & tribꝰ.
milibus eoꝝ cæsis victor eſt reuerſus, Iteꝝ cum decẽ milium manu Ibidem. d
ꝑfectus in Betboron/ Lyſiã ſuperauit, cuius copiæ erant ſexaginta
milia peditum electoꝝ/ & quinq; milia equitũ. Rurſum in Betho/ 1. Mach. 7. f.
ron nõ plus q̃ tria milia bellatoꝝ ſecum habẽs, cũ validiſſimo Ni/
canoris exercitu, ſicuti confidẽter/ ita & fœliciter conflixit. Ea ſiqdẽ
pugna aduerſarioꝝ caſtra fuere euerſa, Nicanor interfectus, reliqui
fugiẽtes a ꝑſequẽtibus cæſi, Has tantas victorias Hebræis olim at/
tulere, non Iudæ pauci milites/ ſed Iudæ deo gratæ preces.

ET SI adeo magnificũ eſſe exiſtimat̃ hoſtes vincere, ſpolijs ini/
micoꝝ ditari, Quanto magnificẽtius præſtabiliuſq; eſt animi ma/
gis q̃ corporis bonis excellere? Sed & hæc quidẽ a deo petẽtibus da/
ri Sapiẽtiæ liber teſtat̃, vbi ſcriptũ eſt. Optaui, & datus eſt mihi i ſen/ Sap. 7. a
ſus, & inuocaui, & venit in me ſpũs ſapiẽtiæ/ & præpoſui illã regnis
& ſedibus, & diuitias nihil eſſe dixi in cõpatione illius. Iacobꝰ ve/ Iaco. 1. a
ro apl's idẽ aſtruẽs, etiã qualiter petere debeamꝰ docet cũ ait. Si q̃s ve
B ſtrũ indiget ſapiẽtia, poſtulet a deo, q̃ dat omnibus affluẽter, & non
improperat, & dabit̃ ei. Poſtulet autẽ in fide nihil hæſitans.

ALIIS quidẽ ꝓphetis Chriſti ventura reuelata fuere myſteria Daniel ꝓpheta
Danieli vero etiã annoꝝ numerus vſq; in diẽ ipſũ quo naſci debu/
it/ indicatus eſt, fortaſſe quia ſollicitior cæteris/ ac ſubmiſſior ad orã/
dũ ꝓceſſerat. Poſui inq̃t faciẽ meã ad dñm deũ meũ rogare & depre Dañ. 9. a
cari in ieiunijs/ ſacco & cinere. Deniq; oranti apparens Gabriel an
gelus, egreſſum ſe dixit vt doceret illũ. Ab exordio precũ tuaꝝ in/
quit egreſſus eſt ſermo, ego autẽ veni vt indicarẽ tibi. Is igit̃ gratiã
recipiet cumulatiorẽ/ qui deuotius rogarit.

IONAM prophetam de ventre ceti ad dñm deũ ſuum clamaſ/ Ionas pro
ſe legimus, & die tertia dñi iuſſu a piſce in aridam vomitu effuſum, pheta
Grande ꝑfecto miraculũ. Tum ꝙ deglutitus tãdiu intra aluũ vixe/ Ione. 2. d
rit. Tum ꝙ eiectus nuſq̃ vt læderet̃ impegerit, Vtrũq; tamen homi/
nis precibus ab eo qui omnia poteſt datum.

ET SI HIS qui ſub ſeruitute legis erant/ tanta ac talia conceſ/
ſa ſunt, quid eoꝝ precibus nõ cõceſſũ dicemus, quibus ſub euange/
lio dies illuxit libertatis, & de qbꝰ in Pſalmo dicit̃. Pro patribꝰ tuis Pſal. 44. d

Digitized by Google

nati ſunt tibi filij, conſtitues eos principes ſup omnẽ terrã. Memores erunt noĩs tui dñe, in omni generatione & generatiõe. Propter (C)
Petrus apl's. ea populi confitebunt̃ tibi in æternũ, & in ſæculũ ſeculi.

Mat.16.c Act.3.a Act.9.f Ibidem .g Act.5.c EX his apl's Petrꝰ (cui regni cœlorꝝ claues datæ ſũt) ligãdi atq; ſoluẽdi ius tributũ, cura cõmiſſa ecclſiæ dei, claudo elemoſynã petẽti ſanitatẽ dedit. Aeneã paralyſi laborãtẽ curauit. Dorcã mortuã vitæ reſtituit. Deniq; vmbrã illius contigiſſe ægrotãtibus ſaluti fuit.

Idem Act.12b PORRO idẽ ĩ carcere poſitus, catenis duabꝰ vinctus, a militibus cuſtoditꝰ, orãte p eo ecclſia, ab angelo de cœlo miſſo liberatꝰ ẽ.

Andreas apl's. ANDREAM fratrẽ eius ferũt, cuidã cui Nicolao nomẽ fuit q toto vitæ tpe libidinibꝰ deditus, ab his diſcedere, cũ etiã vellet nõ poterat, depcãdo continẽtiã a dño ĩpetraſſe, & illũ pœnitẽtia ductũ caſtitatẽ deinceps ppetuo cuſtodiſſe. Plæriq; elata corpa orõne ad vitã reuocarũt. Andreas animã diu ĩ peccatis mortuã ſuſcitauit.

Bartholomeus apl's BARTHOLOMEI aplí orõ obſeſſos a dæmonibus liberauit. Polemi Indiæ regis filiã lunaticã mẽtis compotẽ fecit.

Iacobus maior apl's. IACOBVS Zebedæi filius, dũ Herodis Agrippæ iuſſu decollandus duceret̃, paraliticũ in via iacentẽ ſaluti reſtituit. Et cũ ſpiculatoris gladius ceruici ſuæ immineret, necis ppriæ oblitus, p alterius ſanitate orauit. Vtrũq; autẽ vera charitas faciebat, vt & proximi miſereret̃, & p Christo mori nõ timeret. (D)

Ioannes apl's IOANNES frater eius (quẽ Ieſus amaſſe plurimũ dicit̃, cũ a Pathmo Epheſũ reuerteret̃, Druſianã defunctã ab ipſo pheretro q ad ſepeliẽdũ portabat̃, ſanã ſurgere, ac domũ redire fecit. Virgulta ĩ aurũ, littorales lapillos ĩ gẽmas mutauit. Ac ne diuitijs illi opꝰ fuiſſe putes, eadẽ rurſũ priſtinæ naturæ formæq; reſtituit. Dianæ Ephœſi ætemplũ funditus euertit, præſentaneũ venenũ inoffenſe hauſit, eodemq; hauſtu euectos ad vitam reuocauit.

Thomas apl's THOME didymi deprecatio Sintice oculis captæ viſum redintegrauit. Idola lapſu præcipiti in puluerẽ redegit, vt oſtẽderet ſimulachra gentiũ opera eſſe manuũ hominũ,

Mattheus apl's. AD MATTHEI Apoſtoli inuocationẽ, Egippi Aethiopum regis filius, qui fuerat mortuus, exurrexit viuus, mortiq; pariter & diabolo ereptus, Chriſto viuere cœpit, contemptis idolis baptiſmũ ſuſcipiens, ac deo credens.

A ¶IVDAS thadeꝰ Abagarũ Medorũ regẽ ab elephãtiæ morbo liberauit, credẽtẽ baptiçauit, corpꝰ vitio/aĩm erroribꝰ expiãs atq; emũ. Iudas thadeus apl's

¶PAVLVS vas ſpũſancto plenũ, Elimã magum fideles (dãs. iudificantẽ cæcitate damnauit ad tẽpus, vt q̃diu mẽtis oculos non haberet, nec corpis habere poſſet. Claudũ a natiuitate ſanauit. Spiritum phitonicũ a muliere expulit. Euticum vitæ/ Publij patrẽ ſanitati reſtituit. Sudaria & ſemicinctia a corpore eius ad ægrotos delata morbo liberabãt, immundoſq; ſpiritus ab obſeſſis expellebãt. Ipſe a vipera percuſſus nihil ſenſit læſiõis. Et cũ Philippis ĩ carcere vna cũ Syla diſcipulo cõpedibus vincti tenerent, nocteq; intempeſta deo laudes concinerẽt, terra quatit, carceris oſtia aperiunt, vincula ſoluuntur. Poſtremo a magiſtratu, cuius iuſſu in carcerẽ cõiecti fuerant/ liberi dimittuntur. Paulus apl's Act.13.b Act.16.d.

¶BARNABAS apoſtolus Cypri aliq̃diu cõmoratus, morbo affectos, euangelio Matthei manu ſcripto tangens curauit, eum precatus cuius religionẽ aſtruebat curando. Barnabas apl's.

B ¶HEC quidẽ & alia huiuſcemodi multa operandi facultatẽ diſcipulis ſuis cõceſſerat dñs. Sed ne miraculorũ auctor ignoraretur, a deo ea petere credẽtes voluit. Quodcunq; petieritis inq̃t patrẽ ĩ nomine meo/ hoc faciã, vt glorificet pater in filio. Et iterũ. Quodcũq; volueritis petetis, & fiet vobis. Et quid mirũ q͏ ſic ad nos filius, ſi ſic etiam ad filiũ pater? Poſtula a me inquit, & dabo tibi gentes hæreditatẽ tuã, & poſſeſſionẽ tuam terminos terræ. Hinc illũ in euangelio non ſemel orantẽ legimus, q̃ñq; tñ ꝓpria poteſtate vtentem, vt nec ſolum hominẽ/ nec ſolũ deũ credas, ſed deum & hominẽ vnum Chriſtum ieſum doctorẽ ac ſaluatorẽ noſtrum. Ieſus Chriſtus Io.14.b Idem.15.a Pſal.2.b

¶QVI tñ vt in diſcipulis, ita & in illis q poſtea fuere ſanctis mirabil' apparẽs, eadẽ benignitate votis precibuſq; eorũ ſemp fauit, & quic

¶AMMONIS Aegyptij abbatis oratio immanẽ atq; terribilẽ draconẽ, & qui iumẽta hominesq; enecacaret/ p mediũ crepare cõpulit. Pueruq; peſtifero illius afflatu interemptũ ſuſcitauit, alteri vitã/ alteri mortẽ dedit, Quoniã qui nocet/ morte dignus eſt, cui nocetur/ miſeratione. (quid petierãt ĩdulſit, Ammon abbas

¶ROPHILVS quoq; popilieſis/ & Mercurialis liuienſis/ ambo epi, draconẽ æque pecori atq; hoibus infeſtũ, ſtoſſiis nõ repugnã Rophilus & Mercurialis epi

Digitized by Google

tem, ſed q̃ſi manſuefactũ ligauerũt, ac poſt ſe trahẽtes in puteũ alti- C
tudinis immẽſæ, nũq̃ inde exiturũ deiecere. Litteræ ibidẽ in lapide
inciſæ factũ hoc indicant, & adhuc extantes legẽtibus fidẽ faciũt.

Seuerinus abbas SEVERINVS in Pãnoniæ finibus abbas, cũ Phauianũ oppidũ
danubio adiacẽs famæ laboraret, eo ꝙ cõcreto frigoribus fluuio fru-
mẽtariæ naues iter agere nequibãt, oratione glaciẽ ſoluit, & vectori
bus nauigationẽ aperiens, periclitanti oppido incũctãter ſubuenit,
ita vt repẽte ingentẽ inopiã ingens copia ſecuta ſit.

Idem ¶ IDEM q̃m Cuculli caſtelli agrũ locuſtarũ agmina deuaſtabãt
iuſſit oẽs loci incolas vna ſecũ ad eccleſiã pergere, Dũq̃ ibi ſimul
orarent, omnis illa locuſtaꝝ tẽpeſtas inde ſublata fugã fecit. Ac ne
caſu aliquo diſceſſiſſe viderẽt, pars earũ non minima in cuiuſdam
agro reſedit, qui cũ alijs ad orandũ nõ venerat. Tantũq̃ homini illi
obfuit nõ oraſſe, quantũ cæteros oraſſe iuuit.

Romualdus abbas ¶ ROMVALDVS abbas (qui ordinis camaldueuſis fuit au-
ctor) cũ a Parẽtio Liburniæ oppido ſoluẽs nauigaret, & nauis ma-
gnis fluctibus iactaret, oẽſq̃ qui cũ eo erãt de ſalute deſperarẽt, pe- D
lagi ventorũq̃ ſeuitiã oratiõe placauit, illum vtiq̃ deprecatus, qui
Mat. 8. c ventis & mari imperat, & obediunt ei.

Germanus epiſcopus GERMANVS quoq̃ Anthiſiodorenſis eps̃, Britanniã verſus
ad hæreſes extirpandas cõtendẽs, vna cũ lupo ep̃o trecaſino, dũ na-
uis, qua vehebant, vndis impetu ruẽtibus illiſa tantũ nõ op̃iret, ma
nus ambas in cœlũ ſuſtulit atq̃ orauit. Et cõtinuo poſ[illegible]tibus ventis
æquatũ ſalũ tranquillũ illis p̃buit iter, curſuq̃ q̃ volebant ſatis ꝓſpe-

Fantinus FANTINVS Syracuſanus, cũ Meſſanæ a Stradi- (ro ꝑuenire.
conæ præfecto ad martyriũ quæreret, angeliq̃ monitu ſolus naui-
culã aſcẽdens fugeret, iã ꝓpe erat vt ab inſequẽtib9 caperet, q̃n deũ
precatus myoparonẽ illoꝝ ſtare fecit, ita vt neq̃ velo, neq̃ remis vl
tra impelli poſſet. Sicq̃ aduerſarijs poſt ſe relictis, dei quẽ inuocauit
ope periculũ euadens, Rhegiũ vſq̃ delatus eſt.

Idem ¶ IDEM Tabritanã Calabriæ ciuitatẽ accedens, cũ Balçanio di-
uiti quidẽ viro ſed gẽtili ꝓ ſeruo ſe locaſſet, vt haberet q̃ alioꝝ ino-
piæ ſubueniret, Et ſup̃bus dñs equos q̃s illi paſcẽdos cõmiſerat, ſtri
goſiores cernẽs, furore cõcitatus ip̃m perſequi cœpiſſet, nec ei vſq̃
ad fugã iter pateret, deũ rogauit, & motabrũ flumẽ q̃ intercludebãt

A virga ꝑcutiens diuiſit,atq; ꝑ ſiccũ alueũ tranſiẽs,ꝑſequẽtis irã rur/
ſum iũgentib⁹ ſe aquis euaſit. Perſecutor autẽ p̄ ſtupore iã placatus
obſecrauit hoĩem, vt ſe quoq; eodẽ modo trãſire faceret, percuſſoq;
iterũ fluuio/ idẽ ſecutũ eſt miraculũ. Tũc cognita chriſti virtute Bal
çanius credidit/ & ſimul cũ multis baptiſma ſuſcepit. Sicq; Fantinus
orando mortis periculũ effugit, & ijs quos effugerat/ vitã quã non
habebãt dedit. Moyſen nobis Aegyptios fugientẽ exhibens, niſi q̄ Exo.14.f.
tũc Pharao iuſte ſubmerſus perijt, Balçanius ṽo miſericorditer ſer/
uatus vixit. Iã eñ filius hoĩs venerat vt ſaluet, nõ vt iudicet mũdũ. Io.3.b.

¶ NEQVE admirãdũ facinus & Pharonis maldẽſis epiſcopi fuit. Pharo eps.
Etenim ſubmerſam in flumine ſimul cũ vectoribus nauim miſera/
tus, cũ in ripa ſe proſternens deũ oraſſet, ab imo fundo in ſummas
aquas enatare fecit/ ſaluis oĩbus qui in ea erãt. Tale quid & apoſto/
lo eueniſſe credimus/ qui ad Corinthios ſcribens ait. Ter naufragiũ 2.Cor.11.f.
feci, nocte & die in profundo maris fui.

¶ SED neq; de illis nũc ſilendũ, qui orãdo bonarũ artiũ ſciẽtias Hor abbas.
B q̄bus operã nunq̄ impẽderant/ ꝑceperũt. Hor mõtis Nitriæ abbas
litteras nõ didicerat, & oblato ſibi libello. cum oraſſet legere cœpit,
neq; minus doctrinæ illi vnius aut alterius horæ oratio contulit/ q̄
¶ QVAM aũt efficaciter Hor ipſe (alijs m̃ltoꝝ annoꝝ ſtudiũ. Baſilius eps
pro ſua eruditiõe orauit/ tam ꝓ aliena magnus Baſilius eps. Etem̃
Effren Syriæ ſolitario græci ſermõis vſum a deo p̄cibus impetrauit,
cũ ille antehac non niſi Syram linguã in qua natus erat/ habuiſſet.
Impletũ eſt in his illud credentiũ ſignũ, Linguis loquent̃ nouis. Mar.16.d

¶ THOMAS Aquinas Chriſtianæ diſciplinæ egregius philo Thomas
ſophus, quoties aut ad legẽdũ accederet/ aut diſputationẽ iniret, aut p̄dicator
ſcriptionẽ aliquã diuinæ tractatiõis aſſumeret, ſemꝑ prius orare ſo
litus fertur. Nihil recte auſpicari/ nihil agi ratus ſine maieſtatis diui
næ inuocatiõe. Cuius donum eſt/ quicquid bene feceris/ bene dixe
ris/ bene cogitaueris.

¶ IDEM ſacra ꝓphetarũ vaticinia legens, incidit in locũ explica Idem
tu difficillimũ. Oranti ergo/ Petrus & Paulus ap̄li in viſu affuerunt
& ſenſum ſcripturæ quã percipere nõ poterat/ aperuerũt. Hãc rem
ab ipſo adhuc viuẽte ſe audiuiſſe Reginaldus frater poſt obitũ eius
teſtatus eſt. Per oratiõem igitur declaratio quoq; ſermonum tuorũ Pſal.118.r

Digitized by Google

domine illuminat, & intellectum dat paruulis.

Oratio pro defunctis

PRETEREA defunctorum animas/quæ nondũ ita ad purum expiatæ ſunt, vt cœlo dignæ habeant, viuentiũ orationibus iuuari/ nõ ſolũ eccleſiæ traditione/ſed etiã reuelatiõibus exẽpliſq; ſanctorum conſtat. Benedictus decimus pontifex maximus, poſtq; vita defunctus eſt, apparuit Ioanni portuẽſi epo, ſeq; ne æternis pœnis addiceret, Odilonis cluniacenſis abbatis interceſſionibus cõſecutũ dixit, & tm̃modo tẽporarie afflictiõi donec vitæ maculas diluat/deputatum. Id vbi reſciuit abbas, pro illo ſollicitius orauit, ſimulq; monachis/vt pariter orarent iniunxit, & ecce nõ multo poſt, idem Benedictus ingenti fulgore renitẽs, viſus eſt primũ Eldeberto monacho, deinde ipſi Odiloni, Cui & gratias egit, aſſerens ſe ſuis fratrũq; eius precatiõibus a pœnis purgatorij ad beatitudinis quietẽ tranſlatũ.

Benedictus papa

Odilo abbas

Idem

HIC idẽ ſanctus abbas diuinitus monitus, ſolẽnes pro mortuis precatiões die feſtũ oĩm ſanctorum proxime ſequẽti fiendas inſtituit, (primuſq; celebrauit.

Arnulphus epiſcopus

ARNVLPHVS turonenſis eps, cuiuſdã nuper defuncti animã a dæmonibus ad gehennã trahi vidit, & procidens diuinã clæmentiã vt eius miſereret/implorauit. Tũ demũ reddito corpori ſpiritu ſurrexit qui fuerat mortuus, ac ſe precibus Arnulphi ſeruatũ palam eſt teſtatus.

Malachias epiſcopus

MALACHIAS Ceneroth Hiberniæ vrbis eps, cuius vitã ſcripſit Bernardus abbas, quottidie pro ſorore ſua defuncta miſſale ſacrificiũ dño offerebat. Cũq; magnis quibuſdã occupationibus impeditus offerre intermiſiſſet, illa per noctẽ quieſcenti apparens, conquæſta eſt iam triginta dierũ inediã ſe ſuſtinere(tantũ autẽ tẽporis ab oblatione miſſæ ceſſatũ erat)proinde petẽs vt ipſe tandẽ neceſſiati ſuæ ſubueniret. Quo viſu, ille admonitus eaſdẽ pro ſorore ſupplicationes nullo non die celebrans, iterum ipſam vidit, & primum quidem in limine eccleſiæ ſtare, deinde eccleſiam ingredi, poſtremo altari proximã Albatorum quorundam choro iungi. Quo indicio patuit ipſam fraternarum precum aſſiduitate multo celerius q; ſuis meritis purgatã, ad conſortium perueniſſe beatorum. Oratio ergo pro defunctis quemadmodũ & cætera pietatis opera, cibus eorum eſt, quo refocillati agilius illuc ſe transferũt, vbi(vt Hieremias ait) Erunt quaſi hortus irriguus, & vltra non eſurient.

Hiere. 31. b

C

D

Digitized by Google

A ¶SED ſicuti mortuis vt purgentur, ita etiã viuis vt corrigantur Oratio pro correctione
ſuffragari ſolet oratio iuſtorũ. Stephanus abbas ordinis grãdimon- Stephanus abbas
tenſis inſtitutor/ dum mõtis moreti (qui eſt in Aquitania) ſolitudi-
nẽ incoleret, pro milite quodã/ vt flagitiũ in q̃ obſtinatior videbat̃
dimitteret/ orauit. Hinc ille q̧ neqꝫ iã ab eo deſiſtere ſe poſſe, neqꝫ ſi
poſſet velle dixerat, repente mutatꝰ pct̃m ſuũ fleuit/ vitãqꝫ correxit.

¶LVPI Senonũ archiepiſcopi oratio quoſdã ex clericis mulierũ Lupus epſ.
libididinibus deditos ad continentiã adduxit. Quoſqꝫ dudũ mere-
tricius amor graui odio inter ſe diſſidere fecerat, eos illo orãte cõſci-
entiæ ſtimulꝰ ad pœnitentiã/ pœnitẽtia ad caſtitatis ſtudiũ egit. Cõ
uerſis igit̃ veniãqꝫ petentibus tam facile præſulis pietas indulſit/ q̃
ardẽter vt cõuerterentur orauerat.

¶ECONTRA Geraldus caſtitatis cultor p̄cipuus ab ea deſci Geraldus monachus
uiſſet/ ſi tẽtatus ad orationẽ nõ cõfugiſſet. Cũ eñ & generis nobili-
tate & diuitiis polleret, atqꝫ in cuiuſdã villici ſerui ſui filiã oculos
cõieciſſet, forma eius captꝰ/ an ſe illi venereo amore iũgeret delibe-
B rare ſecũ cœpit, diu voluptas cũ honeſtate cõtendit, & tandẽ vicit.
Decreuit puellã domi ſuæ conuenire, ſed prius q̃ id feciſſet orauit.
Vbi ꝟo pacta oratiõe illã adiit, vſqꝫ adeo ſibi deformis apparuit, vt
parẽtibus eius hãc ipſam eſſe quã adamauerat/ vix crederet. Itaqꝫ in
tactã relinquẽs ad ſe rediit, & turpis ꝓpoſiti pœnitẽs, filiã dote/ patrẽ
libertate donauit, ac deinceps vixit cautius. Poſtremo monachus
factus, meruit in cathalogo redigi ſanctorũ. At ſi tunc nõ oraſſet/ ce
cidiſſet, ſi cecidiſſet, fortaſſe nec monachus nec ſanctus fuiſſet.

¶ANSELMVS epiſcopus cũ fratrẽ quendã ex lãguore mor- Anſelmus epiſcopus
ti iam ꝓximũ pauitare atqꝫ horrore cõcuti aĩaduertiſſet, cauſam ro
gauit, & ille reſpondẽs duos ſibi lupos adeſſe dixit/ rabida toruitate
terribiles, minaciterqꝫ ringẽtes, & inde ſe timere ne dilaniet̃ ab eis.
Tunc epſ ꝓ ipſo dñm orauit, ac poſt orationẽ eodẽ fratre referente
audiuit, feras illas beſtias diſceſſiſſe, fugatas flãma ex ore orantis in
fulguris morẽ promicãte. Hoc demũ remedio frater pauoris mole-
ſtia liberatus, ac ſecurior factꝰ ad dñm migrauit. Quæ res documẽ-
to eſt, tũc maxime nobis opus eſſe precibus ſanctoꝝ cũ e vita dece-
dimus, nullo tp̄e acrius in nos inſurgẽte dæmonũ pugna.

¶NEC ſolũ dæmones, ſed qñqꝫ etiã hoĩes cũ orantibus cõgredi Sauinianus martyr

Digitized by Google

nō auſos legimus. Sauinianū martyrē multos ad fidē Chriſti a gen C
tilitatis errore miraculorū operatiōibus cōuertentē, Aurelianus im
perator cōprehendi iuſſerat, ſed q̄ miſſi fuerant, orantē inueniētes,
timuerūt ei man⁹ inferre. Alij deinde miſſi, cū ſimiliter orantē offen
diſſent, & ipſi animis cōcidentes/ nec vim irrogare auſi, dep̄cari ho-
minē cœperūt/ vti ſecū ad Cæſarem pergeret. Exoratus perrexit, &
martyriū paſſus eſt. Profecto etiā imperatorē ſicuti & imp̄atoris mi
niſtros/ſola oratione terrere poterat miles chriſti, ſed p̄ chriſto mar-
tyriū pati glorioſius exiſtimauit/ q̄ terrori eſſe inimicis.

Albinus ep̄s. CRIMINATIONIBVS q̄q circūuētos/oratiōe liberari
poſſe mōſtrauit Albin⁹ Andagauēſis ep̄s, q̄ quoſdā tenebricoſi car
ceris triſti ſqualore obſitos cernēs fleuit. Et cū præſidē vt dimitteren
tur/exorare nullo modo potuiſſet, deū pro illis precat⁹ eſt. Fatiſcēte
q̄ carceris muro oēs euaſerūt, deo deiq̄ ſeruo gratias agentes, cu-
ius precibus homo reſtitit, & lapides paruerūt.

Magnibon⁹ epiſcopus MAGNIBONVS eiuſdē loci ep̄s/ & ipſe ſimiliter ijs qui
in ergaſtulis & vinculis detinebantur, liberationē a magiſtratu fru
ſtra cōtendit, a deo autē facile impetrauit. Nā dū ipſe ante arā ſuppli D
citer p̄uolutus deprecat̄, clauſtra laxant̄, cōpedes ferrei frangunt̄,
& qui vincti erant/liberi euadunt. Itaq̄ quos durus magis q̄ iuſtus
iudex perdere cogitabat/miſericordis hoīs oratio ſeruauit.

Lupus ep̄s. SED neq̄ lupi Trecaſini ep̄i orantis virtutē tacebimus. Attila
ciuitatē eius obſidione cinxerat, cū ille deū precatus, portas aperiri/
hoſtē admitti iuſſit. Ingreſſi oīa extēplo euerſuri putabant̄, recta
pertranſierūt, ac veluti per ſolitudinē iter facientes/nihil prorſus ho
ſtiliter egere, nunq̄ armata manus minus nocuit ſuis/ q̄ tūc iſti ali-
enis. Quid multa? Lupus lupis oībus rapaciorē tyrannū, nō bellan
do/ſed deo ſupplicādo a ſe repulit p̄cul, & ſpe prædæ fruſtratus eſt.

VANA eſt ergo ſententia dicentiū, Non votis neq̄ ſupplicijs
muliebribus auxilia deorū parant̄, vigilādo/agendo/ bene cōſulen
Pſal. 126. a do proſpere oīa cedunt. Niſi em̄ dominus cuſtodierit ciuitatē, fru
Anianus ep̄s. ſtra vigilant qui cuſtodiūt eam. Quod etiā Aniani Aurelienſis ep̄i
exemplo probari poteſt. Hic em̄ Gottis Aureliū obſidentibus, vna
cū ſuis clericis de muro ipſo ſanctos & ſanctas oēs inuocās/letha
nias decātabat. Sacerdos autē vn⁹ ex captiuis, quē ne captiuitatis g-

Digitized by Google

A dem iugum a procacitate oris coercere poterat/cũ forte in acie vrbi proxima verſaretur, vocem intendens/vt ab om̃ibus audiri poſſet. Caſſa inquit ſpe duceris o Aniane/ſi verbis abigi poſſe aduerſarios credis, eaedẽ precationes validioribus etiã vrbibus nihil profuerũt. His dictis corruit exanimus, nec vltra quicꝙ̃ eſt prolocutus. Poſt haec barbaris oppidũ inuadentibus, tanta vis aquae de coelo cecidit, vt coacti ſint dimiſſa oppugnatione in caſtra ſe recipere. Sic miſericors & iuſtus dominus ſimul & orantibus affuit, & orationũ virtuti detrahentis vltus eſt ſcelus.

SI QVIS igit̃ quo facilius dei gratiã cõciliet, de ſanctorꝝ caetu deligere ſibi patronos optauerit, vtat̃ quibus volet, id eſt ſiue illis quos praecipuos putat, ſiue illis quibus hoc priuatim a dño indultũ legimus, vt aduerſos caſus eorꝝ/qui ſe inuocauerint, aut ĩminentes repellãt/aut incidẽtes leuẽt. Huiuſce autẽ praerogatiuae hi ſunt. Honophri⁹ monachus/cui⁹ in vaſtiſſima aegypti heremo defuncti animã ab angelis ad coelũ ferri vidit Paſnucius abbas. Decẽ milia martyrũ/qui apud Alexandriam pro Chriſto oĩa pene chriſti tormenta B ſibi ab impijs illata cõſtãter ſuſtinuerũt. Niceta martyr Maximiani Nicomediae regis filius, qui & ſupplicijs/ & patri/ a quo ea paſſus ẽ ſuperſtes/populũ ante in idolis mortuũ docẽdo reuiuiſcere ĩ Chriſto fecit. Venerãdus martyr Trecaſij paſſus/ꝗ de fide ab angelo meruit inſtrui, & a Chriſto ad fluuiũ ſequanã ſibi apparẽte baptiçari, cui⁹ interfecti ſanguis interfectori ſuo caeſari Aureliano illitus, vt beneficiũ referret pro iniuria/oculũ amiſſum reparauit. Veneranda virgo & martyr/quae in gallia Chriſtũ praedicando multos vna ſecũ ad palmã adduxit martyrij, Antonio imperatore eccleſiã ꝑſequẽte Katherina virgo & martyr/ per quã dei ſapiẽtia mũdi ſapiẽtes vicit, & cuius corpus de Alexandria/vbi pro Chriſto paſſa eſt/ad montẽ Syna angelicis manibus tranſlatũ dicunt, vt nemo dubitet/ eã multũ poſſe in coelo, quae ſic honorata eſt in terris.

Honophrius | Decem milia martyrum. | Niceta martyr. | Venerandus martyr. | Veneranda | Katherina

SED ꝑfecto inter ſanctos ſanctaſꝙ̃ om̃es, vt primũ apud deũ locũ obtinet, ita prior inuocari debet regina coeli gratia plena/benedicta in mulierib⁹/Maria virgo, Maria ſimul & mater, cuius immaculatus & intactus venter ſpirituſancto repletus edidit ſaluatorem mundi. Nihil certius ſperatur/ largius tribuitur/ tutius cõuerſat̃/ꝗ̃ Maria

ꝙ ipſa ꝓ nobis popoſcerit filiũ. An q̃cq̃ matris p̄cibus nõ gratifi- C
catuꝝ credim⁹/quẽ cũ deo p̄re legẽ/q̃ m̃res honorari iubet/ ſanxiſ(ſe ſcim⁹:

Fœminæ. NVNC ne a ꝓpoſito diſceſſiſſe videar, q̃tũ fœmi-
næ quoq; orationũ vi efficere potuerint/breuiter exponam, quibus
nihil obſtitit ſexus fragilior/quin par cum viris meritum, & æquã
mirabilium faciendoꝝ poteſtatem adipiſcerent̃.

Anna Helchanæ 1.Reg.1.c ANNA Helchanæ cõiunx diutinæ ſterilitatis opprobriũ, cũ
deum oraſſet/fœcũditate compenſauit. Genuit primo Samuelem,
genuit deinde filios tres/duaſq; filias. Fenenna v̾o altera Helcha-
næ vxor cõſorti ſuæ ſemꝑ infenſa, poſt ſuſceptos liberos parere de-
ſijt, & in idẽ vitiũ qđ illi petulanter obijcere cõſueuerat/ipſa incidit.
1.Reg.2.a Deniq; ſterilis pepit plurimos, & q̃ multos habebat filios infirma
ta eſt. Vltio em̃ ſuperbiã, orationem ſequit̃ gratia.

Iudith Iudith.12.a IVDITH in humilitate cordis deum precata, tantũ audacię cõ
cepit, vt a Bethulia ad hoſtes/qui eam obſederant, egreſſa inter tot
milia militum armatoꝝ Holophernem ducem, qui iam Ciliciam/
Meſopotamiam/Syriamq; deuicerat, ipſa & ſola & inermis, & mu
lier interimeret, interempti caput abſcinderet, abſciſum ſecum in D
vrbem ad ſuos referret. Iam ſeruitutis iugum Iſraelitaꝝ immine-
bat ceruicibus, omnes ſimul vno die vna Iudith liberauit. Nunq;
tantũ facinus perpetrare potuiſſet/niſi prius perpetrãdi facultatem
a domino precibus obtinuiſſet.

Suſanna Dañ.13.c QVID de Suſanna dicã, quæ Iudicũ ſententia morti iã addicta
exclamauit ad dñm, & dñs exaudiuit vocẽ ipſius. Spiritum quippe
Danielis pueri ſuſcitauit/qui malignos accuſatores falſitatis cõui-
ctos tallionem ſubire cõpulit, plebe illos iiſdem ipſis lapidibus ob-
ruẽte quos in Suſannã apprehenderat. Duo erãt/ſenes erant/p̄ſby-
teri erant, numerus/ætas/dignitas verbis fecerat fidem. Niſi inuo-
catus præſto affuiſſet, qui manifeſtat occulta cordium, pudicitia/in
famiam/innocentia necem paſſa fuiſſet.

Barbara ET IN Barbara quidẽ virgine, vt cõſtans ſanctæ trinitatis con
feſſio/ita efficax fuit ꝓ neceſſitate dep̄catio. Dũ em̃ infidelẽ & iratũ
fugeret patrẽ, & fugã prærupti mõtis crepido inhiberet, orauit dñm
ac ꝓtinus illo in quo hæſerat ſaxo in aduerſam paris altitudinis par
tem ſe inclinãte euaſit, nec tñ tãto miraculo inclinatus eſt impius

Digitized by Google

A pater, vt vel ſic elapſam quærere ceſſaret. Proh nefas. Pater pſequi/tur/ſaxa miſerantur, & ad inuocationem Chriſti mõtes molleſcũt/ hominis infidelitas obduratur.

AD Radegũdis Clotarij Gallorꝫ regis vxoris, ſed magis Chriſti ancillæ orationẽ, ferreæ pedicæ eorꝫ qui ĩ vinculis publicis erãt/ cõtritæ ſunt, illi abſoluti. Sic & nos orare oportet/vt peccatorꝫ nr̃orũ nexibus liberemur, & liberati deo gratias agamus dicẽtes, Dirupiſti dñe vincula noſtra, tibi ſacrificabimus hoſtiam laudis. Radegũdis Pſal.115.b

HELIZABET vidua, & ipſa quidẽ regia ꝓgenies/ſed melius regnans cum chriſto, ꝓ iuuene quodam ſæculi vanitatibus dedito oraſſe dicit, qui continuo nouũ induens hominem/ſæculi huius amorem/in amorem conuertit Chriſti, religioniſq; ſuſcepto voto ordinem fratrũ minorꝫ ſubijt, Et ingenue cõfeſſus eſt ſe illa orãte ita intimis flagraſſe pcordijs, vt ardori remedium nullũ inuenerit/donec vitam mutare decreuit. Ad eius ergo orationem dñs ignẽ miſit in terram, & quid voluit niſi vt accendatᷣ. Heliſabet. vidua. Lu.12.f

B THEODORA romana Siſinij coniunx, a Clemente pontifice conuerſa, & ob hoc a viro infideli odio habita, ꝓ conuerſione eius orauit, & exaudita eſt. Petrus apoſtolus oranti apparens, Siſinium precibus eius a domino conceſſum nunciauit. Hinc demum depoſito errore Siſinius/chriſtianitatem accepit, & vir infidelis ꝑ mulierem fidelem ſaluatus fuit. Non illum ſuaſionibus/non argumẽtis eſt aggreſſa, ne puicacis animi hominẽ/dũ lenire nititur grauius irritaret. Tacita dñm rogauit, & lupus in agnum mutatus eſt, Factaq; ſunt praua in directa, & aſpera in vias planas, Theodora. 1.Cor.7.c Eſa.40.a

QVID MIRVM autem tantũ virium ineſſe orationibus ſanctorum, cum hæ vſq; ad illius ſolium aureſq; perueniãt, qui quodcũq; vult facit in cœlo & in terraᷣ. Angelus ad Tobiam, Ego inquit obtuli orationem tuam domino. Et in Apocalypſi dicit, Aſcendit Fumus incenſorꝫ de oratiõibus ſanctorꝫ de manu angeli corã deo. Sancti orant, angeli miniſtrant, Deus dat gratiam, Qui facit mirabilia ſolus, & cuius potentiam/ſapientiam/ bonitatem admirari licet, comprehendere non licet. Oratiões ab Angelis offeruntur deo. Pſal. 14.b Tob.12.c apoč.8.a Pſal.135.a

DE TENTATIONIBVS TEMPORE ORATIONIS CAPITVLVM TERTIVM

Digitized by Google

QVONIAM VERO ORATIONES ar C
ma ſunt/quibus proſternitur omne diaboli robur, iccirco maligni ſpiritus interdũ orãtibus nobis im-pedimenta ſtruũt, vt vel torpeamus pertæſi, vel ter riti obmuteſcamus, vel vagis cogitationibus abdu cti, verba quæ penſiculate ruminanda ſunt/con-temptim effutiamus, ſimiles ebrijs, qui ſæpe multa quidẽ loquunt̃, nec tamẽ quid loquant̃ ſatis ſciunt. Detegamꝰ nũc hmõi inimici dolos atq; inſidias, ſanctoꝝq; in cauẽdo induſtriã ſi-mul cõſideremus, vt hos imitãdo, illos qui neminẽ niſi volentẽ vin cunt/floccifacere, atq; cõtemptui habere poſſimus.

Sulpicius eps. SVLPICIVS bituricẽſis eps/dũ nocturnis p̃cibus incũberet horrẽdos circa ſe ſtrepitus/voceſq; terribiles audiuit, neq; tñ aut lo
Pſal.124.a co ceſſit/aut orare deſijt, donec ſedatus eſt tumultus. Qui ẽm confi-dit in dño, ſicut mons ſion nõ cõmouebit̃ in æternũ, par terrori erit
Pſal.26.a atq; dicet. Si cõſiſtant aduerſum me caſtra, nõ timebit cor meum. Si exurgat aduerſum me præliũ, in hoc ego ſperabo.

Maximus monachꝰ QVI Sulpiciũ terrere volebãt, idem Maximũ monachum (qui poſtea Rhegienſis eps fuit) ſeducere conati ſunt. Nã cum noctu ad littus ꝓceſſiſſet vt oraret (monaſteriũ ẽm nõ procul a mari erat) vi-dit nauẽ applicuiſſe, a qua deſcendẽtes nautæ/ipſum reuerẽter adi-erunt, atq; laudibus attollere cœperunt, ꝙ ſcilicet fama eius vſq; ad Syriæ fines perueniſſet, ꝙq; multi eũ videre deſiderarent, ꝙ deniq; ſi illo proficiſci vellet/ſaluti plurimis foret, & ſi modo ſecum ire diſ-poneret, ſe iam in rem paratos eſſe, ꝓ lucro habituros/ſi talem virũ vehere ſibi contigiſſet. His inanis gloriæ offucijs diaboli calliditas nitebat̃ ſubuertere hominis mentẽ, vt qui in orãdo humilitatẽ imi-tabatur/publicani pectus percutientis, iam tandẽ imitaretur iactan tiam phariſæi ſeſe arrogãter efferentis. Attamen Maximus antiqui hoſtis captioſas tendiculas/circumſpecto ſagaciq; animo percipiẽs poſitis ĩ littore genibꝰ, ſicuti ꝓpoſuerat orauit. Et ſtatĩ auerſi ſũt eru
Pſal.69.a beſcẽtes q̃ dixerũt illi euge euge. Diſcamꝰ eiꝰ exẽplo cauere adulãtiũ adoptos deliniſicis ſermõibꝰ dolos/melleq; circũlita venẽa, cũ etiã
Prouer.1.b ſalomõ p̃cipiat dicẽs. Fili mi ſi te lactauerit p̃ctõres ne acq̃eſcas eis.

Launoniari-cus abbas. LAVNONIARICO abbati carnotẽſi noctu orãti, lucer-

Digitized by Google

A nã ter a dæmonio extinctã fuiſſe ferũt, & ter ab angelo rurſũ accẽſã. Nõ em̃ paſſus eſt dñs illũ deridiculi grã in tenebris derelinq̃ q orãdo ſeruiebat luci. Q̃m deus lux eſt, & tenebræ in eo non ſunt vllæ. 1.Io.1.b Quid tunc ſolatij/quid gaudij cœpiſſe Launoniaricũ dixeri, cũ ꝓ ſe cõtra neqtiæ ſpiritũ ſtare dñm videret. Potuit lætus cõcinere dauidicũ illud. Q̃m tu illuminas lucernã meã dñe, deus me⁹ illumina tenebras meas. In te eripiar a tẽtatiõe, & ĩ deo meo trãſgrediar murꝫ. Pſal.17.d

LEONARDO corbiacẽſi mõacho orãti/ſerpẽs a pedib⁹ ĩ ſinũ vſq; ſurſũverſus reptauit, quẽ quidẽ ille vſq; adeo nihil expauit, vt ĩmobilr ꝑmaneret donec p̃cũ finẽ fecit. Quinetiã pactis p̃cib⁹ vltro ſeſe peſtiferæ beſtiæ ingerebat dicẽs, ne facere differret q̃cq̃d faciẽdi facultatẽ aduerſus ĩpm a dño accepiſſet Sed illa ſicuti orãtẽ nõ terruit, ſic etiã oĩa pati paratũ mĩme læſit. Quotuſqſq; vl viſo tm̃ iuxta ſe ſerpẽte, nõ continuo trepid⁹ exiluiſſet. At Leonard⁹ etiã intra gremiũ illabentẽ cõtẽpſit. Cur ita/niſi q̃a verꝫ ẽ qd ĩ ꝓuerbijs Salomõ ait. Fugit impi⁹ nemine ꝑſequẽte. Iuſtus aũt q̃ſi leo cõfidẽs abſq; terrore erit. Leonardus monachus Prouer.28.a

SERPENS aũt ille antiqu⁹/q fraudulentis B ꝑnicioſiſq; ſuaſionibus ſeducere mortales nõ ceſſat, ne vtiq; decipe potuit humillimũ p̃catorẽ/fidiſſimũq; dei ſeruũ Frãciſcũ. Qui cum die quodã ꝓlixius oraret, audiuit clamantẽ. Franciſce pœnitẽtibus ignoſcit deus, nõ ſe tã pertinaci fatigatione conficientibus. Agnouit in verbis dolos, & ſicut cœperat/orando ꝑſeuerauit, atq; etiã ad perferẽdos ꝓ Chriſto labores magis exarſit. Sciebat em̃ inimici cõſilia ſemp eo ſpectare vt fallant/nunq̃ vt doceãt, ſcriptũq; eſſe. Ne deſideres de cibis eius/in quo eſt panis mendacij. Franciſcus. Prouer.23.a

RVRSVM tñ hũani generis ꝑpetui hoſtes, q̃m fraudulẽta inductiõe nihil ꝓfecerãt, terrificatiõib⁹ aggredi illũ decernũt. Dũq; ipſe nocte q̃dã p̃cationi operã daret, ſup tectũ dom⁹ ĩmanir ſtrepe atq; horribilir mugire cœperũt. At ille ĩtrepid⁹ exurgẽs. En aſſũ inqt neq̃ſſimi ſpũs, venite exercete ĩ me quicq̃d vobis ꝑmiſſũ eſt. Qꝫ ſi corpus hoc ꝟberibus affeceritis, q̃d aliud q̃ vindicabitis me de aduerſario meo. His dictis cõfuſi diſceſſerũt. Ille ad p̃ces deo ꝑſoluendas redijt/nullis tẽtatiõibus cedẽs, ſed fiduciã habẽs in dño ſemper. Idem

CETERVM neq; ſic ſupata ſathanæ ĩprobitas cõquieſcere potuit, iterũq; orãti illi plus etiã moleſtiæ ĩtulit tacita ſuggeſtiõe q̃ Idem

Digitized by Google

intulerat manifeſta infeſtatione.Intimo nãq; medullaꝝ titillatu co C
gitationẽ ei libidinis excitauit,atq; ille intermiſſa p̄catione repente
exurgẽs,violẽtũ mẽtis motũ dura corporis flagellatione rep̄ſſit,ve
naꝝq; caleſcentiũ pruritũ ſemet in gelida niue nudũ ꝓſternẽs extin
Mar.9.d xit.Hoc ẽm eſt genus illud quod nõ eijcitur niſi per orationẽ & ie/
Agathõ abbas. ¶HIS IAM dictis exemplis Agathonis abbatis ſentẽ (iuniũ.
tia ꝓbari poteſt,qui interrogatus,Cui nã ſpiritaliũ actionũ plus la/
boris ineſſet? Precationi rñdit. Qm̃ p̄cationis tp̃e ipſe nequã ſpũs
plurimũ nobis negocij exhibet,nũc aperte oppugnãs,nũc occulte
inſidians,modiſq; omibus enitẽs/vt cõfundat dep̄cantiũ mentes at
q; cõturbet,haud ignarus quanti apud deũ momẽti ſit,cõſtans/con
tinua/perſeuerans humiliter orantis intentio.

DE CONTEMPLATIONE. CAPI. IIII

SATIS HEC DE ORATIONE,NVNC
res ipſa poſcere videt̃,vt gradũ faciamus ad contem
plationẽ.Prius ẽm orandũ,deinde cõtemplandũ,vt
cũ gratiã impetrauerimus,tũc demũ in cubiculũ in/
troducamur regis,iã tacito mẽtis obtutu cõſideratu/ D
ri maieſtatẽ gloriæ illius cuiꝰ potẽtia nihil potẽtius/
ſapiẽtia nihil ſapiẽtius/bonitate nihil melius/æterni
tate nihil prius/nihil poſterius,neq; eſſe/neq; excogitari poteſt.
¶HVIVSCEMODI meditationũ altitudiẽ abſorpti qdã ita
obſtupeſcũt,vt ſenſibus corpis alienati(qđ græci extaſin vocant)
mortui magis q̃ viui videant̃.Sed interim animus cœleſtiũ viſione
fruit̃,diuini luminis dulcedine paſcitur,reuelationes qñq; accipit
Abraam ¶SIC credimus Abraã/Iſaac/Iacob cũ deo col/ (myſterioꝝ dei.
Iſaac Iacob locutos futuroꝝ noticiã recepiſſe.Moyſen etiã p̄teritoꝝ.Is ẽm mũ/
Moyſes dũ a deo in principio creatũ vere didicit,& omibꝰ palã fecit.Sic præ/
Dauid terea Dauid verſu oracula ceciniſſe, de qbus gliat̃ dicẽs. Incerta &
Pſal.50.b occulta ſapiẽtiæ tuæ manifeſtaſti mihi.Sic deniq; Eſaiã/Hieremiã/
Prophetæ omnes. Eçechielẽ/cæteroſq; ꝓphetas omia in ſpũ hauſiſſe,quæ quondã ad
populũ/nũc ꝓſpera/nũc aduerſa vaticinantes effuderũt.Semper ẽm
de deo cogitantes,digni habiti ſunt/qui cũ deo etiã ſermones miſce
Exo.33.b rent,&(vt ait ſcriptura)facie ad faciẽ loquerent̃.Latius contempla
tionis eoꝝ typicæ viſiones reuelationeſq; modo a nobis enarrari

A poſſent, niſi omibus ſatis notæ forent, & ab ijs qui ſub lege erāt ad eos qui ſub euāgelio fuerūt noſtra feſtinaret oratio.

DE SIMONE Petro in actis aplo℞ traditū legim⁹, q̄ cum in cœnaculū circa horā ſextā oratū aſcendiſſet, cecidit ſup eū mētis exceſſus, & vidit cœlū apertū, & inde vas quattuor initijs ſubmitti immūdis aīalibus plenū, ſed q̄ a deo mūdata dicerent̄. Ex quo ſignificatū eſt gētiles quoq;, qui plane īmundi erro℞ inquinatiōe erāt, per fidē euāgelicæ veritatis mūdandos & ecclīæ gremio excipiēdos eſſe ſicuti & iudæos. Qm̄ nō eſt inquit pſona℞ acceptor deus, ſed in omni gente qui timet eū, & operat̄ iuſticiā acceptus eſt illi. Petrus apl's. Act. 10. b Ibidem. g

PAVLVS apl's raptus vſq; ad tertiū cœlū vtrū in corpore an extra corpus neſcit, deus ſcit, audiuit arcana verba quæ nō licet homini loqui. Hinc demū in illā prorupit vocē, O altitudo diuitiarū ſapiētiæ & ſcientiæ dei, q̄ȝ incōprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius. Quis em̄ cognouit ſenſum dn̄i, aut quis conſiliari⁹ eius fuit? aut quis prior dedit illi, & retribuet̄ ei? qm̄ ex ipſo & per ipſum, & in ipſo ſunt om̄ia, ipſi gloria in ſæcula amen. Paulus apl's. 2. Cor. 11. a Rom. 11. d

B IOANNES apoſtol⁹, fui inqt in ſpiritu dn̄ica die, & audiui & vidi ea vtiq; quæ in Apocalypſi cōmemorat. Quo℞ præſtantiā diuus Hieronymus admirās ait, Apocalypſis Ioānis tot habet ſacramenta, quot verba. Parū dixi, in verbis ſingulis multiplices latent intelligentiæ, & p merito voluminis laus om̄is inferior eſt. Ioannes apl's. Apoc. 1. c

APOSTOLICI quoq; viri cœlū ipſum aīo tranſcendētes, & viderūt & prædicauerūt multa nō mediocri admiratione digna. Antoni⁹ abbas dū ſæculi voluptatū malignas illectatiōes ſecū cōſiderat, totū terra℞ orbē laqueis refertū vidiſſe dicit̄. Quæ res nōne aperte nobis indicat in quātis verſemur vitæ periculis, qui quotidie inter mortiferarū cupiditatum tam multiplices pedicas veſtigia figimus. Q; ſi ijs nolumus implicari meditāda ſunt cœleſtia, relinquenda terrena, cōtemplatiōis alis ad ſuperna euolandū, inferiora dimittēda atq; cōtemnenda. Qui ſic agunt ſecuri ſunt. Et de illis in prouerbijs dicit̄, Fruſtra iacit̄ rethe ante oculos pennatorum. Antonius abbas. Prouer. 1. b

BONICIVS Aruernēſis ep̄s dū noctu in eccleſia meditationib⁹ inuigilat diuinis, ecce pulchrā vt luna, electā vt ſol, beatā virginē Mariā virgineis choris comitatā ad ſe venire videt, iuſſus miſſā Bonicius ep̄s.

Digitized by Google

celebrat, indumentũ miri candoris ab ipſa dei genitrice ſibi oblatũ accipit. Viſio abijt. Ille ad ſe reuerſus inſomniũ fuiſſe putabat/donec idipm̃ indumentũ iuxta ſe iacere cõſpexit, qđ adhuc extare dicit, & cernẽtibus rei fidẽ facere/nemine dep̃hendẽte/neq; lini/neq; texturæ genus. Magnũ fuit tale munus accepiſſe, ſed maius tali ſpectaculo intfuiſſe, & eius viſiõis dulcedinẽ/q̃ nũc fruit̃ in cœlo/guſtare cepiſſe in terra. C

Romualdus abbas

ROMVALDVS abbas ordinis Camalduẽſis auctor, cũ ad Sutrij montis monaſteriũ deueniſſet/& ibidem miſſam celebraret, aliq̃diu in extaſi raptus ſtetit. Poſt hæc pſalmorũ effici meruit expoſitor, q̃rũ pauloante ne lector q̃dẽ ſatis idone⁹ fuerat. Dũ em̃ ipm̃ dei ỽbũ (qđ tũc manib⁹ cõtrectabat) intẽtius cõſiderat, ſctõrũ ỽborũ ꝑcipe meruit anagogẽ/latẽteq; ſub lr̃a ſenſum. Plurimorũ annorũ ſtudiũ ad tãtũ diuinæ eruditiõis ꝑfectũ nunq̃ illũ extuliſſet/ad q̃tũ die vna Chriſti ꝑduxit cõtemplatio.

Auguſtinus epiſcopus

AVGVSTINVS Hipponẽſis ep̃s/philoſophiæ chriſtianæ aſſertor egregius, dũ ſanctæ trinitatis myſteriũ ſolus in cubiculo ſedẽs cõtemplat̃, ita a ſeipſo abſceſſerat/vt a muliere quæ illũ quadã de re cõſulere vehemẽter cupiebat/ſæpius intpellat⁹ nihil r̃nderet, imo ne reſpiceret q̃dẽ. D Mulier deniq; q̃a ſe cõtemptã putauit/abijt triſtis, Poſtero aũt die cũ eũ in eccl̃ia miſſam celebrantẽ audiret, in ſpũ rapta vidit de trinitate diſputantẽ, atq; audiuit iccirco ſe illum die heſterno fruſtra q̃dẽ adiſſe, q̃ eiuſmodi meditatiõe occupat⁹ ipſam neq; videre/neq; oĩno ſentire potuiſſet. Ac ꝑinde ne redire dubitaret, redijt/& qđ petierat cõſiliũ ſine cunctatiõe accepit. Maioriq; deinde reuerẽtiæ habere hominẽ cœpit q̃ ante habuerat, cũ talia de illo ſibi videre cõtigiſſet. Quid igit̃ mirũ ſi tã copioſe tamq; argute de trinitate ſcripſerit, qui mẽte ſic abſtracta trinitatis ſacramẽtum fuerat cõtemplatus, ſed nec cõtemplãdo tantũ apprehẽdiſſet/niſi vt apprehenderet pie prius ac iuſte viuendo dignus euaſiſſet. Vitæ ſanctitate meritum ſibi comparet/qui vult contẽplatione ꝑficere. Scriptum eſt em̃. Homini bono in conſpectu ſuo dedit deus ſapientiam & ſcientiam & lætitiam.

Hieronymus

QVA q̃dẽ bonitate prædıtus diuus Hieronymus, meruit etiã ipſe ſpiritalis cõtemplationis ingentẽ & ineffabilẽ haurire dulcedinẽ. In eo q̃ppe libro quẽ de virginitate ſeruãda edidit. Poſt multas

A inquit lachrymās, Poſt cœlo inhærētes oculos/nōnūq; videbar mi/
hi intereſſe agminib⁹ angelorū, & lætus gaudenſq; cantabā. Poſt te Cant.1.a
in odorē vnguētorū tuorū curremus. Et ad virgines deo dicatas ſcri
bēs ait. Expto itaq; ſeni deuote cōſulēti credite filiæ, ſi ſemel guſta/ Pſal.117.c
ſtis q̄ dulcis eſt dñs, ad quē accedētes lapidē viuū ab hoībus quidē
reprobatū, a deo aūt electum, poteritis ab eo illud audire, Venite & Exo.33.d
oſtendā vobis oīne bonū, & tunc oſtēdet vobis talia/qualia nō niſi
mētes aſſuetæ norūt. Scio quid loquor chariſſimæ. Nā vt meā inſi/
pien ti loquar/ego homunculus ſic abiectus/ſic vil'i domo dñi/ad/
huc viuēs in corpe, angelorū ſæpe choris interfui, de corporeis per
hebdomadas ſuſtētationib⁹ & nutrimētis nihil ſentiēs/diuinæ viſio
nis intuitu. Poſt multorū forte dierū ſpacia præſci⁹ futurorū/reddit⁹
corpi flebā. Quid ibi manēs fœlicitatis habebā, q̄d inenarrabil' dele
ctatiōis ſentiebā, teſtis ē ipſa trinitas quā cernebā, neſcio quo intui/
tu. Teſtes ſunt & ipſi beati ſpūs q aderāt, teſtis ē etiā cōſciētia mea,
q tantis bonis ipſe fruebar, q̄t & q̄lia neſcit pferre mollicies corpis
mei. Deniq; ſubiūgit dicēs. Nō pōt ad tātæ cōtēplatiōis dulcedinē
B cor ſæcularib⁹ plenū negocijs aſpirare, ſed oportet vt ſæclo moriat,
vt ſoli deo p tātas meditatiōes & deſideria ſupnis inhæreat. Vñ gra Io.12.d
nū frumēti cadēs in terrā, niſi mortuū fuerit, ſemp ſic ſolū manet vt
cecidit, quod ſi morit, fructum plurimū affert.

THOMAM aqnatē catholicæ veritatis locupletiſſimū diſ/ Thomas aquinas
ſertorē. dū de deo diu multūq; cogitat, a ſolo attolli, & altitudine fe
re cubitali in aera pēdere, viſū ferunt. Neq; deinde tantæ cōtēplatio/
nis fructū diſſimulare potuiſſe/vultu pdēte iucunditatē, quā itima
cōceperāt præcordia. Extaſi aūt tā pfunda rapi ſolitū, vt interdū cā/
delā accēſam tenēs, ea demū ad manū vſq; cōſumpta, flāmæ calorē
nō ſenſerit. Quē prſus nō ſenſiſſe/ijs etiā qui id factū nō viderūt, fi
dē facere poterant, nō pauca in manu ipſius ac digitis aduſtiōis ve/
ſtigia. Qualia ergo illa aut quātæ delectationis fuiſſe dixerim⁹, qui
bus occupatus animus nō aduertebat corporis tormēta, vel ad quæ
ſeſe mens erigēs, carnis quoq; pondus ſecum trahere videbat, dum
ſupinum ſtare, & humū non contingere cogit.

NEC in Bernardo Clareuallenſi abbate nō ſatis clarū ſignum Bernardus abbas
mētis in cœlo verſantis fuit, q cū aliq̄n equū aſcēdēs fratres Cartu/

Digitized by Google

ſięſes inuiſere prexiſſet, & præpoſitus eoꝝ ephippio nimis decoro illũ vſũ arguiſſet, quærere a comitib⁹ cœpit, q̃le equi ſui ephippiũ eſſet, necꝙ em̃ aut inſiliẽdo aut deſiliẽdo, aut etiã inſidẽdo animũ aduerterat quale foret. Iterꝫ ꝑpe ripã Lauſanẽſis lacus diei iter fecerat. Cũꝙ iã occaſo ſole ad hoſpitiũ diuertiſſet, & fratres qui eũ comitabant, int̃ ſe de lacu ipſo verba iactarẽt, rogauit vbi lacus ille fuiſſet. Poſtꝙ audiuit miratus eſt, ſeꝙ eũ penit⁹ nõ vidiſſe aſſeruit. Nec tñ mirꝫ videri debet, ſi rẽ oculi cernere nõ potuerint, cui auimus non attenderit, qui ſæpius quidẽ cum deo ꝙ cum hominibus erat. E

Benedictus abbas ¶ AEQVE altæ contẽplationis indiciũ ĩ Benedicto abbate mirabilis viſus præbuit. Nocte intẽpeſta cœlũ ꝑ feneſtrã intuẽs deum adorabat, qñ lumẽ vidit, quo nox ipſa ita reſplẽduit, vt cum die poſſet cõtendere. Mox totũ mundũ cõſpexit arte atꝙ anguſte cõſtipatum ꝑ exiguæ pilæ inſtar. Cœlũ q̃ppe intuẽs, ſupra cœlũ mẽte euectus eſt, & per creaturæ cõſideratione ad creatorẽ vſꝙ ꝑuenit. Illius ergo lucẽ quam animo agitauerat, oculis vidit, & in illius luce tanꝙ in ſpeculo mundũ vniuerſum. Sed ideo quidẽ tam paruũ, qm̃ tanꝙ momentũ ſtatere (vt ſcriptura ait) ſic eſt ante deum orbis terraꝝ,
Sap.11.d & tanꝙ gutta roris antelucani, qui deſcendit in terram. D

Franciſcus ¶ SED quid nunc de te pater Franciſce dicã, q̃ntũ tibi quoꝙ adhuc in terra degẽti tua cõtulit contẽplatio. Vidiſti fulgentẽ Saluatoris noſtri crucẽ, vidiſti ſanctũ Seraph, a quo Seraphicus dici meruiſti. Inde tibi ſingulari quodã priuilegio dñicæ crucifixionis cicatrices corporaliter vẽdicaſti, vt cuius paupertatẽ, manſuetudinem, humilitatem fueras imitatus, eius etiã ſacratiſſimæ paſſionis ſigna in manibus, in latere, in pedibus referres, & cum Paulo gloriari poſſes
Gal.2.d dicens, Chriſto confixus ſum cruci, viuo autẽ iam nõ ego, viuit vero in me Chriſtus. Mihi autem abſit gloriari, niſi in cruce dñi noſtri
Gal.6.c
Ibidem Ieſu chriſti, ꝑ quẽ mihi mundus crucifixus eſt & ego mundo. Ego
Mat.25.b em̃ ſtigmata dñi Ieſu in corpore meo porto. O fœlicem ſeruum cui dñs quinꝙ tradidit talenta, vt quibus ille perditum redemit mundum, hic labentem repararet eccleſiam.

Fœminæ ¶ NVNC quæ fœminis in meditando miracula cõtigere, vt inſtituti noſtri ordo ſeruetur, referamus.

Maria magdalena ¶ MARIAM magdaleuã, cũ in ſolitudine ætatẽ ageret, ſtatutis

A diei horis ſupra cœlũ ab angelis vectatã tradunt, quod ſi (vt aiũt) in corpe, cũ apls de ſe dubitet, quanti illam meriti fuiſſe dixerim? Mirarer poſt hæc mori potuiſſe, ſi nõ eodẽ die ſemp ad terras relatã dicerent. Tantillũ tẽporis in illis æternitatis locis morabat̃ / quantũ cõpetere poterat mortali. Interim ergo etiam corpore ꝓxima illi inhærebat, quẽ mẽte atq; aĩo nunq̃ dimittebat, adeo aſſidua dei meditatio prius carnẽ ipſius cœlo dignam fecerat / q̃ terrena labe liberã. Et ſi tantus fuit Mariæ in deſerto contẽplantis fructus, quanta eſt nũc in paradiſo cum Chriſto regnantis gloria. Iam ibi ꝑpetuo habitat, vbi quondam vel vnius horæ momento manſiſſe fœlicitatis fuit.

MARIAM quoq; ægyptiacã, quæ vrbanæ luxuriæ molliciẽ heremi aſpitate fregit. Zoçimas abbas orantẽ corpe ſupra terrã / ſuſpẽſo altitudine ferme cubitali vidit. Itaq; quantũ olim ꝑ corpis turpitudinẽ in ꝓfundũ ꝑditionis corruerat, tantũ poſtea ꝑ mẽtis contẽplationẽ necdum ſarcina carnis depoſita extolli meruit dum oraret. Q̃ male cum illa actum erat cum delicijs diffluerat, tam deinde bene cum reſipiſcere cœpit, & in ſenſu cogitare circumſpectionẽ dei. Maria ægyptiaca.

B HELISABET Pannonũ regis filia, cuius ſæpe mentionẽ fecimus, dum ſe ſupra ſe tollens cœleſtia meditat̃, in extaſim abibat, & mẽte cernebat / quod oculi peruidere nõ poſſunt, quod ne tum quidẽ cum ad ſe rediſſet / diſſimulare poterat, tantã etiam tacita facies hilaritatẽ præferebat. Eadẽ cum aliquando nimio labore fatigata laſſaq; reſediſſet, oculis in cœlũ intentis, fronte modo iocunda, modo triſti apparuit. Et confeſſa eſt ſe in nubibus vidiſſe Ieſum, qui nunc ſe oſtendẽs lætam reddebat / nunc tegens mœſtã. Deniq; ipſum ſibi dixiſſe. Bono animo eſto filia, ego tecum ſum. Et ſe reſpõdiſſe, Ita dñe, tu mecũ atq; ego tecũ. Magnum ꝑfecto diuinæ liberalitatis beneficium, vt homo deũ alloquat̃, maius vt alloquentẽ audiat, maximũ vt vna cum illo ſit. Et tamen quoties eum contẽplamur nihil in fide hæſitantes, quoties eius amore deſiderioq; inardeſcimus, toties cordi noſtro inſidet. Et vere nobiſcum, atq; adeo intra nos eſt, dicente apoſtolo. Qui adhæret dño / vnus ſpiritus eſt. Heliſabet vidua 1. Cor. 6. d

HINC etiã Heliſabet virgo egregiũ comagienſis monaſterij decus, cum ſeſe cœleſtium cõtẽplationi penitꝰ dediſſet, obſtupefactis ĩterdũ corpis mẽbris ac ſenſibꝰ diu veluti exanimis iacebat. Heliſabet virgo

Digitized by Google

Inde illi nõ pauca quæ futura erãt diuinitus reuelata fuiſſe ꝓhibẽt, C
ſolitamq́ꝫ beatæ virginis frui colloquijs. Libꝛ etiã qui viaꝝ dei di⸗
cit, angelo dictante ab ea ſcriptũ. Cum hæc ita ſint, nonne paradiſũ
habuit in terris, qm̃ mente ſemper in cœlis fuit?

Clara CLARA virgo beati Franciſci præceptis imbuta, dignaq́ꝫ tanto
magiſtro diſcipula, pridie q̃ natal' dñi veniret/ ægrotauit, nec licuit
illi cũ reliqs ſororibus ad agẽdas ſacræ noctis ꝓcationes ꝑgere. Ve⸗
rũtamẽ aduerſa valitudo corpus ĩpedire potuit, animũ nõ potuit. &
ancilla Chriſti affuit in ſpũ, vbi in carne adeſſe negbat. Reuerſis qp
pe ſororib⁹, quicqd int abſentes actũ dictũq́ꝫ eſſet/ ordine retulit, &
mirãtibus adiunxit. Sibi tũc ibidẽ loci vbi abſens cũ ipſis fuit, Ieſum
pueꝝ qua hora quondã naſci voluit/ apparuiſſe. Ieſum ergo deuote
contẽplata, cũ ĩ lectulo iaceret, oĩa quæ ꝓcul in oratorio agerentur/
pſpiciebat. Et qd' ne ipſe quidẽ quæ illo cõuenerãt viderunt/ videre

Eadem ¶ALIAS etiã a die cœnæ dñi vſq́ꝫ ad ſabbatũ ſanctũ (meruit.
corporeoꝝ ſenſuũ vſu ſubtracto qſi mortua ꝑmãſit. Sed interim to
to animi vigore in deũ tranſlato, oĩa dñicæ paſſionis myſteria ĩſdẽ D
horis/ eodẽq́ꝫ ordine geri cernebat q̃ geſta nouerat. Vbi aũt corpi fu
it reddita, haud ampli⁹ q̃ vnius horæ ſpacio ſe dormiſſe putauit. Ex
quo facile percipi põt, q̃ illi gratũ erat huiuſce dormitionis ſpecta⸗
culũ. Breue eñ videri ſolet omne quod delectat. Delectabat autem
eam nõ Chriſtum pati videre/ ſed videndo compati Chriſto.

Deus ¶NOS quoq́ꝫ ſanctos ꝓ virili parte imitati, abiecta atq́ꝫ contem
pta terrenaꝝ reꝝ cura, ad cœleſtiũ meditationẽ accingamur. Pẽſe⸗
mus q̃ potẽs ſit a quo condita ſunt oĩa, q̃ ſapiẽs qui gubernat vni⸗
uerſa, q̃ bonus ꝑ quẽ cũcta quæ vbiq́ꝫ ſunt cõſeruant, ac ĩ ſui natu⸗
ra ꝑmanẽt, q̃ magnificus ſit cui ſemꝑ adſiſtit cœleſtis militiæ innu⸗
merabil' exercitus, Angeli/ Archãgeli/ Throni/ Virtutes/ Poteſtates
Dñationes/ Cherubin/ & Seraphin/ & oĩs beatoꝝ ſpirituũ concio

Apoca.4.d gl'ioſa. Quẽ vigintiqttuor ſeniores in facies ſuas cadẽtes adorant.
Ibidem.7.a Et cuius maieſtatẽ venerant centũquadragintaqttuor milia ſigna⸗
toꝝ ex omni tribu filioꝝ Iſrael, & illa oĩs generis/ omniũq́ꝫ popu⸗
Pſal.150.a loꝝ turba, quã in Apocalypſi dinumerare nemo põt. Hunc oĩs ſpi
Rom.14.b ritus laudat, oĩs lingua confitet, huic oĩa famulant elemẽta, huius
nutui cũcta etiã inaĩata & oĩ ꝓrſus ſenſu carẽtia, abſq́ꝫ vlla tardatiõe

Digitized by Google

A parent. Cum igiť talē ac tantū cogitauerimus/ qualis quãtuſq; nec verbis explicari/ nec cogitatione poſſit comprehendi, ſemper dauidicū illud occurrat, Seruite dño in timore, & exultate ei cū tremore. Pſal.2.c

¶AD HEC multū quidē nobis cōferre poterit ſuoꝝ erga nos Dei beneficia. beneficioꝝ aſſidua iugiſq; meditatio. Ad imaginē & ſimilitudinē Gen.1.d ſuã nos fecit, cœlū/ terrã/ mare vſui noſtro ſubdidit. Patriarchas/ ꝓ- Pſal.8.b phetas/ leges/ cæteraq; multa egregia ſane & admirãda, quæ in veteri teſtamēto cōtinenť, quibus & in viã iuſticiæ, & in agnitionē ſui plenius dirigeremur/ nobis indulſit. Poſtremo cum omne hominū genus primoꝝ parentum culpa ſub maledicto deperiret, ita vt neq; lex ipſa quēq; iuſtificare poſſet, miſertus noſtri expãdit pietatis ſinū, Filiūq; ſuū vnigenitū nobis miſit, qui nō vituloꝝ aut hircoꝝ, ſed Ieſus Chriſtus proprio ſanguine nos redemit, & filios fecit lucis/ qui fuimus tene- Hebr.9.c brarū. Erat em̄ deus in Chriſto mundum recōciliãs ſibi. Pro nobis Io.1.b ergo verbū caro factū eſt. Pro nobis chriſtus dominꝰ formã aſſumpſit ſerui, Diſcipuloꝝ pedes lauit, paupertatem, inopiãq; ſuſtinuit, perſecutiones tulit, Labores ſuſcepit, oīa aduerſa atq; aſpera tole-
B rauit, ieiunauit, eſuriuit, ſitiuit, peruigilauit, fleuit, a ſuis proditur, ab impijs cōprehendiť/ & ligatur, alapis cædiť, conſpuiť, irrideť, flagellis verberatur, ſpinis coronatur, harundine percutitur, manibus pedibuſq; cruci affigitur, felle aceto diluto ſitiens potať, lancea vulneratur. Deniq; occidiť ac ſepelitur, deus pro hominibus, dominus pro ſeruis, iuſtus pro peccatoribus. Quæ quidē oīa tam patienter excepit, vt & accuſatus taceret, & pendēs ꝓ crucifixoribus ſuis oraret. Nos quoq; iſta tam grauia/ tamq; acerba quotidie ſecū recenſentes, quæ pijſſimo domino ꝓ nobis ſubire libuit, viciſſim enitamur pro noīe illius quæcunq; voluptatis & ocij & arrogãtiæ eſſe videntur/ euitare, Dura aūt laborioſaq; & humilia ſemꝑ ſectari. Ne forte cum ille ad iudicandū mundū venerit, ipſi nulla præ ſe ferētes vitæ eius inſignia/ audiamus, Amē dico vobis neſcio vos, diſcedite a me Mat.25.b omnes qui operamini iniquitatē, Deniq; vt breuiter cōcludã. Dominus noſter ꝓ nobis mortuꝰ eſt/ & reſurrexit. Cōmori dño noſtro nos oportet in humilitate/ ſi cū illo cupimus cōſurgere in gloria.

DE SCRIPTVRARVM LECTIONE CAPITVLVM QVINTVM

HIS ET ALIIS HVIVSCEMODI MEditationibus eo cõmodiusvtemur, quo diligentius lectioni ſcripturarꝫ incubuerimus. Ad quã accedere ſi quãdo faſtidierit animus, excitandus erit ĳs q̃ modo referemus ſanctorũ exẽplis, vt eorꝫ legendi ſtudiũ ſecutus, fructũ q̃qꝫ percipe, quẽ illi pceperũt

Hilarion abbas

HILARION abbas in om̃i ſancti (mereat.tatis genere memorãdus, ſcripturas diuinas (vt inq̃t Hieronymus) poſt oratiões & pſalmos quaſi deo præſente recitabat. Quæ em̃ per pphetas vel apſos dictante ſpũſctõ prolata nouerat, ea nõ irreuerẽter/nec incõſiderate/neqꝫ omnino inepte legenda iudicauit.

Baſilius magnus

BASILIVS ille magnus/cũ primitus mundanæ philoſophiæ ſtudĳs plurimũ delectaretur, vbi deinde ſcientiæ ſpiritalis dulcedinem guſtare cœpit/illa contẽpſit, & huic ſoli totũ ſe dedit. Sunt qui eum dicãt panis ac vini vſum ſibi interdixiſſe/ donec myſteriorum intelligentiã plenius perciperet. Parum erat ſæcularẽ ſapientiã diuinæ poſtpoſuiſſe, duo præcipua vitæ humanæ ſuſtentamẽta panem & vinum a ſe abdicauit/dum cibos colligit vitæ æternæ. Quorũ ſuauitatẽ propheta quoqꝫ admiratur dicens, Q̃ dulcia faucibus meis eloquia tua domine/ſuper mel ori meo.

Pſal. 118 n

Hieronym⁹ preſbiter

DIVVS Hieronymus vanitatẽ ſæculi fugiẽs, roma relicta hieroſolimã petĳt, & cũ nec adhuc ſe tenere poſſet quin gẽtiliũ libros/ præcipueqꝫ Ciceronis auidius legeret, fateť in quiete ſibi viſum fuiſſe, ſe ad ſuperni iudicis tribunal in cœlũ trahi/ accuſari/ verberibus affici, q̧ ciceronianũ dicerent eſſe/ nõ chriſtianum. Deniqꝫ cũ iuramento dimiſſũ, ne vnq̃ poſthac alios præterq̃ diuinos codices præ manibus haberet. Tanto deinde ſtudio legiſſe diuina/ quanto ante mortalia nõ legerat. Itaqꝫ latentiũ ſub velamẽto myſteriorꝫ dulcore iam tandẽ plenius hauſto exclamauit dicẽs, Quæ pars fideli cũ infideli: quæ cõmunicatio luci ad tenebras: quis cõſenſus Chriſto cũ Belial: Quid facit cũ pſalterio Horati⁹: cũ euãgelĳs Maro: cũ apſo Cicero: Demũ ait, Nõ debem⁹ bibere ſimul calicẽ Chriſti & calicẽ dæmoniorꝫ. Eadẽ ſentire ſi quẽ nõ mouet admonentis auctoritas, moueant ſaltẽ patientis flagella, quæ ille experrectus/ cũ & vibices in corpore apparerent, & diſcedente ſomno dolor non diſcederet,

2. Cor. 6. c

Digitized by Google

A intellexit non ſoporis fuiſſe ſed punitionis.

¶ AVGVSTINVS dũ inter dialecticorꝫ ſophiſmata Chriſtũ Auguſtinus
quæreret/hæreſi ſe implicauerat Manichæorꝫ. Tandẽ Pauli epĩ epi epiſcopus
ſtolas euoluẽs reperit ſcriptũ, Induimini dñm Ieſum chriſtũ. Ac ſta Ro.13.d
tim diſcuſſis erroris tenebris aſpicere cœpit lucem veritatis. Conſu
luitqꝫ Ambroſiũ epiſcopũ quid primũ de ſcripturis legere deberet,
quo iam cõfidentius catholicæ fidei poſſet adhærere. Et audiuit Eſa
iam ſibi legendũ eſſe, vtpote qui ea quæ in chriſto cõtigerint, expli
catius prophetarit, & gentiũ vocationẽ annis multis poſt futuram
quaſi præſentem viderit. Deniqꝫ ab Ambroſio baptiçatus, diuinos
codices perlegendo, nõ ſolũ fidelis, ſed etiã eccleſiæ doctor præſtan
tiſſim⁹ euaſit, cuius pauloante dũ ſæculari tm̃ ſcientiæ ſtuderet, fue
rat oppugnator. Contra eccleſiã cũ Manichæo cõſurrexerat, pro ea
mox decertans, & ipſum & reliquos om̃es hæreticos facile cõuicit.
Scripturas igitur catholicas legãt, qui puræ ſinceræqꝫ veritatis luce
cupiunt illuſtrari, dicẽte propheta, Lucerna pedibus meis domine Pſal.118.o
verbum tuum, & lumen ſemitis meis.

B ¶ THOMÆ ꝟo aquinati vaticinia ꝓphetarum legenti, vt alibi Thomas aquinas
diximus, cum in locũ obſcuriorem incidiſſet, hæreretqꝫ velut in ſa
lebra, atqꝫ a deo intelligentiam efflagitaret, Petrus & Paulus apo
ſtoli apparuerunt, & quod quærebatur exponẽtes ſatis ei fecere. Id
quoties legentibus nobis vſu venerit/ doctiores conſulamus, vel
Thomæ exemplo a deo erudiri/ inſtruiqꝫ p̄cemur, nec interim ſcri
pturam ab eccleſiæ inſtitutione diſſentire putemus, ſed nos non in
telligere. Et ſane melius eſt aliquid non intelligere/ ꝙ male intelli
gendo errare.

¶ IDEM ſanctus ita ſolerti ſtudio lectitaſſe ſcripturas perhibet, Idem
vt interdum neqꝫ propius aſtantes viderit, neqꝫ interpellantes audi
erit, ſenſibus omnibus cum mẽte ſimul vni lectioni intentis. Hinc
eſt quod ad confirmationẽ fideliũ infideliumqꝫ confutationẽ tales
nobis commentarios reliquit, vt nihil in eccleſia quicqꝫ ſcrupuli ſit Pſal.118.r
nihil nodi, quod nõ explanatũ in illis abſolutũqꝫ iuenies. Declara
tio ſermonũ ei⁹ illuminat, & intellectũ dat paruulis. Et ipſe vere ſcri Mar.13.g
ba doctus in regno cœlorũ, ꝓferẽs de theſauro ſuo noua & vetera. Bernardus abbas

¶ BERNARDVM abbatẽ, cui⁹ nõ inelegans ingeniũ, neqꝫ

mediocrẽ doctrinã teſtant̃ opuſcula ipſa q̃ edidit. Nullo magiſtro C
vſum aiunt, ſed ſola legẽdi orandiq́ʒ aſſiduitate myſticos de ſcriptu
ris ſenſus elicuiſſe. Vt legeret intelligendi cupiditas fecit, vt intelli-
geret/ oratio impetrauit, vt autẽ impetraret/ qđ niſi vitæ ſanctitas ꝓ
meruit? Sic cupiat, ſic oret, ſic viuat, qui ſic intelligere ſpũſctõ doce- (te deſiderat.

Bernardinꝰ ¶ BERNARDINVS, cuius ꝑdicatiõibus fra-
trũ minorꝝ collegiũ creuit, primũ quidẽ pontificij iuris diſciplinis
operam dedit, poſtq́ʒ autẽ ad theologiam aĩm applicuit, ei ſtudio ſe
prorſus totũ tradidit, adeoq́ʒ ipſum delectauit de deo ſermo, vt mox
relicto ſæculo religionẽ ſit ingreſſus. Itaq́ʒ iuris peritia virũ quidem
bonũ conſtituit, ſed theologiæ ratio etiã ꝑfectũ reddit. Altera nemi
Mat.16.& nẽ offendere docet, altera ſemetipſum quoq́ʒ abnegare/ & crucẽ tol
Mar.8.d lere, & chriſtũ ſequi oĩbus ſuadet, multiſq́ʒ perſuadet.

Stephanus SACRARVM litterarꝝ ſtudioſiſſimũ etiã ſtephanũ preſbyterꝝ
preſbiter conſtantinopolitanũ fuiſſe accepimus. Qui q̃m in oĩ vitæ ꝑfecti
Mat.13.& one præſtãtiſſimus fuit, videt̃ quicq̃d legerat, opere impleſſe. Vt ſe
Lu.8.a probaret nõ viam de qua ſemen verbi dei ab auibus aufertur, nõ pe D
troſam in qua areſcit, non ſpinas in quibus ſuffocatur, ſed terrã illã
bonã, in quã cũ ceciderit fructum affert virtutũ.

Equitius ¶ EQVITIVS Valeriæ vrbis monaſterij abbas, ne q̃ die deeſſet
abbas. quod legeret, quocũq́ʒ ibat/ ſcorteas manticas libris refertas ſecũ de-
ferebat, neq́ʒ illi oneris huius moleſta erat grauitas/ dũ lectionis ſa-
cræ cõpenſatur vtilitas. Sic nec militẽ ſtrenuũ ferrea lorica/ caſſis/ en
ſiſq́ʒ grauãt, quæ ſibi ſaluti fore ſperat. Vtq́ʒ ijs munitus in certamẽ
ꝓdire, & confidenter cũ hoſte congredi ſolet, ita qui ſeſe lectiõibus
diuinis libẽter inſtruit/ oĩa diaboli machinamẽta facile contẽnit.

Anthonius ¶ ANTONIVS monaſterij olim a beato Gregorio Romæ cõ
monachus ſtructi monachus (nõ vt multi) captioſam/ argutamq́ʒ ſcientiã in le-
gendo perquiſiuit, ſed pie viuẽdi doctrinã/ cordis cõpunctionẽ, pe-
nitẽtiæ lachrimas. Illis dũtaxat lectionibus occupabatur/ vnde tales
fructus poſſet carpere. Multo malens effici ſanctus/ q̃ variarũ quæ-
Eccl.19.c ſtionũ diſſertatiõe eruditus, cũ ſcriptũ ſit, Melior eſt indoctus timẽs
deũ/ q̃ doctus tranſgrediens legẽ.

Geruaſius et ¶ GERVASIVS & Prothaſius gemelli fratres, qui ſe vno par
Prothaſius tu editos/ nõ magis formæ q̃ morũ ſimilitudine cõprobabãt. Cum

Digitized by Google

A perſecutionē fugientes annos decem domi latuiſſent, toto eo tem/
pore nihil aliud ꝙ oraſſe atq; legiſſe narranť. Quantæ aūt hoc vitæ
inſtitutum perfectiōis eſſet/diaboli inuidia patuit. Qui in idolo lo/
quens dū conſulereť, nō ſe prius reſpōſa daturꝝ dixit, ꝙ Geruaſius
ꝓthaſiuſq; ſibi thura adolerent. Sed qui legēdo fidem orando con/
ſtantiam perceperāt/occidi potuerūt, cogi aūt vt Chriſtum negarēt
nō potuerūt. Itaq; inimici malignitas atq; doli in contrarium ceſſe/
re, quos perdere cupiebat/martyrij corona honeſtatos vidit. Armis
eñ quæ de manibus illoꝝ eripere cogitauerat/ipſe victus ſuccubu/
it, hoc eſt oratione & lectione.

¶SERVVLVS mendicus & æger & lr̄aꝝ ignarus, eccleſiaſti/ Seruulus
ca opuſcula ex elemoſynis cōparauerat, alijs quidem legenda quo/
ties lectorē nactus fuiſſet, ſibi ꝟo auſcultāda atq; ediſcēda. Audiēdi
aſſiduitas reddidit eruditū, ita vt alijs memoriť p̄dicaret/quæ ip̄e le/
gere neſciebat. Quo magis illi arguēdi ſunt/q̄ litteratura imbuti ꝓ/
ficere negligūt, & legēdi laborē refugiētes, ocio ſeſe ignauiæq; cor/
rūpendos tradūt. Inde fit vt ad omnē fortunæ ictū pauidi ībecilleſq;
B ſint. At ſeruulus noſter mūdi calamitates ridēs, īopiā diuitijs/ægri/
tudinē ſanitati præferebat. Quia lectiōes audiēdo didicerat. Vſq; in Eccl.i.c
tempus ſuſtinebit patiēs, & poſtea redditio iocunditatis.

¶QVAM ꝟo grata/acceptaq; deo ſit ſanctæ lectiōis, cura mira/ Eadmundus
culoꝝ quoq; teſtimonijs ꝓbari pōt. Eadmūdus cantuariēſis archi/ eps.
eps dū bibliā legit/ſoporať, cādela ardēs ſuꝑ paginas delapſa ipā cō
ſumiť, ſed librū inoffenſum relinqt. Flāma ceras deuorauit, carthā
nō aduſſit, verita lr̄as delere/q̄s dn̄s extare vt ꝑlegerenť voluit.

¶IDEM cū aliqñ interlegendū obdormiſſet, mox expgiſcēs lu/ Idem
cernā extinctā reperit, & legēdi ſibi occaſionē ſublatā dolēs, ſanctā
virginē inuocauit, lucernaq; repēte illuxit. Hinc ille legēdo qđ cœ
perat ꝓſecutus eſt, cum prius deo & deipari virgini gratias egiſſet/
ꝙ ſic fauerent ijs qui ſacris lucubrationibus libenter inuigilant.

¶SED NE fœminas quidē ab hoc ſtudij genere alienas fuiſſe Fœminæ.
mōſtrabimus. Traditū eſt hācipſam (cuius modo mētionē fecimꝰ)
ſanctā dei genitricē virgineq; Mariā, ab hora diei nona vſq; ad oc/ Virgo dei ge
cubitū ſolis lectiōibꝰ veteris inſtrumēti ſeſe exercuiſſe, vt ſcias huic nitrix Maria
rei tp̄s certū decerni oportere/ſicuti & orōni/cæteriſq; huiuſmodi

Digitized by Google

negocijs. Nã vt arborũ fructus qui ſtatutis diebus ꝓueniũt/paulatim aucti dulceſcũt. Qui aũt præcoces vel ſerotini, id eſt nõ ſuo tempore apparẽt/ſæpe decidui ſunt, & prius corrũpunt̃ ꝙ̃ ad maturitatẽ ꝑuenerint. Ita religioſe actiões ordĩe ſeruato iuuãt, cõfuſo tædiũ ſui faciũt, & plærũqꝫ mentis affectum languere cogunt. C

Siluia ¶ EI CVRE nocturnũ tẽpus Siluia Ruffini Alexãdriæ præfecti ſoror dedicauerat, quã qdẽ eloquentiſſimã fuiſſe aiũt, & cũ in heremo thebaidis vitã duceret/fama ſanctitatis plurimũ claruiſſe. In ſolitudine ergo inuenerat/quẽadmodũ ſola nõ eſſet, eorũ ꝓpe cõſuetudine ac familiaritate vtẽs/quorũ in deũ pietatẽ lectitando cõſiderabat, conſiderando emulabat̃, emulãdo æquabat.

Cecilia ¶ CECILIA romana Patricij quidẽ generis virgo/ſed fidei claritate ſuperãs genus, dicit̃ euangelicũ codicẽ nunꝙ̃ a ſe dimiſiſſe, & ſi quo illi eundũ eſſet/in ſinu repoſitũ ſecũ tuliſſe, colloquijs eius in ſcripturis aſſidue fruẽs/quẽ geſtabat in præcordijs. Sic caſtitatẽ conſeruauit/ſic ad martyrij palmam peruenit, tormentorũqꝫ acerbitatẽ forti animo pertulit, dum ad Chriſtũ feſtinat, cuius dulcedine quotidie aliquid de illo legens capta fuerat. D

Marcella vidua. ¶ DE MARCELLA ꝟo vidua nobili ac ſancta fœmina Hieronymus ſic ait, Diuinarũ ſcripturarũ ardor incredibilis ei ſemꝑ cãtabat, In corde meo abſcõdi eloquia tua/vt nõ peccẽ tibi. Et illud de beato viro, In lege dñi volũtas eius, & in lege eius meditabit̃ die ac nocte. Meditationem legis nõ in replicãdo quæ ſcripta ſunt (vt iudæorũ exiſtimant phariſæi) ſed in opere intelligens, iuxta illud apoſtolicum, Siue comeditis/ſiue bibitis/ſiue quid agitis, omnia in gloria dñi faciẽtes. Et ꝓphetæ verba dicẽtis, A mãdatis tuis intellexi, vt poſtꝙ̃ mandata compleſſet, tunc ſe ſciret mereri intelligentiam ſcripturarum. Qd̓ & alibi legimus, quia cœpit Ieſus facere & docere. Erubeſcit em̃ ꝗ̃uis præclara doctrina/quam ꝓpria reprehẽdit cõſcientia, fruſtraqꝫ eius lingua prædicat paupertatem/& docet eleemoſynas, qui Crœſi diuitijs tnmet, viliqꝫ opertus pallio/pugnat cõtra tineas veſtium ſericarum. Hæc ille.

Pſal. 118. b

Pſal. 1. a

1. Cor. 10. g

Pſal. 118. n

Act. 1. a

Hieronym⁹ ad Furiã. ¶ SED IDEM & ad Furiam viduam ſcribens, Poſt ſcripturas ſanctas inquit/doctorũ hominum tractatus lege, eorum dumtaxat quorum fides nota eſt. Non neceſſe habes aurum in luto quærere,

Digitized by Google

A multis margaritis diuenditis vnam redime margaritam. *Mat. 13. f.*

¶ ILLI IGITVR haud immerito reprehendendi ſunt, qui gentiliũ poetarũ neniis figmẽtiſq; deliniti, ne reſpicere quidẽ ad ſcripturas ſacras volũt. Delegerũt ſibi magiſtros (vt apl's ait) pruriẽtes auribus, & a veritate quidem auditũ auerterũt, ad fabulas aũt conuerſi ſunt, & tamẽ eo impudẽtiæ ꝓceſſere, vt ſe doctos putẽt cũ mendacia didicerint. Sed eſto eruditoꝝ famã conſecuti ſint, apud oẽs magnæ æſtimationis habeant/ab omibus vbiq; prædicent. Nunqd vita defunctis cũ ad inferos deſcẽderint, int tormẽta horribileſq; cruciatus vacabit poſt ſe relictæ laudis nũcios audire? & nõ magis magiſq; affligentur earum rerum recordatione, quibus effectum eſt vt ad tam miſerandæ ſortis perpetuam infœlicitatem deuoluerentur? Quam tunc vellent animarum ſuarum ſaluti, nõ inani gloriæ comparandæ operã impendiſſe, cũ iam ꝓ cantu perſonabit fletus/& pro cythara dentium ſtridor, cum iam pro iocis & luſibus & riſu præment tenebræ, torrebit ignis, rodet vermis, nunq; conquieſcunt dira atq; horrenda ſupplicia.

In eos qui fabularũ mag. q̃ veritatis lectione delectantur.

1. Tim. 4. a

B Hic fructus/hæc merces operis eoꝝ erit, qui poeſim præponunt euangelio, id eſt Barraban Chriſto. Non me quidẽ fugit/quoſdam ſanctorum multa etiam verſibus luſiſſe, ſed quæ ad chriſtianũ dogma pertineant/ nõ quæ ſapiant gentilitatem. Procul eſt ab ore eorum Saturnus/ Iuppiter & Mars/ cæteraq; nõ numina ſed portẽta, quæ chriſtianæ religionis aſſertores vt adorarent, nullis minis/nullo vnq; ſupplicio cõpelli potuerũt. Nobis ſi quos aliqñ vel poeticæ fabuloſitatis/ vel mũdanæ ſapiẽtiæ libros euoluere cupido inceſſerit, enitendũ erit/vt inutili delectatione penitus ſecluſa, id ſolũ exquirat quod piæ inſtitutionis diſciplinã iuuare poſſit. Itaq; ſecernẽda erit a voluptate cõtinẽtia/ a laſciuia hõeſtas/ab omni vitio virtus. Ziçania paleæq; leues in faſciculos colligendæ ad cõburẽdũ, triticũ vero in horreũ ad ſalubrioris vitæ vſũ recõdendũ. Neq; tñ his contenti, dñi noſtri ſermones in quibus ꝑfectæ cõſũmatæq; iuſticiæ certiſſima documẽta ſunt, die vllo vel legere vel audire prætermittamꝰ, Quoties ab iis diſcedimus/toties periclitamur, ne in ſempiternæ perditionis baratrꝝ corruamus. Horrẽt verba/iacet oratio. Sed ſi mature diſcutiant, nihil eſt eoꝝ præſtãtia ſublimiꝰ/auctoritate grauius/traditiõe veriꝰ/ꝑceptione iuſtiꝰ/ſenſu

Euãgelia aliaq; ſacra ſcripta.

Digitized by Google

ſuauius pollicitatione fœlicius. Abeſt quidē nimis compti eloquij C
lenociniū/ & elaboratæ dictiōis ornatus, Quoniā ſua ſinceritate ſa
tis nitida veritas/ non indiguit fuco alieno. Et quod æque ad oēs
pertinebat, cōi ſermōe triuialibuſq; verbis exponendū fuit. Alio-
quin alij nō intelligerēt, alijs autē darēt calumniæ locus, q̄ creden
tiū numerū argute potius facūdiæ/ q; rectæ fidei aſcribere conarent.

DE FIDE VNIVS DEI CONTRA GENTILES CAPITVLVM SEXTVM

QVAM IPSAM FIDEM NOS peroppor-
tune nunc more noſtro exēplis aſtruere pergemus
ne quis in ſcrupulū aliquē incidat infidelitatis, cum
Hebre.11.a nuſq; plus periculi ſit. Impoſſibile eīm eſt(vt ap̄lus
ait) ſine fide placere deo.

Abraam pater. ¶ PER HANC aūt primū placuit pater noſter
Abraā, Cum eīm promiſſiōes ſeminis ſui.i. Chriſti, in quo bñdicen
dæ oēs natiōes erant/ accepiſſet, ſic de illo ſcriptū legimus. Credi-
Gen.15.b dit abraam deo, & reputatū eſt ei ad iuſticiā. Nō eſt autē ſcriptū tm̄
Rom.4.d ꝓpter ipſum inquit ap̄ls, quia reputatū ē illi ad iuſticiā, ſed & ꝓpter
nos, quib⁹ reputabit/ credētibus in eū/ qui ſuſcitauit Ieſum chriſtū D
dominū noſtrū a mortuis, qui traditus eſt ꝓpter delicta noſtra, &
reſurrexit propter iuſtificationē noſtrā.

Moyſes. ¶ AD HEC fidei veritatē ſæpiſſime apertiſſimeq; oſtēdit errā-
tiū pertinax cōtentio. Moyſi ſigna & miracula diuinitus operāti cū
diu reſtitiſſent Pharaonis malefici incantatores, victi tandē confi-
Exo.8.e tentur dicētes, Digit⁹ dei eſt hic. Pharao quia credere noluit perijt.
Ibidem.14.e Fidelibus v̄o mare ipſum diſcuſſis aquis/ vt illæſi euaderent, ſiccū
præbuit iter, fideiq; virtutem etiā inſenſibilia ſenſerunt, Pharaonis
duricia nō admiſit. In aquis maris Pharao/ in aquis baptiſmi diabo-
lus interijt, credentes v̄o ſaluati ſunt.

Helias propheta. ¶ HELIAS ꝗq; ꝓpheta cū ꝓphetis idoli Baal cōtendēs coram
Achab rege in mōte Carmeli/ vt eos qui auerſi erant reuocaret, ita
cōuenit/ vti duos boues in fruſta cōciſos ſup̄ geminā lignoꝝ ſtruē
3.Reg.18.e.f ſeparatim cōponerent/ offerētes holocauſta ꝑ ſe quiſq; deo ſuo. Et
cui⁹ deus ignē mitteret ad ꝑficiendū ſacrificiū/ is eſſet omniū deus,
alijs dijs repudiatis. Sacerdotib⁹ ergo Baal & ꝓphetis nomē dei ſui

Digitized by Google

A a maneuſq; ad meridiē fruſtra inuocātibus, vbi ad Heliā inuocandi
ſors peruenit, ſtruxit altare de lapidibus/foſſa circūdedit/ligna cum
carnib⁹ ſuppoſuit/oīa aquis perfundi donec foſſa impleret̄ iuſſit.
Et cum deū Abraam & Iſaac & Iſrael inuocaſſet, illico ignis e cœlo
delapſus/carnes/ligna/lapides/aquāq; & omnē foſſæ limum hauſit
atq; abſumpſit. Quo miraculo cōmotus popul⁹, & in deū verū cre
didit, & Heliæ ſeruo eius obediuit/mactans prophetas Baal deo vo
lente, vt qui mortiferū idolorū cultū alijs perſuaſerāt/ impietatis cri
men morte luerent. Et quoniā ꝓpter illorū flagitiū atq; ſcelus diu/
tina ſiccitate (annos eñ tris & menſes ſex nō pluerat) oīa in agris
exaruerāt, orante Helia dominus dedit pluuiā, & terra protulit fru/
ctum. Fides reſtaurauit/quod vaſtauerat perfidia.

DE FIDE CHRISTI CONTRA IVDEOS CAPITVLVM SEPTIMVM

CREDERE DEINDE IN IESVM Chri/
ſtū dei filium patribus promiſſum /nobis datū, &
quicqd de illo apoſtolica auctoritate ſancitum/fir
B matūq; eſſe nouimus, q̄ certū atq; indubitatū ſit,
cū veterū ꝓphetarū iā impleta vaticinia/ tum quo/
tidiana pene miracula/tum etiā itidē vt ſupra, mul
torū in diuerſum agentes/eiectæ tñ exploſæq; ſententiæ docent.

¶PRIMVS ergo religiōis nr̄æ ꝓpugnator Stephanus, cū ſigna Stephan⁹ ꝓtomartyr. Act. 6. c
& ꝓdigia faceret in populo, infideliū in ſe inuidiā concitauit. Con/
ſpirant oēs de ſynagoga libertinorū/cyrenēſium/alexādrinorū/cili/
cū/& aſiaticorū, vt inita cū illo diſputatiōe fidē ab eo prædicatā quo
quo modo poſſint/ſugillent. Nec tamē reſiſtere potuerūt ſapientiæ
& ſpiritui q in ſancto loquebat̄, & dū pudet tam multos ab vno ſu/
peratos, innocentē blaſphemiæ aduerſus Moyſen īſimulāt. Poſtre/
mo quē argumentis vincere nō poterāt/ vi opprimūt, & lapidibus
obruētes enecāt. Tantū autē ꝓfecerūt, vt niſi ſic egiſſent/ minus pa
tuiſſet eos de fide diſceptādo ſuccubuiſſe. Obſtinatorū eñ eſt/cum
rōne nequeūt/malignitate cōtēdere. Sed ſi fidelis cœlos ad ſe ſuſci/
piendū apertos vidit, q̄s dubitat quin infidelib⁹ ad eos deglutiēdos (aperiat̄ infernus.

¶NEC tñ oēs vſq; adeo obfirmato niſu re
pugnarūt, vt nō q̄ plurimi eorū victos ſe faterent̄/veritatiq; cōcede/

Digitized by Google

Petrus apl's.
Act.2.g
Ibidem.a

rēt.Nā(vt Lucas de aploꝝ geſtis ſcribēs teſtat̃)Petro hieroſolymis Chriſtū euāgeliçante,die vno tria millia hominū baptiçata ſunt.Et quidē in tanta fidei vnitate/ vt oīa inter eos cōia haberent̃. Altero etiā die eoꝝ qui Chriſto credidere quinq̄ milliū nūerus fuit,Indies præterea creſcente multitudine de ſynagoga ad eccleſiā/de circumciſione ad baptiſma ſalutis confluentiū. C

Paulus.
Act.9.a
Ibidem.d

¶SED dicet aliquis veritatis calūniator/facile fuiſſe rudē plebeculā verbis decip̱e/ſuaſione ſupplātare. Quid Paulꝰ in lege doctiſſimus,qui prius ſpirās minaꝝ & cædis in Chriſti diſcipulos erat,nōne mox cōuerſus eoꝝ q̃s ꝑſequebat̃ factus ē ſocius/collega/coapoſtolus?nōne ſynagogas ingreſſus p̄dicauit/ꝙ Ieſus eſſet chriſtꝰ dei filiꝰ,Deniq̄ q̄ priꝰ ī gratiā iudæoꝝ vinciebat chriſtianos, idē deinde ꝓ chriſtianis cōfundebat iudæos q̄ damaſci erāt.Qui cū qđ reſponderēt nō habuiſſent,in necē illiꝰ cōiurarūt.Sed q̄ iā apertis mētis oculis Chriſtū aſpiciebat, nullis minis ne illū p̄dicaret/ coerceri poterat,atq̄ in ipſum q̄ vita eſt credens/mortē nō ꝑtimeſcebat.

Silueſter papa.

¶CONTENDIT cū illis & Silueſter pontifex,ſed ita fœlici ſucceſſu/vt ſup̱atos baptiçaret. Hic primꝰ romanū imperiū Chriſto ſubdidit, Conſtātino cæſare in fidē recepto. Conſtantini ꝟo mater Helena cū eſſet in Bithinia, vt cōuerſionē filij audiuit, eidē ſcripſit ſe quidē gaudere/ꝙ idola vana reliquerit,ſed moleſte ferre ꝙ hominē crucifixū adorare maluerit q̄ deū iudæoꝝ.Poſtremo cū vtra eorū vera eſſet opinio,diſceptatiōe dirimi placuiſſet.Helena Romā rediens/phariſæoꝝ ſcribas in lege peritos ſecū aduexit,ex his duodecim p̄ſtantiſſimos deligit vni Silueſtro aduerſaturos.Cauſæ cognitio alienæ ſectæ viris defert̃,ne iudiciū ſuſpectū foret.i.gētilibꝰ philoſophis/Cratoni Zenophiloq̄.Quibus tandē Silueſtri rōnes approbātibus, ventū eſt ad experientiā miraculoꝝ. Iudæus Zambri magicis incātationibꝰ taurū ferociſſimū repēte corrui mortuū fecit, ſed eundē Silueſter Chriſtū ſuū precatus, & viuū & māſuetū reddidit, qđ ille efficere nequibat, vtpote mortis nō vitæ ſcientiā tenēs. Oēs ergo ſe victos fatētes/ipſi Silueſtro cōſenſere, & Ieſum quē modo calūniati fuerāt/ ſancte colere atq̄ adorare cœperūt.Impletū eſt D

Eſa.60.c

illud Eſaiæ vaticiniū dicētis, Venient ad te curui filij eoꝝ qui humiliauerūt te, & adorabūt veſtigia pedū tuoꝝ q̄ detrahebāt tibi.

Digitized by Google

A CONSTANTINVS præterea chriſtiano noīe tēpla poſuit, dona cōtulit/vrbē/oppida/agros ceſſit. Quod idē ꝓpheta ꝓuiderat futurū, ſic olim ad noſtrā hanc nouā hieruſalē loquens, Edificabunt filij peregrinoꝝ muros tuos, & reges eoꝝ miniſtrabunt tibi. Et iterū, Suges lac gentiū, & mamilla regū lactaberis. Tunc primū quidē Roma ipſa eccleſiæ iugū vltro ſuſcepit, multo fœlicius iam Chriſto ſeruiens ꝙ quondā orbi terrarū imperitans. — Conſtantin⁹ Auguſtus. Eſa.60.b Ibidem.c

BASILIVS magnus eo quidē maior, ꝙ iā deſperatæ pertinaciæ virū euidentiſſimi tandē experimenti argumēto ad credulitatē egit. Cū eñ morbo grauiter affectū Ioſeph iudæus medicus adiens dep̄hēſis mortis ſignis/eū veſperi illi⁹ diei deceſſurū dixiſſet. Quid inquit/ſi & alterꝫ diē ſuperuixero? ſe ille tūc chriſtianū fore cū id cōtigiſſet/rñdit. Igit̄ Baſilius nō vitæ ſuæ in terris ꝓducendæ/ſed ſalutis proximi cupidus, orando a dño impetrauit exit⁹ dilationē. Mane ꝗ hora tertia ſanus de lectulo conſurgēs ad eccleſiā venit, ac iudæū tanto miraculo ſtupentē baptiçauit. Et quē ſæpe antehac teſtimonijs conuictū ſcripturaꝝ flectere nequiuerat, fidei tandē virtute molliuit. Mox deinde ad ſtratū ſuū rediēs extēplo expirauit. Ita vt dubiū non ſit/quin hora illa qua prædictū erat fuerit moriturus, niſi mortis ſuæ mora vitā medico eſſet allatura. — Baſilius magnus.

B

IOSEPHI huius cæterorūꝗ cōuerſionē minus mirabit̄ qui animū attenderit, quod Ioānes Damaſcenus Meſue iudæi filius iudæoꝝ omniū doctiſſim⁹/hebraicis/græciſꝗ litteris æque eruditus, nemine cogente cōtulerit ſeſe ad chriſtianitatē. Nūquid neſciuit legē? ignorauit ꝓphetas? nō intellexit pſalmos? immo quia oīa iſta ꝑcalluit, ideo credidit ī eū quē in ijs ſcriptū reperit. Ipſo dicēte, Scrutamini ſcripturas, illæ ſunt q̄ teſtimoniū ꝑhibent de me, Et iterū, Si crederetis Moyſi, crederetis forſitan & mihi. De me eñ ille ſcripſit, Signāter (vt mihi videt̄) dixit forſitan. Sciebat eñ quoſdam ex illis futuros, qui etiā moyſi credētes, magis eligent obſtinatione ſua perire/ꝙ Chriſtū a Moyſe & ꝓphetis p̄monſtratū cōfitendo ſuſcipe/ & per eū ſaluari. Neꝗ eñ eſt aliud nomē ſub cœlo datū hoībus (vt Petrus apl's ait) in quo oporteat nos ſaluos fieri. — Ioannes Damaſcenus. Io.5.f. Ibidem.g Act.3.c

DE FIDE CHRISTI CONTRA GENTILES CAPITVLVM OCTAVVM

Digitized by Google

VICIMVS IVDEOS, NVNC VERTEN- C
da eſt acies aduerſus gentiliũ fatuitatẽ; quoꝝ dij dæ
¶ BARTHOLOMEO (monia erant.
Bartholomeus apľs. apľo in ꝑtibus Indiæ templũ ingreſſo, idolum Aſta
roth deſijt reſpõſa dare atq; obmutuit. Demum iuſ-
ſu apľi ſe nõ deũ/ſed diabolũ eſſe ſeductorẽ hominũ
cõfiteri cœpit, vt cum ſibi cultum diuinum exhibuerint, ſecum ſi-
mul ad inferna corruant. Tunc rurſum iubente apoſtolo ſimula-
chrum in puluerem redigitur, teterrimus dæmon cathenis igneis
circũligatus viſibiliter apparet, omnibuſq; palã fit/q̃ peruerſa hac
tenus fuerit eorum religio. Ille magno & horrenti edito vlulatu e
medio abijt, populus conuertitur. Templum deo vero dedicatur.
Polemus rex baptiçatus relicto regno apoſtolum ſequit̃, vt in pau
pertate Chriſtũ adoret/q̃ in diuitijs & potẽtatu adorauerat diabolũ.
Ioannes apľs. ¶ EPHESII quoq; fidem a Ioanne apoſtolo prædicatam rece-
pturi, vt eam ſignis approbaret petierunt. Qui Chriſti nomine in-
uocato, vetuſtum dianæ templum ruere fecit, vt in qua illi plus cõ-
fidebant, minus ꝓ ipſis valere intelligerent. Quandoquidẽ ſemet- D
ipſam dea defendere nequibat. Ariſtodemus ṽo templi antiſtes ad
huc incredulus, aliud etiam experimenti genus perquiſiuit. Vene-
num ꝓpinat/quo dudum capitis reos necauerat. Id acceptum apo-
ſtolus hauſit inoffenſe. Et impletum eſt qđ dominus noſter de cre-
Mar. vi. d dentibus prædixerat; Et ſi mortiferum quid biberint/non eos noce
bit. Ipſos inſuꝑ qui necati fuerant/ad vitam reuocauit. Tunc demũ
Ariſtodemus, & q̃ ſpectaculo aderat cõſul/reliquuũq; vulgus/dere-
licta idoloꝝ ſuperſtitione ad ſalutis lauachrũ confugerũt. Et apoſtoli
iuſſu per omnem Aſiam euerſis deoꝝ ſimulachris, crucis vexillum
erexere, cũ iam compertum haberent, verbum crucis pereũtibus q-
1. Cor. 1. b dem ſtulticiã, his aũt qui ſalui fiunt/dei virtutem eſſe.
Pergentinus & Laurẽtin⁹ fratres. ¶ ARETII ṽo Tyburtius præfectus, Pergentinũ & Laurẽtinũ
fratres/ne Chriſtũ prædicarẽt/ſuaſionibus primũ blãditijſq; lactat.
Vbi id paꝝ ſucceſſit, comprehẽſos fuſtibus verberari iubet, verbe-
rantiũ brachia aruerũt. In carcere concluſis cibũ denegat, ab angelo
aliti ſunt. Eductos ſuper cãdentes prunas ambulare nudis pedibus
cogit, vt ſuper harenam ierũt illæſi. Allato Iouis ſimulachro vt ado-

Digitized by Google

A rarẽt/minaciter hortat̃. Illis autẽ Ieſum inuocantibus, æneus Iuppi-
ter in puluerẽ ſolutus perijt. Par nẽpe fuerat Tiburcij ſeuitiã ima-
nitatẽq; calcaſſe, niſi & deos eius cõtriuiſſent. Multi gẽtiles cũ illos
dijs ſuis fortiores vidiſſent/ad Chriſtũ cõuerſi ſunt. At ipſiſſimus ty
rãnus capite eos poſtremo cædi iuſſit, nullo tñ manifeſtiore indicio
victum ſe oſtendẽs, viuere permiſſurus quos occidit ſi viciſſet.

AVGVSTINVS præterea Anglorꝝ eps, a Gregorio põti- Auguſtin[9] Anglorũ eps.
fice (vt Beda tradit) in Britanniã miſſus, cũ Ieſum dei filiũ aſſeruiſſet
Heldebertũ regẽ/magnamq; ꝓcerꝝ eius partẽ credẽtes baptiçauit.
Caterꝝ multis adhuc religioni refragãtibus, cũ idolorꝝ põtificibus
contẽdit. Qui qm̃ ſatis firmã rationẽ qua cauſã ſuã tueri poſſent nõ
habebãt, miraculis certare decernũt, atq; oculis captũ quendã in me
diũ ꝓducunt, neſciẽtes minus veri ſe videre q̃ ille lucis, ꝓ eo vt vi-
ſum reciperet/ſupplicarũt dijs, quaſi vero lapides p̃ces poſſent audi
re, & nõ etiã ipſi cæci, inſup̃ & ſurdi & muti eſſet. Cũ ergo cura labor
q; eorꝝ oĩs incaſſũ recidiſſet, Auguſtinus Chriſtũ ſuũ dep̃catus, ſi
ne cunctatione hoĩem ſanũ reddidit, & reliquã plebẽ eo ſigno con
B uertit. Britanniã totã eripiẽs diabolo/& ſubijciẽs Chriſto. Tũc ter-
ra illa inculta (iuxta Eçechielẽ) facta ẽ vt hort[9] voluptatis, iã exube- Eçec.36.g
rãs fructib[9] ſalutis.

QVID de Mutio abbate dicem[9]? Qui dũ Mutius abbas
eſſet gentilis/natura ferox/& latrocinijs deditus, ita vt etiã ſanctorꝝ
delubra expoliando ꝓphanaret, vidit tandẽ ĩ quiete virꝝ forma ha
bituq; auguſtiore q̃ humano cõminantẽ ſibi necẽ, niſi ꝓtinus a fla
gitijs ſacrilegioq; ſe ſubmoueret. Cũq; pauore perculſus repẽte eui
gilaſſet, nihil morat[9] ad eccleſiã cõfugit, & baptiſmate ſuſcepto he-
remũ petijt. Tantæq; ſanctitatis fama breui illuſtratus eſt, vt aliq̃n
iter faciẽs, ſolẽ ſtare (ſicuti de Ioſue & Eçechia legim[9]) feciſſe ferat̃. Ioſue.10.c 4.Paral.4.d
Iactẽt ſe gẽtiles Romani orbem ſubegiſſe terrarꝝ, virtute ac robore
ante omnes ſemper ſtetiſſe. Sideribus imperare nõ niſi fideliũ fuit.

PRETER hæc etiã licet ppl̃s Romanus oẽs reliquas natiões Fidei virtus præualuit
ſuo ſubiecerit imperio/lateq; dominat[9] ſit, fidẽ tñ chriſtianã euerte-
re (cũ maxime conaret̃) nõ potuit. Cedes paſſim in chriſtianos ſeua
atq; horrẽda peragebat̃, ſed interdũ & ij qui eos cædebãt repẽte mu
tati conuertebant̃, & iã credẽtes in martyrꝝ numero cenſeri gaude-
bant. Ita vnius ſuppliciũ cõuerſionis multorꝝ cauſa erat. Videbant

Digitized by Google

em̄ ſigna inde ſequi, ꝓ quibus vitam hanc deſeri nō graue videbat̄ C
ſed iucundū. Aut ſi nihil viderint(vt quidā calumniati ſunt)maius
ꝑfecto miraculum eſt, nullo apparente miraculo ſimplici, nudoqꝫ
ſermoni crediđiſſe mundū, & ipſos quoqꝫ romanos impatores ijs
tandē ceſſiſſe/quos diſperdere decreuerāt. Qui cum omniū potētiſ-
ſimi eſſent, totis viribus perſequebant̄ pauperculos homines/iner-
mes/nudos/nō repugnātes/ſed occidi ꝓ Chriſto cupientes. Et ecce
perſequendo/torquendo/occidendo victi ſunt. Quā em̄ religionē
dijs ſuis obſequendo delere nitebant̄, eandē contēpta inaniū deoꝝ
cultura vltro ſuſceperunt. Neqꝫ illis rubori fuit fidem Chriſti palā
ꝓfiteri, quam palam oppugnantes expugnare nunqꝫ potuerunt.
Pſal.95.b Reliquū eſt/vt tanto triumpho læti ac geſtientes concinamus. Oēs
dij gentium dæmonia, dn̄s autem cœlos fecit.

DE FIDE CHRISTI CONTRA MAGOS. CA. IX

AT QVONIAM NON DEFVERVNT
qui chriſticolarum ſupra humanam naturam vir-
tutē magicæ arti deputarēt, opeꝑciū ē referre, q̄liter
ab his magi ꝙqꝫ ipſi cōfutati ſunt, vt appareat nō fu D
iſſe maleficia, q̄bus etiā maleficioꝝ magiſtri ſuccu-
(buerunt.
Simon magus MAGORVM igit̄ princeps Si-
mō, ſamaritanos præſtigijs demētabat, & eo temeri
tatis ꝓruperat, vt ſe dei virtutē magnā diceret, At cū Philippus dia-
conus illo acceſſiſſet, & euangeliū Chriſti miraculoꝝ operationibꝰ
Act.8.a cōfirmaſſet. Samaria verbū dei accepiſſe dicit̄, & ad baptiſmū ſimul
veniſſe. Nonne ideo, q̄a maiora quædā certioraqꝫ in diſcipulo dn̄i
deprehendit ꝙ deꝑhenderat ī mago? Qui vbi ſe Philippo longe in
feriorē vidit, & ipſe credere ſe dixit, baptiçariqꝫ voluit, nō fidei ardo
re/ſed operꝝ quæ ipſe facere neq̄bat cupiditate, ratus recepto baptiſ-
mate ſe etiā æque grandia admirandaqꝫ facturꝝ.
Petrus apl's. VENIT deinde Petrꝰ, & cū baptiçatis manū īpoſuiſſet, acce-
Act.8.d perunt ſpm̄ſanctū. Hinc Simō offerre pecuniā cœpit, petēs ſibi po-
teſtatē dari ſpm̄ſanctū cōferēdi cui vellet. Nunq̄d igit̄ magus apl's/
cui Simon ſupplicat, & ſe quidē nō habere quod ille habebat, aui-
dius poſcēdo manifeſtat. Pecuniā autē offert, ſperans ſi petita obti-
neat, multū ſe inde lucrifacturꝝ. Sed qui ſpiritalia credentibus gra-

Digitized by Google

A tuito erogabat, maledixit ꝓ cacis hominis peruerſam nequitiã, quã ille donum dei pecũnia parandũ putauit. Qualis ergo arbor/talis & fructus eius. In malefico infirmitas & auaricia, in Chriſti ſeruo vir/tus & pecuniarum contemptio.

¶ POST hæc Simon (vt quidã ſcriptores aſſeruerunt) de Sama/ria Romã vna cũ ſuis maleficijs ſe trãſtulit. Et cũ eodẽ loci Petrꝰ & Paulus aduenisſent, cum ipſis corã Nerone miraculis certauit. Deniq; ſe relictis terris cœlũ petiturꝝ dicẽs, a ſpiritibus immundis ĩ aera ferebat̃, iãq; fere oẽs Simonẽ vere deũ eſſe acclamabãt. Tunc in tanto errantiũ periculo apl̃i minime cunctandũ rati, ſpiritibꝰ ĩ noĩe Chriſti præceperũt/vt illum dimitterẽt. Itaq; dæmonũ auxilio deſtitutus, præceps ad terram corruit, ac repẽtino eliſu extinctꝰ, q̃lis ipſe deus eſſet oſtendit. Dignus certe qui ſic interiret, ne illi quos maleficis incantationibus deluſerat/ꝑniciosa credulitate perirent. Simon magus Petrus & Paulus Apl̃i.

¶ PAVLVS apl̃s cũ Paphũ applicuiſſet, Barrieũ Elymam ma/gũ qui Paulum Cypri ꝓconſulẽ a fide auertere moliebat̃/ cæcitate B dãnauit, vt nec ſolẽ hunc ſuꝑ iuſtos & ſuꝑ ĩiuſtos oriẽtẽ poſſet aſpicere, qui tam auerſus abibat a ſole iuſticiæ. Procõſul autẽ aplm̃ ſecutus/magũ contẽpſit, nec in illo veritatis lumẽ eſſe iudicauit/ q̃ ocu/loꝝ lumẽ amittere dignus fuit, ſed in illo qui dũ veritatẽ doceret, eũ qui veritati repugnabat/in tenebris reliquit. Paulus apl̃s.

¶ PHILETES quoq; Hermogenis magi diſcipulus cum Iacobo maiore de fide certamẽ inijt, victus autẽ credidit, & ad magiſtꝝ ſuũ reuerſus. Magus abierã inquit, redeo chriſtianꝰ. Indignatꝰ Hermogenes Philetẽ vbi cõſtiterat incãtationibꝰ fixit, ita vt ſe loco mouere nõ poſſet. Tunc apl̃s ſudariolũ ſuũ miſit, cuius tactu liberatus Philetes, diſcipulũ diaboli relinquẽs/adhæſit diſcipl̃o Chriſti. Rurſum tñ Hermogenes imꝑat ſpiritibꝰ, vt extẽplo ambos corã ſe vinctos ſiſterent. Sed in foueam quã fecit/ipſe incidit. Profecti eñ ſp̃us ne tangere quidẽ dei ſeruos potuerunt. Supra illos in aerã pendentes/fremebant ac lamentabant̃, ꝙ ab Hermogene miſſi vt eos ligarent, ipſi igneis catenis ligati ibidẽ detinerent̃. Expediti tandem, & apoſtolo q̃ mago obſequentiores facti, Hermogenẽ ipſum vinculis complicatũ in mediũ adducunt, nihil præterea mali ei inferre iuſſi. Qui deinde libertati redditꝰ, ab apoſtoli latere diſcedere nõ aude/ Iacobꝰ maior apl̃s

bat, ne quid graui⁹ a dæmonib⁹ pateret̃, donec baculo eius accepto C
abijt ſecurus, plus iã confidẽs apſi ligno q̃ veneficijs ſuis. Conuer-
ſus igit̃ maleficæ artis libros flammis tradidit, & ſe fidei Chriſti ſatis
expertus, nihil ea nec̨ verius nec̨ fortius mortalibus datum.

Taurinus eps

¶ AD Taurinũ Aurelianẽſem epm / magos Cãbiſem & Zãrim
cũ diſcipul' irruiſſe legim⁹ / vt eũ interimeret. Qm̃ cũ viuẽte cõtẽde-
re nec̨ dictis nec̨ factis poterãt. Illo autẽ ſeſe ſigno crucis muniẽte
diuinit⁹ inhibitos ne ꝓpius accederẽt, & ob id magis furore concita
tos / ſibimetipſis mortẽ cõſciuiſſe. Cõfer nũc cum magoꝝ vanitatẽ
crucis virtutẽ. Illa ſibi ſeruiẽtes occidit, hæc a cædis periculo libera-
uit. Quã rẽ etiã maleficoꝝ diſcipuli cõſiderãtes / chriſtiani facti ſũt.
Et ſanctum quẽ capitali odio ꝑſecuti fuerant / reuereri cœperunt.

Cyprianus damaſcen⁹

¶ CYPRIANVS Damaſcenus primũ quidẽ magus & gẽtil',
deinde ꝑo eps / Chriſtiq̨ martyr. Cũ em̃ totis maleficoꝝ virib⁹ Iuſti
nã virginẽ i amorẽ Aglai iuuenis q̇ eã depꝑibat / pellicere molit⁹ fu-
iſſet, & dæmones re infecta reuerſi, nullũ ſibi in ipſã peccãdi locum
relictũ dixiſſent, eo q̨ crucis munimina chriſtiana fœmina caſtita-
tẽ ſuã ꝓtegeret, cõtinuo relictis dæmonijs chriſtianoꝝ religionẽ ſe- D
qui decreuit. Baptiçat⁹ ergo tantũ fide & ſãctitate ꝓfecit, vt ad epatũ
ꝓmoueri meruerit & martyrio coronari. Idẽ igit̃ q̇ mag⁹ fœminã vi
cere nllo mõ potuit, chriſtian⁹ fact⁹ tyrãnoꝝ tormẽta facile ſuꝑauit.

¶ DE FIDE CHRISTI CONTRA PHILOSOPHOS. CAPITVLVM DECIMVM.

SVBIVGATIS MAGIS, CONGREDI nũc cũ philoſophis ꝑgam⁹, vt & hi diſcãt, q̇a qđ ſtultũ eſt dei / ſapiẽtius eſt hominib⁹, & quod infirmũ eſt dei / fortius eſt hominibus.

Paulus apſs Dionyſius ariopagita

¶ DIONYSIVS Ariopagita, cum apſi Pauli prædicationes audiſſet, & ea quæ ſibi iã ſi illa veri videbant̃ / credere adhuc dubitaret, verbis fidẽ ſe habiturũ dixit / ſi paulus cæco qui forte aderat / Chriſti inuocatione viſũ reſtituiſſet. Tũc ille. Ne me inq̄t magico carmine vſũ Dionyſi ſuſpicari poſſis, tu te ipſe accedẽs cæco illi iube vt videat in noĩe dñi Ieſu chriſti. Id vbi ꝑegiſſet ꝓſpero euẽtu, ꝓtinus Ariopagũ reliq̄t, atq̨ apſm ſecutus, & ipſe Chriſtum prædicare gẽtibus cœpit, tãta conſtãtia, vt ſeuiẽtes

A tyrãnos nihil timere, & mori ꝓ Chriſto cuperet, quãdoq̃dẽ illi ratio iam cõſtabat. Beatos eſſe mortuos qui in dño moriunt̃. Apoc.14.c

BASILIVS ille magnus, cũ eſſet gentilis/ & bonarũ artiũ ap/prime eruditus, inter cõflictantes philoſophorꝝ ſentẽtias nihil certi aſſerẽtiũ mutabat, donec ab Athenis tranſiẽs in ægyptũ, explorato philoſophiæ noſtræ ſenſu chriſto credere cœpit. Inde reuerſus Eu/boliũ præceptorẽ ſuũ de ratiõe veræ ſapientiæ diſputando ſuperauit, & ad dñi dei noſtri cultũ cõuertit. Reperit ergo Baſilius in eccleſia, qđ in Academia nõ poterat reperire, & diſcipulos docuit qđ nõ di dicerat a magiſtro. Dũ aũt vterq; hieroſolimis a Maximino epiſco/po baptiçarent̃, circũfuſos lumine viderunt qui aderãt, eaq; res in/dicio fuit/ eos ante hac veri ignoratione in tenebris fuiſſe. Baſilius magnus

CONSTANTINVS Impator/ ob chriſti cultũ, qm̃ nouã re/ligionẽ in rempublicã romanã inducere piaculare videbat̃, a philo ſophis redargutus diẽ cõſtituit/ quo cũ chriſtianis ad rem inter ſe cõ tentione diſcutiendã cõuenirent, vt hi qui ꝓbabiliora in mediũ at/

B tulerint, cæteri ſequẽdi auctores fierent. Id agebat̃ Biçantij. Aderat Alexander eps, mũdanæ quidẽ ſapientiæ nõ ſatis gnarus, ſed morũ ſanctitate præſtãs. Is cũ diſputarẽt, vni ex philoſophis dicere parati in noĩe chriſti ſilentiũ imperauit. Cũq; ille veluti elinguis, ne ṽbũ quidẽ proloqui potuiſſet, manũ Alexandro dedit victũ ſe cõfitens, reliqui miraculo cõuerſi/ ſepoſitis altercatiõibus volentes fidẽ rece perũt, ac ſi & ipſi dñm audiſſent dicentẽ, Si mihi nõ creditis, opibus credite. Alexander eps. Io.10.g

MAXENTIVS quoq; impator/ cũ eſſet Alexan/driæ, & chriſtianos ad ſacrificandũ dijs cogeret, katherinã virginẽ, ne eximiũ formæ eius decorẽ ſeuiẽdo deformaret, a fide chriſti phi/loſophorꝝ ſuaſionib⁹ auerti cupiebat. Igitur ex omibus prouinciæ oppidis quinquaginta ſapientiſſimos deligi curauit, qui illã reſpõ/dere paratã impugnarẽt, Ferũt ita tũc locutã. vt oĩm aĩos in ſtuporẽ verſos tandem ad credulitatẽ induxerit. Immaniſſimus tyrãnus cre dentiũ ceruicibus cũ gladio imminebat, illi ṽo maluerũt iugulum præbere ferienti, q̃ cognitæ iam & perceptæ contradicere veritati, ea & certiſſima & ſaluberrima eſſe/ quæ a virgine didicerãt affirmã/tes. Vna ergo ancilla Chriſti diſputando vicit, quos tota Platonis achademia vincere non potuiſſet. Katherina

Digitized by Google

¶LIBER SECVNDVS

¶DE FIDE CHRISTI CONTRA HERETICOS. ¶CAPITVLVM VNDECIMVM C

DEVICTIS ETIAM MVNDANE SApientiæ profeſſoribus, reliquū eſt vt cū hæreticis cōfligamus. Qui ſup̄ſeminātes ʒiʒania ī medio tritici, ſubuertere ſcripturas conati ſūt, ſenſum deprauare, veritatem polluere, ſectas imp̄iſſimi erroris/ pernicioſiſſimæq̄ doctrinæ inducere.

Alexander ep̄s.

¶ALEXANDER ep̄s Conſtātinopolitanus Conſtantij Auguſti tēporibus, cū Arriū hæreſiarchā publice argueret, ac proinde orta plurimoꝝ vtriuſq̄ partis cōtentiōe, ſedari tumultus nō poſſet, dn̄m orauit/ ne eccleſiæ ſuæ catholicæ fidē impijs ludibrio eſſe pateret. Vix ip̄e preces finierat, cum Arrius diſſinteriæ morbo laborare cœpit. Et dū citam torminibꝰ aluū exonerare vellet, inteſtinis profluētibꝰ expirauit. Reliq̄s obmuteſcere fecit timor, atq̄ illū quē prima nicena ſynodꝰ dānauerat, etiā dei iudicio dānatū oībꝰ palā fuit.

Olympius arrianus

¶MATTHEVS quoq̄ Palmeriꝰ Florētinus in ſuo chronicō libro teſtat̄/ Olympiū quendā Arrianū ep̄m quingēteſimodecimo dn̄icæ humanitatis anno, dum apud Carthaginē in balneis lauans ſanctam trinitatem ſacrilego ore laceſſiſſet, tribus igneis iaculis ab angelo viſibiliter percuſſum conflagraſſe. Recte quidē tot ictibus ſceleſtus ille interijt, quot in deo perſonas offenderat, quarum trinitatē vnius eſſe ſubſtantiæ vnus percuſſor/ iuxta fidei noſtræ cōfeſſiōnē declarauit. D

Ioannes chriſoſtomus

¶VERVM dominus noſter, vt fidei veritatē oſtenderet, ſicuti ſæpe ab impijs hæreticis prauitatis pœnas exegit, ita ab eorūdē inſidijs tutatus eſt ſeruos ſuos. Ioānes Chriſoſtomus ep̄s Biʒātinus, qm̄ Ganiæ militiæ magiſtro volēti in dioceſi ipſius eccleſiā ponere Arrianoꝝ, obnixe reſtitit, ab illo capitali odio petitus/ dei beneficio protectus eſt. Ganias em̄ iræ impatiens/ quibuſdā ex militibus ſuis negocium dederat, vt domum in qua Ioānes erat/ noctu aggreſſi incēderent, atq̄ ipſum ſi forte flāmas euaſiſſet, ferro perimerent. Qui vbi domui appropinquaſſent, viſis circa eā angelorū copijs/ territi fugam petierunt. Iterū nocte inſequenti miſſi eadem viſiōe repellunt, & re infecta ad Ganiā redeūt. Poſtremo ipſe Ganius ratus epiſcopū cōducticios habere qui ſibi præſidio eſſent,

Digitized by Google

A cū validiore militū manu ad eum inuadendū ꝓfectus eſt, ſed & ipſe ſimili modo perterrefactus/celerius abijt ꝙ venerat. Et qm̄ putauit ciuitatē cū Ioanne ſtare, furore percitus perrexit in traciā, coegit exercitū, & reuerſus deuaſtabat biçantinū agrū, etiā vrbi proxima incurſans. Archadius vͦo imperator moleſtiā hācabſq; hominū cæde auertere cupiens, cū ad illū placandū legationē deſtinare vellet, Ioannē vltro ſe offerentem miſit. Eius aduentu Ganias conſternatus humi procidit, & ab eo quē interempturus putabat, veniā ſupplex petijt, tum præda reſtituta amouit exercitum, matureq; receſſit, tam deinde fauēs chriſtianis ꝙ ante fa[illegible]rat impietati/ꝑfidiæq; arrianæ.

BASILIVS etiā epiſcopus vere colūna ignis (vt cuidā viſum fuit) calore æſtuans charitatis, nō eſt veritus Valentē imperatorem increpitare/ꝙ eccleſiā quādā quæ chriſtianoꝝ iuris erat, tradidiſſet arrianis. Sublatis iurgijs eo deducta res eſt, vt fidei periculū faceret. Clauſerunt eccleſiæ fores, decernētes vt ad quoꝝ precationē per ſe patefierent, illis eis poſſeſſio cederet. Arriani dies tris perpetuis ſupplicatiōibus incaſſum orarunt. Baſilius vͦo poſtꝙ precatus eſt/leui Baſilius magnus

B bacillo portas tetigit dicēs, Attollite portas principes veſtras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ, & ſtatim ac ſi vocē iubentis ſenſu aurium quas non habebant percepiſſent, ſic obſecundanter patuerūt. Iccirco nemine refragante eccleſia adiudicaƭ chriſtianis, & plærıq; etiā arrianoꝝ relicta hæreſi fidelibus ſeſe iunxere, quod ſolis illis apertū eſſe cœli aditū diceret, ad quoꝝ inuocationē ſic aperiri eccleſiæ aditum viderant. Pſal. 23. b

SED mira profecto extitit pertinacia nōnullorū, qui ne ſigna quidē videntes cōuerti voluerunt. Copres preſbyter heremi thebaidis cultor, cū quendā de grege manicheoꝝ prauitatis ſuæ cōtagione alios corrūpentē cohibere nullo modo poſſet, aduocata populi concione pyram extrui iuſſit, proponēs vt qui ipſoꝝ duorū ignem ingreſſus aduri nequiret, eius fidē oēs ꝓbatā haberent. Manicheus timidū animal Copretem prius rem experiri petijt. Copres autē in dn̄o confidens, ſine cūctatione in flāmas irrupit, ac qualis intrauerat talis exijt/ non nidoris non caloris moleſtiam ſenſit. Dubitantē poſt hæc Manicheū/auertentemq; ſeſe, hi qui ſpectaculo aderāt/vi corripientes in ignē impegerūt. Ardoris impatiens Copretis opem Copres preſbiter

Digitized by Google

imploraujt, & ab illo exemptus periculũ euaſit. Sed tamẽ cuius vir C
tutẽ & tentando cognouit/ & inuocãdo confeſſus eſt/ & euadendo
ſenſit, eius credulitatẽ ſequi noluit, tanta iam mentẽ illius præoccu-
pauerat inſania/tantus furor. Itaq; in malo perſeuerãs theſauriçauit (ſibi irã in die iræ.

Auguſtin⁹ epſ.

AT non ita eccleſiæ ſanctæ illuſtrator Au- guſtinus, qui ĩ initio eadẽ hæreſi pollut⁹, cũ Ambroſiũ ꝓdicantẽ au diſſet, ꝑſpexit errorẽ in quo erat/ atq; abiecit, & tandẽ om̃is expers ambiguitatis/chriſti ſuſcepit fidẽ/iuxta traditionẽ catholicæ religio ſitatis, nõ ſigna requiſiuit, nõ experimẽta tẽtauit, audiẽdo tm̃ agno- uit veritatẽ, & de tenebris venit ad lucẽ. Deniq; eandẽ ſectã illã quã reliq̃t, nemo poſtea fortius impugnauit, nemo acrius eſt ꝑſecutus. Peruerſiſſima impietas, cuius aſſertione tutã ſe putabat, eius cõfuta tionũ telis confoſſa perijt.

Hormiſda papa

EVTICIANE ꝟo prauitatis error, quẽ calcedonenſis ſyno- dus dãnauerat, etiã tũc manifeſto apparuit, cũ Anaſtaſi⁹ Auguſtus, vt ab eo diſcederet/ſummi pontificis Hormiſdæ denũciationib⁹ mo nitus, ſed obtẽperare negligẽs atq; cõtemnẽs/fulmine ictus pœnas dedit. Reliqui ne idẽ paterent/catholicæ fidei adhærẽtes, ab eodem D pontifice in eccleſia recepti ſunt. Non em̃ dubitarũt eam religionẽ eſſe veriſſimã/pro qua deus ipſe ſic depugnaret, vt neq; imperatori bus aduerſus eam niti impune eſſet.

Agapitus papa

SVMMVS quoq; pontifex Agapitus / Conſtantinopolim profectus, cũ Iuſtinianũ Auguſtũ adiſſet, verbis aliquot vltro citro q; habitis, deprehẽdit illũ in hanc ipſam Euticetis hæreſim incidiſſe atq; ait, Putarã me cũ Iuſtiniano loqui/ non cũ Diocleciano, aperte oſtendens quãta eſſet erroris huius malignitas, ob quã ſolam mitiſ- ſimũ principem ſeuiſſimo chriſtianoꝝ perſecutori duxit comparan dum. Verumtamẽ cũ aliq̃diu inter eos fuiſſet diſputatũ, Auguſtus tandem pontificis ſententiæ cedens catholicũ ſe fecit. Porro Anto- nium epiſcopum de eadem prauitate publice conuictum, improbe tamẽ in flagitio perſiſtentem, & ab Agapito depoſitum/in exilium egit, ſuffecto in locum ſuum ſancto ac fideli viro Menna. Sicq; ſa- pientiſſimus princeps cum fidei noſtræ ſinceritatem paulo plenius didiciſſet, vſq; adeo approbauit, vt & ipſe correctus crederet, & cre- dere renuentem puniret.

Digitized by Google

A MAGNVM ea etiã res indubitatæ fidei teſtimoniũ fuit, quã Cyrill⁹ corã ſe hieroſolymis ita actam tradit. Poſt diui Hieronymi obitũ, hereſiarcha quidã Sabinianus opuſculũ execrandi dogmatis a ſe confectũ, quo errori ſuo adſciſceret auctoritatẽ/ a Hieronymo editũ aſſeuerabat. Eum autẽ falſitatis palã arguens Siluanus naçarenſis eps, propoſuit conditionẽ, vt niſi librũ illum die craſtini ipſe Hieronymus oſtento manifeſto reprobaſſet, tum ſe pœnã capitalẽ ſubiturũ. Sin ecõtra, idẽ ſupplicij ꝓ mendacio Sabinianus referret. Qui cum tale miraculũ nunꝗ̃ euenturũ timeret/ſed magis ſperaret ſiluani exitio ſuã ſententiã firmã fore, accepit cõditionẽ, Dies præſtituta venit, ad eccleſiã frequẽtes cõueniũt, ſignum nullũ apparet. Siluanus ex pacto ad ſuppliciũ poſcit, præbet ceruicẽ/mori ꝓ veritate paratus. Sed præſto illi fuit Hieronymus, cunctiſꝗ cernẽtibus tenuit ſpiculatoris manũ iam ad feriendũ erectã, Mox ad hæreticũ cõuerſus/acerrime illũ increpuit/doli & fallaciæ accuſans. Abijt viſio, & maius ſecutũ eſt miraculũ, Sabiniani caput nemine percutiẽte ab humeris auulſum in terrã procidit. Deniꝗ qui aderãt ortho-
B doxi, pro victoria quã pauloante deſperauerant, deo & diuo Hieronymo gratias egerũt. Reliqui ad Siluanũ confugientes, illius fidei ſeſe dedidere. Et pernicioſiſſim⁹ error (qui iã late manare cœperat) vna cum ſuo auctore extinctus defecit.

Hieronym⁹.

CVM eiuſmodi hoib⁹ ne cõmunicandũ quidẽ/duorꝝ exẽplo docebimus. Ioãnis apli & diſcipuli eius Policarpi. Ioãnẽ Euſebius eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſcriptor tradit, dum ephœſi morã traheret, balnea ingreſſum, viſo ibi Cherinto hæretico/ſtatim retuliſſe pedẽ, & ad ſuos cõuerſum dixiſſe, Fugiamus hinc/ne balnea nos ruina opprimant/in quibus Cherintus lauat veritatis inimicus.

Q cum hæreticis non ẽcõmunicandũ. Ioannes apls.

POLYCARPVS autẽ Martioni aliquãdo obuiã factus/ quærẽtiꝗ an ſe agnoſceret, Agnoſco inquit primogenitũ ſathanæ, Agnoſco, atꝗ auerſus ab eo pertranſijt.

Polycarpus

SIC etem & Paulus apls ad Titũ ſcribẽs, monet ac dicit, Hæreticũ hominẽ poſt vnã & ſecundã correptionẽ deuita, ſciẽs quia ſub uerſus eſt qui eiuſmodi eſt/& delinquit, cũ ſit ꝓprio iudicio cõdemnatus. Et ipe Ioãnes epiſtola ſecũda, Siquis inqt venit advos, & hãc doctrinã nõ affert/nolite recipere eum in domũ, nec aue ei dixeritis

Paulus apls. Ad Titũ. 3. c Ioannes apls 2. Io. 1. c

Digitized by Google

qui em̄ dicit illi aue, cõmunicat operibus eius malignis. Et in Apoca C
Apoc.2.d lypſi. Angelus, id eſt ep̄s Pergami eccl'iæ arguit̃, nõ ꝙ fidẽ negarit/
fidelis em̄ erat, ſed ꝙ ꝓpe ſe habeat tenentes doctrinã Balaã/doctri
nã Nicolaitarꝝ. Qꝫ ſi cohabitare cũ illis crimini eſt datũ, quãto gra/
uius peccãt qui familiaritate & cõſuetudine eorꝝ vtunt̃.

Contra hæreticos. ¶FACESCANT igit̃ a nobis in veſtimentis ouium lupi ra
paces dñico ſemper inſidiãtes gregi. Recedãt ſpinæ & tribuli, de q/
bus nec ficus nec vua colligi poſſunt. Procul abſit hæreticæ inſaniæ
fermentũ, ne puriſſima orthodoxæ fidei maſſa corrũpat̃. Caueant̃
Luc.9.g vulpiũ foueæ & volucrũ nidi, in q̄bus Chriſtus nõ habet vbi recli/
net caput ſuũ. Quos & apoſtolus cauendos rurſum præcipit dicẽs,
Rom.16.c Obſeruetis eos qui diſſenſiões & offendicula præter doctrinã quã
vos didiciſtis/faciũt, & declinate ab illis.

DE SPE DIVINE MISERICORDIE CAPITVLVM XII

POSTQVAM AVTEM ET DE ISTIS
1.Io.5.a ſicuti de cæteris oĩbus triũphauimus, hæc eſt em̄ vi/
ctoria quæ vincit mũdum fides noſtra, Recte nunc
de ſpei virtute diſſeremus, vt bonum qd' maximũ D
cũ deo eſſe credimus, etiã ſperare diſcamus.

¶VTILITER ſperat, q nec adeo miſericordiæ
dei cõfidit/vt iuſticiã nõ timeat, nec adeo iuſticiã ti/
met, vt miſericordiæ diffidat. Itaqꝫ ſemper attẽdendũ eſt, ne ad ꝓxi/
ma ſpei vitia imprudẽter delabamur. Ea ſunt deſperatio & præſum
Deſperatio Præſumptio ptio. Qui deſperãt, nõ ſatis perpendũt diuinæ miſericordiæ magni/
tudinem, & cõſcij delictorꝝ ante ſe dãnãt q̃ damnant̃. Qui præſu/
mũt/iuſticiæ ſeueritatẽ obliuiſcunt̃, & dũ nihil timent/licẽtius pec/
cant. Neqꝫ hi præſumerẽt/neqꝫ illi deſperarẽt ſi meminiſſe voluiſſent/
ꝙ iuſtus pariter & miſericors ſit dñs, ꝙ ſimul & ſontes puniat/& pœni

Deſperatio Cayn. ¶IMPIVS Cayn inuidia ſtimulãte fraternæ (tẽtibus ignoſcat.
Gen.4.b cædis cruore ſceleratas polluit manus. Credimus tñ eũ maledictõis
pœnã vitare potuiſſe, ſi pœnitẽs dei miſericordiã ĩploraſſet, execra/
bilior factus ẽ poſt reatũ fratricidij dicẽs, Maior ẽ iniq̃tas mea q̃ vt
Præſumptio veniã merear. Illos aũt q̃ vitijs ſuis fauẽtes præſumptiõe labunt̃ Ec/
Eccl.5.a cleſiaſticus arguit dicẽs, Ne dixeris peccaui/& qd mihi accidit tri/
ſte? Altiſſimus em̄ ẽ patiẽs redditor. De ꝓpitiatu peccatorꝝ noli eſſe

Digitized by Google

A ſine metu, necq́ adijcias peccatũ ſuper peccatũ, & ne dicas, miſeratio dñi magna eſt, multitudinis peccatorum meorum miſerebit̃. Miſericordia eñ & ira ab illo cito proximat, & in peccatores reſpicit ira illius.

NOS igit̃ errorẽ iſtorum refugiẽtes, eos ſequamur q̃ vel grauiſſime lapſi, ſic ſeſe (dũ flagitij pœnitet) erexere, vt ſpem recuperandæ gratiæ nõ amitterẽt, & q̃d ſperarũt, deo indulgẽte adepti ſunt. Spes.

DAVID adulterij homicidijq́ crimine nequiter corruerat, ſed per Nathan prophetam reprehenſus, Peccaui inquit domino, dixitq́ Nathan. Dominus quoq́ tranſtulit peccatum tuum, non morieris. Peccatum confitendo doluit, & de miſericordia dei non diffidit. Iccirco non eſt ſpe deceptus, tunc veniam impetrauit, cum cõmiſſa ingemuit. Sed ſi Dauid ſic cecidit, nemo continentium ſe arbitretur ſecurum, rurſum ſi idem tanti reatus damnatione abſolutus eſt, nemo delinquentium deſperet. Dauid rex. 2. Reg. 12. d

MANASSES, regũ omnium qui hieroſolymis regnarunt ſceleratiſſimus, ſtellas adorauit, aras Baalim erexit, in templo dei idolũ poſuit, ſomnia obſeruauit, anguria ſectatus eſt, ſuper hæc ſanB guinem innoxiũ fudit, interficiẽs prophetas, Eſaiã ſerra mediũ ſecãs. Cũq́ ob hæc flagitia dñs tradidiſſet eũ in manus principũ aſſyriorum, ferroq́ vinctus ductus eſſet in Babylonẽ, anguſtijs compellẽtibus agnouit peccatũ, egit pœnitentiã, orauit, exauditus eſt, deoq́ propitio redijt hieruſalẽ, & recuperauit regnũ, atq́ ĩ aliũ mutat⁹, idolis ſublatis prophanata expiauit, & vnũ deũ iſrael impẽſe coluit. Quis igit̃ veniam deſperet ſi Manaſſes inuenit? aut quis adeo peſſimis moribus viuit, vt euadere bonus non poſſit ſi ille euaſit? Manaſſes rex. 2. Para. 33. b

NINIVITE cum Iona prophetante vrbis excidium imminere didiciſſent, peccatorum ob quæ id paſſuri erãt, pœnitentiã agentes dixerunt. Quis ſcit ſi cõuertatur, & ignoſcat deus, & reuertatur a furore iræ ſuæ, & non peribimus? Grandis fiducia, in ipſo diuinæ vltionis procinctu ſperare miſericordiam, ſed fruſtra quidem ſperaſſent, niſi vitijs finem ſtatuiſſent. Q̃d ſperauerant, pœnitendo obtinuerunt dicente ſcriptura, Et vidit deus opera eorum quia conuerſi ſunt de via ſua mala, & miſertus eſt ſuper maliciam quam locutus fuerat vt faceret eis, & non fecit. Ea igitur ſpes impetrandæ ſalutis non fallitur, quam vitæ correctio comitatur. Niniuitæ. Ione. 3. d

Digitized by Google

Latro in cruce. EVANGELII tempora percurramus. Cuius ſpem nō incitat atq; accendit latro in cruce pœnitēs? quā quidē crucē ſi nihil mali cōmiſiſſet, ſi nemo cogeret, ſua ipſe ſponte hac mercede aſcendere debuit, vt a dn̄o audiret vocem illam/ qua nihil iucūdius. Hodie mecum eris in paradiſo. Ob latrocinia noxæ deditus/ mortiq; addictus, dum moriens dignū ſe ſupplicio cōfitetur, dum in Chriſtum credit, dum iuxta ſe pendentē deprecatur, tranſiuit de morte ad vitam/ de cruce ad paradiſum. O diuinæ clæmentiæ immenſitas, q̄ ſeræ cōuerſioni q̄ grandem tribuiſti mercedem. C

Lu. 23. f

Matheus apl's. Mar. 2. b Lu. 5. f Zacheus publican⁹ Lu. 19. a SED neq; de illis quidem deſperandū eſt, quos in omne vitiū egit cumulandaꝝ opū īmoderata libido/ & impudēs exigēdi fœnoris cupiditas. Mattheus de theloneo ad apl'atū vocatus ē. Zacheus publicanoꝝ princeps & ipē diues, ſaluatorē mūdi hoſpitio ſuſcipe meruit. Vterq; igiť cū vſuras reliqſſet, lucrati ſūt regna cœloꝝ. Talē quæſtū facere ſolēt, q̄ cōuerſi ſpem ſuā de terrenis diuitijs in deū trāſferunt, cœleſtium diuitiarum æternæq; beatitudinis largitorē.

NEQVE enī Nouatianoꝝ impietati adhibenda eſt fides, qui aiūt ijs q̄ poſt baptiſmi luſtrationē peccati maculā contraxerūt, gratiæ recuperādæ nō eſſe locū. Petrus de piſcatore apl's, iā carni & ſanguini dn̄i cōmunicauerat, iā ſpeciali priuilegio cū Iacobo & Ioāne eiuſdē dn̄i gloriā in mōte viderat. Iam Ieſum dei filiū confeſſus fuerat, & tn̄ dn̄icæ paſſionis tēpore dū homines timet/ deū negauit. At qm̄ poſt negationē amare fleuit, nō ſolum quod peccādo amiſerat/ pœnitēdo iteꝝ eſt aſſecutus, ſed etiā omniū princeps factus/ claues regni eccleſiæq; gubernandæ poteſtatē accepit. Benigniſſimus dn̄s plus cōtulit eius pœnitētiæ q̄ cōtulerat innocētiæ, priſtinis beneficijs cumulū faciēs tam excellentis præpoſituræ honorem. D

Petrus apl's.

Iudas ſcarioth AT ECONTRA Iudas de culmine ipſo apl'atus ī baratrꝝ inferni infœliciter corruit. Nō vtiq; quia dn̄m vēdidit, ſed q̄a eo vēdito magis de flagitio doluit q̄ de venia ſperauit. Peccaui inqͭ tradās ſanguinē iuſtū. Couenieēs pœnitētia ſi ſibi humiliť ignoſci poſtulaſſet, & nō ſceleri ſcelus addens ad laqueū prius q̄ ad dn̄m confugiſſet. Nūquid ꝓditori ſuo non dimiſiſſet/ qui dimitti crucifixoribus ſuis rogauit? Nūquid ſe vendenti nō pepercíſſet/ qui lancea latus ſuū fodienti ſic pepercit/ vt coronā indulgeret martyrij?

Digitized by Google

A SED QVIS præterea deſperet, q̃uis īpius & crudelis & om̄i Paulus
immanitate præditus, ſi Paulus chriſtiani nōīs ꝑſecutor/ factus eſt apl's.
Chriſti apl's: ſi vas ire conuerſum eſt in vas electionis: ſi is q̄ inſen/
ſiſſimus fuerat eccleſiæ hoſtis, repēte euaſit cōſtātiſſim⁹ eiuſdē eccle
ſiæ ꝓpugnator: Sed dices. Ille in via vocatus ē, & vt ſe corrigeret pe
ne coactus eſt. Quid tu quoties peccatorꝝ cōſciētia cōpũgeris, nō/
ne vocaris: quoties aduerſitate aliqua ſollicitaris/ nonne cogeris:
Quid ergo auerteris: q̄d reluctaris: Ille increpitus ſtatim obediuit,
& tu quæſo ne obdureſcas. Ille cũ in terrā cecidiſſet, iuſſus ē ſurgere
& ciuitatē ingredi, vt ibi audiat quid ſe oporteat facere, & tu terre/
narꝝ cupiditatũ malignitate ſubuerſus, iā tandē ſurge/ & ingredere
ciuitatē mādatorꝝ dei, vt ibi diſcas quid te facere/quid fugere opor/
teat, vt ſalutē tibi parare poſſis. Illi Ananias manũ imponēs, viſum
quē cadēdo amiſerat/reſtituit. Ananias interp̄tatꝰ donũ gratiæ dñi.
Hoc donũ tibi manũ imponet cōferēs virtutē, vt in ſpe cōfirmeris/
& viſũ recipias/quē peccādo ꝑdidiſti. Nō viſũ carnis neq; oculorꝝ/
ſed quo deus videt/mētis & intellectus, vt demũ cũ ipſo Paulo glo
B riari queas dicens. Gratia dei ſum id quod ſum, & gratia eius in me 1. Cor. 15. b
vacua nō fuit, ſed gratia eius in me manet ſemper.

AVDI ET aliud id genus exemplũ. Dauid quidā in finibus Dauid mo
Hermopolis craſſatorꝝ princeps, cũ diu exercēdis latrociniȷs operā nachus.
impēdiſſet, tandē pœnitudine pulſatus ad monaſteriũ venit, mona
chuſq; factus deo in humilitate ſeruiuit. Et cũ poſt aliq̄t dierꝝ pœni
tentiā/dimiſſa ſibi eſſe peccata quæ cōmiſerat angelo referēte acce/
piſſet, multitudinis eorꝝ conſcius dubitauit an vera audiret. Ob in/
credulitatē linguæ officio caruit. Sed cũ vehementer doleret, ꝙ ſoli
tas deo laudes ore impedito cōcinere nō poſſet, vocis vſũ ad eā dũ/
taxat rem recuperauit, ad cætera mutus permanſit. Sperauit ille qui
dem futuram aliq̄n delictorꝝ veniā, ſed ſpem eius præceſſit dei clæ/
mentia. Et vt præceſſiſſe crederet, nō credentē puniuit, vt ſcias quia
nō eſt ponere numerꝝ neq; finē miſericordiarꝝ eius.

MOYSEN quoq; abbatē Iſidori abbatis apud Thebaidē di Moyſes
ſcipulũ/natiōe æthiopē, ſingularis ſanctitatis ac patiētiæ virꝝ, latro/ abbas
nē antea fuiſſe memorāt/multorꝝ ſpoliȷs cædibuſq; infamē. Igiꝰ cō/
punctus ad mentē rediȷt, miſericordiā dñi orādo & pœnitēdo quæ/

Digitized by Google

ſiuit/ſperãdo aſſecutus eſt. Et q aliqñ de latronũ numero fuerat, in C
Hiere.13.d ſanctorꝶ cẽſu redigi meruit. Sic æthiops mutauit pellẽ ſuã, & pard⁹ varietates ſuas. Sic lupus rapax cõuerſus eſt in agnũ.

NVLLVM execrabilius crimẽ/q̃ poſt agnitã perceptãq́ veritatẽ a fide decidere. At etiã inde reditã patere ad ſpem ſalutis cer-
Iacobus denodatus. tiſſimã, nõ ſolũ Petri exemplo/ ſed etiã aliorꝶ ſatis edocemur. Iacobus martyr a præfectis mẽbrorũ nodis denodatus dictus, cũ eſſet fidelis/fidelibuſq́ ortus parẽtibus, atq́ ĩter regis Perſarũ aulicos primo loco haberet, gẽtili dño gratificari cupiẽs, eo ꝑlapſus eſt vt idolũ adoraret. Deinde a matre ꝑ litteras increpitus culpã agnouit, aĩo reſipuit, pœnitẽtiã egit, honores quibus fruebat contẽpſit. Regem nihil veritus/idola eius deteſtatus eſt, & ſe chriſtianũ eſſe palã aſſeruit, tã cõſtãter vt articulatim dilaniat⁹ nõ formidaret ſupplicia/ſed appetere videret. Eternæ deniq́ fœlicitatis bona/quibus præuaricãdo ſe indignũ fecerat, diuina clæmẽtia ſuffragãte martyrio ſuo rede-
Pſal.117.a mit. Bonũ eſt ergo (vt ꝓpheta ait) cõfidere in dño/q̃ cõfidere in homine. Bonũ eſt ſperare in dño/q̃ ſperare in principibus.

Nicolaus ſenex. SIQVIS VERO delinquẽdi aſſuetudine ita duratus eſt, vt per ſe omino corrigi nõ poſſit, nõ ideo deſperet, ſed ſenẽ illũ Nicolaũ imitet, qui cũ libidinibus ætatẽ cõſumeret, & neq́ anni ad finẽ vitæ vergẽtes finẽ turpitudini facere poſſent. Andreæ apoſtolo ſupplicauit/vti ꝓ ſe deum obſecraret, ſe eñi ſceleris cõſcientia ne orare quidẽ ſatis audere. Precibus ergo apłi placat⁹ dñs/veniã indulſit, & ille correct⁹ ꝑacta ſemeſtri pœnitẽtia, hinc decedẽs miſericordit ĩ fine ſaluatus eſt. Exemplũ nobis reliquit, vt ſi quãdo ſpes vitæ emendandæ veniæve impetrãdæ ob peccãdi vſum difficilior contigerit, ad eorꝶ qui deo placẽt/auxilia cõfugiamus. Noſtris eñi flagitijs irritata diuinitas, ſanctorũ meritis qui ꝓ nobis orauerint/ facilius mitigabitur, & ad miſerandũ citius conuertetur. D

FVERE præterea qui nõ mõ verbis/ſed etiã ſcriptionib⁹ chriſtianitati renũciantes diabolo ſe dedere nõ dubitauerãt, poſt hæc tñ cũ pœnitẽtiã egiſſent, gratiã a q̃ deciderãt recuperarunt. Hieroſoly-
Phanias mis Porterij principis viri ſeru⁹ Phanias/filiæ ei⁹ amore captus, qm potiũdæ ſpes nulla eſſet, magos cõſuluit. Exciti maligni ſpũs, eã illi vxorẽ fore dixert, ſi ipſe ſe diaboli ſeruũ aſcripſerit cõtẽpto chriſto.

Digitized by Google

A Conditiõi aſſentiẽs chirographũ dedit/& nuptias cũ ea quã adama
uerat iniṫt. Poſt hæc dephendit mulier/nihil ꝓrſus chriſtiani moris
ineſſe viro, nõ orare/nõ ad eccl'iam ire/nõ crucis ſignũ facere. Deni
q; cauſam curioſius ab eo ſciſcitãs, plene didicit, & anxia remedium
quærẽs, Baſilio epo rẽ detulit. Tũc accerſitũ Phaniã Baſilius, horta
tur vt reuerti vellet/vnde ꝑ præuaricationẽ receſſerat/ & credere/&
confidere in dño. Conuerſum ſecũ domi retinuit/ac ꝓ illo orauit, &
poſt. xl. dieꝝ ieiuniũ/multaſq; interea ſathanæ inſultatiões eduxit,
vt purgatũ recõciliaret eccl'iæ. Ibi frequẽti clero/plebeq; vrbis aſtã-
te voces terribiles auditæ/frementiũ ac lamẽtantiũ dæmonũ aduer-
ſus baſiliũ quaſi raptorẽ alieni ſerui. Sed eo iubẽte etiã chirographũ
inuiti reſtituũt. Quo diſciſſo apparuit deletũ eſſe Phaniæ crimẽ. Ita 1. Cor. 7. c
per mulierẽ fidelẽ vir infidelis ſaluatus eſt, & qui deſperauerat/epi-
ſcopi opera ad ſpem rediṫt ſalutis.

¶THEOPHILVS quoq; Ciliciæ archidiaconus, ab epo offi- Theophil⁹ ar
cio mot⁹ chirographũ cõfecerat/ꝗ deũ matrẽq; dei abnegare ſe &, di chidiaconus
aboli ſubiṫci ſeruituti dixit, ꝓmittente diabolo ſe facturũ vt ipſe in
B locũ ſuũ gradũq; re ſtituat. Reſtitut⁹ demũ aĩaduertit/quãtũ ſceleris
flagitiṫq; cõmiſiſſet, & aĩo cõflictatus lachrymas fudit/& veniã ora-
uit. Die quadrageſimo dormiẽti virgo dei mater/cuius opẽ inuoca
uerat, apparẽs dimiſſum illi pctm̃ nunciauit, Somno excitatus chi-
rographũ ſuũ iuxta iacentẽ reperit. Ea re lætus, & pctm̃ ſuum & dei
erga ſe miſericordiã cunctis audiẽtibus publice enarrauit. Die ter-
tio vita defunctus etiã miraculis claruit. Q; ſi tanti criminis reus ad
tantã beatitudinẽ peruenit, profecto nemo perit niſi qui pœnitere
nõ vult, nemo condemnat niſi qui deſperat.

¶NVNC ne quid deſit/quo ſpem noſtram minus intra nos la- Fœminæ.
baſcere patiamur/in fœminas etiã dñi miſeratiões cõſiderabimus.

¶MVLIERI in adulterio deprehenſæ pepercit/ iniũgens tamẽ Mulier in ad
ei ne amplius peccaret, vt intelligas tunc nos recte veniã ſperare/cũ ulterio de-
deſinimus peccare, Malignis autẽ in illam frementibus iniecit ru- prehenſa. Io. 8. a
borẽ, propria eis exprobrans delicta/ qui accuſatũ venerant aliena.
Et hi ſane vnus poſt aliũ abierũt ſicut aduenerãt/neqtia & impieta
te pleni. Illa ꝟo pſtitit/donec cõdonato reatu dimiſſa ẽ, Perſeuerare
ẽm ſperãdo debem⁹, nec vllo expectatiõis tedio affecti deficere di-

Digitized by Google

Hebre.3.b. cẽte apl̃o, Chriſti domus ſumus nos/ſi fiduciã & gloriã ſpei vſq; ad finem firmam retineamus. Q̃diu ergo ſperamus in Chriſto/habitat in nobis Chriſtus, ꝓcul eſt ab ijs qui deſperant. C

Maria magdalena ¶MARIAM Magdalenã ob impudentis laſciuiæ crimen/cæterorũq; vitiorũ infamiã cognomento peccatricẽ dixere, & tñ cũ ſeſe Lu.7.a pœnitẽdo dño ſubmiſiſſet, dimittunt̃ ei peccata multa, q̃m dilexit multũ, & quæ diu ſerua fuerat peccati/meruit effici diſcipula Chri/ Mar.16.c Lu.10.g ſti, eiuſq; reſurrectionẽ videre prima atq; audire. Maria optimã ꝑtẽ Ro.5.d. elegit q̃ nõ auferet̃ ab ea. Sic vbi abũdauerat peccatũ, ſupabũdauit miſericordia, & in pœnitẽte omni ſpe maior ſpei merces fuit.

Maria ægyptiaca ¶MARIA EGYPTIACA meretricio quæſtu diu ĩfamis cum aditu etiam eccleſiæ indignam ſe diuinitus eo ꝓhibita cognouiſſet, poſt lachrymas heremiq; labores ad tantam vitæ perfectionẽ deuenit, vt orans in terra terram nõ tangeret, & iordanem tranſiẽs ſuper aquas ambularet. Ad dñm migratura a ſanctiſſimo viro Zoſima ſacroſanctã cõmunionẽ accepit, a leonibus ſepulturam, cum ſcrobem in terra carptim vnguibus excauaſſent/ſanctæ corpuſculi capacem. Vſq; adeo dñs cõuerſam exaltauit/quam peccantem ne in D templum quidem intrare permiſerat, tam erga pœnitentem miſericors/q̃ erga delinquentem iuſtus.

Maria neptis heremitæ Abraam. ¶MARIA Abraam heremitæ ex fratre neptis virginitatis ſeruandæ voto ipſum ad deſertum ſecuta/eodem cũ illo contubernio annos ſeptẽ vſa/pie ſancteq; vixerat/clauſis ſemꝑ ianuis/nuſq; indediſcedẽs. Sed q̃d tam clauſum quo diaboli nõ penetret inuidia? Iam vigeſimũ ætatis agebat annũ/ cũ inimici dolis ſuggeſtiõibuſq; ſubuerſa, iuueni cuidã eo ventitãti cõſentiẽs/in turpis luxuriæ foueã corruit. Sceleris cõſcia veniã deſperauit, ſolitudinem reliquit, ꝓximã ingreſſa ciuitatẽ/priſtinas virtutes vitijs æquauit, permiſit libidini frenos, & quæ diu ṽginitatẽ accuratiſſime ſeruauerat/ꝓſtibuli obruta ẽ ſpurcitijs. Poſtq; ṽo ab ipſo Abraam ſene vehemẽter de eius ꝑditiõe ſollicito diu q̃ſita/& tandem inuẽta, illo hortãte ad montẽ redijt, ſanctitatis meritũ q̃d peccando amiſerat/pœnitendo recuperauit. Sic perdita ouis boni paſtoris humeris reportata lupi fauces effugit, Et electo tandem dominico gregi meruit computari. Nunq; in deo vana ſpes pœnitentis fuit.

A PELAGIA Antiochena, cũ & diuitijs & corpis facie multũ eminerĕt, luxuriæ ac libidini dedita, vſq; adeo frõtẽ fregerat, vt gloriaret nullã ſe neq; ornatiorẽ neq; laſciuiorẽ ĩ publicũ ꝓcedere. At vbi Nonij Heliopoleos epi prædicatiões audiuit, recognouit errorẽ ſuũ, penituſq; ĩmutata ornatũ oẽm abiecit, & qcqd habebat opũ paupib⁹ erogauit, atq; ĩpudicicijs finẽ ſtatuẽs, ĩ mõte oliueti tuguriolũ ſibi poſuit, tũ ne qs in ſolitudine manẽti fœminæ inſidiari ĩ animũ induceret, ſexu celato Pelagiũ ſe nominari fecit. Tantũq; deinpe vitæ ſanctitate excelluit, vt de pelago vitioꝝ facta diceret pelagus virtutum, amariſſimas marath aquas in dulces conuertens. Pelagia

THAIS etiã ægyptia meretrix, crebris Pãnucij abbatis admonitionib⁹ ad pœnitẽtiã cõuerſa, facultates qs nõ modicas corporis vulgatione parauerat, cõſtructa pyra in ignem cõiecit, & de pſtibulo vbi diu diabolo ſeruierat, ad monaſteriũ trãſiẽs ſeruiuit Chriſto. Poſt triennẽ ei⁹ clauſurã Paulo Antonij abbatis diſcipulo reuelatũ eſt dimiſſa eſſe a dño Thaidi pctã. Itaq; a Pannucio de cellæ carcere educta, cum dies. xv. ſuperuixiſſet, migrauit ad paradiſũ, & conſor- Thais

B tio inſerta eſt angeloꝝ. Talis beatitudo eos manet qui vitam corrigunt, & ſpem ſuam in ſola dei miſericordia ſemp collocant.

HEC eſt eñ de qua Dauid in pſalmis gaudet, ob quã dño benedicit, quam admirat, in qua ſperat. Exultabo inquit & lætabor in miſericordia tua. Qm̃ reſpexiſti humilitatẽ meã, ſaluaſti de neceſſitatibus animã meã. Nec concluſiſti me in manib⁹ inimici. Et in alio pſalmo. Bñdic anima mea dño, & noli obliuiſci oẽs retributiões ei⁹ Qui ꝓpitiat omĩbus iniqtatibus tuis, qui ſanat oẽs infirmitates tuas. Qui redimit de interitu vitã tuã, qui coronat te in miſericordia & miſerationibus. Et paulo poſt. Miſericors & miſerator dñs, lõga nimis & multũ miſericors. Non in perpetuũ iraſcet, neq; in æternũ cõminabit. Nõ ſecundũ peccata noſtra fecit nobis, neq; ſecũdũ iniquitates noſtras retribuit nobis. Qm̃ ſecundũ altitudinẽ cœli a terra, corroborauit miſericordiã ſuã ſup timẽtes ſe. Quantũ diſtat ort⁹ ab occidẽte, lõge fecit a nobis iniquitates noſtras. Quõ miſeret pater filioꝝ, miſertus eſt dñs ſuper timẽtes ſe. Et rurſum ĩ alio pſalmo. Miſerator & miſericors dñs, patiẽs & multũ miſericors. Suauis dñs. vniuerſis, & miſerationes eius ſuper oĩa opera ei⁹. Et iterꝝ. Alleuat

Pſal. 50. b — Pſal. 102. a — Ibidem. b — Pſal. 144. b

Ibidem.c dñs omnes qui corruunt, & erigit oẽs eliſos Oculi omniũ in te ſperant dñe, & tu das eſcã illorũ in tẽpore opportuno. Aperis tu manũ C
Pſal.145.b tuã. & imples omne animal benedictione. Et rurſum idẽ alibi. Dominus inquit ſoluit compeditos, dñs illuminat cæcos. Dominus eri-
Pſal.129.a git eliſos. Et item alibi. Si iniquitates obſeruaueris dñe, domine quis ſuſtinebit. Quia apud te ꝓpiciatio eſt, & ꝓpter legẽ tuam ſuſtinui te dñe. Suſtinuit anima mea ĩ verbo eius, ſperauit anima mea in domino. A cuſtodia matutina vſqꝫ ad noctẽ, ſperet Iſrael ĩ dño. Quia apud dñm miſericordia, & copioſa apud eũ redemptio. Et ipſe redi-
Sap.11.d met Iſrael ex omnibus iniquitatibus eius. Philo etiam ſapiẽtiæ ſpiritu plenus. Miſereris omniũ inquit/quia omnia potes, & diſſimulas peccata hominũ ꝓpter pœnitentiã. Diligis eñ omia quæ ſunt,
Ibidem & nihil eorũ odiſti quæ feciſti. Et paulo poſt. Parcis autẽ omnibus
Eſa.49.d qm̃ tua ſunt domine qui amas animas. Et ꝑ Eſaiã dñs ipſe ad populum fidelẽ ait. Nunquid obliuiſci poteſt mulier infantẽ ſuũ, vt non miſereatur filio vteri ſui? Et ſi illa oblita fuerit, ego non obliuiſcar tui. Ecce in manibus meis deſcripſi te, muri tui coram oculis meis
Ezech.18.g ſemper. Et per Ezechielem. Nolo mortẽ morientis dicit dominus D
Lu.5.f deus, reuertimini & viuite. Idem in euãgelio. Non veni inquit vo-
Mat.18.b care iuſtos/ſed peccatores ad pœnitentiam. Et item. Non eſt voluntas ante patrem veſtrum qui in cœlis eſt, vt pereat vnus de puſillis
Lu.19.b iſtis, Venit inquit filius hominis querere & ſaluũ facere quod peri-
Io.10.b erat. Et alibi de ſe teſtatur & ait. Ego ſum paſtor bonus. Bonus pa-
Ro.8.f ſtor animã ſuã dat pro ouibus ſuis. Hinc apoſtolus Paulus. Si deus pro nobis inquit, quis contra nos? Qui etiã ꝓprio filio ſuo nõ pe-
2.Cor.1.a percit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum. Hinc idem alibi, Patrem miſericordiarum & deum totius conſolationis eum appellat.
Ad Tit.3.b Et rurſum alio loco dicit. Cum autẽ benignitas & humanitas apparuit Saluatoris noſtri dei, non ex operibus iuſticiæ quæ fecimus nos, ſed ſecundũ miſericordiã ſuam ſaluos nos fecit, per lauacrum regenerationis & renouationis ſpirituſſancti quem effudit in nos abunde, per Ieſum Chriſtum ſaluatorẽ noſtrum, vt iuſtificati gratia ipſius hæredes ſimus ſecundũ ſpem vitæ æternæ, Has tantas ac tales dñi noſtri erga nos miſerationes, ſi quis recte ſecũ reputet, nemo grauius delinquit, ꝙ qui poſt delictũ a ſpe impetrãdæ veniæ

A decidit, & plus ſe peccaſſe ꝙ quod a deo dimitti poſſit/exiſtimat, q̃
ſi vllũ ſit tã magnũ peccatũ/tam immane crimen, quod nõ cõdona
re & poſſit & velit/& ſoleat deus pœnitenti.

¶FINIT LIBER SECVNDVS.

¶INCIPIT LIBER TERTIVS.

¶DE CHARITATE ERGA DEVM, ¶CA. I

CHARITAS QVONIAM ET TER
tia in ordine harꝝ de quib⁹ mõ diximus/ab aplo po
nit̃, & de tribus maior ipſa prædicat̃, ideo ſatis con
gruũ arbitror, vt tertij nũc voluminis principiũ tene
at, & q̃ſi in arce collocata cõſiſtat. Quæ virt⁹ cũ tal'
ſit, vt ſine ea cæteræ nihil ſint, neminẽ ignorare vo
lumus de ipſa ſimul tractari/vbicũq; de aliqua a no
bis tractet̃. Quædã tamen quæ illi magis ꝓpria cenſui, conabor hoc
loco referre/& ſanctorꝝ exemplis. Primo quatenus deus diligẽdus
B ſit, Deinde ꝓximus. Poſtremo inimicus digerendo explicare.

¶DEVM toto corde/tota aĩa/totis virib⁹ iubemur diligere. Qđ
vtiq; ita fit, vt ſola erga eũ dilectio oẽs alias ſuꝑet dilectiões. Super
oĩa em̃ amãd⁹ ẽ auctor ipſe oĩm atq; cõſeruator. Nulla res vnq; cor
di nr̃o ſic inhærere debet, vt eius cauſa ille qui ẽ cauſarꝝ cauſa min⁹
honoret̃/minus colat̃. Deſpiciant̃ opes, deſerant̃ parẽtes, repudiet̃
vxor, abijciant̃ liberi, ꝑferant̃ ſupplicia, vita iſta effundat̃, nihil de
niq; vel nõ agendũ vel nõ ſuſtinendũ putet̃, qđ ab hoĩe agi ſuſti
neriq; poſſit, dũmodo ſoli pareat̃ deo, ſoli ſemꝑ deſeruiatur. Abraam

¶ABRAE vnic⁹ fili⁹ erat Iſaac, & cũ vnice illũ amaret, manib⁹ Geñ.22.c
ꝓprijs mactare voluit/vt obediret deo, pluris fecit mãdatũ dei ꝙ vni
ci vitam, neq; ſe crudelẽ eſſe ſi ſanguinẽ filij effudiſſet exiſtimauit/
ſed pientiſſimũ, ſi eo effuſo iuſſioni paruiſſet diuinæ. Promiſſionẽ ac
ceperat de Iſaac dicẽte dño. Dabo tibi filiũ cui bñdicturus ſum, erit Geñ.17.c
q; in nationes, & reges populorꝝ orient̃ ex eo. Et tñ de quo tãta ſibi
ꝓmittebant̃, mox eundẽ impuberẽ adhuc iubet̃ immolare. Cuius
hic non titubaſſet fides, quis non dubitaſſet, ne illo ſublato irritum
fiat oraculum. At vero Abraã & pollicenti credidit/& iubẽti obe

Digitized by Google

diuit, & certiſſimo tandē euentu quod ꝓmiſſum fuerat accepit. C

Heli ſacerdos 1.Reg.4.c

HELI ſacerdos nimia in filios indulgentia male agētes remiſſe molliterq; corripiēs deum offenderat, & tñ cum illos tā tenera am plexaretꝰ pietate, a Philiſtijm interfectos audiens ſatis æquo animo tulit. Poſtq; autē & arcam dñi ſimul captā fuiſſe intellexit, impatiens doloris de ſede corruit. Et qa nonagenariꝰ iā erat, eo lapſu colli ſus expirauit, oſtendēs quanto ſibi grauiꝰ erat præſentia dñi quā arca exhibebat, q̄ liberis (q̄uis chariſſimis) orbari.

Dauid rex 2.Reg.6.c

QVANTVM de Arcæ amiſſione doluit Heli, tantū de eiꝰ reductione a Philiſtinis reſtitutæ lætatus ē Dauid. Nā cū rex eſſet, & rer̄ geſtar̄ gl'ia oībus q in Iudæa regnauerāt præferretꝰ, nō erubuit dū arca a leuitis portatur, omni regiæ dignitatis ornatu depoſito, & ephot lineo ſūpto pedeſter incedere/ſaltare/ludere; & q̄ſi vnꝰ e plebe iocūditatis geſticulationibꝰ vti, donec illa in vrbē inuecta ſub tabernaculo qđ ipſe tetēderat/venerabiliter collocaretꝰ. Ex quāta autē in deū pietatē, quantoq; amore ea regis exultatio ꝓueniret, Michol vxoris ſuæ pœna teſtatꝰ, quæ qm̄ ſcurrilis leuitatis illum arguerat, deo vlciſcente perpetuæ ſterilitatis damnū tulit. D

Dauid 2.Reg.7.a

IDEM poſt hæc anxie ſecū quæri cœpit/ſe in edibꝰ habitare cedrinis, Arcā ṽo teſtamēti dei manere ſub pellibus/qbus tabernaculum tectū erat. Hinc iā in animū inducēs conſtituere tēplū dño, ſacriſq; illius magis decenter reponēdis dedicare. Regiā ceſſiſſet, niſi multo magnificentius habitaculū ijs q̄ ſibi faciendū decreuiſſet; & quidē tale quale deinde a filio ſuo Salomone legimus ædificatū, cuius opulētiæ amplitudiniſq; gloria apud poſteros vix fidē inueniſſet, ſi eā humanæ tm̄, nō etiā diuinæ ſcripturæ monumēta retuliſſet Sed mirenꝰ alij opus, nos animi deo deuoti affectū pēſemus, q mea quidē ſentētia maior in Dauid q̄ in Salomone fuit. Multa quippe poſtea populo populive principibus indulſit dñs, & ꝓpter ſeruū ſuum Dauid ea ſe indulſiſſe ꝓteſtatus eſt. Vt quia ipſe deū plus cæteris dilexerat, plus etiā a deo dilectus noſceretꝰ. Q; autem Salomon potiꝰ q̄ ille, vt tēplū dño cōſtrueret electꝰ ſit, nō tā meritū q̄ myſte

Tres pueri.

PERFECTE charitatis cultū & in pueris (riū fuiſſe cōſtat. illis in Babylonem abductis viguiſſe qs negauerit, qn̄ captiuitatis neceſſitatē in q̄ erant/ſupare potuerūt, nunq; religionis ſuæ obſer

A uationē deſerentes. Leguminib⁹ & frigida aqua nutriri ꝙ dapibus Dañ. 1. c
regijs, ne cibo lege vetito inceſtarent/ maluere. Statuamq; auream
adorare iuſſi, mori præoptarūt ꝙ fidem ꝑuaricari. Hinc in fornacē
ſeptuplo ꝙ ſolitū erat accēſam/ miſſos flāma non aduſſit. Illæſi inter
igneos globos laudes deo concinebāt, & idem ardor qui illis intra
fornacē ignouit, raptim exhalans eos qui foris aderant regis mini-
ſtros corripuit atq; conſumpſit. Motus tanto miraculo rex, nō iam
ſtatuam a ſe erectam/ ſed deum iſrael adorandū edicto iuſſit. Sic con
ſtans ac vera pietas captiuos rege ipſo a quo capti fuerāt/ fortiores
reddidit, & in igne poſitos periculi expertes fecit/ parcēte illis incē-
dio, & in ſuos ſeuiente auctores quos peremit.

ELEAZARVS ſcriba Antiocho Epiphane fideles perſe- Eleaçarus
quēte, vt ſuillā carnē guſtaret, compelli (qm̄ illegitimū erat) nullo 2. Mach. 6. d
modo potuit, ſed neq; pro illa ſuppoſitā aliam/ qua veſci licebat, vt
ſumeret exorari, volētibus amicis ea ſimulatione ipſum ſubtrahere
neci, vtq; cæteris conſtantis animi perpetuæq; in deū obſeruantiæ
exemplū fieret, extrema pati maluit/ ꝙ quicq; prophani aut agere/
B aut omnino egiſſe videri. Itaq; corpus carnifici crudelib⁹ pœnis cō-
ficiendum tradidit, vt ſpiritum abſq; labe commiſſi pariter, ſuſpecti
q; ſceleris conſeruatum deo offerret.

MACHABEI quoq; ſeptem fratres neq; ingentibus regis Machabei
promiſſis corrupti ſunt/ neq; minis territi, ad perferēda fortiter ſup- fratres
plicia mater hortatrix aderat, & magis ipſa animo torquebatur, ve- 2. Mach. 7.
rens ne tormentis victi contra dei legē aliquid agere inclinaretur. per totum.
Sed & illi fœliciter conſumpti, plus deum ꝙ ſemet diligendū docu
mento fuere, & mater ſic amandos filios/ vt eos quocūq; mortis ge
nere affici malis/ ꝙ peccare. Ac ne in ſe ꝙ in liberos indulgentiorē
fuiſſe putes, quos ad necem præmiſerat/ cōtinuo ſequi voluit. Et id
quidē tanto lubētius/ quāto iam de eorū erga deum fide magis fuit
ſecura. Non ſupplicia reputabat/ ſed an deum amarent/ glorioſam
experientiam, multaq; charitate ardens probari tam ſe ꝙ filios pœ-
nis acerbioribus geſtiebat. O dignā talibus filijs parentē. O dignos
tali parente filios, vtriq; pari animi conſtantia oſtenderunt/ ꝙ omi
morte fortior eſſet ſola dei dilectio.

HIC eſt ignis ille/ quem dominus noſter Ieſus venit mittere in Apoſtoli.

Digitized by Google

terrā, & quid volo inquit niſi vt ardeat? Videamꝰ ergo q̄liter in illis C
arſerit/qui ipſum Ieſum dei filiū eſſe certa atq; indubitata fide credi-
Petrus. dere. Simon Petrus in illius amorē ſemꝑ propenſiſſimus, cū totius
Lu.5.b noctis piſcationē caſſo labore peregiſſet, ipſo tandē in nauiculā ſu-
ſcepto ac iubente laxauit rhete, & tantā vim piſciū traxit, vt attoni-
tus indignū ſe talis dñi præſentia iudicaret. Et genibus ſimul prouo-
lutus diceret, Exi a me dñe quia homo peccator ſum. Profecto qui
ſic humiliabat̄, iam diligere cœperat. Hinc & ſubleuari meruit, ne
timeret, ꝙ deinde non piſces ſed hoīes eſſet capturus. Quibus ver-
bis ita allectus eſt, vt quē modo exire a ſe volebat, mox exeuntē ſe-
qui maturaret, & quidem relictis omnibus, vt iam palam eſſet nihil
ſe præter Chriſtum appetere/nihil habere velle.

Idem ITERVM cū nauigantes diſcipuli dñm ſuꝑ mare gradientē
conſpexiſſent, & an ipſe eſſet ambigerēt, Petrus reliquis feruētior,
Mat.14.c Dñe inquit ſi tu es/iube me venire ſuꝑ aquas, non ambulare ſuper
aquas petijt/ſed venire, ꝙ primū amplecti illū non miracula facere
cupiens. Nauis velo remoq; ſatis ꝓpere obuiā agebatur, ſed aman-
tis cupiditate tardior erat, annuente dño ſuccinctus proſilijt, ſuper D
vndas cucurrit/mox crebreſcentibus ventis, cōmotoq; mari paue-
factus/dubitauit, & cū ob hanc animi hæſitationē mergi cœpiſſet,
Ibidem.d clamaſſe dicit̄, Domine ſaluū me fac. Arguit̄ itaq; quia timuit, ſed
ſaluatur, quia eius ope etiā ſaluari poſſe credidit, cuius virtute ſuper
mare inceſſit, vt dubitaret/fragilitas cōpulit, vt inuocaret/fides iuſ-
ſit, vt periculū euaderet/charitas impetrauit.

Idem IDEM cū quibuſdā ex diſcipulis durus ille ſermo dñi videret̄.
Io.6.f Niſi mādūcaueritis carnē filij hoīs, & ſanguinē eius biberitis, non
habebitis vitā in vobis. Ideoq; poſt ſenſum ſuū abeuntes ab ipſo de-
ſciuiſſent, reliquos duodecim interrogante dño an & ipſi abire vel-
lent, pro om̄ibus reſpondit, Dñe ad quē ibimus? verba vitæ æternæ
habes. Et nos credimꝰ & cognouimus, quia tu es Chriſtus filiꝰ dei.
Sic cōſiderabat etiā tum Petrus dñm, vt nihil eū ſine ratione dicere/
nihil facere arbitraret̄, ſic eidē adhæſerat, vt ſi etiā reliq̄ oēs dilapſi
fuiſſēt/ipſe ſolꝰ nō receſſiſſet. Cæterꝝ & ſe & illos nō modo nuſq; re-
ceſſuros, verūetiā minime dubios eſſe, q̄n ipſe filiꝰ dei ſit affirmat, vt
ſcilicet diſcas, Neminē poſſe ꝑfectæ diligere/q̄ nō plene crediderit.

Digitized by Google

A ❡POST hæc p̄dicente domino ea quæ ꝓpediem Hieroſolimis Idem
paſſurus eſſet/ait, Abſit a te domine, non erit tibi hoc. Vide quali Mat.16.d
amoris ardore flagrabat, quē in om̄ibus veriſſimū eſſe nequaq̄ du/ Mar.8.d
bitabat, ab eodē id ſolū patienter audire nō poterat, quod ipſi valde
indecens & abominabile eſſe/ nondū myſteriū intelligēs/ exiſtima/
bat. Abſit a te dn̄e, imprudenter optat, ſed error hic ex affectu ꝓue/
nit charitatis. Increpatur ergo vt ab errore reſipiſcat, nō vt a charita
te diſcedat, immo vt correctus perfectius diligat.

❡INDE & in mōte/ cū reliqui fulgētis dn̄i ſplendore ſtupefacti Idem
mutire nō auderent, primus ꝓrupit in vocē, Dn̄e bonū eſt nos hic Mat.17.a
eſſe. Nō attendebat loci ſolitudinē, nō deſerti incōmoditatē, nō ru Mar.9.a
piū aſperitatē, ibi ſibi optimū eſſe cenſuit/ vbicūq̄ cū illo vna eſſe cō
tigiſſet. Si vis faciamꝰ hic tria tabernacula, Tibi vnū, Moyſi vnū, &
Heliæ vnū. Cur etiā ſibi vnū nō popoſcit? qa eodē cū Ieſu cōtuber/
nio vti/ & nullo prorſus interſepto ab eo ſeiungi velle conſiliū erat
Semꝑ oculꝭ illū corā intueri cupiebat, quē ſemel aīo cōplexꝰ fuerat.

❡TVNC quoq̄ ſeparari ab eo pertimuit, cū ille diſcipulorꝝ pe/ Idem
B des loturus ſibi obnixe renitenti minaret̄ ac diceret, Niſi lauero te,
non habebis partē mecū. Hoc vt audiuit/ protinus ſe totum eius ex Io.13.a
ponens voluntati reſpondit, Dn̄e non tm̄ pedes ſed & manus & ca
put. Modo dixerat, nō lauabis mihi pedes inæternū, & tam cito mu
tauit ſententiā q̄ cito illā domino minus ſedere intellexit. Vtrobiq̄
tamē ſummi amoris argumentū, cū & reuerentiā præ ſe tulerit renu
endo/ & permittēdo obſequij ſollicitudinē, veritus ne quā ob cauſā
cōſuetudine eiꝰ q̄ ſibi nihil dulcius neq̄ ſuauiꝰ erat/ carere cogeret̄.

❡QVID illud/ cum audiſſet, q̄ vnus ex diſcipulis conſpiraturus Idem
eſſet aduerſus dominū ſuū, & a Ioāne quæreret/ quis ille eſſet? quo Io.13.c
eū animo quæſiſſe crediderimus? nōne in ipſum protinus irruendi,
ipſum mēbratim diſcerpēdi/ & in fruſta cōcidendi/ laniandiq̄ ſi co/
gnouiſſet? q̄nquidē nec armatorꝝ cohortē timuit, vnū ex illis gla/
dio feriens/ dū pro dn̄o cui iā manus iniecerāt, furibūdus cōtempto
vitæ periculo decertat, plures inuaſurus niſi dn̄s inhibuiſſet. Tunc Mat.23.
gladiū vaginæ reddidit, cū is cui etiā ligato parendū erat/ iuſſit.

❡ILLVD etiā obiter cōſideremꝰ, q̄nte pietatis, quātæq̄ teneritu Idem
dinis fuit, cū dn̄m audiſſet dicentē, Quo ego vado vos nō poteſtis Io.13.

Digitized by Google

venire/ſolus percunctat̃ & ĩterrogat, Dñe quo vadis? & quare nõ C
poſſum te modo ſequi? animã meã pro te ponã. Om̃ia quidẽ præſu
mere cogebat amor, ſed imbecillitas non om̃ia potuit præſtare. Iam
ad ſuppliciũ raptũ a longe ſequitur, nec in atriũ ingredi audet, ſed
foris ante hoſtiũ præſtolat̃, & ab aliis introductus accedit ad ignẽ,
q̃m ſurrepente formidine frigeſcebat charitas. Deniq; interrogatus
ſe noſſe illũ negat/pro quo paulo ante ne vitæ quidẽ ſuæ parſurũ, ſi
res ita poſtulaſſet dixerat. Ceſſit tunc ſane timori amor, vt pateret
q̃ta eſſet humana fragilitas/ vbi auxiliũ ſubtrahitur diuinũ. Sed &
ſi ceſſit/nõ tñ receſſit. Rurſum ſe ille colligens/cũ in ipſũ reſpexiſſet
Ieſus, vſq; adeo timuiſſe doluit, vt dolore mors leuior fuiſſet. Haud
igit̃ minoris dilectionis teſtimoniũ p̃buit viuus dum crimẽ luget/
q̃ prebuiſſet mortuus ſi dominũ omnino nõ negaſſet. Proinde etiã
poſt reatũ, his quoq; qui nihil tale cõmiſerant præferri meruit/ om-
niũ princeps cõſtitutus, quia om̃ibus plus dilexit.

Idem PERSEQVAMVR & illa intimi amoris ſigna, q̃ poſt re
ſurrectionẽ ſaluatoris in eo apparuiſſe euãgelica veritas docet. Cũ
igit̃ ſingulari cultu atq; obſeruãtia dñm vſq; ad crucem proſecutus D
Io.20.a fuiſſet, mortuũ quoq; ac ſepultũ quærere nõ ceſſauit. Cucurrit vna
cũ Ioanne ad monumentũ, vt citius cæteris videret illũ/ quẽ cæteris
ardentius amabat. Præcurrit quidẽ Ioãnes, ſed ante introiuit in mo
numentũ petrus, corpore tardior/ ſed amore aliquãto feruentior.

Idem ITA & cũ piſcationẽ facerẽt, dñm ipſos de littore alloquentẽ
Io.21.b prior agnouit Ioãnes, ſed ad eũ prior venit Petrus. Sic quippe tradi
tum eſt. Simon Petrus cũ audiſſet quia dñs eſt, tunica ſuccinxit ſe
(erat em̃ nudus) & miſit ſe in mare, alii autẽ diſcipuli nauigio vene
runt, nõ em̃ longe erant a terra. Non patit̃ moras charitas, tam & ſi
prope littus erãt, haud quaq; diſtulit Petrus/ quin ipſum nauiculæ
curſum ſuo præueniret/dum ad dñm ꝓperat. Non petiit nũc vt ſup
aquas ambularet, quia & id petere tardatio videbat̃, & cũ miraculo
velle agere aliquid qđ ſine eo perfici poteſt/deum tentare eſt. Itaq;
vado quo volebat peruenit, reliqui deinde applicuere. Tum demũ
iubente dño afferri de piſcibus q̃s cœperãt, primus aſcẽdiſſe dicit̃,
& traxiſſe rhete in terrã magnis piſcibus plenũ. Qui em̃ impenſius
amat/ſolliciti⁹ paret. Magniſq; affluit virtutibus/qui perfectæ deũ

A colit. Et cum tãti eſſent inquit/ nõ eſt ſciſſum rhete. Non em̃ rumpi nexus poſſunt/ q̃s verus innodauit amor, neq; virtutũ aceruus diſſi pari poterit/ ſi in ſinum congeſtus fuerit charitatis.

ILLVM ergo dñs cui plus ineſſe erga ſe pietatis nouerat, dignum iudicauit/ quem ad eccleſiæ gubernacula ſedere faceret. Ter interrogato/ & ter reſpõdenti q̃ ipſum amaret/ oues ſuas vltro committit. Q: aũt tertio inrogatus Petrus cõtriſtat̃, iã ne quid vt ante ĩprudẽter temereq; p̃ſumpſerit dubitat, & iccirco cõſiderati⁹ r̃ndet Dñe tu oĩa noſti/ tu ſcis quia amo te. A'ls multũ pollicitus tam nihil præſtitit/ vt etiam veritatẽ abnegaret, modo nihil ꝓmittere auſus, tantũ exhibuit/ vt poſt pſecutiones/ verbera/ carcerẽ/ cathenas quæ ptulit, etiã crucifigi ꝓ noĩe illius nõ recuſarit. Hic apparet/ nihil eo eſſe imbecillius q̃ in ſe confidit, neq; fortius q̃ in deo. In deo confidẽs Neronẽ cõtempſit, qui in ſe cõfidens expauerat ancillam. Idem Io.vl.d.e.

DE PAVLO quoq; ap̃lo in actis legimus, cum eſſet Tyri, ab Agabo ꝓpheta/ & a ſpũſancto fuiſſe prædictum q̃ vincula tribulationeſq; paſſurus Hieroſolymis eſſet, ipſe tamen eodẽ ſpũ cõfirmatus illo ꝓficiſci nequaq̃ dubitauit, nihil ſupplicia veritus/ dũ prædi- Paulus ap̃ls. Act.21.c.
B cat Ieſum. Lugẽtibus diſcipulis/ & magiſtrũ indulgẽtiſſimũ pariter ac doctiſſimũ a ꝓpoſito deterrẽtibus, Quid facitis inq̃t flentes & affligentes cor meũ, ego aũt non ſolum alligari/ ſed & mori in Hieruſalẽ paratus ſum ꝓpter nomẽ dñi Ieſu. Iuit, in inſidias incidit/ comprehẽdit̃/ ligat̃/ cædit̃/ torquet̃. Et tamen cum ei fandi copiam feciſſent, tortores ſuos in viam ſalutis dirigere moliebat̃, nõ ꝓ ſe ſollicitus/ vt vel ſic acceptus dimitteret̃, ſed ꝓ illis ne errãtes in æternũ perirẽt/ ꝓ iniuria referens beneficiũ/ ꝓ malo bonũ. Nõ em̃ langueſcit odium ſuſtinens charitas, ſed accenditur/ ſi vera fuerit.

HINC IDEM ad Romanos a Corintho ſcribens clamat, Quis nos ſepabit a charitate Chriſti, Tribulatio/ an anguſtia/ an fames/ an nuditas/ an piculũ/ an pſecutio/ an gladius: ſicut ſcriptũ eſt, Quia ꝓpt̃ te mortificamur tota die, & æſtimati ſum⁹ ſicut oues occiſioĩs. Sed ĩ his oĩb⁹ ſupam⁹ ꝓpt̃ eũ q̃ dilexit nos. Cert⁹ ſũ em̃ q̃a neq; mors/ neq; vita/ neq; ãgeli/ neq; principat⁹/ neq; v̾tutes/ neq; ĩſtãtia/ neq; futura/ neq; fortitudo/ neq; altitudo/ neq; pfũdũ/ neq; creatura alia pot̃it nos ſepare a charitate dei/ quæ ẽ in Chriſto Ieſu dño nr̃o. Idem Rom.8.g. Pſal.43.d.

Digitized by Google

Idem ¶ HINC etiã a Roma ad Philippẽſes ſcribẽs, In omni fiducia in C
Phil.1.c quit, ſicut ſemper & nunc magnificabit᷑ Chriſtus in corpore meo/
ſiue per vitam ſiue per mortẽ. Mihi eñ viuere Chriſtus eſt/& mo-
Ibidem.3.b ri lucrum. Et rurſum. Quæ mihi fuerunt lucra/hæc arbitratus ſum
ꝓpter Chriſtum detrimenta. Veruntñ exiſtimo oĩa detrimentum
eſſe/ꝓpter eminentẽ ſcientiã Ieſu Chriſti dñi mei, ꝓpter quẽ oĩa de
trimentũ feci, & arbitror vt ſtercora/vt Chriſtũ lucrifaciã, vt & iue-
niar ĩ illo/nõ habẽs meã iuſticiã q̃ ex lege ẽ, ſed illã q̃ ex fide ẽ Chri
1.Cor.10.g ſti Ieſu. Ad hæc & Corinthios hortat᷑ dicẽs. Siue mãducatis/ſiue bi-
bitis/vel aliud qd facitis, oĩa in gloriã dei facite. Et de ijs q̃ deũ amãt/
Rom.8.e ad Romanos ait. Scimus qm̃ diligentibus deum omnia cooperan-
tur in bonum ijs q̃ ſecundũ ꝓpoſitum vocati ſunt ſancti. Et de ijs
1.Cor.16.d qui negligunt ad Corinthios. Si qs non amat dñn noſtrum Ieſum
Chriſtum, ſit anathema maranatha, qd' ſyrꝫ eſſe aiũt/& ſonare, dñs
venit, vt ſit ſenſus. Eũ in aduẽtu iudicis a fidelium cõſortio ſeparã-
dum, qui a Chriſti charitate inuentus fuerit alienus.

¶ CHARITATEM aũt dei habet qſqs ea quæ ab illo præce
1.Io.5.a pta ſunt/ante oĩa exeq̃ ſtudet. Ioãnes apl̃s. Hæc ẽ charitas dei inqt/ D
vt mãdata eius cuſtodiamus, ac ne qd e xcuſes ſubiũgit, Et manda
2.Io.1.b ta eiꝰ grauia nõ ſunt. Idẽ alibi, Et hæc ẽ charitas/ vt ãbulemꝰ ſecũdũ
Io.14.b mãdata eiꝰ. Ipſe q̃ꝫ dñs in euãgelio. Si diligitis me inqt mãdata mea
Ibidem.c ſeruate. Et iterꝫ, Qui habet mãdata mea/& ſeruat ea, ille eſt q diligit
me, q aũt diligit me/diliget᷑ a prẽ meo, & ego diligã eũ/& mãifeſta-
bo ei meipm. Et rurſũ. Si qs diligit me/ſermonẽ meũ ſeruabit, & pr̃
Ibidem meus diliget eũ, & ad eũ veniemus/& mãſionẽ apud eũ faciemus.

¶ QVANTA ṽo vel q̃ neceſſaria ſit charitatis ṽtus, Paulus
pleniſſime declarat illa epl̃a/quã primã ad corĩthios ſcribit, affirmãs
vni charitati omnes ineſſe ṽtutes, & oẽs ꝓrſus ṽtutes nihili eſſe/ſi
hæc vna defuerit. Cuius quidẽ ſentẽtiæ verba/qm̃ nõ ſolũ diſcenda
ſed etiam ediſcenda ſunt, operepretium erit hic apponere.

1.Cor.13.a ¶ SI LINGVIS hominũ inqt loq̃r & angeloꝝ, charitatem aũt
nõ habeã, factus ſum velut es ſonãs aut cymbalũ tinniẽs. Et ſi habu
ero ꝓphetiã/& nouerim myſteria oĩa & omnẽ ſciẽtiã. Et ſi ha buero
omnẽ fidẽ/ita vt mõtes trãſferã, charitatẽ aũt nõ habuero/nihil ſum.
Et ſi diſtribuero in cibos pauperꝫ omnes facultates meas, & ſi tradi-

Digitized by Google

A dero corpus meũ ita vt ardeam, charitatẽ autẽ nõ habuero, nihil mi
hi prodeſt. Charitas patiens eſt/ benigna eſt. Charitas non æmula/
tur, nõ agit perperam, nõ inflatur, nõ eſt ambitioſa, nõ quærit quæ
ſua ſunt, nõ irritatur, nõ cogitat malũ, nõ gaudet ſuper iniq̃tate, cõ
gaudet autẽ veritati. Omnia ſuffert, oĩa credit, oĩa ſperat, oĩa
ſuſtinet. Charitas nunq̃ excidit, ſiue ꝓphetiæ euacuabunt̃, ſiue lin
guæ ceſſabũt, ſiue ſciẽtia deſtruet̃. Ex parte eĩ cognoſcimus, & ex
parte ꝓphetamꝰ. Cũ autẽ venerit quod ꝑfectũ eſt/ euacuabit̃ quod
ex parte eſt. Cum eſſem paruulus/ loquebar vt paruulus/ ſapiebam
vt paruulus/ cogitabam vt paruulus. Qñ autẽ factus ſum vir/ eua/
cuaui quæ erant paruuli. Videmus nũc per ſpeculum in ænigmate,
tunc autem facie ad faciẽ. Nũc cognoſco ex parte, tũc autem cogno
ſcam ſicut & cognitus ſum. Nũc aũt manẽt fides/ ſpes/ charitas/ tria
hæc. Maior autem horum eſt charitas.

HEC charitas ſanctos tuos dñe, nõ modo diuitiaꝝ/ dignitatũ
q̃ ſæculariũ atq̃ honoꝝ, verũetiã vitæ lucis huius cõtemptores fe/
cit. Nulli tyrãnoꝝ minis ſupplicijſve abſterreri potuerũt, ne nomẽ
B tuũ vbiq̃ palã prædicarẽt atq̃ extollerẽt. Petrus/ Andreas/ Philip/ Apoſtoli
pus crucifigi nõ recuſarũt. Iacobus & Paulus capite trũcari. Iacobꝰ
alter de pinna tẽpli deijci/ & fullonis fuſte mactari. Ioãnes in bulien
tis olei doliũ nudus demitti. Thomas & Mattheus lãceis confodi.
Stephanus lapidibus obrui. Matthias ſecuri ꝑcuti. Simon & Iudas
irruenti ſacrilegoꝝ impetu elidi atq̃ obteri. Reliqui oẽs diſcipu/
li diuerſis tormentoꝝ generibus abſumi ac perimi. Quid poſt illos
de tot milibus martyꝝ dicam? Dulcia illis tormenta erant, per quæ Martyres.
ad te aſcẽdere/ tecũ iungi ꝓperabãt. Nihil illis formidini/ nihil timo
ri eſſe poterat, qm̃ ꝑfecta charitas foras mittit timorẽ. Vehementio/
res pœnas expetierũt, vt maioris erga te amoris teſtimonium redde
rent. Sed nulla tã vehemens a perſecutoribus excogitari potuit, vt
æquaret patientiũ affectũ, grauiora tolerare parati erant/ q̃ nouerat
inferre rabies inimici in ipſos debacchantis.

SED ne fœminaꝝ in deũ pietatẽ omino præterijſſe videamur Fœminæ.
vnius exemplo cõtenti erimus, pietatẽ deinceps ꝓximis debitã ꝓ/
ſecuturi. Maria magdalena mũdi dilectione in dilectionẽ dñi com/ Maria magdalena.
mutata, ſoli illi placere cupiẽs, venit in domũ phariſæi vbi iþe recu/ Lu. 7. f.

Digitized by Google

buerat, humiq; ꝓſtrata pedes eius oſculari cœpit, lachrymis rigare/ C
1.Pe.4.b capillo tergere/vnguentis perfundere, & qm̃ charitas operit multi/
tudinẽ peccatorũ, continuo de illa dictũ eſt, Remittũtur ei peccata
multa/quia dilexit multum.

Eadem Math.26.a ¶ ITERVM in domo Simonis leproſi eiuſdẽ dñi caput vnxiſſe
refert vnguento precioſo. Impetrata quippe delictorum venia altius
Mar.14.a ꝓmouet, & quæ pedes vnxerat/ iam digna fit quæ vngat & caput
Sic paulatim ꝓgrediendo, ab infimis ad ſumma vſq; peruenit.

Eadem ¶ IMMENSI amoris indiciũ & illud fuit, cũ Martha ſoror eius
dñm accipiens hoſpitio/parandi conuiuij cura diſtringeret, illa au/
diendi verbi dulcedine delinita, nullis eiuſdẽ germanæ compellati
onibus auelli potuit, vt ab eo parumper ſecedẽs ipſam in miniſtran
Luc.10.g do iuuare vellet. Ideoq; optimã partem elegiſſe dicit, quæ nõ aufe/
1.Cor.13.b retur ab ea. Charitas em̃ nunq; excidit.

Eadem ¶ SED vt alia omittã, quis digne explicare nedũ laudare queat,
Io.20.a iam ſepulto dño animi eius ſollicitudinẽ/ aſſiduũq; angorẽ, Com/
parauit aromata, ante lucẽ ad monumentũ venit, & nõ inuẽto cor/
pore recurrit ad diſcipulos, Tulerunt inquit dñm de monumento, D
& neſcimus vbi poſuerũt eum. Rurſum reuertitur, identidemq; ſu
peruacuũ ſepulchrũ inclinata proſpectat, perquirit/ plorat, recedũt
diſcipuli, permanet illa. Qua perſeuerãtia atq; inquietudine tandẽ
obtinuit, vt dñi a morte reſurgentis gloriam prima videret, prima
crederet, prima cæteris nunciaret.

DE CHARITATE ERGA PROXIMVM CAPI. II

QVONIAM VERO NEQVE DEVM di
ligere probat/quiſquis nõ dilexerit proximũ ſuũ, di
ſcamus ſanctorũ exẽplis/ ipſi quoq; ꝓximi.i. omẽs
homines(omniũ em̃ vnus pater eſt deus) q̃li amore
quãtoq; animi affectu ꝓſequendi ſint.

Ionathas. ¶ IONATHE erga Dauid amiciciã/nõ immi/
nuit Saulis patris indignatio/ ſed auxit. Pater ſæpe
1.Reg.18.a vitæ Dauid inſidiatus eſt, ſemꝑ filius detexit inſidias patris, frequẽ
Ibidem.19.a ter iratũ placauit/ & a perſecutione amici auertit. Cũq; die feſto ne/
omeniæ in celebri cõuiuio requireretur, excuſauit eius abſentiã, &
Ibidem.20.e patris odiũ in illũ concitatũ in ſe pene excepit, lancea ab eo petitus/

Digitized by Google

A ſed a deo protectus. Exurgens ergo ne guſtatis quidem ſolēnibus
epulis latebras adijt Dauid, eumq̧ monuit/ vt fuga ſibi ſalutē quæ
reret. Deniq̧ (vt ſcriptura teſtatur) diligebat Ionathas Dauid ſicut
animā ſuā, intantū de ſalute eius ſollicitus, vt potius patrē regē ſibi
infenſum ſuſtineret/ q̄ illū deſereret. Documento eſt/ nō oportere
parentū alioꝝ ve diſſidijs aut inſultatiōibus nos moueri, vt ab offi/
cio diſcedamus quod proximis debemus. Scriptum enim eſt, Noli Eccl.6.a
fieri pro amico inimicus proximo.

DAVID regis erga populū charitas, cū in multis/ tū in eo præ/ Dauid
cipue apparuit, q̄ poſtq̄ ob illegittimā ſimul & arrogantē plebiū
enumerationē puniēdus, de tribus malis vnū optare cogeret, neq̧ 2.Reg.24.c.
famē in terrā ſuam/ neq̧ cædē ſuoꝝ ab inimicis inferendā elegerit,
cū ſibi & frumenti ſatis ſuppetere poſſet vt regi. Et multoꝝ armis 1.Para.21.b
tectus necem minus ipſe timere, elegit autē cōmunē tam ſibi q̄ reli
quis oībus metū peſtilentiā, immo quā in ſe potius qui deliquerat/
q̄ in alijs deſeuituram ſperaret. At vbi vidit ſe prætermiſſo populū
vaſtari, cædiq̧ angelo percutiente/ exclamat. Ego ſum qui peccaui
B ego inique egi, iſti qui oues ſunt quid fecerunt? Vertatur obſecro
manus tua contra me/ & contra domū patris mei. Qua pietate di/
uinā placauit irā/ ſibiq̧ & ijs qui ſuperfuerant veniā impetrauit, tā
iuſtus in pœna eligenda/ q̄ promptus in perferenda. Sed cum neq̧
populus a culpa credatur alienus, ipſi corporis/ ille animi dolorem
paſſus eſt, minus doliturus ſi ſoli pati contigiſſet.

ABDIAS Ieçabele impia, ꝓphetas interficiente, centū ex eis Abdias
in ſpeluncis abditos pauiſſe dicit. Non pepercit impenſæ tot homi/
nes paſcendo/ & magnū vitæ ſuæ adijt diſcrimē eos occultādo, qui/ 3.Reg.18.a
bus cum ſibi vna moriendū eſſe nō dubitaret/ ſi depreheſi fuiſſent.
Quāobrē & ipſe diuinatiōe donatus, quarto loco cenſet in catha/
logo.xij. ꝓphetaꝝ. Qui eñ ꝓphetā accipit in noīe ꝓphetæ/ merce Mat.10.d
(dē ꝓphetæ accipiet.

TOBIE charitatē Babylonica captiui/ Thobias
tas ꝓbatiorē fecit. Quippe in eadē neceſſitate cōſtitutis/ quoq̧ mō Tob.1.a
potuit/ opitulari nō ceſſauit, nūc verbis cōſolādo/ nūc reb⁹ iuuādo,
& eos qui ab impijs hoībus cædebant/ ſæpeliendo. Hinc cū & ipſe
regis Sēnacherib iuſſu necādus perquireret, deo fauēte vna cū ſuis
periculū effugit. Poſtea rege filioꝝ manu interēpto reuerſus, oīa

Digitized by Google

quæ ſibi ſublata fuerant/recuperauit. Ne benefaciendi materia de/ C
eſſet/cui non deerat animus. Pius ergo in medio inimicorum ſeruari
meruit. Crudelis autē nec inter filios tutus fuit.

Iob ET BEATI IOB pietatis opera percēſentur/ dum ad eum
Iob.4.a dicitur, Ecce docuiſti multos, & manus laſſas roboraſti, vacillantes
confirmauerunt ſermones tui, & genua trementia confortaſti. Cur
ergo poſt hæc erumnis concutitur, calamitatibus præmitur, ad ex/
tremam redigitur miſeriam? Cur niſi vt aurum igne probetur, ac is
qui proſperis in rebus ſemper continentiſſimus fuerat, etiā in aduer/
ſis eiuſdem integritatis eſſe noſcatur? Poſt probationē a malis libe/
ratus duplicia recipit, temporale vtique & æternū bonū, ne ignores
multo maximā eſſe pietatis mercedem.

Abdemelech. Hiere.38.d ABDEMELECH æthiops eunuchus Sedechiæ regis ſer
uus, Hieremiā ab ijs qui vera audire non poterant in cœnoſo lacu
ignominioſe deiectum miſeratus, cum regem pro illo exoraſſet/ſo/
lus eduxit. Inde qui prophetā male habuerant, in hoſtiū poteſtatem
deuenerūt, e quibus alij interfecti, alij in babylonem captiui ducti
Ibidem.39.d ſunt. Ad ipſum aūt Abdemelech per prophetā dicitur, Liberabo te D
in die illa ait dominus, & non traderis in manus virorum quos tu for
midas. Sed eruēs liberabo te, & gladio nō cades/ſed erit tibi anima
tua in ſalutē, quia in me habuiſti fiduciā ait dominus. O grāde cha
ritatis meritū. Capit̄/quatitur/vaſtatur, funditus euertit̄ hieruſalē,
& inter tot gladios furentiū inimicorum is qui proximum ab iniuria
liberauerat/diuina virtute protectus liber/experſque periculi fuit.

MVLTA quidē id genus exempla de veteri teſtamēto addu/
ci in mediū poſſent, niſi plura noui modo ſeſe ingererent referenda
Christus Iam primū Chriſti erga nos charitas effecit, vt niſi proximos noſtros
dilexerimus, nō iniuſti ſolum/ſed etiā ingrati ſimus. Si enim dei filius
pro hominibus homo factus eſt, ſi formā ſerui accepit, ſi mori volu
it, quāta ingratitudo eſt, nos tantillū gratiæ illi referre nolle, vt eos
diligamus quos ipſe ſic amauit? Profecto indignus eſt beneficio re
dēptoris/qui cōis redēptiōis aſpernat̄ cōſortē, & inter feras beluas
cōputādus, dū ita exuit humanitatē vt hoiem contēnat, quē iuuare
cōditio genus/natura/ deus hortant̄. Ne malos quidē odiſſe debe/
mus ſed modis quibus cōmodius fieri poteſt, vt corrigant̄ curare

A IOANNES apl's cum iuuenē quem baptiçatū pergere profi- Ioannes apl's.
ciſcens/epiſcopi cuiuſdā fidei cōmiſerat cuſtodiēdū, diſceſſiſſe atq̃
in ſolitudine cū multis latrocinia exercere audiſſet, vehemēti dolo-
re affectus eſt, incuſauitq̃ epi negligentiā in eiuſmodi depoſito ſer-
uādo, nec cūctatus, cōſcenſo equo ad graſſatorū latibula abijt ſolus
periculi immemor, dū perditā ouē veſtigat inter lupos. Eo viſo iu-
uenis cōmiſſi conſcientia verecundatus/fugere cœpit, Ioannes inſe-
qui, cōſecutuſq̃ eū/blanditijs/promiſſiſq̃ allicit, & ad ſpem veniæ
animat, ſe pro illo rationē redditurū/modo pœnitere/ac ſecū redire
ne detrectaret. Itaq̃ reuerſum ſic inſtituit vt lucrareť Chriſto. No-
bis documēto eſt, nullo labori parcendū/vt ꝓximū pernicioſis vitæ
erroribus implicatū expediamus ad ſalutē. Alioquin contēpſiſſe ar-
guemur, quē ſicut noſipſos diligere iuſſi fuimus.

HOC LOCO nō obmittendæ videnť ſancti huius de odio
charitateq̃ ſentētiæ, quo accuratius/enixiuſq̃ hāc ſequamur illud
euitemus. Qui dicit inquit ſe in luce eſſe, & fratrē ſuū odit, in tene- 1.Io.2.b
bris eſt vſq̃ adhuc. Qui diligit fratrē ſuū in lumine manet, & ſcan-
B dalū in eo nō eſt. Qui aūt odit fratrem ſuū/in tenebris eſt, & in tene
bris ambulat, & neſcit quo eat, q̃a tenebræ occæcauerūt oculos eius
Nos ſcim⁹ q̄m trāſlati ſum⁹ de morte ad vitā/q̄m diligimus fratres. 1.Io.3.c
Qui nō diligit/manet in morte. Oīs q̃ odit fratrē ſuū homicida ē.
Et ſcitis q̄m oīs homicida nō habet vitā æternā in ſe manentē. In
hoc cognouimus charitatē dei, q̄m ille aīam ſuā ꝓ nobis poſuit, &
nos debem⁹ ꝓ fratrib⁹ aīas ponere. Qui habuerit ſubſtātiā hui⁹ mū
di, & viderit fratrē ſuū neceſſe habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo,
quō charitas dei manet in eo? Filioli mei nō diligam⁹ v̄bo neq̃ lin Ibidem.d
gua/ſed ope & veritate. Chariſſimi diligam⁹ nos inuicē, q̃a chari- 1.Io.4.b
tas ex deo ē. Et oīs q̃ diligit/ex deo natus eſt/& cognoſcit deū. Qui
nō diligit nō nouit deū, q̄m de⁹ charitas eſt. Deus charitas eſt, & q̃
manet in charitate, in deo manet/& deus in eo. Siq̃s dixerit/q̄m dili
go deū, & fratrē ſuū oderit/mēdax eſt. Qui em̄ nō diligit fratrē ſuū
quē videt, deū quē non videt quō poteſt diligere? Et hoc mandatū
habemus a deo, vt qui diligit deū/diligit & fratrē ſuū.

PAVLVS quoq̃ apoſtolus/qualē erga proximos charitatē Paulus apl's
haberet, oſtendit ad Romanos dicens, Optabam egoipſe anathe- Rom.9.a

Digitized by Google

2. Cor. 7. a ma eſſe a Chriſto ꝓ fratribus meis. Et ad Corinthios, In cordibus noſtris eſtis ad cōmoriendū & ad cōuincendum. Et ad Philippen- C
Phil. 1. b ſes, Teſtis mihi eſt deus quomodo cupiam omnes vos eſſe in viſce-
1. Theſſ. 2. b. ribus Ieſu Chriſti. Et ad Theſſalonicenſes. Facti ſumus paruuli in medio veſtrum, tanq̃ ſi nutrix foueat filios ſuos, ita deſiderantes vos cupide/volebamus tradere vobis, nō ſolū euāgeliū dei/ſed etiā animas nr̃as, qm̃ chariſſimi nobis facti eſtis. Rurſum ad Corinthi-
1. Cor. 9. c os. Cū liber eſſem inq̃t ex omnibus, omnium me ſeruū feci/vt plures lucrifacerē, & factus ſum iudæis tanq̃ iudæus/vt iudæos lucrarer, ijs qui ſub lege ſunt/quaſi ſub lege eſſem, cū ipſe non eſſem ſub lege, vt eos q̃ ſub lege erant lucrifacerē. Oībus omnia factus, vt omi-
Ibidem. 10. g nes facerē ſaluos. Idē deniq̃ ait. Ego ꝑ omnia omnibus placeo, nō quærens qđ mihi vtile eſt/ſed qđ multis, vt ſalui fiant.

PRETEREA charitatis ꝓximi præcepta nobis inſinuans,
Rom. 13. c Qui diligit ꝓximū inq̃t/legē īpleuit. Nā non adulterabis, nō occides, nō furaberis, nō falſnm teſtīoniū dices, nō cōcupiſces, & ſi qđ eſt aliud mandatum, in hoc verbo inſtauratur, Diliges proximum tuum ſicut teipſum. Dilectio proximi malum non operatur. Pleni- D
Gal. 5. c tudo ergo legis eſt dilectio. Rurſum alibi. Omnis eñ lex in vno ſermone impletur, Diliges ꝓximum tuum ſicut teipſum. Q; ſi inuicem mordetis & comeditis, videte ne inuicem cōſumamini. Alibi
Ephe. 5. a quoq̃ ait. Eſtote imitatores dei ſicut filij chariſſimi. Et ambulate in dilectione/ſicut & Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam deo in odorem ſuauitatis. Iterum ali-
Hebre. 13. a bi, Mementote inq̃t vinctoꝝ tanq̃ ſimul vincti, & laborātiū tanq̃ & ipſi in corꝑe morātes. Atq̃ alibi breuiter oīa cōpꝛhendens ait,
Gal. 6. a Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem chriſti.

Apl̃i: & eoꝝ ſectatores. APOSTOLORVM poſtrēo omniū, & eoꝝ q̃ illos ſecuti ſūt, vnū hoc charitatis ꝓpoſitū fuit, neq̃ reꝝ pñtiū/neq̃ q̃etis/neq̃ vitæ mortalis vllā hr̃e rōnē, dū cōſulit ſpiritali ſaluti ꝓximoꝝ.

Serapion SERAPION ABBAS oppidum quoddam infideliū ingreſſus, cum publice prædicantem de medio pellerent, venundare ſeſe illis cœpit in ſeruum, vt ſaltem cum dñis priuatim colloquendi poteſtatem haberet. Vbi ỽo frequenti aſſiduaq̃ ſuaſione illum cui ſeruiebat credentē de idoloꝝ ſeruitute ī fidei Chriſti libertatē ven-

Digitized by Google

A dicaſſet, reddito ei ꝑcio ad aliũ trãſibat. Hoc gẽtiles erudiẽdi genere etiã Lacedemoniæ & Athenis vſum dicunt. Itaq; non recuſauit venalis mancipij vilitatẽ abbas, vt alios a pernicie liberaret erroris.

¶ MAGNA & Abraã heremitæ in neptim charitas, quã ſecũ in ſolitudine cõmorantẽ, deo ſeruire / & virginitatẽ cuſtodire docebat aſſiduis monitis / quotidianaq; adhortatiõe. Sed illa tãdẽ a iuuene quodã ſollicitata, cũ ſceleri cõſenſiſſet, patrui ſanctiſſimi viri conſpectũ ferre nõ valẽs, clã diſceſſit, & de venia deſperãs ĩpudiciciæ ſe dedit. Quid ageret amiſſa oue paſtor iã ſenex neſciebat, & tñ qeſcere præ dolore nõ poterat. Deniq; heremũ relinquere, tegumẽtũ ne agnoſceret̃ mutare, vrbes quas fugerat intrare, nihil intẽtatũ relinquere, donec illã inueniſſet decreuit. Hoc igit̃ cõſilio vſus, quæſitã inuenit, inuentã conuertit, conuerſã ſecũ reduxit, & tanto labore recuperatã diligẽtius cuſtodiuit, ita vt illa ſalutẽ / de cuius ſpe deciderat / pœnitẽdo acquiſierit. Q; ſi ipſe delinquentẽ neglexiſſet, nunq̃ fortaſſe illa a delictis reſipuiſſet. Sed neſcit torpere charitas quouſq; ſubleuet corruentem. *Abraam heremita*

B ¶ PAVLINVS nolæ vrbis eps (ſicuti alio loco de ipo diximꝰ) viduæ cuiuſdã filiũ ĩ Aphrica apud Vãdalos captiuũ, cũ pecunia nõ ſuppeteret, vicaria ſeruitute redemit, mulieris orbitatã miſeratꝰ, ſil' ne ille iuuenis dũ ſupbis dñis ſeruit, eoꝝ ritus ſecutus ſeruire inciperet diabolo, maluit vitam ſuam q̃ ꝓximi animã periclitari. *Paulinus eps.*

ANTIDIVS Turonẽſis eps Cacodæmonẽ lætum ac geſtiẽtẽ vidãs, q Zoçimũ ſummũ pontificẽ ſeptẽnio ſollicitatũ, tandem ad ſtupꝝ cõmittendũ ſe impuliſſe diceret. Haud cunctãdum ratus, illi præcepit, vti ſe eadẽ celeritate qua venerat / Romã ꝓferret. Die altero pontificẽ adijt, relatiſq; quæ de illo dæmon iactatus fuerat, ruborem ei pauoremq; iniecit, & confitentẽ ꝓtinus ad pœnitentiã conuertit, eodẽq; vectore vſus, diei ſpacio ad Thuronũ redijt. Timuiſſet ſeſe dæmoni credere, niſi proximi charitas foras miſiſſet timorẽ. Cuius quidẽ charitatis merito effectũ eſt, vt is, qui papam corruere fecerat / epiſcopo obediret. *Antidius eps.*

¶ PACOMIVS monachus animaduertens proximi vici colonos / reꝝ ignaros a cultu abeſſe diuino, & tñmodo in paſcẽdis pecoribus ſtudiũ ꝓtrahere / vehementer indoluit, nihilq; moratus / he- *Pacomius monachus*

Digitized by Google

remũ dereliquit, & inter illos tuguriolũ ſibi conſtituit. Neq; prius ad ſolitudinis locũ rediịt, q̃ illos edocuiſſet deũ honorare, Chriſto credere, pie atq; innocẽter viuere. Fugerat frequentiã, ſed fugientẽ reuocauit charitas. Veluti qui maris periculũ euadens, iam in portu atq; in tuto ſe recepit, tum ſi quos naufragari reſpexerit, rurſum cõmittit ſe fluctibus, vt in alto laborantibus opẽ ferat, ſuæ ipſe quieti ſalutem præponens aliorum. C

Vitalis monachus. VITALIS etiam monachi in vrbe Alexandria mira admodũ charitatis opera extitere. Proſtibula adibat fœminarų, & cũ ea quæ impudentiore laſciuia diffluere videbat̃, noctẽ peractus preciũ offerebat. Admiſſus autẽ in aliquo fornicis angulo, ꝓcumbẽs deprecando, ꝑuigilabat donec illuceſceret dies. Factũ admirans mulier, cogebat̃ interim tacita intra ſe cogitare, nõ iam quantũ lucrifeciſſet ſed quantũ turpiter viuendo deũ offendiſſet. Itaq; multæ ab eo hoc mõ conuerſæ, vitam correxere. Ipſe vero peruerſa hominũ opiniõe iactatus, quoniã circa lupanaria frequens erat, palamq; reprehẽſus patienter tolerabat, cum plus vtilitatis ex correctione alieni delicti caperet, q̃ ex ſua infamia damni. D

Panufius abbas. PANVFIVS quoq; abbas, qua ratione Thaidẽ nobile ſcortũ ab impudicicia auerteret, excogitauit. Cum em̃ ab ea ſecretiorẽ congrediendi locũ popoſciſſet, & in abditiſſimũ poſtremo domus cubiculum ductus, ibi etiam ne ab aliquo conſpiceret̃ vehementer ſe vereri diceret, Ne dubita inq̃t illa, nemo hic iam te videre præter deum poteſt. Captata occaſione abbas interrogauit, an deũ eſſe crederet quem latere nihil poſſit, tũ qui bonis præmia, & malis ꝓponat pœnas. Annuenti ſubiunxit. Cũ hoc nõ ignores, nõne infœliciſſima es, quæ ꝓpter breuiſſimi temporis voluptatẽ, & te, & oẽs quibus tui copiam facis, perditũ eas, cruciatibuſq; æternis deputes? Scelerum conſcia mulier ſtatim ad lachrymas prorupit, ac deinceps laſciuiam carnis frenans ieiunịs, orationũq; fatigationibus domãs pudice ſanctẽq; vixit. Ita neq; ipſe Panufius timuit in ſe ſuſpitionis notam, dum in alios timet reatus pœnam.

Bernardin⁹. BERNARDINVS anteq̃ minorų religionẽ ꝓfiteret̃, vitã imitabat̃, in omni charitatis negocio aſſiduus. Sene peſtilentia laborabant plæriq;, contagioſam morbi vim timentes, vrbe exceſſe

A rant, & illi quoq; qui reſediſſent cum ea familia in qua eger erat, cõmercium habere formidabant. Solus Bernardinus ſic deſtitutis neceſſariũ præſtare miniſteriũ decreuit. Duodecim iuuenibus perſuadet, vt ſecum infirmis ſeruiendo Chriſto ſeruiunt, cũ hoc comitatu domos laborantiũ ingredi, ſanos conſolari, ægrotis mederi, indigentibus victum, defunctis ſepulturã ꝓuidere, ſed ante omnia curare, vt confeſſi contritiq;, quicquid euentus ferret expectarẽt. Magis verebatur ne quid decedentibus officeret ad beatitudinem conſequendam ꝗ ne ſibi ad vitam propagandã. Cæterum tantæ pietatis vir in tam præſenti periculo ſanus atq; incolumis meruit conſeruari dignuſq; effici, qui multo magis poſtea prodeſſet hominibus prædicando ꝗ tunc ꝓfuerat miniſtrando.

SANCTVLVS Nurſiæ prouinciæ abbas, cũ ſibi pecunia nõ ſuppetiſſet, qua diaconũ ſuum a longobardis latronibus captũ redimeret, aliam longe difficiliorem redimendi rationẽ inijt, & vt ſibi cum illo colloqui, dieſq; aliquot vna eſſe liceret rogauit. Qui rogabantur, hac lege conceſſerunt, vt ſi diaconus effugiſſet, tunc abbas qui per ætatem effugere nõ poterat capite puniret. At ille ꝓ diacono mori paratus, fugam perſuadet, eũq; noctu emittit. Qua de cauſa, ad necẽ petitus præbuit ceruicem. Cæterũ iam ad feriendum elatam videns ſpeculatoris manũ ꝓtinus exclamat. Sancte Ioãnes tene illam, immota manſit, & rigẽtibus neruis deflecti nequit. Reliqui miraculo territi, abbatẽ liberum fecere. Qui mox rogatus, male affectam manũ oratione curauit. Multiplicia dona certatim offerebant, venerantes iam quem dudũ occidere voluerãt. Nihil illi accipere libuit præter captiuos, qui omnes libertati redditi, cũ ei gratias egiſſent abiere. Itaq; Sanctulus abbas dum ſe morti opponere pro vnius ſalute non dubitat, vna cum multis meruit ſeruari, deo id tribuente hominis pietati.

Sanctulus abbas

B

CARPVS Pauli apli diſcipulꝰ (ſicuti de illo Dionyſiꝰ ad Themophilũ ſcribens teſtatus eſt) cũ fidelẽ quendã ab infideli ſubuerſũ cerneret, præ dolore languere cœpit. Cũq; vt conuerterentur orare debuiſſet, vt ambo e vita decederẽt optauit, veritus ne alterius ſuaſu alterius exemplo alij corrumperent. Vidit autem in quiete illos in fornacẽ ardentẽ a ſpiritibus immundis trahi violẽterq; impelli,

Carpus

& cũ eo ſpectaculo delectari cœpiſſet, aſpexit Chriſtũ cũ angelis e cœlo delabi in terrã, ipſoſq; ab ignis periculo ereptũ accedere, A & & audiuit, iterũ paratũ ſe ꝓ peccatorib⁹ pati. Hac viſione admonit⁹ ꝓ vtriuſq; cõuerſione domino ſupplicauit. & quos antea mori cõcupierat, demum in fide viuificatos recepit. Hinc diſcimus neminẽ appetere debere delinquentiũ pœnas / ſed pœnitentiã, orandumq; eſſe etiam pro incredulis & iniquis. Sic eſt enĩ amplectenda religionis fides, vt nõ deſeratur proximi charitas. C

Fœminæ NVNC NE alterius etiam ſexus pium in proximos amorẽ ſilentio prætermittamus, idem amor nos hortatur, vt ſcilicet & legentes vberiorem referant fructũ; & ſanctæ fœminæ ſua laude quãtum in nobis eſt minus fraudentur,

Katherina KATHERINA virgo duo deuiginti annos nata, cũ Maxẽtij Alexandriæ præſidis edictũ audiſſet, in quo referebat̃ gladio ĩ illos animaduerti placere, qui die præſtituta templũ ingreſſi / deos nõ adoraſſent. In mediũ ꝓrupit, & præſidẽ ipm noĩe cõpellans, atq; inſaniæ palã arguens, Chriſtũ crucifixũ adorandũ eſſe aſſeuerauit, inaniũ autẽ deorũ ſimulachra cõtẽptui habẽda ſimul cũ ijs q adorant ea. Nõ eſt verita ſeuiſſimo inſultare tyranno, vbi ꝓximorũ periclitari vidit fidẽ. Corporis mortẽ contẽpſit, ne fideles ſuppliciorũ metu perterriti, in mortẽ ruerent infidelitatis. D

Anaſtaſia ANASTASIA Romana infideli qdẽ viro tradita, ſed tñ Chriſto iũcta, cũ patricij generis eſſet, prætulit nobilitatis altitudinĩ charitatis hũilitatẽ. Quippe vilib⁹ ĩduta ne agnoſceret̃, martyrũ carceres iuuiſebat, vincula exoſculabat̃, ad patientiã exhortationibus aĩabat. His officijs digna euaſit, quæ & ipa coronã referret martyrij.

Maria decegnies MARIA Decegnies cognomẽto dicta, de pago niuella epatus Leodij, ipa vitæ ſanctitate maritũ pellexerat vt caſtitatem ſeruaret. Ambo ergo Chriſto nõ mũdo ſeruientes, lepræ morbo affectis miniſteriũ impẽdiſſe dicunt̃, nõ lãguoris deformitas / nõ tabes / non ſanies feculẽta / nõ morbi euitanda cõtagio obſtitit charitati. Miſerabilior ægrotantiũ facies miniſtrãtiũ curã magis accẽdebat. Nunc cũ Chriſto regnãt in cœlis / q leproſis miniſtrarunt in terra, ꝓ breui labore præmia conſecuti ſunt beatitudinis æternæ.

Bona virgo BONA virgo ĩ finib⁹ ægypti in ſctãrũ virginũ cœnobio deo

Digitized by Google

A ſeruiẽs, dum vnã inter illas quã precipue dilexerat, ex graui valitudine iam morti proximã miſerat, orauit dñm vt cum ea ſimul diem obiret, perpetuaq; morientis fieret comes. Vt orauerat impetrauit. Ambæ eodem die vita defunctæ ſunt, ambæ vno ſepulchro cõditæ. O inſeparabile pij amoris vinculũ/ quod ne morti quidẽ ſoluere licuit. Simul cœlũ petierunt/ quæ ſimul in terra Chriſto ſeruierãt, vt conuiuere/ ſic etiã commori exoptantes.

CHARITATE inter ſe cõtenderũt apud Anthiochiã Theodora virgo & quidã miles. Illa ob Chriſti cõfeſſionẽ ab infidelibꝰ in proſtibulũ truditur. Miles ignotus eam primus adiens, perſuadet vt mutatis ſecũ indumẽtis virili habitu euadens/ virginitatẽ intactã conſeruet. Cũq; ipſe cum muliebri veſte deprehẽſus pro virgine ad ſuppliciũ traheret, non ſuſtinuit illa, vt cuiꝰ ope pudicitiã tutata fuerat/ ei necis cauſa fieret, palam ꝓclamat ſe eſſe ei pœnæ addictam/ non ipſum, econtra ille, immo ſe iudicis ſententia dãnatũ/ non illa. Diu certarũt, vterq; alterũ ſua morte redimere cupiẽtes. At ꝟo qm̃ chriſtũ confitentibus mori viuere erat, deo diſponente/ ambo ſimul B capitis obtruncatione glorioſum martyriũ peregerũt, ne eos tyrãni gladius ſepararet/ quos iunxerat amor chriſti.

Theodora virgo

DE CHARITATE ERGA INIMICOS CAPITVLVM TERTIVM

SED QVONIAM QVI AIT, Dilige proximũ tuũ ſicut te ipſum, idẽ deinde dixit, Diligite inimicos veſtros, & benefacite ijs qui oderũt vos. Hãc quoq; dilectiõis partẽ proſequamur, vt ſanctorꝫ exemplis diſcamus nulli malũ ꝓ malo reddere, ne male agenti pares ſimus, & quæ ab alijs facta reprehendimus, eadẽ ipſi faciamus. Tẽpore nõ opere differũt inferens & vindicans iniuriã.

IOSEPH ingentẽ fratrũ inuidiã ingenti rependit beneficio, occidere eũ voluerũt, in ciſternã deiecerũt, Hiſmaelitis vendiderũt. At ille cum deinde Pharaonis præpoſitus eſſet, & fames ſeptẽnis præmere cœpiſſet terrã, veniẽtes in ægyptũ cõuiuio excepit, frumento & pecunia iuuit, ſingulos exoſculatus eſt, iniuriam omnẽ remiſit. Ac ne ſequẽtibus annis/ qui quinq; donec ſeptẽniũ perageret/ reſtabant, fame confecti perirent, vt ad ſe in ægyptũ

Ioſeph Gen. 37.e
Ibidem. 45.f
Geñ. 45.b

cũ patre/totaq́ familia trãſmigrarẽt/curauit. Permiſſuq́ regis terrã in qua cõmode habitarẽt/dedit. Quid multa? qui ſibi innocẽti necẽ ſeruitutẽq́ intentauerãt/ eos cũ victus penuria laborarẽt, benignæ ſuſcepit, opipare aluit, large beneficijs affecit. C

Moyſes Nu.12.c — MOYSES pro Maria ſorore deum orauit, & a lepra curatã reddidit, quã petulanter in ſe oblocutã nouerat, & ob hoc quidẽ lepra perfuſam. Dimittere illã dei iudicio voluntatiq́ licebat. ſed ipſe pietate victus, vt morbo eo liberaret precibus impetrauit.

Idem — IDEM a populo quẽ de ſeruitute ægyptia liberatũ/ in terrã lacte & melle manantẽ, id eſt bonis omĩbus affluentẽ, pducere tanto labore/tantoq́ vitæ periculo moliebat̃, ſæpe murmuratiõe laceſſitus eſt, ſæpe furore impetitus/ & ad tabernaculũ fugere coactus, Et tamẽ tali ac tanta ingratitudine nunq́ ſic cõmotus eſt, vt beneface re ceſſaret. Proſtratus pro illis orauit, deũ placauit, manna de cœlo aquã de petra, dum deſerta peragrant, ad æſum potũq́ eis impetrauit, legem digito dei ſcriptã dedit, de inimicis victoriã a domino exorauit, ducẽ qui eos in terrã promiſſiõis inferret reliquit. Si nihil in illum vnq́ deliquiſſent/ſed ſemper iuſſis omĩbus fuiſſent obſecuti, magis pro ipſis ſollicitus eſſe non potuiſſet. D

Dauid propheta — DAVID quoq́ Saulis regis capitale in ſe odiũ beneficijs æquauit. Saul eñ virtuti eius laudibuſq́ inuidẽs, & lancea præſentẽ appetierat, & fugientẽ armis perſequebat̃. At ille perſecutorẽ ſuũ bis
1.Reg.18.c
Ibidẽ.24.b — abſq́ ſui periculo interimere potuit/ſi voluiſſet. Semel in ſpelunca vbi ipſe latebat diuertentẽ, cũ clamidis lacinia nõ ſentienti abſcidit.
Ibdẽ.26.b — Iterũ ſub tentorio cũ noctu iuxta caput dormiẽtis cyphũ haſtamq́ ſuſtulit, & nulli cuſtodũ viſus ad ſuos redijt. His quidẽ argumentis oſtendere volens. quantũ deferret regi etiã iniquo, cũ ab illo declinare mallẽt/ q́ hoſtiliter perſequentem lædere. Deniq́ a philiſtæis ceſum luxit, & cædis eius nuncium qui ex vulnere morientem vt dolorib[9] liberaret, ab ipſo rogatus, inſuper percuſſerat occidi iuſſit, vt reliqui diſcerent manum continere a Chriſto domini. Benedixit autẽ illis qui mortui cadauer mandauerant ſepulturæ. Ad hæc illos qui poſtea Iſboſeth Saulis filium doloſe interfecerant, licet ipſe de regni ſucceſſione ſecum contendiſſet/ vlciſci iuſſit, tam in aliorum offenſores iuſtus/ q́ in ſuos pius.

Digitized by Google

A ¶ QVIDAM ex ꝓphetis cũ veniſſet Bethel. Hieroboam Iſrael Propheta
regẽ idolo ſacrificantem increpuit, aduerſa illi prophetãs familiæq; 3.Reg.13.b.
eius. Iratus Hieroboã extendit manũ iubens apprehẽdi hominem,
& cõtinuo arefactam retrahere nequibat. Vir dei autẽ miſertus, pro
illa manu quã in ſui iniuriã extenſam nouerat/dominũ rogauit, pri
ſtinæq; ſanitati protin⁹ reſtituit. Facillime quippe diuina exoratur
pietas ab exercente pietatem.

¶ QVID de diſcipulis martyribuſq; Chriſti dicã? qui etiã in eos Martyres.
a quibus grauiſſima paſſi ſunt ſupplicia, beniuolentiã/benignitatẽ
q; præ ſe tulere. Stephanus pro illis a quibus falſo accuſatus, inique Stephanus
dãnatus/crudeliter lapidũ ictib⁹ impetebat, genibus ꝓuolutus ora ꝓtomartyr.
uit, ne ipſis hoc ad pctm̃ cõputaret/qd' ſibi cedere ſciebat ad gloriã.

¶ IACOBVM quoq; apoſtolũ alphei filium, tũc cũ de pinna Iacobus mi
templi lapidũ ictibus deturbaretur, ac deturbatus inſuper fullonis nor apl's.
fuſte cederetur, oraſſe accepimus/illis ignoſci poſtulantẽ a quibus
iniuſte necabatur. Seuiendo impij efficere nequiuerũt, vt pius in ſe
B ſeuientibus bene optare deſiſteret.

¶ VENVSTIANVS Tuſciæ præſes, Sabinum aſſiſij epiſco- Sabinus
pum cũ duobus diaconis Exuperãtio & Marcello ob chriſtianitatẽ eps.
cõprehẽdi fecerat, & in carcerẽ trudi, hos ambos diuerſis pœnis ex-
cruciatos interfecit, illi vtrãq; abſcidit manũ. Mox ipſe graui oculo
rũ dolore vexatus, ab eodẽ remediũ popoſcit/cui iã tot intulerat ma
la. Atq; ille veluti bñficijs obſtrictus, & nulla affect⁹ iniuria, libẽter
acceſſit, diligẽter orauit, efficaciter ſanauit, ſanãdo inſuꝑ hoĩem ex
infideli chriſtianũ fecit. Maius bonũ pro malo reddere nõ potuit, ꝗ̃
vt inimicũ ſuũ diligendo deo amicũ faceret, & eũ pro Chriſto ad pa
tientiã ſuppliciorꝝ animaret, a quo ipſe pertulerat ſupplicia.

¶ PERGENTIVS & Laurentinus fratres, ſub Decio cæſare Pergenti⁹ et
aretij martyriũ paſſi, cũ fuſtigarent, & verberantiũ brachia repente Laurẽtinus.
obriguiſſent, vt illi ſanitatẽ recuperarẽt orarũt, inimicoꝝ potius ꝗ̃
(ſua pœnæ remediũ exquirẽtes.

¶ IOANNES & Paulus Iu Ioannes &
liano apoſtata imperante Romæ paſſi ſunt, eoꝝ corpora humi de- Paulus.
foſſa, terentiani militũ præfecti (cui⁹ manu cæſi erãt) filiũ ad tumulũ
ipſoꝝ adductũ a demoniaca vexatiõe liberũ reddidere. Hinc patet
ꝗ̃les erga alios vixerint, q hos a qb⁹ necati ſũt etiã mortui dilexerũt.

Digitized by Google

Chriſtophorus CHRISTOPHORVS martyr a Dago lyciæ rege paſſus, cũ poſt multa tormentorum genera ſtipiti alligatus, tandẽ ſagittis appeteretur, atq; earũ vna reflexo mirabiliter ictu regis oculũ cõfixiſſet, vulneris remedium mõſtrauit. Rex itaq; decollati martyris cruore oculo illito ſanatus eſt, & cõuerſus cadauer eius ſepulturæ honore affecit/cuius vitã extinxerat. Tum demũ conſiderans chriſti virtutem, cũ expertus eſt erga ſe martyris charitatem. C

Naçarius & Celſus. NAZARIVM & Celſum martyres ij qui in mare ſuffocandos de naui iactauerant, cũ orta ſtatim tempeſtate periclitari cœpiſſent, eoſq; ſup vndas ambulãtes conſpexiſſent, vt ſibi ſubuenirent ſuppliciter petiere. Illis ergo in nauim reuerſis atq; orãtibus/reſederũt fluctus, poſuerũt venti, periculũ omẽ ſublatũ eſt. Sancti igit̃ tantũ bñficij retulerũt/q̃tũ iniuriæ acceperãt, curãtes ne illi mergerent̃ a quibus ipſi ſubmerſi fuerãt. Acceſſit beneficio cumulus, qm̃ ſic a mortis piculo liberatos etiã quõ inæternũ beati viuerẽt docuerũt.

Spindion eps HEC in martyrio charitas, illa citra martyriũ. Spindion Cypri eps fures nocturnos domi deprehenſos, cũ multis vt eiuſmodi ſcelere abſtinerẽt admonuiſſet, non ſolum impunitos, ſed etiã veruece quẽ furatum venerant/donatos dimiſit. D

Fœlix monachus FELICIS quoq; monachi in furem benignitas a Gregorio in primo dialogi ſui libro cõmendat̃. Cum em̃ hortuli curam gereret, ac ſubinde illũ explicari animaduertiſſet, ſerpenti præcepit vt aditũ cuſtodiret/neminẽ læderet. Proh nephas, ſerpentes famulos chriſti reuerent̃/hoĩes infeſtãt. Fur aduenĩes, in primo ſtatim ingreſſu viſo ſerpente pauidus retulit pedẽ, quo vepribus alte implicato, ipſe in caput corruẽs pron⁹ pepẽdit/donec ſupuenit Fœlix. Qui pendẽtem miſeratus cõfeſtim depoſuit, & oleribus abunde collatis, amice hortatus eſt, ne per ſcelus quæreret quod innocẽter ſe largiente habere poſſet/quoties petitũ veniſſet. Magis forſan impenſæ parceret Fœlix ſi illum furari permiſiſſet, ſed a furãdi peccato rem copioſius impertiendo auertere hominis animũ ſatius exiſtimauit.

Oddo abbas TALIS in furem & Oddo cluniacenſis cœnobij abbas fuit. Illum em̃ qui ſibi equũ noctu ſubducere attentauerat, eoq; cõſcenſo neq; diſcedere cũ vellet, neq; omino deſcẽdere quiuerat, mane compertũ benigne ac phumane corripuit, & ad pœnitẽtiã criminis ad

A duxit. Data etiã ſtipe veluti equi mercẽnariũ cuſtodẽ/ nõ tanq̃ deprehenſum abactorẽ dimittendũ curauit.

AMOS quoq̃ ægyptius dũ in heremo manenti panẽ quo in diem veſci ſolebat/furto ſubtraherent hoĩes impuriſſimi, duas ſerpentes cellæ cuſtodiæ appoſuit, quarũ afflatu illi cũ furandi aĩo ꝓpius acceſſiſſent/ſemineces cõcidere. Eos tñ ſuꝑueniẽs chriſti ſeruus manu queq̃ ꝑhenſans erexit, & criminis blanditer arguẽs ad pœnitentiã inflãmauit, atq̃ ita amplexus eſt/vt ex furibus monachos faceret. Nũquid ſe ſuppilari doluit/qui ſuppilatoribus ſuis tam ſe benignũ præſtitit? Nõ vt vlciſcereť inimicos cuſtodiã ſerpẽtibꝰ mandauerat/ſed vt deꝑhenſos a flagitijs auerteret & iũgeret Chriſto. Amos heremita.

NON minus æquo animo quidã latronũ violentiã tolerarũt, q̃ hi dolos furum. Clodoueo rege aduerſus Gothos arma mouẽte, quidã ex militibus prædæ cupiditate Maxentij abbatis pictauienſis monaſteriũ inuaſerũt, & cũ vnus abbatẽ ſacrilegio vt poterat renitentẽ ferire vellet, manũ cũ gladio ſublatã demittere nequiuit, reliqui neſcio qua ſtupiditate mẽtis correpti/immobiles conſtitere. At B Maxentius immanitatis/violentiæq̃ eorũ oblitus, pœnam miſerari cœpit, & ꝓcatione liberos ab ægritudine reddidit. Qui deinceps inferre illi iniuriã/& timuerũt caſtigati/& erubuerũt bñficio victi, Maxentius abbas.

ELPHEGVS Cantuarienſis archieps romã verſus pergẽs, cum in vrbẽ Auſoniã diuertiſſet, oĩbus quæ ſecũ habebat exutus vrbeq̃ eiectus fuiſſe diciť. At cũ deo vlciſcente ſancti iniuriã/repẽtino tecta incendio cõflagrare cœpiſſent, reuocatus oratione flammas extinxit, Quo miraculo malignitas hominũ in munificentiã verſa/plurima offerebat dona, ipſe v̾o nihil accepit/ præter ea quæ ſibi modo per vim erepta fuerãt, vt gratuito potius inimicos ſuos/ q̃ mercede diligere videretur. Elphegus archieps.

IDEM deo ſupplicãdo/& panẽ benedictũ morbo affectis porrigendo/peſtilentiã ſedauit, in ipſos tñ Cãtuariæ occupatores graſſantẽ, qui ab Eltheredo rege ſecedentes, cũ pyratis inita ſocietate in vrbem hoſtiliter irruperant, magnã ciuiũ partem ſuſtulerãt, monachos interfecerant, tẽplũ incenderant, ſibi graue vulnus inflixerãt, & carcere teterrimo conſtrictũ mẽſes ſeptẽ incarcerauerãt. Omnes dei vltione deleti fuiſſent/ niſi Elphegus interceſſiſſet, ipſis etiam Idem

Digitized by Google

benefacere cupiens, a quibus tot mala ſe/ſuoſq; paſſus ſciret. C

Maurus abbas.

MAVRO abbati/q bt̃o Bñdicto in gubernatiõe ſucceſſerat, monaſteriũ in agro Andegauẽſi cõſtruẽti, q̃dã ex oparijs int̃ ſe blacterãtes detrahere licẽtius cœperũt, idipm monaſterij opus nõ pietati/religiõiq; ei⁹ ſed hypocriſi/ſimulatæq; ſanctitati deputãdo. Proinde ſathanæ traditi, vn⁹ q crimĩs cauſa & caput fuerat, inſtãter expirauit, reliq miſerabilit̃ a dæmonio vexati ſunt. Mauro aũt ꝓ illis cũ lachrymis dep̃cãte/& mortu⁹ reuixit, & q neq̃tiæ ſpũ agitabãt/liberati ſunt. Nõ em̃ ſolet ad indignationẽ detractione moueri/q̇ſq̇s (etiã laudari cõtẽnit.

Apollonius martyr

HINC etiã Apollonius monachus & martyr, cũ in carcere detineret̃, & Philemõ choraules oĩb⁹ eũ opprobrijs oneraret/ſuſpirãs. Fili inq̃t miſereat̃ tui de⁹, & nihil horꝫ q̃ mõ in me obloquẽdo effudiſti/reputet ad pc̃m. His v̄bis ille corde cõpũctus, & fidẽ quã pſeq̃bat̃ ſuſcepit, & nõ recuſauit martyriũ.

Vitalius monachus.

VITALIVS Alexãdrinus monachus, hominẽ a q̃ alapã acceperat/ſtatim a dæmone arreptũ ac volutatim humi iactatũ, dũ ꝓ illo oraſſet/omni ꝓrſus moleſtia expediuit. Tã facilis exauditio nõne apte declarat, quãti apud deũ momẽti ſit erga inimicos charitas? D

Iſaac abbas

ISAAC quoq; abbas eũ a q̃ alapa pcuſſus fuerat, cũ ob hoc a dæmonio vexaret̃/ſupincũbẽs pœna liberauit. Idem ijs q noctu in hortum ſuum furtim irrepſerant, & nec auferre quicq̃/nec inde diſcedere potuerãt, mane inuentos de ꝓpoſito quidẽ corripuit, ſed q̃ſi hoſpites prandio excepit, & collectis hortuli fructibus quos furatum venerant/donauit, atq; abeuntes deduxit.

Ioannes elemoſynari⁹.

MEMORABILIS admodũ & Ioãnis elemoſynarij ep̃i cõtra iniuriã gr̃a. Coquerẽti nepoti de villico cõuitiatore, rñdit ſe ita in eũ vindicaturꝫ/vt nemo nõ miraturus ſit. Accerſitũq; villicũ annuis pẽſiõib⁹ liberꝫ fecit, docẽs hoc exẽplo nepotẽ iniuriã hominũ haud ſec⁹ vindicãdã eſſe, ab ijs præſertĩ q deo nõ ſibi placere ſtudẽt.

Idem

IDEM cũ a quodã mendico ꝓ data elemoſyna cõtumeliã recepiſſet, clericos in eũ inſurgentes cohibuit ſe in cauſa eſſe, aſſerens/ꝙ petenti minus q̃ indiguerat impendiſſet. Illoq; accito, omnem quã habebat pecuniã corã effudit, vt quãta ſibi opus eſſet/ſuo arbitrio ſublatam ferret. Alius ab ingrato data repetijſſet, ille cõtumeliã paſſus/datis etiam ſuperaddendum exiſtimauit.

Digitized by Google

A ¶IOANNES damaſcenꝰ ꝓ eo cuiꝰ occulta calliditate pſidiæ in Theodoſiũ imꝑatorẽ innocẽs dãnatus dexterã amiſerat manũ/ diu interceſſit, ne in dolo dep̄henſus capite puniret̃. Imꝑator admira/ tus hoĩs patientiã, ipſum ꝓ quo rogabat̃ interfici vetuit, ſed tamen ne tantũ ſcelus oĩno impunitũ abiret/in exilium ablegari iuſſit/ſan/ ctum honore affecit, Scribæ illi officiũ in quo antea fuerat reſtituẽs/ cum eidem manus quoq; redintegrata beatæ virginis bñficio fuiſ/ ſet. Quis acceptam remittere iniuriam arduum putabit, ſi tantæ of/ fenſionis odium tanta repenſum eſt animi benignitate? — *Ioannes damaſcenus.*

¶SANSON Dolẽſis archiep̄s, eum q ſibi veneni poculũ ꝓpi nauerat/ſpũ immũdo oppreſſum miſeratus deo ſupplicãdo ſanita/ ti reſtituit, ad pœnitentiã hortatus eſt, veniam indulſit, viuere illũ in æternum cupiens/qui ſibi per inſidias molitus fuerat necem. Sic neq; venena incaute ſumpta nocere ipſi potuerunt, qui ſibi antido/ tum iam præparauerat perfectæ charitatis. — *Sanſon archiep̄s.*

¶HVNC QVIDEM & fœmineis in pectoribus flagrantem charitatis ardorem nequiuerunt extinguere aliena odia. — *Fœminæ.*

B ¶CHRISTINA ꝟgo & martyr, ꝓ fide ac veritate horrendos cõſtãter ꝑpeſſa eſt cruciatus. Cum aũt etiã ſerpẽtes in eã miſſæ fuiſ/ ſent, ſed mordere oĩno nollẽt, veneficũ a q̃ ad mordendũ irritabant̃ inuadentes, rabidis ictibus/multaq; veneni vi ſtatim interimũt. At Chriſtina ſui ipſa carnificis vicem dolens, Chriſtum precata, & ſer/ pentes in fugam cõuertit, & ab eis peremptũ ad vitam reuocauit, & eundem iam credentem ad certã beatitudinis ſpem erexit. — *Chriſtina virgo.*

¶ANATOLIAM etiã virginem anguſto carcere vna cũ ter/ ribili ſerpẽte cõcluſam/nec tñ ab eo læſam, cum tãdem cõſumptam putarent, carceriſq; oſtium reſeraſſent, ſerpẽs inde erumpẽs, auda/ cem a quo immiſſus fuerat morſu apprehẽſum, ſinuoſoq; ſpirarum volumine colligatum, humi deijcit moribundum. Mox autẽ ipſius virginis oratiõe ſerpens ꝓcul effugat̃, & audax ſanus erigit̃. Chri/ ſtianoꝝ eñ conuenit pietati, eos a quibus offenſi ſunt defendere ꝓ viribus ac tueri, nec ab vno lædi permittere. — *Anatolia virgo*

¶POTAMIENA ꝟgo Alexandriæ paſſa, Baſilidi præfecto a quo oĩa pene tormẽtoꝝ genera in ſuo exceperat corꝑe ꝓ Chriſti nomine, poſtq̃ ad dñm cum palma migraſſet martyrij, ꝑ viſum ap/ — *Potamiena virgo.*

Digitized by Google

paruit, & coronam quam ei a domino impetrauerat/ ſi credere vellet/ oſtendit. Credidit ille, & per martyriũ æternitatis gloriam conſecutus eſt. Tantæ curæ fuit virgini eum per quem torta interfectaq; fuerat/ ſaluum beatumq; facere. C

Veneranda virgo. VENERANDA quoq; virgo/ dũ pro Chriſto multis magniſq; afficeret ſupplicijs, & nũc humi diſpaſſis manibus/ pedibuſq; diuaricatis extenta neruis bubalis cæderetur, nũc ſic reſupinata grãdi lapide ventri aduoluto præmeretur, nunc in cacabum ſulphure/ pice/ oleo plenum demerſa/ ſubiectis ignibus coqueretur, eius cuius iuſſu talia patiebatur, propius aſtantis oculũ bulloris aſpergine cæcatum, terra ſaliua diluta liniens reparauit, & ipſum tandẽ patiẽtia ſua ſuperatũ Chriſto credere compulit. Quis conuitiũ/ cõtumeliã/ maledictũ nõ æquo animo feret, ſi pro tam grauibus tormentis tam magnũ redditum eſt beneficium.

Daria virgo DARIE virginis integritatẽ ab infidelibus ad ꝓſtibulũ tractæ Leo de cauea fugiẽs/ atq; illi adſiſtens tutat⁹ eſt. Qui eã vitiandi aĩo adire auſi fuerant, ipſos inuadẽs/ in primo ſtatim limine ſtrauit, nihilq; præterea mali ĩtulit/ ipſa virgine ſic iubente, vt eſſent quos ad fidem pœnitentiãq; cõuerteret, nõ qui in erroris tenebris vitæq; nequitia diſperirẽt. Parci igit̃ illis iuſſit/ q̃ ſibi ereptũ venerãt rẽ omnibus diuitijs, atq; etiã vita ipſa precioſiorẽ virginitatẽ. Neq; eñ ꝟginitas illi ad beatitudinẽ conſequẽdã ſatis fuiſſet ſi abfuiſſet pietas. D

Agnes virgo. PARIS exempli & Agnetis virginis erga inimicum dilectio Eum quippe qui ipſam ſtuprare moliebatur, a diabolo necatum vitæ reſtituit. Vitæ reſtitutus Chriſtum confiteri palam cœpit. Illa ergo orãte, is qui pudiciciã ipſius inquinare conatus fuerat, duo præcipua retulit bona, vitam qua adhuc ĩ terris viueret, & fidẽ qua ſupra cœlum æternitatem conſequi poſſet.

Eugenia virgo. EVGENIA virgo Philippi Alexandriæ præfecti filia, ſub virili habitu ſexum diſſimulans, inter monachos religioſe verſata, & iam digna cui monaſterij gubernacula cõmitterent. Melanciæ tandem matronæ quã ad illicitos amplexus ꝓuocantẽ cõtempſerat, accuſatione capitis rea conſtituit̃. Accuſationis ſũma erat. Eugenium abbatẽ domi ſuæ ſibi vim inferre voluiſſe. At illa cũ ſe non iam Eugeniũ ſed Eugeniã eſſe, vt infamiã purgaret ꝑdere vellet, pri⁹ accu/

Digitized by Google

A ſatrici ſuæ ignoſci petijt. Deinde corã patre (cuius iudicio neci iã addicta erat) pectus ſuũ detegendo / detexit fallacis mulieris impiũ cõmentũ. Simul cuius ipſa filia eſſet / indicauit. Sic omni prorſus periculo probroq́ ſeſe expediuit, ante tamen venia impetrata illi / cuius tã mendaci ac tã feda dilatione in tanta inciderat mala.

AT ETIAM in monaſterijs aliquando locũ ſibi vendicat inuidia. Euphraxia deo dicata virgo / ob humilitatẽ frequẽter ſeſe vilibus occupabat officijs. Quædam autẽ inter ſorores nõ ſatis linguæ temperans, illã carpere & ſimulatæ ſanctitati facta dictaq́ eius aſcribere palam auſa, cũ ab Abbatiſſa puniẽda decerneretur, eiuſdẽ quã laceſſierat interceſſione liberatur. Euphraxia ẽm & ante ipſã ſe ſupliciter proſternẽs, quaſi quæ læſiſſet / nõ quaſi quæ læſa fuiſſet, veniam ſibi petijt, & ante abbatiſſam illi impetrauit. Euphraxia virgo.

OTHILIAM virginem pater occidere in animo habebat / ſolo corpis vitio offenſus, quia cæca nata fuerat. Mater antẽ periculo ſubtractã monaſterio tradidit. Hinc ipſa virtutibus pficiẽs, defectũq́ oculorũ mẽtis pſpicacitate ſupplẽs, pro eo patre quem ſibi tã indigne capitali odio infenſum nouerat / feruenter orãdo effecit, vt & B viuens pœnitentiam delicti ageret, & defunctus purgatorij pœnas cũ paradiſi delicijs cõmutaret. Ipſa vero corporei quoq́ viſus vſum a deo accipere meruit, quẽ nõ acceperat a parentibus. Othilia virgo.

HOC quidẽ charitatis genus tũ veteri / tũ noua lege præcipit nobis obſeruãdũ. In Exodo dicit. Si occurreris boui inimici tui aut aſino errãti / reduc ad eũ. Si videris aſinũ odiẽtis te iacere ſub onere / nõ ptrãſibis / ſed ſubleuabis cũ eo. Et in Prouerbijs legimus. Cũ ceciderit inimicus tuus / ne gaudeas, & in ruina eius ne exultet cor tuum, ne forte videat dñs / & diſpliceat ei, & auferet ab eo irã ſuam. Et iterũ. Si eſurierit inimicus tuus / ciba illũ, ſi ſitit / da ei aquam bibere, prunas ẽm cõgregabis ſup caput eius, & dñs reddet tibi. In euãgelio quoq́ ipſe dñs ait. Diligite inimicos veſtros, bñfacite ijs q vos oderunt. Benedicite maledicẽtibus vobis, & orate pro calumniantibus vos. Iterũ. Diligite inqt inimicos veſtros, bñfacite, & mutuũ date / nihil inde ſperantes, & erit merces vrã multa, & eritis filij altiſſimi, quia ipſe benignus eſt ſup ingratos & malos. Quod aũt verbis præcepit / exemplo præſtitit. Proditori quippe ſuo corpis & ſanguinis ſui Exo. 23. a Prouer. 24 c Ibidem. 25. c Lu. 6. d Mat. 5. g Lu. 6. e Chriſtus

ſacramentũ obtulit, pedes lauit, oſculũ nõ negauit. Illis etiã a quib⁹ C
Lu. 23. c cruci affigebat / veniã dari petijt. Pater inqt ignoſce eis, quia neſciunt quid faciũt, Si tã clæmẽs erga tantã ſæuitiã dñs, quõ ſeruus eius erit qui vindictã expetierit: aut quomodo chriſtiano nomine cenſeri merebitur / qui in diligẽdis inimicis Chriſtũ imitari cõtempſerit: Omnibus mandatũ eſt benefacere oĩbus ſi fieri põt, ſin min⁹ / bñ optare. Ita tñ vt homo ſemꝑ amet / malignitas hoĩs nunq̃. Oĩs eñ malignitas diaboli ſeruitus eſt, homo autẽ dei opus eſt, & quidẽ ad
Sap. 2. d imaginẽ & ſimilitudinẽ auctoris ſui factum.
Ecci. 17. a

DE OFFICIO DOCTORIS EVANGELICI. CA. IIII

SED PROFECTO INTER OMNES omniũ charitates, ea præcipua eſt habẽda, qua alius alij nõ tã iſta temporalia & caduca bona / q̃ illa æterna atq; perpetua optare, & q̃tum in illo eſt, ꝓuidere ac ꝓcurare debet. Enitendũ igit erit ijs maxime q diuinarũ rerũ ſciẽtia præſtãt, ignaros inſtruere, timidos animare, deſides vrgere, oẽs deniq; ad capeſſendas virtutes quib⁹ veræ fœlicitatis præmia cõparant / ſedulo exhortari. Huiuſce rei exempla more noſtro ab ijs quos deo placuiſſe nouimus / petamus. D

Moyſes & Aaron. Exo. 5. a ¶ MOYSES & Aaron dei iuſſu dirigũtur vt populũ ſuũ de Pharaonis iugo ereptum ab Aegypti finibus educant, & populus ipſe ſacrificiũ ſibi offerat in deſerto, & ſic terram ingrediatur ꝓmiſſionis. Doctoris igit partes erunt / peccatores ad pœnitentiã compellere, de diaboli ſeruitute in libertatẽ gratiæ vendicare, & de terrenis ſæcularibuſq; negocijs ad cœleſtiũ meditationẽ iugiter excitare: Vt quã beatitudinẽ animo cõtemplati fuerint, pietatis iuſticiæq; operibus parare ſibi nitantur.

Eſaias propheta. Eſa. 6. c ¶ ESAIAS ꝓpheta cũ ſe ab angelo carbonis de altari ſumpti tactu purgatũ animaduertiſſet, & dñs diceret, quẽ mittã, & qs ibit nobis: Vltro ſe obtulit dicens. Ecce ego ſum / mitte me. Quod vſurpare nequaq; auſus fuiſſet / niſi ſe prius a delictorũ inquinatione prorſus expiatum excoctumq; agnouiſſet. Carere eñ debet omni vitio qui aliorũ prauitatem paratus eſt corrigere, vt auditores nõ tam verbis ad emendationẽ vitæ ꝓuocet / q̃ exemplo. Labia eñ iuſti (vt in
Prouer. 10. c Prouerbijs dicit) erudiunt plurimos.

Digitized by Google

A ¶ VNDE alibi ad eundē dicit, Sup̄ montē excelſum aſcende tu Idem
qui euāgeliças ſion, vt ſcilicet culmē ſanctitatis pie viuēdo incen- Eſa.40.b
dat/ qui p̄dicatiōis mun⁹ aſſumit. Exalta in fortitudine vocē tuā qui
euāgeliças hieruſalē. Nempe vt & qui ꝓpe ſunt/ & q lōge audiāt.
Exalta & noli timere, ne timendo illis adulari incipias/ q̄s debes in-
crepare, & ſublato cauterio/ dū lædere cutē formidas/ latēs ſub ea ma
lū ſuppurare ꝑmittas. Ideo nāq; præceptū eſt, Non coquas hædū in Deut.14.c
lacte matris ſuæ.i.peccantibus ne blandiaris.

¶ RVRSVM dicit illi, Clama/ ne ceſſes, q̄ſi tuba exalta vocē Idem Eſa.58.a
tuā, & annūcia populo meo ſcelera eorꝫ, & domui iacob pctā eorꝫ.
Proinde qui in eccl'ia declamāt, aperte ꝑſeuerāter audacter ſuo fun
gant officio. Ita tn̄ malefacta oīm deteſtando, vt ſemꝑ veniæ ſpem
ꝓponant pœnitētibus. Quia deus clæmēs & miſericors eſt/ patiēs Ione.4.a
& multæ miſerationis, & ignoſcens ſup̄ malicia.

¶ HIEREMIAS imaturā ætatē excuſans clamat a.a.a. dn̄e de- Hieremias propheta.
us, ecce neſcio loq, quia puer ego ſum. Noli inquit dn̄s dicere, q̄a Hiere.1.b
puer ſum, qm̄ ad oīa q̄ mittā te ibis, & vniuerſa quæcūq; mādauero
B tibi/ loq̄ris. Ne timeas a facie eorꝫ, q̄a ego tecū ſum vt eruā te. Deni
q; miſit inquit dn̄s manū ſuam, & tetigit os meū & dixit, Ecce dedi
verba mea in ore tuo, ecce cōſtitui te hodie ſup̄ gētes/ & ſup̄ regna,
vt euellas/ & deſtruas/ & diſperdas/ & diſſipes/ & ædifices/ & plātes
Siquis igit ad prædicatiōis opus diuinitus eligitur, nulli rei diffidat
nihil trepidet, oīa aderunt cui aderit deus. Diſce tamē oēm docto
ris ſtudiū eo ſpectare debere, vt euellat & deſtruat hoīm vitia, plan
tet autē & ædificet virtutes.

¶ EZECHIELI etiā dn̄s libere vaticinādi præſtitit audaciā di Eçechiel ꝓpheta.
cēs, Tu ergo fili hoīs ne timeas eos, neq; ſermones eorꝫ metuas. Et Eçech.2.c
rurſum, v̄ba eorꝫ ne timeas, & vultus eorꝫ ne formides. Ad hæc da Ibidem
tur illi ꝓ cibo volumē intus & foris ſcriptū. Et em̄ p̄dicator & exte
riorē ſcripturæ hiſtoriā in exēplū auditorꝫ ꝓferre debet, & interio-
rē myſticūq; ſenſū/ q ſub ea latet, cū res poſtulauerit/ nō tacere. Cu-
ius quidē diſciplinæ ſcientiā ſi aſſecutus fuerit, & ipſe dicere cū Eçe
chiele poterit, Comedi illud/ & factū eſt in ore meo ſicut mel dulce Ibidem.3.a
Vel cū Dauid, Q; dulcia faucib⁹ meis eloquia tua ſup̄ mel ori meo. Pſal.118.n

¶ AC neq̄ vel intēpeſtiua ætas p̄dicandi minuat auctoritatem Daniel propheta.

Digitized by Google

Dañ.13.f. in eis qui diuinitus inſpirant̃, Danielis adhuc infantis ſpm̃ ſuſcita- C
Io.3.d tum legimus, & puero iudicante damnatos ſenes. Spũs em̃ vbi vult
ſpirat, cordaq́ hominum/non annos metitur, quibus lumen ſapiẽ-
tiæ ſuæ infundat. Et interdum quidem/vt virtutem ſuam oſtendat,
Pſal.8.a ex ore infantium & lactentium perficit laudem.

Ionas pro-pheta ¶ IONAS ad Niniuitas ꝓphetare iubet̃, & fugit. Q̃z aũt incõ-
Ionæ.1.d ſiderate diuinæ reluctatus volũtati ſit/caſus oſtẽdit. Nauigat, tẽpe-
ſtate cõcutit̃, in mare p̃cipitat̃, a piſce deglutit̃. Sed cito pœnitẽs li-
berat̃, moreq́ dño gerẽs p̃dicat. Et Niniue quæ mox ſubuertenda
erat, auditis ꝓphetæ v̄bis pœnitentiã egit, deũ placauit, ſeruata eſt.
Quid hoc exẽplo diſcit̃/niſi tã dignũ eſſe diuĩa vltiõe doctorẽ, qui
diſſimulat ppl̃i crimine cũ ad prædicandũ mittit̃, q̃ pplm̃ qui ab his
auerti negligit/cũ redarguentẽ audierit. Neq́ em̃ tantã calamitatẽ
Niniuitæ tunc effugiſſent/ſi Ione minas contẽpſiſſent.

Ioannes baptiſta ¶ IOANNIS quoq́ baptiſtæ vox clamãtis in deſerto/pulchre
nobis modum formãq́ prædicandi videt̃ exhibuiſſe. Vitia primũ
omniũ acriter increpãda, maximeq́ eoꝝ q̃s in ijs obſtinatiores cer
Mat.3.b nimus/docuit, phariſæis inſultans ac dicẽs, Genimina viperaꝝ/q̃s D
Lu.3.b demonſtrabit vobis fugere a ventura ira? Remedium deinde ne de
ſperent, cõtinuo ingerendũ oſtẽdit/dũ ſubiungens ait, Facite ergo
fructum dignum pœnitentiæ. Poſtremo ꝓponendũ iuſtis præmiũ/
impijs pœnam dicens, Cõgregabit triticum in horreum, paleas aũt
cõburet igni inextinguibili. His etiã qui talia docẽt/neminẽ timen
dũ declarauit, corripiẽdo Herodẽ regẽ, vincula/carcerem necẽ per-
ferre ſatius ſibi exiſtimãs/q̃ illicitum illius coniugium adulatione
obtegere, & præceptorum dei immemorem ſe præbere.

Chriſtus ¶ POST IOANNEM aũt cœpit prædicare/ipſe olim prædi
Mat.11.b catus/ſemperq́ prædicãdus/mũdi ſaluator ac dominus. Lex em̃ &
ꝓphetæ vſq́ ad Ioannem/exinde euangelium Chriſti. Et hactenus
quidem terrenoꝝ præmium bonoꝝ, nunc iã cœleſtis regni æterna
Mat.3.a ꝓmittit̃ pœnitẽtibus beatitudo. Pœnitentiã inq̃t agite, appropin-
quabit em̃ regnũ dei. Nec certe prius Ieſus p̃dicare cœpiſſe dicit̃/q̃
tẽtatus famẽ viciſſet in deſerto/auariciã in mõte/vanã gloriã in tem
plo. Qua in re oſtẽdere voluit/qualẽ prius eſſe oporteat, qui diuini
verbi paſſim diſſeminandi curam aggredi decernit.

Digitized by Google

A HINC iã reliquarꝝ nationũ ſaluti cõſulẽs, diſcipulos adſciſcit ſibi, vt habeat quos diſcedẽs doctrinæ ſuæ ꝑ orbẽ ꝓpagandæ relinquat magiſtros, vtq; is qui docet, alijs etiã docẽdi diſciplinã impendere diſcat. Circuit totam galileã, vt doctorib⁹ poſt ſe futuris/vrbes caſtella/vicos/pagrandi ſollicitudinẽ inſinuet. Docet in ſynagogis vt & illi ibi magis verba facere ſtudeant vbi plurib⁹ ꝓdeſſe poſſint. Prædicat euangeliũ regni dei, ne quid aliud in eccleſia prædicandũ inani iactatione præſumant. Cũ diſcipulos docet aſcendit in montẽ, cũ turbas/deſcẽdit in planũ, vt meminerint perfectioribus excellentiora vitæ præcepta dari oportere, imbecillioribus leuiora, lac paruulis/ſolidum iam adultis cibum. Idem

INFIDELIBVS vero his dũtaxat, qui audire veritatẽ concupierint, religionis noſtræ quæq; creditu faciliora primũ inſinuanda ſunt, nõ ſtatim myſteria ingerẽda. Ne ſanctũ dẽt canibus, & margaritæ mittant̃ añ porcos, & cõculcẽt eas pedibus, cõtẽnentes quicqd capere nõ pñt. Audiuimus quẽdam ſacerdotal' ordinis virꝝ, cũ ipſo B præſente inter Machometanos quoſdam de deo mẽtio incidiſſet, & multa vltro citroq; iactata fuiſſent, tandẽ dixiſſe, Deũ ipm̃ ſæpe a ſe manibus cõtrectatũ/ſæpe ore hauſtum. Quod & ſi verꝝ dixerit, incõſulte tñ apud ſacramenti ignaros, atq; adeo incaute, vt illi nõ mõ nõ crederẽt, ſed etiã ipm̃ quaſi blaſphemũ vlciſci vellẽt. Deniq; parũ abfuit/qn eidẽ tũc quod ſequit̃ cõtingeret, & canes cõuerſi dirũpant vos. Cui⁹ quidẽ periculi nõ ignar⁹ Salomõ. Qui cuſtodit inqt os ſuũ/cuſtodit aĩam ſuã, q aũt incõſideratus eſt ad loquendũ/ſentiet mala.

Cum infidelibus caute loquẽdum. — *Prouer.13.a*

PREDICANDI aũt donũ ne qs leue putaret, nõ niſi ꝑcibus ꝓponit̃ impetrandũ. Rogate inquit dñm meſſis, vt mittat operarios in meſſem ſuã. Cæterꝝ ne quis lucri & nõ tm̃ hominũ cauſa prædicatiõis opus ſibi vẽdicet/ait. Gratis accepiſtis/gratis date. Atvero ne in quærẽdis vitæ neceſſarijs rebus occupatus animus docẽdi ſtudiũ remitteret. Dignus eſt operarius inquit cibo ſuo. Vt ſcilicet quibus ſeminãt ſpiritalia/ab ijs ſibi corporalia metant. Non plura tñ q̃ ꝓſens neceſſitas popoſcerit, ne ꝑdicationẽ q̃ gratuita eẽ debet/venalẽ faciãt.

Donum prædicandi. Mat.9.d — *Lu.10.a* — *Predicatio gratuita. Mat.10.b*

PRECIPIT ꝗq; dñs ac monet, vt huiuſce ꝓfeſſionis viri ciuitatẽ ĩgreſſi, apud dignos maneãt. ne ſcilicet integritati auctoritatiq; eorꝝ ꝗcq̃ deroget turpis hoſpitij nota, & in

Apud quem manere debeat ꝑdicator

Digitized by Google

ſuſpitionẽ incidant qua linguã honeſtiorẽ q̃ vitã hr̃e exiſtimẽt. C

Predicatoris non deperit meritum propter obſtinationem auditorum.

❡PRETEREA licet illi qui ĩ auditorio cõueniũt, parꝝ aut nihil omino ꝓfecerint, nõ tñ ei qui docet præmiũ ſupprimit̃ laboris, dicente dño. Si ibi fuerit filius pacis, requieſcet ſuper eũ pax veſtra, ſin minus/ad vos reuertet̃. Neq; eñ inuitantiũ gratia perire debet, ſi ad conuiuium inuitati venire faſtidierint. Lu.10.a

In obſtinatos. Mar.10.b Lu.9.a Mat.10.b Lu.12.f

QVI autẽ vſq; adeo inueterata animi ꝑuicacia obdurãt, vt pijs hortatibus molleſcere prſus nequeãt, eos dñs anathemate videt̃ execrare dicẽs. Quicũq; nõ receꝑit vos, neq; audierit ſermones vr̃os, exeũtes foras de domo vel ciuitate, excutite puluerẽ de pedibꝰ vr̃is. Minis quoq; horrẽdis exterret ſubiũgẽs. Amẽ dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodomoꝝ & Gomorreoꝝ in die iudicij q̃ illi ciuitati. Inexcuſabilior ꝓculdubio erit qſq́s prædicatiões audiẽs, emẽdari corrigiq; neglexerit/q̃ q̃ oĩno nõ audierit caſu aliquo impeditus. Seruus eñ qui cognouit voluntatẽ dñi ſui/& non fecit, plagis vapulabit multis. Qui aũt nõ cognouit & fecit digna plagis vapulabit paucis.

Predicator ſit prudens & ſimplex. Mat.7.b

❡POSTREMO ipos doctores caute incedere, ne dol' hæreſũ capiant̃, ſimplicitatẽ cuſtodire/ne ad hypocriſim maliciãq; declinẽt/iubet dicẽs. Eſtote prudẽtes ſicut ſerpẽtes. Serpẽte eñ minus prudẽs Adã/a ſerpẽte deceptꝰ eſt. Et ſimplices ſicut colũbæ. Ne ſcilicet ſanctiores videri q̃ eſſe malint. Nã & ſpũiſãncto ideo fortaſſe in columbæ ſpecie interdũ apparere libuit, vt ad imitandam auiculæ illius puritatẽ nos inuitaret. Profecto q̃ tales extiterint, nõ immerito iam audire poterũt, Nolite cogitare quõ aut q̃d loquamini, dabit̃ eñ vobis in illa hora quid loquamini. Nõ eñ vos eſtis q̃ loq̃mini, ſed ſpũs patris veſtri qui loquit̃ ĩ vobis. Itaq; nihil neq; ĩ præmeditando/neq; in ꝓnunciando laborabunt, quibus affatim oĩa quoties vſus fuerit/diuina benignitas ſuppeditabit. D

Apl'i. Act.2.a

❡DE apl'is ita traditũ eſt. Varijs linguis loqui cœperũt, ꝓut ſpũs ſanctus dabat eloqui illis. Hoc ideo ſane, q̃a diuerſis gentibus fidei chriſtianæ myſteria prodi iam vulgariq; oportebat, & diu errãtibus viam aperiri ſalutis. Hinc tu quoq; ſi vnã alterãue ciuitatẽ ad deum ſanctius atq; ſincerius colẽdũ cõuerteris, nondũ te exiſtimes feciſſe ſatis, donec dat̃ facultas etiã ad reliquos inſtruendos ꝓficiſcere. Pij ſane ac boni medici eſt/plurimis curatis, alios inſuꝑ qui curatione

Digitized by Google

A indigẽt ꝑquirere, & opportuna omnibus remedia cõferre.

LEGIMVS Petro Hieroſolymis primũ verba ad ppl̃m faciẽ- Petrus
te, die vno tria hoĩm milia baptiçata fuiſſe, indies quoq; credentiũ apl̃s.
creuiſſe numerũ. Sed & alio deinde die q̃nq; milia ſuꝑiorib⁹ addita
Cũ aũt Petrus gẽtiles quoq; dñi iugo ſubijciẽdos ꝑ viſũ cognouiſ-
ſet, Corneliũ centurionẽ/& qui domi cũ illo erant/credẽtes baptiça
uit. Qui ergo paulo añ vna tm̃ atq; altera prædicatione tã multos
cõuerterat, idẽ etiã paucos nõ cõtempſit, ita vt neq; itineris laborẽ
ab Ioppe Cæſareã vſq; euocatus recuſaret. Illi igit̃ qui ĩ magna etiã
auditorũ frequẽtia/nõ ſuam gloriã ſed alienũ ꝓfectũ quærunt, tunc
quoq; cũ rariores cõuenerint/docere nõ erubeſcunt.

PAVLVS ſegregatus in euangeliũ dei cũ collega ſuo Barna- Paulus apl̃s
ba, peragrant oppida Iudææ, in ſynagogis prædicantes. Inuidẽtib⁹ et Barnabas
vero iudæis, & ad cõuitia furẽti rabie ꝓrumpẽtibus/dixerũt. Vobis Act. 13. g.
oportebat primũ loqui verbum dei, ſed q̃m repellitis illud, & indi-
gnos vos iudicatis æternæ vitæ, ecce cõuertimur ad gentes. Relin-
quendi ergo ſunt/qui ꝑuerſa obſtinatione durati, a peccãdi ꝓpoſi-
B to diuelli nullo mõ poſſunt. Nec dũ in ſterili ſolo ſementẽ iacimus,
fœcundæ interim glæbæ nullo ſubactæ aratro fructu vberiore frau
dent̃. In ſumma quicũq; eccleſiam audire noluerit, ſit tibi ſicut eth-
nicus & publicanus. Nemo ſaluatur inuitus.

IDEM hi (vt Lucas inq̃t) ꝓhibiti ſũt a ſpũſctõ loq̃ vbũ ĩ Aſia. Idem
Quæ res documẽto eſt, nõ paſſim oĩbus euãgeliçare nos debere, &
ijs præſertim/q̃s euãgeliũ ipm̃ cõtẽptui habituros nõ ambigimus.
Ne & hi exinde grauiorib⁹ pœnis obnoxij ſint, & nos ſanctũ dediſ-
ſe canib⁹ arguamur. Vñ & Salomõ ĩ Prouerbijs ait. Qui erudit deri Prouer. 9. b
ſorẽ, ipſe iniuriã ſibi facit, & q̃ arguit impiũ/ ſibi maculam generat.
Noli arguere deriſorẽ/ne oderit te, argue ſapientẽ/& diliget te.

RVRSVM illꝭ libẽtiſſime docẽdi operã debem⁹ exhibere a q-
bus vltro inuitamur. Iã eñ ſe inſtitutiõib⁹ nr̃is ꝓ ſua virili obſecutu
ros polliceri vident̃ dũ inuitãt. Hinc ẽ q̃ Paul⁹ trãſire maturauit in Paulus
Macedoniã, cũ vir Macedo in viſu apparẽs ei, ſuppliciter popoſciſ- apl̃s.
ſet, vt eo veniẽs ipſos adiuuaret. Nõ petit auxiliũ qui non agnoſcit
periculũ. Quis aũt petit/niſi is qui periculo liberari cupit.

MVLTIS tandem vrbibus regionibuſq; docẽdo peragratis, Idem

Digitized by Google

Act.17.d Paulus cõtulit ſe Athenas, diſſeruitq; cũ Epicureis & Stoicis, Palã oſtendẽs q̃nto præſtaret eorũ philoſophiæ diſciplina Chriſti. Quã ta aũt vel argumẽtorũ vi diſputarit, vel miraculorum opatione illa quæ dixerat approbarit, Dionyſius Ariopagita indicio eſt / factus apoſtoli diſcipulus / qui magiſter fuerat philoſophorum. C

Idem RELICTIS Athenis venit Corinthũ, & Aquilæ Priſcillæq;
Act.18.a hoſpitio vſus, artẽ ſcenofactoriã cũ illis factitaſſe dicit. Sabbatis vo in
1.Cor.4.c ſynagoga diſputatiões exercuiſſe. Hinc ipſemet qdẽ ad Corinthios
2.Teſſa.3.b ſcribẽs. Laboram⁹ inqt operãtes manib⁹ nr̃is. Et ad Theſſalonicen ſes. Nõ inquieti fuimus inter vos, neq; gratis panẽ manducauimus ab aliquo, ſed in labore & fatigatione nocte & die operãtes, ne quẽ veſtrũ grauaremus, nõ quaſi nõ habuerimus poteſtatẽ, ſed vt noſ metipſos formã daremus vobis ad imitandũ nos. Nam cũ eſſemus apud vos, hoc denũciabamus vobis, qm̃ ſiquis nõ vult operari / nec manducet. Nemo igit̃ euangelio ſeruiẽs, aſſidue ſibi de euangelio viuendũ putet. Et quod prædicationi ſupeſt / tẽporis ocio conterat. Ne & petendis elemoſynis crebrius inſiſtẽs, non petere ſed exigere videat̃, & corporis qeti innulgẽs / ad ſocordiã paulatim deuolutus, a labore quoq; ſpiritaliũ actionũ animo obtorpeſcat. D

Apoſtoli PETRVS & Paulus poſtremo Romæ ad martyriũ vſq; prædicando perſeuerarũt. Reliqui etiã apl̃i dimiſſa Iudæa, in diuerſas ꝓuincias idolorũ cultores ad religionẽ Chriſti cõuerſuri diſpergunt. Andreas Achaiã, Philippus Scythiam, Bartholomeus Lycaoniã, Iacobus Zebedei Hiſpaniã. Ioannes Ephœſũ. Thomas Parthiam / Hyrcaniãq; & Indiã. Mattheus Macedoniam & æthiopiam. Iacobus Alphei Hieroſolymã, Iudas Thadeus Mediam / Meſopotamiam / Pontũ, & cũ Simone fratre Perſidẽ, in ſortẽ prædicationis accepere. Nulli labori parcẽtes, nullũ vitæ diſcrimen deuitantes, dũ cõmuni omniũ ſaluti cõſultũ volunt. Neq; tyrannorũ minis / neq; ſup
Pſal.18.a plicijs deterriti ſũt / ne Chriſti nomẽ vbiq; circũferrẽt. Sic i oẽm terrã exiuit ſonus eorũ, & i fines orbis terræ verba eorũ. Sic habitãtib⁹ in regiõe vmbræ mortis lux orta ẽ eis. Merito igit̃ illi ſedebũt ſup thronos cũ Chriſto iudicãtes, q nũq; cõquierũt Chriſtũ annũciantes.

Ambroſius epiſcopus INTER apl̃icos aũt viros Ambroſius eps̃, eruditiõe / ingenio ac diligẽtia in prædicando ita præſtitit, vt facile perſuaſum ſit, non

Digitized by Google

A cōmentū fuiſſe, qđ de illo quondā iactatū cōſtat, ob os ſcilicet eius in cunis iacentis volitaſſe apum examē, ſtridulo tinnitu eloquij fu turi ſuauitatē portendēs. Hic Aurelius Auguſtinū manichea hæreſi tabeſcentē, ſuis prædicationib⁹ purgauit/ ſanūq; reddidit. Qui iam catholicæ fidei diſciplinis erudit⁹, omniū tandē hæreticoꝝ dogmata certiſſimis deſtruxit argumētis/ nr̄a q; cōfirmauit, obſcura quæq; in ſcripturis declarauit, & ab ijs quæ dubia erāt ambiguitatē ſuſtulit. Religioſis viuēdi pcepta dedit, nemo in diſſerēdo acutius vidit/ melius explicauit. Quid multa? vnū tūc hominē cōuertit Ambroſius, ſed in vno hoīe totū pœne terraꝝ orbē doctrinæ illi⁹ radijs illu ſtrandū recepit. Qui eñ docti fuerint, fulgebūt q̄ſi ſplēdor firmamēti, & q ad iuſticiā erudiūt mltos, q̄ſi ſtellæ in ppetuitas æternitates. Auguſtinus ep̄s. Dan. 12. b

ABBATEM Antoniū aliqn̄ ad hæreticos cōuincēdos, relicta ſolitudine Alexandriā veniſſe legimus. Intermiſit ergo heremi quietē/ dum ad bellū egredit̄ contra illos pugnaturus a quibus catholicæ fidei murus quatiebat̄. Acceſſerūt quidā philoſophi quaſi ruſticano hoī & litteraturæ ignaro illuſuri. Verū vbi loquētē audiſſent, demirati verboꝝ vim/ ſententiarūq; grauitatem, veritati ab eo B pdicatæ adhæſerūt, & cuius corporis habitū pauloante ſubſannauerāt, ſcientiā amplexi ſunt Chriſto credētes. Neſcebāt vtiq; ſub terra latere aurū, & interdū ſub vili pāno habitare ſapientiā. Anthonius abbas

REGVLVS ep̄s Ioannis apoſtoli diſcipulus, in gallia cœleſtis frumenti granum oppidatim diſſeminat, & plurimis baptiçatis fructū vberrimū in horreis eccleſiæ recondendū cogit. Cæterꝫ cum apud quendā vicū in magna viroꝝ ac mulierū celebritate ſuggeſtū concionatur⁹ aſcendiſſet, ranarū e proximo lacu çoaxantiū ſtrepitu præpediebat̄, ne cōmode audiri poſſet. Igit̄ vt ſilerent impauit, atq; ex illo etiā num lacū illū ranis quidē refertū, ſed nullā eaꝝ vocalē eſſe aſſeuerāt. Quid miꝝ/ ſi hoīes eius doctrinā ſecuti ſint, cui⁹ iuſſis irrationale aīal obediuit? Ranæ obmutuerūt, & hoīes cōfiteri Chriſtum cœperunt. Regulus ep̄s.

PATRICIVS epiſcopus in partib⁹ prouinciæ Scotiæ/ Chriſti fidē euāgeliçaſſe primus dicit̄. Qui cū per hyberniā iter faceret, & ſe prædicatiōibus nihil pficere videret, deū precatus eſt, vti oſtento aliquo hominū illorum duriciem cōmolliret, quo ab erroribus iam tandem reſipiſceret, & ad religionem veram Patricius ep̄s.

Digitized by Google

conuerterent. Diuinitus admonitus/humi circulũ deſignauit, atq; inibi terra penitus ſubſidẽte, hiatus ingens apparuit, magnũq; omnibus incuſſit terrorẽ, ne in profundũ acti pœnas iam incredulitatis darent. Hunc hiatũ adhuc extare ferunt, & occulto. quodã ſinuoſoq; meatu ad neſcio quæ purgatorij loca deducere. Id vtrũ verum ſit ſcire nihil noſtra refert. Credimus eñ purgatoriũ animarũ alicubi eſſe, etiã ſi ibi non ſit, magiſq; illud nunc conſiderare expedit/quãta hic ſanctus humanæ ſalutis cupiditate flagrabat, cui nõ ſatis fuit verbis docuiſſe/niſi etiã miraculorũ terrificationibus, quod docuerat credere cogeret vel inuitos.

Specus patricij.

ALDEBERTVS iſto Pragæ eps, cũ effrenẽ & indomitã plebẽ nullis pdicationũ ſollicitatiõib9 ad modeſtius viuẽdi rõnẽ redigere potuiſſet, epiſcopatũ reliquit, & ſummi Pontificis pmiſſu ad cœnobiũ caſſini mõtis perueniẽs monachum ſe fecit. Pertimuit eo fungi officio, poſtq; ſibi cõmiſſos meliores efficere nequiſſet, ne quæſiſſe videretur q̃ ſua ſunt, nõ q̃ Ieſu chriſti. i. ſuũ honorẽ/ nõ aliorũ pfectũ.

Aldebertus eps.

COGITENT nũc q̃ recte agant, qui ſibi creditũ gregẽ pabulo prædicatiõis paſcere negligũt, & ſe paſtores profitentur, ſi is qui quotidianis exercitatiõibus ſeſe fatigabat, nõ ſolũ parẽ nolẽtes dimiſit/ſed etiã dignitati renũciandũ cenſuit. Q, ſi is qui tanta animi ſollicitudine/vociſq; cõtentiõe ĩ monẽdo vſus fuerat, ob incorrigibilẽ tñ plebis pũerſitatẽ locũ tenere põtificis dubitarit, q̃nto magis timere debet lucerna ſub modio poſita, ſal fatuũ, canis mut9 nõ valens latrare: cui dñs per prophetã cõminatur dicẽs, Speculatorẽ dedi te domui iſrael, Si dicẽte me ad impiũ morte morieris/non annũciaueris ei, neq; locut9 fueris, vt auertatur a via ſua impia & viuat, ipſe impius in iniquitate ſua morietur, ſanguinem autẽ eius de manu tua requirã. Ob hoc quidẽ & ppheta cõtremuit dicens, Væ mihi quia tacui. Et apls, Væ mihi eſt inquit ſi nõ euãgeliçauero.

In epos pdicationis officiũ exercere nolentes.

Eçe.3.d

Eçe.33.b

.Eſa.6.b

1.Cor.9.c

IVVENALIS natione Apher, arte medicus/ordine præſbyter, cũ a pontifice romano, vt narnienſi infideli populo Chriſtũ euãgeliçaret, ius poteſtateq; ſibi cõcedi petiſſet, eps eorũ cõſtitutus illo ſe cõtulit. Multiſq; ibi catholica credulitate prædicãdo cõfirmatis, quendã de obſtinatorũ nũero, cui præter cæteros error veritate charior erat, ſibi infenſiſſimũ habuit. Qui cõprehẽſum (poſtq; minis vt

Iuuenalis eps.

A carnē idolo immolatā guſtaret) cogere verbis nō potuiſſet/ viribus
aggredit̄. Cultellū ori admouet, ſtrictoſq; dentiū dirimere ordines
molitur, viam facturus cibo intra fauces reſpuentis indidendo. At
multo ſecus q̄ cogitaret euenit. Repente em̄ quadā lymphatæ men
tis inſania correptus, cuſpide in ſe verſa, ipſe ſibi iugulū ferit, & ad
pedes eius quē inuaſerat/ exanimis corruit. Sic tutatus eſt dominus
pij doctoris diſertum guttur, vt hic qui illud per vim polluere attē/
tauerat/ ſuum confoderet, & ſua ſibimet manu mortē conſciſceret.
Eo cadente/ reliqui oēs qui pari infidelitate diu iacuerāt/ per fidē
ſeſe erexere Chriſti. Et vnius increduli pœna, multis credendi cau/

¶SERVACIVM traiectenſem epiſcopū/ hac (ſam præbuit. Seruacius eps.
ſpiritusſancti gratia dotatū fuiſſe ferunt, vt prædicantē audiētes ali/
enigenæ/ diuerſæq; nationes, vnaquæq; ſua lingua locutū putarēt
nihil nō intelligentes/ qđ ab illo eſſet ꝓlatū. Ad hæc tot miraculis
claruiſſe dicit̄, ita pure ſancteq; vixiſſe, vt prædicatiōe/ virtute/ mo/
ribus ad perfectionē apoſtoloꝝ proxime acceſſiſſe videatur. Igitur
vitæ ſanctimonia præſtet oportet, q̄ præſtare cupit p̄dicandi doctri

¶HIVONI p̄ſbitero ad p̄dicādū eunti (na/ operatiōeq; ſignoꝝ. Hiuo preſbiter
B fluuius nō modico incremēto ponti ſuperfuſus viam intercluſerat,
mox in ſeſe collectus ac ſubſidēs, veluti veritus tā ſalubrē operā re/
morari/ tranſitū præbuit, rurſumq; pontē operuit aquis. Huic ſimili
miraculo olim Leuitis arcā ferentib⁹ Iordanis ad fontē reuerſus ari
dum ceſſit iter, ſed qui illos ſecuti ſunt/ in terrā ꝓmiſſiōis ꝑuenerūt,
qui ꝓ Hiuonē in cœlū aſcēderūt, alteꝝ legi/ alteꝝ euāgelio datū.

¶EADMVNDVS cantuarienſis archieps, cū in gallia apud Eadmundus archieps.
Vigorinā vrbē ſub diuo prædicaret, & popul⁹ imminentē ſupra ſe
atræ nubis cōtractionē cernēs/ pluuiā timeret, dilabiq; ſubtecta pa/
raret, ne dubitarēt præcepit, & hymbri ne ꝟbū dn̄i impediret iuſſit.
Magna vis aquaꝝ circa eos qui ad audiendū cōuenerāt in terrā de/
fluxit, nullū tn̄ ex tāto hoīm nūero attigit. Et pauor parit̄ ac pudor
oēs cœpit, nolle illius præceptis obedire, cui inſenſibile elementū
paruiſſet. Itaq; nō ſine melioris vitæ ꝓpoſito finita p̄dicatione abie
runt multi/ dū cōmiſſa deflerēt/ lachrymis madidi/ pluuia nemo.

¶DOMINICVM ordinis p̄dicatoꝝ futurū inſtitutorē/ præſa Dominicus
gijs quibuſdam ante monſtratū fuit. Mater eo fœcunda catellum fē

peperiſſe ſomniauit, qui faculã mordicus arreptã/ præferens mun-
dũ incendere videbat̃. Eodẽ iam nato, cuidã nõ ignobili matronæ
viſum eſt/ſtellã fronti eius inſediſſe, cuius fulgore perinde ac ſolari
bus radijs totus terrarꝫ orbis luceſcebat. Breui ergo effectũ eſt, vt ab
eo plurima euãgeliçantium turba per oẽs fere ꝓuincias nationeſqꝫ
diffunderet̃/ paſſimqꝫ diſcurreret. Sic ille ardentis p̃dicationis faci-
bus mundũ ſuccendit, ſic doctrinæ ſpiritalis luce illuſtrauit.

Vincentius ¶EIVS itaqꝫ collegij vir nominatiſſim⁹ Vincentius tantũ prędi-
catione valuit, vt in Hiſpania quinqꝫ milia iudeorꝫ ad Christum di-
cat̃ conuertiſſe, in Mauritania octo milia ſaracenorꝫ, in vrbe quoqꝫ
Granata docuit infideles, donec a rege eiect⁹ ad ſuos redijt inuitus.
Italiã etiã galliamqꝫ p̃dicando peragrauit, nec labore victus, nec pe-
riculo deterritus, dũ ad æternæ ſalutis beatitudinẽ adipiſcendã om-
Pſal.50.c nes inuitat. Illud in pſalmo ꝓphetæ ꝓmiſſum implẽs. Docebo ini-
quos vias tuas, & impij ad te cõuertent̃.

Franciſcus ¶MINORVM ꝟo pater Franciſcus/etiã illud executus vide-
Mat.vl.d tur, Ite in mundũ vniuerſum, & predicate euangeliũ om̃i creaturę.
Sic em̃ hoĩbus prædicauit/ vt mũdũ repleret monaſterijs, ſic auibus
vt ad audiẽdũ dociles/intentæqꝫ ſilentiũ tenerent, ac ſe manu ab eo D
cõtrectari nõ formidarẽt. Illos vt pie religioſeqꝫ viuerẽt hortat⁹ eſt,
has tm̃ vt creatorẽ ſuũ laudarent, cuius beneficio pẽnas haberẽt ad
volatũ, vocẽ ad cantũ, fructus terræ abſqꝫ om̃i vel ſerendi vel metẽ-
di labore ad alimentũ/vitæqꝫ ſuſtentationẽ, Quo hunc amoris ſtu-
dio eos quos ad fruendã beatitudinẽ genitos nouerat/docuiſſe dixe-
rim, ſi etiã irrationabilia q̃ntũ illis conueniret monere nõ neglexit.

Idem. ¶IDEM apud caſtellũ Gallinariũ prædicãs, hirũdinibus multi-
plici garritu obſtrepentibus ſilentiũ impauit, nullaqꝫ deinde q̃diu
ipſe verba fecit, ne minimũ quidẽ ſonũ aut ſuſurrũ edidit. Et q̃ſqꝫ tã
impudẽs ẽ/ vt dubitet ſp̃m ſctm̃ per os eius locutũ, cũ etiã beſtiæ in-
terdũ p̃ter naturæ ſuæ vſum qđ locutus eſt/intellexerint, & qđ iuſ
ſerit/obediẽdo pegerint.

Anthonius abbas ¶ANTONIVS hiſpanus hui⁹ or- dinis vir/ſanctitate ꝑcelebris, cũ apud forũ Iulij morã traheret, p̃di-
care verbũ dei iuſſus/imperitiã excuſabat, nũqꝫ antea eiuſmodi de-
clamationib⁹ vſus. Verũtñ iuſſioni maiorꝫ obtẽperãs, talẽ fecit ſer-
monẽ/ q̃lis exercitatiſſimo tribui potuiſſet. Exinde p̃dicationibus

A operā dare cœpit. Cūq; aliqn̄ de crūce dn̄i noſtri Ieſu Chriſti verba faceret, patrē Franciſcū/qui viuus adhuc alia in ꝓuincia lōge ſepoſitus degebat, ꝓpe adſtare in aere vidit/nutu cōfirmantē oīa quæ ab ipſo dicebant. Ad tam ſublime euangeliçādi munus nō niſi per humilitatis gradum aſcendit, hoc eſt/dū ſe eo indignum reputat, & tn̄ qđ iubebat/obediendo experiri nō recuſat, ſed & tunc cōfitens ac dicens, Doctrina mea nō eſt mea/ſed eius qui miſit me. [Io.7.b]

¶DE BERNARDO Clareuallēſi abbate traditū eſt, ꝙ mat eū editura, ante in quiete vidit ſe catellū in vtero latrantē habere. Id interp̄tatū eſt/eā diuini verbi p̄conē egregiū pariturā. Quā ſane interp̄tationē minime falſam fuiſſe euētus docuit. Quāti eñ hic ſanctus in dicēdo īgenij induſtriæq; fuerit, quātæ in exhortādo ꝟtutis, ipſa ſcripta eius q̄ in manibus habent/indicio ſunt, quæ quoties legimus/tocies dicere occurrit, Argentum electum lingua iuſti. [Bernardus abbas.] [Prouer.10.c]

¶HIC CVM aliqn̄ int prædicandū ſibiipſi placere cœpiſſet, ad inanē gloriā occulta ſuggeſtiōe illici ſe animaduertēs, aduerſus dæmonē ꝓtinus inclamauit, neq; ꝑ te maligne ſpūs prædicationē hāc inchoaui/neq; ꝑ te finiā. Hoc repetēs, & arrogātiā cauit/& cōſeruauit humilitatē. Ex q̄ ſatis patet/ꝙtū illi rep̄hendēdi ſint, q ſuis prædicatiōibus inanē tm̄ laudatiōis hūanæ fucū captāt, ſeq; doctos dici malūt ꝙ docere, qn̄ qđe diſciplinis non ita neceſſarijs occupant, dum docent/dilatantes philateria ſua & magnificātes fimbrias, ita ſane/vt qui audiunt mirentur magis ꝙ diſcant. [Idem] [Mat.23.a]

¶ISTOS & Stephani anachoritæ arguit exēplū. Qui cū aliqn̄ illitteratus ac rudis haberet, tantū in mareotidis heremo manēs ꝓfecerat, vt neminē ad eū diſcēdi aliqđ grā acceſſiſſe ferāt/qn idē diſcedēs ſe ſatis edoctū diceret. Mira illi ſcripturarꝝ ītelligētia inerat/deo ijs p̄cipue myſteriorꝝ ſuorꝝ abdita reſerāte/q nō tā ſe multa ſcire ꝙ alios docere, vt ſalui fiant charitatis ſtudio exardeſcunt. [Stephanus anachorita.]

¶EQVITIVS apud Valeriā vrbem abbas/poſtꝙ ſcalpello ſibi quādā linguæ rubiginē ab angelo leuari vidit, ab eodē iuſſus eſt ad prædicādū egredi. Diuerſa igit pagrauit loca/paſſim euangeliū prædicās, ac ſe ſacriſq; codicibus iumēto impoſitis iter faciens. Accuſatus aūt ꝙ nulla ap̄licæ ſedis auctoritate prædicatiōis officiū exerceret, Romā citat. Et dū eo ꝓficiſci pararet, interī pontifex ꝑ ſomniū [Equitius abbas.]

Digitized by Google

exterritus, rurſum illi ne venire fatigaret̃ p̃ nuncios iuſſit, ſimulq́ꝫ C
opus qđ cœperat/facere pergeret, q̃nquidẽ id faciendi facultatem
1.Cor.2.d non ab hominibus/ſed a deo accepiſſet. Spiritalis em̃ (vt apoſtolus
inquit) omnia iudicat/ipſe a nemine iudicatur.

Fœminæ. HOC docẽdi genꝰ ap̃li ſentẽtia interdictũ fœminis ẽ. Mulieres
1.Cor.14.g inq̃t in eccl̃ijs taceãt. Nõ em̃ p̃mittit̃ eis loq̃/ſed ſubditas eſſe, ſicut
Maria magdalena & Martha ſoror. & lex dicit. Si q̃d aũt volũt diſcere/domi viros ſuos interrogẽt. Turpe
eſt em̃ mulieri loq̃ in eccl̃ia. Mariæ tñ magdalenæ p̃dicatiõe Maſſi/
lia euãgeliũ recepit chriſti, Et marthæ ſororis eiꝰ rhodani accolæ De
cuit ſolas ap̃latus fungi officio, vt q̃ cũ Chriſto & viuẽte & reſurgẽ
te cõuerſatæ fuerãt, q̃cq̃d de illo vel ocul' cõſpexiſſent/vel ab illo au
ribꝰ excepiſſent/fide certiore teſtarent̃. Siquidẽ & ijs iure ſuo dicere
Act.4.d licebat. Nõ poſſumus quæ vidimus & audiuimus non loqui.

Predicator ſollicitus. QVALI v̇o diligẽtia/q̃ꝫtoq́ꝫ ſtudio in docendo vti debeat ca/
tholicæ p̃feſſor diſciplinæ, Paulus ap̃s oſtẽdit dũ Timotheũ horta
2.Tim.4.a tur dicẽs, Prædica verbũ, inſta/oportune/ĩportune, argue/obſecra/
Prediator cautus. increpa/in omni patiẽtia & doctrina. Eũdẽ quoq́ꝫ in loquẽdo cau/
tũ circũſpectũq́ꝫ eſſe oportere, mõ ſtrauit cũ ait, Formã habe ſanorꝫ D
2.Tim.1.c verborꝫ/quæ a me audiſti in fide & dilectione in Chriſto Ieſu. Et
Ibidem.2.c paulopoſt, Noli inquit cõtẽdere v̇bis. Ad nihil em̃ vtile eſt/niſi ad
ſubuerſionẽ audientiũ. Sollicite aũt cura teip̃m p̃babilem exhibere
deo/operariũ incõfuſibilem/recte tractantẽ verbũ veritatis, p̃pha/
na autẽ & inaniloquia deuita, multũ em̃ p̃ficiũt ad impietatẽ, & ſer
Ibidem.d mo eorꝫ vt cãcer ſerpit. Et iterꝫ ait, Stultas & ſine diſciplina quæſti/
Ad titũ.2.c ones deuita, ſciens quia generant lites. Ad Titum etiam, Loquere
inquit/quæ decent ſanam doctrinã. Sic & dñs noſter Ieſus diſcipu/
lis ſuis vt euãgelium regni dei prædicarent mãdauit, nõ inanes poe
tarꝫ fabellas, nõ rerꝫ nihil ad inſtitutionem vitæ pertinentium inu/
tiles veſtigationes, nõ captioſa ſophiſmatum argumẽta, quibus oc/
cupatus animus cõfundit̃ magis q̃ erudit̃.

1.Tim.5.a PRETEREA modũ modeſtiãq́ꝫ in corripiẽdo ſeruãdã idem
Qualiter corripiendi peccatores. præcipit dicẽs, Seniorẽ ne ĩcrepaueris/ſed obſecra vt patrẽ, iuuenes
vt frẽs, anus vt matres, iuuẽculas vt ſorores in omni caſtitate. Sic &
Gal.6.a Galatas admonet/cũ ait, Si præoccupatus fuerit hõ in aliq̃ delicto,
vos qui ſpiritales eſtis/huiuſmodi inſtruite in ſpũ lenitatis, cõſide/

Digitized by Google

A rans teipſum/ne & tu tenteris. Illos tamen qui plus nimio duri vi/
dentur, & delinquendi aſſuetudine iam occaluerunt/ acrius incre/
pandos eſſe, cũ Ioannis baptiſtæ/tũ Saluatoris noſtri exemplo edo/
cemur. Dũ em̃ phariſæos palam arguerent, alter illos viperarũ pro/ Mat.3.b
geniẽ appellauit, alter hypocritas generationẽq; peruerſam & adul Ibidem.12.u
teram dixit. Et cũ in flagitijs obſtinatiores eſſe vidiſſet, diaboli/non &.16.a
Abrææ filios nũcupauit. Ferrũ em̃ ferreis malleis ꝑcudit̃, cera autẽ
(q̃m tenellæ naturæ ſit) manibus formatur. Hinc Paulus Corinthios
ꝑ epiſtolã interrogãs. Quid inquit vultis, in virga veniã ad vos/an 1.Cor.4.d
in charitate & ſpũ manſuetudinis? Denotare vtiq; volens/ q̃ ſi ad/
huc in errore perſeuerarẽt/quo ſubuerſos fuiſſe reſcierat, virga iam
nõ manſuetudine opus eſſe in caſtigando.

DOCTOREM enim procul ab omni aſſentatione eſſe de/
cet, quod idem ſignificauit cum de ſe diceret. Si hominibus placerẽ Ad Gal.1.b
Chriſti ſeruus nõ eſſem. Alibi quoq; ait. Ita loquimur/nõ quaſi ho 1.Teſ.2.a
minibus placentes ſed deo, qui ꝓbat corda noſtra. Neq; em̃ aliquã/
do fuimus in ſermone adulationis/ſicut ſcitis, deꝰ teſtis eſt, nec quæ
B rentes ab hominibus gloriam/neq; a vobis/neq; ab alijs. Qua in re
nõ eſt prætermittenda Salomonis ſententia/ dicentis, Qui dicunt Prouer.24.c
impio/iuſtus es, maledicent ei populi, & deteſtabuntur eos tribus.
Qui arguunt eũ/laudabũtur, & ſuper eos veniet benedictio. Et ite/
rũm. Homo inquit qui blandis fictiſq; ſermonibus loquitur amico Ibidem.29.a
ſuo, rete expandit greſſibus eius. Adulator em̃ nõ coercet malos dũ
palpat/ſed licentiores efficit. Hoc vitio facile carebit/qui omnibus
rebus antetulerit veritatem, & cum Pſalmiſta dicere poterit. Loque Pſal.118.f
bar de teſtimonijs tuis in conſpectu regum, & nõ confundebar. Sic 3.Reg.18.c
etiam Helias propheta Achab regi irato ac dicẽti. Tu ne es ille qui Helias
conturbas Iſrael? Audacter reſpondit. Nõ ego turbaui Iſrael/ſed
tu & domus patris tui, qui reliquiſtis mandata domini, & ſecuti
eſtis Baalim. Idem quoq; Ochoçiam regem, qui ipſum compre/ 4.Reg.1.d
hendere quæſierat/ vltro adijt, & eo morbo quo affectus iacebat,
eo q̃ de recuperanda valitudine deum Accharon conſultum miſe/
rat/ periturum prædixit. Açarias etiam ſacerdos Oçiæ regi ſuper Açarias
altare Thymiamatis incenſum adolenti / reclamauit/ reſtititq; in/
trepide, & quaſi ſacrilegio pollutum eijcere de templo domini nõ

Digitized by Google

dubitauit. Tam ergo hi ſanctiſſimi viri ab omni ſimulatione diſſi/ C
mulationeq; alieni fuerũt/ q̃ reges illi ab æquo honeſtoq;. Quorũ
quidẽ potẽtiã dũ quicq; accuſandi eſſe viderent/haud formidabãt.
Mat.10.d Perinde ac ſi & ipſi cũ apoſtolis audiſſent, Nolite timere eos qui oc
cidunt corpus, animã autẽ non poſſunt occidere.

Quãtũ ꝓſint ꝑdicatores. QVANTVM porro expediat mortalibus cũ ſuperſunt illis boni doctiq; ꝑdicatores/ quãtũve obeſt cũ deſunt, Niniue ſeruata, Sodoma & Gomorra euerſæ docẽt. Illa Iona ꝓphetãte pœnitentiã egit, hæ abſq; doctore in om̃e ſcelus præcipites iere, deoq; vlciſcen/te ad internitionẽ redactæ ſunt. Implẽtes illud Salomonis oraculũ, Prouer.29.c Cũ ꝓphetia defecerit/diſſipabit̃ populus. Et vt ad noſtra veniã, Pe- Act.10.g tro ꝑdicante cecidit ſpũſſctũs ſuꝑ om̃es qui audiebãt verbũ. Pau/lo autẽ abſente, & inter Corinthios q̃s ad Chriſtũ cõuerterat ſchiſ/ma oritur, & Galatæ a pſeudo apl̃is tentant̃. Huc accedit/ q̃ qui prædicatores acceperint/ Chriſtũ accepiſſe, & qui eiecerint/eieciſſe probant̃. Et quid hac re peius? quid illa melius?

Nõ oĩbus ꝑdicandi offi/ciũ cõuenit. SED & illud obiter animaduertendũ nõ om̃ibus ꝑdicandi officium conuenire. Diu diſce qđ doceas, cũ a Salomone præceptũ ſit. D
prouer.24.d Præpara foris opus tuũ, & diligenter exerce agrũ tuũ, & poſtea ædi
Iacobi.5.a fices domũ tuã. Et Iacobus apl̃s nõ incõſulte moneat dicens, Noli/te plures magiſtri fieri fratres mei, ſcientes quoniã maius iudiciũ ſũ mitis. In multis em̃ offendimus om̃es. Siquis in verbo nõ offendit/
Dañ.11.f. hic ꝑfectus eſt vir. Docti igitur in populo docebũt plurimos, vt in
Mat.13.g Daniele legimus. Et vt in euãgelio, Scriba doct⁹ in regno cœloꝝ/ ꝓfert de theſauro ſuo noua & vetera. Quãobrẽ ad apl̃os quoq; dici
Lu.vl.g tur, Sedete ĩ ciuitate quoaduſq; induamini virtute ex alto. Ne quis diuinæ ac cœleſtis ꝑdicationis onus aſſumere ſibi auſit/donec vires roburq; conceperit ad ſuſtinendũ illud ſpũſſcti ope atq; dono, & ſacraꝝ cognitione ſcripturaꝝ. Tum demũ præparato domi cõuiuio in publicũ prodeat, & ad exitũ viarũ confidenter procedat, multos inuitet, laxet retia in capturã, ſeminet ſemẽ ſuũ, & veræ catholicæq; ſcientiæ ſale om̃ia condiat. Sed tñ calciamẽta habeat in pedibus ne terram attingat, vt tota eius cõuerſatio in cœlis ſit. Qđ alijs ꝑcipit/
Mat.5.c prius ipſe ꝑſtet, quia q̃ fecerit & docuerit ſic/hic magn⁹ vocabit̃ in regno cœloꝝ. Qui vero aliter ꝑdicãt/ac viuũt, & ab eo qđ ore ꝑcipi/

Digitized by Google

A unt factis atq; aïo diſſidēt, ijs dicit, Væ vobis legiſperitis q̄ oneratis Lu.11.f
hoïes oneribus/quæ portare nō poſſunt, & ipſi vno digito vr̄o nō
tangitis ſarcinas. Tales q̄dē etiā indigni q̄ legē dei p̄dicēt habent/
dicēte ꝓpheta, Peccatori dixit deus, q̄re tu enarras iuſticias meas, Pſal.49.c
& aſſumis teſtamentū meū per os tuū: quaſi diceret, Nolo te quiſq;
audiat/q̄uis bene prædicantē, ne forte ſequat̄ maleviuentē. Sin v̄o
aliq̄ ex eo tm̄ q̄ peritia ingenioq; non nihil polleant, p̄dicare aliq̄n
arroganter p̄ſum pſerint/viā veritatis docētes, tūc ijs q̄ audiūt ſalu/
briter ꝓfecto cōſulit, vt magis diſciplinæ eoꝝ q̄ vitæ rōnē habeāt/
dicēte dn̄o, Quæ dicūt facite, ſecūdū autē opera illoꝝ nolite facere, Mat.23.a
dicūt eñ & nō faciūt. Nemo autē efficacius ad bene beateq; viuen
dū inſtruit/q̄ cui⁹ facta dictaq; cōſentiūt, cuius nō minus vita q̄ os
p̄dicat. Et hic q̄dē eſt q̄ magn⁹ vocabit̄ in regno cœloꝝ. Hic inq̄ ē/ Io.4.e
q̄ mercedē accipit/& cōgregat fructū in vitā æternā, vt qui ſeminat
ſimul gaudeat & qui metit, Q: ſi beatus eſt qui iuſte pieq; vixerit,
q̄nto beatior q̄ ſic & docuerit: vt nō ſibi ſoli/verūetiā alijs ſaluti ſit.

B DE SACERDOTIBVS HONORANDIS CAPI. V

QVE AD EVANGELICE INSTITVTI
onis doctorē ſpectarēt hacten⁹ dixim⁹, nūc q̄ntū ho
noris ſacerdotali dignitati deferri debeat explicem⁹

PRIMVS in ſcripturis diuinis Melchiſedech Melchiſedech.
ſacerdos memorat̄, qui panē & vinū obtulerit deo,
& cui Abraā Patriarcha decimas dederit, quiq; etiā Gen.14.d
rex Salem extiterit. Sed dum rex tm̄ erat, nō illi licuit ſacrificiū mini
ſtrare/nō decimas exigere. Sacerdos ergo factus eſt, vt poteſtate p̄/
cederet reges, & ſanctitate deo proximior fieret.

AD hæc ſi q̄s veſtes & ornamēta Aaron pōtificis & filioꝝ ei⁹ Aaron.
ſacerdotū in Exodo cōſideret, inueniet in eis creaturaꝝ oīm typū,
& hoc quidē q̄ntū ad allegoriā ptinet. Quantū v̄o ad tropologicū
ſenſum/virtutū cūctaꝝ imaginē. Et ſi anagogen cōtemplari volu/
erit/figurā Chriſti. In fronte nomē dei ineffabile ſculptū in auro ru/
tilat, q̄a caput Chriſti de⁹ eſt, & caput ecc̄liæ Chriſtus. Oleo ſancti/ Exo.28.a
ficatiōis cōſecrant̄, vt eundē ſignificēt/de q̄ & p̄dictū eſt, Vnxit te
deus deus tu⁹ oleo letitiæ præ cōſortib⁹ tuis. Et ſi tanta pontifici & Pſal.44.b
ſacerdotibus dei tribuunt̄, vt mūdū totū/virtuteſq; om̄es cōtineāt,

Digitized by Google

& ſimul mūdi virtutūq; dñm nobis exhibeant, quis nō eos ante cū C
ctos mortales q̄ in terra ſunt/ponēdos arbitret: quis vel ſola officij
auctoritate nō omibus magis reuerendos exiſtimet: ſoli pontifici
ſanctaſanctoꝝ ingredi licet, ſolis ſacerdotib⁹ in altari deo miniſtra
re, ſolis panes ꝑpoſitionis ſumere/& pro populo ſupplicare, cedat
oīs terrena poteſtas, nihil in ſacerdotis poteſtate cōſpicimus/quod

1.Reg.22.c ¶ HINC ſane eſt/ ꝙ emiſſarij Saulis regis (nō cœlo dignū ſit.
Sacerdotes Nobe. iuſſi interimere ſacerdotes Nobe, eo ꝙ Dauid (quem ipſe rex perſe
quebat̄) ſuſcepiſſent, non ſint auſi manū eis inferre. Aderat rex, in
facinus vrgebat, cūctantib⁹ iratus minabatur, At illi immoti fixiq;
ſtetere, adeo ipſimet occidi/ſi fors ita ferret/q̄ occidere dei miniſtros
malebant. Serui deniq; morte contempta, prætulerūt furentis dñi
Ibidem.d iuſſioni reuerētiā ſacerdotū. Doech v̄o idumeus, cui nulla religio/
nullus dei metus erat, nec ſacerdotū quidē ejus cruore manus ſuas
fedare timuit, nec diſtulit pios corā impio rege iugulare/vt illi mo
rem gereret. Doech interpretatur mortuus, ne neſcias morte æter
na damnandū eſſe/quiſq; tam excellentis ordinis viris iniuriā irro
gare non perhorret. Ac ne tam immane flagitium vel Sauli vel ipſi D
1.Reg.31.a Doech impune ceſſiſſe exiſtimes, ambo ſimul cū in Gelboe phili
ſtinos fugerēt, iuſto dei iudicio proprijs mucronibus incubuerunt,
ſemet interficientes/qui ſacerdotes interfecerant.

Sacerdotiū legis nouæ ¶ SED ſi tantæ eſtimationi fuit ſacerdotium legis, quāto maiori
eſſe debet ſacerdotiū euangelij: quod non iam pecudum neq; vitu
lorum/ſed Chriſti ſanguine conſecratū eſt.

Anacletus pontifex. ¶ ANACLETI pontificis epiſtolam extare ferunt, qua præci
pitur ſummū ac præcipuū honorem preſbyteris a fidelibus deferen
dum. Non ſolū igitur preſbyterū offendit/qui digne non honorat,
ſed etiā pontificis edictum negligit atq; contemnit, & cum gemini
criminis reus exiſtat, alteras irreuerentiæ/alteras inobedientiæ pœ
nas dabit, ſi modo pœnitentiā non egerit, & correctus tanto dein
de miniſtros dei coluerit ſubmiſſius/quanto erga eoſdem inſolen
tius ſe geſſerat peruerſus.

Conſtantin⁹ Imperator. ¶ A CONSTANTINO q̄q; imperatore legē editā tradūt,
qua decernat plus honoris deberi homini in ſacerdotali dignitate
cōſtituto/q̄ vlli alij v̄l domino vel regi, certū ēm eſſe in illis hono

A rari Chriſtum/ qui vicem Chriſti in terra gererent, non in illis qui imperarent terræ. Solis autē apoſtolis quorū locum ſacerdotes tenent/a domino dictum eſſe, Qui vos recipit me recipit/& qui me recipit, recipit eum qui me miſit. Mat.10.d

¶ IVRE igitur Martinus Turonenſis epiſcopus a Valentiniano imperatore inuitatus, cū multis principibus viris vna recūbētibus primus poculū accepiſſet, in quo circūferēdo(ſicuti tunc mos erat) honoris ratio ducebat, eo guſtato preſbytero ſuo poſt ſe hauriēdū porrexit, neminē ex omī illo cōuiuarꝫ numero digniorē decernēs/ cui ſecūdū honoris locū daret, ne ipſum quidē Valētinianū auguſtū. Martin eps. Vide Baronium Tomo 4 columna 650 num. 20.

¶ IDEM Valentinianus/cū aliquando adeunti ſe Martino non aſſurrexiſſet, atqꝫ etiā rē quandā petenti ſubiratus repulſam daret, ſtatim flamma a ſolo ſurſum verſus emicante aſſurrexit inuitus, & miraculo perterritus petita conceſſit, multoqꝫ deinde honore afficere epiſcopos pariter & preſbyteros cœpit. Liquido iam perſpiciens terrenā dignitatē diuinæ cedere debere, & ſacerdotio præditos/ æquū eſſe etiā ab imperatoribus honorari. Idem

B ¶ PROPTEREA quidē & Theodoſius auguſtus, quoniam iratus in Theſſalonicenſes ſupra qꝫ quod iuſtum æquumqꝫ eſſet, animaduerti fecerat, Mediolani ab Ambroſio epiſcopo eccleſiæ aditu prohibitus/palamqꝫ reprehēſus patienti animo ptulit, & cōmiſſum confitens pœnitentiā egit. Vide quāta eſt ſacerdotis auctoritas, qui tanto principi publice inſultare nō dubitauit, Et cui tantus princeps populo inſpectante cedere non erubuit. Ambroſius eps.

¶ IDEM cū paſchali quodā die eccl'iam ingreſſus intra chorꝫ cō ſediſſet/audiuit, nō eū locū purpuratorꝫ eſſe/ſed ſacerdotū, iubentiqꝫ Ambroſio vt inde ſuſcitatus recederet/obediuit, Poſt hæc Cōſtantinopoli ad eccl'iā veniēs, vt in choro ſeſſum accederet/a patriarcha inuitatus nequaqꝫ acqeuit, magis Ambroſij ſnīam ſequēs atqꝫ approbās, q ne imperatores quidē ſacerdotū cōceſſiōe ſatis dignos iudicauit, Idem

¶ ANTONIVS ægyptius abbas/virtutibus & miraculis vbiqꝫ clarus, ipſos presbyteros ac ſacerdotes ī ſumma veneratiōe dicitur habuiſſe, ſolitusqꝫ eiſdē caput ſubmittere, bn̄dictionē ſibi captare, & pro magno beneficio ducere ſi accepiſſet. Profecto tam ſanctus vir haud quaqꝫ tanti ſacerdotalē benedictionē feciſſet/niſi per eā ſanctiorem Antonius abbas.

+ Columna 650. num. 20.

Digitized by Google

ſe fore cognouiſſet. Bn̄dici a ſacerdote voluit/vt bn̄dici mereref a deo,nō in ſola vitæ ſuæ integritate cōfidēs/ verꝫetiā aliūde ſpiritalia ſibi ſubſidia cōparās. Nam & palmes ille in euangelio/ꝗuis fructuoſus atqꝫ fœcundus,adhuc tamen purgatur/vt fructus plus afferat,& ꝓuentu indies lætiore copioſius exuberet. G

Franciſcus FRATRVM ꝗꝙ minorꝝ inſtitutor ac pater Frāciſcus,licet omni ſanctitatis genere pſtiterit,nō minimū in hoc laudaf ꝙ maximo ſemꝑ honore ſacerdotes ꝓſecutus ſit. Dicere ſolitū tradūt,ſi cui ſanctorꝝ e cœlo ī terrā delapſo,& cū illo ſimul ſacerdoti forte occurriſſet,prius ſe ſacerdotis manibꝰ oſculū daturꝝ,deinde reuerentiā facturꝝ ſancto. Plus qdē ſe debere illi ſignificās,a quo miniſtrāte ſacratiſſimum chriſti corpus acciꝑet,ꝗ illi quē iā cū Chriſto regnare noſſet. Quāta autē res eſſet ſacerdotium,in eo oſtēdit ꝙ ſe indignū illo iudicās nunqꝫ ꝓmoueri paſſus ſit,ſoloqꝫ diaconatus officio cōtentus quoad vixit/fuit. Cogitent nunc ſacerdotes qualis eos deceat perfectio/ſi Franciſcus ſuam non ſufficere credidit.

Ioannes papa. IOANNES primus/q̄ Hormiſdæ in ſūmo pōtificatu ſucceſſit,Cōſtātinopolim v̄ſus ꝑgēs,cū Corinthū diuertiſſet,equū ei a q̄ cōmodatū acceꝑat/reſtituit. Hoc equo/qđ int̄ māſos māſuetior eſſet/vti ſolebat vxor eius q̄ cōmodauerat. Poſt hæc v̄o cū illa inſcendere vellet/ferocire equus ac veluti effrenis & indomitus circūagere ſeſe,nec oīno pati/vt cuius dorſo pōtifex iā ſediſſet/mulier ſederet. Cuius rei nō mediocris admiratio/tū ipſam/tū virꝝ cœpit,ſeqꝫ illo equo deinceps indignos iudicātes,eū pōtifici/cui prius cōmodato cōceſſerāt/mūeri obtulerūt. Docuit iumentū qđ hō ignorabat,nō ſolū eccl'iæ antiſtitis ꝑſonā eſſe honorandā/ſed etiā locū in quo cōſtiterit,atqꝫ adeo ſedem ipſam in qua ſe aliquando collocarit. D

Marcellinus epiſcopus. MARCELLINVS Anconæ vrbis ep̄s/cū podagræ morbo fractus ac debilitatus īcedere pedes nō poſſet,geſtari ſe iuſſit,& cōtra incendiū quo vrbs ip̄a cōflagrabat deponi. Mira res,ad illū vſqꝫ flāma perueniēs retro cedere cœpit,paulatimqꝫ vaneſcēs ſæuire deſijt/& ſopita defecit. Qꝫ ſi ignis,id eſt inanimale elementū ſacerdotij virtutem ſenſit atqꝫ refugit,quis tam impudens eſt/vt eādem reuereri/eidemqꝫ ſeſe inclinare ſubijcereqꝫ contemnat?

Fœminæ. PROFERAMVS in mediū alterius ꝗꝙ ſexus huic præce-

Digitized by Google

A ptioni cõgruẽs exemplũ. Mariã ægyptiacã Zoçimas abbas ĩ deſer- Maria ægyptiaca Zoçimas abbas.
to orantẽ, corp̃e ſupra terrã attolli vidit, ſupra aq̃s Iordanis ambulã
tẽ nõ mergi. & ſtupefact⁹ cõgenuare añ illã reuerẽtiæ grã voluit. At
mulier ſacerdotalẽ ĩ ip̃o dignitatẽ aĩaduertẽs, nõ p̃miſit. Sed ecõtra
honorẽ q̃ ſe ĩdignã cẽſuit, ei detulit. Mai⁹ q̃ddã exiſtimãs ſacerdotẽ
eſſe q̃ miracl'a facere, imo oĩbus miracul' mirabili⁹ iudicãs, ex pane
& vino corp⁹ & ſãguinẽ chriſti cõficere, qđ ſol' ſacerdotib⁹ ẽ datũ.

¶AD hæc ligãdi ſoluẽdiq̃ poteſtas eis tribuit, prædicatiõis offi- Sacerdotũ laus.
ciũ, gubernãdæq̃ eccl'iæ regimẽ cõmittit, & vt credẽtes expiationis
lauacro, cæteriſq̃ diuini ĩſtituti ſacramẽtis, ad cœleſtẽ beatitudinẽ
adipiſcẽdã idoneos reddant mandat. Ipſi ſũt ſal terræ, ipſi lux mũdi, Mat. 5. b
ipſi ciuitas ſupra mõtẽ ædificata, ipſi lucerna ſup̃ cãdelabꝝ poſita,
& lucẽs oĩbus q̃ ĩ domo dei ſũt. Ipſi ab ap'lo dicunt gen⁹ electũ, rega 1. Pe. 2. b
le ſacerdotiũ, gẽs ſancta, pp'ls acq̃ſitionis. Deniq̃ ſtellarꝝ angeloꝝ Apoc. 1. d
q̃ vocabula ĩ Apocalypſi p̃merentur. Et ĩ pſalmo audiũt. Sacerdo- Apocal. 2. a c d e.
tes eius induam ſalutari, & ſancti eius exultatione exultabũt. Hæc Pſal. 131. c
ſunt igit quæ ſanct⁹ p̃pheta Dauid ſuſpiciẽs & admirãs clamat. Mi Pſal. 138. c
hi nimis honorificati ſunt amici tui deus, nimis cõfortatus ẽ princi-
B patus eoꝝ. Hæc & nos certe mouere debẽt, vt illos præcipua & ſin-
gulari quadã veneratione afficiẽtes, quicq̃d honoris, quicq̃d officij
in eos cõtulerim⁹, in deũ cõtuliſſe arbitremur deo præſtitiſſe.

¶CETERVM & ſacerdotes ipſi videãt, vt q̃tũ auctoritate at- Q̃ perfectus eſſe debet ſacerdos.
q̃ honore reliq̃s mortales añceſſerint, tantũ & v̄tutib⁹ præſtẽt. Cui
multũ donatũ ẽ, multũ ab eo exiget. Q̃ ſi ijs q̃ ſemel ĩ anno ſacroſã
ctã cõmunionẽ de manu ſacerdotis accipiũt, vt ſe pri⁹ p̃bẽt p̃cipit,
& ſic de pane illo edãt & de calice bibant, q̃to magis debet p̃bari vi 1. Cor. 11. b
uereq̃ ſincerius is q̃ quotidie ad altare dei accedit, & tã mirabile ſtu
pendũq̃ ſacramẽtũ v̄bis cõficit, manibus cõtrectat, ore ſumit, & ſu
mẽdũ q̃nq̃ alijs porrigit. Caſtũ igit mente & corp̃e, præ oĩbus piũ,
humilitate multa ſubmiſſũ, patiẽtia firmũ, puritate mundũ, ſc̃titate
p̃fectũ, omi deniq̃ virtutũ odore præter cæteros fragrãtẽ eẽ oportet
ſacerdotẽ, vt ei aĩo cõſentiat, cui corp̃e ſic adhærere præſumit. Si eñ
caſtitatẽ illi⁹ cõſideres, virgo ẽ & virginis fili⁹. Si humilitatẽ, formã Chriſtus
ſerui accepit cũ eſſet de⁹. Si patiẽtiã, opprobria, cõtumelias, verbera
necẽ ſuſtinuit, vt nos ſaluaret. Si puritatẽ, pc̃m nõ fecit, & nõ ẽ in-

Digitized by Google

uētus dolus ī ore eiꝰ. Si ſanctitatē, ſāctuſſanctoꝝ eſt/ grā & veritate C
plenus. Si ꝑfectionē, nec augeri in illo nec minui pōt. Hic quippe
ille eſt vnigenitus dei filius, ꝑ quē oīa facta ſunt, & ſine quo factū
eſt nihil. α. & ω. principiū & finis. Chriſtꝰ Ieſus, cuius nomē ſuper
omē nomē, cui omē genu flectit̃, cœleſtium/ terreſtriū/ & infernoꝝ.
In quē angeli ꝓſpicere deſiderāt, Quē cū patre & ſpūſancto ſimpli-
cē inſeꝑabileꝗ̃ ſubſtantiā tremūt. Archāgeli reuerent̃, Dñatiōnes
venerant̃, Poteſtates adorāt. Virtutes/ Cherubin & Seraphin cōſi-
tent̃, oīs ſpūs laudat. Ineffabile verbū/ incircūſcripta deitas/ incōpre-
hēſibilis maieſtas, ſub viſibili iſta palpabiliꝗ̃ ſpecie ad te e cœlo di-
gnat̃ deſcendere o ſacerdos. Cogita/ perpende/ examina, quē te ex-
hibere debeas, ne talis ac tantus dñs a te inuitatus, ad te veniens, in
te inueniat quod ipſum offendat.

DE PACE COLENDA. CAPI. VI

DIXIMVS DE SACERDOTALI DI-
gnitate honorāda, nūc de pace colēda obſeruādaꝗ̃
dicemꝰ. Nā neꝗ̃ ſacerdotē pōtificēve ſatis honorare
videt̃, q qđ ab ipſo int̃ miſſaꝝ ſolēnia ſacra ꝗ̃tidie
ꝑcipit, negligit atꝗ̃ cōtēnit. Pōtifex aūt ab altari ad D
ppłm cōuerſus dicere ſolet, Pax vobis. Hac nempe
precatione nobis innuens, vt cū ꝓximis pacē habe-
amus, ſi deo reconcilari cupimus.

Iſaac patriarcha. Gen. 26. c ISAAC patriarcha (vt in Geneſi legimus) Gerare apud Abi-
melech Palæſtinoꝝ regē cōſidēs, cū multa reꝝ hominūꝗ̃ copia au-
ctus fuiſſet, ī inuidiā incidit, Eiectꝰ ergo abijt, & ſemꝑ vbi trāqllius
viuere poſſet quærēs, in Berſabee ſibi poſuit ſedē. At cū idē Abime-
lech potentiā eius formidans quē offenderat, vltro amiciciā petitū
Ibidem. f veniſſet, ipſe oblitus iniuriæ, quod petebat̃ facile ceſſit. Initoꝗ̃ īter
ſe fœdere ac pace iureiurando firmata, hoſpitiū cōuiuiūꝗ̃ illi & oī-
bus q cū illo erāt indulſit. Vlciſci offenſorē ſuū poterat viribus iam
ſuperior, ſed ſicut expellēti nō repugnauit, ita amiciciā petēti annu-
it. Et quo ſibi magis obnoxiū faceret ad epulas inuitauit, laute opi-
pareꝗ̃ inſtructas, in tantū pacis cōcordiæꝗ̃ amator fuit.

Dauid 1. Reg. 24. b DAVID quoꝗ̃ Saulē regē ſe vbiꝗ̃ hoſtiliter ꝑſequentē, fu-
ga declinabat. & cū poſſet lædere, noluit. Clamidis eius orā latēter

Digitized by Google

A abſcidit, haſtã & cyphũ ſecus caput dormiẽtis poſitũ abſtulit, vt ea res fidẽ faceret, ideo ſe parcere vitæ pſecutoris, vt eſſet cũ quo tandẽ placato ĩ gratiã rediret. Itaq; bñficio Dauid victa ẽ Saul' ĩuidia, pacẽ int' ſe iniere. Dauid tñ Saul' incõſtantiæ nõ ignar⁹, ne pſentia ſua illũ turbaret, in Palæſtinã ad Achim, Getheorum regẽ ſe trãſtulit, habitauitq; ĩ Sicelech vrbe, donec Saule hoſtiũ armis cæſo, rediẽs illi ſucceſſit in regno, cuius odiũ placare q̃ vlciſci maluerat, Sic ergo dei benignitas ac fauor, pacis patientiæq; exaltauit cultorem. Ibidẽ.26.b Ibidẽ.27.a

¶VERVM quoniã ipſe Dauid in negocijs militaribus aſſidue verſatus, hoſtiũ cruore manus fedauerat, phibitus eſt ædificare templũ dño. Salomon autẽ iuſſus, vt qui ſemp pacificus & belli abſtinẽs fuit. Nũquid igit' peccati arguit' Dauid, qui deo fauẽte proſtrauerit inimicos. Minime quidẽ, ſed tamẽ ideo ædificatio tẽpli illi interdicit', vt oĩbus cõſtet, quanti apud deũ momẽti ſit, perpetua in homine pacis obſeruatio, imperturbataq; tranquillitas. Idem 1.Paral'.22.b

¶EZECHIAS rex Iuda, cũ reſponſũ accepiſſet, theſauros q̃s Babylonijs gloriæ cupiditate oſtẽtauerat, ijſdẽ futuros prædã, delicti cõſcius. Bonus eſt inq̃t ſermo dñi, ſit tm̃ pax & veritas in diebus B meis. Non negauit iuſtũ eſſe dei aduerſũ ſe iudiciũ, ſed mala differri precatus eſt, nõ ob hoc ne theſauros, ſed ne theſauris chariorẽ pacẽ amitteret, Et qm̃ p pace, nõ p diuitijs orauit, quoad vixit poſtea hoſtem nõ vidit, deo in poſteros calamitatẽ illã quã interminatus fuerat transferente, vt mõſtraret præponendã eſſe opibus pacem. Ecechias Rex. 4.Reg.20.c Eſa.39.c

¶CERTE ipſe æterni patris coæternus fili⁹, nõ pri⁹ de hoĩe naſci voluit, q̃ totus terrarum orbis poſitis bellis pacẽ ageret. Cur ita, niſi vt pacẽ & cõcordiã ſibi gratiſſima eſſe ſignificaret: Tũc & angeli lætãtes cecinerũt. Gloria ĩ excelſis deo, & ĩ terra pax hoĩbus bonæ volũtatis. Ipſe inſup diſcipul' ſuis, cũ eos ad inſinuandã gẽtib⁹ veritatẽ mitteret, præcepit vt quãcunq; domũ ingrederent', ſtatim in primo aditu pacẽ offerrẽt, pacẽ domui illi, pacẽ habitantib⁹ ĩ ea. Et ad crucẽ iturus, hanc hæreditario illis dimittere voluit dicens. Pacem relinquo vobis, pacẽ meã do vobis. Nõ quõ mũdus dat ego do vobis. Mundana em̃ pax vtilitatẽ reſpicit, diuina charitatẽ. Hanc etiã a deo poſcere nos inſtruit, dũ p omnib⁹ in ſe credituris patri ſupplicat, vt ſicut ipſe cũ patre vnũ ſunt, ita & hi in ipſis vnũ ſint. Nõ pñt Chriſtus. Lu.2.b Lu.9.a Io.14.d

Digitized by Google

vnũ eſſe in Chriſto, qui non vnanimiter adhærent vni Chriſto, vt vni⁹ capitis mẽbra eſſe mereant. Nõ ẽ pax impijs ait dñs. Et ĩ euangelio legim⁹, nõ alio erga diſcipulos ſalutatiõis genere eũ fuiſſe vſũ q̃ vt diceret, Pax vobis. Tũc quoq; cũ poſt reſurrectionẽ ĩſufflaret eis, Pax vobis inquit. Accipite ſpm̃ ſctm̃. Nimirũ vt doceret illũ qui ſpũſſancti chariſmata vellet ꝓmereri, prius cũ ꝓximis ſuis cõcordẽ æq̃nimẽq; eſſe oportere. Vñ apl's. Idẽ ſapite inq̃t, pacẽ habete, & deus pacis & dilectiõis erit vobiſcũ. Et dñs ipſe ait. Si duo ex vobis cõſenſerint ſup terrã, de oĩ re quãcunq; petierint, fiet ill' a pr̃e meo q̃ in cœlis eſt. Vbi ẽm ſũt duo vel tres cõgregati in noĩe meo, ibi ſũ in medio eorũ. O inæſtimabilis beatæ cõcordiæ merces. Quid ẽm maius dari potuit hoĩbus inter ſe cõſentientibus, q̃ vt quicquid petunt impetrẽt, & Chriſtus illis ſemp̃ præſens, ſemp̃ medius ſit. C

Eſa. 48. d

2. Cor. 13. d

Mat. 18. c

TALIS pax in aplis, ĩ diſcipul', in martyrib⁹, in confeſſoribus Chriſti fuit. Nõ potuit eã diſcindere tyrannorũ ſeuitia, nõ voluptatũ illecebra ſubuertere, nõ ꝑpetuũ diaboli odiũ ſupplãtare. Oẽs diſcordiarũ machinationes ſola pax ĩ arce veræ fidei collocata ſuperauit. Haud illi pacẽ nũc haberẽt in cœlo, ſi eã habere deſiuiſſent ĩ terra. Idẽ velle & idem nolle ſupernæ beatitatis dignos fecit. Concordia ẽm hæc atq; conſenſio veritatis, nõ erroris fuit. D

Vbaldus eps

QVI eiuſmodi pacis trãquillitate delectari ſolẽt, nõ in ſe tm̃ ſed in alijs etiã mentẽ irritatione aliq̃ alienatã allicere ac mollire modis oĩbus conant. Vbaldus Eugubinæ vrbis eps, cũ ciues ſuos ĩ ſeditionẽ verſos verbis pacare nõ potuiſſet. & iã ad arma eſſet concurſũ, inermis int tela ſtrictoſq; mucrones irrũpẽs, humi ꝓno corpe ſeſe ꝓſtrauit, nec exurrexit, donec illi ſauciũ iacere rati, mutua odia in vni⁹ miſerationẽ cõuertiſſent. Iacẽs diremit pugnã, quã ſtãs nequerat inhibere. Audacẽ aũt & ꝑiculi ĩpauidũ fecerat ipſe pacis amor.

Idem

IDEM Fredericũ impatorẽ Eugubinis infenſũ iratũq;, & ob id graue æris vectigal acceptis obſidib⁹ impantẽ, ſuppliciter adiẽs placauit, ita vt ille & pecuniam remitteret, & obſides reſtitueret, & ipſũ vbi multo honore affeciſſet, diſcedẽtẽ deduci iuberet. Sicq; paſtor bonus in tenta ouiũ ſuarũ trepidatione nũq̃ cõquieuit, donec ſecuras redderet, fact⁹ eis vix ſperatæ pacis ĩpetrator ſimul & nũci⁹.

Hiuo ꝑſbiter

HIVO quoq; ꝑſbyter, cũ multis miracul', tũ in primis pietatis

Digitized by Google

A operib⁹ clarus, dolẽs quendã cũ matre nõ leui odio diſſidere, poſtq̃ recõciliare nulla ꝓrſus rõne quiuit, miſſale pro eis ſacrificiũ obtulit deo. Exinde nemine iã ſollicitante/ ſolo diuino inſtinctu ita aĩs reſipuere, vt & hic filiũ ſe agnoſceret/ & illa matrẽ. Documento eſt, vt quos exhortãdo ad cõcordiã reuocare nõ poſſumus, reuocemus ꝓ eis deprecando, qñquidẽ non hoĩm ſed dei donũ eſt pax.

PAFNVCIO abbati ĩ ſolitudine vitã agẽti, reuelatũ eſt quẽdam Heracleæ illius regiõis vrbe ſibi vitæ meritis eſſe parẽ, & quærens inuenit eũ quidẽ & vxorem & filios habere, ſed poſt ſecũdam ſuſceptã prolem caſtitatẽ cũ ipſa ſeruare, iuſticiæ ſtudere, pietatem colere, & hoc præcipue moris habere, vt ſi quos inter ſe odio diſtractos cognouiſſet, cõtinuo in gratiã reducere nitereť. Nõ fuiſſet (vt opinor) ciuis iſte tam religioſo ſolitario comparandus/ niſi hoc ſibi virtutis genus adſciuiſſet/ quo ille procul ab hominibus manẽs vti non poterat. Aſſidua quippe cura in reconciliãdis aliorũ animis indignatiõibuſq; leniendis vrbanũ hoĩem dignum fecit, qui ſanctis heremi cultoribus eſſet æquandus. Paſnucius abbas.

B NON immerito igiť Agathon abbas gloriatus eſt, ſe nunq̃ cœpiſſe ſomnũ/ niſi pri⁹ & ſuã aduerſum alios, & alioꝝ aduerſum ſe indignationẽ placãdo ſopiret. Implẽs illud breue quidẽ ſed multæ ꝑfectionis ꝓceptũ, Diuerte a malo & fac bonũ, inq̃re pacẽ & ꝑſequere eã. Eundẽ dicere ſolitũ accepimus, Iracũdos deo atq; hoĩbus odio eſſe. Sicut eñ humilitas pacẽ cõſeruat, ita iracũdia cõcitat lites (cõcordiã diſſipat. Agathon abbas. Pſal. 33. c

HINC & Ioãnes monaſterij in ſcythi poſiti abbas, cũ ab Peſiũ anachoritã viſendũ veniſſet, & ab eo quæreret q̃ntũ in ſolitudine ꝑ annos. xl. q̇bus in ea permãſerat ꝓfeciſſet, iſq; referret/ ꝙ ſol oĩa colluſtrãs nunq̃ ſe cõſpexerit mãducantẽ/ nec me iratũ. Reſpondit/ haud minoris meriti exiſtimãs nõ iraſci, q̃ corpus quotidianis tenuare ieiunijs inediaq; atterere. Ioannes abbas.

PASTOR de ſcythi abbas/ interrogatus ſuꝑ illud euangelij, Qui iraſciť fratri ſuo ſine cauſa, ſolã iuſtæ iræ cauſam definiuit ſeparationẽ a deo, cæteris q̃libet magnis iniurijs acceptis qui iraſciť/ eũ ſine cauſa iraſci. Igiť cũ offenſis laceſſimur, meminiſſe debem⁹ nos nõ habere indignationis cauſã/ ſed patientiæ. Ita fiet/ vt pacẽ etiã cũ inimicis habeam⁹. Nõ eſt eñ cur illis iraſcamur, q̄s diligere, & pro Paſtor abbas. Mat. 5. c

Digitized by Google

Lu.6.d quibus orare iubemur. Diligite inquit dñs inimicos veſtros, & be- C
nefacite ijs qui oderũt vos, & orate pro pſequentibus vos.

Beno abbas ¶CVIVS quidẽ pcepti Benonẽ deſerti thebaidis abbatẽ nõ im-
memorẽ fuiſſe cõſtat, cũ nũq̃ viſus ſit irat⁹. Qui nemini iraſcit/nõ-
ne ſemp in pace verſat? Profecto tã & ſi pſecutiões ſuſtinet, fatigãt
pſecutores odij ſtimulis agitati, ille oĩa æquanimiter ferẽs in ſpe
Ro.12.d pmij cœleſtis cõquieſcit/dicẽte dño, Mihi vindictã/& ego retribuã.

Egdarus rex. ¶SECVLARIS q̃q; potẽtiæ in pace cõſeruãda ſtudiũ æternæ
beatitudinis pmio eſt repenſum. Egdaro eñ britãnici regni diade-
ma ſuſcipiẽte, Dũſtanus cãtuariẽſis archiepſ ſibi diuinitus pdictũ
audiuit, pacẽ Britanniæ futurã q̃diu ille viueret. Igit annos.xvi.q-
bus regnauit/oĩa in ſumma quiete tranquillitateq; fuere. Perpetuo
q̃ppe amicitiæ fœdere vicinos reges ſibi deuinxerat, pyratas mari/p-
dones terra ſubmouerat, In feras etiã prædæ auidas ſeuerus a Guid-
ualo Gualdenſiũ rege tributũ exegit, annis ſingulis lupos. xxx. ve
natione captos. Id ſeruatũ/donec illud beſtiarũ genus aſſiduis cædi
bus defecit. Nihil eſſe in regni finib⁹ paſſus eſt, quod a pacis quiete
foret alienũ. Tantus ergo pacifici ſtatus amor ipſum vſq; ad quietẽ
euexit ſempiternã, & in cœleſtis regni gloriã ſublatũ inter ſanctos D
collocauit. Hũc imitẽt terrarũ principes, & illorũ qui turbas cient,
ferocitatẽ coerceant, bonos ſibi cõci lient, malos perſequant, bello
nihil aliud q̃ pacẽ quærãt, ſi deo pacis placere, & ab eo p talibus fa
ctis poſt terreni regni ſucceſſum, ſupnæ q̃q; fœlicitatis recipere mer

Pax mala. ¶EST præterea pacis gen⁹, quæ cõſpiratio ſiue (cedẽ exoptãt.
cõiuratio dicit, mala hæc & deteſtanda, odiũq; potius eligendũ q̃
conſentiendũ ijs, a quib⁹ in ſocietatẽ ſorteq; flagitij vocamur. Ta-
lis pax filios Iacob in Ioſeph fratris necẽ cõcordes fecerat, niſi q Ru
ben deo inſpirãte in ciſternã deijciendũ cenſuit, & Iudas Iſmaelitis
vendendũ, Vixit ille dei bñficio, qui fratrũ malignitate perierat. At
quãto melius erat talẽ inter ſe dirimere concordiã/q̃ tãto ſceleri cõ
Mat.10.d ſentire? Hæc ẽ illa pax de qua ſaluator ait, Nõ veni pacẽ mittere in
terrã/ſed gladiũ, q̃ ſcilicet talis pax ſcindi/diſtrahi/ſepariq; deberet.

Herodes & Pilatus. ¶DE Herode quoq; & Pilato in euãgelio legim⁹/q adinuicem
Lu.23.d inimici erant, & facti ſunt amici/vt Ieſum perderẽt. Sic facinoroſos
hoĩes par perpetrãdi mali volũtas cõiunxit/quos alienauerat odiũ

Digitized by Google

A Minus nocentes fuiſſent, ſi in priſtinis ſimultatibus ꝑſeueraſſent.
Non debet eſſe recōciliationis cauſa cōſenſio mali/ ſed boni.

¶EST & illa pax oppido ꝙ fugiēda, qua obtegit̃ dolus, Sub q̃ Pax ſimulata.
latent inſidiæ/fraudeſq; de improuiſo erupturæ cubāt. Nemo plus
nocet/ꝙ qui ſimulat ſe profuturū, perſonā amici malignus induit,
vt incautos ducat in foueā. Lactat blanditijs, adulatiōe palpat, pro-
miſſis allicit, omni palā permulcet officio, & occulte gladiū acuit q̃
iugulet. De talibus per Hieremiā dicit̃, Impij inſidiātes quaſi aucu Hiere. 5. f.
pes laqueos ponentes, & pedicas ad capiēdos viros. Sicut decipula
plena auibus, ſic domus eorū plenæ dolo. His Dauid ſpirituſancto
plenus imprecatur dicens, Qui loquunt̃ pacem cum proximo ſuo Pſal. 27. a
mala autē in cordibus eoꝝ, Da illis ſecundū opera eoꝝ, & ſecūdū
nequitiā adinuentionū ipſoꝝ. Idē ab ijs circūueniri formidās/orat
dn̄m & ait, Ab hoīe iniquo & doloſo erue me. Et iterum. Cuſtodi Pſal. 42. a
me a laqueo quē ſtatuerūt mihi, & a ſcandalis operantiū iniquitatē Pſal. 111. c
Sed profecto ſicut malū eſt ab huiuſmodi hominibꝰ irretiri capiq;,
ita peſſimum eos velle imitari. Nā qui decipit̃ imprudēs eſt, qui de-
cipit iniuſtus, alter miſeratione͂, alter meretur pœnam.

B ¶IGITVR quo vtrunq; facilius deuitet̃, pauca adhuc id genus
exempla ſubnectā. Licet em̄ nobis ꝓpoſitū ſit de virtutibꝰ tractare,
expedit tn̄ interdū & vitij mentionē interſeruiſſe. Abner filiū Ner 2. Reg. 3. e
qui (vt in ſecūdo Regū libro legimus) principibꝰ iſrael ꝑſuaſerat, vt
eiecto Iſboſeth Saulis filio, regē ſibi acciperent Dauid in Hebron Ioab ꝑfidia
regnantē. Cū ob hoc ipm̄ negocium illuc veniſſet, ſeq; ipſi Dauid in Abner,
fœdere iūxiſſet, & re peracta iā diſcederet, Ioab Dauidici ductor ex-
ercitus, ad colloquiū reuocatū interemit. Quid hac perfidia nequi-
us? vt regis ſeruus regis amicū amicitiæ ſimulatiōe ſupplantet atq;
occidat? & duplicis criminis reum ſe conſtituat, capitalis fraudis in
Abner/ ſummæ ingratitudinis in Dauid.

¶IDEM Amaſæ collegæ ſuo/ cū obuiā occurriſſet, Salue mi fra Idem in Amaſa.
ter inquiēs, faciem ad oſculū applicuit, ſiccam ad latus, vnoq; ictu 2. Reg. 20. c
miſerū nihil timentē confecit, ob hoc ſolū ne militaris gloriæ ſecū
particeps eſſet. Illi inuidit laudē, ſibi perpetuā perfidiæ comparauit
notā, minus in hoſtē ꝙ in ſociū ferox. Merito poſtea & ipſe a Salo
mone rege occidi iuſſus, malignæ impietatis pœnas dedit.

Digitized by Google

4.Reg.25.f ¶ GODOLIAS p Nabuchodonoſor regē(ſicut in Hieremia C
& Hie.41.a habet̄)reliquijs terræ Iudeæ præfectus, Iſmaelē Nathaniæ filiū a Ba
Iſmahel in Godoliā: hali ammonitaiū rege ad ſe in Maſphat miſſum, cū multis qui cum
illo venerant, vt ſociū & amicū domi perq̄ laute acceperat pro cha
riſſimo habuerat, ab ijs quibus ſuſpectus erat/ lædi prohibuerat, Ille
tamē contra tot beneficia(ſicuti iam in animo propoſitū habebat)
incautum cū omnibus fere qui in Maſphat erant, Iudeis ac babylo-
nijs ſimul trucidauit, vrbeq̄ potitus eſt, Quod bellū quæſo hac pa-
ce plus habuit crudelitatis? ſi pax dici debeat, qua nihil aliud niſi no
cendi quæſita eſt occaſio.

Idem in alios. ¶ NONDVM fama tam nefandi facinoris p̄crebruerat, & idē
Iſmael inde egreſſus.lxxx.viros de Sychem/ ſylo & ſamaria/ hiero-
Hiere.41.b ſolimam verſus ad offerenda in templo dona petentes, vt ad Godo
liam diuerterent, blande amiceq̄ hortatus eſt. Nota erat Godoliæ
hoſpitalitas, quāobrem facile quod volebat perſuadet, in vrbemq̄
perductos interimit. Sicq̄ nequiſſim⁹ hic impoſtor, ore pacem præ-
ferebat, corde meditabatur carnificinam. Nihil nocere potuiſſet ſi D
quicq̄ ſe interim nociturū oſtendiſſet. Non difficulter cauetur peri
culum/ ſi patet, neq̄ inimicus/ ſi minatur.

1.Mach.6.g ¶ ANTIOCHVS quoq̄ Eupator(vt in Machabeorū libro
traditū eſt)cū Sylon arcem loci natura munitā vi expugnare nō po.
Antiochi dolus in iudeos: tuiſſet/dolo aggreſſus eſt. Obſeſſis pacē iurat/obſidionē ſoluit. Sed
intra mœnia receptus, oīa funditus euerti iubet, num min⁹ hoſti
liter agens, q̄ ſi iratus repente cū armis irrupiſſet. Quos igitur ob-
ſidio domare non poterat, ſimulata pax vicit.

1.Mach.7.c ¶ ALCHIMVS ſacerdos cū peſſimis ex Iſrael ad Demetriū
Alchimi in Aſſydeos. aſiæ regē defecerat, Et coacto exercitu cū Bacchide regis præfecto,
venerat cōtra Iudam. Tunc Aſſydeis qui de ſtirpe Iſrael erāt, amicū
ſe oſtendēs, iurauit nihil ſe mali illis illaturū. Sic deceptos atq̄ euo
catos cū cōprehendiſſet, lx. ex ipſis die vna neci dedit. Neſcio infœ-
licius an incōſultius cōfiſos dixerim. Nō em̄ erat cur crederēt etiā
ſacerdoti etiā iuranti, quē aduerſarioꝝ partes ſecutū nō ignorabāt.
Triphō in Ionathā & in regem ſuū. Quō em̄ piurare homini timeret, qui apoſtatare a deo nō ptimuit?
¶ TRIPHON Antiochi adoleſcentis Syriæ regis præpoſitus,
dominandi cupidine incenſus, Ionathe iſrael duci ſocioq̄ & amico

Digitized by Google

A regis, quē ſibi impedimēto fore ſperabat/ ꝗ primū imponere delibe/ 1.Mach.13.f
rat. Ad ipſum venit in Bethſan, dona offert, Ptolemaidā ei ſe tradi/
turū ſpondet, vtꝗ eo ſecū pergere maturet perſuadet, cū nō aliā ob
cauſam ſe illū adiſſe diceret. Ingreſſus vna cū eo vrbē, claudi portas
ipſum cōprehendi, reliquos qui cū illo venerant/ ad vnū cædi fecit.
Acceptis deinde centū talentis & duobus Ionathæ filijs, q̄ vt ipſum
dimitteret popoſcerat/ nequaꝗ dimiſit, ſed ſimul cum filijs interimi
iuſſit. Antiochū deinde dn̄m ſuū/ dū confabulādo cū illo iūctis late/ Ibidem.13.d
ribus incederet/ trāſfigit, ac regnū occupat. Habeat ſane cū talibus
pax/ ſi vlli vnꝗ plus obfuit Triphon/ ꝗ ijs qui ſeſe illi credidere.

¶ PTOLEMEVS Abobi filius præfectus Hierico/ Simonē Ptolemeꝰ i Si
Machabæū/ filioſꝗ eius Matathiā & Iudā hoſpitio ſuſcepit, honore monē liberoſ
affecit, multoꝗ luxu apparatū cōuiuiū dedit. Cæterꝝ cū paſti potiꝗ ꝗ eius: 1.Mach.16.c
eſſent, crapula grauatos ac ſemiſōmnes cū armatis ſubſeſſoribus re
pente inuaſit/ oppreſſit/ occidit, menſas cruore illorꝝ fœdās/ q̄s tam
benigne cōuitauerat. Haud alia pax villici eſſe ſolet cum porcis, q̄s
ideo ſaginat vt mactet. Noſtra intereſt taliū hoīm & caueri dolos/
B & mores execrari, ac prorſus neꝗ decipi neꝗ decipere velle, Aut ſi
alterū neceſſe fuerit, pati mala ꝗ inferre ſatius iudicemus. Suſtinen
do nō vindicando iniuriā pax paratur.

¶ VT ERGO vera ſinceraꝗ pace vti fruiꝗ poſſimus, magno
atꝗ conſtanti aīo cōtemnamꝰ inſolentiū hoīm cōtumelias/ probra/
maledicta, memores a Salomone ſapiētiſſimo præceptū eſſe, Ne re Prouer.26.a
ſpondeas ſtulto iuxta ſtulticiā ſuā/ ne efficiaris ei ſilis. Rixas & odi/
oſas verborꝝ cōcertatiōes abijciamus, quia alius q̄ꝗ ſapiēs ait, Ab/ Eccl.28.b
ſtine te a lite/ & minues pctā, Vbi aūt ȥelus & cōtentio (vt Iacobus Iac.3.d
apl's inquit) ibi incōſtantia & oīe opus prauū. Paulus etiā ad Titū
ſcribēs ait, Stultas & ſine diſciplina quæſtiōes deuita, ſciēs quia ge/ Ad Titū.3.c
nerāt lites. Seruū autē dn̄i nō oportet litigare/ ſed manſuetū eſſe ad
oēs. Rurſum Salomō, Honor eſt homini inquit/ qui ſeparat ſe a cō/ Prouer.20.a
tentione, oēs autē ſtulti miſcentur cōtumelijs. Et iterū, Ne cōten Prouer.24.c
das cū peſſimis, nec æmuleris impios. Et alibi ſcriptū eſt, Non liti/ Eccl.8.a
ges cū hoīe linguato, & nō ſtrues in ignē illius ligna. Profecto qui
pungētes altercationū aculeos nō cauerit, ꝑceps agat neceſſe eſt in
ꝑpetuā inquietudinē mētis pariter & corpis. Et hoc q̄ꝗ Salomōis

Digitized by Google

ſentẽtia aſtruemus. Vir ſapiens inquit ſi cum ſtulto cõtenderit, ſiue C
iraſcat̃, ſiue irrideat/nõ inueniet requiem. Modis oĩbus igit̃ enita-
mur/vt a velitatõibus ac iurgĳs alieni/pacẽ trãquillitatẽq́ʒ poſſidea
1.Cor.1.b mus, vel apl'o hortãte qui ait, Obſecro vos frẽs p̃ nomen dñi noſtri
Ieſu Chriſti/vt idipm̃ dicatis oẽs, & nõ ſint in vobis ſchiſmata. Ma-
la ẽ luxuria/mala auaricia/mala ventris ingluuies/malũ ociũ, ſed tñ
vnũquodq́ʒ crimẽ ſua blãdit̃ voluptate, ſola diſcordia nihil ĩ ſe ha-
bet q̃ delectet. Gignit inuidiã/cõcitat irã/ꝓrũpit ad cõuitia/nõ tẽpe
rat manibus. Hinc cædes/hinc rapinæ hinc exiliũ/ domoꝝ orbitas/
vrbium excidia/regnoꝝ deſolatio. Vñ recte quidã. Cõcordia inq̃t
paruæ res creſcunt/ diſcordia maxime dilabunt̃. Sed & veritas (quæ
Mat.12.b falli oĩno nõ põt) ait, Omne regnũ cõtra ſe diuiſum deſolabitur, Et
omnis ciuitas vl' domus diuiſa cõtra ſe nõ ſtabit. At ꝟo in pace om-
nia læt̃. iucũda. ſuauia ſunt. Si quid aduerſi incidit/pax eleuat mœ-
rorẽ, ſi ꝓſperi quid cõtingit/pace gaudium auget̃. Hãc itaq́ʒ elegã-
ter diffiniuit Auguſtinus dicens, Pax eſt ſerenitas mẽtis, trãquilli-
tas animi/ſimplicitas cordis/amoris vinculũ/cõſortium charitatis.
Nec poterit inquit ad hæreditatẽ dñi ꝑuenire/qui teſtamentũ pacis D
noluerit obſeruare. Nec põt cõcordiã habere cũ Chriſto/q̃ diſcors
voluerit eſſe cũ chriſtiano. Cõcordes aũt erimus/ſi dabimus operã,
ne ab ĳs quæ a dño nobis præcepta ſunt/diſcedamus, dicente Da-
Pſal.118.x uid. Pax multa diligẽtibus legẽ tuã dñe, & nõ eſt illis ſcandalũ. Et
Baruch.3.b p̃ aliũ ꝓphetã populo Iſrael dicit̃, Si in via dei ambulaſſes, habitaſ-
ſes vtiq́ʒ in pace ſuper terram.

DE CONSORTIO HABENDO FVGIENDOQVE CAPITVLVM SEPTIMVM

QVONIAM VERO IN VIA DEI AMBV
lare volẽtibus nobis, id eſt pie & innocẽter viuere,
multũ intereſt noſſe/quoꝝ cõſuetudine cõſortioq́ʒ
vti debeamus. Hoc nũc docere aggrediemur, cõme-
morãtes, tũ eoꝝ qui male ſibi hac in p̃te cõſuluerũt
ruinã, tũ eoꝝ qui bene/vtilitatem atq́ʒ ꝓfectũ.

Adam & Eua. ETIAM PRIMI hominum/qm̃ calidiſſimi ſerpentis colloquio
Gen.3.a vſi ſunt, virulẽtis mortiferiſq́ʒ eius ſuaſionibus ſollicitati/a mãdato
dei deſciuerunt, & amiſſa paradiſi amenitate, ad huius vitæ miſe-

Digitized by Google

A rias redacti ſunt. Hinc diſcit/nequaq̃ miſcendos eſſe ſermones cũ ijs qui ſoli ſibi videntur ſapientes, & dedignati cum multis quæ vera ſunt ſentire, captioſis argumentorum ſophiſmatibus peruertere fidelium ſimplicitatem moliuntur.

FEMINARVM quoq̃ vti familiaritate q̃s tuto poterit? Si earũ aſpectus atq̃ cõuerſatio Sanſonẽ fortiſſimũ cõpulit ad necem, Dauid ſanctiſſimũ ad adulterij homicidijq̃ crimẽ, Salomonẽ ſapiẽtiſſimũ ad ſimulachrorũ cultũ: Ideo ipſe in ꝓuerbijs vociferat̃ & clamat, Lõge fac ab ea viã tuã, & ne appropinques foribꝰ domus eius. Nemo verius indicat periculũ/q̃ qui expertus eſt damnum. Sanſon. Dauid. Salomon. Prouer. 5. b

TOBIAS cũ filiũ ſuũ in Mediã mittere vellet, Perge nũc inquit, & inq̃re tibi aliquẽ fidelẽ virũ q̃ eat tecũ. Quẽ ille inuentũ/ꝑcũctatus eſt vñ eſſet, & an viã quæ in Mediã ducit ſciret. Huiꝰ exẽplo eos nobis comites admittere debemꝰ/q̃rũ nota ẽ fides, & cõpos veri ſciẽtia, neq̃ñ errore aliorũ ſeducti/ab itinere deuiemus ꝟtutũ. Tobias. Tob. 5. a

IOSAPHAT rex Iuda/licet recte vixiſſe prædicet̃ corã dño quia tñ amicitia illi inceſſerat cũ Ochoçia rege Iſrael omniũ peſſimo, ꝑ ꝓphetã arguit̃, & claſſis quã cũ ipſo cõmunẽ habebat, prius q̃ in Tharſis quo miſſa fuerat ꝑueniſſet/naufragio perijt. Rurſum alias naues cõmunicatis impenſis ædificare ab Ochoçia tentatus renuit, iam damno ſatis edoctus, ne innocentum quidem ſecurum eſſe cum perditis hominibus cõmertium. Ioſaphat Ochoçias 3. Reg. 22. g.

B

MAGOS ab oriẽte ad Chriſtũ in Bethleẽ natũ ſtella ꝑduxit, ſed tñ cũ interim ad Herodẽ Hieroſolymã diuertiſſent, latuit illico/ſubtraxitq̃ ſeſe obtutibus eorũ. Cũ ꝟo inde diſceſſiſſent/rurſum cõparuit, & vſq̃ ad locũ quo ibãt fidelit̃ præceſſit. Quid ẽ hoc/niſi q̃a caligat in nobis rectæ rõnis lumẽ, q̃diu illis iũgimur/q̃s nebulæ ꝓmiũt vitiorũ. Tũc niteſcit & exorit̃/cũ his relictis ad quærendũ deũ cõuertimur. Q̃m deus lux eſt, & tenebre in eo non ſunt vllæ. Magi. Mat. 2. b 1. Io. 1. b

PETRVS ipſe apl's/Chriſti amore inter omnes ardẽtiſſimus, tũc quidẽ refrixit, cum atriũ Caiphæ ingreſſus/impiorũ hominum ſe implicuit colloquijs, compulſuſq̃ eſt negare ſe illum noſſe quẽ pauloante dei viuentis filium confeſſus fuerat. Corrumpunt itaq̃ (vt Paulus ait) bonos mores confabulationes peſſimæ. Et qui tangit picem/inquinabitur ab ea. Petrus apl's. Mat. 26 g. 1. Cor. 15. d Ecci. 13. a

Digitized by Google

Chriſtus Mat. 8. c Lu. 9. g — IDCIRCO dominus noſter petenti diſcipulo/ vt abſens parẽtaret patri/ nõ permiſit, ne infidelium cognatorum/ quos affore funeri neceſſe erat/ conſortio macularetur. Sine inquit, mortui ſepeliant mortuos ſuos, tu me ſequere. Quia ſcilicet ego vita ſum/ mecũ viue, & dimitte mortuos/ ne forte & ipſe ſimul moriaris. C

AB IIS etiã qui hæreſi aliqua deprauati ſunt, vt declinemus/ ipſa ſanctorꝶ exempla nos monẽt. Ioãnes apl's balnea cũ diſcipulis ingrediens, vt eos qui illo conueniũt euangeliũ doceret, vidit inter lauãtes Cherintũ hæreticũ, atq; inde relato ſtatim gradu ad ſuos cõuerſus. Fugiamus hinc ait/ ne balnea nos opprimãt ruina, ĩ quibus Cherintus lauat veritatis inimicus. Adeo nõ fidẽ ſolũ/ ſed etiã vitã periclitari cũ hæreticis conuerſantiũ exiſtimauit. (Ioannes apl's.)

POLICARPUS quoq; eius diſcipulus Martioni hæretico forte occurrẽs, cũ ab eo an ſe agnoſceret interrogaret, reſpõdiſſe dicit. Agnoſco agnoſco diaboli primogenitũ. Itaq; docet haud molliter cũ huiuſcemodi hoĩbus loquendũ eſſe/ ſiqñ loqui neceſſe fuerit. Cur em̃ diſſimulemus eoſdẽ nos habere inimicos/ quos dei eſſe nouerimus, tãto maiore odio dignos/ quãto doloſius catholicæ inſidiant̃ veritati? Amplius aliqd dicã, etiã cũ fidelibus mundana tractantibus/ religioſo viro periculoſa eſt conuerſatio. (Policarpus [eius] diſcipulus.) D

ANTONIVM abbatẽ Alexandrinũ dicere ſolitũ ferũt. Nõ expedire Chriſti ſeruis/ eorꝶ q̃ ſeculo ſeruiũt domos frequẽtare/ aut cõſuetudine vti. Sicuti em̃ piſces de aqua eductos cõtinuo lãgueſcere & emori ſolere, ita monachũ extra cœnobiȷ́ ſepta vagantẽ, ſi qcq̃ confabulationi vacauerit alienorꝶ/ ad cordis tepiditatẽ redigi, & circa ſpiritalia exercenda effici tardiorem. (Antonius abbas.)

HINC ſane eſt/ ꝙ plæriq; cũ feris beſtiȷ́s in ſolitudine viuere ſibi ſatius duxerũt, ne in cætu hominũ mentẽ quam in ſola dei contemplatione fixam & locatã habere vellent, diuerſis cogitatiõibus diffundere atq; diſtrahere cogerentur. Ob hoc ſane Arſenius/ cur tãtopere acceſſum hominũ deuitaret, cũ interrogaretur, nõ poſſe ſe cũ deo ſimul & hominibus eſſe aiebat. (Arſenius.)

Capiton — CAPITON itidẽ rogatus rñdit vereri ſe/ ne ex hoc ĩbecillior ad ſuſtinẽdos inimici ĩpet⁹ redderet̃, q̃ cũ adhuc ſibi ſupeſſe certamen ſciret. Alterꝶ ergo contemplãdi amor/ alterꝶ peccandi timor ab

Digitized by Google

A humano ſubmouerat cõſortio, nũc vterq; cõſortio fruit̃ angelorũ.

PAVLVS primꝰ inter chriſtianos heremi cultor annos ſeptẽ & nonaginta. Honophrius ſeptuaginta, hoĩbus inuiſi incognitiq; fuere. Ac poſtremo ne incogniti eſſent, tũc viſi ſunt, cũ de ſolitudine terrena ad celebritatẽ cœleſtẽ transferẽdi erant, dño nobis ꝓſpiciente, vt eorũ exemplo ad virtutes capeſſendas/viamq; perfectionis cõfidenter aggrediendã magis accenderemur. Paulꝰ primꝰ heremita. Honophrius heremita.

QVIS aũt perfectionẽ vitæ ꝓfeſſus in edibꝰ magnatũ ſecure verſari poterit, ſi ſeraphicꝰ Frãciſcus eã ob cauſã diuino ꝑmiſſu dæmonũ verbera paſſus ſit? Apud Leonẽ ſanctæ crucis cardinalẽ dies aliquot moratus pœnã ſuſtinuit, & culpã agnouit, illicoq; diſceſſit, atq; ad monaſteriũ rediẽs, rẽ quæ ſibi cõtigerat, vt cæteri cauerẽt/indicauit. Ouis quippe quæ de ouili egredit̃/lupi morſibus patet. Franciſcus

SED ꝓfecto ſicuti ſæculariũ & potentũ cõſortiũ/ĳs q ſeculo renũciarũt fugiendũ eſt, ita oĩbus ſãctorũ quærenda familiaritas, quos vel vidiſſe incitamentũ virtutis eſt. Hilarion viſendi Antonĳ cupiditate ardẽs/heremũ adĳt, ac ſtatim vt illũ vidit/ habitũ mutauit, religionis ꝓpoſitũ ſuſcepit, duobus fere mẽſibus iuxta eũ mãſit, cõtemplans ordinẽ vitæ eius/morũq; grauitatẽ, q creber in orõne/ q humilis in ſuſcipiẽdis fratribus/ſeuerus in corripiẽdis/alacer in exhortandis. Et vt cõtinentiã cibiq; eius aſperitatẽ nulla vnq; infirmitas frãgeret. His imbutus exẽplis in ſolitudinẽ ſeceſſit, tãtaq; præſtitit ſãctitate, vt vbiq; latebras quærĩtãs/nuſq; latere potuerit/ miraculis eũ ſemꝑ ꝓdẽtibus, vſq; adeo quidẽ adiſſe aliqñ Antoniũ, & cũ Antonio fuiſſe iuuit. Hoc ita vſu venire & ꝓpheta teſtat̃ dicẽs, Cũ ſancto ſanctus eris, & cũ electo electus eris, & cũ peruerſo peruerteris. Antonius Hilarion B Pſal.17.d.

SIC ſane & Bernardi abbatis ſoror (vt etiã & hoc loco de fœminis aliquid dicamus) dũ fratrẽ viſitat/mundũ cõtẽpſit. Ornata multo cũ faſtu ad monaſteriũ venerat, aditu interdicta eſt. Cauſa cur repelleret̃ cognita/lugẽs ꝓ foribus ſtetit. Et peccaui inquit, ſed ꝓ peccatoribus Chriſtus mortuus eſt. Si delinquẽtẽ deſpicis/ne deſpicias corrigi volentẽ. Admiſſa audiuit q̃ntæ vanitatis eſſet ille ornatꝰ, q caro mox in terrã ceſſura/ & in putredinẽ reſoluẽda comit̃ decorat q;. Tũc domũ rediẽs/ĩpetrãta a viro cui tradita erat cõiugĳ ſolutiõe religioni ſeſe addixit. Ac tãto deinde deo ſeruire cœpit hũilꝰ q̃nto Bernardꝰ & ſoror eius. Fœminæ

Digitized by Google

ambitioſius eñ ſeruierat mūdo. Magnū pfecto fuit/ virentis adhuc aetatis & liberalis formae foeminae tacito cōtēpſiſſe veſtē ſericā/inaures/monilia/armillas/mytras/vittas/reticula/crepitulū/ diſcerniculū ſpeculū/ſtrophea/annulos/gēmas/margaritas/vniones/aureaq; ſegmenta, & cū vnguētis labaciariſcos multaq; alia muliebris īſaniae fomenta. Sed lōge maius fuit iuuenē reliquiſſe maritū/ nuptialiſq; thori illecebras/ & omnē carnis laſciuiā ſepoſuiſſe. Cuncta haec fecit illa/poſtq; locuta eſt cū fratre. Vis etem quaedā ineſſe ſolet cōfabulationi ſanctorū, quae interdū (q̄muis dura) peccatorū corda frāgit/ macerat/emollit, ac prſus a vanitatibus reſipiſcere cogit. C

Scripturarū ſententiae. CONFIRMEMVS nūc diuinarū ſcripturarū auctoritate hoc quod exemplis monſtrauimus.

Maligni. CAVENDVM eſt ab ijs qui linguis ſuis doloſe agūt, & venenū aſpidū ſub labijs eorū. Tales em̄ auerſans ppheta ac repellēs

Pſal.118.p clamat. Declinate a me maligni, & ſcrutabor mādata dei mei.

Foeminae. NEC CVM foeminis cōuerſandū eſt/cū ſcriptū ſit. In medio

Ecci.42.c mulierū noli cōmorari. De veſtimentis em̄ pcedit tinea, & a mulie

Ecci.9.b re iniquitas viri. Et alibi dicit̄. Auerte faciē tuā a mlīere compta, & D ne circūſpicias ſpeciē alienā. Propter ſpeciē mlīeris multi perierūt.

Ibidem & ex hoc cōcupiſcētia q̄ſi ignis exardeſcit. Et rurſū. Cū aliena muliere ne ſedeas omino, nec accumbas cū ea ſup cubitū.

Detractores SED neq; illorū cōſuetudine vtendū eſt/ q maliguis ſuggillationibus lacerāt famā aliorū. Antiſtes em̄ ſapiētiae Salomō in Pro

Prouer.4.d uerbijs ait. Remoue a te os prauū, & detrahētia labia ſint pcul a te.

Iracundi. ILLI q̄q; nobis valde declinādi ſūt/quorū ad irā pcliue ingeniū quiq; leuiſſimis de cauſis excādeſcere ac ringi ſolēt. Idē qppe Salo

prouer.22.d mō. Noli inqt eſſe amicꝰ homini iracūdo, neq; ambules cū viro furioſo, ne forte diſcas ſemitas eius, & ſumas ſcandalū aīae tuae.

Superbi. NEQVE CVM ſuperbis eſt cōmunicādū. Quia dicit̄. Qui

Ecci.13.a cōmunicauerit ſuperbo/induet ſuperbiā.

Stulti. NEQVE cū rationis impote ac delyro. Ait em̄ ſcriptura. Cū

Ecci.22.b ſtulto ne multū loquaris, & cū inſenſato ne abieris.

Iocoſi. NEQVE cū ijs qui ſemper iocis cachinniſq; indulgent, ſcurri

Hiere.15.d liq; leuitate iugiter delectant̄. Quādoquidē Hieremias ppheta glo

Ecce.2.a riat̄ dicēs, Nō ſedi cū concilio ludentiū. Et Salomō ipſe dicit. Riſū

Digitized by Google

A reputaui errorē, & gaudio dixi/quid fruſtra deciperis. Et iterũ, Cor Ibidem.a
inquit ſapientiũ vbi triſtitia eſt, & cor ſtultorꝝ vbi læticia.

¶AB infideliũ præterea cõſortio nos amoliri oportet/ qui ad ec/ Infidelis.
cleſiã cõuerti neglexerint, apoſtolo dicente, Nolite iugum ducere 2.Cor.6.c
cũ infidelib⁹. Quæ eñ participatio iuſticiæ cũ iniquitate? aut quæ
ſocietas luci ad tenebras? quæ cõuentio Chriſti ad Belial? aut quæ
pars fideli cũ infideli? quis conſenſus templo dei cũ idolis? Et domi Mat.10.a
nus in euãgelio, In viam gentiũ inquit ne abieritis.

¶EADEM quidē ratione neq; ijs qui hæreſi aliqua deprauati Hæretici.
ſunt/familiariter vtendũ erit. Nam hoc q̃q; Paulus ap̃ſus admonet
& hortať dicēs, Subtrahatis vos ab oĩ fratre ambulante inordinate, 2.Teſſal.3.b
& nõ ſecũdũ traditionē quã acceperũt a nobis. Et ad Titũ ait, Hære Ad Titũ.3.c
ticũ hominē poſt vnã & ſecundã correptionē deuita. Ioannes q̃q;
ap̃s, Siquis venit ad vos inquit/& hanc doctrinã non affert, nolite 2.Io.1.c
recipere eũ in domũ, nec aue ei dixeritis, qui eñ dicit illi aue/cõmu
nicat operibus eius malignis.

¶POSTREMO ab oĩm illorꝝ cõuerſatiõe ſecedēdũ eſt/qui In malicia
B vitijs aſſueti ꝑtinaciter obdurant/corrigiq; & emēdari oĩno nolũt. obſtinati.
Præceptũ q̃ppe dñi eſt, Qui neq; eccl̃iam audire noluerit, ſit tibi ſi/ Mat.18.c
cut ethnicus & publicanus, Et ij q̃dē ſũt q nihil præ ſe, neq; chriſti/
ani præter nomē, neq; hoĩs ꝑter figurã gerunt. Cũ qb⁹ vna accum/
bere Paulus vetat dicēs, Si is qui frater nominať inter vos, eſt forni 1.Cor.5.d
cator/aut auarus/aut idolis ſeruiēs aut maledicus/ aut ebrioſus/aut
rapax, cum huiuſmodi nec cibũ ſumite. De ijs & in prouerbijs dici/
tur, Ne æmuleris viros malos, nec deſideres eſſe cum eis, quia rapi/ prouer.24.a
nas meditatur mens eorꝝ, & fraudes labia eorũ loquuntur. Hi ſunt
membra illa quæ ſcandaliçant, & iccirco abſcindi proijciq; iubenť Mar.9.f
vt potius ſine illis vitam ingrediamur æternã/q̃ ſimul cum illis mit
tamur in gehennam ignis inextinguibilis. Diſcedite igitur a nobis Pſal.6.c
omnes qui operamini iniquitatē. Modicũ fermentũ totã maſſam 1.Cor.5.b
corrũpit. Nihil tam pernicioſum eſt/q̃ ſocietas hoĩm ꝑditorũ. His
itaq; caute ſapiēterq; repudiatis, ad illos cõuerti/illis inhærere, ab il
lorũ latere nunq̃ (ſi fieri põt) diſcedere nos decet/ quorꝝ vox/geſt⁹/
inceſſus/ habitus/ norma virtutum eſt. Cum viro ſancto aſſiduus Eccl.37.b
eſto, quēcũq; cognoueris obſeruãtē timorē dei, Quia ſcilicet nihil

Digitized by Google

æque proficit ad bene beateqꝫ viuendum/ vt optimi cuiuſqꝫ acceſſibus identidem copulari. C

DE VESTITV CVLTVQVE CORPORIS CAPI. VIII

REIECTIS IAM TANDEM RECLAmatiſqꝫ maloꝝ hominum cõſortijs, poſtqꝫ collegio nos intulimus bonoꝝ, vti digne cũ illis verſari poſſimus, videamus quo indumentoꝝ genere/ qualiue corpis cultu vſi ſint, vt eodem & ipſi vtamur, nequando cum rubore audiamus, Amice quomodo Mat.22.b huc intraſti non habens veſtem nuptialem.

¶SED ꝓfecto qui ſpiritalibus virtutũ indumẽtis animã ſuã tegere & ornare ſtudẽt, nõ opus habẽt corpis indumẽtis niſi q̃tũ na- Adam Eua turæ neceſſitas requirit. Adã & Eua in paradiſo nudi erãt. Tũc illis parãdæ veſtis cura irrepſit, cũ ꝓpt̃ mãdati trãſgreſſionẽ inde eiecti terrã colere, hoc ẽ terrenis occupare ſe negocijs cœperũt. Sed ne tũc quidẽ vſqꝫ adeo cõditiõis humanæ obliti ſunt, vt carnẽ iã morti obnoxiã luxurioſe veſtiendã putarẽt, conſuerũt folia ficus, & fecerũt ſibi periçomata, tunicis deniqꝫ pelliceis contenti vixerunt. D

Ioannes Baptiſta ¶IOANNES baptiſta/ quo nõ ſurrexit maior int̃ natos mulieꝝ, de pilis cameloꝝ veſtẽ cõtextã & pelliceã çonã circa lũbos ha- Mat.11.a buiſſe dicit̃. Et de illo ad turbã dñs. Quid exiſtis ait in deſertũ videre/ hominẽ mollibꝰ veſtitũ? ecce q mollibꝰ veſtiunt̃ in domibꝰ regũ ſunt. Aſpa vtiqꝫ veſtis & cilicina cõtinẽtioris vitæ indiciũ eſt, mollis & delicata laſciuioris. Et vt habitacula q̃qꝫ de moribꝰ hominũ nõ nihil atteſtari cognoſcas/ deſertũ ꝑlatũ ẽ aulis regũ. In his nãqꝫ voluptatis mũdanæ mãcipia verſari ſolẽt/ in illo Chriſti ſerui.

Apoſtoli. ¶APOSTOLIS in euãgelio iuſſum legimꝰ/ ne ſolliciti eẽnt in ꝑgrẽdis qbꝰ opirent̃, ſed cõſiderẽt in eo q lilia, id ẽ momẽtaneã creaturã tã eximio veſtit cãdore, multo magis veſtituꝝ ipſos/ q̃s ad Mat.6.d imaginẽ ſuã rõnis capaces/ æt̃næqꝫ vitæ deſtĩatos cõdiderit. Quærite inq̃t primũ regnũ dei & iuſticiã eius, & hæc oĩa adijcient̃ vobis.

Idem ¶VERVN tamẽ q̃a modicũ q̃d t̃renæ opis adiumẽtiqꝫ ſufficere debet ei/ cui mlta repoſita ſunt in regno cœloꝝ, ijſdẽ iuſſũ eſt ne duas tunicas habeãt, nõ vt ſimplici tunica cõtẽti ſint/ ſi frigoris intẽperies nõ patit̃, ſed ne metu futuroꝝ aliã iduãt/ aliã reſeruẽt. Supflui

Digitized by Google

A itaq; amictus ſollicitudo [illegible] primit, nõ neceſſarij cura.

IN CALCIATV quoq; ſandalijs tm̃ vſos cõſtat, q̃ i actorꝶ libro alio noĩe caligæ appellant, Quod ſane calciamenti genus nõ operit pedẽ, ſed ſicuti expoſitores dicũt ſuffulcit. Igit ne calciarium ſaltẽ Paulo cupidius nobis expetendũ duceremus, exẽplo oſtenderũt ſatis eſſe, ſi ea ps pedis tecta ſit, quæ terrã terit, nuda relicta quæ cœlũ ſpectat. Recte eñ & religioſe incedentẽ cœlo patere, nõ terræ decet, deo, nõ hominibus. Idem

HINC ipſi aplõrꝶ principi Petro nihil ampli⁹ tegumẽti fuiſſe credit, præter tunicã & palliũ, nihil aliud calciamẽti præter caligas. Illud in Clæmentis libro relatũ dicũt, hoc in apoſtolicis actis legimus, dicente ad eũ angelo, Præcingere, & calcia te caligas tuas. Rideant hanc tantã tenuitatẽ, qui ignorant eccleſiã ab ipſo fundatam olim in paupertate gloriantẽ, poſtq; cumulari diuitijs cœperit, virtutibus decreuiſſe. Nemo diuitũ nũc ægrotos verbo ſanat, tũc autẽ ſeminudi pontifices, etiam mortuos reuiuiſcere fecerunt, Petrus apls. Act. 12. b

BARTHOLOMEVM q̃q; aplm collobio albo, palliolo q; purpureo, & ſandalijs vſũ memoriæ pditũ ẽ, ſed hoc miracli adijcit, q. qnq; & .xx. annos veſtimẽta ei⁹ nec ſordes vllas, nec vetuſtatẽ cõtraxerint, nec ſãdalia ſubtrita ſint. Verũtñ hũc etiã cõis nuditas piſcatorib⁹ parẽ fecerat, niſi purpure⁹ color regiæ ſtirpis iſigne fuiſſet, ſed hic iõ reſeruat⁹ ẽ, vt indicio foret q̃ta ille reliq̃rit vt chriſtũ ſe (q̃ret. Bartholomeus apls.

B

IACOBVS iuſt⁹ frater dñi ob forme ſilitudinẽ appellatus. Et vt Egeſipp⁹ ait, ab vtero mr̃is ſuæ ſanct⁹, nõ laneũ ſed lineũ habuit amiculũ, Ad hæc quod ad corpis cultũ ptinet, nunq; attonitus eſt, nec oleo vnctus, nec balneo vſus. Sic indutus, ſic obſitus, etiam apud iudæos in tanta veneratione fuit, vt ſoli permiſſũ ſit ſãcta ſanctorꝶ intrare, & deo laudis ſacrificiũ p populo offerre. Iacobus apls.

IOANNEM etiã aplm ſola ſyndone amictũ Hieroſolymis aliquando inceſſiſſe, ex euangelio cõſtat, qm̃ dũ a Iudæis apprehenderet, ea relicta nudus effugiſſe dicit. Nudi ergo nudũ Chriſtũ ſeq̃mur, ne ab aduerſarijs comprehendamur. Ioannes apls.

AVRELIVS Auguſtinus eps, veſte nõ magis compta magiſue ambitioſa, q̃ illi quibus præerat vti voluit. Si quis excultiorẽ ſibi dono offerret, acceptã venũ iubebat dari, vt pecuniã inde exa- Auguſtinus eps.

Digitized by Google

ctam cum aliȷs cõicaret, q̃nquidem veſtis ipſa cõis eſſe non poſſet. C
Itaq; clericis ſuis dignitate præſtitit/habitu atq; veſtitu par fuit.

Bernardus abbas. ¶ BERNARDVM abbatẽ veſte q̃dem ſatis vili/ſed minime ſqualẽti vſũ mẽoriæ ꝓditũ ẽ. Ac etiã dicere ſolitũ/tunicã ſordib⁹ obſoletã teſtẽ deſidiæ atq; ſocordiæ eſſe. Et ei⁹ ĩmũdiciẽ ĩterdũ ad hipocriſim ſpectare/q̃ inanis glia dũ videat̃ contẽni/q̃rit̃. Cũ ergo etiã cilicio ſub veſte latẽti carnẽ attereret, vbi id reſcitũ ẽ/& ipm depoſuit. Nec vnq; deinde aſpius indumentũ/q̃ cæteri fr̃es ferre voluit, ne forte illis pſtare ſanctitate videret̃/quoꝵ ſe ipſe minimũ reputaret.

Stephanus abbas. ¶ STEPHANO abbati grandimõtenſis ordinis auctori/q in moreto aq̃taniæ mõte vitã ſolitariã duxit, tam & ſi rudis modicuſq; amictus fuerit, hoc tñ admiration ẽ auget/q̃ ſub eodẽ & æſtiuos calores/& brumæ frigus ptulerit/nunq; quicq; pãni ſibi vel addẽs vel demẽs. Vtrãq; profecto diuerſoꝵ temporꝵ moleſtiam leuare poſſet ſolertia/niſi vtrãq; tolerare mallet in deum charitas.

Apollonius heremita. ¶ APOLLONIVS apud Thebaidã in finibus hermopolis, collobio ſtuppeo qđ lebithen vocabãt/opiebat̃, neq; tñ vllũ capitiũ habuit, ſed lineo linteolo collũ caputq; obuoluebat. Et hoc magis mirãdũ/q̃ cũ.xl.ãnos in deſerto manẽs pegerit, ei⁹ tegmina neq; D
vſu cõſumpta/neq; vetuſtate labefacta ferant̃, vt inde facile appareat/q̃ti apud deũ ſit humil habitus, & abſq; vlla ſimulatiõe cõtẽpt⁹.

Paul⁹ prim⁹ heremita. ¶ PAVLVS primus heremita, cũ nihil haberet/niſi qđ inculta ſolitudo ſuppeditare poterat, tunica de palmæ foliȷs cõtexta nuditatẽ texit. Et qua ille veſte in neceſſitate vſus eſt/hanc ipſam Antonius cum defunctum ſepeliſſet, habuit in deliciȷs/non niſi feſtis ſolẽnibus eam induens, quã etiã diuus Hieronymus plurimi faciens, Si mihi inquit dominus optionẽ daret, multo magis eligerem tunicã Pauli cũ meritis eius/q̃ regum purpuram cum regnis ſuis.

Ioannes. Andreas. Thadeus. Philippus. heremitæ. ¶ PALMEIS quidem tegminibus/& illi q̃ttuor in vaſtiſſima ægypti heremo a Panucio inuẽti, Ioãnes/Andreas/Thade⁹/& Philippus amicti erãt. Hunc tñ tã ſilueſtrẽ veſtitũ haud multo tp̃e poſt/cũ veſte ĩmortalitatis cõmutarũt. Tãto nũc fœlicius cœleſti lumine illuſtrant̃, q̃to antea puſta ſolis ardorib⁹ cute cõtẽptius ſqualebãt.

Serapion abbas. ¶ SERAPIONEM abbatem primitus quidem ſola tunica ſimpliciq; palliolo contentũ, deinde his etiam carere pietas compu

A lit, quippe ſeipſum deſpolians pauperes contexit. Nec erubuit nudus incedere/dum nuditatem miſeratur alienam.

THIMOTHEO quoq in ægypti ſolitudine degenti, ea dũtaxat corporis pars non fuiſſe nuda perhibetur/quã barba comaq nunq tonſæ contexerant. Et hunc Panucius inter beſtias incedentem cum vidiſſet, ſilueſtre magis q humanum animal ratus expauit, mox cum loquentem attendiſſet/ agnouit dei ſeruum, ſimulq didicit, ſatis indutum eſſe qui cum Chriſto nudus eſſet. Thimothe' heremita.

ONOPHRIVS itidẽ nudus in vlteriori deſerto ab eodẽ Panucio repertus, verẽda tantũmodo folijs arborꝝ operuerat. Cõſumptis eñ veſtibus q̃ ſecũ attulerat, alia deinde q q̃ natura dabat non quæſiuit. Cunq vita functus eſſet, ſanctã animulã ei⁹ viſibili ſpecie ab angelis in cœlũ ferri viſam tradũt. Et qſq noſtrũ paululũ vſu detritos ferre dedignabit̃ pãnos, cum nudi etiã ab angelis honorent̃? Onophrius heremita.

HILARIONEM abbatem accepimus, nihil aliud quo corpus ſuũ operiret habuiſſe, præter ſaccũ ac pelliceũ empediten ruſticũq ſagum. Capillum ſemel in anno paſchæ die totondiſſe, nunq lauiſſe, qđ ſuperuacaneũ eſſe diceret mundicias in cilicio quærere, B neq tunicã alterã ſumpſiſſe, niſi cum prior penitus diſciſſa eſſet. Hilarion abbas.

DIVO quoq Hieronymo ſaccea tunica erat. Hanc Euſebius diſcipulus eo defuncto accepit, honoriq habuit, tactu eius valitudinarios curans, & ad vitã mortuos reuocans. Cuius quæſo regũ auro gẽmiſq refulgens, aut cocco purpuraq rubens veſtimentũ, tantæ vnq virtutis fuit, quãtæ ſancti huius ſaccus iſte cilicinus. Hieronym⁹ abbas

NEQVE te pater Franciſce hoc loco præteribo, cuius tegẽdo corpori tunica vna, & ea ſane craſſi admodũ fili, ĩpolitæq texturæ ſatis fuit, quã ꝓ cingulo præcinxerat funis nodo aſtrictus, vbi committebat̃ nõ fibula, caput & ceruix cuculla velabant̃, pedes prorſus nudi erant, niſi forte ligneis ſocculis veluti ſandalijs, ne terram contingerẽt ſuffulti. Quẽ morem nunc a ꝓfeſſoribus inſtitutionis tuæ ſeruari videmus. Multis tunc habitus iſte ludibrio erat, nunc ꝑ orbem celebrat̃. Sed q tu ſapienter cuidam nuditatẽ hanc tuã hyemis tempe calũnianti ac petenti, vt guttulã ſibi ſudoris vẽderes, eã te Chriſto nõ hoĩbus vendere reſpondiſti. O fœlix ille ſic irriſæ nuditatis ſudor, quẽ tu ſoli Chriſto dedicãs, mercat⁹ es regna cœlorꝝ. Franciſcus

Digitized by Google

Fœminæ. Heliſabet vidua. PAVCVLA nūc fœminarꝫ exempla ꝓferã, qbus ipſa veſtiū vilitas ꝓ ornatu fuit. Heliſabet Pannonū regis filia & Chriſti ancilla, ꝙ poterat abiectiore amictu ſe velabat. Sciſſuras alterius interdū coloris pãno aſſuto, quo vilior appareret/ reſartiebat. Itaqꝫ vna de grege mendicantiū videbat̃, cõtemniqꝫ gaudebat/ vt hūilitatẽ conſeruaret. Maluit ergo ſic pãnoſa ſicqꝫ deſpecta in xenodochio pauperculis morbo affectis miniſtrare, ꝙ in regis patris aula, cū amiſſo marito ab eo in Pannoniã accerſiret̃, ſericis auroqꝫ renitere/ atqꝫ oībus venerationi eſſe. Chriſto eñ placere volebat/ nõ mundo. C

Tora virgo TORAM deo dicatãvirginẽ ĩ monaſterio Thebaidis memorant, nunꝙ noua tunica/ aut nouo melote/ aut nouis calceis vſam ſemper alijs ſororibus recentia ceſſiſſe, & ab ijſdem ſibi ſumpſiſſe vetuſtiora tritioraqꝫ, vt quanto cæteras forma præſtabat (erat enim oīm pulcherrima) tanto incõcinniore magiſqꝫ inepto habitu ſe deuenuſtaret. Neqꝫ eñ ignorabat, animi/ nõ corporis decore ſpõſam Chriſti excellere debere, vt cœleſti thalamo digna ſit.

Maria ægyptiaca. MARIA ægyptiaca turpis aliqñ voluptatis/ quæſtui dedita, omī ornamẽtorꝫ genere ſeſe decorabat, nec a pigmẽtis fucoqꝫ abſtinẽs/ vt placeret viris. At poſtꝙ cõuerſa Chriſto ſeruire cœpit, tãtũ illi veſtitus vllus curæ fuit, vt eo cõſūpto quẽ ſecū ad heremū tulerat nuda in ſolitudine viueret. Et quia ſine tecto degebat, æſtus pluuiaſqꝫ corpore nulla in parte velato excipiẽs, nigriciẽ quandã cutis ſitumqꝫ cõtraxerat, ſed iam nõ paucis miraculis clarebat. Vide ergo quãtū interfuit inter ornatū illū & nuditatẽ iſtã. Ille impudiciciæ fomes fuerat, iſte meritū præbuit mirandæ ſauctitatis, D

1. Tim. 2. c QVID eſt autẽ quod Paulus apl's ad Timotheū ſcribens velle ſe dicat, vt mulieres orẽt in habitu nrnaro, nūquid in ſericis aut purpura eas orare præcipit? minime quidẽ, Quippe q habitū iſtū continuo tẽperauit ſubiūgẽs, cū verecūdia & ſobrietate ornãtes ſe, vt ſcilicet verecūdia luxū declinet, & modū ſeruet ſobrietas. Nõ ĩ tortis crinibus inquit, aut auro/ aut margaritis/ vel veſte ꝓcioſa, ſed quod decet mulieres ꝓmittentes pietatem ꝑ opera bona. Et ſi mulier citra modeſtiã ornare ſe & cõponere ꝓhibet̃, quæ coniugio excuſare poſſet ornatū, ne ĩcomptior diſpliceat viro, qñto minꝰ ornari debet

Eſa. 11. b virgo, quæ ſeſe totã dedicauit ſoli illi, de quo dictū eſt. Erit iuſticia

Digitized by Google

A cingulũ lumbor eius, & fides cinctoriũ renũ eius. Et in pſalmo. In Pſal. 92. a
dutus eſt dñs fortitudinẽ, & præcinxit ſe virtute. Qualia ergo ſpõſi
ornamẽta/talia ſint & ſponſæ, iuſticia/fides/fortitudo, cæteræq; vir
tutes, nõ aurum, nõ gẽmæ, non ſericũ, nõ purpura. Nam & Petrus
apl's. Sit inquit, nõ extrinſecus capillatura/aut circundatio auri, aut 1. Pe. 3. a
indumentũ veſtimentorũq; cultus, ſed qui abſcondit⁹ eſt cordis ho
mo in incorruptibilitate quieti & modeſti ſpiritus q̃ eſt in cõſpectu
dei locuplex. Aliũ ergo q̃ ſpiritalẽ cultũ atq; ornatũ quærẽtib⁹, q̃d Eſa. 3. c
dñs p̄ prophetã minẽt opeprecium eſt audire. Dixit dñs deus inquit
p̄ eo q̃ eleuatę ſunt filię ſion, & ambulauerũt extento collo, & nu
tibus oculor ibant. & plaudebant, & ambulabãt, & pedib⁹ ſuis cõ
poſito gradu incedebant, decaluabit dñs verticẽ filiarũ ſion, & dñs
crinem earũ nudabit. In die illa auferet dñs ornamentũ calciamen/
torum, & lunulas. & torques, & monilia, & armyllas, & mytras, &
diſcriminalia, & perichelides, & murenulas, & olfactoriola, & in/
aures, & annulos, & gẽmas ĩ fronte pendẽtes, & mutatoria, & palli
ola, & linteamina, & acus, & ſpecula. & ſyndones, & vittas, & theri
B ſtra, & erit p̄ ſuaui odore fetor, & p̄ çona funicul⁹, & p̄ criſpãti cri Hiere. 4. g
ne caluitiũ, & p̄ faſcia pectorali ciliciũ. Per aliũ q̃q; p̄phetã dr̃. Cũ
veſtieris te coccino, cum ornata fueris monili aureo, & pinxeris ſti
bio oculos tuos, fruſtra cõponeris, cõtempſerũt te amatores tui, ani
mã tuã quærẽt. Et vt breuiter diſcam⁹ q̃tũ p̄ſit elegans p̄cioſumq; Lu. 16. f
veſtimentũ, aut q̃tũ obſit humile & deſpectũ. Diues ille q̃ purpura
& byſſo induebat̃/ſepult⁹ eſt in inferno. Mẽdicus aũt Laçarus/qui
nihil pene q̃ indueret̃ habebat, ab angel' ſublatus, & in Abraæ ſinu
collocat⁹. Tãtaq; repẽte facta ẽ rerũ ſtatuſq; cõmutatio vt & tp̃alib⁹
delicijs æt̃na ſuccederẽt ſupplicia, & tp̃ali miſeriæ æterna btĩtudo.

DE OPERIBVS MANV EXERCENDIS CAPITVLVM NONVM

HACTENVS DE VESTITV/CVLTV q; corporis noſtri, nunc ne idem corpus inertiæ ſeſe dedat/ocioq; corrũpatur, de exercitijs eius ac labo/re dicendũ videtur. Sequenda eſt quidẽ illa Hiero/nymi ſententia/ maximeq; obſeruãda, Fac aliquid operis, vt te ſemp̄ diabolus inueniat occupatũ.

Apoſtoli. ❡NON fuit ſatis apl̃is tm̃ ſpiritalia curare negocia, p̃dicare/ora/ C
re/legere, ſi quid ſuperat tẽporis, manuũ labori impendebãt. Lucas
Act.18.a euãgeliſta in actis apl'orꝝ teſtat, Paulũ apoſtolũ cũ Corinthi apud
Paulus apl's. Aquilã & Priſcillã hoſpitaret, ſabbatis quidẽ in ſynagoga diſpu/
tare ſolitũ, reliquis ṽo diebus artẽ ſchenofactoriã exercuiſſe.
❡ET ipſemet in epiſtola ad Corinthios ab Epheſo ſcribens ait.
1.Cor.4.c Laboramus operantes manibus noſtris. In ep'la quoq; ab Athenis
2.Teſſa.3.b ad Theſſalonicenſes miſſa, Non inquieti inquit fuimus inter vos,
neq; gratis panẽ mãducauimus ab aliquo, ſed in labore & fatigati/
one nocte & die operãtes, ne quẽ veſtrũ grauaremus, nõ quaſi nõ
habuerimus poteſtatẽ, ſed vt noſmetipſos formã daremus vobis ad
imitandũ nos. Nã cum eſſemus apud vos/hoc denunciabamus vo
bis, qm̃ ſiquis nõ vult operari/ nec mãducet. Rurſumq; in actis, ad
Act.20.g maiores natu eccleſiæ quæ ephœſi erat/ loquens ait, Argentũ & au
rũ aut veſtem nullius concupiui ſicut ipſi ſcitis, qm̃ ad ea quæ mihi
opus erant, & ijs qui mecũ ſunt miniſtrauerũt manus iſtæ. Omnia
oſtendi vobis, qm̃ ſic laborãtes oportet ſuſcipere infirmos, ac me/
miniſſe verbi dñi Ieſu, qm̃ ipſe dixit, Beatius eſt magis dare q̃ acci/ D
Epiſcopi. pere. His verbis mõſtrauit etiã epiſcopos huiuſmodi labori vacare
q̃nq; debere, vt habeãt vnde alijs largiant, nedum vnde ipſi viuãt,
Pauperculis olim ep̃is hoc iure p̃ceptũ fuiſſe dicet aliquis, nũc autẽ
opulẽtis, vt quid neceſſe ẽ laborare? At ijs etiã, ſed alia tñ laborandi
cauſa erit, ne ſcilicet in multa (vt fit) rerꝝ copia laſciuire illos/& vo/
luptatib⁹ diffluere ociũ cogat. In deſiderijs em̃ eſt (vt Salomon ait)
Idem. ❡AB Aimone q̃q; Cantuarieñſi archidiacono de (om̃is ocioſus
paulo traditum eſt, q̃ a gallicinio vſq; ad horã quintã operi manuũ
& inde vſq; ad horã veſpertinã faciendis ad populũ ſermonib⁹ va/
care ſolitus ſit, reſiduũ ṽo tp̃is impertierit cibo/ſomno/ precationi.
Ita nullã horã illi prætériſſe imunẽ/expertẽq; laboris, niſi quã eden
di dormiendiq; neceſſitas interpellarit. Sed in his omnibus ita eũ ſe
geſſiſſe credimus, vt mentẽ nunq̃ nõ deo intentã habuerit. Illudq;
qđ alijs p̃ceperat/prior ipſe ĩpleuerit, Sine intermiſſione orate. Sic
ergo nobis opus aliqđ faciendũ erit, vt dũ man⁹ artificio occupat,
anim⁹ ipſe interim oret, & in cœleſtiũ meditatiõe iugiter verſetur.
Io.21.a ❡PETRVM & Thomã & Iacobũ & Ioannem, poſt ſuſceptũ

A etiam apoſtolatus officiũ piſcatiõe ſe exercuiſſe, quinimmo iubente domino laxaſſe rete/in euangelio legimus. Quis tale opus reprehẽdere audeat/ſi dominus iubẽdo approbauit: Iam de elemoſynis eorum quos docebant/ viuere licebat, iam dignus erat operarius mercede ſua, & tamen crebrius ad tendenda retia ꝙ ad accipienda munera manum porrigebant, vt non auariciæ ſed honeſti laboris (exemplo eſſent. Apoſtoli. Petrus. Thomas. Iacobus. Ioannes.

LVCAM etiã euangeliſtam arte picturæ animũ ſpiritalibus negocijs fatigatum remittere conſueſſe accepimus. Romæ duæ imagines viſuntur, altera Chriſti in ſanctaſanctorum, altera beatæ Mariæ virginis in eccleſia/quæ ſanctæ Mariæ maioris dicitur, eas ab ipſo pictas ferunt, ſimilitudinẽ exprimentes eorum quorũ nomini dedicatæ ſunt. Conſtãtinopoli etiã extare eiuſdem virginis effigiẽ pictã conſtat, quã ab eodẽ deliniatã ac fabrefactã fama celebrat. Hoc exercitij genere ſi quis vti voluerit, illud tm̃modo pingendũ fingendumve ſibi meminerit, quod ad virtutẽ capeſſendã prouocet ſpectatores, nõ qđ ad vitia inani oblectatiõe poſſit illicere, hoc em̃ opus diaboli eſt/illud Chriſtiani. Lucas euangeliſta.

B ANTONIVS abbas hominũ ad ſe confluentiũ frequentia inquietatꝰ, relicto monaſterio vlteriorẽ heremũ petijt, ac ne fratres victũ ipſi deferendo vexarent (tridui em̃ itinere ab eis diſtabat) terrã coluit, ſementẽq; fecit, & oluſcula plãtauit, vt etiã ijs q̃ inuiſendi gratia eo acceſſiſſent/ad cõueſcendũ ſatis eſſet. Si quid inſuper ocij ſuppeteret/ſportulas de palmarꝫ folijs texebat, vt ſuo potiꝰ labore/ꝙ alieno impendio ſibi neceſſaria in ſolitudine cõpararet. Anthonius abbas

EOS autẽ qui nihil agendo nihil ſibi defuturũ ſperãt, præſumptione falli Ioãnis abbatis mõſtrabimꝰ exẽplo. Huic in ſcythiotica heremo ætatẽ agẽti, incidit in aĩo, vt diuinæ cõtẽplatiõi abſq; aliq̃ corporis opatiõe cibive cura iã q̃ſi angelus dei vacaret. Itaq; cellã deſerẽs, p vaſtã ſolitudinẽ euagari cœpit, ſed die tãdẽ ſeptimo fame vrgente, cũ iã veſper eſſet redijt, & cũ cellæ fores occluſas offẽdiſſet cõtubernalẽ ſuũ quẽ ibi reliq̃rat, vt ſibi apiret inuocauit, ſe Ioãnnẽ eſſe cõteſtans. At ille, Nequaq; inq̃t, nã Ioãnes in angelũ mutatus eſt, nec cibo illi opus eſt, nec cũ hoibꝰ cõmorari neceſſariũ. Tali exprobatione taxatũ dimiſit, paſſus eũ nocte illa ſub diuo ante ianuã iacere. Mane ṽo conceſſo aditu, cũ longa inedia laſſum refeciſſet, Iohannes abbas.

Digitized by Google

fraterna charitate monuit debere ſe hoīem meminiſſe, materialib⁹ C
adhuc æſcis nutriendū, vt ſufficere poſſit actioni ſpiritali, proinde
laborē monachis cōmunē ne detrectaret. Eo eñ non ſolū corpori
oportuna facile parari, ſed etiã aĩm ipſum recreari ſolere, vt ſemper
quaſi nou⁹ ad agēdas deo gratias, laudeſq; pſoluendas redire cū ala
critate feſtinet. Correctus igitur Ioannes, diuina deinceps negocia
fabrilis operis viciſſitudine impenſius eſt executus, & q̃tū ſua præ
ſumptione lapſus fuerat, tantū conſilio alieno vſus profecit.

Ioannes abbas. IOANNES alius abbas/qui in thebaidis heremo vitã duxit
ſingul' dñicis dieb⁹ pane ab angelo delato ſe ſuſtētaſſe phibet. Cæ
teris vo dieb⁹ fiſcellas texēdo victū ſibi parauiſſe. Q; ſi & alijs die
bus quēadmodū dñico feriandū eſſet, quotidie angel⁹ cibū illi attu
liſſet. Quo tpe nō attulit, id minime ocio cōterendū eſſe indicauit.

Serapionis monachi SERAPIONIS abbatis monachos ita inſtitutos fuiſſe ac
cepimus, vt manuū mercede ſibi in diem alimenta cōquirerēt. Eoſ
dem cū in agris tēpeſtiua meſſis eſſet, operã locare, & quicqd ſtipis
inde exegiſſent, totū indigentib⁹ (hiſq; maxime qui vinculis publi
cis artati erãt) erogare atq; diſtribuere cōſueuiſſe. Sic illi ne minimã D
quidē partē deſidiæ dabant. Præcipueq; lagiēdo, cū quicq; ſibi ſup
eſſet/pietatē excolebant, ſed nec minus humilitatē/ cū ſeruiles ope
ras nō dedignarent. Vno igitur labore trium virtutū fructū collige
bant, ſolertiæ/pietatis/humilitatis.

Hilarius abbas. MANVVM etiã labore victitaſſe fert Hilarius abbas in mō
te Emiliæ cōmoratus, atq; ibidē ſuis impenſis eccleſiam cōſtruxiſſe
Cum ergo corpus exercendo animæ integritatē conſeruarit, & tan
dem cœleſtem beatitudinē conſecutus ſit, apparet veriſſimum eſſe
Ecci.40.c illud in Eccleſiaſtico ſcriptum. Vita ſibi ſufficientis operarij cōdul
cabitur, & in ea inuenies theſaurum.

Vando abbas. VANDO abbas in finib⁹ Galliæ monaſterij Fontanellæ qd
ipſe ædificauerat, cū Guidone nepote deo ſeruiens, poſtq; egere cœ
piſſet, a Batyldæ regina diuinitus monita plauſtrū cibarijs onuſtū
accepit. Sed deinceps de opibus manuū victui ſuo neceſſaria ſuppe
ditauit, Quod ſi ijs qui dū penuria præmeret, dei erga ſe benignita
tē expertus fuerat, manualē laborē nō detrectauit, ne tentare vide
retur benefactorē ſuū in eo exigēdo/quod ipſe ſibi præſtare poſſet,

Digitized by Google

A vis tu neceſſitati tuæ nō ſuccurrere laborādo cū poſſis? q̄ſi dignus qui ab angelis nō ab hoībus paſcaris? At ob hoc ipſum te indignū ſtatuis ꝙ præſumptiōe vtaris, teq́ꝫ marceſcere ocio ſinas.

QVOD QVIDEM cauēs Venerius abbas/dū ſolitarius in palmaria inſula, quæ a cōtinēti Lunēſis oppidi octo milia paſſibus abeſt, vitā dure admodū aſpeq́ꝫ ageret, diu herbis pomiſq́ꝫ ſiluestribus ſuſtētatus/tādem ad agri ſe culturā accinxit, tāto dn̄i fauore/vt vnū ſarculū hordeiq́ꝫ modicū habens, die vno humū ꝓſciderit/ſemē ſparſerit/meſſem ſecuerit. Quo miraculo & hoīs neceſſitati cōſultū eſt & palā factū/ꝙ iſtud exercitij genus deo eſſet gratū. Niſi em̄ illi ꝑplacuiſſet, nunq́ꝫ tā præcoqua fruge/tā repētino ꝓuētu laborātis curā cōpēſaſſet. Hinc illud eſt in Eccleſiaſtico dictum. Nō oderis laborioſa opera, & ruſticationem ab altiſſimo creatam. Venerius abbas. Eccl.7.b

STEPHANVS anachorita in mareotide regione/ſanctitate vitæ & miraculis clarus/q̄uis herniæ morbo (quē græci hidrocelem appellant) laboraret, nō tamē intermittebat quin certa diei hora de palmarum folijs funiculos intorqueret, maiorem morbum B exiſtmans ocioſitatem. Stephanus ſolitarius.

DANIELI ægyptio abbati & p̄ſbytero in ſcythiotico monaſterio degēti, ſicuti facere aliq̄d operis poſt ſpiritales labores libuit, ita ea quæ cōfecerat, ad vicum aliquem deferendo venditare rubori non fuit. Precium omne paupibus dilargiebat̄/elemoſynas de ꝓprijs laboribus impēdens, comperta rōne/qua & minime ocioſus/& maxime pius eſſet, vtq́ꝫ dignus appareret, cuius exemplo cæteri viuerent/miraculis nobilitatus eſt. Daniel abbas.

NVNQVAM autē magis patet vanis cogitationibus mens noſtra/ꝙ cum ocio corpus ipſum indulget. Et hoc quidem Antonij exemplo ꝓbare poſſumus, Qui quondā ſolitudinis tædio affectus, cū dubius animi æſtuaret/clamare cœpit, Saluari cupio dn̄e, & ecce cogitationes meæ mihi aduerſant̄. Mox vbi de cella ꝓdijt, cōſpexit hominem monachali habitu ſuccinctum, nunc calatos texētem/nunc ad orandum ꝓcumbentem. Et dum rem tacitus miratr̄, ab eodem tandem audiuit, Sic & tu age Antoni, ſic em̄ agendo ſaluaberis. Cūq́ꝫ id loquentem ſtatim non comparuiſſe animaduerteret, angelum dei fuiſſe intellexit. Ac deinde operum orationumq́ꝫ Antonius abbas.

Digitized by Google

vices monitu eius diligẽter ſeruans, ad tantam ꝑfectionem conſcẽdit, vt nemo illis temporibus/vel abbatum vel monachorum anachoritarũq́/maiori admirationi fuerit. C

Arſenius ¶ARSENIVM abbatẽ/dũ opus faceret, lachrymas effundere ſolitũ ſcriptores tradũt. Quæ res indicio eſt, lõge aliud illũ aĩo agitaſſe/ꝙ qđ manibus fabricaret, manus qdẽ labori intẽtæ erant, ſed mens diuis meditatiõibus aſſueta/ad deũ tollebaẗ, & eius deſiderio accẽſa fletu tẽperare nõ poterat. O cœleſtem viꝝ/q etiam inter laborandum futuræ beatitudinis dulcedinem deguſtabat.

Phyloroniꝰ ꝑſbyter. ¶PHYLORONIVS ꝑſbyẗ/dũ in q̃dã Galiciæ mõte multa ſe abſtinẽtia fatigaret, nõ minus manuũ opatiõe exercebaẗ. Inde illi ſuppetere potuerũt lõginquæ ꝑegrinatiõis impẽſæ/Romã/hieroſolymãq́ ititãti. Et qm̃ nunq́ neq́ ieiunij anguſtijs/neq́ manuũ/neq́ pedũ inqetudine defatigatus ẽ, ſempiternæ qetis indicibili bono ꝑfrui meruit/martyꝝ coronã adeptus, nõ ꝙ martyriũ paſſus eſſet, ſed ꝙ pares martyrio ꝓ Chriſto ſuſceperit labores.

Archebius monachus ¶DE ARCHEBIO Caſſianus refert, ꝙ dũ adhuc in cœnobio cũ fratribꝰ ꝟſareẗ, laborẽ q̃ ibi oẽs ſuis horis exercebanẗ, ſibi duplicãdo ꝓ matre creditori ſatiſfecerit, cũ ipſa ob inopiã ſoluẽdo nõ eſſet. At neq́ patrẽ neq́ matrẽ agnouerat dũ religionem ꝓfiteret, tũc ꝟo matrẽ ſe habere ĩtellexit/cũ illã egeſtate liteq́ coartari vidit, vt ei ſcilicet q parẽtes honorare iuſſit obediret, cuius amore & ipſam reliquerat & patrẽ. Archebius igiẗ præceptum dñi ſeruauit/matri oppreſſæ ſubueniẽdo, ocio locũ nõ dedit, laborẽ ſup laborem cumulãdo, religionis cultũ nõ intmiſit in monaſterio ꝑmanẽdo, & charitatis opus auxit miſerẽdo calamitati alienæ. D

Idem ¶DEINDE ſolitarioꝝ inſtitutũ ſecutus, cũ in inſula Nili vitã duceret, Caſſiano eo adueniẽti, atq́ ibidẽ inter anachoritas reſidere cupienti, cellam cum ſupellectili dono obtulit, ſe inde trãſmigrare velle dicẽs. Poſt paucos aũt dies reuerſus, alteram multo labore ſibi cõſtruxit. Sed mox & illã ſimul cum inſtrumento pari ſimulatione alijs eo appulſis cõceſſit, & iam tertiam (vt ipſe Caſſianus tradit) ſibi ponere moliebatur, hanc etiam daturus/ſi habitatorem inueniſſet. Tali itaq́ liberalitate ad ſeruitiũ dei aduenas inuitabat, tali cõmẽto ne recuſarẽt circũueniebat, tali deniq́ labore pernicioſam ocij

A mollicię excutere atq; abigere/lætus alacerq; ſolebat. Non ſenſit laboris tædium dum opus exercet pietatis.

¶ CVM Pacomio abbate in quodā thebaidis monaſterio mille quingenti monachi erant/oēs manibus ſibi victum comparātes itavt etiā extra monaſteriū pauperibus alimoniæ ſubſidia mitterēt. Plurima inter eos artificū opera, & pcipue quidē exercendi corporis gratia cudebantur, vt edomita aſſiduis fatigationibus caro diſceret ſeruire ſpiritui. Manus eñ fortium (vt Salomon inquit) dominabitur, quæ autē remiſſa eſt/tributis ſeruiet. — *Pacomij abbatis monachi* — *Prouer. 12. d*

¶ SIQVIDEM & Paulus abbas in ægypti heremo (cui porphirio nomē eſt) cōſidens, cū ſibi ad victum hortulus quē ipſe fecerat, & palmarū ferax regio ſatis eſſent, quotidie tamē aliquod horis palmæ texturæ operā impēdebat. Ea vo quæ texuerat annis ſingulis concremabat. Septima eñ & eo amplius manſione ab hominū habitaculis remoto, neq; dare illa cuiq; neq; vendere promptum erat, Quotidianus igitur labor nō niſi fugiendi ocij cauſa inſumebatur. — *Paulus abbas.*

B Q; ſi deſidiæ torporiq; ſe dedidiſſet, nec in deſerto ſolus pmanere/ nec ad perfectionē ſanctitudinis peruenire potuiſſet. Multam eñ maliciam docuit ocioſitas, — *Eccl. 33. d*

¶ DIVVS Hieronymus ad virgines ſcribens. Hoc vnū inquit apud oēs obſeruatiōis pcipuū eſt/& celebre per ægyptū, vt nemi nem niſi obedientē & humilē ad oēs labores pficiēdos/ & opera ſuſcipiant. Quatenꝰ domita caro ex grauedine/cogitatiōibus vanis & voluptatibus nō vacet ex ocio. Teneatis firmiſſime/ꝙ oīs concupiſcentiæ & immūdiciæ atq; peccati mater eſt ocioſitas. — *Hieronym. de mōachis ægypti.*

¶ ICCIRCO Symeoni monacho ex italiæ partibꝰ in illā Nyli inſulā (cuius pauloante mentionē fecimus) ſeſe conferēti, cū nullā artē calleret pter latinæ litteræ (cuius illic vſus nullus erat) ſcriptionem, a quodā ſeniorū puiſum eſt ne ocioſus eſſet. Finxit eñ pijſſimꝰ ſimulator habere ſe fratrē in italica cohorte militātē/ latinis lrīs inſtructū, & Simonē petijt/vti ſibi apoſtolicū Pauli codicem latine cōſcriberet fratri mittendū, ꝗ ille legēdo aī virtutibꝰ pficere poſſet Sub tali ptextu & ipm ad ſcribēdi exercitiū excitauit, & ꝗſi mercedis loco cūcta eius victui neceſſaria obtulit, veritꝰ ne vel ppter rei inopiā/vel ocij copiā, nouus hō illis ī locis diutius pdurare neqret, — *Symeon monachus.*

Quãtæ ergo vtilitatis eſt/poſt ſpiritales actiões aliqua manuũ ope C
ratio/ſi per eam in ꝓpoſito bene beateq́ꝫ viuendi perſeueret: quãtæ
neceſſitatis/ſi ſine illa coli habitariq́ꝫ ſolitudo nõ poſſit.

Siluanus abbas. APVD Siluanũ abbatẽ in ſcythiotico cœnobio quidã hoſpi tatus, cũ fratres eius multũ manibus laborantes vidiſſet, eã ſollicitu Lu.10.g dinẽ quaſi rem ſuperfluã cauillatus, Maria inquit optimã partẽ ele git, ſedẽs ſecus pedes dñi/ & audiens verbũ illius. Poſt hæc cũ hora cœnæ ex induſtria ipſum nõ vocaſſent, vbi cœnatũ eſt/ miranti ac quærẽti cur ita ſe ꝑtermiſiſſent: Abbas rñdit, ratos fuiſſe ipſi qui ſe totũ ſpiritalẽ profiteret/cibo potuq́ꝫ minime opus eſſe. Tum demũ illo errorẽ confitente/ſubiunxit, Scias igitur Mariam etiã Marthæ miniſterio indigere/auxilioq́ꝫ iuuari.

Dorotheus abbas. OB HOC quidẽ & Dorotheus in deſertis ægypti abbas/mi nimũ ſomno indulgens, noctis q̃q́ꝫ partẽ operi manuũ dabat, Tũc nempe ſportulas cõtexere ſolitus, interdiu autẽ lapides conuehere & cellas ædificare, quas ibi habitare volentibus (vt modo de Arche bio diximus) vltro offerebat. Sportulis autẽ diuenditis ꝑcium om͞e indigentibus donabat. Itaq́ꝫ ſemꝑ laborando/ſemꝑq́ꝫ laborata aliĳs D largiendo, & ociũ declinauit/& pietatem coluit.

Fœminæ Maria mat domini. ALTERIVS nunc ſexus in hoc exercitatiõis genere ſolertiã expediamus. Ferunt ipſam beatã virginẽ (quæ & virgines caſtitate & matres partu ſuperauit) dum adhuc in templo ſeruiret, a ſummo mane vſq́ꝫ ad horã tertiã precationes extendiſſe, a tertia ad nonã la nificio ſeſe occupaſſe. Inde demũ ſumpto modice cibo/vſq́ꝫ ad occu bitum ſolis lectitaſſe ſcripturas/ & in earũ meditatiõe pernoctaſſe, Hac itaq́ꝫ vitæ inſtitutione ad tantã morũ ſanctitudinẽ deuenit, vt ſola præ omnibus eligi meruerit/quæ & ſaluatorẽ mundi pareret, & poſt partum virgo permaneret. Q. ſi hæc quæ ſine peccato con cepta/omnis prorſus peccati ſemꝑ expers fuerit, id temporis quod orationi lectiõiq́ꝫ ſupererat/ manuũ labore ſibi tranſigendũ duxit, quomodo te in ignaua ocĳ mollitudine q̃nq́ꝫ deſidentẽ ſecurã arbi traris o virgo, quã in peccatis genuit mater, quã q̃tidie interiꝰ cogi tationes/exterius proni ad vitia ſenſus impugnant: Crede mihi/nõ effugit decipulas diaboli/quiſquis laborẽ fugit.

HVIVSCE quidẽ ſententiæ nõ ignara illa monaſterii The

A baidis Antiſtita, q̄ Euphraxiæ deo ſacratæ virgini & adhuc puellæ, præter domeſticos.i.cōmunes cū alijs labores hoc iniūxit, vt quotidie magnū lapidum aceruū de loco ad locū transferret, & tranſlatos rurſum reſtitueret. Quis em̄ ieiunijs vigilijſq; haud parū illam fatigari cerneret, timebat tamē ne ſi quicq; paulo remiſſius egiſſet, aliqua reſidens iuuenili in corpore turpis cogitatiōis ſcintillula incendium excitaret peccati, eam autē ſopiri vel etiā extingui poſſe hoc exercitationis additamento ſperabat. Neq; ipſam ſpes fefellit, quādoquidē ſatis cōſtet Euphraxiā virginem inter ſorores virtute atq; integritate præſtitiſſe. Euphraxia virgo.

HEC SANE exercendi corporis cura etiā coniugatas honeſtauit. Lantgrauij Turingiæ principis vxor Heliſabet & eadē Pannonū regis filia (cuius nō ſemel fecimus mentionē) cū multis ante viduitatē opibus polleret, nequando per ocium luxu difflueret/ancillarū officia vſurpabat, lanam linūq; carpendo/ nendo/ texendo/ ſuendo, cæteraq; id genus opera conficiendo/ ſe plurimū fatigabat. Sic pudiciciā conſeruauit, ſic humilitatē cuſtodiuit, ſic ipſa euāgelicæ pfectionis inſignia/quib⁹ poſt obitū mariti abunde eluxit/cōparauit. Etenim ad illā veræ beatitatis quietē perueniri nō poteſt/niſi per vitæ præſentis frequētes aſſiduoſq; labores. Heliſabet regis filia.

B

AC NE plura huiuſcemodi exēpla enarrando modū excedat oratio, libet in fine capitis hui⁹ apponere verba diui Hieronymi ad Demetriadē virginē accurate admodū eleganterq; ſcribētis. Statue inquit quot horis ſanctā ſcripturā ediſcere debeas/q̄to tēpore legere, nō ad laborem/ſed ad delectationē & inſtructionē animæ. Cūq; hæc finieris ſpacia, & frequēter te ad figenda genua ſollicitudo aīæ ſuſcitauerit, habeto lanā ſemp in manibus, vel ſtaminis pollice fila deducito, vel ad torquēda ſubtegmina in alueolis fuſi vertant̄, aliarūq; neta aut in globū collige/aut texenda cōpone, quæ texta ſunt reſpice, quæ errata rephende, quæ facienda cōſtitue. Si tantis operū varietatib⁹ fueris occupata, nunq; dies tibi longi erūt, ſed q̄uis æſtiuis tendant̄ ſolibus, breues videbunt̄/ in qbus aliquid operis pter miſſum nō eſt. Hæc obſeruās & teipſam ſaluabis & alias, eriſq; magiſtra ſanctæ cōuerſatiōis/multarūq; caſtitatē lucrū tuū facies, ſcriptura dicente, In deſiderijs eſt anima omnis ocioſi. Nec iccirco tibi Hieronym⁹ ad Demetriadem

ab opere ceſſandū eſt, quia deo ꝓpitio nulla re indiges, ſed ideo cū C
omnibus laborandū eſt, vt per occaſionē operis nihil aliud cogites
niſi quod ad domini pertinet ſeruiturē.

DE CORPORIS CASTIGATIONE PER FLAGELLA. CAPITVLVM DECIMVM

AT QVONIAM CONTRA LASCIVIentis carnis petulantiā/ nec ipſa interdū operū occupatio ſatis ſufficit, alijs inſuꝑ caſtigatiōibus eā coercendā eſſe, ſanctorū exēpla quæ modo ꝓponemus/ (docent.

Paulus apl's. PAVLVS apoſtol⁹ caſtigat corpus ſuū/ & ī ſeruitutē redigit, ne forte cū alijs p̄dicauerit/
2.Cor.12.b ipſe reprobus inueniatur. Ad hæc angelus ſathanæ collophiçat eū, ne reuelationū magnitudine extollatur. Et ſi illi qui vas electionis erat, in quo ſpirituſſanctus habitabat, non fuit ſatis peregrinando p̄dicandoq́ꝫ fatigari, & vbiq́ꝫ ſæuiētibus perſecutiōis procellis iactari atq́ꝫ concuti, ſed ad domandos corporis ſenſus/ aculeoſq́ꝫ cupidinū retundendos, verberū quoq́ꝫ ictibus quati/ affligiq́ꝫ oportuit, q̄s D tutū ſe putabit/ & nō ꝓprij corporis imperio ſe ſubditū iri timebit/ ſi in eo caſtigando nō æque ſollicitus fuerit?

Thomas archieps. THOMAS Cantuarienſis archiepiſcopus tunicā & femoralia poplitū tenus cilicina ſub veſtimētis geſtitauit. Quippe indignum ſe qui eccleſiæ præeſſet arbitratus eſt/ niſi & mēbris ſuis præeſſe poſſet. Membra igitur tegminis aſperitate cōtrita ſibi ſubijcere ſtuduit, nequādo ipſe illis ſubiectus/ appetitū illoꝝ ſequi cogeret.

Maiorus eps. MAIORVS quoq́ꝫ in inſula britanniæ Sarina epiſcopus, qui epiſcopali dignitati ſolitudinis præpoſuit humilitatē, (nō ſuū. ſpretis honoribus heremū penetrans, præter incredibilē cibi potuſq́ꝫ abſtinentiā/ ſemper cilicio eſt vſus. Et quia virgo fuerat/ virgini-
Mat.11.a tati inimicā indumentoꝝ molliciem declinauit. Qui em̄ mollibus veſtiuntur/ in domibus regum ſunt.

Eadmūdus archieps. EADEM cilicij geſtatio/ Eadmundū cātuariēſem archiep̄m cōmendat, & hoc plus adijcit/ q̄ quadrageſimæ diebus ꝓ cilicio loricam plumbo contextā induere ſolitus ſit. Itaq́ꝫ nō duricia ſolū cilicini tegminis/ verūetiā plumbei grauitate carnis concupiſcentiā frenans, & ipſe virginitatē perpetuo incorruptam ſeruauit.

Digitized by Google

A ¶ MEDERICI ꝟo Eduenſis abbatis ciliciū/ aliis etiā aduerſus Medericus abbas.
immūdas tentatiōes remedio fuit. Monachus quidā libidinoſæ co/
gitationis iam ſtimulos ferre nō valens, cū illud induiſſet, nequam
ſpiritu confeſtim recedente/in caſtitatis puritate ꝑſeuerauit

¶ QVINTO Lodouico Galliarū regi/multo plus cōtulit inte/ Lodouicus rex.
ri⁹ ciliciū ꝙ purpura exterior, Hæc terreni regni inſigne erat, illud
cœleſtis aditum præbuit. Ad cilicij quippe ſqualorē reſpiciēs deus/
non ad purpuræ luxuriam, chriſtianiſſimo regi & temporale regnū
tutatus eſt/ & æternum indulſit.

¶ MACHARIVS alexādrinus abbas/cū corporis affectibus Macharius abbas.
paulo improbius vrgeri ſe videret, ſaccum ſabulo repletū vix homi
ni portabile onus/per heremū incedens humeris baiulauit. Theo/
ſebio forte obuiā factus, & quid ageret interrogatus, ꝙ vexatorem
ſuū vexaret reſpondit, Niſi ergo corpus noſtrū fatigatione aliqua
agitauerimus, periclitabitur animæ fortitudo. Quādoquidē natu/
rali quodam inſtinctu duo iſta ſibi inuicem aduerſantur, & alterius
vis alterius debilitate conſtet.

B ¶ DIVVS Hieronym⁹ in eo libello quē ad virgines deo ſacratas Hieronym⁹ de quodam monacho.
conſcripſit, vidiſſe ſe in heremo affirmat vnū ex monachis, qui a ſe/
niore iuſſus prægrandē lapidē iam octo annos bis ī die per tria ferē
miliaria geſtauerat in ſcapulis, ita alacri animo/ vt intermedio tem
pore ſemꝑ noua ſibi iniūgi opera vltro patrē rogaret. Haud irritus
hic videbitur labor/ ſi conſiderabimus quāti fructus ſit, cū obedire
patribus/tum ocioſitatem fugere.

¶ SIQVIS autē ipſius Hieronymi in legendo ſcribendoꝗ labo Hieronym⁹.
rē conſideret/dicet, quomodo ſic occupato animo vlla turpis cogi/
tatio potuit irrepere? Tum ſi ad Euſtochiū virginē ſcribēti atꝗ cō/
fitenti crediderit, Memini me clamantē diē crebro iunxiſſe cū no/
cte, nec prius a pectoris ceſſaſſe verberib⁹/ꝙ rediret domino incre/
pante tranquillitas, plane intelliget etiā inter labores cogitationū
tentationi eſſe locum, eaſꝗ cum labor nequit repellere, flagellis ac
verberibus excutiendas, & ſemꝑ auxiliū diuinæ miſeratiōis implo
randum. Neꝗ ēm ex nobis ſufficimus (vt apoſtolus inquit) ſed om 2.Cor.3.b
nis ſufficientia noſtra ex deo eſt.

¶ ILLVD ꝗꝗ macerādi corporis genus, qđ a Bonifacio Miſſiæ Bonifacius archiep̄s.

inferioris archiepõ ſeruatũ legimus, nõ eſt ſilẽtio prætermittendũ. Ferũt em̃ cũ ad illas gẽtes Chriſtũ euãgeliçaturus ꝓficiſceret̃, equitãtibus ijs q cum illo erãt, ipſum medio brumæ tempore ſine equo nudis pedibus inceſſiſſe. Et cum ad montium aſperiora itinera perueniſſent, equum quidem cõſcendiſſe/ſed tamen calciamẽta minime induiſſe, ita vt ſæuiente hyeme/& niue quæ pedibus inciderat gelaſcẽte/plãtas de ſtapede amouere nequerit/donec aqua feruẽte ſup infuſa glacies ſolueret̃. Hãc in illo algoris patientiã imitent̃/q bulliẽte in medullis libidinis æſtum cupiunt extinguere. Frigeſcente em̃ corpore/facile & ipſa frigebit venus.

Hoſpitius monach⁹. ICCIRCO fortaſſe & Hoſpitius apud Nuceriã ſolitarius (vt Paulus q lõgobardoꝝ hiſtoriã ſcripſit/refert) ferro ſolido lũbos nudos præcinxerat, vt ſcilicet eã corpis ꝑtẽ magis attereret/vñ magis

Iob. 40. b voluptatis motũ exurgere ſolere ſciret. Virtus em̃ eius in lũbis eius/ & fortitudo illius in vmbilico ventris eius.

Phyloroni⁹ ꝑſbyter PHYLORONIVS itẽ ꝑſbyt̃ intra ſaxeã ſpelũcã incluſus, & ferreis nexib⁹ manus pedeſq; reuinctus vixiſſe ꝑhibet̃, vt carcerẽ ſimul vinculaq; ꝑferret. Hic extremo vitæ die cõfeſſus ẽ, nullũ a ſe tẽporis momentũ/q̃ nõ de deo aliqd cogitaret/ prætermiſſum. Dũ igit̃ corpus voluntaria caſtigatiõe ꝑmeret̃, ſpũs ipſe terrenis affectibus liber/ſemper cœleſtia meditabat̃.

Martinus monach⁹. MARTINVS in Maſſico campaniæ monte ſolitarius manens, vt euagandi facultatem ſibi ſurriperet/cathena ſaxo affixa pedem vinxerat. Et cum diu anguſtiã hãc libenter pertuliſſet, Benedicto abbate id demum reſciente, iubẽteq; ne cõmitteret/vt cathena ferrea potius q̃ cathena Chriſti ibi illum fixum teneret, ſtatim qdẽ nodos diſſoluit, ſed nunq̃ inde longius diſceſſit/q̃ diſcedere vinctus poterat. Durum ꝑfecto & difficile fuit hominem veluti rabidum canem ferreis vinculis cõſtrictum permanere, ſed multo difficilius cõpede ſoluto lõgius abeũdi voluntatem ſemper ligatã tenere, vtrãq; aũt difficultatem ſuperauit amor Chriſti.

Ioannes monachus IOANNEM monachũ ſub caua montis rupe annos tris rectum ꝑſtitiſſe tradũt, taliq; corpis geſtu/& cibũ & ſomnũ cœpiſſe. Ex diutina tandem immobiliq; ſtatione tibias imas intumuiſſe/vlceraq; feciſſe. Quid hac patientia intolerabilius/ ſi quicq̃ into

A lẽrabile eſt quo beatitudinis æternæ præmia cõpẽſant. Ac ne dubites Ioannẽ nũc in cœleſti gloria eſſe cũ angelis. Angeli miniſterio pedum eius languor in terra curatus eſt.

PACOMIVS abbas ꝑ dumeta & obducta ſentib⁹ loca nudis veſtigijs deambulabat, vt voluptatis aculeos ſpinarꝫ aculeis q̃ſi clauũ clauo expũgeret. Cruẽtatis quidẽ pedib⁹ ad cellã ſuã redibat, ſed ſupata tẽtatione magis de victoria lætus, q̃ de vulneribus dolens. De talibus ꝓpheta Dauid cecinit dicens. Euntes ibãt & flebãt mittẽtes ſemina ſua. Veniẽtes aũt veniẽt cũ exultatiõe, portãtes manipulos ſuos. — Pacomius abbas. — Pſal. 125. b

SYMEONEM monachũ accepimus, dũ ad puteũ aquã hauriret, fune de ſitula ſoluto, nudũ corpus multo volumine circũduxiſſe, veſteq́ ſupiniecta vincula illa nullo cõſcio operuiſſe. Sed cũ tandẽ penetrãtibus nodis exeſa, & iã ſuppurata caro fetore ſecretũ ꝑdidiſſet, abbatis iuſſu funẽ detractũ, ipm de monaſterio pulſũ fuiſſe, qm̃ id facinus magis animi ſtulticiæ q̃ deuotiõi imputabaẽ. Pulſũ aũt abiſſe in ſolitudinẽ Et cũ ab eodẽ abbate nocturnis terrificationibus per viſum agitato reuocãdus quæreret, ĩ ciſterna ſicca inuentũ, atq́ ad monaſteriũ reductũ, oſtendit deus quanti talem in illo vitæ auſteritatẽ faceret. ſine cunctatione diſponẽdo, vt ab his ipſis honoraretur qui expulerant. — Simeon monachus.

B

PATER etiã minorꝫ Frãciſcus, q̃ in ſe durus extiterit, cũ ſæpe al's, tũ illo potiſſimũ tpe mõſtrauit, q̃n cõnubij cogitatiõibus eũ impugnari cõtigit. Sibimet eñ iratus, ꝓiectis repẽte indumẽtis, & fune quo præcinctus fuerat arrepto, dure admodum ſeſe diuerberauit. Cæterꝫ vbi verbera parꝫ ꝓfeciſſent (vſq́ adeo vehemẽs tentatio erat) extra monaſteriũ ꝓrumpẽs, in altã niuẽ (ſicut nudus erat) ſe deiecit, diuq́ volutauit. Ac deinde ex illa cõpactas hoim̃ effigies idẽtidẽ toto corpore aſtringẽs, ipſe ſe alloquebaẽ, increpandoq́ dicebat. En tibi Frãciſce vxor, en tibi liberi, aut veſti illos ne ſic algeant aut dimitte oĩa, & vni dño ſerui. Sic ille tandẽ carnis petulantiã domuit flagell', & libidinis incendiũ gelidas niues nudo amplexãs pectore extinxit. — Franciſcus.

IN HOC virtutis genere muliebris quoq́ ſexus laude ſua nõ eſt fraudãdus. Heliſabet Turingiæ ducis cõiũx regia ꝓgenies, cũ incolumi ſoſpiteq́ adhuc marito Chriſtũ induiſſet, in ſecretiori cubiculo cũ ancill' cõcluſa, vti ſe flagellorꝫ ictib⁹ onera- — Fœminæ. Heliſabet vidua.

rent iubebat. Ita ſubmitti ſeſe, & humilitate deijci didicit, experiẽdo an patienter ferret verbera ancillarũ ſuarũ tã clari generis fœmina.

Heliſabet virgo.

¶ ILLA quoq; Heliſabet deo dicata virgo, quam in Comagienſi latentẽ monaſterio, fama virtutum mundo prodidit, et ipſa ſtatutis horis quotidie flagello ſe cædebat, vt carne mortificata Chriſto viueret, non immemor ꝙ ipſe etiam pro nobis perpeti flagella voluit, flagelliſq; atrociora.

Maria decegnies virgo.

¶ MARIA Decegnies virgo, inuita a parentibus viro tradita, cũ præter quotidiana ieiunia crebraſq; precationes etiã flagris acriter ſe diſtringeret, mouit maritũ, vt cõmuni vtriuſq; voto caſtitatẽ ſeruarent. Naufragium fecerat virginitas matrimonij cõmiſſa fluctibus, ſed dũ tabulæ innititur ieiunij, orationis, caſtigationis, illæſa intactaq; ad portum enatauit ſalutis.

Radegũdis regina.

¶ RADEGVNDIS Clotharij Gallorum regis vxor, ſub precioſis & delicatis veſtibus vile & aſperum cilicium tulit. Sicq; omnẽ penitus venereæ voluptatis motum de ſuo excuſſit corpore, vt tãdiu a viro precibus contenderit, donec impetrarit vinculi coniugalis diſſolutionẽ caſtitatis obligatione, quod fortaſſe non petiſſet, niſi prius carnem cilicio domuiſſet. Carne igitur ſpiritui ſubiecta, præponere cœpit Chriſtum marito, monaſteriũ regno.

Cecilia virgo.

¶ QVID DE Cecilia virgine dicã? quæ Valeriano deſpõſata, ne ipſo quidẽ nuptiarũ die cilicioluũ ſuũ dimiſit. Exterius noua nupta auro textis fulgebat veſtibus, iterius Chriſti ancilla cilicio ſqualebat. Cumq; feſcenini concinerentur, & muſici generis perſtreperent inſtrumenta, illa tacita virginitatem ipſi cui ſe prius deſponderat, deo cõmendabat. Deus igitur per angelum ſuum eã ita tutatus eſt, vt integram inuiolatãq; ſeruarit, martyrio coronarit, & pro cilicio luce indueret immortalitatis.

Sara abbatiſſa.

¶ SARA in Scythi virginũ præpoſita, cũ ad fluminis ripam poſito mõaſterio annos .lx. habitaſſet, haud ſuſtinuit vt aliquãdo aſpicere per feneſtrã vellet leniter præterlabẽtes aquas, pratiue adiacentis amenitatẽ, ne ex eo aſpectu aliquid caperet voluptatis. Neſcio an cilicio vſa ſit vel flagellis, ſed affirmare auſim tantã hanc oculorum continentiã difficilius obſeruari poſſe, ꝙ ciliciũ flagellaq; tolerari. Huius exemplo conſtanter depugnandũ eſt cũ ſenſuum no

Digitized by Google

A ſtroꝝ affectibus, qui ab illicitis nedũ a vanis auerti nullo mõ pñt, niſi ſubdatur & laboribus corpus/ & animus deo.

CETERVM corpus ipſũ ita affligendo moderari debemus/ vt rationi pareat, nõ vt occidat. Sicut & paulo durior ſeruus non vt diſpereat puniri debet/ ſed vt mitior ſubmiſſiorq; fiat, & dñi ſui imperium magis prompto exequi maturet famulatu. Certe nauis ipſa ſi ſupra modũ oneretur/ ſubſidet, & fundũ maris citius continget ꝙ̃ littus. Et ſi infra modũ ad omnẽ flatum inſtabili aluo alternaq; laterum iactatione dũ vacillat/ periclitabit̃. Et ſi laſciuienti iumẽto plus oneris ꝙ̃ ferre præualet imponat̃, in itinere corruet, ſi minus, contra ſtimulũ calcitrabit. Tentandæ ſunt igitur examinandæq; vires, & æquandum cũ viribus pondus, quod ferentẽ neq; grauitate opprimat/ neq; leuitate licentius inſoleſcere ſinat. Modus ſeruandus.

FINIT LIBER TERTIVS.

INCIPIT LIBER QVARTVS.

B DE CORPORIS CASTIGATIONE PER IEIVNIUM. CAPITVLVM PRIMVM.

QVARTVM NVNC OPERIS HVIVS volumẽ dño adiuuãte inchoabimus. Sed ne præcedentẽ materiã nimis cito reliq̃ſſe videamur, adhuc de ipſa corpis caſtigatiõe, quod reſtat loq pergem⁹ Et primũ quidẽ illã quæ ieiunijs conſtat/ explicare aggrediemur, Vt qui volẽt, hac quoq; in pte ſãctorũ vitã ſpeculari, cibi potuſq; abſtinẽtia rite ſeruata, ad illud tandẽ ſpiritale a deo electũ ieiuniũ, quod eſt vitioꝝ derelictio/ aſſũptioq; virtutũ, facili⁹ puenire poſſint. Vt ſcilicet eſuriẽtes & ſitiẽtes iuſticiam, cũ his ipſis quos ſibi ꝓpoſuerint imitãdos, æternæ beatitudinis pabulo ſaturent̃.

QVANTE enĩ virtutis/ quantæq; apud deũ æſtimationis ieiuniũ ſemꝑ fuerit, & vetus ſcriptura indicat & noua. Moyſes in mõte quadraginta dies & totidẽ noctes/ nihil guſtans, facie ad faciẽ cũ deo loquit̃, & legẽ digito eius in tabulis lapideis cõſcriptã accipit, quibus ob populi culpã cõfractis, rurſũ ieiunãs, & dñi indignationẽ placauit. & legem recuperauit, Moyſes. Exo. 24. d Ibidẽ. 34. d

Dies expiat. vel ꝓpiciat. Leui. 23. e.

HINC in Leuitico præcipit filijs Iſrael, vt ſeptimi mẽſis diẽ decimã celebrẽ habẽtes, ieiunio affligãt aĩas ſuas vſq; ad veſperũ, ꝓ ſatiſfactione vtiq; peccati quod vitulũ adorãdo cõmiſerãt, vñ dies expiationũ dicit, & in memoriã, quia Moyſi ieiunio ac ꝓcibus exoratus dñs, veniã illis indulſerat, vñ idẽ etiã dies/dies ꝓpiciationis nuncupat. Ieiunio igit & dei vindicta reprimit, & cõmiſſa purgantur.

Helias propheta. 3. Reg. 19. b 4. Reg. 2. b

HELIAS ꝓpheta poſt ſubcinericij panis eſũ & aquæ potũ, cũ dies. xl. ieiunijs ambulaſſet, ꝑuenit vſq; ad montẽ dei Oreb, atq; inde igneo curru ſublat⁹/trãſuectus ẽ ĩ paradiſũ. Si illic ſatiari cupim⁹ hic (ieiunemus.

Samuel propheta. 1. Reg. 7. c

SAMVELIS depcatiões ac ſil ppli ieiuniũ reſpiciẽs de⁹, Philiſtinorũ ĩ Maſphat exercitũ ĩ ipos iã irruentẽ repẽti fragore tonitruq; ꝑterruit/& ĩ fugã cõuertit. Si ſic ſtat ꝓ ieiunãtib⁹ & orãtib⁹ dñs, qs a tẽtatiõibus ſupat/niſi q neutrũ diligẽter exegt.

Saul rex. 1. Reg. 14. d

SAVLIS itẽ regis edictũ obſeruãs populus Iſrl, quo die nihil comedit, ingẽtes Philiſtinorũ copias, quas paulo añ metu ꝑculſus fugerat, fugiẽtes pſecutus eſt a machinis vſq; ĩ Hailon, multiſq; interfectis præda potit⁹ eſt. Inermis erat, & ieiunio ſe muniẽs armatos vicit. Quippe neminẽ ex Iſraelitis arma tũc habuiſſe, aſſerit ſcriptura/pter Saulẽ & Ionathã. Nõ ergo armis/ſed ieiunij virtute ꝑualuerũt. Et cũ vix decẽ miliũ numerũ impleret, aduerſariorũ aũt exercit⁹ eſſent. xxx. curruũ. vi. equitũ, reliquũ vulgus ſicut arena, fauẽte domino mltitudo ceſſit paucitati/armatura nuditati/ſaturitas ieiunio.

Ioſaphat rex. 2. Para. 20. e

IOSAPHAT etiã Iudæ regẽ legim⁹ ieiuniũ cũctis qb⁹ præerat indixiſſe, cũ Moab & ammõ & Idumæi innũera pene mltitudo cõtra illũ veniẽtes, mutuis int ſe vulneribus cõcidere, & q cibo vacui erãt, nõ tẽtato pugnæ periculo repleti ſunt ſpolijs inimicorũ.

Achab rex. 3. Reg. 21. g 4. Reg. 1. d 4. Reg. 9. g 4. Reg. 10. b

ACHAB rex ſcelere quõdã q̃ regno ĩſignior, impietatis ſuæ pœnã ſacco & ieiunio humiliatus diſtulit ĩ poſteros. Illo defuncto Ochoçias filius cecidit ꝑ cãcellos cœnaculi, & mortu⁹ ẽ. Iorã fili⁹ a Iehu ſagitta ꝑcuſſus perijt. Ieçabelẽ vxorẽ vi de feneſtra ꝓcipitatã, equorũ vngulæ cõtriuerũt, cõtritã dilacerauerũt fruſtatim canes, reliq. lxx. filij ĩ Samaria occiſi ſunt. Et q in Ieçrael de domo eius erãt, oẽs Iehu regnãte ſunt interempti, & oẽ prſus genus Achab internitione ſublatũ. Tantã ſuorũ ruinã, tã miſerabile ſpectaculũ vidiſſet ipe (ſicuti ꝑ ꝓphetã interminat⁹ fuerat dñs) niſi ieiunaſſet humiliatus

A &c vſqꝫ ad tertiũ regni ſucceſſorẽ ea familiæ dilata eſt clades.

¶ PECCAVERAT Dauid, &c pctm̃ cõfitẽs a Nathã ꝓphe- Dauid propheta.
ta audierat. Trãſtulit a te deꝰ peccatũ tuũ, &c poſt hæc tñ ĩfirmata ſũt 2.Reg.12.d
inqt ĩ ieiunio genua mea. Sed cuiꝰ genua infirma ieiunio erãt, eius
in deo ſpes firma fuit, vñ ait. In te dñe ſperaui nõ cõfundar ĩ æternũ. Pſal.30.a

¶ DANIELI ieiunanti diuina reuelantur myſteria, &c dies a Daniel propheta.
ſole iuſticiæ illuminandus præfinito hebdomadaꝝ numero pandi- Dañ.6.e
tur. In lacum leonũ miſſus, per dies ſex nihil comedit, &c inter fero-
ciſſimas beſtias manſit illæſus. Cũqꝫ eſuriret, Abacuck ꝓpheta per Dañ.14.f
angelum domini de Iudæa tranſlatus ĩ Babylonẽ, appoſuit illi pul-
mentũ quod meſſoribus coxerat, &c refocillatus ẽ. Ieiunus igit̃ Da-
niel ſacramẽta diſcit, leonũ ferociã domat, prandium diuinitus miſ-
ſum accipit. Deniqꝫ de fouea in quã ꝓiectus fuerat liberatur. Et qui
deum Iſrael prædicanti nõ crediderãt, ſaluato credidere, mirantes &c
confitentes verum, timendũqꝫ eſſe deũ Danielis.

¶ AT VERO ꝓphetes ille de Hieruſalẽ veniẽs ĩ Bethel, cũ al- Propheta.
B terius fraude mẽdacioqꝫ deceptus fregiſſet ieiuniũ, a leone (qđ aĩa-
lis genus ieiunãti Danieli pepcerat) ſuffocatus periit. Qui tñ dũ ie-
iuniũ ſeruabat, manũ Hieroboã regis ipm ferire volẽtis areſcere fe-
cerat, &c arefactã cũ illũ pœnituiſſet, rurſũ ſanitati reſtituerat. Tanta
itaqꝫ ieiunãtis virtus fuit, quãta ſoluẽtis ieiuniũ imbecillitas. Nam
quẽ irati regis potẽtia lædere nõ potuit, vnius beſtiæ vis interemit.

¶ NVNC noſtra ꝑcurramus. Quadraginta dies ieiunauit ſalua- Chriſtus.
tor noſter, &c a diabolo tentatus, oſtendit quõ inſidias eius euitare, Mat.4.a
&c virtutem poſſimus vincere, dum ieiunando vincit. Quã ob rem
in hoc pugnæ genere nõ eſt nobis viribus corporis opus ad vincen
dum, ſed magis imbecillitas, ne in illo diabolus fomitem inueniat,
quem cõcupiſcentiæ igne ſuccẽdat. Hic eſt eñ faber ſufflans in ig- Eſa.54.d
ne prunas, &c proferens vas in opus ſuũ.

¶ ATQVE idẽ dñs noſter cũ ĩ mõte trãſformatꝰ totꝰ diuinitatis Idem Chriſtus.
ſuæ luce reſplẽduiſſet, Moyſẽ &c Heliã iuxta ſe apparere fecit, qa &c Lu.9.d
ipſi aliqñ qdragenarii ieiunii obſeruatores extiterãt, vt ex hoc nobis
inſinuaret, eos q libẽter ieiunauerĩt, ſuo gl'ioſo cõſortio eẽ dignos.

¶ QVID eſt aũt qꝫ cũ diſcipulis orandi rationẽ tradidiſſet, conti- Idem
nuo ieiunãdi documẽta ingeſſit, niſi quia illa demũ fortis &c efficax

Digitized by Google

eſt deprecatio, quam cibi comitatꝰ abſtinentia? Hoc eñ duplici te-
lo validiora inimici machinamenta demoliri ac dirui poſſe mon-
Mat.17.c ſtrauit, cum de nequiſſimo ſpiritu effugando diceret, Hoc genus
non eijcitur, niſi per orationem & ieiuninm.

Idem NE AVTEM abſtinẽtiæ bono abutamur ad iactantiam, &
Mat.6.b virtutẽ in vitium cõmutemus, ait, Cum ieiunatis, nolite fieri ſicut
hypocritæ triſtes. Et vt potius ſub aliquo iocũditatis velo lateat ali-
Ibidem.c os corpis noſtri maceratio. Tu inquit cũ ieiunas, vnge caput tuũ,
& faciẽ tuã laua, ne videaris hoĩbus ieiunans, ſed patri tuo qui eſt
in abſcõſo, & pater tuus q videt in abſcõſo reddet tibi. Palæſtinoꝝ
iſta mollicies erat, cũ feſtũ ageret, caput vnguentis delibutũ & lotã
pferre faciẽ. Nõ iſta facienda dũ ieiunatꝰ pcipit dñs, ſed metaphora
vtitꝰ, p quã lætari & gaudere iubet, vt hypocritaꝝ ſimulatæ ſãctita-
tis triſticiã arguat. Vis igitꝰ omnia ꝓrſus quæ hic mãdantꝰ implere?
hoc ꝙ ieiunas, ꝙ abſtines, totum deo, nihil oſtentationi offeras.

Apoſtoli. POST dñm Ieſum primi intꝰ chriſtianos apli ieiunio vſi ſũt.
Mar.2.c Ipſe eñ (vt in euãgelio legimus) Cũ in Matthei domo accubuiſſet,
quibuſdã introgãtibus, q̃re diſcipuli eius ſicut Ioãnis & phariſæo-
rum nõ ieiunarẽt, rñdit, Nunqd poſſunt filij nuptiaꝝ, q̃diu ſpon-
ſus cũ illis eſt ieiunare? veniẽt aũt dies cũ auferetꝰ ab eis ſponſus, &
tũc ieiunabũt in illis diebus. Peracta igitꝰ ſpiritalis cõnubij celebri-
tate, paſſiõis ac reſurrectiõis tempus aduenit, & ſublatus eſt ab eis
ſpõſus. Exinde illius deſiderio vehementer ſollicitati, ieiunare &
eſuritiõe ſe afficere cœpere, nec vnq̃ ab his abſtinẽtiæ anguſtijs re-
ceſſerũt, donec in cœleſti thalamo rurſum eidẽ quẽ tã ardẽter deſi-
derauerãt, fœlicitꝰ iũcti ſunt. Vbi nũc ieiunioꝝ famẽ, quã hic haud
multũ diu ſuſtinuerũt, æterni ꝑpetuiq̃ cõuiuij refectiõe cõpẽſant.

Nicolaus eps. APOSTOLICVM aũt viꝝ Nicolaũ Mireæ vrbis epm fe-
runt, infantulũ adhuc in cunabulis vagientẽ, & faſciaꝝ inuolucris
colligatũ, cũ nutricis vberibus admoueretꝰ, quarta & ſexta q̃q̃ fe-
ria non niſi ſemel ſugere lac voluiſſe. Mira ꝓfecto res, nõdũ ad du-
as papaſq̃ peruenerat, hoc eſt potus cibiq̃ vſum, & iam ieiunia ob-
ſeruabat. Sed ſi adulti ſanctitudinẽ cõſiderauerimus, non erit mirũ
ꝙ talis ac tanti hominis etiam infantia mirabilis fuerit.

Siſinius eps. IDEM miraculum vel portentum potius de Siſinio thaum-

A ſi epiſcopo refertur. Scilicet ipſum quoq; cum editus lacte genitricis ſuæ aleretur, quarta & ſexta feria tm̄modo ſemel tenelluli oris labella vberibus admouere conſueuiſſe. Cū aūt & hunc multa animi ſanctitate præſtitiſſe manifeſtum ſit, cur nō ſperemus eum ſanctum ac beatum euaſurum, quiſquis vel integræ iam ætatis vitam ab hac ieiunioꝝ obſeruatione auſpicabitur?

EOSDEM q̄rtæ & ſextæ feriæ dies Maiorus Sargiēſis eps̄, ita ieiunio ſuo cōſecrauit, vt in illis nihil prorſus deguſtaret. Aliȷs vero diebus pane hordeaceo victitabat. Vis noſſe quantū illi ſic ieiunaſſe profuerit? Virginitatem perpetuo ſeruauit. Maiorus eps̄.

EADMVNDVS Cantuariēſis archieps̄, ipſe quoq; virginitatis coronam adeptus eſt, laſciuiam carnis domans ieiuniȷs, feria ſexta ſicco pane tm̄, & aqua frigida ſemper eſt vſus. Nunq; illi curæ fuit vt paſceret corpus, ſed vt ſuſtentaret. Propterea quidē cibauit illū dn̄s pane vitæ & intellectus, & aqua ſapientiæ ſalutaris potauit illum. Fuit eīm doctor egregius, diſciplinis diuinis apprime eruditus, multis præterea miraculis clarus. Eadmundus archieps̄. Ecci. 15. a

B BONIFACIO martyri Miſiæ archiep̄o, quotidiana ieiunia ꝓ delicȷs erant, atq; ita vt inediam ꝑ biduum quatriduūq; ꝑte laret, dn̄icis tm̄ diebus quintiſq; ferȷs cibū capiens. Cū tn̄ docēdo gentiles ꝑ Miſiā iter faceret, viæ ac frigoris aſꝑitatē fatigatus ita tēperauit ieiuniū, vt quotidie dimidio panis & aquæ poculo vires reficeret. Et qm̄ neq; equo vehi voluit, ſed pedes ire detractis etiam calciamentis (vt alibi diximus) magis mirandū exiſtimo, tāto labori talem ac tā modicā cœnulam ſufficere potuiſſe, q̄ qđ ſine illo tot dieꝝ quot dictum eſt, inediam tolerarit. Tali vitæ tenore cucurrit ad martyriū. Et aliȷ quidem martyres vnā martyriȷ coronā receperunt, hic duas, ieiuniȷ martyriū ſanguinis martyrio copulando. Bonifacius. archieps̄.

HIVONEM presbyteꝝ & ipſum ſollicitū in primis abſtinētiæ cultorē, oīa ab eccleſia indicta ieiunia ſola panis & aquæ refectione obſeruare ſolitū legimus, vt plus aliquid faceret q̄ qđ præceptum fuerat, & alimenti tenuitas obedientiæ cumulus eſſet. Als̄ etiam abſtemium fuiſſe, & nunq; vel modico vino vſum. Hiuo presbiter.

DE ANTONIO q̄q; ægyptio abbate memoriæ ꝓditū eſt, q̄ ſemel ī die hora veſꝑtina panē cū ſale comederit, & aquā frigidā Anthonius abbas

biberit. Et cũ perſeuerãtius ieiunaret, nũc bidui/ nũc tridui inediam paſſus ſit, Tũ quod eã rem illi inuidens diabolus, aliqñ ſumpta monachi forma apparuit, cibos porrexerit, & vt aliquid ſumeret/ nec ſe fame confici pmitteret/ exhortatus ſit, q̃d tandẽ deprehenſa fraude Antoni⁹ crucis ſigno ſe munierit/ & ille euanuerit. Ex quib⁹ facile apparet/ q̃ magno emolumẽto nobis ieiuniũ ſit, cũ tantæ moleſtiæ diabolo ſit, Et ieiunãtes tentari poſſe/ ſuperari nõ poſſe. C

Sampſon archiepſ. SAMPSONIS quoq; dolenſis archiepi ieiunia fuere/ modo biduo/ modo triduo tranſacto, modo poſt hebdomadã cibum ſumere. Toto vero quadrageſimæ tẽpore, bis aut ad ſummũ ter/ parciſſimo victu laſſum & effetũ viribus corpus recreare.

Seuerus abbas. SEVERVS abbas natione ſyrus, dominico quoq; die mane ſacrã cõmunionẽ, veſperi panẽ vnicum ſumebat, altero cibo aĩam alens, altero corpus ſuſtentans. Reliquis aũt diebus cibo pariter ac potu vacuus perdurabat:

Medericus abbas. HOC idem & a Mederico abbate apud Heduã Galliæ vrbẽ obſeruatũ legimus.

Elpidius abbas. ELPIDIVS etiã abbas genere cadadox, cum deſertũ quoddã incoleret, & ſqualẽtis antri anguſto carcere ſe occluſiſſet/ tm̃ bis in hebdomada. i. dñicis/ & quartæ feriæ diebus veſci ſolitus dicit̃. D

Mutius abbas. MVTIVM item abbatẽ in ſolitudine ſingulis dominicis/ ſingulo pane diuinitus ſibi allato nutritũ accepimus, alijs vero diebus abſq; cibo ieiunum permanſiſſe.

Quattuor heremitæ. ILLOS quattuor/ quos Panucius abbas ĩ remotiſſima ægypti heremo cõmorantes reperit/ Ioannẽ/ Andream/ Thadeũ/ & Philippum, hebdomadarũ continuata ieiunia dñicis diebus ſoluere ſolitos ferunt. Angelo tunc iuxta eoꝝ numeꝝ panes deferẽte, & in aduentu Panucij quintũ panẽ aditũ fuiſſe dicũt. Nec ſane mirũ videri debet q̃ quidã ſanctiſſimi hoĩes ĩ ſolitudine de cœlo receperint alimenta, cũ etiã p̃uaricator populus mãna in deſerto nutritus ſit.

Stephanus preſbiter. ILLVD ego maiore admiratione dignũ reor, quod de Stephano preſbytero cõſtantinopolitano traditũ eſt, q̃ ſcilicet nõdũ edit⁹ ieiunia colere cœperit. Nã (vt aiũt) mater eo grauida, nõ vinum, nõ carnẽ, nõ lacticinia guſtare poterat, & ſi guſtaſſet/ præ nauſea euomebat. Poſt hæc ipſe iã natus, cũ vberibus applicaret̃, ſugere matrẽ niſi ieiunantẽ nolebat. Tali oſtento ſignificatũ eſt, q̃ntæ ille abſti-

Digitized by Google

A nentiæ obſeruator mox futurus eſſet, vbi em̄ cū ætate creuit virtus in templo beati Petri apoſtoli clauſurā ſubiēs, herbas cū ſale coctas abſq; alio condimēto ſemꝑ veſperi comedebat. Deinde præſbyter factus, priſtino victui ſalem ademit, & ne hoc quidē tam fatuo cibo quotidie vti voluit, ſed aut ſemel aut bis tm̄ in hebdomoda eum ſumere, aut ad dominicū vſq; diem inediā proferre. Poſtremo cum in ſolitudinē ſeceſſiſſet, herbis crudis paſcebatur, a cocto abſtinebat, & monachū profeſſus, cū a ſeniore iuberet̄ modico vino vti ꝓpter ſtomachū, vnicā villi guttulā in vrceū aquæ plenū inſtillare cœpit, vt & obediret, & aquā tamen nihilo pene q̄ ante ſapidiorē biberet. Pauculas etiā ficus feſtiuis dūtaxat diebus in cibo habuit, neq; hoc quidē ſua ſponte, ſed obediētiæ iure. Hic igit̄ iam ab initio in parētis viſceribus a deo electus ꝑdeſtinatuſq; & ſanctificatus, q̄ magna res eſſet ieiuniū oſtendit, cū ipam matrē ad id cōpellendo, tū ſemet vſq; in finē eo incredibiliter macerādo .i. a duo de vigeſimo vſq; ad ſeptuageſimūtertiū ætatis ſuæ annū, tunc demū paſcuis cœleſtibus ſatiatus eſt, tanto quidē vberius, quāto hic vixerat abſtinētius.

B SANCTO liberali, cui⁹ oſſa Taruiſij poſita honorant̄, vitæ merito de cœlo cōceſſum fuit (omne em̄ donū ꝑfectū deſurſum eſt) vti dn̄ico quoq; die percepta ſpiritali alimonia corꝑis & ſanguinis Chriſti, ſine vllo alio cibo reliquū tēpus ꝑduraret. Itaq; qd' ad animæ ſalutē ſumptū erat, illius virtute etiā caro ſuſtentabat. Liberalis. Iac. I. c

IOANNES quoq; abbas in Thebaidis heremo, quē ſub rupe quadā manentē toto triennio nūq; ſediſſe diximus, ipſam ſacroſanctam cōmunionē dn̄icis diebus a ſacerdote ſibi delatā ſumens, nihil aliud guſtabat, hoc illi & ſacramentū & victus fuit. Ioannes abbas.

APELLES itē ægyptius faber ferrarius, vt Chriſto ſeruiret, heremū penetrās, quēadmodū ferrū malleis, ita ſemet cudere cœpit ieiunijs, atq; a deo omni morum ſanctitudine limatus & expolitus euaſit, vt etiā ipſe nihil vnq̄ deguſtaret, ꝑterq̄ dn̄icis diebus panē illū qui de cœlo deſcendit, quē qui digne manducauerit, nō eſuriet (in æternum. Apelles monachus.

EPESIVM Anachoritam annos. xl. quos in ſcythiotica heremo peregit, ſol nō vidit manducantem, nunq̄ em̄ ante veſperum quicq; guſtauit. Epeſius monachus.

DIVVS Hieronymus teſtat̄ etiā Hilarionē abbatē, nūq̄ ante Hilarion abbas.

ſolis occaſum/nec feſtis dieb⁹/nec in grauiſſima valitudine ſoluiſſe ieiuniū, cū tn̄ duro admodū parciſſimoq; victu vſum dicat, herbaꝝ ſilueſtriū/hordeaceiq; paniſ/& nō coctæ, ſed aq̄ frigida maceratæ lētis, ita vt ei aliqn̄ caligarēt oculi, corpus ſcabredine rigeret, & tunc oleū ꝓ remedio in cibatu addidiſſe. Deniq; a.lxiiij.vſq; ad.lxxx.ætatis ſuæ annū, cū pane q̄q; abſtineret, ſorbitiūculis ex farina & holere cōminuto ſuſtentatū fuiſſe, donec reddito ſpū cōuiuij cœleſtis ꝑpetua & īeffabili dulcedine, quā ſemꝑ appetierat/ſatiari cœpit.

Hieronym⁹ ꝑſbyter. DE SE quoq; ipſe Hieronymus ad Euſtochium virginē ſcribens loquitur ac dicit, Repugnantem ſpiritui carnem hebdomadarum inedia ſubiugabam. Non tacuit qđ olim in heremo ſecretius egerat, vt illam quam docebat, ſuopte exemplo magis moueret, & tamē cōfiteṫ/cogitationū in corde laſciuientiū illecebris/vix interdū ſe reſiſtere potuiſſe. Pallebāt inquit ora ieiunijs/& mens deſiderijs eſtuabat in frigido corꝑe, & ante hominē ſuū iā carne præmortua/ſola libidinum incēdia bulliebāt. Et ipſi nos tutos putabimus/ſi diem vnum aut alteꝝ in hebdomada ieiunauerimus? Neſcio an etiā ieiunium dici debeat/qđ cōſequētis diei obruit repletio, cuius famem ſuccedens exuperat ſaturitas.

Siluanus abbas. SILVANVS abbas in deſerto ſcythi ieiunij die vna cū Zacharia diſcipulo iter faciens, ad quoddā monaſteriū diuertit, & humaniter acceptus mādūcauit. Cum aūt diſceſſiſſent, diſcipulum in via bibentem reꝑhendit/ꝙ eo potu ieiuniū ante tēpus ſoluiſſet. Et cū ille tūc ſe ambos iā ſoluiſſe ieiuniū diceret/cum in monaſterio comediſſent. Minime inq̄t, nā illud non ieiunij ſolutio/ſed charitatis cōmunicatio fuit. Itaq; exiſtimauit abſq; ieiunij detrimēto poſſe aliquid prægustari in ſodalitio exteroꝝ, id eſt cū aut ipſe alios hoſpitio ſuſciꝑet/aut ab alijs ſuſciꝑeṫ. Quem morem apud ægypti monachos celebrem fuiſſe/auctor eſt Caſſianus. Ita tamen vt illam prægustationem diſtrictiore poſtea ieiunio cōpenſarēt, vſq; adeo neq; charitatē dimittere, neq; abſtinentiæ quicq̄ derogare volebāt.

Odilo abbas ODILO Cluniacenſis abbas quadrageſimale ieiunium ſollicitius obſeruās, cū panē cinere aſperſum comediſſet, aquā potui popoſcit, qua accepta & ſtatim in vinum mutata, miniſtrum increpuit/ꝙ vinū ꝓ aqua ſibi attuliſſet. Illoq; admirante/& rurſum de fon-

Digitized by Google

A te hauſtã afferente, idem ſecutũ eſt miraculum. Vbi tandem agnouit dei voluntatem, timuit recuſare quod ab ipſo offerebaẽ, & aſperiorem cibum molliore poculo temperauit.

¶ GREGORIVS põtifex ingenio ac ſanctitate æque clarus, dũ adhuc monaſticã vitã ageret, aduerſa implicitus valitudine ieiunium q̃drageſimale ſeruare nõ poterat. Adueniẽte ṽo ſabbati ſancti die, flens Eleutheriũ abbatẽ rogauit/vti p̃cibus a dño tãtillũ ſibi virium impetraret: qd' ſatis eſſet ad eã ſaltẽ tã celebrẽ diem ieiunio excolẽdã. Quo orãte tantũ cõcepit vigoris, vt etiã in alterꝝ diem inediã facile ꝑducere poſſet/ſi voluiſſet. Sic quidẽ ipſemet in tertio dialogi ſui libro teſtatũ reliq̃t. Quo exemplo aperte admonemur, vt ſiqua res ad ſeruãdum ieiunium nobis impedimento fuerit, nõ negligamus/imo vt ab ea expediamur, votis precatiõibuſq; dñm ſollicitemus. Petenti dabitur/& pulſanti aperietur. Gregorius papa.

¶ NVNC fœminis/ſiq̃s forte viros imitari piget, fœminaꝝ ꝓponamus exempla. Anna Helchanæ vxor non capit cibum/ſed luget & orat, & ſterilitatem ab æmula exprobratam dño miſerãte fœcunditate compenſat, mœroreq; in gaudium verſo cõcinit dicens. Fœminæ. Anna Helcanæ. 1. Reg. 1. a

B Exultauit cor meum in dño, & exaltatum eſt cornu meum in deo meo. Vinum & qd' inebriare poteſt nunq̃ bibit, & bibentibus vinum hilarior efficitur dum prolis generoſitate lætatur. Ibidem. 2. a

¶ SARA Raguelis filia ſeptem iã maritis anteq̃ ab eis tãgereẽ/viduata, octauũ Thobiã triduano ieiunio ſeruauit incolumẽ. Cũq; cõiugũ ſuoꝝ interfectrix diceret, omni penitꝰ ꝓbro dũ ieiunaſſet & oraſſet/meruit liberari. Ipſe deniq; Aſmodeus dæmõ/q ipſos ſeptẽ viros interemerat, vnius mulieris victus ieiunio religaẽ in deſerto, amittitq; nocẽdi facultatem/qui habuerat occidendi. Sara Thobiæ.

¶ IEIVNABAT Iudith oĩbus diebus vitæ ſuæ, & Aſſyrioꝝ exercitu fit fortior. Ozias Bethuliæ princeps & q cum illo erãt, iam ſe ſuaq; dedere hoſti decreuerant/quem illa interemit. Itaq; quos arma a ſeruitutis iugo defendere nõ valebant/vnius fœminæ ieiunio & orationibus munitæ virtus liberauit. Iudith vidua.

¶ ANNA Phanuelis filia q̃tidianis ieiunijs & obſecratiõibus ad ꝓphetãdi culmen ꝑuenit. Puerum Ieſum quem Symeon ſacerdos in vlnas acceperat, ipſa ſuperueniẽs adorat, & redẽptorẽ Iſrael Anna phanuelis filia.

Digitized by Google

cōfitet̃ ſpūſancto plena, quia cibo vacua. Abſtinēdo & orādo intel lexit/quod ſcribæ & phariſæi legēdo nō perceperūt. C

Aſella virgo. ASELLAM virginē Hieronymus laudibus efferēs, ieiuniū inquit, ꝓ ludo habuit/inediā ꝓ refectione, & cū eā nō veſcendi deſi deriū/ſed humana cōdicio ad cibū traheret, pane & ſale & aqua fri gida cōcitabat magis eſuriē ꝙ reſtinguebat.

Paula vidua IDEM Paulæ vita iā defūctæ virtutes enarrās, Tātæ inq̄t cōti nētiæ fuit, vt ꝓpe menſurā excederet, & debilitatē corꝑis nimijs ie iunijs ac labore cōtraheret. Exceptis dieb9 feſtiuis/vix vnꝙ alīs ole um in cibo cœpit, vt ex hoc vno æſtimet̃/q̄d de vino & liquamine/ & piſcibus/& melle/& ouis/& reliq̄s quæ guſtu ſuauia ſunt iudica rit, in quibus ſumēdis quidā ſe abſtinētiſſimos putāt, & ſi ijs ven trē ingurgitauerint/tutā pudiciciā ſuſpicant̃. Poſt multa tandē ait. Nulla iuuenū puellaꝝ ſano & vegeto corꝑe tantæ ſe dederat conti nētiæ/quantæ ipſa fracto & ſenili/debilitatoꝙ corpuſculo. Poſtre mo dicit, ꝙ cū febri laboraret, nec medicoꝝ conſilio/nec Epiphanij epī ſuaſionibus cōpelli potuerit/vt vinū biberet. Et ipſe Epiphani us ab ea exiēs, tantū ſe ꝑfeciſſe dixerit, vt ecōtrario ſibi iā ſent aquā bibere pene perſuaſum eſſet. Q̄ ſi hæc & languore & ætate cōfecta fœmina, vinū in quo eſt luxuria vſꝙ adeo guſtare timuit, quō non magis timere debeant/quæ & ſanæ ſunt/& iuuenilis ætatis feruore, etiam cū multū ieiunauerint/incaleſcunt. D

Euphraxia virgo. ET IN illo Thebaidis monaſterio/in quo Euphraxia virgo omniū ſpiritaliū vnguētoꝝ odore fragrauit/quotidiana ſeruabātur ieiunia, & nō carnē/nō lacticinia/nō vinū/nō oleū, nō deniꝙ dulci um genera fructuū guſtare fas erat. Euphraxia vero biduo triduoꝙ & tota interdū hebdomada inediā ꝓtrahebat, vacuū cibo ventrem gerens/vt animā repleret virtutibus.

Maria ægyptiaca. MARIA ægyptiaca, quæ meretriciū quæſtū in quæſtū vertit paradiſi, in ſolitudinē ſecedēs/tres tm̄ panes pro viatico ſecum tule rat. Et q̄m ibidē deo ſeruiēs plus minus .xl. vixit annos, nec vnꝙ in terim hominem vidit, præter anno illo quo ad dominū migratura erat/Zoçimā abbatē, apparet eā hoc toto fere tēpore ſin● panis eſu perduraſſe. Et ſi quicꝙ ederit, more feræ ſilueſtriū herbaꝝ paſtu fu iſſe ſuſtētatā. Quicquid culpæ olim ꝑ ingluuiē cōtraxerat/tali ieiu

Digitized by Google

A nio purgauit, & quæ diu verſata fuerat in ꝓſtibulo, poſt heremi an
guſtias incola efficitur regni cœlorum,

¶ DE Fœlicula virgine & martyre traditũ eſt/carcere incluſã di/ Felicula virgo.
es ſeptẽ nihil guſtaſſe, & iterꝫ in tẽplũ deæ Veſtæ ſub cuſtodia trãſla
tã/alios ſeptẽ dies pari inedia ꝑegiſſe. Hac igiť abſtinẽtiæ virtute ro
borata, cõſtãti & impterrito aĩo martyrĳ pertulit ſupplicium, nihil
horreſcẽs tyrãni ſæuitiã, ſed mori cupiẽs & eſſe cũ Chriſto.

¶ MARIA Decegnies/cuius ortu Niuella Leodiẽſis epiſcopĳ Maria de cegnies.
viculus nobilitatus eſt, a feſto exaltatiõis crucis vſqꝫ ad paſcha ieiu
niũ cũ ſola panis & aquæ refectione ꝑ annos tres obſeruauit. Eãdẽ
ferũt aliqñ qnqꝫ & triginta dies abſqꝫ cibo perſeueraſſe/ diuinis fru
entẽ colloquĳs. Tres itẽ & quinquaginta dies ante obitũ ſuũ nihil
aliud guſtaſſe præter vitale viaticũ carnis & ſãguinis Chriſti. Hinc
defunctæ animã ab angelis in cœlũ ferri viſã, vt quæ a terrenis ali/
mentis idẽtidẽ abſtinuerat, cœleſti pabulo repleretť in æternũ.

¶ CECILIA virgo & martyr/biduanis & triduanis ieiunĳs me Cecilia virgo.
ruit virginitatis ſuæ angelum habere cuſtodem/& palmam obtine/ (re martyrĳ.

B ¶ CETERVM NON omnibus data eſt ea/ Ieiunia moderata
dem abſtinẽtiæ menſura/idemqꝫ modus. Alius dies multos inedi/
am pati poteſt/alius ne vnũ quidem. Alĳ ad ſedandã famem dimi/
dium panis ſat eſt/alĳ integer parꝫ eſt. Tantũ ergo ſibi quiſqꝫ ieiu/
niorum imponat quantũ ferre præualet, tantum comedat quãtum
ad regendos corporis ſenſus ſufficiat/nõ ad extinguendos, quodqꝫ
ad continuanda ieiunia cõgruere viſum fuerit, non vt duorum aut
trium dierum nimia abſtinentia/ ſubſequentiũ repletione indige/
at, & probro locus ſit/dicentium, Hic homo cœpit ædificare, & nõ
potuit conſummare. Turrim igitur ieiunĳ conſtructurus/ compu/
tet ſumptus, atqꝫ ita moderetur/vt futuro operi ad culmen vſqꝫ edu
cendo ſuppetere poſſint.

¶ SED CAVENDVM eſt/ne dũ abſtinẽtiæ immodeſtiã fu Cauenda guloſitas
gimus, in vitiũ incidamꝰ guloſitatis. Quo ſubuerſi Adã & Eua mã/ Geñ.3.b
datũ dei cõtempſerũt, & de paradiſo eiecti ſũt. Noe pudẽda nudauit Geñ.9.d
Loth inceſtũ cõmiſit, Eſau primogenituræ ius vẽdidit. Populus Iſ Geñ.19.g Geñ.25.d
raeliticus in deſerto perĳt. Heli ſacerdotis filĳ hoſtili gladio cæſi ſũt Num.11.g
Sodomæ quoqꝫ euerſio (vt ait ſcriptura) ſuꝑbia & ſaturitas panis fuit 1.Reg.4.c Ezech.16.

Digitized by Google

Lu.21.g Ideo dñs in euangelio. Attẽdite inq̃t vobis/ne forte grauent̃ corda C
vr̃a ĩ crapula & ebrietate/& curis hui⁹ vitæ, & ſupueniat ĩ vos repẽ
Lu.6.d tina dies illa. Et væ vobis q̃ ſaturati eſtis, quia eſurietis. Mediocrita
te igit̃ opus eſt, vt nec nimiũ nec parꝝ cibis abſtineamus. Alterꝝ ſe/
ipſũ incaute ꝑdere eſt, alterꝝ ventri/nõ deo ſeruire eſt.

Ieiunãdum a vitijs ¶ OMNI præterea ope & totis viribus enitendũ, vt ſemper a vi/
tijs magis q̃ a cibo ieiuni inueniamur. Alioqn nec a cibo ieiunaſſe
Rom.14.c ꝓderit, ſi int̃ ieiunãdũ peccato loc⁹ erit. Nõ ẽ (inquit apl̃s) regnũ dei
eſca & potus, ſed iuſticia & pax & gaudiũ in ſpũſancto. Pietatis igi
tur & iuſticiæ cura/curã ſuperet ieiunãdi. Hoc ẽ eñ ieiuniũ quod
Eſa.58.d elegit dñs, & ꝓpter quod per Eſaiã ait. Suſtollã te ſuper altitudines
terræ, & cibabo te hæreditate Iacob patris tui.

Cauenda ie/iunij iactãtia ¶ AD HEC ne quid ſimulate/ne qd iactãter fiat, Nolite ieiuna
Eſa.58.b re inquit ſicut vſq; ad hanc diẽ, vt audiat̃ in excelſo clamor veſter.
Lu.18.b Tales quippe phariſæũ imitant̃/qui ait, Nõ ſum ſicut cæteri homi/
nes. Ieiuno bis in ſabbato. Sed dũ inſipienter gloriatur, publicano
Zach.7.b quem deſpexerat/factus eſt deterior. Hos & ꝑ Zachariã arguit do/
minus dicẽs. Cũ ieiunaretis & plãgeretis, nũquid ieiuniũ ieiunaſtis D
mihi? Nõ eñ deo/ſed vanitati & iuſticiæ ieiunãt, qui ieiunando ho
minũ rumuſculos & inanes gloriolas aucupant̃, & dici q̃ eſſe ſan/
cti malũt. Qui ſæpe quidẽ vt ſe efferãt/alijs detrahũt, nec apl̃m audi/
Rom.14.a unt dicentẽ. Qui nõ mãducat/mãducantẽ nõ iudicet. Tu quis es in
Ibidem. quit/qui iudicas alienũ ſeruũ? Dño ſuo ſtat aut cadit. Stabit autem.
Potens eſt eñ deus ſtatuere illum.

Qualia eẽ debẽt ieiunia. ¶ SINT igit̃ examĩata/ſobria/pura/ſimplicia/hũilia ieiunia. Nõ
ĩmoderata/nõ lauta/nõ animi vitio polluta/nõ ficta/nõ ſuæ laudis
cupida/alienæ ĩuida, & liuoris magis q̃ abſtinẽtiæ pallore infecta.

DE CIBI POTVSQVE VILITATE AC PARSIMO/nia. CAPITVLVM SECVNDVM.

QVANTA AVTEM II QVI DEO/ non
mũdo ſeruiebant, cibi ac potus vilitate/parſimonia
q̃ vſi ſunt, & iam ieiunia eorum explicando dixi/
mus, & nũc priuatim plenius dicemus. Vt victum
illorum contemplantes, dapſiles helluonum cœ/
nas/& immoderatas vini potationes corpori æque

Digitized by Google

A atq; animo noxias/facilius contemnamus.

IAM primi illi humani generis parẽtes Adã & Eua, q̃diu ĩ paradiſo fuere, arborũ fructibus aliti ſunt. Eiecti quoq;/nõ niſi pomis/olere/frugibus veſcebant̃/& aquæ frigidæ potu. Carniũ v̾o & vini vſus ad diluuiũ vſq; tp̃a dilat⁹ eſt.i. poſt duo milia & ducentos q̃dragintaduos annos q̃ mũdus cõditus. Et ſi tot ſæculis harũ rerũ vſu carere potuit humanũ genus, ꝑfecto ſi cui nũc earundẽ abſtinẽtia nimis difficilis videat̃, gulæ nõ rationi fauet. Adam & Eua.

POST hæc igit̃ Noe prim⁹ vineã plãtauit, vinũ bibit/& ĩebriatus/detectis verẽdis iacuit ĩdecore, ita vt ſpectãtib⁹ ludibrio eſſet. Noe. Gen. 9. d

ISRAELITICVS pp̃ls in deſerto ꝑ annos. xl. mãna alit̃/& aqua potat̃. Carniũ auiditas atq; eſus illis exitio fuit. Vñ in Pſalmo dicit̃. Adhuc eſcæ eorũ erat in ore ipſorũ, & ira dei aſcẽdit ſuper eos. Et occidit pingues eorũ, & electos Iſrael impediuit. Vbi aũt ſepulti ſunt, ſepulchra cõcupiſcẽtiæ appellata, vt poſteros locus ipſe admoneat nõ cõcupiſcere illud, ob quod aliĩ morte multati ſunt. Populus iſrael. Pſal. 77. d

VIGINTI panibus hordeaceis centũ hoĩes pauit Heliſæus. Quinq; panib⁹ hordeaceis turbã q̃nq; miliũ dñs ſatiauit, vtrũq; miraculũ/ſicuti cætera oĩa/ſoli deo tribuendũ. Sed quod ad ꝓpoſitum noſtrũ ꝑtinet, attẽdamus hordeacei panis eſum, nec ĩ veteri/nec in nouo inſtrumẽto fuiſſe deſpectũ. Pudeat nos id panis gen⁹ reſpuere, quo ꝓphetæ & apl̃i/& cũ apoſtolis dñs vſi ſunt. Heliſeus Chriſtus Io. 6. b

B

AD AARON reliquoſq; ſacerdotalis ordinis viros in Leuitico præcipit̃. Vinũ & oĩe quod inebriare põt nõ bibetis tu & filiĩ tui/q̃n intrabitis tabernaculũ teſtimoniĩ/ne moriamini, vt habeatis ſcientiã diſcernẽdi inter ſanctũ & ꝓphanũ/inter pollutũ & mundũ, doceatiſq; filios Iſrael oĩa legitima mea/quæ locutus ſũ ad eos per manũ Moyſi. Vide igit̃ q̃ ipſa vini potatio/& a rerũ cognitione animũ ſeuocat, & in mortis periculũ ducit. Aaron ſacerdos. Leui. 10. b

IDEM IN Eçechiele quinto & quadrageſimo capite repetit̃ his verbis. Et vinũ nõ bibet oĩs ſacerdos/q̃n ingreſſurus eſt atriũ interius. Præcipue ergo ſobrios eſſe oportet eccleſiæ altariſq; miniſtros, quorũ vita documentũ aliorum eſt. Idem

ET IN libro Numeri Naçaræis & ſanctificatis dño præceptũ eſt, vt a vino & ab oĩ q̃d inebriare põt abſtineat̃, nec q̃cq; q̃d ab Naçaræi. Leui. 6. a

Digitized by Google

vua expſſum ē bibāt, vuas præterea neq; recētes neq; ſiccas guſtēt cūctis diebus quibus ex voto dño cōſecrati fuerit. Q; ſi iſta pfectio eos etiā decuit/q ad tēpus ſe dei ſeruitio dedicabāt, q̄to magis nr̄is cōuenit/q ppetuā ſeruitutē vouēt: Et illis qdē matrimonij ius erat, nr̄i vero maxime caſtitatē pfitenť. Quid aūt tā caſtitati cōtrariū q̄ vi

Salomon ¶SALOMON ſapia plenus, ſapiētio (nū/in q eſt luxuria) Eccs.2.a rē ſe fore putauit/ſi abſthemi⁹ viueret. Cogitaui inqt in corde meo abſtrahere a vino carnē meā, vt animū meū trāſferrē ad ſapiam/deuitareq; ſtulticiā, donec viderē qd eſſet vtile filijs hominū. Impedit ergo ſapiam/& nutrit ſtulticiā, nec qd in vita vtile ſit ſatis puidere ſinit q̄tuluſcūq; fortaſſe vini hauſtus. Nā ſi etiā modicus nō noceret haud ita penitus ab eo ſe abſtrahere Salomon cogitaſſet.

Rechabitæ ¶RECHABITE etiā pr̄is pceptis obſequētes, cyphos & calices vino plenos cū ſibi ppinarenť/reſpuerūt. Et nō bibemus vinū Hiere.35.a inquiūt, quia Ionadab filius Rechab pať noſter præcepit nobis dicens, Nō bibetis vinū vos & filij veſtri vſq; in ſempiternū. Q;obrē merenť a dño audire, Nō deficiet vir de ſtirpe Ionadab filij Rechab Ibidem.d ſtans in conſpectu meo cunctis diebus.

Thobias ¶THOBIE in comedēdo laudať cōtinētia, q in Niniue vrbe captiu⁹ & iugo ſeruitutis pſſus, nunq; vt gētiliū eſcis inqnareť/ animū īduxerit. Rituq; eoꝝ ſpreto atq; deſpecto, ſemp legitima dei ſui ſeruarit.

Daniel Ananias Miſael Açarias ¶DANIEL/Ananias/Miſael/Açarias/& ipſi Babylone captiui, cōtēpta regis mēſa legumina comedūt/& aquā bibūt, & eis q regijs epulis enutriti erāt/apparēt rubicūdiores obeſioreſq;. Daniel propheta. Atq; his ipſis q legumina carnib⁹/& aquā vino ptulerūt, a deo datā ſciam legim⁹ & diſciplinā in omni libro & ſapia. Danieli aūt intelligentiā omnium viſionum & ſomnioꝝ. Deniq; omne verbum ſapientiæ & intellectus, qd ſciſcitatus eſt ab eis rex/inuenit in eis decuplū ſup cūctos ariolos & magos/q erāt in vniuerſo regno ei⁹. Certe neq; legumina amara ſunt/neq; aq acerba, & ſi eſſent/nōne tanta mercede præoptanda ac præſumenda fuiſſent.

Dañ.10.a ¶ALIBI DANIEL ipſe, Panem inquit deſiderabilem non comedi, & caro & vinum non introierunt in os meum. Sed hoc interim viſiones videt, cum angelo loquitur/futura diſcit. Intantum deo placent/qui talibus abſtinent.

C

D

Digitized by Google

A NEC nos mouere debet/ ꝙ ſaluator noſter ad epulas ierit nu/ptiarũ, & conuiuijs interfuerit publicanoꝝ, & vorator/ & potator vini, & peccatoꝝ amicus a phariſeis appellatus ſit. Non vt ſe paſceret hoc egit/ ſed vt alijs ꝓdeſſet. Medicus ad curandos ægrotos acceſſit/ non ad inuitatores conuiua. Quippe q/ vt modeſtiã victus doceret, q̃draginta diebus nihil guſtauit. Eſuriẽtes & ſitientes beatos dixit, a muliere Samaritana potũ aquæ petijt, diſcipulis vt mãducaret hortantibus, cibus meus eſt reſpondit, vt faciam voluntatẽ patris. Q. aũt corpus ſuum & ſanguinẽ ſub ſpecie panis & vini ſumendũ obtulit, ſacramentũ id cibi ſpiritalis eſt/ quo anim⁹ paſcitur non corpus. Nam poſt reſurrectionẽ quoq;/ vt veritatẽ reſuſcitati corporis approbaret, cum diſcipulis comedit, non carnẽ tamẽ/ nec quicq; aliud, præter panem/ piſcem/ fauum. Chriſtus.

EIVS præcurſor Ioãnes baptiſta ſpũſctõ repletus anteq; natus locuſtis in deſerto & ſilueſtri melle paſcit̃, ob quã victus auſteritatem a phariſæis dæmoniũ habere dicit̃, a dño neq; comedẽs neq; bi- Ioannes Baptiſta.
B bens appellat̃, non ꝙ nihil omnino ſumeret, ſed ꝙ ijs dumtaxat ſuſtentaret̃/ quæ alij vt inſipida viliaq; deſpiciebant.

APOSTOLI ipſi ſpicas ſegetũ manib⁹ confricãt, & hoc tã ſimplici cibo eſuriem quõ poſſunt, leuãt. Cũq; numero. xij. eſſent nihil aliud q̃ quinq; panes hordeaceos duoſq; piſces habuerũt in deſerto, quãdo dñs turbam quinq; miliũ pauit. Iterum nihil omnino præterq̃ ſeptem panes & pauculos piſciculos, quãdo quattuor milia virorũ ſatiata ſunt. Rurſum tranſfretantes obliti ſunt panes ſecũ ferre, vſq; adeo cibariorũ curã non habebant, dum eius quẽ relictis om̃ibus ſecuti fuerãt/ dulcedine ſatiantur, & tñ ꝙ nõ ieiunarent adhuc excuſabant̃, quia ſponſus cũ eis erat. Quãto ergo cõtinentius atq; tenuius eos victitaſſe cẽſebimus, poſtq̃ ablato ſponſo, hoc eſt crucifixo dño nuptiaꝝ gaudiũ verſum eſt in ꝑſecutiõis luctũ, & iã terrena om̃ia minus placere cœperũt deſiderantibus cœleſtia. Apoſtoli.

IACOBVS frater dñi appellatus cognomento Iuſtus, vinũ & ſincerã nõ bibit, carnẽ nullã comedit, reliq̃ vitæ ſanctitate ſic excelluit, vt multi ſuſpicati ſint, ꝓpter necem eius hieroſolimã fuiſſe (ſubuerſam. Iacobus apl's.

PETRO q̃q; aploꝝ principi poſt aſcenſionẽ dñi, panis cũ oliuis/ raro cũ oluſculis cibus fuit, vt moderati victus Petrus apl's.

Digitized by Google

exemplū foret ijs quibus abſtinētiæ præcepta dabat. Iam piſcator hominū factus qui fuerat piſcium.

Paulus apl's. Ro. 14. d 1. Cor. 8. d 1. Tim. 5. d

PAVLVS apl's ad Romanos ſcribēs. Bonū eſt inquit nō mā ducare carnē/ & nō bibere vinū. Et ad Corinthios. Si eſca ſcandaliçat fratrē meū, nō mādúcabo carnē in æternū. Et ad Timotheum. Noli adhuc aquā bibere, ſed modico vino vtere ꝓpter ſtomachum tuū/ & frequētes tuas infirmitates. Cui ꝓpt̄ aduerſā valitudinē modico vino vti præcipit, eū dū ſanus eſſet aq̄ vſū oſtēdit. Sed etiā male affecto modicitatē/ nō copiā imperat, quod ſcilicet ad digerendā ſtomachi cruditatē ſatis ſit, non quo etiā ſopita genitaliū voluptas excitari poſſit, ne corporis remediū vertat̄ in animæ perniciē.

Fulgentius eps.

HINC ſane Fulgētius Rupēſis epiſcopus, ne morbo quidem affectus carnis alicuius alimēto vſ vini poculo vti voluit, veritus ne infirmitati blandiēs, ſemel intermiſſum vitæ rigorem ſanus poſt ea repetere nollet/ ſuperatus gulæ voluptate.

Honoratus abbas

HONORATVS Fūdenſis monaſterij abbas (vt Gregorius refert) puerulus adhuc, a parētibus inuitatus, cū a carnibus abſtineret, derídiculi gr̄a interrogat̄, an piſcari ī mōtibus vellet, qui tam ꝓcul a mari & fluminibꝰ cōſtitutis piſcibus/ nō carne veſci optaret. Cūq; ipſe taceret, ecce is qui ad aquā hauriēdā prexerat, piſcē de puteo ſitula ſublatū attulit. Quo miraculo effectū eſt, vt oēs cōuiuam cuius cōtinentiā irriſerāt/ venerari inciperēt.

Anthonius Serapion. Ethbinus. Stephanus abbas.

ANTONIVM in ægypto/ Serapionē in Arſenoite regione Ethbinū in quadā Hyberniæ ſilua. Stephanū abbatē in mōte moreto, pane tm̄ & aqua ſuſtētatos fuiſſe legimus. Sed Antonium cum iam infirmior ætas priſtinæ auſteritati par eſſe non poſſet, oluſcula & arborum fructus cum pane comediſſe.

Helias heremita.

HELIE heremitæ ī finibꝰ Antinos, quæ ē metropol' Thebaidis, iā ætate decrepito, exiguus panis & pauciſſimæ oliuæ cibꝰ erat, robuſtioribus vero annis interdū hebdomadarꝫ inediā tolerauit.

Paſtumius abbas.

PASTVMIO ægyptio abbati panis tm̄ & aqua victus erat vtrūq; appēdere ſolitus, ne edēdi auiditas plus hauriret/ q̄ quod ſuſtentādo corpori ſufficere poſſet. Ante hac vero dū ſolitarius viueret, crudæ herbæ illi cibū/ fontes potum ſuppeditabant.

Hor abbas

HOR ETIAM abbas q̄diu ſolitudinem incoluit/ herbiſ-

Digitized by Google

A radicibus/ aqua ſuſtentatus eſt, pane abſtinuit, donec monaſterio præpoſitus cõmuni cum aliis cibo vti cœpit/ vt ipſos lucrifaceret, & quadam vitæ æqualitate contineret.

APOLLONIVS abbas panẽ/ol⁹/herbas edere ſolebat, ſed ita ſane/ vt ea vel ſale cõdiret, vel aceto maceraret, coctũ guſtauit ni *Apollonius abbas.*

THEONEM quoq; monachũ cruda comeſſe accepi/ (hil- *Theon monachus.* mus, nec in veſcendo ignis opera vnq̃ vſum.

HONOPHRIVS item abbas, cũ ſede incerta per ſolitudi- *Honophrius abbas.* nem vagaret̃, diu herbis tm̃ & fructibus ſuſtentatus dicit̃. Demum pane & aqua nutritus angelo homini miniſtrante.

PALEMON monachus in Thebaidis deſerto habitans, ce- *Palemon & Pacomius.* lebri paſche die Pacomiũ contubernalẽ ſuũ rogauit, vt ſolito largi- us obſonaret. Coxit ille olus, oleoq; & ſale cõdiuit. Sed poſita men ſa, Palemõ ſuſpẽſus parumper ſtetit/ ingemuit/ lachrymas effudit, & dñs meus inquit crucifixus/ felle & aceto potatus eſt, & ego ole um edã? Auertentẽ ſe ac lugentẽ, Pacomius hortabat̃ vt ſumeret, & illã olei lauticiã nõ tam ſibi q̃ feſti ſolẽnitati cõcederet, tantũ pfe

B cit/ vt nec ipſe aliud guſtarit q̃ quod cõſueuerãt, panẽ ſcilicet cum ſale/ aquamq; frigidã. Sic refecti deo gratias egere, hoc tm̃ feſto tri- buentes/ q; eſcas tũc ſapidiores parauerint q̃ comederint, adeo ole um in cibo ſumere luxuriæ deputabant.

AMANDVS Turoni ad beati Martini ſepulchrum .xv. an- *Amandus eps.* nos manſit, & hoc toto tempore cibus illi panis hordeaceus, aqua potus fuit. Poſtea Traiectenſis epiſcopus factus, miraculis illuſtra- tus eſt/ Heraclio in oriente imperante.

GERMANVS etiã Altiſiodorenſis eps tenuiſſimo victu *Germanus eps.* contẽtus vino abſtinuit. In ſolẽnib⁹ tamẽ feſtis ita aqua diluto vtẽs vt vinum nõ ſaperet. Ante hac hordeaceo pane & leguminibus vi xerat, & his nõ ſale ſed cinere conditis/ quotidianũ ſeruãs ieiuniũ. Cũ hac cibi ac potus vilitate luxuriã cõmutauerat epularũ/ ex Bur- gundiæ præfecto monachus factus, deinde eps Altiſiodori,

EVAGRIVS pſbyt̃ .xl. annos pane/ oleo & aq̃ vſus ẽ, dein- *Euagrius presbiter.* de annos .xvi. pomis coctoq; abſtinuit. Poſtea vro etiã panẽ ſibi in- terdixit, ac p biẽnium olere tm̃ & lẽtibus vixit. Hic duorũ Macha- riorũ diſcipulus fuit, quorũ mores imitãdo adeptus eſt meritũ.

Digitized by Google

Hieronymꝰ preſbiter. ¶SANCTVS quoq̧ p̄ſbyt̄ Hieronymꝰ ad Euſtochiū ꝟginē ſcribēs, quāto labore ī heremo carnis tētatiōibꝰ repugnarit recēſet, atq̧ inter multa. De cibis inq̄t & potu taceo, cū etiā languētes monachi aqua frigida vtant̄, & coctū aliquid accepiſſe luxuria ſit. C

Idem ¶IDEM Pauli primi heremitæ vitā deſcribēs. Ieſum & angelos eius teſtat̄, in ea heremi parte quæ iuxta Syriā Saracenis iūgitur, vidiſſe ſe monachos/ quoꝝ vnus per annos. xxx. clauſus, hordeaceo pane & lutulenta aqua vixit, alter in ciſterna veteri, quā gentili ſermone Syri cubam vocant, quinq̧ caricis ſuſtentabatur.

Paulꝰ primꝰ heremita. ¶PAVLVS autem (vt idē refert) a ſextodecimo ætatis ſuæ anno vſq̧ ad ſexageſimum, palmæ fructibus vixit. Deinde vſq̧ ad cxiij. quo terris relictis ad cœlum migrauit, dimidiati panis fragmentum quotidie coruo alite deferente acceptauit, In aduentu Antonij integer allatus, deo donante quantum vtriq̧ ſatis eſſet. Qui cū comediſſent, ad fontem accedentes prono ore manibus concauis aquam hauriendo ſitim expulerunt.

Timotheus ſolitarius. ¶TIMOTHEVS quoq̧ Anochorita in deſerto ægypti pœnitentiā agens, palmæ fructibus & aq̄ de fonte hauſta ſuſtētatus ē. D

Dorothens abbas. ¶DOROTHEO abbati in Aegypto vnciæ panis ſex, & oluſculorum faſciculus/ & aquæ congius refectio erat.

Pambo abbas. ¶PAMBO abbas cū animā ageret, confeſſus eſt, ꝙ ab eo die ꝗ ſolitudinē ingreſſus fuerat, panem non guſtarit, neq̧ quicq̧ cuius ipſum pœniteret ꝓlocutus fuerit, & ſe tamen ſic e vita diſcedere tan q̧ qui modo cœpiſſet, non tanq̧ qui profeciſſet.

Pion abbas. ¶PION abbas in Thebaidis deſerto/ quo minus in edēdo voluptatis caperet, deambulando ſumebat cibū, aqua in potu vſus, quā ipſe effoſſo puteo amarā in dulcē verterat exorato domino.

Philoronius preſbiter. ¶PHYLORONIVS p̄ſbyter in Gallacia annos duodeuiginti ī cella clauſus, pane & cocto abſtinuit, dein duobus & triginta annis nullū pomi genus guſtauit, vt om̄i ciboꝝ dulcedine ſepoſita, edendi auiditatē coercere facilius poſſet.

Hilarion abbas. ¶HILARIONEM abbatē diuus Hieronymus tradit a q̄nto decimo vſq̧ ad vigeſimū ætatis annū q̄ndecim caricas poſt ſolis occaſum comediſſe. Trienio deinde dimidiū lētis aq̄ macerate ſextariū, ac deinde totidē annis panē cū ſale & aq̄, & totidē alijs, virgultoꝝ

Digitized by Google

A radices herbaſq́ ſilueſtres crudas. Deĩde annis nouẽ hordeacei panis vncias ſex, & coctũ modice ol⁹ abſq́ oleo. Poſtea debilitate corporis cõpulſũ, olei paꝝ addidiſſe vſq́ ad tertiũ & ſexageſimum vitæ annũ. Inde vſq́ ad. lxxx. pane abſtinuiſſe, ſed ſorbitiũculis vſũ de farina & olere cõminuto factis, potu ciboq́ vix vncias ſex appendẽtibus. Cæteꝝ nũq́ ante ſolis occaſũ quicq́ guſtaſſe, & neq́ diebus feſtiuis/ neq́ in grauiſſima febre ſoluiſſe ieiunium.

¶HOSPITIVS ille qui longobardoꝝ in Italiã aduentũ lõge an prædixit, pane & pomis veſcebatur. Quadrageſime vero ieiunia herbaꝝ tm̃ radicũq́ refectiõe trãſigebat ſemper abſtemius. Hoſpitius.

¶ROMVALDVS abbas ordinis camalduẽſis inſtitutor, dũ in heremo vitã ageret, panẽ & fabã aqua maceratã comedit. Romualdus abbas.

¶MAXENTIVS Pictauienſis abbas, pane hordeaceo & aq̃ victitauit. Arido ĩ loco cũ monachi ſiti laborarẽt, terram virga ꝑcutiẽs fontẽ ſcaturire fecit, vt ſcias elemẽta ei ſeruire/ qui gulæ & ven(tri dominat̃. Maxentius abbas.

GREGORIVS ligonenſis eṗs panes hordeaceos triticea cruſta oblitos eſitabat, in aquæ poculũ tantillum villi ad-

B. dere ſolitus, vt aqua ſuũ ſaporem ſeruaret colore mutato. Sic occultabat victus anguſtioris vſum, oſtẽtationẽ fugiẽs, & ſoli deo placere affectãs, tã & ſi ciuitas ĩ mõte poſita latere nõ potuit, ſemperq́ fugientẽ ſequit̃ gloria, ſequentẽ fugit. Gregorius eṗs.

¶IOANNEM presbyteꝝ, qui ĩ Gallia apud Caſtreſiũ pagũ martyrio coronatus eſt, crudis herbis & aqua frigida ſuſtẽtatũ ferũt Qui ſpõte corpus ſuũ ſic afflixerat, illud & martyrio exponere ſine heſitatiõe potuit, diſſolui cupiens & eſſe cũ Chriſto. Ioannes preſbiter martyr. Phil. i. c

¶COLVMBANVS in Gallia abbas, annis ſexaginta herbis tm̃ ac radicibus ſuſtentatus eſt. Fontẽ de petra deũ ꝑcatus eduxit, qui hodie quoq́ effluit vbertim/ & terrã irrigat. Columban⁹ abbas.

¶ALCYBIADI martyri apud Lugdunũ panis/ ſal/ aq̃ victus erat. Sed tandẽ ĩ carcerẽ truſus, ne ſcãdalo eſſet ijs qui ſecũ erãt, reliquia immũda fortaſſe crediturís, cũ adhuc infirmi eſſent, nihil recuſauit eoꝝ quibus ipſi vtebant̃, malẽs abſtinẽtiæ aliq̃d remittere q̃ fidei ſcrupulũ ꝓximis generare, monẽte apl̃o ac dicẽte. Noli eſcã illum perdere/ ꝓ quo Chriſtus mortuus eſt. Alcibiades martyr.

¶BLASIVM Sebaſte' epiſcopũ, cũ Diocleciano eccleſiam va- Blaſius eṗs martyr.

ſtante ad deſerta ſine viatico declinaſſet, aues aluerũt, donec inuentus in Chriſti cõfeſſione vitã finiuit. Nõ ſolũ igit in neceſſitate ſeruũ ſuũ deus nõ deſeruit, ſed etiã prærogatiua paſſionis honeſtauit, eſurienti miſit cibos, latenti martyrij coronã.

Benedictus. BENEDICTO abbati, cũ ſaxeæ rupis olim ſpelunca clauſo panis defeciſſet, preſbyter qdã diuinitꝰ monitus, prãdiolũ ſuũ attulit, & qm tũc ſolẽnis paſchæ dies erat, ſecũ cibũ liberiꝰ cape hortatus eſt. Deo grãs egit Bñdictus, tum ꝙ ſibi victũ in tpe ꝓſpexiſſet, tũ ꝙ ſacerdotẽ ſuũ ſibi in ſolitudine videndũ obtuliſſet, taliꝗ; lætus hoſpite, gratanter ea q̃ allata erant, vna cũ illo comedit.

Lupus archiepſ. LVPVS ſenonũ archiepſ, cũ ſecũ cœnantibus vinũ defeciſſet, ſperare oĩes in dño iuſſit, nec metuere ſibi quod ſperaſſent defuturum. Vix dum ſermonẽ finierat, cũ nunciatũ eſt, cados vini plenos ante ianuã ſtare, ip̃o qui attulerit incognito atꝗ; incerto, neꝗ; inter cõuiuantes dubitatũ eſt, quin a deo miſſi fuiſſent.

Egidius abbas. EGIDIVS abbas ad Rhodani oſtia latebrã ſibi eligẽs, trienio nulli cognitus ceruæ lac præbente nutritus eſt. Poſtea inuẽtus atꝗ; inde eductus præeſſe monachis cœpit. Igitur ꝗ diu hominũ cõmertio caruit ꝓpter deũ, beſtiæ obſequio dignus fuit.

Eraſmus epſ. ERASMVS epiſcopus Diocleciani perſecutionẽ fugiẽs, in monte libano a coruis paſcitur, ab angelis viſitatur, feræ etiã ſilueſtres poſita ferocitate illi blandiũtur.

Antoninus martyr. ANTONINVS martyr Apanieæ paſſus, cũ de via fatigatꝰ ſitiret, & arentis loci ſolũ nullis rigaretur aquis, preces ad deũ fudit virga humũ perculit, atꝗ; inde fons emanauit, cuius potu refocillatus, iam confidentius ad martyriũ cucurrit.

Baſolus abbas. BASOLVS ꝗꝗ; Rhemenſis abbas in Galliæ partibus, dum montẽ ſolitarius incoleret, nec aquã haberet, deum precatꝰ, fontẽ de rupe manare fecit, qui etiã num fluere dicitur.

Franciſcus. BEATVS etiã Franciſcus, dum ruſtici cuiuſdã ſitim in ſolitudine miſeratur, procumbens dñm deprecatus eſt, moxꝗ; humus fonticulũ emiſit, cuius hauſtu ruſticus qui iã moribũdus ſicco ore anhelabat, recreatus vixit. Ac ne plura eiuſmodi enumerẽ, Nudos ad prædicandũ apoſtolos miſerat dominus, & interrogati an miſſis ſine ſacculo & pera & calciamẽtis aliqd defuiſſet, reſpõderũt nihil.

Digitized by Google

A Quid em̄ deeſſe poteſt ijs, quibus adeſt ille p̄ quē facta ſunt om̄ia.

SED ne a propoſito diuertiſſe videamur, illud quoq; hoc loco puto referendū, q̄ in monaſterio tabernenſi, vbi Amos abbas milleq́uingentis monachis præfuit, legimus obſeruatum. Fratres ad menſam cōgregati, pendentib⁹ a fronte cucullis, ita oculos tegebāt vt alius aliū videre comedentē nō poſſet, Itaq; tātū quiſq; ſumebat quātū collibuiſſet, & ſinguloꝝ cōtinentia ſingulos latebat, ne inani gloriæ daret̄ occaſio, ſed diuino conſpectui munus illud ſincerius offerretur, quod ſubmouebatur humano. In monaſterio obſeruatum

PROMAMVS aliqua etiā hoc in genere fœminarū exempla. Agar ancilla cū Iſmaele filio eiecta, panē tm̄ & vtrem aqua plenum ſecū in ſolitudinē defert. Cōſumpta deinde aqua, puer & ipſa ſiti vexati, fonte angeli pietate oſtenſo refocillātur. Abraam diues erat, & inuitus illā emittebat, in angelo diuina virtus om̄ia poterat ſed & ille egre dimittens, & hic multū miſerans, aquā ſolam ad potum ceſſiſſe ei ſcribuntur, vt hinc facile conijci poſſit, iam tum mulieribus nefas fuiſſe vinum bibere. Fœminæ. Agar ancilla Gen̄.21.c

B RVTH moabitis in agro Booç, cū ſpicas deciduas legeret, benigne ab ipſo accepta, panē tm̄ iubetur comedere, & buccellā intingere in aceto, & cū ſitierit, eaſdē aquas potare, quas potabāt meſſores. Quod illa quidē pro magno munere habēs, gratias egit, comeditq; & bibit. At ipſe quā victu tam parco tāq; ſimplici delectari vidit, dignā cenſuit vt ſibi acciperet vxorem, & ex ea filios p̄crearet, nō dubitans de pudicicia illius, cuius ſobrietatē fuerat expertus. Ruth moabitis. Ruth.2.b

IVDITH cū ad illud grande facinus, quod mente agitauerat, perficiendum properaret, impoſuit (vt ait ſcriptura) abræ ſuæ aſcoperam vini, & vas olei, & polētam, & lapates, & panes, & caſeum, & p̄fecta eſt, a carnibus ergo abſtinebat, atq; (vt ego exiſtimo) etiā a vino, tunc tm̄modo illo vſa, cum & animi audacia opus eſſet, & vires quas ieiunio cilicioq; ante fregerat, excitande acriore potu eſſent, vt fœminæ dextera ad ſecandā toroſam tyranni ceruicē poſſet ſufficere. Quæ em̄ vinū contra Holophernē tulit, eā contra carnis moleſtiā ieiunijs & abſtinētia certaſſe nouim⁹. Quoniā aliter quidem pugiles & gladiatores alendi ſunt, aliter ſerui Chriſti. Iudith vidua. Iudith 10.b

PRETErea nō mīor Iudith viduæ q̄ Anne Helcanæ vxoris Eadem.

ſanctitas in ſcripturis p̄dicat̃. Anna tñ vinũ & qđ inebriare poteſt C
nũq̄ ſe bibiſſe dixit. Et ſi cõiugalis pudicicia minus tutã ſe putauit
ſi vinũ guſtaſſet, quõ vidualis caſtitas eodẽ guſtu corrumpi nõ for
midaret, cũ hæc illa tenerior ſit/ difficiliuſq̄ ſeruet̃.

Martha virgo. MARTHA virgo Chriſti hoſpita/ & Chriſti ſpõſa, poſt ei⁹ ad cœlos aſcenſum, carnẽ nullã comedit, a lacticiniis quoq̄ & vino abhorruit, quotidianũ ſeruãs ieiuniũ. donec rurſum ſuauiſſima hoſpitis & dñi ſui p̄ſentia ſatiari ſibi liceret, iã nũq̄ ab ipſo receſſuræ.

Maria magdalena. MAGDALENAM ꝟo ſororẽ eius in deſerto diuinis magis q̄ humanis alimẽtis fuiſſe ſuſtentatã accepimus, dum partẽ illã optimã poſſidere nititur quã elegerat, & quæ nõ auferet̃ ab ea.

Aſella. Paula. ET. A quædã quæ p̄cedenti capite dicta ſunt, hic etiã breuiter repetant̃ vt Aſella virgo pane & ſale & aqua cõtenta fuit. Paula oleũ in cibo non cœpit, lacticinia/ mel & alia palato ſuauia, guſtare noluit, vinũ ne ĩfirma quidẽ. Euphraxia Euphraxia p̄ter hæc fructus quoq̄ guſtu dulces repudiauit. Maria egyptiaca. Maria ægyptiaca vel crudis herbis/ radicibuſq̄, vel cibo nullo vixit. Maria decegnies. Maria decegnies pane & aqua vacuum & ieiunum ventrẽ reficiebat, inediã ſemel ad trigeſimũ, iterũ ad quinquageſimũ p̄duxit diẽ, rapta in ſpiritu, vt dictũ eſt. Quiſquis ad iſtarũ gloriæ ſublimitatẽ p̄uenire cupit, harũ q̄ntũ põt imitet̃ cõtinentiã. D

Othilia virgo. MVLTA ſunt huiuſcemodi exempla, quę longũ eſſet enarrare, te tamẽ Othilia virgo tacere omnino nõ poſſum quæ leguminibus & hordeaceo pane laſſum ieiuniis corpus ſuſtentaſti, donec in cœleſtibus regnis grano illo frumẽti ſatiari meruiſti, qđ cadens in terra multũ fructũ attulit. O q̄ breuẽ eſuritionẽ æternæ immenſæq̄ dulcedinis ſubſecuta eſt ſaturitas, dũ te cibi vilitate mortificas facta es immortalis. Pro hordeaceo pane panẽ accepiſti vitæ, pro leguminibus vberrimũ perennis læticiæ fructũ.

[illegible]ntẽtie Hieronymi. HIS iam dictis exemplis, operepreciũ eſt etiã paucas e multis diui Hieronymi ſententiolas apponere, vt illa ſequi volentes, præceptis quoq̄ tanti viri inſtructi cautius incedant. [illegible]hletã. Ad Athletam de inſtitutione filiæ ſcribẽs. Ante annos robuſtæ ætatis inquit, periculoſa eſt teneris & grauis abſtinẽtia, vſq̄ ad idẽ tempus ſi neceſſitas [illegible]ſtulauerit, & balneas adeat, & vino vtat̃ modico p̄p̄t ſtomachũ, [illegible]rniũ edulio ſuſtentet̃, ne pri⁹ deficiãt pedes q̄ currere incipiãt,

Digitized by Google

A & hoc dico iuxta indulgentiã/nõ iuxta impiũ, timẽs debilitatẽ/nõ
docẽs luxuriã. Deinde cũ iã adulta & firmior fuerit/ait, Cibus eius
oluſculũ ſit & ſiľa/caroq́ꝫ piſciculi. Sic comedat/vt ſtatim eſuriat, vt
ſtatim poſt cibũ poſſit legere/orare/& pſallere. Ad Nepotianũ. For Ad Nepotianum.
tiſſimum ieiunium eſt inqt/aq̃ & panis, ſed q̃a gloriã nõ habet/&
omnes pane & aq̃ viuimus/q̃ſi publicũ & cõmune ieiuniũ putať.
Caue ne hominum rumuſculos aucuperis, ne offenſam dei popu/
lorũ laude cõmutes. Virgines quoq́ꝫ deo dicatas erudiens. Quãdo Ad virgines
vos inq̃t ad refectionem hora debita adunauerit, in cibis veſtris mi
nime refulgeat coquorꝝ induſtria, nõ ciborꝝ nobilitas appetitũ mo
ueat/ſed fames, nõ apponanť incitamenta libidinũ/ſed quæ poſſint
famẽ extinguere, aut legumina/aut olera condianť in oleo. Carnes
ṽo ſolũ ſint ex licentia abbatiſſæ indultæ debilibus & infirmis, alio
quin cui⁹ ſint ſaporis ignoret cœnobiũ. Oua & lacticinia poſt ieiu/
nia debilitatis ſororibus, & p̃cipuis feſtiuitatibus ꝑmittanť ex grã.
Raro ſcianť quæ in aq̃s orianť & viuãt/niſi parui piſciculi. Deinde
ſubdit, Tanta ſit in ſumendo ſobrietas/tanta taliſq́ꝫ parcitas/vt ven
B ter potius cõquerať q̃ꝫ gaudeat, nõ egeat in digerendo ſtomachus
medicinis, ructum potius vacuatio q̃ꝫ nimia repletio inducat. Idem
ad Matutã virginem. Carnis & vini ſpecies/q̃ſi caloris fomenta & Ad Matutã virginem.
libidinis incitamenta fuge, & tunc forte vino vteris exiguo/cum
ſtomachi dolore nimio corpis compellit infirmitas. Et ne plura id
genus congerendo longior ſim, Ad Demetriadem virginem ſcri/ Ad Demetriadẽ virginẽ.
bens ait, Optimus eſt in omni re modus/& laudabilis vbiq́ꝫ men/
ſura. Corpus non frangendum/ſed regendum eſt. Sic ergo debes ie
iunare/ad Ruſticum monachum inquit, vt nõ palpites/& reſpirare Ad Ruſticũ
vix poſſis, ſed vt fracto corpis appetitu/nec in lectione/nec in pſal/ monachum.
mis/nec invigiliis ſolito q̃d minus facias.

DE OBEDIENTIA SERVANDA CAPITVLVM IIII

QVONIAM VERO NIHIL PRODEST
corpus ieiuniis & abſtinẽtia tenuari/ſi mẽs pariť in/
tumeſcat ſupbia, hinc iã dei ſeniorũq́ꝫ m̃adatis obedi
endi humilitatẽ docebimus/ſanctorꝝ ſequẽtes veſti/
gia. Neq́ꝫ eñ errare poterimus/ſi ſemper eorꝝ dirige/
mur exemplis/qui deo placuerũt.

Digitized by Google

Abraam. ABRAAM/ vt deo obediret, patriã/domum/cognationemq́ꝫ reliquerat, ſe ſuoſq́ꝫ omnes circũcidi ſuſtinuerat, deniq́ꝫ filiũ vnicum vniceq́ꝫ dilectũ ſuis ĩmolaſſet manibus, ſi deus qđ iuſſerat/impleri voluiſſet. Nõ dixit. In Iſaac mihi ꝓmiſſum eſt ſemẽ, quare nũc puer adhuc occidi mãdat? nõ dixit quõ vnici filij ſanguine infœlix pater manus polluã? tacitus iuſſa exeq̃ maturat, vt diſcas/nõ diſcutiendũ eſſe mãdatũ eoꝝ q̃ præſunt/ſed perficiendum. C

Saul & Samuel propheta. 1. Reg. 15. g SAVL iuſſus diſperdere Amalechitas/bello ſuperatos neci dedit. Agag aũt regi eoꝝ pepercit, deoq́ꝫ inobedientiæ crimen vlciſcẽte/ſublatum eſt ab eo regnum/& traditum alteri. Non eñ lex impletur/niſi tota ſeruetur. Cui autem ille pepercerat, eum Samuel ꝓpheta coram adductum/fruſtatim concidit, vt crudelitatem pietatẽ eſſe doceret/dum obſequium præſtatur deo.

Achab rex. 3. Reg. 20. g PROPTEREA QVIDEM & Achab rex per ꝓphetã a domino arguitur, q̃ deuictis ſyris regem eorum Benadab dimiſerit illæſum, cum morte dignus eſſet, & dicitur illi, Erit anima tua ꝓ anima eius, & populus tuus pro populo eius.

Quidam. Ibidem ILLE QVOQVE qui eundem prophetã/vt ſibi vulnus infligeret ex dei voluntate imperantem/ferire noluit, a leone laceratus inobedientiæ pœnas dedit. Alter ꝟo obediendo percutiens ſeruatus eſt. Hinc apparet q̃ grãde nefas ſit/vt alicui mortalium parcas, deo omnium cõditori ac domino obſequi nolle. D

Iehu rex. 4. Reg. 10. f. IEHV ꝟo rex Iſrael/cũ omnes qui de domo Achab regis erãt/iuſſu dñi interfeciſſet, cõtinuo audire meruit, Filij tui vſq́ꝫ ad quartam generationem ſedebunt ſuper thronum Iſrael. Itaq́ꝫ obediẽtiæ eius meritum filijs etiam/poſteriſq́ꝫ eorum vſui fuit, quartæ eñ generationis huius extitit finis in Zacharia filio Hieroboã/ Sellum filio Iabes regnum occupante.

Amaſias rex. 2. Para. 25. d AMASIAS rex Iuda/cũ aduerſum ſyros expeditionẽ paraſſet, viro dei obediẽdo/exautoratis atq́ꝫ dimiſſis cẽtũ milibus militũ quos cõduxerat de Iſrael, cũ triginta milibus ſuoꝝ copias hoſtiũ inuadẽs ſuꝑauit, cũ vtraq́ꝫ multitudine ſimul vincendus/niſi paruiſſet. Cæteꝝ hac elatus victoria/cũ eiuſdẽ ꝓphetæ monita cõtẽpſiſſet

Ibidem. f. a rege Iſrael Ioas victus captuſq́ꝫ, cognouit q̃tum ſibi prius ꝓfuerit obediſſe/cum tantũ poſtea nõ obediſſe nocuerit.

Digitized by Google

A RECHABITÆ patris Ionadab inſtitutionē ſecuti, vinū nō bibunt, domos nō ædificant, nō ſerunt/ non plantant, ſed in tabernaculis ſemper vagi peregrinanteſq; habitāt. Et ſi illi tam difficilia patris præcepta impenſe coluerunt q;, q̄ iniquus eſt qui multo faciliora leuioraq; dei mandata ſeruare contemnit? Hinc propoſita eorum obedientia/ iudæo℞ inobedientiā per prophetā increpans dominus, alteros captiuitatis iugo affligēdos minatur, alteros autem ſemp ſuo fruituros conſpectu repromittit. Et ſi ſic remunerantˉ qui obtemperant patri, quāto magis qui parent deo? Rechabitæ. Hiere.35.b

QVI cuſtodierint ſabbata mea inquit/ & elegerint quæ ego volui/ & tenuerint fœdus meū, dabo eis ī domo mea & in muris meis locum, & nomē melius a filijs & filiabus nomen ſempiternū dabo eis/ quod non peribit. Deus Eſa.56.b

NVNC euangelij exempla proprias voluntates cruci affigentes aggrediamur, Mirabilis in primis iam a principio apłō℞ obediētia fuit. Nōdū Chriſtū miracula facientē cōſpexerant, nōdum cœleſtis regni retributionē per illū futurā audierant, & ſtatim vt vocauit eos/ relictis oīmibus ipſum ſecuti ſunt, B atq; ita eidem adhæſerūt/ vt nulla deinde aduerſitate/ nullis perſecutionū tēpeſtatibus auelli ſepararíq; potuerint. Qui eñ ſemel guſtauerit q̄ ſuauis eſt dominus, oēs alias ſuauitates facile cōtemnet. Apoſtoli.

SED neq; tunc paruū obedientiæ ſpecimen dedere/ cum in deſerto turbæ diſcumbēti iuſſi cibos apponere/ quinq; panes/ & duos piſces, id eſt totum quod habebāt/ nihil ſibi reſeruātes porrexerunt. Siquidē ipſi fame periclitari/ q̄ neceſſitatē excuſando, domino ſuo nō ſtatim obtemperare malebant. Et quoniā lubenter paruerant/ multo plura collegerunt q̄ obtulerunt. Idem

CVM deinde ad inſinuandā gentibus veritatē deſtinarentur, & ſupplicia & neces ſibi perferēdas didiciſſent/ nūquid quo minus obedirēt/ exterriti ſunt? In omnē terrā exiuit ſonus eo℞/ & in fines orbis terræ verba eo℞. Et cum verberibus miniſq; agitarentˉ vt tacerent/ rñderūt, Obedire oportet deo magis q̄ hoībus. Idem Pſal.18.a Act.5.e

IPSE quoq; dominus/ vt nobis obedientiæ ſuopte exemplo pberet documentū, parentū obſequio ſubdi voluit. Et erat (inquit Euangeliſta) ſubiectus illis, & hoc qdē cū iam ſapientia & ætate & grā pficeret apud deū & hoīes, ne puero℞ more blāditijs aut metu Ieſus Chriſtus. Lu.2.g

Digitized by Google

ſubiectũ fuiſſe putes. Non fuit infirmitatis/ ſed pietatis & liberi gra tuitiq; obſequij iſta ſubiectio,

Idem Io.4.e QVALITER autẽ & cœleſti patri obſequendũ eſſet mõſtra uit/ cũ diceret, Meus cibus eſt/ vt faciã voluntatẽ eius q miſit me. Et
Io.5.e non quæro voluntatẽ meã/ ſed voluntatẽ eius q miſit me patris. Et
Io.6.d deſcẽdi de cœlo/ nõ vt faciã voluntatẽ meã/ ſed voluntatẽ eius q mi
Mat.26.d ſit me. Et ad patrẽ, Nõ ſicut ego volo inqt, ſed ſicut tu. Diuiſit volũ tates hoĩs & dei deus & homo Chriſtus, vt diſcamus diuinã volun tatẽ ſemp humanæ præferre/ & carnis affectũ ſpiritus affectui ſubiu
Phil.2.a gare. Deniq; apoſtol9 de illo, Humiliauit inqt ſemetipſum factus obediens vſq; ad mortẽ/ mortẽ autẽ crucis.

QVOD autẽ epoꝝ abbatũq; & alioꝝ q præſunt/ iuſſa mãda taq; ſine cũctatiõe capeſſenda ſint/ etiã cũ nobis min9 rõnis habere
Petrus apls. videbunt, Petri apli exẽplo patet. Non lauabis mihi pedes in æter
Io.13.a nũ inquit, indecens & indignũ ratus/ vt dñs officio fungat ſerui, & ſeruoꝝ quaſi dñoꝝ ſuoꝝ lauet pedes, Sed quod indecẽs eſſe nõ po terat/ quicqd ille iuberet, mox intellexit/ cũ audiuit ſe nõ habiturũ partẽ cũ ipſo/ niſi lauari pmitteret. Ideo protin9 obediẽs exclamat, Domine nõ tm̃ pedes/ ſed & manus & caput. Nos igitur quicquid Præpoſiti noſtri nobis iniunxerint, prius exequi q̃ cauſas inquire re curemus. Præpoſterũ eñ videtur, vt cuius officiũ eſt obedire/ is de ſeniorũ ſententia iudicet.

Paulus ſimplex PAVLVS monachus cognomẽto Simplex Antonij diſcipu lus, cũ primitus myſterioꝝ ignar9 quæſiſſet, eſſet ne pphetis prior Chriſtus: ineptã interrogationẽ ſilentio diluere iuſſus/ triennio ta cuit. Poſt hæc cũ multa illi abſurda & ſupuacua experiũdæ tm̃ obe dientiæ cauſa imperarent, veluti neceſſaria pficere nunq̃ diſtulit: ſicuti aquã haurire/ & hauſtã effundere/ veſtes diſſuere/ & eaſdẽ diſ ſutas iterũ cõſuere/ & alia huiuſmodi, quæ ille nõ q friuola futiliaq; eſſent/ ſed q iuſſa ppendẽs libẽter exequebat, diligẽterq; ĩplebat.

INTERSERAMVS adhuc aliquod inobediẽtiæ exẽplũ, vt q̃tum hæc nocuerit/ tantũ obedientia ipſa pfutura noſcat.

Quidam inobediens. FRATER quidã ægrotãs in monaſterio ſcythi, cũ adire ciui tatẽ pararet curatiõis gratia, & Moyſes abbas a pposito illũ deterre ret, ſimulq; prædiceret, ſi diſceſſiſſet/ fornicatiõe polluendũ, Iniuſſu

A eius abiit, & mulierẽ quæ languẽti miniſtrabat/ cũ cõualuiſſet viti/
auit. Quãto illi melius erat morbo periſſe ꝙ peccato? Mori ti muit
& multo grauiorẽ mortẽ incurrit/dum obedire negligit.

¶ ICCIRCO quidẽ Ioan nes abbas in ſcythi, quẽ ſol iratũ non Ioannes abbas.
vidit, ex hac vita ad meliorem migraturus, præcipuũ diſcipulis ſuis
documentũ relinquere volẽs, nunꝙ quicꝙ ſe ex ſentẽtia ſua egiſſe
dixit/ſed ſeniorꝝ, nunꝙ aliquid docuiſſe quod prior ipẽ nõ feciſſet,
hoc erat propriæ renũciare voluntati, & in docendo nihil præſume
re. In hoc illo ſummã pene virtutũ putauit, qui dum decederet, fra/
tres ſuos plura monere neceſſariũ non eſſe cenſuit.

¶ IOANNEM alterũ apud Lycum thebaidis oppidũ cõmo/ Ioannes abbas alter.
rantẽ, obedientiæ virtus eo prouexit/vt futurorũ præſcium faceret.
Huic obſequij experiundi cauſa abbas præcepit, vt palum aridum
in terra defixum, aqua quæ duo milia paſſuũ a monaſterio diſtabat
bis per diem aduecta totidem vicibus irrigaret. Cũq; vidiſſet/neq;
labore illum defatigari/neq; ligni nunꝙ ad viriditatem redituri de
ſperatione cõmoueri, poſt annũ in tali opere cõſumptũ interrogat,
B an lignũ illud iam radices egiſſet, & ſe neſcire reſpondentẽ, euerſo
ligno/vt ab irrigatione deſiſteret/iuſſit.

¶ ALIVD deinde obedientiæ eius periculũ facere volens, cum Idem
multi adeſſent promptitudinis eius in obſequẽdo fama exciti, man
dauit vt de cellario lenticulã/quæ oleo plena erat, proferens per fe/
neſtrã proijceret, tantillũ illis olei erit, & quidẽ in deſerto, vbi is li/
quor/neq; mutuo ſumi/neq; emi poterat, cõcitus tñ ipſe/nõ inopiæ
non loci rationẽ ducens, quod iubebat̃ perfecit.

¶ ALIAS quoq; ſaxum ingens, & quẽ multi ſimul mouere nõ Idem
valerent, ſoli vt aduolueret/ abbas præcepit. Tũc ille quidem toto
conatu fruſtra nitens/vires experiri nõ ceſſauit, donec multo ſudo/
re madentẽ/iam quieſcere idem abbas iuſſit. Hac obſequiorum ſim
plicitate Ioannes prophetandi donum conſecutus, in magnis bel/
lorum difficultatibus Theodoſium principem/ne cum hoſte con/
gredi timeret, ſuis animauit oraculis/certiſſimo victoriæ euentu. Ita
vt ille deinceps certamen nullum iniret/ niſi ipſo conſulto. Igitur
qui olim omnibus abbatis ſui iuſſis fuerat obſecutus, eius deinde
reſponſis obediuit imperator.

Digitized by Google

Albinus epſ. ALBINVM Andagauenſem epiſcopũ, dũ adhuc adoleſcẽs in monaſterio degeret, & ad perficiendũ abbatis mandatũ pergẽs, effuſum repente himbrẽ ſub tecto declinaſſet, eo procellæ vi diuulſo ac perpluente, cæteris qui illuc cõuenerãt, haud parũ madefactis ipſum ſolum aqua nõ aſperſit. Mirabantur omnes, & cũ audiſſent eum ab abbate miſſum iter facere, miraculũ obedientiæ merito imputarunt. O prægrandis virtus quã inanimatũ elementũ ita reueritum eſt, vt attingere non auderet. C

Guilelmus monachus. GVILLELMVS Aquitaniæ quondã & puentiæ dominus, poſtea vero ita humilis monachus, vt nihil tam paruũ neq; tam infimũ eſſe, quod ſe indignũ iudicaret, dum id ſibi faciendũ abbatis auctoritas iniunxiſſet. Iuſſus ergo aliquãdo panes coquere, cum iam cœnæ tempus inſtaret, confeſtim ſuccendit fornacẽ, rutabulo ignẽ circumuertit, ſed ſcopam, qua prunas euerreret, locumq; ponendis panibus aptaret, nõ habuit. Inſiliens ergo in fornacem, melote pro ſcopa eſt vſus. Tum demũ coctos panes fratribus nihilo tardius q̃ res poſcebat, attulit, nulla corporis aut indumentoꝶ parte læſa, vt propenſæ obedientiæ alacritatẽ intelligas, & inter pericula ſecurã, & inter infima nobilẽ. Factus erat hic quidẽ de Aquitaniæ prouentiæq; domino monachoꝶ furnarius, ſed de monachorum furnario factus eſt regni cœleſtis perpetuus poſſeſſor, terræ regibus maior, dei angelus par. D

Bercharius abbas. BERCHARIVS Luxouiẽſis monaſterij abbas, anteq̃ præeſſe cœpiſſet, ſingularẽ apud omes obedientiæ ſuæ cõmendationẽ miraculo auxit, dum vinũ de cado in vrnã traheret, ab abbate vocatus, relicta vrna feſtinus cucurrit. Vinum vero ſicuti fluebat, repleta vrna non eſt effuſum, ſed ſic ſtetit ac ſi gelu cõcretũ eſſet, donec ille reuerſus cadi foramen tereti in mucronẽ ligneolo obturauit. Tũc qui aderant, hand dubitarũt, quin hoc illi alacris admodũ atq; impigræ obedientiæ merito contigiſſet, vt qui ſe totũ abbatis voluntati libenter tradiderat, ad eius votum fluentis naturæ liquor pro tẽpore ſuſpenſus perſtiterit,

Gallus monachus. GALLVS Columbani abbatis diſcipulus, & Hildeboldus diaconus, piſciculos quos de flumine retiaculo traxerant in ſolitudine aſſaturi, ignem concinnabant, cũ interim verſus miræ magni-

A tudinis propius accedens diaconũ quidẽ terruit, ſed Gallo iubente vt ligna igni inferret/ obediuit. Hoc ideo ſane hic referendum duximus, vt qui præpoſitis ſuis reniti audẽt/ tali exemplo magis cõfundant, qñ & ſilueſtres feræ iuſſa ſanctorꝝ uereeant & obſeruent.

SIC & diuo Hieronymo vrſis etiã belua ferocior leo obſequiũ præſtitiſſe dicit, Aſellum monaſterij ad paſcua educere, paſcentemq́ comitari ſuetus/ agaſonis fungebat officio. Sed aſello amiſſo, iuſſus ipſe ligna dorſo deferre/ onerari ſe multa cũ manſuetudine patiebatur, donec poſtea inuentũ ante ſe ad monaſteriũ agens reduxit, Ecce bruta anĩalia ſeniorꝝ iuſſis obſequunt, & homo rõnis capax audet refragrari? Certe quiſq́s eorꝝ reſtiterit imperio, ijs iam dictis exẽplis feris beluis aſperior irrationabiliorq́ cõuincet. Hieronym⁹ preſbyter.

ID oppido cauẽs Marianus monaſterij bituricẽſis monachus, Mamertino abbati ita ſe ſubiecit, vt bubulci ſeruitio fungi iuſſus/ non grauatim obediret, nihil vile aut cõtemptibile arbitratus/ qđ ſibi agendũ ille iniunxiſſet. Marianus monachus.

FRATREM quendã refert Caſſianus/ non obſcuro loco natum, cũ relictis mundanæ conuerſationis rebus religioni ſeſe tradidiſſet, ſportulas venales abbatis iuſſu publice circũtuliſſe/ vnãquãq́ ſingulatim diſtrahendo, ea tm̃ de cauſa/ vt diutius in foro eſſet, & an illũ tam abiectæ negociationis depuderet, longiore experientia plenius noſceretur, omnia ſumma animi conſtantia curaq́ peregiſſe/ poſtpoſita generis nobilitate ſanctæ obediẽtiæ humilitati, ne ſtiuã manu tenẽs & aſpiciens retro/ ineptũ ſe faceret regno dei. Frater quidã

B

IDEM auctor Mutij abbatis miram obedientiã, ac niſi veteris inſtrumẽti par exemplũ ei aſtipularet/ pene incredibilem enarrat, dicens eũ vnico filio ſuo nõ peperciſſe/ vt abbati obediret. Vna em̃ cum illo paruulo adhuc monaſterium ingreſſus, vt cellulis diſpararent ſuſtinuit, & cum puer de induſtria in conſpectu eius increpitaretur/ verberaret/ miſeris acciperet modis, neq́ lachrymis neq́ clamoribus eius moueri potuit/ vt verbũ vnũ proferret. Deniq́ ſimulata in puerum indignatione abbas, patientiã pariter obedientiãq́ Mutij q̃ maximo ꝓbatur⁹ argumẽto, iuſſit vt arreptũ filiũ efferret, & in ꝓximũ flumen ſuffocandũ iactaret. Nihil moratus ille, vnicũ vt mergeret tulit, ſed quibus negociũ datũ erat, cũ ad ripã fluminis Mutius abbas.

Digitized by Google

ventũ eſſet/ſeſe opponentes inhibuerũt. Poſt hæc abbati reuelať/ Mutiũ Abraæ patriarchæ obediẽtiæ merito comparandũ, dignũq; cui poſt ſe monaſterij cura cõmitteretur. Cum hoc ita ſit, quis dubitat quin præpoſitorum iuſſa perinde ſeruanda ſint ac dei/pariq; ſedulitate adimplenda? C

Lambertus eps. HINC & Lãbertus Traiectenſis eps, cum inuidorũ malignitate epiſcopatu motus/ad monaſteriũ Scabolanẽſe cõfugiſſet/monachalẽ ſeruãs vitæ modũ, & nocte quadã ad orãdũ a lectulo deſiliens/pcuſſo pedibus pauimẽto ſtrepitũ feciſſet. Abbas eo q; ſilentij ea hora erat/quaſi ſubindigne id ferẽs, voce ſublata ait, vt quiſquis illud culpæ cõmiſiſſet, cõtinuo ad crucẽ exiret, nõ anteq; diei crepuſculũ eſſet reuerſurus. Crux autem ipſa extra monaſterij ſepta ſub diuo erecta ſtabat. Repente itaq; Lãbertus/ſicut nudis pedibus adhuc & cilicio tm̃ indutus erat/abijt, & hoc quidem brumæ tempe, vt multi mirareñt/quõ algore cõtractus nõ expiraſſet. Mane ſemiuiuũ reduxerũt, & abbas veniã petijt/affirmãs nũq; ſe putaſſe hoc mõachorũ aliquẽ facturũ/nedũ epm. Ideoq; ioco magis q; ſerio verbũ ptuliſſe. Hac tamen obedientiæ ſubiectione Lãbertus meruit/& in epiſcopatus ſui ſedem reſtitui/& tãdem martyrio coronari. D

Ioannis abbatis duo diſcipuli. NON MINVS cõſtãtis/ licet minus prudẽtis obediẽtiæ eſt exemplum qd ſequiť. Ioãnes abbas heremiq; ſcythi economus, ficus de Mareote lybiæ ſibi muneri miſſas, duobus adoleſcẽtulis ad ſenẽ quendã pcul in vlteriore deſerto manentem/deferẽdas dedit. Quos dũ iter agerẽt/nubiloſa circũfudit caligo, ita vt q pgerẽt/neſcirent. Per vaſtã igiť errãdo ſolitudinem diem nocteq; cõſumpſere/ſenis cellula nuſq; inuenta. Cũq; diu expectati non redirent, reperti ſunt poſitis genibus aĩas efflaſſe/ illibatis ficubus quas ſecũ tulerant. Siquidem inedia perire/q; abbatis præuaricari mandatum maluerunt. Q id recte neſcio, cum mandãtis voluntas non eo tenderet/vt innocentes diſcipulos fame confici vellet, & eſcam quam in manibus habebant non guſtare, illi tamen ſtupendæ cuiuſdã cõſtantiæ præbuerunt exemplum.

Gallus colũbani diſcipulus. COLVMBANVS abbas Gallo diſcipulo (cuius pauloante mẽtionem fecimus) inobedientiæ crimen obieciſſe dicitur, q; ad Ligonẽ fluuiũ piſcationẽ feciſſet/quã ad fluuiũ bruſcã facere iuſſus

Digitized by Google

A fuerat. Gallus aũt vtrũ in hoc an in illo fluuio piſcaret, nihil referre arbitratus/dũmodo opus qđ iubebaẽ ꝑegiſſet, tũ demum aduertere animum cœpit/ſecũq; cogitare, ꝙ ideo fortaſſe ſine piſcibus rediſſet, quia cuncta quæ iuſſa fuerant, non plene fuiſſet executus. Itaq; iterum tentata piſcatione, multiſq; in illo quod ſibi aſſignatum fuerat flumine captis piſcibus, didicit mandati non rem ſolum, ſed etiam verba ſingula diligentius eſſe perpendenda.

VENERII quoq; monachi obediẽtia nõ eſt ſilẽtio inuoluẽda cũ & ipſa plurimis documẽto eſſe poſſit. Hic ſolitarie vitæ cupiditate ardẽs/inſcio abbate diſceſſerat, tuguriolũq; ſibi poſuerat in deſerto. Cæterũ a ſancto Romualdo rephenſus, ꝙ abſq; præpoſiti ſui ꝑmiſſu monaſterium reliquiſſet, ideoq; caſſo & infructuoſo labore ipſum cœlum verſus niti, ꝗdiu inobediẽtiæ ꝑmereẽ grauitate, nõ diſtulit quin ſtatim ad abbatem ſuũ rediens, & culpæ veniam rogaret, & in ſolitudine viuendi copiam. Vtroq; impetrato/iam certiore ꝓmerendi ſpe Chriſto ſolitarius ſeruiuit. Igitur ex beati Romualdi ſententia & Venerij exẽplo faciet, quiſquis ad diſtrictioris vitæ inſtitutum/non niſi eo q præeſt cõſulto/ac permittente tranſierit. — *Venerius ſolitarius.*

B ALTERIVS nunc ſexus exempla ꝑpauca ſubiungã, ne modum excedat oratio. Heliſabet regis filia (cuius ſæpe fecimus & ſæpe facturi ſumus mentionẽ) adeo vna omnibus fere affluit virtutibus, nolens ne in ipſa quidem mariti domo ſuo viuere arbitrio. Cõradum medicũ & religioſum ſenem ſibi magiſtrũ adſciuerat, cuius imperio ac nutu in viam domini dirigereẽ. Igitur die quadã illo iubente, vt ad audiendũ dei verbum eccleſiam peteret, Marchioniſſæ meſenenſis improuiſo ſuperuentu præpedita ire omiſit, ne ſi tantã fœminam modo domi exceptam tam cito reliquiſſet, parũ honori habuiſſe videretur. Non accepit excuſationem Conradus, & vt inobedientiæ culpam flagellis dilueret/mandauit. Continuo illa poſitis veſtibus, linea tm̃ tunica quæ nuditatem tegeret derelicta, ipſo ſpectante tamdiu ſe loris diuerberauit/donec idem vt ceſſaret præcepit. Minus obſequioſi animi argumentum edidiſſet, ſi tunc ad eccleſiam cum iuſſum fuerat acceſſiſſet. Leui in re non obediuit, vt in multo difficiliore ſe obedientem probaret. — *Fœminæ. Heliſabet vidua.*

EVPHROSINA virgo Paſnucij Alexandrini filia/Sma- — *Euphroſina virgo.*

ragdus monachus dicta & credita, q̄m illi multus in vultu decor in C
erat, quocūq; ſe verteret/omniū in ſe oculos cōuertebat. Hāc ob rē
ne fratrū mētes deo intētas præſentia ſua labefactaret, iuſſa ē cellu-
læ ſuæ ianuā vltra nō egredi, ſed ibi humanis parit̄ diuiniſq; defun-
gi officijs. Paruit nō libēter minus q̄ conſtāter, octo & triginta an-
nos carcerem paſſa ꝑpetuum. Tunc tandem q̄ fœmina fuiſſet deꝑ-
henſum eſt, cum defunctæ corpuſculum de more lauarent. O patiē-
tiam animi incredibilem/qua ſuſtinuit tanto tempe ſexū veſtibus,
ſe cellula tegere/vt & Chriſto ſeruiret, & abbati obtemparet. Quā-
ti autem meriti eſſet apud deum miraculo patuit. Frater quidam ca-
dauer oſculatus, oculum quem olim amiſerat/integrum recepit. Il-
la igitur quæ obediendo oculis omniū ſe ſubtraxerat dum viueret,
mortua poſtea ſolo tactu reparare erutos poterat.

Obedientia triplex. HEC ſunt ꝑfectæ cōſumatæq; obediētiæ exēpla/non ſeruilis/
nō mercēnariæ, quarū alterā elicit timor/alterā p̄ſtat cupiditas, neu-
tra laudat̄/ſed ſeruilis melior. Per hāc em̄ plærūq; aditus fit ad iſtam
de qua loq̄mur, quæ ꝓpria filiorū eſt, qui nō tā patris reuerent̄ ſeue-
ritatē/q̄ ꝓbitatē amāt. Ea vō obediētia quæ venalis ē/nihil niſi lu- D
crum ſeq ſolet, & ſi qn̄ eccl'iæ ſeruit, nō amore vel timore dei ducit̄/
ſed pēſione pecuniaq; quā ſeruiēdo capit. Itaq; prauis auariciæ ſol-
licitudinibus quaſi ſtimulis furoris ꝑcita nō facile reſipiſcit, nec pec
cata deuitat, nec virtutes amplectit̄, cū omne eius ſtudiū in paran-
Ad obedientiam exhortatio. dis cumulandiſq; diuitijs ſit. Hāc fugiamus, & ad illā quā ꝓpoſui-
mus/totis viribus contēdamus, vt ad paradiſi celſitudinē vn̄ ꝑ ino-
bedientiā ſuperbiāq; eiecti fuimus/ꝑ obediētiæ humilitatē aſcenda-
Ro.13.a mus. Omnis aīa (vt ap'ls inquit) poteſtatibus ſublimioribus ſubdi-
ta ſit. Nō eſt em̄ poteſtas niſi a deo, quæ aūt ſunt a deo/ordīata ſunt.
Itaq; qui reſiſtit poteſtati/dei ordinatiōi reſiſtit, q aūt reſiſtūt/ipſi ſi-
Heb.vl.c bi dānationē acq̄rūt. Idē alibi. Obedite præpoſitis vr̄is, & ſubiacete
1.Pe.5.c eis. Apoſtolorū quoq; princeps Petrus. Adoleſcētes inquit ſubditi
eſtote ſenioribus, oēs inuicē humilitatē inſinuate, quia dn̄s ſupbis
reſiſtit, humilibus aūt dat gr̄am. Ne q̄s p̄terea impatientiā ſuā excu
1.Pe.2.c ſare poſſit præpoſiti duricia aſperitateq;. Idem alibi ait. Serui ſubdi-
ti eſtote in omni timore dn̄is, nō tm̄ bonis & modeſtis, ſed etiā diſ-
colis. Hæc eſt em̄ gr̄a, ſi ꝓpter dei conſcientiā ſuſtinet quis triſtici-

Digitized by Google

A as patiẽs iniuſte. Præpoſitis ꝟo eccl'iæ recte religioſeq́ præcipiẽtibus ita obſequi debemus/vt deo. Ad illos eñ locutus eſt dñs dicẽs, Qui vos audit/me audit, & q̃ vos ſpernit/me ſpernit, qui autem me ſpernit/ſpernit eũ q̃ miſit me. Vetus etiã lex(vt ĩ Deuteronomio legimus)nolẽtes obedire ſacerdotis impio/morte mulctãdos definiuit. Et ſi filius cõtumax & ꝓteruus patris iuſſa cõtẽpſerit/lapidibꝰ obrui iubeť. Per inobedientiã vxor Loth verſa eſt in ſtatuam ſalis. Onã Iude filius a dño ꝑcuſſus periJt. Dathã & Abyron terræ hiatu abſorpti ſunt. Saul a deo reprobatus/& hoſtili gladio traditus. Ahiel hiericho vrbis reædificator vna cũ liberis interiJt. Amaſias rex cũ obediuit vicit, cũ obedire noluit victus eſt. At ſi forte quicq̃ aliqñ iuſſum fuerit, de quo nõ ambigiť quin diuinæ repugnet ſanctioni, deo potius q̃ homini mos gerať. Oĩbus omniũ mãdatis dei mãdata præferẽda ſunt. Neq́ vlla alia cauſa prior potiorve eſſe debet/cur dignitate vel ætate ꝓſtãtibus parendũ ſit, q̃ vt deo placeať deoq́ ſeruiať, dicẽte Petro ap'lo. Subiecti eſtote omni humanæ creaturæ ꝓpter deũ. Poſtremo/vt ꝓphetæ teſtimonio diſcas/quanti apud deũ B momẽti ſit iſta virtus, Melior eſt obediẽtia inq̃t q̃ victimæ, & auſcultare magis q̃ offerre adipẽ arietũ.

Lu.10.c. Deut.17.c Vxor Loth. Onan. Datan & Abiron. Saul. Ahiel. Amaſias. 1.Pe.2.c 1.Reg.15.e

DE VERITATE COLENDA/MENDACIOQVE fugiendo. CAPITVLVM IIII

HACTENVS DE OBEDIENTIA, nunc de veritatis obſeruatiõe nobis ſermo erit. Quæ virtus cum omnibus conuenit/tũ præcipue religioſis. Alioquin quõ Chriſti ſerui dicerenť q̃ veritas eſt, ſi mẽdaciJs animũ applicarent? Aut quõ deo placere poſſent/ſi diaboli opera emularentur? Ille homicida erat ab initio, & in veritate non ſtetit, quia non eſt veritas in eo, cum loquitur mendacium ex ꝓpriJs loquitur, quia mendax eſt & pater eius. Io.8.f.

VETVS TESTAMENTVM ſummos veri cultores habuit prophetas, qui quidem pro eo aſſerendo vitæ periculum adire non formidabant. Vetus teſtamentum.

VIR dei ille in Bethel nequaq̃ veritus eſt Hieroboã regis præſentiam, vt prophetaret aduerſus ſacerdotes excelſorum ab ipſo Vir dei in Bethel. 3.Reg.13.a

Digitized by Google

cōſtitutos. Rex ergo ira pcitus ꝓtēta manu ꝓphetantē cōphendi iubebat, & manus quā ꝓtēderat aruit, Ita vt quem vlciſci voluerat continuo eundem ꝓ inſtauranda manu ſupplex rogaret. Vſq; adeo is q vera prædicere auſus fuerat, ipo etiā rege tūc maior fuit, lædi nō potuit/læſum ſanauit. C

Micheas ꝓpheta. 3. Reg. vl. c MICHEAS quoq; ꝓpheta/cū de belli euētu/qđ Achab & Ioſaphat reges cōtra Syriæ regē parabant/ cōſuleret, nihil ad gratiā eſt locutus, ꝑdixit iſraelitici exercitus fugā, & Achab regis necē/ipſo audiente, ac pſeudo ꝓphetis e diuerſo ꝓſpera oīa pollicentibus. Sed qm̄ malis inimica eſt veritas, a Sedechia in maxillam percutitur, ab Achab in carcerem truditur. Cum autem eueniſſent quæ prædixerat, mendacium interijt/veritas manſit, & qui vera vaticinanti manus intulerant/ab aduerſarijs cæſi pœnas dedere, ipſe vinculis liberatus eſt.

Zacharias propheta. 2. Para. 24. f ZACHARIAS Ioiade ſacerdotis filius, veritatis id eſt dei ſpiritu ībutus, nō dubitauit Ioam regē Iuda palā arguere, ꝙ patriæ ritu relicto/ad idoloꝝ cultū cōuerſus fuiſſet, ꝓphetantē in atrio domus dn̄i lapidibus obruerūt. At vͦo deo innocētis necē vlciſcēte, ingētes illoꝝ copiæ a paucis ſyris ꝓſtratæ ſūt. Ioas a ſeruis interfectus. D Qui autem ꝓ veritate mori non timuit/vitæ ætnæ præmia recepit.

Ananias. Hie. 28. a QVONIAM vͦo os qđ mentit̄ occidit animā, iccirco Ananias Açur gabaonitæ filius mendaciter ꝓphetans, per Hieremiā arguitur deuouetur q;. Quia ꝓphetaſti inquit/& nō miſit te dominus, hoc anno morieris. Et eo ipſo anno mendacium morte diluit.

Hieremias propheta. Pſal. 115. a Pſal. 33. d AT ETIAM Hieremiā in ægypto lapidatū/dicet aliqs licet vera annūciaret. Cui breuiter rn̄debimus, Precioſa in cōſpectu dn̄i mors ſanctoꝝ, mors aūt peccatoꝝ peſſima. Ideo iuſtos occidi permittit dominus/vt beatificet, ideo malos vt damnet.

Eſaias. Hieremias. Amos. MVLTI prætereà ex ꝓphetis extrema pati ꝙ vera reticere præoptarūt, cū ob hoc a deo dirigerent/vt regū populorūq; vitia corriperēt, & eis pœnas denūciarēt. Eſaias in duas ptes ſectus eſt, Hieremias lapidibus obrutus, Amos vecte p tēpora trāſfixus. Alij etiam ſancti homines fateor talia paſſi ſunt, ſed de morte trāſierūt ad vitā, de laboribus ad quietē. O peroptāda ſupplicia/p quæ beatitudinis cumulus augetur, & quoꝝ patientia deo nos efficit chariores.

NEQVIS tn̄ ad ſolos ꝓphetas veri obſeruationē ſpectare ar-

Digitized by Google

A bitretur, Achior ammonitarũ ductor ab holopherne bethuliã obſi/ Achior.
dente/de iudæorũ virtute interrogatus, quod ſentiebat non diſſimu
lauit, aſſerẽs inexpugnabiles eſſe deo ipſorũ cũ ipſis ſtante/ niſi qñ
eo relicto ad deos alienos declinaſſent. Ob hoc vinctus in Bethuli/
am mittitur, vt ſimul cũ illis contra quos bellum erat/captus punia
tur. Sed longe ſecus q̃ veritatis perſecutores crediderãt/euenit. Ho
lophernes qui nihil armis ſuis reſiſtere poſſe gloriabatur/ fœminæ
manu interimitur, reliqui fugam petunt. Achior v̾o vitæ periculũ
euadẽs, ne quid in ſe gentilitie falſitatis reſideret, etiã circumciſionẽ
accepit. Qui ergo pro veritate ſteterat/ſalutem, qui cõtra nitebatur/
necem, & nece grauiorem ignominiã, & vtroq; acerbiora gehennæ
ſupplicia eſt conſecutus.

POST prophetas fidiſſimi veri aſſertores extitere Apoſtoli Apoſtoli.
martyreſq;, & reliqui qui eos imitati/aut docendo/ aut rep̃henden/ Martyres.
do/aut p̃dicãdo, nunq̃ quicq̃ locuti ſunt/vel metu/vł odio/vel gra
tia. Contẽpſerũt potentũ minas, deriſerũt tyrannorũ ſupplicia, mor
tẽ ipſam ſubire nõ recuſarũt, dũ ꝓ veritate ſtarent/ſoli illi ſemꝑ pla/
cere ſtudẽtes/qui ait, Ego ſum via veritas & vita. Hinc quidẽ mul/ Io.14.a
B tos leuiſſimi etiã mendacij culpã ſedulo cauiſſe accepimus.

THEONAS abbas in heremo ſcythi nunq̃ mẽtitus dicit; Theonas
cũ tñ tribus milib⁹ monachorũ præfuiſſet. Mirũ eſt inter tantã mul/ abbas.
titudinẽ nõ fuiſſe lingua lapſum. Hoc idem & Beonẽ abbatẽ ĩ vita Beon abbas
(præſtitiſſe tradũt.

AC ſemꝑ quidẽ illo mẽdacij genere abſti
nendũ eſt, qđ in detrimentũ verti poſſit animarũ/corporũ/rerũ, cæ
tera leuiora ſunt, nullũ tñ (vt arbitror) culpa vacuũ. Omne quippe Qñ ſimulare
ſimulatiõe, quantũ a veritate tantũ & a deo abeſſe neceſſe eſt, cum & mẽtiri ne/
ſumma veritas ipſe ſit. Interdũ tamẽ ſimulare & diſſimulare & men ceſſarium.
tiri neceſſariũ, cum ſcilicet ita res cadet/ vt niſi mendaciũ perpetretũ,
aut grauius peccatũ cõmittendũ erit, aut maius bonũ obmittendũ,
huiuſce rei ſubijciemus exempla.

ABRAAM cũ per ſpiritũ noſſet, Saræ vxoris ſuæ pudiciciã Abraam.
dñõ protegẽte quocũq; perreriſſet tutã fore, vitæ tñ ſuæ ob eius for/
mã improbos hoĩes inſidiaturos dubitãs, ſororẽ ſuam eſſe dicebat.
Itidem & Iſaac illius filiũ de Rebecca cõiuge ſua pari imminẽte pe/ Iſaac.
riculo ſimulaſſe legimus, neq; ꝓpterea hũc vel illũ ob hoc aliqñ re/

Digitized by Google

prehenſum. Ea namq; ſimulatione occaſio vitabatur homicidij. & C
grauius deliquiſſent/ſi verũ confitentes cauſam malis ſeuiendi da-
rent. Quæ quidẽ danda fuiſſet/ſi pudiciciã ſimul periclitari poſſe du-
bitaſſent, ne vitæ parcendo/aĩæ diſpendiũ incurrerẽt. A mendacio
ſane excuſantur, quoniã cõſuetudo erat, vt quibꝰ aliqua ſanguinis
intercedebat cognatio, fratres & ſorores inter ſe quãdoq; vocarent̃
Sara autẽ Abrahæ ex patre neptis erat, Rebecca aũt Batuel filia, qui
Iſaac frater patruelis fuit. Non tamẽ eos a ſimulatione defenderim,
cũ eo animo locutos conſtet/ vt proprie ſorores crederent̃, ſed tam
leuem noxam puto, vt primo ſtatim cõſcientiæ ſtimulo expugnat̃.
Itaq; etiã in neceſſarijs delictis aliquo remorſu opus erit, vt animus
ipſe & purior euadat, & ſemp̃ humilitatẽ ſeruet, dum non inſurgit
Pſal.140.a ad excuſandas (vt dicitur) excuſationes in peccatis.

Iacob. ¶ IACOB etiã cũ bñdictiõẽ primogenituræ, iure quod eme-
rat a fratre, ſibi debitã aliter vendicare nõ poſſet, primogeniti formã
aſſimulat, patrẽ decipit/benedicit̃. Deniq; ſupplantatũ ſe queritur
Eſau eiulatu magno, ſed Iacob dolꝰ minime imputat̃, qñquidẽ ne-
mini iniuriam facit qui ſuo vtitur iure. Decepit patrem inquies, ſed D
niſi decepiſſet, bonoꝝ ſibi debitorũ poſſeſſionẽ amiſiſſet. Ita ergo
decepit/vt neminẽ offenderet, & quod ſuũ erat acciperet. Nõ audeo
dicere hoc cõmento eũ quicq; deliquiſſe/ qui mox diſcedens cũ ob
dormiſſet, meruit videre ſcalam ad cœlũ vſq; erectã, angelos aſcen
dentes & deſcendẽtes/dñm ſummitati innixum, a quo non fraudis
alicuius exprobationẽ accepit, ſed econtrario terræ in qua dormie
rat poſſidendæ, regniq; per orbẽ propagãdi promiſſionẽ, nunquid
peccauerat qui ita remunerabat̃? Neq; tamẽ ipſum nõ ſimulaſſe di-
cere poſſumus/ cũ hedinis pelliculis Eſau fratris piloſitatẽ effinge-
ret, neq; non mentitũ cũ ſe eſſe ipſum Eſau reſponderet, ſed iſta ita
diſpenſant̃, vt non vitium iudicent̃ ſed myſteriũ, & ſi myſteriũ nõ
eſſent, proculdubio delicti aliq̃d haberẽt, ſed (vt reor) in tali caſu nõ
cauẽdi ꝓpter cõmodoꝝ q̃ iure q̃rebant̃, magnitudinẽ atq; fructũ.

Ioſeph. ¶ IOSEPH apud Pharaonem in ægypto primo loco habitus,
fratres a quibus venditus fuerat, eo veniẽtes vt frumẽta emerent,
ſe non agnoſcere ipſis incognitus fingit, obiectoq; ꝙ exploratores
eſſent, in carcerẽ cõpulit, deinde de carcere eductis, iurat per ſalutẽ

Digitized by Google

A pharaonis, nō abituros inde, niſi minimū fratrū Beniamin, quem domi cū patre relictū dixerant/adduci faceret, quaſi hoc experimē/to deprehenſurus, vtrū terrā exploratū veniſſent, an parandæ annonæ gratia a patre miſſi, & tn̄ omnes mox abire permiſit præter vnū, quē pro obſide tenuit ſecū. Poſtremo reuerſos vna cum Beniamin cypho ſuo argenteo in ſacco eius clam indito/ furti inſimulat. Nūc ergo quærit, an illi tunc licuerit, his ex induſtria cōfictis circūuen/tionibus vti, & videt licuiſſe, cū eo ſpectarint, vt pœnitudinē elicerent, ꝑ quā ipſi ſaluarent̄ ꝙ in fratrē peccauerāt. Vnde toties vexati dicunt, Merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrē nr̄m, haud ita doluiſſent, ſi ſe ille repēte ꝓdidiſſet. Qui poſtq́ꝫ eos animo angi vidit, palā facit ſe, iniuriā oēm remittit, ſingulos exoſculatur, & vt cū patre totaq́ꝫ familia ad ſe ī ægyptū trāſmigrare maturēt ꝑſuadet. Eos cū aduenıſſent, aluit, poſſeſſiōe terræ optimæ donauit, bonis multis affecit. Euacuata eſt igit̄ mēdacij culpa, finis merito, dū per illā Ioſeph eis plurimū ꝓdeſſe nitit̄, a quib⁹ grauiſſime offenſus fu

EGYPTIE obſtetrices iuſſæ ꝑfocare mulierū hebræa (erat. rū mares pueros, obtēperaturas ſe Pharaoni monſtrabāt, nec tamē obtemperauerūt, & qm̄ nō morerentur puerperia, accuſatæ reſpondent ipſas hebræas obſtetricandi artē callentes anteq́ꝫ ſe ad illas ap/plicuiſſent, parere ſolere. Maluerūt mendaciunculo iſto vti, q̄ꝫ cru/dele regi præſtare obſequiū. Quāobrem dicit ſcriptura, Quia timuerūt obſtetrices deū, ædificauit eis domos, per quas alij temporalia, alij æterna bona illis repenſa intelligūt. Quicqd tn̄ horū ſit, mercedem meruit pietas, etiā mendacio velata. Obſtetrices Pharaonis. B Exo. 1. d

RAAB meretrix certa iſraelitas Ioſue duce vrbem Hierico in qua erat, funditus euerſuros, exploratores eorū domi exceptos nō prodidit, quinimmo operuit lini ſtipula, & quærentibus abiſſe di/xit, Cumq́ꝫ Hierico ſolo æquata omnes paſſim trucidarētur, ipſam cum ſuis omībus intactam reliquerūt. Inſuper in tribu Iuda recipi meruit Salmoni vni ex principibus iuncta. Niſi hoc mendacio hoſpites ſuos texiſſet, vna cū reliquis interiſſet, & niſi ſeruādæ pietatis cauſa illi mentiri licuiſſet, ad tam præclarū coniugiū infamis mulier nunq́ꝫ perueniſſet, vt inter illas cenſeretur, de quibus per ſucceſſio/nis lineam naſci voluit dei filius Ieſus chriſtus. Raab meretrix.

Digitized by Google

Gabaonitæ. ¶MENDACIVM Gabaonitis attulit ſalutē, ſed abſtulit li- C
bertatē. Dederat illis Ioſue ī caſtris galgalæ iuſiurādū ꝙ vitæ illorū
parceret, ratos eos (quemadmodū ipſi referebant) gentē magis lon-
ginquā eſſe/ꝙ̃ quæ terræ ꝓmiſſionis finibus concluderet. Mox fal
ſos fuiſſe deprehendēs/viuere quidē ꝓmiſit, ſed calones lixaſq; cō-
ſtituit redactos in ſeruitutē. Q̃ ſi ſeruari ꝓmiſſum debuit, ne illi cū
alijs perderent̄, nō fruſtra compoſito pellaciq; ſermōe vſi ſunt. Q̃
autē ſeruari debuerit, ex ſecundo regū volumine apparet, vbi dicit̄
1.Reg.21.a Ideo iam trium annorū fame laborare populū iſrael, quia rex Saul
Gabaonitas contra fidē quā a Ioſue acceperant/interfeciſſet. Sed ſi
præceperat iampridē dn̄s omnes gentes illas internitiōe deleri, cur
ſolis deinde mendacibus parci voluit, ꝙ ſcilicet nulli obeſſe/ſed tm̄
ſibi prodeſſe mendacio quæſierant, ac ne omnino impune mētitos
crederes/mancipiorū more ſeruierunt.

Dauid pro pheta. ¶DAVID ſecūdū cor dei electus, capitale Saulis odiū declinās,
cū Nobē ꝑueniſſet, finxit ſe a rege miſſum, & decepto Achimelech
1.Reg.21.a ſacerdote panes ab eo accepit, enſemq; Goliæ gethei/quē ipſe ex ꝓ-
Ibidem.d. uocatione interemerat. Inde ꝑgens venit ad Achim getheorū regē D
& periculū veritus inſaniā ſimulauit, dimiſſuſq; abijt. Vtrūq; dolū
ſumma excuſat neceſſitas, Sacerdoti illuxit ne īedia periret/regi ne
Idem ¶ITERVM ad Achim fugiēs cū ſuis benigne admo- (gladio.
1.Reg.27.a dū eſt recept⁹, & cū e Philiſtinorū pagis p̄das ageret, viros ac mulie
res internitiōe tollēs, ne res ad regē deferri poſſet, ita illi ꝟba dabat,
vt crederet ipſum mala Iſraelitis inferre. Et hoc ꝓfecto dignū venia
mēdaciū, quo ſe ſuoſq; tueri, & idolatras potius ꝙ̃ fideles offendere
Deut.12.a fas erat, dicente dn̄o, Diſperdite noīa eorū de locis illis.

Idem. ¶IDEM Abſalone filio ꝑſequēte, cū ab Hieroſolimis fugeret,
negociū dedit Chuſi arachitæ, vt Abſaloni adhærens Achitophelis
2.Reg.17.a ducis eius conſilia ſuggillaret. Cū ergo Achitophel ſententiā dice-
ret, Chuſi interceſſit, & clādeſtino per internuncios egit, vt regem
ſubtraheret periculo. Quantū autē Chuſi ſimulata amicicia Abſa-
lonē fallendo peccarit, cum aliter pijſſimū regē ſeruare non poſſet/
ſcriptura teſtatur dicens, Domini nutu diſſipatū eſt conſiliū Achi-
tofelis vtile, vt induceret dominus ſuꝑ Abſalonē malū. Quis igitur
Chuſi factum accuſet/ſi dominus non reprehendit?

Digitized by Google

A QVID mulier illa/quæ extẽto ſup̃ os putei velamine finxit ſe tipſanas ſiccare, & nuncios Dauid ibi latẽtes Abſalonis ſeruis inſequẽtib⁹ nõ indicauit, ſed guſtata aqua illos feſtinãter abiiſſe r̃ndit: debuit ne ꝙ res erat nõ diſſimulare/& innocentes prodere interfecturis: Nõne magis deum offendiſſet dũ verũ dicit/pios neci exponendo, q̃ꝫ dum falſum/ a periculo liberando: Mea quidẽ ſententia min⁹ diſplicet/ſi modo diſplicet, pietate mixta ſimulatio/ q̃ꝫ veritas crudelitate. Vtrũq́ꝫ tñ auctoris fine intẽtioneq́ꝫ metiendũ eſt. Idem Quedam mulier.

SALOMON regũ ſapiẽtiſſimus in re dubia ſententiã laturus, non niſi ſimulatiõis vſurpatione inueſtigauit veritatẽ. Afferte mihi gladiũ inquit/ & diuidite infantẽ viuũ in duas partes, & date dimidiã partẽ vni/ & dimidiã partem alteri. Tunc inter altercantes ꝑdidit pietas matrẽ/impietas alienam, & non fuit diuiſus puer/vt rex callide ſimulateq́ꝫ iuſſerat, ſed interger ac viuus dat⁹ matri/ vt ĩ animo propoſuerat. Et hoc ſapiẽtia nõ mendaciũ fuit. Sic eñ dicit, Et audiuit oĩs iſrael iudiciũ quod iudicaſſet rex, & timuerũt regẽ/ vidẽtes ſapientiã dei eſſe in eo ad faciendum iudiciũ. Hæc quidem indagandi veri ratio vſitatior, nec tolerabilis tñ/ verũetiã probata, ſed non ita & decipiendi. Salomon Rex. 3.Reg.3.d

B QVIS tamẽ Iudith viduæ ſutellas doloſq́ꝫ & mera mẽdacia audet accuſare: quib⁹ patriã obſidione, Iudæã omnẽ, hoc eſt dei populum ſeruitutis periculo liberauit: Oĩbus ſe ornamentis comit, & dominus auget illi formæ decorẽ/oriſq́ꝫ venuſtatẽ, vt trahere poſſit Leuiathan hamo. Egreſſa ergo occurrit exploratorib⁹. Et filia ſum hebræorũ inquit, ideo ego fugi a facie eorum, qm̃ futurũ agnoui ꝙ denť vobis ĩ deprædationẽ. Deniq́ꝫ Holopherni ſe indicaturã pollicetur, quo aditu ſine ſuoꝝ ꝑnicie capiat ciuitatẽ. Poſtremo cũ ipſo collocuta/ſermone/ ꝓmiſſis/vultu fallit, atq́ꝫ eundẽ quem adorauerat, cuius ſe ancillã dixerat, captata occaſione incautã interimit. Nemo dolos illi vitio vertit, factũ omnes laudibus extulerunt. Sũmus ipſe ſacerdos Ioachin cũ magno preſbyteroꝝ comitatu de Hieruſalem bethuliã venit, vt faciẽ ei⁹ videret/ cui⁹ famã admirabať. Quid multa: omnes vni fœminæ gratias agere, & eius virtute beneficio ꝙ ſalutẽ/quã iã deſperauerãt ſe conſecutos palã fateri, nihil laudis/ nihil gloriæ omittere, quod magno fortiq́ꝫ animo dignũ eſſet. Tot Iudith. Iudith.10.c

Digitized by Google

igit͛ bona illo figmento compata ſunt/quot ſine illo mala ſecutura erãt. Quis em̃ tot milibus aſſyrioꝝ tãtis armatoꝝ copijs apto marte reſiſtere valuiſſet? Et ecce qui multas iã gẽtes vrbeſq; vno impetu ſubiugauerãt, vnius mulieris fraude capti ſuccubuerunt. Et cum id dei voluntate auxilioq; factum nemo neget, certe ſic imponere impio non illicitum fuit.

ACNE hoc ſimulãdi fingẽdiq; genus veteribus tm̃, vt mlta nõ rõne ſed ĩdulgẽtia pmiſſum fuiſſe puteẽ, videam⁹ an etiã nouis, & euãgelica pfectiõe excultis hoĩbus licuerit aliqñ ſimulaſſe.

Paulus apl̃s. DE PAVLO apl̃o in actis relatũ legimus, q Timotheũ diſcipulum cum ex matre iudæus eſſet, ꝓpter iudæos circũciderit. Tum

Act.16.a

Ibidem.18.c q ſibimet in Cencris Naçaræoꝝ more caput totõderit. Demum q Hieroſolymis Iacobi apl̃i & ſenioꝝ cõſilio atq; perſuaſu, ne videretur diſceſſionem docere a lege, Iudæiſq; fidelibus ꝓhibere circũciſi

Ibidem.21.d onẽ, qbuſdã naçaræis ſecũ aſſumptis vna purificatus/templũq; ingreſſus ſit, ac tãdiu cum illis fuerit/donec tõſis de more crinibus, vota perficerent/ſacrificiumq; offerrent.

Sentẽcia Auguſtini i epl̃a ad beatũ Hieronymum. HOC QVIDEM multi piæ ſimulationi aſcribunt, ſed ego magis Auguſtino aſſentior/qui ait, Diebus illis intermedijs/q inter Chriſti aſcenſionẽ & euãgelij vulgationẽ fluxere, veniã hãc iudæis ad fidem veniẽtibus datã, vt ſimul etiã legalia tenerẽt ſi vellent, nõ aũt ita & cõuerſis ex gẽtilitate, ne ſibi circũciſionẽ quoq; neceſſariã eſſe ſuſpicarent͛. Ne ꝟo lex ipſa cũ idolatria pariter execrabilis videret͛, noluerũt vtrãq; eodem tempe relinquendã iubere. Lex igitur paulatim oſtendente ſe gratiæ plenitudine eſt euacuata. Idolatriam ꝟo ſtatim repellendã iudicarent, vt cõſtaret alteram dei opus fuiſſe/alteram diaboli. Sic iſta omnia quæ dicta ſunt, Paulum nõ ſimulate ſed licenter, vt iudæũ inter iudæos egiſſe credimus, omnibuſq; omnia factum, vt omnes lucrifaceret. Intantũ autẽ gentiles a legis

Gal.5.a obſeruatione ꝓhibuiſſe, vt ad Galathas ſcriberet. Ecce ego Paulus

Ibidem.2.a dico vobis/qm̃ ſi circũcidamini/ Chriſtus vobis nihil ꝓderit. Et de

Ibidem.c Tito diſcipulo. Sed neq; Titus inqt/q mecũ erat/cum eſſet gẽtilis/ compulſus eſt circũcidi. Quinetiã principem apl̃oꝝ Petrũ aliquando auſus eſt reprehendere/q ex gentibus fideles iudaiçare feciſſet. Cum inquit veniſſet Petrus Antiochiam/in faciem ei reſtiti, quia

Digitized by Google

A reprehenſibilis erat, prius em̄ q̄ veniſſent quidam ab Iacobo/cum
gentibus edebat, cum autē veniſſent/ſubtrahebat & ſegregabat ſe,
timens eos qui ex circūciſione erant, & ſimulationi eius cōſenſerūt
cæteri iudæi, ita vt Barnabas duceretur ab eis in illā ſimulationem.
Sed cum vidiſſem q̄ non recte ambularent ad veritatem euāgelij,
dixi Cephæ corā omnibus. Si tu cum iudæus ſis/gentiliter viuis &
nō iudaice, quō gentes cogis iudaiçare? Qđ certe Paulus nequaq̄
dixiſſet, ſi etiā ipſe ea quæ ſupradicta ſunt/per ſimulationem, & nō
per licentiam potius peregiſſet, iudeoꝝ ſaluti conſulens, ſed genti/
les ne eadem facerent coercens.

POSTQVAM aūt ſatis oībus notificatū ē/veteres cerimo/
nias legūq; ſanctiōes ſigna figuraſq; fuiſſe futuroꝝ/q̄ in Chriſto ī/
pleta ſunt, cœptū ē īfidelitati aſcribi/ſiqs ea adhuc ſeruaret, veluti q
vētuꝝ & nōdū veniſſe Chriſtū aſſerat, qđ iudaicæ ꝓpriū ꝑfidiæ ē. Petrus apls.

SED QVID de iſta Petri ſimulatiōe dicemus? rep̄henſibilē
eā fuiſſe nō nego, qs em̄ ſum vt Paulo cōtradicā? cū præſertim neq;
Petrū illi cōtradixiſſe cōſtet, ſed tn̄ facile venia dignam tūc extitiſſe
B nō dubito, cū adhuc Moyſi lex apud iudæos in Chriſto credentes
nō illicite vigeret. Poſtea vō neq; ꝓpter iudæos, neq; ꝓpt̄ gētiles
in fide quicq̄ ſimulādū fuit. Cū tandē nō ſimulatio/ſed error dici de
buit, quicquid iam peruulgatæ officeret veritati.

CETERIS autē in rebus etiā apl'icis ac ſanctis viris/mulieri/
buſq; ſimulare/fingere/mētiri, ſummæ interdum pietatis ingētiſq; Abbas quidam.
prudentiæ fuit. Diuus Hieronymus ad Ruſticum monachum ſcri/
bens teſtat̄, vidiſſe ſe in ægypto adoleſcentē, cū ſtimulis libidinis re
ſiſtere atq; obniti poſſe iā deſperaſſet, abbatis ſolerti ſimulatiōe ſer/
uatū. Dicā inqt qđ in ægypto viderim. Græcus adoleſcēs erat ī cœ/
nobio, q nulla cōtinētia/nulla opis magnitudine flammā poterat
carnis extinguere. Hūc periclitantē pater monaſterij hac arte ſerua/
uit. Imperat cuidam viro graui/vt iurgijs atq; conuitijs inſectaretur
hominem, qui poſt irrogatā iniuriā primus venit ad querimoniā.
Vocati teſtes ꝓ eo loqbant̄ qui contumeliā fecerat. Flere ille cœpit
cōtra mēdaciū, nullus alius credere veræ veritati, ſolus pr̄ defenſio/
nē ſuā callide ſtuduit opponere/ne abundātiori triſticia abſorbere/
tur frater. Quid multa? ita annus ductus eſt, quo expleto interro/

Digitized by Google

gatus adoleſcẽs ſuper cogitationib⁹ priſtinis/an adhuc aliqd moleſtiæ ſuſtineret? Pape inquit, viuere mihi nõ licet/& fornicari libet? Nũ quæſo cõſultius meliuſue feciſſet abbas nihil tale cõfingere, & diſcipulo in æternæ mortis diſcrimẽ ruẽti nõ ſubuenire? cũ præſertim nullo alio remedio ab imminẽti pernicie eximi potuerit.

Archebius ſolitarius. AT NEQVE Archebij quidẽ ſanctiſſimi viri ſimulatio improbãda, qui in quadã Nili inſula inter ſolitarios & ipſe ſolitariã vitam ducens, ſiquis eo acceſſiſſet eiuſdẽ ꝓpoſiti cupiditate accenſus, ei ſuũ ipſe domiciliũ cũ vtẽſilibus cedebat, ne qua cellulæ conſtruendæ quærendæve ſupellectilis difficultate victus abiret, ac ne forte illum quod offerebat̃ accipere pudor impediſſet, certũ ſibi ac deliberatum eſſe ad alia tranſmigrare loca mentiebatur. Et tantiſper inde ſecedens/donec impenſas compararet, reuerſus alteram ſibi cellam nõ paruo cum labore ponebat. Hac ille ſimulatione vſus officio fungebatur veræ charitatis, eos in dei ſeruitio pia circumuentione retinẽs, quos fortaſſe neceſſitas dilabi cõpuliſſet, multoq; plus lucri largiẽdo faciebat/ q̃ detrimẽti mentiẽdo. Et ſapiẽtis erat, modico damno magnã vtilitatem quærere.

Abbas quidam ILLIVS quoq; abbatis laudat̃ mẽdaciũ, qui (vt Caſſianus tradit) Symeoni monacho ꝓſpexit, vt in ꝓpoſito vitæ perfectioris pſeueraret. Hic nuperrime ex Italiæ partibus ad Aegypti ſolitudinem ſe cõtulerat, nullius exercitij gnarus/præterq; latinos libros trãſcribendi, quorũ illis in locis vſus nullus erat. Senior igitur fingit olim quæſiſſe ſe qui ſibi Pauli epiſtolas latino caractere cõſcriberet, volẽs eas (vt aiebat) muneri mittere fratri in cohorte latina militãti/latiniq; ſermonis nõ ignaro, vt aliquid de ſcripturis diuinis habeat, quo ſeſe etiam inter militiæ labores vtiliter occupet. Hac itaq; ſimulatione illũ ad ſcribendũ cõpellẽs, & quæ operi/& quæ vitæ neceſſaria erũt dedit, tũ ocio ſubtrahẽs adoleſcentẽ, tũ penuriæ eius mercedis occaſiõe ſuccurrẽs. Niſi ſic abbas finxiſſet/Symeõ ipſe vel cogitationibus ꝑ inertiã expugnat⁹/vel inopia ſuperatus, diu ibi pmanere nõ potuiſſet. Neq; eũ puduit accipere quod offerebat̃ ꝓ labore. Puduiſſet autẽ ſi nihil agenti vltro impenderetur.

Abraam ſolitari⁹. QVID Abrææ celebratiſſimi inter ægyptios anachoritas viri ſimulatio, quãtæ erga proximũ charitatis/quãtæ miſerationis fuit?

A Poſito quippe monachali habitu/ſæcularia ſumpſit indumenta/ne poſſet agnoſci. Et peregre profectus, neptim quam iuxta ſe nutriens/diu ſanctorũ operũ ſociã habuit, diaboli tñ latrocinio ſublatam anxie ꝑquiſiuit. Illa em̃ iuuenis cuiuſdã libidini ſemel cõſentiẽs, criminiſq́ cõſcia patrui conſpectũ ferre nõ valens, clã ad vrbẽ effugerat, & iã deſperatione quadã corpus vulgando/pecuniam demerebat. At ſenex vbi tandẽ illam cõuenit, notã incognitus aliq̃diu cõſiderauit, ac deinde in colloquiũ euocatã, cũ ſe ꝓdidiſſet, flẽs exhortatus eſt vt ſecũ rediret. Rediit, & multa vitæ diſtrictione cõmiſſa diluẽs, cum ipſo pariter ſanctorũ collegio meruit annumerari. At niſi Abraã alieno ſe amictu occuluiſſet, fama aduẽtus ſui prænuncia, vt qui vbiq́ celebris erat/illam exterruiſſet, & vel fugam vel latebram petere coegiſſet. Aliũ ergo ſe finxit/vt amiſſam inueniret, & nõ alium ſe dixit/vt inuentã ſecũ reduceret, reductã ſanctificaret. Quanti itaq́ fructus tũc ſimulaſſe fuit, liquido ſciemus/ſi perpẽderimꝰ quãti ecõtra damni nõ ſimulaſſe fuiſſet.

B PROFECTO fingi aliquid etiã ſine vlla culpa poſſe quis dubitat? quandoquidẽ veritas illa/in qua nullum prorſus vitiũ cadere poteſt/in euangelio fingere dicit̃. Et ipſe inquit ſe finxit longius ire. Et coegerũt illũ dicentes, Mane nobiſcũ, quoniam aduesperaſcit, & inclinata eſt iã dies. Sed talis hæc dñi erga diſcipulos fictio/qualis & illa quondã erga Abraam tentatio. Ille tẽtatus eſt an obediret deo, iſti an hoſpitalitatem ſeruarẽt. Nõ quia deus futura neſciat/ſed vt nos habeamus virtutũ exempla. Huiuſce rei cauſa fingere ac ſimulare patribus præpoſitiſq́ ꝓpriũ atq́ vſitatũ, dum iuniorum animos probare ſtudent, dumq́ ꝓbatos cæteris ad imitandum exhibent. Non ſunt igitur hæ fictiones mendacii/ſed veritatis. Neq́ em̃ aliter iis mores hominũ ingeniaq́ experimur/q̃ artifex experiri ſolet indice lapide aurum argentũve, vt quale ſit cognoſcatur, & experimento veritas ipſa pateat. IESVS. Lu. 24. d

QVIDAM etiã obtegendæ ſanctitatis cauſa ſimulationis latebram ſubiere, ne forte honorati placerent ſibi, & pro inani gloria veram amitterent. Nicolaus cognomẽto peregrinus/natione græcus in oppido Apuliæ Teano ſeminudus incedens, & crucẽ ligneã manu præferẽs/kyrie eleyſõ clamitabat, eo clamore puerorũ turbã Nicolaus ꝑegrinus.

Digitized by Google

excitabat, & hoc ipſū iteratis vocibus ſecū decātarēt/ innuebat. Ex/ C
cogitauerat vtiq; quemadmodū & ſtultus homibus appareret, & a
laudibus dei nō ceſſaret, qua inſaniæ ſimulatione tantū placuit, vt
deo donāte defūcti cadauer multorū lāguores tactu ſanaret.

Marcus Solon. FVISSE etiam Alexandriæ quendam Marcū Solonē nomi/ne, qui ſe ſtultū fingēs nudus incedebat, operibus tn̄ intētus chari/tatis. Cū em̄ manuū labore victū quæreret, quicqd in diē ſibi ſuper/eſſet/ indigētibus erogabat. Cūq; iam. xvi. annos in hac ſimulatio/ne perduraſſet, poſtremo adiuratus manifeſtauit ſe aliqn̄ monachū fuiſſe, ſed libidini deditū annos. xv. in cōcubinatu perſeueraſſe, tandemq; ad pœnitētiā cōuerſū, decreuiſſe tantundē tp̄is ſeruire Chri/ſto, qm̄ diabolo ſeruierat, atq; mox vita functus eſt/ & in ſanctorū nu/mero habitus. Tali ergo ſimulatæ inſaniæ humiliatiōe, mūdi ſapiē/tibus præferri, ac ſupra cœlū inter angelos meruit collocari.

IN THEBAIDIS monaſterio, quod ſancti Hieremiæ nū/cupabat, fuiſſe virginē quādā memoriæ p̄ditū eſt, quā oēs reliquæ mētis impotē exiſtimabāt. Danieli aūt abbati reuelatū/ q̄ fatuū dei Quædā vir/go mōialis. ſapiētius eſſet hoībus, p̄inde ad eā viſendā illū p̄rexiſſe. At ipſā cū D
ſe dep̄hēſam vidiſſet, clā abiſſe ſchedula poſtibus monaſterij affixa in qua ſcriptū erat. Quicqd in vos peccaui remittite/ atq; in dn̄o va/lete. Quæſo ſi demētiæ ſimulatio illi crimini dari debet, quō cæteris quæ ibi erāt/ ſanctior dei reuelatione iudicaret, Profecto ſimulatio iſta cōſeruatio ſummæ humilitatis erat/ nō culpa.

SED NEQVE illis figmenta obfuerunt, quas virorū nomi/nibus/ tegumentiſq; ſexū aliquādo celaſſe cōſtat, cum id ea ratione egerint, vt cōmodius Chriſto (quem nihil latet) deſeruirēt. Euge/nia Philippi conſulis filia Eugenius credita, etiā abbatis officio de/fungi Alexādriæ meruit. In eadem vrbe Eufroſina virgo ſub Sma/ragdi nomine latēs/ mōachi vitam duxit. Sic Marina Marin⁹/ The/odora Theodorus/ Pelagia Pelagius creditæ, īter viros præſtiterūt ſanctitate/ ſexu occultato. Finxerunt ergo ſe eſſe quod nō erant, vt eſſent quod eſſe debuerūt, nihil omittētes quod ad perfectæ cōſum/matæq; religionis cultū pertineret.

Eugenia. Euphroſina. Marina. Theodora. Pelagia.

Mendacium pernicioſū. HEC SVNT quidē iuſtæ/ atq; interdū etiā (vt diximus) ne/ceſſariæ fingēdi ac mentiēdi cauſæ. Cætera vero mēdaciorū genera

Digitized by Google

A perniciosa mortiferaq̃ habent. Sicuti fuit mendaciũ Gieçi/Pſeudo 4.Reg.5.g
pphetarũ/Ananiæ & Saphiræ/pontificũ in euangelio & phariſæo/ 3.Reg.18.e
rũ/& his ſimiliũ. Simulatio quoq̃ ac dolus Ioab in Abner & Ama/ 1.mach.12.g
ſan, Triphonis in Ionathã & in Antiochũ. Hiſmaelis in Godoliã, et.13.d
Andronici in Oniam, Iudæ in dominũ. 2.mach.4.e Mat.26.e

DE TALIBVS dicitur. Simulatores & callidi puocãt iram Iob.36.b
dei. His & ppheta imprecat dicẽs. Diſperdat dñs vniuerſa labia do Pſal.11.a
loſa. Et iterũ. Qui loquunt pacẽ cum pximo ſuo, mala autẽ in cor/ Pſal.27.a
dibus eorũ. Da illis ſecũdũ opera eorũ, & ſecundũ nequitiã adinuẽ/
tionũ ipſorũ. In Exodo quoq̃ præcipit dñs. Nõ ſuſcipies vocẽ men Exo.23.a
dacij, nec iũges manũ tuam/vt p impio dicas falſum teſtimoniũ. Et
in Leuitico. Nõ mentiemini, nec decipiat vnuſquiſq̃ proximũ ſu/ Leui.19.c
um. In Deuteronomio. Teſtis falſitatis cõuictus plecti tallione iu Deut.19.d
bet, vt quod in alterum molitus ſit/ipſe ferat. Vñ Salomon in Pro/
uerbijs. Falſus teſtis inqt nõ erit impunitus, & q loquit mendacia Prouer.19.a
peribit. Et rurſum. Qui cõgregat theſauros lingua mẽdacij/vanus Ibidem.21.a
& excors eſt, & impinget ad laqueos mortis. Ideo eo vitio ingna/
B ri veritus/deũ deprecat dicẽs. Vanitatẽ & verba mendacia lõge fac Ibidem.30.a
a me. Et ante illũ Dauid. Ne auferas de ore meo verbũ veritatis vſ/ Pſal.118.f
q̃quaq̃. Hieremias autẽ ppheta/quo ipſa maligni impoſtoris do/
loſitas illi nõ alijs noceat, præmonet vt caueamus/& clamat. Vnuſ Hiere.9.b
quiſq̃ ſe a proximo ſuo cuſtodiat, & in omni fratre ſuo non habeat
fiduciam. Quia omnis frater ſupplantãs ſupplantabit, & om̃is ami/
cus fraudulẽter incedet, & vir fratrem ſuũ deridebit, & veritatẽ nõ
loquetur. Docuerũt eñ linguã ſuã loqui mendaciũ, vt inique age/
rent laborauerũt. Sagitta vulnerãs lingua eorũ dolum locuta eſt. In Ibidem.c
ore ſuo pacem cum amico ſuo loquit, & occulte ponit ei inſidias.
Nunquid ſuper his nõ viſitabo dicit dñs, aut in gente huiuſcemodi
nõ vlciſcetur aĩa mea. Vis ſcire quõ vlciſcatur/vel qualiter viſitet,
Apocalypſim lege. Et omnibus mẽdacibus inquit/pars eorum erit Apoc.21.b
in ſtagno ardenti/igne & ſulphure, quod eſt mors ſecũda. Breuiter
idem in Pſalmo expreſſum eſt. Perdes oẽs qui loquunt mendaciũ. Pſal.5.a
Cui⁹ rei haud ignarus apl's ad Epheſios, ne forte ĩ tantã incidat per/
ditionẽ. Deponentes mendaciũ inquit/loquimini veritatẽ vnuſqſ/ Ephe.4.f
q̃ cum pximo ſuo, qm̃ ſumus inuicẽ membra. Et ad Coloſſenſes.

Digitized by Google

Col.3.b Nolite mentiri inuicē. Saluator etiā noſter ad apl'os. Simplices eſto-
Mat.10.b te ſicut colūbæ. Et ſi oculus tuus fuerit ſimplex/ totū corpus lucidū
Mat.6.c
Mat.18.a erit. Et niſi efficiamini ſicut paruuli/ nō intrabitis in regnū cœlorꝝ.
Siquidē & cordis ſimplicitate/ & oris veritate nobis opus eſt, vt eo
fœlicitatis ꝑueniamus/ vbi nullus fraudi/ nullus fallaciæ reſtat lo-
cus, vbi miſericordia & veritas obuiauerūt ſibi. Quas duas ꝟtutes
Prouer.3.a Salomō etiā cōiungēs parit colēdas docet. Miſericordia inqt & ve-
ritas te nō deſerāt, circūda eas gutturi tuo, & deſcribe in tabulis cor-
dis tui, & inuenies gratiā & diſciplinā bonā coram deo & hoībus.
Ibidem.14.c
Ibidē.16.a Miſericordia & veritas præparāt bona. Miſericordia & ꝟitate redi-
mit iniqtas, & in timore dñi declinat a malo. Demus operā igit, &
Malach.2.b enitamur vt illo digni ſim⁹ elogio/ qđ in Malachia legim⁹. Lex ve-
ritatis fuit in ore eius/ & iniqtas nō eſt inuēta in labijs eius.

DE MANSVETVDINE ANIMI CAPITVLVM V

NVNC DE HIS DICEMVS/ QVI AVER-
ſis ab omni aſperitate animis mites, manſuetiqꝫ vi-
xerunt, affectum ita moderantes, vt vel nunqꝫ in al-
terum cōmoti ſint, vel adeo temperate/ vt non deli-
querint. Obſeruarunt em̄ præceptum illud, Iraſci-
Pſal.4.a. mini & nolite peccare.

Abel & Chain. MANSVETI igit iracūdiqꝫ exēpla primi ab
Gen̄.4.a hoīe geniti Abel & Cayn nobis exhibuerūt. Reſpexit inqt dñs ad
Abel & ad mūera eius, ad Cayn aūt & mūera illius nō reſpexit. Hu-
Pſal.137.b milia em̄ reſpicit, & alta a lōge cognoſcit. Hinc ergo Cayn inuidiæ
ſtimulis actus/ & furore fremēs, fratrē cuius māſuetudinem imitari
debebat/ interemit. Itaqꝫ ſine cauſa in fratrem iratus/ dei in ſe irā ma-
gis ꝓuocauit, & a deo maledictus fuit.

Noe. Moyſes. MITIS Noe ī arca ſeruat, ſupbi diluuio pereūt. Sic & Pharao
in mari rubro mergit, moyſes ſaluat, cuius māſuetudo tūc egregie
apparuit/ cū ꝓ eis q̄ ſibi inſultauerāt/ deum eſt depcatus. Vñ dicit,
Eccl.45.a In fide & lenitate ipſius ſanctum fecit illum. Pharaonis autem ob-
duratio ne grauiſſimis quidem flagellis molleſcere potuit, nec an-
te ipſe ſæuire deſijt qꝫ viuere.

Iacob. IACOB fratrem ſuum Eſau capitali odio ſibi infenſum, ſe illi
ſubmittēdo mitigauit. Occurrentē in Galaad ſepties in terrā ꝓnus

Digitized by Google

A adorauit, munera obtulit, dñm ſuũ appellauit. Iccirco ille quem perdere cogitarat, amplexatus/oſculatuſq; eſt adeo tenere vt fleret. Itaq; magnũ interdũ odium magna frangit manſuetudo, & ira alterius alterius humilitate coercetur.

IOSEPH quoq; mitiſſimi ingenij adoleſcens in ciſternam a fratribus dejcitur, & externis in ſeruitutẽ venditur, & tamen eos a quibus talia paſſus fuerat/ benigne ſuſcipit, large educat, nõ malũ ꝓ malo reddens, ſed vincens in bono malum. Iraſci eñ neſcit manſuetus, & benefacere ijs etiã a quibus offenſus eſt/nouit. Ioſeph.

DAVID Saulis toties in ſe repetitũ furorẽ, nõ vindicãdo ſed parcendo lenibat, & quẽ nullo officio ne rurſũ indignaret̃ mouere potuit, eius in regno ſucceſſor fieri meruit. Qui ergo ꝑſequebat̃ innocentẽ, hoſtium gladijs occubuit. Qui vero ꝑſecutori ſuo manum inferre noluit/regnauit. Proinde iure ſuo dum oraret/dixit, Memẽto dñe Dauid, & omnis manſuetudinis eius. Dauid. Pſal. 131. a

SALVATORIS noſtri ac dñi manſuetudo maior eſt, q̃ vt verbis explicari queat. Nemiuẽ ad ſe in veritate venientẽ repellit, aut ſine bñficio dimittit, turbas docet, paruulos ſuſcipit, pauꝑes eligit, egrotos viſitat ac ſanat, ꝓditoris oſculũ non refutat, vincientibus ſe & cedentibus nõ repugnat, ꝓ crucifixoribus ſuis orat. Manſuetiſſimus agnus ad victimã currit, maledicit̃ & tacet, irridetur & ſuſtinet. Quobrem ſe nobis in exemplũ præbens/ clamat. Diſcite a me quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiẽ animabus veſtris, requiẽ in terra/requiẽ in cœlo, dicẽte ꝓpheta. Mãſueti hæreditabũt terrã, & delectabunt̃ in multitudine pacis. Chriſtus. B Mat. 11. d Pſal. 36. b

APOSTOLI quoq; reliquiq; diſcipuli, iugũ ſuaue & onꝰ leue dñi circũferẽtes, dũ euãgeliũ prædicarẽt, ꝑſecutorꝫ imanitatẽ patiẽdo/nõ cõtendẽdo vicerũt. Flagellꝭ cædebant̃, & ibãt a conſpectu cõcilij gaudentes, qm̃ digni habiti ſunt ꝓ noĩe Ieſu cõtumeliã pati. Et impletũ eſt illud Eſaiæ vaticiniũ. Et addent mites in dño lætitiã, & pauperes homines in ſancto Iſrael exultabunt. Apoſtoli. Act. 5. g Eſa. 29. f

MVLTORVM præterea qui hos ſecuti ſunt, placidæ mentis facilitatem etiam beſtiæ cognouerunt, neq; tactum illorum formidantes/neq; recuſantes imperium.

CLOTARIO Britannorꝫ rege venationi indulgẽte, aper a

Deicolus venatoribus actus, ad Deicolũ abbatem confugiſſe perhibet, & ab eo ſeruatus, ſilueſtre animal tutiorẽ ſe in Deicoli ſinu putauit, ꝙ ſi ſiluas fuga petijſſet, præſagio quodam lenitudinis pietatiſq; eius. Qui inſequebantur, pepercere beluæ ob reuerentiam viri, non auſi eam lædere, quæ ſeſe fidei cõmiſerat ſancti.

Marianus monachus ❡ MARIANVS quoq; Bituricẽſis cœnobij monachus, bubulci officio defungi nõ dedignatus, aprũ ad ſe cõfugientẽ tutatus eſt. Canibus inſequẽtibus impauit, ne illũ tãgerẽt. Mira res, canes obedierũt, aper diſcedere noluit, & cuius benignitate ſe ſeruatũ agnouit, eidem veluti iam pridẽ manſuefactus humiliter adhæſit.

Baſolus abbas. ❡ EADEM fera ad Baſoli Remẽſis abbatis cellã cõfugiẽs, pedibus eius ꝓuoluta ſic in tuto fuit, vt canes ꝙ magno curſus ĩpetu ã tergo fugiẽtis ĩminebãt, repẽte ſubſiſterẽt. Tũc Attila venator rem admiratus, ꝑdiũ qđ ibi habebat, abbati conceſſit, dignũ omni bñficio aſſerẽs, cuius & mãſuetudinẽ aper, & virtutẽ canes teſtati ſint.

Columban⁹ abbas. ❡ COLVMBANO abbati vrſi in ſiluis obtemꝑauerũt. Heleno onagri cocodrilliq;, hos inſiliẽs trãs fluuiũ ibat, illos aũt ſarcinis onerabat. Haud ita repẽte mãſueſcerẽt ſilueſtria aquaticaq; animalia, niſi in hoĩe mãſuetudinis vim ſentirent cui obſequebant.

Helenus abbas.

Hieronym⁹ preſbiter ❡ DIVVS HIERONIMVS cum inuidoꝝ maliciã atq; infeſtatiões ne ferẽdo quidẽ poſſet reprimere, Roma ceſſit. Mãſueti eñ placidiq; hoĩs ꝓpriũ eſt, dare locum improbitatibus alioꝝ, neq; cũ pertinaciũ malignitate contẽdere. Sed cui Romæ homines aduerſabant, in Syriæ deſerto feræ ſeruierũt, In Bethleemitico deĩde monaſterio manentẽ leo poſita ferocitate blãditer adijt, & reliquis ꝙ aderant, metu dilabentibus, ipſi pedem ſpina vulneratũ porrexit, ſanatus famulatum exhibuit, nulliq; iam monachoꝝ metuẽdus aſellũ ad paſcua educebat, reducebatq; ad ſtabulum, agaſonis fungẽs officio, qui quondam prædonis functus fuerat. Ferocire nempe non potuit, vbi hoſpitis benignitatem experiri cœpit, nec ab eo prorſus diſcedere, cuius beneficio ſe nouerat conualuiſſe.

Marinus ſolitarius ❡ MARINVS in Arba Dalmatiæ inſula natus, apud Ariminũ vitã ſolitariã duxit. Cũ aũt aliqñ cellã ſuã verſus ab vrbe Roma rediret, aſellũ quo in via vtebat, vrſus terribilis inuadens peremit. Ille vrſum tenuit, & vt aſini vices ſubiens ad cellam vſq; ſe deferret

A iuſſit. Subito ſilueſtrem exuens animũ immanis beſtia, dorſum ho/
mini præbuit, cuius aſello non pepercerat, diceres humanitatis eius
conſcientia, quoniam ille amiſſi iumenti iacturam paſſus, ĩ aucto/
rem damni non excanduit/ neq; indignatus eſt, ſed tm̃ ſeruitio eius
vſus, quo probaret poſſe ſe ab ipſo pœnas exigere ſi vellet, cui⁹ dor
ſo potuit tam imperioſe inſidere.

¶ AT etiã timidiſſimũ aĩal cerua, dum venatorꝝ telo ſaucia fuge
ret, ad Baſianũ laudẽſem ep̃m ſe recepit, qui perſequebanť/ miracu Baſianus
lo obſtupefacti ſtetere. Quidã ṽo licentius accedẽs, eã de manu ep̃i ep̃s.
eripe voluit, ſed ipſe prærept⁹ a diabolo vexari cœpit. Ep̃s aũt q̃ be/
ſtiã blãde amiceq; exceperat, & clæmẽter fuerat tutatus, nec in hoĩs
violentiã iraſci potuit, ab immũdo ſpũ oppreſſum, miſeratus incun
ctãter priſtinæ reſtituit ſanitati. Idẽ igitur & tutelæ fidẽ/ & patientiæ
benignitatẽ ſeruauit, amicis inimiciſq; iuxta fauens.

¶ EGIDIVS quoq; abbas ad oſtia Rhodani ſolitarius manẽs/ Egidius
& hominibus incognitus, cerua lac præbẽte (vt alibi dixim⁹) vixit. abbas.
Sed dũ illa a venaticis canibus agitareť, præpeti fuga cellã ipſius pe
B tijt, & trepida/ ac ſolito mœſtius immugiẽs, añ ſenis pedes ꝓuoluta
iacuit, vt cuius hũanitatẽ diu experta fuerat, eius etiã auxilio ab im
minẽti periculo tegereť. Igitur illo orante canes ꝓpius accedere ne
quiuere. Vnus aũt de venatoribus (quia locus vepribus obductus
erat) incerto ſagittã dirigẽs, abbati vulnus ĩflixit. Poſt hoc penetrã/
tes latebram, reperiunt ſenẽ/ ceruãq; iuxta accubantẽ, & religiõe q̃/
dã cõcuſſis animis ꝓcidẽtes, veniã ab eo quẽ ĩprudẽter læſerãt/ ſup/
pliciter petũt atq; impetrãt, & ceruã dimittũt intactã. Tã eñ ille li/
bẽter ijs a quibus vuln⁹ acceperat/ offenſam dimiſit, q̃ꝫ ꝓ cerua ora/
uit, pari ſimplicitate & de ipſa ſollicitus/ & in illos mitis.

¶ AD REMIGIVM Rhemenſem archiepiſcopum paſſeres Remigius ar
aduolare ſolitos accepimus, & de manu eius certatim cibum cape/ chiepiſcopus
re. Cur ita/ niſi q; nõ ſic tuto ſe paſci poſſe in apertis campis putarũt
vt in manſuetiſſimi præſulis ſinu.

¶ BLASIO Sebaſte vrbis ep̃o in ſolitudine perſecutionẽ decli Blaſius
nanti, ſilueſtres auiculæ victum ſuppeditarunt. ep̃s

¶ A IVDOCO regis britãniæ filio, dũ cõtẽpto regno ſoli chri/ Iudocus ſo/
ſto ſeruiret, colũbas piſceſq; eſcã manu porrectã acceptaſſe ferunt. litarius.

Digitized by Google

Hitto preſbiter. HIVONEM p̄ſbyteꝝ ad mēſam recumbentē, auis quædam albo viridiq; colore ſpectabilis/de improuiſo adijſſe dicit̄, & tangi ſe ac cōtrectari ab eo paſſa/poſt acceptā benedictionē euolaſſe. Teſtata mihi videtur naturam eius non geſtu ſolū/quo ſe illi libere atq; vltro obtulit, ſed etiam pennis/varietateq; colorum. In candore ſignabatur mentis puritas, in virore ſpei alacritas, in plumarum mollicie animi lenitudo atq; facilitas.

Maxentius abbas MAXENTII etiā Pictauienſis abbatis humanitas effecit, vt agreſtes volucres nō cupidius arboꝝ ramis q̄ manibus ſuis inſiderēt. Panis/micis/aut tritici granis ab eo paſtæ auolabāt. Hic diſcamꝰ nō ſine bñficio eos dimittere, q ſine hæſitatiōe nr̄æ ſe crediderint fidei.

Seuerus abbas. SEVERVS Agathēſis abbas paſſerē aduolantē ita humanitus excepiſſe dicit̄, vt cū ille fracto crure alioꝝ aucupiū effugiſſet/ip̄e ſua p̄catiōe ſanatū dimiſerit. Qui em̄ benigne alios accipit, facile qđ a dn̄o petit īpetrat. Scriptū q̄ppe eſt, Māſuetis dabit gratiā.

Prouer.3.d

Franciſcus. FRANCISCI q̄q; lenitatē auiculaꝝ audacia mirabiliorem fecit. Ad p̄dicantē cōfluebāt, neq; refugiebāt manū eius, vſq; adeo obſequentes/vt non niſi cum ipſe iuſſiſſet abirent, non niſi cum ipſe innuiſſet/garritum comprimerent, non q iuſſa intellexerint/ſed q iubentis auctoritatem virtutemq; ſenſerint. D

Idem CVM ALIQVANDO in horto inter frutecta deambularet, cicada ficulneā linquēs/ſup̄ euocātis manū cōſedit, & deū laudare iuſſa, voce tinnula, gutture fiſtulato ſuauiorē ſolito ſtridorē edidit. Humanū igit̄ cōſortiū effugere ſolitæ beſtiolæ, Franciſcū oībus ex manſuetudine applaudentē creaturis adire nō timuerūt, neq; potuerūt nō obtēp̄are imp̄anti/cui iā diuina inerat virtus. Talibus em̄ dictum eſt, Si mōti huic dixeritis, Tolle & iacta te in mare/fiet.

Mat.21.c

Apollonius abbas. APPOLLONIVM abbatē ferūt cuidā fratrū ſuoꝝ humilitatis māſuetudiniſq; virtutē ſuis precibus a dn̄o impetraſſe, ita vt ille cuius rigidæ mētis aſp̄itatē nulla mitigare caſtigatio potat, poſtea multis patiētiæ ac lenitudinis exēplū fieret. Siqn̄ igit̄ vllū animi morbū īduſtria nr̄a leuare nō poterimꝰ/ad p̄cationū remedia recurramus. Quia q̄ īpoſſibilia ſunt apud hoīes/poſſibilia ſūt apud deū.

Lu.18.e

Fœminæ. Brigida virgo ETNE fœminaꝝ māſuetudinē ſilētio p̄traſiſſe videar. Brigida virgo apro ferociſſimo, & q in pecudum gregē repente irruerat/

Digitized by Google

A præſto occurrẽs vſq; adeo reddidit mitẽ, vt eidẽ gregi ipſum præfice
ret paſtorẽ. Itaq; tam modo immanis fera tam tenellas oues, quas la
niatũ venerat, mox & ad paſcua educere, & paſtas reducere domũ
cœpit. Voluit autẽ deus beluæ feritatẽ virginis humanitati cedere
vt oſtenderet quãti apud ſe ponderis eſſet talis virtus.

¶SED earũ manſuetudo fœminarũ, quæ in cœnobijs perpetuæ Ancillæ
ſeruituti ſe addixere, vt deũ promerent in eo apparet/ ꝙ præpoſitis Chriſti.
libenter obediant, ꝙ labori alacriter inſiſtant, ꝙ dicto factove laceſ
ſitæ non reclament, non murmurent, nõ muſſitent, non deniq; vul
tum mutent, ſed ſemp̃ eandem animi leuitatẽ præ ſe ferant. Harum
exempla partim dicta ſunt, vbi de labore/obediẽtiaq; tractauimus,
partim dicẽtur cum de patientiæ virtute diſſeremus. Igitur ne eadẽ
ſæpius repetere neceſſe ſit, hoc loco de illis loqui ſupſedebo.

¶OMNES tamẽ chriſti ſeruos ancillaſq; admonitos velim, vt Exhortatio.
meminerint taliũ hominũ & preces a domino facilius exaudiri, &
opera largiore remuneratione cõpenſari. Niſi id verũ eſſet, nõ illos
B potiſſimũ in magno rerũ diſcrimine Sophonias propheta citaret, vt Sopho.2.a
domino ſupplicent/dicens. Querite dominũ oẽs manſueti terræ,
quia iudiciũ eius eſtis operati, quærite iuſtũ, quærite manſuetum,
ſi quo modo abſcondamini ĩ die furoris domini, quia Gaça deſtru
cta erit, & Aſcalon in deſertũ, Açotum in meridie eijcient, & Acha
ron eradicabit. Tantũ infortuniũ auerti poſſe ſperauit precibus mã
ſuetorꝝ. Hinc & Eliachin ſacerdos, cũ excidiũ ab holophernæ time Iudith.4.c
rent, ad populũ dixiſſe fertur. Si in humiliationibus permanſeritis/
exaudiet vos dominus. Hinc & ſancta Iudith dominũ obteſtata ait Iudith.9.d
Nec ſuperbi ab initio placuerũt tibi, ſed humiliũ & mãſuetorꝝ ſem
per tibi placuit deprecatio. Ipſe etiã Dauid, Suſcipiens inquit man/ Pſal.146.a
ſuetos dominus, humilians autẽ peccatores vſq; ad terrã. Et in alio
pſalmo. Exaltauit manſuetos in ſalutẽ. Et in euangelio veritas ait. Pſal.149.a
Beati mites, qm̃ ipſi poſſidebunt terrã. Non igiť temere in eccleſia/ Mat.5.a
ſtico præceptũ eſt. Fili in mãſuetudine opera tua perfice, & ſup̃ ho Ecci.3.c
minũ gloriam diligeris. Quãto magnus es, humilia te in omnibus,
& coram deo inuenies gratiã. Profecto ſiquis iſta memoriter tenue
rit/recteq; p̃penderit, ſtudio diligentiore/ diligentia ſtudioſiore cõ
trarijs animi motibus temperabit.

Digitized by Google

DE TACITVRNITATE SERMONISQVE MODERatione. CAPITVLVM SEXTVM.

NVNC QVONIAM MANSVEtos praecipue taciturnitas decet/moderatioq; verborum, satis congrue de ijs dicẽdũ videt̃, q̃ vtroq; laudabilit̃ vsi sũt, vt diſcamus linguã ipſã/& coercere cũ ſeruãdũ erit ſilentiũ, & cũ loqui expediet/pẽſitare. Q̃nquidẽ Salomonis ſentẽtia ẽ. In multiloquo nõ deerit peccatũ Qui aũt moderat̃ labia ſua/prudẽtiſſimus eſt.

Prouer.10.c

Iob. IOB a domino arguit̃, q̃ cõtendere ac diſputare ſecũ concupierit, dũ calamitatũ ſuarum cauſã anxie perquireret. Et reſpondens ait. Qui leuiter locutus ſũ/reſpõdere q̃d poſſum? Cõfitet̃ ſe nõ habere quo excuſet incõſultã locutionẽ, & vt pœnitendo veniã cõſequat̃.

Iob.39.d Manũ meã inq̃t ponã ſup os meũ. Vnũ locut⁹ ſũ, quod vtinã nõ dixiſſem, & alterum, q̃bus vltra nõ addã. Hinc tu ſiq̃n res inciderit/in q̃ diuinæ p̃uidẽtiæ ratiõnẽ ĩuenire nequeris, caue ne q̃d ĩprudẽter p̃feras, ſed tacit⁹ mirare, & nihil a deo niſi bonũ æquũq; p̃ficiſci poſſe

Eçechias rex. EZECHIAS quartodecimo regni (ſemp tibi habe p̃ſuaſũ) ſui anno obſeſſus ĩ Hieruſalẽ, plebẽ ſilere iuſſit, ne colloquijs Rab-

4.Reg.18.g ſacis nũc minãtis/nũc blãdiẽtis, ad deditionẽ ſollicitaret̃. Exemplo eſt/ne quid is qui de plebe imperitorum eſt, r̃ndere præſumat captioſis hæreticorum argumẽtis, ne dũ cõfutare ea neſcit, etiã ipſe in retiaculo diaboli inuoluat̃, & arce veritatis incaute cuſtodita/ ab erroribus captus pereat. Tacitus ergo obediat Eçechiæ, id eſt Chriſto regi, & iu ſilentio oret, & ipſe mittet angelũ ſuũ/qui perimat copias Aſſyriorum, hoc eſt, diſſipet malignorum inſidias, mentẽq; orãtis illuminet, vt amota dubietatis nebula, iã clare videre poſſit, eos vere mortuos eſſe/qui ipſum nitebantur in mortem trahere ſecum.

Ieſus filius ſirach. IESVS filius Syrach, dũ efficere nequit/ne inter loquẽdũ pec-

Ecci.22.d cato aliquo nõ implicet̃, ſic ĩ Eccleſiaſtico ſuo cõquerit̃ & clamat. Quis dabit ori meo cuſtodiã, & ſup labia mea ſignaculum certũ/vt nõ cadam in ipſis, & lingua mea perdat me? Hoc ip̃m periculũ q̃d in ſe deprehenderat, alios cauere iubet dicẽs. Aurum tuũ & argentũ tuũ confla, & verbis tuis facito ſtaterã, & frenos ori tuo rectos. & attẽde ne forte labaris ĩ lingua. & cadas in cõſpectu inimicorum inſidi-

Digitized by Google

A antium tibi, & ſit caſus tuus inſanabilis in mortem.

HIEREMIAS in matris vtero ſanctificatū ſe audit, & tñ ait, a.a.a. domine deus ecce neſcio loqui, quia puer ego ſum. Quomodo ergo illi lingua non delinquāt, qui irrequiſiti garriūt, ſi peccare loquendo timuit, quē loqui deus inuitabat? Qui tunc demū ad prophetādū populo ſe accinxit, cū dñs nō iā inuitaret ſed imperaret, dicens: Noli dicere quia puer ſum, qm̄ ad oīa q̄ mittā te ibis, & vniuerſa quæcūq; mādauero tibi loq̄ris. Ad hæc ne quid dubitaret, mittit manū ſuā, tangit os eius. Et ecce dedi inq̄t verba mea in ore tuo. Toties quippe lapſus timēdus eſt, quoties nr̄a nō dñi verba ꝓlaturi ſumus; cum etiā de ocioſis, hoc eſt quæ neq; dicenti neq; audienti (proſunt, reddenda ratio ſit. Hieremias propheta. Hiere. 1. a

AT ne quis ꝓpterea ſemꝑ tacere operepreciū ſibi exiſtimet, Eſaiā lamentantē audiat. Væ mihi inquit quia tacui. Reprehenſibilē ſe agnoſcit ꝓpheta, q Oçiā regē, populūq; ī vitia ꝑcipitē, verbis nō corripuerit, iuxta illud, Ne reuerearis proximū tuū in caſu ſuo, nec retineas verbū in tp̄e ſalutis. Eſaias propheta. Eia. 6. b Eccl. 4. c

B SED ꝓpoſitū nr̄m cōſequētes veteribus exēplis noua ſubnectamus. Agathonē abbatē lapillo aſſidue ori indito tacere didiciſſe ferūt, idq; ab eo annos tres obſeruatū, ne etiā cū fari vellet, expeditū ſibi foret. Legerat quippe illud in ꝓuerbijs, Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit aīam ſuā, qui aūt incōſideratus ē ad loquēdū, ſentiet mala. Agathon abbas. Prouer. 13. a

PAVLVS monachus cognomento ſimplex, cū q̄ſiſſet, eſſet ne chriſtus prior ꝓphetis, inſulſā interrogatiunculā ſilentio diluere iuſſus, per trienniū nemini quicq̄ ꝓloqui eſt auſus. Itaq; quæ dictu digna indignaq; haberent, tacendo didicit. Paulus monachus.

PAMBO abbas, cū etiā ipſe diſcere pri⁹ q̄ loqui ꝓpoſuiſſet, ad illū qui trigeſimūoctauū pſalmū ſibi legere cœperat, Dixi cuſtodiā vias meas, vt nō delin quā in lingua mea, Sat ē inquit. Reliqua audiā, cum iſtud opere impleuero. Multo deinde tēpore poſt reuerſus, cum interrogaretur, cur tantū ad magiſtrū redire diſtuliſſet: nōdum ſe illud quod didicerat, perfeciſſe dixit, & apoſtolicū eſſe præceptū, Eſtote factores verbi, & nō auditores tm̄. Pambo abbas. Pſal. 38. a Iac. 1. d

IDEM Theophilo epiſcopo ſe aliq̄n adeunti, & aliquo ſermone ab ipſo ſpiritaliter refici petenti, reſpōdit, Si taciturnitate ſua nō reficiebatur, nec ſermonib⁹ eū refici poſſe. Hinc quidē die vitæ ſuæ Idem.

Digitized by Google

tã ſupremo audacter affirmauit, ex q̃ heremũ ĩcolere cœpiſſet, nullũ ſe vnq̃ protuliſſe verbũ quod prolatum nollet. Perfecit ergo quod
Pſal.38.a initio promiſerat. Dixi cuſtodiam vias meas, vt nõ delinquã in lingua mea. Q̃z igitur letus & ſecurus hinc decedebat, quem nullius ꝓpe culpæ conſcium taciturnitas ipſa fecerat.

Beon abbas BEONEM quoq; abbatẽ ĩ thebaidis deſerto habitãtẽ, ĩ ſummo ſilẽtio vixiſſe accepimus, ita vt perq; raro loqueret̃, nec niſi qn̄tũ auditoris erigere videbat̃ neceſſitas, taciturnitatẽ ſeruãs & ſimul

Theon abbas. THEONEM etiã in cellula ſua (officio fungẽs charitatis, clauſum annos. xxx. ſilentij habuiſſe cõtinentiã perhibent, & quantum ea re ꝓfeciſſet/miraculis poſtea oſtendiſſe, neminẽ nõ ſanũ dimittendo, qui eger ad ſe curationis gratia acceſſiſſet.

Amos abbas. IN ILLO tabarnẽſi monaſterio, q̃d ĩ heremo ſcythiotica poſitũ erat, Amos abbas mille q̃ngẽtis monachis præfuiſſe dicit̃. Et cũ tot eſſent, horis q̃bus ſilẽtiũ indictũ erat, ſepenumero aduenæ locũ adeũtes, neminẽ ibi adeſſe putauerũt, donec interius ingreſſi, illos vnumquẽq; ſeorſum in ſuis cellulis orãtes, aut aliq̃d aliud facientes cõſpicerẽt, adeo nõ ſtrepitus aliquis/nõ ſuſurrus, nõ ſaltẽ ſcreatus audiebat̃, deniq; multitudo ſolitudinẽ taciturnitate æquabat.

LIBET hoc loco apponere, quanta diligẽtia/qualiq; circũſpe
Ioannes caſſian⁹ cap.10. ctione hoc idẽ ab Aegyptijs monachis olim ſeruatũ, Ioãnes Caſſianus de cœnobiorũ inſtitutis tractãs dicat. Cũ ſolẽnitates inq̃t (q̃s illi ſynaxis vocãt) celebraturi cõueniũt, tãtũ a cunctis ſilẽtiũ ꝓbet̃, vt cũ ĩ vnũ tã innumeroſa fratrũ multitudo cõueniat, ꝑter illũ q̃ cõſurgẽs pſalmũ decãtat ĩ medio, null⁹ hoĩm penit⁹ adeſſe credat̃, ac præcipue cũ cõſũmat̃ orõ, ĩ qua nõ ſputũ emittit̃, nõ excreatio obſtrepit, nõ tuſſis interſonat, nõ oſcitatio ſomnolẽta diſſutis mal' & hiãtibus trahit̃, nulli gemit⁹/nulla ſuſpiria etiã aſtãtes ĩpeditura ꝓmũtur, nulla vox abſq; ſacerdotis voce precẽ cõcludẽtis audit̃, niſi forte hæc q̃ ꝑ exceſſũ mẽtis clauſtra oris effugerit, q̃q; ĩſenſibilit̃ cordi obrepſerit, ĩmoderato ſcilicet atq; intolerabili ſp̄ũs feruore ſucceſo dũ ea q̃ ignita mẽs ĩ ſemetipſa nõ ꝓualet cõtinere, ꝑ ineffabilẽ quendã gemitũ ex intimis pectoris ſui cõclauibus euaporare conatur.

Idem cap.15. POST hæc qualiter ſe gerãt/deſcribit dicẽs, Finitis itaq; pſalmis; & q̃tidiana cõgregatiõe (ſicut ſuperius cõmemorauimus) ab-

A ſoluta, nullus eorꝝ vel ad modicũ ſubſiſtere aut ſermocinari audet cũ altero, ſed ne quidẽ ꝑ totũ diei ſpaciũ a cella ſua ꝓgredi, aut deſerere opus/ qđ in ea ſolitus ẽ exercere/ ꝓſumit, niſi forte cũ fuerint ad officiũ neceſſarij cuiuſq́ʒ opis euocati, qđ ita explẽt foras egreſſi/ vt nulla inť eos ſermocinatio penitus cõferať. Sed ſic vnuſquiſq́ʒ opus exequiť iniunctũ, vt pſalmũ vel ſcripturã qualibet memoriter receſendo/ nõ ſolum cõſpirationi noxiæ vel cõſilijs prauis, ſed ne ocioſis quidẽ colloquijs vllã copiã vel tẽpus ĩpartiat, oris pariter & cordis officio in meditatiõe ſpiritali iugiter occupato. Sũma nãq́ʒ obſeruãtia cuſtodiť, ne quiſq́ʒ cum alio/ ac ꝓcipue iuniores vel ad punctũ tempis pariter ſubſtitiſſe/ aut vſpiã ſeceſſiſſe, vel manus ſuas inuicẽ tenuiſſe deꝓhendanť. Hinc diſcãt q ſoli deo placere ſtudẽt/ vel tacere/ vel ea tm̃ q̃ dei ſunt loq, vt cũ ꝓpheta dicere poſſint. Qđ egreſſum eſt de labijs meis rectum in cõſpectu tuo fuit. Hiere. 17. c

SEVERVS Sulpicius p̄ſbyť/ cũ mľta catholicæ ſcripſiſſet (vt Genadius p̄ſbyter tradit) in ſenectute ſua a Pelagianis deceptus, & agnoſcens loquacitatis culpã/ ſilentiũ vſq́ʒ ad mortẽ tenuit, vt peccatũ qđ loquẽdo cõtraxerat/ tacẽdo penitus emendaret. Seuerus p̄ſbyter.

B DIVVS Hieronymus eo libro quẽ de inſtitutiõe ſanctarꝝ ṽginũ ad Euſtochiũ ſcripſit, plæroſq́ʒ ſe in heremo repiſſe teſtať, q p ſeptẽniũ nullũ ꝓrſus ṽbũ homini alteri emiſerãt, ſcĩẽtes ꝙ nõ ĩ multiloqo dñs poteſt haberi. Puto q ſic ſe ab hũanis colloquijs ſeqſtrauerãt/ diuis familiariꝰ ꝓfruebanť, nõ inťpellata meditatiõe illa/ quæ hoĩs animũ terrenarꝝ rerꝝ cura excuſſum cœleſtibus inſerere ſolet. Hieronymꝰ de quibuſdã ſolitarijs.

ROMVALDVS etiã abbas ordĩs Camalduẽſis auctor, dũ montẽ ſolitarius ĩcoleret/ ſeptẽni ſilẽtio ſpiritalẽ pſalmorꝝ intelligẽtiã meruit percipe. Quos cum argute elegãterq́ʒ exponeret/ dicere videbať. Dedit mihi dñs linguã mercedem meã/ & in ipſa laudabo eum. Poſt hæc etiã miraculis nobilitatus eſt, vt qui ꝓpter deum tãdiu tacuerat/ ꝓpter eum ſigna loquerentur. Romualdus abbas.

THOMAM aqnatẽ/ dũ inť ſcholaſticos verſareť, naturaq́ʒ taciturnus eſſet, & corpis habitu reliqs paulo obeſiore, bouẽ mutũ appellabãt. Magiſter ṽo vbi ingeniũ illius diſputatiunculis expiri cœpiſſet, deꝓhendẽs quorſum eius tenderẽt ſilẽtia. Bos iſte mutus ingt/ talẽ mox edet mugitũ, vt ſonũ eius totus admiraturus ſit mũ- Thomas aquinas.

Digitized by Google

dis.Et cũ omniũ doctiſſimus euaſiſſet,tũc ſane apparuit/ꝙtũ doci- C
lis taciturnitas vanæ & arrogãti loquacitati eſſet præferenda.

Quidã frater minorum. ¶CETERVM & hac in ꝑte diaboli inſidiæ vitãdæ ſũt, Cuidã ex fratribus ꝑpetuũ ſilentiũ ſeruãti,pr̃ Frãciſcus vt ſemel ſaltẽ in hebdomada cõfeſſionẽ faceret/ꝑſuadere nõ potuit,& ille ſibi de ſe magis ꝙ ꝓpoſito ſuo credẽs,excidit a ſanctoꝝ collegio/& ad vomitũ eſt reuerſus.Primũ irrõnabile erat/tã obnixo obſtinatoqꝫ aĩo tacere/vt cõfiteri nollet,q̃ſi q̃ nihil vnqꝫ deliq̃ſſet,deinde arrogãs ac ſu-
1.Reg.15.c perbus/maioꝝ volũtati ſuã ꝓponere,cũ dñs dicat,Obediẽtiã volo
Lu.9.c & nõ ſacrificiũ.Et q̃ vult poſt me venire/abneget ſemetipm̃,ꝑfecto q obedire negligit/ſubijci dedignat̃,& q̃ ſubijci dedignat̃ ſuꝑbit,& q ſuꝑbit nunqꝫ ꝓficiet.Igit̃ ipm̃ q̃qꝫ oris ſilentiũ ſemꝑ mẽtis humilitate niti debet/vt obſeruatori ſuo ꝓdeſſe poſſit.

Sanctorum ſententiæ. ¶QVIS aũt ipſam taciturnitatẽ ꝑutilẽ eſſe ambigit/ſi p̄ter iã dicta ſctõꝝ exẽpla/etiã apl̃icis ꝓpheticiſqꝫ p̄ceptis ad eã colendã inci-
Iac.1.c tamur?Iacobus apl̃us.Sit inq̃t oĩs hõ velox ad audiendũ/tardus ad
Ibidem.d loquendũ. Et paulopoſt. Siqs aũt putat ſe religioſum nõ refrenans linguã ſuã/ſed ſeducens cor ſuũ,huius vana eſt religio. Et Paulus D
2.Thim.2.c ad Timothæũ.Prophana & vaniloqa deuita. Salomõ in ꝓuerbijs.
Prouer.17.d Qui moderat̃ ſermones ſuos/doctus & prudens eſt. Et idem alibi.
Eccs.3.b Tẽpus tacendi/tempus loquendi.
Prouer.15.a Et iterum in ꝓuerbijs.Lingua
Ibidem.c placabilis/lignũ vitæ,quæ aũt ĩmoderata eſt conteret ſpm̃. Sermo
Ibidẽ.25.b opportunus eſt optimus.Mala aurea in lectis argenteis,qui loquit̃
Ibidẽ.26.d verbum in tempꝫ ſuo.Idem ꝓcacitatem garrulorum damnans.Os
Ibidẽ.29.c lubricũ inquit oꝑat̃ ruinas.Et vidiſti hominẽ velocẽ ad loquendũ,
Eccs.10.c ſtulticia magis ſperãda ẽ ꝙ illius correctio.In Eccleſiaſte q̃qꝫ. Stul-
Prouer.18.d tus verba multiplicat.Et rurſum in ꝓuerbijs.Mors & vita in manibus linguæ.Poſtremo ipſe veritatis magiſter & vitæ dñs in euãge-
Mat.12.c lio ait,De omni v̄bo ocioſo qđ locuti fuerint hoĩes/reddent rõnẽ in die iudicij.Ideo diuitẽ quoqꝫ in ĩferno poſitum,qm̃ loquacitatis petulãtia maxime deliquerat,lingue ardorẽ ſentire magis fecit,& ille linguã tm̃ refrigerari petijt/qui ardebat totus.

Fœminæ. ¶EADEM hæc ſanctæ taciturnitatis moderãdæqꝫ lingue exẽpla atqꝫ p̄cepta/etiã fœminas reſpiciũt,& qdẽ magis ꝙ viros. Pau-
1.Cor.14.g lus apl̃s,Mulieres inq̃t in eccleſijs taceãt. Nõ eñ permittit̃ eis loq̃-

Digitized by Google

A ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex dicit. Siquid autẽ volunt diſcere/domi
viros ſuos interrogent. Turpe eſt em̃ mulieri loqui in eccleſijs.
DIVVS etiã Hieronymus ad Celantiã ſcribens, Sit intentus Celantia
ait acvigilans/& aduerſus peccata ſemꝑ armatus anim⁹ tuus, ſermo
in oĩbus moderatus & parcus, & qui neceſſitatẽ magis loquẽdi in/
IDEM eas quæ in monaſterio ſacris initi (dicet ꝙ voluntatẽ. Moniales
ate ſunt, inſtruẽs etiã ſilentij tẽpora obſeruare/monet ſic dicẽs, Vo/
lo chariſſimæ/vt in conuentu veſtro ter aut pluries in hebdomada/
exceptis feſtiuitatibus/loqui omnino niſi vrgente cauſa perutili &
neceſſaria nullaten⁹ liceat, nec ſimul/ nec cũ alijs extra. Diebus ṽo
oĩbus/quibus & ꝓ remedio & ꝓ ſalute loqui conceditᷣ, nõ ſingu
lis horis vacandũ eſt ṽbis, quæ vix ꝓferri ſine peccato poſſunt, ſed
hæc inuiolabilis obſeruatio vigeat/ ꝙ ſingulis noctibus poſt pera/
ctam horã completorij vſqȝ poſt miſſam, & a tertijs vſqȝ ad nonam
ſacra obſeruentᷣ ſilentia. Quatenus & linguæ deũ laudandi cõceda
tur opportunitas/& inutilia verba penitus abſcindantur, In choro
ṽo eccleſiæ ad diuinas laudes parato/ dormitorio/ cœnaculo/clau/
B ſtro/ac capitulo, om̃i tempore loqui nõ deceat/niſi ea quæ ordinata
ſunt in laudibus dei, vt iam & tẽpus & locus religionis veſtræ præ/
dicent ſanctitatẽ, & loquacibus compunctionẽ ingerant, & intran
di ad ſocietatẽ veſtrã ſancta deſideria incitẽt, & affectus ad cœleſtia
moueantur. Satis de hoc multa. Nũc caſtitatis indagabimus exem/
pla. Fruſtra em̃ os loquacitati clauditur/ſi mens libidinib⁹ patet. Vt
igitᷣ caſtũ ſilentiũ in caſto ſeruetur pectore, diſcamus inceſtas volu
ptates ſanctæ pudiciciæ amore calcare.

DE CASTITATE SERVANDA EXEMPLA virorũ CAPITVLVM SEPTIMVM

DE CASTITATE TRACTATVRI no/
uam potius ꝙ veterẽ legẽ ſeq̃mur. Primis quippe
hoĩbus recẽti adhuc vacuoqȝ mũdo ꝓceptũ eſt, Cre/ Gẽn.1.c
ſcite & multiplicamini/ & replete terrã. Repleta ṽo
terra/poſteris .i. nobis/cõtinẽtia cõmẽdata ẽ, monẽ/ Lu.12.d
te dño lũbos ꝓcingi, vt ex illo eunuchoꝶ gñe ſim⁹/q ſe caſtrauerũt Mat.19.b
ꝓpᷣ regnũ cœloꝶ. Vñ & apls. Bonũ ẽ hoĩ inqt mulierẽ nõ tãgere. 1.Cor.7.a
Dico aũt nõ nuptis & viduis, Bonũ ẽ illis ſi ſic ꝑmãſerint ſic & ego Ibidem.b

ꝙ ſi nō ſe continēt/nubant, melius eſt em̄ nubere ꝙ̄ vri. Et de virgi nib⁹ tanꝙ̄ de eminētiori virtute/magiſcꝫ angelica ꝙ̄ humana/præ C
Ibidem.g cipere non audet/ſed cōſulere, atcꝫ cōcludens ait, Qui matrimonio iungit ꝟginē ſuam bene facit, & qui nō iungit/melius facit. Ex iis patet virginitatē viduitati/viduitatē matrimonio præferendā eſſe. Sed ne veterum etiā teſtimonia idem aſſerentia nobis aliquis pror ſus deeſſe putet, docebimus olim quocꝫ non niſi caſtos ad deū acce dere, & iratum placare potuiſſe.

Populus iſrael. Exo.19.c POPVLO iſraelitico dominū de monte ſynai loquentē audi turo Moyſes, immo per Moyſen ipſe dn̄s præcepit/dicēs, Eſtote pa rati in diem tertiū, & ne appropinquetis vxorib⁹ veſtris. Et quiſꝙ̄ matrimoniū audet æquare caſtitati, ſi cōiugatos alloqui noluit de us/niſi cum per triduū ſeſe continuiſſent?

Moyſes Exo.3.b ANTE hac Moyſi in monte Oreb de rubo loquēs dominus dixiſſe ſcribit, Non appropies huc, ſolue calciamentū de pedibus tuis, locus em̄ in quo ſtas terra ſancta eſt. Itidem dictū eſt ad Ioſue, cum tranſmiſſo Iordane in agrum vrbis hierico perueniſſet. Calcia D mentū autē ſolui ei/qui nuptiis ꝓpinquitatis iure ſibi oblatis renū
Deut.25.c ciaſſet/mos erat, dicebaturcꝫ domus diſcalciati. Igit deo appropin quare vel in loco ſancto ſtare volentes/iubent calciamēta ſoluere, id eſt curæ cōiugalis obliuiſci/& cœlibatus ſigna præferre.

Lex Leui.12.a PRETEREA matrimonio copulatos, q̄ties coierint/aqua lauari lex iubet, & vſcꝫ ad veſperꝫ immūdos eſſe denūciat. Mulier quocꝫ cū maſculū peperit/immunda eſt dies ſeptē, cū fœminā/quat tuordecim, purificatiōis quocꝫ dies hic ſexageſimuſſextus/illic tri geſimuſtertius præſcribit, nec ante puerperæ ingredi ſanctuariūm licet/ꝙ̄ purificata fuerit. Ex quo apparet/matrimonii operā abſꝙ̄ aliqua honeſtatis labe mūdiciæcꝫ detrimēto fieri nō poſſe.

Leui.22.b SI FILIA ſacerdotis inquit cuilibet ex populo nupta fuerit, de his q̄ ſanctificata ſunt & de primitiis non veſcet. Sin autē vidua vel repudiata & abſꝙ̄ liberis reuerſa fuerit ad domū patris ſui, ſicut puella conſueuerat/aletur cibis patris ſui. Nōne & in hoc videmus nuptiis præpoſitam fuiſſe viduitatem?

Leui.21.c Ezech.44.f. SACERDOtibus ipſis necꝫ viduā necꝫ repudiatā accipere vxorē/ſed tm̄ virginē fas erat. Ergo & viduitati ꝓcellebat ꝟginitas.

Digitized by Google

A ¶ MADIANITAS ab Iſraelitis duce Phinee ſupatos/ Moy/ ſes occidi ad vnū iuſſit/ præter virgines puellaſq;, vt vel hinc intelli gas matrimonia morte diſſolui, virginitatē ꝓ vita æterna eſſe di/ Num.31.e
¶ ACHIMELECH ſacerdos pane ſctificatos Dauid (gnā. eſurienti & ijs q cū illo erāt daturus/ interrogat. Si mūdi ſunt / maxi me a mulierib9, vſq; adeo cibos ſacros dare etiā fame periclitātibus, niſi caſtis non licebat. Et ſi hoc olim in pane illo ſeruatū eſt, quāto nūc mūdiores eſſe decet/ quib9 ſub eadē ſpecie ſumendū dat puriſſi/ mū Chriſti corpus, ſpiritalis caro/ ineffabile ſacramentū: 1.Reg.21.b
¶ IOHEL ꝓpheta vaſtationē atq; excidiū per Chaldeos futurū diuinā leniri irā poſſe ſperat populi ieiunio & fletu/ & ſupplicatiōi bus, ijſq; addens, Egrediat inquit ſponſus de cubili ſuo/ & ſpōſa de thalamo ſuo. Continentiā indixit, vt precatio ieiuniūq; & pœnitē/ tium gemitus puriora offerrentur, nec illa ſufficere putauit ſine hac caſtitatis obſeruatione. Iohel.2.d
¶ HIS teſtimonijs congrua quoq; exēpla ſubdant. Ioſeph forma Ioſeph
B inſignis adoleſcens/ ab ægyptia dña adamatus, cū cōſentire libidini impudenter ſe ingerētis nollet, vim inferre conantē/ relicto quo ap prehenſus fuit pallio effugit. O fortem & inuicti animi iuuenē, cū id ætatis eſſet quæ ad voluptatē eſt procliuior, contēpſit blanditias/ preces/ minas, oīa deniq; impatienter ardentis fœminæ machina mēta ꝓ nihilo habuit, & veluti repētino præmeret incendio, pene nudus ab edibus erupit/ vt caſtitatē illeſam conſeruaret. Geñ.39.c
¶ MOYSES quidē ſicut omnes fere qui ſub legis iugo ſeruie runt/ vxorem habuiſſe deſcribit, Sed Ieſus Naue (qui euāgelij liber tatē figurabat) nec vxorē habuit/ nec filios, & hic cœlebs terrā pro/ miſſionis ingredit, quā ille maritus tm̄ vidit, ingredi nō potuit. Moyſes Ioſue
¶ SED neq; Heliā neq; Heliſæū vxores habuiſſe/ aut liberos ge nuiſſe legim9, & a nemine ante euāgeliū, ꝑterq; ab ijs mortuos ad vitā excitatos, vt miraculi raritas ac magnitudo ſeruatæ caſtimoniæ Helias Heliſæus
¶ HIEREMIAS q̄q; diuinū accipit mandatū/ (teſtet meritū. ne vxorē habere velit/ ne ve prolē ſuſcipere. Itaq; q in matris vtero ſanctificatus fuiſſet/ virginitate ꝓbauit. Qua etiā meruit/ vt vrbe a chaldeis capta, tēploq; direpto/ ſolus apud hoſtes liber eſſet, & qui ſancta ſctōꝝ violare nō timuerāt, ipſum munerib9 honoreq; affece/ Hieremias Hiere.1.d

runt, vt hinc agnoſcas/hominem qui caſtitatis profeſſione deo ſeſe C
dedicat/omni templo ſanctiorẽ eſſe.

Iob ¶ AC NE etiã cõiugatis pudiciciæ colẽdæ ratio deſit, nõ minus
cõtinentiã ꝙ patiẽtis Iob exemplũ in mediũ adducã. Hic vnica vxo
Iob.31.a re cõtentus ac monogamus, Pepigi inquit fedus cũ oculis meis/vt
ne cogitarẽ quidẽ de virgine, Quã em̃ partẽ haberet in me deus de
ſup/& hæreditatẽ oĩpotẽs de excelſis? Et paulopoſt ait, Si deceptũ
eſt cor meũ ſup̃ muliere, & ſi ad oſtiũ amici mei inſidiatus ſum/ſcor
tũ alterius ſit vxor mea, & ſuper illã incuruẽtur alij. Hoc em̃ nefas ẽ
& iniquitas maxima, ignis vſq̃ ad perditionẽ deuorãs/& om̃ia era
dicans genimina. Quibus ꝓfecto verbis & cõtinentiſſimũ ſe fuiſſe
oſtendit, & ꝙ graue crimẽ adulteriũ ſit/explicauit.

¶ HEC de veteri libauimꝰ inſtrumẽto/plura de nouo hauſturi,
vtpote cuius initiũ ipſa virginali caſtitate conſecratũ eſt.

Chriſtus. ¶ DOMINVS noſter Ieſus chriſtus ita de virgine naſci voluit,
vt perpetuã illi de qua naſcebat̃ virginitatẽ cõſeruaret, per portam
clauſam in mundũ hunc veniẽs/per quã vir nõ tranſiuit, & ipſemet
in virginitate ꝑſeuerãs/pudiciciæ puritate ſe plurimũ gaudere ſigni D
Mat.19.b ficauit. Vnde, Sinite pueros inquit venire ad me, taliũ eſt em̃ regnũ
cœlorꝝ, Tales q̃ppe & illi in Apocalypſi, qui canticũ cantãt nouũ/
quod nemo alius canere poteſt, & ſequunt̃ agnũ quocũq̃ ierit, ſine
macula em̃ ſunt añ thronũ dei, & cũ mulieribꝰ nõ fuerũt coinq̃nati.

Ioannes baptiſta ¶ IOANNEM Baptiſtã/vt illũ baptiçaret ꝟginitate meruiſſe
credimus, cũ maxime decuerit/vt baptiçari volẽs caſtus dominus/
caſta editus matre/caſti ſerui opera miniſterioq̃ vteret̃. Itaq̃ Ioan
nes pluſq̃ ꝓpheta eſt, quoniã plus ẽ virginẽ eſſe ꝙ futura p̃dicere.
Ipſe eſt Helias. i. robuſtus dominator, qui carnis laſciuiã animi pu
Lu.7.e ritate ſuperauit. Deniq̃ inter natos mulierum nemo maior eſt illo,
quia perfectæ caſtitatis merito iam inter angelos computatus erat.
Malach.3.a De ipſo em̃ dictũ eſt, Ecce ego mittã angelũ meũ, & præparabit viã
ante faciem meã. Angeli igitur magis ꝙ homines ſunt, qui virgini
tatem ſancte integreq̃ cuſtodiunt.

Ioannes apl̃s. ¶ IOANNEM ap[illegible], qm̃ & ip̃e ꝟgo erat/præ cæteris a dño di
lectũ euãgelia teſtant̃. Ob hoc ab eodẽ dño illi matrẽ cõmẽdatã, &
illũ matri. Virginitatis etiã priuilegiũ fuit, ꝙ idẽ & Apl̃s eſt & Euã

A geliſta & ꝓpheta, qꝫ qꝫ in feruẽtis olei doliũ miſſus lædi non potuit, & in terra relegatus/ quæ in cœlo gerebantur vidit.

¶ IACOBVM apl'm/qui frater dñi nũcupat⁹ eſt/ intantũ caſtitate/ſanctitateqꝫ præſtitiſſe ferũt, vt etiã iudæis incredulis admirationi eſſet. Soli ſancta ſanctoꝝ intrare permittebant. Plæriqꝫ deinde ob illius necem hieroſolymã euerſam putauerũt. Hunc Paulus & Cepham & Ioannẽ/veluti reliquorũ præſides/colũnas vocat, & ab iiſdem ſibi dextras datas ſocietatis gloriatur. Iacobus apl's.

¶ AC NE qs calũniet̃ Petrũ nõ ſine vxore fuiſſe/nec nos imus inficias/cũ & ſocrũ habuiſſe dicat̃ & filiã, ſed ꝓ certo affirmam⁹/tũ ipſum/tũ ſi q alii inter apl'os vxores habuerũt, eas repudiaſſe ꝓpter Chriſtũ, cũ p̃ſertim repudii ius nondũ ſublatũ eſſet, alioqn mẽdacii arguerent̃, cũ ipſe Petrus ꝓ ſe & ꝓ reliquis diceret, Ecce nos dimiſimus oĩa/ & ſecuti ſumus te. Qꝫ autẽ etiã vxorib⁹ renũciaſſent/ex dñi rñſione apparet. Amẽ inqt dico vobis, nemo eſt q reliqt domũ/ aut parẽtes/aut fratres/aut vxorẽ/aut filios ꝓpter regnũ dei, & non recipiat mlto plura in hoc tp̃e/ & in ſæculo futuro vitã æternã. Igit̃ Petrus apl's. Lu.18.c Lu.18.e

B palã eſt/& q̃ reliquerãt/ & quã ꝓ relictis remunerationẽ accepturi erãt, nec ſolũ ipi/ſed etiã oẽs q ipſos poſtea imitati fuerint, vt aploꝝ p̃mia cõſequi poſſe ſperet etiã is qui apoſtolat⁹ dignitate caret.

¶ PAVLVS gentiũ apl's viduas virgineſqꝫ ad ꝑpetuã caſtitatis obſeruationẽ ſuo hortat̃ exẽplo dicẽs, Bonũ eſt eis ſi ſic ꝑmãſerint/ ſicut & ego. Quod nequaqꝫ dixiſſet/niſi ſe ab om̃i penitus mẽtis & corporis im̃ũdicia expertẽ alienũqꝫ cognouiſſet. Hinc ille ẽ/qui raptus vſqꝫ ad tertiũ cœlũ audiuit archana verba/ q̃ nõ licet hoĩ loq, & neſcit in corpore an extra corpus rapt⁹ fuerit. Sic q caſtitatẽ colũt ſe in corpore eſſe neſciũt, qa corp̃is affectiões nõ ſequunt̃, ſed ſupra cœlũ aĩo elati diuina cõcipiũt myſteria, q̃ quidẽ terrenis voluptatibus dediti ſcire nõ poſſunt. Paulus apl's. 1.Cor.7.b

¶ QVANTVM igit̃ in hac virtute ſeruãda ſancti viri ac mulieres ſolliciti cõſtãteſqꝫ fuerint/ innumeris pene exẽplis patet. Nos nõ multa ſubiiciemus, quæ tñ cũ ad ꝓbandũ quod dicimus/tum ad imitandũ ſat erunt.

¶ AMOS ægyptius abbas a parentib⁹ accipere vxorẽ coactus/ virgini virginitatẽ vt ſeruaret perſuaſit. Diuiſis ergo lectulis vſi, ſed tamẽ eodẽ cõtubernio, cũ iam decẽ & octo annos corpore ac mẽte Amos abbas

integri vna pegiſſent, vtilius tutiuſq; ſibi viſum eſt ſi digrederent. Itaq; illa mãſit domi, ipſe vero ad ſolitudinem Nitriæ abiẽs/ab hominũ cõſuetudine ſemotus vixit. Quid magis mirer neſcio, tres pueros illos in Babylonia fornace inter flãmas vinculis cõſtrictos ardere nequiuiſſe/an iſtos vigente iuuẽta nuptiali thoro iunctos, nuptiale opus cum tãdiu ſimul vixiſſent/exercere nunq; voluiſſe. Magnum vtrũq; miraculum, ſed multo maius donum/mentem caſtã habere q̃ illæſum corpus.

Iulianus & Baſiliſſa. HOC IDEM in Iuliano antiocheno martyre & Baſiliſſa virgine mirari licet, qui nuptijs inter ſe celebratis, cum Iulianus continentiæ votum ſuſcepiſſet, brumæ tempe roſarum ac liliorum fragrantiã in cubili collocati ſenſerũt. Stupeſcẽtiq; puellæ ſpõſus dixit/odorẽ hũc mũdiciæ vginalis eſſe. Cuius quidẽ ſuauitate illa capta/vna cũ ipſo in vginitate perſeuerare decreuit. Propoſitũ amborum cõfirmauit viſio. Chriſtus cũ matre vgine illis apparuit, pudicitiæq; corollis donatos dimiſit. Cũq; diu ſimul caſte ſancteq; vixiſſent/religioni ſeſe tradidere. Alter abbas mõachis/altera abbatiſſa pfuit vginibus. Iulianus poſtremo martyrij quoq; palma glorificatus, ſicut carnis laſciuiã pudicitia, ita tormẽtorum vim patiẽtia ſupauit.

Amator eps. AMATOR quoq; Antiſſiodorenſis eps, parentũ ſuorum volũtati cedens/inuitus puellã genere & forma inſignẽ/cũ in matrimoniũ accepiſſet, ſuadẽdo ĩduxit/vt ſecũ caſtitatem pfiteret. Suſcepto vtriq; voto, angelũ dñi viderũt/quẽ ante videre nõ poterãt, & vginitatis coronas de manu eius acceperũt. Mox illa vginũ monaſteriũ ingredit/ipſe clericus efficit, Eladioq; in epiſcopatũ ſuccedit/dignus ecclĩæ ſpõſus, q cũ maritus eſſet/ſe maritũ neſciuit.

Henricus imperator. HENRICVM impatorẽ/q annos tres & viginti imperauit, vginitatẽ vna cũ Kunegũde vxore ſeruaſſe tradunt. Nõ illos regalis luxus ad carnis inflexit laſciuiã, nõ ſuſcipiendæ ſobolis cura/cui imperij faſces reliquiſſent, perpetuæ caſtitatis mutare ppoſitum fecit. Oĩa cõtempſerũt/vt ſe mẽte & corpe integros deo offerrent. Id ante multis incognitũ/vir ipſe vita decedẽs palã fecit, teſtatus ſe vxorem ſuã vt virginem accepat/ita virginem dimittere.

Arnulphus epiſcopus. ARNVLPHVS natione gallus/genere clarus, Stambergã Clodouei regis neptim duxerat vxorem. Sed vt ſpiritu non car-

A ne iũgerent/ ſancto ſuadẽte Remigio inter ſe cõuenerũt. Ne ꝟo præ
ſentia oppugnaret ꝓpoſitũ, ipſa domi reſedit/ ille ꝑegre ꝓfectus ẽ.
Cũq; multa moꝝ ſanctitate polleret, turonẽſem epatũ dño ꝑ ange/
lũ iubẽte ſuſcepit, ne ſcilicet ap̄lica careret dignitate/ qui apoſtoloꝝ
vitam ſecutus fuerat/ matrimonio præferens caſtitatem.

NON MINOR caſti ꝓpoſiti conſtãtia Vãdonis abbatis fu Vando abbas.
it. Nã cũ Pipini galloꝝ regis nepos eſſet, a Dagoberto regni ſucceſ/
ſore (cui in primis charus erat) cõpulſus ẽ ducere vxorẽ, neq; tñ ne
caſtitatẽ ſeruaret/ cõpelli potuit. Nuptæ ꝑſuaſit/ vt deo potius q̃ mũ
do ſeruirẽt. Itaq; illa ſacraꝝ virginum collegiũ inijt/ ipſe monacho/
rum. Abbatiſq; officio functus eſt/ & miraculis nobilitatus. At ſi in
carne ſeminaſſet/ de carne & meſſuiſſet corruptionem. Seminauit
autem in ſpiritu, & de ſpiritu meſſuit vitam æternam.

EDVARDVM quoq; Britannoꝝ regem cum Egica vxore Eduardus rex.
virginitatem cuſtodiſſe memoriæ ꝓditũ eſt. Non tam illi vrbes/ po
pulos/ ꝓuincias viciſſe glorioſum foret, q̃ ꝙ ſeipſum vicerit/ nullũ
venereæ voluptati relinquẽs locum. Hunc tñ ſi quis imitari volue/
B rit, imitet̃ caſtitatem/ conſortiũ fugiat. Difficile em̃ creditu eſt/ nedũ
factu, vt vir & mulier vna habitent, & neq; hæc ſe ſciat vxorem/ nec
ille maritum. Nulla ſecuritas eſt vicino ſerpente dormire.

PHARON Meldẽſis antiſtes/ poſtq̃ pari cum coniuge con/ Pharon eps.
ſenſu religionẽ ꝓfeſſi/ altera inter moniales/ alter int̃ monachos diu
ſancte vixiſſent, formæ pulchritudiniſq; eius memoria ſollicitatus,
ipſam vt ad ſe veniret/ rogatũ miſit. At prudẽs fœmina ſagaci mẽte
id qđ erat cõcipiẽs, ire oĩno recuſabat. Eo ille magis ardere/ nec aĩo
conquieſcere/ nec euocando ceſſare. Venit tandem mulier cilicio in
duta/ ſqualore obſita/ vultu lugubri, & ipſum immũdæ cogitationis
arguens reſipiſcere fecit. Q; ſi ſanctiſſimũ virum ꝓcul a mulieribus
ſeparatũ recordatio ipſa pene ad vomitũ redire compulit, quãto ꝓ/
pius periculoſ erunt/ qui cum his ſimul habitare præſumpſerint?

THEONAS Scythiotici monaſterij abbas & ipſe parẽtibus Theonas abbas.
nõ ſibi obſecutus/ cõiugij iugũ tulit. Cæteꝝ cũ qnqueñiũ vxori ſer
uiſſet/ ad cõtinẽtiã ẽ cõuerſus. Illi ꝟo vt itidẽ ſe cõtineret, & iã ſpũ ſe
cũ nõ carne copulari vellet/ ꝑſuadere nullo mõ potuit. Vbi aũt oẽs
adhortatiões incaſſũ cedere vidit/ grauit̃ ĩgemiſcẽs. Ego te inq̃t mu/

Digitized by Google

lier abſtrahere a morte nõ poſſum, nec tu me ſepabis a Chriſto. Melius ẽ mihi cũ hoĩe q̃ cũ deo habere diuortiũ. Poſt hæc relictis omnibus, dimiſſaq; vxore monachũ ſe fecit. Sed nemo legẽ putet vnicũ exemplũ/vt repudiet inuitã. Neſcis eñ an ſic voceris/vt hic vocatus eſt, ſingulari quadã vocatione nõ cõmuni. Quippe q̃ breui tanta pfecit ſanctitudine ac ſcientia, vt ſub Ioanne abbate monaſterii ingreſſus, in ſucceſſoris eius Heliæ locum omnium ſuffragiis ſufficí meruerit, cũctis prælatus qui vxori prætulerat Chriſtum.

Ioannes abbas & quidã ſecularis.

AD IOANNEM abbatẽ quendã ſæculari habitu hominẽ veniſſe auctor eſt Caſſianus/primitiaſq; obtuliſſe. Cuius aduentu dæmõ ab obſeſſo quẽ ſanare abbas nõ potuerat, repẽte effugit, pter eũ ſe fugere cõfeſſus. Admiratus Ioãnes vnde ex illo ſæculi homine tãta v̾tus emicuiſſet, curioſius pcũctari cœpit, a tq; audiuit/eũ olim dũ monaſticæ pfeſſionis deſiderio afficeret, a parẽtibus compulſũ ducere vxorẽ, & iã annũ vndecimũ cũ illa in v̾ginitate pſeuerare, ipſam deniq; oĩbus inſciis ſororis nõ cõiugis loco hr̃e. Quare in ſtuporẽ verſus ſenex ptinus exclamauit, Nõ immerito talis viri præſentiã ĩmundũ ſpm̃ ferre nequiſſe, cuius pudicitiæ cõſtantiã ipſe imitari formidaret, ne qd̾ illi in laudem, ſibi cederet in perniciẽ. Tale qppe facinus omniũ prædicatione dignũ eſſe, ſed nõ ab omnibus experiendũ. Cũ ſemp inter caſtimoniæ cõſeruatores is q̃ fœminarũ familiaritatẽ deuitat ſecurior ſit, fortior qui non deuitat.

Timotheus ſolitarius.

TIMOTHEVS Anachorita in vaſtiſſima ægypti heremo, nulli hominũ cognitus, iã ãnos triginta pegerat, qñ a Paphnucio abbate fuit inuentus, toto eo tempe nudus & ſqualidus, & palmæ tm̃ fructibus vitã ſuſtentans, ac lugẽs peccatũ ſuũ, q̃ nimia ſui fiducia/cũ primũ ſeceſſiſſet, mlierẽ religioſam ſecũ habitare paſſus fuiſſet. Qua tandẽ cognita, annos ſedecim ſe abuſum fatebat̃, & dũ fateret̃, lachrymas tenere nõ poterat. Vide igit̃ q̃ periculoſum ſit maris fœminæq; conſortium, etiam cũ ambo perpetuam vouerint caſtitatem, ambo ſoli deo ſeruire ppoſuerint. Quod iſte expertus, eo iam profugerat, vbi nec nomen fœminæ audire poſſet.

Leo papa.

PRIMVM Leonẽ pontificẽ maximũ ferũt, dũ ſolẽni paſchæ die ſacroſanctã corpis & ſanguinis Chriſti cõmunicationẽ populo daret, a q̃dã matrona in manu oſculũ excepiſſe, & cũ ex hoc intẽ

Digitized by Google

A mis in medullis īprobe cupidinis excitatū ſenſiſſet incēdium, in ſemet iratū/manū illā abſcidiſſe. Veriſſimū eſt igit̃ illud apl̃i oraculū, Bonū eſt mulierem nō tangere, poſtq̃ tetigiſſe tam malū fuit. 1. Cor. 7. a

SED SI BENEDICTO abbati in deſerto ꝓcul ab hominū cōſuetudine cōmorāti neceſſe fuerit nudū iniicere ſentib⁹ corpus, & totū multo volutatu cruētare, vt viſæ aliqñ fœminæ inceſtā recordationē dolore ſedaret, ꝑfecto bonū ē mulierē etiā nō videre. Qui em̄ viderit mulierē ad cōcupiſcēdū eā, iā mœchatus ē eā in corde ſuo. Benedictus abbas. Mat. 5. d

AVGVSTINVS interrogatus, q̃re cū ſorore habitare refugiſſet, quia inqt q̄ cū ſorore mea ſunt, non ſunt meæ ſorores. Et hāc eiuſdē ſententiā eſſe ꝓhibēt, Malum eſt mulierem videre, peius alloqui, peſſimū tangere. Ex ſenſib us igit̃ corporis noſtri vt quiſq; periculo proximior, ita magis continendus. Auguſtinus.

PROPTEREA quidē Ioānes Anachorita in quadā ægypti præruptæ rupis ſpelūca obſtruſo aditu degēs, cū fœminis nūq̃ eſt locutus, raro cū viris, ad ſe tñ intrare ꝑmiſit neminem. Tribuno rogāti vti ſe cōiugi ſuæ cōſpiciendū ſuſtineret, nō eſt aſſenſus, ſed B in quiete ſe illi appariturū ꝑmiſit, qđ eā pio deſiderio affici ſciret. Proxima itaq; nocte mulier ſomnians ipſum vidit/quem vigilans nunq̃ viderat, & q̄ viderit formā habitūq; corporis, & cūcta vultus liniamenta recte vereq; referendo/fidem fecit. Quātæ quæſo ꝑfectionis vir iſte fuit, q imaginē ſui dormiēti fœminæ ſpectādā mittere potuit, cui tñ acceſſum ad habitaculū ſuū interdixit. Et ſi talis lapſum ꝑtimuit, quis tutū putabit ingerere ſe obtutibus mulierū. Ioannes ſolitarius.

PAVLVM quoq; abbatē, qui ſolitudinē Panephiſo oppido proximā incoluit, ne fœminā videret, impenſe cauiſſe accepimus. Et cū aliquādo cū abbate Archebio ad quendā ſenē ꝑgerent, vidēs a longe obuiam venire mulierē, ꝓtinus retulit pedē, & comite fruſtra retinente, ipſo relicto tuguriolū ſuū curſu cōcito repetiit. Caſſianus tantā deuitandi ſedulitatem īmodeſtie aſcribit, deiq; iudicio factum aſſerit, vt qui tantopere fœmineū conſpectū execrabat/ paralyſi reſolutus ad cœnobium virginum deferret, & languenti mulier aſſideret. Sed ego reor etiā dono dei factū, ne a muliere prius tāgeret, q̄ cum ſe tāgi pene non ſentiret valitudinis vi oppreſſus. Q. ſi ab ea tangi ante contigiſſet, grauius fortaſſe animo q̃ Paulus abbas. Caſſianus Collatione 7. cap. 26.

Digitized by Google

corpore egrotaſſet. Puritatis autem eius etiam apud fœminas iacen
tis teſtimonium fuit, q̄ languētes oleo quo ipſe contactus fuiſſet/
perun͂cti ſanabantur, & infirmus infirmis remedio erat.

Paphnucius abbas.

¶PAPHNVCIVS abbas dū hoſpitibus pulmentū lenticulæ qđ atherā appellabāt/pararet, & ſubuolātis flāmæ vapor manum eius aduſſiſſet, cogitare ſecū tacitus cœpit, cur q̄ iā pridē & dæmonū infeſtatiōes deuiciſſet, & illicitos carnis motus mortificaſſet, tā mo/dicæ flāmæ leſionē p̄ſentiret? Quieſcēti angelus apparuit. Et qđ in/quit Paphnuci ab igne te offendi potuiſſe miraris, cū necdū ignem qui in te eſt, ſic penitus vt putas extinctū geras? Tunc te illū extin/xiſſe crede, cū puellā nudā atq; formoſam complexus, nullo te libi/dinis motu ſollicitari dep̄hēderis. Euiglans ille expauit tale experi/mentū, & liq̄do ītellexit tutius eſſe cū dæmonijs colluctari, q̄ iuuē culæ mulieris lateri adhærere, & ab igne offendi/q̄ ab ea tangi.

Ioannes caſ/ſian⁹ teſtatur collatione.15 cap.10.

Arſenius abbas.

¶ARSENIVS abbas virorū quoq; nedū fœminarū declinare ſolitus cōſortia cōfabulatiōeſq;, vt expeditius diuinæ cōtēpla[illegible] vacaret, cū q̄dā nō obſcuri generis matrona illū videre cupiēs, [illegible] prouiſo ante hoſpitiolū ſuū ipſi occurriſſet, repēte auertit ſeſe, & mu liebrē audaciā geſtu parit' ac v̄bis incuſauit. Rogo inq̄t illa ne indi gne feras aduentū meū, q̄ ſincera mēte & pio affectu huc veni. Aut ſi eo quicq; offenſus es/veniā da, ac p̄ me deū (cui ſoli ſeruis) dep̄ca re. Precabor deū rn̄dit, & q̄dē multū, ne vnq̄ meminerim tui. Do/cumēto nobis eſt, vt q̄s etiā aliq̄n vidiſſe cōtigerit, mētē ne retinea/mus.

Pion abbas.

¶PION abbas Antonij abbatis diſcipulus, intantum fœminas aſpicere timuit, vt nec ſororē viduā valitudineq; affectam videre vellet. Cum eīn ab ea acceſſiret' dicente, ſi ipſum vidiſſet, tam ſibi gratū fore, vt inde ſanitatē ſe recupaturā ſperaret, ire oīno recu/ſabat. Mox tandē abbate iubente p̄fectus eſt, & ſororis cubiculum oculis clauſis alterius ducatu ingreſſus, ſe q̄dē illi videndū præbuit, ſed illā ipſe minime vidit, nec ab ea cognitus abijt. Cūq; rurſum vt veniret inuitaret'. Et fui tecū inq̄t, & vidiſti me. Sic ille excogitauit, quēadmodū & abbati morē gereret, & ſororē præſentē nō conſpice ret, ob hoc ſolū ne a p̄poſito diſcederet, q̄ tuendā caſtitatē exiſtima/uit.

Vrſinus preſbiter.

¶VRSINVS Nurſiæ p̄ſbyter vxorem habuiſſe dicit', ſed cū p̄ſbyteratū accepiſſet, ita ab ea fuiſſe alienus, vt nulla neceſſitate

Digitized by Google

A ipſam ad ſe propius accedere paſſus ſit, Poſt annos. xl. in tali continentia tranſactos, dum ille animā ageret, & tandē ceſſante nouiſſimi ſingultus anhelitu deceſſiſſe putaret, ipſa admota ad nares aure an adhuc ſpiraret explorare cœpit. Mira res, pſentit mulieris tactū qui ſeipſum iam nō ſentiebat, tum quicqd vitalitatis in mortuo pene corpore reſiduū erat, totū ad os collegit, prorupitq; in vocē dicens, Recede mulier, nondū penit⁹ extinctus eſt ignis, tolle paleā. Recedente illa apparuerūt Petrus & Paulus apoſtoli, quos ipſo vidente cæteri videre nō poterant. Et dum ab eis (vt aiebat) inuitatus ſe venire rūdiſſet, expirauit. Si tales comites habeat hinc diſcedens caſti hominis anima, quis neſcit quales habere ſoleat eius qui libidini ſeruit? aut quo hæc vocet̃ ſi illa vocabat̃ ad cœlū. Heu heu momentanea voluptas quantū decipis, cū finis tuus æternū malū ſit? Teſtat̃ Gregorius in dialogo.

PROPTEREA quidē Martino maſſici campaniæ mōtis ſolitario decretū ac deliberatū fuit, ne fœminā aſpiceret, & dū quædam non ſancti viſendi cupiditate, ſed magis ꝓpoſiti eius turbandi cauſa, illi captata occaſione repente aſtitiſſet, pronus humi corruit, B vultuq; inter palmas collecto, tādiu deū vti ſe ĩ tali pudiciciæ diſcrimine tueret̃ orauit, donec illa longioris moræ victa tædio inde diſceſſit. Ac ne quis Chriſti ſeruis negociū facere leue crimē putet, fama eſt mulierē hanc ſimul atq; de mōte deſcendiſſet, vita deceſſiſſe, deo temeritatē eius vlciſcente. Martinus ſolitarius

EIVSDEM audaciæ ſed diuerſi euentus fœmina, Carilephū in Gallia loci qui Caſſagalla dicit̃, ſolitariū adijt, virili amictu ſexū diſſimulās, cū & ipſe muliebres cōgreſſus ſemꝑ refugiſſet, & dum ſingula nemine impediēte perluſtraſſet, oculis capit̃, ac ꝓtinus facti pœnitens, nec iā ſe celās, nec merito eiuſmodi ĩfortuniū ſe paſſā negās, & corā illo ꝓuoluta ſupplicit̃ veniā petēs, ipſo orāte viſum recepit, vitāq; correxit, ſatis experta ſub tutela dei eſſe caſti ꝓpoſiti Carilephus ſolitarius.

QVOSDAM vero (ſicut de Leone pontifice paulo ante dictū eſt) in magno caſtitatis periculo in ſeipſos ſeuiſſe cōſtat, (viros, ſatius exiſtimantes mutilato corpore intrare in regnum cœlorū, q̃ integro mitti in gehennam.

ANIANVS Alexandrinus ep̄s Marci euāgeliſtæ ſucceſſor ac diſcipulus, mulierē quandā intuitus, mortē ſenſit intrare ꝑ fene- Anianus ep̄s.

Digitized by Google

ſtras,& ſcandaliçātē oculū eruit,ꝓiecitq; a ſe. Poſt hæc ſolitus ī ge C
lidis merſare corpus aquis,inediaq; & vigilijs fatigare, vt æſtuantē/
in præcordijs libidinē extingueret. Et q̄ tāto labore caſtitatē cuſto/
dierat/mōtes dicit̄ trāſtuliſſe,quod neſcio anvllus ali⁹/mōte quodā
Numidiæ babylonē vſq; ad ꝓbandā chriſtianæ religionis ꝟitatē ire

Niceta martyr.

NICETA martyr a pr̄e Maximiāo Ni (iuſſo atq; obediēte.
comediæ rege ob chriſtianā ꝓfeſſionē ſupplicia paſſus, poſtq; oīa
cōſtāti aīo ꝑtuliſſet,ſup plumea culcitra reſupinus collocat̄, vincu
liſq; cōſtringit̄,ne inde ſe mouēdi facultas eſſet. Tū adducta ē mere/
trix forma prædita/veſtitu cōpta/arte inſtructa, quæ & min⁹ fortes
allicere,& nō ita cautos poſſet ꝑuertere. At ꝟo Niceta vbi ſe ab illa
modis oīb⁹ ad īpudiciciā cōcitari vidit,manibuſq; fœmineis verēda
etiā ī ꝑte īprobe ac petulāter attrectari, ne laſciuia vinceret/quē nō
vicerāt tormēta,præciſā mordicus linguā in oſculātis ſe faciē expu/
it,& vi doloris vim repulit voluptatis. Exhorruit viri cruore ꝑfuſa
mulier,abijtq; admirās ac ſtupēs,& iā maius quiddā hoīe illi ineſſe
reputās,quē vt libidini ſuæ cederet, ne vinctū quidē cogere potuit. D

Quidam martyr.

PAR huic exemplū in vita Pauli primi heremitæ,refert Hie/
ronymus, ſub Decio & Valeriano ꝑſecutoribus apud Aegyptum
paſſi iuuenis. Sed illū poſtq; oīa tormētoꝝ genera ſupaſſet/in ame
niſſimos hortulos adductū,inter lilia candentia & rubētes roſas/le/
ctuloq; cōpoſitū leuis murmurilli iuxta labente riuulo, molliſq; ſi/
bili vento arboꝝ ſtringente folia,ita vt locus ipſe turpē voluptatē
mouere poſſet,niſi diſſectæ dentibus linguæ dolor etiā thori molli/
ciē/& meretriculæ ꝓcacitatē blandimētaq; contempſiſſet.

Quidam ſolitarius

FERVNT etiam quendā in deſerto Aegypti ſolitariū ſingu/
laris ꝓbitatis virum,ad quem corrumpendū cū veniſſet meretrix
(acceperat autē ſponſionē a quibuſdā laſciuis & ſui ſimillimis iuue
nibus,ſi illū ad coeundū ſecū compuliſſet)finxit ſe viam aberraſſe,
& quoniā iā veſper erat,flens petijt/vti nocte illa tecto ſuſciperet. At
ipſe animi ſuſpēſus aliqādiu ſtetit. Caſtitatis periculū denegare qđ
petebatur ſuadebat, charitas ꝟo cedere cogebat̄,ne qđ fœminæ fo
ris manēti aduerſi cōtingeret/cū locus feris frequēs eſſet. Deniq; re
ceptā in vno tugurioli anguli poſuit,& ſe in altero collocauit. No
ctu tn̄ cogitationibus ad impudiciciā pulſatus,iā ī eo erat vt vince

A retur, cum ſubito in mentẽ venit/ ꝙ pro tam breui voluptate ignẽ æternũ paſſurus eſſet. Exurgens igitur accẽdit lucernã, & experiar inquit an ignem ſuſtinere poſſim/ quẽ ſuſtinere cogerer ſi deliquiſſem, digitoſq; ad lucernã admotus vrere pertinaciter cœpit, aduſtionis cruciatus/ libidinoſas cogitationes diſſipauit, & gehenne timor intimã voluptatis titillationem repreſſit. Mulier autẽ quæ ſeruum Chriſti in mortis foueam præcipitare moliebatur, ipſa ibidem vitã cum morte cõmutauit. Mane iuuenes illi adueniũt, & quã viciſſe putauerant/ mortuã iacere offendunt. Sanctus vero vt pro malo redderet bonũ, ipſam quæ pudiciciæ ſuæ inſidiari auſa fuerat/ precatione ſanitati reſtituit. Hic attẽdendũ incauta charitas ꝙ male ceſſiſſet ſi tentatus ipſe ſibimet minus peperciſſet, ſi carnis pruritũ flammæ cauterio nõ curaſſet, ſi deniq; digitos ꝓ caſtitate dare diſtuliſſet.

DE HILARIONE abbate diuus Hieronymus ſcribẽs ita ait, Iratus ſibi/ & pectus pugnis verberans/ quaſi cogitationes ꝑcuſſione manus poſſet excutere. Ego te inquit aſelle faciã vt non calcitres, nec te hordeo alam/ ſed paleis, fame te conficiã/ & ſiti graui onerabo pondere, per æſtus agitabo & frigora vt cibum potius ꝙ laſciuiam cogites. Herbarũ ergo ſucco & paucis caricis poſt triduũ vel ꝗtriduũ deficientẽ animã ſuſtentabat, orans frequẽter & pſallens, & raſtro humũ fodiens/ vt ieiuniorũ laborẽ labor operis duplicaret Indicauit nobis Hieronymꝰ aduerſus libidinẽ tria ꝓcipua remedia/ dũ ſancti huius recenſet geſta, ieiuniũ/ orationẽ/ laborẽ. Hilarion abbas.

B

PRETER HEC Euagrium præſbyterũ hibernis noctibus in puteum. Bernardũ abbatem in lacum deſcendere ſolitos accepimus, vt gelaſcentiũ aquarum frigore calorẽ corporis temperarent AVDOMARVM Tamanenſem epiſcopum in vepribꝰ/ patrẽ Franciſcũ in niuibus nudũ volutaſſe corpus (caſtitati infeſtum. vt ea caſtigatiõe voluptatẽ carni inſitam edomarent. Euagrius Bernardus. Audomarus Franciſcus.

RVRSVM Bernardus illã/ ꝗ libidinis furore ꝑcita vim caſtitati ſuæ inferre conabat̃/ clamoribꝰ abegit. Thomas aquinas rapto de ꝓximo foculo torre. O fida atq; ĩuicta ſeruorũ chriſti pectora, ꝗ dũ ꝓ pudiciciæ arce ſtarẽt, nec occultis inimici ĩſidijs/ neq; aperto bello (capi potuerũt. Bernardus abbas. Thomas aquinas.

APPELles ꝗq; monachꝰ/ diabolum ſub mulieris forma ſe doloſe illicientẽ candẽti ferro manu e fornace rapto Appelles monachus.

Digitized by Google

(erat eñ faber) ꝑculit in faciē, & ille edito eiulatu/ vt a multis audi-
ret/fugiēs euanuit. Appelli deinde ſicuti tūc candēs ferrū manu nō
forcipe tenere, cum opus faceret/moris fuit. Quē eñ libidinis calor
diabolo ſuccendente vrere nō potuit/iam nec ferri poterat.

Chriſtophorus martyr. ¶ CHRISTOHPORVM martyrē/qui mūdi opificē in hu-
meris geſtare meruit, cui ducēti milites manū inijcere nō ſunt auſi;
quo viſo Ammonitaꝝ rex eſt territus, viciſſent fœminæ/niſi ille re
pente ad orationis arma confugiſſet. Vinctus & in carcere poſitus,
dum illū duæ inſignis impudiciciæ ſorores Niceta & Aquilina ad
hoc a rege miſſæ/vt turpi voluptate delinitū a Chriſto auerterēt, cō-
plexu/oſculis/alloquijs oppugnare cœpiſſent, ſenſit in tali certami
ne ſuā ſibi haud ſufficere virtutē, & dñi inuocauit. Eo orante carcer
illuxit, ſubitus perſtrinxit oculos fulgor, Mulieres expauidæ/in ter
rā corruunt, mortē ſibi timentes, quæ mortē intentauerāt viro. Sed
tandem ab eo ſpe veniæ recreatæ Chriſto crediderunt, dūq; ipſum
palā cōfiterent, tyrāni gladiū īmotis iugulis excepere. Tantū itaq;
valuit caſti cordis deꝑcatio/vt Chriſtophor⁹ & periculū euaderet,
& q̄s pudiciciæ oppugnatrices habuerat/ſocias haberet martyrij. D

Helenus abbas. ¶ HELENVS abbas/diſcipuli q̄ carnis petulātia acri⁹ q̄ ferre
poſſet infeſtabat, cellā digito per humū ducto cricūſcribēs, imūdis
ſpiritibus ne ſignū illud tranſgrederent præcepit. Et ille deinceps
Lu. 11. c. eiuſcemodi moleſtia liber fuit. Nos quoq; ſi diſcipuli ei⁹ fuerim⁹/qui
in digito dei eijciebat dæmonia, nūq; caſti ꝓpoſiti locū deſeremus.

Medericus abbas. ¶ MEDERICVS quoq; Eduenſis abbas/& ipſe malarū tenta
tionū victor ac virgo, monachū quendā aſſiduis inceſtæ cogitatio
nis oppugnatiōibus tm̄ nō ſuperatū, tunica ſua induēs ꝑiculo libe
rauit, ita vt ille deinde oīs huiuſce moleſtiæ ſe expertē palā affirma

Antoni⁹ alexandrinus abbas. ¶ ANTONIO Alexandrino abbati diabolus (re ſolitus ſit)
deformi admodū tetraq; facie apparens, dixit ſe fornicatiōis ſpiritū
& ab eo ſuperatū eſſe. Nec tamē ideo Antonius laxauit ieiunij rigo
rē/ precū aſſiduitatē/laboriſq; ſollicitudinē, ſed potius auxit. Veri-
tus ne diabolo credēdo, dum ſe ſtare putaret caderet, & remiſſis ar-
mis quibus vicerat/occaſionē vincendi victo daret.

Euſebius eps. ¶ EVSEBIVS epiſcopus & martyr, quā virginitatē ab ineūte
ætate ſollicite cuſtodierat/deo protegente nullius inſidijs amittere

Digitized by Google

A potuit. Mulier quædã forma illius capta/ cum ad ipſum impudẽter
irrumpere vellet, cubiculũ aditu aperto intrare nõ potuit, & culpæ
conſcia/ac terrore ſimul ꝑculſa, ante ianuam excito epõ crimen cõ/
fitendo veniã impetrauit, atq; abijt mœrẽs/dum ſecũ reputat quãtũ
malũ eſt libido, ob quã pudiciciæ cultorẽ/ne adire q̃dẽ digna fuerit
Et illũ ꝑfecto/ quẽ nulla vnq; obſcœnitas vicerat/nec perſecutoris (gladius vicit.

EQVITIVS in Valeriæ partibus abbas/dum Equitius abbas.
in iuuẽta immũdis tentatiõibus quateret/ad precũ confugia recur/
rebat. Poſtremo ſomnianti viſum eſt/ aſtitiſſe angelũ/ omnẽq; ſibi
genitaliũ motum ademiſſe, nec poſtea ſenſit ſe tentari. Quinimmo
dei dono fretus præeſſe monaſterio fœminarum cœpit. Interim tñ
diſcipulos admonere non ceſſabat, ne ſe in eo prius æmulari vellẽt
q̃ pari miraculo inſuperabiles facti fuiſſent.

HELIAS quoq; abbas/cũ .xxx. ãnos natus cœnobij virginũ Helias abbas.
curã ſuſcepiſſet/& carnis moleſtias ferre nequiret, ad deſertũ ſcythi
profugit. Deinde in quiete apparẽtibus angelis/cur deo dicatas vir
gines reliquiſſet, interrogatus cauſam dixit. Et cũ ab eis virilia ſibi
B abſciſa putaſſet/ ſomno experrectus, & corpore ſe integrũ & men/
te comperit, virginumq; curam ſecurus repetijt, nullũ poſtea pru/
ritum (licet inter fœminas verſaretur) improbæ cupidinis in ſe ſenti
ens. Quiſquis igitur quantũ poteſt/ periculum cauerit, dei tandem
auxilio reddetur tutus.

DE CASTITATE SERVANDA EXEMPLA FEMInarum CAPITVLVM OCTAVVM

SED ALIQVANTO longiore q̃ oportuit du/
ctu protractus ſermo iã admonet/vt fœminis quoq;
demus fœmineæ caſtitatis exẽpla, ne ſi ijs tm̃ q̃ dixi
mꝰ cõtenti erimꝰ/ipſæ dedignẽtur ſexũ ſequi alienũ.

IAM PRIMVM Suſannæ in cõiugio fides Suſanna
nuptis omĩbus documẽto eſt/vt mori malint q̃ con
ſentire corruptori. Meliꝰ eſt mihi inq̃t abſq; ope incidere in manus Dañ. 13. c
hoĩm/ q̃ peccare in cõſpectu dñi, ꝓpterea q̃dẽ nec deus innocentẽ
cædi ꝑmiſit/nec impune pudicã infamari ſuſtinuit. Hi q̃ iã reã iudi
cauerãt/ſentẽtiã verterũt in accuſatores, lapidibuſq; obruti ſunt: q̃s
furens & ineffrenata libido ad mendaciũ egerat & impietatem.

Digitized by Google

Iudith. ¶IVDITH viduā & multæ diuitiæ/& iuuenilis ætas/ & elegā(s)
præ cæteris forma ad repetendū cōnubiū hortabant. Illa tñ viduita
tē ꝓtulit nuptijs/molli indumēto ciliciū/luxuriæ ieiunium/ſomno
atq; ocio vigilias & orōnē,hiſq; armis inſtructa/Holophernis,id ē
diaboli diſſecuit caput,nullū ei ad ſe corrūpendā relinquēs locum.
Iudith.15.d Hinc illi quæ ſic vicerat dicit, Confortatū eſt cor tuū/eo ꝙ caſtitatē
amaueris,& poſtvirum tuum alterum neſcieris,& ideo manus dñi
cōfortauit te,& ideo eris benedicta in æternum.

Anna prophetiſſa. ¶ANNA ꝓphetiſſa Phanuelis filia,cum ſeptem tm̄ annos vi
xiſſet cum viro,in viduitate ad quartum vſq; & octuageſimum vi
tæ ſuæ annū perſeuerauerat,quādo Chriſtum videre,& de illo vati
cinari meruit,didiciſti incorruptæ viduitatis præmiū,diſce & quo
Lu.2.e ſale ne corrumpi poſſet cōdita fuerit.Non diſcedebat de templo/ie
iunijs & obſecrationibus ſeruiens die ac nocte.

Virgo Maria maṫ dei. ¶VENIMVS ecce cum viduis in templum.Sed iam cum ꝟgi
nibus etiā ipſa ſanctaſanctorꝝ ingredi licebit,qn̄quidē illum/quē
nec cœli cœlorꝝ cape poſſunt/ꝟginis vterus tulit. Virgo electa eſt/
quæ deum & hominem pareret,& vt ꝓpter virginitatem electā ſci D
res/mater facta virgo eſſe nō deſijt.

Sponſæ chriſti. ¶QVE HANC ſecutæ ſunt,nō hominis mortalis/ſed Chriſti
ſponſarum nomine cenſentur,cœleſtibus dignæ nuptijs/quoniam
terrenas contempſerunt.

Iphigenia virgo. ¶HINC Iphigenia Egippi æthiopū regis filia,Matthæi apoſto
li prædicatione a falſa ad veram religionem conuerſa,cum virgini
tatem dño vouiſſet,& iam conſtructo cœnobio multis præeſſet vir
ginibus,neq; minis/neq; blanditijs moueri potuit/vt Hirtacum pa
terni regni ſucceſſorem acciperet maritum,æterni regis ſponſam ſe
eſſe dicens,nec licere ſibi illo relicto alteri nubere. Tunc Hirtacus
ex amore in furorem verſus,Iphigeniam cum reliquis quæ cum il
la erant/atq; adeo cum ipſo monaſterio concremari iuſſit.Admoto
ꝟo igne flāma ꝟginalis pudicitiæ vltrix inde ſe auertens/in regiā
ꝓſilijt,quam Hirtaco cum vnico filio vix euadente/funditus con
ſumpſit.Sed tamē filius a dæmonio correptus interijt,pater elephā
tia perfuſus,morbi dolorem nō ferens/ipſe ſibi mortem conſciuit.
Itaq; qui male perdere Iphigeniam cum ſuis virginibus cogitaue

Digitized by Google

rat/teterrime ipſe cum filio diſperijt.

TECLA etiã virgo/Paulo apoſtolo Iconij Chriſtum euãgeliçanti credidit. Cũq; iam deſpõſata eſſet, repudiato coniugio virginitatem ſeruauit, & ob fidei confeſſionem in ardentem rogũ miſſa/ vri non potuit/ſubditis imbribus igne extincto. Deinde leonibus/ vrſis/tauris expoſita, tot feris beluis repente manſuefactis euaſit inoffenſa. Puduit ꝓconſulem vltra in illam ſæuire velle, cui tam atroces beſtiæ pepercerant/ & liberam dimiſit. Tecla virgo

PHILIPPI apl̃i q̃ttuor filiæ, quia v̾gines erant/ ꝓphetãdi donũ accipe meruerũt, etiã poſt Ioannẽ, cũ ꝓphetas ceſſare oportebat. Quattuor Philippi filiæ.

AGATHAM cathanẽſem virginem/ nec Aphrodiſiæ meretricis illecebræ/nec Quintiani prætoris ꝓmiſſa/minæ/ ſupplicia ad impudicitiam trahere potuerunt. Omnia cõtempſit/vt virginitatẽ illibatã deo offerret. Cum apparuiſſet illi in carcere apl̃s Petrus, mãmillã quæ Quintiani iuſſu auulſa erat curaturus/exhorruit virilem attactum/& chirurgicã refugiebat manum/donec quis eſſet agnouit, & ſtatim ipſo abeunte ſe ſanatam ſenſit. Cum ſup̱ acutas teſtas ardenteſq; prunas nuda volutaret̃, minus pœnam doluit q̃ nuditatis ignominiam. Qđ ſcelus nec terra ferens intremuit, vrbs concuſſa eſt, muri ruina p̃toris aſſeclas oppreſſit, ac ne ipſi quoq; in virginem impietas impune cederet/equorꝝ ſuorꝝ calcibus dentibuſq; petitus perijt. Ipſa aũt v̾go/cum oẽs viciſſet cruciatus, vltro optauit mori & eſſe cũ Chriſto. Quo annuẽte læta deceſſit. Merito ergo venit angelus ad exeqas eius/tumuloq; inſculpſit, Mentẽ ſanctã ſpõtaneã/deo honorẽ, & patrie liberationẽ, ne angelicis in morte careret laudibus/quæ in vita caſtitatis puritate par angelis fuit. Agatha virgo.

LVCIA quoq; Siracuſana virginitatem vita habuit chariorẽ. Iuueni cui pacta fuerat/iungi noluit/vt iungeret̃ Chriſto, ꝓ huius amore martyrium cõſtanter pertulit, cum illo viuere recuſauit. Igit̃ Paſchaſio cõſulari p̃tãte tumenti haud tantũ licuit/vt ei caſtitatem poſſet eripe. Impietatis furijs ardens/puellã duci ad lupanar iuſſit. Sed illam vis nulla/nulli ꝓrſus conatus mouere potuerunt. Funibus circumligatam mille viri/mille boum iuga trahere nitebantur. Sed eodem loco quo eam fixerat dominus, veluti montis rupes immota ſtetit, atq; ibidem vri/cædi/iugulari potuit, abduci vt ꝓſtitue- Lucia virgo.

Digitized by Google

retur nõ potuit, quoniã deo vouerat caſtitatem.

Katherina virgo.

IN KATHERINA virgine/victi philoſophi ſcientiã/pati enter tolerata tormẽta conſtantiã/rotarũ fractio/impiorũq; ꝑcuſſio meritũ teſtant̃. Sed ne virginalis quoq; cãdoris ac puritatis deeſſet teſtimonia, de abſciſſæ ceruicis vulnere/lac/nõ ſanguis effluxit. Ex anime corpus angeli ſepelierũt, monumentũ oleo manat, & ſi tantus honor mortuæ in terra, quãta beatitudo viuentis in cœlo.

Cecilia virgo.

CECILIA virgo Valerianũ cui deſpõſata fuerat, ipſo nuptiarũ die ita ꝑterruit, cũ angelũ virginitatis ſuæ defenſorẽ eſſe aſſeruiſſet, vt ipſã ne cõtingere quidẽ auſus ſit. Quinimo depoſito gẽtilitatis errore ad Chriſtũ cõuerſus, & ipſe viſionib⁹ ꝑfrui meruit angelorũ. Sed & martyrij coronã cũ fratre Tiburtio laudabilit̃ conſecutus eſt. Ergo nõ ſolum intacta permãſit Cecilia/cupidiſſimo iuueni tradita, verũetiã eidẽ ſaluti fuit, non auſo ꝓphanare illud quod virtute ꝓtegi vidit diuina. Deniq; ambo rubẽtibus roſis & cãdẽtibus lilijs ab angelo coronari meruerunt, vt hoc virginitatis inſigne eſſet/illud martyrij. Neq; eñ ſupplicijs vinci potuerunt/ quos nõ vicerat

Margarita virgo.

MARGARITA Antiochena Chriſto deuota (voluptas. virgo/& patris gentilis odia, & oẽs corporis cruciatus pati maluit/q̃ Olybrio Antiochiæ præfecto matrimonio copulari. Equuleũ/virgas/vngulas/ignẽ/ grauiora morte ſupplicia. Sed & ipſã mortẽ capite trũcata fortiter pertulit/ne nuptijs virginitatẽ mutaret. Hinc quidem ꝓ Olybrio repudiato accepit Chriſtũ, pro breuibus pœnis æterna gaudia/ pro morte vitam. Nec immerito a dracone deglutita fracto ventre exiuit incolumis, quæ carne circũdata/carnalis impudiciciæ veneno infici nõ potuit, laſciuiã vincẽs pudore, & in fragili corpore ſeruans mentis integritatem.

Barbara. virgo.

BARBARAM Nicomediæ ciuem/forma/genere/diuitijs/ floreq; ætatis præſtantẽ, fidei tñ ardore talia cõtẽnentẽ, cũ multis eã petẽtibus nulli nubere vellet, & ſe chriſtianã ꝟginitatis votũ ſuſcepiſſe diceret, furẽs gẽtilis pater Dioſcorus, ſtricto gladio illã ꝑſequi cœpit. Sed quã pat̃ ꝑſequebat̃/ſaxa miſerata ſũt. Eã nãq; mõtis crepido/ad quã fugiẽs cõſtiterat, inclinata trãs vallẽ ĩ aduerſa rupe depoſuit, & rurſũ ſe erigẽs ꝑſecutorẽ ĩpediuit. At neq; miraculo mollitus, omni ſilice durior pater, tãdiu ꝑ deſerta latitantẽ quæſiuit/do-

Digitized by Google

A nec inuenit. Tūc per capillos tractā Martiano præſidi torquēdam tradidit. Quā Martianus poſt multos cruciatus/ & vtrāq; anulſā papillam, ignominiæ cauſa nudam per vrbis fora duci iuſſit. Exhorruit nuditatem virgo/ quā nō terruerant ſupplicia. Et cum dominum oraſſet, extemplo affuit illi angelus, papillos reſtituit, ſanatūq; corpus cādenti ſtola cōtexit. Sed quoniā miracula maleficijs/ nō virtuti imputabant/ iuſſa eſt decollari. Et ne quid ad immanitatem deeſſet, præuenit carnificem pater, filiamq; gladio/ quo ante perſecutus fuerat/ interemit. Qui omnibus feris ferocior, interficere quidē illā quam genuerat potuit, cogere autem vt vel idola adoraret/ vel virginitati nuptias præferret/ nō potuit.

SED NEQVE te hoc loco tacitus prætermittā celeberrima Agnes virgo. Præfecti vrbis filiū nuptias tuas petentē deſpexiſti, diuitias quæ illi affatim ſuppetebant/ offerentē neglexiſti, patrem quoq; eius vt minantē/ ita iniuria afficientē riſiſti, ob quam cōſtantiam dn̄s/ dum te impij expoliant/ capillorum veſtiuit incremento. Dum ad proſtibulum trahūt/ ſua tutatus eſt luce. Infamem locum micantis fulgoris decore honeſtauit. Perculit horrore corruptores/ B & in fugam conuertit. Procum autem illū libidinis furijs actum/ nihilq; penſi habentē, cū ad te irruiſſet/ repentina nece mulctauit. Tu in medias proiecta flāmas/ nō es aduſta. Neq; em̄ quam in te exureret/ obſcœni rumoris maculā ignis inuenit. Diſſipatus ergo ardor crudelitatis appetijt miniſtros, & inſonti parcens/ conuerſus eſt cōtra nocentiſſimos/ dei voluntate obſequente elemēto. Deniq; ſuſcepto per iugulū gladio, intactam virginitatē eidem cui deuoueras Chriſto ſponſo obtuliſti. Cuius nūc ſequeris veſtigia quocūq; ſe ille verterit, perpetuoq; eius frueris cōſortio/ recepta victoriæ palma qm̄ pertinaciſſimos pudiciciæ tuæ oppugnatores magnifice ſuperaſti. O fœlix victoria/ cuius merces eſt Chriſtus. Agnes virgo.

ET NE qua aliquando dubitet/ ne vi eripi poſſit caſtitas, Columbā virginem apud Zenones paſſam, cū inter meretriculas vitiandam pertraxiſſent, vrſus ab iniuria tutatus eſt. Martianā Cœſareæ defendit paries/ inter ipſam & corruptores mirabiliter ſe interponēs. Hyrenē Romæ liberauit angelus/ ijs qui eā ad lupanar trahebāt illudens. Flauiam domicillam Tarracinæ intactam reliquit Columba Martiana Hyrene Flauia

Digitized by Google

Seraphia repentina eorum inſania/qui vim inferre parabãt. Seraphiam apud C Vendinenſes eripuit horrendus fragor/ motuſq; terræ illos exanimans/qui ipſam polluere nitebantur.

Iuſtina IVSTINA Damaſci munita crucis ſigno magijs Cypriani ſupplãtari nõ potuit/ vt viri copulam virginitate potiorẽ haberet. Vide igitur quantæ virtutis ſit deo dicata virginitas, vt violari nullo modo queat/ipſo eam ꝑtegente cui dicata eſt.

Dorothea Euphemia Iuliana Dula. Tecla Eraſma Suſanna Baſilla Domicilla Anaſtaſia Fœlicuſa Daria Victoria Valeria Vrſula HVIVSCE ꝓpoſiti pariter & cõſtãtiæ fuere Dorothea paſſa Cæſareæ. Euphemia Calcedonæ/Iuliana & Dula Nicomediæ. Euphemia/Dorothea/Tecla/ Eraſma aquileiæ. Suſãna/ Baſilla/Domicilla/Anaſtaſia/Fœlicula/ Daria Romæ, Victoria Tiburi, Valeria Lemouici, Vrſula cũ vndecim milibꝰ virginũ Coloniæ. Hæ & aliæ tũ in ijs/tũ alijs orbis ꝑtibꝰ, multæ nuptijs virginitatẽ/vitæ prætulerũt chriſtũ, nec cõiugalꝰ voluptatis illecebris/ nec tyrãnoꝝ tormẽtis (victæ.

SED dicet aliqs, nefas fuiſſe chriſtianis puellis maritos habere infideles, ideoq; martyriũ potius elegiſſe q̃ illicita cõiugia/legis obſeruãdæ grã/nõ virginitatis. Cuiꝰ argumẽtũ vna introgatiũcula cõfutabimꝰ. Cur añ fidelibꝰ maritis/cũ multi ſupeſſẽt/nõ

Cecilia virgo ſe tradiderint/ſi tm̃mõ infideles diſplicebãt? Aut cur Cecilia virgo Valerianũ iã credentẽ & baptiçatũ martyrij maluit q̃ thori hr̃e cõſortẽ? Et ne vllꝰ calũniæ relinquat̃ locꝰ, ſubijciemus etiã illaꝝ aliq̃t exẽpla, quæ ne legitimi q̃dẽ mr̃imonij nexibꝰ iplicari voluerũt, vel etiã implicatæ (quod multo difficilius eſt) caſtitatis cultũ nũq̃ deſeruere.

Brigida virgo BRIGIDA virgo inter Scotiæ puellas pulcherrima cum a potentibus (& quidem chriſtianis) viris in matrimoniũ peteretur, & illa virginitatẽ dño vouiſſet, eundem orauit/vt aliquo corporis vitio ipſam deuenuſtaret, quo ꝓcoꝝ inquietudo facile ſedari poſſet. Itaq; cum oculoꝝ decore maxime placuiſſet, alterum ſubito vlcere percuſſum amiſit. Cui ergo charior oculis fuit virginitas/nõne tanto pulchrior fuit in cõſpectu ſpõſi cœleſtis/quanto iſtis terrenis (qui iam illam quã pauloante tã ardenter appetierant/deſpõderi ſibi dedignabant̃) viſa eſt deformatior.

Andragaſina virgo ANDRAGASINA virgo in Gallia Lothario regnante fuit, quæ cũ a parẽtibꝰ Auiberto principi viro (q poſtea Rothomagẽſem eccleſiã rexit) inuita deſpõſaretur, multis cũ lachrymis dñm

A obſecrauit, ne ſuã pollui virginitatẽ pateret̃. Moxq̃ lepræ morbo totũ corpus occupãte/ob feditatẽ intacta dimittit̃, & ne ĩ incerto eſſet/cur id mali illi cõtigiſſet, vbi cœnobiũ virginũ ingreſſa ſanctum velamẽ accepit/cõtinuo ſana euaſit. Puto quæ tã enixe orauerat, leprã etiã ipſam quoad vixit pati maluiſſet/q̃ virginitatẽ amittere.

FARRA virgo/ cum a patre Agerico (qui primo loco apud Theodebertum Galliæ regem habitus erat) ad nuptias vrgeretur, ſic vbertim fleuiſſe dicit̃, vt nimio lachrymarũ humore oculorũ aciem hebetauerit. Et cũ viſum beati Euſtaſij epĩ precibus a domino impetratũ recepiſſet, rurſum patris moleſtijs infeſtatiõibuſq̃, & iã odio agitata ad eccleſiam confugit. Ille iratus/ inde raptam in carcerem detruſit. Nec tamen efficere potuit/vt voto ſuo filia conſentiret, quæ ſe iã Chriſto deſpõderat. Vbi vero firmã in ꝓpoſito ꝑmanere vidit, & ne ꝓ minis/neq̃ verberibus moueri, iam placatior dimitti iuſſit, nec deinde impedimẽto fuit quin ipſa inter ſacras virgines perpetuã virginitatẽ profiteretur. Tanta ꝓ caſtitate ꝑpeſſam martyrẽ dicerẽ/niſi obſtaret fidelis pater. Martyrij tñ coronã meruit, que ſic oppugnata/ virginitatis nõ amiſit. Farra virgo.

B GREGORIAM Romanã virginẽ a btõ Gregorio traditũ eſt/ipſo nuptiarũ die ad eccleſiã cõfugiſſe, & ꝑpetuæ virginitatis voto deo ſe cõſecraſſe. Reliq̃t virũ, & amplexata ẽ Chriſtũ. Reliq̃t corporis voluptates/& voluptatibꝰ fruit̃ ꝑadiſi. Prudẽs deliberatio/ſed fœlicior euẽtus, & q̃ ꝑraro ſeq̃ ſoleat ĩ tã pñti ꝑiculo. Maioris ergo prudẽtiæ eſt/añ in portũ ſe recipere/q̃ ꝓcellæ turbinẽ expectare. Gregoria virgo

SICVTI feciſſe Spoletanã virginem idem auctor eſt. Quæ diuitis & principis viri filia, cũ pater ipſam nuptui collocare decreuiſſet, illo inſcio ad monaſteriũ abiens/virginitatis velũ habitũq̃ accepit. Q̃ ſi nuptias ſuſtinuiſſet, neſcio an ei integrum fugere fuiſſet. Auidius eñ ſponſam ſponſus/q̃ pater filiam obſeruaſſet. Q̃uis & ipſe indignatus illam exhæredauerit. Sed quam exhæredauit pater/ deus regni ſui cœleſtis hæredem fecit, & quæ nihil acceperat a parẽte/a dño accepit, vt ab obſeſſis dæmonia pelleret, ſicuti de illa teſtatus eſt ſanctus Eleuterius abbas. Spoletana virgo

EVPHRAXIAM virginẽ Antigoni filiã, q̃a cuidã Romano patricij generis iuueni a parentibus añ pacta fuerat/ q̃ religioni Euphraxia virgo

ſe dediſſet, cũ illũ accipe Theodoſij impatoris litteris in Thebaidẽ/ C
quo cõceſſerat miſſis vrgeret/ rñdiſſe tradũt, ſpõſum ſe habere in cœ
lo nõ in terra, & certũ ſibi eſſe oĩa prius extrema ꝑpeti/ ꝗ̃ fallere fi/
dem illi datã. Cũq; inſup Theodoſius opulentas viri nuptias ſuis
donis ſe cumulaturum polliceret̃, Opes meæ inquit Chriſtus eſt/
dona tua alijs dato. Quid prius mirer neſcio/ ſenilẽ teneræ ætatis in
rñdẽdo ſapientiã/ an puellaris animi in ꝓpoſito cõſtantiã? Sed idẽ
ille hãc chriſtiano principi rñdere docuit/ q gentilibus philoſophis
Katherinã, & q fecit ne Luciã ꝟginẽ homĩes boueſq; mouere poſ/
ſent, fecit & hãc ne impator. Perpetuũ nãq; ſpũſſancti habitaculum
eſt impolluta virgo/ quæ perpetuæ ſeſe dedicat caſtitati.

Maria dece/gnies virgo.

¶ MARIA Decegnies puellula. xij. annos nata, parentum nõ
ſua voluntate cuidã Ioãni nuptui tradita, vitæ diſtrictiõe ac ſancti/
tate cõmouit virꝝ/ vt intactã dimitteret. In ꝟginitate ergo ꝑſeuerãs/
multa virtute multiſq; miraculis celebris euaſit. E vita decedenti/
Chriſtus/ angeli/ apoſtoli in viſu apparuerunt. Quorum cõſolatio/
nibus iocundata/ mortis anguſtias nõ ſenſit. Solutam deinde a cor/
pore animulam, a beata virgine cum angelorum comitatu in cœlũ D
ferri conſpexit epiſcopus Toloſanus. Haud immerito tantam con/
ſecuta eſt beatitudinem/ quæ ne viro quidem iuncta virilem copu/
lam admiſit, & matrimonij iugo cui iam ſubdita fuerat excuſſo/ in/
corrupta & corpore & mente permanſit.

Edeltrudis virgo.

¶ TAM ANCIPITIS pugnæ gemina victoria potitã Edel/
trudim virginem Sigibertus & Beda ſcriptores tradũt, quæ Annæ
regis orientalium anglorꝝ chriſtianiſſimi filia/ primum Candeber/
to auſtralium girgiuorꝝ principi in coniugiũ tradita, cum eodẽ pari
voto ꝟginitatẽ ſeruauit. Deinde eo defuncto iterꝝ a patre inuita dẽ
ſpõſat̃ Cephordo regi. Sed cũ ipo ꝗ̃q; in ꝟginitate annos. xij. vixit.
Poſtea ꝟo eius ꝑmiſſu religioni ſe cõſecrauit, & ſecuriorẽ qdẽ in
monaſterio/ ſed nõ ꝗ̃ domi caſtiorẽ vitã duxit. Haud dubiũ qn ca/
ſtitatis merito tãta grã illã donauerat deus, vt etiã ijs qbus nubeba
tur/ ſtatĩ cõtinentiã ꝑſuaderet. Rariſſimi ſane exẽplũ/ ac neſcio an a
cõdito æuo alterꝝ tale, vt aliqua & bis marita ſit/ & ſemꝑ virgo.

Kunegun/dis virgo.

¶ SEMPER quidem virgo/ ſed tamẽ vnius viri coniũx Kune/
gũdis Henrici imperatoris fuiſſe dicit̃. Deniq; viro muliebri cõſtã/

Digitized by Google

A tiæ diffidenti/ac çelotipo ſuſpecta, ſuper candentes vomeres nudo/ ſed inoffenſo veſtigio ambulando caſtam ſe ꝓbaſſe. Eo amiſſo liberius deo ſeruire potuit/non caſtius viuere. In eadē ergo caſtitatis puritate ꝑſeuerans, nulli poſtea nubere voluit/ne cum Henrico ſimul amitteret virginitatem. Qui ambo/qm̄ in coniugio celibes permanſerunt/cœlo digni effecti, & ad cœlum ſublati, multo fœlicius/perenniuſq; regnum acceperunt ꝙ reliquerunt.

¶ GVNZONIS arbonæ ducis filia/Galli abbatis precationibus a dæmonio liberata/virginitatē vouit. Cœꝑat em̄ ſpūſſanctus ibi habitare/vñ immūdus fugerat. Cūq; a Sigiberto Galliæ rege in matrimoniū peteret̄, a patre tradita/ſpōſam ſe cœleſtis regis eſſe dixit. Quæ vox ita exterruit Sigibertū, vt puellā cōtingere nō auſus/monaſterio virginū delegaret, ei ipſam cedēs/cuius ſe ſpōſam aſſerebat. Illa itaq; in cœleſti beatitudine Chriſto iungi meruit, quia dū in terris viueret/pluris fecit caſtitatem ꝙ galliæ regnum. Filia Gunço/nis ducis.

¶ EGYTE virginis Edgari anglorꝝ regis filiæ corpuſculū poſt annos aliquot ꝙ conditū fuerat, apto ſarcophago redactum in pul- B uerē inuentū eſt/præter ventrē & genitalia. Cūctiſq; mirātibus/cur ea pars tm̄ integra extaret, cuidā ipſa virgo in quiete apparēs/minime mirandū eſſe dixit, ſi reliquo corpe fatiſcēte/vterus incorruptus maneret/qui virginitate ſanctificatus eſſet, & nulla libidinis labe inquinatus. Dunſtano quoq; epō de illa reuelat̄, celebrandā eſſe in terra/quæ digna fuerit vt in cœlo celebris eſſet int̄ ſpōſas Chriſti. O grāde ꝟginalis pudicitiæ meritū, quo tāta compat̄ fœlicitas/vt aīa hoīs honoret̄ in dei regno, & corpus cariem neſciat in ſepulchro. Egyta virgo.

¶ QVASDAM aūt etiā apud infideles reuerēter habitas legimus. Luceiā romanā virginē rex q̄dā barbarus noīe Ancias cū captā ſtuprare vellet, dei cœli ſpōſam eſſe audiuit, & vi abſtinuit/ac ſimul liberā fecit, Quin etiā ad Chriſtū cōuerſus/cū ipſam Romæ martyrio cōſumptā audiſſet, captiuæ ſuæ ſorte īcēſus/relicto regno Romā ꝑrexit, & ꝓ veræ religiōis aſſertione ſupplicia ꝑtulit, magis iā deſiderās regnare in cœlo ꝙ in terra. Tantū illi ꝓfuit veneratiōi (ꝟginē habuiſſe. Luceia virgo.

¶ EVGENIVS etiā barbarus Aphricæ rex Florā & Lucillā ſorores deoq; dicatas ꝟgines Latiū incurſans/captas abduxerat. Sed cū eas ꝑpetuā caſtitatē deuouiſſe intellexiſſet/ Flora & Lucilla.

Digitized by Google

vitiare ptimuit/ & libertate donauit. Ad bella ꝓcedēs eaꝝ ꝑcationi bus ſe cōmēdabat, victorq; redibat, & frequēti ſucceſſu lætatꝰ, Chri ſto ab ipſis ṗdicato credidit, intātū vt romā ad martyriū tendētes re linqre noluerit. Iā qppe didicerat fragilē & caducā eſſe regni ſui co ronā/ ſed martyrij ſtabilē & æternā, atq; vna cum illis paſſus coelum petijt. Tantū & iſti attulit vtilitatis honorata virginitas.

Euphroſina virgo.

VIRGINITATIS amor effecit/ vt Euphroſina alexandrina domum/ parentes/ patriam fugeret, & ne iuueni (cui pacta fuerat) inuita traderet, ſub virili habitu latens/ proximi cenobij monachos adiret, ſeq; in eoꝝ numerum ſolēni ꝓfeſſione redigeret dicta Sma ragdus. Cur inquies vnum fugiens tā multis ſe credidit: quia eos q bus ſe credebat/ æque ac ſe caſtos eſſe nouerat. Quem aūt fugiebat/ longe diſparis voti diuerſiq; ꝓpoſiti erat. Neq; tñ negare poſſum/ difficillimū eſſe fœminæ cum viris verſanti mentē integram gerere, & inter ſcopulos nauigātem nulla in parte elidi. Qꝫ ergo fortis vir go Euphroſina/ quæ ſaluas pudicitiæ merces per media ipſa pericu lauſq; ad portum perduxit ſalutis.

Margarita virgo.

HOC IDEM mirari licet in Margarita ægyptia virgine, quæ & ipſa de ſponſi thalamo ad thalamum peruenit Chriſti. Prima q dem nocte illo ex laſſitudine altius dormiente, vt qui diē totum in choreis & tripudijs deſudaſſet, ipſa dormire nō poterat, aſſidue ſecū voluēs/ quō ꝟginitatis ſuæ theſauꝝ ſubtraheret eius rapinæ. Clan culū ergo pedetētimq; ſeſe de cubili ꝓripuit/ ædibuſq; exceſſit, & vi rū aſſimulata/ monaſteriūq; ingreſſa, inter monachos latuit vocata Pelagius, vbi pſancte vnxit, neq; ꝙ fœmīa fuerit/ vlli ante obitus ſui diē cognitū fuit. Igiť nō dormiendū ꝟgini vbi periculū īminet, ſed vigilādū fugiendūq; ē/ ſi ſeſe integrā cupit cōſeruare. Et niſi hu iuſcemodi incūbat neceſſitas/ nūq; viris ꝟgo ſe credat, vbi diuerſus ſexus eſt, diuerſaꝝ cogitationum pugnas incidere neceſſe eſt. D

Quædam virgo.

ICCIRCO beatus Martinus eps/ cum virginē quandā vitæ ſanctitate percelebrē inuiſere vellet, & illa aditu negato ei excuſan do dixiſſet. Mi pater ſancte ora ꝓ me, quia a viro nunq; ſum viſita ta, gratias egiſſe deo fertur/ ꝙ illa talibus imbuta moribus caſtā cu ſtodiret voluntatem/ & benedicens eam abijſſe lætus.

LVBRICA ſiquidē res caſtitas eſt, niſi ſumma circūſpectiōe

Digitized by Google

fultiatᷓ/facile labaſcit. Quod bñ intellexit Petrus apoſtolus, qui cũ oẽs morbo aliquo laborãtes paſſim curaret, filiã Petronillam virginem febri vexari dimiſit. Et cũ interrogaret, cur qui alios ſanaſſet/ filiam ægrotare ſuſtineret: Sic ei expedire reſpondit. Didicit virgo in infirmitate eſſe fortior, & iam nec ſana de corporis voluptate cogitare. Maluitq́ʒ caſta mori/ꝙ Flacco conſuli (a quo petebatur) nupta viuere. Exaudiuit deus deprecantem, & vitæ pariter. Conſuliſq́ʒ libidini iam vim parantis ipſam ſurripuit. Atq́ʒ eandem quæ hominis vxor eſſe noluit/ſponſã fecit Chriſti/cœleſtibus fruitur ã nuptijs, quia terrenas contempſerat. Petronilla virgo.

SIC ET Hilarius Pictauienſis eps̃, cum filiam ſuam Appiam caſte ſancteq́ʒ viuendi præceptis imbuiſſet, & illa aliq́ʒdiu ĩ virginitatis ꝓpoſito ꝑſeueraſſet, veritus ne malicia mutaret mentem, dominũ deprecatus eſt/vt ipſam e medio ſublatam/iam in tuto collocaret. Itaq́ʒ tam lætus & alacer mortuam extulit/ ꝙ ne virginitatẽ in coniugium verteret/anxius ac ſollicitus fuit. His exemplis & timere diſcat ancilla Chriſti/vt ſecurior ſit. Et ſi caſus inciderit, vitam amittere optet prius ꝙ caſtitatem. Appia virgo.

SATIS hæc de virginibus. Viduaꝝ nũc noſtraꝝ caſtitatẽ exponamus, ne a veteribus (quaꝝ ſuperius fecimus mentionẽ) victi (videamur.

NATALIAM Hadriani martyris cõiugem, (quoniã forma multis præſtabat) tribunus Nicomediæ in coniugium petijt. Denegare nõ erat quod tribunus peteret, & ancilla Chriſti iam quo ſe verteret/neſciebat. Impetrat tñ tridui ſpaciũ ad deliberandum, atq́ʒ interim dominũ votis precibuſq́ʒ ſollicitat, vt pudiciciam quam illi vouerat/ipſe tueatur. Et ſomnio edocta, inde ſoluẽs Cõſtantinopolim verſus fugã fecit. Quod vt reſciuit tribunus, cõſcenſa naui fugientẽ perſequitur. Iam prope erat vt cõſequeretur, cum cõtrario flante vento coactus eſt reuerti, illa ſuo quo volebat ꝑuenit. Itaq́ʒ in viduitate ieiunijs & precationibus vacans/deo ſeruiuit, ſeruiſſet autem homini/ſi iterum nupſiſſet. Natalia vidua.

PAVLAM Romanã a Hieronymo ꝓditũ legimus, poſt mariti mortem nõ ſolum nubere noluiſſe/ſed etiam cum viris nunq́ʒ comediſſe. Caſta mľier vix ſe viduã eſſe putauit, ſi cui nõ ſui ſexus hoĩm/vel ipſa tm̃ cõuiuandi familiaritate iungeretᷓ. Sic itaq́ʒ vidui- Paula vidua.

Digitized by Google

tatē ſancte pureq; cuſtodiuit, vt in monaſterio ſacris v̄ginibus prą eſſet, quas em̄ æquauerat caſtitate/cæteris virtutibus ſuperabat.

Heliſabet vidua. HELISABET lanthgrauio tradita votū vouit/ſi marito ſu pereſſe ſibi cōtingat, deo ſe in caſtitate ſeruiturā, & caſti ꝓpoſiti me ritū habuit etiā cōiugata. Poſt viri obitum, de ingētibus diuitijs ad vltimā deuoluta eſt paupertatē, rapiētibus omnia/qui ſe lanthgra uio ſuccedere dixerant. Vnde ab ep̄o Babenbergenſi ſuſcipit/pieq; ſuſtentat. Quo rurſum ad nuptias hortante/dotemq; multam pol licēte/reſpōdit, Si id conari ꝑgeret, ſibi in animo eſſe/truncatis nari bus vel ſciſſa facie ita ſe deformē reddere, vt qui ducere velit/futu rus nemo ſit. Igit̄ inops & egena mulier/nec prioris fortunæ fœlici tatē amiſſam doluit/nec ſecūdæ oblatā accepit/dū ſola caſtitate gau det. Adeoq; impatiēter tulit ad cōiugiū repetendū ſe inuitari, vt niſi qui inuitabat ceſſaſſet/ſuā ipſa faciē laceraſſet. Quāta aūt ſanctitate ꝓfecerit/hinc noſſe licet, ꝙ nullū fere virtutis genus in hoc opere, eius exēplo vacuū ſit. Profecto niſi perpetuā caſtitatē tā ardēter ad amaſſet, ad tantam perfectionem nunq; perueniſſet.

Galla vidua. GALLA Simachi conſulis filia (vt Gregorius refert) Gottis italiā vaſtantibus viduata viro, quo cum annū tantū vixerat/nulli poſtea nubere voluit, licet & ætate integra eſſet, & nō illiberali for ma. Egrotāti fedaq; corporis ſcabredine affectæ, medici cōſulebant rurſum vti marito, alioquin eo morbi genere vel periturā, vel ſi vi xerit/contra ſexus ſui morem villoſum mentum habituram. At illa neq; oris deformitate/neq; mortis periculo territa/ꝓpoſitum dimi ſit caſtitatis. Dum autem diem ſuū obiret, affuit in viſu Petrus apo ſtolus/a peccatis abſolutam eſſe dixit, ꝓmiſſis vitæ æternæ erexit, & vt ſecum veniret hortatus eſt. Tunc ſancta animula illo dimiſſo corpore, quo vocabatur/læta abijt. Si his etiam digamas frui ſolere viſis noſtis, nubite viduæ. Sin v̄o nihil tale de illis memoriæ ꝓdi tū legiſtis, nō eſt cur illas imitemini/de quar̄ beatitudine a ſcripto ribus ſilet. Si qua tamen cōtinere ſe non poteſt/nubat. Melius ē nu 1. Cor. 7. b bere ꝙ vri, quia minus malum maiore malo melius eſt.

Euphraxia vidua. A QVO quidem malo multum abhorrens Euphraxia virgi nis Euphraxiæ mater, hac vnica prole ſuſcepta/cum viro ſuo Anti gono caſte continēterq; vixit. Cæter̄ illo defuncto, quoniā ætas,

Digitized by Google

A forma/diuitie ſuppetebant, adſecūdas nuptias vrgeri cœpit Theo/doſij impatoris auguſtæqꝫ ſuaſionibus ac promiſſis. Quod quanqꝫ amore erga ipſam ſummo agebatˀ, illa tamen indignans/& caſtitati metuens, rebus occulte nauigio impoſitis/cum filia in ægyptū na/uigauit, & in Thebaidā perueniēs/filiam monaſterio tradidit, quæ ſecum tulerat/pauperibus erogauit, pijſqꝫ ipſa operibus incūbens/caſtitatis ꝓpoſitum nunqꝫ dereliquit. Cūqꝫ abbatiſſa cui filiam cō/mendauerat/in quiete vidiſſet Antigonum in paradiſo fulgentem a domino exoraſſe, vt coniugem ſuam de terris euocatam ſibi iam ſociam faceret, die qua prædictum fuerat/læta deceſſit. Tanta ergo accepit bona, quia & cum viro caſte ſe habuerat, & ſine viro vidui/tatē cōſtāter ſeruauerat/quāta impator iterꝝ nubēti dare nunqꝫ po/(tuiſſet.

SALABERGA poſt quinqꝫ filios ex Alduino marito Dagoberti galliæ regis duce genitos, ab eodem impetrauit/vt deinceps in caſtitate deo ſeruiret. Itaqꝫ conſtructo apud Lugdu/num amplo monaſterio, trecētis fere ancillis Chriſti præeſſe meru/it, & multorꝝ ſignorꝝ opationibus celebris fuit. Et quia ſeruādæ ca/B ſtitatis grā virꝝ liberoſqꝫ reliqt, nunc cū Chriſto regnat, & in q̄ oīs beatitudinis ſūma ē/eiꝰ īdiſſolubili fruitˀ cōſortio/cōſpectuqꝫ lætatˀ. Salaberga vidua.

RADEGVNDIS Clotharij Galliæ regis coniūx/cum an/nos aliquot cum marito ſine querela vixiſſet, tandē ſeruādæ caſtita/tis cupiditate accēſa diuortium impetrat, & monaſterio ſe includit. Quæqꝫ regis vxor fuerat/facta ē ſpōſa Chriſti, & magis deinde mi/raculis claruit/qꝫ ante claruerat Galliæ regno quod reliquit. Radegundis vidua.

MELANIA Vrbani prætoris filia viro tradita, cum duos li/beros quos ex eo ſuſceperat/impuberes adhuc/morte īmatura ami/ſiſſet, nequaqꝫ de reparāda prole cogitare cœpit, ſed de caſtitate ſer/uanda. Crebris itaqꝫ ſuaſionibus induxit maritum, vt diſtractis in pauperum vſus bonis/ambo animum ad dei ſeruitium applicarēt. Itaqꝫ ille intˀ monachos/ipſa intˀ ancillas Chriſti, qđ vitæ ſupfuit re/licto geniali thoro laudabiliter peregerunt, viduitatem ſeruātes an/teqꝫ vidui eſſent, imo qđ plus eſt/religione ſe vincientes/ne vxori/os actus repetere expeditum foret. I/nūc inſatiabilis libido cui ma/ritū habuiſſe nō ē ſatis, alios atqꝫ alios tibi q̄re, cum hæ ſanctiſſimæ fœminæ etiā quē habebāt habere noluerūt, vt Chriſtū haberent. Melania vidua.

t

Digitized by Google

Contra im pudicos SED QVID de illis dicam ſiue fœminis ſiue viris, qui ne ad/ C
ulterijs quidē abſtinent, qui meretricantˀ, qui libidinibus diffluūt,
quādoquidē etiā matrimonia iterare, & ſi licitū/non tñ ſatis hone/
ſtum putatˀ, niſi forte honeſtū ſit/vri & continere ſe non poſſe? Me/
Deut.5.b c. minerint igitˀ in decalogo præceptum eſſe, Non mœchaberis, Non
concupiſces vxorem ꝓximi tui. Et in lege adulteros lapidibus ob/
Hiere.29.e rui iuberi. Et a rege babylonio, id eſt diabolo in igne frixos, ꝑ eo in
quit ꝙ fecerint ſtulticiā in Iſrael, & mœchati ſint in vxores amico/
Mat.8.d rum ſuoꝝ. Reminiſcantˀ in euāgelio gregē porcoꝝ mergi in ꝓfun/
Io.4.c dum. Et ſamaritanā mulierem/quia quincꝙ viros habuerat/ argui a
Ibidem.8.b dño/ſextum iā nō eſſe ſuū. Et ab eodē adulteræ/ne amplius peccaret
1.Cor.5.b iniunctū, ne grauius illi contingat. Sciāt etiā fornicationis reum ab
apoſtolo traditū ſathane in interitū carnis. Qdˀ vitiū vſqꝫadeo exe/
crabile iudicat, vt Corinthijs eoꝝ conſuetudinē q̄ illo infecti ſunt/
Ibidem.6.b interdicat dicēs, Ne cōmiſceamini fornicarijs. Et idē. Nolite errare
inquit/necꝙ fornicarij/necꝙ idolis ſeruiētes/necꝙ adulteri/necꝙ mol/
les/necꝙ maſculoꝝ cōcubitores/regnū dei poſſidebunt. Iterum alibi
Hebre.13.a ait. Fornicatores & adulteros iudicabit deus, hoc eſt/dānabit. Et in D
Apoc.21.b Apocalypſi legimus. Fornicatoꝝ partē cū veneficis futurā, & ido/
latris & oībus mēdacibus in ſtagno ardēti igne & ſulphure, qdˀ eſt
mors ſecūda. Sed percurramus etiā ſcripturaꝝ exempla, quo magis
Lamech. innoteſcat/quāto odio deo ſit oīs impudicus. Lamech primus duas
duxit vxores, & primus Cayn occidit fratrem, dicitˀ tñ, Septuplū vl/
Sodomitæ. tio dabitur de Cayn, de Lamech ꝟo ſeptuagieſſepties. Sodomitæ &
Gomorræi/cū aduenas turpitˀ appetiſſent, cæcitate primū lucē ami/
ſere, deinde etiā vitā/cū ipſis vrbibus funditus euerſi, & q̄ igne libi/
dinis exarſerāt, cœleſti igne ſuꝑ eos pluēte cōſumpti ſunt. Ob Di/
Sichemitæ. nam Iacob filiā violatā Sichemoꝝ vrbs vaſtatˀ, & vnius ſtuprū ce/
Ruben. dibus expiatū eſt plurimoꝝ. Ruben maledicitˀ, quia aſcēdit cubile
Zambri. patris ſui. Zābri cū ſcorto madianitæ/ad qdˀ palā intrare nō erubue
rat/pugione ſacerdotali cōfodiuntˀ, & ne nō iure cæſos arbitreris, il/
Vxor Sanſonis. lis punitis/dei in filios Iſrael ira placatˀ. Prima Sanſonis vxor, quia
ipſo repudiato aliū acceperat, ſimul cum patre igne combuſta pœ/
Altera Sanſonis. nas dedit. Ipſe Sanſon ſecundæ vxoris (vt ſcias qualis digamiæ euen
tus ſit) dolis ac ꝑditione perijt. Tribus Beniamin pene internitione

A delet̃/ob vim illatam cõiugi alienæ. Dauid regẽ adulterij ꝑpetratio Vxor Dauid
ad innocentis & quidẽ de ſe bñ meriti indignã cõpulit necẽ, vt intel
ligas illicitos cõcubitos cauſam eſſe plurimo℞ malo℞. Et licet pec
catũ hoc mox ꝑ pœnitentiã trãſlatũ dicat̃, ipſa tñ peccati labes non
niſi multa℞ maximarũq; patiẽtia calamitatũ elui purgariq; potuit.
Filius etiã Dauid Ammon/defloratæ Thamar/iniuriã morte repen Ammon.
dit/a fratre interemptus. Salomonis ſapientiã multa℞ amor fecit in Salomon.
ſanire, ita vt ea℞ dijs deabuſq; phana poneret. Quobrem ſciſſum
eſt regnum de manu filij ſui/& datum Hieroboam ſeruo ſuo. Igi
tur cũ obſcenæ libidinis voluptas multo maioribus ſupplicijs ſemꝑ
compenſata ſit, certe ſi nulla etiam caſtitati præmia ꝓponerent̃, ca
ſte tamen viuendum eſſet. Rurſum/cum tanta caſtitatis ſit merces/
quantã extimare nemo poteſt, ſi nulla libidinẽ ſequeret̃ punitio/li
bidine abſtinendum eſſet. Vt ergo & vitiũ caueamus/& virtuti pe
nitus innitamur, qualis vtriuſq; finis ſit/iugiter cogitemus. Sed di
ces. Spũs quidẽ ꝓmptus eſt/caro aũt infirma, video aliã legẽ in mẽ Mat.26.d
bris meis repugnantẽ legi mẽtis meæ, & nõ qđ volo bonum hoc Rom.7.d
ago, ſed qđ odi malum illud facio. At caſtiga corpus tuũ/& in ſerui 1.Cor.9.d
B tutem redige, vt obedire diſcat ſpiritui. Deinde quãto infirmior es/
tãto ſollicitius pete a dño auxilium, Petenti dat̃/& pulſanti aperit̃, Mat.7.a
frequentius ora/ventri minimum indulge, hoc dæmonium nõ eij
cit̃/niſi per orationẽ & ieiunium. Somnolentiã caue/& vigilijs ope
ram da, qui vigilat/nõ ſinit perfodi domum ſuã. Fac aliquid opis,
vt nunq̃ te diabolus inueniat ocioſum, Sexũ diuerſum quantũ po
tes fuge, quantũ licet obliuiſcere, fugiẽtẽ deſerit cõcupiſcẽtia/ob
liuiſcẽtẽ dimittit feda titillatio. Semper tñ totã vincẽdi ſpem in deo
colloca. Sine me inq̃t nihil poteſtis facere. Io.15.a

DE PENITENTIA PECCATORVM PER EXEMpla veterum. CAPITVLVN NONVM

HACTENVS DE CASTITATE. Nunc
ijs qui culpa aliqua lapſi ſunt/demus pœnitentiæ
locum vt reſurgãt. Et quidem nemo eſt qui nõ pec Prouer.24.c
cet. Septies in die cadit iuſtus ait ſcriptura. Et Ioan
nes apſ̃s. Si dixerimus inq̃t, q̃a pctm̃ nõ habemus/ 1.Io.1.c.
nosipſos ſeducimus/& veritas in nobis non eſt.

Digitized by Google

Igitur quoniam omnia deus concluſit ſub peccato/vt omniũ miſe C
reatur, omnibus neceſſaria eſt pœnitẽtia, quæ quãti fructus ſit/aut
qualiter agi debeat/exemplis patebit.

Iſraelite. ¶ LEGIMVS Iſraelitas quoties legem ſanctã præuaricati ſunt
deo vindicante/erumnis vaſtationibuſq; affectos. Rurſum cũ pœ-
nitendo ſeſe correxiſſent, eodem miſerante liberatos, vt & iuſtũ in
puniendo agnoſcas/& facilem in remittendo.

Idem Iudith.3.a ¶ CVM ergo Ioſue duce iã defuncto, alienigenas connubio ſibi
iũxiſſent, & (quod execrabilius eſt) ĩmolaſſent eorũ dijs Baalim &
Aſtaroth, obliti dei ſui/a quo multa magnaq; acceperãt bñficia/bel
lis oppreſſi. Cuſanraſathaim Meſopotamiæ regi annos octo ſeruie-
rũt. Tãdẽ errorẽ ſuũ incuſantes/& ad pœnitẽtiã cõuerſi, dei quẽ ab
iecerãt opem implorarunt, & Othoniele duce victis hoſtibus/recu (Othoniel dux.)
perauere libertatẽ, rerũq; potiti ſũt. Percutit ergo dñs, vt ſanet, occi-
dit vt viuificet. Sed neq; ſanat neq; viuificat/niſi pœnitẽtes.

Ibidem.b. ¶ OTHONIELE vero mortuo/cũ iterũ ijſdem flagitijs ſe pol
luiſſent. Eglõ Moabitarũ regi decẽ & octo annos tributa pẽſitaue- D
re. (Aioth dux.) Poſtremo pœnitẽtes. Aioth ambidexter vindicauit in libertatẽ/
rege ipſo interempto/ & decẽ milibus hoſtiũ cæſis. Deinde annos
lxxx. nemo illos armis laceſſiuit, vt hinc intelligas cũ pœnitẽtibus
diabolũ cõgredi minus audere, & ſi audeat/nocere nõ poſſe.

Ibidem.4.a ¶ MORTVO Aioth peccauerũt, & traditi ſũt Iabin regi Cha-
naan, ſed poſt annos .xx. cum eos ſceleris pœnituiſſet/clamaſſentq;
(Barach dux) ad dñm. Delbora ꝓphetãte/Barach tm̃modo cũ decẽ milib⁹ arma-
torũ Siçaram regij exercitus ducem cũ nõgentis falcatis curribus &
ingenti militũ copia in prælium deſcendentẽ fudit fugauitq;. In de
cẽ milibus decalogi numerus habet, quo ſi pœnitẽs ſe munierit, vi-
tiorũ multitudinẽ cõtra inſurgentẽ facile ſuperabit.

¶ IAHEL autẽ vxor Aber Syçaram adacto in tẽpore clauo in-
terfecit. Iahel interpretatur incipiens. Aber lucidus. Iahel ergo vxor
eſt Aber, quia illũ quẽ pœnitere incipit, lux recti prauiq; dignoſcẽ-
di comitat. Siçara excluſionem gaudij deſignat.i. diabolũ, q uos a
paradiſi gaudijs maligna ſuggeſtiõe nitit excludere, quẽ clauo ĩ tẽ-
pore trãſfodimus, cũ ĩ tp̃e pœnitẽtiã agim⁹/cõpũctionis clauo vitiũ
expũgẽtes. Hoc tempus ſi elabi ſine pœnitudine dimiſerimus, fru-

Digitized by Google

A ſtra poſtea nos pœnitebit. Incaſſũ eñ tũc lugeť cũ iã actoꝝ rõ exi/
¶POST annos q̃draginta ĩpace pactos, rurſũ ad ĩpietatẽ (giť. Iudith. 6. a
ꝓlapſi a Madianitis deuaſtanť annos ſeptẽ. Et cũ tãdem illos deli/
cti pœnituiſſet, ꝑ Gedeonẽ opilatus eſt eis deus. Qui diuino fretus Ibidem. 7. g
auxilio, nõ amplius ꝗ̃ cũ trecẽtis armatis/vix nũerabiles hoſtiũ co/
pias fudit atq̃ cõcidit. Oreb & Zeb principũ Madian capita victor
abſcidit. Oreb diciť tẽtatio, Zeb lupus, Madiã cõtradictio ſiue iniq
tas. Igiť vere pœnitẽs incipit cũ tentatiõibus colluctari, nec ſe vltra
ſpiritalis lupi rapinis exponit, ſed vt primũ ſe ĩpugnari animaduer
tit/ita primũ reſiſtit, & hoc eſt capita principũ cõtradictiõis vel iniq
tatis trũcare, peruerſaꝝ cogitationum initia recidere, ne ſi morã fe/
cerint/creſcãt, & tacitum viuat ſub pectore vulnus.

¶SED Gedeone quoq̃ vita defuncto auerſi ſunt poſt gẽtilium
ritũ/colẽtes Baalim & Aſtaroth. Et cũ Philiſtinoꝝ inuaſiõibus per Iudith. 10. b
xviij. annos attriti eſſent, pœnitentiã qdẽ egerũt/ſed non exaudiuit
eos dñs. At cũ etiã idola de finibus eieciſſent, ꝑ Iepte ducẽ tutatus ẽ
eos, vlciſcẽs aduerſarios/a qbus aſſidue vexabanť. Ex q̃ patet pœni
B tentiã nõ ỽbo tm̃/ſed etiã facto agẽdã eſſe, vt veniã ꝓmereri poſſis.

¶RVRSVM ob idolatriæ crimẽ annos. xl. ſub iugo Philiſtino Iudith. 13. a
rum fuere. Poſtea ỽo pœnitẽtes ꝑ Sanſonẽ liberati ſunt. Qui liga/ Ibidem. 15. b
tus fregit vincula, & maxilla aſini interfecit inimicos, & de molari
maxillæ egreſſis aq̃s ſitim ſedauit. Per pœnitentiã q̃ppe diuelluntť
nexus peccatoꝝ. In maxilla oratio/in aſino humilitas intelligiť, q/
bus ꝓſternunť neq̃tiæ ſpiritales, quia humiliãtis ſe oratio nubes pe Eccl. 35. c
netrat. De molari autem maxillæ fluũt aquæ, cum inter orãdum cõ/
ſcientiæ morſus elicit lachrymas, quibus deinde parta beatitudo re/
ſtinguit deſiderij ſitim.

¶SVB HELI quoq̃ ſacerdote a Philiſtinis anguſtias cladeſq̃
paſſi, Samuelis admonitiõe atq̃ hortatu ad pœnitentiã inclinãtur. 1. Reg. 7. a
Ipſoq̃ ꝓ eis deprecãte hoſtiaſq̃ offerẽte, fleuerũt ieiunauerũtq̃, pa
lã cõfitẽtes q̃ Baalim & Aſtaroth idola coluiſſent/dei ſui cultu de/
relicto. Hac pœnitentiũ afflictiõe placatus dñs, Philiſtinoꝝ multi
tudinẽ in illos irruere paratã/tonitru ac fragore ita exterruit, vt repẽ
te auerſi terga darẽt. Filij ỽo Iſrael eos fugiẽtes perſecuti/ad interni/
tionẽ cõciderũt, vrbes quas amiſerãt recuperarũt, nec poſtea ab ini/

Digitized by Google

micis infeſtati ſunt q̃diu vixit Samuel, Hinc percipit q̃tũ depreca/ C
tio/ q̃tũ lachrymæ/ q̃tũ ieiunia pſint pœnitẽti. Quid eſt ẽm aliud vrbes amiſſas recuperare/ niſi priſtinæ virtutis meritum/ quod peccãdo deperditum fuerat/ inſtaurare?

David ¶ PECCAVI inqt David dño, cum adulterio homicidiũ iunxiſſet, & ſtatim mereť audire. Dñs quoq; trãſtulit peccatum tuũ/ nõ
2. Reg. 12. c
morieris. Magnũ peccatũ magna remiſſum eſt miſericordia. Haud dubiũ qn & magnus pœnitẽtis dolor extiterit/ q tã repẽti venia dignus fuit. Quõ ẽm minãte ppheta tãti delicti cõſcius nõ vehementť doluiſſet/ q paruulo ægrotãte/ quẽ de illicito genuerat coitu/ fleuit/
2. Reg. 15. c ieiunauit/ in terra iacuit? Qui Abſalonẽ filiũ fugiẽs/ nudis pedibus & opto capite & lachrymãtibus oculis inceſſit? Multũ ergo dolendũ eſt/ cũ multũ peccatũ eſt. Nec te moueat/ ſi aduerſis caſibus cõcutiť/ cui venia indulgeť. Sæpius excoctum aurum purius nitet.

Idem ¶ ATIDEM iã omniũ inimicoꝝ ſuoꝝ victoria potitus, cũ de/
2. Reg. 24. a ſcribere regni populos iuſſiſſet, quoꝝ numerus fuit viroꝝ fortium de Iſrael octingẽta milia/ de Iuda qngẽta milia. Vidẽs pelle ſe tantæ multitudini, mẽtis elatiõe peccauit, & cõtinuo (vt diſcas nõ differẽ D dã eſſe pœnitentiã) peccaui inqt valde in hoc facto, ſed precor dñe/ vt tranſferas iniquitatẽ ſerui tui, quia ſtulte egi nimis. Ecce mœret, & pœnitẽs ſe deliqſſe cõfiteť, cur ergo nõ vt ante ſequiť cõfeſſionẽ venia, cũ pſertim illud q̃ hoc peccatũ grauius fuerit? Quia licet deinde quis leuius peccet, magis tñ efficiť ingratus/ dũ poſt remiſſam culpã in culpã relabi negligit. Proinde dñs cui prius facile pepercerat, nũc eũdẽ de trib9 eximijs malis vni9 optiõe onerat, hoc eſt vl' famis/ vel cladis/ vel peſtilẽtiæ, ne qs venia p licẽtia vtẽdum putet.

Roboam Rex. ¶ ROBOAM rex Iudæ/ & illi qbus præerat/ lege dei cõtempta gẽtilium ritum ſequebanť, cũ Siſac rex ægypti de improuiſo fines eoꝝ irrumpens/ oppida multa & loci natura & armis munita expu
2. Para. 12. b gnauit, illoſq; q aduerſum ſe in cãpũ deſcẽderãt/ in vrbẽ fugere cõpulit. Porro cum p Semeiã pphetã audiſſent. Vos reliqſtis me, & ego reliqui vos in manu Siſac dicit dñs, ab errore cõuerſi pœnitẽtiã
Ibidem. egerũt. Inde rurſum dñs ad Semeiam ait, Quia humiliati ſunt/ non diſperdam eos, verũtamẽ ſeruiẽt Siſac, vt ſciãt diſtantiam ſeruitutis meæ/ & ſeruitutis regni terrarum. Ergo etiã p pœnitentiã placatus

Digitized by Google

A dñs non ſemꝑ omnẽ anguſtiã aufert, cũ ſcilicet hoc illi profuturũ nouit cui placatus eſt, Nã virtus in infirmitate perficit. 2. Cor. 12. c

ACHAB Samariæ regũ peſſimus, qui vineã Naboth Ieẓrae litæ ꝑ ipſius cædẽ ita occupauerat, vt crudelior tũc an auarior fuerit nõ facile dinoſci poſſit. Minante ſibi dño ꝑ Heliã ꝓphetã ꝑtimuit, & ſciſſis veſtib⁹ texit ſe cilicio, ieiunauit, in ſacco iacuit. Iccirco dñs malũ qđ illi interminat⁹ fuerat, diſtulit poſt eũ in diebus Ochoẓiæ & Iorã filiorũ eius. Hinc per Eẓechielẽ ꝓphetã ait, Impietas impij nõ nocebit ei, in quacũq; die cõuerſus fuerit ab impietate ſua. Achab rex. 3. Reg. 21. d Eẓech. 33. c

IOSAPHAT rex iudæ irruẽtibus aduerſum ſe moabitis & ammonitis & idumæis, indixit ieiuniũ atq; orauit, omneſq; de iuda ſteterunt corã dño cũ vxoribus ac liberis, & in terrã proni adorauerũt. Cantores ꝓcedẽtes exercitũ deo laudes perſonabãt, cũ illi quos ꝑtimuerãt, in ſeipſos cõuerſi mutuis vulneribus cõcidere. Ioſaphat & iuda diripuerũt ſpolia, & gratias deo egerũt, ꝙ ſic pro ipſis depugnaſſet. Cor enĩ contritũ & humiliatũ deus non ſpernit. In tribulatione inquit inuocaſti me, & liberaui te. Ioſaphat Rex. 2. Para. 20. a Pſal. 50. d Pſal. 80. b

B BENADAB Syriæ rege ſamariã obſidente, oppidani fame laborabãt, ita vt quædã mulieres a filiorũ eſu nõ abſtinerẽt, quãdo pœnitẽtia & humiliatiõe Iorã Samariæ regis, q cilicio ſe induerat, die vno ſumma inopia in ſummã verſa eſt copiã. Syri enĩ horrẽdo armorũ ſtrepitu diuinit⁹ excitato, vehemẽter ꝑterriti, relictis impedimẽtis oĩq; ſuppellectili dimiſſa fugã fecere. Samaritæ ṽo egreſſi direptis caſtris iſperata ꝓda ditati ſũt, & modi⁹ ſimulæ ſtetit ſtatere vno, ſicut ꝓdixerat Heliſæus, & duo modij ordei ſtatere vno. Ioram rex. 4. Reg. 6. f. Ibidem. 7. b.

REX Iſrael Ioachan cũ ſuis quos præuaricari fecerat, ſubditus Aẓaheli Syriæ regi, & Benadab filio eius, pœnitentiã egit, orauitq; ad dñm, & ſic ſcriptura ait, Dat⁹ ẽ illis ſaluator, cui⁹ ope liberati ſũt. Ioachan Rex. 4. Reg. 13. a

EZECHIAS fide & religiõe ꝓbat⁹, ſed ob plebis & Achaẓ patris impietatẽ hieroſolymis obſeſſus, cõſcidiſſe veſtimenta dicitꝰ ſaccoq; ſe operuiſſe, ad templum veniſſe, ad Eſaiam vt pro ipſis oraret miſiſſe, & continuo ab eodem propheta meruit audire ne timeret. Deniq; dei ira in hoſtem conuerſa, nocte vna cecidere. clxxxv. milia Aſſyriorum angelo cædente, & a pernicie liberante pœnitentem. Prophetauerat autẽ Eſaias dicens, Cadet Aſſur in gladio non Eẓechias Rex. 4. Reg. 19. g Eſa. 31. c

Digitized by Google

viri, & gladius non hominis vorabit eũ, & fugiet non a facie gladij. C

Idem ¶ IDEM Eçechias/cũ ægrotanti ſibi diẽ extremũ imminere per
4.Reg.20.b ꝓphetã audiſſet, flendo atq; orãdo impetrauit vitæ ꝓpagationem,
viixitq; vltra q̃ vixiſſet ſi ſic nõ egiſſet/quindecim annos. Argumẽ
to eſt vere pœnitentes nõ eſſe morti obnoxios/ſed vitæ deſtinatos
Eçech.18.g æternæ/dicẽte dño, Nolo mortẽ morientis, cõuertimini & viuite.

¶ AT CVM gloriabundus Merodach babyloniæ regis legatis
gaçam ſuã omnẽ oſtẽtaſſet, & ob id illã ad Babylonios quoq; trãſ
4.Reg.20.d portandã Eſaia ꝓphetante didiciſſet, delicti cõſcientia cõſternatus
nõ eſt auſus mulctam hanc auferri poſcere/ſed differri. Bonꝰ inquit
ſermo domini, ſit tantũ pax in diebus meis. Itaq; in poſteros dilatũ
eſt malum, forte etiã ab ipſis differendũ/ſi vel non deliquiſſent/vel
continuo illos delicti pœnituiſſet.

Manaſſes rex. ¶ MANASSES eius filius cũ in regnũ ſucceſſiſſet, patris vir
tutes vitijs ſuis æquauit. Coluit eñ idola, ſomnia obſeruauit, artes
4.Reg.21.a maleficas exercuit, domini per os ꝓphetarũ minas denũciatiõesq;
contẽpſit. Ob hoc ab Aſſyrijs captus, & cathenis atq; compedibus
2.Para.33.c vinctus/abductus eſt in Babylonẽ. Et tamẽ poſtq̃ eũ flagitiorũ ſuo
rũ pœnituiſſet, precatuſq; eſſet deum/quẽ peccando irritauerat/ex D
auditus eſt, reductuſq; hieroſolymã & in regnũ poſtliminio reſtitu
tus. Tunc ſimulachra q̃ poſuerat/euertit, araſq; deſtruxit, & reſtau
rato altari dñi victimas & pacifica ĩmolauit, ſuiſq; p̃cepit/vt colant
dñm deũ iſrael. In bonũ deniq; ex peſſimo mutatus eſt, in liberũ ex
ſeruo/in regem ex captiuo, quia pœnitens ac dolens ad dñm clami
Eſa.60.c tauit, eodem dño per Eſaiam dicente, In indignatione mea percuſſi
te, & in recõciliatione tua miſertus ſum tui.

Ioſias rex. ¶ IOSIE regi Iudæ/qm̃ cum legis librũ perlegiſſet, patrũ popu
4.Reg.22.c liq; tranſgreſſione vehemẽter triſtatus eſt. Olda ꝓphetes reſpõdit,
Ibidem.d Hæc dicit dñs, Ecce ego adducã mala ſuper locũ iſtũ & habitatores
2.Para.34.f. eius, quia dereliquerũt me, & ſacrificauerũt dijs alienis. Te autẽ qm̃
audiſti ꝟba voluminis, & perterritũ eſt cor tuũ, & fleuiſti corã me,
colligã te ad p̃res tuos ĩ pace, ne videãt oculi tui mala q̃ ĩducturus
ſum ſup locũ iſtũ. Itaq; ꝓpter vnius pœnitentiã/cõis oĩm calamitas
quoad ipſe vixit/dilata eſt, Vixit autẽ poſt hac duodecim annos.

Eſdras ſacerdos ¶ SED plæriq; ſane peccatũ ſuũ doluerunt, Ioſias ꝟo & poſt illũ

Digitized by Google

A Eſdras etiã alienũ. Nam hic quoq; cum intellexiſſet ꝙ ipſi qui ſecũ a babylone hieroſolymã remigrauerant, miſcuiſſent ſemen ſanctũ cum exteris nationibus connubiorum copulatione, ſcidit pallium & tunicam, vulſit capillos, barbam depilauit, ſeditq; mœrens añ templũ vſq; ad ſacrificium veſpertinũ. Tum demũ ſurgens curuauit genua, expandit manus ad cœlum/ & flẽs orauit. Ex eius mœrore cæteri ſuum metiẽtes crimen/ & ipſi fleuerunt, magnoq; diuinæ vltionis metu expauefacti, intantũ illi obedierũt/ vt cõſenſerint, & vxores repudiare, & qui de ipſis nati fuerant filios abdicare. Igitur ipſo dei legem exponente cõueniſſe dicũtur, in ieiunio & in ſaccis/ puluere conſperſi, & ab omni filio alienigena ſeparati, cõfitentes peccata ſua/ & iniquitates patrũ ſuorũ quater in die/ & quater in nocte, & adorantes dominũ deum ſuũ. Ideo in pace ſtabiliti priſtinæ libertatis ſtatum ſibi recuperarũt/ dicente domino, Si abſtuleris offendicula tua/ a facie mea non cõmoueberis. Eſdre. 9. b Ibidem. 10. a Hiere. 4. a

CETERVM ego nõ tam miror aliquẽ proprij reatus grauitate vehemẽter angi/ ꝙ eũ qui alienũ crimen deflet vt ſuum. Etiam B præter modo dictos, video etiã Danielẽ ꝓphetã oppido ꝙ ſollicitũ atq; anxium/ non pro ſuis ſed populi peccatis/ dũ ea veluti ſibi cõia confiteẽ, & perinde miſericordiã dei implorat/ ac ſi & ipſe deliqſſet. Video in ieiunijs/ in ſacco/ in cinere illũ ſpõte affligi, per tres hebdomadas lugere, panẽ deſiderabilem non comedere, & neq; carnem neq; vinũ guſtare, neq; vnguento perfundi. Video inq; illũ pro delictis aliorum talia facientẽ, & intra me confuſus conſcientiæ metu concutior, ꝙ ego miſer pro meis quibus obrutus ſum/ nihil tale officio. Contere domine contere duriciẽ viſcerum meorum, & virga directionis tuæ percute cordis mei petrã, vt ſaltẽ aquã effundat lachrymarũ, & ipſe plangere poſſim ea quibus te offendi, cũ ſancti tui ſic lugeant etiã ea quibus te alij offenderunt. Daniel ꝓpheta. Dañ. 9. a Ibidem. 10. a

SED interim & reliquorum in pœnitendo ſollicitudinem perſequamur, vt & ipſe de mea tepiditate magis erubeſcã, & alij de peccato ſuo dolere plenius inſtruantur

HOLOPHERNE iudæos inuadente/ tutatus eſt eos dñs, qm̃ inuocauerũt nomẽ ipſius/ & ieiunauerũt, & ſacerdotes induti ſunt cilicijs/ cinereq; capita cõſperſi, & infantes ꝓſtrati ante faciem Iudæi. Iudith. Iudith. 4. b

Digitized by Google

Ibidem.8.a tẽpli/ & altare opertũ cilicio. Illa quoq; quæ interfecit inimicũ/ vidua C
erat, quotidie ieiunabat, lũbos cilicio ꝓcinxerat, cinere caput perſu-
derat, in ſecreto domus ſuæ cubiculo cũ ancillis clauſa morabat̃, &
tũc ꝓſtrata clamauit ad dñm, cũ tam audax facinus eſſet aggreſſura.
Huiuſcemodi ergo pœnitẽtiæ afflictiõibus atq; anguſtijs cõciliat̃
deus, reprimit̃ diabolus, innocentiæ ſtatus reparat̃, reparatus cõſer-
uatur, cõſeruatus demũ ſortem capit æternitatis.

Niniuitæ. NINIVITE quoq; cũ vrbẽ ſuã poſt dies.xl.euertendã audiſ-
Ione.3.b ſent, predicauerũt ieiuniũ, veſtiti ſunt ſaccis, rex ipſe ſurrexit de ſo-
lio, abiecit regia ornamẽta/ & ſaccũ induit/ ſeditq; in cinere, ac iuſſit
ne homines/ iumẽta/ boues/ pecora guſtent quicq; vſq; mane, vtq;
vnuſquiſq; cõuertatur a via ſua mala. Id videns deus auertit omnẽ
perniciẽ illã/ quã eis cõminat⁹ fuerat ſe illaturũ. Quis ergo dubitet
quin a diebus Ioãnis regnũ cœloꝝ vim patiat̃/ & violenti rapiant
illud, ſi etiã añ Ioannẽ hoĩm pœnitẽtia mutare potuit dei ſententiã.

Mardoche⁹ & iudei alij. MARDOCHEVS ad Suſa abductus, cũ Aman ꝑ ſe odio
Heſter.4.a in ipſum ac ſimultate factũ eſſet, vt rex Perſarũ Aſſuer⁹ edicto iube- D.
ret interfici Iudæos oẽs qui Suſis atq; alibi in regno eius erant, ve-
ſtimenta ſcidit, ſaccum induit, aſperſit cinere caput, cum clamore &
eiulatu inceſſit. Illi etiã qui per ꝓuincias erant iudæi ieiunauerunt,
cilicioq; & cinere ꝓ ſtratu vſi ſunt, & deo ꝓpicio/ cædes q̃ in ipſos
Ibidem.7.d craſſatura erat/ verſa ẽ in auctorẽ Amman, quodq; ipſe Mardocheo
ac cæteris Iſraelitis facere intenderat, hoc cũ aſſeclis atq; aſſentato-
ribus ſuis paſſus eſt. Tam cito miſericors & iuſt⁹ dñs, & eos liberat
qui in conſpectu ſuo ſe humiliãt, & illos punit q̃ impie ſuperbiũt.
Mardochæus ỽo ipſe tam præſenti periculo erutus primũ apud re-
gem obtinuit dignitatis locum, & quantũ pœnitentiæ humiliatio-
nibus ſe ſubmiſerat/ tantũ fuit exaltatus.

Iob AT ETIAM iuſti interdũ quaſi qui peccauerint/ pœnitẽtiæ
Iob.16.c.d diſtrictione ſe coartant. Iob quẽ diabolus omniũ aduerſitatũ mole
præmens vincere non potuit, ſaccũ conſui inquit ſuper cutẽ meã,
& operui cinere carnẽ meam, facies mea intumuit a fletu, & palpe-
bræ meæ caligauerũt, & cõfidenter ait, Hæc paſſus ſum abſq; iniq-
tate manus meæ/ cũ haberẽ mundas ad deũ preces. Ecce in cœlo te-
ſtis meus/ & conſcius meus in excelſis. Q. ſi ſic corpus ſuũ ſponte

Digitized by Google

A atterebat vir innocens & ſimplex & timẽs deũ/ ob hoc ſolum vt hũ
militatẽ probaret, quid nos facere oportet, qui & in multis offendi
mus, & nõ in paucis adhuc offendere nõ ceſſamus.

¶ IDEM q̃a ĩgentibꝰ oppſſus erũnis dei iudiciũ aliquãtulũ ſug/ Idem
gillauerat, ſe iuſtũ iactãdo/ & cũ deo diſputare cõcupiſcendo, a dño
redargutꝰ culpã cõfitet̃/ & ait, Vnũ locutꝰ ſum/ qd' vtinã nõ dixiſſẽ, Iob.39.d
& alterũ/ q̃bus vltra nõ addã, & iterũ, Inſipient̃ locutꝰ ſum/ ipſe me Ibidẽ.42.a
reprehẽdo & ago pœnitentiã in fauilla & cinere. Si iſte in fauilla &
cinere/ q̃ tam æquo aĩo tãtas tolerauit calamitates, in q̃ illi/ q̃ multo
leuioribꝰ affecti muſſitãt/ ĩdignãtur/ cũ deo nõ diſputare ſed pugna-
re vident̃? Et vt ſciamus q̃le ꝓpoſitũ pœnitẽtis eſſe debeat/ memi-
nerimꝰ dictũ, Quibꝰ vltra nõ addã.

¶ NABVCHODONOSOR regis ĩeffrenatã ſupbiã cõ Nabuchodonoſor.
tundẽs deus regno illũ mẽteq; eiecerat, ita vt ꝓcul ab hoĩm cõſue- Dañ.4.f.
tudine annos.vij.cũ feris ꝑ deſerta vagatꝰ ſit, fenũ q̃ſi bos comede-
rit, æſtus/ pluuias/ vẽtos patiẽs abſq; tecto. Poſtq; tñ ille ad ſe reuer-
B ſus/ agnouit mũdanã potentiã nõ ſuũ/ ſed dei eſſe arbitriũ, ac ꝓinde
cõfiteret̃ neminẽ eſſe q̃ virtuti eius poſſit reſiſtere, aut dicere ei/ q̃re
ſic feciſti, veniã meruit, & ſanitati regnoq; reſtitutꝰ, ãpliorẽ hono-
rẽ adeptus ẽ pœnitẽdo/ q̃ fuit quẽ amiſerat peccãdo. In q̃ impletũ ẽ
illud qd' ꝑ Eſaiã dr̃, Vias eius vidi/ & ſanaui eũ, & reduxi eũ, & ipſi Eſa.57.d
(reddidi cõſolatiões.

¶ IN Zacharia legimꝰ, ſathan accuſatiõe Ieſus filius Ioſedech.
aduerſari parantẽ Ieſu filio ioſedech ſacerdoti/ ꝓhibitũ fuiſſe a deo/ Zacha.3.a
eo q ipſe Ieſus pœnitentiã egiſſet. Qui deinde ſordidis tegumentis
in q̃bus iã ſe ſubmiſerat/ exui, & cydari mũda opiri iuſſus, deſidera-
bilẽ illã dñi vocẽ audiuit, Ecce abſtuli iniq̃tatẽ tuã, & indui te mu-
tatorijs. Q; ergo magna pœnitẽtiæ virtꝰ, diabolo os obſtruit ne ac-
cuſare poſſit, & pctõꝝ ſordes cũ innocẽtiæ puritate cõmutat.

¶ ET VT fœminis q̃q; aliquod veteris inſtrumẽti demus exem Maria ſoror
plũ; Maria ſoror Aaron ſacerdotis, & ipſe etiã aaron Moyſi arrogã Aaron.
ter detraxerãt. Sed alter ſtatim cõmiſſum doluit, & veniã accepit, al
tera q̃a paulo peruicatior fuit/ leprã incurrit. Orauit pro ea Aaron/ Num.12.c
orauit Moyſes, & tñ dei iudicio dãnata/ extra caſtra ꝓpellitur, nec
niſi pacta ſeptẽ dierꝝ pœnitẽtia ſanitatẽ recuperare & in caſtra redi
re potuit. Nõ tardes igit̃ (vt eccleſiaſticus inquit) cõuerti ad dñm, Ecci.5.b

Digitized by Google

& ne differas de die in diem. Subito em̃ venit ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te. C

DE PENITENTIA PECCATORVM PER EXEMPLA nouorum. CAPITVLVM DECIMVM

ETSI ISTIS (QVOS QVAMVIS SANctos ad inferna tamen deſcendere primorꝝ parentũ cogebat præuaricatio) tãtæ curæ pœnitudo delictorum fuit/ q̃to magis nobis eſſe debet/ quibus p̱ ſaluatoris aduentũ legis maledicto ſolutis/ pateat aditus paradiſi: Dies quem illi diu in tenebris expectarunt/ nobis lucet, nec iã in Chriſto credẽtibus q̃cq̃ expectare neceſſe ẽ. Si pœnitẽdo ſatiſfecerimus/ hĩc decedẽtes recta ad beatitudinẽ tẽdemus. Inſpiciamus ergo etiã nouitia nr̃orꝝ exẽpla, vt ipſorꝝ ſequẽtes ſtudium/ adipiſcamur & gratiam.

Ioannes baptiſta Mat. 3. a — PRIMA in euãgelio p̃curſoris vox eſt, Pœnitentiã agite, appropinq̃bit em̃ regnũ cœlorꝝ. Et vt q̃lit̃ agẽda eſſet/ in ſe oñderet, De camelorꝝ pilis textũ habuit indumentũ, çona pellicea p̃cinctus erat, locuſtis ſilueſtriq; melle veſcebat̃, lugubris & aſper veſtit⁹ peccatorꝝ triſticiã indicat, çona pellicea carnis mortificationem teſtat̃, ciborꝝ vilitas ieiunium abſtinentiamq; cõmendat. D

Chriſtus. Mat. 4. c — POST Ioannẽ eadẽ ſane vox dñicæ p̃dicatiõis initiũ fuit. Pœnitentiã agite, appropinq̃bit em̃ regnũ cœlorꝝ. Sola peccati turpitudo ad pœnitẽdũ mouere debuit peccatorem, q̃to magis cũ etiã ea ꝓmittit̃ merces/ qua maior neq̃t deſiderari: Et certe ſi regnũ terrenũ offerret̃, nullũ laborẽ refugerẽt mortales/ nullum periculũ declinarẽt. Offert̃ aũt cœleſte, & a vitijs ad virtutem retrahi nõ poſſunt. Retraherent̃ ſaltem qñ præmij ſpe noluẽt/ pœnæ terrore, quæ manet obduratos dicẽte ſcriptura, Cor durꝝ habebit male in nouiſſimo. Aut ſi verbis nõ credũt/ crederẽt ſaltem exemplo.

Ecci. 3. d

Chriſtus Mat. 4. a — ECCE em̃ ſerue peccator, innocẽs dñs in deſerto ſolus manere nõ dedignat̃, quadraginta dierꝝ inedia ieiuniũ ꝓtrahere nõ recuſat, & vt hoĩs in deo naturã agnoſcas/ poſtea eſurijt. Deniq; oĩa illa quæ paſſus eſt, vt te redimeret nõ inuitus ſuſtinuit, tu vt illi (quem quotidie offendis) recõcilieris, exiguã pœnitẽtiæ fatigationẽ ſuſcipere detrectas, & erga illum ingratus/ & erga teipſum impius.

Digitized by Google

A ¶ RESPICE pœnitentē latronē, de cruce euolat ad paradiſum Latro.
reſpice pœnitentē negatorē, princeps cōſtituit aploꝝ, reſpice pœ/ Petrus. Paulus.
nitentē ꝑſecutorē, vas efficit electionis, reſpice pœnitētes publica/ Matheus.
nos, Mattheus de theloneo ad apoſtolatū vocatur. Zacheus Ieſum Zacheus.
hoſpitio meret accipere, & ille qui ī templo lugens pectus pugnis Publicanus.
planxerat, & flagitioꝝ cōſciētia cœlū ſuſpicere nō fuerat auſus/ re/
dit iuſtificatus. Nunquid tātæ iſtoꝝ gloriæ quantā aſſecuti ſunt, te
participē fore diffidis, ſi ipſoꝝ imitatus fueris pœnitentiā.

¶ ADDAMVS tñ & his cōplures alios, vt ex ipſa pœnitenti
um frequētia, multo ſtultior ac deteſtabilior appareat obſtinatoꝝ Marcellinus
duricia. Marcellinus pōtifex maximus Diocleciano & Maximia/ papa.
no ꝑſecutoribus/ tormētoꝝ īmanitate ꝑterrefactꝰ, dijs thura poſue/
rat. Poſtea in Campaniā diſcedēs, corā. lxxx. epīs aſtitit/ cilicio & ci
nere opertus/ cōfitēs peccatū ſuū, ac petēs ꝓ eo ab ipſis ſibi pœnam
indici atq; decerni. Quibus arbitriū in præſidē recipere nolētibus,
ipſe in ſe ſententiā tulit. Pontificatū depoſuit, corpori ſepulturā de/
negauit, execrans eos qui ipſum nō ſiuiſſent ſuper terrā putreſcere
B ac diſſolui, & confeſtim Romā ad martyrium eſt reuerſus, vltro ex/
ponens ſe ſupplicijs quæ modo expauerat. Decollati cadauer inſe/
pultum iacuit/ timentibus chriſtianis violare pontificis interdictū.
Sed Petrus apoſtolus noctu apparēs Marcello p̄ſbytero, illud iux/
ta corpus ſuū ſepeliri iuſſit, dignū eſſe aſſerens/ vt qui ſecū peccaue/
rat/ ſecum fleuerat, ſecū recumbens honoraretur.

¶ IACOBVS quoq; natiōe Perſa/ ſed profeſſione chriſtianꝰ, Iacobus de
dū inter regis Perſaꝝ aulicos honori præcipuo haberet, ad exercē/ artuatus.
dū idoloꝝ cultū ꝓlapſus ē. Mox pœnitēs grauiter animo angi cœ/
pit. Et cū palā ſe chriſtianū eſſe, & deos vanos falſoſq; deſpicere di/
ceret, ipſius regis iuſſu ſupplicia pertulit/ membratim articulatimq;
diſſectus. Inde alij denodatum/ alij interciſum cognominant, ego
potius deartuatum dicerem. Nihil tamen refert quo cognomēto ap
pellandus ſit, ſed magis conſiderari decet, a quāta perditione ꝑ pœ/
nitentiam liberatus, ad qualem peruenerit gloriam, vt inclitiſſimis
Chriſti martyribus annumeratus ſit.

¶ BONIFACIVS Aglaiæ romanæ matronæ diſpēſator, diu Bonifacius
cū illa inhoneſte vixerat, & ſub Diocleciani ꝑſecutiōe ad pœnitu/ Martyr.

Digitized by Google

dinē ambo cōuerſi, finē pernicioſæ voluptati ſtatuūt, atq; a Roma Tarſum peruenientes, cū oīa quæ ſecū habuerant/ in elemoſynas pauperū diſtraxiſſent, illa in monaſterio degens vitæ ſanctimoniā miraculis probauit, ipſe martyrio coronari dignus fuit. C

Monachus quidam. MONACHVM qui æger de ſcythiotico cœnobio ad ciuitatē curatiōis gratia ꝓfectus, in multo grauiorē animæ ſuæ morbū inciderat/ caſtitatē vertens in libidinē, cū puero quē meretricio coitu ſuſtulerat/ reuerſum ac in omniū fratrū conſpectu ſcelus publice cōfitentem miſerabiliterq; lugentē, Moyſes abbas & ipſe flens excepit, atq; dies aliquot cellæ carcere caſtigatū/ in ſtatū priſtinum ordinēq; redegit, & is qui mortuus fuerat peccando/ pœnitendo reuixit. Potuit quidē crimine quod occultū erat diſſimulato/ abſq; rubore redire, ſed maluit tunc manifeſtus fieri & mūdari/ q; poſtea in die iudicij multo confuſibilius detegi, multoq; infœlicius in igne illo inextinguibili ſine fine cruciari.

Victorinus eps. VICTORINO epō dum heremum incoleret, diaboli dolis qui ſe fœminā effinxerat/ capto, tanto dolori fuit ſemel perpetratæ fornicationis crimē, vt manibus in fiſſurā ligni impactis, herba cruda & aqua frigida per trienniū ſe ſuſtentarit. Poſt hæc miraculis inſignis epiſcopatū amiternenſem ſuſcepit/ magnificeq; rexit, & Neruæ perſecutiōe martyrij triumphū reportauit, magna pœnitētis anguſtia/ magna poſt pœnitentiā epiſcopalis dignitas, ſed vtriſq; maius deuicto perſecutore victoriæ premiū. D

Dauid monachus. DAVID monachus in finibus Hermopolis in latrocinijs exercendis ætatem conſumpſerat, & tandē pœnitentia ductus monachum ſe fecit, & de lupo in agnū verſus, ita vixit/ vt angelo nunciāte oīa peccata ſibi a deo cōdonata meruerit audire.

Moyſes monachus. MOYSES maurus & ipſe latrocinijs ægyptū agitauerat, ſed anachoritarū inibi vitā cōtemplatus monachū ſe fecit, Pœnitendo igiť mutauit ethiops pellē ſuam/ & pardus varietates ſuas. Etenim quinq; & ſeptuaginta annos deo in ſolitudine ſeruiuit, ſex annos cella incluſus permanſit, ad multā noctem ſtans orabat, pane tm̄ & aqua ſuſtentabatur. Deinde charitatis operi ſe accingēs/ noctu peragrabat ſolitarioꝶ tuguria, hydriaſq; eoꝶ aqua replebat, vt procul hauſtum petētibus laborē eleuaret, peracto officio tacitus redibat.

Digitized by Google

A Sic faciẽdo, qui priꝰ homicidijs infamis fuerat/ factus eſt ſanctitate
clarus, & q quondã rapinis terrã infeſtauerat, regnũ rapuit cœlorꝝ.
¶ BANONEM quoqꝫ in gallia/ ex prædone monachũ factũ Banon monachus.
accepimus, & qui in ſiluis viatores deſpoliare ſolitus fuerat, poſtea
in monaſterio cella incluſum vixiſſe, manus ac pedes vinculis fer/
reis oneraſſe, hordeaceũ panẽ cinere mixtũ eſitaſſe, carne vinoqꝫ ab
ſtinuiſſe, ciliciũ ꝓ ſtratu/ lapidẽ pro puluillo habuiſſe, ſæpe dũ lau/
des deo diceret/ eundẽ lapidem humero ſublatũ tenuiſſe, Quibus
corporis fatigatiõibus, grauiſſimorꝝ quõdã criminũ reus/ catalago
¶ ALBANVM furore percitũ patri (aſcribi meruit ſanctorꝝ. Albanus martyr
necem intuliſſe conſtat, & peregrinationis perpetuæ labore parri/
cidij crimen diluiſſe, & cũ martyrio conſumptus eſſet/ corporis eius
tactu leproſos mũdatos fuiſſe. Nemo igitur dicat, Maius eſt pecca/ Geñ.4.b
tum meum/ ꝙ vt veniam merear, Nullum tam grande flagitiũ eſt/
quod non deleat pœnitudo.

¶ IVLIANVS cognomento hoſpitator, errore magis ꝙ furore Iulianus hoſpitator.
parentes interemit. Cum eñ ſummo mane domũ reuerſus, in ſuo
B vxoriſqꝫ cubili dormiẽtes offendiſſet, putauit vxorem eſſe cũ adul/
tero, & educto repente gladio ambos tranſfixit. Vxor autẽ anteꝙ
ille adueniſſet/ ad eccleſiam perrexerat. Re tandẽ cognita/ vbertim
fleuit, vtqꝫ commiſſi veniam promereri poſſet, relicta domo prope
fluminis ripam/ vbi multi vado trãſeuntes deperibant, Xenodochi
um poſuit, & viatores tecto accipere/ & nauicula trãſuectare gratui
to cœpit. Poſtremo diuinitus dictum ſibi audiuit/ ꝙ culpã eluiſſet
hoſpitalitatis merito. Parentũ ergo interfector/ ꝑ pœnitẽtiã factus
¶ GENEBAVDVS Laudunenſis eps̃, (eſt cœli habitator. Genebaudꝰ eps̃.
cũ vxorẽ cũ q̃ religiõis cauſa diuortiũ fecerat/ cognouiſſet, ſeptẽ an
nos in ecclĩa clauſus peregit deflens pctm̃ ſuũ, atqꝫ illud tandẽ ſibi
condonatũ eſſe angelo nũciante didicit. Et eiuſdẽ angeli iuſſu a ſan
cto Remigio remẽſi epõ in locũ ſuũ reſtitutus/ cautius vixit, quiqꝫ
ante pctm̃ innocẽtior erat/ poſt peccatum ſanctior fuit.

¶ EVAGRIVM presbyterꝝ eximiæ ſanctitudinis virũ, cum he Euagrius p̄ſbiter.
remum incoleret/ neſcio quod detractionis verbũ ſemel protuliſſe
tradunt, & pro eo ita ſe caſtigaſſe/ vt dies. xl. ſub diuo permanſerit
nec prius tectũ ſubierit/ ꝙ ſe ſatis pro delicto feciſſe cẽſuiſſet. Recte

Digitized by Google

Pſal.56.d igitur per prophetam dicit, Iuſtus cum ceciderit non collidetur/ quia dominus ſupponit manum ſuam, vt ſcilicet pœnitendo reſurgat, & reſurgendo iuſti nomen (non amittat. C

Maurilius eps. MAVRILIVS andagauenſis eps, dum expectatur donec miſſale ſacrificium peragat, interim puerum quem baptizaturus erat/ vita defunctum cōperit. Suæque id negligentiæ imputans vſque adeo doluit, vt relicta eccleſia nauim conſcendens clam effugeret. Forte ſanctuarij claues ſecum tulerat, quibus de manu in mare elapſis exiſtimauit eo indicio ſe prorſus epiſcopatu indignum, atque inde iam propoſuit/ numquam ſe in ſedem ſuam reuerſurum/ niſi inuentas quis ad ſe retuliſſet. Tranſmiſſo mari, veſte ſæculari indutus/ cuidam principi viro operam ſeruilem locauit/ olitor eius factus. Septennio ſic peracto a clericis inuentus & cognitus, nolebat cum illis redire propter clauium illarum caſum. Ipſi ergo (quas eps requirebat) claues in medium proferunt (eas autem in itinere capto piſce & exenterato inuenerant) Itaque iam manifeſte dei voluntati contradicere non auſum, cum alacritate ſecum reducunt, quem pauloante earundem clauium argumento in mari periſſe ſuſpicati fleuerant. Maurilium igitur ex epo culpa ſeruum fecerat, ſed rurſum ex ſeruo epm fecit culpæ pœnitudo, & poſt pœnitudinem vitæ ſanctimonia extulit ſupra cœlum. D
Fama eſt cum reductus eſſet, quod primum ad pueri illius vrnam proſtratum oraſſe, atque ipſum a morte ſuſcitatum baptiſmo perfudiſſe, tantam iam virtutem diuina contulerat pietas pœnitentis humiliationi,

Metron cōfeſſor METRONEM confeſſorem (cuius corpus veronæ poſitum venerationi habetur) cum pœnitentiæ laborem ſubiret, compede ferrea ſe vinxiſſe traditum eſt, & clauem qua nexus diſſoluebantur/ in atheſim fluuium proieciſſe/ atque oraſſe, tunc illam repertam conſpiceret/ cum ipſe omni culpæ labe purificatus eſſet. Inde non poſt multos annos/ intra capti piſcis ventriculum repertam/ eique reſtitutam. Sic illum compedem depoſuiſſe/ vitaque defunctum, viuere in cœleſti beatitudine cœpiſſe. O optandas pedicas/ per quas a vinculis expediri licuit peccatorum/ gratanterque exclamare, Dirupiſti domine vincula mea/ tibi ſacrificabo hoſtiam laudis. Pſal.115.b

Arnulphus eps. ARNVLPHVS quoque lotoringiæ dynaſtes/ karoli magni imperatoris auus, cum relicto dominatu Chriſto in ſolitudine ſeruiret, annulum ſuum in fluuium moſellam iactauerat, tunc ſe pro delictis deo ſatiſfeciſſe crediturus/ cum ille repertus ſibi redderetur. Poſtea Metenſis epiſcopus electus, cum diu eccleſiam optime rexiſſet, allatus eſt ei piſ-

Digitized by Google

A ſcis/in cuius inteſtinis inuento annulo deo gratias egit, nec tamen pœnitentiæ rigorē remiſit, quinimmo dimiſſo epiſcopatu heremū repetijt, & ad ſolitudinis anguſtias reuerſus/diem ſuū obijt, nūc amplitudine fruitur paradiſi. O ꝙ bona pœnitentis piſcatio/cuius hamo ſuffocatur leuiathan, & trahitˢ theſaurus immortalitatis.

SI QVIS autē miretur/quomodo aquatile animal/ vel claues illas/vel annulū hunc deglutierit, cū eiuſmodi cibis non veſcatur, legat in euāgelio didragmā quoq; in ore piſcis inuentā, & vtrunq; diuino factū nutu nihil dubitet, quippe alterū procuratū eſt/vt haberet Petrus, quo pro ſe & domino tributum ſolueret, alterū quo iſti ſe ſolutos a peccatis cognoſcerent. Mat. 17. d

ANTONIO abbati alexandrino in ſpiritu viſum legimus aliquādo ſe ab angelis in cœlū ferri, & dū ferretur/malos dæmones iter impedire conatos, obijcientes ea quæ olim ipſe in ſæculo viuēs cōmiſerat, ſed ab angelis repulſos aſſerentibus/ ea oīa monachali profeſſione deleta eſſe, nec quicq; deinde ſuperextare/quod ab ipo perperā factū argui poſſet. Hoc modo ipſum ſathanæ moleſtia libe- Antonius abbas.
B ratum/cœlos aſcendiſſe, & rurſum rediſſe ad terrā. Si ſic excutiūtur tantæ perfectiōis homīes, qualiter quæſo iudicabitˢ/qui nullo pœnitentiæ genere illa quæ iure exprobrari poſſūt/ deſtruere curat, & pœnitendi tempus peccando conſumit: de quo dicitˢ, Dedit ei deus locū pœnitentiæ, & ipſe abutitur eo in ſuperbia. Iob. 24. d

HINC EST ꝙ ſanctis viris maximæ ſemꝑ curæ fuit/vt peccantes traherent ad pœnitentiā, quoniā & ſine illa infœlices/& per illā beatos fore non ignorabant. Ioannes apoſtolus (vt quidam tradunt) peregre proficiſcens/ iuuenē conuerſum apud epiſcopū reliquit, & vt grande qddā depoſitū cuſtodiendū cōmendauit. At cum rediſſet/ illū diſceſſiſſe comperit, & cōmeantiū itinera ſubſidendo latrocinari. Statimq; cōſcenſo equo perditā ouem ſolus quæſitum abijt, ſed ille venientē conſpicatus, præ pudore equū inſiliens fugere cœpit. Inſequi vero apoſtolꝰ & ſucclamare, vt patrem expectaret/ qui pro filio rationē deo reddere paratus eſſet/ ſi ſecum modo reuerti vellet. Cōmotus tanta apli ſollicitudine iuuenis, atq; erga ſe pietate ſubſtitit redijt/pœnitentiā egit, & de latrone tandē eps fieri meruit, magiſq; angeli in cœlis gauiſi ſunt ſuꝑ vno pctōre pœnitētiā Ioannes apoſtolꝰ pro quodam iuuene. Lu. 15. b

Digitized by Google

agente/ꝗ̃ ſupra nonagintanouẽ iuſtis/ qui nõ indigent pœnitẽtia. C

Andreas apoſtol⁹ pro quodã Nicolao. ANDREAS apl̃s cuiuſdã Nicolai iam ſenis fornicãdi incõtinentiã vehemẽter dolens, ab hora tertia ad nonã deũ pro illo cum lachrymis obſecraſſe dicit̃, deinde cũ etiã inedia ſe cõficeret, die tandem quinto de cœlo ſibi a domino dictũ audiſſe, Tua opera o Andrea Nicolaum quẽ amiſerã inueni. Quotuſquiſꝗ eſt, qui ſic ſuum lugeret delictum/ vt apoſtolus alienũ.

Baſilius. pro quodam. BASILII quoꝗ magni ſtudio atꝗ induſtria/is qui diabolo ſe mancipauerat/peracta pœnitẽtia liber euaſit. Coacti ſunt maligni ſpiritus reddere chirographum/quo ipſum ſibi deuinctũ tenuerant cũ pœnitentẽ tenere nullo modo poſſent. Et factus eſt dei ſeruus/ qui fuerat diaboli. Ita & Baſilius ouẽ de faucibus lupi ereptã gregi eccleſiæ reddidit, & ꝓximi ſalutẽ lucrũ ſuũ fecit.

Muti⁹ abbas pro altero. MVTIVS abbas cuidam iam aĩam agenti, deum precatus trium annoꝝ ſpaciũ ad pœnitendũ impetrauit, ſanumꝗ ſecũ ad heremũ duxit. Et ille cũ trienniũ peccata ſua luxiſſet/in vigilijs/ieiunijs/ obſecrationibus, deceſſit ſecurus. Et cuius ope vitæ terminũ protelauerat, eius & manibus ſepultus in domino quieuit. D

Egidius abbas pro rege Carolo. EGIDIVS Arelatenſis abbas, dum miſſam celebrãs pro quodam regis Caroli delicto quod nulli confiteri auſus fuerat/ precaretur, ſchedulã ſuꝑ altari reperit/in qua reuelabat̃ peccatũ, & abbatis merito venia concedebatur regi/ ſi modo ille ſe peccaſſe doluiſſet. Hinc patet quantũ proficit peccatorib⁹ iuſtus precator, vt pene deſperantibus eius oratio ſaluti ſit.

Oddo abbas pro diſcipulo. SIQVIDEM & Odonis cluniacẽſis abbatis monitis, quidã ex prædone monachus factus, dũ e vita decederet/beatã virginẽ ſibi apparuiſſe dixit/iubẽtẽ ne timeret, eo ꝙ Odonis meritis ipſi peccata oĩa remiſſa eſſent, Fecit itaꝗ magiſtri ſanctitas/vt diſcipul⁹ diẽ (ſuũ ſecurior obiret.

Antonius ꝓ altero. ANTONIVS ordinis fratrũ minoꝝ/ ſed ipſe magnæ virtutis vir, cuidã cõfitenti/ꝙ ira cõcitat⁹ patrẽ calce ferierat/calcẽ illã abſcidi dignã dixit. Ille id pro peccato apponi ratus domũ abiens/pedẽ ſibi amputauit. Poſtea reuerſus cur claudicaret cũ ab eodẽ rogaret̃, Impleui inquit qđ dignũ iudicaſti. Obſtupuit hoĩs patientiã Antonius ac ſimplicitatẽ, qui ſeruandũ ſibi duxiſſet/quod increpatiõis cauſa dictũ fuerat. Et pro illo deũ ꝑcatus,

Digitized by Google

A membrꝝ quod mutilatū erat/integrum fecit, atq; vtroq; pede ambu
lans abijt qui vno venerat. Profecto qui ſic doluit ſe patri irrogaſſe
iniuriā, dignus fuit & ꝓ quo oraret Antoni⁹, & cuius miſereret̄ de
us. Nec tamen laudamus pœnitentis factū, ſed ex facto pœnitentiā
penſamus, cui quod ſimpliciter credidit/fœliciter ceſſit.

PACOMIVS quoq; abbas cū aliquem ex fratribus inimici ſupplantatione in nequitiā deiectū accepiſſet, cōquieſcere oīno nō poterat, tādiu ꝓ illo p̄ces offerēs deo/donec ad pœnitentiā cōuerſū (eſſe certior fieret. — Pacomi⁹ abbas ꝓ fr̄ibus

PIAMON in Scythiotico mōaſterio ſpe-ctatæ ſanctitatis p̄ſbyter, dū miſſæ ſacra cōficeret, angelū dn̄i vidit/ qui monachorꝝ noīa in codice partim ſcriberet/partim ſcripta deleret. Viſa ergo monachis explicans, eos peccato obnoxios comperit/quorum nomina ſubduci vidit. Ac tādiu cū illis lugens veniam orauit/donec iterum apparens angelus, etiam illorum nomina cōſcriberet quorꝝ ante deleuerat. Illi itaq; quantū mœroris prius cōceperant/tantū deinde lætati ſunt, cū poſt pœnitentiā ſe quoq; cōſcriptos in cœlis/ac in libro vitæ repoſitos agnouiſſent. — Piamon p̄ſbiter ꝓfratrib⁹

B ET HOC ſane quod modo dicemus exemplum, magnæ erga pœnitentem miſericordiæ indicium eſt. Theophilus presbyter in Cilicia ab officio archidiaconat⁹ per iniuriā eiectus, diabolo chirographū confecerat/quo ſe illi tradebat/ Chriſto repudiato, ſi mō ꝑ illum dignitatem amiſſam recuperaſſet. Cūq; priſtino honoris loco reſtitutus eſſet, ad ſe rediens/vehementer animo conflictari cœpit, & ad beatam dei genitricē Mariam virginem cōuerſus, auxiliū cum lachrymis implorare. Igitur diebus quadraginta in luctu iugi q; ſupplicatione peractis, apparens virgo mœſtū conſolata eſt, ſalutem ſperare iuſſit. Ac poſt triduū iterꝝ apparens, peccatū ipſi dimiſſum nunciauit. Atq; ille (ne tanta dei erga peccatorē pœnitentē pietas lateret) publice in eccleſia peccatū ſuū cōfeſſus/viſa enarrauit, ac deinceps ita ſancte vixit/vt miraculis nobilitatus ſit. — Theophilus p̄ſbiter.

BEATI ſunt igitur qui lugent, nō mundi aduerſa/nō ꝑſecutiones/nō corpis ægritudinē/nō ſuorꝝ mortes, ſed ſua aliorumq; peccata. Nihil ita diluit maculā criminis/vt lachryma pœnitentis. Huius exundans humor/animā puram reddit, & ſpiritali replet ſuauitate, peccatoris triſticiā mox immēſi gaudij ſpe tēperat, vt qui prius — Beati qui Lugent.

Digitized by Google

gehēnæ timore fleuerat, iā auidius fleat beatitudinis deſiderio, & in C
Phil'.1.c colatū ſuū ꝓlōgari cōquerat̄, diſſolui cupiēs & eſſe cū Chriſto.
Petrus ¶PETRVS negationis culpā amare fleuerat, & tñ idē īpetrata
apl's. venia, & clauibus regni acceptis/& ſūmi pōtificat⁹ officio ſibi dela-
to, poſt dñi ad cœlos aſcenſū, vix vllo die a lachrymis tēperaſſe dici
tur, atq; ad eas idētidē ſiccādas, lineū linteolū de manibus nunq̄ di-
Arſenius ¶ARSENIVM abbatem ob frequentes lachrymas (miſiſſe.
abbas. fluxis ciliis/turgidulis ocellis/ſuffuſiſq; rubore genis fuiſſe ferunt.
Vincentius ¶VINCENTIVM quoq; prædicatorem ad lachrymas prom
predicator. ptiſſimū extitiſſe legimus, ſed tunc præcipue/cum ſalutarem hoſti-
am offerret/corpori & ſanguini Chriſti cōmunicaturus.
Franciſcus ¶FRANCISCO minoꝝ pr̄i/plorādi aſſiduitas hebetauerat
pr̄ minoꝝ. viſū, & cū ocul' parcere moneret̄/r̄ndebat, haud eſſe tāti ipos corpis
ſenſus, vt eoꝝ cauſa langueſcere debeat deuotæ mētis vigor, q̄ cer-
te ſuſpiriis alit̄, & ꝑ lachrymas ad deū ſibi acceſſum parat.
Hieronym⁹ ¶DIVVS Hieronymus/præter cæteras pœnitentiæ ſuæ angu-
pſbyter. ſtias, quas ad Euſtochium ſcribens enumerat. Quotidie inquit la-
chrymæ/quotidie gemitus. Quali autē illas cōſolatione terminare D
ſolitus ſit/declarat dicēs. Poſt multas lachrymas, poſt cœlo inhærē-
tes oculos, nōnunq̄ videbar agminibus intereſſe angeloꝝ, & læt⁹
Cañ.1.a gaudēſq; cantabā, Poſt te in odorē vnguentoꝝ tuoꝝ curremus.
Caſſius ¶CASSIVS Narniēſis eps̄/quotidie miſſā celebrās, euchariſti
eps̄. am ſumpturus/crebro in fletū ꝓrūpebat. Et dñs cuidā pſbytero ꝑ vi
ſum apparēs. I/ait, nūcia Caſſio, vti operi ſolito cōſtāter incūbat, na-
tali Petri & Pauli aploꝝ die accepturus laboris mercedē. Perſeuera
uit Caſſius, & anno demū ſeptimo poſt, ſed ea qua prædictū fuerat
die vita defunctus, ꝓ modicis lachrymis gaudia percepit æterna.
¶SED quid iſtos fleuiſſe tātopere miramur, qui flēdi cauſas dū
Ieſus peccaſſent habuerūt, cū etiā dñs noſter Ieſus chriſt⁹ agn⁹ īmaculat⁹,
Chriſtus qui peccatū nō fecit, nec dolus īuētus ē ī ore ei⁹, lachrymas īterdū fu
1.Pe.2.d diſſe dicat̄/riſiſſe nūq̄: Fleuit hieroſolymā vallo inimicoꝝ circūdā-
Lu.19.g dā/funditusq; diruendā, id eſt aīam vitioꝝ ſeptā multitudiue/diabo
Io.11.e li prædā futurā. Fleuit in monumēto fetentē Laçaꝝ, hoc eſt pecca-
torē lōga delinquēdi aſſuetudine mortuū/& ſceleꝝ putredine cor-
Iohel.1.d ruptū, de q̄ dicit̄. Cōputruerūt iumēta ī ſtercore ſuo. Et flendi ergo

Digitized by Google

A nobis exemplũ reliquit, & cur flere debeamus ſimul monſtrauit.
❡ INSVPER ijs qui pœnitẽtiæ iugũ ſubire aſꝑnant̃/ cõminat̃ Idem
dicens, Niſi pœnitẽtiã habueritis/ om̃es ſimiliter peribitis, ſicut illi Lu.13.a
decẽocto/ſupra q̃s cæcidit turris in ſyloe, & occidit eos. Rurſus idẽ
ꝑ Eſaiã ꝓmiſſis nos allicit & ait, Si reuertamini & quieſcatis, ſalui Eſa.30.d
eritis, in ſilentio & in ſpe erit fortitudo veſtra, Et iteꝝ, Ad annũci- Eſa.61.a
andũ mãſuetis inq̃t miſit me, vt mederer cõtritis corde, & ꝑdicarẽ
captiuis indulgentiã/& clauſis apertionẽ, vt ꝑdicarẽ annũ placabi
lẽ dño/& diẽ vltionis deo veſtro, vt cõſolarer oẽs lugẽtes, vt pone-
rem cõſolationẽ lugentibus ſion, & darẽ eis coronã ꝓ cinere/oleũ
gaudij ꝓ luctu/palliũ laudis ꝓ ſpiritu mœroris. Cũ hæc ita ſint, quis
tã auerſus eſt/ tã ſibimet infenſus atq; iratus, vt pœnitentiæ laborẽ
ferre/aut recuſet tanta mercede/ aut recuſare audeat tanto ꝓpoſito
❡ SED iam etiã fœminaꝝ/quæ Chriſtũ ſecutæ ſunt (ſupplicioꝝ Fœminæ.
pœnitentiã parumper cõtemplemur, vt ſaltẽ pudeat nos qui viri ſu
mus, iſto virtutis genere à fœminis vinci ac ſuperari.
❡ MVLIER illa de euãgelio peccatrix in aliena domo q̃ſiuit ſal Peccatrix in euangelio.
B uatorẽ, q̃m in ſua nõ habebat. Nõ em̃ habitat deus in corpore ſubdi Sap.1.a
to peccatis. Cõſciẽtiæ ergo ſtimulis acta, illuc vbi Ieſus accubuerat/
irrupit, acceſſit retro, & pedes eius lachrymis rigauit, capillis terſit,
oſculata eſt, vnguẽto ꝑfudit. Condonant̃q; ei pctã multa, quia di-
lexit multũ. Aduenerat peccatrix & pœnitudinis humiliatiõe abijt
ſancta. Deniq; dimittit̃ in pace/quã turbauerat dolor vitæ negoris.
❡ PLORANTI ad monumentũ Mariæ dominus anteq̃ apo Maria magdalena.
ſtolis apparuiſſe dicit̃, q̃a illa prior cõſolari meruit, quæ lachrymas
vberius fudit. Cum fleret (vt Ioannes inquit) inclinauit ſe & ꝓſpe- Io.20.c
xit in monumentũ, & vidit duos angelos, vnũ ad caput/ & vnũ ad
pedes. Paucis verbis tota pœnitentis ratio cõprehenſa eſt. Qui em̃
ad pœnitentiã cõuertitur/primo ſe peccaſſe dolet, & compunctus
lachrymas emittit, deinde inclinat ſe dum humiliatur/ & in monu-
mentũ proſpicit, dum anteacta mente voluẽs quid mali cõmiſerit/
quid boni omiſerit, conſcientiã examinat, & ſingula quæq; diligẽ-
ter perpendit. Tunc autẽ angelos videt/ cum iam conſtanti animo
angelicæ conſentit inſpirationi, & vnũ quidem ad caput/ alterum
ad pedes, quia cõſentiẽs a principio vſq; ad finẽ perſeuerare debet.

Digitized by Google

Poſtq̃ autẽ perſeuerauerit/reſtat vt videat Ieſum, nõ in terra ſepultum/ſed iam deuicta morte in cœlo triumphantem, quem ſic videre perfecta cõſummataq̃ beatitudo eſt. C

Mulieres plorantes poſt Ieſum.

VT ERGO illum in ſua patriſq̃ gloria aſpicere mereamur, prius eũdem imitari debemus in ſua humilitate. Icc irco dum crucifigẽdus duceret, populi & mulierũ turba cũ lamẽtis illũ & eiulatu ſequebat̃, vt ſcias q̃a hi vere ſequunt̃ Ieſum/q̃ p̃ pœnitẽtiã affligunt̃ & peccatorũ ſordes imbre lachrymarũ eluere feſtinant.

Chananea mulier in euãgelio. Mat. 15. c

CHANANEA quoq̃ mulier nõ mediocris pœnitẽtiæ nobis exemplũ reliquit. Nã & ipſa poſt Ieſum clamauit, miſericordiã eius implorauit, repulſa nõ receſſit, deſpecta ſe ſubmiſit. Quobrem filiæ quæ male a dæmonio vexabat̃, ſalutem (vt voluit) impetrauit. Ita & tu, ſi animam tuam diabolicis infeſtatam ſuggeſtionibus doliſq̃ ſubuerſam liberari cupis, ad pœnitẽtiã cõuerſus orando clama, de miſericordia dei ne diffidas, humiliare in cõſpectu eius, & ſi te ille ſtatim nõ audierit, tu tamen perſeuera. Cumulatior gratia datur cum differt̃, ſi tamen interim nec ſupplicatio ceſſat/nec ſpes deficit/nec titubat fides. Vnde huic quæ prius veluti canis cõtemnebatur/poſtremo tanq̃ optime de deo merenti dicit̃, Magna eſt fides tua, fiat tibi ſicut tu vis, hoc eſt, non tm̃ ſicut poſtulaſti/ſed ſi vis etiam melius q̃ poſtulaſti. D

Monica beati Auguſtini mater.

PII QVIDEM fletus quãta vis ſit/Monica etiam Auguſtini mater teſtat̃. Cui p̃ filio manichæa hæreſi implicato, multum lugẽti atq̃ oranti diuinitus dictum eſt, vbi ipſa ibi & illum futurũ. Ab epiſcopo etiã/quẽ vt p̃ illo oraret cũ fletu rogauerat/audiuit, Fieri nõ poſſe/vt tãtarũ lachrymarũ filius periret. Qui tandem Ambroſij epiſcopi prædicatiõe cõuerſus, nõ ſolũ errorẽ omnẽ abiecit, ſed etiã errãtibus viã veritatis mõſtrauit/obſcura quæq̃ declarando/dubia ediſſerẽdo/certa cõfirmãdo/praua falſaq̃ oĩa pleniſſime cõfutãdo, tantũ p̃fecit matris p̃ filio lugẽtis aſſidua ſollicitudo.

Maria ægyptiaca.

ET QVONIAM maius peccatum/maiori indiget animaduerſione, Maria ægyptiaca p̃ſtibuli voluptatẽ cũ heremi aſperitatibus cõmutauit, & deũ q̃ carni ſeruiẽdo vehementer offenderat/carnis caſtigatiõe placauit. xl. annos ĩ deſerto vixit, q̃a fortaſſe tantundẽ tp̃is ĩ obſcœnitatibus vitæ cõſumpſerat. Antea ſe ornauerat/vt

A hoībus placeret, tūc nuda inceſſit/vt placeret deo. Antea laſciuis cātibus & delicatis epulis indulſerat, tūc aſſiduis p̄catiōibus quotidianiſq; ſe fatigauit ieiunijs. Hoc itaq;.xl.annorum labore ad æternæ qetis peruenit fœlicitatē, tantūq; boni pcepit p pœnitētia/q̄tū percepturaerat mali p obſtinatiōe/ſi pœnitere noluiſſet. In ea impletum eſt illud per Hieremiam dictum, Tu fornicata es cum amatoribus multis, tn̄ reuertere ad me dicit dn̄s/& ego ſuſcipiā te. Hiere.3.a

PELAGIA etiam illa quæ cunctas Antiochiæ fœminas diuitijs/luxuria/libidine ſuperauerat, nonij heliopoleos epiſcopi prædicatiōe cōuerſa fleuit, peccata cōfiteri cœpit, & nō Pelagiā ſe/ſed pelagus omniū vitiorum vocitādā eſſe dixit. Deniq; ſeruos ſuos & ācillas manumiſit, opes paupibus diſtribuit, & relictis oībus in monte oliueti ſolitaria cōſedit, ſexū veſte noīeq; occultās/dicta atq; credita Pelagius mōachus. Tātū itaq; vitæ auſteritate pfecit/q̄tū an̄ effluxerat delicijs. Sic pœnas effugit īferni/& gaudia cōpauit padiſi, ſūmūq; bonū ſūmi mali declinatiōe īuenit/īuēto ſine fine fruitura. Pelagia

THAIS ALEXANDRINA Pānucij abbatis induſtria atq; exhortatione ad pœnitentiā conuerſa, omnia quæ ſibi meretricio quæſtu parauerat/in foro cōgeſta populo ſpectante combuſſit, eiuſdemq; abbatis cōſilio/fœminarum monaſterium ingreſſa, cella ſe incluſit/lugēs peccatum ſuum, pane tm̄ & aqua vitam ſuſtentans, ipſumq; dei nomen pferre non auſa/orabat dicens, Qui plaſmaſti me miſerere mei. In tali labore triennio exacto, Paulus Antonij diſcipulus in quiete, vidit ſupra cœlum poſitum cubile auro gemmiſq; refulgens/arte ineffabili ac decore cōſtructum, & cum rogaſſet/an illud Antonio eſſet paratum/accepit, nō Antonio/ſed Thaidi meretrici. Educta ergo de cellæ carcere/quintodecimo die migrauit ad dn̄m, & cœleſte thalamum fœlicit̄ poſſedit, quia terrenum & impudicum aliquando poſſediſſe dolenter tulit. Thais

B

THEODORA commiſſi adulterij conſcia virum reliquit, & int̄ monachos latuit Theodorus dicta, vbi multa diaboli tentamenta vicit, & hoc poſtremo/q cum inſimularet̄ fœminam quandam de ſe grauidam peperiſſe, patiēti animo tulit, puerum educauit vt ſuum, annos ſeptem ante monaſterij fores permanſit/veluti ſtupri rea. Recepta deinde cum puero cella ſe obcluſit, atq; ipſum viā Theodora

perfectionis impenſe docuit. Biennio poſt vita defungit̃ & a deo C
honoratur/quā homines infamauerant, Fœminā autem fuiſſe an-
teq̃ deceſſiſſe ſciretur/abbas reuelatione cognouit. Vidit enim nu-
ptiarum pompam in cœlo parari, ipſamq̃ ab angelis in ſponſi cu-
biculum ingenti cum exultatione induci/tripudiante ſanctorum
choro/deoq̃ laudes concinente. O inextimabile diuinæ largitatis
donum pœnitentia, per quam meretricibus etiā & adulteris datur
ad ſanctarum virginum gloriam peruenire.

Aurea virgo ¶ SED ET VIRGINVM lampades extinguentur/ſi pœni-
tentiæ oleū in vaſis ſuis habere neglexerint. Aurea virgo Pariſien-
ſis monaſterij præpoſita, quoniā inter miſſæ ſolennia diacono euan
gelium inepte admodū legenti, ſtolam eripiens/ipſa ſibi apponere/
& eius officio defungi auſa fuerat, ſemet arrogantiæ accuſans digni
tatem depoſuit, annoſq̃ ſeptem a cella ſua nō diſceſſit. Ibi etiam ſe-
dile ſibi faciendū curauerat, cuius pars quæ humero tenus conſidē-
tem hemiciclo amplexabat̃, in ſummo clauoꝝ cuſpidibus ad pſal-
moꝝ numeꝝ diſpoſitis horreſcebat. In ea ſedili illa cū pſallere vel-
let/ſeſe collocabat, & dextro lateri innixa quinq̃ginta pſalmos per- D
legebat/ſiniſtro totidem/& totidem in tergo reſupinata/pungenti-
bus quaq̃ verſum ferreis aculeis. Dū ergo paulo inſolentioris facti
eā pœniteret, ſponte paſſa eſt præſidentiæ depoſitionē/cellæ carce-
rē/legendi laborē/ſedēdi dolorē, ad hæc quotidiana ieiunia/ noctes
q̃ peruigiles. Hinc ſaltē diſcant ij qui alijs præſunt, quali pœniten-
tia expiari debeāt ſi deliquerint. Quia multū quidē imputādū eſt il-
li, etiā cū leuiter peccat, a quo reliqui viuēdi exempla petunt.

¶ ET QVONIAM poſt lapſum nulla eſt ſpes ſalutis/niſi eri
gamur per pœnitentiā, præter iā dicta exempla/ſacraꝝ etiā ſcriptu-
raꝝ crebræ præceptiones ad illā ſuſcipiendā nos ꝓuocāt atq̃ cōpel-
Eſa.55.b lunt. Eſaias ꝓpheta. Quærite dominū inquit dū inueniri poteſt, in-
uocate eum dū prope eſt. Derelinquat impius viam ſuā, & vir ini-
quus cogitationes ſuas, & reuertat̃ ad dominū/& miſerebit̃ eius, &
Hiere.3.d ad deū noſtrum, qm̄ multus eſt ad ignoſcendū. Hieremias. Reuerte
re inq̄t auerſatrix iſrael ait dn̄s, & nō auertā faciē meā a vobis, quia
ſanctus ego ſū dicit dn̄s, & nō iraſcar in ꝑpetuū. Cōuertimini filij re
Hiere.4.d uertētes, & ſanabo auerſiones veſtras. Laua a malicia cor tuū hieru-

Digitized by Google

A ſalē/vt ſalua fias, vſq; quo morabunť in te cogitatiões noxiæ. Hæc Ibidem.7.a
dicit dominus exercituũ deꝰ Iſrael. Bonas facite vias veſtras, & ſtu/
dia veſtra, & habitabo vobiſcum in loco iſto. Nunquid qui cadit
non reſurget, & qui auerſus eſt nõ conuerteť? Per eundem prophe Ibidem.18.b
tam ait. Si pœnitentiã egerit gens illa a malo ſuo quod locutus ſum
aduerſus eam, agam & ego pœnitentiã ſup malo quod cogitaui vt
facerem ei, & ſubito loquar de gente & regno/vt ædificem & plan/
tem illud. Sin fecerit malũ in oculis meis/vt nõ audiat vocē meam,
pœnitentiã agam ſuper bono quod locutus ſum vt facerem ei. Hoc
idem in Ezechiele habeť/dicente dño. Si impius egerit pœnitentiã Ezech.18.c
ab omnibus peccatis ſuis quæ operatus eſt, & cuſtodierit oĩa præ
cepta mea, & fecerit iudicium & iuſticiam, vita viuet & nõ morieť,
omniũ iniquitatũ eius quas operatus eſt nõ recordabor, in iuſticia
ſua quam operatus eſt viuet. Nũquid volũtatis meæ eſt mors impij
dicit dñs deus, & nõ vt conuertatur a vijs ſuis/& viuat? Et iter̃. Cõ Ibidem.f.
uertimini inquit & agite pœnitentiã ab omnibus iniquitatibus ve
ſtris, & nõ erit vobis in ruinã iniquitas. Et rurſum. Impietas impij Ibidem.33.c
B nõ nocebit ei/in quacũq; die cõuerſus fuerit ab impietate ſua. In Io
hele quoq; ꝓpheta legimus. Dicit dñs. Cõuertimini ad me in toto Iohel.2.c
corde veſtro/in ieiunio & fletu & plãctu, & ſcindite corda veſtra/&
nõ veſtimenta veſtra, & cõuertimini ad dñm deũ veſtꝝ, quia beni/
gnus & miſericors eſt/patiens & multæ miſericordiæ/& præſtabil
ſup malicia. Quis ſcit ſi cõuertať & ignoſcat, & relinqt poſt ſe bñdi
ctionē. De hoc fletu & ĩ pſalmo diciť. Qui ſeminãt in lachrymis, in Pſal.125.b
gaudio metēt. Eũtes ibãt & flebãt. Veniētes aũt veniēt cũ exultati/
SED IAM ad largiorē euangelij gratiam tranſeamus, (one
vbi pœnitētiæ merces cœpit eſſe beatitudo regni cœleſtis. Pœnitē/ Mat.3.a.& Ibidem.4.c
tiã inquit agite, appropinquabit eñ regnũ cœloꝝ, & Facite fructũ
dignum pœnitentiæ, & Beati qui lugent, qm ipſi cõſolabunť, & In Mat.5.a
trate per anguſtam portam, quia anguſta porta & arta via eſt quæ Mat.7.b
ducit ad vitam. Ac ne anguſtijs iſtis terreamur. Iugum meum ſua/ Mat.11.d
ue eſt inquit Chriſtus, & onus meum leue. Neq; enim peccatorē
ita delectãt quies & ociũ & deliciæ, vt vere pœnitentem labor/ſol/
licitudo/vitæq; aſperitas. Hinc nãq; regnum cœloꝝ vim patitur, & Ibidem.b
violenti rapiunt illud. Ergo ſi manus/pes/oculus ſcandaliçat te, ab/ Mat.18.a

Digitized by Google

ſcide & proijce, id eſt omnes corporis affectus ad vitia ꝑ nos per pœ C
nitentiã ſubmoue ac repelle. Melius eſt ſine his intrare ĩ regnũ dei/
Mat.18.a ꝙ cũ his mitti in gehẽnã ignis. Niſi em̃ cõuerſi fueritis/ & efficiami
Ibidem.b. ni ſicut paruuli, nõ intrabitis ĩ regnũ cœloꝝ. Nõ eſt volũtas inquit
añ patrẽ veſtꝝ q in cœlis ẽ, vt pereat vnus de puſillis iſtis. Quis aũt
puſillus eſt/ niſi qui pœnitẽtiæ humilitate ſe ſubmittit? Vñ & ꝑcidẽ
Lu.5.f. ti ſeruo ſuppliciterq̧ rogãti debitũ om̃e dimittit, & Nõ veni inquit
Ibidem.6.d vocare iuſtos ſed peccatores ad pœnitẽtiã. Beati q nũc fletis/ qm ri
Lu.15.b debitis. Etem̃ maius gaudiũ erit in cœlo ſuꝑ vno peccatore pœnitẽ
tiã agẽte/ ꝙ ſupra nonagintanouẽ iuſtis qui nõ indigẽt pœnitẽtia.
¶AD HANC nos & apoſtolus hortat̃, ꝑ quã ipſe vt apoſto
Rom.13.d lus fieret/ meruit. Abijciamus opera tenebraꝝ inquit/ & induamur
1.Cor.5.b arma lucis, ſic vt in die honeſte ambulemus, & Expurgate vetus fer
2.Cor.7.c mentũ, vt ſitis noua cõſperſio, & Gaudeo/ nõ quia cõtriſtati eſtis,
ſed quia cõtriſtati eſtis ad pœnitentiã. Quæ em̃ ſecundũ deũ triſti
cia eſt, pœnitentiã in ſalutẽ ſtabilẽ operat̃. Sæculi aũt triſticia mor
Ephe.4.f tẽ operat̃. Idẽ monet & dicit. Deponite vos ſecundũ priſtinã cõuer
ſationẽ veterẽ hominẽ/ qui corrumpit̃ ſecundũ deſideria erroris, re D
nouamini autem ſpiritu mẽtis veſtræ, & induite nouũ hominẽ qui
ſecundũ deũ creat⁹ eſt ĩ iuſticia & ſanctitate veritatis. Idem ignauia
Ephe.5.d torpentẽ excitãs ait. Surge qui dormis/ & exurge a mortuis, & illu
minabit te Chriſtus. Pœnitẽtib⁹ quoq̧ quorſũ viã ſuã dirigãt oſten
Hebre.12.a dẽs inqt. Deponẽtes om̃e põdus & circũſtãs nos peccatũ, ꝑ patien
tiã curram⁹ ad ꝓpoſitũ nobis certamẽ, aſpiciẽtes in auctorẽ fidei &
cõſummatorẽ Ieſũ, qui ꝓpoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucẽ.
Iac.4.b ¶IACOBVS itẽ apl's ad pœnitenriã nos inuitans. Subditi in
quit eſtote deo, reſiſtite autẽ diabolo/ & fugiet a vobis. Appropin
quate deo/ & appropinquabit vobis. Emũdate manus peccatores,
& purificate corda duplices animo. Miſeri eſtote & lugete & plora
te, & riſus veſter in luctũ cõuertat̃/ & gaudiũ in mœrorẽ. Humili
amini in conſpectu dñi/ & exaltabit vos. Cũ igitur & veteris & no
uæ ſcripturæ hinc minis/ inde ꝓmiſſis vrgeamur ad pœnitendũ, eri
mus ne vſq̧ adeo diaboli laqueis irretiti, vt nõ ꝓtinus his excuſſis/
ad ipſam pœnitentiã curramus? erimus ne ita nobiſmet irati atq̧ in
feſti, vt potius eligamus breuem vitæ huius voluptatẽ cum æterni

Digitized by Google

A miſerijs/ꝙ breuē pœnitentiæ laborē cum æterna fœlicitate.

¶ QVOD SI obturata vitiorꝝ inculcationibus aure hos moni⸗tus/haſcꝙ exhortationes/quibus ſaluti noſtræ conſulit pertranſieri⸗mus, quid reliquū erit/niſi vt iræ & vltionis in obſtinatos effundē⸗dæ pœnas cogamur ſuſtinere? Talibus quippe ī Leuitico dn̄s cōmi⸗natur dicēs. Si ambulaueritis ex aduerſo mihi, nec volueritis audi⸗re me, addam plagas veſtras vſꝙ in ſeptuplū ꝓpter peccata veſtra, emittamꝙ in vos beſtias agri/quæ cōſumant vos & pecora veſtra, & ad paucitatē cuncta redigant, deſertæꝙ fiant viæ veſtræ. Idem in Prouerbijs ait. Quia vocaui & renuiſtis, extendi manū meā, & nō fuit qui aſpiceret, deſpexiſtis omne conſiliū meum, & increpatio⸗nes meas neglexiſtis, ego quoꝙ in interitu veſtro ridebo, & ſub⸗ſannabo cū vobis quod timebatis aduenerit. Cum irruerit repenti⸗na calamitas, & interitus quaſi tempeſtas ingruerit, quādo venerit ſuper vos tribulatio & anguſtia. In Eſaia quoꝙ ſcriptum eſt. Puer centum annorꝝ morietur, & peccator centū annorum maledictus erit. Et in Hieremia. Verterunt ad me tergum & non faciem, & in

Contra obſtinatos.

Leui. 26. d

Prouer. 1. c

Eſa. 65. d

Hiere. 2. f. &

B tempore afflictionis ſuæ dicent, Surge & libera nos. Cum autē nec afflictionibus ab impietate receſſiſſent, ꝓpheta reſpondēs ait, Per⸗cuſſiſti eos/& nō doluerūt, attriuiſti eos/& renuerūt accipere diſci⸗plinam, indurauerūt facies ſuas ſupra petram, & noluerūt reuerti. Iccirco inquit percuſſit eos leo de ſilua, Lupus ad veſperam vaſta⸗uit eos, pardus vigilans ſuper ciuitates eorum. Rurſum per eundē prophetam alibi dominus minatur/& ait. Ecce ego adducam mala ſuper populū iſtum/fructum cogitationū eius, quia verba mea nō audierūt, & legem meā proiecerūt. Et iterum. Locutus ſum ad vos inquit/ mane cōſurgēs & loquēs, & nō audiſtis, & vocaui vos, & nō reſpōdiſtis, faciam domui huic in qua inuocatū eſt nomen me⸗um, & in qua vos habetis fiduciam, & loco quem dedi vobis & pa⸗trib⁹ veſtris ſicut feci Sylo, & ꝓijciā vos a facie mea ſicut ꝓieci oēs fratres veſtros vniuerſū ſemē ephraim. Valde præterea horrendum eſt ꝙ pro his ne orare quidem permittit. Sequitur em̄. Tu ergo noli orare ꝓ populo hoc, nec aſſumas ꝓ eis laudem & orationē, & non obſiſtas mihi, quia nō exaudiā te. Et rurſum ait. Mane cōſurgēs cō⸗teſtatus ſum/& dixi, audite vocem meā/& nō audierūt, nec incli⸗

Ibidem. 32. f.

Ibidem. 5. a

Ibidem. b

Hiere. 6. e

Ibidem. 7. c

Hiere. 11. b

Digitized by Google

nauerūt aurem ſuam, ſed abierūt vnuſquiſq; in prauitate cordis ſui mali. Ecce ego inducā ſuper eos mala/de quibus exire nō poterūt, C
Oſee.5.b & clamabūt ad me/& nō exaudiā eos. In Oſee quoq; ꝓpheta dicit, Nō dabūt cogitatiōes ſuas/vt reuertātur ad deum ſuum, quia ſpūs fornicationum in medio eoꝝ, & dn̄m nō cognouerūt. Deinde in-
Ibidem.c fert & ait. Super eos effundā quaſi aquā irā meā. Cæterum cum nec aduerſitatibus cōcuſſi in viā iuſticiæ redire vellēt/exprobrat illis p
Agg.2.c Aggeum ꝓphetā dicēs, Percuſſi vos vēto vrēte/& aurugine & grā dine omnia opera manuum veſtrarum, & nō fuit in vobis q reuer- tereť ad me dicit dn̄s. Huiuſcemodi hominum cōſuetudinem fami
Mat.18.c liaritatemq; fugiendā etiā in euāgelio diſcimus. De illo em̄ qui cor reptus/neq; te/neq; alterum/neq; eccleſiam audierit diciť, Sit tibi ſi-
Mat.24.b cut ethnicus & publicanus. Væ ergo pregnātibus & nutriētibus in
&Mar.13.b illis diebus, hoc eſt/qui prauis cogitatiōibus pleni fouēt ſcelus qđ cōceperūt/& fetum alunt cum ediderint, malefactaq; ꝓ benefactis
Prouer.2.c vſurpāt. De quibus Salomon ait. Lætātur cum malefecerint, & ex- ultant in rebus peſſimis.

Lu.8.a HI SVNT TERRA illa petroſa/ſuper qua verbi dei ſemē ſparſum, nō habet quo radicem agat/illicoq; areſcit, & cum præce- ptis minime moueātur, miraculis quoq; nō adhibēt fidem. Vn̄ in D
Lu.10.c ipſos exclamat dn̄s dicēs, Væ tibi Coroçaim/væ tibi Bethſaida, quia ſi in Tyro & Sydone factæ fuiſſent virtutes/quæ factæ ſunt in vo- bis, olim in cilicio & cinere ſedētes pœniterēt. Veruntamē Tyro & Sydoni remiſſius erit in iudicio q̄ vobis. Hoc quoq; mali habet p- uerſæ mētis obſtinatio, vt nec ſuis finibus cōtēta indies ad deterio- ra ꝓlabať. Inde em̄ ſpūs immūdus exiēs, nō inuenit requiem/& di-
Lu.11.c cit, Reuertar in domum meam vnde exiui, & aſſumit ſeptem alios ſpūs nequiores ſe, & ingreſſi habitāt ibi, & fiūt nouiſſima hominis
Lu.13.b illius peiora prioribus. Hic eſt ficulnea illa, quam bonus agricola circūfodit/dum ſarculo cōſciētiæ intima ſcalpiť cordis, & mittit ſter- cora/reſipiſcēdi occaſionem præbens. Vbi vͦo nec ſic fructū fecerit, domini iuſſu ſuccidiť/ne terram occupet, vt ſciamus eos qui bono- rum operum ſterilitate laborāt, ne terrena quidem poſſeſſione eſſe
Rom.2.a dignos. Talē alloquēs Paulus apl's, Ignoras ait/qm̄ benignitas dei ad pœnitētiam te adducit. Secūdum autē duriciā tuā & impœnitēs

A cor theſauriças tibi irã in die iræ & reuelatiõis iuſti iudicij dei, q̃ red/ Pſal. 61.c
dit vnicuiq; ſecũdũ opa eius. Dñs quoq; ĩ Apocalypſi. Memor eſto Apoc. 2.b
inqt vñ excideris/& age pœnitẽtiã, & prima opa fac. Sin aũt venio
tibi, & mouebo cãdelabrũ tuũ de loco ſuo/niſi pœnitentiã egeris.

NOS ERGO cũ delinqmus/nõ ſequamur Pharaonis duri/ Gen. 14.g
ciã, ne cũ illo mergamur in ꝓfundũ, nõ Cayn deſperationẽ, ne mi/ Gen. 4.b
ſericordiæ diffidẽtes grauius fratricidio crimẽ cõmittamus, non Iu/ Quos inpeni
de ꝓditoris ĩmoderatã ex delicto triſticiã, ne præ nimio dolore citi⁹ tẽdo imitari
ad laqueũ/q̃ ad petendã veniã curramus. Is enĩ quẽ cõmiſſi pœni/ debemus. Mat. 27.a
tet, mœrore quidẽ ſe afficere debet/qa peccauit, ſed a ſpe veniæ nũq̃
decidere, qa clæmẽtiſſimus ẽ cui peccauit. Quẽ igiť in pœnitendo
ſeq nobis expediet? Sequamur ſanctos quorũ exẽpla ꝓpoſuimus.
Imitemur ꝓdigũ filiũ, vt cũ quo in regionẽ ſeceſſimus vitiorũ, bo/ Fili⁹ ꝓdigus
na animi cõſumpſimus, porcos pauimus ĩmũdiciæ ſeruiẽtes, cũ eo/
dẽ ad indulgẽtiſſimũ patrẽ reuertamur, & ante ipſum humi ꝓſtrati
dicamus, Pať peccauimus in cœlo & corã te, iã nõ ſumus digni vo/ Lu. 15.d
cari filij tui. Tũc ille adhuc aduẽtãtibus occurret, & cũ ꝓpius acceſ/
B ſerimus/amplexabiť, & cũ rogauerimus/oſculo pacis excipiet, pri/
ſtinæ innocẽtiæ ſtolã nobis offeret, annulũ fidei in manibus, calcia
mẽta euãgelij in pedibus dabit, vitulũ etiã ſaginatũ apponet, cuius
caro vere ẽ cibus, & ſanguis vere potus, cui⁹ paſtu viuiť in æternũ. Io. 6.f
Tũc demũ ſanctis oĩbus ad celebre cõuerſatiõis nr̃æ cõuiuiũ cõuo
catis dicet. Mãducem⁹ & epulemur, qa hi filij mei mortui erãt, & re Lu. 15.g
uixerũt/perierãt & inuẽti ſunt. Poſtremo p̃cinget ſe, & iã in illo cœ Lu. 12.c.
leſti ĩeffabili incõpabiliq; diuerſorio faciet nos diſcũbere, & trãſiẽs
miniſtrabit nobis ĩcorruptionẽ/ĩmortalitatẽ/læticiã ſempiternã.

ILLVD interea nobis erit pcauẽdũ, ne poſtq̃ miſericordiť ſu/ Cauẽdũ pœ/
ſcepti, clæmentẽ ac piũ dñm oblatis pœnitẽtiæ mũeribus adoraue/ nitenti ne re/
rimus/redire velimus ad Herodẽ, neve relicta ægypto/angelorũ iã labatur.
cibũ comedẽtes, rurſum ollas ægyptias cõcupiſcam⁹, & iure de no/
bis ꝓuerbiũ illud vẽtileť. Canis reuerſus ad vomitũ ſuũ, & ſus in vo Prouer. 26.b
lutabro luti. Tu ergo q tẽplũ dei fact⁹ es, vide q̃ſo ne p lapſum iterũ 2. Pe. 2.d
efficiare ſpelũca latronũ. Audi dñm dicentẽ, Vade & noli amplius Io. 8.b
peccare/ne qd tibi deteri⁹ cõtingat. Quãto enĩ ſublimior gr̃a/tanto
cadẽtis ruina maior. In eccľiaſtico ſcriptũ eſt. Qui baptiçať a mor/ Eccl. 34.d

Digitized by Google

tuo/& iterꝝ tãgit mortuũ, qd proficit lauatio illius? ſic hõ qui ieiu- C
nat in peccatis ſuis/& iterꝝ eadẽ faciẽs, qd ꝓficiet humiliãdo ſe? ora-
tionẽ illius quis exaudiet? Veruntñ ſi cõtigerit(qm̃ natura fragiles
ſumus)vt iterꝝ & iterꝝ labamur, ſemꝑ enitendũ erit vt ſurgamus.
Qui cito ſurgunt/cito & ſanant̃, iacentium plaga deſperabilis eſt.
Iacent autem qui per abrupta vitioꝝ præcipites ire curſu irreuoca-
Hiere.8.c to contendunt. De quibus dicit̃. Conuerſi ſunt ad curſum ſuũ/qua
ſi equus impetu vadens in prælium. Nos ergo quoties inquinamur/
toties ad pœnitentiæ nitrum recurramus? quandoquidẽ etiã ſeptu-
Mat.18.c agies ſepties delinquenti venia ĩdulgetur. Sed & ſi cum emorroiſſa
Mat.9.c Lu.8.f. peccatoꝝ fluxu diutius cõtabuimus, cum illa quoqꝫ retro acceden-
tes tãgamus pœnitẽtiæ ac fidei manu dñi fimbriã, & remedij ꝟtutẽ
Mat.11.a ſentiemus. Q. ſi vel vndecima hora patriſamilias operã locabimus
forſan ab eo nõ minus lucri/qꝫ q primo mane laborare cœperũt/re
feremus. Nunqꝫ ſera pœnitudo eſt/donec pœnitẽdi tẽpus ſupeſt.
Sed quia donec ſupfuturꝝ ſit neſcimus, cur illã hodie agere cũcta-
mur/cras fortaſſe iudicandi? Nulla ꝑfecto res ẽ, quæ maiore cũ pe-
riculo differt̃, qm̃ nullã aut nauiter actam vberior ſequit̃ fructus/ D
aut negligenter omiſſam grauius damnum.

DE PECCATORVM CONFESSIONE
CAPITVLVM VNDECIMVM

PENITENTIBVS VERO CONFESSI
onẽ peccatoꝝ neceſſariã eſſe, cũ vtriuſqꝫ inſtrumẽ-
ti præceptis/tũ exẽplis facile ꝓbari põt. Inde eſt/ꝙ
illi eccłiæ auctoritate execrant̃/q ſaltẽ ſemel in an-
no nõ fuerint corã ſacerdote cõfeſſi peccata ſua/cõ-
fitẽdi habẽtes facultatẽ. Impius eñ eſt/q quicqꝫ in-
fectũ relinqt/qď ad placãdã dei irã nouerit pœnitere. Peropportu-
ne igit̃ de hoc cõfeſſiõis genere ſermonẽ facere nũc pergemus.
Adam & Eua. Gen.3.b ¶ PRIMOS hoĩes Adã & Euã cũ deliqſſent cibũ ſibi interdictũ
comedẽdo/cõpulit deus cõfiteri peccatũ ſuũ. Adã inquit vbi es? hoc
eſt/quo excidiſti, quantũ cõmiſiſti mali? Et ad mulierẽ. Quare hoc
feciſti? Poſt cõfeſſionẽ eiecti ſũt de ꝑadiſo, ſubditiqꝫ laboribus/do-
loribus/morti. Venit deinde Chriſtus, exoluit ꝓ eis debitũ, & redu
cti ſũt vñ pulſi fuerãt ãguſtijs liberati/& ex miſerrimis fœliciſſimi

Digitized by Google

A facti. Tūc ergo gratiā accipit cōfeſſio/cū ſatiſfactū eſt ꝓ delicto.

HOC ſacramētū in Leuitico figuratū eſt, vbi lepra ꝑfuſi/arbi trio ſacerdotis dijudicant̃. Qui īmūdi fuerint/extra caſtra ejciūtur/ Leui.13.a donec mūdent̃. Quia peccator niſi ꝑ pœnitentiā & cōfeſſionē fue rit expiat⁹, nō admittit̃ ī cōſortiū ſāctoꝝ. Itaq̃ illi q̄ ob leprā ſepat⁹ eſt, lex dat̃/vt habeat veſtimēta diſſuta/caput ōptū/os veſte cōtectū vtq̃ contaminatū ſe ac ſordidū clamet, & ſol⁹ habitet extra caſtra, q̄ oīa nō niſi magnæ humiliatiōis ſigna ſūt/dolorē animi luctūq̃ præ ferētia. Per hæc ēm purgant̃ peccata, lachrymiſq̃ & cōfeſſione hu miliātis ſe deletur ſcelus/quod ſuperbiendo contractū fuerat.

DELICTORAM aūt cōfeſſionē cū ī multis diuīæ ſcriptu ræ locis, tū ī ꝓphetæ Neemiæ libro legim⁹/vbi dicit̃ q̃ filij Iſrl̄ dū de Neemiæ.9.a captiuitate reuerſi reædificarēt hierl̄m, ieiunātes & ōpti ſaccis/& ter ra cōſperſi cōfitebant̃ pctā ſua/& iniq̄tates patrꝝ ſuoꝝ/q̄ter ī die & q̄ter ī nocte, & adorabāt dn̄m deū ſuū. Pœnitētiā igit̃ iungat cōfeſ ſioni, qui de captiuitate peccati redire cupit ad priſtinæ innocentiæ ſtatū, & conſtruere ciuitatē ſanctā in cœlo ꝑcioſis lapidib⁹ virtutū/ Apoc.21.g

B auroq̃ puritatis. Quoniā nō intrabit in ea aliquid coinquinatū.

CONFITEBATVR & Iob dicēs, Peccaui. Quid faciā ti Iob.7.d bi o cuſtos hoīm? q̄re poſuiſti me cōtrariū tibi, & factus ſū mihimet ipſi grauis? Cur nō toll' peccatū meū? & q̄re nō aufers iniq̄tatē meā Ecce nūc in puluere dormiā, & ſi mane me quæſieris nō ſubſiſtā. In ſtat & vrget/vt citius veniā cōſequat̃, incertus an vſq̃ mane vita ſi bi ſuppetet, certus aūt poſt mortē nō eſſe veniæ locū/ſed iudicio, vt q̄ſq̃ recipiat ꝓut geſſit in corpe/ſiue bonū/ſiue malū. Et ſi Iob q̄ dei ſentētia iuſt⁹ habebat̃/nō negat ſe pctōrē, q̄s exiſtīabit ſe exptē eſſe peccati? Aut ſi ille q̄ nihil graue cōmiſerat, ſic efflagitat dimitti ſibi vt vſq̃ mane differri periculoſū arbitret̃, cui periculū nō erit ꝓcraſti nare opus/quo veniā ipſam ꝓmereri poſſit.

IDEM ait. Vias meas in cōſpectu eius arguā, & ipē erit ſalua Iob.13.c tor me⁹, vt ex hoc intelligas peccatoꝝ cōfeſſionē refugiū eē ſalutis.

QVID ipſe Dauid? nōne ſtatim poſt confeſſionē/tranſlatum a Dauid rex. ſe adulterij ſimul & homicidij crimen agnouit? Peccaui inq̄t dn̄o. 1.Reg.12.d Et cōtinuo reſponſū accipit a ꝓpheta. Dn̄s quoq̃ trāſtulit peccatū tuū. Sed & rurſū in Pſalmis clamat. Iniquitatē meā ego cognoſco, Pſal.50.a

Digitized by Google

& pctm̄ meũ cõtra me ẽ ſemp̃. Tibi ſoli peccaui/& malũ corã te fe/ C
ci. Ecce in iniq̃tatib⁹ cõcept⁹ ſũ, & in pctis cõcepit me maṫ mea De
Pſal.31.b lictũ meũ cognitũ tibi feci, & iniuſticiã meã nõ abſcõdi. Dixi cõfi/
tebor aduerſũ me iniuſticiã meã dño, & tu remiſiſti ĩpietatẽ peccati
Pſal.37.d mei. Et iterũ. Iniq̃tatẽ meã ãnũciabo, & cogitabo p̄ pctõ meo. Cõ/
Pſal.118.a fitebor tibi in directiõe cordis, in eo q̄ didici iudicia iuſticiæ tuæ. Vi
Ibidem.d as meas enũciaui tibi, & exaudiſti me. Cogitaui vias meas, & cõuer
Ibidem.h ti pedes meos ĩ teſtĩonia tua. Ex his diſcamus/cõfeſſiõis ṽtutẽ/cõfi
tẽtis hũilitatẽ/cogitãtis ſollicitudinẽ, ad hæc etiã pœnitẽtis dolorẽ,
Ibidem.r vbi ait. Exit⁹ aq̃rũ deduxerũt oculi mei, q̄a nõ cuſtodierũt legẽ tuã.
Pſal.6.b Et laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectũ meũ
lachrymis meis ſtratũ meũ rigabo. Certe ſi iugiter cõſiderauerim⁹/
quãto & quali dño peccauimus, etiã poſt veniã nunq̃ deerit nobis
flendi materia, donec ille eadem benignitate lachrymas noſtras pe/
nitus abſterget/qua & peccatum remiſit.

Ezechias rex. ¶ EZECHIAS quoq̃ (cuius pœnitudo & innumerã hoſtiũ
Eſa.38.c multitudinem ſtrauit, & longiora vitæ ſpacia illi meruit impetrare/ D
docet quo mœrore delicta meditanda confitendaq̃ ſint, dum ad ip
ſum cui cõfitebaṫ ait, Recogitabo tibi omnes annos meos, in ama/
ritudine animæ meæ. Et quid huiuſcemodi confeſſionem ſequatur
Ibidem.d oſtendit ſubiungens. Tu aũt eruiſti animam meam/vt nõ periret,
p̄iecisti poſt tergum tuum omnia peccata mea.

Daniel propheta. Dañ.9.f ¶ AD DANIELEM p̄phetã/dũ populi & patrũ peccata cõ
fiteṫ, Gabriel ãgelus aduolaſſe diciṫ, & eidẽ liberationẽ eorũ de ba/
bylonica ſeruitute mox futurã nũciaſſe. Ex quo apparet/humiliter
cõfitẽti p̄ſto eſſe angelorũ miniſteria, & eundẽ his internũcijs deo
recõciliari, & de peccati iugo ad innocẽtiæ libertatẽ reuocari.

Iſraelitæ. ¶ CONFITEBANTVR igiṫ fideles Iſraelitæ ſoli deo, q̄m
nullus adhuc inṫ deũ & hoĩes medius erat. Poſtq̃ aũt mediator ve/
Chriſtus Sacerdotes. nit dñs noſter Ieſus chriſtus, nõ niſi p̃ ipſum nobis ad deũ acceſſus
eſt. Sicut aũt ipſe ẽ ſacerdos in æternũ ſecũdũ ordinẽ Melchiſedech,
ita cũ cœlũ cõſcenderet/vicarios nobis in terra reliquit ſacerdotes.
Io.20.e His ligandi ſoluendiq̃ poteſtatẽ tribuit, hos gregis ſui paſtor bo/
nus curã habere iuſſit, his deniq̃ claues regni cœlorũ dedit. Per il/
los ergo vitã noſtrã exponamus deo, & cũ hic ab eis remittenṫ no/

Digitized by Google

A bis peccata noſtra, tunc remiſſa credamus & in cœlo.

PORRO iis delicta nr̃a confiteri nos oportere iã tũ innue-
bat Saluator noſter, cũ leproſis mũdatis, vti ſe ſacerdotibus oſtẽde- Chriſtus.
rẽt iniũxit. Soluẽdi quoq; ius ad ſuos dũtaxat vicarios, id eſt ad eoſ- Lu.17.d Io.11.f.
dẽ ſacerdotes ꝑtinere iã tũ ſignificabat, cũ eis vt Laçarꝝ inſtitis & Mat.21.a
ſudario ligatũ ſoluerẽt, & abire ſinerẽt mãdauit, cũq; aſinã & pul- Mar.11.a
lum funiceis vinculis liberare, atq; ad ſe adducere eis præcepit, ſi- Lu.19.c
gnis oſtendens quod auctoritate firmabat.

POST hæc ſane & Iacobus apl's, nõ ad alios q̃ ad ſacerdotes Iacobus
nos mittit dicẽs, Infirmat̃ quis in vobis, inducat p̃ſbyteros ecclĩæ, apl's. Iac.5.c
& orent ſuper eũ, vngentes eũ oleo in noĩe dñi, & oratio fidei ſalua
bit infirmũ, & alleuiabit eũ dñs. Ac ne tm̃ de infirmitate corꝑis cu-
rãda dictum putemus, adiungit, & ſi in peccatis ſit, remittent̃ ei, ſta
timq; infert. Cõfitemini ergo alterutrũ peccata veſtra, & orate pro Ibidem.d
inuicẽ vt ſaluemini. Itaq; & p̃ſbyteros inducere, & peccata cõfite-
ri iubet, ne ſufficere arbitreris, aut intra te confiteri deo, aut alteri q̃
p̃ſbytero cõfiteri. Alioquin fruſtra claues datæ eſſent eccleſiæ, ſi ſi-
B ne illis pateret aditus regni cœlorꝝ. Fruſtra ad ſolos diſcipulos di-
ctum fuiſſet, Quorꝝ remiſeritis peccata remittent̃ eis, ſi & alij q̃ ſa-
cerdotes confitentium peccata poſſent remittere. Hinc illud ema-
nauit eccleſiæ inſtitutum, vt vtriuſq; ſexus fideles proprio ſacerdo-
ti ſaltem ſemel in anno confiteantur, & ab eo iniunctum pœniten-
tiæ laborem perficiant. Hoc vt lubentius accuratiuſq; exequamur,
noſtrorꝝ exempla ſanctorꝝ perquiramus.

LANGVENTI monacho, qui iam fari nequibat. Philiber- Philibertus abbas.
tus Rothomagẽſis abbas deum præcatus linguam expetiuit, ob
hoc ſolũ ne ſine cõfeſſione decederet. Vbi em̃ cõfeſſus ẽ, illico expi
rauit. Satis eſſet in tali neceſſitate intimus peccatorꝝ dolor & ipſa
cordis cõtritio. Sed ſanctus abbas neſcius, an ille cõueniẽter dole-
ret, a cõfitẽte diſcere voluit, vt ꝓ eius ſalute cõfidẽtius oraret, ſimul
q; oſtẽderet, q̃ neceſſaria ſit cõfeſſio his qui loqui poſſunt, qñq; dẽ
& ꝓ mutis elaborandum eſt, vt confitendi cauſa loquant̃.

NON ſolum muto vocẽ, verumetiã mortuo vitam aliqñ reſti- Seuerus p̃ſbyter
tutam hac de cauſa fuiſſe legimus. Seuerus em̃ ſacerdos (vt in beati
põtificis Gregorij dialogo relatũ eſt) vocatus ad cuiuſdã ægrotãtis

Digitized by Google

cõfeſſionẽ audiendã, cũ paulo tardius veniſſet, vita defunctũ offen C
dit, eaqꝫ re vehemẽter angi afflictariqꝫ cœpit/ ſe illius interfectorẽ,
ſe homicidã clamitans. Et dũ in his lamẽtis cadaueri incumbẽs acer
rime fleret, reuixit qui iacebat mortuus, dixitqꝫ ſe dum ab impijs ſpi
ritibus ad horrenda tenebrarꝫ loca raptim traheretur, ab angelo ꝓ
tinus dimitti/atqꝫ corpori reſtitui iuſſum, ꝙ diceret deum id Seueri
lachrymis indulſiſſe. Igitur vbi confeſſus eſt, peracta ſeptem dierꝫ
pœnitentia, iterꝫ obijt, tcorporis vinculis pariter peccatorũqꝫ abſo
lutus. Caueat ergo ſacerdos horam terere cunctando/quoties ad tã
neceſſarium opus accerſitur, ne ſi Seueri fletum imitari nequiuerit/
reatum ſubire cogat̃ mortui/non confeſſi. Caueat & æger differre
confeſſionem, ne confitendi mora peccandi pertinaciæ imputetur.
Sicuti iſti imputata fuiſſet ad perpetuum ſupplicium/niſi aliena ei
merita ꝑopportune ſuccurriſſent. Hinc eſt illud in eccl'iaſtico præ
Eccl. 17. d ceptum. Confiteberis viuens, viuus & ſanus cõfiteberis/& lauda
bis deum, & gloriaberis in miſerationibus eius.

CAVEAT præterea ſacerdos/ne qua nimis acerba increpati
one cõturbet confitentẽ, & vulnus quod leni fotu curandũ eſt/du D
rius cõtrectans exaſperet aꝰ ſupputare cogat, ne forte & ipſi cõtin
Quidã ſenior gat/qđ cõtigiſſe ſeni cuidam ĩ ægypto refert Ioãnes caſſianus. Qui
monachum adoleſcentem/cũ in cõfeſſione audiſſet, libidinis incẽ
tiuis itentidem vrgeri, ĩmoderata rẽphenſione ꝓpe ad deſperatio
nem compulit, indignum monachi nomĩe cõteſtans/ cuius pectus
impudicis cogitatiõibus patere potuerit. Sed mox ipſe iuſto dei iu
dicio eadem tẽtatione tam vehemẽter inquietari cœpit, vt & hic ſe
nex ſicut & ille iuuenis iam ad ſæculũ redire ſecum in animo verſa
Apollo abbas. ret. Cæterꝫ ſapientia ac ſanctitate præditus Apollo abbas/ iuuenẽ
vultu demiſſum cernens/cum triſticiæ cauſam didiciſſet, blanditer
conſolatus eſt, docens nõ eſſe malũ feda cogitatiõe impugnari/ſed
vinci, nam ſe quoqꝫ idem ſæpe paſſum/deo tñ adiuuante nunqꝫ ſuc
cubuiſſe. Deinde ſenẽ iam relicto in quo ætatẽ egerat tugurio, va
gum ꝓfugumqꝫ ad ſe aduocans/vt rediret admonuit, & iam ſuam
expertus imbecillitatẽ/alienæ miſereri diſceret/non iraſci. Poſt hæc
pro illo precatus tentationem oratione abegit. Improuidus igitur
iſte confeſſionis auditor/nonne & ſe & confitentem perditũ iſſet?

Digitized by Google

A nonne cæcus cæcum ducẽs ambo in foueam corruiſſent/niſi Apoſ/lo domini miſerantis nutu manum ſuam vtricꝫ ſuppoſuiſſet. Sapi/enter itacꝫ ab apoſtolo præceptum eſt, Si præoccupatus fuerit ho/mo in aliquo delicto, vos qui ſpiritales eſtis, huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, cõſiderans teipſum/ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti. Gal. 6. a

QVANTA ꝟo ſanctæ confeſſionis ꝟtus ſit, etiam inde diſci poteſt, ꝙ Vgoni Boneuallenſi abbati quendam ex fratribus poſt mortem apparuiſſe ferunt, & mox vt peccatum cõfeſſus eſt, pœnis quibus afficiebatur/ſe liberatum dixiſſe. Hanc autem confitendi facultatem iccirco ſibi reſeruatam, quoniam abſente abbate deceſſerat, deliberatum habens illi cõfiteri cũ rediſſet. Etem̃ fratrũ abſolutio ex monaſtico inſtituto ad ſolum abbatem ſpectabat. Expedit igitur etiam cum abeſt cui confitendum ſit/ confitendi ſemper habere propoſitum. Pro inconfeſſo erit/qui ꝗuis copiam confitendi non habeat/non habuerit voluntatem. Vgo abbas.

ILLO quocꝫ exemplo vis patuit cõfeſſionis/qđ in collationi/ B bus Caſſiani ꝓditũ eſt de Serapione abbate, hic iuuenculus adhuc ſub Theona præpoſito/edacitatis morbo tẽtatus, poſt nonæ refectionẽ paximaciũ furto ſublatũ veſperi latẽter comedere cõſueuerat. Sed tandẽ cõſciẽtiæ ſtimulo agitatus corã abbate ꝓſternit/pc̃m cõfitet̃, & cũ pœnitẽtiæ mœrore veniã expoſcit, vix dũ ꝟba finierat, & flãma de ſinu eius/in ꝗ paximacia recõdere ſolitus erat ꝓmicãs, intolerabili fetore cellã in qua erãt/repleuit. Ille nuncꝗ poſtea tali edẽdi auiditate ſe pulſatum ſenſit. Vincebat̃ ꝗdiu occultum tenuit facinus/porro vbi cõfeſſus eſt, ita victor euaſit/vt ad eandem pugnã redire vltra neceſſe non fuerit, Illam quippe diaboli flammam penitus extinxit humilitas confitentis. Serapion abbas.

RECTE itacꝫ ꝗbuſdã in monaſterijs p̃ceptũ/cõſtitutũcꝫ eſſe legim⁹, ne iuniores ꝗcꝗd mẽte cõcepint/pigritent̃ illud repẽte præpoſitis manifeſtũ facere, vt nihil ipſi dijudicẽt, nihil ſibimetipſis credãt/ſed ſemp ſenioꝝ regant̃ arbitrio, ſenioꝝ ſententijs ſtare aſſueſcãt. Ita fiet vt in eis necꝫ prauæ cogitatiões morã faciãt/necꝫ dubiæ errorẽ inducãt, necꝫ vllus vncꝗ aduerſario ſupſit fallẽdi locus. Inſtitutum monaſticũ

NE VERO NIHIL de fœminis dixiſſe arguamur/tametſi Fœminæ.

Digitized by Google

om̃ia fere quæ ad virtutẽ ſpectãt/ vtriq; ſexui cõia ſint, vnũ tñ earũ C
exẽplũ promã. Ferũt mł̃ierẽ quãdã pc̃tã ſua in volumine deſcripta/
Baſilius magnus — Baſilio magno porrexiſſe, ſupplicantẽ vti pro eoꝝ remiſſione deũ
deprecaret̃. Orauit ille, & omnia delẽta apparuere p̃ter vnũ cæteris
Quedam mulier. — grauius. Cui⁹ cauſa dũ ad Effren heremitã miſſa mulier nihil ꝓfeciſ
ſet, inde rediẽs, Baſiliũ iam diẽ ſuũ obiiſſe cõperit, fleuitq; vbertim,
mox chartã illã ſup̃ iacẽtis pectus deponẽs, cũ tandẽ ſuſtuliſſet, id
quoq; in ea quod reſiduũ erat/ abolitũ deprehendit. Hinc noſſe licet/
q̃ptũ ꝓſit cõfitenti bonũ ac ſanctũ habere auditorẽ, cui⁹ merita ſibi
ad veniã facilius pleniuſq; aſſequendã ſuffragrari poſſint.

❡QVOD v̂o (vt dictũ eſt) per ſacrã cõfeſſionẽ abolitio fiat pec
Arrepticij. — catoꝝ, etiã quotidianis experimentis diſcimus, In iis vtiq; qui ma/
lignis arrepti ſpiritibus q̃nq; occulta alioꝝ facinora manifeſtãt, ea
palã obiicientes, quæ illi q̃bus obiecta ſunt, mox vt confeſſi ſacer/
doti fuerint, & ad eũ qui arreptus eſt reuerſi, nihil vltra q̃d ſibi ex/
probrandũ ſit audiũt. Quinimmo ipſe in hoĩe loquẽs, affirmare ſo
let demũ/ nequaq̃ eſſe eos illos qui pauloante fuerãt/ ſed alios oĩno.
Tanta ergo res eſt cõfeſſio, vt diabolo ſtatim os obſtruat/ ne hoĩem D
accuſare poſſit, quẽ prius in multis damnare auſus fuerat.

Exhortatio ad cõfitẽdũ. — ❡ET CVM hoc ita ſit, quis adeo impudens eſt, vt in iis q̃ fœda
atq; turpia ſũt, diabolo ꝓdente dep̃hendi mauult/ q̃ ea ſecreto vni
hoĩ cõfitendo ante delere? Aut quis ecõtrario tã verecũdus/ vel po/
tius tã vecors eſt, vt illud ſacerdoti dicere erubeſcat, quod in cõſpe/
ctu maieſtatis diuinæ (cui om̃ia ap̃ta ſunt) facere nõ erubuit? Pude/
re quidẽ debet peccatorẽ, ſed eatenus/ vt & peccaſſe confundatur,
Ecc̃.4.c — & nihil ſubtrahat in confeſſione, cum ſcriptũ ſit, Pro anima tua ne
confundaris dicere verum. Eſt eñ confuſio adducens peccatum,
& eſt confuſio adducẽs gloriã & gratiã. Altera quippe crimen ſuũ
quantũ poteſt celat, nec tñ ab eo diſcedit, altera v̂o detegit cui opor
tet ac reuelat, & confitendo pœnitendoq; diluit, atq; iterꝝ eo delabi
Prouer.28.b — vbi confundi neceſſe eſt cauet. Qui ergo (vt Salomon ſapiẽtia ple/
nus ait) abſcondit ſcelera ſua/ nõ diriget̃, qui autẽ cõfeſſus fuerit &
Prouer.16.a — reliquerit ea/ miſericordiã conſequet̃. Idem dicit, Reuela dño op̃a
1.Io.1.c — tua/ & dirigentur cogitationes tuæ. Et Ioãnes apoſtolus/ cui futuro
rum archana ſpiritalibus oculis licuit intueri. Si cõfiteamur inquit

Digitized by Google

A peccata noſtra, fidelis eſt & iuſtus vt remittat nobis. Quid aũt opus
eſt celare hominẽ/qđ nõ latet deũ? Q; ſi ea quæ male neq̃terq; egi/
ſti vni nũc ſacerdoti abſcõderis, poſtea certe in die iudicij toti publi
cabunt mũdo, amicis/inimicis/viris/mulieribus/oĩbus angelis/oĩ/
bus ſanctis vidẽda corã exponent. Nihil tũc abſcõditũ erit qđ nõ Lu.12.a
reuelet, nihil occultũ qđ nõ ſciat, niſi qđ ante cõfeſſione ac pœni/
tudie fuerit abolitum. Pãdent ex cordibus multorũ ſecretæ cogita/ Lu.2.e
tiones, dicta factaq; in aperto erunt, dicente dño p pphetam, Re/ Naũ.3.b
uelabo pudẽda tua in facie tua. Sed omni etiam reuelatæ turpitudi/
nis cõfuſione intolerabilior ſequet vltionis pœna. Quam quidem
Oſee ppheta puerperæ cruciatibus (vt omnium maximam) compa Oſee.13.c
rat dicens, Colligata eſt iniquitas Ephraim/abſconditum peccatũ
eius, dolores parturientis venient ei, ſed vehemẽtiam expreſſit an/
goris/nõ diuturnitatem. Parturientis em̃ labor breuis eſt, At vero in/
confeſſis & impœnitentibus perpetuum infinitumq; ſupplicium
paratum eſt.

DE SACROSANCTA COMMVNIONE CAPITVLVM DVODECIMVM

B POST PENITENTIAM CONFESSI/
onemq; peccatorũ, reſtat vt ad menſam dñi acceda/
mus, corpori & ſanguini eius cõmunicãtes/qui eſt
caput noſtrum, ſine quo nos qui mẽbra ſumus/vi/
uere omnino nõ poſſumus, Ait em̃. Niſi manduca/ Io.6.f.
ueritis carnem filij hoĩs/& biberitis eius ſanguinẽ,
nõ habebitis vitã in vobis. Cuius nunc ſacramẽti veritatem/excel/
lentiam/fructum exemplis aſtruere conabimur, quãtum in nobis
erit/auctoritateq; ſcripturarum, ne cui forte incredibile videat/qđ
ſupra omnem naturæ vim fieri audierit, & ibi magis eius vacillet fi
des/vbi credẽtibus certior beatitudo pmittit.

DOMINVS igit noſter Ieſus Chriſtus acceptũ panẽ & vi/ Mat.26.c Mar.14.c
num bñdixit dicẽs, Hoc eſt corpus meum, & Hic ẽ ſanguis meus. Io.22.b
Nõ fallit ipſe qui veritas eſt, & ſi multa hoĩbus credimus, cum ſcri/ 1.Cor.11.e
Pſalmo.115.a. ptum ſit. Omnis homo mẽdax, nõ credemus deo qui verax ẽ, imo
veritas ipſa? Aut nõ fuit illi poſſibile panis viniq; mutare ſubſtãtiã,
cui poſſibile fuit ex nihilo creare cũcta? Sed panis & vini inq̃s for/

Veritas corporis Chriſti ſub ſpecie panis & vini.

mam ꝑmanere cerno, quomodo vis/vt aliud eſſe ꝙ qđ video cre/ C
dam? Eodem ꝓfecto modo quo animal aliqđ ex ære lapideve effi/
giatum cōſpicis/fucatūq; coloribus, & tñ nō animal eſſe intelligis/
ſed æs aut lapidē/aut materiā aliā. Rurſum dices, Iſta qdem anima/
lis effigies viſum poſſet decipere/odoratu tamen/guſtu tactu depre
hendit/nō eſſe id qđ videt. At in ſacramento iſto panis & vinum
ſicuti oculis vident/ita & ſenſibus cæteris parit percipiunt. Statua/
rius ergo in æris vel lapidis materia potuit obijcere oculis tuis ani/
malis ſpeciem, non poterit Chriſtus in corpe ſuo panis & vini/ſi/
cuti oculis/ita & naribus/& palato & tactui? Non vis plus deū poſ/
ſe ꝙ hominem/& cunctorum auctorem ꝙ creaturam? Qz ſi ille ar/
tifex efficere potuit/vt aliud cernas ꝙ qđ ē, nō poterit artificis dñs
& plaſmator omnium efficere/vt aliud etiā guſtes/ odoreris/ tāgas/
ꝙ qđ eſt? Si vnū ex ſenſibus homini ſubdis/ſubde & reliquos deo,
aut cōfitere int deū & hominem nihil differre, qđ ꝓrſus deum eſſe
negare eſt. Ad hæc nōne ineſt hydromelli vini ſapor & color/cum
mel & aq̄ ſit/nō vinū? nōne etiā vſu venit/vt quædā vel vetuſtate
vel vitio alienum odorem imitent/ſuum amittāt? Aquæ cū gelant/ D
corpus nō liquoris, ſed vitri habēt. Vides igit qbuſdā in rebus iter/
dum cōtingere alterius rei ſaporē/ colorē/ odorē/ tactū, nec tñ ideo
reris illas eſſe alias ꝙ quæ ſunt, & de Chriſti corpe dubitas, q͂a quæ
panis & vini ſunt/in ſe cōſeruat, nō quæ carnis & ſanguinis, cum
tñ caro & ſanguis ſit? imo idē ille q natus eſt de ꝟgine, q pependit
in cruce, q ſurrexit de ſepulchro, q ad dexterā dei ſedet in cœlo? De/
niq; noli ſenſibꝰ tuis credere/q falli decipiq; pñt, crede illi q nec falli
nec fallere pōt, quo nihil eſt verius/nihil certius, a q̄ vel minimū diſ
ſentire pnicioſiſſimus error eſt. Et qd mirꝫ/ſi ille tibi in panis & vi/
Io.20.d ni figura apparet/q Magdalenæ in forma apparuit hortulani, & di/
Lu.24.b ſcipulis ad caſtellum Emaus ꝑgentibus in forma ꝑegrini, & quidē
ab ijs noluit ſtatim agnoſci, tibi ꝟo quoties panis & vinum a ſacer/
Lu.22.b dote cōſecrant/dicit, Hoc ē corpus meū, hic ē ſanguis meus, & Bea/
Io.20.g ti q nō viderūt & crediderūt, hoc eſt, q ſacrā hoſtiā illā quā vident/
Chriſtum Ieſum eſſe credūt quē nō videt. Latet diuinitas/latet hūa/
nitas, ſed vtrūq; ſola intuet fides/dū de vtriuſq; præſentia nihil hæ/
ſitat. Credendum ergo eſt/& citra omnem rei ambiguitatē firmiter

Digitized by Google

A tenendū, panis viniq; ſubſtātiā in ſubſtantiā trāſire corporis & ſan-
guinis Chriſti, & hoc quidē virtute verboꝝ Chriſti, quæ ꝑ illos dū
taxat ꝓferunt/ quibꝰ ipſe dixit, Hoc facite in meā cōmemorationē.
Iā tum ſacerdotes inſtituēs, per quoꝝ miniſteriū ipſe nobiſcū eſſet
vſq; ad conſūmationē ſæculi. Qm̄ ſine illo ieiuni & eſuriētes defi-
ceremꝰ in via, veluti defecerūt/ quibꝰ māna in deſerto faſtidio fuit.

CVR autē panis & vini neq; forma/ neq; formæ accidentia im- Quare ſpecies nō mutāt.
mutentur, ne ſcilicet māducare potareq; exhorreſcas. Si em̄ ſpecies
illas in carnē & ſanguinē/ ſicuti ſunt, ita verſas cerneres, reſpneres
ꝓfecto, & ſtomachans atq; auerſus cū illis fortaſſe qui credere no-
luerūt/ diceres, Nauſeat anima mea ſuꝑ cibo iſto leuiſſimo. Ipſe ita Num. 21. b
ꝙ qui māducari/ potariq; voluit, ſapere etiā ſumētibus ſe ita voluit/
vt omnē prorſus excuſationis occaſionē de medio auferret, qua di-
cere quis poſſet/ ſibi horrendū fuiſſe ori ac dētibꝰ admouere corpus
Chriſti viuū, ideoq; ipſi iungi cōmunicariq; noluiſſe. Sic igitur ſe
nobis offerens/ infirmitati noſtræ prudēter ceſſit, & ſimul ſaluti clæ
menter cōſuluit, ne cibum ſumere timeremus/ cuius paſtu immor-
talitatē/ incorruptionē beatitudinēq; conſequimur æternā.

B QVOMODO autē Chriſtꝰ & in cœlo cū angelis/ & in ter- Quæ mirāda in ſacramēto ſed credēda.
ra nobiſcū ſit, quō vnus in multis hoſtijs ſicut & in vnaquaq; earū,
vel qua rōne fractis illis & cōmāducatis ipſe ſemꝑ integer illæſuſq;
ꝑſeueret? Quō etiā ꝗ quotidie a fidelibꝰ ſumitur, nō cōſumat̄, Vel
q̄liter ſub tā anguſta forma totus ſit? Vel q̄ pacto is ꝗ ſupra cœlū ē/
illico vt dicta fuerint cōſecratiōis ꝟba in altari adſit? mirari potius
ꝙ ſcrutari licet. Sed ꝙq; diuina humanis/ inuiſibiliaq; viſibilibꝰ ne- Comparationes.
queāt cōparari, quæramꝰ tn̄ aliquas rerū ſimilitudines, q̄ magis cre
dibilia videant̄ q̄ veriora ſunt, ꝙ vt de illis quicq; dubitare fas ſit.

SIC igit̄ in cœlo ſimul & in altari eſt Chriſtus/ quemadmodū Qō & in celo & i altari ſit.
radij ſolis cū oritur/ in oriente pariter & in occidente apparent, nec
tn̄ lux illa ſubſtantia ſolis eſt, cū in ſacrificio altaris eadē ſubſtantia
(Chriſti ſit/ q̄ in cœlo eſt.

VNVS ꝙq; Chriſtus in plurimis ho- Qō vnus in oībꝰ hoſtijs.
ſtijs ē, nec minꝰ in vna ꝙ in oībus, nec plꝰ in oībus ꝙ in ſingulis, ſi
cuti eadē vox & in ore ſermocinātis, & in oīm auſcultantiū auribꝰ
eſt, aures multæ/ vox vna. Auris tn̄ alia magis/ alia minus vocis ca-
pax eſt, vtraq; aūt ſacramenti ſpecies æque capax Chriſti eſt. Quē

quidẽ haud inepte ſolis luci/atq; loquẽtis voci comparauimus, q͞a ipſe & ſol iuſticiæ/& lux mũdi/& verbũ patris eſt. C

Q͞ꝫ fracta ſpecie non frangat corpus.

PRETEREA fractio illa mãducatioq; in ſpecie panis & vini/ nõ in ſubſtãtia Chriſti fit/quæ diuidi ſepararicq; nõ poteſt, veluti fracto ſpeculo nõ frangit̃ intuẽtis imago/ſed etiã minimo cuicq; fragmẽto eadẽ imago/quæ ſpeculo integro inerat/ineſt. Attñ in ſacramento nõ imago Chriſti eſt/ ſed ſubſtantia eius, imago autẽ panis & vini eſt, q̃uis ipſe Chriſtus imago dei inuiſibilis ſit.

Q͞ꝫ ſepe ſumptum non cõſumatur.

QVOTIDIE etiã a nobis ſũptus nõ cõſumit̃, ſicut nec amor erga me tuus iccirco minuet̃, ſi alijs quoq; q̃uis mltis cõicatus fuerit. Poteſt q̄dẽ oĩbus impartiri, & ſemp̱ apud te integer permanere. Sicut etiã lucernæ vni⁹ lumẽ nõ ob hoc minus fulgoris habebit/cũ ab ea plurimæ aliæ accẽſæ fuerint. Et ſi ijs reb⁹ nihil infert̃ detrimẽti ex cõicatiõe, multo min⁹ Chriſto/q̄ & verus amor ẽ/diligẽs electos ſuos vſq; in finẽ, & lucerna ſemp̱ lucẽs oĩbus qui in domo ſunt.

Io.13.a
Mat.5.b

Q͞ꝫ ſub modica ſpecie tot⁹ chriſtus ſit.

TOTVS aũt Chriſtus ſub tam exigua latet ſpecie/quẽadmodũ intra pupillã oculi oppidũ aliq͛d videt̃ vel mõs, repreſentatio tñ ibi eſt ſicut in ſpeculo/nõ veritas, in ſacramẽto autẽ tota ſubſtantiæ Chriſti magnitudo eſt/ quã nõ loci ſpacio metimur/ ſed vi naturæ. Ac ne forte ideo ſpaciũ illud quo hoſtia circumſcribit̃/vacuũ putes/ ſua ſpecie plenũ eſt, ſpecies in loco/ſubſtãtia in natura eſt. D

Q͞ꝫ ſine mora e celo ad altare adſit.

E CELO quoq; ad altare.i.ad terrã vſq; delabendo/morã nõ ſuſtinet, ſicut nec oculi noſtri acies cœlũ & ſidera ſuſpiciendo/cum hæc a nobis tam diſtent procul. Verũ obtutus noſter nõ ita perfecte abſoluteq; longinqua vt proxima cernit, deo autẽ oĩa pariter proxima ſunt/ pariter præſentia, neq; locoꝝ intercapedine præpediri/ neq; temporis puncto retineri poteſt/quin ſtatim ibi ſit vbi vult, & quali forma videri voluerit/tali repente & appareat, deniq; omnia poteſt/per quẽ facta ſunt omnia.

Q͞ꝫ dicendo oĩa non poſſint explicari

NOS ꝑfecto(vt in eccleſiaſtico ſcriptum eſt) multa dicim⁹ & deficimus/nequaq̃ valẽtes explicare ſermone q͛d fide tenem⁹. Igit̃ q̄m ibidẽ præcipit̃, ne laboretis/nõ eñ cõprehẽdetis, imitemur turbã illã quã pauit dñs, vt q͛d capere poſſum⁹ capiamus, reliquias dimittẽtes in cophinos eoꝝ recõdendas, quib⁹ datũ ẽ noſſe myſteriũ dei. Sed tamẽ cũ illis pariter credẽtes/ vt pariter cũ illis & ſaluemur.

Digitized by Google

A Quā quidē fidē vt nobis magis certā ꝓbatāq; redderet dn̄s noſter/ ſignis manifeſtiſſimis interdū dignat⁹ eſt roborare, nec credere dubitemus etiā illud/quod intellectu nō percipimus.

VITERBII (qđ oppidū Piceni eſt) ſacerdos quidā dū miſſam celebraret, hoſtiā ſacrā ſumpturus dubitauit, eſſet ne illa vera caro ſaluatoris, & cum de more manibus cōfregiſſet, cruor inde manare cœpit, ita vt albū pāniculū qđ corporale appellant, ſibi ſubiectum magna ex parte inficeret, fruſtraq; tē tatū eſt maculā illā elui aquis. Atq; ob miraculi fidem/pānus ipſe ī ſacrario Viterbinæ eccleſiæ ad huc ſeruari dicit. Eam potiſſime ob rem, quartus Vrban⁹ pontifex (cum forte ibi adeſſet) diē corporis Chriſti feſtū conſtituit, qui peractis pentecoſtes officijs feria quinta proxima ſolēnis eſt. Pontificis maximi teſtimonio credat/annuæq; celebritati ab eo indictæ qſ quis vel miraculo nō interfuit/vel pannū ſancto ſanguine ꝑfuſum Miraculum Viterbij.

EDVARDO Anglorū regi ſāctitate magis ꝙ re (nō vidit. gno celebri, dum miſſali ſacrificio interfuiſſet, in manib⁹ ſacrificantis preſbyteri Chriſtū ea corporis forma quā de virgine matre ſumpſit/ferunt apparuiſſe. Non ꝙ ſanctus rex quicq; de veritate ſacramenti ambigeret, ſed vt ambigētibus ipſe (cuius verbis habebatur fides) viſa prædicaret. Eo atteſtante crediderunt/ quibus veritatem perſuadere ratio nequiuerat. Eduardus Rex.

B

IN BEATI quoq; pontificis Gregorij vita legimus, cum corpus dominicū cuidā fœminæ ſumendū offerret, quæ panes ipſos ꝗs ille conſecrabat facere conſueuerat, incredula renuebat accipere/ꝙ diceret/nequaq; eſſe illud corpus domini/ſed panē quē ipſa ſuis manibus formauerat/ipſa coxerat. Tunc pontifex ægre ferens infidelitatē mulieris, orauit dominū, & panis ſpecies verſa eſt in ſpeciē carnis. Rurſum orauit, atq; vbi priſtina ſacramēto facies redijt/credenti iam ac pœnitenti illi obtulit. Experimento credidit mulier, ꝙ ſi abſq; eo crediſſet/multo maius fidei ſibi meritū acceſſiſſet. Beati ēm̄ qui non viderunt/& crediderunt. Gregorius pontifex. Io.20.g

STEPHANVS preſbyter coſtantinopolitanus, caput fœminæ hoſtia ſacra cōtingēs, ab ea dæmonē a quo vexabatur/expulit. Quæ liberata dixit, ſibi tunc viſum fuiſſe/ꝙ ille puerū nudum ac viuū vertici ſupponeret ſuo. Dubitari poſſet ne cōmentū cōfinxe- Stephanus ꝑſbyter.

Digitized by Google

rit/ſi ſecuta ſanitas nõ faceret fidem, Panem quippe malignus ille ſpiritus minime timuiſſet/ſed ipſum ferre nequiuit/ qui panis figurã nobis præfert. Puer ergo terruit dæmonẽ & fugauit, vt ſi fœminæ verbis non credimus, operibus Chriſti credamus. C

Maria de cegnies. MARIE etiã cognomẽto decegnies eundẽ pueri figura viſũ perhibent/dum ſacerdos inter ſacrificandũ de more manus ſuſtuliſſet. In quo hoc quoq; mirũ & ineffabile, quomodo eodẽ tempore/in eodem corpore alij aliã effigiem viderint, illa pueri/alij panis, illa quod erat/alij quod eſſe videtur/& nõ eſſe creditur. Cur autẽ ita ei niſi ad ſummouendũ ſcrupulũ dubietatis, non ab ipſius mẽte quæ ſancta & fidelis erat/ ſed illorum qui dubitaſſent/ ſi tantæ opiniõis mulierẽ mentiri poſſe arbitrarentur? At quare non cæteris ſicut & ipſi vni puer apparuerit, vt ſcilicet credentes quod nõ vident, videre mereantur quod credunt.

SATIS hæc de veritate ſacramenti, nunc eius excellentiam dignitatemq; tractemus.

De excellẽtia ſacramenti. INDE primũ tanti myſterij panditur magnitudo/vbi in veteri inſtrumẽto figuræ eius præceſſerũt, & ſi ſignis nobilitas inerat ſingularis/quãto maior ineſt veritati? In typũ ergo hui⁹ prima libatio fuit panis & vini. Et ne vulgare ſacrificiũ putes, qui libabat & rex erat & ſacerdos/& quidẽ talis, vt ſacerdotiũ ſignificaret Chriſti, cui per prophetã dictum eſt, Tu es ſacerdos in æternũ ſecũdũ ordinem (Melchiſedech. D

Gen̄.14.d

Pſal.109.a

Exo.12.a AGNVS quoq; filijs iſrael immolari iuſſus cum de ſeruitute Pharaonis liberati ſunt, prænunciabat ſacramentum iſtud/ quo nos a ſeruitute diaboli liberamur vniti deo. Si ad agnũ reſpicis/abſq; macula eſt, Si ad diei qua immolabat̃/celebritatem, nullã apud hebræos maiorẽ Phaſe inuenies.

Leui.7.a HOSTIA etiã illa quæ in lege offerebat̃ pro peccato/ q̃ ſanctificabat qui cq̃d tetigiſſet, quæ ſanctaſanctoꝝ dicebat̃, cuius ſanguis inferebat̃ in tabernaculũ teſtimonij ad expiãdũ in ſanctuario, nõne per omĩa innuebat hoſtiã hanc quæ ꝓ peccato in ara crucis offerenda erat, quæ vere ſanctaſanctoꝝ eſt, cuius carnẽ mãducantes ſanctificamur, cuius ſanguinẽ potantes mundamur.

Leui.7.c ET de hoſtia pacificoꝝ ſcriptũ eſt, Qui fuerit mũdus veſcetur ex ea, anima polluta quæ ederit de carnibus hoſtiæ pacificoꝝ quæ

Digitized by Google

A oblata eſt domino/peribit de populis ſuis. De hac aūt quæ de cœlo deſcendēs pacem attulit terræ/cōcilians ima ſummis, per apoſtolū dicit, Probet ſe ipſum homo, & ſic de pane illo edat/& de calice bibat. Qui eñ manducat & bibit indigne, iudiciū ſibi mãducat & bibit, non dijudicans corpus domini. 1. Cor. 11. f

MANNA etiã illa/qua populus iſrael vixit in deſerto, figurabat cibum hūc/quo nos in ſæculi hui⁹ deſerto ſuſtentamur. Alioquin fragiles & imbecilli deficerem⁹ in via, neq; diabolo reſiſtere/ neq; cōcupiſcētijs repugnare poſſemus. Et tñ ad illos dicit, Patres veſtri mãducauerũt mãna, & mortui ſunt. Qui vero comederit panē hunc/viuet in æternū, vt ſcias quãto figuræ præcellat veritas. Exo. 16. c Io. 6. f

MVLTO ergo validior ē panis iſte pane illo ſubcinericio qui in manu Gedeonis ducis euertit caſtra madian. Multo ſanctior illo quē ipſi Dauid & ijs qui cū eo erãt/edere nō licuit, niſi cū ſe mūdos a mulieribus eſſe cōfeſſi ſunt. Multo plus vigoris cōferēs comedēti q̃ ille in cuius fortitudine ambulauit Helias. xl. diebus & totidem noctibus/vſq; ad montē dei oreb. Multo ſuauior farina illa, quæ ab B Heliſæo in ollã miſſa pulmēti amaritudinē vertit ĩ dulcorē. Nullū deniq; ſacrificiū/nulla oblatio huic oblatiõi cōferēda, q̃ quidē lux eſt nō vmbra/veritas nō typus, & indulta in euãgelio gratiæ plenitudo/ nō in oĩbus legis cerimonijs ſuſpenſa futuri expectatio. Iudicū. 7. d 1. Reg. 21. b 3. Reg. 19. b 4. Reg. 4. g

HOC eñ eſt illud cōuiuiū/ de quo Eſaias prophetans ait, Et faciet dominus exercituū oĩbus populis in monte hoc conuiuiū pinguiū/cōuiuiū vindemiæ/pinguiū medullatorū/vindemiæ defecate. Hæc eſt illa oblatio/ de qua domin⁹ ipſe per Malachiã gloriat̃ dicens, In omni loco ſacrificat̃ & offertur nomini meo oblatio mūda, quia magnū eſt nomē meū in gētibus. Hanc Zacharias quoq; in ſpiritu cernēs & admirans/bonū & pulchrū dei appellat dicens, Quid bonū eius eſt/& quid pulchrū eius/ niſi frumentū electorū & vinū germinãs virgines, Eſto ſane/bona etiã & pulchra ꝓ tempore fuerint legis ſacrificia, nūquid tñ aliquod eorū virgines germinare dictū ſit. Vñ apparet non terrenū/ſed cœleſtē eſſe cibū, q̃ aliti hoĩes angelicã vitã viuere cœpere ꝓfitentes caſtitatē, & eñ cibus quoq; ipſe caro eſt de virgine ſumpta, deoq; ita vnita/vt deus & homo nō duo ſint/ſed vn⁹ chriſtus. Chriſtū ergo in altari ſumim⁹, q̃ qd vnq; Eſa. 25. c Malach. 1. c Zach. 9. d

Digitized by Google

dici aut cogitari poſſit præſtantius/magnificentius/ſublimius? C

Hiuo preſbiter. IGITVR haud temere Hiuoni pſbytero miſſam celebrãti/dũ ſacrã hoſtiam reuerẽter offerret/igneus globus ſuper verticem aſtitiſſe viſus eſt. Quæ res tãtæ admiratiõi fuit/vt qđ ipſe manibus extulerat/ijs etiã qui prius dubitauerant/diuinum eſſe appareret, adorarentq́ deinceps in ſacramento, nõ qđ viderent/ſed qđ eſſe crederent. Neq́ em̃ ad ſpecies illas viſibiles dirigẽda adoratio eſt/ſed ad ſubſtãtiam Chriſti/quæ ſub ipſis occultat̃.

Dominicus. SIC NEMPE faciẽs Dominicus ille prædicatorꝶ pat̃, dum int̃ ſacrificãdum tãti ſacramẽti maieſtatem ſecũ cogitaret, nimio interdum ſtupore attonitus/exterius obrigeſcebat/interius ineffabilit̃ cõſolabat̃. Quãtus hic ergo & qualis eſt/ qui cõtemplationẽ ſui totum occupat hominẽ, & manentẽ in corpe a corpe facit alienũ? & nec ſic ꝓfecto gloriã ſuã totã pãdit/quã ne angeli quidẽ comphendere poſſunt, cum incircũſcripta atq́ infinita ſit.

ET NE TAM admirabilis ſacramẽti hoĩes mortales tm̃ miniſtros eſſe putemus, nõnunq́ etiã ab excellẽtiore, hoc eſt ſpiritali

Onophrius ſolitarius creatura miſtratũ hoĩbus ẽ. Ferũt Onophriũ in vaſta ægypti ſolitudine deo ſeruientẽ, dñico q̃q́ die illud angelo deferẽte acceptauiſſe/ cũ ſacerdotis copiã ꝓcul ab hũano cultu degẽs habere nõ poſſet. D

Maiorus eps. MAIORO ETIAM epõ in Britãnia paſchali die orãti/angelum ter apparuiſſe/terq́ ſacrã cõmunionem porrexiſſe, prædicẽtem/ꝙ ꝓpe diem deceſſurus eſſet. Sed qui tali vſus eſt miniſtro/tantoq́ donatus viatico, ad vitæ finem gratanter cucurrit, vt vitã quæ finem non habet inchoaret.

Marcus ſcriptor MARCVS q̃q́ ſcriptor apud ægyptios/ita cognominatus, qm̃ curæ illi fuit Anachoritarꝶ ægypti vitas deſcribere, cũ aliqñ genib⁹ ꝓuolutus euchariſtiã a ſacerdote popoſciſſet, apparuit man⁹ eã ſibi porrigẽs, nec dubitauit ille accipe/qđ diuinit⁹ offerri credidit, neq́ ambigit̃/q̃n angelus fuerit/q̃ præripe auſus ſit officiũ ſacerdotis, maiuſq́ incuſſit hoĩbus reuerẽtiæ erga ſe metũ panis ipſe trinitatis, cum tã mirabiliter etiam ab angelis porrigi viſus eſt.

Fauſtinus & Iouita. NON MINORI admiratiõe dignũ/nec minus ad huius ſacramẽti ſpectãs dignitatem illud fuit/qđ in vita Fauſtini & Iouite martyrꝶ legimus. Hi nãq́ cũ Secundũ militẽ mediolani cõuerſum

Digitized by Google

A baptiçaſſent, & cõmunione quoq; membrorum eccleſiæ facere voluiſſent, nec haberent panẽ ex quo ſacramentũ conficerẽt, a columba alite roſtro delatũ accepere, eiq; ſumendũ porrexerũt/ſacrum eſſe minime dubitantes/qui ſic afferebatur. Quoniã autem in columbæ figuram ſpiritumſanctũ apparere ſolitũ euangelia teſtantur, hoc ideo contigiſſe potuit, vt credamus/ſicut credimus ibi deũ patrem/ibi ſpiritũſanctũ eſſe/vbi filius eſt, cũ trium perſonarum ſimplex vnicaq; ſubſtantia ſeparari nõ poſſit. Quem ergo honorem toti trinitati exhibendum cenſes, huic vni ſacramento deferre ne dubites, non viſibilem eius figuram tm̃modo oculis attendens, ſed ſub viſibili figura inuiſibilem veritatem alta mente contemplans.

EIVSCEMODI aũt honor q̃nti meriti ſit, Honorati ambianẽſis epi exẽplo diſci põt, qui miſſam celebrãs/cũ ante ſe ĩ altari ſacrã hoſtiã attẽti⁹ cõſideraſſet, iã ſumere volẽs /manib⁹ cõtingere hæſitabat. Itaq; depictæ ibi imaginis Chriſti manu ſublatã/ ſibiq; porrectã hauſit, ſumere nõ recuſans quod diuinitus dabatur, & certe dignus fuit a Chriſto cõicari/qui ſe tactu etiã eius indignũ iudicauit. Honoratus eps.

B Nõ negamus & Iudã a Chriſto cõicatũ. Sed quia irreuerẽter ſimul & impie acceſſerat, poſt buccellam diabolo ad ſe aditũ præbuit, & vitæ auctorẽ inhonorãs mortis laqueo ſe infœliciter implicauit.

AT NON ita Tarſicius martyr Romæ paſſus. Qui cũ ſacramentũ boc ſub veſte tectũ ad quendã fidelem ægrotantẽ ferret, ĩ impios gentiles forte incidens, qd ſub veſte haberet quærẽtibus nõ indicauit, magiſq; ab his rei quã ferebat cõtẽptũ aliqd' q̃ ſibi necẽ timuit. Itaq; illi fuſtibus cæſum interimũt. Et cũ iã exanimis veſtimẽta excuſſiſſent/ſacramentũ nuſq̃ cõparuit. Ipſi autẽ limphatico pauore conuulſi diffugerunt. Non ergo licuit ſacrilegis illud polluto contactu prophanare, cuius honorẽ Tarſicius vitæ ſuæ antetulit. Illi infidelitatis errore prolapſi ad inferos corruerunt, hic armis eorum fortior/cũ martyrij palma cœlum petijt, ipſum in ſua ibi ſpecie perpetuo viſurus/quem hic in aliena digne coluit. Tarſicius martyr.

HACTENVS DE excellentia ſacramenti, reliquum eſt vt aliquid de vtilitate ipa quam ab eo haurimus/fructuq; dicamus, tam & ſi nihil de illo pro dignitate dici queat, cum omnia diuina humani captu ingenij maiora ſint. De vtilitate ſacramenti.

Digitized by Google

Chriſtus CHRISTVS igitur panis viuus de cœlo deſcendens, cum ex omni parte perfectiſſimus ſit, haud dubium/quin ſe pie fideliterque ſumentibus & præſentis vitæ conferat perfectionem & future. C

Hebre.9.d CONFERT primum peccatorum purgationem. Si enim (vt apoſtolus inquit) ſanguis hyrcorum & taurorum & cinis vitulæ aſperſus inquinatos ſanctificat ad emundationem carnis/quanto magis ſanguis Chriſti? Et certe hic ille eſt/ quem varijs morbis affecti tangere cupiebant, quia virtus Luc.6.c (vt euangeliſta ait) inde exibat & curabat omnes, Et ſi ipſi ſolum tangendo curabantur, nos non curabimur ſumendo, Sed qui primi ſic ſumpſerunt, eos idem ille quem ſumebant/ exterius lauit, vt oſtenderet intimas quoque eorum ſordes lauiſſe ſe, & ipſos ſicut corpore/ita & animo puros nitidoſque reddidiſſe, quam in illo virtutem nequaquam ignorauit/qui eum digito Io.1.d demonſtrans dixit, Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi.

CONFERT deinde ſpiritalis boni appetendi copiam/ exercendique facultatem, vt animus noſter vitijs eradicatis virtutibus exuberet. Oſee.14.c Quod Oſee propheta prouidens inquit, Viuent tritico/& germinabunt quaſi vinea, memoriale eius ſicut vinum lybani. Vnde & diſcipuli ſtatim Diſcipuli poſt ſalutare conuiuium montem conſcendunt oliueti, iam altiora & fructuoſiora petentes quam ante petierant. Et Zachæus quidem cum ipſum dominum Zacheus ſuo ſuſcepiſſet hoſpitio/ reddit quadruplum pro eo quod ante fraude interuerterat atque dolo, & in pauperes ſua incipit effundere/ quæ rapuerat D (aliena.

PRESTAT quoque contra illicitas animi cupiditates reſiſtendi robur, vt ſeipſo fortior ſit/qui cœleſtis cibi pabulo fuerit ſaginatus. Quemadmodum enim illi qui in mari fluctibus agitabantur, cum Ieſum vndas pedibus conculcantem in nauicula ſuſcepiſſent, viderunt poſuiſſe ventum/& turbinem procellarum verſum in tranquillitatem. Ita nos cum in pectoris noſtri nauicula eundem pie ſuſceperimus/malarum cogitationum violenti æſtus ceſſabunt, & omnis turbatæ mentis tempeſtas lenietur illico atque conquieſcet. Quoniam (vt in euangelio legimus) mari & ventis imperat/& (obediunt ei. Diſcipuli Mat.8.c

IDEM aduerſus improbiſſimi hoſtis aſſiduas pugnas vincendi ſpem vireſque nobis confert ac ſuggerit, iuxta illud prophetæ, Paraſti in conſpectu meo menſam/aduerſus eos qui tribulant Pſal.22.b me. Nihil quippe magis terrori diabolo eſſe poteſt quam ſacramentum iſtud. 1.Reg.17.f. Et ſi dauid parui lapidis ictu proſternere potuit Goliam illum magnum/ deo hominibuſque infeſtum, profecto facilius frangetur diaboli audacia lapide

Digitized by Google

A iſto/q de mōte abſq ope manuū abſciſus cōtriuit ſtatuā Nabuchodonoſor, & factus mōs ingēs orbis terræ regna occupauit, Lapide inq qui in capite anguli poſitus/vtrunq parietē vnū fecit, ſup quo ædificata eccleſia/nec fluminū impetu ſubruit, nec vētorum flatu cōcutit/qui & ſup ſe cadentē confringit, & ſup quē cadit/ conterit, vſq adeo nihil illo neq ſolidius eſt/neq grauius. Iungamur illi, & appropinquare nō audebit Belial/ vbi manere viderit Chriſtū. Dan. 2.c

HOC præterea pſtantiſſimū ſacramentū diſcutit ignorātiæ tenebras, & altioris intelligētiæ nobis lumē infundit. Lux em̄ vera ē illuminās oēm hominē venientē in hūc mundū. Hoiem inq/non mundū, quia mūdus eū nō cognouit/& ſui eū nō receperūt/dicētes Nauſeat aīa nr̄a ſup cibo iſto leuiſſimo. At vo illi quorum in Emaus pgentiū oculi caligabāt, & maieſtatis dn̄m agnoſcere nō poterāt, nōne in ipſa panis fractiōe ipſum dicunt agnouiſſe: & myſteria q ignorabāt/ipſo aperiente didiciſſe. Et de viro iuſto p hæc ipſa sacramēta a dn̄o ſapiētiæ luce illuſtrādo nōne ſcriptū eſt, Cibauit illum pane vitæ & intellectus, & aqua ſapiētiæ ſalutaris potabit illū: Io. 1.a Num. 12.b Diſcipuli Lu. vi.e Eccli. 15.a

B ACNE plura enumerādo nimius ſim, Hæc veriſſima ſanctorum cōmunio eſt, hoc fœliciſſimū glutinū/quo dn̄o nr̄o copulamur, & (vt ita dicā) inſerimur atq incorporamur/ veluti capiti mēbra. Ait em̄, Qui manducat meā carnē/& bibit meū ſanguinē, in me manet & ego in eo. In illo manētes viuimus in æternū, quia panis vitæ eſt, & qui manducat me inquit/& ipſe viuet ppter me. Io. 6.f.

QVAM autē māducatio iſta/potuſq nobis neceſſarius ſit/declarat dicēs, Niſi māducaueritis carnē filij hoīs & biberitis eius ſanguinē, nō habebitis vitā in vobis. Et nemo venit ad patrē niſi p me Igit cū tam fructuoſum ſit/ardenter accedamus, cū tam neceſſariū/ nūq negligamus. Cū q ipſe q & cōuiuiū & inuitator eſt, vocet nos atq hortet/ſolerter obſequamur. Scit em̄ quo indigeamus/& qd expediat nobis. Venite inqt & comedite panē meū, & bibite vinū qd miſcui vobis. Qualiter autē venire debeamus/inſtruit ſubiūgēs, Relinquite infantiā, & venite/& ambulate p vias prudentiæ. Hoc ſane pœnitudo (de qua ſuperius locuti ſumus) vitæq correctio efficiet. Io. 6.f. Prouer. 9.b

NOS interea iſtud ipſum quod poſtremo de vtilitate ſacre cōmuniōis diſſeruimus/diuinarum nixi teſtimonio ſcripturarū, idoneis

Digitized by Google

quocꝫ ſanctorum exemplis more noſtro confirmemus. C

Act. 2. g IN ACTIS apſorꝝ legitur de illis qui primi ipſis euãgelizan tibus credidere. Erant autẽ perſeuerãtes in doctrina apſorꝝ/& communicatione fractionis panis/& oratiõibus, Fiebat autẽ omni animæ timor. Sicut ergo quottidie cœleſtẽ panẽ hũc illis guſtare mos fuit/ita & cœleſtiũ deſiderio flagrantes, aſſidui factores verbi erant nõ auditores tm̃, in oratiõe ſolliciti/ in timore dei humiles/ in charitate feruẽtes, vñ ſequit̃, Omẽs etiã qui credebãt/ erãt pariter, & habebant omĩa cõia. Ad tãtã pfectionẽ quid quæſo illos adduxerat/ niſi fides chriſti/& frequẽs Chriſti cõicatio? Quæ poſtꝗ a poſteris deſita eſt frequentari/vitæ quocꝫ integritas languere cœpit. Panis eñ qui quotidianus fuerat/factus eſt annuus.

Primitiua eccleſia.

Caſſius eps. CASSIO Narnienſi epiſcopo (vt in dialogo Gregorius teſtat̃) quotidie hoc ſacrificiũ deo offerenti pſbyter eius retulit dicẽs, Per viſum ſibi a domino fuiſſe iniunctum/vt ei diceret, Age quod agis, nec ſolitũ opus intermitte, natalitio apoſtolorꝝ Petri & Pauli die venies ad me/recipieſcꝫ mercedẽ. Ille itacꝫ ãno qdẽ ſeptimo, ſed tamẽ die quo prædictũ fuerat, cũ miſſam celebraſſet/ percepta communiõe vita deceſſit. Beatus qui per quottidianã agni immortalis immolationẽ/ad cœnam nuptiarum eius vocari meruit/celebritate æterna in cœlo fruitur⁹, quia tẽporalẽ in altari nullo die intermiſit. D

Liberalis LIBERALIS Heliodori altinẽſis epi diſcipulus, hunc vitalem cibũ ſingulis dominicis diebus percipiens/reliquos dies abſcꝫ æſu potucꝫ peregiſſe dicit̃. In fortitudine ergo cibi huius puenit vſcꝫ ad montẽ qui Chriſt⁹ eſt/ſublatus in cœlũ, cum ſe de terris tranſferri poſtulaſſet. Quẽ eñ ſumendo aſſidue cernebat per ſpeculũ & in enygmate/ipſum iam facie ad faciẽ videre concupiuit.

Banon clericus. BANON quocꝫ gandauenſis cœnobij clericus (multa licet vitæ ſanctitate prædit⁹ fuiſſet) cũ ægrotaret, noluit ſine tam ſalutari viatico decedere, ſtatimcꝫ vocari qui illud ſibi afferret/ pſbyterum iuſſit. Is ṽo qui miſſus fuerat/viæ ignarus ab angelo ad pſbyterum vſcꝫ pductus eſt, vt iam angelos ei ꝙ primũ ſuffragari ſcias/qui dño cõmunicari expetierit, Cui Banon ipſe cõicatus/nũꝙ poſtea ab eo diſceſſit, & nunꝙ diſcedet/receptus in paradiſum.

Ambroſius epiſcopus. AMBROSIVS itẽ mediolanẽſis eccleſiæ antiſtes/doctrina

A ſimul & ſanctitate inſignis, cũ e vita decederet/ & cõicari dño exoptaret/ſed fari iã nõ poſſet, mox Honorato vercellenſi pſbytero eucharistiã afferente lætus accepit. Qui pſbyter vt hoc faceret/tertia iã vice vocatũ ſe dixit/dũ dormiret, necq̃ a quo vocaret̃ ſcire potuiſſe. Quid hoc eſt/niſi quia Chriſtus fideles famulos ſuos abſq̃ ſe duce ad cœleſte regnũ tranſmigrare nõ permittit, ne viam aberrent/ſi ab ipſo qui veritas eſt/nõ cõtinuo dirigant̃.

ET DIVVS Hieronymus diẽ agens extremũ, ſacrũ Chriſti corpus dari ſibi petijt. Illud vero ſumptur⁹ de lectulo humi ſe deponi fecit, ſaccoq̃ operiri. Tũc genib⁹ prouolutus, lachrimas fudit, pectus pugno percuſſit, & ſic ſanctã oblationẽ hauſit, geſtu habituq̃ ſe illa indignũ conteſtãs, illã tñ ſibi neceſſariã hauriendo docens. Hieronym⁹ pſbyter.

QVOD autẽ & intelligentiã pie ſumẽtibus pſtet. Eadmũdus cantuarieñſis eps teſtis eſt. Qui die craſtini de trinitate diſputationẽ initur⁹, noctu in ſomnijs vidit ſe ſacramentũ iſtud accepiſſe colũba offerẽte, & cũ mane in auditoriũ veniſſet, pter ſpem magna oĩm ad miratione diſſeruit. Siquidẽ illi tũc ſpiritalit̃ cõicauerat/qui dei ſapi Eadmundus eps.

B HEC inſuper immortalis & ineffabilis ſentia ẽ/& dei virtus. hoſtia, ſi in altari pro mortuis offerat̃, maximo illis adiumẽto erit ad cõmiſſa in purgatorij locis diluẽda. Gregori⁹ Pontifex refert, quẽdã centũcellenſem pſbyterũ/dũ in thermis lauaret̃, hoĩ ignoto/qui tñ ipſi officioſius ibi inſeruiret, panes aliquot referendæ gratiæ cauſa mũeri obtuliſſe, illũ vero noluiſſe accipe, q̃ ſibi eis opus nõ eſſe diceret vita hac iã defuncto. Se eñ loci illius dñm aliqñ fuiſſe, & eo deinde labore expiare culpã ibi iuſſum. Quãobrẽ ſi ſibi gratificari vellet, illos panes pro ſe cõſecratos deo offerret. Quod cũ ille feciſſet, die octauo ad thermas reuerſus, homine nõ inuẽto/ noxa abſolutũ agnouit. Ille ergo primũ poſcẽdo, deinde nõ cõparendo, qñto hoc ſacrificiũ defunctis emolumẽto ſit/patefecit. Presbyter cẽtumcellẽſis.

IDEM ſanctus pontifex tradit, dũ adhuc abbatis officio fungeret̃, monacho ſui monaſterij/cui Iuſto nomẽ erat/& ægrotanti, fratrum colloquiũ ſe interdixiſſe/& defuncto cimiterij ſepulturam, eo q̃ tres aureos apud illũ abſconditos deprehenderat, qui oĩbus cões eſſe debuiſſent. Hac ſeueritate in languentẽ primo, deinde in mortuũ vſus, vt ſanos viuẽteſq̃ ab eiuſmodi vitio coerceret. Cæterũ & Gregorius papa.

Digitized by Google

ſaluti illius conſulēs, miſſas.xxx. ꝑ eo celebrare Precioſum mona-
chum iuſſit. Iuſſus ergo trigeſimo die poſt fratri ſuo Copioſo appa-
rens, pœnis quibus ꝓ delicto afficiebatˀ, ſe demū abſolutū dixit. Ita-
qꝫ idem dies & oblationū finem ſtatuit & ſupplicij. C

Quædam mulier. QVEDAM mulier (vt apud eūdē auctorē legimꝰ) ꝓ viro ab
hoſtibus capto, & ī vincuˀ cōiecto, ꝑ ſacerdotē ſacrā deo hoſtiā ſta-
tutis diebꝰ offerre cōſueuerat, & cū illo poſtliminio reuerſo didiciſ-
ſet, dū captiuꝰ teneretˀ, idētidē ſe reuinctū cōperiſſe, neqꝫ ſcire potuiſ-
ſe, quō id ſibi cōtingere ſoleret, dies q̄bus id ei contigerit ſciſcitās,
eoſdē ipſos fuiſſe animaduertit, quibus oblatū fuerat ſacrificium.

Agaton eps. IDEM teſtatˀ Agatonē epm Panormitanū cum Romā verſus
nauigaret, ad inſulā quæ in Tyberis oſtio eſt applicuiſſe, & ſacrifici
um miſſale obtuliſſe, ꝓ nauta ſuo Varica noīe, quē in ſcaphā deſcē
dentem, dū nauis plenis velis ferretˀ, rupto fune in medio mari reli-
querat, & fluctibus obrutū periſſe putabat. Cū autē ad Romanum
portū peruenilſet, egreſſus in littore Varicam ſibi obuiū habuit, &
vehementer miratus audiuit, eū dū ſcaphā regendo, partim labore,
partim inedia iam deficeret, obdormiſſe, & dormienti ſibi viſum a D
quodam panē accepiſſe, atqꝫ eo guſtato ſe refocillatum ſenſiſſe, de-
inde expergefactū nauigio iuxta prætereūte ſuſceptū Romāqꝫ dela
tum. Rem ergo curioſius exquirens, cōperit ea ipſa die illū pane eo
refectum fuiſſe, qua ſacrificiū fuerat oblatū, & deo gratias egit, quia
Hiere.31.e hic ille panis eſſet, de quo per Hieremiā dicitur. Inebriaui animam
laſſam, & omnē animam eſurientē ſaturaui.

Fœminæ. Maria magdalena. FOEMINARVM quoqꝫ ſanctarum hac in re curam ſtudi
umqꝫ indicabimus, vt ex eo ſimul & vtilitatem mōſtremus. Maria
magdalena vitam agens in deſerto, cœleſtiū ſpirituū ſocietate frue-
batur, & tamen cum ſibi vitæ finem imminere cognouiſſet, Maxi-
minū epm iuſſit accerſiri, & percepta ab eo cōmunione, ad cœlum
migrauit. Nō fuit illi ſatis cū angelis iter hoc ingredi, niſi dn̄m an-
geloꝝ ducem habuiſſet. Sic olim ad ſepulchrum eius lugēs, dimiſ-
ſis angelis quos viderat, illū ſolum quæſiuit quem lugebat, & tunc
demū conſolata abijt, cū ipſum reſurrexiſſe cognouit.

Petronilla virgo. PETRONILLA virgo cupiens iam ad cœleſte de terreno
trāſferri habitaculo, ne ſine viatico diſcederet, a pſbytero Nicome-

Digitized by Google

A de panē trinitatis accepit. Itaqꝫ ſponſo æterno copulata cœlū adijt,
ne fruſtra illum procis mortalibus præpoſuiſſe videretur/ ſi eidem
& in terris poſita cōmunicare neglexiſſet.

LVCIAM virginē nec inter flāmas cōſtrictā, nec ꝑfoſſo a ſa/ Lucia virgo.
crilegis iugulo lætaliter vulneratā mori potuiſſe accepim⁹/donec
ſacram ſibi cōmunionē a ſacerdote oblatā nō ſumpſiſſet. Tunc cū
martyrij corona cœlū læta petijt/cum eū pro cuius amore ſupplicia
cōtempſerat/ſibi iunxit itineris ducem.

SI ergo ſanctis hoībus tantæ curæ fuit ad hanc ſacroſanctā cōi Exhortatio
onē etiā corpore accedere/a qua ſpiritu & volūtate nūqꝫ diſcedebāt
qnto magis nos qui pctōres ſumus/idē oporteat facere, His eñ ma
gis opus remedio eſt qui grauius ægrotāt, hoc autē remedio a pctī
morbo cōualeſcim⁹/ab inquinamētis mūdamur/ab errore in viam
iuſticiæ dirigimur, deniqꝫ de morte tranſim⁹ ad vitā, de tenebris ad lucē.

IN PRIMIS tñ videndū, quo aīo/qua mente acceda
tur. Aptis ad ſumendū corporib⁹ medicina ꝓdeſt, male autē diſpo
ſitis/ſi ſumatur exitio eſt. Et ſi Philiſtini/ꝙ arcā domini captā in tē/ Philiſtini 1.Reg.5.a
B plo idoli Dagon poſuiſſent/aduerſa paſſi ſunt, & Bethſamitæ ab eis Bethſamitæ.
reſtitutā ſuſcipientes ꝙ parum reuerēter habuiſſent, pœnæ interni
ciōe ſublati, quāto deterius afficiēdus erit quiſquis/ vel prætermiſſa
quæ deo debetur adoratiōis ratione, vel nō abſterſis prius a ſe ꝯtū
poteſt/iuidij/odij/luxuriæ/cæterorūqꝫ vitioꝝ ſpurcicijs, mūdiſſimū
dñi corp⁹ ꝑſumpſerit accipe? In Iudā quia malignis cogitatiōibus
æſtuās illud ſumere nō timuit, poſt bucellā ſathanas introiſſe dicit.
Ideoqꝫ nō a pctō mūdatus eſt/ ſed potius pctm̄ peccato cumulauit/
venditiōis crimē veniæ deſperatiōe, & cū male pœnitendo ſibijpſi
præ dolore mortē cōſciuiſſet/in abyſſum corruit tormentoꝝ.

NOS ergo cū magdalena lachrymis prius lauem⁹ pedes dñi,
& cum Centurione clamemus Dñe nō ſumus digni/vt intres ſub Mat.8.a
tectū noſtrū. Cōparanteſqꝫ aromata pœnitētiæ & humiliatiōis exē
plo ſanctarū fœminaꝝ, ad vngendū illū in odore vnguentoꝝ eius
feſtinem⁹, vnctū tandē ritu pijſſimi Ioſeph/ſyndone cōſcientiæ no/
ſtræ pura mundaqꝫ inuolamus. Et cum ſic inuolutū in monumēto
pectoris noſtri nouo repoſuerimus, paſſionis eius pœnas mente
recolentes, ad reſurrectionis quoqꝫ eius gloriam nos peruenturos

Digitized by Google

ſperem⁹, viſuri q̄dē illū/nō iam ſub diuerſaꝝ ſpecieꝝ velamēto/ſed C
2.Cor.3.d facie ad faciē/in eandē imaginē(vt apl's inquit)transformandi a cla
ritate in claritatē/tanq̄ a ſpiritu dn̄i/ſemꝑ cum illo futuri.

FINIT LIBER QVARTVS

INCIPIT LIBER QVINTVS

DE NEMINE TEMERE IVDICANDO CAPI.I.

SED PLERIQVE ALIENA NIMIS aui/de iudicantes, ipſi errore incauto in culpā labuntur, dum vel incerta pro certis affirment, vel ſi certa ſunt iudicare ad eos non ꝑtineat, vl' ſi pertinet, occulta ꝓ manifeſtis iudicent, vel etiam ſi manifeſta ſunt/quo animo fiant ignorēt, & veluti malo facta perſequantur. Huiuſcemodi autē iudicia quoniā temeraria ſunt/a domino ꝓ/

Mat.7.a hibentur dicente, Nolite iudicare & non iudicabimini, Nolite condemnare & nō condemnabimini. In quo em̄ iudicio iudicaueritis/ iudicabimini, & in qua menſura menſi fueritis/ remetietur vobis, D
Igitur hoc loco colligere exempla decreui, quibus inſtructi circū/ſpectiores eſſe poterimus ad noxam hanc deuitandā, deoq̄ obedi/endum, ne quis in alterum quomodo non licet/ ſententiam profe/rendo/ ſeipſum damnet.

Aaron & Maria. Num.12.a AARON & Maria Moyſen probro iactauerāt/ ob vxorem eius(vt inquit ſcriptura) æthiopiſſam, & q̄ tam audacis petulātiæ caput & cauſa fuerat/in lepram incidit, vt corporis morbo mētis vi/tium puniretur, quoniā ab homine reprehendi non debuit/ quem deus ſuis colloquijs ſuaq̄ familiaritate dignū iudicabat. Hinc diſcere licet/quāti periculi ſit ſæculo ſeruiētibus, vt quicq̄ ſiniſtrū inde/cenſue ſentiant de ſeruis dei. Fit em̄ plærumq̄, vt quod illi reprehē/dendum iudicant, apud deum laudabile ſit. Iccirco & apoſtolus cla

Ro.14.a mat dicens, Tu quis es qui iudicas alienū ſeruum, domino ſuo ſtat aut cadit, & ne de cadente etiam deſperemus/ ait, ſtabit autem, Po/tens eſt em̄ deum ſtatuere illum.

Num.5.b Mulier ſu/ſpecta. QVOD autē ad cōiugatos ſpectat q̄diu adulterij crimē latet, ſuſpicari fortaſſe licet, credere non licet. Et veteri q̄dē lege mulieris

Digitized by Google

A ſuſpectæ cauſam p ſacrificiũ çelotypiæ viro diſcutere p̄miſſum erat nunc nefas eſt accuſare niſi deprehenſam. Sed ſi deprehẽſam etiam lapidari vetuit dominus/ niſi ab eo qui ſine peccato eſſet, cũ nemo ſine peccato ſit, vix dici poteſt/ q̄ꝫ grauiter delinquant qui ſuſpectã veluti deprehenſam lapidant ictibus detractionis, & infamiæ dentibus lacerant fortaſſe innocentem. Et profecto de ijs quæ latent/ qui iudicat, etiam ſi euenerit vt verum iudicet/ mentitur, dum ſe ſcire affirmat quod neſcit.

QVI Suſannã accuſauerant, falſitatis cõuicti lapidibus obruti ſunt, ipſa poſt mortis quoq̄ꝫ ſententiã abſoluta. Quiſq̄ꝫ igit̃ inſontem ſceleris alicuiꝰ inſimulauerit, ab ipſo iudice quẽ nihil omnino latere poteſt, tantidẽ cõdemnabit̃/ quãti dãnari accuſatus debuit ſi deliquiſſet, Vñ mendacẽ teſtem tallione punit lex, vt quãtũ pœnæ quis in ꝓximũ praua delatione molitꝰ fuerit/ tantũ ꝓ impietate ferat. Nõ miſereberis eiꝰ inquit/ ſed aĩam ꝓ aĩa/ oculũ ꝓ oculo, dentẽ ꝓ dente/ manũ ꝓ manu/ pedẽ ꝓ pede exiges. Preſbiteri in Suſannam. Dañ.13.g Deut.19.d

AC NE facile delatoribus credamus/ aut rumoribus incertis Ibidem
B ad iudicandũ cõpellamur/ diuina ſancitũ eſt lege, Non ſtabit teſtis vnꝰ contra aliquẽ, quicq̄d illud peccati & facinoris fuerit, ſed in ore duorꝫ aut triũ teſtiũ ſtabit omne verbũ. Contra dei ergo legẽ agit, qui contra aliquẽ vnius tm̃ verbis fidẽ adhibet.

SED manifeſtũ q̄q̄ꝫ aliorꝫ opus/ qđ ita bono vt malo animo agi poteſt, qualiter accipiendũ ſit/ ſequenti exẽplo ſatis patebit. Diuiſa promiſſionis terra/ victiſq̄ꝫ hoſtibus Ioſue duce/ & iam militiæ miſſione accepta, Tribus Ruben & Gad, & dimidia tribꝰ Manaſſe de Sylo, vbi tabernaculũ fixerant ad Galaad poſſeſſionẽ ſuã, quæ vltra Iordanẽ erat, reuertẽtes in ripa fluminis citeriore altare cõſtruxerũt, ob hoc dũtaxat/ vt poſteris fidẽ facerent ſe cõmeandi ius habere ad offerendũ in Sylo, neq̄ñ ſeparati a reliquis tribubus ſicuti poſſeſſione/ ita & religione viderentur. At ꝟo cæteri filij Iſrael rati illud ad ſacrificandũ dijs alienis ædificatũ, dei ſui iniuriam armis vlciſci parant. Mox vbi miſſa legatione ponendi altaris cauſam didiciſſent, probare factũ cœperunt quod incuſauerant, & quos morte dignos iudicabãt/ laudibus extulerunt. Q̃ ſi rem paulo accuratius non inquiſiſſent, falſa decepti opiniõe/ pios ꝓ impijs trucidaſſent, Filij Iſrael. Ioſue 22.c

Digitized by Google

& nõ leuius crimẽ foret incõſultũ iudiciũ/ꝙ ipſa cui infenſi erãt/diuinæ legis ꝑuaricatio. Itaqꝫ ſemꝑ magnopꝫ cauendũ eſt, ne quid in alijs cõtinuo deteſtandũ putemus/qđ ſub ſpecie aliq̃ mali/& bonũ eſſe queat, ne ꝓpheticũ illud in nos retorq̃ri poſſit, Væ qui dicitis C
Eſa.5.c malũ bonũ/& bonũ malũ, ponẽtes tenebras lucẽ/& lucẽ tenebras, ponẽtes amarꝫ in dulce/& dulce in amarꝫ. Semꝑ quidẽ tutius ẽ/honeſta potius ꝙ turpia de ambiguis cõiectari.

QVOD cum quidã terræ Hus habitatores minus obſeruarẽt ſimplicẽ illũ & rectũ/deoqꝫ ꝓbatũ virꝫ Iob/eo ꝙ calamitatibus op-
Iob.4.b tus fuerat/iudicarũt iniuſtũ. Ipſi dñs int̃ aduerſa patiẽtiæ meritũ exaggerat, ſed falſi rerꝫ exiſtimatores/nõ habẽtes in q̃ eũ manifeſto arguãt/occulti criminis reũ putãt, quia in miſerijs vident, digni illi talia ob culpã ꝑpeti/q talia paſſum vaniſſimo argumẽto delictis obnoxiũ cẽſuerũt. Ex vitæ moribꝰ/nõ ex caſuũ ãguſtijs/ q̃lis qſqꝫ ſit iudicari debet, iuxta euãgelicũ illud, Ex fructibꝰ eorꝫ cognoſcetis eos.

Mat.7.c SED ETIAM illud int̃ temerarias iudicatiões ponendũ, ꝙ
Heli Sacerdos. Annã Helchanæ cõiugẽ dño in Sylo ardẽtius deuotiuſqꝫ ſupplicã-
1.Reg.1.c tem, cũ cõſideraſſet Heli ſacerdos/temulẽtã putarit. Vſqꝫ quo ebriaeris inq̃t, digere pauliſꝑ vinũ quo mades. At ipã a dño exaudita/ſterilitatis opprobrium fœcunditate deleuit. Exteriorem corꝑis geſtũ notauit Heli, & ebrietatis obiecit vitium, ſed deus intima reſpexit cordis/& compotem voti fecit. Sic enim ſæpe falli neceſſe eſt/qui ex facie hominis animi occulta iudicat. Et quia ſolius dei ẽ noſſe mortalium cogitatiões, qſquis eas in altero cõiecturis explicat/dei iudiciũ ſibi vſurpat. Dũqꝫ in dubijs male de ꝓximo ſentit/ charitatẽ offendit. Qđ vt ſolliciti declinemꝰ/meminerimus a dño præceptũ eſſe, Nolite iudicare ſecundũ faciẽ/ſed rectũ iudiciũ iudicate. D
Io.7.c

INCONSVLTI q̃ppe iudicij iuſtiſſimas pœnas dedit Am-
Annon rex. monitarum rex Anon, qui Dauid regis legatis ad ſe de obitu pa-
2.Reg.10.a
1.Paral.19.a tris ſui cõſolãdum miſſis, obiecto ꝙ terrã ſuã exploratũ veniſſent/partẽ barbæ abradi fecit, veſteſqꝫ ad nates vſqꝫ ſuccidi, & hac ignominia affectos abire iuſſit/quos q̃dẽ honore ꝓſeq debuerat, ſi Dauid erga ſe animũ ita vt erat/pẽſaſſet. Peruerſa igit̃ de amico ſuſpitione in ſuã abreptus ꝑniciẽ ꝓ barbis raſis capitis diadema amiſit/ꝓ ſuccisis veſtibus regnum. Hinc quoqꝫ patet quãtæ ſtulticiæ ſit eius

Digitized by Google

A amorē deſpicere, cuius odio pares eſſe nō poſſumus.
¶ PERVERSVM aūt iudiciū & in Michol vxore Dauid diui Michol 2.Reg.6.c
na vltiōe punitum eſt. Cum eñ regem ephot lineo accinctū/& præ
gaudio ſubſilientem corā archa dñi vidiſſet/ deſpexit atq; cōtēpſit,
leuitati aſcribens/qđ humilitatis erat/& magnæ in deū pietatis. Ille
ergo q̄tū ſe humiliauerat/tantū gloriæ adeptus eſt. Ipſa vͦo ꝑpetuæ
ſterilitatis cōtumeliā tulit, vt ſe eius cōiugio indignam agnoſceret/
quem ſcurris comparandum exiſtimauit.
¶ VIDEANT ET ipſi iudices quali examine illos q̄bus præ/ Salomon Rex. 3.Reg.3.b
ſunt/iudicare debeāt. Si eñ rex Salomō deo offerēte q̄cqd petiſſet/
nihil ſibi magis neceſſariū duxit q̄ in decernēdo ſapiam. Dabis ſer
uo tuo inq̄t cor docile/vt ppl'm tuū iudicare poſſit, & diſcernere in/
ter bonū & malū, q̄s adeo ſibi cōfidit/vt in iudicādo errare non for/
midet? Qui quidē error niſi grauiſſimus eſſet, nō ꝓ eo vitādo Salo/
mon magis ſollicitus fuiſſet/q̄ ꝓ vitæ ſpacio ꝓtelādo/ꝓ diuitijs cu
mulandis/ꝓ inimicis domādis/imperioq; ꝓpagando. Et qm̄ his re
bus iuris dicūdi ſcientiā prætulit/plus etiā q̄ poſtularat/accepit. Sa/
B piētis vtiq; optionis præmiū referēs opes & gloriam.
¶ AT ASSVERVS perſarꝝ rex malignis inuidi Amā delatio Aſſuerus rex. Heſter.3.d &.8.a
nibus plus æquo credulus, Iudæos qui in regno ſuo erāt/veluti pa/
cis turbatores edicto ꝑdere oēs iuſſerat. Mox innocētia eorꝝ cogni/
ta/ſniam vertit in accuſatorē. Quos aūt neci iā addixerat/honore af
fecit. Laudabilius egiſſet/ſi nō ꝑcipitaſſet iudiciū. Sed neq; in eo lau
de ſua fraudandus/q̄ iniuſte decretum iuſte reuocare nō tardarit, in
illū animaduertēs/cuius ſuggeſtione deceptus fuerat, tā æquus ini/
qui hoīs vltor factus/q̄ ſæuus innocentū fuiſſet interemptor/ſi an
te dictā internitioni diē/id qđ erat nō reſciuiſſet. Q̄ itaq; recte Iob, Iob.29.c
Cauſam inq̄t quā neſciebam/diligētiſſime inueſtigabam.
¶ SVNT QVI ſuis de rebus alios cōſulūt, ſed cū ſibi recte cōſul
tum eſt/cōtemnūt, quoſq; ante amauerāt/odiſſe incipiūt, ſi illos q̄c/
q̄ ſecū diſſentire animaduertūt, eorꝝ iudices facti quorꝝ iudicijs vſu
ri videbant̄. Horꝝ ꝑuerſitatē ſecuti Ioanā Charee filius & q̄ cū illo Ioanam.
erāt, cū poſt Babylonicā captiuitatē/in terra Chanaā iuxta Bethleē Hiere.42.a
reſediſſent, & Chaldæos timētes, quo fugam vertere ſibi expediret/
Hieremiam ꝓphetam cōſuluiſſent, illeq; deo reuelāte ibi tuto mā/

Digitized by Google

Ibidē.45.a.b ſuros dixiſſet, & ſi ad ægyptū (vt parabāt) trāſfugerēt, perituros ma/ C
le de ꝓpheta ſuſpicati ſūt. Et mendaciū loqueris inquiūt, nō miſit te
dn̄s ſed Baruch Neriæ filius / vt tradat nos in manus Chaldæorum.
Trāſeūtes ergo in ægyptū / vbi ſe putabāt tutiores / ibi citius a Chal/
dæis oppſſi ſunt, & qui mendacē ꝓphetā iudicauerāt, ſibi magis ꝙ
illi credentes, in interitus ſui foueā corruerūt. Quod nos defugien/
tes, fideliū ac ꝓuidorꝫ cōſultorꝫ monitis diſcamus acqeſcere / nō ea
Prouer.19.c temere dījudicare. Salomonis quoqꝫ ſentētia eſt. Audi cōſiliū & ſuſ
cipe diſciplinā, vt ſis ſapiēs in nouiſſimis tuis.

NVNC euangelicæ inſtitutionis exempla, quæ ad ꝓpoſitum
Iudæi quicꝙ ſpectare videbunt / colligemꝰ. Dn̄s noſter Ieſus Chriſtus iu/
Lu.7.e dæorꝫ in iudicādo maliciā arguēs. Venit inquit Ioānes baptiſta / ne/
qꝫ manducans panē / neqꝫ bibens vinū, & dicitis, Dæmonium ha/
bet. Venit filius hoīs manducās & bibēs / & dicitis, Ecce hō deuo/
rator / & bibens vinum / amicus publicanorꝫ & peccatorum. Tales
ſunt qui de omnibus male ſentiunt, & quicquid egeris / vitio ver/
tunt. Humilē appellant hypocritā / ſimplicem fatuum / ieiunantem
phreneticum / nō ieiunātem guloſum, delinquentes corripientem / D.
durum & aſperum, quieti ſtudentē / deſid em & ignauū. Nullum de
niqꝫ bonū agitur / quod hi malignis peruerſiſqꝫ ſuggillationibus de
Pſal.30.e nigrare nō cōtendāt. Propterea merito ſane de illis dicit̄. Erubeſcāt
impīj & deducant̄ ī infernū, muta fiāt labia doloſa. Quæ loquūtur
aduerſus iuſtū iniquitatē, in ſuperbia & abuſione.

Simon pharisæus SIMONEM quoqꝫ phariſæū ſaluator / apud quem diſcubue
rat, falſæ exiſtimationis cōuincit. Putauerat ille non eſſe ꝓphetam,
Lu.7.f qui ſe a peccatrice muliere tangi permitteret. At miſericors dn̄s ho/
ſpitem ſuum ab errore volēs reuocare, & ſecretas eius cogitationes
arguēdo in mediū ꝓtulit, & mulieri peccata palā dimiſit. vt ſe nō ſo
lū ꝓphetam ſed etiam deū ꝓbaret. Peccatricē deniqꝫ illi prætulit / hu
militatis officījs / dilectionis ſignis / fidei argumētis. Caueat igit̄ pec
cator peccatorē cōtemnere, ne dū aliū accuſat / ipſe accuſabilior ap/
pareat, ſed potius peccatricis huius more humiliter, vt dum ipſe ab
Iudas ſcariothes. alījs reprehendit̄ / a dn̄o defendi mereat̄.

Mat.26.a Mar.14.a SED quorūdam iudiciū ſub honeſtatis velamento malignita/
te plenū eſt. Iudas ſcariothes vnguentū quo perfundit̄ dn̄s / perditi/

A onē vocat. Vt quid ꝑditio hæc facta eſt inquit. Poterat vnguentum
iſtud venūdari plus ꝙ trecēta denarijs/& dari pauperibus. Officio/
ſe erga Ieſum venerationi callidæ obtrectat, prætendēs ī egenos pie
tatem, nō ꝗ egenis ipſe miſereri ſoleret. Quō eēm in pauperes pius
eſſe poterat/ qui in dn̄m ſuū tā impius fuit? Proh indignū facinus,
elemoſynam cōmendat/qui ſacrilegiū facit, miſericordiā effert/ qui
ꝑditionem meditat̄. Nō ergo ideo commendat elemoſynam/vt cō
mendandā putet, ſed vt animi ſui auariciam tegat, qua vnguēti ef/
fuſionē nō in ſuū verſam lucꝝ triſtatur. Itaq; mulier quam ille accu
ſat/a veritate defendit̄. Bonū inquit opus operata eſt in me, quid ei
moleſtus es? At elemoſyna etiā bona eſt, bona vtiq;. Sed qui bonū
alterius boni cōpatione malū appellat, tā falſus atq; ꝑuerſus ē, vt
ne illud quidē quod approbat/ſatis amet.

Scribæ & Phariſæi

¶SCRIBE quoq; & phariſæi ſe legis diuinæ çelatores oſtēdūt/
& ſabbatum obſeruāt. Chriſti quidem miraculis eo potiſſimū die fi
eri ſolitis inuidētes, nō deo gratum faciētes, cū nullum omnino tem/ Mat.12.b
pus ſit/quo bn̄facere nō liceat. Eundē in Beelçebub eijcere dæmo/ Mar.3.c
B nia dicūt, ne in eo dei virtutē confiteri cogantur. Et cum ſe ille a dex Lu.11.b Mat.26.f
ris virtutis dei ſedentem in nubibus iterum venturꝝ reſpondiſſet, Mar.14.g
blaſphemat inquiunt. Atq; ipſum qui mortuos viuificauerat/reum Mar.15.b
eſſe mortis iudicant. Adeoq; nihil veri videre poteſt liuor, vt inno/ Lu.23.d
centem & iuſtū crucifigi/homicidā & ſediciosum dimitti expoſcāt.
Barrabas liberat̄, Ieſus occidit̄. Qꝫ autē execranda talia iudicia ſint/
Salomon aperit dicens. Et qui iuſtificat impiū/& qui cōdemnat iu/ Prouer. 17.c
ſtū, abominabilis eſt vterq; apud deum.

¶QVAM etiā iniquū ſit alioꝝ vitia cernere/ſuoꝝ obliuiſci, do/
cet ipſe ſaluator, dū huiuſmodi hominē reprehendēs ait. Quid tu vi Mat.7.a
des feſtucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo nō vides? Lu.6.f
Aut quō dicis fratri tuo, Frater/ſine eijciā feſtucam de oculo tuo, &
ecce trabs ē ī oculo tuo. Hypocrita/eijce primū trabē de oclō tuo, &
tūc videbis eijcere feſtucā de oculo fratris tui. Tūc ergo alios decēti
us corripe poterimꝰ/cū priꝰ noſmetipſos correxerimꝰ, corripe inq;
nō cōdemnare, vt charitas cōſeruet̄/& ſemp̄ declinet̄ impietas.

¶ILLI quippe qui nimis arrogāter adulteram accuſauerāt, mox Accuſatores Adulteræ
domino in terrā ſcribente, cū ſuū legiſſent ſcelus/alienū vlciſci eru/

Digitized by Google

10.8.a buerũt. Qui ſine peccato eſt veſtrꝝ inquit, primus in eã lapidẽ mit/ C
tãt. Nõ ſolũ autẽ lapidẽ in accuſatã torquere nequerũt/ſed nec iuſti
iudicis ferre præſentiã. Ad lapidãdũ cõuenerãt, ſed parua mora/ipſi
quaſi lapidibꝰ acti fugã fecerũt. Tãq̃ indigni erãt q̃ alios arguerẽt,
vt adulterij crimẽ ab eis delatum facile veniã inuenerit. Nos itaq̃ ſi
noſtra peccata ãn oculos poſuerimus/aliena poſt tergum relinque/
mus, nec alterꝝ accuſare audebimus/magis ipſi accuſandi.

Moyſes abbas. MOYSES abbas in deſerto Scythi noĩatiſſimus, cũ accerſi/
ret vt ſentẽtiã diceret in fratrẽ qui peccauerat, venit ſaccũ arena ple
nũ in tergo baiulãs, & rogatus q̃d illud eſſet. Peccata ſua eſſe dixit,
quæ vix ferre præualeret, nedũ aliena iudicare poſſet. Q̃d præpoſi/
ti monaſterij audiẽtes, fratri pœnitẽti veniã indulgere/ q̃ pœnã in/
fligere maluerũt, dũ conſiderãt/ne ſe quidẽ ſine peccato eſſe. Nec ta
Exo. 23.c. &.34.d men ideo delinquentibus ignoſcendũ eſt, ne coquatur hedus in la/
cte matris ſuæ. Sed ipſi qui præſunt, ita ſeueritatẽ in puniendo exer
ceãt, vt ſemper ſe quoq̃ infirmos eſſe meminerint.

Monachus quidam & Paſtor preſbyter. EIVSDEM loci preſbyter Paſtor, monacho qui ſe de cœno/
bio diſceſſurꝝ dixerat, q̃ ſe cum fratre manere/ de quo male audiſ/ D
ſet/pigeret. Ne facile malum crediderís inquit q̃d audiſti. Cũq̃ ille
id ſibi a viro fideli relatũ aſſeueraret/reſpõdit. Si fidelꝭ eſſet/nõ tibi di
xiſſet. Poſtremo ꝓpoſuit ei trabẽ & feſtucã de euãgelio, vt ſemper
aliena peccata feſtucam putet/ſua trabẽ, ſe prius condemnãs q̃ ali/
os iudicans. Quo tandẽ conſilio ipſe vſus/ ibidẽ habitauit vnde re/
cedere decreuerat, male de altero obloquẽtibus credere deſtitit, ma
le agẽtes ſibi præferre cœpit, & ſi quis etiam manifeſto deliq̃rat, nõ
iã ei iudicãdi occaſionẽ/ſed magis humiliãdi præbebat. Et nos ergo
Mat. 25.c Paſtoris vocẽ audiamus, vt mites & quieti potius cũ agnis in partẽ
dexterã cõcedamus/q̃ laſciuiẽtes & curioſi ad ſiniſtrã cũ hedis decli
nemus. Laſciuiunt autẽ qui præſumptionis ſpeculã inſcẽdẽtes/ali/
orum actus auide explorãt, ſuos nõ ſatis cõſiderãt, & dũ alios nimis
licenter iudicãt, ipſi grauius dei iudiciũ incurrunt.

Percuſſor Vitalis mõachi SICVTI de illo legimꝰ/q̃ Alexãdriæ Vitali monacho de ꝓſti
bulo egredienti obuiã factus alapã incuſſit, q̃ ab eo libidinis cauſa
infamẽ locũ freq̃uẽtari diceret. Et ſtatim ipſe a dæmonio arreptꝰ ma
le torqueri cœpit. Aſſiduꝰ q̃ppe ſibi erat Vitalꝭ, nõ tñ libidinis cauſa/

Digitized by Google

A vt ille putauit, ſed vt eas quæ ſe libidini pſtituerãt, a tã turpi vitæ p-
poſito reuocaret. Ad ſingulas em̃ penetrãs/oblata pecunia noctem
paciſcebãt, nec̄ quicq̄ tota ea nocte aliud q̄ dolẽter ingemiſcere/
& deũ p ſalute pditæ mulieris depcari, ita alias ad deũ cõuertere, ali
as ſaltẽ eo tpe vt a ſcelere ceſſarẽt/cõpellere. Quæ res tũc clarius pa-
tuit, cũ poſt vindictæ diuinæ in pcuſſorẽ miraculũ, illæ ipſæ mulie-
res apud quas aliquãdo pnoctauerat/palã cõfiterent, atq̄ idẽ pcuſ-
ſorẽ ſuũ miſeratus/oratione ſanitati reſtituiſſet. Nos tam anceps iu
diciũ facile vitabimus/ſi Ioannis Alexandrini epi prudentiã imita-
ri voluerimus, qui ipſi⁹ Vitalis delatoribus ita fidẽ adhibuit, vt ſan-
ctũ virũ ne in luſtris quidẽ impudice verſari crederet. Tutius nãq̄
conſiliũ/æquior deliberatio/certius iudiciũ, ſemp bñ præſumere de
ijs/quos nunq̄ in crimine nouimus deprehẽſos.

¶ IDEM ſanctus Ioãnes eps illos etiã q publice peccauerãt/ab- Ioannes eps.
ſentes carpi taxariq̄ phibuit. Fieri em̃ poſſe vt peccatũ pœnitendo
diluiſſent, & iniquũ eſſe id ab homine petulãter exprobrari/quod a
deo clæmẽter fuerit cõdonatũ. Itaq̄ domeſticos ſuos grauiter incre-
B puit/cũ quendã virginis raptorẽ morte dignũ dixiſſent. Et q ſcitis
inquit/ſi ille iã peccare deſtitit/cũ vos fortaſſe nõ ceſſetis. Iure quidẽ
iſta Ioannes. Cũ em̃ ſcriptura diuina dicat, Neſcit homo vtrũ amo- Eccs. 9. a
re an odio dignus ſit, qua ratione hõ in altero ſciet quod in ſe neſcit
vtrum ſcilicet aliquis odio vel amore dignus ſit.

¶ BEATVS vero Frãciſcus etiã obliquæ ſuſpiciõis culpã i fra- Franciſcus
tre caſtigauit. Cũ em̃ paupculo quodã ſibi obuiã facto, nuditatẽ ei⁹
dolens idẽtidẽ ingemiſceret, & frater quo cũ vna iter agebat/ dixiſ-
ſet. Pater & ſi ille rebus paup eſt, fortaſſe rerũ cõcupiſcẽtia diues ẽ,
Cõtinuo ipm tunicã ſuã exuere/& pauperẽ opire iuſſit, vt quẽ lin-
gua læſerat/ei bñficio ſatiſfaceret. Prauæ igit̃ ſuſpiciões/cũ pſtim de
crimine nihil cõſtat/ſedulo vitãdæ ſũt. Et licet ſemp vitari nequeãt
qm̃ homines ſumus, ibi ſaltẽ cõmoriant̃ vbi ortæ fuerint. Linguã
cõtineamus/ſi cogitationes nõ poſſumus.

¶ QVIS em̃ de Lupo Senonũ epo nõ male opinaret̃, ſi eum præ- Lupus eps.
ceſſoris ſui filiã virginẽ iã adultã (quã iuxta ſe educabat) tenerrime
diligere cõſpexiſſet, & quãta ille ſanctitate polleret/ ignoraſſet. Sed
pfecto nec̄ nota ſanctitas obſtitit/ qn aliqñ domeſtici eius ipſum

Digitized by Google

nimiꝫ in puellã amoris int̃ ſe taxarẽt. Qđ ipſe reſciẽs, coram omni/bus euocatam oſculo excepit dicẽs, Nõ offendũt obloquentiũ verba/quem ꝓpria nõ ingnat cõſciẽtia. Quoniã aũt ỽginis animũ in dei amorẽ ꝓpẽſum cognouerat, eã ardẽter quidẽ/ſed corde ſincero diligebat. Nihil prauum de ipſo cõijcere debuerũt/quem irreprehẽſibilem totius reliquæ vitæ inſtitutio teſtabat̃. C

Daniel abbas. AB HAC impudicitiæ nota Daniel ægyptius abbas miraculo ſe expetiuit. Cum eñ rogatus ruſtici cuiuſdã domũ adijſſet, vxori eius diu īfœcũdæ ac ſterili ſobolem oratiõe a dño impetrauit. Vicini ỽo tumeſcenti ventre mulierem cernẽtes/quã olim de marito nunꝙ grauidam factam nouerant, de abbate cõcepiſſe putauerũt. Poſtꝙ ergo peperit, Daniel omnibus ad ſpectaculum conuocatis, infantulum per deum obſecrat, vt quis pater eius eſſet/palam diceret, & ſtatim ab oſculo illo/a quo nihil aliud adhuc niſi vagitus audiebat̃/verba ꝓruperũt, quibus cognitum eſt/mulieris maritum eſſe pueri patrem. Mutata igit̃ ſententia/omnes Danielis ſanctitatẽ laudibus extulerunt, cuius precatione factum eſſet/ vt & ſterilis generaret, & puer mox vt natus eſt/loqueret̃. Itaꝗ tota crimis ſuſpicio in admirationem verſa eſt virtutis. D

Briccius IDEM CONTIGISSE Briccio Turonẽſi epõ/ſed nõ eodem ſucceſſu legimus. Mulier ꝓfeſſiõe nõ opere religioſa/quæ indumẽta & linteamina eius lauare cõſueuerat, illicito cum quodam coitu ꝓlem edit. Briccius cõmiſſi reus agit̃, afferri puer nõdũ menſtruus iubet̃, qui Briccio in noĩe Chriſti intrrogãti reſpõdit, ipſum nõ eſſe patrem ſuum, quis autẽ eſſet/nõ indicauit. Itaꝗ ne ſic quidẽ cõquieuit aduerſum epm cõcitata plebis indignatio, magicæꝗ arti deputãtes, qđ virtute fiebat diuina, in illum inclæmentius fremebant. Ipſe ỽo vt ſe altero quoꝗ ſigno (quando vnum nõ erat ſatis) innocentem ꝓbaret, prunas in ſinum congeſtas per vrbem tulit, dicens/ꝙ ſicut veſtimentum ſuum non vrebat̃/ita ſe a libidinis flagitio alienum eſſe. Illi tamen pr̃ſus increduli, ſuſpectum ab epiſcopatus officio vi deponunt, & alium in locum ſuum cõſtituũt. Cæterum tantam inſontis infamiam deus non ferens, duobus iam ſucceſſoribus eius paucorum dierum ſpacio vita defunctis, ipſum in ſedem ſuam, per ſummum pontificẽ reſtitui fecit, ne plus potuiſſe videret̃

Digitized by Google

A malorum obſtinata ſuſpitio/quam iuſti manifeſta miracula.

QVOMODO aũt id qđ aperte non viderint/iudicãtes nõ fallet, ſi etiam viſa interdum fefellerunt? Diabolus nãq; Siluani naçarethẽſis epiſcopi integritatem cum peruertere nequiſſet/infamia dehoneſtare decreuit, & formã eius habitũq; aſſimulatus, matronã quandã noctu adijt, atq; ad cõcubitũ vrgere cœpit. Pudica mulier vim timẽs, domeſticorum opẽ ptinus inclamat, ille latebrã ſub lecto petijt, ſed vt volebat/a cõcurrẽte familia inuẽtus, verberibuſq; & cõtumelijs affectus/extra edes eijcit. Interim rerum iſcius Siluanus, vbi mane tandẽ pcepit ſe vulgo diffamari, & p ſcelere qđ ne cogitarat quidẽ/iam ad vindictam expeti, furori cedere ſatius ducens, ppere Bethleẽ ſe contulit. Sed cum ibi quoq; vitæ ſuæ inſidiarent, quidã ipſum ferire volentes, verſis mucronibus ipſi ſibi mortẽ conſciuere. Poſt hæc cum ad tumulum diui Hieronymi mulier dæmoniaca curationis gratia adducta eſſet, plurimiq; eo ſimul cõfluxiſſent, apparuit Hieronymus, & dæmoni vt ab ea exiens, quibus præſtigijs naçarethanos aduerſus Siluanum ludificaſſet, palam faceret imperauit. Illico mulier ſanat, & præſente Siluano/Siluanus alter iuxta illam cernitur, qui rem ordine confeſſus diſparuit, & vulgato miraculo ceſſauit innocẽtis infamia, verſipelliſq; impoſtoris offucie magno omnibus tũc ſtupori fuere. Quare igitur circũſpectos quam vigilãtes nos eſſe decet, ne quid male de ſanctis viris/etiam cum in crimine deprehenſos eſſe credimus/nimis cito affirmemus.

Siluanus eps.

Hieronym⁹

B

IDEM QVIPPE callidiſſimus hic veteranæq; malitiæ veneno imbutus ſerpens, beatum quoq; Fortunatum tudertine ciuitatis epiſcopũ infamiæ probro laceſſiuit. Per ipſum nãq; ab homine expulſus/pegrini formã aſſumpſit, & cũ clamore incedẽs/ paſſim qri cœpit, quod Fortunatus eps (q ab oĩbus hoſpitalis ac pius exiſtimat) ſe ab hoſpitio ſuo cũ iniuria exturbaſſet. Hũc qdã malignis rumoribus nimis credulus, ac ſimul vt ſe munificẽtiorẽ epo oſtẽderet/domi ſuæ accepit. Sed dũ vna cũ illo ad ignem ſedens (frigus em̃ erat) Fortunato licentius detraxiſſet, animaduertit confeſſorem ſuum nuſq; comparere, & filium paruulum iam ab eo poſſeſſum vertiginoſo volutatu inter prunas deijci/vitaq; deſtitui. Vnici tandem orbitate didicit infœlix pater/quantũ ſcelus ſit/& quale crimẽ, ſancto-

Fortunatus eps.

Digitized by Google

rum hominum vitã/ vel cauillari, vel cauillãtibus facile credere. C

MAXIME q̃dẽ lentos cõtinẽteſq; in iudicandis alioꝝ moribus nos eſſe oportet, cũ etiã ꝑfectioris vitæ viri ea in re aliq̃n lapſi fuiſſe ferant̃. Effren heremita colũnã ignis ad cœlũ vſq; porrectã viderat, audieratq; talẽ eſſe magnũ Baſiliũ ep̃m, & hac viſione illectus Cæſareã venerat, vt tãtæ exiſtimatõis hominẽ oculis quoq; cõſideraret. Sed cũ ſolẽni Epiphaniæ die põtificali põpa in magno clericoꝝ cetu fulgentẽ cõſpexiſſet, ip̃m elatæ ſuꝑbiæ columnam eſſe cẽſuit/ nõ ignitæ charitatis. Poſtq̃ ṽo ab illo accit⁹ eiuſmodi cogitationis errorẽ ſibi obijci audiuit, cognouit deũ eſſe in homine/ q̃ aliorum arcana illi reuelaret, & oſtẽtis q̃ magnus apud ſe eſſe teſtaret̃. Proſtrauit ergo ſe/ & peccatũ confitẽs veniã petijt, atq; ita iam deinde vt erat de ipſo definire cœpit, quanto ſcilicet exteriori apparatu elatior videret̃/ tãto interius humiliorem eſſe.

Effren ſolitarius.

ALIVN quoq; heremi cultorem in Baſilio deceptum tradũt, qui cũ feſto quodã die in eccleſia multo compoſitũ ornatu/ atq; in loco editiore ſedentẽ cerneret, nõ hoc(vt q̃dem debebat) ep̃ali dignitati imputauit/ ſed cuidã inanis gloriæ fuco atq; oblectamento. D Q̃obrem voce ad ſe de cœlo lapſa audiuit, multo plus ipſum voluptatis cape ſolere, felem beſtiã quam in cella habebat manu demulcendo/ q̃ Baſilium ep̃m ſacris indumẽtis ſe ornãdo. His exemplis edocemur, nõ ex ſignis/ quæ foris apparent, animum qui intra hominem latet/ iudicare debere, eius præſertim/ quem multoꝝ opinio cõmendat, ſermo celebrat, obſequium honorat.

Quidam heremita.

SED HIC iudicij error ijs fere contingit/ qui pauꝑtatis & humilitatis vitam ꝓfeſſi, putant ſi quis inter ipſos paulo cultiorẽ quavtat̃ rem habuerit, ꝓpoſiti præuaricatorem eſſe, quaſi nõ eos tm̃ beatos vocet dominus qui ſpũ pauperes ſunt: aut etiã gloriæ cupiditas ſub ſordido & ſqualenti amictu latere non poſſit.

HINC ergo Cartuſienſis cœnobij p̃poſitus Bernardo abbati/ cum ille ad ipſum viſendum equo vectus aduenisſet, Ephippio nimis elegãti vſum exprobrauit. Attñ q̃ deũ magis q̃ equi phaleras aĩo voluebat, q̃le ephippiũ illud eſſet/ cui inſidẽs a Clarauallè iter egerat/ penitus ignorabat, & ab ijs q̃ ſecũ venerãt/ quale eſſet q̃rere cœpit. Tũc haud dubie apparuit/ magis illi curæ fuiſſe q̃lẽ animũ

Bernardus abbas.

A eo afferret/ꝙ̃ quale ſuppellectile. Itaq; nõ ſemꝑ ex vtẽſiliũ aliq̃ de/core mẽs hoĩs erit metiẽda, ſed ex operibus potius/vitæq; cõuerſatione. Neq; eñ qualis quæq; arbor ſit/folia oſtendunt/ſed fructus.

¶ MACHETES abbas in ægypto (ſicut a Ioãne Caſſiano trãditũ eſt) fratres incuſare ſolitus/ꝙ vuã in faucibus tumẽtẽ, tolerare nõ poſſent/ſed præciderẽt, ꝙ in cellulis ſagũ haberẽt, ꝙ ſæcularibꝰ hominibus oleũ ꝓ medicamẽto cõſecrarẽt. Duo prima ad impatiẽtiã referebat doloris & paupertatis. Tertiũ quandã animi arrogantiam/virtutiſq; oſtentationẽ præ ſe ferre aiebat. At vero quicq̃d dudũ in aliĳs rephẽderat, mox ipſe egit inuitus. Nã in morbũ vuæ incidẽs, præ dolore eã præcidi nõ ſolũ paſſus ẽ/ſed rogauit. Deinde corpori ex valitudine frigeſcẽti ſagũ admiſit. Poſtremo ſæcularium hominũ moleſtĳs victus/oleũ bñdixit. Et cõfeſſus eſt ſuopte iã exemplo ſe didiciſſe, Monachũ in quo alios labi iudicauerit, ipſum in eo lapſurum vel nolentem. Verã eñ eſſe dñi ſententiã dicentis. In quo iudicio iudicaueritis/iudicabimĩ. Nã ſi noſmetipſos (vt apl̃s inq̃t) iudicaremus/nõ vtiq; iudicaremur.

Machetes abbas.
Mat.7.a
1.Cor.11.g

B ¶ AC NE fœminas prætermittẽdo ab hac iudicãdi culpa vindicare videamur, Raguelis ancilla Sarã eius filiã ſepties viduã & adhuc virginẽ, virorꝫ ſuorꝫ interfectricẽ/ auſa eſt cõpellare. Quos tñ deo volẽte a dæmonio præfocatos tradit ſcriptura, vt illa tandẽ Tobiæ deũ timenti integra inuiolataq; ſeruaret. Hãc ergo deus ita diligebat, vt a ꝓphanis cõtingi nõ ſit paſſus, & eãdẽ ancillæ temeritas parricidio pollutã dicere nõ dubitauit. Pudeat nos vir̃ ancillulæ ꝓcacitatẽ ſeq̃ velle, vt hoĩm mores ex caſibus põderemus. Nõ ſemꝑ quicquid aduerſi euenerit/ad culpæ meritũ eſt referẽdũ. Viros amittebat Sara, nõ quia peccauerat vt viduitate puniret̃, ſed q̃a nõ peccauerat/vt intacta digniori marito copularetur.

Fœminæ.
Ancilla in Saram.

¶ AD HEC tñ illi inconſultius errãt/ne dicã impudẽtiꝰ, q̃ etiã bonũ aliquod opus, ne bono animo factũ videatur/cauillãtur.

¶ GERMANA mõaſterĳ Thebaidis ſoror, ſorori Euphraxiæ ꝑ hebdomadã ĩterdũ ꝑducta ieiunia, q̃ admirari debuerat/vitio dedit, auſa dicere ĳs ab illa nihil aliud ꝙ̃ viã affectari vt cæteris ꝑſit, eo ꝙ hoc ieiunĳ genus nulla antea præter abbatiſſam attẽtaſſet. Tantã ĩ iudicãdo temeritatẽ abbatiſſa nequaq; impunitã dimiſiſſet, niſi

Germana in Euphraxiã.

Digitized by Google

Euphraxia de ſe obloquēti ꝓtinus veniā ſuis præcibus exoraſſet. C
Qua ſane erga emulā benignitate oſtēdit/ q̄ quoq; ſincero in deū
aīo ieiunaret. Tāto tñ Germana male iudicās diſceſſit cōfuſior/q̄
to Euphraxia male audiens patientior. Et ꝑfecto inexpiabilis pœ
næ inuidiæ crimen eſt/ob hoc ꝟtutē aliquam in altero mordere/qđ
eā ipſe aſſequi poſſe deſperes. Nam etiā ſpiritui ſancto iniuriā facit,
qui donū eius in illo cui datum eſt/petulāter ſugillare cōtendit.

SED NOS ab huiuſmodi fatuitate abhorrentes/imitemur
Bernardᵒ de quintaualle. Bernardū illū de quintaualle beati Frācīſci in terris olim laboris ſo
cium, nūc in cœlo gloriæ cōſortē/regniq; cohæredē. A cuius oculis
veluti duabus lucidiſſimis ſtellis miri ſplēdoris radios ꝑmicare in
viſu cōſpexit Leo frater, & accepit ipm ideo habere fulgētes oculos
q̄ neminē quondā intuitus fuerat/ quē ſe meliorē nō iudicaret. Fer
tur em̄ ſi quē vili veſte tectū aſpiceret, ſibimet dicere ſolitus, hic pa
tiētius paupertatem tolerat q̄ tu Bernarde, & ſi quem precioſius in
dutum, hic forte ſub veſte delicata melior eſt q̄ tu Bernarde ſub tu
nica rudi. Merito igitur oculi illi radiarunt, quoꝶ aciem nulla vnq̄
temerarij iudicij hebetauerat lippitudo, & ſemper integrā puramq; D
conſeruarat veræ ſanctæq; collyrium humilitatis.

PORRO ADVERSVS eos qui ſecus iudicāt, vas electi
Rom. 2. a onis Paulus apoſtolus ad Romanos ſcribēs exclamat. Inexcuſabi
lis es o homo/oīs q iudicas. In q̄ em̄ alteꝶ iudicas/teipſum condem
nas. Scimᵒ em̄ qm̄ iudiciū dei eſt ſecundū veritatē in eos q talia agūt.
Exiſtimas aūt hoc o hō q iudicas eos q̄ talia agūt qa tu effugies iudi
Ibidem. 14. a ciū dei. Et rurſū. Is q mādu cat/nō māducātē nō ſpernat, & q nō mā
ducat/manducantem non iudicet. Deus em̄ illum aſſumpſit. Tu qs
1. Cor. 2. d es/qui iudicas alienū ſeruū. Qđ aūt ad Corintheos idem ſcripſerit.
Spiritalis iudicat omnia, & ipſe a nemine iudicaṫ, oſtendere voluit
quantū differat ſpiritalis hō ab hoīe animali. Alteri em̄ ſpiritaliṫ vi
uenti ad res diſcernendas intellectus acuitur, multaq; interdum oc
culta diuinitus reuelantur. Alter ꝟo quem animalem vocat/carnis
non ſpiritus affectibus vacās, id eſt voluptatibus deditus, ne illa q
Ibidem dem quæ videt/quæ contrectat/recte vereq; dijudicat. Animalis in
quit homo non percipit ea quæ ſunt ſpiritus dei. Stulticia em̄ eſt illi
& non poteſt intelligere, quia ſpiritaliter examinaṫ. Spiritalis ergo

Digitized by Google

A qui iudicat omnia, iudicet ſane/ſed aperta ac manifeſta, & de quib⁹ dubitari nō eſt quo animo fiāt, cuive fini dirigant̃. Quævero bonæ malæq; intētioni cōmunia ſunt, quæq; vel adhuc occulta latent/vel futura neſciunt̃, ea diuinare niſi ex reuelatione nō præſumat. Q̧ ſi cœlitus inſpiratus, iam cum Paulo dicere poterit. Nos autem ſenſum Christi habemus, iudicet omnia. Ita demū ipſe omnia iudicās/a nemine iudicabitur, Hoc eſt, iure reprehendi poterit. Propterea idem Apoſtolus. Mihi autem ꝓ minimo eſt inquit, vt a vobis iudicer/aut ab humano die, ſed neq; meipſum iudico. Nihil em̄ mihi cōſcius ſum, ſed nō in hoc iuſtificatus ſum. Diſcamus in apoſtolo magnam animi modeſtiam. Nullius conſcius culpæ/nō audet ſe iuſtū dicere. At nos qui quotidie aliquid delinquimus, ſaltem alijs velle præponi erubeſcamus. Et cū ipſe ſubſequenter dicat. Qui autem iudicat me/dominus eſt. Deſinamus noſipſos ita iudicare/vt ꝓximos putemus contemnēdos, quandoquidē & illoꝶ/& noſter/& omnium iudex & conditor vnus eſt deus/vnus & redemptor Ieſus chriſtus. Nolite inquit ante tempus iudicare/quoaduſq; veniat dn̄s, qui Ibidem Ibidem.4.a Ibidem

B & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, & tunc laus erit vnicuiq; a deo. Interim vero qui ſe exiſtimat ſtare/videat ne cadat. Perſpicuū autem eſt eum labi & ruere, qui ſe ijs quos iudicat/arbitratur meliorē, Iacobo apoſtolo dicēte. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrē ſuū, detrahit legi/& iudicat legē, Siquidem etiā in lege ſcriptū eſt. Nō eris ſuſurro/nec criminator in populis. Pulchre itaq; apoſtolus cōtinnat dicens. Si autem iudicas legem, nō es factor legis ſed iudex. Vnus eſt em̄ legiſlator & iudex qui poteſt ꝑdere & liberare. Tu aūt quis es qui iudicas proximū tuum? Nimis itaq; audax eſt/& plus q̄ dici poteſt temerarius, qui ſuo iudicio æternū iudicē præuenire nō formidat. Christus venturus eſt vt iudicet mundū, qui præuenit, nō Christus/ſed Antichriſtus eſt. Antichriſtū autē dn̄s Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui. Ergo & illos q de incertis confidēter/de occultis aſſeuerāter/de ambiguis indiſcuſſe, de nihil ad ſe pertinētibus arrogāter, de om̄ibus deniq; praue impieq; iudicauerint, ſimul diſperdet. Iac.4.c Leui.19.c Iac.4.c

DE PATIENTIA INIVRIE. CAPITVLVM SECVNDVM

¶ LIBER QVINTVS

CVM IGITVR RATIO CONSTET no/ C
ſtris iudicijs neminē lædi debere, quo ab ijs facilius
abſtinere poſſim⁹, læſi q̄q; pati poti⁹ offenſas, ꝙ̄ vin
dicare diſcamus. Nihil eſt em̄ quod ita animi tran/
quillitatē cōciliet atq; cōſeruet, vt oīm aduerſitatū
quæ accidere nobis poſſunt/toleratio ſtabilis ac fir/
ma. Et ꝓpriū quidē chriſtiani eſt, vt nō inferre iniu
riam/ita illatā obliuiſci, vt non amare diuitias/ita rei amiſſæ damno
nō moueri, nō mala valitudine concuti, nō tyrannoꝝ minis terreri
ſed a vita prius ꝙ̄ a iuſticiæ cultu diſcedere. Opportune itaq; eorū
nūc ꝓponemus exēpla/quos in perferenda iniuria fortes fuiſſe ac/
cepimus, deinde de reliquis patientiæ generib⁹ ſuo ordine dicturi.

Ioſeph. ¶ IOSEPH fratrū in ſe inuidiā beneficioꝝ relatiōe cōpenſauit
Gen.42.c Fame qua laborabant/interijſſent, niſi ille eos aluiſſet/in cui⁹ necē
conſpirauerāt, quē in ciſternam vt ibi extingueret/deiecerant, quē
mox vt ſeruus potius ꝙ̄ liber moreretur/inde exemptū alienigenis
vendiderant. Non eſſet magna in Ioſeph patientiæ & benignitatis D
virtus/niſi & magnū in illū ſeuientiū fratrū extitiſſet odiū, tāto plus
laudis meruit quāto maiorē iniuriā remiſit.

Moyſes. ¶ MOYSES illatā ſibi nō leuem verboꝝ cōtumeliā/& fratri
Aaron ſtatim ignouit, & ꝓ Maria ſorore depcatus eſt. Quāq; deus
Num.12.d lepræ morbo ꝓ crimine petulātiæ corripuerat, ipſe vt ſanaret̄/orā/
(do impetrauit.

Idem ¶ IDEM cū vituli adoratiōnē vlciſcēs/deus po
Exo.32.g pulū internitiōe delere pararet, Aut dimitte eis inquit/ aut dele me
de libro tuo quē ſcripſiſti, & tn̄ ſibi inſultātes in deſerto ſæpe expa/
Exo.17.b uerat, ita vt diceret, Adhuc modicum & lapidabūt me. Diſſidij ergo
& ſimultatū oblit⁹, niſi impune dimittant̄/ ſimul cū eis optat mori,
Ac ne forte ideo illis gratiā ab eo quæſitā putemus, vt ſupſint q̄bus
Exo.32.c ipē præſit, iā dn̄m audierat pollicentē ſibi, Faciā te in gentē magnā.
Sed maius exiſtimauit ꝓ malo reddere bonū/ꝙ̄ p̄ſidere plurimis.

Saul rex. ¶ SAVLIS quoq; regis illa patientia cōmendat̄, qua rex factus
1.Reg.10.d cū a quibuſdam ſuoꝝ cōtemptui haberet̄/noſſe diſſimulauit. Dein
de victis ammonitis/cū triumphans rediret, milites qui eam contu/
1.Reg.11.d meliā armis vlciſci moliebant̄/coercuit. Turpiſſimū ratus ſi pauco
rum obtrectantiū inuidiā ferre nequiuiſſet/ qui tot miliū bellatorū

Digitized by Google

A exercitũ potuit ſuperare. Magni profecto animi vir, ſi vitijs poſtea nõ fuiſſet deprauat⁹, ita vt idẽ & patiẽtiæ & impatientiæ exẽplũ ſit.

INNOCENTISSIMVM namq; Dauid & ſemper optime de ſe meritũ capitali odio perſecutus eſt, ob hoc tñ, quia ſibi militaris virtutis gloria eũ pferri audiuit, Sed quãto ille aduerſus Dauid extitit infenſior, tanto ipſe erga eũ ſe geſſit ſubmiſſius. Necis in perſecutorẽ ſuũ non ſemel poteſtatẽ nactus, ſemp illæſum dimiſit, fugiendo inuidiam declinare malens q̃ vlciſcendo. Deniq; ipſum qui viuus vitæ ſuæ inſidiabat, ab hoſtibus cæſum fleuit. Hanc tantã in eo patientiã, tantã animi manſuetudinem magis ego miror, q̃ belligerandi præſtantiã. Cum multo magnificẽtius ſit, ſeipſum q̃ hoſtes vincere. Seipſum autẽ vincit, qui perturbatæ mentis libidinẽ rationi cedere cogit, & iniuria laceſſitus nõ excandeſcit. Dauid rex 1. Reg. 18. c

EVNDEM cũ de hieruſalẽ fugeret, filij Abſalonis factionẽ timens, & Bahurin vſq; veniſſet. Inde egreſſus Semei Gere filius de cognatione Saul, per mõtis crepidinẽ ex latere incedens, auſus eſt maledictis & lapidib⁹ inceſſere, virũ ſanguiniũ ac virum Belial B compellans, aliaq; multa in illum congerens tam petulanter q̃ temere. Qui cum rege erant, ad vlciſcendã iniuriam concitantur, ſed ab ipſo cui irrogabatur inhibiti ſunt. Et dimittite eum inquit vt maledicat, Domin⁹ eñ præcepit ei vt malediceret Dauid, Et q̃s eſt qui audeat dicere quare ſic fecit? Ecce filius me⁹ qui egreſſus eſt de vtero meo quærit animam meam, quãto magis hic filius Gemini maledicet mihi, dimittite eum vt maledicat iuxta præceptum domini, ſi forte aſpiciat deus afflictionẽ meam, & reddat mihi dominus bonum pro maledictione hac hodierna. Quid hac patientia humilius? quid hac humilitate patientius? Rex erat, & quidẽ fortiſſimorum virorum grandi agmine ſtipatus, & tamen vnius priuati hominis tantas coram acceptas contumelias dimiſit impunitas. Neq; eum ſpes illa fruſtrata eſt, qua ſibi pro maledictis propiciaturum deum dixit. Poſt hæc eñ ab omniũ inimicorum ſuorũ moleſtijs liberatus gratias egit dicẽs, Accinxiſti me fortitudine ad prelium, incuruaſti reſiſtentes mihi ſubtus me. Idem 2. Reg. 16. b 2. Reg. 22. d

IOB quoq; confitentẽ audimus, ab omni prorſus vindictæ appetitiõe ſemp ſe fuiſſe alienũ. Ait eñ, Si gauiſus ſum ad ruinã eius Iob Iob. 31. c

Digitized by Google

qui me oderat, & exultaui ꝙ inueniſſet eum malum. Non eñ dedi C
ad peccãdum guttur meum, vt expeterem maledicens animã eius.
Molliter igitur ferendo inimicos vſq; adeo fortis euaſit/vt nullo de
inde calamitatum genere ad aliquod impatientiæ ſignum impelli
potuerit. In maximas quidem incidit erumnas, ſed omnibus erum-
nis maior in illo tolerationis virtus fuit. Deniq; qui non eſt gaui-
ſus ruinis inimici, idem nec ſuis vinci potuit.

Ieſus Chriſtus. SED quibus tandẽ verbis quo ore dñi noſtri Ieſu chriſti patiẽ-
tiã explicabimus? ꝑfecto maior eſt ꝙ̃ vt ꝑ dignitate exprimi que-
at. Dei filius ab hoibus ꝓbris/flagellis/morte afficit̃, iuſtus ab im-
pijs/dñs a ſeruis, & ab ijs q̃dem quos ſaluare venerat, ac de maledi-
ctione/cui addicti ab initio erant, in benedictionem gratiamq; vin-
dicare. Poterat in vno oculi ictu ſimul perdere omnes/ne quid ma
li ab eis pateret̃, ſed vltro obtulit ſeſe, vt nos per ſui corporis ſacrifi-
ciũ conciliaret deo. Irridebat̃ itaq; & tacebat, accuſabat̃ & nihil re-
ſpõdebat, verberabat̃/& ſuſtinebat, crucifigebat̃, & ꝓ crucifigenti
bus ad patrem orabat. Quis tã durus eſt, vt hæc ſecũ cõſiderans, ad
ignoſcẽdũ ijs a q̃bus læſus fuerit nõ molleſcat? Indigne ille paſſus D
eſt quicq̃d paſſus eſt, quia delictũ nõ fecit. Nobis nulla ꝓrſus iniu
ria indigne inferri poteſt/q̃ peccatores ſumus. Feramus ergo æquo
animo quicq̃d in nos cõmittũt homines, q̃a nos ante peccauimus
deo. Quicquid patimur/non eſt offenſa/ſed vindicta.

Idem. Lu.9.g IDEM OMNIS patiẽtiæ & exemplar & magiſter & remu-
nerator Ieſus dñs, cum a ſamaritanis nõ fuiſſet in vrbe receptus/tã
lente tulit, vt Iacobum & Ioannem vlciſci iniuriã volẽtes increpu
erit. Vis inquiũt dicimus/vt ignis deſcẽdat de cœlo & conſumat il-
los, & reſpõſum accipiũt, Neſcitis cuius ſpũs eſtis? Filius hoĩs non
venit aĩas ꝑdere/ſed ſaluare. Nos igit̃ ſi ſpũs Chriſti eſſe cupimus,
ſi parere volũtati eius optamus, curemus ne quẽ impatiẽtia nr̃a irri
tãdo ꝑdamus, cũ ille ſuſtinẽdo ꝓ ſalute omniũ voluerit mori.

Helias propheta. 4.Reg.1.b DICET aliquis, cur ergo Helias quinquagenarios Ochoçiæ
regis/qui ad ſe cõphẽdendũ miſſi fuerant, igne de cœlo excito af-
flari cõſumiq; imꝑcatus ſit? Cui reſpõdebimus, ꝙ alij etiã ꝓphetæ
multis in locis diuinæ ſcripturæ itidem feciſſe vident̃, nec tñ irati
(vt equidẽ reor) ſed ſpirituſancto inſpirati/ futuræ prædicentes, nõ

Digitized by Google

A malũ alicui exoptãtes/aut vindictã appetẽtes. Itaq; nec Helias iracũdia cõmotus/ſed numine actus in ĩpios illã ſententiam dixit, quã æquã iuſtãq; eſſe repẽtinus ꝓbauit euentus. Vel aliter dicendũ eſt. Nõdum Chriſtus aduenerat ꝓpiciatio noſtra, q veteris legis rigorẽ nouæ benignitate mitigauit. Vñ, Dictũ eſt antiqs inqt, Diliges ꝓximum tuum, & odio habebis inimicũ tuũ. Ego autẽ dico vobis, Diligite inimicos veſtros, bñfacite ijs q oderũt vos, & orate ꝓ pſequẽtibus & calumniãtibus vos, vt ſitis filij pris veſtri q in cœlis ẽ: qui ſolẽ ſuũ oriri facit ſup bonos & malos, & pluit ſup iuſtos & ſuper iniuſtos. Si em̃ diligitis eos qui vos diligũt/quã mercedem habebitis: nõne & publicani hoc faciũt? & ſi ſalutaueritis frẽs veſtros tm̃/quid ãplius facitis: nõne & ethnici hoc faciũt? Eſtote ergo vos pfecti, ſicut & pater veſter cœleſtis pfectus eſt. Mat. 5. g

SED HIC etiã illud quærẽdum nobis occurrit, Quare etiam in noua lege Chriſti apľs Paulus in facie cæſus tã ægre tulit, vt Ananiæ ſacerdoti/ qui ipſum cædi iuſſit/ maledixerit dicẽs, Percutiat te deus paries dealbate, & cum argueret̃ iniuriæ in ſacerdotẽ. Neſciebam inqt frẽs/quia princeps eſt ſacerdotũ. Scriptũ eſt em̃. Principi populi tui nõ maledices. Ignorationem ergo officij excuſauit/nõ hois, nũquid aũt ſi etiã ſacerdos nõ eſſet/maledicere illi debuit: nequaq;. Nõ igit̃ maledicendi affectu hoc dixit/ſed ſpũſancto concitatus/iniquo homini pœnam denũciauit. Vel etiam ꝓphetauit, quia vetus iudæoꝝ ſacerdotium percutiendum, hoc eſt repellendũ erat nouo euangelij ſacerdotio. Vnde alij codices ſcriptum habent, percutiet/nõ percutiat, vt qđ futurum erat ſignificet/nõ ꝙ ex indignatione futurum optet. Excuſat autẽ/ne quis eo exemplo putet in malo ſacerdote dignitatis rõnem nõ habẽdam, cum etiam malo & diſcolo honor deferendus ſit. Paulus apľs. Act. 23. a Exo. 22. d

B

SED QVO TANDEM argumento illud in Apocalypſi abſoluemus/vbi ſancti martyres ad deũ clamant, Vſq; quo dñe ſanctus & verus nõ iudicas/& nõ vindicas ſanguinẽ noſtrũ de ijs q̃ habitãt in terra? Hoc quidẽ pinde eſt/ac ſi diceret, Da iã ne vltra ſanguinẽ noſtrũ ſitiãt pſecutores noſtri, ſed ad te cõuertant̃/& ſalui fiant. Itaq; vĩdicta iſta quam implorãt/nõ impatiẽtiæ eſt/ſed amoris, non inimicitiæ/ſed pietatis. Qđ ita eſſe vt dicimus/vel ex eo facile Martyres. Apoc. 6. c

Digitized by Google

ꝑſuaderi pōt, quia plurimi inter illos qui martyꝝ cruore manus fœ-
dauerant, mox credētes/& ipſi martyrio coronati ſunt. Quā grām
nequaꝗ̄ aſſecuti fuiſſent/ſi in eos alit̄ vindicandū ſancti poſtulaſ-
Pſal.117.b ſent. Vn̄ dn̄s ī pſalmo, Vltus ſum ī eos. Qđ exponēs Auguſtinus.
Vindicaui me inqͭt de inimicis meis, quō me vindicauit: occidendo
in eis errorē/ſuſcitādo fidem. Atq; inde nos admonēs ait. Qn̄ te ꝑ-
ſequit̄ homo, noli attēdere illā figurā quā fecit deus/aut animā illā
quā ſpirauit deus. Nō te ꝑſequit̄ qđ fecit deus/ſed malicia quā fe-
cit homo. In maliciā ergo hoīs iraſci licet/in hominē nō licet. C

Martinus ep̄s. ¶ BEATVS EPISCOPVS Martinus, dū aſello veheret̄/
forte obuiā fit qbuſdā eqtibus, eo viſo territi eq̄, ſaltibus in diuerſū
actis/ſuū qſq; ſeſſorē dorſo excuſſere, & illi caſum īdignantes/ep̄o
īmodeſtius īſultarūt/ita vt nec manibus tēperarēt. Sed rurſum cō-
ſcenſis equis, cū loco eos & calcaribus & flagris vrgēdo mouere nō
poſſent, diuinā in hoīe ꝟtutē (quē improbe vexauerāt) animaduer-
tūt, & repēte ante ipm̄ ſupplicit̄ ꝓuoluti/peccatū cōfitent̄/& veniā
expoſcūt. Tūc ille ꝓ iniuria beneficium referens/eos amice ample-
xatus eſt. Eqs aūt vt dn̄is ſuis obedirent/impauit, qui quaſi vincu- D
lis carceribuſve ſoluti/ſtatim abiere, iter cœptū maturātes. Merito
brutis beluis impare potuit, qui ſupboꝝ hominū offenſam tā mo-
derate tulit, merito miracula fecit/qui læſus iraſci neſciuit.

Lupus ep̄s. ¶ LVPVS Trecaſinæ vrbis ep̄s/Attila ciuitatem obſidente int̄-
rogauit quis hic eſſet/qui ſic ſe armis laceſſeret, vbi accepit Attilā
flagellū dei eſſe, ingemiſcēs ait, Et ego lupus vaſtator gregis dei/di-
gnus flagello eius. Portas ergo reſerari iuſſit. Ingreſſi aūt hoſtes, re-
cta vrbem pertrāſiere/nihil hoſtiliter agentes, ne reſpicientes quidē
ad quemq; oppidanoꝝ/quaſi neminem vidiſſent. Hanc tantam tu-
tandæ ciuitatis grām deus cōtulit Lupo, vt qui ſe dignum flagello
cōfeſſus fuerat/a flagello liber eſſet.

Benedictus abbas. ¶ BENEDICTVS abbas Florētiū pſbyteꝝ vitæ ſuæ inſidiā-
tem/patiētiſſime tuliſſe ꝓhibet̄. Panem veneno infectum ſibi ab il-
lo mūeri miſſum (licet dolos cognouiſſet) benigne accepit, ne recu-
ſando ſcelus hoīs (qđ cæteros latebat) ꝓderet. Cæteꝝ abeūtibus q
panē attulerāt, coruo aliti ꝑcepit/vt illū roſtro ſublatū eo trāſportā-
ret/vbi contingi a nemine poſſet, & ꝓtinus volucris illa iuſſis eius

Digitized by Google

A obediuit, cuiꝰ ſanctitati homo inuidebat, vt appareat inuidos hoīes
beſtijs minus rationales eſſe. Decipi autē dei ſeruus nō potuit/ſpiri
tuſancto inſidias reuelante, eas tamē ipſe noſſe tūc diſſimulauit, ne
maliciā inimici palam faciendo/ſuam vltus iniuriā argui poſſet. Ti
mens illud, Qui vindicari vult, a dño inueniet vindictā. Eccli.28.a

¶FLORENTIVS vero in flagitio perſeuerans, quem occulta Idem
fraude vincere nequiuit/ aperto bello aggredi decreuit. Meretricu-
las ergo de proſtibulo cōuocatas/in hortū monaſterij adduxit, quæ
impudenter inter ſe laſciuiendo monachos ad libidinē prouocarēt.
Abbas autē cū iam non vitæ ſuæ vnius/ſed animabus cunctorum qui
ſecū erant periculū verti vidiſſet, loco ceſſit, & vna cū ſuis longius
inde demigrauit. At hic ſceleſtꝰ infœliciſſimæ pugnæ victor, ꝙ eos
fugere compuliſſet/exultans domū redijt. Sed cum lætabundus tri
pudiaret, repentino pauimēti collapſu eliſus expirauit. Benedictus
vero exitialis inimici triſtem exitum vehemēter dolens, diſcipulum
ſuū Maurum/ꝙ eo nuncio lætari videbatur/puniuit, vt doceret/ne
perſecutorū quidem malo quemque gaudere debere, cum etiā inimi-
B cos diligere/& pro eis orare domini præceptū ſit. Sed eodē exemplo Mat.5.g
timeant tandē & improbi iuſtos inſectari, qui quamuis ab vltione ſui Lu.6.e
ſe contineāt/ſuū tamē vltorē deum habent.

¶BERNARDVS abbas pſbytero cuidā monachū profiteri Bernardus abbas.
volēti refragatus eſt, quod eū etiā inter ſuos perfectū eſſe poſſe dice-
re. At ille repulſam ægerrime ferēs/atque iræ impatiēs, eidē cui dudū
ſupplicauerat/pugnā ī faciē īcuſſit. Fratres vindicare volebāt abba
tis iniuriā/ſed ab ipſo inhibiti ſunt, obſecrāte atque obteſtāte/ne vin-
dictæ animū intenderēt/ſed eū potius a quo ſe læſum ſcirent/impu-
nitū dimitterent. Aequiſſimū enim eſſe alteri parcere ipſum/qui quo
tidie a deo ſibi parci expeteret. Cū præſertim veritas affirmet dicēs,
Niſi dimiſeritis/nō dimittet vobis. Ferre igitur/ nō referre verbera Mat.6.b
illū oportet/qui ad pacis æternæ quietē peruenire contendit.

¶VNDE & Chriſtophorum martyrē, cū a pfecto Sami colaphū Chriſtophorus martyr.
accepiſſet/dixiſſe illi ferūt, repercuſſiſſem te/ſi chriſtianꝰ nō eſſem.
Propriū ergo chriſtiani eſſe exiſtimauit pati/nec vindicare iniuriā.

¶GREGORIVM quoque pontificē/ ne ſumma quidē dignitas Gregorius papa.
ad iniuriæ impatiētiā cōpulit. Mauricio auguſto filijſque eius ſe pſe-

Digitized by Google

quētib⁹ dicit̃ ſcripſiſſe, Quoniã ego peccator ſum, vos tanto magis (vt opinior) deũ vobis cõciliatis/quãto magis me illi ignauiter ſeruientẽ affligitis. Poſt hæc imperator/cũ ſolus eſſet in cõclaui, vidit monachũ ad ſe intrantẽ/ſtrictoq; enſe ferociter minantẽ, niſi a pontificis perſecutione protinus ceſſaret. Eo viſu territus incunctanter & veniã ab eo cui vehemẽter infenſus fuerat/petijt, & odiũ in amiciciam cõmutauit. Itaq; ipſum cui multoꝝ bellantiũ exercitus reſiſtere nequiſſet/ vnius hominis toleratio fregit. Victus eſt patiẽtia, quẽ arma vincere non valuiſſent. C

Agilius monachus. AGILIVS monachus colũbani abbatis diſcipulus, cũ manũ arefactã ei qui ſe in itinere educto gladio ferire voluerat/ ſanitati reſtituiſſet, Theodoricũ regẽ ad quẽ ibat, abbati ſuo Colũbano iratũ, anteq; adiſſet fama miraculi ꝓueniente/placauit. Ita vt quẽ ille dudum a monaſterio expulerat/protinus reuocaret. Igit̃ in Agilo benignæ patientiæ virtus/ manũ alterius male affectã ſanauit, Regis irã molliuit, abbatẽ in gratiã reduxit. Qui ſi ꝓ inimico orare neglexiſſet, nihil horꝝ ꝓculdubio efficere potuiſſet.

Libertinus monachus. LIBERTINVS fundẽſis cœnobij monachus/ab abbate irato in faciẽ ſcabello grauiter ꝑcuſſus, ne gemitũ quidẽ edidit/ſed tacitus in cellam ſuã ſe recepit. Poſtero aũt die negocij cauſa q̃d ſibi iniunctũ fuerat/ad ciuitatẽ iturus, abbatẽ adiens eundi poteſtatẽ de more petijt. Ille ob acceptã iniuriã diſceſſurã ratus/cur id peteret interrogat, ſed cũ cauſam didiciſſet/aĩaduertit ipſum/tametſi liuidã adhuc & tumentẽ ex verbere faciem præferret, iniuriæ tñ omnino nõ recordari, & patientiã eius admirat⁹/genua ſubmiſit, ſe peccaſſe cõfitetur, veniam poſcit. Libertinus ṽo & ipſe in terrã procidens/immo ſe peccaſſe aſſeuerabat, & ſibi magis veniam poſcere cõuenire. Sic pacientis diſcipuli humilitas magiſtri fregit duriciã, & cui murmuranti iracundus ſenex plus fortaſſe mali intuliſſet/ ei malũ illatum modice ferenti ſe ſubiecit. D

Idem. INSVPER Libertinus quo volebat dimiſſus cũ perueniſſet, & vnde liuorẽ in facie haberet rogaret̃, ſe in ſcabellũ impegiſſe reſpondit. Et em̃ qm̃ patiẽter ictum ꝑtulerat/ ſapiẽtiæ donũ accepit, vt rationẽ inueniret/ quia & abbatis crimen celaretur, & quod verũ erat/ſciſcitantibus referri poſſet, vt idem tam expers mendacij foret

Digitized by Google

A q̃ erat ab impatientiæ perturbatione alienus.

PAVLVM in partib⁹ ægypti abbatē Caſſianus tradit magno monachorꝫ & ſuorꝫ & alienorꝫ cætu diſcumbēte (qui tunc eo forte cōuenerāt) ſuo cuidā diſcipulo adoleſcenti, q̃ tardius ferculū appoſuiſſet/colaphū infregiſſe, ita vt & illi qui nō viderāt ferientē/ictus tn̄ ſonitū audirent. At v̄o ipſum qui ꝑcuſſus fuerat/tanta patientia vſum/vt nō mutiret, non triſticiā fronte præferret, nō vultū demitteret, nō colorē ſaltem mutaret. Oēs tantā adoleſcētis conſtantiā admirati tandē didicerūt, Abbatē quoq; patiētiæ illius cōſciū, id ex induſtria/nō ex culpæ caſtigatiōe egiſſe, vt ſcilicet ipſa patiētiæ virtus cæteris (q̄bus adhuc incognita erat) exēplo foret. O inuicti animi iuuenē, ꝑcuſſus in maxilla ita ſtetit/ vt p̄bere videret̄ & alterā, ac tacitus dicere, Poſui faciē meā vt petrā duriſſimā, & ſcio qm̄ nō (cōfundar. — Pauli abbatis diſcipulus — Eſa. 50. c

IDEM Caſſianus Paphnucij q̃q; p̄ſbyteri impubis adhuc patientiā cōmemorat dicens, Q̨ cū inter fratres ſcythioticæ ſolitudinis perſancte verſaret̄, quidā inuidiæ ſtimulis agitatus excogitauit/quēadmodū illū delicti inſimularet, & captata occaſione, dum dominico die Paphnuti⁹ cū cæteris ad eccleſiā cōueniſſet, — Paphnutius p̄ſbyter.

B cellam eius clāculo adiens/ codicē ſuum inibi abſconditū reliquit. Cūq; mox & ipſe eccleſiam eſſet ingreſſus, ꝑcatione ſolenni pacta queſtus eſt/ codicem ſibi eſſe furto ſublatū. Nouū erat id criminis inter eos audire, & cūctis mirātibus ipē qui detulerat petijt, ne quis ante ab eccleſia diſcederet/q̃ miſſis fidelib⁹ viris cellulæ ſingulorꝫ excuterent̄. Miſſi ſeniores, codicē vbi ſuppoſit⁹ fuerat, inter palmeas Paphnutij fiſcellas inuentū referunt. Diu attonitus hoc audito ſtetit Paphnutius, neq; auſus eſt negare quod tā aperto affirmabat̄ indicio, & vt ſibi pœnā qua ſatiſfaceret īponerent rogauit. Inde v̄o egreſſus, per duas hebdomadas ieiunijs ac fletu ſeſe afflixit, nec interim ad cōmunionē accedere præſumpſit, ſed tādē in limine eccleſiæ coram ꝓſtratus, veniā petijt cū innocens eſſet. Tunc demū dei iudicio factū eſt, vt eius ignominiæ auctor dæmōe arreptus, nequitiam ſuam ac dolos cōfitendo proderet. Qui cū diu multūq; vexat⁹ a ſanctiſſimis viris curari nequiſſet. Poſtremo ipſius paphnutij oratione curatus eſt. Sicq; mitis ac modeſtus adoleſcens/iam labefactā honeſtatis & ſanctimoniæ famā patientia ſua reparauit/pietate au-

Digitized by Google

xit, dum & inculpatus tolerat/& offenſus miſeretur. C

SED ne quis ab ingratis ſaltẽ per impatientiã ſubtrahẽda eſſe beneficia exiſtimet. Eulogius pſbyter Alexandrin⁹/leproſum quẽdam domi ſuſceptũ iam per annos .xv. benignius ꝗ̃ dici poteſt/aluerat, & tandẽ pro tanto pietatis officio cõuitia excipiẽs, & ab eo cui ꝓ amore Chriſti cõtẽpto contagioſi morbi periculo/ſuis ipſe manibus miniſtrabat, cõtumelijs aſſidue affectus, iam qd ageret neſciebat. Antoniũ ergo abbatẽ cõſuluit/vtrũ illum dimittere deberet/a quo talia patiebat̃ꝰ Vtriq; conſultũ eſt/ modicũ adhuc ſuſtinerent, donec alter ſicut pietatis, ita & patiẽtiæ meritũ ĩpleret, alter ingratitudinis vitiũ emendaret, ne grauiorẽ animi ꝗ̃ corporis leprã incurreret. Itaq; cũ admoniti tranquillius manere ſimul cœpiſſent, Eulogius dies. xl. ſuperuixit, leproſus die tertio poſt eũ obijt. Pius ergo ac patiens Eulogius conſilio ſaniore vſus, geminæ tandem virtutis diademate meruit coronari. Quod nequaꝗ̃ meruiſſet, ſi illũ quem languẽtẽ miſericorditer acceperat/ingratũ impatiẽter repuliſſet. Iũxit patientiã pietati, & duplũ adeptus eſt fœlicitatis præmiũ.

Eulogius pſbyter.

ALEXIVS quoq; patricius. Romanus/ſicuti volũtarie paupertatis perpetuus obſeruator/ita ad tolerandas iniurias patientiæ extitit aſſiduus cultor. Mendicus (vt Chriſtũ lucraret̃) ſpõte factus, cũ in Syria diu de elemoſynis vixiſſet Romam redijt, & in paterna domo pro inope ſuſceptus, annos decẽ & ſeptẽ nulli cognitus manſit. Toto eo tẽpore a ſeruis patris indigna paſſus/ dureq; acceptus, nõ ſe prodidit, neq; de aliquo conqueſtus eſt. Rideri/verberari/fœda colluuione perfundi a mãcipijs patienter ſuſtinuit, vt Chriſtum ſuũ (cuius paupertatẽ ſecutus fuerat) tolerantiæ quoq; humilitate exprimeret. Quis autẽ eſſet/q̃literq; vixiſſet/ diuinitus tandẽ reuelatum eſt, tunc ſcilicet/cum e vita diſcederet, ne tantæ patiẽtiæ exẽplum ignorata generis claritate in obſcuro foret. Neq; eñ ſatis magnum erat/ ſi & ipſe (vt videbatur) ſeruilis conditionis fuiſſe crederetur. Maximũ ṽo fuit/& omniũ admiratione dignũ, filiumfamilias patre conſulari natum, ita ſe domeſticis ſubmiſiſſe ſeruis, vt illis omnibus magis infimus appareret. D

Alexius Romanus.

FLORENTIVS Nurſiæ ꝓuinciæ ſolitarius, in illos q ſibi vrſum beſtiã interemerãt, inuidentes ꝙ ſilueſtre anĩal hoĩ ſeruiret/.

Florentius ſolitarius.

Digitized by Google

A dixiſſe fertur, ſperare ſe eos deo vlciſcente cõmiſſum luituros. Inde ergo Vrſinæ cædis rei repentino lepræ morbo cõfecti, paucos poſt dies verſis in saniẽ corporib⁹ contabuere. Tũc qui vrſi necẽ doluerat, horꝫ inopinatã mortẽ mœrore ac lachrymis incõſolabiliter ꝓſequi cœpit, ſeipſum rephendẽs, ꝙ pius in beluã, impius in ꝓximos fuerit, ꝙ illi vrſum, illos ipſe pemerit, quos ita ac ſeipſum diligere debuerat. Poſtremo intãtũ eũ pœnituit verba vindictæ ꝓtuliſſe, vt ſi fieri poſſet, ſua morte illoꝝ qui cõſumpti fuerãt, vitã redẽpturus videret. Itaqꝫ ſemp flebat, fletu ipſo oſtẽdẽs, ne mẽtionẽ qdẽ vindictæ eſſe faciendã. Nos igit cũ læſi fuerimus, linguã ꝗqꝫ a maledicto coerceam⁹, qñ vox paulo acerbior aduerſum iniuriæ auctores emiſſa, huic dei ſeruo tantæ inquietudini tantoqꝫ angori fuit.

OB HOC ſane Paulus cognomento ſimplex, vxorẽ ſuã cũ adultero deprehendẽs, ne tantã iniuriã vlciſci cogeret, ſtatim auerſus abijt, domo exceſſit, & ſe monachum fecit, magniqꝫ Antonij dignus euaſit diſcipul⁹. Deniqꝫ manus illas ꝗs a vindicanda ignominia cõtinuerat, ad deũ porrigens, nihil petijt qđ nõ impetrauit, maximeqꝫ in faciendis miraculis inſignis fuit. Paulus ſimplex

B MACHARIVM ꝙo Alexãdriũ ſcythioticæ ſolitudinis cultorẽ tradũt, dũ culicis ictu percit⁹ palmæ ꝑcuſſione illã corpori alliſiſſet, extinxiſſetqꝫ, mox facti pœnituiſſe, atqꝫ afflixiſſe ſe, ita vt ſex mẽſes nudus ꝑ heremi loca deambulãs, vltro culicũ morſibus ſe expoſuerit, tuleritqꝫ multaꝝ iniuriã, ꝗ vnius nõ ꝑtulerat. Vſqꝫ adeo igit ſanctiſſimi viri omẽ ꝓrſus vindictæ horrebãt gen⁹, vt a beſtijs, nedũ ab hoibus offenſi perpeti ꝗ vlciſci ſatius putarũt, illud ſemp animo verſantes, Mihi vindictã & ego retribuã, dicit dñs. Macharius Alexãdrin⁹ Rom. 12. d

VNDE Caſſianus de ſene quodã chriſtiano hac patientiæ virtute pdito teſtat, Cum apud Alexandriã infideliũ turba cõſtipatus maledictis impulſibuſqꝫ agitaret, & ab eo quæreret, qd vnqꝫ miraculi feciſſet deus eius Chriſtus: Ipſum rñdiſſe, vt ijs quas infertis, atqꝫ maioribus nõ mouear, neqꝫ offendar iniurijs, Recte id quidẽ, neqꝫ em̃ ventoꝝ flatu concuti, aut fluminũ illiſu euerti poteſt domus ꝗ ſupra petrã fundata eſt, Petra autẽ eſt Chriſtus. Deniqꝫ qui cõfidit in domino, ſicut mons ſion nõ cõmouetur in æternum, in perſecutionibus gloriatur, in aduerſis gaudet, in omnibus deo gratias Quidam ſenex. 1. Cor. 10. b Pſal. 124. a

Digitized by Google

agit, & illi ſoli penitus inhærẽs offenſas nõ ſentit improborum. C

Mutius abbas. IDEM auctor Mutij abbatis patientiã ſcriptis cõmendãs ait, Cũ ſuſcepto religioĩs voto filiũ quoq; paruulũ ſecũ ad cœnobiũ adduxiſſet, de ĩduſtria puer male a fratribus accipiebat, corã pře ſubinde cæſus/ac ſæpe p capillos tractus, ob hoc ſolũ vt přis/in eo conſtãtiæ periculũ faceret. Ille ergo neq; fratrũ vberatiõe/neq; vnici filij iugibus pene lachrymis moueri poterat, vt vultu ſaltẽ triſticiam præferret/quin potius gaudebat, eum quoq; quem genuerat/ quotidianis caſtigationibus ad patientiam erudiri. Itaq; nunq; cur ſic dure attereret quæſiuit, nunq; ad flentem reſpexit, neſciebat ſe eius patrem quem dedicauerat deo. Ad hæc etiam (vt alibi diximus) in pximum flumẽ illũ pijcere iuſſus/ pmpte voluit obedire, nihil nõ faciẽdum ratus/qđ ab abbate eſſet iniunctum. Igiť poſt pbatã primo tolerationis/deinde obediẽtiæ virtutem, ſenior cœnobij ipſum cũctis pponens ſibi ſucceſſorem reliqt, præfuitq; oĩbus/q omnium patiẽtiſſimus obſequẽtiſſimuſq; fuerat habitus.

Fœminæ Sara Tob.3.b PROSEQVAMVR modo infirmioris quoq; ſexus in perferendis iniurijs æquanimitatem. Sara Raguelis filia ab ancillis pbro petita/ꝙ interfectrix eſſet virorum, nõ ad vindicãdam ignominiam animum applicuit/ſed ad deũ preces porrexit, vt ſicut crimine ſe carere noſſet/ita infamia liberã faceret. Inde illa quæ iam ſeptẽ maritis orbata fuerat/in octaui Thobiæ thalamo fœliciť cõquieuit, multoq; inť ſe rerum ſucceſſu diu lætati ſunt. Tantũ pfuit non vindicaſſe cõtumeliam/ſed p abolenda oraſſe. D

Chananea Mat.15.c CHANANEAM mulierẽ in euãgelio patiẽtia voti cõpotẽ fecit. Cũ repelleret/nõ indignabať, & canibꝰ cõpata magis ſe ſubmiſit. Qđ ergo cõfidẽter petierat/efficaciť obtinuit, dũ cõtẽpta atq; deſpecta mitis modeſtiq; animi cõſtantiã nõ dereliquit.

Euphraxia virgo EVPHRAXIA vgo (cuius ſæpe mẽtionẽ fecimus) corã illa a q cõtumeliã indigne accepat, ad genua pcidẽs/veluti quæ offendiſſet veniã petijt. Abbatiſſæ quoq; in illã animaduertere volẽti/vt miſſam faceret ſupplicauit, nihil ei mali referri cupiẽs/a q paſſa iniuriã fuerat, vt patiẽtia remunerationẽ a deo ſperare poſſet.

Paula vidua ET PAVLA gracchorum ſtirpe nobilis/ſed nobilior vitæ humilitate/cũ ne ipſa qdẽ/quæ oĩa cõtempſerat ppť Chriſtum, morſu

Digitized by Google

A hominũ carere poſſet, nihil quicꝗ moleſte ferebat. Cũcꝗ audiſſet ſe
quorũdam iudicio ſtultam ac mentis emotæ reputari. Theatrum in 1. Cor. 4. b
quit facti ſumus mundo & angelis & hominibus, nos ſtulti ꝓpter
Chriſtũ, ſed ſtultũ dei ſapientius eſt hominibus.

❡HELISABET Pannonum regis filia, poſtcꝗ amiſſo viro Heliſabet vidua.
diſtractiſcꝗ fortunis deo in paupertate ſeruire cœpiſſet, forte per ſe-
mitã pergens hinc inde lacinoſis incilibus voraginoſam, notæ cui-
dam fœminæ, & in quam nõ pauca quondã bñficia contulerat/fa-
cta eſt obuiã. Quæ cõtemptim admodũ ſupbecꝗ occurrẽs, ipſã quã
antea coluerat obſeruaratcꝗ, tũc ꝑ iniuriã aduerſo impulſam latere
euertit in lutũ/atcꝗ præterijt. Multo ergo deturpata ceno/ Chriſti an
cilla nihil indignationis præ ſe tulit/ſed tacita tm̃ ſubriſit, gaudens
ſe ab hominibus deſpici/vt placeret deo.

❡QVAM ob rẽ quædã vltro etiã quæſiere, vbi huiuſcemodi pa- Quædã ma-
tientiæ virtutẽ exercerẽt. Sicuti illa nobilꝰ Alexãdriæ matrona, quæ trona alex-
(vt tradit Caſſianus) Athanaſiũ epm̃ adiẽs, petijt ſibi dari vnã ex vi andrina.
duis, quæ eccleſiæ impẽſis alebant̃, cui ipſa bñfacere poſſet. Cæterꝝ
cũ petẽti optima cõceſſa eſſet, q̃ri deinde cœpit/nõ ex animi ſui ſen
B tẽtia viduã ſibi datã. Ea igit̃ reſtituta, deterrimã oĩm accepit. Et dũ
illi benigne humaniterq; deſeruiret, nihil ab ea niſi cõtumelias ma-
ledictaq; referebat, verbera quocꝗ interdũ excipiẽs, ne q̃d ad exer-
cendã animi tolerationẽ deeſſet. Inde læta gratias egit Athanaſio ꝙ
eã tandẽ ſibi delegiſſet cõtubernalẽ, cui ꝓ malo bonum, ꝓ iniuria
bñficiũ reddere aſſueſceret. Nã ſe ab illa priore (qm̃ mitis & manſue
ti ingenij erat) officijs fuiſſe ſuperatã. Sãcta ergo ac prudẽs fœmina
eã ſibi conſciuerat ſociã, quã nõ tm̃ liberalit̃ alẽdo pietatis meritum
cõſequi poſſet, ſed etiã cõſtãter perferẽdo patiẽtiæ adipiſci mercedẽ
Quota quæcꝗ eſt quæ talẽ nõ abdicaſſet filiã/qualẽ iſta alienã ado-
ptauit? Quæ cũ tali manens ſe perditũ iri nõ timeret/qualem iſta, vt
vberiorẽ beatitudinẽ promereri poſſit/elegit.

❡PATET hæc iã dicta exẽpla, operepciũ ẽ præceptorꝝ quocꝗ Scripturarũ
idẽ iubẽtiũ meminiſſe, vt q dꝰ recte ac ſapiẽter factũ credimꝰ/ audiꝰ ſententiæ.
imitemur. Scriptũ in Leuitico eſt. Nõ q̃ras vltionẽ, nec memor eris Leui. 19. d
iniuriæ ciuiũ tuorꝝ. Et ĩ Prouerbijs. Qui diſſimulat iniuriã callidus Prouer. 15. b.
eſt. Vir iracũdus ꝓuocat rixas, qui patiẽs eſt/mitigat ſuſcitatas. Me- Ibidem. 19. d

Digitized by Google

lior eſt patiẽs viro forti, & q dñat animo ſuo, expugnatore vrbiũ. C
Ne dicas reddam malũ ꝓ malo, expecta dominũ & liberabit te. In
Eccſ.7.c Eccleſiaſte quoq; dicit. Cunctis ſermonibus q dicunt ne accõmo-
des cor tuum, ne forte audias ſeruũ tuũ maledicentẽ tibi. Scit em cõ
Eccl.7.b ſciẽtia tua/q a & tu crebro maledixiſti alijs. Et in Eccleſiaſtico. Hu-
Ibidem.8.a milia valde ſpm tuũ, qm vindicta carnis impij ignis & vermis. Qui
vindicari vult/a dño inueniet vindictam, & peccata illius ſeruans
Prouer.26.a ſeruabit. Ne reſpõdeas ſtulto iuxta ſtulticiã ſuam/ne efficiaris ei ſi-
Pſal.38.a milis. Tale eſt & illud ꝓphetæ in pſalmis. Dixi cuſtodiã vias me-
as, vt nõ delinquã in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiã, cũ conſi-
ſteret peccator aduerſum me. Obmutui & humiliatus ſum. Quod
Pſal.118.n vnde aſſecutus fuerit, alibi confitet & ait. Sup inimicos meos pru-
Ibidem.x dentem me feciſti mãdato tuo, quia in æternum mihi eſt. Pax mul-
ta diligentibus legem tuam, & non eſt illis ſcandalum. Ac ſe demũ
Pſal.119.b talem oſtendẽs. Cum ijs inquit q oderũt pacẽ eram pacificus, cũ lo
quebar illis impugnabãt me gratis. In euãgelio quoq; clamat domi-
Mat.5.a nus. Beati mites, qm ipſi poſſidebũt terrã. Beati pacifici, quoniã filij
dei vocabunt. Beati q perſecutionẽ patiunt ꝓpter iuſticiam, quo- D
niam ipſorum eſt regnum cœlorum. Beati eſtis cũ maledixerint vobis
homines, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduer-
ſum vos mentieutes propter me. Gaudete & exultate, quoniã mer
ces veſtra copioſa eſt in cœlis. Profecto talia ac tanta patientiæ præ
mia quiſquis digne perpẽderit, facile contemnet omnia, gaudebit
in perſecutionibus, & contumelias ducet ꝓ delicijs. Et ſi idem ma-
la etiam quæ iracundis & impatientibus ꝓpoſita ſunt/conſiderauе
rit, tãto remiſſius iniurias perferret/quãto maiore in ꝑiculo ſe intelli
Mat.5.c get cõſtitutũ, cũ præmij amittẽdi, tum ſubeũdi ſupplicij. Omnis in-
quit q iraſcit fratri ſuo, reus erit iudicio. Qui autẽ dixerit fratri ſuo
racha, reus erit cõcilio. Qui aũt dixerit fatue, reus erit gehẽne ignis.
Quod ſi ijs q tm verbo offenderit/ad gehennã deſtinandus ſit, quanto
magis q referendo iniuriã facto atq; opere læſerit? Ideo nempe Pau
Rom.12.c lus apls ad Romanos ſcribens. Bñdicite inquit ꝑſequentibus vos,
bñdicite & nolite maledicere. Nulli malum ꝓ malo reddentes. Sed
ſi eſurierit inimicus tuus/ciba illum. Si ſitit/potum da illi. Noli vin-
ci a malo, ſed vince i bono malum. Idem ſuo exemplo Corinthios

Digitized by Google

A ad patientiam informans atq; inſtituens ait, Maledicimur/& bene 1.Cor.4.c
dicimus, perſecutionem patimur/& ſuſtinemus. Blaſphemamur &
obſecramus. Tanq; purgamenta huius mundi facti ſumus/omniũ
peripſima vſq; adhuc. Ad hanc eandem virtutem capeſſendã Theſ/
ſalonicenſes inuitat dicens. Patientes eſtote ad omnes, & videte ne 1.Teſſa.5.c
quis malum ꝓ malo alicui reddat, ſed ſemper quod bonũ eſt ſecta/
mini inuicẽ & in oẽs. Ac ne qd aduerſantiũ moleſtijs carere ſe glo/
rief, ad Timotheũ inquit. Omnes; q pie volũt viuere in Chriſto Ie/ 2.Tim.3.c
ſu/perſecutionẽ patienf. Ex quo potius timendum eſt illis, ne non
ſatis religioſe viuant/quos nemo neq; perſequif/neq; aliquãdo per
ſecutus eſt. Qͦobrem idem ſcribens ad Hebræos/ꝓteſtaf & ait, Pa/ Hebre.10.g
tientia vobis neceſſaria eſt, vt volũtatem dei facientes reportetis ꝓ/
miſſionem. Sic ipm & in actis legimus docentẽ. Qm̃ ꝑ multas tri/ Act.14.d
bulatiões oportet nos intrare in regnũ dei, Proinde Petrus q̊q; im/ 1.Pe.2.c
probor in nos maliciã, nõ tribulationẽ/ſed gratiã appellat dicens,
Hæc ẽ em̃ grã/ſi ꝓpter dei cõſciẽtiã ſuſtinet qs triſticias patiẽs iniu
ſte. Quæ em̃ ẽ grã ſi peccãtes & collaphiçati ſuffertis? Sed ſi bñfaciẽ
B tes patienter ſuſtinetis/hæc eſt grã apud deũ. Et ſi exprobramini in 1.Pe.4.c
noĩe Chriſti/beati eritis. Satis multa de toleratione iniuriæ, Nũc ad
illam/quæ diſpẽdij & iacturæ eſt/accedamus.

DE PATIENTIA DAMNI CAPITVLVM TERTIVM

RERVM IACTVRAM FORTITER FEremus/ſi nihil accidere abſq; diuino nutu poſſe crediderimus. Cũ aũt ita dei volũtas fuerit/qs eſt q reſiſtat ei? Si peccauimus, vult vt caſtigati ad pœnitẽtiã cõuertamur. Si nõ peccauimus/vt ſuſtinẽdo humilitate ꝓficiamus. Nõ eſt ibi querele locus/vbi exercendæ occaſio daf virtutis.

IOB inter omnes oriẽtales magnus (vt ſcribif) pecor vtiq; co Iob
pia & ſeruor familiæq; nobilitate. At vͦo his repẽte amiſſis, nõ ſo/ Iob.1.a
lum inter oriẽtales/ſed etiã occidentales magnus fuit. Patiẽtia eius
in aduerſis vbiq; terrar prædicaf atq; extollif. Dũ aũt ꝓſpitatibus
frueref, in patria tm̃ notus erat. O vere magnum & omnibus ſæcu/
lis memorandum virum, cũ die vno tot opibus/tot ſeruis/tot libe/
ris orbatũ ſe cognouiſſet/corruens in terrã deũ adorauit. Et nudus Ibidem.d

Digitized by Google

egreſſus ſum inquit de vtero matris meæ/ nudus illuc reuertar, Do minus dedit/dñs abſtulit/ſicut dño placuit/ita factum eſt, ſit nomẽ dñi benedictũ. In omĩbus his nõ peccauit Iob labijs ſuis, neq; ſtultũ qd cõtra deũ locut⁹ eſt. Quia certe vel labijs peccare deo mai⁹ dãnũ maioreq; miſeriã eſſe exiſtimauit/ꝙ cũcta q̃ habuit ſimul amittere. C

Ezechias rex. 4.Reg.20.c EZECHIAS cũ oẽs diuitias ſuas nimis iactãter oſtentaſſet legatis regis Babyloniorũ/omes pariter Babylonẽ deo puniẽte trãſferendas audiuit. Cũ ergo tantã iacturã ſe facturũ didiciſſet, non eſt turbatus. Sed quia peccauerat libẽter, & pcti pœnã admiſit dicens,

Ibidem.d Bonus ſermo dñi quẽ locut⁹ eſt, ſit tm̃ pax & veritas in dieb⁹ meis. Qua patiẽtiæ humilitate meruit/vt illa regiæ gaçæ direptio ad ſucceſſores ſuos Ioachim & Sedechiã vſq; differret, quãdo etiã popul⁹ ipſe ob delicta ductus eſt in captiuitatẽ. Non ſenſit damnũ/qui eo ſe dignum confeſſus/ animũ ſtatim ad ſuſtinendũ parauit. Qui vero ſæpe aduerſa paſſi vitam corrigere neglexerant, amiſſis tandẽ omibus, iugum quoq; tulere ſeruitutis. Et qui leuiora male tolerauerãt grauiora ferre compulſi ſunt.

Geraçeni. Mat.8.d SIC IN euãgelio Geraçeni illi porcorũ damnũ pluris faciẽtes ꝙ beneficium quo duo homines, & quidẽ ciues ipſorũ a dæmonũ legione liberati fuerant, rogarunt Ieſum/ vt inde a ſuis finibus diſcederet, & diſceſſit. Indigne quippe erant præſentia ipſa ſaluatoris qui ſua magis ꝙ ſe ſaluari concupiſcebant. D

Apoſtoli. Mar.2.b Mattheus Zacheus Lu.19.b AT contra ſanctiſſimi apli cæteriq; diſcipuli, vt ſoli Chriſto adhererent, oĩa quæ habebant/cõſtanti erectoq; aĩo reliquerũt. Neq; Mattheus pecunioſum theloneum dimittere diſtulit, neq; Zacheus dimidiũ bonorũ dare pauperibus/ & ijs quibus impoſuerat/reddere quadruplũ tardauit. Quia mlto plus lucri ſe in vno Ieſu facturos confidebant/ ꝙ in omniũ quæſtu quæ vbiq; ſunt diuitiarũ atq; opũ. Q̃ ſi a poſteris quoq; niſi ĩ paupertate Chriſto fideliter ſeruiri non potuit, cur nos dolebimus aliquo rei familiaris detrimento/ob quod ad dei cultũ efficimur aptiores? Ad quẽ quiſquis cõuertitur,

Prouer.12.c fragiliũ bonorũ amiſſionibus non mouetur/ dicente ſcriptura, Nõ contriſtabit iuſtum/quicquid ei acciderit.

Chriſtus Lu.6.e PORRO ipſe etiã dñs ad ſeruandã huiuſcemodi patientiam nos cõpellit dicens, Ab eo q aufert tibi veſtimentũ/etiã tunicã noli

Digitized by Google

A prohibere, & qui aufert quæ tua ſunt/ne repetas. Noli prohibere in-
quit, ne ſcilicet ꝓhibendo magis irrites raptorẽ, & illum ad necem
tui accendas, cui ne rem auferat/obſiſtis, atq; idem & tibi ingentio-
ris dãni/ & illi grauioris peccati cauſa fias. Iccirco etiam ablata poſt
ea repeti dominus vetat, vt potius patientia ſuſtinendi violentum
vſurpatorem ad miſerandũ prouoces/q̃ vlla repetendi moleſtia ad
iram. Talis præcepti ratio magis elucebit/ additis eorũ exẽplis, qui
illud cum caſus tulit/obſeruarunt.

❡IGITVR Fundenſis monaſterij præpoſitus Libertinus/viam Præpoſitus monaſterij. Greg⁹. dialo g. lib. 1. ca. 2.
pergẽs, forte incidit in quoſdã equites Gottos. Cũq; equũ ſibi quo
vehebat̃ abſtuliſſent, etiam flagellũ eis porrigere cœpit. Tollite &
hoc inquiens/quod vobis ad agendũ iumẽtũ vſui erit. Illi vero abe-
untes/cũ ad Vulturnũ ꝑueniſſent, nulla vi equos/vt fluminis vada
intrarẽt/cogere potuerũt. Et memores iniuriæ quã dei ſeruo intule-
rant, regreſſi ſunt/vt equũ ſuũ ei reſtituerẽt. Sed cũ ipſe omnino ab-
nueret recipere, ac diceret/eo ſibi opus nõ eſſe, inuitũ ſuperimpoſu-
ere, & ꝓtinus remeantes, locũ vbi prius ſubſtiterãt, recto curſu per-
B tranſierũt. Quia ergo libertin⁹ /nõ mõ nõ repetere ablata/ſed nec re
cipere reſtituta volebat, recipere meruit vel inuitus.

❡EIVSDEM monaſterij monachus/cui excolẽdi hortus cura Mõachus olitor.
erat, cernẽs in eo olera partim pedib⁹ cõculcata/partim ſublata fur-
to, & reperto aditu quo fur ingredi cõſueuerat, ſerpẽti præcepit/vt
illũ cuſtodiret, nec inde niſi iuſſus diſcederet. Proh pudor, irrõnale
aĩal ſeruo dei obediuit, hõ damnũ irrogare nõ dubitauit. Fur ergo
reuerſus cũ ſerpentẽ cõſpexiſſet, p̃ timore ſe retro ferre voluit, & pe
de vepribꝰ implicato ꝓnus pepẽdit, donec ab ip̃o olitore ſuꝑueniẽ-
te expedit⁹ fuit. Tũ ab eodẽ amice admonit⁹ eſt/ne vltra furto tolle-
ret/quod ipſe petẽti gratuito cõceſſurus eſſet. Itaq; nõ olerũ damno
monachus angebat̃/ſed furantis peccato. Quippe q̃ illi ſic dep̃hẽſo
nihil ſe denegaturũ quod popoſciſſet dixit, & iam pœnas ꝓ delicto
ſoluenti/dũ per pedes pẽderet/incũctanter ſuccurrit.

❡ISAAC quoq; apud Spoletanã vrbẽ ſolitari⁹, per ſpiritũ præ- Iſaac ſo litarius.
ſciẽs fures ad hortũ ſuũ vẽturos, ſarcula & raſtros ibi appoſuit, atq;
illi cũ noctu hortũ ingreſſi fuiſſent, inſtrumẽtis ꝓtin⁹ arreptis vſq;
mane nihil aliud agere potuerunt/ q̃ terrã vertere/& herbas infru-

Digitized by Google

ctuoſas cōuellere, donec Iſaac adueniēs eis prādium attulit ꝓ opa. C
Inſuper exhortās/vt a furto abſtinerent. Semp em̄ quicqd eis opus
eſſet/ſe libēter indultuꝝ, & tūc primum oīs generis oleribus onera
tos amice dimiſit. Itaq & cum abeſſet/a flagitio illos cohibuit, & cū
adeſſet rebus donauit, maius damnum reputās ꝓximi peccatum/q̄
ſui hortuli/quo vitam ſuſtētabat vaſtationem.

Quidā ſacerdos & Monachi.

IN VALERIE ꝓuinciæ ꝑtibus/ cuiuſdā mōaſterij greges in
ꝓximo ſtabulabant. Fur noctu eo accedēs veruece ſublato/ cū re
diret, quia ꝑ cemiteriū trāſitus erat, ſup ſepulchrum/vbi illis diebus
ſanctus quidā ſacerdos cōditus fuerat, fixis veſtigijs hæſit, & neq ꝓ
gredi/neq regredi potuit, nec prædā quā tenebat dimittere, donec
facto iam die a monachis deprehēſus/peccatū cōfitēs veniā popo
ſcit. Illiſq orātibus/dimiſſo veruece abeūdi facultatem impetrauit.
Sacerdos ergo oſtendit graue culpā eſſe furtum/reum viuū ip̄e mor
tuus mirabiliter retinēdo. Monachi oſtenderūt nihil ſe turbari dam
no/ꝓ illo deprecādo qui damnū inferre venerat.

Stephanus pſbyter.

TALIS ET IN Stephano venerabili apud Reatinā ciuitatē
patre patiētiæ ꝟtus enituit. Qui cum ex agello (quē vnicum habe D
bat) meſſem ad areā cōgeſſiſſet, & quidā bonoꝝ ꝑſecutor igne ſup
poſito ipſam incēdiſſet, accurrēti diſcipulo ac ſucclamāti, væ væ pa
ter Stephane quid tibi accidit: imo væ illi inquit fili/ꝑ quē accidit,
nā mihi nihil accidit mali. Etem̄ nihil oīno malū eē arbitrabat̄ præ
ter peccatū. Itaq illi qui damnū intulerat/indoluit, nō ſibi qui paſ
ſus fuerat. Cum præſertim nihil aliud ad victum ei ſupeſſet/niſi qđ
a dn̄o nunq̄ ſe deſertum iri cōſideret.

Medardus pſbyter.

MEDARDVS pſbyter Tornaci Galliæ oppidi vineæ ſuæ
vaſtatorē vuas collectas exportare fruſtra conatum cum dep̄hēdiſ
ſet/abſoluit, dimiſitq illæſum. Aliū mella ex aluearijs ſuppilantē,
ſed apū aculeis ita affectū/vt inde ſe mouere nō poſſet, recepto fur
to pœna liberauit. Quidā etiā milites q vicū eius ſolemniacū depre
dauerāt, loco pedē efferre/niſi p̄da omni reddita nō valuerūt. Sua rij
Itē illius porcoꝝ gregē ꝓcul abigere moliētes, cū nocte tota iter fe
ciſſent, mane ibidē vn̄ receſſerāt inuēti ſunt, & ip̄e pctm̄ cōfitētibus
ignouit. Quia ergo ſemp in eos q̄ ſe incōmodo aliq̄ afficere tētaue
rāt, mitis & clæmēs extiterat, ab om̄i ꝓrſus incōmodo tutatus ē illū

A deus, & eũdẽ epm primo Nouiẽſem, deinde Torniacẽſem fecit/ſuper multa cõſtituẽs, quia ſuper pauca fidelem fuiſſe nouerat. Mat.25.b Lu.19.c

ODDO Cluniacenſis cœnobij pater/ei qui equũ ſuũ noctu abegerat, & in eo ſedẽs die luceſcẽte cõphenſus fuerat, cũ nec deſilire interim nec diſcedere quiuiſſet, veniã petẽti indulſit, atq; inſup nũmos quinq; dari iuſſit, gaudẽs vtiq;, nõ quia equũ recepiſſet/ſed q, equi raptorẽ ad pœnitentiã cõuerſum cernebat, & iam ab eo deũ timeri/qui prius cõtemnere cõſueſſet. Oddo abbas.

DIVVS quoq; Hieronymus illos qui aſellum monaſterij furtim abduxerant, & inuiti rurſum reſtituerant, cum veniã rogatũ aduenissent, dimiſſa offenſa/cõuiuio excepit, & admonitos/vt ſuis rebus cõtenti aliena nõ appeterent, multa cũ bñdictiõe dimiſit. Atq; illi q ab eo quẽ læſerãt/tã benigne accepti fuiſſent, quot annis monaſterio eius nõ paruã olei copiã miſſitarũt, vt iam nõ ſolum alieni auidi nõ eſſent/ſed etiam ſua largirent. Hieronym' abbas.

ELDVCVS in ptibus Britãniæ abbas, Paulo diſcipulo ſegetis iã matureſcẽtis delegerat cuſtodiã. Quo obdormiẽte, graculorum agmẽ eo delapſum depaſcere agrũ cœpit, & ille eoꝝ ſtrepitu B experrectus, eiſdẽ in noĩe dñi ne auolarẽt/pcepit. Oẽs ergo non ſecus atq; qdrupedes/ante ſe agẽs ad monaſteriũ vſq; cõpulit, & admirãte atq; interrogãte abbate/ qd hoc ſibi vellet, frumenti ſe vaſtatores ad illũ adduxiſſe/vt p culpa punirent rñdit. Sed Elducus nihil de iactura dolens, illæſas aues ptinus dimitti iuſſit. Diſcipulus itaq; ſollicíti cuſtodis functus eſt officio. Abbas vo patiẽtiæ præbuit exemplũ, etiã alitibus parcẽs/quæ ſe damno affecerãt. Elducus abbas.

IDEM ANIMVS in cõdonãdo Mamertini apud Antiſiodorum monaſterij ſancti Germani abbatis fuit. Qui vrſum ad rapiẽdas oues vẽtitantẽ, cum in laqueos quos monachi tetenderant/incidiſſet, miſeratus exoluit ac dimiſit, tantũ iubẽs ne vltra ſibi ſuiſq; damno eſſet. Si ergo ſanctiſſimi viri beſtijs quoq;/a quibus reꝝ ſuaꝝ deductionem factam nouerant/ignoſcendum duxerũt, quomodo nos non ignoſcemus hominibus? Mamertin' abbas.

EVSTACHIVS Romanus aduerſis caſibus in vita multũ cõflictatus, & ſemp ſupior/ita vt nõ ĩmerito poſt beatũ Iob alterũ patiẽtiæ dicat exẽplar, amiſſis fortunis/ſeruis/vxore/liberis, chriſtũ Euſtachius Romanus.

Digitized by Google

ſuũ (cuius fidẽ miraculo edoctus accepat) nunq̃ dimiſit. Qua animi cõſtãtia meruit poſt annos aliq̃t (dure miſerabiliterq́ pactos) recupare quæ amiſerat, vxorẽ ſcilicet olim a pyratis auectã, duos filios, alterũ a leone, alterũ a lupo raptos, vtrũq́ em̃ paſtores illo inſcio feris eripuerãt, atq́ a puericia ad adultã vſq́ ætatẽ educauerãt. Demũ ipſam (quã apud Traianũ habuerat) militiæ dignitatẽ, rurſũ recepit. Sed maius his oĩbus poſtremo ſub Hadriano aſſecutus eſt, cũ cõiuge ſimul ac liberis martyrij coronã, vt quos præter ſpem viuos in terris repiſſe lætabat̃, cum ijſdem etiam viueret in cœlo.

C

Bernardus abbas

BERNARDVS Clareuallenſis abbas, cum ducenta argenti pondo ſibi ad impenſas cõſtruendi monaſterij miſſa, a graſſatoribus ĩtercepta fuiſſe audiſſet, gr̃as deo egiſſe dicit̃, q̃ magno ſe onere leuaſſet. Tam ergo modice tulit argenti amiſſionem, vt eo grauari ſe putaret ſi nõ amiſiſſet.

Ambroſi⁹ epiſcopus.

QVANTVM AVTEM mali metuendũ ſit ijs, q̃s peruerſa vulgi opinio putat fœlices, quia opibus affluũt, illo exẽplo diſcimus, quo traditũ eſt, Ambroſiũ epm̃ cũ apud diuitẽ quendã hoſpitãdi gr̃a diuertiſſet, & ille ſe nihil vnq̃ in vita aduerſi paſſum iactaret, e veſtigio cũ ſuis receſſiſſe dixiſſeq́, ideo ſe inde fugere, ne vna cũ hoĩe ppetuis pſperitatibus vſo ſimul pereat. Haud ita pcul exceſſerãt, & reſpiciẽtes, videt ædes illas cũ oĩbus qui ibi erãt terræ hiatu iã abſorptas. Q̃z ergo melius agit̃ cũ ijs, qui idẽtidẽ ſæculi huius premunt̃ ãguſtijs, vt illic fœlicitatẽ quærãt, vbi caſus timeri nõ poſſit. D

Fœminæ. Othilia virgo.

QVANTO IGITVR fœliciore (vt fœminarũ quoq́ in calamitate patientiã explicemus) Othilia v̈go? Hæc apud Bauariam cæca nata fuerat, paternas deinde vix effugerat manus, qui eo pceſſerat inſanie, vt ppter ipſum corpis vitium ei necem intẽtaret. Illa v̈o in oĩbus quas patiebat̃ anguſtijs, deo gr̃as agens, meruit tãdẽ & viſum recipe, & in gr̃am redire patris, & q̃d his præſtabilius beatiuſq́ eſt, in ſanctarum virginum numero computari.

Heliſabet vidua.

HELIZABET VIDVA regia ſtirpe & Thuringię principis cõnubio nobilis, defuncto viro ppinq̃s eius tetrarchiã occupãtibus, cũ paruulis liberis eiecta, inops, egens, vaga, erũnis oĩbus obruta, ab ijs quoq́ in q̃s olim bñficia cõtulerat, cõtempta, ita oĩa cõſtãti aĩo ſuſtinuit, vt ad patrẽ regẽ in Pannoniã, cũ acceſſiret̃ redirẽ

Digitized by Google

A nollet, ne patientiã & humilitatem/quã in miſerijs inuenerat, inter re
gales delicias amitteret, vnãquãq; animi virtutem theſauris oĩbus
habens chariorem. Nos quoq; talibus inſtructi exemplis, iacturam
omnem præſentium bonorum fortiter conſtãterq; feramus, vt hu
iuſce perlationis merito, ad illa tandem vera & æterna bona poſſi
mus peruenire.

DE PATIENTIA EGROTATIONIS CAPI. IIII

ADVERSAS ETIAM VALITVDINES
quoties in his inciderimus, æquo animo ferre/virtutis
lucrum erit. Languẽte eñ corpe/animi vigor in cõ
temnẽdis voluptatibus roborat̃, iuxta illud Apoſto
li dictũ, Cũ ĩfirmor/tũc fortior ſũ. Q2 ſi corporeæ in 2. Cor. 12. c
firmitati qcq; ĩeſſet mali, hãc ſanctis ſuis deus cõtin
gere nõ ꝑmitteret. Permittit aũt vt efficiat ſãctiores.

ISAAC itaq; ab illo bñdictus, & dũ int̃ alienigenas non ſine Iſaac
magno vitæ diſcrimine peregrinaret̃/ſemper ꝓtectus, cũ ſenuiſſet/ Geñ. 26. c
oculis captus eſt, intantũ, vt ne illos quidẽ quos genuerat/dignoſce Ibidẽ. 27. c
B ret. Et bene hoc ceſſit illi, qm̃ per cæcitatis errorem ad poſteritatis
ſuæ fœlicitatem a deo ꝓmiſſam ꝑuenit. Dilexerat Eſau/ſed benedi
xit Iacob. Et cum ſe deceptum reſciuiſſet/nõ irritã fecit bñdictionẽ,
quia iã ꝓphetiæ ſpũ repletus, videre mẽte cœpat/quæ oculis ꝑſpici
nequeunt/futuroꝝ archana. Illumq; dñm cõſtituit fratrum ſuorũ/
cuius ꝓpaginem in Chriſto claudendã cognouit.

IACOB quoq;, cum & ipſe corpe ægroto viſuq; per ætatẽ ca Iacob
ligãte/nihil ferme cerneret, vidit tamẽ quem ex duobus filijs filij ſui Geñ. 48. b
Ioſeph alteri præferret. Vtriq; eñ benedicturus cãcellatis brachijs
dexterã capiti eius impoſuit/qui ſiniſtræ aſtiterat. Ei vero qui dexte
ræ ſe obtulerat/porrexit læuã. Lippientibus oculis ꝓſpexit/qđ pro
ſpicere nõ potuit qui habebat ſanos. Nempe Ioſeph dexterã eius ap
prehẽſam ſuꝑ Manaſſen trãſferre, fruſtra conatus ab eodem audi
uit, Quia Ephraim Manaſſen maior erit, licet Manaſſes natu prior
eſſet. Idem Iacob ſuis poſtremo filijs cõuocatis, certiſſimo vaticinio
prædixit/quæ ſingulis olim euentura erãt, vt intelligas oculoꝝ he
betudinem ſpũs acumini nihil officere. Neq; eñ qui mundis ocu
lis/ſed qui mundo corde ſunt/deum videbunt. Mat. 5. a

Digitized by Google

Sanſon ¶SANSONI fortitudinē nō minuit cæcitas, multoq; plures C
Iudicū.16.g hoſtiū occidit erutis oculis/ q̄ ante ītegris occiderat. Tu quoq; quē
corpis viſus deſtituit/mētis fortitudinē excita, bono animo eſto, iā
ſecurior irruentes in te vitiorꝝ cuneos excipies clauſis obturatiſq;
Hiere.9.f feneſtris, p quas mors ingredi ad animā ſolet.

Thobias ¶THOBIE viro tū in deū pietate/tū ſollicitudine in pauperes
Thob.2.b claro, dū reſupinatus obdormiſſet/ſtercus de nidulo hirundinū ca-
dēs ocl'os excæcauit, & nihil eo cōtriſtatus dicit/ſed grās egiſſe deo
priſtinæq; religioſitatis ardorē accendiſſe magis q̄ reſtinxiſſe. Ob
quā patiētiā anno a cæcitate ſua q̄rto/ viſum recipe angeli miſterio
meruit, & rurſum grās deo agēs. Ipſe inqt caſtigauit nos ppt iniq-
tates nr̄as, & ipſe ſaluabit nos ppt miſericordiā ſuā. Qui ſic caſtiga
tus ſic ſe humiliauerit, & ipſe viſum recipiet, non quo mundus, ſed
quo mundi dn̄s cōſpicit/viſum vtiq; mentis & ſpūs.

Iacob ¶ALIAM præterea ipſius Iacob imbecillitatē hoc loco cōme-
Gen.32.f morabimus/vt ſimul & patiētiā oñdamus. Cū angelo luctatus/&
ab eo in femore tactus/torpeſcēte neruo claudicauit. Sed pedū vitiū D
nō ſenſit/dū mētis aciē in deū dirigit. Nuſq; q̄rit de femore debilita
to, & ſtatī poſt luctā vidiſſe ſe dn̄m facie ad faciē gloriat. Vn̄ illi no
mē Iſrael, id eſt deū vidēs indit. Nequaq; illud malū putauit/ q̄d' ſe
a colloquijs diuinis nō arcebat, ideo nec lamentari voluit.

Miphiboſeth ¶MIPHIBOSETH Ionathæ filius/deleta Saulis domo ſo-
2.Reg.9.b lus ſupfuit, qa vtroq; pede claudus nō potuit intereſſe bello/q̄ ceci-
derūt fortes Iſrael. Inſup auitos agros ſolus poſſedit, & regis Dauid
mēſæ pticeps fuit. Tantū ergo illi pedū ægritudo cōtulit/vt & diu-
tius & fœlicius viueret, fortaſſe vna cū alijs occubiturus/ſi ſanos pe-
des habuiſſet. Cum ergo huiuſcemodi valitudo plus pdeſſe poſſit
q̄ obeſt, æquo animo tolerari debet/ſi euenerit.

Idem ¶SED ARGVET aliqs, hunc ipm Miphiboſeth/eo ꝙ clau-
dus erat/a Siba ſeruo cōtemptum ludibrioq; habitum, qppe q ipſo
relicto fugiēs/falſa ad regem delatione poſſeſſionum eius partē in-
tercepit, Reſpōdebimus, multos etiam qui nunq̄ claudicauerant/
dolis atq; perfidia ſeruorꝝ deperiſſe. Itaq; neq; iſti ſua pedum imbe-
cillitas detrimento fuit/ſed neqtia ſerui, quē fugientē fortaſſe pere-
miſſet/ſi cōſeq potuiſſet. Innocētior fuit/qa ingredi nequit. Multo-

Digitized by Google

A autẽ ſatius eſt debiles pedes habere/q̃ manus cruentas.
¶ IOB ipſe nõ tm̃ pedib⁹ aut manibus/aut aliquo mẽbrorũ æger
erat/ſed toto ꝓrſus corpore tabidus atq; putridus, & a planta pedis Iob.2.b
vſq; ad verticẽ fœdiſſimis vlceribus cõfectus. Teſta ſaniẽ radebat,
iacebatq; in ſterquilinio, magis etiã dolendi cauſas habẽs/ꝗ paulo
ante omnẽ ſubſtantiã (cũ opulẽtiſſimus eſſet) vna cũ liberis amiſe-
rat, nec tñ vnq; cogi potuit/vt ſaltẽ labijs peccaret. Vxor iacẽti aſſi-
debat, nõ quæ cõſolaretur afflictũ/ſed petulãtia ſua grauius exaſpera-
ret. Nãq; tantarũ impatiẽs erũnarꝫ iubebat, vt iam in ſuã ille necẽ
maledictis deũ prouocaret. At vo Iob nõ ignarus, lõge maiorẽ eſſe
miſeriam deo peccare/q̃ iſta pati/in ipſam indignat⁹. Quaſi inquit
vna de ſtultis mulierib⁹ locuta es. Si bona ſuſcepimus de manu do-
mini, mala quare nõ ſuſtineamus? Affligens me dolore nõ parcat,
nec contradicam ſermonibus ſancti. Merito igitur poſt tot aduerſa
talemq; patientiã duplicia dicitur recepiſſe, cæteris fœlicior futur⁹;
qui dum viueret miſerior exiſtimabatur.
¶ EZECHIAS rex ægrotauit vſq; ad mortẽ, ſed cũ oraſſet/fa- Ezechias Rex.
B ct⁹ eſt ſibi ipſi ſupſtes, ita & tu ĩ tua infirmitate (vt Eccl'aſtic⁹ inqt) 4.Reg.20.c
ora dñm/& curabit te. Sed & hoc diligẽter attende/quantũ interfu- Eccl.38.a
erit inter ægrotantẽ & ſanatũ, dũ langueret/expers delicti fuit, mox
vt cõualuit/iactãtiæ crimẽ incurrit, oſtentãs alienis diuitias ſuas/q̃s
æger contẽpſerat. Nec leuis culpa fuit/ob quã illas ad alienos ꝗq;
trãſferendas audiuit. Nobis ergo ſi meminerim⁹ quanto ad peccã-
dũ ꝓpenſiores exiſtant q̃ corpore ſano ſunt/minus moleſta erit in-
¶ ORANDVM autẽ eſſe ꝓ infirmo & dñs docuit, (firmitas. Chriſtus
ſuſpiciẽs in cœlũ/cũ ſurdũ ac mutũ hominẽ curare vellet, nec ſolũ Mar.7.d
ſuſpexit/ſed etiã ingemuit, vt precaturi mentẽ ſimul cum oculis ad
deũ dirigere diſcat. Paralitico priuſq; ſanitatẽ cõcederet/peccata di- Mar.2.a
miſit, vt quia ꝓpter peccata in morbũ inciderat/ ſubmota cauſa ceſ- Lu.5.d
ſaret effectus. Ex quo ſane datur intelligi/ægritudinẽ quñq; delicti pœ
nam eſſe. Qđ ſi per pœnitentiam & confeſſionem deletũ fuerit, reli
quũ eſt vt æger cõualeſcat. Itaq; ſemꝑ curandũ/ vt ante aĩæ noſtræ
remedia adhibeat ſacerdos/q̃ corpori medicus, vt etiã ſi alia de cau-
ſa q̃ ob delictum male affecti fuerimus/& morbus curari nequiue-
rit, magis ſecuri vitæ huius finem expectemus. Ne mors quidem

Digitized by Google

grauis erit/ vitam meliorem ſperantibus. Morbo autẽ liberatis, ma gnopere cauendũ eſt/ne veluti canes ad vomitum reuertamur. Ait C
Io.5.c em̃, Ecce ſanus factus es/iam noli amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Aequum quippe eſt/vt qui accepto ſanitatis be neficio rurſum delinquit/grauius puniatur.

Paulus apl's. Act.9.d PAVLVS poſt triduanã cæcitatẽ, ita ſe correxit/ vt de perſe cutore apl's fieret. Percuſſerat eũ dñs vt ſanaret, & ille ſanatus tantũ
2.Cor.11.g ꝓfecit virtute, vt om̃ia ardua/dura/acerba/cõtumeliæ/verberatiõis, vitæq; periculi plena nõ inuitus ſubiret ꝓ Chriſto, frigus/famẽ/gla
Ibidẽ.12.c diũ iuxta contẽnens, & libẽter inq̃t gloriabor in infirmitatib9 meis vt inhabitet in me virtus Chriſti, & cũ infirmor/tũc potens ſum. &
Ibidẽ.4.d licet is qui foris eſt noſter hõ corrũpat̃, tñ is q̃ intus eſt/renouat̃ de die in diẽ. Id em̃ qđ in p̃ſenti eſt momentaneũ & leue tribulatiõis noſtræ, ſupra modũ in ſublimitate æternũ gloriæ pondus operat̃ in nobis, nõ contẽplãtibus nobis q̃ vident̃, ſed quæ nõ vident̃. Quæ
2.Cor.5.a em̃ vident̃ tẽporalia ſunt, quæ autẽ nõ vident̃ æterna ſunt. Scimus em̃ qm̃ ſi terreſtris domus nr̃a hui9 habitatiõis diſſoluat̃, ꝙ ædifica tionẽ ex deo habem9 domũ nõ manufactã/ſed æternã in cœlis. His apl'i documẽtis patientiã noſtrã muniamus, & eiuſdẽ exẽplo quic qd euenerit, nõ modo cõſtanter/verũetiã alacriter perferemus. D

Vedaſtus eps. IN Vedaſti Atrebatenſis epi vita legimus, cum corpus eius de loco vbi olim poſitũ fuerat/transferret, quendã cæcũ/cui Audoma ro nomẽ fuit/ expetiiſſe, vt videret ſancti oſſa, & illico viſum rece piſſe. Deinde cũ rurſum oraſſet, vt ſi ea res animæ ſuæ ſaluti minus cõduceret/rediret infirmitas, iterato oculis captũ fuiſſe. O prudens votũ/ſingulareq; cæci patientiã, qui ne tũc quidẽ cernẽdi copiã po ſtulaſſet/niſi tam pii deſiderii cauſa incidiſſet. Ideoq; ſancti corpore viſo, ad cæcitatẽ ſuã reuerti maluit/ q̃ ad ea quæ ante cæcitatẽ forte ſe cõmiſiſſe recolebat. Contẽpſit oculos, vt innocentius viueret, & innocẽtius victurũ/ obducti denuo oculi fidem fecere.

Petrus abbas. PETRVS quoq; abbas Clareuallenſis, quadã graui valitudi ne vexatus/oculũ amiſit, & ſe gaudere dixit/ꝙ e duobus inimicis al terius moleſtia iam liber eſſet. Argumẽto eſt/magis etiã gaudendũ illis qui vtroq; orbant̃. Et cur em̃ nõ ſe cõſolari habeant qui ambo
Pſal.118.e bus carẽt, cũ nõ ſit eis opus ad deũ clamitare cũ ꝓpheta, Dñe auerte

A oculos meos ne videant vanitatem. Qui ſi illos vel auertere per ſe
potuiſſet/vel omnino non habuiſſet, neq̧ adulterij/ neq̧ homicidij
crimine ſe polluiſſet.

¶ EQVO animo ferebat & Pygmenius preſbyter romanus q̄ *Pygmenius preſbyter.*
oculis captꝰ eſſet, neq̄ñ illi inimicos eccleſiæ chriſtianæ aſpicere cō
tingeret. Vnde Iulianus apoſtata imp̄ator/ cū forte ipſi occurriſſet/
deridiculi cauſa, Gratias inq̄t ago dijs o pygmeni/ q̄ te video, Econ
tra ille, Gratias deo meo ago r̄ndit/ q̄ te nō video. Tā igit̄ forti aīo
cæcitatē p̲tulit/ q̄ tyrannū contēpſit. Dehinc martyrij corona dona
tus, videre cœpit q̄ oculus nō vidit, & audire q̄ auris non audiuit, *1. Cor. 2. c*
& intelligere/quæ in cor hoīs non aſcenderūt. Et nos (proh nefas)
cæcitatē horremus, cū tantā beatitudinē & cæci cernere poſſint, &
qui inoffenſos oculos habēt/difficilius aſſequi ſoleant.

¶ MAIOLVS cluniacenſis monaſterij monachus cæcus erat, *Maiolus abbas.*
& tamē ſapientiæ ac ſanctitatis merito factus eſt abbas maticenſis.
Nec ſua ipſi obſtitit cæcitas/quin alios cæcos curaret/ ſurdos inſup̄
mutoſq̧ & claudos ſanauit, proculdubio ſanaturus & ſeipſum/niſi
B multo plus emolumenti ac fructus percipere ſe ſciret ex eiuſmodi
imbecillitatis toleratione atq̧ patientia. Itaq̧ cæcus quidē vixit, ſed
miraculorꝫ fama videntibus illuſtrior fuit.

¶ AD Vbaldū Eugubinæ vrbis ep̄m (q̄m & ipſe miraculis pol/ *Vbaldus ep̄s.*
lebat) cæcū quendā veniſſe legimus/ opēq̧ imploraſſe, & ab eodē
illi perſuaſum/ne viſum ſibi reſtitui expeteret, quia eo reſtituto aīæ
cæcitatē eſſet paſſurus. Itaq̧ incuratū dimiſſum. Conſolent̄ hoc ſal
tem exemplo/qui videre deſierūt, ignari ſi ſani eſſent/ q̄ cōtinētes
oculos forēt habituri. Noluit cæco mederi Vbaldus/ne corpori ſub
ueniens/animæ faceret detrimentū.

¶ ET Spem abbatē virū ſanctimoniæ fama celebrē, oculis captū *Spes abbas.*
fuiſſe/in dialogo pontificis maximi Gregorij traditū eſt. Sed eundē
q̄drageſimo tandē anno viſum diuinitus recuperaſſe, audiſſeq̧ ſibi
dictū/vti ꝓxima monaſteria inuiſere p̲geret, & fratribꝰ p̄fectius vi/
uēdi p̄cepta daret, ipſe ꝓpediē deceſſurus. Itaq̧ eo p̄functū officio,
poſtq̧ ad ſuos redijt/in fratrū cætu pſallentē expiraſſe. Tūc ergo vi
dere cœpit/cū e vita egredi oportuit, vt palā eſſet cæcitatē illam nō
culpæ fuiſſe/ſed probatiōis, qua auctū eſt per patientiæ virtutē vitæ.

Digitized by Google

meritū. Ab ore morientis columbā exiſſe & ad cœlū euolaſſe viſam ferūt. Colūbæ igit̄ puritate interius totus nituit/ qui oculis tm̄ exterius orbus fuit.

Didymus Alexādrin⁹

DE Didymo Alexādrino teſtat̄ Hieronym⁹ qui eius auditor fuit, q̄ a parua ætate oculis captus, & ob id elementorū quoq; ignarus, tantū miraculū ſui oībus p̄buit, vt dialecticā & geometriā (quæ vel maxime viſu indiget) vſq; ad p̄fectū didicerit. Addit etiā plurima opera ab eo nobilia ſcripta, cōmentarios in pſalmos oēs/ cōmentarios in euangeliū Matthæi & Ioānis, de dogmatib⁹ cōtra Arrianos libros duos, de ſpirituſancto librū vnū, In Eſaiā decē, In Oſee octo, In Zachariā quinq;, & infinita alia/ q̄ digerere p̄priū iudicis eſt. Q̄ ſi tanta noſſe cæcus potuit, apparet ne in diſcēdo q̄dē oculis admodū opus eſſe. Quinimmo plærūq; videm⁹ magis docile ingeniū/ tenacioreq; memoriā cæcorū hoīm eſſe q̄ cernētiū, & eo plus menti eorū datū/ quo oculis minus. Cōceptus em̄ & imaginatio/ & ipſa rerū reminiſcentia/ totā ſe penit⁹ ad aīm colligit firmiterq; inhæret/ dū foras p̄ varia viſus obiecta nequit euagari. Ita fit/ vt hac q̄q; de cauſa cæcitas nobis tolerabilior eſſe debeat/ ſi acciderit.

Gregorius papa.

RELIQVARVM q̄q; infirmitatū fortia p̄quiram⁹ exempla. Gregorio pontifici/ q̄ p̄ Traiano infideli imp̄atore deū deprecari auſus eſſet, pœnæ noīe hāc optionē datā p̄hibent, vti ſiue q̄diu viueret/ magnis aſſiduē languoribus agitaret̄, ſiue cū defunctus fuerit/ bidui ſpacio ignē purgatorij ſuſtineret, & elegiſſe languores/ conſtanterq; pertuliſſe. At nos grauioribus quidē obnoxij delictis, & nullo virtutis genere cū hoc ſancto conferendi/ quoties morbo aliquo afficimur/ indignamur, Vt ſcilicet poſt hæc leuia q̄ impatiēter ferimus/ nec illa tāto atrociora deuitemus, Neq; em̄ indignando peccata minui ſolent/ ſed cumulari. Qui autē libenter corporis mala tolerat/ ad expiationē ſpiritus p̄ficit.

Egidius ſolitarius.

PROINDE Egidius ad Rhodani oſtia ſolitarius, cū a venatoribus ſagitta in incertū miſſa inter ſiluas latentem ſauciaſſet, non modo medicinam corpori admittere noluit, ſed etiā ad dn̄m orauit/ neq̄n læſa caro ſanitatē reciperet. Parū erat ſolitudinis neceſſitatē ferre/ quotidianas vigilādi/ precandi/ ieiunādi/ fatigatiōes pati, vulnus inſup̄ quaſi diuinitus inflictū manere voluit incuratū, vt auditus corpori dolor/ ab animo procul arceret voluptatis cogitatiōes.

Digitized by Google

A ¶STEPHANVS vero Mareotidis regiõis Anachorita/ cũ ve- Stephanus
rendas corporis partes exulceratas taboq; diffluẽtes haberet, curati anachorita
onẽ qdẽ nõ recuſauit, ſed dũ curaret/maioris patientiæ p̄buit exẽplũ:
deſectiones a Chyrurgo paſſus nullo emiſſo eiulatu/nullo edito ge
mitu, ac ſi oĩno doloris vim nõ ſentiret. Ad hæc eiuſmodi ægritudi-
ne affect⁹/nõ intermiſit manuũ laborẽ/ de palmarũ folijs funiculos
cõtorquẽs, nõ ſpiritalis exhortatiõis curam, ſemꝑ eorũ qui eo ad ſe
cõueniſſent/ſaluti cõſulens. Ita magnã languoris moleſtiã maiore
virtutũ meditatione vincebat/aĩo etiã fortior q̃ corpore debilior.

¶BENIAMIN hæremita aquæ intercutis morbo vehemen- Beniamin
ter laborabat. Ac ne hoc illi ob delicta datũ crederes/alios infirmos heremita.
orõne ſola curauit. Eis vero q infirmitatẽ eius miſerebant̃, e diuerſo
ſupplicare ſolebat/ne corporis ſui ſed aĩæ curã haberẽt, veniamq; a
dño ſibi exorarẽt peccatorũ, quæ dũ ſanus eſſet/ ſe cõmiſiſſe aiebat.
Ita ꝙ peccator foret/plurimũ angebat̃/ꝙ æger nihil.

¶PAVLVS quoq; ſolitudinis quondã (quæ Panephiſi ægypti Paulus ſo-
B oppido adiacet) cultor, reſolutis (vt Caſſian⁹ tradit) paraliſi mẽbris litarius.
in lectulo decubãs/cæteris qui ægrotabãt ſanitati erat. Oleo eñ cui
ipſe bñdictionẽ impoſuiſſet/ꝑuncti curabant̃. Qua qdẽ in re oſtẽ-
dere nobis voluit dñs/q̃ntũ ille & fortis eſſet in patiendo/& pius in
miſerẽdo. Idẽ eñ qui ꝓ ſua valitudine nihil ſollicitus videbat̃/pro
aliena anxius erat, & p̄ſentaneũ omĩbus remediũ conferebat.

¶DE Seruulo mẽdico/& ĩ homelijs & ĩ dialogo Gregorij relatũ Seruulus
eſt, ꝙ toto vitæ tp̃e paraliſi laborarit, ita vt in lectica iacens mouere medicus.
ſe oĩno nõ poſſet, ſemꝑ tñ in doloris acceſſionib⁹ deo gratias agere,
hymnos decãtare/& cõcitatiore quodã q̃ſi ſtimulis actu ſpiritu ali-
quid de ſcripturis, qđ nõ legẽdo/ſed audiẽdo didicerat/recitare. Me
rito ergo moriẽs angelorũ cãtus audiuit, merito mortu⁹ odore ſua-
uiſſimo fragrauit. Quib⁹ indicijs cõſideratũ eſt/quãtã illi beatitudi
nẽ æquanimiter tolerata infirmitas attuliſſet, quantũ iã fœlix eſſet/
qui dũ viueret tam miſer ac tam miſerabilis putabat̃.

¶DVNSTANVS ante morbũ ab Elphego ventano ep̃o ne Dunſtanus
ceſſario ſuo nullis hortatib⁹/vt monachũ ꝓfiteret̃/ cõpelli poterat. epiſcopus.
At vero febre corrept⁹, mox vt cõualuit/vltro ad monaſteriũ ꝓpera-
uit/& religiõi ſe addixit, multaq; vitæ ſctitudine pollere cœpit, breui

pſbyt factus, atq; ad Cãtuarieſem eccleſiã regendã accitus põtificiã quoq; dignitate effulſit, multis deniq; miraculorũ ſignis nobilitatus fuit. Itaq; tãtũ illi aliquãdo ægrotaſſe pfuit, quantũ ſi ſemper ſanus perſeueraret, fortaſſe nocuiſſet. C

Franciſcus IPSE ETIAM nunq; ſatis laudatus Frãciſcus, nõ ãn cœpit eſſe pfectus, q̃ grauiſſimã corpis valitudinẽ incurriſſet. Vigeſimo ætatis ſuæ anno infirmatus didicit frena cõtẽnere, quæ ſanus dilexerat. Eger ſoli deo ſeruiẽdũ eſſe intellexit, q ante hac ſanus auaricia ſeruierat, dũ negociatiõibus operã daret, & quiſq; infirmitatẽ incuſare audet, quæ tantũ gignat boni? Q, aũt in plæriſq; nõ eũdẽ ſortiat euẽtũ, nõ hoc eius vitio fit, ſed ipſorũ q ſanati ſic vitã ſuã inſtituere negligũt, vt dum ægrotarẽt, pmiſerũt.

Sergius SERGIVS SENO GALLIE princeps, elephãtico morbo diuinitus liberatus, oĩa quæ habuit, partim ecclĩæ, partim paupibus erogauit, & relictis oĩbus, ſoli deo humilis & egenus toto animi affectu ſeruire cœpit. Cõpulerat eñ ſua ipſum infirmitas humani generis cõditionẽ altius cõſiderare, & dephendit, nihil prodeſſe homini terrenũ dñatũ, atq; illum vbi cõualuit, dereliqt, cœleſtia tñ quærens & æterna. Non ab re igit in Eccleſiaſtico ſcriptum eſt, Infirmitas grauis ſobriam facit animam. D

Eccl. 31. a

Marcellinus eps. MARCELLINI Anchonitani epi ſanctitatẽ haud impediuit podagræ morbus, qppe q manibus geſtatus alienis, vrbis incendium ex aduerſo ſe obijciens de repente ceſſare fecit, tam potẽs ꝟtute, cũ pedibus tã debilis eſſet. Hinc nos quoties imbecillitatem aliqua ſuperati veſtigijs inſiſtere minus valuerimus, meniniſſe debemus, ob hoc nobis terram calcandam denegari, vt cœlum mẽte cõſcẽdamus, nec dubitemus breuis infirmitatis noſtræ patientiã æternæ illic incolumitatis beatitudine compenſandam.

Thomas archieps. IN VITA Thome Cãtuariẽſis archiepi memoriæ pditũ eſt, quendã acgrẽdæ valitudinis gr̃a ad ſepulchrũ eius acceſſiſſe, & voti cõpotẽ factũ, dũ rediret, ſecũ q̃rere cœpiſſe, ſanitas ne corporis an imbecillitas ad aĩæ ſalutẽ magis ceſſura eſſet, & rurſum ſancti aram repetiſſe oraſſeq;, vt qd ſibi ad btitudinẽ adipiſcẽdã accõmodatius eſſet, id eueniret, ac ſtatĩ eodẽ ĩplicitũ fuiſſe morbo. Virtus ergo (vt

2. Cor. 12. c Apl's inqt) nõ in ſanitate, ſed in infirmitate perficit.

Digitized by Google

A ¶NVNC debilioris quidẽ ſexus/ nec tamẽ debiliora exempla Fœminæ.
contẽplemur. Agatha virgo & martyr, cũ illi poſt m̃ltos cruciatus Agatha
mãmillã a pectore auulſiſſet tyrãnus, q̃m fidẽ nõ poterat, & Petrus virgo.
apl̃us eã curaturus in carcere apparuiſſet, Chirurgũ aliquẽ ad ſe ve
niſſe rata, detrectabat medicinã dicens/ nunq̃ ſe pharmaca corpori
admiſiſſe, ſed illius medici opera ſemꝑ vſam/ qui ſolo verbo omnẽ
infirmitatẽ curaret. Hunc autẽ eſſe dñm Ieſum. Tũc Petrus apl̃m ſe
eius eſſe, & ab eodẽ ad illã miſſum indicãs/ euanuit ip̃a ſana relicta.
Nõ hoc dicimus/ vt infirma virgo medicamentũ reſpuat, ſed ſemꝑ
ſpem omnẽ in Chriſto collocet, ſemꝑ ſoli gratias agat, hoc in ægra
patientiæ, in ſanata gratitudinis teſtimoniũ erit.

¶QVAMVIS Siluia quoq; Ruffini Alexandriæ p̃fecti ſoror/ Siluia virgo.
deoq; dicata ꝟgo, cũ male haberet/ medicis cõſulentib⁹ balnea adi-
re noluit, hoc tñ/ non medelã cõtemnẽs/ ſed molliciẽ cauẽs, quippe
q̃ per annos. lx. neq; vultũ neq; pedes lauiſſe dr̃, neq; aliã corporis
partẽ/ præter ſũmos manuũ digitos/ cũ cape vellet cibũ, nõ aliud ad
B cubandũ lectulũ habuiſſe/ q̃ nudã humũ. Cogita nũc q̃liter infirmi
tatẽ tulerit, q̃ talia dũ ſana eſſet, ſua ſpõte vt Chriſto placeret/ tulit.

¶PAVLA romana cũ febri laboraret, & ſtomachi cruditate ci Paula vidua
bũ nõ digereret, vt modico vino vtereť/ nec medicorꝝ placitis/ nec
religioſorꝝ ſuaſionib⁹ cõpelli potuit, nolẽs ab inſtituto vitæ mona
ſticæ ne in ægritudine quidẽ declinare. Multo eñ tp̃e aquã bibẽs,
magis expauit vini guſtũ/ q̃ infirmitatis periculũ, neq; tanti fecit ſa
nitatẽ/ vt eius recuperãdæ gratia ſpiritalis cõtinentiæ modũ, quẽ ad
illã vſq; diẽ perpetuo ſeruauerat/ intermitteret.

¶GALLA & ipſa romana Simachi cõſularis viri filia, cũ intra Galla vidua
puellares annos marito viduata ægrotaret, corpore toto in tabificã
ſcabredinẽ verſo, medicis affirmãtib⁹ niſi iteraret matrimoniũ/ vel
moriturã eo morbo/ vel mẽtũ piloſum veluti vir habiturã. Negle-
xit medicorꝝ conſiliũ, & oĩa perpeti maluit/ q̃ ad cõiugiũ redire,
ad qđ repetendũ/ ſi ſana extitiſſet, fortaſſe nemine hortãte ſolus iu-
uenilis ætatis ardor eã compuliſſet. Egra didicit optare meliora, Ita
q; vt optata poſſideret, omne carnis detrimentũ pro nihilo duxit.
Mammillam deinde vlceribus affectam ita tolerauit, vt iam morti
proxima/ apparẽte ſibi beato Petro apoſtolo, nõ vt curareť rogarit/

Digitized by Google

ſed an ſibi peccata ſua cõdonata eſſent quæſierit. Quæ dimiſſa eſſe C
audiẽs, multo plus ex hoc cõſolationis cœpit/ q̃ ex ægrotatione cœperat doloris. Si ſic animæ curam geſſerimꝰ, om̃is aduerſa corporis valitudo tolerabilis erit,

Heliſabet. QVOD QVIDEM etiã Heliſabet de Sconãgia deo dicatæ virginis ꝓbat̃ exemplo. Quæ (vt Sigibertus ſcribit) toto corpe vlceribus contabefacto iacẽs, nunq̃ ob hoc aliquã animi triſticiã vultu prætulit, multas interim futuroꝝ reuelatiões accepit/ acceptaſq̃ ꝓdidit, vt facile dixerim/ & ideo ſanctã fuiſſe q̃a patiẽs erat, & ideo patientẽ/ quia ſanctã.

Clara virgo. SIC ET CLARA virgo, cũ languen te corpore ſemota in lectulo decubaret, mẽtis oculis cernebat quæ ꝓcul in eccleſia agerentur, & ea deinde reuerſis ad ſe ſororibus (magna cũ omniũ admiratiõe) referebat. Nihil itaq̃ illi obfuit fracti corporis ægritudo/ cũ tantũ animo valeret.

Aplaides virgo. APLAIDEM quoq̃ virginẽ toto corpore ſanioſam/ apud Tudotum Galliæ vrbem fuiſſe cõſtat, tantæ tamen apud deũ gratiæ ac meriti, vt per annos multos infirma/ nullo alio cibo vixerit/ D
præterq̃ ſacroſancto euchariſtiæ pane, in ſpũ rapta damnatoꝝ pœnas/ beatoꝝq̃ gloriã viderit, quæq̃ diuerſis per orbẽ locis agerẽtur ſcierit, atq̃ interdũ futura prædixerit. Si tot ac tãta cũ languore p̄nt venire bona, quis illi præferre audet ſanitatẽ, quæ ſi præferẽda eſſet haud dubiũ quin diutiſſime illa ꝑfrui ſanctos ſuos deus cõcederet, nec ita frequens apud eos eſſet ægrotationi locus.

Petronilla virgo. QVANTVM vo ad ſeruãdũ ſanctæ caſtitatis ꝓpoſitũ cõferre ſoleat ipſe corpis lãguor atq̃ infirmitas/ Petrꝰ apl̄s documẽto eſt. Qui Tito diſcipulo interrogãti/ cur Petronillã filiã ſuã diutiꝰ ægrotare pateret̃, cũ alijs male affectis repẽte ſanitatẽ ĩduceret: Ita illi expedire r̃ndit. Ac ne diſſimulare impoſſibilitatẽ videret̃, iuſſit eã ſurgere, & ipſis diſcũbẽtibus miniſtrare. Exurrexit ſana, & vt ꝑfuncta eſt officio, rurſum patris iuſſu ad lectulũ/ pariter ac morbum rediit. Egrotando igit̃ didicit virginitatis amare puritatẽ, ita vt poſtea ſanata/ mori præoptaret q̃ Flacco prætori nubere. Quare nõ m̃o patienter ferenda ægritudo eſt/ verumetiã appetẽda/ quoties intimis in medullis cõcitatus ardor iuuenilia occupat mẽbra, venaſq̃ ſuccendens ad turpẽ libidinẽ illicitaſq̃ ꝓuocat voluptates.

Digitized by Google

A HANC ſiquidem appetijt/& valde appetijt Andragaſina virgo, quæ a patre deſponſata/pro tutanda virginitate deum orauit, atq; hinc lepræ morbo deformatam exhorruit ſponſus, qui ſanam ante adamauerat, intactamq; repudiauit. Neq; illa quicq; penſi fecit tã acre malum/dum multo mallet caſte viuere q̃ ſana. Ne autem morbi huius cauſa in ambiguo eſſet, vt primũ profeſſa eſt religionẽ/ſana euaſit. Ita palam factũ eſt/ideo fuiſſe leproſam/ne eſſet corrupta. Et ne plura huiuſce patiẽtiæ exempla enumerare longũ ſit, hac tandẽ breui ſentẽtiola partẽ iſtam cõcludamus, Nullam eſſe tam grauem infirmitatẽ/nullam tã vaſtam horrendamq; calamitatem, quæ nõ æquo animo perferret/ſi æterna cogitabimus. Andragaſina virgo.

DE PATIENTIA MARTYRVM SEXVS VIRILIS CAPITVLVM QVINTVM.

ETERNA AC CELESTIA SECVM meditando fortiſſimi Chriſti milites, vt poſtremo de Martyrij patientia diſſeramus) omnia tormẽtorum genera facile cõtempſere. Nõ ſũt ẽm cõdignæ Rom. 8. d
B paſſiones huius temporis (vt Apl's inquit) ad futuram gloriã/quæ reuelabit in nobis.

PRIMI veteris legis martyres prophetæ fuerũt, de quibus Micheas in maxillam percutit, & in carcerẽ trudit. Vrias interficitur. Hieremias carcerẽ & verbera patit, In lacũ ceni per ludibriũ iactatus lutat. Poſtremo lapidibus obruit. Eſaias in duas partes viu⁹ ſecat. Dũ ẽm miſſi a dño veritatẽ prædicarẽt, ſæuiſſimorũ principum vim atq; minas ꝑ nihilo habuerunt. Prophetæ. Micheas Vria. 3. Reg. 22. d Hieremias Hiere. 20. a Eſaias

DEINDE Sydrach/Miſach & Abdenago pueri/ætatẽ animi magnitudine ſuggreſſi, cũ regis Nabuchodonoſor ſtatuã adorare nollent, in fornacem ardentẽ ꝓijciunt, & inter furentes flãmarum globos laudes deo decantãt. Daniel leonibus deuorandus dat. Sed nec illos aduſſit ignis, neq; hũc leones attigerũt, vt omibus manifeſtũ fieret, veræ religionis virtutẽ potentiſſimo tyrãno fortiorẽ eſſe, & fideles niſi deo permittente nulla vi occidi poſſe. Dañ. 3. c Sydrach Miſach Abdenago Dañ. 6. e Daniel

POST hæc Antiocho Epiphane Hieroſolymã vaſtãte, idolũ deſolatiõis ſup altare dei poſitum, multi ex iudæis nolentes adorare/trucidati ſũt. Pueri qui cũ circũciſione deprehẽdebant/ſuſpẽdio Iudæi 1. Mach. 1. d

Digitized by Google

1.Mach.2.d interēpti, & q cibis īmūdis abſtinuerāt/neci traditi. Quidā q̃ ſe pri/
us armis defenderāt, deinde ab inuadētib⁹ die ſabbati ad vnū fere cæ
ſi ſūt. Etem̄ ne diuinæ legis mādato derogarēt, ea die repugnare ne/
2.Mach.6.c fas eſſe duxerūt. Duæ mulieres q̄ filios circūciderāt, cū ipſis infanti
bus ad vbera alligatis miſſæ ī p̄ceps. Plærīq; q̄a ſabbatū obſeruarēt
flāmis exuſti. Adeo hi oēs mori minus timuerūt q̄ præuaricari.

Eleaçarus ſcriba. 2.Mach.6.d ❡ELEAZARVS ſcriba & ipſe ſacrarū legū ſeruātor aſſidu⁹, interimi quidē potuit, vt aūt porcinā guſtaret/cogi nō potuit, præ/ferēs vitæ ſuæ diuini ritus fidē. Et cū amici aliā carnē qua veſci lice/bat/ſupponerent, volentes eū ſubtrahere neci, nō eis acquieuit, no/lēs hac ſimulatione ſe ſeruare/& alios perdere/præuaricationis exē/plo, qui putaſſent ipm cibo lege vetito vſū fuiſſe. Forti itaq; animo cædentiū ictus pertulit, vt ad eoſdē cōſtanter tolerandos fidelē po/pulū animaret, haud ignarus multo glorioſius eſſe deo obediendo mori/q̄ obſequendo infideli tyranno viuere.

Septē fratres Machabei. 2.Mach.7.a ❡SEPTEM vero fratres/ſeptē in Apocalypſi eccleſiarū typus multo atrociorib⁹ tormētis cōficiunt cū matre: q̄a maior perſecutio in eccleſiā q̄ in ſynagogā ſæuitura erat. Igit reſpuētes cibū lege veti tū/ſupplicia cōſtant ſuſtinuerūt, & quidē alius poſt aliū, vt prioris pœna cæteris cernētibus terrori eſſet. Sed nequaq̄ territi ſunt. Itaq; vice cuiuſq; ſeruata/linguas omnibus amputarunt, capita cute de/caluauerunt, manus pedeſq; præciderūt, & ſic trūca corpora ſuper ignitā ſartaginē torrēdo conſumpſerūt. Mater deinde quæ nō fleue rat filios/ſed ad patientiā hortata fuerat, iam de illorū victorijs læta/mortē alacriter ſubijt, & quos tūc tam acerbos cruciatus tolerare vi dit, nunc vna ſecū in æternæ beatitudinis regno triūphantes cernit, tanto facta poſt erūnas fœlicior/quanto in perferēdo extitit cōſtan/tior.

Raſias 2.Mach.14.f ❡NEQVE te Raſia vir nō ſolum caſtitate (quæ rara in Iu daiſmo erat) ſed etiam fide præſtantiſſime, hoc loco præteribimus. In quo vno impijſſimus Nicanor oēs reliquos ſe ſuperaturū ſpera/uit. At tu cum iam vndiq; circūdatus effugere nō poſſes, vt doceres te nō timere necē/ſed magis religionis ab infidelibus ridendæ ludi/brium, ſpūſſancti inſtinctu tibipſi mortē cōſciuiſti/ferro te feriens, & de arduo loco in præceps mittens, & erumpentia viſcera mani/bus ꝓprijs direpta in turbam p̄jciens, ac deum tuum inuocans, vt

Digitized by Google

A illa tibi iterum redderet/futuræ reſurrectionis ſpe certiſſima ipſe ſta
bilitus. O incredibilem animi tui fortitudinem, terruiſti tyrannum
nihil vitæ tuae parcens/dũ dei conſulis honori. Senſit inimicus ſe ab
vno vinci, qui te vno victo/cæteros facile in ſuam erroris ſententiã
ſe tracturꝝ credidit. Oſtẽdiſti te etiam grauiora ꝓ nomine cœleſtis
regis pati poſſe/ꝙ̃ fortaſſe terrenus omniũ ĩmaniſſimus inferre co/
gitabat. Fœlix qui tali priuilegio dotari meruiſti, vt in perferendo
martyrio ad confuſionẽ inimici tua in te vtereris manu, quod pau/
cis admodum conceſſum aliquando fuiſſe nouimus, & quod alijs
imputaretur ad peccatum/tibi verſum eſt ad gloriã. Nam cũ omni/
bus præceptum ſit, Nõ occides, tibi diſpenſatũ eſt/vt te percuteres/ Exo.20.b
& vinceres, occideres te & viueres.

¶ HEC de veteribus, ad noua veniamus. Ioannes præcurſor dñi Ioannes baptiſta
& plus ꝙ̃ ꝓpheta, & quo nõ ſurrexit maior inter natos mulierꝝ. He Mat.11.b
rodis Antippæ iuſſu in gratiã adulteræ carceri mãcipat̃/obtrũcatur Lu.3.d
ꝗ̃, ac medius inter legẽ & euãgeliũ. Huius initiũ illius finẽ ſangui/

¶ POST ILLVM primitiæ mortuorꝝ dñs (ne ſuo cõſecrat/ Ieſus Chriſtus
B noſter Ieſus Chriſtus ludibria/maledicta/cõuitia/ multa horrẽdaꝗ̃
ſupplicia/& ignominioſiſſimã crucis mortẽ ſuſtinuit, vt ꝓ quibus
ipſe volens ac libens talia patiebat̃, eoſdẽ ad patiẽdas martyrij pœ/
nas ſuo excitaret exemplo. Iam tum dux inclitiſſimus milites ſuos
nõ armis muniens/ſed toleratione confirmans/cum diceret. Nolite Mat.10.c
timere eos qui occidunt corpus, animã vero non poſſunt occidere,
Sed eũ potius timete, qui poteſt & corpus & animã perdere in gehẽ
nam. Et qui ꝑdiderit animã ſuã/inueniet eã. Et In patientia veſtra/ Lu.21.d
poſſidebitis animas veſtras. Si ergo cõmoriemur (ſicut Apl's inq̃t) 2.Tim.2.b
& cõuiuemus. Si ſuſtinebimus/& cõregnabimus.

¶ HINC SANE eſt/ꝙ ipſi dñi apoſtoli flagellis primũ acriter Apoſtoli
cæſi, nõ dolent/ſed gaudent, nõ triſtantur/ſed exultant, quoniã di/ Act.5.g
gni habiti ſunt ꝓ nomine Ieſu contumeliã pati.

¶ EX HIS deinde Iacobus maior Herodis Agrippæ gladio de/ Iacobus maior.
collatur, & eiuſdem iuſſu Petrus in carcerem cathenis vinctus cõ/ Act.12.a
ijcitur. Sed horum alter a vinculis diuinitus liberatur, alter ꝓ tem/ Petrus
porali vita æternam accipit. Infœliciſſimus vero Herodes a vermi/ apl's.
bus cõſumptus expirat, & ad inferna rapitur/ab immortali verme

Digitized by Google

ſemꝑ rodēdus,igneq; illo inextinguibili ſine fine cruciādus.

Petrus apl'ſ. ¶ RVRSVM PETRVS Romæ/cū nec ipſius Neronis ima/
nitate terreri potuiſſet/ne Chriſtū prædicaret,morti addicit̃ crucis,
verſoq; ad terrā capite crucifigit̃,qm̄ erecto ſuſpendi ſicut dn̄s ſuus
indignū ſe dixerat.Primus igit̃ crucē aſcēdere meruit ꝓ dn̄o/quam
ꝓ oībus aſcēderat dn̄s,vicē reddidit/& præmium accepit,eos qn̄q;
cum dn̄o iudicaturus/a quibus talia paſſus eſt.

Paulus apl'ſ. ¶ IPSE quoq; vas electum Paulus a Lyſtris lapidibus eijcitur.
Act.14.c Philippis cū Syla diſcipulo virgis cæſus,& cōpedibus vinctus car/
Act.16.e ceri includit̃.Inde dimiſſus/plurimiſq; ꝑagratis locis ꝓfectus Hie/
Act.21.f roſolymam,ibi alligari & mori paratus ꝓ nomine Ieſu comprehen/
dit̃/ligat̃/flagellat̃/torquet̃/in ore percutit̃. Poſtremo Romæ capi/
te truncatur,tunc demum ceſſans euangeliçare Ieſum/cum in cor/
pore viuere ceſſaſſet.

Andreas apl'ſ. ¶ ANDREAM deinde apl'm Patras a pernicie erroris vindi/
care conantē Egeas Achaie ꝓcōſul,cōprehēdi iuſſit,& in facie cæ/
di/& in crucē ſuſpēdi.At ille ne ſic qdē inhiberi potuit/qn pendēs
ꝗq; Chriſtū plebi aſtāti ꝑdicaret,donec ingēti luce circūfuſus emiſit D
ſpm̄,illos in tenebris relinquēs/q increduli in ipſum ſæuierūt.

Philippus ¶ PHILIPPVM apl'm Hieropoli phrygiæ vrbe crucifixum/ac
Bartholomeus lapidibus interemptum conſtat.Bartholomeum apud Armeniam
Ioannes apl'ſ. in oppido Albano viuum excoriatum decollatumq;. Ioannē apo/
ſtolum Romæ in feruenti oleo decoctum/nec tamē læſum/Chriſto
Thomas apl'ſ. ꝓtegente,qui ſic eum voluit manere/donec ipe veniret.Thomam
didymum apud Indos carceri traditum,nudis veſtigijs per canden/
tes laminas ductum,& in ardentē fornacem truſum,poſtremo lan/
Matthæus apl'ſ. ceis perfoſſum. Matthæum apl'm in Perſide/dum miſſale ſacrificiū
Iacobus minor. offerret/poſt tergum tranſfixum.Iacobum minorem Hieroſolymis
lapidatum,& ꝓ inimicis deprecātem/fullonis fuſte interemptum.
Simon Zelotes Fratres vero eius Simonem çelotem, & Iudam taddæum in Perſiæ
Iudas Taddæus vrbe Senair,quia ipſis ingredientibus in templum ſimulachra deo/
Mathias apl'ſ. rum corruerunt,ab editius trucidatos.Matthiam/qui apoſtolatum
a quo Iudas decidit/ſortitus eſt,Hieroſolymis a iudæis lapidatū/&
Barnabas. Romano ritu ſecuri percuſſum. Barnabam gentium apoſtolū,Sa/
lamine a iudæis comprehēſum/atq; igni cōſumptum. Profecto ni/

Digitized by Google

A ſi ſumma & præclara eſſet martyrij gloria, nunq̃ Chriſtus apoſto/
los ſuos (quos præter omnes dilexerat) tanta ac talia pati permiſiſ/
ſet. Sed beati inquit qui perſecutionẽ patiunt̃ ꝓpter iuſticiã, quo/ Mat. 5. a
niam ipſorꝝ eſt regnum cœlorꝝ. Beati eſtis cum vos oderint homi/ Lu. 6. d
nes, & cum ſepauerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomen
veſtrum tanq̃ malum ꝓpter filium hominis. Gaudete in illa die &
exultate. Ecce em̃ merces veſtra multa eſt in cœlo.

HINC Stephanus quoq; ſpũſancto & fortitudine plenus/faci/ Stephan' ꝓtomartyr. Act. 7. g
ens ſigna & ꝓdigia/ lapidibus obruit̃. Sed quid mali illi lapidum
ictus inferre poterant/cui cœli iam aperti erant? Vitam impij eripie
bant, ſed Ieſus a dextris virtutis dei manens animã ſuſcepturus ex/
pectabat. Ille itaq; iam de ſua ſalute ſecurus/ ꝓ ſuis occiſoribus ora/
bat. Dñe inquit ne ſtatuas illis hoc peccatum, auxitq; martyrij glo/
riã pietatis erga inimicos merito, & in dño obdormiuit, quia vigi/
lauerat ꝓ dño/nomẽ eius cõfitens/& mortem cõtemnens.

IN Marcum euãgeliſtã Alexãdriæ idolorꝝ cultores furẽtes col/ Marcus euãgeliſta.
lo fune circũiecto, p ſalebroſam humũ huc illuc tractũ extinxere.

B LVCAM vo in Bithinia diẽ ſuũ obijſſe tradunt, volũtate nõ Lucas euãgeliſta.
ſorte martyrẽ, cũ & ipſe gẽtibus ea de Chriſto prædicare auſus ſit/q̃
ſcripta reliquit. Sicq; martyrij corona nec illum caruiſſe.

HVNC apoſtolorꝝ/diſcipulorꝝ/euãgeliſtarꝝ finẽ tãto fœlicio/ Apoſtoli Diſcipuli Euãgeliſtæ
rẽ fuiſſe haud ambigimus/q̃to paſſi ſunt grauiora. Sed & ſi ali' ali/
ter cõſumptus ſit, oẽs tñ pari animi magnitudine nullum ſupplicij
genus expauerũt/dum beatitudinis præmia cogitarent, nullũ labo/
rem refugerũt/dum ad ſupernam quietem aſcendere feſtinarẽt, deo
fruituri/qui ꝓ deo mundum cõtempſerant.

POST hos deinde martyrꝝ innũerabilis ꝑ orbẽ mltitudo exu/ Martyres.
berauit. Ex qb' paucos cõmẽorabimus, q̃rꝝ tñ ſingulorꝝ exẽpla ad
pellẽdã oẽm animi ignauiã/ timiditateq; ꝓpulſandã ſufficere poſ/

MARTINVS martyr tenellus adhuc, ſed fortiſſim' (ſint. Martinus martyr.
Chriſti miles, in q̃ (ſicuti in plurimis) de' oñdit/facile ſe ſuos fideles
ab oĩ iĩuria tutari poſſe/ſi id illis expediſſet. Romæ martiani ꝑfecti
iuſſu bubalis loris flagellatus ẽ, in equuleo extẽtus/ferreis vngulis
laceratus, deinde ad machinã/vt mẽbratim diſtraheret̃ applicitus,
at illa mox fracta diuinitus liberatur, & a plagis quas acceperat

Digitized by Google

apparuit ſanus. Sed rurſum q̄a a puero vinci pudor erat, ſciſſe aperteq; ad mediū vſq; trūcum arbori inſerit̄, vt ꝑtibus ad ſe redeūtibus colliſus deficeret, Arbor aūt veluti adactis cuneis funditus diuiſa in diuerſum laxat̄. Inde ergo ad ferreā cratem torrendus trāſfert̄, plumbo liquato ꝓfundit̄, ſed repente ꝓximi fluminis inundatiōe ignis extinguit̄. Iterū ille in frixorio coquit̄, ſed rore cœleſti ꝓtectus calorem nō ſentit. In cacabum pice bulliētem iactat̄, at ibi etiā effuſa pice māſit illæſus. Feris īmanibus obiectus nihil iniuriæ patit̄. In fornacem miſſus, die poſtero cum iā in cineres redactus putaret̄/exijt incolumis. Capitis tādem truncatiōe tormentorū finem/& beatitudinis accepit initium. Martianus vero ne tā obſtinatā in puerum rabiem impune ferret, putreſcētibus mēbris/& toto corpe vermibus ſcaturiēte, infœlici morte īfœliciorē vitā ad æt̄nos ignes deputatus inchoauit. Nobis operepciū erit/hinc penſare/q̄ ſuauis eſt dn̄s, cuius amore tā horrēda ſubire ſupplicia ne pueri quidē timuerūt. C

Conō cum filio martyr.

CONON CVM paruulo filio apud Hiſauriā ſub Aureliano impatore paſſi ſunt. Hi iubente Domiciano præfecto primum in craticula extenti oleoq; puncti/deinde ad ſartaginem trāſlati torrent̄ ac frigunt̄. Poſtremo cum magis torqueret̄ tyrānus/q̄ tam diris mortiferiſq; ſupplicijs neq; cederent/neq; cōſumi poſſent, conſtructa copioſiore pyra ſuperiniecti expirāt. Cur aūt ſicut alia/ita & hoc pœnæ genus viui nō euaſerint, oſtēdit vox de cœlo lapſa, quæ illos/q̄m ſtrenue cōtra dolorem decertaſſent, ad percipiēdas iā martyrij coronas euocauit. Mori nō poterāt/donec multiplici cruciatu ꝓbaret̄ toleratiōis virtus, ꝓbatā aūt remunerari reſtabat. O ſapientem pariter ac pium patrē, qui ipſum quē genuerat ſecū ꝓ Chriſto cruciari ſuſtinuit/vt ſecum cœlo inferret. D

Vitus martyr.

VITVS PVER ſeptem tm̄ annos natus, ab impio patre ne Chriſtum ſequeret̄, nullis minis verberibuſq; coerceri potuit. Et quia patri male ſuadenti non ceſſit, miraculis nobilitatus eſt. Diocleciani filium ab immundo ſpiritu vexatū ſanitati reſtituit. Sed nō ideo fracta eſt perfidi imperatoris duricia, magis indignari cœpit tātum ineſſe virtutis homini chriſtiano, & ipſum ad deos adorandos compellere perrexit. Tātum autē ꝓfecit/vt a puero imperator victus ſit. Potuit illum mittere in carcerem, in olla pice/reſina, & plū

A bo bulliēte excoquere, feris/beſtijs laniādum præbere, & ī equuleo extentū crudelit̃ verberare, occidere nō potuit. Exclamāte em̄ inter ipſa verbera Vito, Dn̄e libera me, cœlū intonuit, terra tremuit, deorum ſimulachra corruerūt, territus Diocletianus fugit. Vitum angelus inde ſublatum lōgius trāſportauit. Vbi ille cum oraſſet dominum ſuum, vt iā de terris euocatus in ipſo requieſceret/tradidit ſpiritum. Glorietur nunc ꝑteruæ poteſtatis vanus imperator Diocletianus/maxime orbis parti ſe imperitaſſe, validiſſimas quondā gētes ſuæ ſubegiſſet ditioni, Si vni puero Chriſtum colenti imperare nequiuit, Si ipſe pœnas inferendo plus timuit/ꝙ ille patiendo, Si viuum deniq; dimittere coactus eſt, ad quem perimendum tam dira exquiſiuit ſupplicia.

FLOCELLVS quoq; decem annorꝫ puer, Antonio auguſto eccleſiā ꝑſequēte apud Auſtudinū paſſus eſt. Hic Valeriani præſidis iuſſu/cū ad imolandū dijs cogi nō poſſet, in equuleo ſuſpēſus flagellat̃, in cauea cū leone obcludit̃, in ignē mittit̃, clauis cōfigit̃, ſed ijs oībus ſuperſtes/feris tādē beluis obiectus, cōculcatu p̄ſſuq; earꝫ præfocat̃, in nulla corp̄is p̄te cruētatus. Vñ quæſo tam tenello tantū animi robur/tāta tolerationis vis? niſi quia Chriſti charitas in quocūq; fuerit/omnibus fortior eſt ſupplicijs? — *Flocellus martyr.* — B

HINC ET Mām̄es puer ſeptennis Ceſareæ/Agapitus quindecim natus annos Preneſte, audacter ſe chriſtianos eſſe prædicarunt, neq; vlla pœnarum magnitudine ab ea cōfeſſione dimoueri potuere. Vita eos ꝓphana tyrannorum crudelitas priuauit/ſed nō etiam fide. Si quem tali neceſſitate cōſtrictum patiendi timor agitauerit, horum memor exemplorū/ſe pueris imbecilliorem eſſe erubeſcat, & ſaltem his exæquari nolle nefas putet. — *Mammes & Agapitus martyres.*

SICVTI PVTAVIT dionyſius martyr romæ paſſus. Qui iubente Diocleciano fuſtibus prælumbatus, deinde eq̄uleo ſuſpēſus/& virgis cæſus, admotis etiā lāpadibus miſerabiliter vſtulatus, ꝓ eiulatu clamorē edebat/quo ſe chriſtianum eſſe aſſeueraret. Et ſi millies inquit occidi poſſem, dn̄m meum Ieſum cōfiteri non ceſſarem. Itaq; imp̄ator nō modo vt idola adoraret efficere nequiuit, ſed etiā vt Chriſtum taceret/donec caput/id iam optanti amputari iuſſit. Sic ille ipſi dn̄o/quem tam audacter tamq; perſeuerāter in terra — *Dionyſius martyr.*

Digitized by Google

poſitus inuocauerat/fœliciter iungi meruit in cœlo.

Euſtratius martyr. ❡EADEM DIOCLECIANA perſecutione Euſtratius apud Auraricenos a Lyſia p̄ſide equuleo a terra ſuſpēſus/fumo ſub iecti ignis ac vapore torquet̄,depoſitus cædit̄,& toto corpe plagis cōfecto,quo magis doleret/ſale/aceto diluto confricat̄. Deinde pedibus ꝑforatis,ne effugere poſſet,e Satalia ciuitate vbi hæc primum paſſus eſt/ad Aurarim vrbem ductus,& hinc quoq; cū multis chriſtianoꝝ Sebaſten miſſus, ab Agricolao præfecto igne cōſumptus/

Oreſtes martyr. martyrij palmam recepit,cæteri obtrūcati/præter vnum Oreſtē nomine,qui ſuꝑ lectum ferreū diſtētus,ſubſtratis prunis tādiu excruciatus eſt/donec animā exhalaret.Magna quidē hæc pœnaꝝ acerbitas/ſed maius patientiæ præmium.

Gregorius martyr ❡SVB Diocleciano & Gregorius martyr Spoleti paſſus,dum Flacci & hircani p̄ſidū minas rideret,colaphis cædit̄,fuſtibus ꝟberat̄,ſuꝑ ferreā cratē torret̄.At ꝟo vt fidei ab eo ꝓdicatæ ꝟtus pateſceret,pars vrbis terræmotu cōcuſſa,trecētos & quinquaginta idolatras ſuis oppreſſit ruinis.Præſides territi fugā fecere. Ceſſante autem timore/ſed ꝑſeuerante ꝑfidia,martyrē idolis thura adolere nolentem,virgis ferreis cædi iubēt,& facibus ad latera admotis vſtulari,ac demum capite truncari.Sic extinctum corpus,ne a chriſtianis honore ſepulturæ afficeret̄,in theatro feris laniādum dat̄, ſed a nulla lædit̄.Flaccus ꝟo qui ꝑtinacius in Gregorium ſæuierat,eādem hora inteſtina ꝑ os euomitans/miſerabilit̄ expirauit, multo acerbiora apud inferos/& quidem ſine fine paſſurus.

Sebaſtian⁹ martyr. ❡SEBASTIANVS romæ Diocleciano & Maximiano imperatoribus ad ſtipitem nudus ligatus/ſagittis cōfodit̄.Hirene mulier chriſtiana,vt corpus mādaret ſepulturæ/noctu venit,& ipſum adhuc viuere cōperit. Solutū domi fouit,atq; ille ītra paucos dies curatus/rurſum in publicū ꝓcedēs,principū in chriſtianos īmanitatē arguere cœpit.Ipſi mirabant̄ quō viuere potuiſſet,& cū eo miraculo ad credulitatē moueri debuiſſent/ad īdignationē moti ſūt,atq; eundem tādiu fuſtibus cædi iuſſerūt/donec exanimaret̄. Tāto igit̄ martyrij amore flagrauit Sebaſtianus,vt nec ſagittas paſſus cōquieſcere potuerit/quouſq; ad optatū vitæ finem ꝑuenit.

Vincentius martyr. ❡VINCENTIVS martyr in Hiſpania ceſareæ paſſus eſt, vere

Digitized by Google

A Vincentius, quia om̃ia vicit torm̃eta/ dũ ſe chriſtianũ cõfitet̃. Cum in equuleo ſublatus a Daciano p̃ſide ꝑ ludibriũ rogaret̃/ vbi nam eſſet: in ſublime inquit/ vnde te poteſtate terrena tumentem altior deſpicio. Grauiora minitãti, Nõ minari mihi videris r̃ndit/ ſed qđ votis om̃ibus concupierã offerre. Igitur cũ vngulas/ faces/ prunas toto corpore dilacerato cõſtanter excipet/ ait, Fruſtra fatigaris Daciane. Nõ potes tã horrẽda excogitare tormẽta/ q̃ ipſe paratus ſum ſuſtinere, carcer/ vngulæ/ candẽtes laminæ/ morſq; ipſa ludus iocuſq; chriſtianis ſunt/ nõ tormentũ. Poſt hæc alijs atq; alijs cõfect⁹ pœnis, cũ victoriæ palma migrauit ad cœlũ. Et qui talia ꝓ Chriſto pati optauit/ nũc regnat cũ Chriſto.

Martyres Marius Martha Audifax Abacuch martyres.

MARIVM & Martham vxorẽ eius liberoſq; eoꝝ Audifax & Abacuch/ natione perſas, Claudio auguſto chriſtianos perſequẽte/ Romæ martyriũ paſſos legimus. Cum em̃ deos gentiliũ dæmonia eſſe p̃dicarẽt, & Martha eos hortaretur/ vti cõfidẽter ꝓ Chriſto tormenta exciperent, fuſtigationem/ equuleũ/ flagella/ faces/ vngulas pertulerũt. Præciſis deinde manibus & ad collũ alligatis/ per vrbem ducti ſunt, acclamante præcone puniendos eſſe deoꝝ cõtemptores. B Poſtremo capite cæſi martyriũ conſũmauerũt. Martha poſt illos in nympha aqua ſuffocata, & ipſa æque cõſtantis in tolerãdo animi exemplũ poſteris reliquit. Quã dum ſuorũ ſupplicia ſpectaret, nõ dolor ſollicitauit ſed timor, ne forte ipſi cruciatuũ acerbitate ſuperati/ prius a fide q̃ a vita decederent. Itaq; tanto alacrius ad necem iuit/ quãto de illoꝝ victorijs facta eſt ſecurior.

Pontianus martyr.

PONTIANVS MARtyr ſub Antonino auguſto Spoleti paſſus, nolens gentiliũ ſacrificare dijs/ virgis cæditur, per prunas nudis pedibus ambulare cõpellit̃, in equuleo tollit̃, vngulis ferreis ad oſſa vſq; proſcindit̃, leonibus in theatro exponitur. Sed eidẽ (in quẽ hoĩes graſſabantur) beſtiæ pepercere. Poſt hæc in carcerẽ fame cõſumẽdus trudit̃. Sed ãngelo hominẽ nutriẽte, quẽ inedia iam extinctũ putabant/ die decim a ſaluũ educunt. Tunc iudex plumbo liquefacto nudũ perfundi iuſſit. Sed cum neq; hoc ſupplicij genere perimi ille potuiſſet, capitis tandem abſciſiõe finit̃. Poterat nec ſic mori, ſed iam om̃es pœnas paſſo beatitatis præmia differre domin⁹ noluit, & breuem viri patientiam æterna fœlicitate remunerauit.

Digitized by Google

Ignacius martyr.

HIMC eſt ꝙ ignacius antiochenæ eccleſiæ tertius poſt Petrũ apłm eps, Traiani perſecutione damnatus ad beſtias, cũ Romam vinctus mitteret, & iam Smyrnam perueniſſet, ad Romanos qui fidem receperant ſcribens ait, De Syria vſq; Romã pugno ad beſtias in mari & in terra/ nocte dieq; ligatus cũ decem leopardis, hoc ẽ militibus/ qui me cuſtodiũt, quibus cũ benefecerim/ peiores fiunt. Iniquitas autẽ eorum mea doctrina eſt. Sed non iccirco iuſtificatus ſum, vtinã fruar beſtijs/ quæ mihi ſunt paratæ, quas & oro mihi veloces eſſe ad interitũ & ad ſupplicia/ & allici ad comedendũ me, ne ſicut aliorum martyrum non audeant corpus attingere. Q; ſi venire noluerint, ego vim faciam, ego me ingeram vt deuorer. Ignoſcite mihi filioli, quid mihi proſit ego ſcio. Nunc incipio Chriſti eſſe diſcipulus, nihil de ijs quæ videntur deſiderans/ vt Ieſum Chriſtũ inueniã. Ignis/ crux/ beſtiæ/ confractio oſſium/ membrorum diuiſio/ & totius corporis cõtritio, & tormenta diaboli in me veniãt, tm̃ Chriſto fruar. Cumq; iam ductus eſſet ad beſtias, & rugientes audiret leones/ ait, Frumentũ Chriſti ſum, dentibus beſtiarũ molar/ vt panis mũdus inueniar. Præuocatũ itaq; a leonibus/ & nuſq; cruentatum ferunt. Profecto nõ fuiſſet in illo tam feruens pro Chriſto patiendi affectus, ſi quicq; dulcius eſſe potuiſſet/ ꝙ frui Chriſto. C D

Apronianꝰ & Siſinius martyres. Mat. 5. c

APRONIANVS. romæ cũ ad Siſinium martyrẽ de carcere vt torqueretur eductũ/ vocem cœlitus delatã audiſſet, Venite benedicti patris mei/ percipite regnũ vobis a cõſtitutione mundi paratum, nihil cunctatus/ ad pedes martyris prouoluitur, baptiſmo luſtrari petit, deinde patiendi cupiditate/ Laoditiũ prætorẽ de impietate in chriſtianos redarguere cœpit, ſe quoq; chriſtianũ confeſſus, capitis tandẽ abſciſionem gaudẽs lætuſq; ſuſtinuit, eodẽ die martyr factus/ quo & chriſtianus. At nos a natiuitate ipſa fidẽ tenẽtes Chriſti, ſi forte inter infideles verſari contigerit, chriſtianitatẽ diſſimulabimus/ ne vitæ periculũ ſubeamus, quaſi neſcij vitam noſtrã eſſe in Chriſto, & hanc cui tantopere timemus, velimus nolimus mox deſiturã, Sed meminerimꝰ nos quoq; voce illa inuitari, qua inuitatus Apronianus/ & añ eũ Siſinius mortẽ contẽpſere/ & vitã æternã ad/

Polocronꝰ & Parmenas martyres.

POLOCRONIVS eps & Parmenas pſbyter (epti ſunt. Babylone paſſi, magni ambo ſpiritus inuictiq; animi viri. Cũ em̃ a

A Decio cõprehenſi multa ſingulatim interrogarent, & polocronius nihil oĩno r̃nderet, quærẽti imꝑatori an mutus eſſet, Parmenas ait, Nõ eſſe mutũ epm, ſed ideo tacere/ ne impiorꝝ colloquijs inquinet. Quare in irã ille concitatus/ ſtatim Parmenæ linguã præcidi iuſſit, Policronio os lapidibꝰ cõtũdi, deinde vtrũq; decollari. Itaq; alter ne loqui q̃dẽ cogi potuit, alter ſic locutꝰ eſt/ vt illũ q̃ in ſe necis poteſtatẽ habebat/ contẽneret. Hac aĩ præſtãtia oſtẽderũt/ verũ Chriſti militẽ oĩ terrena ꝟtute eſſe fortiorẽ, & occidi poſſe/ terreri nõ poſſe.

SIQVIDEM Marcus q̃q; & Marcellianus Romæ paſſi/ gaudenter ad ſuppliciũ ibant, & qm̃ germani erãt, ſtipitibus infixi pſalmũ illũ alternatim decantarũt, Ecce q̃ bonũ & q̃ iocũdũ, habitare fratres in vnũ. Cũq; nõ modo ferrent/ ſed etiã irriderent tormenta, erubuit Dioclecianus cõtẽptui ſe haberi ab ijs quos torqueret, & ambos lanceis confodi iuſſit atq; interimi, & præclare quidẽ cũ illis actum eſt, quia tanto maturius ad coronam martyrij peruenerunt, quãto pœnas minus expaueſcere viſi ſunt. Marcus & Marcellianꝰ martyres. Pſal, 132, a

PER idem tẽpus Trãquillinꝰ martyr, cũ audiſſet Zoen vxorẽ B Nicoſtrati ꝑ Chriſto neci datã, exclamãs indignũ facinus eſſe/ vt fœminæ viros ad ſubeundũ martyriũ ꝓcederẽt, in mediũ ꝓrupit, & [illegible]ã ſe chriſtianũ cõfeſſus/ lapidibus obruit̃. O laudabilẽ inuidiã/ q̃ doluit Trãquillinus, nõ quia fœminæ fortes eſſent/ ſed ꝙ ignaui viri, proindeq; ſeipſum tã egregiæ fortitudinis præbuit exemplũ. Tranquillinus martyr

CHRISTOPHORVS magnus corpore/ ſed maior fide/ Chriſtũ in armo tulerat, & eundẽ in corde fixũ gerens nũq̃ dimiſit. In oppido ammonitarꝝ lycia/ cũ militũ cohors vt ipſum cõprehenderet miſſa, manũ illi inijcere timerẽt, vltro ſe illis vinciendũ ꝓbuit, & eoſdẽ a q̃bus vinctus ducebat̃, a vinculis erroris exoluẽs, monſtrata veritate chriſtianos fecit, ita vt Chriſtũ confitentes capitalem ſententiã libẽter ſubirẽt. Ipſe ꝟo virgis ferreis cædit̃, galea ſub prunis ferueſacta operit̃, & igne ſuppoſito in ferreo ſcamno torrẽdus cõſtringit̃. Poſtremo ad ſtipitẽ ligatus/ ſagittis impetitur. & cum ne ſic quidẽ cõfici potuiſſet/ capite mulctatur. Q̃ꝫ autẽ rege illo a quo peremptus eſt/ ſuperior fuerit, etiã inde apparet, ꝙ rex oculum ſibi ſagitta forte cõfoſſum, cruore eius liniens in integrũ reſtituit. Itaq; ad ſe ſanandum/ eius opem quẽ interfecerat requiſiuit, & impetrata Chriſtophorꝰ martyr.

Digitized by Google

credidit, mortui religionē ſponte ſequēs, quē viuentē vt ſuā ſeque-retur, nulla vi/nullo prorſus ſupplicio cogere potuit. C

Pantaleon martyr.

❡IN Pantaleonē martyrē Nicomediæ paſſum/dum Maximiani furor deſæuiret, tormentorꝫ genera defecerunt, ipſi patiendi ardor deeſſe non poterat, pertulit itaqꝫ equitū vngulas/faculas/ſartaginē/plumbū/in mare merſionē/in terra feras. Poſtremo cum ad rotā clauorꝫ mucronibus aculeatā lancinandas ligaretnr, ſolutæ protinus machinæ fragmenta impietatis miniſtros perculere pimereqꝫ. Ipſe quoqꝫ cæſar magis iam timēs ꝙ timendus, nequid martyrē torquēdo grauius ipſe pateretur, ſtatim illum obtruncari iuſſit. Sed ne ſic quidē eum interficere potuiſſet/niſi remunerandæ virtutis tempus id requireret. Tunc mori miles Chriſti permiſſus eſt, cū per patientiæ merita iam ad immortalitatē transferri debuit.

Primus Stephan⁹ papa & martyr.

❡QVID de te dicā Prime Stephane Pōtifex maxime ac martyr inſignis, Tu ad Martis templum perductus, vt aut ſacrificares/aut pœnā capitalē ſubires, tāti periculum iſtud feciſti, vt bellatoris dei immo diaboli templum funditus euerteres/ac ſolo æquares. Te eñ Ieſum inuocāte/idoli ædes corruit, & cultores ſuos qui te ad impietatē vrgebant/cōterritos in fugā vertit. Valerianus quoqꝫ cæſar tuā expauefactus virtute, ad te vnū occidendum/ad te inquā & vnū & nudū atqꝫ inermē cohortē miſit armatā. Tu ꝟo dum ſolēnia ſacra ageres, nō intermiſſa precatione imperterrit⁹ vitæ finē expectaſti. Itaqꝫ ante aras iugulatus/ſed ante deū in paradiſum ſublatus, pleniſſimū veræ gloriæ triumphū peregiſti, recipiēs de manu dñi inuictæ patientiæ incorruptibilē coronā/beatus factus in ſempiternū. D

Maximus martyr.

❡MAXIMVS martyr ſub Decio imperatore ab Opimio proconſule in Aſia paſſus, cum fuſtibus cæſus/& in equuleo extenſus. vngulis quoqꝫ laniaretur, tormenta hæc nō dolori ſibi eſſe dicebat ſed iucunditati. Inde extra vrbē tractus/lapidibuſqꝫ obrutus, iucunditate illa quā inter cruciatus capiebat, iam om̄i moleſtia liber frui plenius cœpit/ fruiturus ſine fine.

Quiriacus martyr.

❡QVIRIACVM Hieroſolymitanū epm(qui añ Iudas dict⁹) beatæ Helenæ lignū dñicæ crucis/ diu ſub terra celatū indicauit, qa Chriſtū prædicare nō ceſſabat, Iulianus apoſtata cōprehendi iuſſit, & manū illi dexteram abſcindi, plumbū liquentē in os infundi, ſup

Digitized by Google

A lectum ferreũ torreri, ferreiſq; virgis cædi. Matrẽ quoq; eius Annã per capillos alte ſuſpendi, vngulis proſcindi, facibus aduri. Ea con ſumpta rurſum Quiriacũ in foueã ſerpentibus refertã mitti mãdat. Sed eo dimiſſo ſerpentes õmes mortui apparuerũt. Ammonius vero veneficus/qui illos excantauerat, viſo miraculo conuertit, & Chri ſtum cõfitens obtruncat. Quiriacus in cacabũ oleo bullientem de merſus, cum mori nequiret/gladio tranſuerberatur. O inuictæ fidei virũ/qui vt Chriſtũ negaret/compelli nulla vi potuit.

BONIFACIVS Tarſi paſſus/ad locũ ſuppliciorũ audacter accedens, martyres ad patiendũ palã hortari cœpit. Et Sulpitij præ ſidis iuſſu in equuleo erectus/vngulis ita laceratus eſt, vt oſſa appa rerent. Clauiculos deinde harundineos in digitis inter vngues & carnẽ defixos pertulit, atq; in os plumbum infuſum, tum demũ in bullientẽ picem in caput præcipitat. Sed cum neq; hoc cruciatu cõ ſumi poſſet/ capitis amputatiõe peregit martyriũ, & dum feriretur/ terra tremuit, plurimiq; conuerſi idola reliquere, tam immania tor menta nihil formidantes/dũ Chriſtũ ſequũtur. Bonifacius martyr.

B SED VT his tam fortib9 ac tam fidis exemplis aliquod imbe cillũ imbelleq;/ & fidelib9 cunctis maxie cauendũ interſerat. Legi m9 Decio impatore quedã Nicomachũ noie in vrbe Troade fuiſſe qui dum a procõſule Opimio torqueret, doloris impatiẽs/ dijs eius dixit ſe ſacrificaturũ. Atq; vbi dimiſſus thura ante idolũ incendit, il lico a dæmonio arreptus/ grauiores pœnas dedit. Quippe in rabiẽ verſus/propriã linguam dentibus mãdens expirauit. Heu heu in fœlix Nicomache/nõ tormenta mutaſti/ſed tortorem, nõ pœnam/ ſed fidem, nec mortẽ defugiſti/ſed mortem fœliciſſimã relinquens miſerrimã elegiſti. Inter damnatos cõputaris, quia inter beatos cen ſeri cum poſſes/noluiſti. Pro fide breuiſſimos pati cruciatus recuſa ſti, at pro perfidia pateris æternos, & perẽni illa amiſſa gloria/eo de ſcẽdiſti, vbi ignis extinguibilis vrit, vermis immortalis rodit, tene bræ indiſcuſſæ caligant, ſulphuris fetor ſemper exhalat, procellarũ ſpiritus perpetuo furit, vbi deniq; horror ſempiternus inhabitat. Merito talia ſortietur/ quiſqs oblatã ſibi ex diuina largitate marty rij coronã/ignauo victus metu accipere cõtempſerit. Nicomachus tormenta ti mẽs dãnatur

IDEO ſane nihil formidãs Venãtius martyr ſub Decio cæſa Venantius martyr.

re in oppido camerino, præſidis iuſſu fuſtibus verberat, leonibus exponit, per pedes pendens vertice ad terram verſo, ſubditi ignis fumido vapore torquet. Inde depoſitus, diſpeſſis manibus pedibuſq; diuaricatis, pro diſtento funiceis vinculis corpore a ſolo ſubleuat, & eiuſdem ignis flamma ventrem & ilia lambente cruciat. Poſtremo gladio perimit, & tamen tot talibuſq; afflictus tormentis, nunq; ſe chriſtianum negauit, neq; idola dæmonia eſſe timuit confiteri, omni cruciatu fortior, omnibus tortoribus audacior. Cæſarem ipſum contemnens, dum amplexatur Chriſtum. G

Euſtachius martyr cum coniuge & liberis.

EVSTACHIVM cum vxore & liberis Hadrianus princeps ob confeſſionem Chriſti, in boue æneo introcluſos cremari fecit, & cum triduo machina illa arſiſſet, ipſiq; iam in cinerem redacti putarentur, Exanimati quidem inuenti ſunt, ſed nunq; aduſti, ita vt neq; capilli neq; pili nitorem vllum admiſerint. Deo volente etiam in igne corpora eorum ſeruari integra, quorum & in credendo fides, & in patiendo conſtantia extitit incorrupta.

Marcellinus martyr.

MARCELLINVM Dioclecianus pugnis circa guttur cædi fecit, nudum ſuper vitri fragmenta volutari, in carcere clauſum fame ſitiq; torqueri. Et cum eum nullo cruciatus genere ad ſacrificandum dijs compellere poſſet, decollari iuſſit, victum ſe teſtatus, viuum vtiq; dimiſſurus ſi viciſ-(ſet. D

Quadragita milites martyres.

QVADRAGINTA milites Sebaſte paſſi ſunt ſub Licinio imperatore, Lyſia & Agricolao præfectis. Hos quidem cum Chriſtum publice prædicarent, in ſtagnum gelu concretum collotenus merſos manere vſq; ad diem alterum compulerunt. Termæ prope appoſitæ erant, vt ad eas confugere liceret, ſi quis eorum pro Chriſto pati frigus recuſaret. Vnus ex illis algoris impatiens, vt ad termas peruenit, vita defunctus eſt. Reliqui in glacie perdurantes deo laudes decantabant. Circa vigiliam noctis tertiam deſcendit lux ſuper eos, & trigintinouem coronæ in luce apparuerunt. Quod cernens cuſtodum præfectus, illis qui ſecum erant a ſomno excitatis, chriſtianum ſe profeſſus eſt, & veſtitu reiecto nudus in ſtagnum proſilijt, atq; vna cum ijs qui ibi erant pſallere cœpit, coronam percepturus, quam is qui inde effugerat, cum vita ſimul amiſit. Mane poſt hæc eductis, & in fidei propoſito perſiſtentibus, crura confregerunt, illicq; animas deo tradentes, tam glorioſa martyrij victoria fœliciter potiti ſunt.

Alexander papa cum ſocijs.

QVI ROME in carcere cum Alexandro maximo pontifice vincti tenebantur, poſt eius martyrium adeo & ipſi mori pro Chriſto

A concupierūt, vt Quirino tribuno/ qui iā conuerſus eorꝫ religionē ſequebatꝰ clauſtra reſerante/fugamq̃ ſuadēte, exire noluerint. Inde eductos Aurelianus princeps/alligatis ad colla ingentibus ſaxis in mari ſubmergi iuſſit. Quid furis/immo qd inſanis Aureliane? vincula adhibes fugere nolentibꝰ/extrema minitaris mori cupiētibus. Non eſt qđ iuſtorꝫ nece glorieris, eos occidiſti qui occidi optarūt, vt Chriſto fruerent. Nihil illis fœlicius cōtingere potuit/quātæ inimico vti. Iraſcere igit/ & quantū vis debacchari, ac ſæuire perge, dū magis nocere ignoſcendo queas q̃ puniendo.

HINC quidē Tyburcius & Valerianus/cū ab Almachio vrbano prætore in vincula coniecti rogarent, cur principum ſententijs dānatos honore ſepulturæ afficere præſumerēt? quia inquiūt, quos principes ipſi ꝓ Chriſto dānandos iudicant, eorꝫ nos fieri ſerui cupimus. Itaq̃ & ij ſicuti volebant/obtrūcationē paſſi martyrij coronā perceperūt, tyrannorꝫ ſæuitiā in ſuū cōuertentes triūphum. Tyburcius & Valerianus martyres.

ELEVTERIVS Hadriani iuſſu/lectum ferreū/ craticulam/ ſartaginē/ fornacē expertꝰ noxam nō ſenſit, equorꝫ ferociū caudis alligatur diſtrahendus, & ſolutis vinculis incolumis euaſit. Leonibus in theatro exponit, ſed cū neq̃ leones illi quicq̃ mali inferrēt/ capite cæſus diem ſuū obijt. Hoc quidē poſtremū permittente dño ne ſanctus martyrij gloria careret, illa ꝟo priora cohibēte/vt credere nolentiū inexcuſabilior eſſet peruicacia. Eleuterius martyr.

B

VICTOREM martyrē Maximianus apud Maſſiliā iniecto pedibus fune raptatim trahi mādauit, atq̃ ita vexatū/ tantūq̃ nō exanimē in carcerē trudi. Vbi ille diuino ſplendore refocillatus ac refectus, carceris cuſtodes ad Chriſtū conuertit, eoſq̃ in fide ſtabiles imperator capite cædi præcepit. Porrro victorē in equuleo tolli/ fuſtibuſq̃ & neruis duriter cædi, ac rurſum in vincula conijci. At ipſe cū ſimulachrū Iouis ante ſe conſtitutū adorare iuberetur, id abominatus pede ſtatuā euertit, iacuitq̃ reſupinatus Iuppiter/ſuis etiam ridēdus cultoribus. Cæterū Maximianus fortiorē ſe deo ſuo oſtendens, vlciſci voluit eius iniuriam, qui ſeipſum defendere/ne ſaltem caderet nequiuit. Victorē igitur/cū pedem illi prius abſcidiſſet/molendini rota ſubiectū conteri, & adhuc ſpirantē gladio feriri iuſſit. Et hic quidē martyr efficitur/ſed euerſi Iouis ignominia nō abolet. Victor martyr

Digitized by Google

Ac ne imperatori quidẽ tantũ viriũ fuit, vt torquendo hominẽ fidẽ extorqueret, & quẽ vincere nõ potuit/interemit. C

Hadrianus martyr & Natalia vxor.

HADRIANVS martyr Nicomediæ paſſus, cum eſſet militum præfectus, cernẽs noſtrorũ in ſupplicijs conſtantiã/ credere cœpit, & ſe chriſtianũ ꝓfitens, inter damnatorũ nomina ſuũ aſcribi petijt. Itaq̃ Maximiani iuſſu in carcerẽ ducit̃, & reis per tormenta cõſumendis computat̃. Id vbi reſciuit Natalia vxor eius (quia chriſtiana erat) læta ad carcerẽ cucurrit, virum ad patientiam hortat̃, mox eñ fore vt ꝓ tẽporali pœna æternis fruat̃ bonis. His & alijs huiuſmodi verbis animatũ relinquẽs abijt. Hadrianus vero cupiẽs illam ſuæ fortitudinis fieri ſpectatricẽ, cũ dies martyrij inſtaret, vadibus datis dimiſſus/ipſam accerſitũ perrexit. At illa aduentantem ꝓſpiciens, rata ideo liberũ factum/ ꝙ præuaricatus eſſet religionis fidem, claudit oſtium, & ſe nolle eum domi recipere exclamat/qui a Chriſto deſciuiſſet. Vt autem rẽ ſicuti erat didicit, admiſſum dulciter amplexata/vna cum illo ad carcerem redijt. Deinde cum ipſe fuſtibus dure admodũ verberatus, fractiſq̃ cruribus in terra ſemiuiuus volutaretur, illa leniter plagas refouendo/ animũ viri in pœnis deficientem adhortationibus erigebat. Vbi tandẽ ipſe manu inſuper amputata expiraſſet, illa deo gratias egit, & manũ eius in ſinu ſuo conditam latenter tulit, ſiccatamq̃ in delicijs habuit. Corpus mandatũ eſt ſepulturæ. Mira vtriuſq̃ virtus, ſed i ſexu fragili mirabilior. Vir vltro certe ſe neci expoſuit/vt cũ Chriſto viueret, mulier coniugiũ viduitate mutare peroptauit, vt maritum martyrem videret/cum illo ſimul cupiens torqueri/cum illo mori, D

Dorotheus & gorgoni⁹ martyres.

DOROTHEVS & Gorgonius etiã ipſi Nicomediæ paſſi ſunt. Quos quia inter Romanos milites virtute ac nobilitate præcellebãt, Dioclecianus primũ largitione & blãditijs auertere nixus eſt. Vbi id parum ꝓceſſit, quæſtione torquere cœpit, equuleum/flagra/vngulas in eos experitur, additq̃ vulneribus dolorem/ ea ſale & aceto perfricando. Deinde in crate diſtentos ad prunas applicat. Poſtremo ſuſpenſos laqueis necat. Adeo nullum tormẽti inuenit genus, quo illos ne magis Chriſto ꝙ ſibi militarent/mouere poſſet Melioris itaq̃ militiæ ſtipendia certiora perceperunt, non argentũ neq̃ aurum/ſed ipſum cœlorum regnum.

Digitized by Google

A NICETE martyris pœnas difficile ẽ enumerare/ nec miracu/la minus. Nicomediæ illas a Maximino rege paſſus ẽ/ auũculo ſuo magno, ſed primũ ab infideli patre. Nã cũ deos argẽteos domi ſub/latos cõfregiſſet/egeniſq; erogaſſet, ligat̃ a patre, & bubalis neruis nudus acerrime flagellat̃. Mox ab angelo ſpiritali cõſolatiõe recreatus/& in cœlũ ſuſpicere iuſſus, vidit manũ coronã incredibilis decoris inde ſibi porrigentem, ob quod magis patiẽdi cupiditate ardere cœpit. Et cũ ei ſup plumeũ ſtratũ vinculis colligato/ molliterq; cõ/poſito meretriculã adduxiſſent, linguã dentibus præſectã in illã expuit, & ſtupore attonitã diſcedere coegit. Inde ſuper carrucã clauis præacutis aſperatã nudus collocat̃, vt dũ raptat⁹ fuerit, ipſa quaſſa/tione crebrius vehemẽtiuſq; sauciaret̃. Sed ipſo orãte oẽs ferreæ cu/ſpides illæ paleaꝝ inſtar molleſcũt. Cũq; ſic lædi nõ poſſet, atrociora excogitant̃ tormẽta, hamo ori indito ſuſpendit̃, ferro candẽti per vtrãq; aurẽ trãſſorat̃, ꝑ latera quoq; pilo perfodit̃. Mira res, tot lœ/talibus plagis affectus/mori nõ poterat. Hinc etiã per pedes a terra ſuſpẽſus fumo cruciat̃, mox in pyrã cremãd⁹ ꝓijcit̃, & tñ inde quo/

B q; euadit inoffenſus, manibus pedibuſq; trũcat̃, ſuper cãdenti lami/na mutilatis cruribus inſiſtere cogit̃, in foueã multæ altitudinis ia/ctat̃, ſed & inde mẽbris oĩbus ab angelo redintegratis viu⁹ incolu/miſq; educit̃. Poſt hæc venenũ ſibi ꝓpinatum ſine noxa hauſit, ac mortuos quoſdã ꝑcatiõibus ad vitã reuocauit. Quo quidẽ miracu/lo plurimi ad Chriſtũ cõuerſi, mota ſeditiõe in regẽ impetũ faciunt, & fruſtra fugere conantẽ occidũt. Niceta vero cũ illos baptiçaſſet, eccleſiaſq; aliq̃t cõſtruxiſſet, ad dñm trãquillo vitæ exitu migrauit. Vere Niceta/q tot tormẽta vicerit, & de cuius nece tyrãno nõ licuerit gloriari. Illo eñ viuẽte ipſe peremptus/impietatis ſuæ pœnas dedit, Lõge acerbiores apud inferos/& quidẽ ſine fine daturus.

Niceta martyr

ROMANVS cum eſſet gentilitiæ perfidiæ æmulator, & be/atum Laurentiũ tormenta ꝑ Chriſti amore patientẽ ſpectaret, dixit ſe videre iuuenem forma inſignem/candidiſſimo linteolo cruorem illius detergentẽ. Laurentium ergo ad carcerem reductum ſecutus ab eodem ſe baptiçari fecit, & cũ iã aperte ſe chriſtianum eſſe pro/clamaret. Decio iubente virgis cæſus capite truncat̃. Quid eſt quæſo q tã horrẽda alioꝝ ſupplicia nõ deterruerint illũ/ſed animarint,

Romanus martyr

Digitized by Google

vt martyr eſſe optaret/qui pauloante fuerat gentilis? Adeo ne ſpectaculo illo delectatus eſt? immo exinde firmiſſimã æterni præmij ſpem animo cõcepit, ſi eadem ſibi credenti pati cõtigiſſet, & ad quietem ꝓperans pœnas contempſit. C

Laurentius martyr.

LAVRENTIVS ꝟo cũ diuerſoꝝ tormẽtoꝝ ĩſtrumẽta ſibi añ oculos ꝓpoſita videret, ſemꝑ ſe optaſſe dicit ad eiuſmodi epulas inuitatũ iri, & ad ipas hauriẽdas accedere. Cũqꝫ Deci⁹ cæteros chriſtianos ab eo ſibi ꝓdi popoſciſſet, vt ꝗd inqͭ eos requiris quoꝝ cõſpectu es indign⁹. Nã noĩa illoꝝ ſcripta ſũt ĩ cœlo. Irat⁹ ille, cõtẽpto rẽ ſuũ fuſtibus ꝑlũbari iuſſit, laminis cãdẽtibus vri, ſcorpionibus lacerari, in ore lapidibus cõtũdi, ſic deniqꝫ excruciatũ/ſuꝑ ferrea crate diſtẽdi, pruniſqꝫ torreri. At ille ſupplicia irridẽs / intẽtis in Decium oculis. Iã ſatis aſſatũ eſt inquit, tolle & manduca. Mox deo gratias agens ꝙ ſe martyrij gloria dignatus eſſet/animã reddidit/ tanto maius recepturus præmiũ/quanto paſſus duriora.

Hippolitus martyr

HIPPOLITVS quoqꝫ (cuius cuſtodiæ Laurentius traditus fuerat) & ipſe Chriſtũ credens atqꝫ cõfitens, Valeriani præfecti iuſſu, ad colla indomitoꝝ equoꝝ ligatus cũ diſtraheret̃, fidem quã receperat/integram ſeruauit, Membra diuidi potuerũt, Chriſti amor ſcindi nõ potuit. Pœna quoqꝫ hæc nõ caſu inflicta/ſed dei nutu videtur electa, vt nomini eius cui irrogabat̃/pulchre cõueniret. Hippolitus quippe græca cõpoſitio, ſi in noſtꝝ vertat̃ ſermonem/equo diſcerptũ ſonat. O fœlicem viꝝ/qui quoties nominat̃/toties patientiæ ſuæ laudẽ ſimul ꝓferri ſentit, id ꝓ Chriſto paſſus in corꝑe/quod a parentibus accepit in nomine. D

Ciprianus eꝑs martyr

CYPRIANVS Carthaginẽſis eꝑs, cuius multa religioſe & elegãter ſcripta extãt, Carthagine paſſus eſt ſub Valeriano & Galieno principib⁹. Hic ob chriſtianã aſſertionẽ primo in exiliũ act⁹, deinde reuocatus, cũ edictũ quo capite cædẽdus decernebat̃ audiſſet, deo grãs egit/nihil præ ſe triſticiæ ferẽs. Deinde ſuis ꝓcepit/ vt ſpiculatori a quo ꝑcuti deberet/quinqꝫ & viginti aureos mercedi daret̃, quaſi bñficiũ ab eo nõ interitũ accepturus. Itaqꝫ oculos ipſe ſudario tegens, extenſam ceruicẽ gladio ſubiecit, & coronam accepit martyrij tam animi conſtãtia in patiendo clarus/ꝙ eruditione in docẽdo.

Archadius martyr.

ARCHADIVS martyr (vt Zeno veronẽ. eꝑs de illo ꝓdi

A dit) manibus pedibuſq; articulatim atq; mẽbratim diſcerptis, trũcus in ſuo ſanguine volutãdus relinquit̃. Sed tanto integriorẽ ſpm̃ deo reddidit/quãto patiẽtius corporis mutilationẽ tolerauit.

IACOBVS martyr in Perſide paſſus, quẽ a ſupplicij genere alij denodatũ/alij interciſũ cognoĩarũt, nos vſitatiore vocabulo deartuatũ potius dicẽdũ cenſemus. Huic eñ ſe chriſtianũ ꝓfitẽti, manuũ pedũq; digiti nodatim præcidunt̃, tũ palmæ/tũ brachia/tũ lacerti ad humeros vſq;, ſic & pedes & tibiæ & crura. Ita tñ ille trũco corpore deo laudes grateſq; agere non ceſſauit/donec regis iuſſu diſſecta ceruice cõſũmauit martyriũ, tam fide integer/ q̃ membris lacer. Sic ſtatur ꝓ religione, ſic dimicatur ꝓ Chriſto. Hoc militiæ genere ad cœleſtem gloriam angeloꝝq; triumphũ peruenit̃. Iacob⁹ de artuat⁹ martyr

QVAMOBREM haud aliũ animũ etiã ijs ineſſe oportet/ quibus patiẽdi deeſt occaſio. Sic enim ſine martyrio martyrij meritum adipiſci poterunt, ſicut adeptũ credimus beatũ Dominicũ prædicatoꝝ patrẽ. Qui cũ iter ageret, intrepidus ĩ hæreticos qui ſibi inſidiabant̃ incurrit. Ab ijs ꝑcũctatus quid facturus eſſet/ſi compre- Dominicus

B henſum trucidare vellẽt. Precarer vos inquit/ ne vno ictu mortem mihi inferretis, ſed prius particulatim mutilãtes/ mẽbroꝝ meorum fruſta ante me numerãda exoneretis, deinde vt hos oculos effoderetis, & poſtq̃ me aliq̃diu in meo volutaſſẽ ſanguine, tũ demũ reliquũ corpus cæſũ dilaniãtes/crudeliter extingueretis ꝓ nomine dñi mei Ieſu Chriſti. Obſtupefacti illi tanta viri audacia/intactũ dimiſere. Al̃s etiã hæreticis necẽ minitãtibus/nõdum ſe martyrij gloria dignum dixit, ſed vt dignus euadat valde cupere. Igitur neq; inſidijs inimicoꝝ/neq; minis deterritus eſt, ne vl̃pergeret quo neceſſe erat vel loqueret̃ quod opus erat ad ſalutem multoꝝ.

DE PATIENTIA MARTYRVM FEMINEI SEXVS. CAPITVLVM SEXTVM.

SATIS HEC DE VIRIS FEMINARVM iam martyria pertractemus, quãdoquidẽ nec illaꝝ aut minor in ſuſtinẽdo fuit cõſtantia/aut leuior ĩ patiẽdo pœna.

BABARRAM Chriſto deditam virginem, infidelis pater hoſtiliter perſecutus eſt. Flagris cæſam/ & per capillos tractã, Alexãdriæ Barbara virgo.

Digitized by Google

præſidi Martiano puniendã obtulit. Præſes aũt ſacrificare nolentẽ neruis bubalis durit̃ ꝟberari iuſſit/& in carcerẽ trudi. Ob quã illa patientiã meruit a Chriſto viſitari, & paſſiõis dolorẽ præſentiæ dñicæ ſuauitatis mitigauit. Dehinc educta/dum ad ſuppliciũ traheret, gaudebat. Itaq; lãpades/malleos/flagella cõſtãter ꝑtulit. Cũq; amictu ipſam exuiſſent, magis pudore nuditatis ꝙ dolore affecta pœnæ ad deũ orauit, & ſtola cãdidiſſima diuinitus inducta apparuit. Poſtremo cũ obtrũcari iuberet̃, pr̃ filiæ carnifex fuit. Sed mox tãti ſceleris valde ꝙ iuſtas exoluit pœnas/fulminis ictu interemptus. Ipſa ꝟo corpis vinculis expedita, cũ ꝟginitatis martyriiq; corona ad cœleſtis tãdem ſpõſi thalamos læta migrauit.

Agatha virgo PAR IN TOLERANDIS tormẽtis Agathæ virginis fortitudo fuit. Quintiano Siciliæ ꝓcõſuli extrema minitãti/niſi diis thura poneret r̃ndit, ſe deo vero ſacrificaturã/nõ dæmoniis. Et cum fidiculis equuleoq; vexaretur, delectari ſe pœnis/non triſtari dixit. Qm̃ ſicuti triticũ nõ recõdit̃ in horreũ/niſi tritura vẽtilatiõeq; permũdatum, ita & ſe nõ poſſe ad patiẽtiæ præmia ꝑuenire/niſi ſuppliciis ante ꝓbet̃. Hinc iubente Quinciano mãmillã illi a pectore diſtorquent/mox & abſcidũt. At ipſa ad Quincianum cõuerſa exclamat, Impie/crudelis/dire tyrãne, nõ te pudet in me amputare/qđ in matre ſuxiſti, ſed nihil ꝓficis. Habeo eñ quas auellere nõ potes interiores fidei ſpeiq; mãmillas, quaꝶ alimento repat̃ in me ſuſtinendi virtus. Poſt hæc in carcere poſitæ/Petrus apoſtolus apparẽs plagam curat, & locus ante tenebris horrens/pedoreq; triſtis, repẽte illuſtrat̃/ſuauiterq; fragrat. Attoniti eo miraculo cuſtodes, reſeratis ianuis virginem vt abiret hortant̃. Cæterum ipſa ne ſtans in limine victoriæ pedem referendo præmium amitteret/nuſꝙ diſceſſit. Poſtero igit̃ die Quinciani iuſſu ſuper prunas teſtis permixtas aliꝙdiu volutata torretur/ſimul ac laceratur. Fluẽteq; vbertim cruore ignis extingui cœperat, cum tam immane facinus terra nõ ferẽs intremuit, pars muri quaſſãta Quinciani aſſeclas oppreſſit ruina. Virgo rurſum carceri reddita, cum finẽ oraſſet vitæ/ obdormiuit in dño. Neq; illa in funere angelicis laudibus caruit/quæ in tormẽtis fidẽ ſeruauit. Ab angelis q̃ppe appoſita fert̃ ſepulturæ eius marmorea tabella/in q̃ ſcriptũ erat, Mentẽ ſanctã ſpõtaneã/honorem deo/

A &patriæ liberationem. Et ſi tã glorioſa iacuit in tumulo/ꝙ fœlix re
gnat in cœlo. Vt aũt & hinc pateſcat/ꝙto ſint miſeriores q̃ torquẽt
ꝙ qui torquent̃. Quincianus cũ equo cui inſederat/in fluuiũ præci
pitatus/vorticibuſqȝ obrutus nuſqȝ cõparuit.

AGNES ROMANA virgo tertiodecimo ætatis ſuæ an/ Agnes virgo.
no, primum cõtra pudicitiæ oppugnatores inuicta pſtitit, & ad lu/
panar vi adducta/deo ꝓtegente corrumpi nequiuit. Deinde ab Aſ/
paſio tribuno/ꝙ Chriſtum cõfiteret̃/ei ſe deſpõſatã dicens/in ignẽ
cõburenda impingit̃. Sed diuiſa flãma carnifices aduſſit, ipſam nõ
attigit. Aſpaſij tamen ira flãmis feruentior, ferro illã iugulari iuſſit/
cui ignis pepercerat. Miremur viros cõtempſiſſe ſupplicia ſi in tam
tenella ætate fœmineum pectus tantũ exhibuit cõſtãtiæ, vt torque/
ri/vt occidi mallet, ꝙ vel ſanctæ virginitatis ꝓpoſitum deſerere/vel
chriſtianæ credulitatis fidem.

CECILIE quoqȝ romanæ Chriſto dedicata virginitas marty/ Cecilia virgo.
rij retulit triumphum. Quæ Valeriano deſpõſata, dum nuptiarum
celebris ageret̃ dies/ꝓ feſceninis euangelium intra ſe tacita decãta/
B uit. Et cum iã cubilis ſecreta cum ſpõſo adeſſet, illi fidẽ Chriſti/de/
inde etiã Tiburtio fratri eius pſuaſit, atqȝ ambos ad coronam egit
martyrij, angelorum viſu roſarumqȝ cœleſtium odore ante anima/
tos. Ipſa quoqȝ qm̃ deos gentiliũ ſimulachra vana eſſe diceret, Al/
machij vrbani p̃toris iuſſu in ignẽ cremanda dejicit̃, & cũ illæſa p/
maneret/decollari iubet̃. Ter pcuſſa occidi nõ potuit, & dimiſſa tri/
duũ ſupuixit, vt neqȝ tũc moreret̃/cũ carnifici liberet, neqȝ vltra ꝙ
ſibi expediret/viueret, ne & ille nece eiꝰ gl̃iari poſſet, & ip̃a tardiꝰ ꝙ
vellet, cũ ſeruatæ caſtitatis/tũ cõſummati martyrij recipet mercedẽ.

KATHERINA v̄go ſanctitate magis ꝙ regia ſtirpe clara, Katherina virgo.
atqȝ int̃ Alexãdriæ puellas pulcherrima/plus tñ v̄tutibus ꝙ forma
pollẽs. Cũ Maxẽtius cæſar chriſtiãos ad idoloꝝ culturã cogeret, ꝓ/
rupit in mediũ, cæſarẽ increpuit, martyres p̄mij ſpe cõfirmauit, mũ/
di ſapiẽtes diſputãdo vicit, ita vt cõuerſi ꝓ Chriſti noĩe qđ impu/
gnauerãt, iã defendẽdo mori nõ formidarẽt, ꝓ q̃ & ip̃a ſcorpiõibus
cæſa/in carcerẽ fame ſitiqȝ afflicta, ab angelis viſitat̃ atqȝ alit̃. Fauſti/
nam Maxencij coniugem, Porphyriumqȝ militum magiſtrum
cum ducentis milibus virorum in fidem recipit Chriſti. Quobrem

Digitized by Google

rotis applicatͬ, ita arte cõpoſitis vt in orbem actæ multiplici mucrone diſcidiſſent alligatã/niſi extemplo vi diuina veluti fulminis cũ fragore ruentis ictu/ipſa tormenti moles fracta diſſiliſſet. Itaqꝫ ꝟginem intactã reliqt, multã tamen infideliũ turbã violẽto fragmẽtorum excuſſu ꝓſtrauit. Cæteri q̃ euaſerãt, fere omnes Chriſto credidere, martyrioqꝫ cum Fauſtina & Porphirio coronati ſunt. Cum ergo Katherina tantã multitudinẽ ante ſe ad cœlũ præmiſiſſet, & iam eos cuꝑet ſequi/obtrũcatͬ. Vulnus lacte manaſſe cõſtat, vt ꝟginalẽ puritatem teſtaretͬ, Corpus ab angelis inde vſqꝫ ad montẽ ſyna delatũ, vt vbi a deo data lex fuit, ibi illius monumentum eſſet/quæ ſic ꝓ lege ſtetit Chriſti, vt & philoſophoꝝ ſapientiã cõfutaret, & tyrãni ſæuitiã nec reꝑhendere timeret/nec ferre recuſaret. C

Lucia virgo LVCIAM virginẽ ſiracuſanã Paſcaſius ꝓcõſul ad ꝓſtibulũ abduci iuſſerat, & illa neqꝫ viroꝝ/ neqꝫ boum vi/qui funibus vinctam trahere nitebanͭ/loco moueri potuit. Lignoꝝ ergo ſtruem tyrãnus circũponi/& virginem incendio cõſumi decernit. At illa inter flãmas cõſtituta calorẽ nõ ſentiẽs/deo grãs agebat. Furit Paſcaſius, & iam quo ſe vertat neſcit/dum ipſum a fœmina vinci pudet. Cũqꝫ aĩo cõflictaretͬ, quidã ex lictoribus diſtricto enſe Luciæ iugulum trãſfodit, nec tñ illa mori potuit/donec euchariſtiæ ſacramentũ de manu ſacerdotis accepit, illoqꝫ comitata ad cœlum abijt, cuius fidem in terra cum torqueretͬ nõ deſeruit. D

Tecla virgo TECLA VIRGO Pauli apłi prædicatione inſtructa/Chriſto ſe dedicat, & iuuenem cui pacta fuerat/repudiat, a matre chriſtianitatis quaſi ſacrilegij accuſatͬ, a ꝓcõſule Alexãdro igne cremãda cõdemnatͬ, ſed ignis repentino imbre extinguitͬ/illa intacta liberatur. Rurſum cõprehẽſa beſtijs exponitͬ, ſed inter leones & vrſos tuta ſecuraqꝫ ꝑmanet. In foſſam ſerpentũ deturbatͬ, & ſerpẽtes emoriuntͬ. Tauris ferociſſimis diſtrahenda alligatͬ, & ruptis vinculis periculum euadit, omniũqꝫ mentibus in ſtuporẽ verſis libera dimittitͬ. Inde ab Iconio vbi talia paſſa eſt/Seleuciã deueniẽs, multis doctrĩa ſua Chriſto adſcitis/vitã hãc cũ æťna cõmutauit, parata qdẽ ꝓ veritatis aſſertiõe oĩa ꝑpeti ſupplicia, niſi ab ijs illã dñs ꝓtexiſſet/multoꝝ cõſulens ſaluti/dũ vni parcit. Ipſam tñ ſic p̃mijs afficiẽs martyrij/ac ſi pœnis martyrij eſſet cõſumpta. O fœlicẽ virginem/quæ nõ

Digitized by Google

A ſenſit tormẽtorum cruciatus/& recipere meruit præmium.

Dorothea virgo.

DOROTHEA virgo Cæſareæ capadociæ oppido pro Chriſti nomine a Fabricio præfecto diu torta, cum tãdem ad capitale ſupplicium duceret̃, gaudebat quod ſe ad ſpõſum ire diceret/cuius paradiſus omnium florum/omniumque fructuum ferat/multo amenius quam dici poſſit, vernat/ſuauius fragrat/copioſius exuberat. Tũc Theophilus ſcriba ridiculi cauſa illã rogauit, vt cũ eo perueniſſet/inde ſibi roſas aliquot mittẽdas curaret. Cui ipſa, Ne quid inquit impoſſibile eſſe credẽtibus credas/quod petis efficiã. Poſtquam ergo decollata eſt, Theophilo in curia verſanti, puer cũ recẽtiũ ciſtula roſarum apparuit, & quidem brumæ tempore/quando nihil in aruis florere ſolet, eaſque ipſi a Dorothea de ſpõſi ſui paradiſo miſſas dixit, & cum obtuliſſet/ex oculis euanuit. Vidẽs ergo ille ſerio factũ/quod ioco popoſcerat, quia fieri poſſe nõ credebat, & altius rẽ ſecũ cõſiderãs/chriſtianũ ſe fecit, martyriumque ſuſtinuit, poſt roſas/fructũ quoque veræ perfectæque beatitatis percepturus. Si Theophilũ roſæ mouerũt, moueãt & nos quotidiana ſanctorum miracula/ne pro Chriſto quicquam ferre perpetique timeamus.

Theophilus martyr.

B NEC TE Alexãdrina virgo Apollonia hoc loco tacebimus, cui dentes euellere/quam igne cremare Decij cæſaris immanitas potuit, fidem corrumpere non potuit.

Apollonia virgo.

ET TV inter Aphricanas puellas forma/nobilitate atque animo præſtãs Iuliana virgo, vt Chriſto nuberes/Eleuſij Nicomediæ præfecti nuptias cõtempſiſti, & vnius dei te famulã cõfitẽs, ab idolis autem abhorrẽs/flagella/virgas/plũbũ pateris, nec propoſitũ mutas. Diabolũ viſibili ſpecie tibi inſidiãtem ligas/& verberibus afficis, & in latrinã precipitẽ mittis/hũc vindicãdo. Tyrãnũ patiẽdo ſuperas. Sed etiã inter tormẽta apparuit patiẽtis virtus, rotis cõterẽda ſubijceris/& frangunt̃, in bullientẽ plũbũ mitteris/& tepeſcit. Capitis demũ obtruncatiõe imples martyriũ, & eccleſiæ capiti Chriſto iũgeris, tãto morte facta fœlicior/quãto fuiſti in tolerãdo conſtãtior.

Iuliana virgo.

EADEM VIRTVS & Margaritã virginẽ Chriſto deſpõſauit. Hæc ab Olybrio antiochiæ præfecto adamata, deinde quod chriſtiana eſſet, amore in odium verſo in equuleo fuit ſuſpẽſa, virgis cæſa/vngulis lacerata/carceri tradita. Vbi a dracõe deglutita/rupto illius ventre euaſit illæſa. Et dæmonem qui humana figura ad ſe decipiẽ-

Margarita virgo.

Digitized by Google

dam venerat, pſtratum pedibus conculcauit, ita vt ille emiſſo eiulatu, & ſe victum confeſſus euaneſceret. Victrix igitur diaboli, nec humanis viribus vinci potuit. Cum eṁ iterum in equuleo tolleretur, facibus vreretur, in aquam mergeretur, terra tremuit, vincula ſoluta ſunt, vulnera curata, virginale caput ſolari radio coronatum apparuit, multa hominum milia ad Chriſtum conuerſa ſunt. Ipſa poſtremo virgo capite cæſa, relicto corpore cœlum petijt, vt ſemper cum Chriſto viueret, quæ ꝓ Chriſto mori non dubitauit.

C

Euphemia virgo.

EVPHEMIA VIRGO, dum martyres calcedonæ ad tolleranda fortiter tormenta palam hortaretur, dum cum ipſis torqueri cupiens clamat, Iniquum eſſe, vt ſibi, quæ romana eſſet, & quidē ſenatoris filia, aduenæ & ignoti homines pferant̄, ſe prius ad Chriſtum mitti oportere. Hac vociferatiōe, ꝓuocato Priſco præfecto, in carcerem cum cæteris qui damnati erant detruditur, & deo gratias agit, ꝙ ſe martyrum numero dignam feciſſet. Deinde cum alij vincti, ipſa ſoluta, in forum ꝑducerent̄, quæſta eſt derogari principum edicto, ꝙ non ſe quoqꝫ ſicuti reliquos vincula conſtringerent. Præfectus ergo ſe ludibrio a puella haberi ratus, iracunde hoc tulit, omniaqꝫ in illā tormenta, quæ furenti occurrere poterant, exercuit, alapas, equuleum, ignem, inediam, trapeta, beſtias, gladium, quo tandem illa confoſſa, tradidit ſpiritum. Igitur nō ſola virginitate Chriſto placere deſiderās, vltro ſe expoſuit ſupplicijs, vt placeret & mar-

D

Theodoſia virgo.

THEODOSIA VIRGO ceſareæ palæſtinæ oppido paſſa, (tyrio. quia Chriſtum aperte confitebat̄, vrbani præſidis iuſſu per capillos nuda ſuſpenditur, nubes autem ab alto delapſa nuditatem eius texit, ferreis nexibus conſtricta in teterrimo carcere compegitur. At ꝟò veniente ad ancillam ſuam Chriſto, illuxit carcer, vincula confracta ſunt, ipſa virgo iocūditate perfuſa. Deinde ſaxo ad collum ligato, in mare præcipitat̄, ſed ab eo ſoluta ad littus enatauit. Tum etiam leopardis exponitur, ſed beſtiæ quam illico dilaniaturæ putabātur, non attigerunt. Deniqꝫ præſes omnibus beſtijs efferacior, qn̄quidem illā aliter cōſumere nequiuit, obtrūcari iuſſit, nullis tn̄ tormentis vt idolis adoleret, efficere potuit.

Chriſtina virgo.

CHRISTINAM virginem in oppido italiæ Tyro (qđ ad Vulſinū lacum ſitum eſt) paſſam, mirari facilius eſt ꝙ laudare. Pa-

A tris ſui Vrbani tyri præfecti idola argentea cõfringens/egenis diſp/tiuit, blandimẽta illius qbus ipſam a Chriſto auertere moliebatur/deſpexit, minas irriſit, nõ flagellis/nõ vngulis dilaniata conſtantiã mutauit. Quinimmo lacere carnis fruſtũ in patrẽ proijciens/ait, Satiare carnibus miſer quas genuiſti, filiã comedere potes, at certe vt impietati tuæ conſentiat facere nõ potes. Hinc rotis alligatᷓ, & ſubdito ignevritur/in lacumq; deijcitur. Mox defuncto patre/a Dione eius ſucceſſore in oleo/reſina & pice coquitur, & cum ab hac quoq; pernicie liberaſſet eã domin⁹, ad Apollinẽ adorandũ ducta/ ſtatuã precatione ſubuertit, & ipſe vates Apollo/quod futurum de ſe nõ præuiderat, redactus eſt in puluerem. Tum Dione quoq; morte repentina ſubtracto ſubrogatur Iulianus. Qui Chriſtinã in fornacẽ ardentẽ mitti iuſſit, ſed miſſa noxam nõ ſenſit. Serpentibus mordẽdam obiecit, ſed ſerpentes illa dimiſſa veneficũ inuaſerũt, interemptum vͦo ipſa ſuſcitauit, & ſerpentes in deſertũ fugere cõpulit. Serpentibus tñ ſæuior Iulianus, mãmillas illi amputari iubet, linguam præcidi/ipſam ſagittis confici. Tali demũ martyrio cõſumptã cœlũ ſuſcepit. Sancti honorarũt, angeli laudibus extulerũt, Chriſtus am
B plexatus eſt, deus pater regni cœleſtis hæreditate donauit. Siquidẽ vna puellula a tribus crudeliſſimis ciuitatis ꝑſulibus cõtinẽter excruciata/vinci nequiuit/ hoc eſt, vt peccaret/ cõpelli nulla vi vnq; (potuit.

ANTONIO auguſto eccleſiam perſequẽte, dum in Sicilia ſebaſtiani proconſulis iuſſu victor martyr torqueretᷓ, Stephana militis cuiuſdã vxor viſis miraculis ad credulitatẽ conuerſa, Chriſtum Ieſum dei filiũ confiteri cœpit. Cumq; nullo pacto ab ea confeſſione reuocari poſſet, duobus duarũ arborꝝ aliquantũ inter ſe diſtantiũ ramis aduerſo inflexu vi ad terrã curuatis/ alligata atq; dimiſſa, rapido eorꝝ in diuerſum reductu repente diſcerpitᷓ, & diſpſo per humũ cruore, diffluẽtibuſq; inteſtinis corporis partes in ſuo vtraq; ramo ſuſpenſæ palpitarunt, nec tñ diſcerpi mulieris fides potuit/quã illa integrã cõſeruauit, & ꝓ qua ſeruata immarceſcibilem martyrij coronã accepit, tanto maiori honore a Chriſto ſuo affecta qͦto pro eius noĩe a tyranno crudelius interempta. Stephana martyr

IVLITA CVM paruulo filio Quirico apud tarſum Ciliciæ oppidum paſſi ſunt. Ipſa primũ Alexandri imperatoris iuſſu dure Iulita & Quiricus martyres.

Digitized by Google

flagellat. Quiricus vero adhuc trimus puer/ ſpectãte matre pcipitio in terrã elidit. Rurſum ipſa cũ in confeſſione Chriſti pſeueraret/ excoriat/ picis bullore pfundit/ poſtremo decollat. Nec dũ ſatiata tyrãni rabies, aduerſus interfectos deſæuit, mortua corpora fruſtatim concidi lateq́ diſpergi iubet/ quaſi vero ſi ſancti in terra tumulo careãt, in cœlo nõ ſint habituri locũ, vt tñ illo inuito etiã ab hoĩbus honorarent/ qui iã angelis iuncti erãt, fruſtis illis inter ſe coeuntibus/ atq́ conſolidatis, corpora integra inuenta ſunt/ & ſepulturæ mandata, & a fidelibus reuerentiæ habita. E

Maxia & Donatilla martyres.

MAXIMA & Donatilla ſorores/ cũ ſe ſuaq́ virginitatẽ Chriſto dedicaſſent, perſecutiõe Galieni principis in Aphrica paſſæ ſũt. Felle primũ & aceto Anolini præſidis iuſſu potatæ, gaudebãt/ q diGne habitæ eſſent/ eã iam bibere pro dño amaritudinẽ/ quã ante p ipſis dñs biberat in cruce. Inde verberibus diruptæ/ calceq́ cõfricatæ, vt plagarũ dolor duplicaretur. Ad hæc etiã in equuleo extentæ, cõpelli nõ potuere vt idolo immolarẽt. In quod cũ expuiſſent/ ſup craticula torrent, deinde ad beſtias damnant, Sed igne beſtijſq́ parcẽtibus/ nõ parcit Anolinus, gladio ambas cædi iuſſit, vt ſe & flãmis ardentiorẽ/ & feris animalibus truculentiorẽ oſtenderet. Ipſæ autẽ virgines/ quoniã cõſtanter tormenta pertulere, nũc inter angelorũ choros fœliciter exultant, eius cõſpectu ſemp fruentes in cœlo, cuius vnius amore terrena omnia cõtempſerant. D

Fœlicitas cũ ſeptem filijs martyres.

CVIVS etiã amore Fœlicitas Romæ paſſa, nec Antonini imperatoris edicta/ nec Publij tribuni minas quicq́ penſi fecit. Seq́ & ſeptẽ filios tyrãnicæ vltro ingreſſit crudelitati, dũ vna cũ illis quos genuerat/ ad martyrij palmã cuperet peruenire. Ecce iam cernit aliũ plũbatis cædi, aliũ fuſtibus mactari, aliũ præcipitio elidi, cæteros capite trũcari, & inde nõ ſe aĩo minus q̃ illos corpore torqueri, & tñ vt in cõfeſſiõe pdurẽt/ hortat. Ipſa demũ colaphis fracta/ carceriſq́ anguſtijs afflicta, cũ liberos quos ad martyriũ pmiſerat ſequi optaret/ decollat. O vere fœlix Fœlicitas, cui tãtũ animi fuit/ vt & filiorũ tormẽta cõſtanter ſpectares, & tua fortiter perferres. Fœlix q octuplici patiẽtia/ octies martyr/ octo donãda coronis cœlũ aſcẽdiſti, toties p Chriſto mortua/ quota cũ filijs, quos vna tecũ mortui expoſuiſti/ numeraris. Viciſti fortitudĩe Machabæorũ matrẽ, q illa p lege

A ſuſtinuit/tu paſſa es ꝑ euãgelio. Sed illa cõprehenſa dicit̃, tu te tua ſponte obtuliſti. Magnificũ quidẽ chriſtianorũq; ꝓpriũ exiſtimãs chriſtianitatẽ nõ diſſimulare, ſupplicia contẽnere, quorũ toleratione ꝓbat̃ fides, glorificat̃ Chriſtus, veri dei cultus innoteſcit.

INFINITA ſunt huiuſcemodi/tũ virorũ/ tũ foeminarũ exempla. Sed nobis iſta ſatis ſint/quæ retulim⁹. Et ſi cui nõ ſatis erũt, nec illa ꝑfecto ſatis eſſe poterunt/ quæ obmiſſa ſunt. Quo tamẽ quiſq; ad om̃ia minus trepide ſe accingat, libet in fine partis hui⁹ etiã q̃dã ſcripturarũ dicta/veluti vrgentes ad pœnarũ cõtemptũ ſtimulos adhibere. Tu igitur qui perſecutionib⁹ præmeris impiorũ/noli animo concidere, tecũ eſt dominus, noli timere, ille te de hac breui calamitate/mox ad æternã euehet fœlicitatẽ. Ait em̃, Cum ipſo ſum in tribulatiõe, eripiã eũ/ & glorificabo eum. Longitudine dierũ replebo eum, & oſtendã illi ſalutare meũ. Hoc idem & in euãgelio affirmauit dicens, Mũdus gaudebit, vos ꝟo cõtriſtabimini, ſed triſtitia veſtra cõuertet̃ in gaudiũ. Iccirco ſicuti domin⁹/ita & ſerui eius. Hac ſpei expectatione patientiã noſtrã ſtabilire monendo exhortãdoq; ſtuduerũt. Iacobus/ qui primus inter apoſtolos laureã meruit martyrij. Patientes inquit eſtote fratres vſq; ad aduentum dñi, ecce agricola expectat precioſum fructũ terræ, patienter ferens/ donec accipiat temporaneũ & ſerotinũ. Ipſe etiã princeps apl̃orũ Petrus. Cõicantes inquit Chriſti paſſionibus gaudete, vt & in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultãtes. Si exprobramini in nõie Chriſti beati eritis, q̃m qđ eſt honoris/gloriæ & virtutis dei, & q̄ eſt eius ſpiritus ſuꝑ vos requieſcit. Hinc quidẽ vas electionis Paul⁹ magis iam in vinculis q̃ cũ liber eſſet/gaudẽs, Hæc patior ait/ſed nõ confundor. Scio em̃ cui credidi, & certus ſum/quia potẽs ẽ depoſitũ meũ ſeruare in illũ diẽ. Deniq; in ipſo vitæ exitu ſeruatæ innocẽtiæ recordatione/ꝓmijq; capiendi magnitudine lætus, Ego iã delibor inquit/& tẽpus reſolutiõis meæ inſtat, bonum certamẽ certaui, curſum cõſũmaui, fidẽ ſeruaui, in reliq̃ repoſita mihi corona iuſticiæ, quã reddet mihi dñs in illa die iuſtus iudex, non ſolũ autẽ mihi, ſed & ijs q̄ diligũt aduentũ eius. Q, ſi q̄s adhuc ſc̃tõs martyres emulari ignaua timiditate victus hæſitauerit, diſcat/ q̄ a ij ſunt equi illi in Zacharia ꝓpheta, cruoris aſpſione ruffi/patiẽtiæ virtute robuſtiſſimi/de q̃dri

(margin: Sententiæ. — Pſal. 90. c — Io. 16. d — B — Iac. 5. b — 1. Pe. 4. c — 2. Tim. 1. c — Ibidẽ. 4. b — Zach. 6. a)

Digitized by Google

ga ꝓdeuntes euãgelij & perambulãtes terrã. Dum eñ ad cœlũ ſibi G
viã affectant/ terrena oĩa pedib⁹ cõculcarũt. Hi ſunt illa tertia pars/
Ibidẽ.13.d ꝗ apud eundẽ ꝓphetã duab⁹ reliquis, hoc eſt iudæis & gẽtilib⁹ de/
ficiẽtibus prædicat̃ ſupfutura. Partes duæ inqt in terra diſpergent̃
& deficient, & tertia pars relinquet̃ in ea, & ducã tertiã partem per
ignẽ, & vram eos ſicut vrit̃ argentũ, & ꝓbabo eos ſicut ꝓbat̃ aurũ.
Apoc.7.d Hi ſunt (vt in Apocalipſi legimus) qui venerũt de tribulatione ma/
gna, & lauerũt ſtolas ſuas, & dealbauerũt eas ĩ ſanguine agni. Ideo
ſunt ante thronũ dei, & ſeruiũt ei die ac nocte in templo eius, & q
ſedet in throno habitabit ſup illos, nõ eſuriẽt/ neq ſitient amplius,
neq cadet ſup illos ſol neq vllus æſtus, quoniã agnus qui ĩ medio
throni eſt/ reget illos, & deducet eos ad vitæ fontes aquarũ, & abſter
Sap.5.a get deus omnẽ lachrymã ab oculis eorum. Hi (ſicut alibi ſcriptũ eſt),
ſtabunt in magna cõſtantia aduerſus eos qui ſe anguſtiauerunt, &
illi videntes turbabunt̃. Deniq gementes dicẽt, Hi ſunt quos ha/
buimus aliqñ in deriſum/ & in ſimilitudinẽ improperij. Nos inſen
ſati vitã illorum exiſtimabamus inſaniam/ & finẽ illorum ſine honore,
Ecce quõ computati ſunt inter filios dei, & inter ſanctos ſors illorum D
eſt. O exoptanda tormẽta/ deſiderabiles pœnæ, nũq ſatis cõcupita
nex, per quorum patientiã ad tantã peruenit̃ fœlicitatẽ.

DE RATIONE RESISTENDI DIABOLO
CAPITVLVM SEPTIMVM

VIDICIMVS QVEMADMODVM pra/ua atq impia iubentiũ minas oporteat cõtemnere, om̃ia atq extrema pati/ priuſq religiõis fidẽ violare. Diſcamus nũc diabolo reſiſtendi rationem, qñ hic quoq blanditijs allicit, terrificationibus vrget, par tim dolo, partim vi contendit, modis om̃ibus/ horis om̃ibus, nũc occulte/ nũc palam, vt hominis innocentiã ſubuertat molitur, inuidens illi cœleſtẽ beatitudinẽ, a qua ſe irreuocabiliter decidiſſe meminit. Facile autẽ & calliditatẽ eius cauere, & vires nõ timere poterit, quiſquis hac etiã in parte ſanctorum exempla diligen/tius inſpexerit/ accuratiuſq obſeruarit.

Adam & Eua. ¶IAM a principio coluber tortuoſus diabolus humano generi
Gen.3.a infenſus, in primos homines inuidiæ ſuæ virus vomere cœpit, ac

Digitized by Google

A ligni a deo vetiti vſum ſuadens, nequaꝗ̄ moriemini inquit/ſed eritis ſicut dij/ſciẽtes bonũ & malũ. Mendaci promiſſione pellexit eos ad peccandũ, & illi diuinum trāſgreſſi mandatũ ꝗ̄ primũ maledictionibus ſuccubuere. Igiť caueamus ab eo/quia inimicus eſt, nec verbis eius præſtemus fidẽ/ quia fallax eſt. Homicida fuit ab initio (vt ſaluator ait) & in veritate nõ ſtetit, quia nõ eſt veritas in eo, cum loquiť mendaciũ/ex ꝓprijs loquiť, quia mendax eſt/ & pater eius. Io. 8. f

LAVDATVR a domino Iob. Sathanas inuidet, ſed nocere niſi permiſſus nõ poteſt. Vbi vero poteſtatẽ nocendi accepit, iuſtũ hominẽ omnibus afficit erumnis, poſtremo & mala corporis valitudine terribiliter vexat. Sed fortis dei athleta ſemper inconcuſſus perſtitit, quodꝗ̄ diabolus ad eius animi integritatem euertendam machinatus fuerat/ id illi ceſſit ad gloriã, & patientiæ virtute tanto eſt factus clarior/ꝗ̄to calamitoſius oppreſſus. Conſtat igitur aduerſos interdum caſus diaboli calliditate prouenire/vt hominẽ ad impatiẽtiam trahat, quem proſperis in rebus modeſtum/ pium ac deũ timentem videt, Qꝫ ſi etiam in aduerſis patientem eſſe cognouerit, B iam illum vltra infeſtare erubeſcit/quem tot virtutum armis munitũ cernit. Duplicia autẽ Iob poſt probationẽ recepiſſe dicitur, vt & tu te multo plura adepturũ ſperes/ſi amiſſa æquo animo ꝑtuleris. Iob

QVEM AVTEM hominũ omnino intentatum relinquet ille/qui dei filium Ieſum tentare non timuit? Cum enī dubitaret an ipſe eſſet/ ieiunum & iam eſurientẽ ad gulæ vitiũ prouocat/dicens Dic vt lapides iſti panes fiant. Mox quem conſtantẽ in ieiunando cognouit, poſſe eum mentis elatione cadere credidit/ qua ſibi iam ſanctus videretur, & ſupra pinnaculũ templi cõſtituto ait, Si filius dei es mitte te deorſum. Scriptum eſt enī, Angelis ſuis mandauit de te/& in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedum tuum. Cumꝗ̄ etiã humilẽ eſſe deprehendiſſet, adhuc auaricia animũ pulſat, oſtendenſꝗ̄ ei regna mundi & gloriam eorum. Hæc omnia tibi dabo inquit/ſi cadens adoraueris me. Cũ autẽ & hoc incaſſum ſuaſiſſet, iam omni vincendi ſpe amiſſa reliquit eum, & angeli acceſſerunt/& miniſtrabãt ei. Angelico ergo miniſterio honorari dignus erit/qui diabolum vicerit. Chriſtus Mat. 4. a Lu. 4. a Ibidem. Pſal. 90. c Mat. 4. d

VT autẽ vincamus, Quoties ad lautiores cibos auiditas vrget Vt vincam' diabolũ.

Digitized by Google

Mat.4.a meminerimus, quia nõ in ſolo pane viuit hõ. Quoties ad ſubeũda C
pícula ſola temeritas ꝓuocat, ſtatim occurrat/ quia deum tẽtare nõ
debemus. Quoties honoꝝ opulẽtiæq; cupidine ſollicitamur, ꝓti-
Ibidem.b nus ad mentẽ reuocet, Dñm deũ tuum adorabis, & illi ſoli ſerui es.
Poſtremo q̃ties ꝑnicioſaꝝ cogitationũ ſtimulis agitabimur, ſemꝑ
Ibidem reſiſtẽdo ac repugnãdo clamemus. Vade retro ſathanas/ iã ſatis cer-
ti eo angelos acceſſuros/ vnde diabolus victus receſſerit.

Apoſtoli Lu.10.c ¶ AT VICTO ETIAM ſathana/ impenſe cauendũ eſt, ne q̃
ex hoc ſurrepat inanis gloriæ iactatio. Mirabant̃ ſe apoſtoli/ q̃ dæ-
monijs imparent, & audiũt, Nolite gaudere in hoc/ quia dæmonia
ſubijciunt̃ vobis, gaudete autẽ/ quia noĩa vr̃a ſcripta ſunt in cœlis.
Et videbã ſathanã inquit/ ſicut fulgur de cœlo cadentẽ. Qui quãto
ſe altius erexerat/ tãto inferius corruit. Qui ergo acceptã gr̃am ſem-
per integrã cõſeruare cupit, ſemꝑ humilitati ſtudeat, in oĩbus deo
gr̃as agat, & ſi malaꝝ tentationum victor euaſerit, illi ſoli acceptũ
Io.15.a referat. Ait eñ, Sine me nihil poteſtis facere.

Petrus apſ. Lu.22.c ¶ SATHANAS q̃ppe iſte neq̃ſſimus/ cum dñi diſcipulos cri-
brare ſicut triticum expetiſſet, nõ eſt ꝑmiſſus niſi in eũ q̃ de ſe mul- D
Ibidem.d tũ præſumpſerat dicẽs, Dñe tecũ ꝑatus ſum & in carcerẽ & in mor-
tem ire. Petrus ergo & tẽtari & labi dimiſſus eſt, vt ꝑ pœnitẽtiã hu-
miliatus/ diſceret iã nõ ſibimet cõfidere, ſed ei cuius beneficio etiam
poſt lapſum ſubleuatus eſt ne periret. Igit̃ quiſq; aliquid boni opis
ꝓpria virtute ſe effectuꝝ ꝓmiſerit/ diaboli vãno cõcutiet̃, & cum
triticum mundum ſe eſſe crediderit/ inter decermina computabit̃.
Fruſtra aliquid conamur/ niſi dñi affuerit auxiliũ, cũ illo in carcerẽ
vel in mortẽ ire tũc poterimus/ cũ ipſe audẽdi præſtiterit fiduciam.
Lu.11.b Vt aũt præſtet, rogari vult dicens, Petite & dabit̃ vobis.

Paulus apſ. Rom.7.d ¶ NEC SOLVM diabolus/ verumetiã corpus noſtrũ aduer-
ſat̃ nobis. Vas electum Paulus. Video inquit aliã legem in mẽbris
meis repugnãtem legi mentis meæ, & captiuãtem me in lege pecca-
ti/ quæ eſt in membris meis. Deinde exclamat, Infœlix ego homo,
quis me liberabit de corpore mortis huius? Et quia ipſe per ſe non
ſufficit/ reſpondet, Gratia dei per Ieſum Chriſtum dominum no-
ſtrum. Sed quoniam gratia iſta ſollicitis non ocioſis opitulari ſo-
leat, ipſe quoq; non ceſſat quãtum poteſt/ reluctari aduerſario ſuo,

Digitized by Google

A & flagellationũ iugo præmere illũ, atq; imperare volentẽ/ad obedi
endũ compellere Caſtigo inquit corpus meũ/& in ſeruitutẽ redigo. 1. Cor. 9. d
Igitur ſi pugnat caro/caſtigatione reprimenda eſt, reprimentem dei
gratia adiuuabit. Carnis aũt caſtigatio eſt, Ieiuniũ/vigilia/depreca/
tio/verberatio/labor.

¶ AD HEC idem apoſtolus etiã a Sathana verbera ſuſtinuit, Idem
neq; hoc ſine domini voluntate. Sed ne magnitudo reuelationũ in 2. Cor. 12. b
quit, extollat me/datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ/angelus ſatha
næ qui me colaphiçet, ꝓpter quod ter dominũ rogaui/vt diſcederet
a me, & dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea, Nam virtus in infirmita/
te perficit̃. Qui apoſtolo gratiã dederat/dedit & ſtimulũ. Nulla em̃
poteſt eſſe victoria/vbi nulla eſt pugna. Non coronabitur/niſi qui 2. Tim. 2. a
legitime certauerit. Rogemus ergo dominũ nõ vt ſubmoueat no/
bis tentatorẽ, ſed magis vt ſuppeditet vincendi facultatẽ,

¶ IN illos autẽ præcipue diaboli inſurgere ſolet malignitas, qui
terrenis cõtemptis/religioſe vitã inſtituere decernũt. Iccirco præce/
ptũ eſt, Fili accedens ad ſeruitutẽ dei/ſta in iuſticia & timore, & præ Eccl. 2. a
B para animã tuã ad tentationẽ. Duo iuuenes Ioannẽ apl'm ſecuti (vt Duo Ioãnis Apoſtoli di/ſcipuli
alibi diximus) cũ deinde angi animo cœpiſſent/ꝙ facultates ſuas in
pauperũ vſus erogaſſent, nec iã aplo meliora certioraq; ſperare iu/
benti acquieſcerẽt, virgis in aurũ mutatis/& lapillis in gẽmas, plus
etiã recipiunt ꝗ̃ reliquerãt. Mox cuiuſdã (cui Stacteo nomẽ erat) a
morte ſuſcitati verbis credentes, quibus ille ſe vidiſſe affirmabat/ꝗ̃
ingentẽ gloriã in cœlo paratã ſibijpſi amiſiſſent, ad ꝗ̃tãq; infœlici/
tatẽ deuoluẽdi eſſent/ꝙ retro ceſſerint, rurſum ad populũ reuerſi, re
ſtituto quicq̃d ab eo acceperant, pauꝑtatẽ in vita coluere/vt potius
poſt obitũ diuites fierẽt. Reuocauerat eos diabolus ad priſtinæ cõ/
uerſatiõis vomitũ, ſed apl'i precibus & dei diſpenſatiõe factũ eſt, vt
depꝛ̃henſis inimici fraudibus ac dolis, qđ impudẽter repetierãt/con
ſtãtius refutarent. Sic in tp̃e reſipiſcẽtes, gloriã illã quã ſibi in cœlo
repoſitã fuiſſe audierãt/iam amiſſam recuperarũt.

¶ DE Hugone quoq; bonæuallis abbate legim⁹, ꝙ religionẽ ꝓ/ Hugo abbas
feſſus/continuo ad ſæculũ redire tentatus ſit, nec ferre ad intima vſ
ꝗ̃ penetrantes inimici ſagittas potuiſſet/niſi eis orationũ ſcutũ op/
poſuiſſet. Oranti ꝟgo dei genitrix apparuit, & iã dubiũ ſuſpenſũq;

Digitized by Google

ad perſeuerandũ in ſancto ꝓpoſito animauit. Non eſt auſus poſtea diabolus eũ laceſcere, quẽ ꝓ viribus repugnantem ipſa cœli regina ipſa angelorũ domina dignata eſt adiuuare. C

Eiuſdem diſcipulus.

SVB HOC abbate iuuenis quidã religionis voto obſtrictus: cũ itidẽ puerſis cogitatiõib⁹ multũ agitaret/vt e monaſterio fugã faceret, cõfeſſus eſt abbati tã pnicioſæ tẽtationis moleſtias. Tũ demũ ei⁹ exhortatiõib⁹ roborat⁹/illꝰ fortiꝰ repugnauit. Biennio poſt aduerſa valitudĩe correptus/vita deceſſit, atq̃ apparẽs ĩ viſu/abbati grãs egit, ꝙ eius cõſilio/ope/opaq̃ religionis ſtatũ nõ deſeruerit, & eam ob rẽ inꝰ beatos collocatus eſſet. Tantũ ipſi ꝓfuit haſce inimici ſuggeſtiones ſuo detexiſſe abbati/neq̃ celatas tenuiſſe.

[illegible]dẽ diſci[illegible] duo.

DVO etiã nouitij monachi/eandẽ improbiſſimi ſpũs moleſtiã paſſi, ab eodẽ Hugone admonẽtur ne diſcederẽt. Vitam eñ æternã in monaſterio permanẽdo cõſecuturos/diſcedẽdo male finituros. Alter eorũ recedens, ab inimicis in prælio peremptus occubuit. Alter manẽs, cũ aduerſa valitudine oppreſſus animã ageret, beatã virginẽ vidit, & ab ea conſolatus, ac certior factus/ꝙ beatitudinẽ olim ab abbate ꝓmiſſam/mox accepturus eſſet, lætus diẽ ſuũ obijt. Vtriuſq̃ euẽtus apte docet, & quantũ mali cõſequanꝰ q̃ religionẽ ꝓfeſſi ad ſæculũ redeũt, & quantũ boni/qui in ea perſeuerant. D

Sancti Bernardi abbatis diſcipul⁹

AD SVPERANDVM hoc diabolicæ machinatiõis genus, multũ ꝓfecto adiuuat oratio ſanctorũ. Sub Bernardo abbate quidam nobili familia ortus, cum ſe monachũ feciſſet, in tantũ mẽtis tædium lapſus eſt, vt palam diceret/nunq̃ ſe hilari ſedatoq̃ animo futurũ. Fruſtra illũ fratres/vt in dño cõſolareꝰ/& ſpe præmij cœleſtis mœſticiã deponeret/hortabãtur. Fruſtra hocipſum abbas admonẽdo exaggerabat. At vero vbi idẽ abbas ꝓ eo orationem fecit, ita immutatus eſt/vt ecõtrario exultaret, ac ſe iam deinceps ꝑpetuo contentum victurum affirmaret. Quippe diabolus orantis abbatis virtutem ſuſtinere nõ valens, ab impugnatione fratris illico deſijt, & ipſe ſpiritalis gratiæ luce perfuſus, cauſã agnouit ob quã gaudere iocũditateq̃ affici deberet, & nõ cõturbari neq̃ mœſtus eſſe.

Sãcti Mederici diſcipul⁹.

NEC precationibus tm̃ ſanctorũ/verumetiã rebus q̃s ipſi contrectauerint/terrenꝰ dæmonia & fugiũt. Siquidẽ Medericus abbas apud Edunũ ſanctitate clarus, cũ monachũ libidinoſis cogitatiõib⁹

A æſtuantẽ tunica ſua induiſſet, eiuſmodi moleſtiã liberauit, diſcedẽtiſq; ab illo ĩmũdi ſpũs vlulatus audit⁹ eſt, & ipſe in caſtitatis ꝓpoſito abſq; laſciuiæ prurigine pure integreq; permanſit.

ALIVS frater Mederici reliquijs de menſa collectis atq; hauſtis/vagæ mẽtis inquietudinẽ repreſſit, cum ante hac tali dæmonis illuſione ſollicitatus/pſiſtere in eccleſia omino nõ poſſet, ſed ſemꝑ prius ꝙ ſolennis precatio peracta foret/egrederet̃. Itaq; vehemẽtiorum tentationũ remedia a viris quidẽ ſanctitate præſtãtibus petenda erũt, cũ eos impuriſſimi ſpũs ferre iam nequeant, a quibus toties victos fugatoſq; ſe reminiſcuntur. Eiuſdem monachus.

BENEDICTVS abbas/cũ fratrẽ quedã ſib'i a diabolo illudi audiſſet, eius vicẽ dolens, ad monaſteriũ vbi is habitabat acceſſit, viditq; ipſum ab æthiope puero extra eccleſiam per veſtẽ trahi/dũ cæteri fratres pſallere cœpiſſent. Inſecutus ergo eum atq; increpãs/virga percuſſit, neq; ipſe poſtea eiuſcemodi mẽtis inſtabilitatẽ paſſus/cum alijs in oratione perſeuerauit. Sic Benedictus monachũ feriens, malignũ ab eo ſpiritũ in fugam cõuertit. Sancti Benedicti monachus.

B NATHANAEL anachoreta/cũ ipſum ſolitudinis ꝑtæduiſſet, ea relicta/cellã ſibi ꝓxime pagũ cõſtituerat. Ibi dæmõ forma ſupra modũ feda terribiliq; ei apparẽs, ac flagellũ manu cõcutiẽs/circumſtrepere ferociter cœpit/ vt pauefactum inde abigeret. Inſuper iactabũdus/ꝙ etiã prius habitaculũ eũ deſerere cõpuliſſet. Quod vt audiuit Nathanael, ne qua in re de ſe gloriari diabolus poſſet/ad deſertum reuerſus, ita illic poſtea habitauit/vt de cellulæ ſuæ ſepto annos ſeptem & triginta pedem nõ extulerit. Nathanael anachoreta

SED RVRSVM Sathan fraude illum aggredit̃, Agaſonẽ aſſimulat, & aſellum panibus oneratũ agens, dũ ſub onere lapſum attollere nititur, Nathanaelis opem inclamat/vt foris euocet. Suſpenſus ille reſtitit, charitas proximo auxilium ferre ſtimulabat, ꝓpoſiti ratio exire diſſuadebat. Dum autem quid facto opus eſſet/ſecum deliberat, venit in mentem/ne forte id quod cernebat, diaboli ad fallendum fabrica eſſet, & vocanti reſpondit. Si chriſtianus es/deum deprecare, & ipſe adiuuabit te, Sin Chriſti aduerſarius, indignus es cui ſuccurratur. His dictis viſio euanuit. Et ipſe deo gratias egit/ꝙ tam callide cõſutis dolis nõ ſit captus, nec ſuum intermi- Idem

Digitized by Google

ſerit inſtitutum. Exemplo eſt, cum nos in laqueos paulatim labi re C
miſſius agendo ſenſerimus, reſipiſcentes etiam priſtinæ perfectio/
ni aliquid addamus, vt potius ĩ laqueos incidat qui illos parauerat,
Pſal.7.d & cõuertatur dolor eius in caput eius.

PLVRIMVM autem circa conuerſionis noſtræ initia dæmo num in nos cõcitatur indignatio, quibus ſi eo tempore minime ceſ/
Antonius abbas. ſerimus, facilior erit reliquarũ poſtea cõgreſſionũ victoria. Antoni/ ũm alexandrinũ abbatem ad heremũ pergentẽ/iam primũ verberi/ bus diſcidere. Semianimis relictus ad proximũ vicũ curandi gratia delatus eſt. Cũq; aliquantulũ cõualuiſſet, rurſũ eodẽ ſe referri iuſſit iterũ verberari cædiq; paratus/ſi ita dñi ferret voluntas, nec vlla vn/ q; diaboli iniuria a ꝓpoſito deterrẽdus. Hac animi cõſtantia arma/ tũ, cũ iam cõtingere nequiſſimi ſpũs nõ auderent, monſtroſa diuer/ ſarũ imaginum facie metum illi incutere conabanť, ferarũ more in eum rugientes/vlulanteſq;, ac ſimul ſerpentum ſibilationibus per/ ſtridentes/ rictibus ringentes/ dentibus infrendẽtes/ toruo oculorũ aſpectu ſcintillantes, & flammas ore/naribus/auribuſq; perflantes, nulla pauoris omiſſa ſpecie/qua terrere illum poſſent. Cæterũ vbi D fortiſſimũ Chriſti militem/neq; ictus curare/neq; tam horrendo te/ troq; ſpectaculo quicq; cõmoueri vident, victos ſe cõfeſſi/cõfuſiq; diſceſſere. Ille ſeruiẽdi deo ſemel iam ſuſceptum votum/magno cõ/ ſtantiq; animo proſecutus eſt.

Idem POST HEC veterator ſpiritus/ne quid adhuc intentatum relinqueret, cogitationibus Antonij callide ſeſe inſinuãs, tanto ſoli tudinis tædio animũ eius pulſauit, vt ille quid iam agere deberet du bius, ad deum exclamaret dicens, En ego dñe Ieſu cupio his in locis tibi famulari, & neſcio quo me inuitum ſubinde rapit violẽta men/ tis meæ euagatio. Hæc dicenti angelus monachali habitu iuxta ap paruiſſe dicitur. Et cum aliq̃diu nunc genibus prouolutus oraſſet, nunc ſurgens manibus fiſcellas texuiſſet, ad Antonium conuerſus dixiſſe. Ita & tu Antoni. Et hoc dicto ex oculis eius euanuiſſe. Tali ergo precũ laboriſq; viciſſitudine deinceps vſus Antonius, diabo/ licæ molitionis tentamenta facile vicit, & cũ minime eſſet ocioſus/ minimũ in eum potuit inanis cogitatus diſtractio.

Idem ET HOC quoq; relatu dignum de illo feru[illegible] verbera

A terroreſq; ꝑferret/lucẽ diuinitus apparuiſſe, qua expauefacti dæmõ
nes diffugere. Antoniũ ꝟo eo ſplẽdore recreatũ erexiſſe ſe, & quaſi
præſentẽ dñm aſpicere dixiſſe. Vbi eras bone Ieſu/vbi eras? Reſpõ-
ſũq; accepiſſe. Aderã Antoni, ſed euentũ pugnæ tuæ præſtolabar,
quam qm̃ impterritus ĩmotuſq; viriliter ſuſtinuiſti, manet te victo
riæ tuæ indeficiẽs in cœlo triũphus/ immarceſcibiliſq; corona/præ-
miũq; ſempiternũ. Igiť oĩs diaboli vis atq; decertatio, ſola pij ꝓpoſi-
ti cõtinuatiõe deſtruiť atq; diſſipať. Perſeuerauit nẽpe Antonius,
& mala quæ perpeſſus eſt/ad gloriæ illi ceſſere incrementum.

MACHARIVS quoq; Alexandrinꝰ abbas/& ipſe q̃dẽ mul tũ ab ijſdẽ ſpiritibus tradiť infeſtatus. Parẽ autẽ eoꝵ terrori extitiſſe vel inde conſtat/ꝙ in gentiliũ ſepulchro nocte quadã amoto cippo decubare auſus ſit. Cũq; oſſa ſuper quæ iacebat/in vocẽ ꝓrupiſſent mãſit immotus. Vox autem erat alteri reſpõdẽtis/venire ſe nũc nõ poſſe, ꝙ eius quẽ ſup ſe habebat põdere grauatꝰ eſſet. Ad quẽ Macharius, Exi atq; abi/ſi potes inquit, ego hic ꝑnoctabo. Dæmones igiť tantã hominis audaciam perſtupẽtes obmtuuere, ne ſi plura in B eũ conari pergerent/victi magis erubeſcerent. *Macharius abbas*

ALIAS etiam terribilis dæmon falcem ferream manu vibrãs ac percuſſuro ſimilis/eidem occurrit. Cũq; nec ſic eum terrere potu iſſet, ſuperatũ ſe fateri cœpit, ſuperatum tamen nõ vigilijs/ nõ ieiunijs, cum & ipſe neq; dormiret/neq; comederet, ſed ſola animi ſemper ſe ſubmittentis humilitate. *Idem*

ITERVM illi apparuit medici ſpeciẽ præferẽs, multaſq; vitreas ampullulas circa ſe gerẽs, & quo pergeret interrogatus, quidve ſibi vaſcula illa vellẽt. Ad ꝓximũ monaſteriũ iter ſe habere reſpondit, vt fratribus ſingul'ſingulas offerat potiones, eoſq; qui auſerint/ ſibi obnoxios reddat. Nõ multo poſt Macharius inde reuertentẽ cõſpiciens, quid egiſſet quæſiuit, atq; accepit vnũ dũtaxat ex fratribus illis Theotiſcũ noĩe ampullæ veneno delinitũ. Anxiuſq; de fratris periculo ꝓtinꝰ monaſteriũ adit, Theotiſcũ cõuenit, inimici in eũ captiũculas detegit. Et ille his auditis expauidus, quicq̃d mortiferꝵ diabolo ꝓpinãte guſtauerat, repẽte corrigẽdo ſeſe, totum id euomere curauit. Si quid itaq; quod peccatum ſapiat/in animũ influxerit, ſtatim eſt egerendũ, ne diutius ibi remoratũ nos interimat. *Idem*

D

Digitized by Google

Idem ¶ IDEM MACHARIVS fratri, quem nequã ſpũs occulta ſuaſiõe eo induxerat, vt crederet inutilit̃ ſe in ſolitudine vitã agere/ ꝙ nemini alteri ꝗcꝗ bñfacere poſſet, ſalubrit̃ conſuluit/ vt ꝗties in huiuſcemodi cogitatus incidiſſet/ eis rñderet. Hoc ſaltẽ in ſolitudine vtilit̃ ago/ ꝙ amore dñi mei Ieſu Chriſti a tuguriolo iſto nõ diſcedo. Ceſſarũt ibi p̃ſtigiatoris ĩſidiæ/ vbi Chriſti amori datus ẽ locus, & in cellula ſua trãquillus ꝑmãſit/ qui iã de abitu cogitarat. C

Idem ¶ NEQVE HOC de eodẽ ſancto ac mirabili viro hic p̃termittendum, ꝙ carnalis laſciuiæ titillationẽ corꝑis fatigatiõe ſuo exemplo docuerit arcendã. Cum eñ ſaccum harena plenũ humeris baiulãs incederet, cur id ageret interrogatus, vexare ſe vexatorẽ ſuũ reſpõdit. Quippe voluptas/ quæ ocio alit̃/ labore fugat̃.

Hilarion abbas. ¶ MVLTA quoqꝫ expaueſcẽda/ & Hilarionem abbatem a ſathana in deſerto ꝑpeſſum/ Hieronymus ĩ eius vita tradit. Sæpe eñ nocte intempeſta ab eo auditos infantũ vagitus/ balatus pecorum/ mugitus boum/ plãctus ꝗſi mulierꝝ/ leonũ rugitus/ murmur exercitus, & rurſus variarꝝ portenta vocum/ vt ante ſonitu ꝗ̃ aſpectu territus cederet. Deniqꝫ ip̃m frõte crucis ſigno armata ſollicite circũſpicientem, ſplendente luna vidiſſe currum directis equis ſuꝑ ſe irruere. Cũqꝫ inclamaſſet Ieſum, ante oculos eius in terræ hiatum viſa deſcẽdiſſe. Poſtremo quoties illi inquit nudæ mulieris cubãti/ ꝗties eſurienti largiſſimæ apparuere dapes? interdum orãtem lupus vlulãs & vulpecula gãniens trãſilijt, pſallentiqꝫ gladiatorꝝ pugna ſpectaculum præbuit, & vnus quaſi interfectus/ & ante pedes eius corruens ſepulturã rogauit. Orabat ſemel fixo in terrã capite, & vt natura fert hominum/ abducta ab orõne mens neſcio quid aliud cogitabat, inſilijt dorſo eius feſtinus gladiator, & latera calcibus/ ceruicem flagello ꝟberãs. Eia inquit cur dormitas? cachinnãſqꝫ deſuꝑ ſi defeciſſet/ an hordeũ vellet acciꝑe ſciſcitabat̃. Dixerat eñ ille qñqꝫ corpi ſuo iratus/ ꝙ ſe ad libidinẽ ꝓuocaret. Ego te aſelle iã nõ hordeo/ ſed paleis alã/ ne calcitres. Huiuſcemodi ergo inſidijs iniurijſqꝫ cõtendũt Cacodæmones iſti, vt eos exterreãt/ quos ꝓficere ſtudio

Pſal. 124. a virtutis vident. Sed qui cõfidit in domino/ ſicut mons ſyon nõ cõmouebitur in æternum. D

¶ PORRO HEC verſipellis beſtia trãſfigurat ſe interdum in

Digitized by Google

A angelum lucis, quo facilius id qđ velit homini pſuadeat. A Caſſiano relatum legimus, Heronem ſenem in Thebaidis deſerto annos quinquaginta cōmoratum, ſemperq; ieiunijs intentum, ſuo tñ nō patrum arbitrio vixiſſe. Hic ergo a dæmone laudatus, cum eum a deo miſſum ad ſe de cœlo angelum credidiſſet, credidit etiā qđ ab illo audierat, ſe ſcilicet tāti iā apud deum meriti eſſe, vt ſi ex arduo aliq̄ loco ad imum rueret, corpus ſuum affligi lædive nō poſſet. Itaq; immemor ſcriptum eſſe, Nō tentabis dñm deum tuum, ſed potius in pniciē ſuā illud imprudēter amplectēs, Angelis ſuis mādauit de te, & in manibus tollent te, ne offendas ad lapidem pedem tuum. Noctu ſurrexit, & in puteum haud modicæ altitudinis ſe præcipitē miſit. Ad ſonitū caſus exciti fratres ipm ſeminecem extrahūt, & cū rē didiciſſent, a dæmonio illuſum affirmāt. Sed ille in ſua credulitate pſumptuoſaq; ſupſtitiōe pdurās, die tertio poſt vita defunctus eſt. Et qm̄ in tali errore defecerat, vix illi a Paphnutio abbate multorum precibus exorato, inter dormiētium in dño fratrum ſepulturā memoriaq; cōceſſa eſt. Prohdolor tot tātoſq; viri labores vna deſtru- B xit ſanctitatis præſumptio, Ea impoſtorē ſuū nō agnouit, Eā nulli de ſe niſi ſibi credidit. Sic ſic virtutū q̄uis alte ſtructū ædificiū repente labi ſolet, vbi ſubtraxeris humilitatis fundamentum.

Hero ſolitarius.

Deut. 6. c Mat. 4. b Pſal. 90. c

DE ALIO ETIAM apud eūdem ſcriptorem traditum eſt ſuppſſo nomine (quia adhuc ſuperat) quē captum diabolus diutule ludificauit. Noctu ad eum ventitās, & cellā ſplendore illuſtrās, multaq; ei occulta vere reuelās, vt poſtremo in erroris foueā incautum præcipitaret. Nihil illi vltra ad pmerendum gloriæ culmē deeſſe dixit, præter Abraæ obedientiam, pinde deo iubente ne dubitaret, filiū quem ſecum habebat, in holocauſtū offerre. Credidit miſer. Sed dum præter cōſuetudinem cultrū in cote ſubigeret, & vincula præpararet, cōtinuo pueri mens mali præſaga ſuſpicari id qđ erat, ac ſubinde qd ille acturus eſſet, paulo ſemotior q̄ vt ab eo cōprehēdi poſſet, ſpectare cœpit. Cūq; iā aduerſum ſe inſurgētem vidiſſet, nihil moratus e cella ſe pripuit, & fuga ſalutem petijt. Certe niſi effugiſſet, pať ipſe peſſimi parricidæ in filium ſcelus, nō Abraæ obſequiū cōſummaſſet, & quem deo genuerat, diabolo īmolaſſet. Eo iā veſaniæ pceſſerat imprudens incōſultaq; credulitas.

Quidā ſolitarius.

Monachus quidam ¶NARRAT IDEM Caſſianus/monachũ etiã quendã Meſopotamenũ/q annos multos clauſus vixerat/ cõtinẽtiæ cæterarũq virtutum fama ſupra omnes inſignis, eodem fraudis genere, hoc eſt ſub angeli forma a diabolo deceptum, ita vt ad iudaiſmum declinarit, & circũciſionem accepit. Etenim multis illius nõ falſis reuelationibus/& corã ſe coruſcãtis luce delinitus, firmiſſime credidit/ipſum eſſe cœli/non tenebrarum ſpiritum. Vbi hoc pſuaſum eſt, illo tandem monſtrãte videre ſibi videbat, apoſtolos martyreſq & omnẽ prſus chriſtianum cætum triſtes abiectoſq in locis miſeriæ ac pditiõis eſſe, at ecõtrario iudaicum populum cum patriarchis & pphetis ingenti lumine fulgere, & alte ſidereis in ſedibus lætos ac geſtiẽtes verſari. His itaq diabolicæ malignitatis præſtigijs illectus/corruit in errorem, nihil ab eo falſum oſtendi poſſe ratus, a quo toties ea quæ vera erãt didiciſſet, ignarus hãc eſſe piſcatorũ malıciã, vt hamum eſcis tegãt/nõ paſcẽdi ſed prehendendi perdẽdiq cauſa. Aut quid aliud diaboli blandimenta niſi odiorũ inſidiæ ſunt?

C

Elphegus archieps. ¶QVOD QVIDEM bene intelligens Elphegus Cãtuarienſis archieps, cum ab infidelibus in carcere teneret, & a diabolo in angelum tranſformato eductus/multum iam itineris vna cum illo emẽſus eſſet, ambigere cœpit/reprobi ne an boni angeli opa martyrium fugeret. Dũq id ſibi oſtẽdi deum oraſſet/diabolus enanuit. Ille ad carcerẽ reuerſus/coronã recepit martyrij. Inuidia inimici ſeruare homini vitã hãc voluit/vt æternã differret. Sed ipſe bonũ a quo auertebat, cõſiderãs/iuſtã dubitãdi cauſã habuit/& dolos euaſit.

D

Euagrius pſbyter. ¶AD EVAGRIVM pſbyterũ amborũ quondã Machariorũ diſcipulum, dũ ſolitarius heremum incoleret, tres dæmones clericali habitu veniſſe conſtat, qui ſe diuerſarũ hæreſum eſſe ſimulantes/ſuum quiſq dogma pbare nitebant, vt illũ aliq eorũ puerterẽt. Cæterũ Euagrius cum fidem catholicã aduerſus quẽlibet eorũ acerrime tueret ac defenderet, deo adiuuante omnes facile ſupauit, ita vt confuſi repente euaneſcerent, nihil aliud moliri in eum auſi/quem in fide tam firmum cognouerant.

Martinus eps. ¶MARTINVM quoq Turonẽſem epm/ ſanctitati eius virtutibuſq liuẽs, cõmunis iſte omniũ hominũ hoſtis ludificare conatus eſt. Aureo enĩ diademate & purpureo ſupbus indumẽto ei oc-

Digitized by Google

A curreſ regẽ ſe Chriſtũ eſſe/& ad iudicãdũ mundũ deſcẽdiſſe aſſeuerabat. At vero Martinus & diabolicæ arrogãtiæ gnarus,& mãſuetudinis dñi memor, haud talẽ inqt venturũ ſe pollicitus ẽ Chriſtus, ſed cũ oĩbus paſſiõis (quã ꝓ nobis ſuſtinuit) ſignis, cũ ſpinea corona/ vulnerũq; cicatricibus,& ipſo victoriæ ſuæ trophæo cruce, cum talis apparuerit eũ aduenisse credã, alioqn hoc ab eo pceptũ obſeruabo. Si qs vobis dixerit, Ecce hic Chriſtus aut illic, nolite credere. Immũdus ergo ſpũs verbis veritatis victus diſparuit, nihil ibi ſuũ relinquẽs præter ſui indicẽ fetorẽ. Luculẽtus acceſſerat, fetulẽtus abijt, vt nullã illi ineſſe lucẽ niſi apparentẽ atq; imaginariã credas. Mat. 13.c

IDEM OMNIS mortiferæ fraudis artifex Pacomio ægyptio abbati apparuit/pulcherrimæ fœminæ formã præ ſe ferẽs. Sed qui libidinis ardorẽ ieiuniorũ frigore iã extinxerat, nulla carnis cõcupiſcẽtia intellectũ occupãte, facile pſpexit inimici inſidias,& frõtem cruce ſignãs/ipſum crucis fugauit aduerſarium. Pacomius abbas.

PACOMIVS ALTER in Scythi mõachus queri ſolebat annos, xij. venereæ voluptatis cogitatiõibus multũ ſe fuiſſe moleſtatum,& cum poſtremo diabolus puellæ ætate & forma florentis imaginẽ gerẽs/ad genua eius ꝓcacit̃ laſciuiẽdo ꝓcubuiſſet, ipſe facinus deteſtãs, atq; indignabũdus colaphũ illi in faciẽ intorſit, quo ictu repulſus dæmõ euanuit,& illa tã diutina genitaliũ titillatio ceſſauit, qa q viſibili palpabiliq; ſpecie ſeduci nequit, fruſtra iã deinde ijs inanibus cogitationũ offucijs oppugnaret. Magis enĩ viſa q̃ cogitata mouẽt, multoq; magis etiã ad tactum vſq; admiſſa. Pacomius mõachus. B

SVB EADEM puellari figura nequiſſimus dæmon Paternianum in deſerto ægypti abbatẽ, qui poſtea Vris illius regiõis oppido epiſcopatum geſſit, lõge quidẽ doloſius/ſed æque caſſo labore eſt aggreſſus. Cũ iã diei veſp eſſet, ei in limine monaſterij ſtanti apparuit dicẽs, ſeruã ſe cuiuſdã principis viri nouitiã eſſe,& dũ ad aquã hauriendã miſſa eſſet/viã aberraſſe, ꝑinde orare/vt ſui miſertus nocte illa ſibi locũ intra monaſterij ſeptũ cõcederet, ne forte foris manentẽ ſolitudinis beſtiæ laniarẽt. Pietate motus Paternianus puellã admiſit,& cum attẽtius eã ſpectaſſet/formã admiratus cõcupiſcere cœpit. Verũtñ ad ſe reuerſus, illicitũ in præcordijs ſenſum nõ ſine inimici opa ꝓuenire intellexit, ac ꝓtinus e foculo q iuxta erat Paternianus epiſcopus.

Digitized by Google

àrrepto torre/faciem puellæ ꝑcuſſit,& omnis mala tentatio cum tẽtatore ſimul diſſipata effugit. Incipiente igiť peccati morbo/medicoꝶ imitãda prudentia eſt, ſtatim ad remedium recurrendo, nec patiendo/vt malum curationis dilatione inualeſcat. C

Zoçimus papa. SED NEQVAQVAM ita vigilãter ſibi cauerat Zoçimus põtifex maximus, qui diaboli ſupplãtatione in fornicationẽ ſemel lapſus, iterum & ſæpius lapſurus fuit, niſi Antidij Turonenſis epi opa ſe a ſcelere retraxiſſet. Antidius quippe (cum forte ꝙ nocte id cõmiſſum eſt) multitudinem dæmonũ cõſpiceret inť ſe iactãtiũ de illis hoibus/ꝗs captioſa inductiõe in laqueos mortis impegerãt, & vnũ præ cæteris gloriãtem audiret/ꝙ Zoçimũ papã annos a ſe ſeptem ſollicitatũ, tãdem cũ virgine quadã coire feciſſet, e veſtigio viſa/auditaꝗ ad ipm Zoçimum defert, & ille ꝑ breui voluptate æťni ſupplicij metu exterritus/pœnitẽtiã egit, multoꝗ deinceps vixit circũſpectius/nullã ꝓrſus cũ fœminis cõſuetudinẽ ſibi indulgens, ſed potius declinãs ꝗtũ poterat etiã cõſpectũ eaꝶ. Huius exẽ-

1. Cor. 10. c plo, & qui ſtat/caueat ne cadat, & q ceciderit/pœnitendo reſurgat/ ita vt ne rurſum corruat. Nã crebrius corruẽdo lãgueſcere reſurgẽdi poteſtatem/ac debilitari neceſſe eſt. D

PARI AC PENE eadem iudæi cuiuſdã viſione, ob quã & ipſe (vt Gregorius in dialogo ait) ad baptiſmũ venit, ſeruatus ẽ Andreas Fundanæ vrbis eps. Qui cũ ſanctimonialẽ quandã fœminã ſecũ cohabitare/ſuæ illiuſꝗ cõtinẽtiæ nimiũ cõfidẽs ꝑmiſiſſet. Tãdem dæmonis inſtigatione ſtimulatus, cõcupiſcere qđ ſemꝑ abominatus fuerat cœpit. Ac die quadã ludens palma/tm̃modo tergũ fœminæ leuiter diſtrinxit. Cæterum vbi audiuit hac ipſa de re diabolum fuiſſe iactatum, nõ ſolum monialem ipſam/ſed omnes ꝓrſus fœmĩas/quæ ſibi in epiſcopio famulabanť/expulit atꝗ abegit, & illa fœdæ cogitatiõis tentatio cũ ipſis pariť eliminata prurire deſijt. Vide homini ꝗuis ſancto incauta cõuerſatio/ꝗtũ obfutura fuit niſi dñi erga ipm pietate inimici inſidiæ ꝗprimũ patuiſſent.

Andreas eps.

IDEM IMPLACABILIS & ipius humani generis inimicus/etiã orãtibus & cum deo loquentibus nobis negocium facere audet, quoquomodo poteſt/pietatis iuſticiæꝗ opa impedire nitens ne perficianť. Launoniarico Carnotẽſi abbati nocturnas agẽ-

Launoniaricus abbas.

A ti vigilias/& in oratione poſito lucernã extinxit, quaſi vero lucernæ lumine indigeat/in cuius corde lucet Chriſtus, ne tamẽ vel hoc liceret tenebrarũ amatori diabolo aduerſus lucis amatorẽ Launoniacũ/rurſum diuinitus accenſa reluxit.

SVLPICIVS quoq; bituricenſis epiſcopus, dum in eccleſia cũ ſuis clericis noctu oraret ac pſalleret, horrendos circa ſe dæmonũ ſtrepitus fremitusq; audiuit, ſed interim opus ſuũ minime intermittendo, fortaſſeq; ob hocipſum intentius orando ceſſare tumultũ fecit/magis terrens aduerſarios q̃ ab eis territus. Sulpicius eps.

TERRVIT illos & Eadmũdus cantuarienſis archeps, qui cũ ad multã noctẽ peruigil/iam tandẽ ſomno ſurrepente ſupin⁹ decubaret, ita graue pondus impoſitũ ſibi ſenſit/vt experrectus mouere ſe oĩno non poſſet, manũ leuare voluit ad ſignandũ ſe crucis ſigno & impeditus eſt. Excutere ſeſe totis virib⁹ conatus/ plus grauitatis addi ſibi cognouit, atq; adeo vt vix iã ſufficeret ſuſtinere. Vbi autẽ ſpiritũ ipſum vt ſe dimitteret/per chriſti ſanguinẽ adiuraſſet, ſtatim B dimiſſus aſſurrexit, & ab eodẽ a quo dimittebat̃ didicit/nullũ adiurationis genus magis timori eſſe dæmonijs. Eadmũdus archieps.

ILLAM quoq; efficaciſſimã contra tentationes precationem eſſe credimus/qua vſus Nicola⁹ quidã in ſancti Patricij ſpecũ apud Scotiã ad purgatorij (vt aiunt) loca deſcendens, tanta ac tam varia dæmonũ tentamenta/tot fraudes/tot blanditias/tot iras/tot terrores vnus ſuperauit. Nã quoties ad dñm conuerſus dixit, Domine Ieſu Chriſte fili dei viui/ miſerere mei peccatoris, toties ab inſidijs liber euaſit. Breuis quidẽ oratio/ſed permultæ virtutis/ſi fideliter/ſi ardẽter/ ſi humiliter exprimatur. Quidã Nicolaus.

NVNC vt maioris ignominiæ cauterio notetur imbecillitas inimici/ & in nobis repugnandi augeat̃ audacia, fœminarũ quoq; de illius cõflictu victoriã breuiter enarremus. Fœminæ.

SARA in partibus Thebaidis abbatiſſa, cũ cogitationes eius ad libidinẽ incitare ſoleret, diabolicæ malignitatis ſuggeſtio nũq; vt recederet tentatio orauerat, ſed vt & illa aſſidue oppugnaret/& ipſa ſemper vinceret. In hoc carnalis laſciuiæ bello per annos tredecim fortiter contendit. Sed tandem aliquanto acrius impugnata q̃ vt ſuſtinere poſſet/clamauit ad dominũ Ieſum chriſtum/& ſupera‑ Sara abbatiſſa.

Digitized by Google

uit inimicũ/ ita vt oranti apparens dæmon diceret, Viciſti me Sara viciſti. At illa nihil ſibi ex hoc laudis vendicans, nõ ego inquit vici te/ ſed dominus meus Ieſus. Hinc diſcamus/ ſi quãdo vehementior tentatio ingruerit/ orare ſollicitius, & quoties vicerimus/ victoriæ gloriam deo/ non nobis tribuere.

Theodora monacha. THEODORA alexandrina ſemel tm̃ cõmiſſi adulterij cõſcia, ſe iam indignã maritali thoro iudicarat, & viro relicto/ in monachorꝫ cætu nulli ꝙ fœmina eſſet cognita/ ſub nomine Theodori latẽs cõmanebat, in multa vitæ auſteritate deo ſeruiens/ ac peccatũ ſuũ lugẽs. Cæterũ diabolus vt illã maiori triſticia oppreſſam ad deſperationẽ impelleret, ei apparẽs/ adulterij crimen exprobrauit, fruſtraq; illã fatigari dixit/ eo ꝙ tam grande delictũ veniã ꝓmereri nõ poſſet. Ipſa ꝟo nequaq; de miſericordia dei diffidens, cum ſe cruce ſignaſſet, tã manifeſti mẽdacij aſſertorẽ euaneſcere vt fumũ coegit.

Eadem RVRSVM ille ſumpta mariti eius forma/ blanditijs aſſentationibuſq; ipſam allicere cœpit, impenſius orans/ vel potius vrgens/ vt domũ rediret, & cũ nec ſic doli ſucceſſiſſent, ferociũ eã beluarum imaginib⁹/ vt a monaſterio diſcederet terrere conat⁹ eſt. Sed & hoc incaſſum. Theodora em̃ iam ſupra firmã petrã fundata/ tum ad vẽtorꝫ/ tum ad fluminũ impetũ immobilis, deo humiliter ſupplicãdo, talẽ quoq; viſionẽ repulit/ reiecit/ in nihilũ redegit.

Eadem ATTAMEN inquieta & indefeſſa malignitate veterator diabolus ne qđ adhuc fraudis genus inexpertũ dimitteret, multo ſtipatus comitatu/ ac maieſtatẽ quandã ꝓferens ad illã venit, & cũ ob oĩbus q̃ circa eũ erant/ plurimũ honorarẽt, ipſam quoq; vt ſe adoraret iuſſit, nolentẽ ꝟo/ & ꝙ vnus deus adorãdus eſſet dicentẽ/ flagellis verberauit. Cũq; illa ne verberibus quidẽ cæderet, ipſe fremẽs & indignãs abijt, patientia victus fœminæ/ cõſtantiaq; ſuperatus.

Eadem POSTREMO/ vt ſaltẽ vel ad auariciæ vel ad gulæ vitium incautã traheret, hic auri maſſam/ illic caniſtrũ varijs dapib⁹ plenũ ei apparere fecit. Illa autẽ præſentiſſimi contra oĩa tentamenta remedij memor/ crucẽ deſignauit, & diaboli laqueus diſſipat⁹ eſt, tantumq; in eã ꝓfecit malignus, vt quo magis illã tentauerit/ eo plus ſibi cõfuſionis cõpararit, toties victus/ nũq; victor. Igit̃ quæ ſemel corruerat/ ita ſe erexit/ vt nullo deinde aduerſarij conatu euerti vn-

Digitized by Google

A q̄ potuerit. Ob qđ quātū receperit mercedis inde coniectari libet, q̄ qua die vita deceſſerat/in viſu abbati apparuit, ad cœleſtem thalamū glorioſe ſublata, tantoq̄ ſplēdoris fulgore radians/vt perſtringeret oculos intuentis.

PELAGIAM Anthiochenā/& diuitijs & genere & impudicitia quondā nobilē fœminā fuiſſe legimus, &(quod peius eſt) in idolatriæ errore natā atq̄ adultam, Sed poſtq̄ ad Chriſtū fuit cōuerſa, pauperē/humilē/pudicam/& omni inter fideles ꝓbitate præſtantem. Hanc ergo conuerſionis ſuæ initio/mãmonæ ſpiritus ad priſtinas reuocare ſordes tali verſutiloquio tentauit, noctu illam adiens, Opes inquit quibus affluis o Pelagia/dij patrij quorꝫ ego nuncius ſum/tibi cōceſſere, & tu nūc illis relictis neſcio quē Chriſtū ſequeris. Illos tamē & crimen tibi remittere/ſi ad eorꝫ cultum redieris, & hoc inſuper polliceri crede, tantū priori opum beneficio addituros quāto magis ipſa nequeas optare. Facile deprehēdit dolos mulierꝫ/ quæ iam veras diuitias Chriſtum eſſe nouerat, & cū crucis in pectore ſignū dexteræ manus ductu impreſſiſſet, ſufflauit in ſuaſorem impietatis, & tam facile abegit/ q̄ ſolet puluerē ventus, tantiq̄ illius B promiſſa fecit/vt continuo ea etiam quæ habebat/cuncta indigentibus erogaret. Et quoniā deo nō mãmonæ ſeruiuit/ cœleſtes æternaſq̄ diuitias poſſidere meruit. Pelagia cōuerſa.

IVLIANE virgini iam pœnis pro Chriſti nomine affectæ/& tm̄ coronā martyrij in carcere expectanti, Belial diabolus formam angeli fidelis gerens/ apparuiſſe fertur atq̄ dixiſſe, Chriſtū iubere/ vt illa potius dijs gentiliū ſacrificaret/q̄ in cruciatibꝰ deficeret, Obſtupuit Iuliana tali nuncio, & dubitās qui nā eſſet/a deo ſibi certius indicari poſtulauit. Mox diuinitus inſpirata, manu illū apprehendens/vinculis cōſtrinxit/verberibuſq̄ affecit/volente dño, vt ſceleſtus Belial ab eadē/cui diſſuadere auſus fuerat ſuppliciorꝫ pro Chriſto patientiā/ ſupplicia ipſe perferret. Iuliana virgo.

MARGARITAM etiā virginē poſt tormenta carceri mãcipatam/terribilis draco late patēti faucium hiatu ferociter inuadēs deglutierat. Verum vbi illa ſignum crucis edidiſſet/draco crepuiſſe viſus eſt, quaq̄ crepuerat/ virginē viuā ſanamq̄ euomuiſſe, ſicuti euomitus a piſce Ionas propheta legitur. Margarita virgo. Ione. 2. d

Digitized by Google

Eadem ¶ ITERVM eidem in ſpecie humana apparens imponere ten/ C
tauit. At illa per capillos apprehenſum humi alliſit, & cũ quæreret/
cur tam infenſus infeſtuſq; Chriſti cultoribus eſſet/ accepit, Caco/
dæmonũ propriũ ac peculiare eſſe, inuidiæ odijq; facibus accẽdi er
ga eos qui ſaluandi ſunt, cum pati nõ poſſint/ vt ad cœlũ vnde ipſi
deiecti ſunt homines trahant. Semꝑ ergo eos aliquid tẽtare moliri
ſtruere neceſſe eſt/quo iuſticiæ opera impediant, & innocentes ad
peccandũ ꝓuocent. Sub hæc dimiſſus euanuit, illa ad martyrij pal/
mam gaudẽs peruenit/tam diaboli victrix q̃ tyranni.

Iuſtina virgo. ¶ SED NEC Iuſtinã virginẽ Cypriani magi laruæ præſtigiæ
q; peruertere valuerũt. Cũ eñ Aglaius iuuenis eã arderet, & ipſa iã
Chriſto iuncta mortalis hominis nuptias reſpueret, dæmonẽ miſit
Cyprianus/qui illius animũ ad libidinem occulta carnis titillatio/
ne illiceret. Re autẽ infecta reuerſum/cur eã mouere nequiuerit/in
terrogat, & audiuit/ſigno crucis perterritum inde effugiſſe. Alium
ergo miſit nequiorem illo, qui virginalem formã habitumq; indu
tus ad Iuſtinam accedens/ etiam ſe ſicuti illa virginitatem deo vo/
uiſſe dixit, ꝓinde petens/vt ſi nõ in ſocietatem/ ſaltem in ſeruitium D
reciperetur. Suſceptus igitur poſt dies aliquot captata occaſione ſu
ſpenſo triſtiq; vultu dubitare ſe ait, ne virginitatem ſeruando offen
Geñ.1.d dant potius deum/q̃ aliquid promereantur. Scriptum eñ eſſe, Cre
ſcite & multiplicamini/& replete terram, indeq; in veteri teſtamen
to ſanctiſſimas mulieres deoq; gratas viros habuiſſe & filios genu/
iſſe. Cœperat Iuſtinæ animus iam nutare/ ac de virginitatis propo/
ſito pene ambigere, mox ſeipſam reprehendẽs. Chriſti noĩe inuo/
cato cruce ſe ſignauit, & dæmon crucis virtutẽ nõ ſuſtinẽs/ effugit.

Eadem. ¶ ITERVM IDEM Aglaij formã aſſimulatus/noctu ad eam
venit, & nunc blandus/ nũc minax; vt voto ſuo conſentiret petijt.
Sed eodẽ quo prius modo ab ea fugatus abijt. Deinde Iuſtina vir/
go alijs atq; alijs, partim diaboli/ partim ipſius magi cõmentis ten/
tata, cum ſemper cruce ſe muniret/ſemper ſuperior euaſit. Quãrem
videns Cyprianus, & ipſe Chriſto credidit, & vna cum illa martyri
um ſubijt, fidelis factus, quia fidelibus dæmonia præualere nõ poſ/
ſe liquido cognouit.

Euphraxia virgo. ¶ EVPHRAXIA romana virgo nobilis genere/ſed ſtirpis no

Digitized by Google

A bilitatem mentis humilitate ſuperans, cum ſe in monaſterio apud Thebaidem incluſiſſet, ne ſeruilia quidē opera a ſe aliena putabat. Inuidens vero virtuti eius diabolus/ vt perſecutiōis moleſtia propoſitum turbaret, ad hauriendam aquā ſe inclinantem in puteum præcipitauit. Sed ipſa inde ſana a ſororibus educta, crebrius aquatū ire cœpit. Iterum illam dum coquinā faceret/ in bullientem ollā impinxit, ſed ipſa bullore illo humefacta/ non læſa, nihilo ſegnius cœptū opus peregit. Rurſum ligna findentē in latus impulit, & ipſa obliquato ſecuris ictu pedem ſauciauit, breui tamē curata/ multo promptior ad ſubeundos labores acceſſit. Deniq; nullis infeſtatiōibus/ nulla inimici iniuria ab humilitatis officio auocari potuit. Ita victis tandem ſuperatiſq; tentationibus, etiā miraculorū operatione inſignis fuit.

AC NE plura de hac re proſequi longum ſit, hæ ſunt ſathanæ artes/ hi doli/ hæc tendicula/ hæ ad decipiendū fraudes atq; fabricæ, hæc præterea illius terrificatio/ furor/ ſæuitudo, immanitas, ita vt nemo tam prudens ac tā fortis ſit, quin vel malicia eius caperetur/ vel vi ſuperaretur, niſi vtrūq; compeſceret dominus, alligans fortem/ & vaſa eius diripiens, tentari quidē nos volens/ non cogi, & probari/ non vinci. Ille dumtaxat vincitur/ qui dedere ſe mauult q̄ repugnare. Nos vero nequādo ad deditionem iſtam, cuius comes eſt interitus/ aut aſtu aliquo inducamur, aut trahamur iniurijs, conſcij imbecillitatis noſtræ clamemus ad dominū, poſcamus opē, oremus præſidium, & non ferro/ non foſſa/ non vallo/ non murorum ambitu nos muniamus, ſed veritate/ iuſticia/ pace/ fide/ ſpe/ charitate/ cæteriſq; virtutibus, dicente apoſtolo. Induite vos armaturam dei/ vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli, quoniā non eſt nobis colluctatio aduerſus carnē & ſanguinē, ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarū harum, cōtra ſpiritalia nequitiæ in cœleſtibus. Propterea accipite armaturā dei/ vt poſſitis reſiſtere in die malo, & in omnibus perfecti ſtare. State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate, & induti loricam iuſticiæ/ & calciati pedes in præparatione euangelij pacis, in omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere, & galeam ſalutis aſſumite/ & gladium ſpiritus/ quod eſt verbū dei, per omnē orationē & obſecrationē, orantes omni tpe in

Exhortatio.

B

Ephe. 6. b

Digitized by Google

ſpū/& in ipſo vigilantes. Si ſic inſtructi militabimus/ vincemus, &
donatiuum militiæ noſtræ erit cœlorum regnum, Iacobo apoſtolo
Iac.1.b dicente, Beatus vir q̄ ſuffert tentationē, q̄m cū ꝓbatus fuerit/accipi
et coronā vitæ, quā repromiſit deus diligētibus ſe.

DE PERSEVERANTIA BENE AGENDI CAPITVLVM OCTAVVM

SED IN OMNI BENE BEATEQVE agēdæ vitæ inſtituto cōſtare nos nobiſipſis decet. Nunc hoc/nunc illud velle/leuitatis indicium eſt. Multi de ordine clericali ad monachalem trāſmigrāt, nō ꝑfectus deſiderio/ſed nouitatis. Multi domicilia mutāt, ſuimet tædio/nō loci. Multi vͦo (& id deterrimū inconſtantiæ genus eſt) cum diu ſancte vixerint/ ad vitia delabunt. Nos iſta ſedulo deuitantes, cum ſemel boni alicuius exercendi ꝓpoſitum ſancto afflante ſpiritu arripuerimus, ſemꝑ idem ſimus/eademq́ animi alacritate curramus qua cœpimus. Viam nāq́ domini incedentibus magis cauendum eſt/ne remittant gradum/q̄ curandum vt intendant. Nullaq́ certior ad finem vſq́ ꝑſeuerandi ratio eſt/q̄ viribus æquare onus, vt quiſq́ nō q̄tū ferre poteſt ſumat/ſed ꝑferre. Huiuſce rei nūc ſubijciemus exempla.

Enoch Gen.5.e ¶ TRECENTOS ET ſexagintaquinq́ ānos vixit Enoch, & ambulaſſe cum deo dicitur/atq́ ob id non apparuiſſe, quia tulit eum deus. Dignus quippe viſus eſt/qui tamdiu corpus ſuum ab immundicia cuſtodierat, vt cum corꝑe ſimul transferretur ad paradi(ſum.

Noe Gen.6.b ¶ NOE ITIDEM CVM deo ambulaſſe fert̄, iuſtus perfectuſq́ fuiſſe/gratiāq́ inueniſſe, & tamē quingentoꝝ iam annorum erat quando cœpit ædificare archam, ſexcentoꝝ quando ꝑfecit, nongentorum & quinquaginta quando vita defunctus eſt.
Ibidē.8.d Itaq́ tā diutina innocentiæ/fidei/ſpei obſeruatiōe meruit ſolus cum cōiuge liberiſq́ & nuribus mundo ꝑeunte ſaluari. Ex quo illi iure arguēdi ſunt, qui cum ne decimā quidē partē ſummæ huius viuāt, in exercendis tn̄ virtutibus minus conſtāter ſe habent.

Abraam Gen.25.a ¶ ABRAAM CENTVM ſeptuagintaq̄nq́ vixit annos,
Iſaac Iſaac centū octoginta. Iacob centū q̄dragintaſeptem, omnes tā deo
Iacob Gen.47.f chari gratiq́/vt eorum deus dici voluerit, deus Abraam/deus Iſaac/ Exo.3.b.

Digitized by Google

A deus Iacob. Certe niſi ab ineunte ætate advſq; vitæ exitū iuſticiam pietatēq; coluiſſent/nunq; ad tantæ dignationis culmen perueniſ/ſent. At nobis ijſdem in virtutibus ꝑſeuerandi facultas tanto quidē datur maior quāto vita breuior, & ſic repēte deficimus.

IACOB vt de illo adhuc plenius explicemus, ad Laban auūculū ſuū venit, ſibi aliquā ex filiabus eius ducturus vxorē. Seruiuit illi annos ſeptē ꝓ Rachele, ſed Lya data eſt. Seruiuit alios ſeptē/& Rachelē accepit. Seruiuit etiā annos ſex, & valde ditatus eſt pecudum ſeruoꝝq; copia. Igitur quoniā.xx.annos perſeuerauit ſeruiendo, tali rerum ſucceſſu potitus eſt. Iacob. Geñ.29. d.e

MOYSES charitate in ꝓximos/pietate in deū ſemꝑ præſtātiſſimus, & Aaron ſacerdos a deo electus, qm̄ longū virtutū ſuarū tractū ſemel peccando ad aquas cōtradictiōis interruperāt, populū Iſrael in terram ꝓmiſſionis nō induxerūt. Quō nos terrā viuentiū intrabimus/qui nō ſemel ſed frequēter peccamus? Moyſes Exo.27.b

PECCAVERAT tamen & ſanctus Dauid. Sed quia poſt B peccatū quod penitēdo deleuit/ſincerius vixit, nō min⁹ deo placuit q; ſi omnino nō peccaſſet. Igitur ſi quo forte vitij diuerticulo iuſticiæ iter interruptū fuerit/rurſum ad illud ꝑ pœnitentiā reuertamur. Quoniā autē reuertendi facultas interdū morte præcidit, diuertere periculoſiſſimū eſt/cōtinuare ſemꝑ tutiſſimū. Dauid 2.Reg.11.a

CONTINVAVERE ex ꝓphetis Samuel/nathan/helias/heliſæus/eſaias/hieremias/eçechiel/duodecimq; alij. Ex regibus eçechias/& ioſias, niſi q; Eçechias opulentiæ ſuæ oſtentatione deliquit. Cæterū quia a deo puniēdus mulctæ denunciationē ſubmiſſe tulit, mulcta ad poſteros dilata/ipſe pacē habuit quā optauit, vſq; adeo expedit repente corrigere ſeſe/& vitiū virtute mutare. Prophetæ Reges

IN euangelio quoq; domin⁹ noſter pijs actiōibus nos cōtinenter inhærere monet/dum ipſe turbis prædicare nō ceſſat, dum varijs languoribus affectos curare nō deſinit, dum dies quadraginta neq; comedit/neq; bibit, dum in tentationib⁹ perdurat, dum in oratiōe pernoctat, dum ſuos vſq; in finē diligit, dum deniq; perſecutiones vſq; ad ignominiā crucis æquanimiter tolerat, nunq; ab exercitatione virtutū quietus, vt ab ea nunq; quieſcendū eſſe doceret/dicens Nō qui inceperit, ſed qui perſeuerauerit vſq; in finem/ſaluus erit. Chriſtus Mat.10.c &.14.b

Ioannes baptiſta ¶IOANNES baptiſta eius præcurſor, quia pſeuerauerat ĩ ab/ ſtinẽtiæ ꝓpoſito/ nũq̃ oppipares cibos vẽtri ſuo indulgẽs, nũq̃ vi/ nũ aut ſicerã bibẽs, nũq̃ mollibus indutus, aſſidue in deſerto baptiſ mũ prædicans, iugiter turbas ad ſe confluẽtes docens. Icc irco ipſius dñi teſtimonio plus q̃ ꝓpheta dicit̃, & nulli inter natos mulierum poſthabendus cenſet̃. Deniq̃ tantæ cõſtantiæ viꝝ Herodis impro bitas occidere potuit, terrere nõ potuit. C

Apoſtoli Diſcipuli ¶POST dñm ſancti apl'i diſcipuliq̃ eius pſeuerarũt/ illũ ſequẽ/ do illi obediẽdo, ſpm̃ ſanctũ per illũ a pr̃e mittẽdũ expectãdo, p or/ bẽ vbiq̃ baptiſmi gratiã annũciãdo/ nec vnq̃ deficiẽdo, donec qđ annũciauerãt martyrio cõfirmarũt, moriẽtes prius q̃ tacẽtes religi/ onis veritatẽ. Et hi quidẽ tã fortes/ tãq̃ magno animo viri, tãto pri/ Mat.26.f mitus pauore perculſi fuerãt/ vt dño relicto fugerẽt. Ibidẽ.g Petrus etiam ſe illum noſſe negaret. Ne quis itaq̃ ſibi applaudat q̃ firmus ſit, ipſa perſeuerandi firmitudo nõ a nobis/ ſed a deo eſt.

Deus ¶VIDET aũt deus boni operis ĩ nobis affectũ, & exercẽdi præ/ ſtat facultatẽ, exaudit pces, & cõſũmãdi affert auxiliũ. Negociari vo lẽtibus cõmodat talentũ, ſollicite lucrãtes beat, ignauiter torpentes damnat. D Itaq̃ ſũmopere enitendũ eſt/ vt ſemper aliquẽ quæſtũ facia mus in ijs quæ nobis a deo credita ſunt, & nunq̃ ocio nos corrum/ Mat.25.b pendos tradamus. Qui ſuper pauca fidelis fuerit/ ſuper multa cõſti/ tuetur, & intrabit ĩ gaudiũ dñi ſui, cœleſtiq̃ beatitudine perpetuo perfruetur.

Turba Mat.15.d ¶ILLI QVIDEM fideles ſerui ſunt/ qui in ſeruitio perſeuerant. Perſeuerãtibus autẽ miſeret̃ dñs & cõmodat. Miſe reor turbæ inquit, quia triduo iam perſeuerãt mecum, & nõ habent quod manducẽt. Et dimittere eos nolo/ ne deficiant in via. Sic ergo dñs perſeuerãtes gratia ſua paſcit/ vt deficere nõ ſinat/ immo vt abũ dare faciat. Nã & comederũt inquit, & oẽs ſaturati ſunt. Ac ne quis ad vitæ perfectionẽ ſibi nihil deeſſe exiſtimet. Fragmẽta multa ſuꝑ perfuerunt, nõ a turba/ ſed ab apoſtolis colligenda.

Duo cæci. Mat.20.d ¶DVO CECI ſecus viam ſedentes, cũ poſt Ieſum clamitarent miſericordiã implorãdo, increpabant̃ vt tacerent. At illi magis cla/ mabant. Perſeuerarũt ergo in clamoribus pijs, & quod volebãt aſ/ ſecuti ſũt. O cõſtantis incõcuſſiq̃ animi viros, quos nõ retraxit ob/ trectatio multoꝝ ab inuocatione Saluatoris/ ſed accẽdit. Qui ſicut

Digitized by Google

A nō ceſſarūt ſanitatē petēdo/ ita impetrata nō fuerūt ingrati, dicēte
ſcriptura. Et ſecuti ſūt eū. Sic peccator ſi deprecādo cōtinēter clama
uerit/ appropinquabit vt audiat, auditus illuminabit, illuminatus
aſſidue ſequet Ieſum/ nō paſſibus ſed affectu.

¶ QVID de Paulo primo poſt Chriſtum heremi cultore dicam? — Paul⁹ prim⁹ heremita.
Sic deo ſeruiens perdurauit, vt a decimoſexto ætatis ſuæ anno, quo
ſolus deſertum adijt, vſq; ad centeſimū & decimūtertiū/ quo vita de
functus eſt/ hominē nō viderit. Hac tā diutina tā pij ꝓpoſiti cōtinu
atione meruit (veluti Helias ꝓpheta) diuinitus nutriri, coruo pabu
lū homini quotidie deferente. Meruit ab Antonio ſepeliri/ cauata a
leonibus terra. Quodq; omniū maximū ē, meruit ab angelis in cœ
lū ferri, teſte Antonio, q hoc ſe ocul' ſuis cōſpexiſſe affirmabat. Cu
ius quidē mercedis magnitudinē quiſquis crebro ſecū cogita uerit,
nullo vnq; ſpiritalis vitæ labore grauari poterit, nunq; laſſitudinis
tædia ſentiet tantoꝝ ſpe præmioꝝ ſuſtentatus.

¶ ANTONIVS quoq; cū primū & ipſe ſolitudinē inhabitare — Antonius abbas.
decreuiſſet, ne verberib⁹ qdē dæmonū abſterreri potuit/ qn quod ce
B perat ꝓſequi ꝑgeret. Perſeuerauit itaq; ab octauodecimo ætatis ſuæ
anno vſq; ad cēteſimūqntū, quo in dño quieuit cui ſeruierat. Ange
loꝝ ſortitus gloriā, quia ī ꝑſeuerādo dæmonū cōtēpſerat iniurias.

¶ EIVS diſcipulus Paulus ſimplex/ cum ſe recipi poſtulaſſet, & — Paulus ſimplex
Antonius ab eo diſcedens, donec rediret/ expectari reſponſū iuſſiſ
ſet, toto triduo ante ianuam perſtitit, plus moræ ibidē tracturus/ niſi
Antonius iā ſatis eius cōſtantiā ſe expertē arbitratus, illū intro ad
miſiſſet. Hoc exemplo eoꝝ ſane arguit ignauia/ qui religionis ha
bitū ſumere volētes, niſi ſtatim in collegiū recepti fuerint, indignā
tur, muſſitanteſq; abeunt, & prius q̄ de ipſis periculū factū ſit, ea re
quam petebant/ ſe indignos oſtendunt.

¶ AT VERO poſt hæc idē Paul⁹ multo etiā cōſtātioris ꝑſeue — Idem
rātiæ ſpecimen dedit. Nā lingua qnq; lapſus/ cū ſe erraſſe aīaduertiſ
ſet, triēne ſilētiū ſeruauit, donec ſcilicet ſe iā didiciſſe credidit/ qd lo
quēdū/ quid tacēdū eſſet. Si cui difficile factu videt parte aliqua diei
ex monaſtico inſtituto ſilentiū cuſtodire, cōſideret quanto difficili
us ſit annos tres nihil cuiq; ꝓloqui voluiſſe.

¶ SYMEONEM Suſotionis filiū tredecim ānos natū/ adiſſe — Symeon mōach⁹.

Digitized by Google

Timothæi abbatis monaſteriũ ferũt, & monachũ ſe ꝓfiteri velle dixiſſe. Cũq; nõ eſſet admiſſus/ꝙ ea ætas leuitati ꝓpior videret̃, ante oſtium ꝓcidiſſe, & ita dies quinq; ſine cibo ac potu perſeueraſſe, ibi mori paratum/niſi quinta demũ die receptus votum ſuum impleſſet. Stupente abbate tantã in puero animi firmitatẽ/quãta raro in ſenibus eſſet. Hoc ille ſtabilitatis præludio/ſic reliquã ætatem egit, vt in omibus mirabilis euaderet, & ſi cuncta vera ſunt/quæ de illo ꝓduntur, nemo vnq; corpus ſuũ acerbius afflixit.

Mutius abbas. IMVTIVM tãdiu pro foribus monaſterij rogantem permãſiſſe conſtat, vt contra cõſuetudinẽ vna cũ octenni filio in ordinẽ monachoꝝ receptus ſit. Immobili fixoq; perſeuerãdi ꝓpoſito extorſit quod cœnobitica lex vetabat. Ab eo em̃ vocabat̃/qui ſupra legem erat, & qui ait. Pulſate & aperiet̃ vobis. Neq; hoc fecit ꝙ a filio ſeparari nõ poſſet, ſed ꝙ ſimul cũ filio ſaluari optaret, malens illum ſecũ offerre Chriſto/q̃ relinquere mundo.

Mat. 7. a Lu. 11. b

Pacomius abbas. ET Pacomio quidẽ abbati præter cætera/curæ fuiſſe legim⁹/iuniores ad ꝑſeuerãdũ exhortari. Fruſtra aiebat eos ad brauiũ ſalutis currere/niſi ſic currãt vt cõprehẽdãt. Fruſtra cũ hoſte cõfligere/niſi ſic certẽt vt vincãt/dicẽte aplo. Nõ coronabit̃/niſi q legitime certauerit. Legitime aũt certare eſſe/certãdo nõ defatigari.

1. Cor. 9. d 2. Tim. 2. a

Theodorus monachus. THEODORVS itaq; ei⁹ diſcipulus/ꝓfeſſionis ſuæ initio a matre multũ vt rediret ſollicitatus/nunq; aſſenſit. Attulerat illa ab epis litteras/quibus reddi ſibi filiũ præcipiebat̃. Hiſq; obſequi compulſus/abbas diſcipulo diſcedẽdi poteſtatẽ fecerat. Cæteꝝ ipe omibus præferẽs Chriſtũ, nec egredi de monaſterio voluit, nec ſaltẽ ſe oſtendere matri. Ne ſcilicet ſcandaliçantẽ oculũ quẽ a ſe iam ꝓiecerat/rurſum quærere videret̃. Perſeuerauit ergo ĩ monaſterio, & factus eſt dei filius/qui matris eſſe noluit.

Mat. 9. g

Franciſcus ET BEATVM Frãciſcũ ipe qui genuerat pater/ infenſo admodũ animo ꝑſecutus eſt, nec efficere potuit/qn ille ſicuti ceperat poſt Chriſtũ ire ꝑſeueraret. Verberat̃ ergo Frãciſcus/deſpoliat̃/cõtemnitur, & gaudet ꝙ dignus habitus ſit ꝓ nomine Ieſu cõtumeliam pati. Et qm̃ omĩa aduerſa ſubire prius paratus erat q̃ a ꝓpoſito diſcedere, mox virtutũ operatione vitæq; ſanctitate tantũ ꝓfecit, vt & terrã ſui fama repleret/& gaudio cœlum.

Act. 5. g

Digitized by Google

A THOMAM quoq; Aquinatem de monaſterio prædicato℞ vi tractum/& domi clauſum, fratres eius vt a religione reuocarent/ biennio fere tenuerunt. Sed cũ ille neq; minis terrereť/neq; blandi-tijs allici poſſet, neq; meretriculæ quã ad illũ intromiſerãt/laſciuia deliniri, dimiſſus ad monaſteriũ redijt, ac veluti ſol/qui diu nube te-ctus latuerat/mox ſerenato cœlo irradiare terrã incipit, ſic ille reli-ctis fratribus ac domo/illuminare eccleſiã cœpit/& morum & inge-nij & doctrinæ nitore. Nequaq; ad tantã gratiæ claritudinẽ perue-niſſet/niſi etiã nebula fraternæ fatuitatis circũſeptus currere perſe-ueraſſet, in ꝓpoſito firmus/in tentationibus inuictus. Thomas aquinas.

ILLA quoq; duorum perſeuerantia/ in primis memoratu di-gna/Ioannis abbatis & Peſij heremitæ. Hunc(ſicut a Caſſiano rela tum eſt)xl. annis quos in ſolitudine exegerat, comedentem ſol nõ vidit, ꝙ occaſo dumtaxat ſole ieiunium ſoluere cõſueuiſſet. Illum vero nunq; vidit iratum, eo ꝙ nunq; omino in irã concitatus eſſet, licet magno fratr℞ numero præſideret. Quæret aliquis/ quõ ſontes caſtigarit/ſi nunq; iratus ſit. Neq; em̃ fieri poteſt/vt in tãta multitu-dine aliquis nõ peccarit? Huic reſpõdebim⁹, ꝙ ne delinquẽtes qui-dem iraſcendo caſtigandi ſunt/ſed miſerendo. Iræ proprium noce-re eſt/caſtigationis ꝓdeſſe, in altero virtus/in altero vitium eſt. Sed cur inquiet in ſcripturis deus iraſci dicatur/ſi ira vitiũ eſt? Iraſci qui-dem deus dicitť, nõ ꝙ iraſcať, ſed quia dũ iuſte punit/ iratus videať. Iudici autẽ ac præſidi punire conuenit vt iuuet, nõ iraſci ne noceat. at. Q autem & ille iuuetur qui punitur/hinc patet, quia impunitus plus deliquiſſet. Et vbi plus delicti eſt/ ibi pœnæ grauioris exactio eſt, Hoc quidem modo Ioannem hunc nunq; fuiſſe iratum credi-derim. Alioquin ſi peccantem fratrem nõ corripuiſſet, ſi nullo pœ-negenere affeciſſet/irato nocentior eſſet. Malum em̃ quod quan-tum in ipſo eſt/ præcidere debet / creſcere licentia ſineret. Itaq;/ vt eodem vnde digreſſus ſum reuertar. Semper eandem animi leni-tudinem ſeruaſſe/non omiſſa delinquentium animaduerſione/ma gnum atq; magnificum fuit. Ioannes abbas. Peſius monachus. Quæſtio. B

DE ELPIDIO quoq; abbate memoriæ ꝓditũ eſt/ꝙ p. q nq; & viginti annos nũq; ſe ad occidentẽ verterit, ſemꝑ fere orãs, & il-lum cui nomẽ oriens/iugiter cõtẽplãs. Nõ putauit nefas eſſe retro Elpidius abbas.

Digitized by Google

aſpicere, ſed ſibiipſi voluit imparare, vt cũ corpis appetitũ ab iis etiã quæ licita erãt, refrenaſſet, facilius ab illicitis cuſtodiret.

Nathanael anachoreta NATHANAELIS ETIAM Anachoretæ q̃ cõſtãs in pſeuerando animus fuerit, ex eo intelligi poteſt, q̃ ſemp clauſus vixit, epos ad ſe venientes reuerenter excepit abeũtes ad limen vſq; officii grã pſecutus eſt. Neq; vt inde pedem efferret, callida (vt alibi diximus) diaboli euocatiõe induci potuit, ſicq; ſeptem & triginta pſeuerãs annos, elatus inde nõ egreſſus eſt, & corpus pariter cellãq; relinquens, in cõſortiũ receptus eſt beatorꝝ.

Fœminæ HANC laudabilẽ, imo & neceſſariã pſeuerãdi ſtabilitatem, nec ſanctis fœmĩs defuiſſe, nõnullarꝝ exẽplo mõſtrabimꝰ, minimeq; iis cõuenire illud qđ dici ſolet. Variũ & mutabile ſemp fœmina.

Anna Phanuelis filia. Lu. 2. c ANNA PHANVELIS filia (vt Lucas tradit) annos ſeptẽ vixerat cũ viro, quo defuncto ad quartũ vſq; & octuageſimũ ætatis ſuæ annũ vidua permãſit, ſemp caſtitatem ſeruãs, nunq̃ de templo diſcedens, nocte ac die ieiuniis obſecratiõibuſq; intẽta. Hac ppetua pii ppoſiti obſeruatiõe digna euaſit, quæ ſpũſancto afflaret, & multa pphetaret, imo quæ illũ quẽ pphetæ venturũ prædixerãt, præſentem cerneret, & ipm eſſe mũdi ſaluatorem, palã confiteret.

Io. 7. c Perſeuerãdo igitur aditus ad Ieſum comparat, vt vbi ipſe eſt, ibi ſit & miniſter eius.

Mulier Chananea. Mat. 15. b AD QVEM etiã Chananæa mulier in euangelio clamat dicens, Miſerere mei domine, & dominus tacet. Et rurſum illa. Adiuua me. Reſpõdet ipſe. Nõ eſt bonũ ſumere panem filiorꝝ & dare canibus. Illa tamen inſtat & vrget, nec dedignat canibus comparari. Sed & catelli edũt inquit de micis quæ cadũt de menſa dñorꝝ. Quia ergo & petẽdo & humiliãdo ſeſe pſeuerauit, nec ſilentio repſſa, nec cõtumelia cõfuſa, meruit audire. O mulier magna eſt fides tua, fiat tibi ſicut vis. Magnã fidem indefeſſa ſupplicãtis pbauit aſſiduitas, quæ ſi ſemel vel iterꝝ repulſa ceſſaſſet, pfecto neq; magnæ fidei eſſe diceret, neq; qđ petebat impetraret.

Maria magdalena. Ioã. 20. c MARIA quoq; Magdalena veniens ad monumentũ, vidit lapidem reuolutũ, currit nũciare diſcipulis, & vna cũ illis redit. Mox eis recedentibus ipa permanet plorãs, anxia inclinat ſe, vidit angelos, ſed neq; eorꝝ viſione cõtenta, loco cedit, neq; flere deſiſtit. So-

Digitized by Google

A lius ergo dñi deſiderio tota ardens, prima mortis victorē videre meruit, quem præ cæteris pſeuerãtius quæſiuit.

SARA IN Scythiotico virginũ monaſterio abbatiſſa, iuxta qd' fluuius molliter labens, perſpicuiſq; limpidus aquis intuentiũ oculos mira amenitate detinere ſolebat, cum tantã in eo cernẽdo iocunditatẽ eſſe audiſſet, ſibiipſi impauit, ne qñ illud aſpiceret/nequã ex eo capet voluptatẽ. Itaq; annos ſexaginta qbus ibi vixit/nunq; feneſtrã adiit/nunq; tã ppe fluentẽ fluuiũ vidit/vt potius flumẽ illud videre digna eẽt/cuius ĩpetus lætificat ciuitatẽ dei. Et qm in cauẽdis terrenarũ rerũ oblectatiũculis pſeuerauerat, cœleſtiũ fœlicitatẽ pẽnniter poſſedit, æternis digna delicijs/quæ breues perituraſq; ſemp cõtempſit. SED qd ſingula repetẽtes exẽpla diutius ĩmoramur? oẽs em̃ ſæculorũ ſancti ſanctæq; ad ipm ſanctitudinis culmen in bonis opibus pſeuerãdo puenere. Alius alia ỽtute magis excelluit, ſed vnuſqſq; in ſua vitã finiuit. Niſi bñ ac rõnabilit' inchoata ad vltimũ vſq; deduxiſſent, nec inchoaſſe pfuiſſet. A cuſtodia matutina vſq; ad noctẽ ſperet Iſrael in dño, vt qd' ſperarit/accipiat. Seruiamus illi in ſanctitate & iuſticia corã ipo/oĩbus diebus noſtris, & merebimur audire, Vos eſtis qui pmãſiſtis mecũ in tentatiõibus meis, & ego diſpono vobis/ſicut diſpoſuit mihi pr̃ meus regnũ/vt edatis & bibatis ſup mẽſam meã in regno meo, & ſedeatis ſup thronos iudicãtes duodecĩ trib⁹ Iſrl'. Q; ſi tãtæ btitudinis glia remũerant' in bono pſeuerãtes, q nã tãta mẽtis inſania nos tenet/vt velim⁹ deficere? cũ pſerti deficiẽtes ad cõtrariã beatitudini miſeriã deuoluant'.

Sara abbatiſſa. — Pſal. 45. a — Exhortatio. — Pſal. 129. a — Lu. 1. g — Idẽ. 22. c

SED ILLE QVO nõ erat in filijs Iſrael melior, quia poſtremo præuaricatus eſt/ab eodem deo a quo electus fuerat/regno indignus iudicat', & ab inimicis occidit'. Roboam vna cũ populo cui præerat, in vijs pphetæ Dauid ambulaſſe dicit', mox deinde legem dñi reliquiſſe/ob qd' a Seſac ægypti rege capti/ſpoliati/in ſeruitutẽ redacti ſunt, dicẽte dño p pphetã, Vos reliquiſtis me/& ego reliq vos in manu Seſac. Rex quoq; Ioas Ochoçiæ filius/q̃diu vixit Ioiada ſacerdos/a quo vnctus fuerat, recte ac laudabiliter ſe geſſit, eo autem defuncto ad idola declinauit, & a ſeruis ſuis interemptus periit. Sed & hæc leuis inconſtãtiæ pœna/niſi poſt eam æternis etiam addicti fuiſſent ſupplicijs.

Saul 1. Reg. 31. b — Roboã. 3. Reg. 14. g — Ioas 4. Reg. 12. d

Digitized by Google

2.Pe.2.d ¶QVANTO MELIVS cũ illis actũ eſſet (ſicut Petrus apl's C
inquit) nõ agnoſcere viã iuſticiæ/ꝗ̃ poſt agnitionem retrorſum cõ-
uerti. Propterea quidem & Paulus Galathas dementiæ accuſat di-
Gal.3.a cens, Sic ſtulti eſtis/vt cum ſpiritu cœperitis/nunc carne conſumma-
Ibidẽ.6.b mini. Et eoſdem ad id qđ bonum eſt pſeuerãdum hortat̃, & ait, Bo-
num autem facientes nõ deficiamus, tempe em̃ ſuo metemus non
2.Teſſa.3.d deficientes. Idem ad Theſſaloniceſes, Nolite deficere inquit bñfa-
Hebre.12.b cientes. Et ad Hebræos. In diſciplina pſeuerate. Et in Eccleſiaſtico
Ecci.5.c ſcriptum. Eſto firmus in via domini.

3.Reg.7.c ¶HEC EST ERGO columna Iachin/& columna Booz, id
eſt firmitatis & fortitudinis/quæ epiſtilia liliorꝝ malogranatorũꝗ;
ſuſtentãt/quia firmi ac fortis eſt/ſummã cõſeruare virtutum/quam
ſemel amplexus fuerit. Hæc eſt talaris tunica ſiue poderis Aaron, a
capite ad pedes vſꝗ; demiſſa. Hæc eſt hoſtiæ cauda/quam deo offer-
ri lex iubet. Hoc illud calcaneum eſt/quo ſerpentis caput conterit.
Hæc deniꝗ; crucis longitudo, quæ latitudinem illam fulcit/in qua
manus extenduntur. Latitudo quippe bonorum operum inniti
debet longitudini continuationis, vt partem illam quæ ſuperne D
eminet/valeat attingere, hoc eſt ad cœleſtis beatitudinis altitudi-
nem peruenire.

¶OPTIMA AVTEM pſeuerãdi ratio eſt/nõ ſolũ nõ retro-
cedere, ſed etiam indies vlterius pgredi, & ꝗ̃tum poſſumus ad ſub-
Pſal.83.b limiora ſemp tendere ac niti. Ibũt de virtute in virtutem (inquit p-
Phil.3.c pheta) videbit̃ deus deorꝝ in ſyõ. Vnde & apl's. Quæ retro ſunt ob-
liuiſcens, & ad ea quæ priora ſunt/ſe extendens, ad deſtinatum pſe-
Mat.5.a quit̃ brauium ſupnæ vocationis dei in Chriſto Ieſu. Beati em̃ qui
eſuriunt & ſitiunt iuſticiã, quoniã ipſi ſaturabunt̃/ait dñs. Quo au-
tẽ pabulo vel qualibus epulis hi ſaturãdi ſint/in Apocalypſi decla-
Apoc.2.b rat dicens, Vincẽti dabo edere de ligno vitæ/qđ eſt in paradiſo dei
mei. Vincenti dabo mãna abſconditum, & dabo illi calculum can-
didum, & in calculo nomen nouum ſcriptum, qđ nemo ſcit niſi q
accipit. Quibus verbis quid niſi veræ pfectæꝗ; beatitatis indicibi-
Ibidem.c lis deſignat̃ ſuauitudo? Et vt aptius loquat̃ ait. Eſto fidelis vſꝗ; ad
mortẽ, & dabo tibi coronã vitæ. Corona vitæ/gl'ia imortalitatis eſt.

DE MORTIS MEDITATIONE. CAPITVLVM IX.

Digitized by Google

A PERSEVERANTIAM AVTEM BO/
ni honeſtiq; cõmodiſſime in nobis cõſeruabit mor/
tis meditatio, iuxta illud, In omnibus operibus tuis Eccl.7.d
memorare nouiſſima tua, & in æternum nõ pecca/
bis. Haud igit̃ incõgruum erit/ſi nũc exponere ag/
grediemur, quemadmodum hi quoq;/quos imita/
ri cupimus, vltimum vitæ diem ſemꝑ ante oculos
habuerint/mẽteq; verſarint. Plurimũ in eo curæ ponentes/ne mors
offenderet imparatos.

⁋ IOB OMNIA vincens patiẽtia, nullis fractus eſt erumnis/ Iob.
nulla collapſus aduerſitate/vt qui nõ ignoraret/breui ijs ſe expedi/
tum iri/eo ꝙ diu hic viuere non poſſet, & deinceps multo beatius
ꝑenniuſq; viuere ſperaret. Breues inquit dies hoĩs ſunt, & Expecto Iob.14.a
donec veniat ĩmutatio mea. Dñe vocabis me, & ego reſpõdebo ti/ Ibidem.c
bi, operi manuũ tuaꝝ porriges dexterã. Et iteꝝ. Spũs meus attenu Ibidẽ.17.a
abit̃/dies mei breuiabunt̃, & ſolũ mihi ſupeſt ſepulchrũ. Dies mei Ibidem.c
trãſierũt, & cogitatiões meæ diſſipatæ ſunt/torquẽtes cor meũ. No/
B ctem verterũt ĩ diẽ. Et rurſum poſt tenebras ſpero lucẽ. Deniq; ait,
Scio q̃a morti trades me/vbi cõſtituta ẽ domꝰ omni viuẽti. Hæc &
talia aſſidue ſecũ cogitãs, cũ oĩa corꝑis bõa amiſiſſet/animi nõ ami/ (ſit.

⁋ ET BEATVS ꝓpheta Dauid identidẽ reminiſcẽs ſe Dauid
eſſe mortalẽ/vt morti paratior occurreret, diem quoq; quo moritu/
rus eſſet noſſe optauit, deũq; deꝓcatus ẽ dicẽs, Notũ fac mihi dñe fi Pſal.38.a
nem meũ. Et numeꝝ dieꝝ meoꝝ qui eſt, vt ſciã q̃d deſit mihi. Ecce
menſurabiles poſuiſti dies meos, & ſubſtãtia mea tanq; nihilũ an/
te te. Verũtamẽ vniuerſa vanitas/omnis homo viuens. Veruntamẽ
in imagine pertrãſit homo, ſed & fruſtra cõturbat̃. Theſauriçat, &
ignorat cui cõgregabit ea. Sub hæc omnẽ ſpem ſuã in deo collocãs,
ac firmãs cõtinuo ait, Et nũc quæ eſt expectatio mea/nõne dñs? &
ſubſtãtia mea tãq; nihilũ apud te eſt. Itaq; iſta mente reuoluens/ne
inimicoꝝ quidẽ iniurijs ad iniuſticiam potuit cõcitari.

⁋ DVM EADEM cõſiderat ſapiẽtiæ antiſtes Salomõ, vocife Salomon
rat & ait, Vanitas vanitatũ & oĩa vanitas. Et iteꝝ. Vidi cũcta quæ Eccs.1.a Ibidem.c
fiũt ſub ſole, & ecce vniuerſa vanitas & afflictio ſpũs, & Riſum repu Ibidem.2.a
taui errorẽ, & gaudio dixi q̃d fruſtra decipis? & Nihil ꝑmanet ſub Ibidem.b

Digitized by Google

Ecci.3.a ſole, & Omnia tempus habent, & ſuis ſpacijs tranſeũt vniuerſa ſub C
Ibidem.b cœlo. Definire aũt volẽs quid eſſet in vita optimũ. Et cognoui in-
quit ꝙ non eſſet melius/niſi lætari facere bene in vita ſua. Oĩs enĩ
homo q comedit & bibit/& videt bonũ de labore ſuo/hoc donum
Eccs.9.c dei eſt. Ad hæc peccatorẽ ſollicite exhortans. Quodcũq; facere põt
inqt manus tua/inſtãter opare, quia nec opus/ nec ratio/ nec ſapiẽ-
tia/nec ſciẽtia erũt apud inferos/quo tu ꝓperas. Ac ne aliqd eſſe pu
temus diu viuere, Si annis multis inquit vixerit hõ, & in ijs oĩbus
lætatus fuerit, meminiſſe debet tenebroſi tempis/& dieꝶ multoꝶ,
qui cum venerint, vanitatis arguunt præterita.

Helias 3.Reg.19.a HORVM meditatiõe & Helias ꝓpheta iam vita defungi op
tabat dicẽſ. Sufficit mihi dñe, tolle animã meã. Neq; enĩ melior ſum
David Pſal.119.b ꝗ patres mei. Sic & Dauid. Heu mihi, quia incolatus meus ꝓlõga-
Ione.4.a tus eſt. Et Ionas. Dñe tolle quæſo animã meã a me, quia melior eſt
mihi mors ꝗ vita. Exquo patet quãtis hic præmimur miſerijs, cum
etiam illi quibus nõ niſi ad inferos deſcenſus erat, hinc decedere tã-
tope cõcupierint. Cui ſane argumento Iob ſentẽtia aſtipulaẽ dicẽ-
Iob.14.a tis. Homo natus de muliere/breui viuens tempe/repleẽ multis mi- D
ſerijs. Qui quaſi flos egreditur & cõterit, & fugit velut vmbra, &
nunq; in eodem ſtatu permanet.

Ieſus ſyrach filius. Ecci.14.b HOC IDEM vidit & Ieſus ille in veteri teſtamento Syrach
filius/qui in Eccleſiaſtico ſuo admonendo nos ita ait, Memor eſto
qm̃ mors nõ tardat. Ante mortẽ benefac amico tuo, & ſecundũ vi-
Ibidem.c res tuas exporrigẽs da pauperi. Ante obitũ tuũ opare iuſticiam, qm̃
nõ eſt apud inferos inuenire cibũ. Omnis caro ſicut fenum vetera-
ſcet. Qz ergo nauiter agendum eſt/vt quotidie lucri aliquid facia-
mus incerti/quãdo rationẽ negociatiõis noſtræ reddere cogemur,
Eccs.12.a & certi ꝙ lõge abeſſe nõ poſſit. Vnde & Eccleſiaſtes. Memẽto inqt
creatoris tui in diebus iuuẽtutis tuæ, anteq; veniat tempus afflictio
nis tuæ, & ꝓpinquẽt anni/de quibus dicas, nõ mihi placent. Rur-
Ecci.28.a ſumq; Ieſus. Memẽto nouiſſimoꝶ, & deſine inimicari. Nihil ꝗppe
ita iracundiã noſtrã frãgit atq; emollit/vt iſthæc recordatio.

Eſaias propheta. ESAIAS ꝓpheta/& ipſe futura mẽte ſcriptiſq; pertractãdo di-
dicit contemnere præſentia, nec mori timuit, dum illum viuere int
ſæculi vanitates piget. Hic etiã exclamat/imo exclamare iuſſus ait,

Digitized by Google

A Omnis caro fœnū/& omīs gloria eius quaſi flos agri. Exicatum eſt Eſa.40.b
fœnū & cecidit flos/quia ſpiritus dn̄i ſufflauit in eo. Vere fenū ē po
pulus, exiccatū eſt fenū/& cecidit flos, verbū aūt dn̄i manet in æter-
nū. Hæc recogitās/ Manaſſe regū nequiſſimi ſerrā fortiter pertulit,
& ſectus in dn̄o requieuit. Quis fideliū nō præoptet huius necē cū
meritis ſuis/ꝙ illius vitā cum regno eius.

❡QVOD ſi crudele aliquod turpeve mortis genus expaueſci- Chriſtus
mus/domini Ieſu crucē cogitemus. Sin ꝟo id nos terret quod neſci
mus, quādo mors ventura ſit/occurrere illi ſemꝑ parati ſimus. Vigi Mat.24.d
late inquit, quia neſcitis qua hora dn̄s veſter ventur⁹ ſit. Si ſciret pa
terfamilias qua hora fur ventur⁹ eſſet, vigilaret vtiꝗ/ & nō ſineret
ꝑfodi domū ſuā, ideoꝗ & vos eſtote parati, quia qua neſcitis hora
filius hominis ventur⁹ eſt. Beatus ille ſeru⁹ quē vt venerit domin⁹
eius/inuenerit ſic facientē. Amen dico vobis/ qm̄ ſuper omīa bona
ſua cōſtituet eum. Vigilate ergo, neſcitis em̄ qn̄ dn̄s domus veniat, Mar.13.d
ſero/an media nocte/an gallicantu/ an mane, ne cū venerit repēte,
inueniat vos dormientes. Quod autē vobis dico/omībus dico/vigi
B late. Id breui⁹ in Matthæo ſcriptū eſt. Vigilate quia neſcitis diē neꝗ Mat.25.a
horā. Sic ergo hodie viuamus/ tanꝗ cras morituri.

❡SIQVIDEM & beatus Iacobus apoſtolus vitæ huius condi Iacobus apl̄s.
tionē animo metitus. Quid eſt inquit vita veſtra? Vapor eſt ad mo Iac.4.d
dicum parens. Eleganter eam vapori comparat/in quo & fumus &
calor eſt. Per calorē libidinis incentiuū/ per fumū humanæ gloriæ
vanitas deſignatur. Vtrumꝗ fluxū atꝗ fragile, & ideo ad modicū
parens/ſed in æternum crucians. Q̄obrem angelus in Apocalypſi
clamat, Eſto vigilans, & cōminatur. Si non vigilaueris/veniā ad te Apoc.3.a
tanꝗ fur, & neſcies quā hora veniam ad te. Et iterū, Ecce venio in- Ibidē.16.c
quit ſicut fur, quoniā autē qui nauiter excubat/nō ſuppilatur, ſub-
iungit dicēs. Beatus qui vigilat/& cuſtodit veſtimēta ſua/ne nudus
ambulet/& videant turpitudinē eius.

❡IGITVR neqn̄ vigiliam hanc aliqua obliuionis dormitatiōe Ioannes ele
intermitteret Ioānes elemoſynarius patriarcha Alexādrinus, dum moſynari⁹.
ſibi ædificaret ſepulchrū/ imꝑfectū relinqui iuſſit. Porro miniſtris
ſuis iniunxit/ ne vlla die ꝑterirent/ſe de illo ꝑficiendo interpellare.
Itaꝗ nunꝗ ab eo mortis memoria recedente, ſic vitam inſtituit/vt

morte multo beatior factus ſit, ꝙ ſi ſemper hic viueret, & omnibus afflueret vitæ huius voluptatibus/omnibuſq́ delicijs. Terrena eñi cœleſtibus conferri nõ poſſunt, etiã ſi æterna eſſent. C

Macharius Alexãdrin⁹ MACHARIO Alexãdrino ꝑ heremũ aliqñ pergẽti (vt añ diximus) nocte ſuperueniente cũ ſomnũ capere vellet, ſepultura in quã forte inciderat/lectus fuit, nec dæmõis intra illa q̃ iacẽdo præſſerat cadauerũ oſſa ꝑſtrepentis vocib⁹ territus loco ceſſit, qa iugis futurorũ cõmentatio & mortis fecerat intrepidũ/& dæmonũ cõtẽptorẽ.

Philoroni⁹ pſbyter. PHILORONIVM quoq́ Galatã preſbyterũ tradit Heraclides/annos ſex in ſepulturis habitaſſe mortuorũ, vt ſemper meminiſſe poſſet ſe mũdo mortuũ/& viuere Chriſto.

Apollo abbas. NEC Apollo abbas (vt Caſſianus refert) oblitus eſt mundo ſe mortuũ eſſe, tametſi nõ ita ꝓcul a neceſſarijs ſuis poſito tugurioſo habitaret. Nã cũ a fratre ſæculari euocaretur, vt ſibi auxilio veniret, ꝙ ipſe bouẽ/q pedibus alto cœno immerſis hæſerat/euellere ſolus nõ poſſet, & niſi ꝓtinus euelleret, ibidẽ eũ amiſſurus erat. Cur inquit alterius fratris domũ tibi ꝓximiorẽ præteriens huc me rogatũ veniſti? Cumq́ ille reſpõderet, annos iam .xv. eſſe, exquo alter frater diem ſuũ obijſſet, Et mihi inquit .xx. iam anni ſunt/exquo mortuus mũdo ſum, tantũ autẽ tẽporis exegerat in religiõe. Itaq́ nihil mundanum ad ſe pertinere arbitratus/egredi de cella noluit, ne rogatus quidem/& rogatus a fratre, atq́ in tam præſenti talis iacturæ eius periculo. Quia ergo qua iam morte mortu⁹ eſſet/ſemꝑ in mẽte habuit, immaculatũ ſe ab hoc ſæculo cuſtodiuit. D

Siluanus eps. Phil. 1. c MORTEM quotidie meditãdo/& ea q̃ mortẽ ſecutura ſunt, intantũ qdã ꝑfecere/vt nõ modo nõ horrerent illã/ſed etiã appeterẽt. Nã vt de Paulo taceamus, qui diſſolui cupiebat & eſſe cũ Chriſto, Siluanus epũs Naçarethanus, cũ ei diuus Hieronymus in viſu apparuiſſet/& ſi quid a deo vellet interrogaſſet, Velle ſe ex hac vita migrare dixit, & ſubſecutus ẽ euẽtus. Pergant nũc nimis anxij vitæ ſuæ amatores/medicamẽtis ſuſtẽtare ſanitatẽ, morbos depellere, & breuiſſimi tẽporis ſpaciũ totis redimere patrimonijs, inuẽti ſũt dei ſerui/qui mori optarent, vt in æternũ viuere citius inciperent.

Colũbanus monachus. NAM & Columbanus monachus Colũbani abbatis diſcipulus, cum febri grauiter æſtuaret, & ei vir apparuiſſet dicẽs, preces &

Digitized by Google

A lachrymas abbatis ipſi obſtare/ne mori poſſet, Cōtinuo rogauit ab batē, vt ab oratiōe ceſſando, ꝑmitteret ſe de corꝑis carcere ꝙ primū educi, eo ꝙ ad æternā btitudinē ſe tranſſerendū minime dubitaret. Statim ergo ſumpto aīæ viatico, relictaꝗ carnis ſarcina, cœlū petijt quo iā diu petere ꝓcupierat. O vere precioſa in cōſpectu dn̄i mors ſanctoꝝ eius. Niſi em̄ ꝓcioſa eſſet/ haud ita expeteret. Pſal. 115. a

IDCIRCO ſane nec Hilarionē abbatē latrones cū armis cir cūſiſtentes terrere potuerūt. Cūꝗ intrepidū permanere mirarētur, nūquid necē nō timeret interrogāt. Necē nō timet reſpōdit/ q para tus eſt mori. Quis quæſo militū ducumve ſæculi tam præſtanti ani mo vnꝗ fuit, vt in tanto vitæ periculo nō cōtremuiſſet, vnus miles Chriſti nudus & inermis inter tot armatos nihil expauit, pluſꝗ ipſi audaciæ ad mortē patiendā/ꝙ illis ad inferendam fuit. Quē em̄ inte rimere/vel ſaltē ſpoliare decreuerāt, ſtupore correpti illæſū reliqre. Hilarion abbas.

SIC & multos martyrū vitæ huius finē etiā per ſupplicia quæ ſiſſe cōſtat, dum vitā quæ finē nō habet cōcupiſcerēt, vltro ſe perſe cutoribus offerebāt/cū latere poſſent, magiſꝗ dimitti ꝙ occidi me tuebāt. Nūc fœminaꝝ ꝓferamus exempla. Martyres

B PRAXEDIS virgo romana, cum facultates ſuas pauperum feciſſet/ad illū feſtinans/ cuius amore hoc egerat, orauit vitæ iſtius finem/& impetrauit. Mira res, Robuſtiſſimis viris terrori mors eſt, virgini iuuenculæ deſiderio fuit. Fœminæ. Praxedis virgo.

SAVINA quoꝗ virgo ad tumulū Sauini martyris fratris ſui proſtrata, oraſſe dicit/ne vltra viueret, nō fratrē dolens/ſed eū ſequi cupiens, quē iam diuino frui conſpectu non ambigebat. Illis ergo grauis & terribilis mors eſt/qui terrena curāt, nō ijs/quoꝝ cōuerſa tio in cœlis eſt, & qui moriēdo ad immortalitatē tranſmigrant. Sauina virgo.

QVOTIDIE igitur animo voluamus, quotidie ruminem⁹, ꝗles mox futuri ſum⁹, & præſentiū voluptatū illecebras dolos eſſe patebit. Quibus q capti fuerint, tūc cū ſe ad fœlicitatis culmen eue ctos putabūt, ad extremas corruēt miſerias, ignēꝗ illū inextingui bilē/vnde nullus vnꝗ ſperari regreſſus poteſt. At vo qui ſeipſum aliquātulum recognouerit, cōtemplariꝗ incipiet humanæ naturæ conditionē, iam intra ſe tacit⁹ dicet, Heu ꝙ magna pars mei indies minuitur, ꝙ cito ad finem ſuum ætas properat. Puer eram/& non Exhortatio. Humana cōditio.

Digitized by Google

ſentiente me momẽto tẽporis/ad pubertatẽ veni, nec ſcire poſſum C
quãdo eſſe cœpi, & iam factus ſum vir, iamiã canis albicat caput, &
rugis arata facies cognatã morti ſenectã indicat. Deniq; (vt ꝓpheta
Pſal.101.b ait) Dies mei ſicut vmbra declinauerũt, & ego ſicũ fœnũ arui. Quid
quæſo reliquũ eſt/niſi vt de qua cõfictus ſum terra fiã? Soluto autẽ
corpore/& terra terræ reddita, quicquid deinde animæ erit/æternũ
erit. Iuſtis beatitudo, iniquis deputabit̃ pœna, vtriuſq; finis nullus.
Cur tandem nõ reſipiſco miſer? Cur nõ hoc ſaltem qđ ſupeſt vitæ,
ſic dirigo/ ſic exerceo, vt pro breui labore quietẽ capiã ſempiternã?
& non ſicut adhuc egi, vt pro breuibus delicijs in perpetuos incidã
Mat.3.c cruciatus? Ecce iam ſecuris poſita eſt ad radicem, & velim nolim iã
iam cadendũ eſt. Quid agis anima? quid torpes? quid ocioſa dormi
tas? cõſulere ſaluti tuæ negligis, & pernicie tua lætaris. Age iã tan-
dem, excita te/& expergiſcere, & vel hoc ſalutẽ nouiſſimo pene tẽ-
poris puncto pœnitentiã age, quã ſi differre perges, vide quanto te
periculo cõmittas, vita fugit, mors aduentat, ſemp q; propior eſt ꝙ
eſſe creditur. Cum autẽ venerit, nõ erit amplius pœnitẽtiæ tempus
ſed iudicij. Iudicij in quã ſicut diſtricti/ita irreuocabilis, quo quicqd D
decernit̃, fine caret/ſiue bonũ/ſiue malũ ſit. Nos igit̃ inter vtrumq;
infinitũ conſtituti, perpendamus animo/dum licet, ꝙ alterũ horrẽ-
dũ ſit/alterum concupiſcendũ, & ita nobis ipſis moderemur, vt hoc
Apoc.14.c aſſequi/ illud euitare valeamus. Scriptũ eſt eñ, Beati mortui qui in
Pſal.33.c domino moriunt̃, & Mors peccatoꝶ peſſima.

DE HORA MORTIS CAPI. DECIMVM

QVAM AVTEM BEATI SINT/QVI in domino moriunt̃/dici non poteſt, ex parte tñ inter dũ omnipotens deus ſigno aliquo oſtendere nobis voluit in exitu illoꝶ, vt ad eos imitandos magis accenderemur, quoꝶ finem ipſe miraculis illuſtraſſet. Itaq; & quid ſingulis eo potiſſimũ tẽpore cõtigerit, & qualiter ipſi ſeſe habuerint, hinc iam dicere incipiemus, vt nõ ſolum viuere/ſed etiã mori eoꝶ exemplis diſcamus.

Abraam
Geñ.23.c HAC PRIMVM ne nimia cõdendi cadaueris diſtrahamur cu-
Iſaac ra. Abraã emiſſe agrũ Ephrõ hethæi ſcribitur, in quo antrũ erat, eo
Geñ.25.a antro ꝓ ſua ſuorũq; ſepultura vſus eſt. Ibi primũ ipſe, deinde Iſaac,

Digitized by Google

A poſtremo Iacob depoſiti recubuere. Deſine peccator magnifica tibi Iacob
extruere monumenta, & immodico ſumptu ſtupendis artificũ ope Geñ. 50. b
ribus exornare, Ecce qui cum deo colloquebantur, ſepeliri volue-
runt in ſpelunca, & ne impenſas defuiſſe credas, diuites erãt. Dicit
enĩ ſcriptura de Abraam, Erat diues valde in poſſeſſione auri & ar- Ibidẽ. 13. a
genti, De Iſaac, Et locupletatus eſt, habuitq; poſſeſſiões ouium & Geñ. 26. c
armentorũ & familiæ plurimũ, De Iacob, Ditatuſq; eſt homo vltra Ibidẽ. 30. g
modũ, & habuit greges multos, ancillas & ſeruos/ camelos/ & aſi-(nos.

AARON QVOQVE pontifex maxim⁹ a deo ele- Aaron
ctus peregre moritur, & dei iuſſu in monte Hor ſepelitur, nulla ibi Num. 20. d
exequiarũ pompa, nullus inanis honor/ niſi .xxx. dierũ multitudi-
nis luctus fuit. Quippe plurimorũ lachrymæ multo meli⁹ defuncti
probitatẽ teſtant/ ꝙ ſuperflui funebres apparatus.

POST HVNC mortuus eſt ſeruus dei moyſes, & ſepultus Moyſes
in valle terræ moab, & non cognouit homo ſepulchrũ eius vſq; in Deut. 34. b
præſentẽ diem. Quid eſt ꝙ tantus vir in valle ſepultus dicitur, niſi
quia quãto maior es/ tanto debeas te gerere ſubmiſſius, in morte p̃-
B ſertim, quæ ſola æquat ſeruum domino/ pauperem diuiti/ ſtultum
ſapienti, omneſq; pariter conficit/ atq; cõſumit? Quid eſt præterea/
ꝙ ſepulturæ eius locus ignoretur, niſi vt illorum arguatur fatuitas,
qui niſi in marmoreis conditorijs/ affabre ſculptis, atq; ad vnguem
lenigatis/ auroq; linitis/ & in celebri loco poſitis, putreſcere neſciũt.
Quinetiã inciſis in lapide litteris nomina conſcribũt, quaſi quicq̃
ei prodeſſe poſſit, vt qui fuerint/ poſteri cognoſcãt, cum ipſi ſemet
dum viuerent non cognorint, magis inani gloriæ ꝙ virtuti ſtuden-
tes. Moyſi ſepulchrum ignoratur, ſed vitæ illius integritas ac ſancti-
tudo nullis vnq̃ ſæculis oblitterabitur. Quiſquis illi ſimilis eſſe
curauerit, profecto non quæret/ quo loco ſepultus iaceat/ ſed vbi
ſempiternus viuat.

HOC ETIAM eiuſmodi viris curandum erit, vt ſicut in vi-
ta/ ita & in hora mortis alios pie informent, q̃ ipſi deſcendẽtes plus
meriti ſecum ferãt, dum ne in fine quidem proximis prodeſſe recu-
ſent. Etenim Ioſue Naue filius, cum diem ſuum eſſet obiturus, tri- Ioſue
bubus Iſrael conuocatis, enumerauit dei erga illos beneficia, & vt Ioſue. 24. g
legem eius obſeruarent, eumq; ſolum/ non deos alienos perpetuo

Digitized by Google

colerent/hortatus eſt.

Dauid 3.Reg.2.b ¶ ET REX DAVID morti ꝓximus, dedit pͤcepta filio ſuo Salomoni. Sed cur illi magis ꝙ̃ cæteris, q̃a cæteris ip̃e ꝓfutur⁹ erat, & vni⁹ ꝓpoſiti iſtructio/ad omniũ vtilitatẽ ſpectabat, Salomõ aũt/q̃m paternis inſtitutis obſequẽs fuit, ſapientiam & diuitias & gloriam a deo muneri accepit. C

Thobias Tob.4.a ¶ THOBIAS CVM ET IPSE ſe iam deceſſurũ ſperaret, ſic docuit filiũ, vt in illo vno oẽs docuiſſe videat̃. Deũ inq̃t cole, parẽtes reuerere, elemoſynas da, a vitijs abſtine, æs alienũ libẽter diſſolue, nemini fac q̄d factũ nolis tibi, Sapientũ nitere cõſilijs, Bñdic deo ſemp̃, & ab eo dirigi pete. Iſta quidẽ plenius in eo libro/q̃ Thobias inſcribit̃/recẽſent̃. Sed nos ꝓ tempe breuiter ꝯſtringimus, vt vel hĩc cæteri patres diſcãt, talium potius inſtitutionum/ꝙ̃ multarũ opum filios ſuos relinquere hæredes.

Eçechias 4.Reg.20.a ¶ VIDENDVM quoq; vt deficiẽti animæ ſuccurrat ꝓprij reatus dolor, & culpã prius abluat fletus/ꝙ̃ flãma exurat. Eçechias rex morbo correptus, cũ mortis ſuæ nunciũ accepiſſet, orauit & fleuit, diuinaq; miſeratiõe additi fuere vitæ eius .xv. anni/dicẽte dño, Audiui orationẽ tuã, & vidi lachrymã tuã, & ecce ſanaui te. Die tertia aſcendes templũ dñi, & addã diebus tuis .xv. ãnos. Ex quo inſtruimur, tũc maxĩe pc̃ib⁹/& pœnitẽtiæ mœrore nobis op⁹ ẽe, cũ mortis inſtet dies, vt pleniore venia peccatorũ impetrata, addant̃ nobis vitæ anni/nõ anni q̃nq; finiẽdi/ſed anni æternitatis. D

Enoch Geñ.5.c Helias 4.Reg.2.b ¶ ET NE CORPORIS noſtri mox diſſoluẽdi nos cõturbet cõditio. Enoch & Heliã nõ mortuos, ſed tranſlatos fuiſſe ſcripturæ teſtimonio ꝓbat̃. Vterq; aũt ambulaſſe cum deo dicit̃. Ita & nos q̃dem, ſi cum deo ambulãtes, hoc eſt/mãdata eius obſeruantes/mors occupauerit, trãſferemur ĩ anima prius/poſtea & in corpe, nõ quo illi tũc trãſlati ſunt, ſed quo aſcendit Chriſtus. Nihil igit̃ doleamus carnem noſtrã nũc corrũpi redigiq; in puluerem, cum rurſum quãdoq; reparanda ſit in incorruptione & in gloria, ſi modo vſq; in finem fuerimus fideles.

Heliſæus 4.Reg.13.d ¶ IN SEPVLCHRO illo vbi poſitus fuerat Heliſæus ꝓpheta, piectũ hoĩs cadauer ſtatim reuixit, & nos dei viuẽtis voce/& archãgeli iuſſu/& nouiſſima tuba euocati nõ reuiuiſcem⁹? Hinc etiã

Digitized by Google

A liquet ſanctorũ reliquias reuerenter eſſe habendas, quãquidẽ tanta eis vis ineſt, vt tactu ipſorũ interdũ etiã mortui ad vitã ſuſcitentur. Satis hæc de veteri inſtrumẽto/noui quoq; exempla inſpiciamus.

OMNIS virtutis fons atq; origo dñs noſter Ieſus chriſtus, vti viuẽdo quõ viuere, ita moriendo quõ mori debeam⁹ nos erudiuit. Mortuus eſt ꝓ ſalute noſtra, vt nec nos pro ſalute proximorũ mori recuſemus. Pro inimicis orauit, vt & nos dimittamus/ſiquid habe/ mus aduerſus alterũ. Animã patri cõmendauit, ne nos quoq; diſce/ dentẽ animã deo cõmendare prætermittamus/a quo illã accepim⁹. In alieno monumẽto cõdi voluit, ne cõfundamur/ſi nõ habuerim⁹ ꝓpriã ſepulturã, quocũq; loco humati fuerim⁹/domini eſt terra & plenitudo eius. Syndone mũda inuolut⁹ eſt/& aromatibus delibu/ tus, vt oñderet eos fœliciter hinc decedere, qui puritatem cordis & odoramẽta virtutũ ſecũ ferrent. Die tertia reſurrexit/& cœlũ aſcen/ dit, vt fidẽ faceret nos quoq; reſurrecturos/ cœlũq; aſcenſuros, ſi tales in fine inueniemur, quales eſſe debere ſuo mõſtrauit exemplo.

Ieſus Chriſtus
Lu. 23. c
Ibidem
Mar. 15. d
Pſal. 23. a
Ibidem.
Idem. 16. c
Act. 1. a

ET Apoſtoli quidẽ/omneſq; reliqui martyres ꝓ iuſticia/ ꝓ veri B tate/ ꝓ Chriſto moriẽtes, præſtantiſſimũ id eſſe mortis genus teſtã tur/qđ ipſi paſſi ſunt. Sed nõ oĩbus hoc cõtingit, oĩbus tñ ea mẽs eſſe debet, vt ſi fors ita ferret/libẽter & ipſi ſuſtinerẽt. Cui is anim⁹ vel tunc cũ e vita egrediẽ fuerit, proculdubio martyrũ ipſorũ coro/ næ particeps erit. Corda eñ perpendit dñs magis quã facta. Dic ergo cũ Paulo, Nõ ſolũ alligari/ſed & mori in hieruſalẽ paratus ſum ꝓpt nomẽ dñi Ieſu. Certe talis in moriẽte charitas eleuabit doloris an/ guſtiæq; ſenſum, & hominẽ alterius vitæ deſiderio accendens faci et exclamare, Cupio diſſolui & eſſe cũ Chriſto.

Apoſtoli Martyres.
Act. 21. c
Phil. 1. d

PAVLVM primũ heremitã Antonius abbas orãtis geſtu ex/ piraſſe offendit, necdũ exanimẽ putabat, donec nullos (vt ſolebat) gemitus/nulla ſuſpiria ipſum emittere deprehendit. Indoluitq; ve/ hemẽter/ꝙ ſe relicto mortẽ obiſſet. Nec immerito cũ illo decedere concupiuit, cuius etiã defuncti corpus deum adorare cõſpexit, im/ mo cuius animã ab angelis in cœlũ ferri viderat.

Paul⁹ prim⁹ heremita.

IPSE VERO Antonius, cum diẽ/qua de terra ceſſurus erat multo ante prædixiſſet, eadem defunctus eſt. Sed dum adhuc æger ſpiraret, monachis vitæ monita dedit. Inſuperq; iniũxit, vt cum ſe

Antonius abbas.

Digitized by Google

humaſſent, curarent/ne qua ibi humationis veſtigia apparerent, & locũ nemini vnq̃ indicaret/ne ab hominibus honoraret, volens & in morte humilitatẽ ſeruare/quã apprime in vita coluerat.

Hilarion abbas. HILARION abbas ad Heſitiũ monachũ teſtamẽti vice epiſtolã ſcripſit, omnes diuitias ſuas ei relinquẽs, quæ erãt, Euangeliũ tunica ſaccea/cuculla/palliolũ. Et cũ plærĩq; religioſi viri ad ægrotantẽ cõueniſſent, omnes adiurauit/vt ne pũcto quidẽ tẽporis poſt mortẽ reſeruaretur/ſed ſtatim ſe terra operirent/ ſicut veſtitus erat, cum tunica cilicina/& cuculla/& ſago ruſtico. Cũq; iã extremo anhelitu laboraret, apertis oculis loquebat̃. Egredere/q̃d times, egredere aĩa mea /quid dubitas. Septuaginta ꝓpe annis ſeruiſti Chriſto & mortem times? In hæc verba beatũ exhalauit ſpm̃, ſtatimq; terra obrutũ/ante vrbi ſepultũ q̃ mortuũ nũciauerũt.

Ioannes anachoreta. IOANNES ægyptius anachoreta, præter vitæ ſanctitatẽ/futuroꝝ etiã vaticinijs clar⁹, cũ diẽ poſtremũ ſibi ĩminere cerneret, toto triduo neminẽ ad ſe admiſit, vt deũ (ad quẽ gaudẽs ꝓficiſcebat̃) liberius expeditiuſq; cõtemplari poſſet. Triduo vero elapſo/complicatis genibus orãdo ſpm̃ emiſit. Qui cũ tali geſtu/ taliq; humilitate egrediunt̃, eos ego miſericordiã iam adeptus arbitror. Nõ em̃ tanta gratia præuenirent̃/niſi maior eſſet ſecutura.

Onophrius ſolitarius. ONOPHRIO in vaſtiſſima ægypti ſolitudine moranti, & nulli hoĩm cognito/& cõſumptis indumẽtis nudo, cũ iam vita exceſſurus eſſet, cõtigit Panuciũ abbatẽ videre, a quo interrogat⁹ nomen vitamq; expoſuit, & ipſum a deo ſibi deſtinatum, a quo poſtera die ſepeliendus eſſet/dixit. Cum ergo animã (vt prædixerat) exhalaſſet, vidit eam Panucius ab angelis in cœlum tolli. Cuius corpuſculum ſuauiſſimo odore diuinitus perfuſum ſepelire volẽs, inſtrumentum quo terrã cauaret nõ habuit. Et ecce accurrũt duo leones tellureinq; vnguibus ſcalpẽtes, foſſam hominis capacẽ fecere. Sicq; ipſe pallio ſuo inuolutũ/atq; ibi depoſitũ, humo quã beſtiæ egeſſerant/operuit. Eo vix ſepulto cella corruit, & palma quæ iuxta illã ſtabat/radicitus euulſa ꝓcubuit, quaſi dedignantes alioꝝ vſui ſeruire, quæ tam exactæ ſanctitatis viro ſeruiſſent. Cuius ergo tã magnifica in terris mors fuit/q̃ glorioſa vita eſt in cœlo.

Hieronym⁹ pſbyter. DIVVS Hieronym⁹ moritur⁹ humi ſe collocari iuſſit, ſaccoq;

Digitized by Google

A quo induebat̃ opiri. Tũ diſcipul' cõuocatis, eos vt in dei ſeruitio p-ſeuerarẽt/multũ exhortat⁹ eſt, deinde ſacramẽtũ corpis & ſãguinis dñi in genua erectus, & lachrymis pfuſus/reuerẽter hauſit. Mox terrã pno ore petens diſpẽſis manibus. Nũc dimittis inquit ſeruũ tuũ dñe/ſecũdũ verbũ tuũ in pace. Quia viderũt oculi mei ſalutare tuũ. Quod paraſti ante faciẽ omniũ populoꝝ. Lumẽ ad reuelatioñẽ gẽtiũ, & gloriam plebis tuæ Iſrael. Poſt hæc lux multa circa eũ fulſit. Quidã etiã angelos vidiſſe ſe teſtabant̃, vocemq́ʒ audiſſe illũ ad patriã cœleſtẽ inuitantiũ, & ipſius reſpõdẽtis/q̄ libẽter cupideq́ʒ veniret. Mox diſcedente luce, anima quoq́ʒ a corpe ſuo diſceſſit. Exanime corpus diuinũ ſpirare odorẽ cœpit, oĩa vnguenta ſuauitate vincentẽ. Eadẽ hora diuerſis in locis viſionib⁹ quorũdã, ad quantã illẽ beatitudinẽ trãſlat⁹ ſit/liq̄do patuit. Nos ei⁹ hũilitatẽ ſaltẽ in moriẽdo imitemur, q̄ñquidẽ tantã ĩ viuẽdo ſãctitatẽ aſſeq indigni ſum⁹. Lu. 2. e

¶ ETENIM Euſebius quoq́ʒ Cremonenſis eius diſcipulus, cũ poſt illũ mortem obiret, ĩſdẽ humiliationibus vſus eſt. Cæterũ qua hora migraturus erat, repente caput erigens/oculis pauitãtibus circumſpicere, & quaſi in furorem verſus clamitare, Nõ faciam/nõ faciam, mentiris/mentiris. Deinde ad terram pcliuus faciem abſcondere/intremiſcere, ac quantum poterat vociferari, Adiuuate me fratres, adiuuate me ne peream. Illi vero partim expauidi, partim mœrore cõcuſſi rogitabant. Quid habes pater? quæ hæc te exagitat ſollicitudo? quid times? An inquit nõ videtis dœmonũ caterũã/hic in meam perniciẽ congregatã? Ille qui præ cæteris horrẽdus apparet, compellit me ad blaſphemias/hæreſumq́ʒ prauitatem, & tam dirus eſt/vt contra tueri nõ auſim. Tũc fratrũ ſupplicationibus dæmones in fugam verſi ſunt. Et beatus Hieronymus apparens, ipſum ne paueret hortatus eſt. Eius itaq́ʒ cõſpectu Euſebius recreatus in domino obdormiuit. Nemo ex incompto aliquo/deformiq́ʒ decedentiũ geſtu animas eoꝝ iudicet. Si vir tam ſanctus ita ſe in morte habuit, vt de illo dubitaret, niſi quod cõtigerat palã factũ fuiſſet. Euſebi⁹ Cremoneñ. B

¶ AMBROSIVS eps tũ doctrina/tũ ſanctitate notus, cũ animã eſſet acturus, cõmunione ſacra ſumpta/expãſis late brachijs/demiſſaq́ʒ ceruice/tacitus ĩtra ſe orauit, atq́ʒ hoc geſtu actuq́ʒ illi decedere libuit, vt tal' dño occurreret/q̄lis ipe p nobis pepẽderat ĩ cruce. Ambroſius epiſcopus.

Digitized by Google

Auguſtin⁹ epiſcop⁹

ET IPSE inter quattuor eccleſiæ cãdelabra numerãdus Auguſtinus, cũ febri correptus vitæ ſibi finem ĩminere cõſpiceret, pſalmos / q pœnitẽtiales dicunt cõſcribi, & ante ſe legẽdos parieti affigi iuſſit. Eos dũ legeret / lachrymas vbertim fudiſſe dicit, neminẽ ad ſe accedere paſſus eſt / præter medicũ & diſcophorꝝ puerꝝ, ne varijs multorꝝ interpellationibus ab earꝝ rerꝝ cõtẽplatiõe auocaretur, ad quas perpetuo fruẽdas iam ſe ꝓfecturꝝ ſperabat. Tandẽ cõmunione venerabiliter ꝑcepta ſpiritũ reddidit. Sed prius & hos memorãt dixiſſe, neminẽ (ꝗuis ſanctũ & perfectũ virꝝ) decedere debere, niſi añ cõfeſſus cõmunicatuſꝗ fuiſſet. Nolle eñ cõfiteri arrogãtis eſſe / nolle cõmunicare inobediẽtis. Si aũt Auguſtinus pœnitẽtiæ ꝑcationes cũ fletu ſibi pagẽdas putauit, qd nos facere oporteat / q ĩn nullo ad eũ cõparãdi ſumus? Diſcamus tñ tũc maxime pœnitẽdũ dolendũꝗ eſſe / cũ periculũ eſt, ne dolere incipiamus in æternũ. C

Benedict⁹ abbas.

BENEDICTVS abbas diẽ ſuũ poſtremũ præcognouit, & quibus hoc indicauerat, ne cui anteꝗ eueniſſet dicerent / iniunxit. Sexto aũt die ante euentũ aperiri tumulũ iuſſit / & febricitare cœpit. Deinde ingraueſcẽte morbo / in oratoriũ delatus, ſublatis manibus deo ſe cõmendãs, inter diſcipulorꝝ manus expirauit eaipſa qua prædixerat die. Quidam in viſu viderũt viam in ſublime tendentẽ / panno ſtratam, multiſꝗ lampadibus quaſi ſtellis fulgentẽ, & reſponſũ accepere, patri Benedicto / per quam ad cœlum aſcenderet paratam. Qualis quæſo gloria illa ad quam fruendã pergebat / ſi talis via quã calcabat. D

Odilo abbas

ODILONI Cluniacenſi abbati / cum ægrotaret, diabolum tetra horribiliꝗ forma propius aſtitiſſe ferunt, ſed mox ab eo cõtemptũ confuſũꝗ diſceſſiſſe. Ille ergo fugato aduerſario cõfidentius finem ſuum expectauit. Quem eñ terrere diabolus non potuit, ei ne mors quidem timori fuit.

Probus epũ.

AD PROBVM Reatinæ vrbis epm, puer qui ægrotãti aſſidebat, vidit duos viros ingredi cãdidis veſtib⁹ indutos / radiãtiꝗ facie lucẽtes, & mẽte cõſternatus, qui eſſent, clamare magis ꝗ interrogare cœpit, donec ab epo Probo ſedat⁹ audiuit, illos Iuuenalẽ & Eleutheriũ eſſe / ꝓ Chriſti noĩe olim ſupplicia neceꝗ paſſos. At neꝗ hoc ferre valẽs, e cella ꝓſilijt / & rẽ alijs detulit, q mox vna cũ ipſo ad cubiculũ accedẽtes, offenderũt epm iã expiraſſe, aliiſꝗ ibi adeſſe

A neminē. Nec dubitarūt/quin ille cū iiſdē quos puer viderat/ad cœle
ſtē beatitudinē poſſidendā abiiſſet, dignus vtiq; martyrū cōſortio/
qui vehemētis lāguoris moleſtias æquo animo pertuliſſet.
STEPHANVM quoq; abbatē ſāctimoniæ ſingularis virū, Stephanus abbas.
ii qui ad ægrotātē cōuenerāt/ꝓ timore fugiētes reliquere, ꝑs ange-
los ad eū intrātes viderāt, ꝑs nihil viderāt, & oēs vnꝰ idēq; occupa-
uit pauor. Cū ſedato timore rediiſſent/defunctū inuenere quē viuū
adhuc dimiſerāt. Quā putas glorioſi angelorū cætus hoīs animā exce
pere, cū eorū aduētū illi etiā qui nō viderāt/ſuſtinere nequiuerint.
ANTONIO monacho/qui Romæ in Gregoriano monaſterio Antonius mōachus
vitā pie ſancteq; degebat, die quodā dictū eſt. Paratus eſto, & quia
dn̄s iubet migra. Qui cū ſibi viatica ad migrandū deeſſe reſpondiſ-
ſet/audiuit, ſi de peccatis ambigeret/iam dimiſſa eſſe ſciret. Multum
tamen ille hac de re dubitare cœpit, & ſequenti nocte cum ſe ſopo-
ri dediſſet, eodē oraculo ſollicitatus dubitare deſiit. Exide die quin-
to febris repētino æſtuans ardore, animā reddidit exactori eius deo
tam fœliciter ꝗ̄ libenter. Et quis eīm adeo mortis pauidus eſt, vt in-
B uictus hinc ceſſiſſet/dū ſic euocaretur.
MEROLO eiuſdē monaſterii mōacho egregia morū ſancti- Merolus mōachꝰ.
tudine prædito, in quiete viſum eſt coronā cādidiſſimis floribus cō-
textā e cœlo labi/ac ſuꝑ caput ſuū ſiſti. Poſt hæc aduerſa valitudine
agitatꝰ, cū magna animi alacritate diē obiit extremū. Anno deinde
decimoquarto Petri abbatis iuſſu/aperto eiꝰ ſepulchro/incredibilis
odoris inde ſuauitas exhalauit. Qua ex re illud qđ ꝑ ſomniū vide-
rat verū fuiſſe cognitū ē. Qui tā fœliciť mori cupit, debet ſicut ille vi
xit & ipſe viuere. Nō pōt eiꝰ mors mala eſſe, cuius vita bona fuit.
NVRSIE pſbyter Vrſiuus cū animā ageret, ꝓrupit in verba Vrſinus pſbyter.
ſalutatiōis, q̄ſi qui principes viros ad ſe accedere cōſpiceret, & ad-
uētu eorū admodū gauderet Optato inq̄t aduenistis dn̄i mei, & gra
tias ago ꝙ pſentia vr̄a me dignamini/q veſter ſeruus ſū. Deinde tā
ꝗ̄ ab ipſis inuitatꝰ. Venio venio rn̄debat. Tūc quid videret/vł quo
cū loq̄reť/ab iis qui aderāt interrogatꝰ, Nunq̄d ait nō cōſpicitis hic
Petrū & Paulū aploſ qui mō huc intrarūt. Et cū rurſū ad illos cōuer
ſus iamiā ſe venire diceret, relicto corpore abiit, Hoc fere iis contin-
git/qui pie caſteq; vixere, vt deceſſuri ſanctos videant, ne in morte

Digitized by Google

mortis æternæ pericula formidẽt, & dum tali ſpectaculo cõſolant̃/ vltimæ anxietudinis dolorem nõ ſentiant. C

Seruulus medicus.

¶ SIC ET Seruulus paraliticus (de quo ſæpe locuti ſumus) cum extremos iã anhelitus duceret, & quõ poterat, vna cum ijs quos circa ſe cõuocauerat/pſalmos cõcineret, mox tacete/tacete inq̃t, nũqd nõ auditis/quãti & q̃ dulces cãtus reſonãt in cœlo? & dũ intẽtos in cœlum oculos tacitus teneret/vita elapſus eſt. Corpus vero donec ſepulturæ mãdatũ eſt/miro odore fragrauit. O fœlicem optãdũq; exitum, quem ſperatæ beatitudinis duo certiſſima ſigna cõmendarũt, in cœlo angelorum melos/in terra ſuauitas odoris.

Martinus ẽps.

¶ BEATVS Martinus Turonẽſis ẽps/obitũ ſuum multo ante prædixit, quo iã ꝓximo mala valitudine grauit̃ affici cœpit. Tunc diſcipulis flẽtibus, Nec mori inq̃t timeo, q̃a pij dñi ſeruus ſum, nec viuere recuſo/ſi vobis adhuc neceſſari⁹ ſum. Langues aũt & morbo tm̃ nõ cõſumpt⁹ cubabat ĩ cilicio & cinere, neq; alio ĩ ſtratu chriſtianum mori oportere aiebat. Sublatis in cœlũ manibus indeſinẽter precabat̃. Diabolũ vidit, ſed cum expiraſſet/cũ angelis abijt, quorum cãtus in ſublime volantiũ quidã ſentire meruerũt. Tã ergo glorioſe ad ĩmortalitatẽ aſcẽdit/q̃ humiliter mortalitatẽ finiuit. D

Cudbert⁹ ẽps.

¶ CVDBERTVS (vt Beda ſcribit) primo monachus/deinde ẽps, obitũ ſuũ in ꝓximo futurum/ſibi diuinitus prænũciatũ. Herberto p̃ſbytero/quẽ chariſſimũ habebat/ indicauit. Et ille ne in morte quidẽ talẽ amicũ deſerere cupiẽs, obſecrare cœpit, vti ſe quoq; ea itinere comitẽ aſſumeret. Tũc ẽps deũ aliq̃diu p̃catus, Herberte inquit. Dñs noſter te voti tui cõpotẽ facit, ꝓinde præpara te mecũ vna deceſſurus. Itaq; anno poſt, q̃uis locorum interuallo diuerſi manerent, cum die qua prædictum erat/deceſſiſſent, iũctis tamẽ ſpiritibus cœlum ſimul petiere. Grãdis charitas/cõmori amico deſiderantis, ſed maior fœlicitas/qd' deſiderauerat impetrantis.

Liberalis

¶ LIBERALEM quoq;/qui Altini genitus, Taruiſij ſepultus honorat̃, oraſſe ꝓhibent vitæ huius finem, & ſe exauditum angelo nunciãte didiciſſe. Poſt hæc vicinas inuiſiſſe eccleſias/& in ea quæ ſancti Laurẽtij eſt/deo animã reddidiſſe. Quid miſera mortalitas longioris ætatis annos expetis. Tædet ſanctos diu viuere, dum ad vitam/quæ in deo eſt/ꝓficiſci feſtinant.

Digitized by Google

A ¶ VENERABILIS Beda p̄ſbyter dño reuelãte præcognouit Beda pre
die tandē q̄nquageſimo ſe a corp̄is vinculis exoluēdum. Itaq; feſto ſbiter.
dñicæ aſcēſionis/dū in eccleſia cum cæteris veſp̄as celebraret, nulla
ægritudine affectus, atq; etiã ſtãs ĩ emicyclo, cubitiſq; innixus/fini-
tis veſp̄is expirauit, mirabiliſq; odoris fragrãtia ſubſecuta eſt, vt pla
ne quo die in cœlum Chriſtus aſcenderat, eodem & ſeruum Chriſti
relicto in terra corp̄e aſcendiſſe nemo dubitaret.

¶ CASSIVS q̄q; Narniēſis ep̄s, p̄ viſum cuiuſdã p̄ſbyteri accē Caſſius
pit/ſe natalicio Petri & Pauli ap̄loꝝ die de terris migraturꝝ, & an- ep̄s.
no tandē ſeptimo/die q̄ prædictū fuerat, cū miſſale ſacrificiū p̄egiſ-
ſet/mortuus eſt, atq; inde viuere nunq; moriturus cœpit. Noſſe aūt
mortis tēpus meruit, quia omni tēp̄e mori paratus fuit, quotidie &
deo ſacrã offerēs hoſtiã, & multã paup̄ibus elemoſynã.

¶ PAVLINI ETIAM Nolani epiſcopi, vt vita/ita vitæ exi- Paulinus
tus mirabilis fuit. Cubiculum in quo eger iacebat/ip̄o expirãte in- ep̄s.
tremuit, & eos qui aderãt/repētino pauore obſtupefecit. Si viri ſan
ctitatem cōſideres, ideo in morte eius cōcuſſum pauimentū dices,
B vt beatoꝝ ſpirituū multitudinem ad ſuſcipiendã defuncti animam
eo cōueniſſe teſtareſ. Dignus quippe tali tūc comitatu fuit, qui dū
viueret, oīa quæ habere poterat/indigētibus dabat, & cum res defe
ciſſent/ſeipſum dedit/vicaria ſeruitute redimens viduæ filium. Me-
rito nūc cum angelis gaudet/qui ſic homines dilexit.

¶ GERMANVS Parrhyſiēſis ep̄s ſup̄ lectulū ſuū inſcripſerat German⁹
Quīto kł. Iunias. Nemo inſcriptiōis cauſam noſſe potuit, donec eo ep̄s.
dē q̄ notat⁹ fuerat die/ip̄m vita defungi cōtigit. Quid hoc ē/niſi q̄a
digni ſunt diē trãſitus ſui nō ignorare, q̄ ſemp̄ parati ſunt trãſire.

¶ NAM ET Amator Antiſiodorēſis ep̄s, qui etiã in matrimo- Amator
nio virginitatem ſeruare potuit, vltimum ſibi diem īminere præſci ep̄s.
uit. Et cum ad eccleſiã perrexiſſet, ſermonēq; ad populum habuiſ-
ſet, in ſolio ſuo ſedens animã efflauit. Quã ſub columbæ effigie in
ſublime volãtem quidã cōſpexere, vt eo viſu & puritas virginita-
tis/& meritum pateſceret ſanctitatis.

¶ DONATVM preſbyterum apud Aureliã Galliaꝝ vrbē fe Donatus
runt, cū dies dormitiōis eius inſtaret, nunq; p̄ces intermiſiſſe/donec p̄ſbiter.
aīam exhalaret. Dep̄catio eñ miſericordiã ĩpetrat, grãmq; cōciliat,

Digitized by Google

vt vitæ huius finis, illius vitæ initium ſit/quæ ſine caret. G

Hiuo preſbiter.

HIVONEM quoq; preſbyterꝝ tradūt diem qua mortē obiturus erat/prædixiſſe, ac ne cū ægrotaret qdē/cōſuetæ abſtinētiæ modū remiſiſſe. Poſtremo corpi & ſanguini dñi cōmunicatū/die nocteq; intētis in imaginē crucifixi oculis orādo pſeueraſſe, & altero illuceſcēte die ſpm̄ reddidiſſe. Igit̃ dū paſſi dñi ſupplicia inſatiabilit̃ cōſiderat/dū ipm̄ obſecrare nō ceſſat, reſurgētis gloriā hora ipa q̄ reſurrexiſſe dicit̃ vidit, & a dextris pr̄is ſedētē iā ſine fine beat⁹ cōſpexit.

Homobon⁹

HOMOBONVS Cremonēſis multa ſanctitate clarus, dū miſſales cerimonias genibus ꝓuolutus audiret/expirauit, nemo eum nō viuere putabat/donec dum euāgelium legeret/eodē geſtu pſeuerātem, neq; ſe vt ſolebat/in pedes erigentem viderūt. O fœlicem viri exitum, cuius beatitudinē locus/tempus/geſtus teſtati ſunt. Adde etiā defuncti miracula, eo q̄ ægroti & a ſpiritib⁹ vexati, cum ad tumulum eius adducti eſſent/cōualuere.

Franciſcus

PATREM Frāciſcum legimus, nudū ſe ſup̄ nudā humū deponi feciſſe/cū diē expectaret ſupmū, fratribuſq; bn̄dixiſſe, & dñico exēplo ſingulis buccellā panis dediſſe, ſumpto demū ſalutis viatico vita deceſſiſſe. Sic ergo nudus, ſic ad terrā vſq; humiliatus, cœleſtibus abūdauit diuitijs, & ſup̄ cœlos exaltatus ē, illicq; ipſi Seraph inſepabilit̃ iūctus, cuius olim ſtigmata in corpe ſuo portarat. D

Dominicus

PATER Dñicus vltīo vitæ die, ne inteſtat⁹ obiret, hæc ſe fratrib⁹ ſuis legare dixit, charitatē/hūilitatē/volūtariā pauptatē. O beatū virꝝ/q cū hinc decederet, nihil habuit qđ ſuis relinq̄ret p̄ter exēpla ꝟtutū, q̄rꝝ q hæres fuerit, cœleſtis quoq; regni hæres erit.

Antonius patauij.

ANTONIO hiſpano, cuius corpus Patauij in veneratione eſt, cum aduerſa valitudine oppreſſus iaceret/Chriſtus apparuit, cuius conſpectu lætus. atq; intimis exultans præcordijs/Hymnum illum/cuius initiū eſt. O glorioſa dña excelſa ſup ſidera, voce qua potuit/decantauit, ſimulq; hymnum & vitam hāc finiuit, illam vitam fœliciter inchoans/quæ finem non habet.

IAMTANDEM & regibus bn̄ moriendi exempla aliqđ ꝓponamus, qn̄ ne illos quidē imodicæ opes ditiaq; regna a morte redimūt, ſed potius ad mortem/dū ab alijs cōcupiſcunt/impellunt.

Quintus Lodouic⁹ Rex.

Quintus Lodouicus galloꝝ rex, cū ingētibus copijs ad recupandā

Digitized by Google

A Hieroſolymã ꝓfectus, parteq̃ iã regiõis illius occupata, febris morbo inceptus/nequiuit præſtare qđ ꝓmiſerat. Dũ autẽ ægrotaret, nõ in ſericis/ſed in cinere iacere voluit, & extẽſis ad inſtar crucifixi manibus animã efflauit. Sic humiliatus regnũ deſeruit terrenũ, & cum Chriſto regnare cœpit in cœlo. Sic deuotus dum infimã Hieruſalẽ cape nitit̃/poſſedit ſupnã. Sic deniq̃ magnanimus caduca cõtemnẽs, ad illa quæ æterna ſunt ꝑpetuo fruẽda cõſcendit.

IAM SICVT viri a viris/ita fœminæ a fœminis mori diſcãt, vt vitæ nunq̃ morituræ præmia & ipſæ cõſequi poſſint. Fœminæ

MARIA Magdalena dñi Ieſu apoſtola, cum diem dormitiõis ſuæ iã ꝓximũ præſciuiſſet, nolẽs quidẽ abſq̃ euchariſtiæ ſacramẽto decedere, a Maximino epõ illud accepit, & ante altare humiliter ꝓſtrata ſpm̃ tradidit. Corpuſculũ odore perq̃ ſuaui fragrauit. Aĩa ab angelis in cœlum ſublata ꝓ laboribus quos in terra ſuſtinuerat, ꝑpetuæ q̃etis fœlicitate gaudere cœpit, & quæ quondã lachrymis lauerat pedes dñi, nũc in cõſpectu eius exultat ſine fine. Maria magdalena.

MARTHA DEINDE ſoror illius/reuelato ſibi vitæ fine Martha virgo.
B annũ febris ignibus æſtuauit. Cũ aũt deceſſura eſſet, lãpades accẽdi iuſſit, & aſtãtibus vt vigilarẽt iniũxit. Nocte ꝓpe media vetus irruens luminaria extinxit, dæmones apparuerũt. Sed cũ illa oraſſet/ſoror e cœlo delapſa affuit, malignos ſpũs in fugam vertit, ipſam cõſolata eſt, lucernas accẽdit. Tũc & Chriſtus ei præſto fuit, & vt ſecum veniret hortatus eſt. Ipſa igit̃ tã optato itineri ſe accingẽs, efferri ſe ſub diuo fecit, cinereq̃ cõſpergi, & crucẽ ſanctã iuxta apponi, atq̃ euãgelium dñicæ paſſionis a Luca deſcriptũ legi. Poſtremo in manus dñi ſpm̃ ſuũ cõmendãs obijt. Itaq̃ nõ minus cũ ad Chriſtum ꝓficiſceret̃/ſollicita erat, q̃ olim cũ ei miniſtraret, niſi ꝙ magis gauderet æternitatis hoſpitio q̃ tempalitatis.

MARIE EGYPTIACE vaſta in heremo degẽti, & ferarum tantũ ſociæ/ne in fine vitæ ſine ſalutari viatico decederet/Zoçimas abbas occurrit. Qui dato ei trinitatis pane, cũ poſtea defunctã repperiſſet/reppit ſimul in puluere ſcriptũ. Sepeli Zoçima Mariæ corpus, & terrã terra tege/ac ꝓ me ora. Tũc leo ad cauãdã ſepulturã operã ꝑſtitit, Zoçimas ad cadauer cõdendũ. Sic ergo & deſerti beſtiæ deſerti habitatorib⁹ inſeruiũt, & in ſolitudine Chriſtũ q̃rẽti- Maria ægyptiaca.

Digitized by Google

bus, neq; ſacra deeſt cõmunio cum oportet/neq; ſepultura.

Amata abbatiſſa.

AMATE IN Thebaidis monaſterio abbatiſſæ Colonatus martyr apparuiſſe dicit̃, & vt ꝓximo dñico die ad eccleſiã ſuã cœna tũ veniret/eã inuitaſſe. Ipſa igit̃ quæ iã ꝑ annos. xl. limen monaſterij nunq̃ trãſgreſſa fuerat, tũc primũ vt martyri morẽ gereret/exijt, & cœnulã quã ſecũ tulerat in eccleſia eius ꝑegit. Inde reuerſa ſororibus ꝓpediem ex hac vita ſe migraturã prædixit. Ac poſt biduum nulla corpꝰs infirmitate laceſſita, vbi ſe veluti ſepeliendã compoſuiſſet/expirauit. O omni melle dulcior cœna/mãnaq; ſuauior, cui cœleſtis cõuiuij nunq̃ defuturæ dapes tã fœliciter ſucceſſere.

Salaberga abbatiſſa.

SALABERGA quoq; apud Lugdunum abbatiſſa, cũ dieẽ clauſura eſſet extremũ, iocũdiſſima viſiõe ne mortem timeret/roborat̃. Vidit em̃ ſe ad locum immenſi fulgoris adductã, & in eo pratũ multiplici florum pictura decoratum, mirabiliq; odorum ſuauitate fragrãs, & id ſibi præparatum audiuit. Dormienti quoq; / ȥona qua cingebat̃ ſoluta/nec vſq; comparens, ipſam a corꝑe ſoluendã portẽdit. Nam & vox audita eſt quæ diceret, die tãdem centeſima hoc euenturum. Dehinc ſancta & prudens fœmina, vt veniens dominus vigilãtem inueniret, pſalmos legere non ceſſauit/niſi cum etiã viuere ceſſaſſet, ea q̃dem viſione cõfidentior facta/ſed nõ & ſegnior. Neq; em̃ tale quid apparet, vt certiore præmij expectatione piæ oꝑationis ardor in nobis langneſcat/ſed vt accendat̃.

Galla Romana.

GALLA CHRISTO dicata/in monaſterio quod apud ædem Petri apl̃i Romæ ſitũ erat, dum cãcri morbũ in mãmilla paties iaceret, duo candelabra ante lectulũ eius ex monaſtico fortaſſe inſtituto accẽſa ꝑ noctẽ lucebãt, int̃ illa medius idẽ apl̃s ipſi apparuit, cuius repẽtino cõſpectu læta magis q̃ ꝑterrita/ int̃rogauit, eſſent ne delicta ſua ſibi dimiſſa: & cũ dimiſſa eſſe accepiſſet, ab eodẽ euocata/vt iã ex hac vita ad meliorẽ migraret. Rogo inq̃t/vt ſoror Bñdicta mecũ veniat/& r̃nſum accepit/alterã nũc ſecũ ventura. Bñdictã aũt die poſtea trigeſimo ipſas ſecuturã. Abijt viſio, atq; illa excitis ad ſe ſororibus, qđ viderat/enarrauit. Inde die tertio cum illa quã apl̃s prædixerat/ſimul oppetijt. Die deinde trigeſimo Bñdicta quoq; moriẽs oraculũ impleuit. O vere oẽs bñdictæ/que ſic euocantur/vt nullius culpæ cõſcientia eãs terrere poſſit.

Digitized by Google

A IN EADEM vrbe Romula Redēptæ religioſæ fœmīæ diſci pula Chriſto fideliter ſeruiebat. Sed dum debilitatis paraliſi mēbris lāgueret, Redēptaq; & altera diſcipula iacenti aſſideret, ſubita lux in cubiculo refulſit, & aſſidentiū oculos pariter mentēq; pſtrinxit. Mox etiā ītrātis turbæ ſtrepitū audierūt, ſed neminē viderūt. Exceſſit lumē, & ſecuta ē odoris grata ſuauitas, q̄ pauorē q̄q; ex luce illa tumultuq; cōceptū leniret. Sub hæc Romula ipſa, Nolite timere inquit/ nō morior modo. Poſtea v̄o die quarto/ cū ſacrā cōionē accepiſſet, pro forib⁹ cellulæ eius pſallentiū chori auditi, & illa corporis vinculis expedita/ cū ijſdē cœlū petijt. Quis dicere queat/ q̄ illi iocūda mors erat, quæ moriendo ſupernæ fœlicitatis tantā prægustabat (dulcedinē. — Romula virgo.

TRASILLE beati doctoris ac pōtificis Gregorij amitæ inuiſus ſanctus Fœlix pontifex apparuit, qui ſedē illi oſtēdens multa luce renitentē. Veni inquit, te eñ hæc ſedes manet. Poſtero die Traſilla febri implicita ægrotauit. Iamq; in ipſius morbi acceſſione vehemēter anxiabatur/ cum Chriſtum vidit, atq; ad eos qui aderant, Faceſſite hinc ait, Abite, Ecce dominus Ieſus venit. Ita B q; ad eum quē videbat toto animi affectu anhelans expirauit. Odoris inſecuta ſuauitas fidem fecit/ vere ibi affuiſſe Ieſum, & illam vna cum ipſo abijſſe. Sed neq; mortem timere potuit, quæ ante mortē mortis deſtructorem vidit. — Traſilla virgo.

MVSA tenella adhuc/ & nondū adultæ ætatis virgo virginem Deiparā cū multarū virginū glorioſo comitatu ad ſe veniſſe cōſpexit, & admonita ē/ ne q̄d vltra puellari more leuiter ſiue incōſiderate ageret, die trigeſimo inter ip̄as q̄s videbat v̄gines, ab eadē cœli regina fœlicit̄ admittēda. His viſis vitā mutauit, quītoq; & vigeſimo die in febrim incidit, trigeſimo v̄o eandē beatā v̄ginē cernēs dicere cœpit, Venio dn̄a mea venio, & ī hæc v̄ba de corp̄is carcere exijt. Quō hāc vllā mortis moleſtiā ſenſiſſe rear, q̄ ſe nō mori/ ſed venire dixit? aut q̄re non fœliciſſimā putē, quæ de ſæculi huius miſeria in cōſortiū dei genitricis Mariæ recepta/ gaudijs pfrui cœpit æternis? — Muſa virgo

QVID DE Heliſabet illa dicam? quæ longe fœlicior fuit/ q̄ regis cœleſtis ancilla eſſet/ q̄ terreni filia? Hæc ex febri iacens, cum ad parietem ſe vertiſſet, apiculæ forte aduolantis tinnulo cantu admodū delectata, quaſi iam angelos in cœlo, quo mox itura erat/ cō — Heliſabet vidua.

Digitized by Google

cinẽtes audiret, & ipſa deo laudes voce ob languorẽ tenui preſſaq; succinere cœpit. Læta mortẽ expectabat, iugiter orabat, & cũ ꝓpe ſe dæmonẽ vidiſſet, vt protinus recederet iuſſit. Eo fugato Chriſtũ vidit, a quo ad cœleſte thalamum inuitata mox ire perrexit, & tunc exanime corpuſculũ diuinũ ſpirauit odorẽ, quia in odorẽ vnguentorũ Chriſti dum viueret/cucurrit. C

Exhortatio. AD ISTORVM igitur exemplũ/ quos modo cõmemorauimus/nos componentes, tunc ꝓcipue cũ a corpore ſecedendũ eſt, humilitatẽ ſeruemus, pœnitentiã agamus, ꝓcibus inſtemus, fidem ſpem/charitatẽ nullo modo in nobis labaſcere patiamur. Quia ex

Rom.1.d fide viuit iuſtus, & q̃ ſperat in dño/ſubleuabiť, & qui manet in cha

Prouer.29.d

1.Io.4.c ritate/in deo manet, & deus in eo. Ad hæc ſacerdoti, cui ligandi ſol uẽdiq; indulta ẽ poteſtas/cõfiteamur delicta nr̃a. Tũ demũ pctõꝶ vinculis expediti, ſubmiſſius q̃ poſſumꝰ accedamꝰ ad mẽſam dñi, & ſalutarẽ cibũ ore ſumentes, cordis hoſpitio ſuſcipiamus Ieſum.

Ioã.6.f Hic eſt em̃ panis verus, qui de cœlo deſcendit, & dat vitã mundo. Si quis ex ipſo mãducauerit, nõ morietur/ ſed viuet in æternũ. Et qm̃

1.Pe.5.b maxime cũ vitæ finis inſtat, leo ille rugiẽs modis oĩbus ambit nos, vt deuoret, ſi aperte ſe oñderit/ facile contẽniť. Sin aũt occulte dolis cõtenderit, ſolerti animi circũſpectione opus erit/vt deprehẽdatur. Nam (vt alibi diximus) Angelũ lucis interdũ malignus aſſimulat, & callidis inductiõibus fidẽ primũ euertere nititur, vt ſubruto fun D

Gal.1.b damento deſtruat in nobis ædificiũ virtutũ. Icirco apl's, Licet nos inquit/aut angelus de cœlo euangeliçet vobis, præterq̃ qđ euangeliçauimus vobis/anathema ſit. Quãcumq; igiť verſipellis beſtia formã induerit, in quãcumq; ſpeciẽ ſe verterit, ſiue angeli/ſiue hominis/ſiue ſancti/ſiue etiã Chriſti, in hoc profecto agnoſci poterit, ſi dicto factove aliquo ab orthodoxæ fidei veritate per erroris anfractus abducere nos incipiet, ſi ab humilitate ad inanẽ gloriam fictis laudationibus erigere tentabit, ſi veniæ ſpem terrore iuſticiæ opprimere conabitur. Si deniq; mentẽ noſtrã terrenaꝶ fragiliumq; rerũ recordatione ab earũ cogitatu, quæ cœleſtes & æternæ ſunt, auoca

Mat.7.c re atq; auertere molietur. Tu igiť qui ex fructibus malis malã arborem iam noſſe poteris, vbi patuerint inſidiæ/protinus exclama, Di

Pſal.118. ſcedite a me maligni, & ego ſcrutabor mãdata dei mei, Tum demũ

Digitized by Google

A ad ſaluatorem mente/ore/oculiſq; conuerſus, illũ contemplare, illũ
ora, illi te cõmitte, totumq; trade/& dic, In manus tuas domine cõ/ Pſal.30.b
mendo ſpiritum meum. In iis verbis frigeſcentia deficiant labia, &
palpitantis pectoris interrupti anhelitus finiantur. In his deſinant
laborioſa ſuſpiria, ipſeq; nouiſſim⁹ exhauſtæ vitalitatis conticeſcat
ſingultus. Fœlix illa anima, & pluſq; dici queat beata, cui ſupremũ
vitæ huius diem ſic tandẽ claudere contigerit.

DE PVRGATORIO CAPI. XI

AD MINORES CVLPAS POST OBI
tum expiandas ignem purgatoriũ, ſicuti ad maiores
perpetuo plectendas æternũ, & quẽ gehennã nũcu
pamus, a deo conſtitutum eſſe credimus. Idq; puto
per Malachiã prophetã ſignificatũ, vbi de domino Malach.3.a
loquens ait. Ipe em̃ quaſi ignis cõflans, & quaſi her
ba fullonũ, & ſedebit conflans & emũdans argentũ, & purgabit fi/
lios leui, & colabit eos quaſi aurũ & quaſi argentũ. De hoc & ipſe
dominus in euãgelio. Om̃is inquit igne ſaliet, & oĩs victima ſale Mar.9.g
B ſalietur, quaſi diceret, Sicuti caro ſalitur vt corruptibili humore ex
iccato dierum multorũ vſui apta ſit, ita qui purgatorio igne ſalitus
fuerit, aptus erit vſui vitæ æternæ. Niſi em̃ ad purum excocti fueri/
mus, nunq̃ ſũmæ illi puritati deo iugi adhærereq; poterimus. Neq;
em̃ apoſtolis ipſis licuit partem habere cũ Ieſu, niſi pedes lauari ſibi
permiſiſſent. Et qui mũdus ẽ inquit, nõ indiget niſi vt pedes lauet, Ioã.13.b
vt ſcilicet mũdiciem eius augeat etiã illarũ ſordiũ deterſio, quibus
nemo dũ in huius vitæ via eſt/carere poteſt. Sic & Agricola ille euã
gelicus palmitẽ q̃uis fœcundã purgat & excolit/ vt adhuc fœcun/ Ioã.15.a
dior ſit, & fructus plus reddat. Ita ignis iſte bonos purgãdo vrendo
q; efficit meliores. Nemo quippe tam bon⁹ eſt, vt nulla in illo mali
labes reſidua ſit. Quis em̃ ſine peccato/ſi ſepties in die cadat iuſtus? Prouer.24.b
Eſſe vero ignẽ/qui fideles animas vrendo purificet, ex domini ver/
bis colligitur dicentis, Quicũq; dixerit verbũ contra filiũ hominis Mat.12.c
remittetur ei. Qui autẽ dixerit contra ſpiritũſanctũ, non remittetur
ei, neq; in hoc ſæculo/neq; in futuro. Qui grauiſſimum crimẽ in fu
turo ſæculo irremiſſibile dixit, nõne dedit intelligi leuiora ibidem
remitti poſſe. Q; ſi nullum illic remitteretur peccatũ, de hoc quoq;

Digitized by Google

ꝙ nõ remittatur ſimpliciter abſoluteq́ʒ dixiſſet, neq́ʒ ſæcula diſtin-
xiſſet. Diſtinxit aũt, quia ſciebat eſſe quaſdam in homine maculas C
peccatorꝝ, quæ ſi in præſenti ſæculo cõueniẽti caſtigatiõe penitus
dilutæ nõ fuerint, dilui debeãt in futuro, vtiq́ʒ in carcere illo de quo
nõ exitur/donec redditus fuerit nouiſſimus quadrãs qui debet, nõ
in illo in quo neq́ʒ ſoluendi debiti facultas vlla eſt/neq́ʒ exeũdi po-
1. Cor. 3. c teſtas. Huic quidẽ ſententiæ etiã apoſtolus aſtipulat̃ dicens, Vniuſ
cuiuſq́ʒ opus quale fuerit ignis ꝓbabit. Si cuius opus manſerit, de-
trimentum patietur, ipſe autẽ ſaluus erit/ ſic tamẽ quaſi per ignem.
Quis eſt iſte quæſo cuius opus ardet, & detrimẽtũ patitur, & tamẽ
ipſe ſaluus erit per ignẽ? Nõ ille qui ſupra fidei fundamentũ impo
nit aurum/argentũ/lapides precioſos .i. meras defecataſq́ʒ virtutes,
non etiã qui ferrũ/æs/plumbũ, hoc eſt/delicta grauiora, quis ergo?
quis niſi qui ſuperextruit ligna/fenum/ſtipulam? quæ quidẽ leuia
tanto leuiora fiunt/q̃to magis exurũtur. Et ſi ſecus res ſe habet, di-
cant aſſertionis noſtræ calumniatores, vbi illos collocabũt/qui ſta-
tim vt conuerſi confeſſiq́ʒ fuerint/vita decedunt? damnari non me-
rentur, quia doluerunt ſe peccaſſe, abſolui nõ debent, quia nondũ D
iuſto dolore ſatiſfecerũt. Neq́ʒ em̃ implere illis ꝑ mortẽ licuit, qđ a
ſacerdote pœnæ noĩe iniũctũ fuerat. Quia ergo iuſticiæ ratio exigit
vt nullũ ꝓrſus crimen relinquat̃ impunitũ, profecto neceſſe eſt/vt
aliq̃s alicubi exiſtat pœnarꝝ locus, in quo puniant̃ ij qui ad æterna
ſupplicia delegandi nõ ſunt, ſed potius tẽporalibus purgãdi, vt ex-
Apoc. 21. g purgati eo demũ regno digni euadãt, in qđ nihil intrabit inquina-
Pſal. 65. c tum, & in qđ intrantes gaudeãt & dicant? Probaſti nos deus, igne
nos examinaſti, ſicut examinat̃ argentũ. Tranſiuimus per ignẽ &
aquã, & eduxiſti nos in refrigeriũ. Veritas iſta ne ĩ obſcuro lateret,
quorũdã defunctorꝝ manifeſtis apparitiõibus illuſtrata eſt, perſpi-
caciuſq́ʒ patet/q̃ vt argumentis ad ſe ꝓbandã indigeat. Ne qua igit̃
huiuſce rei in cuiuſpiã animo reſidere poſſit ambiguitas, ea nũc mi
racula in mediũ ꝓferre operepreciũ erit.

Tres viri per beatũ Hieronymũ a morte reſuſcitati.

IN EA ep̃la/quã Cyrillus hieroſolymitanus ep̃s de ſignis diui
Hieronymi poſt obitum factis ad Auguſtinũ ſcribit, legim⁹ per id
tempus hæreſim quandã inſurrexiſſe, quæ diceret defunctorꝝ ani-
mas nec beatitudinẽ/nec pœnã ſentire, donec cõis reſurrectiõis die

Digitized by Google

A ſuis iungant̃ corporibus, hoc cũ ipſis vna meſſuræ/ qđ ſimul ſemi
narũt, purgatoriũ q̃q; poſt mortẽ nullũ eſſe. Cumq; falſitatis huius
peſtifera malignitas inualeſcere cœpiſſet, iamq; altius multoꝝ ani
mis hæreret/ q̃ vt verbis euelli poſſet, Hieronymus Euſebio appa-
rens, iuſſit ſaccum ſuũ quo pro indumento vſus fuerat, triũ virorũ
cadaueribus qui ea nocte obierant/imponi, vt vitæ redditi doceãt,
q̃to errore tenerent̃/qui talia aſſererẽt. Reſuſcitati ergo corã oĩbus
qui ad eccleſiã vt hoc miraculũ viderẽt/magno cætu cõuenerãt/con
fitebant̃, & beatoꝝ p̃ſentẽ gloriã/& dãnatoꝝ pœnã, & eoꝝ q mi-
nus plene pœnitentiã peregiſſent/purgamentũ. Per q̃ oĩa/ vt viuis
teſtari poſſent/a btõ Hieronymo ſe circũductos, & ſic ad vitã redi-
re iuſſos affirmabãt, rurſum die vigeſimo vna cũ Euſebio eius diſci
pulo deceſſuros, & cũ eodẽ/ſi modo æqualẽ interim delictis pœni-
tentiã egerint/vitæ æternæ p̄mia cõſecuturos. Itaq; tanto tãq; eui-
denti miraculo exploſa & exibilata hæreticoꝝ ſentẽtia eſt, atq; illi
q pauloañ ſubuerſi fuerãt, ſtatim reſipiſcẽtes/catholicã amplexi ſũt
fidẽ, cũ p̃ſertim eos qui a morte ſurrexerãt, pœnaꝝ recordatiõe in-
deſinẽter atq; incõſolabiliter flere/lamẽtariq; viderẽt, ac tandẽ qua
B p̄dixerãt die Euſebio moriente, & ipſos iteꝝ mori, vt etiã eiuſce rei
euentu magis cõſtaret, q̃ vera eſſent ea quæ p illos dicta fuerãt.

AD HEC Helias qdã in deſerto ægypti ſolitarius multæ ſan
ctitudinis vir, & quondã beato Hieronymo familiarit̃ vſus/in qui-
ete vidit (ſicuti idẽ Cyrillus teſtat̃)animã cuiuſdã epi anconitani.
Cũ ante diuinæ maieſtatis tribunal ſiſteret̃, ob vitæ luxum atq; de
licias ad æternã pœnã deſtinari, animã vero Theodoſij ſenatoris, q
beatũ Hieronymũ magno ſemp honore coluiſſet, ad purgatorij tor
mẽta deducendã decerni. Cũq; diẽ ſignaſſet/quo iſta viderat, cõpe
rit eodẽ ipſos ambos fuiſſe vita defunctos, & credidit vera eſſe quæ
ſibi per ſomniũ apparuerãt. Ex hoc præterea liquet, quãtũ expediat
cœleſtis regni ciues perſancte venerari, cũ ſæpe contingat/ vt ipſis
opitulantibus ij qui ad infernũ corruiſſent, infernũ purgatorio cõ-
mutent, & de futura beatitudine cõſequenda certi fiant.

Helias heremita.

HI AVTEM eo faciliꝰ maturiuſq; purgari poſſunt, q̃ magis
viuoꝝ p̄cibꝰ/ieiunijs/elemoſynis/peregrinatiõibꝰ iuuant̃. Paſcaſiꝰ
aplicæ curiæ diaconꝰ pietate erga deũ & hoĩes p̄ſtãs (vt a Gregorio

Paſcaſius diaconus

traditũ eſt) niſi ꝙ cõtra Symacũ iã omniũ ſuffragijs maximo põtifi- C
catu dignũ iudicatũ ꝑtinacius ꝙ̃ fas erat, ꝓ Laurẽtio/ quẽ ipẽ digni
orẽ cẽſuerat/ ſtetit. Cũ itaqꝫ hãc culpã poſt mortẽ lueret, a Germão
Capuano epõ in angulanis thermis opa ſerui fungẽs inuẽtꝰ ẽ. Qui
Germanꝰ vt cauſam didicit/ abijt, & ꝑ dies aliqt ꝓ illo ſupplicatio-
nes fecit/ ſicuti ipẽ rogauerat, atqꝫ eodẽ rediẽs/ liberatũ onere illo co
gnouit, quẽ iã ibi nõ cõparere animaduertit. Hoc eſt illud/ qd' Ioã-
1. Ioã. 5. d nes apl̃s præcipit dicẽs. Qui ſcit fratrem ſuum peccare peccatum nõ
ad mortem, petat/ & dabit̃ ei vita peccanti/ nõ ad mortem.

Quidã in balneis pꝰ mortem viſus

PRESBYTER quidã centumcellis, cum ad balnea lauatũ
veniſſet, & homini q ibi ſæpe iã illi operã lauãdi gratuitã præſtite-
rat, panes aliquot muneri obtuliſſet, accepit ipm eis nõ indigere.
Loci em̃ illius olim dñm fuiſſe, & poſt mortem ibidem anguſtiari
noxæ cuiuſdã expiãdæ cauſa/ piaculiqꝫ ſoluẽdi, verũtñ multũ ꝓfo-
re ei/ ſi ipẽ panẽ cõſecratũ deo offerẽdo ꝓ illo oret. Qꝛobrem presby
ter ſacrã hoſtiã obtulit, deũ ꝑcatus eſt, ad balnea redijt, ſed nõ inuẽ-
to hoĩe, a pœna liberatũ intellexit. Agnus igit̃ q ĩmolatus abſtulit
peccata mũdi, & eoꝝ peccata q in purgatorio ſunt, ſi ꝓ illis offerat̃ D
aufert, ita vt multo citius a debito ſoluant̃ ꝙ̃ ſoluerent̃.

Iuſtus monachus.

HOC IDEM ſequẽti quoqꝫ exẽplo aſtruere poſſumus. Dũ
em̃ beatus Gregorius pontifex (vt ipẽ in dialogo ſuo refert) abba-
tis adhuc munus obiret. Quidã int̃ monachos nomine Iuſtus gra-
uiter ægrotans, & iam morti ꝓximus fratri ſuo ſæculari Copioſo
indicauit ſibi tres aureos nũmos eſſe, qd' nemo alius noſſet. Cũ tñ
ea res percrebruiſſet, Abbas indignãs iuſſit, ne quis monachoꝝ Iu
ſtum monaſticæ legis violatorem adire, neue cum eo vllũ miſcere
verbũ præſumeret. Id ille ꝑ ipm qui ſibi aſſiſtebat/ Copioſum fratrẽ
reſciẽs cõſiderauit ſecũ ꝙ̃tum ea re flagitij cõmiſiſſet, & vt par erat,
magis doluit/ ꝙ deo peccauerat/ ꝙ̃ ꝙ ab hominibus dep̃hẽſus eſſet.
Vbi aũt vita elapſus eſt, corpus eius in ſterquiliniũ ſepelierũt cũ au
Act. 8. d reis illis quos reliquerat/ dicentes, Pecunia tua tecum ſit in ꝑditio-
nem. Hoc clare ad reliquorum terrorem actum, illud occulte, vt ſci-
licet Precioſus monaſterij præpoſitus per dies triginta quotidie ꝓ
iniuſticia Iuſti offerret dominicum ſacrificium. Poſtea tandem Iu-
ſtus Copioſo noctu apparens. Hactenus inquit in tormẽtis fui, nũc

Digitized by Google

A demũ ſacra cõmuniõe ꝑcepta ab ijs me expeditũ certo ſcias. Nemo
ꝑter abbatẽ nouerat, pro quo Precioſus quotidie rẽ diuinã faceret.
Sed vbi viſio Copioſi vulgata eſt, & ipſi palã fecere eũ iam trigeſi-
mũ diem eſſe ſacrificiorum pro Iuſto actorum, ꝓptereaq; illũ a purgato
rio erutũ cœloq; illatũ. O quãta hæc miſſalis hoſtiæ virtus, & præt.
hãc ꝙ prudẽs pijſſimi abbatis erga ſuos cura, Sic delinquentẽ puni
uit, vt & ipſi ꝓdeſſet ad ſalutẽ/ & cæteris ad exemplũ.

ODILONI abbati Cluniacẽſi Vgo, qui vitã eius cõſcripſit, Odilo abbas
diuinit9 reuelatũ tradit/ ſupplicatiões ꝓ defunctis die proximo poſt
feſtũ oĩm ſanctorum ab eccleſia fieri oportere. Idq; ipſe primus obſer-
uauit, deinde obſeruandũ vniuerſa recepit ecclia. Et quiſꝙ tã teme
rariæ ꝑfidiæ eſt/ vt negare audeat eſſe poſt mortẽ expiationi locũ.

DECIMVS Benedictus pontifex maxim9 cũ mortẽ obijſſet Benedict9 papa.
Ioãni Portuẽſi epõ apparẽs, cõfeſſus eſt ſe Odilonis abbatis pcib9
ab æternæ mortis periculo ſeruatũ. Se autẽ ideo tunc ei apparuiſſe,
vt ipſe eundẽ abbatẽ rogatũ iret, ne ſibi in flãmis purgatorijs arden
ti ſubtraheret auxiliũ, qđ ferre adhuc in corpore viuẽti cõſueuerat.
B Hoc nuncio ſibi allato abbas, & ipſe ſuppliciter pro illo orauit, &
omnibus qui cum ipſo erant monachis, vt itidem facerẽt/ iniunxit.
Haud ita multo poſt Benedictus tot9 lucidus ac refulgẽs apparuit
Eldeberto monacho, ſeq; a purgatorio ad beatitudinẽ tranſlatũ di-
xit/ Odilone ac monachis pro ſe deprecãtibus. Deinde & ipſi Odi-
loni ſub eadẽ forma ſe oſtendens gratias egit, eo ꝙ tam grande be-
neficiũ per eum potiſſime accepiſſet. Non fruſtra igitur ꝓ fidelibus
defunctis orat eccleſia, nõ incaſſum ſolennẽ pro eis inſtituit ſuppli
cationẽ/ ſtatutaq; ſacrificia. Quã quidẽ rem nequaꝙ faceret, ſi nul-
lum eſſet poſt mortem purgatorium.

HOC etiã ante euãgeliũ ſub lege factitatũ eſſe Machabæorum Iudas Ma
hiſtoria teſtatur/ de Iudæ iſraelitarum ducis erga eos pietate, qui in chabeus.
bello deſiderati fuerant/ ſic loquens, Fortiſſimus iudas facta colla- 2. Mach. 12. g
tione, duodecim milia dragmas argenti miſit hieroſolymã offerri ꝓ
pctis mortuorum ſacrificiũ, bene & religioſe de reſurrectiõe cogitãs.
Niſi em̃ eos qui ceciderãt/ reſurrecturos ſperaret, ſuperfluũ videret
& vanũ orare pro mortuis. Et quia cõſiderabat, ꝙ ij qui cũ pietate
dormitionẽ acceperãt, optimã haberẽt repoſitã gratiã. Sancta ergo

Digitized by Google

& ſalubris eſt cogitatio ꝓ defunctis orare/vt a peccatis ſoluant. Sic C
Pſal.85.c ſoluti vox illa in pſalmo ad deū eſt. Miſericordia tua magna eſt ſup me, & eruiſti animā meā ex inferno inferiori.

Eccli.7.d PRETER hæc etiā in Eccliaſtico quod ſcriptū ē. Mortuo nō ꝓhibeas gratiā. Quis mortuo ꝓhibet gratiā/niſi qui illū in purgatorio pœnas luentē/cū iuuare poſſit/negligit. Tale eſt & illud eiuſ
Ibidē.38.c dē libri ꝑceptis interſertū. In requie mortui requeſcere fac memoriā ei⁹. Quæ alia memoria in reqe, hoc ē in morte mortui pōt requieſcere, niſi quæ officio cōſtat pietatis: id eſt qñ ij qui ſupſūt, ꝓ eo qui defunctus ē orāt/ieiunāt, & in paupe Chriſtū paſcūt: alia ꝟo quis memoria nō requeſcit ſup mortuū, ſed potius in vētos dilapſa euaneſcit. Quid eñ cōferūt aïæ/vel dū efferē fun⁹ ardētes cerei, vel dū cōdit cadauer dealbata ſepulchra, viuoꝝ iſta ſolatia ſunt/nō ſuffragia morꝫ.

Q magna purgatorij pœna. QVAM graues autem ꝗꝗ acerbæ purgatorij pœnæ (tuoꝝ. ſint, illo celebri Gregorij pōtificis exemplo ſatis cōſtat. Quoniam
Gregorius papa. (vt aiunt) cū ſibi in pœnā piæ cuiuſdā temeritatis, vel potius temerariæ pietatis/ꝙ ꝓ Traiano orauerat, optio per angelum a deo offerret, maluit hic omnibus diebus vitæ ſuæ/vario ac multiplici lāguorum genere affici/ꝗ per biduū in purgatorio cruciari. D

Ratio. HVIVS cruciat⁹ grauitatē nō mediocrē/ſed ꝓpe maximā eſſe, etiā rōne argumētiſꝗ ꝓbari poſſe videt. Quippe exuto corpore qd
Pſal.138.c aggrauat/purior fit in aïa intellectus. Vñ in pſalmo dicit. Aïa mea cognoſcet nimis. Quāto aūt qs magis deū intelligit/magis appetit. Hic ꝟo appetit⁹ ex certitudine ꝗꝗ ſpei capit paſſionis incrementū. Auidi⁹ eñ bonū illud qſꝗ appetere ſolet/qd ſe min⁹ dubitat aſſecuturꝫ, ideoꝗ ex dilatiōe rei magis appetitæ magis aïo torquet. Hinc
Pſal.83.a eſt illud ꝓphetæ. Cōcupiſcit & deficit anima mea in atria dñi.

Ratio. DOLET ꝑterea qui in purgatorio ē, ꝙ dū viueret, nō hic potius volūtaria pœnæ exactiōe ꝓ reatu ſatiſfecerit, cū multo leuiore cruciatu id effici potuiſſet. Et eñ debitū qd ſpōte reddit/pluris æſtimat deus/ꝗ quod ab inuito iuſte extorquet. In hoc obſeruatio æquitatis ē/in illo remiſſionis meritū, vt pauca etiā libēter ſoluētē multa

Ignis. cōdonent. His igit intimis animæ angoribus extrinſecos adde, ardorē, vtiꝗ illū/quo omnis delictoꝝ ſcoria ita penitus excoq debet/ vt ad nihilū redigat, & nulla ꝓrſus culpæ nota/ nullū vitij veſtigiū

Digitized by Google

A in anima, quod nõ deletũ abſterſumq́ fuerit/relinquatur.

CETERVM tãetſi pœna hæc vehemẽtiſſima ſit, in eo tñ cõſolat̃ q̃ patit̃, q̃ iã de adipiſcẽda imortalitatis gl̃ia nihil dubitat, nec ſi poſſet/ad vitã hãc redire vellet, malẽs illic torqueri cũ certi tãti boni cõſequẽdi expectatione/q̃ hic delicijs affluere cũ periculo amittendi. Quod quidẽ bonũ qui peccãdo amittit/ſupplicijs mancipat̃ æternis, vt nõ ſolũ non beatus ſit/ſed etiam infœliciſſimus, ac ſupra q̃ quiſq́ dicere poteſt/miſer. Is ergo qui in purgatorio affligitur, afflictiones ſuas gaudio qñq́ futuro cõpenſat. Flãmis quidem torretur/deſiderioq́ afficit̃, ſed videt hac omnes inquietudines/omnẽq́ laborem ad illũ finem indeclinabiliter tendere, in quo ſempiternæ quietis initium eſt; & inter acerrimos dolores quos tolerat/cõtentatur ipſa dolorum cõdicione. Ac veluti lucri auidus negociator/qui naui merces vehit, ventorũ turbinẽ ſuſtinet, pcellarũq́ & aeris intemperiem tolerat, fluctibus iactat̃, ſentinæ fetore torquet̃, nauſea cõtabeſcit, & cõmotis inteſtinis/algẽteq́ ſtomacho, ipſa peneviſcera euomit & eructat, & tamẽ grandẽ facturus quæſtũ, oĩa turbulentæ nauigationis faſtidia æquo animo fert. Sic ſe habet q̃ purgatorio B igne carpit̃, præſentes ẽm pœnas futuræ beatitudinis lucro ſuſtẽtat & ſupplicia patiendo gaudet magis q̃ triſtat̃, ſeq́ ipſum erigens, Quare inquit triſtis es aĩa mea? & quare cõturbas me? Spera ĩ deo qm̃ adhuc cõfitebor illi, ſalutare vultus mei & deus meus. Et ad dominũ cõuerſus deprecat̃. Educ de cuſtodia animã meã ad confitendũ nomini tuo, me expectãt iuſti donec retribuas mihi. Nobis igit̃ in primis enitendum erit, vt hic potius quæq́ etiã minima expurgemus pietatis officijs/corporiſq́ labore, ne vel biduũ illud quod ſanctiſſimus põtifex tãtopere exhorruiſſe dicit̃/in purgatorio peragamus. Deinde ſi hoc difficile factu videt̃, ſaltẽ caueamus/ne illis pœnis obnoxij ſimus/quarũ nullus finis eſt/nulla requies/ nullũ leuamen, quas deniq́ cogitare/nedũ pati/pœna eſt.

Conſolatio eorum qui purgãtur.

Cõparatio.

Pſal. 41. b

Pſal. 141. b

FINIT LIBER QVINTVS.

INCIPIT LIBER SEXTVS.

DE SIGNIS VLTIMI IVDICII. CAPI. I

Digitized by Google

MVLTO MAXIMA CVM SOLLICI- C
tudine hoc cauebimꝰ, ſi pēſitauerimus diuini illiꝰ iu-
dicij terrores, omniūq; formidabiliū magis expaue-
ſcendū die. Igit̄ cū plurimū nobis ea res cōducat, ꝑ-
opportunū videt̄/ vt hoc vltimo volumine de ipſo
vltimo dn̄i iudicio pertractemꝰ. Et primū de ſignis
quæ præceſſura ſūt, deinde de Antichriſto/ de Chri-
ſto/ de regno Chriſti/ de dānatoꝝ pœna/ de iuſtoꝝ gloria, & ſi qua
alia interim occurret, nō ab ijs aliena/ neq; memoratu indigna.

¶ SIGNA ergo quæ an̄ euentura prædicant̄, & q̄ multi aliq̄ ex
ꝑte iā eueniſſe affirmāt, horroris & iræ plena ſūt, & ſi talia ſigna, q̄-
Mat. 24. a le quæſo illud q̄ terribile/ qd' ꝑ ea fuerit ſignificatū? Audituri eſtis
(inquit dn̄s) prælia & opiniões præliorꝝ. Videte ne turbemī, opor-
tet em̄ hæc fieri/ ſed nōdū ſtatim finis. Magnū quippe reꝝ apparatū
multo an̄ fama nūciare ſolet/ q̄ ipſe ſe ꝓdat. Priꝰ itaq; audiēda præ-
lia ſūt, poſtea etiā vidēda. Cū aūt ſupmꝰ iā aduētare dies cœperit, tūc
Ibidem. & bella magis ſæuiēt/ malaq; malis cumulabunt̄. Cōſurget inquit
gens in gentē/ & regnū in regnū, neq; id ſatis. Erūt peſtilentiæ & fa- D
mes/ & terremotus ꝑ loca/ & terrores de cœlo. Hæc aūt oīa initia
ſunt doloꝝ. Quō dn̄e initia doloꝝ & non dolores, vbi tot ac tanta
mala? vbi hoīm odia/ opū rapinæ/ vrbiū excidia/ liberoꝝ ſeruitus/ ſā-
guinis ſitis/ cædes mutuæ? Vbi ſtatim perimēs morbus, repēte mul-
tas domos vaſtās lues, & ſup terrā putreſcētia humana cadauera, de-
ficiētibus qui ea ſepeliāt? Vbi etiā illos qui gladio/ qui peſtilētiæ ſu-
pererūt, torquebit eſuries/ inædia conſumet? Vbi poſtremo & cœlū
ſupra verticē fulgurās/ & terra ſub pedibus tremēs, miſeroꝝ corda
nouo metu concutient, ita vt hæc iā ſe dehiſcere velle videbit̄/ vt vi-
uos deglutiat, illud ruere/ vt opprimat & elidat. Tetra ſane oīa iſta
& terrifica nimis, & tñ pene nihil ad ea quæ ſecutura ſunt. Plæraq;
em̄ talia iā & an̄ nos & noſtra ætate contigere. Nouimus Italiā inte-
ſtino bello ſæpe afflictā/ peregrino vaſtatā. Audiuimus Hiſpaniā/
Galliā/ Germaniā/ Britanniā inter ſe frequēter cōcurriſſe. Pānoni-
os quoq; cū vicinis gētibus cruēta bella aſſidue gerere. Scimus Bi-
thiniam/ Aſiā/ Syriam/ Græciam/ Macedoniam/ Myſiam, plurimas
deniq; chriſtianoꝝ ꝓuincias a barbaris nationibus/ aut vi/ aut dedi-

Digitized by Google

A tione occupatas. Nō ignoramus peſtilentiā crebro in populos fa-
memq; ſæuiſſe. Ad hæc cometas in cœlo crine ſanguineo lugubre
minantes, faceſq; & bolidas/& ignitas trabes lōgo admodū tractu/
ſed celerrimo aera trāſuolātes, & multa id gen⁹ oſtēta interdū appa-
ruiſſe. Terræ quoq; vibratiōe magnas ædificiorꝝ moles fūditus cō-
uulſas ꝓcubuiſſe. At ꝟo de hac quā futurā expectamus erumna di-
cit. Erit tūc tribulatio magna/qual' nō fuit ab initio mūdi vſq; mō- Mat.24.b
nec fiet. Et niſi inqt breuiati fuiſſent dies illi, nō fieret ſalua oīs ca-
ro, ſed ꝓpter electos breuiabunt dies illi, hic ergo dolores/hic gemi-
tus, hic meræ iā anguſtiæ/illic initia tm̄ dolorꝝ. Quis em̄ graue ma-
lū, ſi vni iſti cōpares, aut leue/aut nullū putabis.

¶SED IAM audi quale hoc malū, quantoq; reliquis oībus Ibidem.a
plus habeat infœlicitatis/diligēter tecū perpēde. Et multi inqt pſeu-
do ꝓphete ſurgēt/& ſeducēt multos. Miſerum eſt ferro/peſtilentia/
fame perire, ſed multo miſerius infidelitatis errore, & alicuius hære-
ſeos prauitate a veritatis religione deficere. Et quia hic quidem ma-
ius periculū, iccirco Saluator noſter haud parꝝ noſtri ſollicit⁹, ꝑmo-
B net nos & ait. Videte ne qs vos ſeducat. Multi em̄ veniēt ī nomine Ibidem.
meo dicētes, Ego ſū Chriſtus, & multos ſeducēt. O miſera vtrorꝝq;
cōditio, & q ſeducēt/& q ſeducent. Fœlices quidē ſibi videbunt ob
delicias voluptateſq;/& rerꝝ omniū copiā, q̄ illis ſatis ſupq; erūt, &
nō animaduertēt nec recordabunt, ꝙ lata via illa quā ingrediuntur Mat.7.b
via perditionis ſit. Qm̄ ergo abūndabit iniqtas/refrigeſcet charitas Mat.24.a
multorꝝ, ſuccedētibus vitijs deficiet virtus. Quid autē infœlicius q̄
charitatē amittere, ſine qua cætera animi bona nihil ſunt? Abunda-
bit iniquitas, quæ iniquitas? Illa plane de qua apl's ad Timothæum
ſcribens ait. Hoc autē ſcito, quia in nouiſſimis diebus inſtabūt tēpo- 2.Tim.3.a
ra periculoſa, & erūt homines ſeipſos amātes, cupidi/elati/ſuperbi/
blaſphemi/parētibus nō obediētes/ingrati/ſceleſti/ſine affectione/
ſine pace, criminatores/incōtinētes/immites/ſine benignitate/pro-
ditores/proterui/tumidi/& voluptatū amatores magis q̄ dei, habē-
tes quidē ſpeciem pietatis, virtutē autē eius abnegātes. Et quemad-
modū Iānes & Mābres reſtiterūt Moyſi, ita & hi reſiſtēt veritati, ho-
mines corrupti mente/reprobi circa fidem. Quis locus tunc erit iu-
ſtis in tā perditorū hominū cœtu? quod cōſortiū pijs cū infidelibus?

Digitized by Google

Quæ bonorum quies eſſe poterit, vbi improbiſſimi homines terram cœlumque per licentiam conturbabunt? Sed non multum diu feret tantam nequitiam deus, ideo breuiabit dies, vt innocentibus adſit, & peruerſitate malorum irritatus, maturabit iudicium ſuum. Hinc Oſee propheta vociferatur & clamat, C

Oſee.4.a Audite verbum domini filij Iſrael, quia iudicium domino cum habitatoribus terræ. Non eſt enim veritas, & non eſt miſericordia, & non eſt ſcientia dei in terra. Maledictum & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundauerunt, & ſanguis ſanguinem tetigit. Propter hoc lugebit terra, & infirmabitur omnis qui habitat in ea, in beſtia agri & in volucre cœli, ſed & piſces maris congregabuntur. Hoc ergo propter ſceleſtos, & qui terrenarum rerum cupiditatibus capti, cœleſtia contempſere. Porro propter iuſtos non ſolum dies breuiabuntur, ſed etiam ne interim vel hominum

Enoch & Helias. improbitate, vel diaboli ſupplantationibus euertantur, Enoch & Heliam mittet eis clæmens & miſericors dominus. Et illi quidem alios iam lapſos pijs exhortationibus erigent, alios ne labantur confirmabunt. Sic quippe

Apoc.11.a de ipſis in Apocalypſi ſcriptum eſt, Et dabo duobus teſtibus meis, & prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta amicti ſaccis. Hi ſunt duæ oliuæ, & duo candelabra lucentia in conſpectu domini terræ ſtantes, & ſi quis voluerit eos nocere, ignis exiet de ore eorum, & deuorabit inimicos eorum, & ſi quis voluerit eos lædere, ſic oportet eum occidi. Hi habent poteſtatem claudendi cœlum, ne pluat diebus prophetiæ illorum, & poteſtatem habent ſuper aquas, conuertendi eas in ſanguinem, & percutere terram omni plaga, quotieſcunque voluerint. Per Enoch & Heliam alios quoque fideles verbi dei prædicatores intelligimus, qui orbem peragrantes conſulent credentium ſaluti, di- D

Mat.24.b cente domino. Et prædicabitur hoc euangelium regni in vniuerſo orbe, in teſtimonium omnibus gentibus, & tunc veniet conſummatio, id eſt ſæculi finis. Quod autem Helias venturus ſit, etiam in Matthæo teſtatur

Mat.17.b dominus dicens, Helias quidem venturus eſt, & reſtituet omnia. Quid eſt reſtituet omnia, niſi quia tunc & ipſi conuertendi ſunt, qui occidentem legis litteram adhuc ſequuntur? Sic enim in Malachia legimus. Ecce ego mittam

Malach.4.b vobis Heliam prophetam antequam veniat dies domini magnus & horribilis, & conuertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum. Tunc igitur

Hiere.33.c & Hieremiæ impletum erit vaticinium dicentis, In diebus illis ſaluabitur Iuda, & Iſrael habitabit confidenter. Quanto autem tempore durabit prædi-

Digitized by Google

A catio hæc, & q̄bus miraculis ꝓficiet, ſuꝑius exp̄ſſum eſt. Poſt hac
v̄o Antichriſti aduerſus eccleſiā furere incipiet ꝑſecutio, de qua nō
ſine vehemēti animi dolore nūc nobis reſtat dicendum.

DE ANTICHRISTI PERSECVTIONE CAPI. II

TETERRIMAM BESTIAM OMNI im
manitate atrociorem Antichriſtū, ab aquilonis fini
bus venturꝫ autumāt, iuxta illud Hieremiæ. Ab aq̄ Hiere.1.c
lone pandet̄ omne malum ſuꝑ omnes habitatores
terræ. A tribu v̄o Dan oriturꝫ, ex eo ꝙ Iacob ad fili
os ꝓphetāte dicit̄. Fiat Dan coluber in via/ceraſtes Geñ.49.c
in ſemita, mordens vngulas equi/vt cadat aſcenſor
eius retro. Antichriſtus em̄ partim doli veneno/vt coluber, partim
poteſtatis cornu/vt ceraſtes, eos patet/quos ꝑ viā veritatis/& ſemi
tā iuſticiæ ire viderit. Cū itaq; Enoch & Heliæ prædicatio ꝑ vniuer
ſum terrarꝫ orbem vulgata fuerit, tūc ſathanæ filius ꝓdere ſe/& ad
uerſus eos inualeſcere incipiet. Sic em̄ in Apocalypſi legimus. Et cū Apoc.11.b
finierint teſtimoniū ſuū, Enoch ſcilicet & Helias, beſtia quæ aſcen
B dit de abyſſo, faciet aduerſus eos bellū, & vincet illos; & occidet eos
& corpa eorꝫ iacebūt in plateis ciuitatis magnæ, quæ vocat̄ ſpirita
liter/Sodoma & ægyptus, vbi & dn̄s eorꝫ crucifixus eſt. Iacebūt q̄p
pe catholicorꝫ fidelium corpa in plateis, q̄m ꝓ veritatis religione
mori præoptabūt ꝙ̄ in infidelitate viuere O glorioſa martyria, Iace
bitis quidem in plateis, ſed habitabitis in cœlo. Pro Chriſto cade
tis, ſed cum Chriſto regnabitis. Sanguis veſter ſuper terram effun
detur, ſed ſpiritus veſter ſupra cœlum requieſcet. Pro breui ſuppli
cio gloriam capietis æternam. Non vos fraudis laqueis irretire po
terit inimicus, quia in Chriſto credētibus aſtutia nō deerit ad cauē
dum, nō furoris immanitate terrere, quia nō timebitis illū/q̄ tm̄ cor
pus pōt occidere, ſed eum potius/q̄ corpus & animā pōt mittere in
gehennā. Quāto terribilior erit hoſtis/tāto patientia vr̄a fortior/&
gloria inſignior/& remuneratio maior. De illo ſimul ac de vobis ꝑ
Hieremā ꝓphetatum eſt. Ecce afflictio egrediet̄ de gēte in gētē, & Hiere.25.g
turbo magnus egrediet̄ a ſummitatibus terræ, & erūt interfecti dn̄i
in die illa a ſūmo terræ vſq; ad ſūmū ei9, nō plāgent̄, & nō colliget̄,
& nō ſepelient̄, in ſterquiliniū ſuꝑ faciē terræ iacebunt. Diuina em̄

Digitized by Google

pmiſſiõe fiet, vt diabolus cõtra eccleſiã ſæuiẽdi poteſtatẽ accipiat. C
Oportet ergo illũ quẽ Chriſtus nũc vinctũ tenet, nouiſſimo tẽpe
Apoc.12.c p dies aliqt ſolui ac dimitti. Qd' Ioãnes in Apocalypſi cernẽs ac do
lẽs clamat, Væ terræ & mari, quia deſcẽdit diabolus ad vos habens
Ibidẽ.20.c irã magnã, ſciẽs q modicũ tẽpus habet. Et idẽ rurſum ait. Soluet ſa
thanas de carcere ſuo, & exibit, & ſeducet gẽtes, quæ ſunt ſup quat
tuor angulos terræ gog & magog, & cõgregabit eas in prælium, qrũ
nũerus eſt ſicut arena maris, & aſcẽderũt ſup latitudinẽ terræ, & cir
cũierũt caſtra ſanctorũ & ciuitatẽ dilectã. Ciuitas dilecta vel Hieru
ſalẽ, vel eccleſia dei eſt. In eã impetũ faciet hic diaboli filius, & illo
rum multitudine quos decipiet, eos opprimere molietr, quos deci
pere nõ poterit. Ad hæc etiã, o facinus ĩdignũ, iſte deſolatiõis abo
minatio in templũ dei irrumpẽs oĩa ſancta pphanabit, & in medio
ſedẽs deũ ſe & Chriſtũ impudẽter ĩprobeq; mẽtiet, mittet maligni
tatis ſuæ ſatellites p puincias & loca qui dicãt, Ecce iã venit Chri
ſtus, Venite ad adorandũ illũ. Quã futurã fallaciã præſciẽs dñs, ca
Mat.24.b uere nos iubet, dũ ait. Si qs vobis dixerit, Ecce hic eſt Chriſtus, aut
illic, nolite credere. Si dixerint vobis, Ecce in deſerto ẽ, nolite exire. D
Ecce in penetralibus, nolite credere. Cur itaq; qa nõ talis aduentus
filij dei erit, qlis filij diaboli. Qualis aduẽtus filij diaboli? in deſerto
cũ beſtijs, in penetralibus cũ facinoroſis turpiq; luxuriæ deditis ho
Mat.20.c minib9. Qualis filij dei? Sicut fulgur exiẽs ab oriẽte, & apparẽs vſq;
in occidẽtẽ. Illi9 ab aqlone, hui9 e cœlo, illi9 locorũ infuallis latẽs, hu
ius in aera oĩb9 æq manifeſt9, illi9 in tenebris, hui9 in luce. Hoc ple
nius poſtea mõſtrabim9, nũc interim peſſimi oĩm tyrãni audaciã, ar
rogãtiã, impietatẽ, aſtũ, vim atq; potentiã, vt cœpimus pſequamur.

DANIEL ppheta cum viſionem de quorundã regum futu
ro euẽtu vidiſſet, ſic demum de Antichriſti regno ſibi dictum audi
Dañ.8.f uit. Poſt regum eorũ cum creuerint iniquitates, cõſurget rex impu
dens facie, & intelligẽs ppoſitiões, & roborabit fortitudo eius, ſed
nõ in viribus ſuis, & ſupra q credi põt, vniuerſa vaſtabit, & pſpe
rabit & faciet, & inficiet robuſtos, & populũ ſanctorũ ſecundũ vo
luntatẽ ſuã, & diriget dolus in manu eius, & cor ſuũ magnificabit,
& in copia rerũ occidet plurimos, & cõtra principẽ principum cõ
ſurget. Qd' ait, roborabit fortitudo eius, facturum ſigna & pdigia

Digitized by Google

A ſignificauit, ita vt in errorē inducant̃/ſi fieri pōt/etiā iuſti, & hoc nō Mat.24.b
in viribus ſuis/ſed dæmonis, cuius inſtigatiōe agitatus ad tantā ꝓ-
rumpet temeritatē, vt ſui oblitus deū ſe reputabit, & cōtra Chriſtū
cōſurget, & eccleſiā vaſtabit, & ſupbiæ ſpū inflatus/diuina oīa ꝓ-
phanabit/polluet/cōtemnet, ac tātū ſathanā illū cuius cōſilijs opeq;
nitet/colet. Nam alibi etiam in Daniele ſcriptum ē, Et faciet iuxta Dañ.11.f
voluntatem ſuam rex, & eleuabit̃ & magnificabit̃ aduerſus omnē
deum/& aduerſus deum deorum loquet̃ magnifica, & diriget̃/do-
nec compleat̃ iracundia. Tum ne quid impuritati ſpurcitiæq; eius
deſit. Et erit inquit in cōcupiſcentijs fœminaꝝ, præterea nec quēq;
deorum curabit, quia aduerſum vniuerſa cōſurget. Deū aūt Mao-
ẓim in loco ſuo venerabit̃, & deum quem ignorauerūt patres eius
colet, auro & argēto & lapide precioſo/rebuſq; precioſis. Vide ho-
minis dementiā, dæmonio ſupplicat, dæmoniū venerat̃, & ſe ab ho
minibus ꝓ deo vult coli haberiq;. Quaſi vero nō ſeruus diaboli ſit/
qui ei ancillat̃, ſed dominus & deus? Rurſum idem ꝓpheta impie-
tatem eius audaciāq; deſignās, etiam ꝙ diu regnaturus ſit declarat.
B Sermones inquit contra excelſum loquet̃, & ſanctos altiſſimi con- Idem.7.g
teret, & putabit ꝙ poſſit mutare tempora & leges, & tradent̃ in ma-
nus eius vſq; ad tempus & tempa & dimidium tempis, hoc eſt vſq;
ad annos tres cum dimidio. Hanc tempis præſcriptionem Apoca-
lypſis aperte indicat/vbi dicit̃, Et ciuitatem ſanctam, hoc eſt eccleſi- Apoc.11.a
am/conculcabūt menſibus.xlij. Ad hæc quidam opinant̃, ipſum vt
ſe deum ꝓbet/cum poſt tridui latebram rurſum apparuerit, mortuū
ſe fuiſſe & reſurrexiſſe ſimulaturum, ex eo ꝙ in Apocalypſi ſcribit̃,
Et vidi vnum de capitibus ſuis quaſi occiſum in mortem, & plaga Apoc.13.a
mortis eius curata eſt. Hinc etiam dicunt/ꝙ finget ſe velle cœlū cō-
ſcendere, atq; a malis ſpiritibus in aera feret̃, eoq; modo plaga mor-
tis eius curabitur, quia ſcilicet illi quibus illudet, vere mortuum &
ſuſcitatum fuiſſe credent, quem in cœlum quoq; ſublimem ire con-
ſpicient, vnde ſequit̃, Et admirata eſt vniuerſa terra poſt beſtiam,
& adorauerūt draconem/qui dedit poteſtatem beſtiæ, & adoraue-
runt beſtiam dicentes, Quis ſimilis beſtiæ? & quis poterit pugnare
cum ea? Sed bene illi, qui draconem & beſtiam adorant/terra dicū-
tur. Terrena em̄ ſapiēt, neſciētes qa Chriſtus iā nō morit̃, & mors Rom.6.b

Digitized by Google

illi vltra nõ dominabit̃. Qui vero poſthac mori & reſurgere ſimulabit/Chriſtum ſeeſſe aſſerens, non Chriſtus/ſed Antichriſtus erit. C

INTEREA vero dum dira aget̃ perſecutio, dum chriſtianorum paſſim innoxius effundet̃ cruor, dum vaſtãs omnia pphanorum rabies debacchabit̃, dũ deniq; conditor omniũ deus ore ſacrilego vbiq; blaſphemabit̃/indignabunt̃ elemẽta, & verſo naturæ ordine/ſol obſcurabit̃, luna nõ dabit lumẽ ſuum, ſtellæ cadet, terra quaſſabit̃/ cõmotis mare fluctibus rugiet. Et proh ſcelus, tam trepida rerum facies nõ cõmouebit impios/vt ab impietate ſua deſiſtant. Erũt ſigna

Lu. 21. c (inquit dominus) in ſole & luna & ſtellis, & in terris preſſura gentiũ præ confuſione ſonitus maris & fluctuum, areſcẽtibus hominibus præ timore & expectatione/quæ ſuperuenient vniuerſo orbi. Putabũt maligni hãc ſe præſſuram pati, quia nõdum ſatis vlti ſint illos q Antichriſtum recipe noluerũt, & ob id magis magiſq; incrudeſcẽt,

Ioã. 16. a dum cedendo eos arbitrabunt̃ obſequium ſe præſtare deo. Ita de errore in errorẽ plapſi, grauius poſtea diuinæ vindictæ ferẽt ſupplicũ. De ſignis his aũt etiã veteres pphetæ itidem locuti ſunt, nõ alio

Eſa. 13. b afflati ſpiritu q̃ illi qui euãgelia ſcripſere. Eſaias. Stellæ inquit cœli & ſplendor earum nõ expãdent lumen ſuum, obtenebratus eſt ſol in D

Hiere. 10. b ortu ſuo, & luna nõ ſplẽdebit in lumine ſuo. Hieremias ait. Ipſe deus viuens & rex ſempiternus, ab indignatione eius cõmouebit ter

Iohel. 2. c ra, & nõ ſuſtinebũt gẽtes cõminationẽ eius. Et Iohel ppheta. A facie eius inqt cõtremuit terra, moti ſunt cœli, ſol & luna obtenebra

Idem. g ti ſunt, & ſtellæ retraxerũt ſplẽdorẽ ſuũ. Et iterum. Sol cõuertet in tenebras/& luna in ſanguinẽ, anteq; veniat dies dñi magnus & horribilis. Hinc iã ſathanæ artificia deficere/pdigia ceſſare/vires lãgueſcere/animos cõcidere incipiẽt, & ſicut maleficorum Pharaonis virtus in faciendis miraculis per Moyſen & Aaron ſuperata ſuccubuit, ita tunc omnis vis diaboli & Antichriſti & pſeudo pphetarũ in dies deperiens cõtabeſcet. Etenim poſt ſanctorum cædem/ſuper omnes repentinus irruet pauor, & ante illos flagitiorum ſuorum torquebit cõ

Hiere. 4. c ſciẽtia, quã vltio cõſumet diuina. Ac ſicut Hieremias ait. Erit in die illa dicit dominus, peribit cor regis/& cor principum, & obſtupeſcent ſacerdotes/& pphete conſternabuntur. Poſt hæc Helias & Enoch ab Antichriſto interempti, ex diuina virtute reſurgent viui,

Digitized by Google

A vt fideles qui reſidui erũt, in ſpe reſurrectionis mox futuræ corobo‑
rẽtur. Legitur em̃ de ipſis in Apocalyſi. Et poſt dies tres & dimidiũ Apoc.11.c
ſpiritus vitæ a deo intrauit in eos, & ſteterunt ſuper pedes ſuos, &
timor magnus cecidit ſuper eos qui viderunt eos, & audierũt vocẽ
magnã de cœlo dicentẽ eis, Aſcendite huc, & aſcenderunt in cœlũ
in nube, & viderunt illos inimici eoꝝ, & in illa hora factus eſt ter‑
ræmotus magnus, & decima pars ciuitatis cecidit, & occiſa ſunt in
terræmotu nomina hominũ. vij. milia, & reliqui in timorẽ ſunt miſ
ſi, & dederũt gloriam deo cœli. Terrentur iniqui qui terruerant, &
magna pars ipſoꝝ eccleſiæ ſanctæ perſecutoꝝ concuſſis terræmotu
ædificijs ruina oppſſi ſũt, vt Dauidicũ illud ĩpleatᷣ, Cõfundantᷣ & Pſal.128.a
cõuertantᷣ retrorſum om̃es qui oderũt ſion. Fiant ſicut fenũ tecto‑
rũ, quod priuſq̃ euellatᷣ exaruit. Areſcent quippe illi partim domo
rum caſu eliſi, partim pauore perculſi, qui dudũ ſe tutos putabãt, &
qui innocentũ ſanguĩe manus fœdauerãt, cadente ſup eos eccleſiæ
lapide cõterentᷣ. Iuſti ꝟo vidẽtes tot terribilia in cœlo & in terra &
in mari, fortaſſe & ipſi expauefacti cõtremiſcẽt, ſed tñ manibꝰ in cœ
B lum ſublatis gloriã deo dabũt, neq̃ ſpes eos deſtituet futuri regni/
quã ſemp habuerunt, quã inter tot ſæuiẽtes perſecutionũ procellas
integram inuiolatamq̃ ſeruauerũt/ nunq̃ a fide deſciſcẽtes, vt vſq̃
in finem perſeuerãdo ſalui fierẽt. Timebũt quidẽ/ horrendũ iudicij
diem iam inſtare cernentes. Sed memoria repetẽt dominum ſibi in
euãgelio dixiſſe, His autẽ fieri incipiẽtibus, reſpicite & leuate capi Lu.21.c
ta veſtra, quoniam appropinquabit redemptio veſtra. Et in Iohele
propheta. Eum qui ab Aquilõe eſt/ procul faciã a vobis, & expellã Iohel.2.c
eũ in terrã inuiã & deſertã. Qui ergo adhuc reliqui cũ Antichriſto
erũt, limphatico quodã furore acti, veluti demẽtes diſcurrẽt, ac præ
horrore circumſpectãtes latebrã quærẽt/ & nõ inuenient, iam liqui‑
do cernẽtes ad ſcelerum ſuoꝝ vindictam elemẽta cõſpiraſſe, & cre
aturas pariter om̃es cõtra creatoris aduerſarios iuſta indignatione
eſſe cõmotas. Vnde ad eos Eſaias, Vlulate inquit, quia ꝓpe ẽ dies Eſa.13.a
dñi, quia vaſtitas a dño veniet, ꝓpter hoc oẽs manus diſſoluentᷣ, &
om̃e cor hoĩs tabeſcet & conteretᷣ, torſiões & dolores tenebunt, q̃ſi
parturiẽs dolebũt, vnuſq̃ſq̃ ad ꝓximũ ſuũ ſtupebit, facies cõbuſtæ
vultꝰ eoꝝ. Ecce dies dñi veniet crudelᷣ, & indignatiõis plenꝰ/ & iræ

furoriſq;, ad ponendā terrā in ſolitudinē, & peccatores eius cōteren C
Hiere.30.d dos de ea. Et Hieremias ait, Ecce turbo domini, furor egrediēs & ꝓ
cella ruens in capite impiorꝝ conquieſcet, nō auertet iram indigna
tionis dominus, donec faciat & compleat cogitationē cordis ſui; in
nouiſſimo dierum intelligetis ea. Eadē illis obnuncians Iohel pro-
Iohel.1.d pheta ait, Clamate ad dominū a.a.a. diei, quia prope ē dies domini,
& quaſi vaſtitas a potente veniet.

DE DIE IVDICII INCERTA. CAPI. III

Mar.13.d DE DIE AVTEM ILLO VEL HORA ne
mo ſcit, neq; angeli in cœlo/ neq; filius/ neq; pater.
Sic in Marco ſcriptū legimus. Qđ ſi recte interpre-
tari voluerimus/ dicemꝰ, Ideo pater ſcit/ quia cōicat
filio. Ideo filius neſcit, quia nemini reuelat. Nō aūt
putemus aliq̄d latere filiū qđ nouit pater, aut quic-
q̄ minus eſſe in filio q̄ in patre, ne in Arrij vel Eunomij hæreſim
erroremq; incidamus, qui filiū patri negāt eſſet equalē. Sic ergo iu-
dicij & diē & horā ille q iudicaturus eſt, ſicut & ille q omē iudiciū
dedit filio, & qui cū filio vnū ſunt. Sed ob hoc nos diē hunc ignora D
re voluit, vt ſemp̄ verentes ne forte is craſtinus ſit, q̄tidie occurrere
illi parati ſimus. Itaq; etiā poſt reſurrectionē ſuā de ipſo die interro-
Act.1.a gantibus diſcipulis reſpondit, Nō eſt veſtrū noſſe tempora vel mo
mēta/ quæ pater poſuit in ſua poteſtate. Hinc & apl's ad Theſſaloni
1.Teſſa.5.a cenſes ſcribens ait, De tēporibꝰ autē & momētis fratres nō indige-
mus vt ſcribamus vobis. Ipſi em̄ diligenter ſcitis, quia dies dn̄i ſicut
fur in nocte ita veniet. Cū em̄ dixerint pax & ſecuritas, tūc repenti-
nus eis ſupueniet interitus, ſicut dolor in vtero habētis, & nō effu-
gient. Et vt oñderet q ſunt/ quos repēte veniēs opprimet, Vos aūt
fratres inquit nō eſtis in tenebris, vt vos dies ille tanq̄ fur cōprehē
dat. Omēs em̄ vos filij lucis eſtis/ & filij diei. Vtiq; qui in luce ſunt/
inuigilāt virtutibꝰ, qui autē in tenebris/ in vitia impingūt, & mētis
oculis capti/ furē venientē videre nequeūt. His igit̄ tanq̄ fur veniet
ipſe tremendi iudicij dies, qm̄ imparatos offendet. Q̃obrē diluuio
Mat.24.c illū comparās dn̄s. Sicut in diebus Noe inquit, ita erit aduētus filij
hoīs. Sicut em̄ erāt in diebus ante diluuiū comedentes & bibentes,
nubētes & nuptui tradentes, vſq; ad eū diē q̄ intrauit Noe in arcā,

Digitized by Google

A & non cognouerũt/donec venit diluuiũ & tulit om̃es, ita erit & ad
uentus filij hoĩs. O miseri & ſibimet infenſi, qui tãto periculo ſe ex/
poſitos agnoſcũt, & tñ tanq̃ nullũ ſit/negligũt. Comedãt/ bibant,
q̃tũ poſſunt, gulæ vẽtriq; indulgeãt, nubãt/nubant, aut etiã (vt fa/
ciunt) illicitis libidinibus incũbant, nũq̃ tñ haurire poterũt volu/
ptatis, vt non ꝓ eo om̃es mũdi labores/oẽs miſerias in vita ꝑtuliſſe
mallẽt, cũ ad eas ꝑuenerint miſerias/quarꝫ finis nullus eſt. Et ſi tam
nequiter viuãt, tẽpus q̃ iudicãdi ſint neſciẽtes, fortaſſe cras aut perẽ
die futurũ, q̃to nequius viuerent/ſi ad multorꝫ annorum ſpaciũ id
prorogatũ ſcirẽt: Vtiliter ergo diẽ hunc de quo loquimur/ occultũ
nobis eſſe dñs voluit. Diceret em̃ quiſpiã, hinc ad annos quinqua/
ginta iudicãdꝰ ſum, cur nõ interim ocio delicijſq; me oblecter: iocis
riſibus/luſibus nõ vacem: gaudijs p̃ſentibus nõ fruar: ſi tantũ tp̃is
ad pœnitendũ mihi reſtat: Itaq; dũ vitæ ſpacia ſecũ cõputaret/cupi/
dinibus frena permitteret. Quobrem hunc ſecundi aduẽtus dñi diẽ
ne ꝓphetæ quidẽ definire potuerunt, cũ cætera om̃ia definiſſent. Et
erit inquit Zacharias dies vna, quæ nota eſt dño, addens q̃ nota eſt Zach.14.a
B dño, ſignificauit alijs notã nõ eſſe. Danieli quoq; de hoc quærenti
reſponſum eſt. Vide Daniel, quia clauſi ſunt ſignatiq; ſermões vſq; Dañ.12.c
ad præfinitũ tempus. Cæterũ q̃uis ignoret quãdo præfinitũ ſit, lon
ge tñ eſſe non poteſt. Nã in Apocalypſi ſcriptũ eſt, Ecce venio cito, Apoc.22.c
& merces mea mecũ/reddere vnicuiq; ſecũdũ opa ſua. Et ante apo/
calypſim Eſaias, Vlulate inquit, quia ꝓpe eſt dies dñi, qa vaſtitas Eſa.13.b
a dño veniet. Et iterũ, Hæc dicit dñs, Cuſtodite iudiciũ & facite iu/ Idẽ.56.a
ſticiã, quia iuxta eſt ſalus mea vt veniat, & iuſticia mea vt reuelet.
Iohel quoq; ꝓpheta ait. Conturbent om̃es habitatores terræ, quia Iohel.2.a
venit dies dñi, qa ꝓpe eſt dies tenebrarꝫ & caliginis. Idẽ & Sopho/
nias affirmat dicens, Iuxta eſt dies dñi magnus, iuxta eſt & velox Sopho.1.c
nimis. Ante hos etiã Abdias ꝓpheta dixit. Iuxta eſt dies dñi ſuper Abdiæ.1.c
om̃es gẽtes. Et hũc qdẽ cõſtat ꝓphetare cœpiſſe anno quinto Ioſa/
phat regis iudæ, & q̃rto Achab regis iſrael. Exquo ad hãc vſq; diẽ
qua iſta ſcribimus, cõputant duo milia quadringenti triginta ſeptẽ
anni. Q: ſi tã multo nobis ꝓpior factus ſit iudicij dies q̃ illis fuerat,
qui tot ante ſæculis ꝓximũ vicinũq; denunciarint, certe nos eundẽ
iam ad ianuã, iam in limine eſſe & dicere & credere poſſumꝰ. Verũ

ne incerta pro certis aſſerere videamur, cõcedamus ꝙ nõ ita prope ſit dies iſta, quia mille anni in conſpectu dñi/ tanq̃ dies vna, dũ tñ nõ negeť qñq̃ vẽtura, illã euitare nullo modo poſſumus, aut viuẽtibus ſeſe offeret/aut reſurgentibus. Quid ergo refert ſi ante moriamur q̃ iudiciũ fiat/cũ quãdocũq̃ futurũ eſt, tales ante iudicẽ ſiſtẽdi ſimus/quales hinc decedimus? Igitur ſi mille vel plures adhuc anni reſtant, vt omnium extremus ille numeretur dies, tũc vnicuiq̃ noſtrum adeſſe putandus eſt/cum obimus. Alioquin nõ ad eos pertineret, quibus iam ante mille quadringentos ſexagintaſex annos di C

Mar.13.d ctum eſt. Videte/vigilate/& orate, neſcitis eñ quãdo tempus ſit. Et

Ibidem. rurſum. Neſcitis quãdo dominus domus veniat, ſero/ an media nocte/an gallicantu/an mane, ne cũ veniat repente/inueniat vos dormientes. Et ne ad illos tñ dictum ſuſpicaremur/adiũxit. Quod vobis dico, omĩbus dico vigilate, hoc eſt omĩbus, & qui tunc erant, & qui nũc ſunt, & qui poſtea futuri ſunt. Omĩbus quippe vigilandũ eſt. Quia ſtat ſua cuiq̃ dies, breue & irreparabile tempus omnibus eſt vitæ. Si breue, cur ſic viuimus/ tanq̃ longiſſimũ ſit? Si irreparabile, cur ætatem ocio conterimus/tanq̃ ea ignauiter tranſacta repu D eraſcere liceat? & non eo cõcedere neceſſe ſit, vbi & omnis labor ir

Apoc.16.c ritus eſt/& omĩs dolor perennis? Ecce venio ſicut fur inquit dominus, beat⁹ qui vigilat & cuſtodit veſtimẽta ſua/ne nudus ambulet, & videant turpitudinẽ eius. Veſtimenta ſua cuſtodit, qui gratiã in baptiſmo acceptã integrã illibatamq̃ conſeruat, qui ṽo eam vitiis deturpauerit, & ſic ſponſi cœleſtis thalamũ intrare præſumpſerit,

Mat.22.b nõne audiet. Amice quomodo huc intraſti nõ habens veſtẽ nuptialem? nõne ligatis mãibus & pedibus ꝓiicietur in tenebras exteri

Eſa.66.g ores? Ibi erit fletus & ſtridor dentiũ, ibi erit ignis q nũq̃ extinguet, vermis qui nũq̃ morieť. Illi autẽ qui veſtẽ hanc, vel ſicuti accepit, ita & cuſtodierit impollutã, vel poſtea maculatã pœnitẽtiæ lachrymis eluere, & anteq̃ dies iſte incertus veniat, mũdã purãq̃ reddere

Mat.25.b curauerit, nõne diceť, Euge ſerue bone & fidelis, quia ſup pauca fuiſti fidelis, ſup multa te cõſtituã, intra in gaudiũ dñi tui, gaudiũ ꝑpetuũ/gaudiũ plenũ, gaudiũ q̃ maius aut melius, neq̃ deſiderari/neq̃ cogitari poteſt. Profecto ſi quẽ talia & ad bene agendũ nõ mouẽt, & ad male nõ deterrẽt/ſtupidior ẽ terra, Nã & ipa cõtremiſcet. Du

A rior eſt ſaxis. Nã & ea liqueſcent. Aſperior ẽ mõtibus. Nã & ij ſicut cera fluẽt. Tumidior ẽ cœlo, nã & illud plicabit̃ vt liber. Adueniet/ adueniet dies dñi vt fur, & tãq̃ꝫ laqueus implicabit oẽs q̃ ſedẽt ſupꝫ terrã, hoc eſt/q̃ terrenarꝫ rerꝫ curis inhærẽt, vt ad cõtẽplanda cœle/ſtia nũq̃ꝫ inde diuertãt. Hi humanitatẽ omnẽ penit⁹ exuẽtes/& pe/cudũ amplexi naturã, quocũq̃ꝫ appetitus fert/eo vadũt, non q̃ ratio ſuadet, facti ſunt ſicut mulus & equus, in q̃bus nõ eſt intellectus, Pſal.31.c
cũ beſtijs & feris habitatio eorꝫ ẽ, & ex hoĩb⁹ abiecti cũ Nabuchdo Dañ.4.f
noſor fenũ vt bos comedunt, vtinã & cũ Nabuchodonoſor tandẽ aliqñ reſipiſcerẽt/atq̃ꝫ ad ſe redirẽt, oculoſq̃ꝫ a terra/ſublatos ĩ cœlũ erigerent, & nõ cũ Pharaone obdurati, ac ſemꝑ in omne nefas pro Exo.14.g
cliui præcipiteſq̃ꝫ mergerent̃ in ꝓfundũ. Nos illis relictis, qm̃ & ipi ſe reliquerũt, ad diem iſtũ ſubeundũ nauiter accingamur, quẽ q̃dẽ venturũ non dubitamus, ſed quãdo veniet neſcimus. Vt autem ea quoq̃ꝫ parte certus ſit/qua incertus eſt, quotidie ipſum expectem⁹, quotidie adeſſe/& ceruicibus imminere cogitemus. Nõ poterit im paratos offendere, quẽ ſemꝑ erim⁹ parati ſuſcipere. Hæc hactenus,
B nũc reliqua propoſiti noſtri ꝓſequẽtes, qualiter iam dñi & iudicis noſtri e cœlo aduentus apparere incipiet/contemplemur.

DE APPARITIONE CRVCIS ET CHRISTI, INTERI/tuq̃ꝫ antichriſti. CAPITVLVM IIII

POSTQVAM IGITVR VIRTVTES cœ/ Mat.24.c
lorꝫ cõmouebunt̃, ſicut in euangelio ſcriptum eſt, tunc apparebit ſignũ filij hominis in cœlo, & tunc plãgent om̃es tribus terræ. Si virtutes cœlorꝫ tunc cõmouebunt̃, id ẽ angelici ſpiritus, quantus timor/qualis ſtupor in pectorib⁹ mortaliũ erit? Si beati an gelorꝫ chori turbationẽ aliquã patient̃, quid tunc acturi ſunt mul/torũ flagitiorꝫ cõſcij peccatores? Apparebit ſignũ filij hoĩs, de quo Eſaias ait. Cũ eleuatũ fuerit ſignũ in mõtibus/videbitis, & clãgorẽ Eſa.18.b
turbæ audietis. Et iterũ, Eleuate ſignũ ad populos, Ecce dñs auditũ Idem.62.d
fecit in extremis terræ. Hoc illud ſignũ eſt/q̃ fideles ipi ſignari iubẽ tur. Loquẽte ad angelũ dño/ſicut Eçechiel ꝓpheta teſtat⁹ eſt, Trãſi Eçech.9.b
per mediã ciuitatẽ in medio hieruſalẽ, & ſigna Thau ſupꝫ frõtes vi/rorũ gemẽtiũ & dolẽtiũ ſupꝫ cũctis abominatiõib⁹/q̃ fiũt in medio

Digitized by Google

eius. Signū ergo filij hoīs crux ſancta eſt, quā ante aduentū eius in G
cœlo ſplēdentē cōſpiciemus, & niſi multū ſplēderet, ſole iā obtene-
brato cōſpici nō poſſet. Itaq; luce ſua viſibilis oībus apparebit. Plā-
gēt aūt oēs tribus terræ, qm̄ & ipſi fortaſſe q̄s nō accuſabit cōſciētia
pauebūt. Sed illi p̄cipue/q̄ Ieſum q̄dē crucifixū credentes, minime
tm̄ ei obſequētes/carnē ſuā cū cōcupiſcētijs nō crucifixerūt, & illi q̄
crucifixū cōtēptui habētes/dei filio credere noluerūt/crucisq; igno-
miniā p̄ ludibriū deriſerūt. Plāgent vidētes crucē dn̄i micare in cœ-
lo/quā in terra veluti maledictū abominati ſunt. Et cū maxime ve-
nerari debuiſſent/maxime deſpicere ſoliti erāt. Plangēt & omnes il-
li, qui adhuc reliqui cū Antichriſto erūt eccleſiæ ſanctæ perſecuto-
res, & vna cū ip̄o cōterriti fugā meditabunt̄, Sed peribit fuga a po-
tente. Iccirco repēti pauore cōſternati/in facie ſua ad terrā p̄cident,
nec ferre cōſpectū ſupra ſe radiātis crucis poterūt, cuius adoratores
a ſe pauloante peremptos recordabunt̄. O præclarū regis noſtri tri-
umphaleq; vexillum, ſi eo viſo ſic formidabūt inimici, quid facient
cum mox & ipſum dn̄m cū virtute magna & maieſtate poſt illud
Mar.13.c p̄deūtem cernere incipient? Et tūc videbūt inquit filium hominis D
veniētē in nubibus cū virtute multa & gloria. Videbūt iniq̄/quē
videre ſuppliciū illis & mors erit. Iā em̄ ex timore in ſtuporem verſi
animis deficiēt, & tandē ſpū oris eius p̄cuſſi, crudeles animas cū di-
ris gemitibus ingētiq; cruciatu exhalabūt. Siquidem dici nō pōt/q̄
horrēdus tūc erit impijs vel ſolus conſpectus iudicis irati. Egrediet̄
Eſa.26.d em̄ dn̄s (vt Eſaias ait) de loco ſuo, vt viſitet iniquitatem habitatoris
terræ cōtra eum, & reuelabit terra ſanguinē ſuum, & nō operiet vl-
Idem.30.f tra interfectos ſuos. Et rurſus idem. Ecce inquit nomen dn̄i venit
de lōginquo/ardēs furor eius/& grauis ad portandum, labia eius re-
pleta ſunt indignatione, & lingua eius quaſi ignis deuorans, ſpūs
eius veluti torrens inundans vſq; ad mediū colli/ad perdendas gen-
tes in nihilū, & frenū erroris qd' erat in maxillis populorū. In Apo-
Apoc.1.b calypſi quoq; legit̄, Ecce venit cū nubibus, & videbit eū omnis ocu-
lus, & qui eū pupūgerūt, & plangēt ſe ſup eū oēs tribus terræ, etiā
amen. Igit̄ terribili minaciq; facie ad nefandiſſimū illum impoſtorē
bonorūq; inſemptorē Antichriſtū, & īpietatis eiꝰ miſtros cōuerſus
Eſa.63.b clamabit & dicet. Dies vltiōis meæ in corde meo/ānus retributiōis

Digitized by Google

A meæ venit. Hunc clamorē præuidens Iohel ꝓpheta admirat̃/& ait,
Dominus dedit vocē ſuam ante faciē exercitus ſui, quia multa ſūt Iohel.2.c
nimis caſtra eius, qa fortia & facientia verbū eius. Magnus eñ dies
domini & terribilis valde/& quis ſuſtinebit eum? Vox iſta gladius Apoc.19.c
ille eſt/quē Ioannes in Apocalypſi vidit ex vtraq; parte acutū ꝓce
dere de ore fidelis & veracis, vt in ipſo ꝑcutiat gētes. Et de quo Iob
ait, Fugite a facie gladij, qm̃ vltor iniqtatū eſt gladi⁹, & ſcitote eſſe Iob.19.d
iudiciū. Hoc ergo gladio, id eſt hoc ſpiritu oris ſui, dñs Ieſus trāſuer
berabit impijſſimū tyrannū, & eos qui illū ſecuti fuerint ſimul dele
bit, dicēte Eſaia ꝓpheta, In die illa viſitabit dñs in gladio ſuo duro Eſa.27.a
& grandi & forti ſup̱ Leuiathā ſerpentē veterē, & ſup̱ Leuiathā ſer
pentē tortuoſum, & occidet cetū/ q in mari ē. Hoc neq; Hieremias
tacuit/dū ait, Dies autē ille dñi dei exercituū, dies vltionis/vt ſumat Hiere.46.c
vindictā de inimicis ſuis, deuorabit gladius, & ſaturabit̃/& inebria
bit̃ ſanguine eoꝝ. Itaq; quēadmodū ſol ortu ſuo fugat noctē/tene
braſq; diſpeſcit, ſic apparēte iuſticiæ ſole ꝑfidiæ nox & erroris tene
bræ interibūt. Late iacebit interfectoꝝ ſtrages, & iuſti videbūt vin
B dictā. Id futurū Eſaias cecinit dicēs, Et ꝑcutiet terrā ỽga oris ſui, & Eſa.11.a
ſpiritu labioꝝ ſuoꝝ interficiet impiū, & erit iuſticia cingulū lūbo
rum eius, & fides cinctoriū renū eius. Hoc & apl's affirmat/cū ait, Et 2.Teſſa.2.b
tūc reuelabit̃ ille iniquus, quē dñs Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui,
& deſtruet illuſtratiōe aduētus ſui. Nō ergo armis/nō virum vi/nō
veneno perimet̃ ille neqſſimus, ſed ſolo ſpiritu oris dñi. Et hoc eſt
illud qđ Daniel de illo p̄dicens ait, Cōtra principē principū cōſur Dan.8.g
get, & ſine manu cōteret̃. Et eñ qui in humilitate veniēs armatoꝝ
manū ſe q̃rentē/cū dixiſſet, Ego ſū, retro ruere in terrā fecit, quō idē
ĩ maieſtate apparēs ỽbo aut ſpiritu iræ ſuæ nō ꝓſternet malignos?
Aut quē mitē & placidū in mōte cū Moyſe & Helia viſum apl'i aſpi
cere nequiuerūt/cū reſplēduiſſet, quō indignatū aduerſarij ſuſtine
re poterūt/ innumerabili cœleſtiū ſpirituū exercitu ſeptū, ſole ipſo
cū ſeptēplici luce lucebit lucidiorē, & iā ỽtute gloriæ ſuæ terrā/ ma
ria/cœloſq; cōcutiētē? Ambulabūt ergo (vt Sophonias inqt) veluti Sopho.1.d
cæci, quia dño peccauerūt, & effundetur ſanguis eoꝝ ſicut humus,
& corpora eoꝝ ſicut ſtercora. Sed & argentū eoꝝ non poterit libe
rare eos in die ire domini. Quibus ita per Eçechielem minatus eſt

Digitized by Google

Ezech.39.a dñs dicẽs. Ecce ego ſuper te Gog principẽ capitis Moſoch & Thu- C
bal, & circũagã te, & educã te, & aſcẽdere te faciã de lateribus aqlo-
nis, & adducã te ſuper mõtes Iſrael, & percutiã arcũ tuũ in manu ſi-
niſtra tua, & ſagittas tuas de manu dextera tua deijciã. Super mõtes
Iſrael cades/ & omnia agmina tua, & populi qui ſunt tecũ, feris/ aui-
bus, omni volatili cœli/ & beſtijs terræ dedi te ad deuorandum. Per
Gog Antichriſtus intelligit̃, quia Gog tectum interpretatur, quæ
eſt pars domus ſuperior, & ipſe ſupra omẽs efferet ſeſe/ etiam ſupra
deũ, tanto ſuperbiæ ſpiritu inflatus incedet. Moſoch autẽ & Tubal
filij fuere Iaphet, & hoc loco deſignant illas gentes, quæ ab ipſis ori-
ginem trahentes/ cum Antichriſto contra eccleſiam venturæ ſunt.
Zach.14.c Sed de earum plaga Zacharias quoq; vaticinatur dicens. Et hæc
erit plaga qua percutiet dominus omnes gentes/ quæ pugnauerũt
aduerſus Hieruſalem. Tabeſcet caro vniuſcuiuſq; ſtantis ſuper pe-
des ſuos, & oculi eius contabeſcent in foraminibus ſuis, & lingua
eorum contabeſcet in ore ſuo. De nece vero Antichriſti /& princi-
Dañ.7.d pũ qui eius factionis erunt Daniel ꝓphetans ait. Et vidi quoniã in- D
terfecta eſt beſtia/ & perijſſet corpus eius, & traditũ eſſet ad cõburẽ-
dum, aliarꝝ quoq; beſtiarꝝ ablata eſſet poteſtas, & tempora vitæ cõ-
ſtituta eſſent eis vſq; ad tempus & tẽpus. Sicq; eccleſia ſublatis per-
ſecutoribus conquieſcet iam ſecura, niſi forte tam glorioſum ſpon-
ſi ſui aduẽtũ & ipſa ſtupens timebit, donec ab illo euocata introdu-
Cant.2.a cat̃ in cellaria ſua/ & gaudens dicat. Sub vmbra illius quẽ deſidera-
ueram ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.

DE HORRENDO CHRISTI AD IVDICANDVM AD-
uentu, & creaturarꝝ aduerſus peccatorem accuſatione, & igne quo
conſumenda ſunt omnia. CAPITVLVM QVINTVM.

QVAM ENIM FORMIDABILIS AT-
q; horrendus iudicis Chriſti aduentus, cunctis qui
tunc in terra erunt/ apparebit, ſed illis præſertim qui
damnandi ſunt, quis fando exprimere poſſit? Quia
tamen hoc impenſius cõſiderare plurimũ expedit.
nos vt poſſumus/ adhuc indicare pergemus. Verũ
ita vt non meis verbis/ aut humanæ ſapientiæ argu-
mentis quicq; affirmem, ne quis minus credibilia putet quæ audit,

Digitized by Google

A ſed diuinarꝫ teſtimonijs vtar ſcripturarꝫ, eaqꝫ dumtaxat aſtruam/ quæ veriſſima eſſe nemo niſi qui errat/ dubitat. In Pſalmo dicitur. Nubes & caligo in circuitu eius, iuſticia & iudiciũ correctio ſedis eius. Ignis ante ipſum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. Alluxerunt fulgura eius orbi terræ, vidit & cõmota eſt terra. Montes ſicut cera fluxerunt a facie dñi, a facie domini omnis terra. Ignis ergo ſæuiet, terra tremet, mõtes liqueſcẽt. Et quis hominũ inter tot terribilia ſubſiſtere poterit, niſi cui dñs manũ ſuam ſupponet ne cadat? Et ſi iuſtus vix ſaluabit̃, impius & peccator vbi apparebunt? In Sapientiæ libro ſcriptũ eſt. Et accipiet armaturã zelus illius, & armabit creaturam ad vltionẽ inimicorꝫ. Induet pro thorace iuſticiam, & accipiet ꝓ galea iudiciũ certum. Sumet ſcutum inexpugnabile æquitatẽ, acuet autẽ diram irã in lanceã, & pugnabit cũ illo orbis terrarꝫ cõtra inſenſatos. Tot ac talibus armis munito qs reſiſtet? quis a lancea iræ illius ſatis tutũ ſe putabit? aut qd reſpondebit is/ quẽ corã creatore oĩs accuſabit creatura? Ait eñ. Pugnabit cũ illo orbis terrarum cõtra inſenſatos. Videamus quomodo pugnabit. Pſal. 96. a 1. Pe. 4. d Sap. 5. d

B Omnia quippe arguẽt peccatorẽ ingratitudinis erga deum, cum nihil ſit vſqꝫ ab eo conditũ, ex quo humano generi nõ accedat aliquid ſiue gratiæ/ ſiue honoris/ ſiue vtilitatis. Arguet ergo illũ terra/ & dicet. Dñe feciſti me ad hoĩs huius vſũ, & tuo iuſſu fructus protuli ei quibus veſceret̃. Arbores ſub quarꝫ vmbra æſtũ pluuiaſqꝫ declinaret. Siluas/ ligna/ lapides/ herbas/ odores/ flores/ ſuccos/ vnguenta/ linũ/ byſſinũ/ bombicinũ/ ſericũqꝫ ſuppeditaui, quibus ei ad variũ vitæ commodũ opus fuerat. Dedi oues quarꝫ lana veſtit⁹ eſt. Boues quorꝫ labore fruges comedit. Equos/ mulos/ aſinos/ camelos, q & ipm & ſarcinas ipſius quo vellet/ ferrẽt. Dedi oĩs generis animalia, quorꝫ lacte/ butyro/ caſeo/ carne nutriret̃, & quorꝫ pellibus tectus/ frigora ridere poſſet. Dedi æs/ ferrũ/ plumbũ/ argentũ/ electrum/ aurum/ gemmas. Et ipſe ꝓ omnibus his nõ obediuit tibi. Arguet illũ mare, arguent flumina, arguent lacus/ & dicent. Nos quoqꝫ tuum opus ſumus deus, & te volente piſcibus aluimus hominem hunc, & dorſo noſtro nauigia eius tulimus, potũ/ ſalem/ lauacrũqꝫ miniſtrauimus, aquas quibus ab incendio ſe defenderet, & quib⁹ areſcẽtes agros irrigaret/ præſtitimus. Coralia/ & margaritas/ & vniones TERRA. AQVA.

ad corporis ornatũ/formæq; decorẽ, tum etiã conchilia/arenam/algã/ſpongias, ad multarũ rerũ neceſſitatem contulimus, & ipſe legẽ tuã preuaricatus ẽ. Arguet eũ illũ aer & dicet. Et me dñe cõdidiſti/ vt huic ſeruirem, teq; iubẽte reſpirãdi illi ptãtẽ feci, vocis tribui ſonũ, pluuias & rorẽ/ vẽtos & aurã/nubes & ſerenũ vtilitati eius aptaui, mea opa iſte pcurrit maria, ſol ardores tẽperauit, arua ſiccitate pereuntia reparauit. Impẽdi ei auiũ genera, vt earũ cãtu permulceret aures, earũ plumis mollius quieſceret, earũ carnibus dulcius prãderet, & ipſe taliũ ĩmemor tibi ſeruire cõtẽpſit. Arguet ẽq; illũ ſublimior aere ignis/ ac dicet. Me etiã vt huic cõmodarẽ eſſe iuſſiſti dñe. Mea itaq; opa cũ algeret calefactus eſt, cũ in tenebris cæcutiret/ illuſtratus vidit, per me metalla in opus cõflauit ac pcudit, per me vaſa teſtacea induruit, vitrea formauit, ceram glaciemq;/ & quædã duriora in vſum ſuũ liquefecit, petram ad feruminandã murorũ ſtructurã in calcem conuertit, ad linienda nauigia de flagranti theda picem liquauit, per me panes coxit, cibos cõfecit, carnes nũc elixas/ nũc aſſas mãducauit, ſteriliſcẽtes glebas/& effeta arua incẽſis culmis priſtinæ fœcũditati reſtituit, meo cauterio morbos curauit, meis cineribus ad candificãdos poliẽdoſq; pãnos vſus eſt. Et cũ tot ex me cõmoda colligeret, nunq; animũ induxit/vt tibi obtemperando gratiam referret. Poſt hæc arguet illũ/& aere & igne excelſius cœlum/& dicet. Me etiã æterne deus, vt hunc iuuarẽ/deſuper extendiſti. Solẽ ei lucere feci per diẽ/lunam & ſtellas per noctem, per me cognouit horas/dieſ/mẽſes/annos/ver/æſtatẽ/autumnũ/brumã, per me diſtinxit mundi ætates/ætatũq; ſæcula, per me certorũ temporũ ordinẽ/rerũq; vices tenuit & obſeruauit. At idẽ donorũ tuorũ oblitus/ iuſſis tuis nõ paruit, legẽ tuã implere neglexit. Poſtremo & angeli & ſancti qui cũ Chriſto erũt/arguent peccatorẽ. Angelus inquiet. Ad cuſtodiã huius hoĩs dñe, ego per te miſſus frequẽter eum ptexi a periculis, frequẽter a dæmonũ iniuria tutatus ſum. Sed dũ in vitia ſubinde plabentem tacita cordis ipſius reprehenſione cohiberẽ, ſuam ſeq; qui voluntatem q; tuam maluit. Sancti vero dicent. Multa prædicauimus, multa ſcripſimus, multa fecimus, vnde iſte plenius apertiuſq; diſcere poterat/quã iter eſſet ad ſalutem. Sed omnibus his contemptis per abruta facinorum auerſus abijt, nec promiſſis beatitu-

AER. IGNIS. CELVM. ANGELI. SANCTI.

C D

Digitized by Google

A diĩnis cõuerti potuit, nec æternæ damnationis minis deterreri. Sæpenumero in memoriã illi reduximus, vt per te ad imaginem dei factus ſit/ paulo angelis minoratus/ in paradiſo poſitus. Vt etiam cum inde per inobedientiæ crimen eiectus exularet, tua tandem pietate reuertendi poteſtatem acceperit ad patriam multo fœliciorem ꝗ̃ illa fuerit quam amiſit. Tu deus homo factus ludibria/ vincula/ ſputa/ alapas/ flagella/ ſpinas/ clauos/ crucem/ fel/ acetum/ haſtam in tuo corpore pertuliſti, vt ꝓ hominis peccato hoſtiam pacificam te offerres deo patri. Mori voluiſti/ vt ipſum viuificares, ad infernũ deſcendiſti/ vt ipſũ ſuper ſidera exaltares. Reſurrexiſti/ & in cœlum aſcendiſti, vt ipſum poſt te traheres & beatificares. Dediſti ei carnẽ tuã in cibũ/ & ſanguinem tuũ in potũ, vt vitæ æternæ compotem faceres, atq; in tuũ ſuſciperes conſortiũ. Et hic quidem tot tantorũq; immemor beneficiorum, non retulit tibi gratiam/ ſed offenſam/ cupidinibus deſeruiens/ & iuſſa tua paruipendens/ bonis fragilibus inhærẽs & æterna non multi æſtimans. Eat ergo ſub terram, qui cœleſtibus præponere nõ dubitauit terrena. Hæc & hĩs plura olim exprobrabũ

B tur peccatori. Sicq; aduerſũ iniquos armabit creatura. Sic orbis terrarum decertabit contra inſenſatos. Quid facient miſeri peccatores vbi tot aderũt accuſatores? vbi omĩa contra illos in iudicio ſtabũt/ & ꝓ illis nihil? Peccauim⁹ tibi dñe/ multũq; deliquim⁹, miſerere noſtri ſecundũ magnã miſericordiã tuam. Et ſecundũ multitudinẽ miſerationũ tuarũ dele iniquitates noſtras. Da vt nũc ploremus ingratitudinẽ noſtrã/ ne tũc confundamur, vt nũc lugeamus/ ne tũc ſemper lugendi cauſam habeam⁹. Remitte facinora clæmẽtiſſime dñe, & præſta veniã, quia Beati quorũ remiſſæ ſunt iniquitates, & quorũ tecta ſunt peccata. Remitte illa precamur in præſenti/ ne imputẽtur in futuro. Cũ etiã cœli (vt Eſaias inqt) ſicut fum⁹ liqueſcẽt, & terra ſicut veſtimentũ attereẽ, & habitatores ei⁹ ſicut hæc interibunt. Cũq; & illa eueniẽt/ quæ ipſe ꝑ Ezechielẽ minat⁹ es dicens. In igne iræ meæ locutus ſũ, quia in die illa erit cõmotio magna ſuper terrã Iſrael, & cõmouebũtur a facie mea piſces maris & volucres cœli/ & beſtiæ agri, & omne reptile qđ mouet ſuꝑ humũ, cũctiq; hoĩes qui ſunt ſuꝑ faciẽ terræ, & ſubuertent montes, & cadẽt ſepes, & omis murus corruet in terrã. Inter hæc tam expaueſcenda eſto refugium

Oratio. Pſal. 50. a Pſal. 31. a Eſa. 51. b Ezech. 38. f

Digitized by Google

noſtrum/redemptor noſter, ne metu cõcuſſis fides titubet, ſpes defi ciat, charitas lãgueſcat, cõmoueant̃ beſtiæ & homines qui te ignorãt, & mõtes & muri ſubuertant̃, non cõmoueamur nos/neq; ſubuertamur, neq; a te vſq; diſcedamus, neq; vi vlla ſepemur. Vtinã (inquit Eſaias) dirũpes cœlos & deſcẽderes, a facie tua mõtes defluerẽt, ſicut exuſtio ignis tabeſcerẽt, aquæ arderent igni, vt notũ fieret nomẽ tuũ inimicis tuis, a facie tua gẽtes turbarent̃, cũ feceris mirabilia/nõ ſuſtinebimus. Deſiderat aduẽtũ iudicis ꝓpheta, qa tũc demũ ſe plenã beatitudinẽ cõſecuturũ ſperat, & tñ non ſuſtinebimus inqt/vt oñdat eo die ne ſanctos qdẽ ſine pauore futuros. Et qs non formidabit vidẽs furere ignem, mõtes cõteri, valles diuidi, dicẽte Michea, Ecce dñs egrediet̃ de loco ſuo, & deſcẽdet, & calcabit ſup excelſa terræ, & cõſument̃ mõtes ſubtus eũ, & valles ſcindent̃ ſicut cera a facie ignis, ſicut aquæ quæ decurrũt in præceps? Quis non timebit, cũ Naũ ꝓpheta dicat, Mõtes cõmoti ſunt ab eo, & colles deſolati ſunt, & cõtremuit terra a facie eius/& orbis, & oẽs habitantes in eo? Ante faciẽ indignatiõis eius qs ſtabit? & qs reſiſtet in ira furoris eius? indignatio eius effuſa eſt vt ignis, & petræ diſſolutæ ſunt ab eo. Quis deniq; nõ cõcidet præ timore, cũ Iohel ꝓpheta cõqueraſ̃ dicens, Clamate ad dñm a/a/a/diei, quia ꝓpe eſt dies dñi, & quaſi vaſtitas a potẽte veniet. Et rurſum idem, Ad te dñe clamabo, quia ignis comedit ſpecioſa deſerti, & flãma ſuccendit omnia ligna regionis. Et iterum. Ante faciem eius ignis vorans, & poſt eum exurẽs flãma, quaſi hortus voluptatis terra coram eo, & poſt eum ſolitudo deſerti, neq; eſt qui effugiat eum? De hac mundi per ignem vaſtatione, Sophonias quoq; ꝓpheta vaticinat̃ & ait, In igne ςeli eius deuorabit̃ omnis terra, qui cõſummationẽ cum feſtinatiõe faciet cũctis habitãtibus terrã. Hoc idẽ & Petrus apſ̃s teſtat̃ dicẽs, Adueniet aũt dies dñi vt fur, in quo cœli magno impetu tranſiet, elemẽta vero calore ſoluent̃, terra aũt & quæ in ipſa ſunt opa exurent̃. Et rurſum Expectãtes inquit & ꝓperãtes in aduentum diei dñi, p quem cœli ardẽtes ſoluent̃, & elementa ignis ardore tabeſcẽt. Ignis igiſ̃ & terribilis flammæ inũdatio ſummi iudicis faciẽ præcurrẽs operiet terrarũ orbẽ/excedetq; mõtiũ cacumina, & cõtra naturã ſuam ardebũt aquæ, ſiccabit̃ mare/fontes fluminaq; deficiẽt, & tãti ardoris torrẽs

Eſa. 64. a | Micheæ. 1. a | Naũ. 1. b | Iohel. 1. d | Ibidem | Sopho. 1. d | 2. Pe. 3. c

A veluti diluuium late omnia inuoluet, Sed arca qua aliquis euadere
poſſet/nulla erit, bonos maloſq; ſimul fluctus iſte igneus abſorbe/
bit, Sed bonos expiabit, malos vero affliget tantũ, & idem ardor alijs
erit ad ſalutem/alijs ad pœnam, dicente Malachia ꝓpheta. Ecce enĩ Malach. 4.a
dies veniet ſuccenſa quaſi caminus, & erũt oẽs ſuperbi/& omnes
facientes impietatem ſtipula, & inflãmabit eos dies veniẽs dicit do
minus exercituum, quæ nõ derelinquet eis radicem & germen. Et
orieẽ vobis timẽtibus nomen meum ſol iuſticiæ, & ſanitas in pen/
nis eius. Id ſane ita erit, quemadmodũ etiã nunc videmus aurum in
igne purius effici, lapides & ligna corrũpi & in cinerem redigi. Illo
præterea igne terra & cœlũ immutabunẽ, dicẽte ipſo dño. Cœlũ & Lu.21.f.
terra tranſibũt, verba aũt mea nõ præteribũt. Vnde in pſalmo dicit,
Initio tu dñe terrã fundaſti, & opa manuũ tuaꝝ ſunt cœli. Ipſi peri/ Pſal.101.d
bũt, tu aũt ꝑmanes, & oẽs ſicut veſtimẽtũ veteraſcẽt. Et ſicut oper/
toriũ mutabis eos/& mutabunẽ, tu aũt idem ipſe es, & anni tui non
deficient. Et tunc demum terra cultoribus ſuis vacua relinquet, &
vbiq; erit vaſta ſolitudo, nullus ꝓrſus vſq; locoꝝ erit, non homo/
B nõ iumentum/nõ pecus/nõ fera/nõ ſerpens/nõ in mari piſcis/non
in aere volucris/nõ ſaltem ſub terra vermis, nullum poſtremo ani/
mal tanto incendio ſupereſſe poterit. Qđ quidem per Sophoniam
ſignificauit dñs dicẽs, Cõgregans cõgregabo oĩa a facie terræ, cõ/ Sopho.1.a
gregans hominem & pecus, congregãs volatilia cœli & piſces ma/
ris, & ruinæ impioꝝ erunt, & diſperdã homines a facie terræ. Quã
rem & Hieremias ꝓpheta in ſpiritu admirans inquit. Aſpexi terrã, Hiere.4.f
& ecce vacua erat & nihil, & cœlos/& nõ erat lux in eis. Vidi mon
tes/& ecce mouebanẽ, & omnes colles cõturbati ſunt, ĩtuitus ſum/
& ecce nõ erat homo, & omne volatile cœli receſſit. Recte ergo ab
Apoſtolo dicit, Deus noſter ignis cõſumens eſt. Hebre.12.g

DE RESVRRECTIONE MORTVORVM CAPI. VI

POST HEC AVTEM IVSSV DOMINI 1.Teſſa.4.d
angelica vox intonabit, mundum concutiẽs, & mor/
tuos ab Adã vſq; ad nouiſſimũ hominem oẽs veluti e
ſomno excitans. Omnes repẽte reſurgẽt viui, ſuis q̃ſq;
artubus incorporabitur, & capillus de capite eorum
non deficiet. Sic quippe per os Zachariæ loquitur dominus & ait,

Zach.10.c Sibilabo eiſ, & cōgregabo illoſ, q̄a redemi eoſ. Hoc ſignificauit Hie- C
Hiere.25.f remias cū ꝓphetaret dicēs, Dn̄s de excelſo rugiet/ & de habitaculo
ſancto ſuo dabit vocē ſuā, rugiēs rugiet ſuꝑ decorē ſuū, celeuma q̄-
ſi calcantiū cōcinet̄ aduerſus oēs habitatores terræ, q̄a iudiciū dn̄o
cū gētibus. Dicēs ſuꝑ decorē ſuū/ & aduerſus habitatores terræ, iu-
1.Cor.15.g ſtos & iniuſtos cōplexus eſt. Quia oēs quidē reſurgemus, ſed non
Iohel.3.c oēs īmutabimur. Sic & Iohel ꝓpheta. Dn̄s inq̄t de ſiō rugiet, & de
Hieruſalē dabit vocē ſuā, & mouebunt̄ cœli & terra, hoc ē, boni &
mali ſimul reſurgēt. Lōge tn̄ diuerſa erit hoꝝ illorūq; cōditio, teſte
1.Teſſa.4.d Ap̄lo ſic inter vtroſq; diſcernente, Ipſe dn̄s inq̄t in iuſſu tube/ & in
voce archāgeli, & in tuba dei deſcēdit de cœlo, & mortui q̄ in Chri-
ſto ſunt reſurgent primi, deinde nos qui viuimus qui relinq̄mur, ſi-
mul rapiemur cū illis in nubibus obuiā Chriſto in aera, & ſic ſemꝑ
cū dn̄o erimus. Mali ergo in terra quam dilexerūt relinquent̄, boni
aūt cœlū verſus in ſublime tollent̄, eo ꝙ illoꝝ cōuerſatio ſemꝑ fue-
Ephe.4.c rit in cœlis. Qua aūt ætate reſurrecturi ſimus idē declarat dicēs, Do-
nec occurramus oēs in vnitatē fidei & agnitiōis filij dei in viꝝ ꝑfe-
ctum, in mēſurā ætatis plenitudinis Chriſti. Cæterum coꝝ quoq; D
qui ſaluandi erunt, corꝑibus diuerſa inerit claritas. Q̄uis em̄ eiuſ-
Mat.13.b dem generis ſemina ſint/ aliud tamen centeſimum fructum reddi-
dit, aliud ſexageſimum, aliud triceſimum. Quā diuerſitatem Pau-
1.Cor.15.e lus ediſſerens ait, Alia claritas ſolis, alia claritas lunæ, alia claritas
ſtellarum. Imparia quidem merita/ ſed in omnibus idem deus. Et
1.Ioā.4.c quia deus charitas eſt, mutuus inter illos amor efficiet, vt beatitu-
do ſingulorum/ beatitudo ſimul omnium ſit.

Mat.22.c ¶QVOD ſi quis Saducæoꝝ hæreſim ſecutus negare voluerit
futurā reſurrectionē, rn̄debimus ei q̄d illis rn̄ſum eſt, Erras neſci-
ens ſcripturas/ neq; virtutē dei. Si em̄ ſcripturas ſcires, noſſes vtiq;
Eçech.37.d ꝑ Eçechielem/ ſed nō ab Eçechiele dictum. Ecce ego aperiā tumu-
los veſtros, & educā vos de ſepulchris vr̄is popule meus, & inducā
vos in terrā Iſrael, & ſcietis q̄a ego dn̄s/ cū aperuero ſepulchra vr̄a,
& eduxero vos de tumulis veſtris pp̄le meus, & dedero ſp̄m meū in
Dan̄.12.a vobis/ & vixeritis. Noſſes & in Daniele ſcriptum eſſe, Multi de ijs
qui dormiūt in terræ puluere/ euigilabunt, alij in vitā æternā, alij in
opprobriū/ vt videāt ſemꝑ. Nec ignorares Oſee ꝓphetā idē aſtrue-

Digitized by Google

A re/ cum dicat. Viuificabit nos poſt duos dies, & die tertia ſuſcitabit Oſee. 6. a
nos, & viuemus in conſpectu eius, ſciemus ſequemurq́ue/ vt cogno/
ſcamus dñm. Sicut eñ in Adã morimur, ita in Chriſto/ q die tertia 1. Cor. 15. c
reſurrexit/ viuem⁹. Ipſe mortis nr̃æ deſtructor eſt, ipſe & reſurrectio
nr̃a. Vñ p eundem pphetã dicit. De manu mortis liberabo eos/ de Oſee. 13. d
morte redimã eos. Ero mors tua o mors, ero morſus tuus inferne.
Quæ res neq́ latuit virꝝ iuſtũ Iob, q futurã corporꝝ reſurrectionẽ
& cõſtãter credidit/ & firmiter ſperauit/ & fideliter cõfeſſus eſt. Scio Iob. 19. d
inquit q redemptor meus viuit, & in nouiſſimo die de terra ſurre/
cturus ſum. Et rurſum circũdabor pelle mea, & in carne mea vide/
bo deũ, Quem viſurus ſum ego ipſe, & oculi mei conſpecturi ſunt/
& nõ alius. Repoſita eſt hæc ſpes in ſinu meo. Et ne veterum tñ au
ctoritate hoc nobis pſuaſum putes, audi recẽtiora. Dominus in euã
gelio. Amen amen dico vobis inquit, quia venit hora/ & nunc eſt, Ioã. 5. d
quando mortui audient vocem filij dei, & qui audierint viuent. Et
paulopoſt iterum ait. Venit hora in qua omnes qui in monumen/ Ibidem
tis ſunt/ audient vocem filij dei. Et pcedent qui bona fecerũt in re/
B ſurrectionem vitæ, qui vero mala egerũt/ in reſurrectionem iudicij.
Et rurſum idem. Hæc eſt eñ voluntas eius qui miſit me patris, vt Idem. 6. d
oẽme qđ dedit mihi/ nõ perdam ex eo, ſed reſuſcitem illud in nouiſ/
ſimo die. Martha fratrem ſepultum reſurrecturum quidem nõ diffi/ Martha
debat/ ſed vix credere poterat/ vt iam quatriduanus reuiuiſcere poſ/ Laçarus
ſet anteq́ reſurrectio, quæ omnibus pmiſſa eſt/ veniſſet, & rñſum
dñi accepit. Ego ſum reſurrectio & vita, qui credit in me, etiã ſi mor Ioã. 11. c
tuus fuerit/ viuet, & oĩs qui viuit & credit in me/ nõ morieť in æter/
nũ. Qui credit ergo/ viuet. Incredulus aũt/ q̃uis & ipſe reſurget & vi
uet, inť mortuos tñ/ nõ inter viuẽtes deputabiť, atq́ (vt aptius intel/
ligas) neminem nõ reſurrecturꝝ. Ioãnes in Apocalypſi ait. Et dedit Apoc. 20. d
mare mortuos q in eo erãt/ & mors & infernus dederũt mortuos ſu
os/ q in ipſis erãt, & iudicatũ eſt de ſingulis ſecũdũ opa ipſorꝝ. Pau/
lus quoq́ apl's p quẽ Chriſtus locutus eſt. Myſteriũ inq̃t vobis di/ 1. Cor. 15. f
co, oẽs qdẽ reſurgemus/ ſed nõ oẽs immutabimur, in momento/ in
ictu oculi/ in nouiſſima tuba. Canet eñ tuba, & mortui reſurgẽt in/
corrupti/ & nos immutabimur. Oportet eñ corruptibile hoc indu/
ere incorruptionẽ, & mortale hoc induere immortalitatẽ. Poſſem

argumētis niti/quibus eā rē nō eſſe factū impoſſibilem, atq etiā fieri debere pbare, ſi plus apud me argumēta valerēt/ q ſanctarū aucto-ritas ſcripturarū, & ſi noſtri nūc ppoſiti eſſet/incredulis fidē ſuade-re, & nō magis credētes ad vtutē exhortari, apud quos nihil ē qd' de-
Pſal.134.b æternus facere nō poſſit. Quippe q in cœlo & in terra oīa quæcūq vo-
Pſal.148.a luit fecit, q dixit & facta ſunt, mādauit & creata ſunt. Deniq p quē
Ioā.1.a oīa facta ſunt/& ſine q factū eſt nihil. Nos itaq q catholicā veritatē plena fide ſeqmur, ſic reſurrectionē futurā mēte agitemus, vt prius nobis reſurgere a vitijs curæ ſit. Male illā expectat, q hāc quæ pri-
Apoc.20.b or eſſe debet/nō pegerit. Beatus aūt & ſanctus (vt Ioānes in Apoca lypſi ait) q habet partē in reſurrectiōe prima, in eo ſecūda mors nō habet poteſtatē. Tales eñ cū ſuis corpibus de limo terræ ſeſe ad ſo-nitum cœleſtis tubæ erigentes/atq in altum ſublati, obuiam ibunt Chriſto, & in parte dextera, hoc eſt in beatitudine/in qua nihil ē ſi-
Mar.13.c niſtrum/collocabunt. Scriptum quippe eſt, Et mittet dominus an-gelos ſuos cum tuba & voce magna, & congregabūt electos eius a quattuor vētis, a ſummis cœlorū vſq ad terminos eorū, hoc eſt om-nes qui vbicūq erūt ad ſe cōuocari iubebit, Qd' ppheta etiam præ
Pſal.49.a uidens ait, Deus deorū dñs locutus eſt, & vocauit terrā. A ſolis ortu vſq ad occaſum, ex ſiō ſpecies decoris eius. Deus manifeſte veniet, deus noſter & nō ſilebit. Poſtea infert. Cōgregate illi ſanctos eius, qui ordināt teſtamētum eius ſuper ſacrificia. Et annūciabūt cœli iu-ſticiam eius/qm deus iudex eſt.

DE DOMINI DESCENSV AD IVDICANDVM VIVOS & mortuos. CAPITVLVM SEPTIMVM

DESCENDENS IGITVR maieſtatis dominus cum angelis ſuis/& cum oībus ſanctis ſuis, cōſpicuus in aera ſtabit ſupra hieruſalē, vt inde homines iudicet/ vbi p hominibus pati voluit. Sed ſupra illā ptē immi-nebit. Vnde poſtq a mortuis reſurrexit/ſublatus eſt in cœlū, vt locus ille a q olim deuicta morte triūphās cœlū petijt, rurſū e cœlo aduenientis gloriā teſtet. Qd' futurū Zacharias pphetauit di
Zach.14.a cēs. Et ſtabūt pedes ei' in die illa ſup mōtē oliuarū/q eſt in hieruſalē
Pſal.131.b ad orietē. Et tūc ſedebūt ſedes in iudicio, hoc ē priarchæ/pphetæ/ſa cerdotes/apli/diſcipuli/martyres/cōfeſſores/vgines/viduæ/cōiuga-

A tæ/ſancti ſanctæq; omẽs. Tũc implebit illud, Qui reliquiſtis om̃ia, Mat.19.d
& ſecuti eſtis me, cũ fili⁹ hoĩs ad iudicandũ venerit, ſedebitis & vos
ſup ſedes duodecim/iudicantes duodecim tribus iſrael. Inde eſt q́d
Paulus ad Corinthios ſcribẽs ait, An neſcitis inq̃t qm̃ ſancti de hoc 1.Cor.6.a
mũdo iudicabũt: neſcitis qm̃ angelos iudicabim⁹: q̃to magis ſæcu
laria. Hinc iã multo terribiliora/q̃ q̃ hactenus dicta ſunt/ſubſequẽ
tur, & ſupra q̃ quis dicẽdo exprimere poſſit horrẽda/ & ſigna/& iu
dicia/& anguſtiæ/& dolores. Iã primũ ſicut Zacharias ait, Scindet Zach.14.a
mons oliuarũ ex media parte ſui ad orientẽ & ad occidentẽ. Mons
iſte ideo (vt equidẽ reor) ſuperit reliquorum conflagrationi, q̃ magis
terreat ſciſſus/q̃ terruiſſet cõſumptus. Quid autẽ innuet ſciſſura tã
horribilis & vehemẽs, niſi diſcretionẽ illorum ſtatim futurã/qui iudi
candi erũt. Et veniet inquit dñs deus meus/oẽſq; ſancti cũ eo, & erit Ibidem
in die illa, nõ erit lux/ſed frigus & gelu. Nõ em̃ erit illis lux/quos iã
æternæ noctis timor occupabit, in quib⁹ charitatis flãma refrixit, &
amoris diuini ardor maliciæ gelu extinctus eſt. Heu q̃ miſeri/q̃ in Q. infelices
fœlices, quos iſta ſors manet, qui ſe in terra reſidere cõſpiciẽt, cum iniqui.
B alij in aera ferrent, qui ſe iã ad ſiniſtrã cõpelli cernẽt, & alios conſti
tui ad dexterã, qui ſe carne liuida/ lurida/ nigra, & quaſi ſanie tabo
q; cõfecta veſtitos animaduertent, & alios pulchra elegantiq;/& iã
beatitudinis fulgore luculenta atq; ſplendenti, & illos quidẽ ange
lorũ cœleſtiũ conſortio copulari, ſe vero cũ apoſtaticis ſpiritib⁹, qui
bus in vita mortali magis q̃ deo obtemperabant, ad inferna trudi,
ad gehennã mitti, nullo tẽpore/ nullis ſæculis/ nullo vnq; die inde
egreſſuros. Cæterum anteq̃ eo compellant, tremebũdi & eiulãtes &
plãgentes cõſiſtẽt corã illo tãti horroris/tãtæq; maieſtatis tribunali
Q́d olim admirãs Daniel ait, Aſpiciebã donec throni poſiti ſũt, & Dañ.7.c
antiqu⁹ dierum ſedit.i. Chriſt⁹ deo patri coætern⁹, veſtimentũ eius cã
didũ quaſi nix, & capilli capitis eius q̃ſi lana mũda, thron⁹ eius flã
mæ ignis, rotæ eius ignis accẽſus, fluui⁹ igne⁹ rapiduſq; egrediebat
a facie eius, milia miliũ miniſtrabãt ei, & decies cẽtena milia aſſiſte
bãt ei. Iudiciũ ſedit, & libri aperti ſunt. Explicabunt igit libri p̄deſti
natiõis/p̄ſcientiæq; diuinæ, & dñs iudicabit orbẽ terræ in æquitate, Pſal.9.b
& populos in veritate ſua. Iuſtũ & impiũ iudicabit dñs, ipſo p Eze Ezech.33.c
chielẽ dicẽte, Ecce ego iudico inter pec⁹ & pecus/ arietũ & hircorum.

Digitized by Google

Mat.25.c Quēadmodū em̄ paſtor(vt in euāgelio dicit̃) ſegregat oues ab he- G
dis, ita ſeparabunt̃ iuſti ab iniuſtis. Et ij quidē ad ſiniſtrā raptim co-
gentur, quia opera illorꝝ ſiniſtra ſunt, Illi v̄o ad dexterā cōcedent,
quia ſemꝑ dexteritas quædā atq; agilitas ad bene beateq; viuendū
Locus iudicij. in ipſis effulſit. Locus v̄o iudicandorꝝ ad quē cōgregabunt̃/vallis
Iohel.3.a Ioſaphat aſſignatur, dicente domino per Iohelē, Congregabo om-
nes gentes, & deducā eas in valle Ioſaphat, & diſceptabo cū eis ibi.
Ibidem.c Et iterum, Conſurgant & aſcendant gentes in valle Ioſaphat, quia
ibi ſedebo/ vt iudicē omnes gentes in circuitu. Sed qm̄ valles illius
anguſtiæ non ita multorꝝ hominū capaces ſunt, credimus alios in
valle, alios circa vallem cōfluxuros, atq; ideo in ea om̄es cōgregan-
dos dici, quia ſuꝑ om̄es inde iudicij ſentētia ꝓferret̃. At v̄o anteq;
Amos.5.g ꝓferret̃, anteq; (ſicut Amos ait) reuelabit̃ q̄ſi aqua iudiciū, & iuſti-
cia quaſi torrens fortis. Peccatores interim illā præſtolātes/ intra ſe
grauiſſime cōflictabunt̃, clamabūt/vllulabunt, ora lachrymis riga-
būt, pugnis pectora plangēt, quia deliquerūt ei a quo iudicabunt̃.
O miſerandū ſpectaculū/& quidē venia dignū, ſi tunc veniæ locus
Prouer.6.d eſſet/cū iudicij erit. Scriptum eſt aūt, Zelus & furor viri.i.filij hoīs. D
nō parcet in die vindictæ, nec acquieſcet cuiuſq; ꝑcibus, nec ſuſci-
piet pro redemptiōe dona plurima. Sera em̄ nimis eſt pœnitētia, cū
iā ꝓ delictis parat̃ pœna. Tunc fleſſe decuit/ cū vacabāt iocis, tunc
triſtari operepreciū erat/cū irrefrenato animi appetitu voluptatibꝰ
indulgebāt, cū denūciabat̃ eis, Væ vobis q nūc ridetis, qm̄ flebitis.
Væ ergo illis/ quibus nūc veritatis verba ꝓ ludibrio ſunt, qm̄ tunc
Eſa.13.b q; vera fuerint/dāno irrecuperabili experient̃. Viſitabo ſuper orbis
mala inquit ꝑ ꝓphetā dn̄s, & cōtra impios impietatē eorꝝ, ſuꝑ hoc
cœlū turbabo, & mouebit̃ terra de loco ſuo/ ꝓpt̃ indignationē dn̄i
exercituū, & ꝓpter diē iræ furoris eius, & erit q̄ſi damula fugiēs/&
q̄ſi ouis, & nō erit q cōgreget. Qꝫ hoc vehemēter doleret idē ꝓphe-
Idem.21.a ta oſtēdit dicēs, Propterea repleti ſunt lūbi mei dolore, & anguſtia
poſſedit me/ſicut anguſtia parturientis, corrui cū audirē, cōturbatꝰ
ſum cum viderem, emarcuit cor meū, tenebræ ſtupefecerūt me. Et ſi
hic alieno malo qd̓ futurū vidit ſic cōtriſtatus eſt, quātus illos affi-
ciet mœror/ quibus tale malū ꝓpriū ac peculiare erit? Meditabunt̃
fugam. Sed idem vbiq; occurret pauor, nec fugiēdo effugere pote-

Digitized by Google

A runt, nec latendo latere. Vnde in Hieremia ſcriptũ eſt, Terror vndiq; ait dñs, non fugiet velox, nec ſaluari ſe putet fortis. Deniq; temporis hui⁹ calamitatẽ deſignans Sophonias ꝓpheta. Iuxta eſt inqt dies domini magnus, iuxta eſt & velox nimis, vox diei dñi amara, tribulabit ibi fortis, dies iræ dies illa, dies tribulationis & anguſtiæ dies calamitatis & miſeriæ, dies tenebrarũ & caliginis, dies nebulæ & turbinis, dies tubæ & clangoris ſup ciuitates munitas & ſup angulos excelſos, hoc eſt ſup potentes & ſupbos, & tribulabo hoĩes, & ambulabũt vt cæci, quia dño peccauerũt. Neq; em̃ niſi cæci ſunt qui dño peccãt, qm̃ dũ peccãt, nec q̃tũ boni amittãt videt, nec q̃tũ mali cõparẽt perſpiciũt. Talibus p Malachiã cõminat dñs dicens, Ecce accedã ad vos in iudicio, & ero teſtis velox maleficis & adulteris & periuris, & qui calũniant mercedẽ mercẽnarij, & humiliãt viduas & pupillos, & opprimũt peregrinũ, nec timuerunt me dicit dñs exercituũ, ego em̃ dñs & nõ mutor. Igit cũ iã (vt in pſalmo dr) aduocabit dñs cœlũ deſurſum, & terrã diſcernere populũ ſuũ. Cum paterfamilias peregre rediẽs exiget rationẽ a ſeruis de pecunia ipſis
B olim ad negociandũ tradita, cũ etiã de omni verbo ocioſo ratio reddi iubebit, cũ deniq; dñs mittet angelos ſuos, & ſecernẽt malos de medio iuſtorũ, Illos q a ſiniſtris erũt, incredibilis (vt dictũ eſt) timor ac mœror exagitabit. Sed & eos qui ad dexterã deducent, ſpes metuſq; inuicẽ ſollicitabũt, nõ tam pœnã timẽtes q̃ ne tãta gloria quã in Chriſto vidẽt indigni ſint. Itaq; & ipſi de ſe dubitabũt donec illã optatiſſimã pij erga ſe iudicis vocẽ audiẽt, quæ cõtinuo illis & metum omnẽ abiget & perficiet ſpem. Audiẽt em̃, Venite bñdicti patris mei, poſſidete paratũ vobis regnũ a conſtitutiõe mũdi. O vox om̃i melle dulcior, om̃i cibo ſuauior, omni auro & omni lapide p̃cioſo deſiderabilior, om̃i terreno regno fœlicior, vox ꝑpetui gaudij immẽſæ leticiæ cœleſtis iocũditatis, vox oĩa ſuperãs deſideria, om̃i voto maior om̃i ſpe plenior. Venite bñdicti patris mei poſſidete regnũ. Vere bñdicti & beati quib⁹ cõtigerit vt ſic euocent. Quibus autẽ opibus tã benigne euocari tãq; fœliciter benedici, ac tanto potiri regno meruerint, declarat dicẽs, Eſuriui em̃ & dediſtis mihi mãducare, ſitiui & dediſtis mihi bibere, hoſpes erã & collegiſtis me, nudus & operuiſtis me, infirmus & viſitaſtis me, in carcere erã &

Marginal references: Hiere.46.b; Sopho.1.b; Malach.3.b; Pſal.49.a; Mat.25.b; Mat.12.c; Mat.25.c; Ibidem.

veniſtis ad me. Tum iuſtis admirātibus tātæ remuneratĩoīs magni C
tudinē ac ſimul quærētib⁹, qñ ea q̃ cōmemorata ſunt ei pſtiterint/
Mat.25.d rn̄debit. Amē dico vobis, q̄diu feciſtis vni de ijs fratrib⁹ meis mini
mis/mihi feciſtis, Chriſto igit̄ pſtat̄/quicq̄d paupi chriſtiano impē
Elemoſyna dit̄. Nō eſt contēnend⁹ etiā minim⁹ paup fidelis, qa frater dn̄i nr̄i
eſt, nō eſt in neceſſitate deſerēdus/ne in illo deſerat̄ Chriſtus. Omi
ope qua indiguerit ſubleuādus eſt, cū in eo ſubleuādo tm̄ lucri ſit/
quātū eſtimatio nō capit humana. Cōparant̄ agri, ædificant̄ villæ,
cōſtruunt̄ vrbes, vt inde ānui reddit⁹ capiant̄/cumulēturq; diuitiæ.
Alij negociant̄, alij manib⁹ laborant, alij militāt, alij nauigāt, atq;
alij alijs artibus indulgēt/ vt pecuniā acquirāt. Vis tu oībus ijs mi
nus fatigari/& plus acquirere: opa exerce pietatis, modicū eſt quo
paup indiget, ſed immenſum eſt qd largienti cōpenſatur.

DE SENTENTIA CHRISTI ADVERSVS IMPIOS CAPITVLVM OCTAVVM

OIDICISTI PIE MISERATIONIS præ
miū, Diſce nunc eorū qui miſeris miſereri negligūt
ſuppliciū. Tūc inquit dicet & ijs qui a ſiniſtris erūt. D
Mat.25.d Diſcedite a me maledicti in ignē æternū, q paratus
eſt diabolo & angelis eius. Tā plena eſt indignatio
nis & iræ & erumnarū vox iſta/q̄ illa ſuperior beni
gnitatis ac munificētiæ. Vtrūq; infinitū/vtrumq; immēſum, & qd
Eccl.39.c illa obtulit, & qd hæc inflixit. De vtraq; in Eccleſiaſtico prædictū
eſt, Benedictio illius quaſi fluuius inundabit, & quō cataclyſmus
aridā inebriauit, ſic ira ipſius gētes q nō exquiſierūt eū hæreditabit.
Mat.25.d Cauſam autē ſubdēs/cur ſic eos dānauerit/ait, Eſuriui eñ & nō de
diſtis mihi mādūcare, ſitiui & non dediſtis mihi potū, hoſpes erā &
nō collegiſtis me, nud⁹ & nō operuiſtis me, infirmus & in carcere/
& nō viſitaſtis me. Qz ergo melior nūc eorū conditio/qui cunctarū
oppreſſi ſunt onere calamitatū, q̄ illorū qui rerū copia abundāt, &
nihil impertiunt indigenti. Non ob paupertatē in iudicio dānabi
mur/ſed ob impietatē. O infœlices diuites/qui diuitijs vti neſciunt.
O fœlices qui ſciūt. Neſciunt pfecto illis vti, qui cū regnū cœlorū
illas dilargiēdo lucrari poſſint, auare retinēdo cū illis pariter arſuri
ſunt. Diſcedite inquit a me maledicti. Quid infœlicius/q̄ a Chriſto

A diſcedere? Diſcedite in ignē æternū. Quid miſerius/ ꝙ nullū finem pœnæ ſperare? Diſcedite in ignē paratū diabolo. Quid horribilius/ ꝙ cū diabolo/& a diabolo ſemꝑ cruciari? Si grauitatē damnationis hui⁹ iugiter penſabimus, nihil tam graue eſt/qđ pro ea vitanda nō lubenti animo perferemus. Sed interim quidā ſiniſtri gregis & ipſi perditæ pecudes, non ad ſe dānationē pertinere arbitrabunt, eo ꝙ aliquādo egenis opē tulerint, licet ipſi in popinis ganeiſq; verſati ſint, atq; etiā cōtra vnū elemoſynæ bonū/qđ qn̄q; exercuerūt/plu/rima perpetrarint mala. At lōge aliter illis ꝙ putabūt eueniet. Poſt ꝙ em̄ pius dn̄s eos qui viſcera pietatis nō habuerūt/condēnauerit, cōtinuo reliquoꝝ criminū cognitionē ſuis cōmittet aſſeſſorib⁹, vt illud qđ per Eſaiā prædictū eſt impleat, Brachia mea populos iudi Eſa.51.b cabūt. Itaq; apl̄i ac ꝓphetæ aduerſum cæteros pc̄tores ſn̄iam dicēt.

DE SENTENTIA APOSTOLORVM ADVERSVS peccatores CAPITVLVM IX

PRIMVS IGITVR OMNIVM IPSE apo PETRVS ſtoloꝝ princeps Petrus in illos inſurgēs exclama/ 2.Pe.2.b
B bit ac dicet, Nouit deus pios detentatione eripere, iniquos ỽo in die iudicij reſeruare cruciādos. Deinde ad Simonē magū conuerſus, oēs in eo ſimoniacos execrabit dicēs, Pecunia tua tecū ſit in perditi Act.8.d onē, qm̄ donū dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. Poſt illū Iacobus IACOBVS Zebedei eos qui intēperanter ſine delectu ỽba effutiūt, ſiue turpia ſiue vana/nimiæ loquacitatis dānabit dicēs, Si quis putat ſe religio Iac.1.d ſum/nō refrenās linguā ſuā, hui⁹ vana eſt religio. Arguet etiā illos qui inter ſe odio diſſidēt, ſimultatibuſq; decertant. Vbi inqt zelus Iac.3.d & cōtentio/ibi inconſtantia & oēe opus prauū. Et cōtra ꝓximoꝝ diffamatores dicet. Qui detrahit fratri, aut q iudicat fratrē ſuū/legi Iac.4.c detrahit/& iudicat legē. Poſtremo ijs qui fœlicitatē ſuā in cumulā/dis opibus ponūt/inſultabit ac dicet, Agite nūc diuites, plorate vlu Iac.5.b lantes in miſerijs veſtris/quæ aduenient vobis, diuitiæ veſtræ putrefactæ ſūt, & veſtimēta vr̄a a tineis comeſta ſūt. Aurū & argentū veſtrū eruginauit, & erugo eoꝝ ī teſtimoniū vobis erit, & mādncabit carnes vr̄as ſicť ignis. Theſaurizaſtis vobis irā in nouiſſimis dieb⁹, ecce merces oꝑarioꝝ/qui meſſuerūt regiōes vr̄as, quæ fraudata eſt

Digitized by Google

a vobis/clamat,& clamor eorum in aures dñi ſabbaoth ĩtroiuit;epula C
ti eſtis ſup terrã,& in luxurijs enutriſtis corda veſtra,in die occiſio
nis adduxiſtis & occidiſtis iuſtum,& nõ reſtitit vobis.Ad hæc/vt il
lũ etiã q vel vnũ tm̃ ex mãdatis dei ꝑuaricatus fuerit/morte dignũ
Iac.2.d oſtẽdat/inqt.Quicũꝙ totã legẽ ſeruauerit,offendat aũt in vno,fa
Ioannes ctus eſt omniũ reus,Ioãnes deinde frat eius de peccatoribus defini
1.Ioã.3.b et in hæc ỽba.Qui facit peccatũ ex diabolo eſt,qm̃ ab initio diabo
lus peccat.Oĩs qui nõ eſt iuſtus/nõ eſt ex deo,& qui nõ diligit fra
trem ſuũ.Omnis qui odit fratrẽ ſuũ/homicida eſt,& ſcitis quia om
nis homicida nõ habet vitam æternam in ſe manentẽ.Idẽ eos q ter
Apoc.8.d renis inuoluti diuina negligũt/damnabit dicẽs,Væ/væ/væ/habitã
Idem.18.b tibus in terra.Et illos qui nimis delicate vixerũt,q̃tum inquiet glo
rificauit ſe & in delicijs fuit/tantũ date illi tormentũ & luctũ.Tum
Idem.21.b de multis vnam ꝓferens ſententiam dicet.Timidis autem & incre
dulis/& execratis/& homicidis/& fornicatoribus/& veneficis/&
idolatris/& omnibus mendacibus,pars illorum erit in ſtagno ardẽ
ti/igne & ſulphure/qđ eſt mors ſecũda.Mox etiam quaſi indigna D
Idem.22.c bũdus exclamabit.Foris canes & venefici/& impudici/& homici
dæ/& idolis ſeruiẽtes/& omnis qui amat & facit mẽdacium.Tũc &
Paulus ipſe gentium doctor Paulus quos olim docẽdo corrigere nequiuit/
1.Cor.1.b increpãdo damnabit & dicet.An neſcitis quia iniq regnum dei nõ
poſſidebũt?Nolite errare/neꝙ fornicarij/ neꝙ idolis ſeruiẽtes/neꝙ
adulteri/ neꝙ molles/neꝙ maſculorum cõcubitores/neꝙ fures/neꝙ
auari/neꝙ ebrioſi/neꝙ maledici/neꝙ rapaces regnum dei poſſide
1.Cor.3.d bũt.Et in eos qui ſibi ſapiẽtes videntur,cõteſtabitur atꝙ affirmabit,ꝙ
ſapiẽtia huius mũdi ſtulticia ſit apud deum.In eos quoꝙ qui ſermo
Idem.4.d nis magis q̃ morum elegãtiæ ſtudẽt.Nõ in ſermone eſt regnũ dei in
quiet ſed in virtute.Ac ne ignorãtes excuſari poſſe ſperent,q neceſ
ſaria ad ſalutẽ diſcere cõtempſerũt/dicet.Si quis ignorat/ignorabitur.
1.Cor.14.g Præterea aduerſus impudicos impuroſꝙ & cupidos hunc in modũ
Ephe.5.b ſententiã ꝓmulgabit.Oĩs fornicator/aut imundus/aut auarus,qđ
eſt idolorum ſeruitus/nõ habet hæreditatem in regno Chriſti & dei.
Hebre.13.a Et iterum.Fornicatores inquiet & adulteros iudicabit,id eſt damna
1.Cor.15.f bit deus.Et rurſum.Caro & ſanguis regnũ dei poſſidere nõ poſſunt/
neꝙ corruptio incorruptelam poſſidebit.Quod alibi diſtinguens

Digitized by Google

A atq; exponẽs ait, Manifeſta ſunt autẽ opera carnis, quæ ſunt/forni/ Ephe.5.a
catio/ immundicia/impudicitia/luxuria/idolorũ ſeruitus/veneficia
inimiciciæ/cõtentiones/æmulationes, iræ/rixe/diſſenſiones/ ſectæ/
inuidiæ/homicidia/ebrietates/comeſſatiões/ & ijs ſimilia, quæ præ/
dico vobis/ſicut prædixi, qm̃ qui talia agũt, regnũ dei nõ conſequẽ
tur. Idẽ de illis qui ſuoꝝ vel ſibi cõmiſſoꝝ ſaluti nihil aut parũ pro/
ſpiciũt/definiet dicens, Si quis autẽ ſuoꝝ/ & maxime domeſticoꝝ 1.Tim.5.a
curã nõ habet, fidẽ negauit, & eſt infideli deterior. Infidelitatis ergo
arguent̃ epiſcopi & eccleſiæ præſides, qui magis ſeipſos ꝗ̃ gregem
ſuũ paſcũt, & lupũ venientẽ videntes/dimiſſis ouibus fugiũt. Argu
entur principes/qui ſibi ſubiectos minus recte gubernãt, Arguen/
tur patres matreſq; familias, & om̃es qui eoꝝ quibꝰ præſunt/ſaluti
atq; vtilitati cõſulere negligũt. Poſt hæc idẽ apl's aduerſus perfidos
iudæos excutiens veſtimenta ſua dicet, Sanguis veſter ſuper caput Act.18.b
veſtrũ, mũdus ego ex hoc ad gentes vadã, vt ſcilicet iudæis ob incre
dulitatis pertinaciã ad æternas tenebras relegatis, ipſos gẽtiles con
uerſos & credentes in cœleſtia recipiat tabernacula.

B DE SENTENTIA PROPHETARVM ADVERSVM iniquos. CAPITVLVM DECIMVM

POST APOSTOLOS SANCTI pro/
phetæ iudicabũt. Dauid de pſalmis ſuis ꝓferet ſen/ Dauid
tentias. Cõtra impoſtores. Ad nihilũ deductus eſt Pſal.14.b
in cõſpectu eius malignus. Cõtra amiciciæ ſimula
tores. Qui loquũtur pacẽ cũ ꝓximo ſuo, mala autẽ Pſal.27.a
in cordibꝰ eoꝝ. Da illis ſecũdũ oꝑa eoꝝ/ & ſecũdũ
nequitiã adinuẽtionũ ipſoꝝ. Cõtra detractores, Erubeſcãt impij & Pſal.30.e
deducant̃ in infernũ, muta fiãt labia doloſa, Quæ loquũtur aduer/
ſus iuſtũ iniquitatẽ/in ſuꝑbia & abuſiõe. Cõtra homicidas & rapto
res, Gladiũ euaginauerũt peccatores, intenderũt arcũ ſuũ. Vt deci/ Pſal.36.c
piãt pauperẽ & inopẽ, vt trucidẽt rectos corde. Gladius eoꝝ intret
in corda ipſoꝝ, & arcus eoꝝ cõfringatur. Contra eos qui honores
ambiũt/cũ honoribus indigni ſint. Vidi impiũ ſuperexaltatũ & ele Ibidem.g
uatũ ſicut cedros lybani. Tranſiui/ & ecce nõ erat, & quæſiui eũ, &
nõ eſt inuentus locus eius. Et iterũ, Homo cũ in honore eſſet, non Pſal.48.c.d
intellexit, comparatus eſt iumẽtis inſipiẽtibus, & ſimilis factus eſt

Digitized by Google

illis. Hæc via illoꝝ ſcandalũ ipſis, & poſtea in ore ſuo cõplacebũt.
Sicut oues ĩ inferno poſiti ſũt, mors depaſcet eos. Cõtra malignos
Pſal.51.a delatores. Quid gloriaris ĩ malicia, qui potens es in iniq̃tate. Tota
die iniuſticiã cogitauit lingua tua, ſicut nouacula acuta feciſti dolũ.
Dilexiſti maliciã ſup̱ benignitatẽ, iniq̃tatẽ magis ꝙ loq̃ æquitatẽ.
Dilexiſti oĩa verba præcipitationis/lingua doloſa. Propterea de⁹
deſtruet te in finẽ, euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, &
Pſal.93.a radicẽ tuã de terra viuentiũ. Contra ſuperbos. Exaltare qui iudicas
Pſal.118.c terram, redde retributionẽ ſuperbis. Et iterꝝ. Increpaſti ſup̱bos, ma-
Pſal.128.a ledicti qui declinãt a mãdatis tuis. Cõtra eccleſiæ perſecutores. Cõ-
fundant̃ & cõuertant̃ retrorſũ oẽs qui oderũt ſion. Fiant ſicut fenũ
tectoꝝ, quod prius ꝙ euellat̃ exaruit. De quo non implebit manũ
ſuam qui metet, & ſinũ ſuũ q manipulos colliget. Deinde aduerſus
oẽs qui cũ vitioꝝ morbo laborarent/pœnitẽtiæ remediũ cõtempſe-
Pſal.118.v re, clamabit & dicet. Longe a peccatoribus ſalus, quia iuſtificatiões
Pſal.139.c tuas nõ exquiſierũt. Et rurſũ. Caput circuitus eoꝝ, labor labiorum
ipſoꝝ operiet eos. Cadent ſuper eos carbones, in ignẽ deijcies eos,
Pſal.9.c in miſerijs nõ ſubſiſtent. Poſtremo dicet. Cõuertant̃ peccatores in
Iob infernũ, omnes gentes quæ obliuiſcuntur deũ. Iob quoq; vir iuſtus
Iob.21.b & timens deũ/impios & malos damnabit/& execrabit̃ dicẽs. Quo
ties lucerna impioꝝ extinguet̃, & ſupueniet eis inundatio, & do-
lores diuidet furoris ſui. Erũt ſicut paleæ ante faciẽ venti, & ſicut fa
uilla/quam turbo diſpergit. In die perditionis ſeruat̃ malus, & ad di
Salomon em furoris ducetur. Salomon & ipſe aliquando peccator/ſed per
pœnitentiam iuſtificatus arguet peccatores de inconſtantia eoꝝ,
Prouer.1.d qui ad omnẽ fortunæ flatũ circũagunt̃/dicet. Auerſio paruuloꝝ in-
Idem.2.d terficiet eos, & p̱ſperitas ſtultoꝝ perdet eos. De impijs. Impij inq̃-
et de terra perdent̃; & q inique agũt/auferent̃ ex ea. De ijs qui ocio
tempus terũt/qđ exercẽdæ virtuti impẽdere deberent/dicet. Vſq;
Idem.6.b quo piger dormies? Quãdo ſurges e ſomno tuo? Paululum dormi-
es/paululũ dormitabis, paululũ conſeres man⁹ tuas vt dormias, &
veniet tibi quaſi viator egeſtas/& pauperies quaſi vir armatus. Et
Ibidem.c ad improbos cõuerſus inquiet. Sex ſũt quæ odit dñs, & ſeptimũ de-
teſtat̃ anima eius. Oculos ſublimes/linguã mendacẽ, man⁹ effũdẽ-
tes innoxiũ ſãguinẽ/cor machinãs cogitatiões peſſimas/pedes ve-

Digitized by Google

A loces ad currendū in malū, ꝓferentē mendacia/teſtem fallacē, & eū
qui ſeminat inter fratres diſcordias. Iteꝝ aduerſus mēdaces ꝓclama Prouer.12.d
bit. Abominatio eſt dn̄o labia mendacia. Et rurſū. Teſtis falſus nō Idem.19.a
erit impunit⁹, & q̄ mendacia loquit̄ nō effugiet. Illis q̄q; q̄ in iocos
riſuſq; plus æquo effuſi ſūt, ita denunciabit. Riſus dolore miſcebit; Idem.14.b
& extrema gaudij luct⁹ occupat. Et q̄m etiā occultæ cogitatiōes ex
aminabunt̄/dicet, Abominatio dn̄i cogitatiōes malæ. In eos v̄o q̄ Idem.15.c
tergiuerſantes obliquato iudicio recti tramitē deſerūt/ſic decernet.
Et q̄ iuſtificat impiū/& qui cōdemnat iuſtū, abominabilis eſt vter Idem.17.c
q; apud deū. Et illos quib⁹ inſtitutio ſpiritalis ludibrio eſſe ſolet/dā
nabit dicens. Parata ſūt deriſorib⁹ iudicia, & mallei percutiētes ſtul Idem.19.d
toꝝ corporibus. Et illos qui parētes probro lacerāt. Qui maledicit Idem.20.c
patri ſuo & matri, extinguet̄ lumē eius in medijs tenebris. Rurſum
alibi. Oculū qui ſubſannat patrē, & q̄ deſpicit partū matris ſuæ, ſuf Idem.30.c
fodiant eū corui de torrentibus, & comedāt eū filij aquilæ. Et de his
qui ad hæreſes declināt/inq̄t. Vir q̄ errauerit in via doctrinæ, in cæ Idem.21.c
tu gygantū commorabit̄. De illis quoq; q̄ de vſura/furto/rapina/
B aut aliquo turpi lucro elemoſynas offerūt/dicet. Hoſtiæ impioꝝ ab Ibidem.d
ominabiles, quæ offerunt̄ ex ſcelere. Supboꝝ etiā arrogātiā contū
dens dicet. Per tria mouet̄ terra, & q̄rtū q̄d nō poteſt ſuſtinere. Per Idem.30.c
ſeruū cū regnauerit, per ſtultū cū ſaturat⁹ fuerit cibo, & per odioſam
mulierem cū in matrimoniū fuerit aſſumpta, & per ancillam cū fu
erit hæres dn̄æ ſuæ. Poſt hæc impijs maledicet. Nō ſit bonū impio, Eccs.8.c
nec ꝓlongent̄ dies eius, ſed quaſi in vmbra tranſeāt/qui nō timent
faciem dn̄i. Poſt Salomonem cōſurget Eſaias propheta, & eorum Eſaias
primū ſpem irritam faciet, qui cum in proximos impij & immiſeri
cordes ſint, in ijs dumtaxat quæ deo offerunt/confidunt. Audite in Eſa.1.c.d
quiet verbum domini principes Sodomorum. Cum extenderitis
manus veſtras/auertam oculos meos a vobis. Et cū multiplicaue
ritis orationē/nō exaudiam, manus em̄ veſtræ ſanguine plenæ ſūt.
Ad iudices vero qui pecuniam pluris q̄ iuſticiā faciūt/dicet. Princi Ibidem.f
pes tui infideles/ſocij furum, omnes diligunt munera, ſequūtur re
tributiones, pupillo nō iudicant, & cauſa viduæ non ingredit̄ ad il
los. Propter hoc ait dn̄s deus exercituū fortis Iſrael. En ego conſo
labor ſuper hoſtibus meis, & vindicabor de inimicis meis. Deinde

Digitized by Google

aduerſus mulieres/quæ plus opere ponũt in corꝑis decore q̃ in pu C
Eſa.3.c dicicię cultu, vociferabit̃ & dicet. Pro eo ꝙ eleuatæ ſunt filiæ Sion
& ambulauerũt extento collo, & nictibus oculorũ ibant, & plaude
bant/& ambulabãt, & pedibus ſuis compoſito gradu incedebant,
decaluabit dñs verticem filiarum Sion, & dñs crinem earum nuda
bit. In die illa auferet dominus ornamentũ calciamentorũ/& lunu
las/& torques/& monilia/& armillas/& mytras/& diſcriminalia/&
perichelides/& murenulas/ & olfactoriola/ & inaures/ & annulos
& gẽmas in frõte pendẽtes, & mutatoria/& palliola/ & linteamina
& acus/& ſpecula/& ſyndões/& vittas/& teriſtra, & erit ꝓ ſuaui odo
re fetor/& ꝓ zona funiculus/& ꝓ criſpanti crine caluiciũ/& ꝓ faſcia
pectorali ciliciũ. In illos quoq; quos luxuria voluptaſq; corrumpit
Idem.5.c exclamabit dicens. Væ qui conſurgitis mane ad ebrietatem ſectan
dam/& potandũ vſq; ad veſperam/vt vino æſtuetis, cythara/& lyra
& tympanũ/ & tybia/& vinũ in cõuiuijs veſtris, & opus dñi nõ re
ſpicitis, nec opa manuũ eius cõſideratis. De Tyrannis aũt qui iniu
Eſa.10.a ſtis exactionibus plebem vexant/inquiet. Væ qui condũt leges ini
quas, & ſcribentes iniuſticiam ſcripſerũt, vt opprimerent in iudicio D
pauperes, & vim facerẽt cauſæ humiliũ populi mei, vt eſſent viduæ
præda eorũ/& pupillos diriperẽt, quid facietis in die viſitationis &
calamitatis de lõge venientis? Ad cuius confugietis auxiliũ? & vbi
relinquetis gloriã veſtrã/ne incuruemini ſub vinculo/& cũ interfe
Idem.23.b ctis cadatis? De ſupbis dicet. Dñs exercituũ cogitauit hoc, vt detra
heret ſuperbiã omnis gloriæ, & ad ignominiã deduceret vniuerſos
inclytos terræ. Notabit etiã illos q̃ aliena vi occupãt, & cõtemptui
Idem.33.a ꝓximos habẽt. Væ inquiet q̃ prædaris, nõne & ipſe prædaberis? &
qui ſpernis, nõne & ipſe ſperneris? cũ cõſũmaueris deprædationem
deprædaberis, cũ fatigatus deſieris cõtẽnere/cõtemneris. Tũ etiã in
mathematicos, q̃ ex ſiderũ motu futura temere iudicãt/ſic ſententiã
Idem.47.d dicet. Augures cœli qui cõtemplabant̃ ſidera/& ſupputabãt mẽſes
vt ex eis annũciarent ventura, ecce facti ſũt quaſi ſtipula, ignis cõ
buſſit eos, nõ liberabũt animã ſuã de manu flãmæ. Poſt hũc ſequet̃
Hieremias, & ꝓ cõcione exurgẽs declamabit contra obſtinatos di
Hiere.5.b cẽs. Cõfregerũt iugũ, ruperũt vincula, quia ſcilicet nec iugũ legis,
nec vincula euãgelij ferre voluerũt. Iccirco percuſſit eos leo de ſilua,

Digitized by Google

A lupus ad veſperā vaſtauit eos, pardus vigilās ſup ciuitates eorum, hoc eſt, ꝓpterea vitijs corrupti ſunt, ꝑcuſſitq; eos leonis ſupbia, vaſtauit lupi auaricia, excitauit pardi leuitas. Vel aliter. Percuſſit eos diabolus fortis vt leo, rapax vt lup⁹, & multarum fraudū maculis diſtinctus vt pardus. Deinde in eos qui cibo potuq; repleti in libidinem turpiter effunduntur, ſub perſona dn̄i indignabitur/ & dicet. Saturaui eos & mœchati ſūt, & in domo meretricis luxuriabantur. Equi amatores in fœminas & emiſſarij facti ſunt, vnuſquiſq; ad vxorē ꝓximi ſui hinniebat. Nūquid ſuper his nō viſitabo dicit dn̄s: & in gēte tali nō vlciſcetur aīa mea: Et aduerſus iniquos iudices reſpiciēs vociferabitur, Cauſam viduæ nō iudicauerūt, cauſā pupilli nō direxerūt, & iudiciū pauperum nō iudicauerūt. Nūquid ſuper his nō viſitabo dicit dn̄s: aut ſuper gentē huiuſcemodi nō vlciſcetur anima mea: Et incredulos iudæos manu oſtentās. Hæc eſt gēs inquiet/ quæ nō audiuit vocē dn̄i dei ſui, nec recepit diſciplinā, perijt fides, & ablata ē de ore eorum. De adulantiū vero malignitate dicet. Sagitta vulnerās lingua eorum, dolū locuta eſt, in ore ſuo pacē cū amico ſuo loquitur, & oc- B culte ponit ei inſidias, nūquid ſup his non viſitabo dicit dn̄s: aut in gente huiuſcemodi nō vlciſcetur aīa mea: Illos quoq; deuouebit/ qui cōtempta dei ope totā ſpem in hoīm auxilio collocant. Maledictus hō qui cōfidit in hoīe, & ponit carnē brachiū ſuū, & a dn̄o recedit cor eius. Erit em̄ quaſi myrice in deſerto, & nō videbit cum venerit bonū, ſed habitabit in ſiccitate in deſerto in terra ſalſuginis & inhabitabili. Et iterum. Dn̄e inquiet omnes qui te derelinquunt/ confundentur, recedētes a te ī terra ſcribentur, qm̄ dereliquerūt venā aquarum viuentiū dn̄m. Illos etiā in damnationē mittet/ qui per dolum alienis damnis ditari ſtudent. Væ q̄ ædificat domū ſuam in iniuſticia, & cœnacula ſua nō in iudicio, amicū ſuum opprimet fruſtra, & mercedē nō reddet ei, qui dicit, ædificabo mihi domū latā & cœnacula ſpacioſa, qui aperit ſibi feneſtras, & facit laquearia cedrina, pingitq; ſynopide. De præpoſitis aūt eccleſiæ/ q̄ minus nauiter ſuo funguntur officio/ dicet. Hæc dicit dn̄s deus Iſrael/ ad paſtores qui paſcūt populū meū. Vos diſꝑſiſtis gregē meū/ & eieciſtis eos, & nō viſitaſtis eos. Ecce ego viſitabo ſuper vos maliciā ſtudiorum veſtrorum ait domin⁹. Et Hipocritas execrabitur dicēs. Maledictus qui facit opus

Hiere. 5. b

Ibidem. g

Idem. 7. g

Idem. 9. g

Idem. 17. a

Ibidem. b

Idem. 22. d

Idem. 23. a

Hiere. 48. b

Digitized by Google

Hiere.50.e dñi fraudulẽter. Ad ſupbos inquiet. Ecce ego ad te ſupbe/dicit dñs C
deus exercituũ, quia venit dies tuus/tẽpus viſitationis tuæ, & cadet
ſupbus & corruet, & nõ erit qui ſuſcitet eũ, & ſuccẽdam ignẽ in vr/
bibus eius, & deuorabit omnia in circuitu eius. Voluptarijs etiã in/
Treñ.4.a ſultabit dicẽs, Qui veſcebant̃ voluptuoſe/interierũt in vijs, qui nu/
Baruch. triebant̃ in croceis/amplexati ſunt ſtercora. Exurget & Baruch ꝓ/
Baruch.3.b pheta cõtra diuites auaros & dicet, Vbi ſunt principes gẽtiũ/& qui
dñant̃ ſup beſtias quæ ſunt ſup terrã: q in auibus cœli ludũt/q ar/
gentũ theſaurizãt/& aurũ in q cõfidũt hoĩes, & nõ eſt finis acq̃ſitio
nis eorũ/q argẽtum fabricãt & ſolliciti ſunt, nec ẽ inuẽtio opũ illo/
rũ: exterminati ſunt/& ad ĩferos deſcẽderũt, & alij loco eorũ ſucceſſe/
Eꝫech.7.e rũt. In eoſdẽ & Eꝫechiel ꝓpheta ſucclamabit dicẽs, Argẽtũ eorũ fo/
ris ꝓijciet̃, & aurũ eorũ in ſterquiliniũ erit, argẽtum eorũ & aurũ eo/
rum nõ valebit liberare eos in die furoris dñi. Idẽ aduerſus diuinos
Idem.13.a & ariolos loquet̃ dicẽs, Hæc dicit dñs deus, Væ ꝓphetis inſipienti/
bus qui ſequunt̃ ſpm̃ ſuũ/& nihil vidẽt, quia locuti eſtis vana/& vi
diſtis mendacium, ideo ecce ego ad vos ait dñs deus, & erit manus
mea ſup ꝓphetas q vidẽt vana, & diuinãt mẽdacium, in cõcilio po D
puli mei nõ erũt, & in ſcriptura domus Iſrael nõ ſcribent̃, nec in ter
ra Iſrael ingredient̃, & ſcietis quia ego dñs deus. Tum quoq; ad põ
tifices epoſq; cõuerſus, qui relicta eccleſiæ gubernãdæ cura/in vo/
Idem.34.a luptatibus & delicijs cõtabuerũt/dicet, Hæc dicit dñs, Væ paſtori/
bus Iſrael/qui paſcebãt ſemetipſos, nõne greges a paſtoribus paſcũ
tur: lac comedebatis/& lanis opiebamini, & qđ craſſum erat occi/
debatis, gregẽ aũt meũ nõ paſcebatis, qđ infirmũ fuit nõ cõſolida/
ſtis, & qđ ægrotum nõ ſanaſtis, qđ cõfractum nõ alligaſtis, & ab/
iectum nõ reduxiſtis, & qđ perierat nõ quæſiſtis, ſed cum auſteri/
Oſee tate imperabatis eis & cum potẽtia. Poſt illum Oſee ꝓpheta ſacer/
dotes illos qui ſibi neceſſaria diſcere neglexerũt, cæci cæcos in foue/
Oſee.4.b am ducẽtes arguet in pſona dñi/& abominabit̃ dicẽs, Quia tu ſciẽ/
tiam repuliſti, repellam te ne ſacerdotio fungaris mihi. Sed aliorum
Ibidem.d quoq; ignorãtiam accuſans dicet, Populus nõ intelligens vapula/
bit. Aſſentatores etiã qui arrogãtiæ fomitẽ ſubdere cordibus prin/
Idem.7.a cipũ eos efferẽdo ſolẽt, reprehẽdit & increpabit & dicet, In malicia
ſua lætificauerũt regem, & in mẽdacijs ſuis principes, omnes adul/

Digitized by Google

A terãtes quaſi clibanus ſucceſus a coquẽte. Auaris quoq; & cupidis Oſee.8.a
exprobrabit, Auꝝ ſuum inquiet & argẽtum ſuum fecerũt ſibi ido/
la vt interirent. Et qm̃ hinc decedentes nihil ex his ferre ſecum poſ/
ſunt/dicet. Deſiderabile argentum eoꝝ vrtica hæreditabit/lappa in
tabernaculis eorum, cum venerũt dies viſitatiõis, venerũt dies retri
butiõis. Hũc ſequet̃ Iohel ꝓpheta, & helluones/meribibuloſq; ar/ Iohel.1.b
guẽs inquiet, Expergiſcimini ebrij, flete & vlulate oẽs qui bibitis
vinũ in dulcedine, qm̃ perit ab ore vr̃o. Et de ijs q in carnis laſciuia
lõgo vſu obſorduerũt dicet, Cõputruerũt iumẽta in ſtercore ſuo. In Ibidem.d
eoſdẽ & Amos ꝓpheta clamabit dicẽs, Audite vbũ hoc vaccæ pin/ Amos Amos.4.a
gues/q̃ calũniã facitis egenis, & confringitis paupes/q̃ dicitis dñis
vr̃is, id eſt vitijs quoꝝ ſerui facti eſtis, Afferte & bibemus. Iurauit dñs
in ſancto ſuo, qa ecce dies veniẽt ſup vos, & leuabũt vos in contis,
& reliqas vr̃as in ollis feruẽtibus. Deinde p̃ſides eccl'iæ/q luxurio/
ſæ vitæ exẽplo etiã eos pdũt qbus p̃ſunt/dãnabit inquiẽs, Væ vo/ Idem.6.a
bis q opulẽti eſtis in ſiõ/& cõfiditis in mõte ſamariæ/optimates/ca
pita populoꝝ, ingrediẽtes põpatice domũ Iſrael, qui ſepati eſtis in
B diẽ malũ, & appropinquatis ſolio iniqtatis, qui dormitis in lectis
eburneis, & laſciuitis in ſtratis vr̃is, q comeditis agnũ de grege/&
vitulos de medio armẽti, qui canitis ad vocẽ pſalterij. Poſtremo ad
frumẽtarios q horrea obturãt, vt ingruẽte fame/annonã carius vẽ/
dãt/cõteſtabit̃ & dicet, Audite hoc qui cõteritis pauperẽ, & defice/ Idem.8.a
re facitis egenos terræ dicẽtes, qñ tranſibit meſſis, & venũdabimus
merces/& ſabbatũ, & apiemus frumentũ/vt iminuamus mẽſuram,
& augeamus ſiclũ, & ſupponamus ſtatheras doloſas, vt poſſidea/
mus in argẽto egenos/& paupes ꝓ calciamẽtis/& q̃ſqlias frumẽti
vendamus. Inde Micheas q̃q; ꝓpheta auariciã multoꝝ deteſtabit̃/ Micheas Micheæ.2.a
ita illis denũciãſ, Væ qui cogitatis inutile/& opamini malũ in cubi
libus vr̃is, in luce matutina faciũt illud, qm̃ cõtra dñm ẽ manꝰ eoꝝ,
& cõcupierũt agros, & violẽter tulerũt, & rapuerũt domos, & calũ
niabant̃ viꝝ & domũ eius/viꝝ & hæreditatẽ eius. Icirco hæc dicit
dñs, Ecce ego cogito ſup familiã iſtã malũ, vnde nõ auferatis colla
veſtra, & nõ ambulabitis ſupbi, qm̃ tempus peſſimũ eſt. Tunc etiã
Abacuch ꝓpheta in raptores/in auaros/in ſanguinolentos fraudu/ Abacuch Abac.2.b
lẽtoſq; exclamabit dicens, Væ ei q multiplicat nõ ſua, vſq; q̃ & ag/

Digitized by Google

grauat cõtra ſe dẽſum lutũ: nunquid nõ repẽte cõſurgẽt, qui mordeant C
te: & ſuſcitabunt lacerantes te, & eris in rapinã eis: Væ qui cõgregat
auariciam malã domui ſuæ, vt ſit in excelſo nidus eius, & liberari ſe
putat de manu mali. Væ qui ædificat ciuitatẽ in ſanguinibus, & pparat vrbẽ in iniquitate. Væ qui potum dat amico ſuo, mittẽs fel ſuũ &
Sophonias ĩebriãs, vt aſpiciat nuditatẽ eius. Sophonias ppheta ſub pſona dñi.
aduerſus malos principes & hæreticos, & ſupbos, & malignos, &
Sopho. 1. d molles pferet ſnĩam dicẽs, Viſitabo ſup principes, & ſup filios regis, & ſup oẽs qui induti ſunt veſte pegrina, id eſt qui alieno dogmate
ſe ĩbuerũt. Et viſitabo ſup omnẽ qui arrogãter ingredit ſup limen in
die illa, qui complẽt domũ dñi dei ſui iniquitate & dolo, & viſitabo ſup
viros defixos in fecibus ſuis. Ac ne quis opibus redimi ſe poſſe ſperet
Ibidem. d inquit, Argẽtum eorum, & aurum eorum nõ poterit liberare eos in die iræ
Malachias dñi. Poſtremo loco Malachias ppheta in pſona Chriſti peccatoribus
Malach. 3. b bus minabit ac dicet, Et accedã ad vos in iudicio, & ero teſtis velox
maleficis & adulteris, & piuris, & qui calũniant mercedẽ mercenarij, & humiliãt viduas & pupillos, & opprimũt pegrinũ, nec timuerũt me dicit dñs deus exercituũ. Ego em̃ dñs & nõ mutor. At fortaſſe ridebit aliquis hãc noſtrã de ſanctorum iudicio aſſertionẽ, & qui ſcis dicet, quod ſancti ita die illo iudicaturi ſint: Cui rñdebimus. Cũ eos iam
pridẽ ita iudicaſſe cõſtet, haud alit poſtea quam iudicaturos. Quĩ qui
ſpũ dei agunt, ſibijpſis cõtrarij eſſe nõ pñt. Itaque tales illorum ſñiæ in
die iudicij erũt, quales & ante fuiſſe ſcripturarum veritas teſtat.

DE DAMNATORVM AD INFERNA ABDVCTIONE CAPITVLVM VNDECIMVM

CVM IGITVR TOT SANCTORVM accuſatiõibus cõuicti fuerint infœlices illi, quos nõ ante ſcelerum ſuorum pœnituit, quam cũ pœnitere nihil pfuit: quid agẽt: quo ſe vertẽt: nulla erit reliqua cauillatio, nullũ argumentũ, nullũ effugium. Videbũt ſupra ſe deum iratum, infra ſe ignem paratũ, circa ſe terribiles dæmones grauiter infrendẽtes, & iam ad teterrima illa inferni loca cum furore vrgẽtes, compellẽtes trahẽtes. Qui clamor, qualis planctus, quantus & quam flebilis vlulatus ĩter illos audiet: quam miſerabile ſpectaculum illud erit, cum & pectora pugnis, & ora vnguibus fedã

Digitized by Google

A tes incedẽt: laniabũt capillos, pcutiẽt femora, complodent palmas, comprimẽt digitos, totis artubus/toto corpe cõtremiſcẽt, alij in terrã pni corruẽt, alij horrore attoniti rigebũt, alij lymphatico pauore acti/huc illuc veluti amẽtes diſcurrẽt, ora pallor/corda dolor/mentem ſtupor/mẽbra tremor languorq; occupabũt, atq; interea inceſſabilis ĩmugiet gemitus/pſonabit plãctus/obſtrepet eiulantiũ nunq; mœſtior auditus clamor. Et vt Ioãnes ait, Quærẽt mortẽ, & non inueniẽt eã, & deſiderabũt mori/& fugiet mors ab eis. Q; ſi populus Iſrael/q ad mõtem ſynai, vt præcepta dei audiret/ſanctificat⁹ acceſſerat, eo loquente adeo exterritus ſit/vt ſtatĩ inde pedẽ referentes Moyſi dicerent, Loquere tu nobis & audiemus, non loquat̃ nobis dñs/ne forte moriamur/quõ ij qui nihil ĩ ſe ſanctitudinis habebũt, ſed e diuerſo multoꝝ criminũ cõſcij erũt, ferre poterũt nõ iã præcipiẽtis dei vocẽ, ſed iracũdæ damnãtis clamorẽ/& in ignẽ ætnũ abigẽtis. Adde illas omniũ creaturaꝝ accuſatiões/omniũ ſanctoꝝ execratiões, nõ q; ſancti pietatẽ tũc relinquẽt, ſed q; dei iuſticiæ cõformes erũt, hoibus quidẽ miſerãtes/ſed deo obſequentes, qm̃ miſericors & iuſtus dñs. Apoc.9.b Pſal.110.a

B Adde etiã dæmonioꝝ inſultãtium/& ſingula cuiuſq; facinora exprobrantiũ/diros rugitus ingenteſq; minas. Quõ deinde nõ etiã ob hoc ſupra modũ cõfundent? quia iã nihil abſcõditũ erit/qđ nõ ſciat̃, nihil occultum qđ nõ reuelet̃, dicẽte aplo, Omnes aũt nos manifeſtari oportet añ tribunal Chriſti/vt referat vnuſquiſq; ppria corpis put geſſit ſiue bonũ ſiue malũ. Et in veteri inſtrumẽto de ſceleſto homĩe ſcriptũ eſt, Reuelabũt cœli iniquitatem eius, & terra cõſurget aduerſus eum. Et ad eũdem p Naum pphetã dicit̃, Ecce ego ad te dicit dñs deus exercituum, & reuelabo pudenda tua in facie tua, & oſtẽdam in gẽtibus nuditatẽ tuam/& regnis ignominiã tuam. Quot ergo furta/quot adulteria/qt veneficia/homicidia/ſimulatiões/perfidiæ/pditiões/inſidie/fraudes, quot peſſimæ cogitatiões/cæteraq; mala/quæ ad illã vſq; diem nemo mortalium/niſi qui cõmiſit/nouerat, tũc cũctis in ppatulo erũt tã hoibus q; angelis. Et quẽ tã ignominioſæ manifeſtatiõis nõ vehementiſſime pudebit, vt vel ob hoc ſolum peccaſſe nollet/ne toti mundo pditus erubeſcat? Itaq; ante eos erubeſcẽtiæ q; inferni flãma torqbit. Mat.10.c 2.Cor.5.b Iob.20.d Nau.3.b

AD HEC etiã iuſtoꝝ gloriã vidẽtes turbabunt̃, ſtupebunt

Digitized by Google

Sap.5.a ac dicẽt. Hi ſunt quos habuimus aliqñ in deriſum/& in ſimilitudi- nẽ improperij. Nos inſenſati vitã illorũ exiſtimabamus inſaniã/& finẽ illorũ ſine honore. Ecce quõ cõputati ſunt inter filios dei/& inter ſanctos ſors illorũ eſt. At nos vbi decidimus? q̃ pduxere nos cõcupiſcẽtiæ nr̃æ? delicie molles/lauta cõuiuia/obſcenæ libidĩes/auaræ opes/blãdi ſopores/ignaua ocia/ioci/riſus/luxus/luxuria/voluptas. Illa ociſſime deſiere,& ſucceſſit nunq̃ deſitura calamitas. Fœlices nobis videbamur,& heu q̃ repẽte in q̃tã collapſi ſumus miſeriã. Cur cõcepti fuimus? aut cur cõceptus nõ ẽ aborſa mať? vel cur nõ ſtatĩ natos aboleuit mors? vel adultos opp̃ſſit valitudo? vel anguſtiauit egeſtas? vel deſpoliauit,& in ſeruitutẽ captiuos abduxit hoſtis? Cur vis aliq̃ nõ afflixit? nõ vexauit? vt aliã vitã,alios mores nos inſtituere cogeret/q̃ eos ꝓ quibus iſta patimur? O ſi mors in igne illo eſſet ad quẽ cõpellimur,q̃ libẽter in eũ irrueremus, vt ſic cõſumptis fugere ſupplicia æt̃na liceret. Sed hoc oĩno ſupra q̃ cogitari põt/grauius eſt,ꝙ ſemꝑ ardere cogemur,& nunq̃ dabitur mori,ſemꝑ viuemus/vt ſemꝑ tormẽta patiamur. O q̃ breui labore q̃ magnã potuimꝰ adipiſci beatitudinẽ,& ecce q̃ ꝓ modica delectatione/momẽtaneiſq̃ delicijs in q̃ ĩmẽſas incidimꝰ erũnas. In hæc & eiuſcemodi lamẽta,qui damnati fuerint flebiliter cõcitabunť.

Iudæi. ¶INTER hos aũt & iudæi erũt,q̃ in errore ĩfidelitatis ꝑtinaces/obduratiq̃ periere. Videbũt crucẽ in ſalutẽ credẽtiũ refulgentẽ,videbũt ĩpm/q̃ in illa crucifixus fuerat/ponẽtẽ inimicos ſuos ſcabellũ pedũ ſuoꝶ,& tũc demũ credere incipiẽt/cũ credere nihil ꝓderit.

Pſal.109.a

Gentiles ¶VIDEBVNT ĩpm & gẽtiles/& dicẽt, Vbi ſunt dij quos coluimus? Ecce crucifixus quem cõtempſimus/ipſe eſt deus. Ecce illi quos eum cõfitentes occidimus,noſtri nũc iudices ſunt. Cernebamus in illis miracula/& putabamus maleficia. Illi ꝓ veritate moriẽdo vicerunt,nos eos perſequendo perimẽdoq̃ defecimus. Et quia mendacium ſecuti ſumus,merito nunc ad inferna relegamur/vna cum ipſis fatuitatis noſtræ dijs cruciandi.

Hæretici. ¶TVNC ET q̃ varias hæreſes aſſerere conati ſunt,lugẽtes ac ſemet inuicẽ mutuis cõpellatiõibus mordẽtes dicent. Ecce arri/quẽ p̃re minorẽ affirmabas/in maieſtate & poteſtate p̃ris venit,vt ſe patri æq̃lẽ ꝓbaret/& te cõdẽnaret erroris. Ecce Cherĩthe/& Hebiõ/&

Digitized by Google

A Martion & Paule Samoſetane/ & Photine, quem purũ hominem putabatis, ſupra omnes angelos & ſanctos eminet, & mundũ ſibi ſubditũ ipſe iudicat, nũquid homo tm̃ hic/ & nõ etiã deus? nũquid non ideo venit/ vt a vobis infidelitatis pœnas exigeret? At tu mani chee & tu Valentin e. Ecce ille quẽ non ex virgine genitum, ſed al ter in phantaſmate apparuiſſe, alter e cœlo corpus attuliſſe dixiſtis nũc eandẽ ipſam virginem ſupra omnes lucidã ac ſublimem iuxta ſe oſtentat, & veram matrem præ cæteris honorãdo confitetur, vt vos tantæ prauitatis arguat, & in tenebras exteriores mittat. Vos quoq; Manichee/ Martion/ & Baſilides, qui prophetas & legẽ non accepiſtis. Ecce prophetæ & legis obſeruatores/ vna cum euãgelij profeſſoribus cõmuni beatitudinis gloria illic collucent. Quoniã ipſe angularis lapis Chriſtus parietem ad parietẽ iungẽs/ fecit vtra q; vnum. Merito igitur quos ipſi olim diuidere conati eſtis, eorum nunc pari concordiq; iudicio cõdemnamini. Et tu Nouatiane/ qui miſericordiæ dei nimiũ diffidens, negabas poſt baptiſma peccanti-
B bus eſſe veniæ locum, aſpice q̃ grãdis numerus eorum cum Chriſto in aere ſit, qui etiã poſt baptiſmũ lapſi/ per pœnitentiã ſaluati ſunt. Te vero tuus perdidit error, etiã ſi nihil aliud cõmiſiſſes. Hinc & reli qui hæreſiarchæ atq; eorum ſectatores inter ſe viciſſim laceſſentes/ alij alijs propriũ dogma exprobrabũt. Mox vero cõmunicatis dolori bus/ lugentes pariter exclamabunt. Væ miſeris nobis. Deprauaui-mus enim ſenſum ſcripturarũ, peruertimus veritatem, induximus er rorem/ vbi non erat error, nunc gehenna nos excipiet, non vt corri gat/ ſed vt puniat, & ſicut hactenus animas noſtras, ita deinceps etiã corpora ſimul atq; indeſinenter exurat. Sic & vnumquẽq; ſua ſce-lerum accuſabit conſcientia, & cõmunis infœlicitas ad vnã omnes compellet querelam. Inſuper ipſi nequã ſpiritus fœda terribiliq; fa cie obcurſantes in illos exclamabũt. Quid morã facitis? quid cun-ctamini venire nobiſcum, noſtri eſtis/ & a deo reprobati, quoniam nobis magis q̃ deo paruiſtis. Ibũt ergo omnes maledicti in ſuppli- Mat. 25. d cium æternum/ in pœnas indicibiles, & in multo acerbiores/ q̃ vt verbis exprimi poſſint cruciatus.

DE SANCTORVM CVM CHRISTO AD CELVM aſcenſione. CAPITVLVM DVODECIMVM

Digitized by Google

POST HEC SOL ET LVNA, QVI amiſ C
ſo fulgore lugere dānatoꝶ calamitatē videbantur,
rurſum ob læticiā gaudiūq; beatorū reparato lumi-
ne/multo clariores q̄ vnq̄ antea viſi ſunt/ appare-
Eſa.30.f bunt. Ac iuxta illud Eſaiæ vaticiniū. Erit lux lunæ,
ſicut lux ſolis, & lux ſolis erit ſeptēplicit/ ſicut lux
ſeptē dierū. Erūtq; noui cœli & noua terra, dicente
2.Pe.3.c Petro apl̄o, Cœli ardētes ſoluent, & elemēta ignis ardore tabeſcēt.
Nouos vero cœlos & nouā terrā, & ꝓmiſſa dn̄i expectam⁹/in q̄bus
Apoc.21.a iuſticia habitat. Vn̄ & Ioānes in Apocalypſi, Vidi inquit cœlū no-
uum/& terrā nouā. Primū em̄ cœlū & prima terra abijt, & mare iā
nō eſt. Interim omēs ſancti Chriſtū ad cœlū comitātes/vna cū ange
licis choris glorificabūt in hymnis & pſalmis & cāticis, & vno ore
omēs bn̄dicēt ei. Sicut ꝑ Sophoniā ſpūſſctūs olim locut⁹ eſt dicēs,
Sopho.3.b Tūc reddā populis labiū electū, vt inuocent omēs nomē dn̄i, & ſer-
Eſa.45.d uiāt ei humero vno. Sicut etiā ipſe per Eſaiā ait, Mihi curuabit om
ne genu, & iurabit omis lingua. Tūc em̄ etiā illi qui dānati erūt cō-
fitebūtur Chriſtū/ experti virtutē potentiāq; eius/ qua ſibi ſubiecit D
Pſal.71.b omia. Et tūc adorabūt eū (vt in pſalmo dicit) omēs reges, oēs gētes
Pſal.101.c ſeruiēt ei, Et timebūt gētes nomē tuū dn̄e, & oēs reges terræ gloriā
Pſal.109.b tuā. Tunc tu dn̄e implebis ruinas, vt vnde reprobi ſpiritus p̄cipites
corruerūt, ibi hoīes a te electi tecū habitēt, & te ad dexterā patris in
magnificētia æqualitatis cōſidentē ſemꝑ videant/ſemperq; laudēt.
Hoc ſane illud erit/ qđ Danieli quondā reuelatū credimus dicēti.
Dan̄.7.d Aſpiciebā in viſione noctis, & ecce cū nubib⁹ cœli quaſi filius ho-
minis veniebat, & vſq; ad antiquū dierū peruenit, & in conſpectu
eius obtulerūt eum, & dedit ei poteſtatē/ & honorem/ & regnū, &
omnes populi/tribus & linguæ ipſi ſeruient. Poteſtas eius/poteſtas
æterna/quæ non auferet, & regnū eius qđ nō corrumpet. Iam em̄
omni prorſus dæmonū malignitate ad inferos cum impijs ablegata
& in abyſſum detruſa, iam ſanctoꝶ omniū animis corporibuſq; be
atificatis/Chriſto victori triumphus æternus celebrabitur in cœlo,
vt ipſo regnante regnēt, & ij qui illū fide/& cōfeſſione/ & opere in
Idem.7.g terra coluerūt. Eodē propheta dicente, Et iudiciū ſedebit vt auferat
potentia/& cōteratur & diſpereat vſq; in finē, hoc eſt, potētia prin-

Digitized by Google

A cipis tenebrarũ/& eorꝫ qui illũ ſecuti ſunt. Regnũ autẽ & poteſtas
& magnitudo regni/ quæ eſt ſubter omne cœlũ, detur populo ſan/
ctorꝫ altiſſimi, cuius regnũ/regnũ ſempiternũ eſt, & oẽs reges ſer
uient ei & obediẽt. Et erit (vt Zacharias inquit) in die illa dominus Zacha. 14. b
vnus, & erit nomẽ eius vnũ. Oẽs eñ vnum erunt in deo, ideo &
vnus rex omniũ erit Chriſtus, & in Chriſto pater/& Chriſtus in pa
tre, & cum vtroqꝫ ſpiritusſanctus, humanitas diuinitaſqꝫ pariter in
illo videbitur, ſicut ſcriptum eſt, Et in lumine tuo videbimus lumẽ. Pſal. 35. c
Inde iam gloria in excelſis deo concinet, neqꝫ in terra vt olim/ ſed Lu. 2. b
in cœlo pax hominib⁹ bonæ volũtatis erit. Inde voces illæ magnæ,
quas Ioannes in Apocalypſi audiuit/perſonabũt dicentes, Factum Apoc. 11. c
eſt regnũ huius mũdi domini noſtri & Chriſti eius, & regnabũt in
ſæcula ſæculorꝫ amen. Et iterũ ait, Et audiui quaſi vocem tubæ ma Idẽ. 19. a. b
gnæ, & ſicut vocẽ aquarum multarũ, & ſicut vocem tonitruorum
magnorꝫ dicentiũ alleluia, quoniã regnauit dominus deus noſter
oĩpotens, gaudeamus & exultemus, & demus gloriã ei, quia ve/
nerunt nuptiæ agni, & vxor eius præparauit ſe. i. eccleſia, & datum
B eſt illi vt cooperiat ſe byſſino ſplendenti & candido, Byſſinum eñ
iuſtificatiões ſunt ſanctorꝫ, & dixit mihi, Scribe. Beati qui ad cœnã
nuptiarum agni vocati ſunt. Hi quidẽ iam in tanta beatitudine ſe
conſtitutos cernẽtes admirabũtur, & fortaſſe quærent, quibus ope
ribus/quo labore, qua exercitatione tantã percipere meruerint mer
cedẽ. Sed audient. Nõ ex operibus iuſticiæ quæ feciſtis vos, ſed ſe/ Ad Titũ. 3. b
cũdũ ſuã miſericordiã pijſſimus dñs ſaluos vos fecit. Neqꝫ eñ con/ Rom. 8. d
dignæ erant paſſiões ſæculi tanta ac tali gloria, ſed omniũ bonorũ
largitor deus/diues in oĩbus, nouit dare magna pro modicis/pro
breuib⁹ ſempiterna. Modica ſane imperata ſunt/ſed magna ꝓmiſſa
ſunt, hæc accepiſtis, quia illa obſequẽter ſolliciteqꝫ impleſtis. Cre/
didiſtis in deũ, nũc perpetuo cõſpectu eius gaudete. Timuiſtis eũ,
nũc in illo exultate, dies feſtos ei ſanctificaſtis, nũc feſtiuitate nũqꝫ
finiẽda fruimini. Parẽtes præpoſitoſqꝫ vr̃os digno honore ꝓſecuti
eſtis, nũc a cœleſti patre honorẽ accipite angelorꝫ, & in mãſionib⁹/
a quib⁹ Lucifer cũ ſatellitib⁹ ſuis ob ſuperbiã lapſi ſunt, vos pro hu
militate veſtra dño fauẽte ſuccedite. Dilexiſtis ꝓximos vr̃os, nũc
amici dei facti eſtis/& domeſtici/& filij. Pudiciciã/caſtitatẽ/ꝟgini/

Digitized by Google

tatē obſeruaſtis/ nūc incorruptiōis/ īmortalitatiſq; lucē induimini C
Ieiunaſtis ablato ſponſo, nūc illo vobis reddito cœleſtis cōuiuij indeficiēti dulcedine ſaturamini. Fleſtis aliqn̄, nunc cōſolamini. Preces obtuliſtis, nūc qđ precādo petiſtis/accipite. Vigilaſtis ī nocte, nūc in die q nocte neſcit/cōquieſcite. In vinea dn̄i laboraſtis, nunc

Caro. ꝓmiſſum vobis ꝑfectæ fœlicitatis denariū ſumite. Viciſtis cōcupi-
Mundus. ſcentias carnis, nūc in ſpiritu iubilate. Viciſtis mundū, nūc in cœlo
Diabolus. coronamini. Viciſtis diabolū, nūc in deo cū Chriſto triūphate. Nemo a vobis tollet gaudiū veſtrū, nullꝰ imminuet caſus, nullū finiet tempus. Sicut modo ita & ſemper/& in ſæcula ſæculoꝝ/beati eritis in deo & domino Ieſu & ſpiritu ſancto, Amen

DE DAMNATORVM PENA CAPI. XIIII

DE ISTORVM BEATITVDINE PAVlo diffuſius deo adiuuāte dicemus, ſi prius illoꝝ erūnā/quos ꝓpriū damnauit ſcelus/pœnaſq; indagare pro virili parte conabimur. Quāto em̄ plenius æternæ perditionis cōſiderabimus periculū/tanto ad vitandū cautiores ac ſollicitiores efficiemur. D

Locus inferni. PENALEM igit̄ locū dānatoꝝ ſubterraneū eſſe credi/ paret, & eū quidē/a quo maxime diſtat cœlū. Quātū em̄ peccando iniqui a iuſticia pietateq; receſſerūt/tantū & māſione a māſionibꝰ ſanctoꝝ ſeparari congruū atq; cōſentaneū videt̄. Sed neq; nomē ſedis infœliciſſime in eo diſcrepat, cū ab om̄ibus vocetur infernus. Quid autē infernus ꝙ terræ centrum, ſi cœlū hoc qđ terrā quaq; verſum ambit/mūdi pars ſumma ſit? Legimꝰ præterea Datan & abyron & Choræ, quia a deo ob delicta improbati ſūt/viuos terræ hiatu fuiſſe abſorptos, vt vel hinc conſtet/ſub terra eſſe tormentoꝝ locū/nō ſu-
Ezech.32.e pra terrā. Vnde & per Ezechielē dictū eſt, Deſcēderūt incircumciſi ad terrā vltimā, hoc eſt in viſcera terræ, ne ſcilicet cœlū/ ſolem/lunāq; & reliqua ſidera videre poſſint, qui dū viuerēt/cœleſtiū cōtemplationi nunq; vacauerūt. Ideo & in tenebras mitti dicunt̄, quoniā illic nulla dies eſt, nulla oīno lux/ niſi quā fecerint flammæ illæ inextinguibiles, quæ ſic fulgēt/vt etiā fulgore ipſo torqueāt & excruciēnt.

Ignis. CVM em̄ ſine intermiſſione vrant peccatorē, hoc inſuꝑ ei præſtant, vt etiam illos inibi vri cernat/quos chariſſimos habuit,

A & duplicetur ſibi pœnæ/dum ſuas cumulat alienis, vtq; idem cõſpectis terribilib⁹ dæmonio℞ figuris, ex pauoris magnitudine magnitudinẽ augeat ſupplicij.

DE HIS poſtea/nũc locũ iſtũ (q̃uis ſub terra ſit) ꝑſcrutemur, vt qualis & q̃ triſtis exiſtat/ſaltẽ ex parte noſſe poſſim⁹, & cũ nouerimus/cauere euitamur, ne illo cõcidamus/vñ ſpes nulla eſt reuertendi. In Eſaia ſcriptũ eſt, Præparata ē ab heri topheth, ab heri, hoc eſt a principio. Topheth autẽ interpretat̃ gehenna pauoris/vel ampla pœna vitæ ſtulto℞, vt ꝑ hoc intelligas & horrorẽ loci/& immẽſitatẽ pœna℞. Deinde ſequit̃, A rege præparata ꝓfunda & dilatata, vt ſcilicet capax eſſet multorum, q̃m multi ſunt vocati, pauci vo electi, ſi illo℞ qui vocati ſunt/nũero cõparent̃. Idẽ propheta pœnæ quoq; gen⁹ indicat/dũ ſubdit. Nutrimẽta eius ignis & ligna multa, Flatus dñi. i. diuina iuſticia/ſicut torrens ſulphuris ſuccendẽs eam. De hoc alibi idẽ ait. Et cõuertent̃ torrẽtes eius in picem/& humus eius in ſulphur. In ijs quidẽ partim fomenta ignis apparent/partim grauitas fetoris. Et erit inquit terra ei⁹ in picẽ ardentẽ nocte & die, nõ extinguet̃ in ſempiternũ, aſcendet fumus eius a generatione in

B generationẽ, deſolabitur in ſæcula ſeculo℞. Quomodo deſolabit̃ in ſæcula ſæculo℞, ſi res quæ deſolantur/minui & deficere ſoleant/ & ad nihilũ redigi? Alia ergo conditio infernalis foueæ erit, quæ & ardendo deſolabitur/& nũq; ardere deſinet, perpetuæq; cõbuſtiõi perpetuo ſufficiet, nec ignis extingui/nec ipſa cõſumi poterit. Et nõ erit inquit tranſiens per eam. Quia fortaſſe ignei torrentes illi/vel vbiq; aduerſi & occurſantes nequitiæ ſpiritus tranſitũ denegabũt. Vel aliter, Nõ erit tranſiens/ita vt inde exire poſſit, dicẽte ꝓpheta. Congregabũtur in cõgregatione vnius faſcis in lacũ, & claudent̃ ibi in carcere. Carcer ergo nunq; aperiendus homines dæmoneſq; pariter continebit incluſos, obſtructo omni exitu portis æreis vectibuſq; ferreis/ac ſeris ſempiternis. Hinc igitur idem propheta ait, Et poſſidebunt eam onocrotalus & ericius/& ibis/& coruus, & habitabũt in ea. Per hæc ſane animalia, quæ in Deuteronomio inter immunda cenſentur, homines peccatores deſignat/flagitiorumq; immũdicia pollutos. Poſtea infert, Et erit cubile draconum/& paſcua ſtruthionũ, & occurrẽt dæmonia onocentauris, & piloſus cla-

Locus.
Eſa. 30. g
Mat. 20. b & 22. b
Eſa. 34. b
Eſa. 24. d
Idem. 34. c
In iferno Demones & homines.

Digitized by Google

mabit alter ad alterum, ibi cubauit lamia, & inuenit ſibi requiē. Ibi habuit foueam ericius, & nutriuit catulos/& circūfodit, & fouit in vmbra eius, illic cōgregati ſunt milui alter ad alterꝶ. Miluus quoqꝫ ex immūdis eſt. Draco ꝟo diabolus eſt, vt in his etiā beſtiarꝶ vocabulis pctōres & ſimul ĩprobos ſpūs intelligamus. Qđ aūt ait, Inuenit ſibi requiē, nō requiē ſignificat qua finit̄ labor, quia ibi nulla laboris quies eſt, ſed q̄ ſedes domiciliūqꝫ nō mutat̄. Semꝑ eñ in tenebris & in igne/& in fetore/& in tumultu/& ĩ luctu, & in oībus miſerijs pœniſqꝫ ꝑmanebūt. Vñ cōcludēs ꝓpheta dicit, Vſqꝫ in æternū poſſidebūt eā, In generatiōe & generatione habitabūt in ea. C

TALE ERGO ERIT dānatorꝶ cū diabolo habitaculū, talis carcer. In q̄ tenebre/multo quidē illis tenebris/quibus in ægypto Pharao flagellatus ē/triſtiores. In q̄ ignis/nō ſicut noſter cōſumēs, ſed lōge q̄ꝫ noſter grauiꝰ exurēs, vt qui in illo torquent̄/vehemētiorē morte dolorem ſentiāt, & mori nō poſſint. In q̄ picis & ſulphuris aſſidue bulliētis intolerabilis fetor/fumiqꝫ omni nauſea grauiꝰ olentis nunq̄ꝫ deſinēs exhalatio. In q̄ etiā omnia ꝑturbās ꝓcellarꝶ ſpūs,

Que tormenta in inferno.

Pſal.10.b iuxta illud, Ignis/ſulphur/& ſpūs ꝓcellarum pars calicis eorꝶ. Spūs D

tñ nō qui ardores ignis refrigeret, ſed magis flammarꝶ impulſu ſæuire cogat.

Cōparatio. Veluti ſi quis in nemoroſo mōte vnā tm̄ arbuſculā incēdat, mox flāma ventis agitata totū mōtem comp̄hendit/lateqꝫ omnē occupat ſiluā. Aut ſi magnis parua cōferēda ſunt. Veluti cum faber alterno follium flatu prunas in vnum coactas exuſcitat, ſcintillæ crepitāt/flāma furit/vſtrina refulget, & ſub prunis poſitum ferrū cōcepto calore candeſcit/æraqꝫ liquant̄. Sic ꝓcellarꝶ illarum irruēti turbine cōcuſſum, infernale incēdium flammarꝶ ingētes globos anhelāti vapore difflabit. O dirā loci faciem, o ſortem oībus ſæculi huius erumnis/omni calamitate/omni exilio/omni tormento/omni morbo magis expaueſcēdam, nō ſolum quia æterna ſit, ſed etiā quia cūctis vitæ huius (ſi in vnū conferant̄) malis acerbior ſit. Sicut eñ beatorꝶ gloria ꝟbis explicari nequit, ſic nec damnatorꝶ pœna, tantū in hac mali eſt/q̄ꝫtū in illa boni, qm̄ inter ſe oppoſita ſunt, vt dies & nox/lux & tenebre/vita & mors. Id quidem manifeſtius patebit, ſi etiam illud quod ſuperius ꝓpoſitum a nobis fuit/paulo plenius conſiderabimus, q̄ ſcilicet ignis iſte in tenebris micans/

Digitized by Google

A non ſolũ calore cruciet/verumetiã fulgore ipſo. Tantũ quippe inter
fumidas nubes lucis oſtẽtat, vt miſeri nihil aliud oculis haurire poſ
ſint/niſi qđ viſum aut terrore affligat aut dolore. Vidẽt igit̃ præter Q̃ horrendi i inferno dæmones.
horribilẽ inferni ſitum/formidabiles dæmones in diuerſas porten-
toꝶ facies ex induſtria identidẽ ſeſe tranſmutãtes, vt ipſa quoq; de-
formitate conturbẽt eos quos perſequũtur immanitate. Videbunt
inquã/& videndo cõtremiſcent/ſerpentẽ illum antiquũ/colubrum
tortuoſum, Mãmonã iniquũ, Sathanã doloſum, Aſmodeũ cruẽtũ,
Belial p̃uerſum, Beelçebub dæmonioꝶ principẽ. Videbũt & illos
beluinos feroſq; ſpirit⁹, quos Eſaias ꝓpheta beſtias/dracones/ſtru Eſa.34.c
thiões/piloſos/vlulas/ſyrenas appellat. Videbũt Behemoth illũ im-
manẽ, cuius (vt in Iob legitur) fortitudo in lumbis, & virtus in vm Iob.40.b
bilico ventris, qui ſtringit caudã quaſi cedrũ, & abſorbet flumina/
& depaſcitur montiũ fenũ. Videbunt parẽ illi vel eo etiã vaſtiorem Iob.41.a
Leuiathan, per cuius dentiũ gyrũ formido, cui⁹ corpus quaſi ſcuta
fuſilia/cõpactum ſquamis ſe præmẽtibus, cuius ſternutatio ſplen-
dor ignis, oculi vt palpebræ diluculi, de cuius ore ꝓcedũt lãpades/
B & de naribus fumus, cui⁹ halitus prunas ardere facit/& in cuius col
lo moratur fortitudo, & cuius faciẽ præcedit egeſtas, qui ferueſcere
facit quaſi ollam profundũ maris. Deniq; de quo dicit̃, Nõ eſt ſup̃ Ibidem.d
terrã poteſtas quæ cõparet̃ ei, qui factus eſt vt nullũ timeret, omne
ſublime videt, & ipſe eſt rex ſup̃ om̃es filios ſuperbiæ.

¶ NEMO me poetaꝶ cõmenta loqui putet, de veritatis fonte
haurimus quæ dicimus, ibi iſta legũtur/vbi nefas eſt credere quicq̃
ineſſe fabuloſum/aut mendaciter confictũ, ſed vel myſterio adum-
bratũ, vel ita vt res habet poſitum.

¶ VIDEBVNT ergo & Fabrũ illũ, de quo per Eſaiã ait domi- Eſa.54.d
nus, Ecce ego creaui fabrũ ſufflãtem in igne prunas, & proferentẽ
vas in opus ſuũ, & ego creaui interfectorẽ ad diſperdendũ. De qui
bus Naum ꝓpheta loquit̃ dicens, Clypeus fortiũ eius ignitus/viri Naũ.2.a
exercitus in coccineis/aſpectus eoꝶ quaſi lampades/ quaſi fulgura
diſcurrentia. Et quoꝶ ſæuitiã Abachuc admirãs ait, Omnes ad præ- Abacuch.1.c
dã veniẽt, facies eoꝶ ventus vrens, & cõgregabit quaſi arenã capti
uitatẽ, & ipſe de regibus triumphabit, & tyrãni ridiculi eius erunt,
totũ in hamo ſubleuabit, traxit illud i ſagena ſua, & cõgregauit in

Digitized by Google

rete ſuũ. Expãdit inqt ſagenã ſuã, & ſemp̱ inficere gẽtes nõ ceſſat. C
Dañ.7.a.b Aderũt ibi & feræ beſtiæ a Daniele quondã viſæ. Leena expandẽs
alas. Vrſus dentib⁹ infrendẽs, vt comedat carnes plurimas. Pardus
quoq; cũ quattuor alis & totidẽ capitibus. Alia etiam beſtia dentes
ferreos habẽs magnos/& vngues ferreos/comedẽs atq; cõminuẽs,
& reliqua pedibus cõculcãs, & alia quæ ꝓpheta ſe cõſpexiſſe cõme
morat/ſupra modũ mõſtroſa atq; horrẽda. Aderit & ille qui de cœ-
lo cecidit in terrã, cui data eſt clauis putei abyſſi. De quo puteo (vt
Apoc.9.a in Apocalypſi ſcriptũ eſt) aſcendit fumus ſicut fumus fornacis ma-
gnæ. Et de puteo inquit exierunt locuſtæ in terram, id eſt dæmoni-
orum agmina in eos qui terrena bona beatitudinem putant. Et da-
ta eſt illis poteſtas/ ſicut habent poteſtatẽ ſcorpiones terræ, & præ-
ceptum eſt illis ne læderent fenũ terræ, id eſt humiles. Neq; õme vi-
ride, in quo ſcilicet fidei/ſpei & charitatis viget ſuccus. Neq; omnẽ
arborẽ, hoc eſt cũ qui a terra ſeſe erigẽs cœleſtia contemplat, & bo-
norum operꝶ fructu exuberat. Sequit̃, niſi homines qui nõ habent
ſignũ dei in frontibus ſuis. Electos em̃ & ſanctos & fideles offende D
Mat.15.a re nequeũt, ſed illos dũtaxat/qui licet labijs deũ honorent, corda tñ
Mar.7.b Mat.25.b ꝓcul ab eo auerſa gerũt, quibus dictur⁹ eſt, Neſcio vos. Diſcedite a
me oẽs qui operati eſtis iniquitatẽ. Attẽdendũ autẽ quales locuſtæ
Ibidem.b iſtæ q̃ terribiles. Et ſimilitudines locuſtarꝶ inquit ſimiles equis pa-
ratis in præliũ, ſuper capita eorꝶ tanq̃ coronæ ſimiles auro, & facies
eorꝶ ſicut facies hominũ, & habebant capillos ſicut capillos mulie-
rum, & dentes earꝶ ſicut dentes leonũ erant, & habebant loricas ſi-
cut loricas ferreas, & vox alarum earꝶ/ſicut vox curruũ equorum
multorꝶ currentiũ in bellum, & habebãt caudas ſimiles ſcorpionũ,
Ibidem.c & aculei erant in caudis earꝶ. Præterea vidi inquit equos in viſione
& qui ſedebãt ſuper eos/ habebãt loricas igneas & hiacinthynas &
ſulphureas, & capita equorꝶ erant tanq̃ capita leonũ, & de ore eo-
rum ꝓcedit ignis & fumus & ſulphur. Porro caudæ inquit eorum
Idem.13.a ſimiles ſerpentibus habẽtes capita, & in his nocẽt. Aliam quoq; be-
ſtiam vidit aſcendentẽ de mari, habentẽ capita ſeptẽ & cornua de-
cem, & ſuper cornua decẽ diademata, & ſuper capita eius nõia blaſ-
phemiæ. Et beſtia quã vidi inquit/ ſimilis erat pardo, & pedes eius
ſicut pedes vrſi, & os eius ſicut os leonis. Ac ne plura huiuſcemodi

Digitized by Google

A ꝓſequi longũ ſit, flãma illa ad hoc tm̃ lucebit, vt hæc vł his ſĩlia mõ
ſtra obijciat obtutibus impioꝝ. Et ſi enim iſta quæ a Ioanne vel ꝓ-
phetis relata ſunt, ad allegoricos ſenſus referri ſoleant. Nihil tamen
obſtat/quin ipſi impuriſſimi ſpiritus in haſce formas (vel potius de-
formitates) verti ſeſe & poſſint & velint, vt homines quibus ſemper
infenſi ſunt/formidine ipſa vexent/anteqꝫ verberibus cædãt. Q̃ ſi
ſanctiſſimis viris quãdoqꝫ tales apparuere, quõ nõ apparebunt dã-
natis? Et ſi illis iniuriã inferre auſi ſunt/quibus nocere Chriſto ꝓte-
gente nõ poterãt, quãto magis eos infeſtabũt/in quos iã ſæuiẽdi ius
accipiẽt? Iob iuſtũ Sathan humani generis inimic⁹/impetrata in eũ Iob
poteſtate opib⁹ exuit, liberis orbauit, ſeruis priuauit, vlcere percuſ- Apoſtoli
ſit. Inſuꝑ quoſdã qui calamitatibus eius inſultarẽt/cõcitauit. Idẽ be- Paulus
Lu. 22. c atos apĺos veluti triticũ cribrare expetiuit. Paulũ vas electum cola- apl̃s.
phiçauit. Antoniũ alexãdrinũ abbatẽ fuſtibus cõmitigãdo tm̃ nõ 2. Cor. 12. b Antonius
exanimẽ reliquit. Machario bipennẽ manu vibrãs hoſtiliter mina- ab bas.
tus eſt. Hilarionẽ vari aꝝ portẽtis vocũ terrere aggreſſus eſt, & eiuſ- Macharius
dẽ orantis dorſo inſiliens/latera calcibus/ceruicẽ flagello verberare Hilarion
B nõ timuit, & eis parcet qui ſibi traditi erũt, quos igneis vinctos ca-
thenis trahet ſecũ in abyſſũ. Sed & ipſe in igne cruciabit̃. Dolore er-
go ſtimulatus/acrius ad inferendã homini iniuriã inſurget.

¶ DIXIMVS de terrore qui damnatis ꝑ lucẽ gehennalis ignis Dolor dãna-
incutiet̃, dicamus nũc de dolore. Sicuti em̃ mõſtroſas dæmonũ ſpe- toꝝ i inferno
cies in lumine illo atro caliginoſoqꝫ cõcernẽdo formidabũt, ita eo-
rũ ſupplicia/ꝗs in vita charos habuerũt/intuẽdo magis triſtabunt̃.
Frater fratri cõmiſerebit̃/filijs parẽtes/parẽtibus filij/amicis amici.
Dũqꝫ inuicẽ qlibet nũc ſuo/nũc alieno malo dolẽt, duplicabit̃ omi-
bus grauitas mœroris. Hinc ſane diues ille ſepultus in inferno, mul- Diues pur
tũ de fratrib⁹ quos ſupſtites reliquerat ſollicitus, mitti ad eos Laça- puratus.
rũ ꝑcabat̃, vt ab ipſo admoniti cauerẽt eo deuenire, vbi illorum af- Lu. 16. e
flictio ſuæ pœnæ additamẽtũ foret. Audiuimus quoſdã in furto de-
prehenſos, cũ corã iudice cõſtituti crimẽ negarẽt, patienter tormen
ta tuliſſe. Vbi aũt & filios in queſtionẽ adductos cõſpexiſſent, eoꝝ
ſuppliciũ ferre nequiſſe/atqꝫ cõtinuo furtũ confeſſos. Et ſi necẽ ipſi
ſubire maluerũt/ꝗ̃ liberis fidiculas ĩtẽdi videre, ꝗ̃li quãtaqꝫ præme
rent̃ triſticiæ acerbitate/ſi vna ſecũ in inferno illos ardere vidiſſent,

Digitized by Google

& flebiliter exclamare, & ab ijs qui ope indigẽt/opẽ implorare? Puto & ipſi exclamaſſent obſecrãtes, vt tota in ſe verterent incẽdia, & illis leuaret poena. Aut ſi id effici nõ liceret, vt ſaltẽ ꝓcul ab eis/vbi etiã grauioribꝰ atterẽdi ſupplicijs eſſent/ſecedere ſibi ꝑmitteret, tm ne illos quos genuiſſent/vri aſpicerẽt, gemere audirẽt, affligi angiqꝫ ſentirẽt. Denicꝫ in imo infernalis baratri fiendo demergi ac defigi præoptaſſent, & vt hũc vnũ effugerẽt, omnes alios dolores nõ ita graues credidiſſent. Ad augendã ergo reoꝝ anxietudinẽ atqꝫ erumnã, ignis iſte (ſicuti diximus) nõ mõ torrebit, ſed etiã ſplendoris aliquid diffundet, illaꝝ dũtaxat reꝝ videndaꝝ copiã ſuppeditãs, quæ ſpectantibus multo plus afferẽt moleſtiæ/qꝫ ſi etiã ipſas tenebræ caliginoſiores occuluiſſent. Et de hoc hactenus, nũc patientium poenas vtrũ diuerſæ ſint perpendamus.

Penarũ diuerſitas.

DIVERSAS eſſe nulli dubiũ eſt/niſi cui forte libuerit Stoicoꝝ more vitia omnia paria eſſe definire, vt pares etiã poenæ vitiorũ ſint. Quæ qdẽ ſententia toto catholicæ veritatis theatro explodit
Leuit.13.a & exibilat. In lege quippe veteri ſacerdos eos q lepræ morbũ cõtraxerint conſiderare iubet, ac dijudicare/alba/an nigra/an ruffa ſit, di
Deut.22.c uerſa aũt lepræ genera diuerſitatẽ ſignificãt pctõꝝ. Lex etiã illũ qui infamauerit vxorẽ/verberibus afficiendũ decernit. Qui vero alienã ſtuprauerit/lapidibus obruendũ iubet. Inæqualis poena inæqualitatẽ criminis indicat/ Iccirco de ijs quocꝫ qui verberãdi ſunt/ mãdat,
Deut.25.a vt ꝓ menſura peccati/fiat & plagaꝝ modus. Et plures plagæ irrogẽtur ei/cuius grauior fuerit culpa. Sed ne quis differentiã hãc in præſenti vita/nõ in futura haberi cauillari poſſit, In Sapiẽtiæ libro ſcri
Sap.6.a ptũ eſt. Iudiciũ duriſſimũ in eos q præſunt/ fiet, & potẽtes potenter tormẽta patient, & fortioribus fortior inſtat cruciatio. Cur ita/ niſi qa in eodẽ quocꝫ genere peccati/magis delinqt is q dignitate ꝓcellit. Ad hæc etiã in euãgelio ꝑſpicua eſt criminũ & animaduerſionũ diſ
Mat.5.c cretio. Oĩs inqt, q iraſcit fratri ſuo/reus erit iudicio. Qui aũt dixerit fratri ſuo racha, reꝰ erit cõcilio. Qui aũt dixerit fatue/reus erit gehennæ ignis. Fruſtra nimiꝝ fieret iſtæc diuiſio/ſi nulla eẽt vitioꝝ diuerſitas, & ſi alia leuius/alia grauius nõ punirent. Aut ſi diuerſa nõ ſũt
Mat.12.c cur qui verbũ dixerit cõtra filiũ hoĩs/remittet ei: qui aũt dixerit cõtra ſpm ſanctum, nõ remittet ei/ neqꝫ in hoc ſæculo/ neqꝫ in futuro,

Digitized by Google

A Quare illo nequam ſpiritu cum ſeptem alijs nequioribus ſe (Diffe-
rens eñ etiã ſpirituũ nequitia eſt) reuertente ad eũ a quo exierat, fi- Lu.11.d
unt nouiſſima homis illius peiora prioribus. Quobrem ſeruus qui Lu.12.f
cognouit voluntatẽ dñi ſui, & nõ præparauit ſe, & nõ fecit ſecũdũ
voluntatẽ eius/vapulabit multis, q aũt nõ cognouit, & fecit digna
plagis/vapulabit paucis. Quõ deniq; Iudæ peccatũ maius dicit̃ Pila
ti peccato/dicente ad Pilatũ dño. Nõ haberes poteſtatẽ aduerſũ me Ioã.19.b
vllã/niſi tibi datũ eſſet deſup, ꝓpterea q me tradidit tibi/maius pec-
catũ habet. Qz aũt aliud alio leuius ſit, minuſq; noxæ habeat, Ioan-
nes apoſtolus declarat dicens. Qui ſcit fratrem ſuum peccare pecca 1.Ioã.5.d
tum non ad mortem, petat & dabitur ei vita peccãti non ad mor-
tem. Eſt peccatum ad mortem, nõ ꝓ illo dico vt roget quis. Grãdis
diſtantia, alteri peccãti vita orãdo impetrat̃, ꝓ altero qui in morte ẽ
ne orare quidẽ permittit̃. Igit̃ ſicuti diſtincta ſunt delictoꝝ genera/
ita & delinquentiũ ſupplicia diſtincta ſunt.

EST gehẽna & caminus ignis inextinguibil', eſt vermis & tinea Tormentoꝝ genera.
immortalis, ſũt tenebræ aliæ exteriores/aliæ interiores, eſt ꝓfundũ
B & puteus abyſſi, ſũt glareæ coccyti, ſecũdũ q dicit̃. Dulcis fuit gla- Iob.21.d
reis coccyti, eſt ſicut calor ita & frigus, iuxta illud. Ad nimiũ calorẽ Iob.24.c
trãſiet ab aquis niuiũ. Sũt ſpũs creati ad vindictam, ſũt pix/ ſulphur
grãdo/ſitis/fames/mors/ſcorpij/ſerpẽtes, eſt rũphea vindicãs in ex-
terminiũ impios, eſt abſinthiũ & aqua fellis, eſt turbo indignatiõis
dñi, & tempeſtas erumpẽs & irruens ſup capita iniuſtoꝝ. Eſt & de
quo ſuperius dictũ eſt, ꝓcellaꝝ ſpũs, q flãmas nõ ſinit quieſcere, ne
q; prunas cõſopiri/aut cinere obduci. Sunt deniq; oĩa mala/& nihil
ꝓrſus boni, & hoc vnũ omniũ peſſimũ, nulla vnq; neq; minuẽdæ/
neq; finiendæ tãtæ acerbitatis expectatio. Quã rem quidã admiran Quare pœna
tes quæſiere, qua ratione iuſtũ eſſet/q criminibus quæ tã breui tem æterna conſti
poris ſpacio ꝑpetrant̃ (breuis eſt eñ vita mortaliũ ſup terrã) pœna tuta ſit tpalẽ
cõſtituat̃ æterna. Quibus reſponſũ eſt, hoc nõ tm̃ diuinæ/ verũ etiã peccãtibus.
hũanæ cõuenire ſæueritati atq; cẽſuræ, vt ſcelera quædã, licet horæ
vnius vel pũcti momẽto cõmiſſa fuerint, plurimoꝝ annoꝝ mulctẽ-
tur exilio, diuturniore carcere caſtigent̃, lõgioribus diſcutiant̃ tormẽ
tis, qm̃ nõ tã tẽpus in peccando ſpectat̃ q̃ põdus. Peccat q vno ictu
homicidiũ ꝑagit, peccat qui tota die verba blaterat ocioſa, & abſq;

Digitized by Google

intermiſſione garrit atq; argutat̃, & cũ vterq; peccet/alterq; multũ
tẽpis/alter par̄ in peccãdo cõterat, homicidium tñ pœna interdũ
lõgiore punit̃, incõſulta vo loquacitas/ne breui quidẽ coercet̃. De
inde tametſi ad delinquẽdũ nõ multũ tp̃is hoĩbus præſcriptũ ſit, ani
mus tñ illius quẽ nunq; delictorũ pœnitet, q nunq; male agere ceſ
ſat/tendit in infinitũ. Et vt Gregorius inqt, vellẽt iniq ſemp viuere
vt ſemp poſſent peccare, ideo iuſte quidẽ flagello plectunt̃ ſempi
terno. Præterea vt appareat/qualis q̃tuſq; ſit q offenſus eſt, opor
tet vt offenſor ipſe & grauiſſime & diutiſſime, id eſt ſine fine punia
tur. Huc accedit/q ei quidẽ qui breui tẽpe peccãs æternis addicit̃
ſupplicĳs/nõ fit iniuria neq; dolus, qm̃ anteq; peccaſſet/hæc eadẽ
peccãtibus ꝓpoſita eſſe nõ ignorauit. Sciuit etiã q ſi breui tp̃e vir
tutis opa exercere ſtuduiſſet, æterna remũeratiõe ſe fuiſſe potiturũ;
& tñ virtute cõtempta vitiũ ſeq maluit. Quis ei quæſo fraudi fuit?
quis eũ in illã nũq; ſatiabilẽ carnificinã præcipitauit/niſi ſuamet ꝑ
uerſa in eligẽdo mala volũtas? Ad aquã ineffabilis dulcoris manũ
extẽdere poterat, & prunis potius ardẽtibus eã immerſit. Talibus ꝑ
Eſa.50.d ꝓphetã dicit̃, Ecce vos oẽs accẽdẽtes ignẽ/accincti flãmis/ambula
te in lumine ignis veſtri/& flãmis q̃s ſuccẽdiſtis. Profecto quiſquis
infinitæ beatitatis ꝓmiſſa paruipẽdit/infinitæq; calamitatis minas
nõ timet/qñ & has euadere licet/& illa ꝓmereri, dignus eſt cruciati
bus infinitis ꝓ tãta animi ſui temeritate/tãtaq; ſtulticia. At aliquis
fortaſſe incredulus eiuſmodi minis nõ adhibet fidẽ/tãto magis me
ret̃ illas experiri, vt qd' credere noluit libẽs/credat inuitus, cogno
ſcat quia vera ſunt/quæ falſa eſſe impie dubitauit/tradat̃ diabolo &
angelis eius/qui nõ credidit Chriſto & apoſtolis eius.

Q. minima in iferno pœna maior ſit illa que hic habetur maxima.

¶QVONIAM AVTEM docuimus diuerſa eſſe ſupplicia,
ne quis aliqua vt alĳs minus dura/ita etiã nõ multum acerba putet,
ideoq; ad euitãda negligẽtior efficiat̃, oſtẽdemus ea q̃q; quæ illic le
uiſſima ſunt/oĩbus quæ hic habent̃ eſſe grauiora. Nihil hic qdẽ tã
triſte ẽ/tã luctuoſum/vt nõ habeat aliqd cõſolatiõis. Paup es/ſiti/fa
me/nuditateq; cõfectus, inuenies q miſerebit̃ & ſtipẽ porriget. In
curabiles morbi doloris interualla habẽt, & poſt vehementẽ acceſſi
onẽ/vel feſtina remiſſio expectat̃/vel ꝓximꝰ exitꝰ. Perpetuũ exiliũ
nõ adimit patriã ſed mutat/& plæriſq; natale ſolũ reliqſſe vſui fuit.

Digitized by Google

A Qui in latumijs vinculiſve coartaut̄/aut ꝑfractis clauſtris euadere/
aut præſidis miſeratione liberari ſperāt. Qui cædit̄/mutilat̄/vrit̄/in
equuleo ſuſpendit̄/vngulis radit̄/virgis verberat̄/cruci affigit̄/mē
bratim diſcerpit̄,omnia deniq; quæ crudelium tyrānoꝝ furor adin/
uenit tormenta/in ſuo ipſo corpe excipit,ꝗto vehementior dolor
eſt tāto citius finem affore doloris cōfidit,& totum quem intolera/
biliter ſuſtinet angorem/ſe morte mox effugiturum gaudet.Soli il/
li qui ad tartarum releganẗ/nihil penitus habere poſſunt vnde con
quieſcant/nedum vnde gaudeant. Quis eñ illic miſerebit̄/vbi om/
nes miſeri ſunt? Quis conſolabit̄/vbi oēs lugere nō ceſſant? Quā/
do dabit̄ vel modica tormentoꝝ intermiſſio/vl̄ vllum leuamē,vbi
vrens ignis nunꝗ extinguit̄/rodens vermis nunꝗ morit̄/vexātia
dæmonia nullo labore defatigant̄/nulla crudelitate ſatiant̄? Quis
poſtremo malorum ſperari terminus poterit/vbi diuini iudicij irre/
uocabilis maledictio in æternum perſeuerabit. Deinde vitæ huius
aduerſitatum tribulationumq; cauſa hæc fere eſt,vt aut iuſtus per
patientiam coronetur/aut peccator per timorem corrigat̄,ſed cau/
B ſa gehennæ ignis non alia eſt/ꝗ vt obſtinatus/quem nunꝗ flagitij
pœnituit/nunꝗ careat tormento,hic ira/illic pietas dei eſt.Nonne
ergo ſatis patet grauiorem eſſe animaduerſionem dei iraſcentis/ꝗ
caſtigationem diligentis? Verberat aliquis filium/ſed vt a vitijs de/
terreat,verberat hoſtem/ſed vt interimat.Nonne igit̄ leuiſſimus in
hoſtem ictus durius feriet/ꝗ maximus in filium? Sic & minima in
inferno pœna maior eſt/ꝗ quæ hic inferri poteſt maxima,q̄toni/
am hic filij/illic hoſtes dei ſunt,ꝗꝗ multi & hic hoſtes,ſed ita vt eſ/
ſe poſſint filij. Hoc idem nobis contrarij quoq; ratio ſuadet. Nam
quemadmodum in cœleſti gloria minimo beatorum ij qui in terra
fœliciſſimi exiſtimantur/comparari nequeunt,ita e diuerſo qui in
inferno minimum miſer eſt/omnibus quæ ſupra terram haberi poſ
ſunt miſerijs miſerior eſt. Quāto itaq; plus haurit gaudij/qui in cœ/
lo minimus eſt/ꝗ qui in terra maximus,tanto plus pœnæ ſentit/
qui in inferno minimam ſentit/ꝗ qui maximam in hoc ſæculo.

DE REVELATIONIBVS INFERNALIVM PENARVM CAPITVLVM DECIMVMQVARTVM

Digitized by Google

HIS RATIONIBVS ADDAMVS ETI-
am reuelationum arguméta, vt eorũ ipſorũ qui vel
periere/vel a ꝑditiõis limine reuocati ſunt, cõfeſſio-
nibus q̃ꝫta pereuntiũ infœlicitas ſit/ certius innote-
Diues pur purpuratus. ſcat. Audiuimus Epulonẽ diuitẽ de euãgelio perdi-
Lu.16.d lugubriter cõquerentẽ/& ſancto patriarchæ ſuppli-
cãtem, vt mitteret Laçarꝫ/ qui intincto in aqua di-
gito guttulam vnam linguæ ſuæ inſtillaret, eo ꝙ totus in igne arde-
ret totuſqꝫ cruciaretur. Quãta ergo calamitas eſt/ſic torreri, & vna
aquæ gutta indigere/nullaqꝫ poſtulatiõe eam impetrare poſſe. Sed
huic tam ingẽti miſeriæ addit̃ præteritæ fœlicitatis amara recorda-
tio. Reſpõſum em̃ accipit, Memẽto quia bonis multis in vita frue-
bare/Laçarus ỽo preſſus erat malis, tu nunc cruciaris/ille cõſolat̃.
Addit̃ & fratrũ ſuperſtitũ irreqeta ſollicitudo, cũ tã vehemẽter ex-
paueſcat/ne eãdẽ & illi ꝑniciẽ ſortiant̃, q̃s fortaſſe ſciebat haud alijs
moribus viuere q̃ꝫ ipſe vixerat. Nõ ergo ſatis eſt flãmis excoq̃, & ne
linguã quidem tãti ardoris habere expertem, multiplicium inſuper
curarum perpetua anxietudine exæſtuandum eſt.

STACTEVM ephæſiũ Ioãnes apl's dũ efferret̃, ad vitã reuo-
Duo Ioãnis discipuli. catũ ꝑcũctatus dicit̃. Quid in alio orbe de illis duob⁹ fratrib⁹ diſci-
pulis ſuis viderit, ꝗ ſibi aliq̃ꝫdiu religioſe adhærẽtes, rurſum ꝑ incõ-
ſtãtiã lubricitatẽqꝫ deſciuerãt. Cũ ergo is q̃ꝫtã beatitudinẽ cũ q̃li in-
fœlicitate ꝑmutaſſent/corã recẽſuiſſet, cõtinuo illi ãbo oẽs diuitias
paulo ante repetitas acceptaſqꝫ (hæ aũt erãt ỽgæ in aurũ ỽſæ/& la-
pilli in gẽmas, vt his redimerẽt poſſeſſiões, q̃s ꝓ amore Chriſti di-
ſtraxiſſe dolebãt) ad pedes apl'i effudere multis cũ lachrymis rogan-
tes veniã ac dicẽtes, oĩa ſe ꝑpeti paratos, tm̃ vt priſtinã grãm apud
deũ ſibi recuꝑare liceret. Neq̃ ꝙ tã cito tãtas opes iterũ cõtẽpſiſſent
& ad apl'icã reuerſi fuiſſent egeſtatẽ/niſi certo cognouiſſent, & om-
nib⁹ opib⁹ maiorẽ eſſe ꝑadiſi gloriã/& omni egeſtate anguſtiorẽ in-
Caluaria cuiuſdã Ethnici. MACHARIVS alexãdrinus dũ aliqñ ꝑ ſcy- (ferni erũnã
thioticã ſolitudinẽ deambularet, caluariã hoĩs humi iacentẽ cõſpi-
cat⁹, cœpit ꝑ Chriſtũ Ieſum obſecrare & ĩterrogare cuias fuiſſet dũ
viueret: Quo ve nũc in loco animus quõdã inhabitator ſuus dege-
ret: Grãde miraculũ/aridũ os carneqꝫ & neruis nudũ ꝓrupit in vo-

Digitized by Google

A cem, ac ſe gentilem fuiſſe/ ꝓximiq́ꝫ vici indigenã reſpõdit, nunc ꝟo in foueã baratri infernalis tã alte retruſum anguſtiari/ q̃ꝫ ꝓcul a terra diſtet cœlum. Sed etiã ſe inferius corruere iudæos incredulos, & ipſis inferius hæreticos chriſtianos, qui reuelatã diuinitus veritatẽ mẽdacibus ꝑuertere ſentẽtijs moliunt̃. Merito quidẽ ipſi hæretici & gẽtilibus & iudæis dãnabiliores ſunt. Nã vtriq́ꝫ illi ap̃te cũ eccleſia pugnãt, hi ꝟo amicitiæ ſimulatione ex inſidijs nocent, & cum ſe chriſtianos nuncupẽt, nulli chriſtianos pernicioſius lædũt.

EADMVNDO Cantuarieñ archiepõ die quadã in viſu apparuiſſe ferũt/ late patentẽ cãpũ, ſqualẽtibuſq́ꝫ aruis vaſtũ, & in eo ruſtici cuiuſdã ſola vitæ prauitate nõ ignobilis exanime, corpus ab ingenti coruorꝫ multitudine certatim impeti/ diſtrahiq́ꝫ & dilacerari. Deinde compertum ea ipſa die ruſticum illum fuiſſe vita defunctum. Quid mali/ quid iniuriæ vſq́ꝫ eſſe poteſt, qđ nequiſſimi ſpũs damnatorꝫ animabus illic in inferno non irrogent, ſi hic in cadauera eorꝫ tam auide debacchant̃? Cadauer cuiuſdã Ruſtici.

IOSAPHAT Auenir Indorꝫ regis filius/ Barlaam heremitæ iduſtria & diſciplinis ad chriſtianitatẽ cõuerſus, meretriculæ cuiuſdã forma blãditijſq́ꝫ & ꝓcacitate captus fuiſſet, niſi diuĩa miſeratiõe cõtigiſſet/ vt paruper obdormiſcẽs, & ſanctorꝫ gloriã & dãnatorꝫ pœnas videret. Eo ſomno cõfirmatꝰ/ in caſtitatis ꝓpoſito ꝑſeuerauit. Tyrũculus adhuc in fide erat, & puto turpis voluptatis tã violẽtæ ſollicitatiõi ſuccubuiſſet, niſi ꝑ huiuſcemodi viſum/ & ꝑadiſi delicias oĩbꝰ mũdi oblectamẽtis magis expetiſſet, & oĩbꝰ formidabilibꝰ ip̃a inferni tormẽta magis expauiſſet. Si ergo iſta ꝑ ſpeculum & in ænigmate & quandã ſoporis vmbrã viſa tantã vim habuere, quid viriũ q̃tũq́ꝫ efficaciæ haberent/ ita vt ſunt cõſpecta? Ioſaphat regis filius.

B

SICVTI cõſpexerãt tres illi hieroſolymis bis morte defuncti, de q̃bus tũc quoq́ꝫ mẽtionem fecimus/ cum de purgatorio tractaremus. Qui (vt Cyrillus tradit) ad deſtruendã hæreſim quandã p̃cibꝰ ipſius Cyrilli & Euſebij/ Hieronymiq́ꝫ iã cũ Chriſto regnãtis meritis, qua die mortui fuerant/ reſuſcitati ſunt. Tũc palam teſtari cœperunt, ſe Hieronymo duce loca paradiſi/ inferni/ purgatorijq́ꝫ perluſtraſſe, & cum damnãdi eſſent, eiuſdem apud deum grã anteq́ꝫ iudicarent/ ad vitã redire iuſſos. Enarratis igit̃ oĩbus quæ vidiſſent, ſola Tres a morte ad vitam reuocati.

Digitized by Google

infernaliū pœnarꝫ recordatiōe a lachrymis tēperare ſe nullo mō poterāt, ꝙ diceret tales ac tātas eſſe pœnas illas, vt nullæ penitus excogitari poſſent cū ipſis cōparandæ. Itaqꝫ ſine intermiſſione flebāt, donec pacta .xx. dierꝫ pœnitētia, rurſum (vt prædixerāt) ſuis exuti corporibus deceſſere, nō vt prius ad mortē/ſed ad vitā. Perpendamus horꝫ teſtimonio/horūqꝫ luctu/ꝙ imēſum malū ſit illud, qd' cū nullo malo cōferri q̄at, & cuius timor lachrymas cohibere nō ſinebat. Horꝫ ꝗqꝫ pœnitētiā imitemur, q tā pauculorꝫ dierꝫ fletu tātā euaſerūt perniciē, & ſimul beatitudinē cōſecuti ſunt æternam.

Ruffus Cyrilli nepos.

¶ IDEM CYRILLVS refert, dū mœſtus oraret/indicari ſibi petēs/qualiť ſe haberet Ruffi nepotis ſui nup̱ defuncti aīa, ſe fetorē primo ſenſiſſe ſupra modū grauē, neqꝫ naribus oīno niſi compreſſis tolerabilē, mox deinde ipm Ruffum cōſpexiſſe cathenis candentis ferri præcinctum, flāmas fumo mixtas ore vomētem, & toto prius corpe ex ardoribus, quos intra ſe habere videbať/ſcintillantē. Cūqꝫ hoc ſpectaculo cōterritus mirareť, & vehementer expauidus quæreret, quam ob culpam iuuenis moribus integer, & ob id quōdam omnibus charus talibus pœnis dignius iudicatus eſſet, ab eodem didiciſſe, nihil ei aliud crimini fuiſſe datum ꝓ quo ita vexaretur/præter aleæ luſionem, qm ipſa identidem vſus eſſet, & leuiſſimū vľ nullum peccatum exiſtimās/illud ſacerdoti cōfiteri neglexiſſet. O ſæuera diuinæ iuſticiæ iudicia, & expaueſcēdum examē, ſi vnū in homine vitiū/tot ꝟtutibus quæ eidē inerāt/nō eſt compēſatū/vt ipſe a damnatiōe liber eſſet, quō illis compenſabiť/q pleni flagitijs nulla cū ꝓbitate decedūt? Et ſi tam ſæuos patiebať cruciatus aleæ luſor, q̄les quæſo paſſuri ſint/fœnerator/fur/adulter/homicida/vel hæreticus/vľ idolatra? Nō dubitamꝰ qn iſti grauiꝰ peccēt, ꝓinde nec dubitemus p̄ter hæc Ruffi ſupplicia eſſe adhuc q̄dā multo grauiora.

Gregorius papa.

¶ EXEMPLA q̄ ſequunť, de beati pōtificis Gregorij dialogo recitabo, ne qs ambigat/qn ea veriſſima ſint/q̄ tāto teſte ꝓferenť.

Quidā Seueri precibꝰ vitæ reſtitutꝰ.

¶ QVIDAM IN finibus Valeriæ ꝓuinciæ ægrotans, priuſqꝫ Seuerus p̄ſbyť ad ipm a peccatis abſoluēdū adueniret/diē ſuū obijt. Mox eiuſdē Seueri lachrymis ac p̄cibus/annuēte dn̄o reuixit. Interrogatus qd ſibi cum e corpe migraſſet cōtigerat, reſpondit ſe a quibuſdam hoībus nigrioribus ꝙ æthiopes ſunt, & qui ore naribuſqꝫ

Digitized by Google

A ignem efflabant/repente correptũ fuiſſe, & per opaca loca atq; aſpe ra raptim deductũ. Sed dum adhuc duceret, a candidiſſimis iuueni bus/multaq; luce coruſcãtibus obuiã factis dimitti, ac vitæ priſtinæ reſtitui iuſſum, q diceret Seuero pſbytero hoc poſcenti deũ conce dere. Igitur cum peccata ſua eidẽ confeſſus pœnitentiã peregiſſet, die ſeptimo iterũ/ſed fœlicius obdormiuit. Terribiles illi nondũ cõ feſſo/cũ per tenebras traheretur/dæmones fuere, haud dubie terribi liores futuri/ſi ad gehennã vſq; pertraxiſſent. At vero q̃ fortis Seueri pietas, q̃ potens meritũ/qui de ore tam rapaciũ luporũ eripuit præ dam, & animã ab † orci faucib⁹ auulſam inſeruit cœlo. Ex q̃ liquet/ tunc maxime ſanctorũ precibus nobis opus eſſe/cũ expiramus. Iam iudicatis nihil pficiunt pces. Nulla eſt in inferno redemptio. †Orcus.i. infernus.

NEQVE em̃ Theodericũ Italiæ regem Arrianũ/ne in interitũ rueret æternũ/ſua tenere vis/ ſuuſq; valuit potẽtatus. Quẽ ſolitari⁹ quidã in Lipara Siciliæ inſula deo ſeruiẽs, in foueã illã quæ flãmas eructat/vinctũ deiici, vidit a Ioãne papa/ Simacoq; patricio, q̃s ille catholicã tuẽtes fidẽ nõ multo ante occiderat. Merito ab ipſis præ B cipitari viſus eſt, quos ipſe præcipitatos in mortis ignominiã puta uit/dũ martyrio coronarentũ. Deprehenſum q̃q; eſt eodẽ die ipſum interiſſe/quo talia de illo ſolitarius viderat. Theodericus Rex.

OPINOR locũ illum in quẽ eſt deiect⁹, ſicuti & alia quæ in illis circa Siciliã inſulis, atq; in ipſa Sicilia perpetuo ardere conſtat/ infernæ fornacis infumibulũ eſſe, & flãmas ac fumũ ipm inde a ge hennæ igne ſurſum verſus euaporari. Si em̃ is ignis eiuſdẽ cum no ſtro naturæ eſſet, vnde illi materia ſufficeret/ per tot iam ſæcula aſſi due flagranti. Nõne iampridem inſulas illas omnes in nihilũ rede giſſet. Is ergo ignis eſt/qui ad cruciandũ factus eſt/ non ad cõſumẽ dum, niſi forte q conſumptum aut terroris aut pœnæ plus adiiciat. Siquis autẽ noſſe cupit/q̃ alta profunditas ſit a ſummo ore bullien tis foraminis ad vltimũ vſq; inferni fundum/ Theodericũ interro get, quem ideo totũ præcipitiũ illud emenſum credimus, quia nul lum crimen grauius eſt/q̃ ab eccleſiaſtica diſſentire veritate, & hæ reſum prauitatibus implicari. Quo autem minus dubitemus eſſe apud inferos tormentorũ ignem, hucuſq; illũ noſtris oculis viſen dum diuina prouidentia iuſſit promicare. Ignis in Siciliæ inſulis. Hæreticus.

Digitized by Google

Eumorphus & Stephan⁹ optio.

QVOD ita eſſe/ Eumorphi cuiuſdam romani Gallæ viduæ filij exemplo ꝓbari poteſt. Qui cum animā ageret, clamare cœpit dicens, Pergite cito accerſitū mihi Stephanū Optionē. Ecce em̄ nauis ambos nūc ad Siciliā vectura in portu nos præſtolaē, iā orā ſoluit, iam vela ſuſpēdit. Inſanire putabaē, donec rurſus morantes famulos increpās, Nō inſanio inquit, agite iā ite/ſi libet, & qđ vos volo/perficere ne cūctamini. Dū eunt, audiūt Stephanū illū deceſſiſſe, dū redeunt/Eumorphū extinctū offendūt. Vtriuſqȝ exitus eodē tp̄is pūcto contigit, vt talis euentus doceret, haud temere viſum eos ad Siciliā euocari, vbi Ethna ſicut & infernus igni flagrat inextinguibili.

C

Reparat⁹ romanus & Tiburtius preſbyter.

PROSEQVAMVR adhuc ignis huius non leuia viſa, vt aliorꝝ caſus repetētes/diſcamus nobis cauere. Quo tempore Gotti Italiā vaſtabant, Reparatus Romanus improbus magis quam ignobilis vir, dum defunctus plangereē reuixit. Et mittite inquit ad eccleſiam Laurentij martyris ſciſcitatū quid Tiburtius p̄ſbyter agat, vidi em̄ eū rogo impoſitū acriter torreri, vidi & aliū rogū/qui flāmæ mucrone cœlū lambere videbaē, de flāma quoqȝ vocē erumpentē audiui, quæ indicaret quis ille eſſet/cui pœna hæc parabatur. His enarratis repente obmutuit, nō ſidere/ſed morte percuſſus, atqȝ iterū illuc vnde redierat abijt. Tiburtius etiā infœlicē animā tūc exhalaſſe compertus eſt, de quo hominū quoqȝ præiudiciū factum fuerat/nemine nō vitā illius deteſtāte. Cū em̄ p̄ſbyter eſſet/nihil p̄ſbyteri habebat/ præter figurā ac nomen. Reparato autē alios admonendi, non ſui a perditione liberandi copia data erat, deo per illū cæteris cōſulente/ vt cauerent eorꝝ vitia imitari/quos ad gehennā damnatos ſatis certo indicio cognouiſſent.

D

Curialis ardens in ſepultura.

IN VALERIE ꝓuinciæ regione fuiſſe Curialis quidā perhibetur. Qui cū in vigilia paſchæ filiā cuiuſdā ſibi amiciſſimi iā adultā ad baptiſmū tenuiſſet, contracta ſpiritali neceſſitudine eā illo die ſecū manere petijt/ conceſſam laute atqȝ opipare accepit, & quaſi a ſe genitæ amoris ſigna oſtēdit/longe alium amorē celans in corde. Nocte em̄ ſuperueniēte, miſellam nihil tale timentē inuadens vitiauit. Cæterū cū illuxiſſet/tanti ſceleris conſcius ad eccleſiā ꝓcedere verebatur, ne tamē de ſe ſuſpitionem alijs generaret/ ſi tam ſolenni feſto miſſæ non intereſſet, perrexit nō cū modico diuinæ vindictæ

Digitized by Google

A timore, ſed dici illius impunitas reliquorꝫ ſecuritatẽ ſuppeditauit, quaſi vero malorꝫ obliuiſcatur deus/ſi nõ ita cito caſtiget. Die igitur ſeptimo poſt cõmiſſum flagitium cũ ſanus ambularet, repente concidit mortuus. Cumq; ſepeliſſent eum, flamma de tumulo erumpens ardere nõ deſijt/donec cadauer ſimul cũ cõditorio cõſumpſit. Hinc coniectari libet, quãto vehemẽtius anima eius viuens ac ſentiẽs torqueatur in inferno, cuius exanime & inſenſibile corpus cõburi dignũ fuit in ſepulchro.

¶MONACHVS quidã natione Hiberus, cui Petro nomen fuit, cũ non ſatis monaſtice viueret/mortẽ obijt. Mox autẽ corpori reſtitutus, dixit ſe vidiſſe inferorꝫ tormẽta/ꝑpetuũq; gehẽnæ ardorẽ, Cũq; ꝓpe eſſet vt & ipſe in ignẽ proijcereť, ab angelo fuiſſe ereptũ, & ad mortalẽ vitã quã reliqrat/redire iuſſum, hoc addito/ vt iã diſceret q̃liť ſibi deinceps viuendũ eſſet. Intantũ itaq; poſtea immutat⁹ eſt, vt ipſa corporis maceratiõe ſe vere vidiſſe teſtareť/ qď tãtopere timeret. Petrus monachus.

¶STEPHANVS romanus vir ſua ætate illuſtris/ Cõſtantinopolim ꝓfectus, in valitudinẽ incidẽs vita deceſſit. Stephanus Romanus
B Et qm̃ ij qui illũ comitati fuerãt, officij gratia corpus eius ad patriã referre volebãt, q̃ſitus ẽ polictor qui illud exẽteratũ ſale cõdiret/ne in itinere puteſceret, Polictore tũc nõ inuento, is q̃ mortu⁹ iacebat/ die poſtero exurrexit viu⁹, vixitq; poſtea nõ parũ diu / ſed min⁹ q̃ debuit emẽdate, adeo quoſdã ne viſa quidẽ horrenda/ita terrent vt corrigant. Igiť narrare ſolebat, tũc ſe ad inferos deductũ vidiſſe formidabilia illa q̃ olim audita nõ crediderat, & dũ veluti reus ante iudicis tribunal ſiſtereť/ dimitti iuſſum, rephẽſo errore eorꝫ q̃ ipſum adduxerãt, cũ nõ ipſe/ſed Stephanus ferrarius adduci iuſſus eſſet, ſe itaq; reſtituto, eadẽ hora Ferrariũ hũc vicinũ ſuũ defunctũ fuiſſe, & tantæ viſionis fidẽ feciſſe ne ſomniũ putaretur. Q, autẽ non ſe ſatis correxerit/hoc qď ſequitur exẽplo/perſpicuũ erit. Stephanus ferrarius.

¶MILES quidã in eadem vrbe Roma peſtilentiæ morbo extinctus, cũ reuixiſſet dixit/apparuiſſe ſibi pontẽ anguſtũ, fluuiũq; ſubter labẽtẽ/ tetrũ admodũ & caliginoſum/ac fœtore incredibili graue. At vero ad vlteriorẽ ripã loca amena, & q̃ oculos florũ varietate/ nares odorũ fragrantia multũ præcipueq; oblectaret, tũ habitacula paſſim diſpoſita diuini cuiuſdã nitoris ac formæ/ ſed inter ipſa vnũ Miles quidã.

Digitized by Google

cæteris maius elegantiuſq;, qđ totũ aureis laterculis adhuc cõſtrue- C
bat, cui autẽ cõſtrueretur ſcire ſe nequiuiſſe. Conſideraſſe tamẽ ꝙ
iuſti pontem ſecure pertranſirẽt, reprobi ꝟo laberẽtur/ & in fluuiũ
Peregrinus preſbiter. ruerent. Tunc vidit (vt aiebat) Peregrinũ p̄ſbyterũ tam inoffenſe
per anguſtias illas gradũ tuliſſe, ꝙ hic pie vixerat. Sed inter eos quo
q; qui ceciderãt/ quoſq; rapidi gurgitis ſpumoſi vortices agitabãt,
Petrus irenarcha. vidit Petrum eccleſiaſticæ familiæ irenachã, qui quadriennio ante
obierat/ ferreis vinculis cõplicatũ, & de horribili alueo enatare fru-
ſtra conãtẽ, atq; iccirco ei ſupplicio mãcipatũ audiuit, ꝙ reos olim
quos puniẽdos accipiebat/ ſæuiter magis ꝙ obſequenter punierit.
Stephanus romanus. Vidit & Stephanũ/ de quo modo diximus. Qui cũ tranſire pontem
vellet, ad medium perueniens pedibus delapſus eſt, ventre adhæſit
ponti. Per pedes ergo ab immundis ſpiritibus in fluuiũ trahebatur,
per manus ab angelis/ ne mergeretur tenebaẽ. Interim qui talia vi-
dit/ vitæ reſtitutus, pendẽtis in ponte qui finis fuerit/ ſcire non potu
it. De quo ne beatus quidem Gregorius præiudiciũ facere auſus/ la
pſum adhæſionẽq; tñ interpretatur dicens, Deorſum deprimit car
nis laſciuia/ ſurſum attollit elemoſyna. Ex ijs autem duob⁹ quid in D
Stephano magis excelleret/ incertũ erat. Ideo nec totus mergi viſus
eſt/ nec tot⁹ emergi. Nos inde diſcamus nõ ſic incedere vt labamur,
cum tam atra & ſæua ſit perditionis æternæ vorago, cumq; tam vi-
roſam exhalet methitim, vt non minus fetore ipſo cruciet/ ꝙ vorti-
gine fremituq; ruentium aquarum.

Adoleſcẽs ſæcularis. FVIT Romæ in monaſterio beati pontificis Gregorij (vt idem
tradit) adoleſcẽs quidã ſæcularis/ cũ fratre monacho manẽs, ita mũ-
danæ vanitati deditus/ vt nulla piæ cõuerſatiõis p̄cepta admitteret,
proteruus/ leuis/ vecors erat, vt qui magis rei familiaris defectu ꝙ
amore fratrẽ ſecut⁹ eſſet. Hic ipſe peſtilẽtia ꝑcuſſus, cũ iam moriẽs
extremos ederet anhelitus, monachis aſſidẽtibus/ & pro ſalute eius
deum deprecãtibus, magno oẽs pauore turbauit dicẽs, Faceſſite
hinc/ cur p̄hibetis ne a dracone iſto deuorer/ ſi illi datus ſum? iã igni
tis faucibus hauſit caput meũ, & ſtridẽtibus ſquamis qſi ſerris tra-
ctim terẽs enecat me. Abite quæſo, nã p̄ſentib⁹ vobis totũ abſorbe-
re nõ poteſt, & icirco magis cruciat. Cũq; admoneret/ vt ſe crucis
ſigno cõtra illũ defenderet, Quid poſſum inqt/ cũ & man⁹ & pedes

Digitized by Google

A meos caudæ ſuæ ſpiris circūuolutos colligarit: Hoc audito/fratres in terra cū lachrymis ꝓuoluti/ardētius ꝓ eo ſupplicare cœperūt. Inde ipſe meliuſculꝰ factus, gratias deo agere, ꝙ exauditis fratrū p̄cibꝰ/ a ſe tam immanē beſtiā effugaſſet, inſup vitā ſe aliā ſi cōualeſceret/ inchoaturū polliceri/terrenaq; oīa cōtempturū. Cōualuit, & qđ ꝓmiſerat præſtitit, tam ſancte poſt hac viuens ꝙ antea petulanter. Timeamus & nos crudeliſſimū hunc dracōnē, qui nō tantū caput/ ſed totos penitus cupit deglutire, totos perdere, & in ardentē flāmis aluū demittere, vt veluti fornace cōcluſos torreat ſp & excruciet.

CVIVS quidē crudelitatē ſubſequētis quoq; caſus infœlicitas facit manifeſtā. Iconiæ in monaſterio (qđ Tōgalathō dicebat̄) monachus erat/q̄ ſimulata ſanctimonia magnā apud oēs eſtimationē ſibi cōparauerat. At ꝟo cū ægrotās ad diē vitæ ſuæ ſupremū acceſſiſſet, expauefactus fratres cōuocat/hipocriſim (ꝙ diu celauerat) prodit. Et en videte inquit ꝙ me perduxit diu mētita ſanctitas. Ieiunijs me identidē affligi fingebā, ſed occulte comedens nunq̄ ieiunabā, nūc inimico traditus ſum. Ecce me terribilis ſerpēs tortuoſi corpis

B voluminibus implicatū tenet, ecce in os meū/qđ clādeſtinis dapibus replebat̄/caput indidit ſuū, & letifero morſu ſanguinē ſuctans adimit ſpiritū. Sub hæc verba miſer defecit, quibus profecto nō illi/ ſed nobis conſultū eſt, vt cognito hipocritæ fine/ hipocriſim euitemus. Nimis aīæ ſuæ infenſus eſt/qui tā diri ſerpētis venena nō perhorreſcit, cū etiā in Hieremia ſcriptū ſit, Ecce ego mittā vobis ſerpētes peſſimos q̄bus nō eſt incātatio, & mordebūt vos ait dn̄s.

Monachus hypocrita.

Hiere. 8. F

CHRISARIVM romanū/opulētū qđē/ſed ſceleſtū hoīem fuiſſe conſtat, ita vt diuitijs an vitijs magis abūdarit/incertū ſit. Cū autē graui valitudine quateret̄, & iam expirās anxiaret, apparuere illi teterrimi dæmōes ipm certatim ꝓhēſantes, traherec; ad inferna nitētes. Qui cōterritꝰ ac tremēs/maximi filij ſui opē flebilit̄ implorare, ſeq; ſup lectū in ꝙ iacebat/huc atq; illuc vertere miſeris cœpit modis, nemo ſpiritus videbat, & tn̄ nemo ibi cōueniſſe dubitabat, cū illius geſtus lamētaq; cōſideraſſet. Poſtremo ipſe cū iam amicorum auxilium deſperaſſet, ad hoſtes cōuerſus, inducias oro inquit/ inducias vel tm̄ vſq; mane, dū hoc poſcēdo ingeminat/aīam exhalauit. Q̄ dura igit̄ & inexorabilis dæmoniorū improbitas, a qbꝰ nō

Chriſarius romanus.

Digitized by Google

ſolũ pax nulla ĩpetrari põt/ſed neq̃ breuiſſimi tempis induciæ, pe- C
riſſe horã arbitrant̃/qua ab inferẽda homini moleſtia forte ceſſari t.
Aſſiduus itaq̃ & perpetuus eorum qui damnant̃ tortor & carnifex,
eſt diabolus, nec ſolum animas perditas vexans/ſed interdum etiã
oſſa pereuntium in ſepulturis quieſcere non ſinens.

Valentinus curator. ¶ VALENTINVM nãq̃ Mediolanẽſis ecclïæ curatorẽ, cum
Genuæ defunct⁹ in ecclïa beati Syri martyris ſepeliret̃, nocturterri-
bili clamore exciti cuſtodes, viderũt p pedes vinctũ foras ꝓtrahi a
dæmonijs/vlulãtẽ vociferãtẽq̃, eo viſu cõterriti abierũt q̃ſq̃ ad cel-
lã ſuã. Mane ṽo reliq̃s fratrib⁹ q̃ viderãt referũt, & vna cũ ill' adeũtes
Valẽtini ſepulchrũ, apiũt/vacuũ inueniũt/admirant̃. Deinde extra
ecclïam corp⁹ eius q̃rẽtes, illic vbi trãſpoſitũ fuerat/iacere cõſpiciũt,
ſic vinctis pedibus/ſicuti tractum cuſtodes dixerant.

Tinctor quidã. ¶ ROMÆ q̃q̃ Tinctor q̃dã in beati Ianuarij martyris ecclïa ſe-
pultus, nocte ſequenti eiulare auditus eſt, & q̃ arderet grauiter la-
mentari. Mane adaperta ſepultura, veſtimenta cum quibus poſitus
fuerat inuenerũt/corpus nuſq̃ comparuit. Hinc conſiderandũ qua-
liter animæ illoꝝ torqueant̃ in inferno, quorum etiam corpa a dæ- D
monum iniurijs/ne in ecclïa quidem cõdita tuta eſſe poſſunt.

Fœminæ Monialis quædã. ¶ NAM IN Sabinoꝝ q̃q̃ ꝓuincia monialẽ quãdã fuiſſe tradi-
tũ eſt, q̃ corpis caſtitatem ſeruãs/linguã ꝓcacitatis vitio polluebat.
Cũq̃ diẽ obijſſet extremũ, & ĩ ecclïa ſepulta eſſet, æditũus nocte in
tẽpeſta ecclïam ingreſſus, vidit illã ante altare diſtentã ſecari p me-
diũ, parteq̃ ſupiorẽ igne cremari, inferiorẽ ṽo relinq intactã. Ma-
ne igit̃ viſa fratrib⁹ narrãs, dũ locũ in q̃ eã vri cõſpexerat oſtẽdit, de-
prehenſa ſunt in marmoreo ſolo ardoris veſtigia. Qui ergo linguæ
intẽperãtis eſt, timeat tam cruentã ſectionem, timeat ignẽ, nõ ignẽ
qui tũc in eccleſia viſus eſt, ſed qui per illum ſignificatus eſt/ignem
gehennæ quouis alio igne acriorem.

Ignis cruciatus. Apoc. 16. b ¶ CVIVS q̃dẽ ignis tã vehemẽs erit cruciat⁹, vt ad maledicendũ
creatori ſuo multos cõpellet. Sic eñ in Apocalypſi relatũ ẽ. Cõmã-
ducauerũt linguas ſuas p̃ dolore, & blaſphemauerũt deũ cœli p̃ do-
lorib⁹ & vulnerib⁹ ſuis. Quoꝝ impatiẽtiã furibũdaq̃ lamẽta Eſai-
Eſa. 33. c as cernẽs dicebat. Quis poterit habitare de vobis cũ igne deuorãte?
q̃s habitabit de vobis cũ ardoribus ſempiternis? Q; ſi illũ blaſphe-

Digitized by Google

A mare nõ verebunt̃/qui paulo añ in iudicio tam timẽdus apparebit,
ſatis cõſtabit ipſos ceſſere/nihil iam poſſe ſibi inferri grauius/ꝙ qđ
illatũ erit. Ex immẽſitate ergo pœnæ capiẽt blaſphemãdi audaciã.
Iſta ꝑterea tanta vis doloris atq; acerbitas cõturbabit/ ꝑuertetq; in
illis intellectus rationẽ/memoriæq; vigorẽ. Nihil cognoſcent/niſi
vnde doleãt, nulli⁹ rei recordabunt̃/niſi cui⁹ recordatio augebit tri-
ſticiã. Cognoſcẽt ꝙtũ boni amiſert̃, dũ eos peccati nõ pœnitet, ꝙtũ
mali ſubierũt/dũ a cõmittẽdis malis nõ ceſſant. Execrabunt̃ liberi
parẽtes/ ꝙ ſe a flagitijs iuſta caſtigatiõe nõ coercuerint. Execrabũt̃
parẽtes liberos, ꝙ ꝓpt̃ nimiũ eoꝝ amorẽ/indignos ſe fecerint amo
re diuino, nihil penſi habẽtes deũ offendere, dũ ipſis blandiunt̃/ꝓ-
pter ipſos auariciæ cupiditatiq; dediti, & ſemꝑ per illicitos q̃ſtus di
uitias quas eis relinquãt cõparantes. Maledicet frater fratri/amicus
amico/ꝙ ſibi perperã actoꝝ ſocius comeſq; fuerit, & nõ æqui neq;
honeſti ſedul⁹ monitor atq; cõſultor. Maledicet filia matri/ꝙ impu
diciciæ ſibi exẽplũ fuerit. Maledicet filiæ mater/ꝙ dũ eã corripiẽdo
lædere cauet/ipſa correptionẽ nõ cauerit vltiõis diuinæ. Maledicet
B inquã ali⁹ aliũ, dũ ſuã qſq; cõſiderat erumnã, ſuæq; pœnæ ſtimulat̃
aculeis. Attñ etiã qſq; (vt dixim⁹) ꝓpinquoꝝ amicorũq; tormẽtis
q̃s iuxta ſe cernet/ torquebit̃, mutuaq; inter illos cõmiſeratio cõis
afflictiõis erit incrementũ. Vellẽt pœnas eoꝝ nõ videre/qb⁹ cogũ-
tur maledicta ingerere. Sua ſingulis cruciatio excitabit iram, aliena
multiplicabit mœrorẽ. Quid multa? nihil ibi ſciet̃, nihil videbitur,
nihil audiet̃, nihil ſentietur, nihil cogitari poterit, niſi qđ pœnis cu
mulũ addat, quodq; afflictos magis ꝑmat ac vexet. Heu heu teterri
ma dãnatoꝝ ſors, ꝙto melius cũ illis actũ eſſet/ſi oĩa mala q̃ hic ha-
beri poſſunt ꝑtuliſſent & q̃ illic habent̃ euaſiſſent. Si ſicut Adoni- Iudic. 1. a
beçech manib⁹ pedibuſq; abſciſis/inutilis truncus facti fuiſſent. Si Iudic. 9. g
ſic̃ Sychemitæ/ q̃s Abimelech in phano Berith cõpulerat, fumo &
igni necati eſſent, Si ſic̃ Sedechias liberos corã ſe crudelit̃ cædi vidiſ 4. Reg. 25. b
ſent, Si ſic̃ Ammonitæ, q̃s Dauid oppido eoꝝ Rabba expugnato 1. Paral. 20. a
cœpit/carpẽtoꝝ ſubſtrati rotis, cõtuſi atq; cõtriti expiraſſent, Si ſic̃
Aman de ſũmo pene dignitatis gradu repẽte ad imũ deuoluti/& in Heſter. 7. d
crucẽ ſuſpẽſi, ignominioſa morte vitã finiſſẽt, Si ſicut mulier illa/q̃ Zacha. 5. e
Zachariæ ꝓphetæ in medio amphore apparuiſſe dr̃/plũbea maſſa

Digitized by Google

Dan.6.e in os indita ſuffocati fuiſſent. Si ſicut Daniel accuſatores a leonibꝰ, C
4.Reg.2.d Vel Heliſæi deriſores ab vrſis. Vel Achab regis vxor a canibus me-
4.Reg.9.g
2.Mach.7.p bratim diſcerpti/dilaniatiqꝫ eſſent. Si deniqꝫ ſicut illi ſeptem macha-
totum. bæi frẽs tyrãno ſæuiẽte/linguis mutilatis/capite pelle ſua deglabra-
to/pedibuſqꝫ ac manibꝰ deſectis, in ſartagine fricti atqꝫ exuſti fuiſſẽt.
Nullũ crudelitatis genꝰ ẽ/cuiꝰ toleratu ĩferoꝝ tormẽta redimi nõ de-
Pſal.62.c buerint. Introibũt ẽm in inferiora terræ peccatores, tradent̃ ĩ manus
Pſal.111.b gladij, partes vulpiũ erũt. Dẽtibus fremẽt & tabeſcẽt, & oĩe deſide-
Amos.4.a riũ illoꝝ peribit. Et vt Amos ꝓpheta ait. Leuabũt eos in cõtis, & re-
liquias eoꝝ in ollis feruẽtibus. Atqꝫ etiã vt in Apocalypſi ſcriptũ ẽ.
Apoc.14.c Fumus tormẽtoꝝ eoꝝ aſcendet in ſæcula ſæculoꝝ, nec habebũt re-
quiẽ die ac nocte. Quid ergo agimus animæ? quid deſidia torpeſci-
mus? & fallaciũ voluptatũ blãditijs deliniti/vitæ religioſæ laborem
ſubire cunctamur? Sit graue in pauꝑtate ætatẽ agere/niſi multo gra-
uius eſt ſiccis faucibus anhelantẽ vna aquæ ſtilla ꝑpetuo indigere.
Sit ignominioſũ humilitate ſubijci & ſe nihili reputare, niſi mlto ig-
nominioſius eſt/oĩa immũdoꝝ ſpirituũ ludibria ſine fine ſuſtine-
re. Sit durum ac difficile contempta carnis laſciuia caſtitati ſtudere, D
niſi multo durius difficiliuſqꝫ eſt/gehennæ flãmas/abyſſi tenebras/
dæmonũ iniurias/totius inferni multiplices varioſqꝫ horrores atqꝫ
ſupplicia ſemper perpeti/ſemperqꝫ perpetiẽda expectare/nũqꝫ fini-
Claritas enda. Hactenus de damnatoꝝ pœna, nũc e diuerſo de beatoꝝ glo-
corporꝝ. ria, ſicut ꝓpoſuimus dicere aggrediamur, vt ſi quẽ forte tãtæ perditi-
onis metus ad bñ beateqꝫ viuendũ nõ ſatis mouet, moueat ſaltẽ ꝓ-
miſſi præmij ſpes/cœleſtiũqꝫ cupiditas gaudioꝝ.

DE BEATORVM GLORIA.
CAPITVLVM XV

ILLI IGITVR QVI POST MIRABILem
corporꝝ ſuoꝝ reſũptionẽ ad poſſidẽdũ æternitatis re-
gnũ a dño euocati fuerint, Iã primũ multo ſplẽdore
renitẽt, ac veluti lucẽtia ſidera ſolẽ iuſticiæ comitan-
tes, angeloꝝ mixti agminibꝰ cœlũ ſurſus ferent̃. Ine-
rit ſacris artubꝰ infuſæ btĩtudinis fulgor, dũ eos maie-
ſtatis diuinæ aſpectꝰ ita illuminat/ſicut ſol iſte quẽ videmus lunã ac
ſtellas. Qꝫ ſi moyſi facies ex colloquio diuino ſic radiabat/vt multoꝝ

A oculi perſtringerent, nec in eũ cõtueri poſſent, cũ tñ ille corpe cor/ruptioni obnoxio ac mortali adhuc in terra degeret, quãto lucidio/res facies eorꝶ erũt/quorꝶ corpus ĩmortalitatẽ induet & incorrupti onẽ/q nũq̃ a deo ſepabunt, q nõ terrã hãc/ſed terrã viuẽtiũ.i.cœle ſtẽ patriã ſemp inhabitabũt/ iã ciues facti ſanctorꝶ & domeſtici dei/ & cohæredes Chriſti. Fulgebũt ergo iuſti(ſicut ſcriptũ ẽ) & tanq̃ ſci tillæ in arũdineto diſcurrẽt, tũc ſemet inuicẽ admirabunt, & mutuo affecti gaudio dicẽt. O q̃ pulchra ẽ caſta generatio cũ claritate. De hac ſane illorꝶ claritate pphetabat Baruch dicẽs. Stellæ dederũt lu/mẽ in cuſtodijs ſuis/& lætatæ ſũt, vocatæ ſũt, & dixerũt/ adſum9, & luxerunt ei cũ iocunditate q fecit illas, hic ẽ deus noſter. Et Daniel. Fulgebũt inqt q̃ſi ſplẽdor firmamẽti, & q̃ſi ſtellæ in ppetuas æter/nitates. Hoc idẽ teſtatus ẽ ipſe dñs & ait. Tunc iuſti fulgebũt ſicut ſol in regno p̃ris eorꝶ. Solẽ aũt ſeptẽpliciter lucidiorẽ futurꝶ pphe/tica nobis vox atteſtat. Hoc ergo ſole/in quẽ pſpicere viſus noſter nõ ſufficit, multo clarius coruſcabũt corpa iuſtorꝶ. Qđ vt indubi/tãter crederet, idẽ dñs in ſeipſo manifeſtũ facere voluit, qñ in mon/

Sap.3.b

Sap.4.a

Baruch.3.d

Dañ.12.b

Mat.13.f

Eſa.30.

Mat.17.a

B te & ſole lucidior/& niue cãdidior apparuit. Nec ſplendor ille fuit/ qui tædiũ oculis afferret, ſed qui tãta mẽtẽ apl'orꝶ dulcedine pfun/deret, vt Petrus ibi cõſtrui tabernaculũ ſedẽq̃ ppetuã ſibi conſtitui expetierit, & cũ ipo fulgẽte in deſerto vel ſolus pmanere, quem nõ fulgentẽ in ciuitate celebriq̃ in loco etiã noſſe denegauit. A p̃re lu/minũ ſplẽdorẽ iſtũ oriri, & per filiũ ſãctis cõicari, ipe filius ad patrẽ loquẽs cõfitet cũ ait. Claritatẽ quã tu dediſti mihi/dedi eis, nõ q̃ ali qñ ipſe claritatẽ nõ habuerit/ſed q̃ a p̃re eã etiã acceperit/qua nun/q̃ caruit. Verũtamẽ p meritorꝶ mẽſura claritas iſta ſingulis impar/tietur, vt quiſq̃ plus lucis capax fuerit/ita plus accipiet. Et ſicut cæ/teris beatitudinis dotibus alij alios ãcellẽt, ita & hac ſplẽdoris glo ria/dicẽte apoſtolo. Alia claritas ſolis/alia claritas lunæ/alia claritas ſtellarꝶ. Stella em̃ a ſtella differt in claritate, ſic & reſurrectio mortu orum. Nec tamen diuerſitas gloriæ inuidiam inter eos parere pote/rit. Nam q̃uis alius alio plus hauriet/ omnes æque pleni erunt. Sa/tiabor(inquit ppheta) cũ apparuerit gloria tua. Deniq̃ nullus erit ibi liuori locus/vbi perfect9 amor etiã minores præſtãtiorib9 aliorꝶ bonis ita gaudere cõpellet vt ſuis. Rurſũ idẽ apl's oĩa beatitudinis

Ioã.12.e

1.Cor.15.e

Pſal.16.d

2. Cor. 3. d inſignia in deũ referens ait. Nos vero omnes reuelata facie gloriam
dñi ſpeculantes, in eandẽ imaginẽ trãſformamur a claritate in clari
Phil. 3. d tatẽ tãq̃ a dñi ſpũ. Et iterũ, Saluatorem expectamus inquit dñm no
ſtrũ Ieſum Chriſtũ, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ confi
guratũ corpori claritatis ſuæ, ſecundũ operationẽ qua etiam poſſit
ſubijcere ſibi oĩa. Ioãnes quoq; apl's ille, qui in ſepulchro poſitus
1. Ioã. 3. a fulgere cœpit. Scimus inquit quoniã cum apparuerit, ſimiles ei eri
mus, quoniã videbimus eũ ſicuti eſt. Et omnis qui habet ſpem ĩ eo
ſanctificat ſe, ſicut & ille ſanctus eſt.

Agilitas corporũ. PRETER claritatẽ iſtã, & hoc beato corpori accedet, q̃ nihil
penitus in ſe habebit, quo grauari retardarive aliq̃n poſſet, ſemp̃ p̃
pes atq; agile erit, vt ibi præſto ſit vbi voluerit, quaſi qui oculis aut
cogitatiõe (cũ libitũ eſt) multa terrarũ ſpacia momẽto tp̃is pcurrat,
atq; adeo ipſas mũdi regiones, orientẽ, occidentẽ, meridionalem, ſe
ptentrionalẽq; cœli plagã q̃ celerrime peruagẽt ac luſtret. Scriptũ
Pſal 126. a eſt eñ. Sicut ſagittæ in manu potẽtis, ita filij excuſſorũ. Cui' quidẽ
Abac. 3. d doni ſpe atq; expectatiõe exhilaratus Abachuc ꝓpheta ait. Ego aũt
in dño gaudebo, & exultabo in deo Ieſu meo. Deus dñs fortitudo
mea, & ponet pedes meos quaſi ceruorũ. Et ſuper excelſa mea dedu
cet me victor, in pſalmis canentẽ. Hoc idem Eſaias ꝓphetãdo ꝓmit
Eſa. 40. g tit dicẽs. Qui ſperãt in dño, mutabũt fortitudinẽ, aſſumẽt pẽnas ſi
cut aquilæ, currẽt & nõ laborabũt, ambulabũt & nõ deficiẽt. Muta
bũt inq̃t fortitudinẽ, q̃a nemo nũc ita fortis vt ſine pc̃tõ eſſe poſſit,
ne puer q̃dẽ vni' diei. Tũc aũt nemo erit cũ pc̃tõ, nẽq ibi peccare po
terit, vbi nulla iniq̃tas p̃ualebit. Pẽnas ṽo aq̃læ ill' tribuendo greſ
ſus eorũ velocitatẽ exp̃ſſit. Et ne laſſitudo aliq̃ fatigatiõe itineris ti
mereẽ, nõ laborabũt ait, neq; deficiẽt. Leue quippe & expeditũ cor
pus erit, q̃a excuſſo oĩ penit' terræ puluere, totũ defecatũ, totũ purũ,
& ab omi ꝓrſus labe alienũ, mortalitatis corruptibilitatiſq; naturã
in ĩmortalitatẽ & in incorruptionẽ cõuertet, vt diuinũ potius q̃ hu
manũ ſit. Quã ob rẽ nõ ſolũ refulgẽs ac leue agileq; erit, ſed etiam im
paſſibile, ſuaue, olẽs, penetrabile, ſubtile, attñ palpabile.

Apoc. 7. d Impaſſibilitas corporũ. IMPASSIBILE erit, q̃a in Apocalypſi ſcriptũ ẽ. Nõ eſurient
neq; ſitiẽt amplius, neq; cadet ſuper illos ſol, neq; vllus æſtus, quo
niã agnus q̃ in medio throni eſt, reget illos, & deducet eos ad vitæ

Digitized by Google

A fontes aquarū, & Abſterget deus omnē lachrymā ab oculis eorū, & Apoc.21.a
mors vltra nō erit/neq; luct⁹/neq; clamor/neq; dolor erit vltra, quæ
prima abierūt. Et dixit qui ſedebat in throno, Ecce noua facio oīa.
Et vt ſciamus grāæ munera iſta eſſe/nō naturæ/ait. Ego ſitiēti dabo
de fonte aquæ viuæ gratis. Idē in Eſaia legimus, ac pene iiſdem ver/
bis ſcriptum. Nō eſuriēt/neq; ſitiēt, & nō percutiet eos æſtus & ſol, Eſa.49.c
quia miſerator eorū reget eos, & ad fontes aquarum patebit eos.
❡SVAVE etiā olens erit. Quia in Cāticis canticorū de ſponſa, Suaueolētia
id eſt de eccleſia canit̄. Quæ eſt iſta quæ aſcēdit per deſertū ſicut vir/ corporum.
gula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris, & vniuerſi pulueris pig Cant.3.c
mētarii. Et iterū. Odor inq̄t vnguentorū tuorū ſup oīa aromata. Q̄ ſi Idem.4.c
nūc etiā videmus beatorū corpora in ſepulchris poſita atq; exani/
ma/magis egregie fragrare amomo aſſyrio/ & thure/ & myrrha/ &
balano/ & cardamo/ & nardo/ & opobalſamo/ & omnibus ſpleniis,
quāto preſtātius fragratura eadē crediderimus ſuis aīabus iūcta/ſu/
pra cœlū ſublata/ante cōſpectū ſummi dei viuentia & lætantia?
❡PENETRABILE præterea & ſubtile erit/neq; tā corpore Penetrabili/
B um corpus q̄ ſpiritale, vt quemadmodū aqua piſci/ & aer volucri, tas & ſubtili
ita illi quæq; ſolidiora cedant, & (quod mirabilius eſt) ſine fractura/ tas corporū.
ſine apertura peruia ſint, veluti cum ſolares radii permeant vitrum
vel lapidem ſpecularē/ vel aliud perſpicuum/nō offenſa eius mate/
ria/neq; vlla in parte læſa. Sic eñ & Saluator noſter non aperto ſe/
pulchro/cū ſurrexiſſet/exiit. Sic ad diſcipulos clauſis ianuis ingreſ/ Ioā.20.e
ſus eſt. Et ne phantaſma putaret̄. Palpate & videte inquit, quia ſpi/ Lu.24.f
ritus carnem & oſſa nō habet/ſicut me videtis habere. Itaq; poſt re/
ſurrectionē eiuſdem naturæ corpora ſanctorū erunt/cuius fuit cor/
pus Chriſti, vt membra capiti ſuo conueniant, & digna ſint quæ in
deo maneant, & in quibus habitet deus.
❡POST hāc corporū prærogatiuā cumulabit̄ gratia/ gaudiūq;
perpetuū ex loci præſtātia/iuſtorū cōſortio / angelorū ſocietate/ma/
lorū euacuatiōe/repletioneq; bonorū/deiq; cōſpectu. Loc⁹ igit̄ bea/ Loci præ/
torū ſicuti ſublimior cūctis eſt/ita & pulchrior/nobilior/amplior at/ ſtantia.
q; ſplēdidior. Hic quippe ſupra cœlos eſt, & terra viuentiū dicit̄, vt
terram iſtā in qua nunc ſumus, morientiū non viuentiū eſſe intelli/
gas, & eo aſcēdere vbi vera vita eſt/concupiſcas & enitaris. Q̄ ſi in

Digitized by Google

iſta etiã terra eſſe q̃dã & viſu iocũda & vſu grata eſſe nõ negamus, C
q̃to in illa q̃ ſupra eſt, oĩa tum iocũdiora/tum gratiora exiſtere dixe-
rimus? Laudant̃ multis in p̃tibus florẽtes cãpi/fœcũdi colles/ame-
næ valles/mõtes argenti/auri/gẽmarũq; feraces/piſcoſa maria/mol-
liter labẽtia flumina/pſpicui fontes/dulces aquaꝝ ſcatebræ/diffuſi
lacus/nõ inſalubria ſtagna/præſtãtiſſimæ etiam vrbes, & in ijs delu-
bra/fora/porticus/cæteraq; ædificia cum marmoꝝ ſpecie, tum artifi-
cum opere mira. Et ſi tot egregia in hoc infimo viſunt̃ elemẽto, q̃-
to omnia excellentiora eſſe credi par eſt/illo in loco q̃ cũcta ſuper-
eminet elementa, q̃ cuncta ſibi ſubiecta/& quaſi ſub pedibus poſi-
ta deſpicere videt̃/& ſua ſublimitate ſe omnium nobiliſſimum ꝓſi-
teri, quem ſummus & ĩmortalis opifex fabricauit atq; ornauit deus
vt eſſet angeloꝝ ſedes hominũq; beatoꝝ domicilium ſempiternũ.
Videmus iſta etiã quæ ſub cœlo ſunt, ſolẽ/lunã/ſydera, cũcta terre-
na corpa luce ſua formoſitateq; ſup̃are, nec dubitamus ea quæ ſup̃
cœlũ ſunt/lõge illuſtriora formoſioraq; eſſe, quæ mortales oculi vi-
dere nõ p̃nt. Nouimus præterea cõcepti formatiq; hoĩs primã habi-
tationẽ maternũ vteꝝ eſſe, ſecũdã hũc terraꝝ orbem, tertiã ſi ſancte D
pieq; vixerit/regnũ ipm cœloꝝ. Quãto igit̃ primã ſecũda/tãto ſecũ-
dã tertia ſup̃at decore/claritate/amplitudĩe. Prima q̃q; ĩ vtero habi-
tatio nouẽ menſiũ eſt/ſecũda in terra, cũ lõgiſſima/cẽtũ annoꝝ eſt.
At ꝟo tertia in cœlo ꝑpetua eſt & ætna, nullo tp̃is ſpacio cõcludit̃,
nullo annoꝝ nũero terminat̃. Quæ q̃tũ cæteras diuturnitate præ-
cellit/tãtũ etiã op̃is pulchritudine/materiæ nobilitate/naturæ ꝟtu-
te/boniſq; oĩbus præcellere putãda eſt. Quid ꝙ mũdus hoĩ ſimilli-
mus ſit, adeo vt a principibus philoſophiæ viris hõ ipe Omicrocoſ-
mus nũcupet̃? Sed in hoĩe ipo apparet/vt q̃q; mẽbra ĩfima ſunt, ita
minus inſignia eſſe/minuſq; habere decoris. Infima ſunt pedes/fe-
mora/inguina/vẽter, ſup̃ma ſunt pectus/manus/collũ/facies/ver-
tex, & hæ q̃dem partes nudæ ſunt, vt quas formæ ſuæ minime pu-
deat, illas ꝟo q̃ſi erubeſcẽtes plærũq; tegimus/& opimẽtis celam⁹.
Inferiora etiã nullũ ſenſum præter tactũ habẽt, at in ſup̃ioribus cũ-
cti parit̃ ſenſus cõuenere, cor ſedit in pectore/vbi cogitationũ cõce-
ptaculũ eſt/animiq; paſſionũ, in manibus præter tactũ/q̃ toti corpo-
ri cõmunis ẽ, etiã ꝑfectio eaꝝ volũtatũ ẽ, q̃ opationẽ exigũt. In col-

Digitized by Google

A lo ſiue palato guſtus eſt/ quo ſapores diſcernimus, lingua qua vocem formamus. In facie odoratus/viſus/auditus. In vertice intellectus quo deum cognoſcimus, memoria qua præterita recordamur, voluntas qua a male agendo declinamus, & ad bene beateq; viuẽdum diſponimur. Animaduerte igitur huius minoris mundi, id eſt hominis, quãto ſuperiora inferioribus ornatiora generoſioraq; ac meliora ſint, & ita maiorem quoq; mundum ſe habere crede, vt quãtum cœlum diſtat a terra/tantũ quoq; & cœlorum regnum a regnis terræ, rerum omnium copia atq; magnificentia diſtare nunq; dubites. Quin potius cum Baruch ꝓpheta attonitus exclamat, O Iſrael q; magna eſt domus dei, & ingens locus poſſeſſionis eius, magnus eſt/& nõ habet finem, excelſus & imenſus. Vel illud cũ pſalmiſta, Glorioſa dicta ſunt de te/ciuitas dei, & Domum tuã dñe decet ſanctitudo in longitudine dierum. Ad hæc etiã nemo ignorat, inferiora iſta ꝑ illa ſuꝑiora regi & gubernari. Inde nobis dies/inde nox, inde numeramꝰ annos, inde anni ꝑtes diſtinguimꝰ, inde diſcernimus mẽſes, inde terra cõcipit/& animãtibus alimẽta ſuppeditat. Multo B ergo nobilior locus vnde talia donant/q; hic q recipit donata. Hic certe ſine illius munificentia ac liberalitate ſtare nõ poſſet, ille vero nulla huius ope indiget, neq; qcq; ꝑ quotidianis beneficijs repetit, ſed etiam multa bona largiendo/ad plura poſſidenda ſurſum nos inuitat, ſeq; nobis vltro offert, ſi per viam quæ ad illum ducit cõtenderimus/bonis eius ꝑfruemur. Cuius qdem pulchritudinẽ ꝓpheta admiratus dicebat, Dñe dilexi decorem domus tuæ, & locũ habitationis gloriæ tuæ. & Q; dilecta tabernacula tua dñe deus ꝟtutũ, cõcupiſcit & deficit aïa mea in atrio dñi. & Beati q habitant in domo tua dñe, in ſæcula ſæculoꝝ laudabũt te. Poſtremo ſi loca ipſa ex ijs q in ipſis manẽt cõſiderauimus (debet em̃ domus forma habitatoris pſonæ dignitatiq; rñdere) oïs terræ pulchritudo cœleſtis machinæ pulchritudini collata deformitas erit. Hic mortaliũ habitatio ẽ/illic imortaliũ, hic pctõꝝ/illic iuſtoꝝ, hic hominũ/illic etiã angelorũ/etiã dei. Suꝑni ergo cœleſtiſq; habitacli elegãs & ieffabilꝰ decor/& nulli cõꝑanda ſtructura/& oïbꝰ lignis/oïbꝰ gẽmis/oïbꝰ metallis magis excellens materia ps magna gaudij læticiæq; beatoꝝ erit.

Baruch.3.c
Pſal.86.a
Pſal.92.a
Pſal.25.b
Pſal.83.a
Ibidem

SED ꝑfecto magis etiam gaudebũt ſua inter ſe ſocietate, ſan- Societas ſctoꝝ.

Digitized by Google

ctorūq́ angelorꝝ. Electus gl'ioſuſq́ cōuētus īmēſam ſingulis pari
Pſal.121.a et animi voluptatē. Illuc eñ aſcēderūt tribus tribus dñi/teſtimoniū
Iſrael/ad cōfitendū nomini dñi. Illic ſunt primi parētes nři/illic pri
archæ/illic ꝓphetæ/ſacerdotes/duces/iudices/ reges, reliquiq́ vete
ris legis obſeruatores, nō per legem/ſed per grām, quæ ſucceſſit le
Apoſtolus. gi beatitudinem adepti, quia lex ꝑ Moyſen data eſt, grā & veritas
Ioā.1.b per Ieſum Chriſtum facta eſt. Illic itaq́ cū Chriſto & apoſtoli eius
ſunt/& pōtifices/& preſbyteri/& diaconi/& monachi/& anachore
te/& martyres/& ꝟgines/& viduæ/& omnes Chriſti ſerui/omneſq́
fideles, q̄ fidem ſincerā/ſpem firmā/charitatem verā in fine nō deſe
ruere. Hi omnes tā veteres q̄ noui, qm̄ vtriq́ vnū in Chriſto ſunt,
Pſal.36.b cōcordi inter ſe cōſortio lætabunt̄, pareſq́ animis ac volūtate/dele
ctabunt̄ (vt ꝓpheta ait) in multitudine pacis. O ſi modo ſicut ſpera
mus/eo cōſcēderimus, q̄le nobis gaudiū erit/viuos p̄nteſq́ cernere
in cœlo, quorꝝ nūc oſſa in ſepulchro iacētia multorꝝ interdū dierꝝ/
multiſq́ ꝑiculi peregrinatiōibus videre expetimus/viſaq́ venera
mur. Quāta iocūditas erit, loq̄las eorꝝ audire/quorꝝ nūc ſcripta ad
miramur. Qui ſi mortali adhuc ore tā comptū elegantēq́ ſermonē
edere cōſueuere, q̄to dulciore nūc iubilāt ſono, cum mortis exper
tes ſunt, cum nihil terrenum ſapiūt, ſed tm̄ ſpiritalē diuināq́ ſapien
tiam mēte concipiūt incorruptibili. O q̄tū oblectamentū erit/eorꝝ
iā cōſuetudine familiariter vti, q̄s tametſi nunq̄ viderimus, memo
riam tn̄ ipſorꝝ feſtis/cerimonijs rituq́ ſolenni celebramus.

Societas Angelorum.

QVID ꝓterea de ſocietate angelorꝝ dicā. Vnū quēq́ ſub hoīs fi
gura conſpexiſſe magni miraculi loco habet̄, ſed q̄d miraculi erit
eos in ꝓpria imagine videre. Nā & hoc beatis ocul' datū erit, vt cer
nere angelicos ſpūs poſſint, & nō vnū tm̄/aut duos/aut tres, ſed tot
milia miliū, & quorꝝ nūerꝝ ſcit ipſe q̄ creauit. Deinde q̄ ordine diſ
ponant̄, qb' diſcernant̄ dignitatibus/q̄ q̄ſq́ p̄ſtet auctoritate. Hic
ſunt angeli/illic archāgeli/alibi throni/alibi dñatiōes/alibi ꝟtutes/
alibi poteſtates/ alibi cherubin/alibi ſeraphin/ gabriel/ raphael mi
chael, & ſi qua alia ſunt illorꝝ noīa q̄ in cœlo ſunt. O iocundiſſimū
ſpectaculum/in quo licebit nobiliſſimam dei creaturam ineffabili
viſionis dono clare intueri, & cum ea fraterna iam charitate coniū
gi, conſortioq́ eius ꝑpetuo frui, & vna cū ipſa cōmunē dñm ſemp

Digitized by Google

A laudare, in pſalmis & cãticis illis, quorũ iubilus oĩa muſica inſtrumẽta ſupat ſuauitate, & nõ tubæ/nõ cytharæ/nõ lyræ/nõ cymbala/nõ tympana nõ nabla/nõ organa/nõ ſymphoniæ/nõ ſambucæ/nõ pſalterium/nõ cornu/nõ vlli q̃ in terra ſunt hominum auiũve cantus illi valẽt cõpari. Cũctis dulcius eſt angelicum melos/cunctis iocũdior beatorũ vox/cunctis delectabilior cãticis cœleſtis feſtiuitatis/alleluiaq; ſempiternum.

SED QVID tãdem de ipſa v̄gine beata loquar? Q̃ etiã iocũdum erit/ſacram eius micãtemq; faciem cernere? quæ pulchrior eſt q̃ luna/fulgẽtior q̃ ſol, cuius decorem angeli mirant̃, ſancti obſtupeſcũt, vtriq; honorãt. Hæc ẽ cœli regina/ſtellis coronata/ſole amicta/ſupra oẽs mulieres bñdicta. Hæc eſt dei mater/& tñ v̄go, ipſum genuit/per quem ipa facta fuit, imo per quẽ facta ſunt oĩa. Hæc eſt v̄ga de radice Ieſſe, de qua flos aſcẽdit Chriſtus. Hæc terra/quæ germinauit mũdi ſaluatorẽ. Hæc porta clauſa/p̱ quã nõ apertã dñs deus Iſrael ingreſſus eſt. Huius v̄tus/huius gloria talis eſt in cœlo, vt ordinatæ caſtrorũ aciei comparet̃, qđ ſane partim ad ipſam/partim

Societas virginis beatæ.

B ad comitatũ ipſius apte accõmodateq; referre poſſumus. Ad ipſam quia nihil poſt Chriſtum ita compoſitũ eſt/ita ordinatum/ita omni fortitudine/omni bonitate/omni gr̃a plenum. Ad comitatum/quia virgines virgini aſſiſtunt, ſeruiũt ſancti, angeli quoq; ancillant̃, & ipſa innixa ſup dilectũ ſuũ oĩbus præſidet/præ oĩbus cõſpicit̃ ſublimis, q̃m ſublimiſſimus eſt/qui de ipſa naſci dignatus eſt.

ELEVATA EST em̃ magnificẽtia eius ſup cœlos, vt ſit ſãctæ eccleſiæ caput & ſacerdos & dñs. Per ipm acceſſus patet ad patrẽ, quia dei & hominũ mediator eſt/& dei filius/& imago/& v̄tus/& ſapĩa/& lux, ſedẽs a dextris maieſtatis eius, ipſi oẽ genu flectit̃ cœleſtiũ/terreſtrium/& infernorũ, ipm oĩs ſpũs laudat, oĩs lingua cõfitet̃, quia ipſe eſt v̄bũ/in q̃ cõdita ſunt vniuerſa (ſicut apl's inq̃t) in cœlis & in terra/viſibilia & inuiſibilia/ſiue throni/ſiue dñatiões/ſiue prĩcipatus/ſiue poteſtates, oĩa per ipſum & in ipſo creata ſunt, & ipſe eſt ante oẽs, & oĩa in ipſo cõſtãt. Ipſe redemptor/ipe ſaluator noſter/ipe ſalus nr̃a/pax/gaudiũ/beatitudo. Cũ illo habitabũt ſancti in hæreditate cœleſti/in lumine enarrabili/in gloria ſempiterna. Ait em̃, Vbi ego ſum/illic & miniſter meus erit. & Pater q̃s dediſti

Pſal. 8. a
Societas Chriſti.
Gal. 3. c
Col. 1. b
Ioã. 12. d
Ioã. 17. d

Digitized by Google

mihi, volo vt vbi ſum ego/& illi ſint mecū, vt videāt claritatē meā, quā dediſti mihi, quia dilexiſti me ante cōſtitutionē mūdi. O fœlix ſocietas hominū & angelorū/& præ oībus deſiderabilib⁹ magis deſiderādum cōſortiū, vbi & virgo dei mater/& Chriſtus dei filius, non in imagine picta aut ficta/nec ſub aliena ſpecie, ſed in ꝓpria forma ꝓprioq; decore cōſpicui pñteſq; apparēt, & ab oībus illa honorat, hic colit & adorat. O plenū ꝑpetui gaudij ſpectaculum/& nullius vnq̄ aduerſi ꝑticeps fœlicitas. Procul eſt a te oīs ſollicitudo/oīs metus/omne periculum, ꝓcul oīs labor/oīs dolor/omne tædium, nullus tibi ꝓximat morbus, nulla te infeſtat ægritudo, nullus inq̄etat hoſtis, nulla cōturbat cōtentio, nullum vexat odiū, nullū tentat vitium, abeſt æſtus, abeſt hyems, abeſt tēpeſtas, abeſt oīs vētorū hymbriūq; ꝓcella, oīſq; maligni aeris intemperies. Nemo eſt q̄ de caſu aliquo ſorteve cōquerat/nec q̄ ſibi præter id qđ habet/amplius optet, iocūdius deſideret, melius cōcupiſcat. Tecum eſt q̄es & ſecuritas/gaudiū & grā/ſalus & pax/ cōcordia & charitas/iuſticia & virtus/ver ꝑpetuū/amenitas perennis, & indicibili ſuauitate cūcta ꝑmulcens ſanctiſpūs aura. Omnes in te exultāt, omnes iubilāt, omnes omnibus bonis plenos eſſe/ac ſemꝑ fore ſe agnoſcūt.

Societas dei. HOC ILLIS præſtat clara viſio inuiſibilis dei/& lucis illi⁹ inacceſſibilis gratuitus cōſpectus. Q̄uq̄ diuinus euāgeliſta Ioānes dicat. Deum nemo vidit vnq̄.

Ioā.1.b Et vas electum paulus. Quem nullus

1.Tim.6.c hominum vidit ſed nec videre pōt. Quæ q̄dem dicta ſic accipienda

Quomodo videt deus. ſunt, vt vel ad maieſtatis eius immēſitatem referant, quā nemo cōprehendere pōt/niſi q̄ immēſus eſt, vel ad eā formā quæ corp̄is ocu

Ioā.4.d lis cerni neq̄t, quia deus ſpūs eſt, & ſicut in ſpū eum adorare oportet/ita & ſpū aſpicere, vt qui carneis oculis inuiſibilis eſt/mentibus beatis viſibilis ſit, & hoc quidem vere aperteq;/ſed modo mirabili atq; inaudito, & qui verbis exprimi nō poteſt. Hinc ſane idem apo

1.Cor.13.d ſtolus/qui deum a nemine videri poſſe dixerat. Videmus inq̄t nūc per ſpeculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc cognoſco ex parte, tunc autem cognoſcam ſicut & cognitus ſum. Et ille quoq; qui deum a nemine vnq̄ viſum aſſeruerat/ rurſum ait,

Ioā.3.a Chariſſimi nunc filij dei ſumus/& nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit/ſimiles ei erimus, quoniam vide

Digitized by Google

A bim⁹ eũ ſicuti eſt. Et iterũ, Serui ei⁹ ſeruiẽt illi, & videbũt faciẽ eius. Et ipſe dñs in euãgelio. Beati mũdo corde, qm ipſi deum videbunt. Mat.5.a
Diſcipulis quoq; rogãtibus oſtẽdi ſibi patrẽ, rñdit primo id qđ crede Ioã.14.b
re debeãt. Ego in patre & pater in me eſt. Deinde qđ ſperare, In illo Ibidem.c
die inqt vos cognoſcetis, quia ego ſum in patre meo, & vos in me/ & ego in vobis. O immenſam erga nos diuinæ bonitatis charitatẽ, in hoĩbus manere dignabiť/ vt ab hoĩbus cognoſcať, cognitus videať, viſus beatos efficiat. Vnde ſequitur, Qui diligit me/ diligetur Ibidem
a patre meo, & ego diligã eum/ & manifeſtabo ei meipſum. Diligit nũc nos dñs vt credam⁹, poſtea diliget vt quod credidimus/ manifeſte videamus, qua ſcilicet viſione, & Angeli ſemp̃ vident faciẽ pa- Mat.18.b
tris qui in cœlis eſt. Dabit ergo nobis credẽtibus paracletũ ſpiritũ, Ioã.14.b
vt maneat nobiſcũ in æternũ/ ſpiritũ veritatis, quẽ mũdus nõ poteſt accipere, quia nõ videt eũ/ nec ſcit eũ. Nos aũt cognoſcemus eũ, & apud nos manebit/ & ĩ nobis erit. I/ nũc inſane ſæculi amator, dilata tibi honorum philateria, magnifica iactantiæ tuæ fimbrias, cumula opes, poſſide regna, impera terrarũ orbi, nunq̃ tã magn⁹ eris/ vt te
B cõferre poſſis cũ Chriſti amatore, qui accipit qđ mũdus nõ poteſt accipere, & videt/ & ſcit, quæ tu neq; videre neq; ſcire potes. Tu cũ pompis & delicijs tuis mox deficies, ille cũ ſuis ſemp̃ erit. Deliciæ tuæ terra tecũ ſimul tranſibit. Deliciæ ſuæ deus ſtabit in æternũ, cũ illo p̃manebit/ & in illo erit. Nihil ei vnq̃ ad beatitudinẽ deeſſe poterit, cui ſemp̃ tam præſens ꝓpitiuſq; aderit omniũ bonorũ/ omiſq; p̃fectæ fœlicitatis largitor deus. Gloria & diuitiæ in domo eius, & Pſal.111.a
iuſticia eius manet in ſæculũ ſæculi. Beati ergo nõ qui terrenũ & caducũ regnũ obtinebũt/ ſed qui cœleſte & æternũ. Hi quippe videndo illũ qui ſummũ bonũ eſt/ oĩbus q̃ deſideranť bonis replebũtur, incorruptiõe/ ĩmortalitate/ intellectus illuminatiõe/ cordiſq; lætitia ſempiterna/ btitudineq; p̃fecta. In lumine videbũt lumẽ, in deo dei verbũ, & ab vtroq; ꝓcedentẽ ſpiritũ. Intelligẽt quõ pater & fili⁹ & ſpũſſctũs ſint vn⁹ deus, diſcreti in p̃ſonis/ vnũ in ſubſtãtia. Aperienť eis myſteriorũ libri, & ſecreta cœleſtis archani pandenť, vt qđ nũc fide tenẽt, tũc ſicuti ẽ vidẽdo intelligẽdoq; agnoſcãt. Audiẽt archa- 2.Cor.12.a
na illa verba/ quæ nõ licet homini loqui. Deniq; quod Oratorum princeps Demoſthenes/ aut par illi in dicẽdo Tullius nũq; eloqui

Digitized by Google

potuiſſent, q̄d gentilis Philoſophiæ antiſtes Plato, aut ipſe argutior Ariſtoteles nunq̃ inueſtigare valuiſſent, hoc minimus inter cœleſtis patriæ ciues deprehendet/intelliget/tenebit/poſſidebit, dicẽte C
Eſa.45.a dño per pphetā, Dabo tibi theſauros abſconditos, & archana ſecre
1.Cor.2.c toꝝ, vt ſcias quia ego dominus. Oculus nõ vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quantũ aut quale ſit bonũ illud quod præparatũ eſt iuſtis, quod fidelibus repoſitũ eſt in theſauris æternitatis. Cui apoſtolicæ ſententiæ aſtipulatur Eſaias propheta dicens,
Eſa.64.b A ſæculo nõ audierunt, neq̃ auribus perceperũt, oculus non vidit deus abſq̃ te, quæ præparaſti expectantibus te.

DE REVELATIONIBVS CELESTIS BEATITVDINIS CAPITVLVM DECIMVMSEXTVM

IMMENSAM QVIDEM ET inenarrabilẽ eſſe gloriã illã, Sanctoꝝ quoq̃ nobis exẽpla certis manifeſtiſq̃ argumẽtis oſtẽdũt. Iacob in quiete
Iacob Gen.28.c ſcalã vidit de terra ad cœlũ vſq̃ extenſam, Angeloſq̃ p eã aſcendẽtes ac deſcendentes, Vidit dñm ſcalæ innixũ/ ſibiq̃ bñdicentẽ, & euigilãs ait, Vere dñs ẽ D
in loco iſto/ & ego neſciebã, ſimulq̃ obſtupefactus. Q̃ terribilis ẽ inq̃t locus iſte, nõ eſt hic aliud niſi domus dei & porta cœli. Somniãs ergo imagines mẽti oblatas vidit, & tãta demũ admiratiõe correptꝰ fuit. Quid ſi beatos ſpiritꝰ & inuiſibilẽ deũ/ nõ in imagine/ ſed in veritate, in q̃ ab ijs q in cœleſti regno ſunt/ videnť/ conſpexiſſet.

Idem IDEM cũ viro luctatus marceſcente tacti ab eo femoris neruo
Gen.32.f claudicauit. At vbi in viro deum agnouit, gloriatus eſt dicens, Vidi dominũ facie ad faciem, & ſalua facta eſt anima mea. Contẽpſit exteriorẽ corporis læſionẽ/ dum ex præſentia dei intus in mente exultat, dumq̃ animæ ſalute lætatur/ membri nõ ſenſit detrimentũ. Sed quãto magis tũc exultaſſet/ ſi clarã nõ adumbratã faciẽ dei vidiſſet, & ſalutẽ tam aïæ q̃ corporis perpetuã perennẽq̃ fuiſſet aſſecutus?

Moyſes MOYSI dñm in flãma rubi apparuiſſe legimus, atq̃ ad ſe ac
Exo.3.c cedenti dixiſſe, Non appropies huc, ſolue calciamentũ de pedibus tuis. Locus eñi in q̃ ſtas/ terra ſancta eſt, & ego ſum deus patris tui, Deus Abraam/ deus Iſaac/ deus Iacob. Expauit ille tantæ nõis horrore perculſus, nec iam aſpicere flãmã audebat/ ad quã auſus fuerat

Digitized by Google

A accedere. Q̃ꝫ magna igitur cœlicolarũ fœlicitas, quib⁹ nec acceſſus denegatur, nec viſionis diuinæ fruitio ſubtrahitur.

SVB alijs quoq; creaturarũ formis latens creator Moyſi appa rebat, & (vt teſtat̃ ſcriptura) loquebatur ad eũ facie ad faciẽ, ſicuti ſo let loqui hõ ad amicũ ſuũ, & tñ ad ipſum Moyſes. Si inueni gratiã in cõſpectu tuo inquit, oſtẽde mihi faciẽ tuã/ vt ſciam te, & inueniã gratiã añ oculos tuos, & iterũ. Oſtẽde mihi gloriã tuã. Quib⁹ ṽbis indicauit tametſi figurã ignis aut nubis cerneret/ & inde vocẽ emiſ ſam audiret, nõ tñ ſe faciẽ illã videre/ quã in paradiſo bti videñt. Vñ rñdit dñs. Nõ poteris videre faciẽ meã. Nõ eñ videbit me hõ/ & vi (uet. Idem Exo.33.c

POST hæc Moyſes de monte ſynai deſcendẽs, cum ad populũ verba faceret, apparuit (ſicut ſcriptũ eſt) facie cornuta ex cõ ſortio ſermonis dñi. Ea cornua q̃ſdã lucis radios fuiſſe exponũt. Et apl̃s gloriã vultus eius appellat, qua luce ita illoꝝ ad q̃s loquebat̃ viſum pſtringebat, vt niſi velatus aſpici nõ poſſet. Et ſi tant⁹ gloriæ ſplendor in hoĩs adhuc mortalis vultu effulſit, quãto fulgentioreꝭ futuros putam⁹ vultus eoꝝ/ qui induẽt ĩmortalitatẽ: qui nõ momẽ B tanea & breui/ vt olim Moyſes, ſed perpetua & æterna mãſione cũ deo erũt, & faciẽ quã ipſe videre nõ poterat/ clare ap teq; ſpectabũt. Idem Exo.24.d 2.Cor. 3.b.c

SVNT tñ quidã/ qui Moyſi deũ clare & ſecũdũ naturã ſuã qñ q; apparuiſſe aſſeuerẽt, ex eo ꝙ dicit̃. Palã & nõ per ænigmata & fi guras deũ videt. Dictũ eſt autẽ/ nõ ꝙ dei eſſentiã viderit/ ſed ꝙ col loquijs eius vſus ſit ſimplicib⁹ & apertis, nõ per ſomniũ neq; ꝑ am bages ṽboꝝ/ aut res aliud q̃ oñdũt ſignificãtes, vt tanto cæteris ꝓ phetis ꝓlatus videat̃/ q̃to minus obſcura oracula meruerit accipe. Idem Num.12.b

HELIAS curru igneo per turbinẽ in cœlũ raptus videri potu it beatus, quoniã nõ eſt morte ſolutus, ne ſicuti cæteri oẽs ante ſal uatorẽ/ ad inferna deſcenderet. Sed quãto illi beatiores erũt/ qui re ſumpto corpore obuiã Chriſto in aera rapiẽdi ſunt, ne vt illi per tur binẽ/ ſed per reſurrectiõis gloriã, nec vt ille in cœlũ/ ſed ſupra cœlũ, nec ideo beati futuri/ quia ad inferna non deſcendent/ ſed quia diui no ſemꝑ fruentur conſpectu. Vis noſſe quantũ inter ſe differant, & ipſi in fine moriendum eſt antichriſto perimente, deinde reſurgen dum Chriſto reſuſcitante, vt ad ſolidam hanc (de qua loquimur) cõ ſummatamq; perueniat fœlicitatem. Helias ꝓpheta. 4.Reg.2.b

Digitized by Google

Ezechiel ꝓpheta. Ezech.1.a Idem.2.a

EZECHIEL ꝓpheta vidit ſuper firmamēto ſedentē in throno, & cū multa alia quæ viderat enarraſſet, poſtea intulit: Hæc viſio ſimilitudinis gloriæ dñi. Quātæ autē admiratiōis/ quātive myſterij ſint ea quæ vidit, legere poſſumus, explicare nō poſſum⁹. Et ſi tam ſtupenda gloriæ ſimilitudo/ qualis quæſo ipſa gloria? Et ſi ſimilitudinē vidēs territus (vt ipſe fateť) cecidit in faciē ſuā, quō ſuſtinuiſſet eius qui ſub illa ſimilitudine latebat/ maieſtatis conſpectū? Niſi forte eodē ſpiritu cōfirmatus/ qui iacentē erexit/ de ꝗ ait, Et ingreſſus eſt in me ſpiritus, & ſtatuit me ſupra pedes meos. Ex quo cōiectari libet, quāto illi fortiores ſint/ qui gloriā ipſam vidētes exultāt, ſi hic ſimilitudinē tantūmodo eius vidēs tam vehemēter timuit

Ibidem

Chriſtus Mat.17.a Lu.9.a

PORRO, vt iam ꝑfectioris gratiæ vtamur documentis, ipſe dūs noſter Ieſus Chriſt⁹ corā Petro & Iacobo & Ioāne in mōte trāſfigurat⁹ refulſit, ita vt ſplēdorē illius cernētes/ futuræ beatitudinis dulcedinē deguſtarēt, & bonū eſt nos hic eſſe dicerēt. Nōdū plene gloriam eius videbant/ ſed tm̄ quoddā gloriæ ſimulachrū, & tn̄ vbi ipſum ſic coruſcantē viderūt, ibi cū ipſo ꝗ̄primū ꝑmanere exoptarunt. Moyſen & Heliā circa eū ſtare conſpiciūt, & ecce quos nunꝗ antea viderant, diuino fulgore mentē illuminātē agnoſcunt, exclamat Petrus, Dñe ſi vis/ faciamus hic tria tabernacula, tibi vnū/ Moyſi vnū/ & Heliæ vnū, cur quartū ſibi fieri nō petijt? quia ſub eodē tabernaculo cū dño habitare cōcupiuit, cuius aſpectū tātæ ſuauitatis eſſe perſenſit. Sed cur ab eo Moyſen & Heliā ſecludebat? vt oſtēderet ſufficere ſibi ſolum Chriſtū. Cæterū vt imbecillitatē humanæ naturæ agnoſcamus, nubis lucidæ ſuperuētu, & de nube diuine vocis ſono conterriti apoſtoli in faciē ceciderūt. Maiora itaꝗ reſtabāt quæ nōdū ſuſtinere poterāt, & quibus nūc glorioſi fruūtur.

Stephan⁹ ꝓthomartyr. Act.7.g

CHRISTVM tn̄ cū gloriæ ſuæ ſublimitate Stephan⁹ prim⁹ martyr ante vitæ finē vidiſſe crediť. Sic quippe de illo legimus, Cū eſſet plen⁹ ſpirituſancto, intendēs in cœlū vidit gloriā dei, & Ieſum ſtantē a dextris dei & ait, Ecce video cœlos apertos, & filium hominis ſtantē a dextris virtutis dei. Plen⁹ igiť ſpirituſancto ſit oportet, ꝗ vult videre Chriſti gloriā. Cui⁹ viſæ iocūditate capt⁹ Stephan⁹, cū lapidareť, non vt mortē euaderet/ orauit, ſed vt ꝑ mortē cū Chriſto viuere inciperet/ dicens, Domine Ieſu ſuſcipe ſpiritū meū.

A PAVLVS quoq; apl's gloriã dei vidiſſe creditur, ſed ad tertiũ vſq; cœlũ raptus, idq; vtrũ in corpore/an extra corpus ſibi contigerit/neſcit, & cũ ita ſit, manifeſtũ eſt/ad ea videnda q̃ vidit/& audienda q̃ audiuit/ nõ ſenſib⁹ corporis vſum/ ſed alio quodã ſenſu longe puriore diuinioreq;. Et audiui inquit archana verba/quæ non licet homini loqui. Profecto ſi aure audiſſet/& lingua eloqui valuiſſet. Sed ſupernæ gloriæ bonũ maius eſt/q̃ vt ijs inſtrumentis aut percipi queat/ aut exprimi poſſit. Paulus apl's. 2. Cor. 12. a

IOANNES in Apocalypſi ſe in cœlo fuiſſe teſtat̃, non tamẽ cũ corpore ſed in ſpiritu. Ibi vidit ſedentẽ in throno, voces audiuit, ſenſit tonitrua, lãpades cõſpexit, & quattuor animalia deũ laudãtia/& vigintiquattuor ſeniores/honorẽ officiũq; deferentes ſedenti in throno. Vidit ſanctã ciuitatem Hieruſalẽ tanq̃ ſponſam ornatã viro ſuo Chriſto. In qua neq; luctus/neq; clamor/neq; dolor/neq; mors erat/ſed gaudiũ/pax/quies/vitaq; ſempiterna. Cui⁹ muri ex lapide precioſo/ ipſa aurũ mundũ, templum eius/deus omnipotens & Agnus. Claritas dei illuminat illã, & lucerna eius eſt agnus. Non intrabit in ea inquit aliquid inquinatũ/aut abominationẽ faciens & mendaciũ. Vidit fluuiũ aquæ viuæ procedentẽ de ſede dei & agni, de quo in pſalmo dicit̃. Fluminis impetus lætificat ciuitatẽ dei. Vidit lignũ vitæ reddẽs fructum & folia ad ſanitatẽ eoꝝ qui ſeruient deo, & faciem eius intuebũtur, & nomẽ eius frontibus inſcriptũ gerent. Non egebũt inquit lumine lucernæ/neq; lumine ſolis, q̃m dominus deus illuminabit illos, & regnabunt in ſæcula ſæculoꝝ. Q̃ꝫ præclare apl's reuelatã ſibi ſupernæ gloriæ deſcripſit dignitatẽ? Audimus quidẽ verba/ conſideramuſq; myſteria/& miramur. Sed vbi ſunt quæſo illa ineffabilia? Profecto ſi omniũ inſuper hominũ linguæ hac de re ſola quotidie loquãtur, ſemper bonũ illud reſiduũ erit, quod dici nõ poteſt, quodq; omnẽ exuperat fandi pariter & ſcribendi facultatem. Ioannes apl's. Apoc. 1. c Idem. 4. a. b Idem. 21. a Ibidem. b Ibidem. e Ibidem g B Apoc. 22. a Pſal. 45. a Apoc. 22. a

IDEM apl's iam fere centenarius ſenex, cũ ſupremus vitæ dies vrgeret, ſepulturã ſibi parari iuſſit, quã dũ palam intrat, ingenti lumine diuinitus operitur. Lux receſſit, ſed ipſe non cõparuit. Locus in quo ſe animã redditurus collocauerat/mãna adhuc ſcaturire cernitur. Illũ itaq; cũ corpore ad cœlũ aſſumptũ credimus. Tũ quia nuſq̃ terraꝝ reliquiæ eius oſtẽdunt̃. Tũ etiã q̃a nõ incongrue aſſum- Idem

ptus videt̃. Nã queadmodũ beata ꝟgo carne & ſpũ ſãctificata poſt C
filiũ quem genuit/ſupra cœlum aſcendit, ſic decuit/vt etiã iſte adop
tiuus filius carne & ſpũ ſanctificatus ſanctam ſequeret̃ matrem, &
integer eo ꝑueniret/quo ipſa cui cõmendatus fuerat/integra abijt.
En q̃to largior noui q̃ veteris teſtamenti gr̃a. Tulit deus cum cor
pore Enoch, tulit Heliam, ſed vt differret mortem eorum/nõ vt au
ferret. Ioannes ꝟo ita ſublatus eſt, vt amplius mori non poſſet. Illi
futuram in fine corporum reſurrectionem expectãt, hic multo ante
præuenit/prius reſurgens q̃ eſſet ſepultus, prius cœlum penetrãs q̃
putaret̃ mortuus. Nec mirum ſi feruẽs oleo mẽbris illis nocere nõ
potuit/quæ tãto priuilegio mox donãda erãt.

Petrus apl̃s. ¶IN PETRI apl̃i martyrio a multis angelos viſos tradũt, coro
nas illi roſarꝫ liliorũq; porrigẽtes, atq; etiã iuxta ſtãtem Chriſtum,
apertũq; librum manu tenẽtem, in quo ea ſcripta cõſpiciebant̃/quæ
Petrus ad populũ fando expromebat, & dum plebs eum ſubtrahe
re neci vellet, ne oblatam ſibi gloriam impedirent/petijt. Sed quota
hæc beatitudinis eius pars? quæ tãtum ad fidelium cõſolationẽ/vel
infidelium cõuerſionem ſe oſtẽdit, cum ille etiã inuiſibilibus intra D
ſe iam frueret̃ bonis, quæ plenius liberiuſq; amplecti affectãs cruci
figi optauit, & tam imane ſupplicium gratãter ſubijt, neq; mors ei
grauis/ſed dilatio mortis erat.

Paulus apl̃s. ¶PAVLI APOSTOLI caput a corpe diſſectũ, ter ꝑ humũ
ꝓſilijt, ter Ieſu Chriſti nomẽ inuocauit, tres fonticulos qua ſaliẽdo
terrã cõtigit/ſcaturire fecit. De vulnere eius lac primo/deinde ſan
guis emanauit. Quorſum tot miracula ĩ morte ſancti huius? niſi vt
hæc tã magnifica oculis nr̃is obiecta pẽſitãtes/q̃to illa in cœlo ma
gnificẽtiora ſint eius p̄mia, quæ oculus videre nõ põt/cogitemus.

Andreas apl̃s. Phil. 1. c. ¶ANDREAS quoq; apl̃s/cum in crucẽ Egeæ ꝓcõſulis iuſſu
actus eſſet, deliberãtibus turbis/vt ipm̃ ꝑ vim irruẽtes eripiẽt/nõ
acqeuit, diſſolui cupiẽs & eſſe cum Chriſto. Cum igit̃ iam biduum
de cruce ad illos verba feciſſet, vitæ æternæ ꝓmiſſis omnes erigẽs/
ſi religionẽ a ſe prædicatã cõſtãter tenuiſſent. Poſtremo animã deo
cõmendãs, luce de cœlo lapſa circũfulſus expirauit. In q̃nto ergo lu
mine viuãt ſancti/ſi etiam moriẽdo luce ſepiunt̃?

Odilo abbas ¶SIC & Odilo abbas Cluniacẽſis/qua die defunctus ẽ/Grego

Digitized by Google

A rio monacho multa luce refulgens apparuit, ſeqꝫ æternæ beatitudi-
nis p̄mio potiri dixit. Sic quadringinta martyrū apud Sebaſten Ar- *Quadragita martyres.*
meniæ oppidū cōbuſtoꝝ oſſa in fluuiū ꝓiecta, ſub aquis veluti mi-
cantiū ſtellaꝝ imagines lucere viſa ſunt, & ab ep̄o/ q̄ ea q̄ſitū ierat/
latenter collecta/reuerēterqꝫ ſeruata. Sic ſupra Nicolai Remēſis ep̄i *Nicolaꝰ ep̄s*
& ſororis eius tumulū/q̄s capta vrbe effera Vuandaloꝝ gens Chri- *cum ſorore.*
ſtū cōfitētes ꝑemerat, & lāpades ardere viſæ/& angeloꝝ cantus au
ditus. Sic deniqꝫ multoꝝ vel in ſepulchris corpora/vel in viſu appa
rētes imagines, dū miro fulgore ſplēduiſſet, fidē fecere/ illos æterni
luminis beatitudinē in cœleſti gloria conſecutos. Cōtra eoꝝ praui
tatē atqꝫ demētiā, qui ad vltimū vſqꝫ iudicij diē & bonis differri di-
xerūt paradiſum, & infernū malis. Qđ ſi ita eſſet/ ꝓfecto plus gl̄iæ
cadauera ſctōꝝ nūc ſuaui odore fragrātia, nūc ingēti luce cōſpicua
haberēt/ q̄ ipſæ animæ, neſcio vbi, neqꝫ quo veterno cōſopitæ.

DIVI quoqꝫ Hieronymi corpus/cum ſpiritū reddidiſſet, ſubita *Hieronymꝰ*
lux circūfulſit, viſi ſunt angeli, & Chriſti vox audita, quæ illum ad *preſbyter.*
poſſidēdū cœleſte regnū inuitaret. Lux cū ſpiritu abijt, odor ſuauiſ-
B ſimus cū corpore remāſit. Eadē hora Cyrillus ep̄s hieroſolimitanꝰ
animā eius angelicis manibꝰ geſtatā cœlū verſus tendere cōſpexit.
Eodē die ſancta hæc anima miro radians fulgore Auguſtino Hip-
pone apparuit. Turoni etiā duo monachi lucentē globū aera tranſi
re, & inde dulciter canentiū choros audiri, dū admirantur/intellexē
rūt Hieronymi p̄ſbyteri aīam tunc apud Bethleē defuncti ab ange
lis ad paradiſi quietē ferri, & hoc quidē ꝓ laboribus/ q̄s ipſe in vita
exhauſit, dei laudibus & hoīm vtilitati ſemꝑ intētus. Tot p̄terea ſi-
gna de illo/tot miracl'a enumerant, vt mihi certe vel p̄cedere reliq̄s
beatos apud deū dignatiōe videat, vel paucos habere pares.

PAVLI etiā primi heremitæ beatā animā angelico miniſterio *Paulꝰ primꝰ*
ad cœlū tolli vidit Antonius abbas, mox defunctū eſſe deprehēdit, *heremita.*
& q̄ſtus eſt/ q ſe itineris comitē nō aſſumpſiſſet, nihil dubitās/ quin
e corpore ſtatim ad btītudinē trāſlatꝰ eſſet. Idē Antoniꝰ nō modico
locoꝝ interuallo diſcretus/ Ammonis abbatis obitū cognouit, cū *Ammon*
animā eius multo cādore illuſtrē/& in ſublime tēdentē cōſpexiſſet. *abbas.*

AD HEC Paphnucij/Benedicti/Stephani/Egidij/Spei/Ab- *Abbates Martyres*
batū/Tyburtij/Valeriani/Maximi/Marcellini/Petri/Iuſtini/Paſto- *Epiſcopi*

Digitized by Google

ris/Quintini/Seueri martyrꝝ, Decimi Leonis papæ/Amatoris Antiſiodorenſis epiſcopi/Germani Capuani epi/Onophrij ſolitarij in
Monachi. Aegypto/Specioſi in monte Caſſino monachi/compluriumq́ aliorum/quos enumerare longũ eſſet, fœlices animæ/ quo die corpora ſua reliquerunt/eo ad cœlum tolli viſæ ſunt, & dũ tollerent/ melos interdũ lætantiũ angeloꝝ auditũ, deo volẽte/ fœlicitatis ad quã euocabant/teſtimoniũ in terra reſidere, ne alios pigeret eorꝝ vitam imitari, quos beatos eſſe tã certo indicio cognouiſſent.

Auguſtin⁹ epſ. AVGVSTINVM quoq́/quo die corpus eius mandatũ ſepulturæ fuit, Monachus quidã ꝑcul inde manẽs/& ĩ ſpiritu raptus, vidit infula & pontificalibus indumẽtis inſignem/ ſedere intra nubem candoris eximij, de oculis eius ꝓmicãtes radij totam illuminabant eccleſiam, & vbiq́ incredibilis odoris fragrãtia nares oblectabat. Poſt hæc a Bernardo abbate viſus eſt, dũ ꝑ noctẽ ſermones eius a fratribus in eccleſia legerent, limpidiſſimas ore aquas vomẽs, quibus totũ eccleſiæ pauimẽtũ ſupra modũ inundabat. Vere eñi ille q̃ſi quidã inundãs fluuius eccleſiã dei ſalutarib⁹ documẽtis irrigauit, & lumine ingenij ſcripturaꝝ obſcura clariora fecit. Sanctitatis etiã virtutũq́ ſuaꝝ odorẽ tã late effudit, vt nomẽ eius & in terris celebre ſit/& in cœlo. Palã igit factũ eſt/quibus potiſſime meritis ad æternitatem vitæ peruenerit/ineſtimabilemq́ mercedem. D

Hugo abbas QVO die abbas quidã duos lectos ineffabili ornatu comptos/ multoq́ nitore ſplendẽtes ab angelis ferri viderat, atq́ audierat/in
Anſelmus archiepſ. altero Hugonẽ abbatẽ Cluniacẽſem collocãdũ/in altero Anſelmũ archiepm cantuariẽſem, cognouit ambos tũc ſimul vita iſta defunctos/& in lectis veræ fœlicitatis requieuiſſe, de quibus dictum eſt.
Pſal. 149. a Exultabunt ſancti in gloria, lætabunt in cubilibus ſuis.

Eraſmus martyr. ERASMO epo martyri/poſt ingẽtia ꝓ Christo fortiter toleraia ſupplicia, viſi ſunt ſancti Apli & ꝓphetæ coronam ſibi de cœlo afferre. Qua viſione delectatus/orauit vitæ huius finẽ, eoq́ ĩpetrato ſpm exhalauit. Nũc itaq́ martyrij gloria coronatus exultat, & in cõſpectu dei optimi maximi clarus atq́ inclytus incedit, eorꝝ vtẽs cõſortio/a quibus coronari/& ad cœlũ vſq́ deduci meruit.

Dominic⁹ IN DOMINICI quoq́ prædicatoꝝ patris obitu/ad quantã ipſe migraſſet beatitudinẽ, teſtatũ ẽ duoꝝ viſione. Gwali præpoſiti

A cõuentus Brixienſis & Rh aonis fratris. Alteri ſomnianti apparuit cœlum apertum, & angeli Dñicum eo de terra transferẽtes, & Ieſus Chriſtus multa cũ iocunditate eundẽ ſuſcipiens, ac ſuſceptũ Mariæ matris offerẽs amplexib⁹. Alter cũ miſſam celebraret, ſenſibus corporis cõſopitis tñ/ ſpũ vigilans, illũ cũ reuerendo quodã virorum comitatu ab vrbe Bononia ꝓceſſiſſe vidit/ aurea corona micantiq; fulgore cõſpicuũ, quẽ nõdum vita audierat defunctũ. Quanti ergo eſſet apud te dñe Dñicus tuus/ neminẽ latere voluiſti. Qm̃ præuenisti eum in benedictionibus dulcedinis, poſuiſti in capite eius coronã de lapide ꝑcioſo. Cœlũ illi ſicuti ꝓtomartyri tuo Stephano patere feciſti, & ſicuti Ioannẽ apl̃m tuũ/ ita & hunc ſeruũ tuum virgini matri virginẽ cõmendaſti, vt pariter oſtenderes quantũ ipſe meruiſſet/ & prædicandi officio/ & ꝓpoſito caſtitatis. Pſal.20.a Act.7.g Ioã.19.e

FRANCISCI etiã patris (a quo minoꝝ ordo cœpit) vt vita/ ita vitæ finis nobilis ac magnificus fuit. Quo expirãte/ quidã fratrũ animã eius ĩ ſtellæ ſpecie de ore emicuiſſe/ cœlũq; petijſſe vidit. Eadem illa hora miniſter terræ laboris grauiter ægrotãs, cũ iam deficiente ſpũ & langueſcente lingna obmutuiſſet, repente in vocẽ ꝓrupit dicẽs, Expecta me pater expecta me. Et interrogatus/ patrẽ Franciſcũ ſe videre dixit/ multa cũ luce cœlũ verſus tendentẽ. Hoc dicto de corꝑe exijt, & verba re cõprobauit, illũ cõtinuo ſequens quẽ cernere ſe aiebat, nunc cũ illo ſimul cœleſtibus fruit̃ diuitijs/ quo cũ ſimul terrenas cõtẽpſit. Cæteꝝ Franciſcus ſicut hic multis humilior/ ita illic clarior. Quod ne dubitaremus, in viſu apparens/ figurã ſtellæ fulgẽtis præ ſe tulit. Nã & ſi alij quoq; ſãcti ſtellis cõparent̃, ſtella tñ a ſtella differt ĩ claritate/ ſic & ipſe in gloriæ dono. Nec miꝝ ſi illic ꝓximus accedit Chriſto/ qui hic ſtigmata portauit Chriſti. Franciſcus B 1.Cor.15.f

MARTINI epiſcopi vultus, cũ obijſſet/ ſplendidus apparuit/ vt nõ mori eũ ſed ad immortalitatẽ tranſire fidem cuius faceret. Angelici præterea cantus circa ipſum auditi. Eadem hora Seuerus Colonienſis eps animã eius ab angelis ad cœlũ ferri vidit. Seuerus etiã monachus ipm̃ in quiete cõſpexit/ niueo tegumẽto/ vultu rutilo/ radiãtibus oculis/ libꝝ manu gerentẽ/ ſũma cœli petere. Et euigilans audiuit eundẽ tunc deceſſiſſe. Ambroſio quoq; miſſam Mediolani celebrãti/ & in ſpiritu rapto viſũ eſt/ ſe exequijs eius intereſſe, & cũ Martinus eps.

Digitized by Google

ad ſe rediſſet, nũciauit aſtãtib⁹ Martinũ Turonẽſem præſulẽ obiiſ-
ſe. Tot itaq; teſtimoniis declarata eſt eius beatitudo, vt ſi pietatis iu
ſticiæq; opera quæ fecerat/lateret, beatus tñ crederet. Rurſũ tanta
o͂mis ꝓbitatis fama celebris fuit, vt ſi nulla in morte ſigna apparuiſ
ſent, in ſanctoꝝ tñ numero ab omnibus habẽdus eſſet.

Nicolaus eps. NICOLAVM Mireæ epm/adhuc infantẽ/vitæ æternæ præ
deſtinatũ eſſe/ſignis qbuſdã miraculiſq; apparuit. Sed præcipue vi-
ſione Sabatii religioſi viri in ſeceſſu mẽtis abducti. Aiebat eñ ſe in
cœlo vidiſſe diuerſorium quoddã regio luxu inſtructum/auro gẽ-
miſq; fulgentẽ. In quo & ſedile erat/tam opere q̃ materia in primis
inſigne, atq; ita coruſcãs/vt ſolis radios vincere videretur. Audiſſe
autẽ/ea Nicolao puero præparata/& in cœleſti repoſita regno. Præ
ſcius quippe futuræ vitæ eius deus, præmium ei decreuerat ante pu
gnam/coronam ante victoriam.

Thomas archieps THOME quoq; Cãtuarienſi archiepo adhuc viuo/ſedẽ cõti
guã ſedibus apſorum a deo conceſſam ſe vidiſſe dixit quidã, q mor
tuus mox reuixerat. Inde dũ Thomas ꝓ iuribus eccleſiæ ſibi cõmiſ-
ſæ ſtaret, ab impiis cæſus martyrio coronatur, dũq; illi exequias a cle
ro agerent, angeloꝝ accinentiũ vox audita teſtis beatitudinis eius
fuit, fideq; fecit/haud vana fuiſſe de illo viſa hominis rediuiui, quæ
apoſtolis annumerandũ ſignificarant.

Gregorius papa. GREGORIO Pontifici maximo (qui vnus ex columnis
eſt eccleſiæ Chriſti) dũ miſſale ſacrificiũ offerret, & iuxta ritũ ad ple
bem cõuerſus, Pax dñi ſit ſemper vobiſcũ/diceret, angelica vox cũ-
ctis audiẽtibus reſpondit. Et cũ ſpiritu tuo. Exinde mos inoleuit, vt
pontifici ea verba repetenti/nihil a clero reſpondeatur, vt ſcilicet di
gnum ſe exhibeat/cui angeli reſpõdeant/nõ homines. Præſtare eñ
cæteris vitæ ſanctitate debet/qui præſtat officii dignitate. Beatitudi-
nis vero Gregorii hoc quoq; teſtimoniũ addit, q Petrus eius diſci
pulus pluries capiti ipſius ſpiritumſanctũ in figura columbæ conſe
diſſe viderit. Cũq; id ꝓdidiſſet. Ne credite inquit, niſi me nunc mo-
ri conſpexeritis. Hac tanti veri aſſertione vſus eſt, vt inuidiam non
nullorum reprimeret/qui ſcripta põtificis laceſſentes, delenda igni
q; tradenda cenſebant. Sciebat autem moriturum ſe/vt primũ ſecre
tũ illud vulgaſſet. Ipſo igit Pero ſicuti prædixerat morſẽte, expaue-

Digitized by Google

A facti aduerſarij, illũ quẽ pauloañ petulãter mordere nõ dubitarant/ venerari cœperũt/ſanctũq; ac beatũ dicere. Itaq; Gregorij beatitudinẽ, & q̃ ſciebat/moriẽdo ꝓbauit, & q̃ liuebãt/admirari cõpulſi ſũt.

RICARIO ſolitario ſepulto/ diſcipulus eius Sigobardus in ſpiritu raptus, vidit ipſum in aula quadam decoris & odoris incredibilis conſidentem/ſplendoreq; coruſcũ, ac per hæc viſibilia beatitudinem inuiſibilem ei obuenisſe facile intellexit, magiſq; mores magiſtri ſui æmulari & effingere conatus eſt, quem tantã fœlicitatẽ cõſecutum fuiſſe minime dubitauit. Ricarius ſolitari⁹.

IN ciuitate Acitana ad tumulũ Torquati epi die eius natalicio, hoc eſt Idibus Maijs, olea florẽ mittit, fructũ facit ac maturat. Inde expreſſum oleũ, cuiuſq; generis ægritudini efficax habetur. Torquat⁹ eps.

PARI miraculo Remauſi Galliarum vrbe ſecundũ ſepulchꝝ Baudelij martyris Laurus fuit, cuius folijs contacti infirmi curabãtur, & ab immũdo ſpiritu vexati liberi fiebant. Quid per iſta dominus ſignificare voluit/niſi animas eorum apud ſe habitare, de quorum ſepulturis tanta procederet virtus? Baudelius martyr.

B MONACHVS quidam cũ mortẽ obijſſet, a Mutio abbate interrogatus, vellet ne ad vitam quam reliquerat redire? Se cũ Chriſto eſſe malle reſpõdit, nec amplius locutus eſt. Cũ Chriſto igit̃ beatoꝝ animæ ſunt/nõ cũ ſopore, quo verius illi dormiũt/qui beatitudinem eaꝝ ad diem iudicij differri ſomniant. Monachus quidam.

ALEXIO Romæ defuncto vox cœleſtis inſonuit. Quærite viꝝ qui oret ꝓ Roma. Ille ſub paupculi humilitate latẽs/ mũdo ignotus erat, & mõſtrãte cœlo patuit. Cur autẽ vt ꝓ Roma oret quæri iuſſus ſit/qui iã mortuus erat, niſi quia poſt mortẽ melius viuere cœperat/digniorq; eſſe, qui quod oraſſet impetraret. Vir iuſtus igit̃ & poſt obitũ orat, nõ ꝓ ſe, quia beatus eſt/ſed ꝓ alijs qui nõdum beati ſunt. Siquidẽ quanto quis ꝓximior deo eſt/tanto citius qd̃ orarit exorat. Hinc nempe eccleſiæ mos eſt, illos quos in ſanctoꝝ cathalogo redactos colit/vt pro ſe deprecẽtur precari. Ita nunc & Alexius ipſe/vt oret ꝓ nobis inuocatur/qui prius a nemine noſcebat̃. Sed qm̃ ſoli deo notus eſſe ſtuduit, notus factus eſt omnibus, & id quidẽ poſt vitæ huius finẽ, qñ multi qui noti ſunt venire ĩ obliuionem ſolent, & cũ nomine pariter ſepeliuntur. Alexius pauper.

Victor martyr. VICTOR martyr pſecutoris gladio cædit, & cõtinuo vox de cœlo audit, Viciſti Victor beate. Nõ ppter illum hoc cõtigit, q iã cum deo erat, ſed ppter illos, q fortaſſe tormẽtorũ quæ ppeſſus eſt memores, beatũ eſſe dubitarẽt, niſi tã certo indicio verũ didiciſſent. Quãta autem beatitudo ea ſit, docet in martyribus vitæ huius contemptus, intrepida ſuppliciorũ toleratio, & nulla vnq̃ ſæuiendi arte ſupata Chriſtum cõfitẽtium firmitudo. Nihil quippe tã durũ eſt, vt durũ eſſe poſſit, dum penne bonum ſperat, neq; quicq̃ tam dulce eſt, vt dulce eſſe queat, cum diuina ſuauitudo deguſtat.

Agilus abbas. AGILVS Reſbacẽſis abbas, cũ ãnos plurimos deo ſeruiſſet, cõfidẽter pcatus ẽ, vt e vita decederet, & reſpõſo accepto eiuſce voti peracto biẽnio compotẽ ſe futurũ, gaudere cœpit, vtpote q tum demũ verã vitã inchoaturus eſſet, cũ hãc finiſſet. In obitu eius Ado monachus lætãtium angelorum cantus audiuit. Duo præterea, alter febri laborans, alter dentium dolore vexatus, tactu corpis eius curati ſunt. Si quis igit viſionum relationibus parum credit, experimento credat operis. Palam eſt beatas eſſe animas eorum, quorum mortua corpora tãto adiumẽto viuis ſunt.

Sergi⁹ & Bacchus martyres. SERGIVS & Bacchus martyres carceris anguſtia cõſtricti, beatæ vitæ ſpe gaudebãt. Et cum prior Bacchus p tormẽta cõſumptus animã exhalaſſet, Sergius relictum ſe querẽs, valde animo affligebat, vbertimq; flebat. Flẽti noctu Bacchus apparuit, viſu iocundus, luce decorus, gemmea corona inſignis. Tum ne lugeret iuſſit, Mox eñ fore, vt ipe quoq; pœnis cõficiat, ſibiq; iũgat. Nõ imerito igit Sergio ſupplicij dilatio ſupplicium erat, ſi poſt ſupplicia ad tantam gloriam Bacchus peruenerat.

Mercurius martyr. MERCVRII martyris apud Cæſareã paſſi corpus capite truncum ſplẽdore fulſit, odore fragrauit, quo miraculo plurimi ad chriſtianã credulitatem cõuerſi ſunt, iam certi animam eius cœleſti perfrui beatitudine, in cuius cadauere cõtra aliorum cadauerum naturam, & lux p pallore erat, & odor p fetore.

Marcellus Tudertin⁹ MARCELLVS TVDERTINE vrbis nõ ignobilis ciuis, magis tñ animi pbitate not⁹ (vt ĩ dialogo btĩ Gregorij relatũ legimus) cum mortuus iaceret, a Fortunato epiſcopo ad vitam reuocatus eſt. At vero nõ diſſimulauit hoc ſe oppido q̃ egre ferre, q dĩ-

Digitized by Google

A ceret, ad quietis beatæ loca iam ſe perductum fuiſſe, cum ad corpus redire iuſſus eſt annuẽte domĩo precibus Fortuuati, vixit itaq; iterum moriturus, ita tamen vt beatitudinis præmia quæ acceperat, auxiſſe potius credatur q̃ minuiſſe, adeo ſeipſo melior euaſit/dum intermiſſa amittere timet.

VRSINVS NVRSIE p̃ſbyter/caſtus ac ſanctus, dum animã ageret, lætus exclamauit, gratias agens ijs/quos ad ſe veniſſe ſolus cernebat. Et quærentibus qui ei aſſidebãt, qui eſſent illi quorꝫ aduentu tãto ꝑe gauderet. Nunq̃d nõ videtis inquit Petrũ & Paulũ apoſtolos hic adeſſẽ & euocare me: Mox ad eos q̃s tm̃ ipſe videbat cõuerſus dũ repeteret. Venio venio/ecce venio, cũ ijſdem abiẽs corpus exanime reliquit. O fœlix animula/quæ nec mortis dolorẽ ſenſit/dum cõſpectu ſanctorum lætatˀ, nec de futura ſalute dubitauit/dum a ſanctis vt ſecum veniret inuitatur. Vrſinus p̃ſbiter.

DE PROBO quoq; Reatino epiſcopo memoriæ ꝓditum eſt, q cum ex languore mox ſe deceſſurum cognouiſſet, omnibus qui ei aſſidere ſolebãt tũc forte ſummotis/præter vnum puerum, vi- Probus ep̃s.

B dit ad ſe intrãtes Iuuenalem & Eleutherium martyres, quorꝫ aduẽtu puer cõterritus/& repentino fulgore ſtupefactus, vbi qui eſſent didicit, fugiens ꝓrupit e cubiculo, familiã clamore cõcitat, ad locũ vbi epiſcopus iacebat cõcurrũt, neminem inueniũt/præter corpus eius iam exanime. Quo quidem relicto/ipſe cum illis abierat, quorum domicilium in cœlo nõ in terra erat.

SERVVLVS PARALITICVS moriens, homines circa ſe pſallẽtes ſilere iuſſit, quoniam angelos audire cœpit. Et cũ ad cœleſtem cantum/quem ſentire ſolus poterat, oculos/aures/animũ q̃ intẽdiſſet, corporis vinculis ſolutus abijt. Tã autem ſuauis odor a corpore iã extincto exhalauit, vt nemini dubium eſſet/quin eius animam cantus illi quos ipſe audierat/egredientem ſuſcepiſſent, & in beatorum ſedibus collocaſſent. Seruulus medicus.

DVO VALENTII abbatis diſcipuli in Valeria ꝓuincia a Longobardis ad arborem laqueo ſuſpenſi/necatiq;, veſperi diei illius pſallere auditi ſunt, ita vt carnifices ipſi qui eos interemerãt/attoniti terrerenť. Quid hoc eſt/niſi vt credamus eos qui deo ſeruiũt, tũc demũ fœliciter ac beate viuere incipe/cum cõtingit mori. Duo a Longobardis ſuſpenſi.

Digitized by Google

¶ NEQVE HOC oĩno prætermittendũ/qđ beato Gregorio G
Quidã vir. teſtãte verũ fuiſſe nõ ambigit. Quidam religioſæ vitæ vir moriens, Ionã & Eçechielẽ & Danielem ꝓphetas vidit, viſos cognouit, cognitos ſalutauit, & dum reuerẽtiæ illis/quos nemo alius cernebat/cum multi adeſſent/officium exhibet/mortem oppetijt. Si hic corpore adhuc grauatus eos quos nunquam viderat/ſtatim cognouit, quanto clarior certiorque erit noticia illorum/qui vel modo ſarcina carnis depoſita ad cœlum euolant/vel poſtea cum eadem carne beatificata illuc aſcenſuri ſunt?

Fœminæ. ¶ TANTE BEATITVDINIS magnitudo nõ minus in fœminis illis cõijci cõſiderarique põt, quæ ipſam nõ ſolũ fœliciter/ſed
Maria magdalena. etiã manifeſto aſſecutæ ſunt. Mariã magdalenã/cũ in ſolitudine vitã ageret/Solitarius qdã pſbyter ab angelis in cœlum tolli/& iterũ loco ſuo reſtitui vidit. Ab ipſa deinde qđ hoc eſſet curioſe ſciſcitãs, didicit/triginta iam annos eam nõ alio cibo ſuſtentatã præterquam cœleſtium gaudiorum cõtemplatiõe, beatis quemadmodum ipſe cõſpexerat/ſpiritibus eo ſe perducẽtibus ac reducẽtibus, & iam finem vitæ huius facturam/vt vitam illam inchoet/quæ nullo concluditur fine, nulla carpitur moleſtia, nullo indiget bono. O quãta hæc diuinæ dilectionis gratia, id mortali corpori concedere/qđ concedi ſolet immortali, vt tãdiu ſine alimento viuat, & terrenum adhuc in tã ſublime feratur. Sed cur tandem ſolutum animam deo reddidit? ne ſcilicet animæ perpetuæ beatitudini impedimento eſſet, cuius alternam aliquatenus non impedierat.

Margarita virgo. ¶ MARGARITE VIRGINIS capiti/dũ ipſa grauibus afficeretur pœnis, nec interim ceſſaret cõfiteri Chriſtum, cũctis qui aderãt cernentibus/columba de cœlo aduolans/auream corollam impoſuit. Eo miraculo quattuor milia hominum relictis idolis Chriſtũ colere cœpere, nec timuerunt capitis ſubire diſcrimen/dum diuinitus coronari concupiſcunt. Haud quaquam ſic præſentem vitam deſpicerent/niſi meliorem certiſſime expectarent.

Dorothea virgo. ¶ DOROTHEA vgo & martyr/ad paradiſum ſpõſi ſui Chriſti ſe per tormenta perueniſſe ꝓbauit, brumæ tempore miſſis roſis Theophilo ſcribæ. Quã rem ille impẽſius cõſiderãs, cũ prius chriſtianorum religiõnẽ irrideret/ſequi cœpit, ita vt gratãter & ipſe iugulũ

Digitized by Google

A gladio ſubmitteret, nihil iam ambiguus de beatitudine adipiſcēda/
quam tali argumento in Chriſto tm̄ eſſe didicerat. Præferens igitur
huius vitæ voluptatibus cœleſtes roſas/vltro martyrium adijt, & il-
larum odore decoreqꝫ captus mori optauit.

❡EVLALIE ꝟginis poſt multa tormēta capite cæſæ/aīa ſub co- Eulalia
lūbæ volātis figura viſa eſt cœlū petere, & nubibus cōdi/vt palā eſ- virgo.
ſet martyꝝ aīas carnis nexu expeditas, illo ꝓtinus tendere/quo ipſe
præceſſit/ꝑ cuius amore torqueri/vri/occidiqꝫ gauderent.

❡PRISCA virgo dum Chriſtū cōfitens torqueret̄, luce de cœ- Priſca
lo lapſa circūfundit̄, cum ſanctis in carcere ſibi apparentibus pſal- virgo
lit, carceris pedor in odorem ſuauiſſimum vertit̄, ipſa ab angelis in
throno diuini fulgoris glorioſe collocatur. Si tanta illi inter tormē-
ta affuit beatitudo, quantā exhauſtis iam tormentis/cōſummatoqꝫ
agone ſecutam credimus? Neqꝫ em̄ æqua eſſe debet merces pugnā-
tis adhuc, & poſt pugnam iam victricis, illic auxilium petitur, hic
triumphus debetur.

❡SEPTEM mulierum/quæ cum beato Blaſio ep̄o apud Seba- Sept̄e mulie-
B ſten martyriū paſſæ ſunt, cum capite cæderent̄, aīas virginali for- res martyres
ma a corꝑibus egredi viderūt, cœlumqꝫ verſus ferri, cādidas admo-
dum/& corollis circa capita fulgentibus decoras, hoc ipſi ſiccarij te-
ſtabant̄/a quibus īteremptæ ſunt. Nunquid nō ſatis verum putabi-
tur/qd̓ ne inimici quidem negare potuerūt, eas videlicet ſtatī poſt
necem/beatitudinis æternæ fructum percepiſſe.

❡AGATHA virgo & martyr/per apoſtolū a vulneribus cu- Agatha
rat̄, & pacto agonis curſu cum mortua efferret̄, Angeli ſub viſibili virgo.
ſpecie exequias celebrāt, & litteris in marmore inciſis/beatitudinis
eius teſtimōia relinquūt, Mentē ſanctā ſpōtaneā/honorē deo/& pa
triæ liberationē. Quis dubitat qn ab ijs ad ſpōſi vſqꝫ thalamū/peren
neſqꝫ nuptias euecta ſit, quoꝝ tāto obſequio in morte meruit hono
rari? At cur apoſtoloꝝ cōſortio nō dignam dixerimus, ad quam ſa-
nandam Petrus de cœlo ad terras deſcendere iuſſus ſit.

❡AGNES virgo poſt martyrium parentibus ad ſepulturā ſuā Agnes
excubātibus/ac lugētibus/glorioſa apparuit cum ſplendido elegan- virgo.
tiqꝫ virginum comitatu, aureis armillis/candiduloqꝫ amictu multū
effulgēs, & agnū niue albiorē dextera baiulās. Tum repſſo parum-

Digitized by Google

per gradu, parẽtes ipſos dulciter admonuit/ne ſe velut mortuã flerẽt, ſed potius cũ Chriſto beate viuẽti cõgratularent̃. A ſanctarum inquit ꝟginũ q̃s videtis recepta collegio, ei in cœlo iũcta ſum/ quẽ in terra poſita toto corde dilexi. Merito igit̃ nõ ſolũ martyrij eiꝰ diẽ feſtum agit eccl'ia/ſed etiã cũ quo ſe talẽ oſtẽdit/celebrẽ habet. In martyrio quæ paſſa ſit recolunt̃, hic autem ad quantam beatitudinem poſt paſſionem peruenerit/cõmemoratur.

Cecilia virgo.

CECILIA VIRGO angelorum viſione fruens, roſarum/liliorumq́ media hyeme vernantium odoramentis, quæ ſibi de paradiſo allata fuerant/ Valerianum & Tiburtium cõuertit, tam ſuauiter illa redolebant/vt iſti repente contempto ſimulachrorum cultu Chriſtum ſequerentur, qui ſibi ſeruientes talibus iam imparti ret donis, indeq́ coronari cupientes/libenter ad martyrium perrexere. Ipſa quoq́ nullis auerti a Chriſto ſupplicijs potuit, quoniam certa erat eius conſortio ſe in cœlo vſuram/cuius angelos videre meruerat in terra.

Katherina virgo.

KATHERINAM virginem/cũ poſt tormenta capite truncanda eſſet, orantẽ vox de cœlo cõſolata eſt/ quæ diceret preces ſuas exauditas eſſe, & iã apto cœli aditu a dño aduentũ ſuũ expectari. Itaq́ læta & hilaris ceruicẽ gladio ſubiecit pſecutoris. Defecto autẽ collo/lac ꝓ ſanguine exilijt, corpus ab angelis ad montẽ ſynai delatum eſt. Talis itaq́ honor corpori exhibitus teſtatur, quãto magis in cœlo ſpiritus eius honoretur. Colligamus cuncta ſimul/& ſummatim perpendamus, quali beatitudinis gloria in illius ineffabilis maieſtatis conſpectu/ſanctorumq́ omnium virgo iſta repleat̃, cui in conſpectu hominum tot mira contigerunt, vox de cœlo blandiens/lac ꝓ cruore manans/angeli corpus transferentes.

Theodora Theodorꝰ credita.

THEODORA Alexandrina/quæ ſexu diſſimulato inter monachos perſancte vixit, cum deceſſiſſet/abbati in quiete apparuit cum quadam nuptiali pompa/ſanctarum exultãtium agmine eã circũuallante, ipſa in medio gemmis auroq́ coruſcãs. Tunc ſe illã eſſe confeſſa eſt/ quæ Theodorus monachus diceret̃/mas credita. Mox deinde experrectus/& ſibimet redditus abbas, continuo cellã eius adijt, & defunctam eſſe reperit, & fœminã fuiſſe cognouit. Deniq́ conſtãtiam mulieris inter viros/tãdiu tam integre verſatæ mi-

Digitized by Google

A ratus, beatitudinẽ quoq; palã prædicare cœpit, atq; in q̃li eã glĩa ex
altatã cõſpexerit vltro ꝓdere. Glorioſa quidẽ ſunt/quæ de illa vi/
dit, ſed multo glorioſiora ſunt/quæ videre nõ potuit.

APVD Alexãdriã Paulus Antonij abbatis diſcipulus/in ſpũ ad cœlũ vſq; ꝑtractus, vidit thalamũ quoddã miro ornatu excultũ/ lateq; fulgentẽ, & Antonio paratũ putabat/donec audiuit, Thaidi meretrici illũ ſeruari. Ex quo cognitum eſt/ei mulieri peccata ꝑ pœnitentiam dimiſſa eſſe, & cœleſtis beatitudo cõdonata, dicẽte dño, Pœnitentiam agite/& appropinquabit regnum cœlorum.

Thais meretrix cõuerſa.

Mat.3.a.& Ibidem.4.c

SCHOLASTICE ꝟginis animã frat̃ ei⁹ Bñdictus abbas in colũbæ forma ad cœlos euolãtẽ vidit. Cognitoq; ꝙ obijſſet/corp⁹ illi⁹ ad mõaſteriũ ſuũ deferendũ curauit, & in ſepulchro qđ ſibi parauerat/cõdidit, vt iũctis oſſib⁹ in terra cubarẽt/q̃ animis iũgẽdi erãt in paradiſo, pariq; vitæ merito pari beatitudine fruituri.

Scolaſtica virgo.

THEBAIDIS monaſterij abbatiſſa Euphraxiã viduã ꝓpe diẽ vita deceſſurã intellexit, cũ Antigonũ eius virũ in cœleſti beatitudine cõſtitutũ ꝑ ſomniũ vidiſſet, ac ſupplicantẽ/vt ipa iã de terris
B euocata ſibi in cœlo copularet̃. Somnij fidẽ ꝓbauit euentus, & Euphraxia (ſicut p̃dictũ fuerat) breui defuncta/ad eandẽ beatitudinem aſcẽdit/ad quã p̃ceſſerat maritus. Euphraxiæ q̃q; eius filiæ deo dicatæ ꝟginis eadẽ abbatiſſa obitũ p̃dixit, deinde p̃poſitæ eius Iuliæ, poſtremo ſuũ, neq; ſecus q̃ p̃dixerat euenit. In vno cõditorio tres poſitæ vna beatitudine gaudẽt in paradiſo. Qm̃ ideo in ꝓximo ſecum hinc migraturas abbatiſſa præcognouit, ꝙ q̃ta ipſis parabant̃ præmia ante, ſupra cœlum in ſpiritu rapta vidit.

Euphraxia vidua.

GERTRVDIS virgo Nigellani monaſterij qua die obijt/ abbatiſſæ Treuerenſis monaſterij ante altare orãti apparuit, ſeq; ad ſpõſum ſuum ire dixit/cœleſti gloria fruituram. Alio quoq; miraculo beatam eſſe patuit. Cum monaſterium arderet, ſupra tectum viſa eſt candenti velo flammas præmens, reſtinctoq; ſtatim incẽdio/ cum totum ædificium conſumptum iri timeretur, nihil damni illatum fuit/igne virginis imperio cedente, quia illi iuncta erat/cuius voluntati ſubiecta ſunt vniuerſa.

Gertrudis virgo.

EDELTRVDIS virginis corpus/cum poſt ſextũdecimum obitus ſui annũ ad aliud ſepulchrũ tranſponeret̃, integrũ inuẽtum

Edeltrudis virgo.

Digitized by Google

eſt, ineffabilicꝫ odore fragrans, quinetiã (qđ multo mirabilius eſt) in vocẽ ꝓrupit dicẽs, Sit gloria nomini dñi. Ex quo apparet/quãta ſit animæ eius cũ deo viuẽtis beatitudo, cuiꝰ mortuũ etiã corpuſculũ deo laudes grateſcꝫ ageret. Præterea tactu eius multi qui morbo affecti fuerant/protinus cõualuerũt. Et ſi cadauera ſanctarꝫ aĩarum ſic ſeparata ſanctitatis earꝫ ſentiant virtutem, quãtæ virtutis futura ſunt/cum illis iterum fuerint copulata?

Galla Romana. GALLE Romanæ Chriſti ancillæ ægrotanti, Gregorius autor eſt. Apoſtolũ Petrũ apparuiſſe, atcꝫ illam vt ſecũ veniret inuitaſſe, eo ꝙ peccata ſua dimiſſa eſſent. Hãc viſionem cum alijs ipſa Mat. 16. c retuliſſet, corpore exuta cum illo vticꝫ abijt/cui claues datæ ſunt regni cœlorꝫ. Illũ igitur beatitudinis locũ aſcẽdit/ cuius ianitor ẽ qui inuitauit, hic iacentẽ vocauit/hic veniẽti aperuit.

Romula virgo. ROMVLE quocꝫ virginis beatitudo/ex eo plane percipi poteſt, ꝙ paraliſi diſſoluta/cũ ad finem vitæ perueniſſet/ luce repente circumfuſa eſt. Cuius lucis fulgore attoniti qui ei aſſidebant/& expauefacti, magis etiã timuerũt, cũ mox cõuenientis illuc turbæ ſtrepitũ perſenſiſſent/& neminẽ viderẽt. Repreſſo deinde ambulantiũ fragore/ſucceſſit ſuauitas odoris, qui ibidem tamdiu permanſit/donec Romula ſpiritũ tradidit. Tunc etiã ante oſtiũ cellulæ eius pſallentium cantus auditus. Haud dubium quin ideo, vt palam fieret/ dignã fuiſſe animã illam/quã hinc abeũtem Angeli exultantes comitarentur, & cum tripudio ad cœlum perferrent, atcꝫ in illo æterni ſponſi thalamo fœliciter collocarent.

Traſilla virgo. HANC Angeli comitati ſũt, Traſillæ vͦo virginis beati pontificis Gregorij amitæ animã, ipſe Angelorꝫ rex & dominus Ieſus Chriſtus. Huic primũ in viſu apparuit Fœlix pontifex, & perpetuæ lucis illi ſedẽ oſtendẽs. Veni inquit & fruere conſeſſu hoc beatorꝫ. Mox ipſa febris morbo affecta/ & iam animã agens, vidit ad ſe venientẽ Ieſum, & eis ꝗ aderant/vt aſſurgerent iuſſit, eo ꝙ aduenisset dominus. Tum ad viſionẽ quã ſola cernebat/ mentẽ oculoſcꝫ dirigens expirauit, atcꝫ illico odor ſuauiſſimus nares omniũ occupãs, nemini dubium reliquit/ quin vere ibi dominus ipſe affuerit. Sed quis dicere poteſt, quãta is Traſillam fœlicitate beatificarit in cœlo qui ad conſolandã deſcendere dignatus eſt in terram?

Digitized by Google

A DE MVSA puellula idem auctor Gregorius tradit, ei per viſionē nocturnā dei genitricem Mariā cū virginū choro apparuiſſe, atq; iniunxiſſe, vti riſu iociſq; & omni vanitate abſtineret. Futurū eñ vt poſt trigeſimum diem ſuo ſuarumq; virginū conſortio gauderet. Tota itaq; immutata eſt, tātoq; promiſſo illecta nihil egit, ob quod eo indigna videri poſſet. Inde morbo implicita, & tandē die qui prædictus fuerat imminente, eadem viſione iterum conſolata, quaſi vocāti ſe reſpondere cœpit, Venio domina venio. Sub ijs verbis efflauit ſpiritū, ipſam cœli reginā virgineſq; eius ad cœlum præeuntes, tam exultanter ſecuta q̄ fœliciter. Neq; eñ de beatitudinis poſſeſſione mox capienda dubitabat, cuius pollicitationem ex ore ipſius cui cōceſſum eſt vt dare poſſit, acceperat. Muſa virgo

HIS & huiuſcemodi exemplis (vt ante diximus) edocemur, q̄ta ſit illa inuiſibilis & incomprehenſibilis nobis ſanctorū fœlicitas, cum tam mira ſint, quæ de ipſis mortales oculi videre potuerunt. Gaudeamus igitur, quia maius eſt bonū illud, q̄ vt quis (donec carnis huius pondere premitur) aut cernere poſſit, aut dicere, aut etiā cogitare. Gaudeamus inquā, quia tam ingens immenſumq; bonū promiſſum eſt nobis ab ipſo qui veritas eſt, ab ipſo qui neminē fallit, & in cuius ore non eſt inuētus dolus neq; mendacium. Erimus ineffabilis beatitatis perpetui poſſeſſores. Modo breuis vitæ huius curſum poſt illum qui via eſt dirigamus, poſt illū qui lux eſt, pietatis, iuſticiæq; paſſibꝰ ambulemus. Hic magiſter noſter, hic dux, hic dominus, hic omniū ſequentiū ſe ſaluator eſt. Quomodo aūt eum ſequi oporteat, & ipſe docuit, & ſanctorū ſuorum egregia præclaraq; exempla, quibus totū opus iſtud cōtextum eſt, ſatis nos abundeq; inſtruxerunt. Horum itaq; dum licet, dum res tempuſq; ſuppetit veſtigijs inſiſtamus, vt vbi illi ſunt, & ipſi ſimus. Non declinemus neq; ad dexterā neq; ad ſiniſtrā, non pes titubet, non mens vacillet, conſtanti fide, ſpe firma, forti magnoq; animo viam ſalutis ingrediamur. Modicū laborabimus, multū metemus. Accipiemus enim (ſicuti ſcriptū eſt) regnū decoris, & diadema ſpeciei de manu domini dei noſtri. Ipſe dextera ſua teget nos, & in brachio ſancto ſuo defendet nos. Ipſe ponet conſolationē lugentibus ſion, dabit coronā pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis ꝓ ſpiritu mœroris. Exhortatio 1. Cor. 2. c B 1. Pe. 2. d Sap. 5. c Eſa. 6. a

Digitized by Google

Ipſe ſuſtollet nos ſup altitudines terræ/in hæreditatẽ ineſtimabiliũ C
Eſa.66.g diuitiarum regniq́ꝫ cœleſtis, Ibi erit(vt Eſaias ait)menſis ex menſe/ ſabbatũ ex ſabbato, nullus deniq́ꝫ finis/ nulla vnq́ꝫ deceſſio erit gloriæ beatoꝝ. Nõ ceſſet igitur manus noſtra operando/ lingua orando/oculi vigilando/mens cõtemplando/corpus abſtinendo. Contemnamus opes, renũciemus voluptatibus, paruipendamus honores, nihil terrenum concupiſcamus, nihil niſi quod naturæ neceſſitas exigit habeamus. Non efferamur proſperis, nec frangamur aduerſis. Irriſorum cauillatiões/inuidorum morſus/maliuoloꝝ odia, ſuperborum contumelias, indignantiũ minas/furentium verbera, omniſq́ꝫ generis offenſas atq́ꝫ iniurias æquo animo toleremus. Diligendo quidem illos qui nobis infeſti ſunt/ & pro perſecutoribus noſtris deprecando, nec malum pro malo/ſed potius bonũ reddendo. Paruus breuiſq́ꝫ omnis labor eſt/ſi ꝓpoſitæ nobis mercedis immenſitas æternitaſq́ꝫ penſetur.

Peroratio. NVNC QVONIAM TANDEM ad inſtituti operis finem peruentũ eſt, & ſexto iam peracto volumine ſabbatũ inſtat quieſcẽdi, tibi cœli terræq́ꝫ cõditor ac moderator deus gratias ago, D manipulos offerens de plenioribus eccleſiaſtici agri ſpicis varie cõſertos, vt quos tuis auſpicijs tuoq́ꝫ auxilio collegerim, tuo etiã nomini conſecrentur. Tu da vt horum ſemina in terra cordis noſtri ſata cœleſtis gratiæ himbre irrigentur, & fructũ faciãt/ in tuis horreis recondendum. Da vt ſanctorum tuorum(quos paſſim cõmemorauimus)veſtigia obſeruantes, poſt vitæ huius miſeriam ad illas veræ fœlicitatis perducamur manſiones, in quibus ipſos accipere dignatus es, & cum iiſdem angelorum tuorũ iuncti choris/tuoq́ꝫ conſpectu beatificati, in te gloriãtes/ in te exultantes, te vnum in trinitate & trinum in vnitate adorantes, viſibilibus inuiſibilibuſq́ꝫ perfruamur bonis æuoq́ꝫ ſempiterno.

AMEN

Digitized by Google

DE DOCTRINA DOMINI noſtri Ieſu Chriſti

M. MARVLI CARMEN DE DOctrina domini noſtri Ieſu Chriſti pendentis in cruce. Chriſtianus interrogat. Chriſtus reſpondet.

SVMME deus quare mortales induis artus, — Chriſtianus
Et terras cœli lapſus ab arce colis?
Vt terrenus homo per me/quẽ torſerat error, — Chriſtus
Ad cœlum recta diſceret ire via.
Quid te/qui ſemꝑ procul eſſes crimine ab omni, — Chriſtianus
Velle pati pœnas compulit atqꝫ necem?
Erga ipſum pietas, vt quem ſua culpa grauabat, — Chriſtus
Luſtratum noſter ferret in aſtra cruor.
Quare expanſa tibi tenduntur brachia? quare — Chriſtianus
Conſertim iuncti ſunt tibi Chriſte pedes?
Hinc illinc quoniã diuerſas conuoco gentes, — Chriſtus
Inqꝫ vnam ſtabili fœdere iungo fidem.
Sed cur demiſſa pariter ceruice recliuus — Chriſtianus
Sic defixa tenes ora/oculoſqꝫ ſolo?
Mortales moneo non inturgeſcere faſtu, — Chriſtus
Sed ſubnixa pio colla domare iugo.
Quæ cauſa eſt nudi tibi corporis? arida quare — Chriſtianus
Stat vultu macies, membraqꝫ ſicca rigent?
Hoc volo ne pigeat luxum te ſpernere mundi, — Chriſtus
Atqꝫ famem mecum pauperiemqꝫ pati.
Candida ſed graciles cingunt velamina lumbos, — Chriſtianus
An ne rogo quicqꝫ pars quoqꝫ tecta monet?
Hinc diſcas ꝙ caſta placent mihi corpora, & odi — Chriſtus
Si quibus illicitus turpia nudat amor.
Quid colaphi/quid ſputa notãt/opprobria/flagra/ — Chriſtianus
Spinea ſerta/crucis cætera ſupplicia?
Perferat offenſas omnis/non inferat vllas, — Chriſtus
Qui ſuper alta cupit ſidera pace frui.
Vita breuis/modicus labor/optatiſſima merces,
Immenſum ſemper perpetuumqꝫ bonum.

Digitized by Google

Quod ſi quẽ ne ſumma quidẽ iam præmia tangũt/
Terreat æterni carceris exilium/
†Ignis inextinctus/nuncq; diſcuſſa tenebra
Semper edax vermis/ſemper amara lues/
Horrendi gemitus/dolor acer/mœſta querela/
Aſſidui luctus/& ſine fine malum.
Talia quippe manent/quos deſertura voluptas
Nunc tenet/& blandis decipit illecebris.
Diuitias cupidis oſtentans/ocia pigris/
Mollibus infandæ concubitus Veneris/
Dulce merum/dulces ventri indulgentibus eſcas/
Inflatis pompas/fortibus exuuias.
His illecta dolis infœlix turba/ſalutis
Immemor/in pœnas perniciemq; ruit.
Nec monitus audit/mea nec veſtigia ſeruat,
Deniq; iudicium nec timet inde meum.
Iudicium horrendum/cum tandem venerit ille
Ille dies iræ/turbinis ille dies.
Cum concuſſi ingens fragor ætheris aſtra rotatu
Turbabit rapido/ decutietq; globos.
Sanguinea populos terrebit lampade luna/
Sol nulla/radios contrahet ille ſuos.
Cuncta trement/totuſq; ſimul quaſſabitur orbis,
Angelicos videas obſtupuiſſe choros.
Corripiet mundum flammis crepitantibus ignis,
Atq; vnus fiet terra fretumq; rogus.
Mox virtutẽ potens & maieſtate verendus
Adueniam/& rutila nube ſedebo ſuper.
Circũfuſa aderunt ſanctorum milia multa/
Multa coruſcantum milia ſpirituum.
Extemplo horrificum ſonitum tuba fundet ab alto
Diffindens terras/tartara & ima ciens.
Nec mora/conſurgent omnes quos lumine caſſos
Excepit magno magna parens gremio.

Al. †Indomitiq; ignes indiſcuſſæq; tenebræ.

Digitized by Google

Stabit & ante meum rediuiua caterua tribunal,
Expectans pauido iuſſa tremenda metu.
Namq́ indiſcuſſum nihil/ occultumve latens ve,
Nec quod quis tacitus mente agitarit/ erit.
Pro meritis dabitur merces/ ſeu vita perennis,
Seu iam non vllo mors moritura die.
Ergo agite o miſeri/quos nunc malus implicat error,
Dum licet/impliciti ſoluite vincla pedis.
Euigilate/graui ne preſſos lumina ſomno
Occupet extremi temporis atra dies.
Cernite q̃ celeri labuntur tempora curſu,
Quãq́ fugax nullam ſentiat hora moram.
Fœlix qui ſemper vitæ bene computat vſum,
Cogitat & finem iam fore iamq́ ſuum.

POST INNVMEROS hypoplaſtũ ſudores/acutæq́ limæ ꝑdiligentẽ caſtigationẽ, Cathalogus iuſtoꝝ/ recteq́ viuendi præclariſſim⁹ typus, ære nouo/ deo ductore/ Iulio paſtore Maximiliano Imperatore/ Marco Marulo cõpilatore cũ Luca Leonardo expenſore, Adãq́ Petri de Langẽdorff Impreſſore/ Fœliciter finit, Pridie nonis martias, E Baſilica vrbe, Anno ſalutiferæ incarnationis domini noſtri Ieſu Chriſti/ Milleſimo quingenteſimo decimotertio/ad laudem & gloriam ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, quæ eſt benedicta in ſæcula ſæculorum
AMEN.

✠

Digitized by Google

Præſentis chartas operis ſi colligere optas,
Aſpice principium, litterulaſq; ſuas.

a
M. MARVli
dẽtes afferebãt
filiã cõiugẽ ſibi
tulit beth leẽ.
miratus. Ap

b
ruca ſub porti
Nonne & pro
niæq; cauſa
ſuſcipimus. cũ
tonio fuerat.

c
ſe Eugenium
Hieropoli
affirmare
tunc ſilueſtriũ
reſeruat. Triſti

d
initio paupes/
mortalium
nũ/æſtus &
clauſus pman
illa inquam

e
Incipit liber
ignoſcas qcq d
cẽtenis genu/
ret/abire
Sic illa igiẽ

f
virga pcutiẽs
Sed ſicuti
dem iugum a
pater. vt vel
nã ter a dæmo

g
parent. Cum
intellexit non
perſecutionẽ
multis marga
a mane vſq;

h
tyrãnos nihil
validiore
Magnum ea
ſine metu. neq;
Sed quis

i
uationem
Poſt hæc
colit. Et cum
dero corpus
ſed a deo

k
ſeruiẽs. dum
Quidam ex
duxit. Data
Ioannes dama
ſatrici ſuæ

l
cõmentũ fuiſſe
carnẽ idolo
operã dare
rans teipſum/
unt factis

m
operib⁹ clarus
Min⁹ nocẽtes
regis. quẽ ſibi
rias redacti
humano ſub

n
cingulũ lũbor
etiã apoſtolat⁹
vis tu neceſſi
molliciẽ excu
baidis Antiſti

o
& vſq; ad
ſi epõ refertur
nẽtiæ obſerua
te hauſtã affe
nio purgauit.

p
radices herbaſ
Quid enim
& hoc dico
Rechabitæ
eius abijt. &

q
bitreẽ. Achior
pharaonis. nõ
Quid mulier
reprehẽſibilis
Poſito quippe

r
præſto occur
antium tibi. &
ſoluta. nullus
ſed ſubditas
Madianitas

s
ipſam ad ſe
retur. cum
potuit. Mulier
rat/teterrime
nec inuenit.

t
forma/diuitie
deleẽ/ob vim
ſtra poſtea
dñs non ſemp
Eſdras etiã

v
ſcis/in cuius
membrũ quod
nobis exẽplũ
hoĩb⁹ placeret
ſalẽ/vt ſalua

x
bis peccata
nonne cæcus
peccata noſtra
tenendũ. panis
Quã quidem

y
ſimul & ſancti
de panẽ trinita
ſuſpectæ cauſã
amorẽ deſpice
onẽ vocat. Vt

z
qui iudicat oĩa
exercitũ potuit
malũ alicui
obediuit. cui⁹
q̃ erat ab

A
prohibere. &
deus. & eundẽ
nollet. ne patiẽ
autẽ ſatius eſt.
oculos meos

B
illa tibi iterum
ſi ſumma &
ho bulliẽte ex
Vinceri⁹. quia
Decio compre

C
dit)manibus
& patriæ libe
ſenſit tormẽto
tris ſui Vrbani
ſuſtinuit/cu

D
terroreſq;
angelum lucis
currens regẽ ſe
ti vigilias/&
q̃ potuerit.

E
Thomã quoq;
lius ergo dñi
Perſeuerantiã
Omnis caro
lachrymas

F
neminem. Nec
Venerabilis
Hieroſolymã
In eadem vrbe
ad ſaluatorem

G
tione occupa
catio hæc. &
ſignificauit. ita
vt fideles qui
& non cogno

H
dinis conuerti
veluti diluuiũ
re/cum dicat.
tæ/ſancti facti
rũt. nec laudo

I
lupus ad veſpe
terãtes quaſi
tes incedent/
Martion &
cipis tenebrarũ

K
Quare illo
Qui ĩ latumijs
cẽ. ac ſe gentilẽ
ignẽ efflabant/
timore. ſed diei

L
fontes aquarũ
lo ſiue palato
laudare. in
bimus eum
accedere.

M
facti aduerſa
ceret. ad geſta
gladio ſubmit
ratus. beatitu
De muſa puel

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google